

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

ש ע ר
שנים עשר

היכל
ש ש י

לקוטי תורה
תורת שמואל

ש ע ר ש נ י מ ע ש ר

ס פ ר ת ר כ"ט

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

הועתק וחוכנס לאינטר

הוצאה חדשה עם הוספות
www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושמים ושמנים לבריאה

ו' תהא שנת נפלאות בכל

צדיק שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

LIKKUTEI TORAH
TORAS SHMUEL
SEFER HAMAMORIM—5629

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • 774-4000 • 778-0226

5752 • 1992
Printed in the U.S.A.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Samuel, 1834—1882

LIKUTE TORAH, TORAT SHEMU'EL—5629

(Kovets shalsholet ha-or; hekhal 6, sha'ar 12)

Running Title: Torat Shemu'el

Includes bibliographical references.

Contents: --sha'ar 3. Mayim rabim, 636. -- sha'ar 10. Sefer
627. -- sha'ar 12. Sefer 629. [etc.] -- Sha'ar 34. Sefer 635.

I. Torat Shemu'el. II. Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavits'ish.

BM198.S3358 1992 296.4'2 80-456447
ISBN 0-8266-5629-3

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאָו
Bookmart Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

נסדר בדפוס, עמפּוּיער פרעסס
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א¹ ובקשר עם ב' אייר תפארת שבתפארת, יום הולדת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, הננו מוציאים לאור בהוצאה חדשה את ספר המאמרים תרכ"ט הכולל מאמרי דא"ח מכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע אשר אמרם (או כתבם) בשנת תרכ"ט ובתחילת שנת תר"ל².

ספר זה יצא לאור בפעם הראשונה בשנת תשי"ט, פוטוגרפאי של כתב"ד ר' שמואל סופר ראש המעתיקים בליובאוויטש במשך שנים רבות, וכעת נסדר לראשונה באותיות מרובעות, ועל פי הגהה מדוייקת מביכל תרכ"ט³, אשר רובו הוא בגווי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע⁴.

הוספנו בהוצאה זו:

(א) בפנים הספר: (1) בתחילת כל מאמר צויין המקור (בדרך אפשר) שעליו מיוסד המאמר⁵. (2) ציונים ומראי מקומות לספרי דא"ח שבהם נתבארו ענינים שבספר זה.

(ב) בסוף הספר: (1) שני מאמרים נוספים משנת תרכ"ט⁶. (2) מכתב כ"ק אדמו"ר מהר"ש משנת תרכ"ט. (3) ליקוט שיחות קודש ורשימות אודות שנת תרכ"ט. (4) פקסימיליות מגווי"ק אדמו"ר מהר"ש.

הספר נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב, והת' יהונתן דוד שי' רייניץ. יהיה רצון, אשר הדפסת ספר זה שהוא שלב נוסף בהפצת המעיינות חוצה, יזרז עוד יותר את רפואתו השלימה והקרובה של כ"ק אדמו"ר שליט"א, בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו הקדושים, תיכף ומיד ממש, מתוך אריכות ימים ושנים טובות ונעימות, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה תיכף ומיד ממש.

„מערכת אוצר החסידים“

ב' אייר, תית שנת"ח ה'תשנ"ב (ה'י' תהא שנת-1991אז ככל),
צדיק שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א.
ברוקלין, נ"י.

- (1) ראה שיחת שי"פ קדושים ב' דרי"ח אייר תשמ"ט (ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 431), שיחת שי"פ וראא תנשי"א (סה"ש תנשי"א ח"א ע' 270), אודות הדפסת ספרי חסידות באותיות מרובעות דוקא.
- (2) עי' הדפסת ספרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש – ראה הקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לסה"מ תרכ"ז ותרכ"ז.
- (3) מסומן בהספריית כאן במס. 1015. – במקומות שגראה לכאורה שחסרה תיבה וכי"ב, הערנו ע"ז – בדרך אפשר – בשולי הגליון, ובכ"מ נכנסו בפנים הספר ב"ן חצאי ריבוע.
- (4) חלק מהביכל הוא ככת"י מעתיק ועליו הגהות ותיקונים בגווי"ק.
- (5) חלק מהם הם ע"פ הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ברשימת מאמרי דא"ח של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.
- (6) ד"ה ויגש ודיה ברוך תהי' מכל העמים, שניהם לא נמצאים בביכל תרכ"ט הגיל וניתוספו כאן מכתב"ד אחרים כמצויין בפרטיות בשולי העמוד בתחילת מאמרים אלו.

מפתח כללי

5	.....	פתח דבר
6	.....	מפתח כללי
7	.....	מפתח המאמרים
א-ת	.....	מאמרי תרכ"ט
תיג	.....	אגרת קודש משנת תרכ"ט
תטו	.....	ליקוט שיחות ורשימות אודות שנת תרכ"ט
תכב	.....	פקסימיליות מגוכ"ק

הערה

מספרי העמודים של ההוצאה הקודמת,
נסמנו בהוצאה זו בצדי הדף.

מפתח מאמרי תרכ"ט

עמוד	תוכן התחלת המאמר	ד"ה
א	זמן אמירתו	אריב"ל כל כהן שמברך מתברך כו' תפלה וברכה .....
ו		א"ר זירא פתילות ושמונים כו' גר שבת ונ"ח .....
טז		ויגש כו' יהודה ויוסף – קיצור מד"ה ויגש אליו יהודה .....
ל		א"ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל כו' הללו את ה' מן השמים .....
מא		יפה שעה אחת בתשובה כו' וארא .....
נא		החדש הזה כו' איש שה כו' אשה זאת .....
נט		אר"א כו' צדקת פרונונו כו' מקול מחצצים .....
		מי כמוך באלים הוי' כו' מצות ליחדו .....
סט		אם כסף תלוה כו' ענין הקרבנות .....
		אר"י יהא חלקי כו' .....
עו		ועשית ציץ כו' בפי' יש בכור .....
פג		מגילה נקראת כו' כפר כרך – ג' פרקים .....
פו		ויכו בעיניו כו' משל דהמן רשיעא לעוף כו' ויחל משה .....
צג		וידבר כו' זאת חקת כו' פרה אדומה ופסח .....
קה		שה תמים זכר כו' כבשים ועזים כו' כהן, חלב ודם .....
		וזאת תורת זבח השלמים כו' עולה חטאת שלמים כו' חלב
קכב		ודם כו' שור, עז, צאן .....
קלב		מצה זו כו' חפזון .....
קמד		אז ישיר כו' תורה וישראל .....
קנה		מי כמוכה .....
קסה		ויחד לבבנו לאהבה כו' יום ולילה .....
קעא		ואיש כי ימרט כו' אדם איש אנוש – ג"פ .....
קעח		דבר כו' קדושים כו' ירידה צורך עלי' .....
קפו		ולאחותו הבתולה כו' אחותי כלה – ד"פ .....
קצד		והתהלכתי בתוכם כו' ממכ"ע סוכ"ע .....
רב		בשעה שהקדימו כו' ב"פ דק"ש .....
ריב		וידבר כו' אנכי כו' אלקיך ל' יחיד .....
ריז		וכל העם רואים כו' ענין הגלגולים .....
רכד		ביום השני הקריב כו' מ"ם פתוח מ"ם סתום – ביאור בששה"ק .....

הערות: מפתח זה הוא מְרשימת מאמרי דא"ה של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע" שבעריכת כ"ק אדמו"ר שליט"א [נדפס גם בתחילת סי' תרכ"ט הוצאה הקודמת].
 מ' כחוד . . יתרו: הוא ד"ה זה דלהלן פ' שמיני.
 אר"י יהא חלקי . . תרומה: הוא ד"ה זה דלעיל פ' שמות.

עמוד	תוכן התולדת המאמר	ד"ה
	וידבר בו' בהעלתך כו' דבר גדול ודבר קטן – שייד לד"ה	
רלד	וידבר בו' אנכי . . . . . בהעלתך	
רמא	בהעלתך – קיצור ברמז	
רמב	ראשית עריסותיכם כו' ק"ש תפלה ותורה – ד"פ . . . . . שלח	
רג	ויקח קרח כו' שלית מזוזה נגעים . . . . . קרח	
	וידבר בו' זאת חקת כו' חוקת ג' פ"י כו' מצוה ב' פ"י כו'	
רנח	עשן ואפר כו' פר פרה ק"ג גקה"ט . . . . . חקת	
רסו	וירא בלק כו' בלק בלעם . . . . . בלק	
עדר	וידבר בו' פנתס כו' ה' אלקיננו ה' . . . . . פנתס	
רפא	ומקנה רב כו' יוסף והשבטים . . . . . מטו"מ	
רפז	בכה בתכה כו' ב"ר ב"ש כו' עשר קרנות . . . . . דברים	
רצד	בונה ירושלים ה' כו' הוי אוי . . . . . ואתחננו	
שה	וכתבתם על מזוזות כו' ראי' שמיעה כו' מזוזה . . . . . עקב	
שיא	אחרי היא תלכו כו' ט"ו תיבות ה' ואו"י"ן . . . . . ראה, ר"ח אלול	
שיח	שופטים כו' נודע בשערים . . . . . שופטים	
שכה	אני לדודי כו' אחת שאלתי – ו"פ. קיצורים . . . . . תצא	
שלבג	שיר המעלות ממעמקים כו' בחי' הזמן . . . . . תבוא	
שמא	תקעו בחדש כו' זה שמי לעלם . . . . . נצבים	
שנ	ובחודש השביעי כו' עדות . . . . . ר"ה	
שנח	שוכה ישראל כו' אחור וקדם	
שסד	מנין שקשרין לשון כו' אם יהיו חטאיכם כו' ענין הגורל . . . . . האוינו	
שסט	להבין כו' מקיפים דבינה כו' קירוב מקום – ה"פ	
	וירקהו אל המלך כו' באתי לגני כו' עוה"ב אין בו אכר"ש	
שעה	כו' איתן כו' טו"מ דתורה – ד"פ . . . . . שחזמה"ס וליל שמע"צ	
שפג	כיום השמע"צ כו' נכנס יין יצא סוד כו' יוסף . . . . . ליל שמח"ת	

הוספות

שצג	ויגש אליו יהודה . . . . .
תג	ברוך תהי' מכל העמים . . . . .

הוספות: מאמר נוסף מתרכ"ט נזכר בד"ה ויגש אליו יהודה [נדפס לקמן בהוספות]: יעי' בד"ה אליו הוי שכ"ח (ר"ט) בענין טל תחי". וראה ד"ה, להבין כו' מארו"ל בבי"מ דפיה ע"ב אליו הוי שכ"ח במתיבתא דרבי כו' שנדפס בשה"מ תרכ"ז ע' תבט ואילך, ושם מענין טל תחי".

בלקוטו דבורים ח"ג תקנ"ב, ב נזכר, מאמר זימנא חדא בספר תרכ"ט. ואוצ"ל: תרכ"ז – ראה שה"מ תרכ"ז ע' רסז ואילך.

וכן נזכר מאמר נוסף ד"ה ויאמר גוי לך בכתביד 199 (יג, א) בכותרת: לך לך תרכ"ט, מאדמו"ר שליט"א [נ"ע]. אמנם הוא הנדפס בשה"מ תר"ל ס"ע ח ואילך. וכן ד"ה וה' פקד את שרה בכת"י 379 (רמט, ב) בכותרת: בס"ד תוי מהר"ש שליט"א פ' וירא תרכ"ט. אמנם הוא ד"ה זה משנת תרל"א.

תורת שמואל

ספר תרכ"ט

סוטה דל"ח ע"ב

אריב"ל כל כהן שמברך מתברך ושאינו מברך אינו מתברך שנהא ואברכה מברכיך (בראשית י"ב), ופי' רש"י דאילו ואני אברכך ישראל קאי כר"ע באלו טריפות, דשם דמי' סע"א נחלקו ר' ישמעאל ור"ע, ר"י סובר ברכה לכהנים מואני אברכם, ולר"ע ברכה לכהנים אמר ר"נ בר יצחק מואברכה מברכיך, וקאמר התם ישמעאל כהנא מסייע כהני דמוקי ל' לברכת כהנים במקום ברכה דישאל (ולר"י הביא התוס' מירושלמי דברכות שאפי' עבדים המברך את ישראל מתברך מפסוק ואברכה מברכיך, ובירושלמי שלפנינו ספ"ח דברכות דנ"ה סע"א הביא מפסוק אורריך ארור ומברכיך ברוך (בראשית י"ז י"א), ונמצא יש לפרש ע"ש' כמש"ת בדי"ה ברוך תהי'.

אריב"ל כל כהן שמברך: כתיב מעתיק (מס. 156) נוסף כאן כותרת: בס"ד קיצור ורישומי דברים ששמענו בקלאניע סאראקע. [וראה גם להלן בהוספת בסוף הספר, מכתב כ"ק אדמירי מהר"ש ג"ע מאסרו חנה"ש תרכ"ט, ככללות אנשי כו' דיקי סאראקע, שכותב בו אודות השכנת שלום בעיר זו, וגם בסיום המאמר כאן מבואר אודות שלום].

לכללות המאמר, ראה ד"ה: ועתה אלקינו בסי' מאמרי אדה"ו תקס"ח ח"ב ע' תשו ואילך. כה תברכו בסה"מ תרכ"ז ע' קל וע' קלב ואילך [בהוצאת תשמ"ט]. פדה בשלום שם ע' שכו ואילך. אריב"ל כו' נמוכי הרוח בסה"מ תרכ"ז ע' שנ ואילך. ראה אנכי שם ע' שסט ואילך. פדה בשלום שם ע' תמט ואילך. כי הנה יוצר הרים בסה"מ תרל"ד ע' לו ואילך [וראה עוד בהנשמו בציונים בתחילת סה"מ תרכ"ז שם].

המאמר הובא ונתבאר בדי"ה כה תברכו תשד"מ [ושם איתא אשר מביק אדמירי מהר"ש ישנם ריבוי מאמרים בענין ההפריש בין תפלה לברכה וברכת כהנים]. ובשיחת ש"פ וישלח תשכ"ט [חלקו נדפס בלק"ש ח"ה ע' 423 ואילך. וע' 427 ואילך]. ושם איתא שכנראה נאמר מאמר זה בסמיכות לייט כסלו, כי הוכנו שייך לפסוק פדה בשלום, והמאמר שלאחריו הוא מחנוכה.

נחלקו ר' ישמעאל ור"ע: ביאר פלוגתתם ע"פ המבואר בהמאמר כאן, נתבאר בארוכה בלק"ש ח"ה ע' 37 ואילך. וראה גם ספר השיחות תנשי"א ח"א ע' 42.

עורים המברך . . מפסוק ואברכה מברכיך . . מפסוק . . ומברכיך ברוך: י"ל דזהו החילוק בין ב' הכתובים: 'מברכיך ברוך' (אפשר גם) ע"י אחרים (ע"ד מחויל בכ"ר פליט, יב). יתרה מזו 'ואברכה מברכיך', שהקביה עצמו יברך אותו, ועפ"י יובן זה שבנוגע לכני' מובא (ברכות נה, א. סוטה לה, ב) הכתוב דואברכה מברכיך, אבל בנוגע לגוי (ירוש' ברכות סס"ח ועוד) – הכתוב דמברכיך ברוך (אבל קשה מתוס' סד"ה ואברכה – חולין מט, א'). [הערת כ"ק אדמירי שליט"א בלק"ש ח"ה שם ע' 426 הע' 3. וח"י שם ע' 39 הע' 18].

ובירושלמי . . כמש"ת בדי"ה ברוך תהי': שורות אלו הם הוספה מאוחרת בנוכ"ק בנידוי הגליון. בשולי הגליון נרשם כאן בגויכ"ק: 'ברוך תהי' אם ברכך גוי, בירושלמי, אמון יחוד ה' אד"'. והוא ד"ה ברוך תהי' הנדפס להלן בהוספת, שם מבואר בארוכה דברי הירושלמי הנ"ל. אם ברכך גוי ענה אחריו אמין. וראה גם ד"ה ברוך תהי' בסה"מ תרכ"ח ע' קעא"ב.

ע"ש: אוצ"ל: ע"ד.

ולהבין זה צלה"ק תחלה ההפרש בין תפלה לברכה, שהברכה היא מה שכבר יש במקור למעלה, והברכה היא שיומשך בגילוי למטה, וכענין מ"ש ברוך כו' מן העולם ועד העולם מעלדאת"כ לעלדאת"ג, והגם כי לא נא' רק ב' עולמות, אבל באמת הם כוללי ריבוי השתלשלו המדרגות, וכענין שלא נז' רק ב' בחי' ג"ע התחתון והעליון הגם דכתי' בצדיקי' ילכו מחיל אל חיל וארז"ל צדיקי' אין להם מנוחה כו', ובאמת בכל ג' תפלות יש עליות המדרגות, ומכ"ש בכל יום וכמ"ש מזה בהרמ"ז בכמה פ"י מאמרי הוזהר. ועד"ז יובן ענין הברכה ג"כ שהגם דכתיב מן העולם ועד העולם היינו מעולם העליון לשלמטה הימנו, וב' עולמות אלו עלמא עילאה ועלמא תתאה או עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא כוללי' כל ההשתלשלות כו', ושורש הברכה הוא מבחי' עלמא עילאה בניה, לשון בריכה קיבוץ המים, והיינו בריכה העליונה בינה כו', ונמצא כי ענין הברכה הוא שיומשך מה שכבר יש במקור היינו בבחי' הבריכה העליונה בינה עלמא עילאה, אבל ענין התפלה היא בחי' יהי רצון היינו שיומשך רצון חדש לרפאות החולי' ולברך השנים כו'. והענין הוא, דארז"ל בברכות ד"ח דאר"י משום רשב"י אימת הוי עת רצון בשעה שהצבור מתפללי מפסוק ואני תפילתי לך עת רצון (תלים ס"ט) ריב"ח מביא מפסוק בעת רצון עניתך (ישעי' מ"ט) ראב"ח מביא מפסוק הן אל כביר לא ימאס (איוב ל"ו) וכתי' פדה בשלום כו' (תלים נ"ה), ופי' רש"י פדה בשלום זה שעסק בדברי שלום דהיינו תורה דכתי' וכל נתיבותי שלום (משלי ג'), ובירושלמי ע"פ פדה בשלום שהאנשים שברחו עם אבשלום אמרו נפלה נא ביד דוד ואל יפול דוד בידינו, וזהו כי ברבים היו עמדי שהרבים שהיו עם אבשלום היו עמדי. ולכאור' צ"ל איך בטחו כ"כ שדוד ירחם עליהם הלא ארז"ל ע"פ אדמוני עם יפה עינים יושב ודן בסנהדרין, והם היו מורדי'. וגם הלא נק' איש הדמים, משא"כ שלמה שנק' איש מנוחה.

בס' תולדות
הוצאת הקודמת,
מתחיל כאן ע'

ב

ויובן בהקדם ענין התפלה, דהנה כלליות השתלשלו העולמות לגבי א"ס אין ערוך לך אפי' כטיפה מים יכולני לשער, וגם הטיפה היא מהות המים,

התפרש בין תפלה לברכה: נהבא להלן ראה [בנוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר]: אוה"ת ויחי (כרך ה') תתשכ"ה, א ואילך. תוריע (כרך ב') ס"ע תקכ"א ואילך. נשא ע' ערה. עקב (כרך ה') ע' ביכ. ביאור"ז להצ"צ (כרך ב') ע' תקע"ח. וראה גם לקריאת ראה יט, רע"א. ועוד.
מן העולם ועד העולם מעלדאת"כ לעלדאת"ג. . . מעולם העליון לשלמטה הימנו: בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלג מחלק זה לבי' פירושים: ופי' ברוך כו' מן העולם היינו שיומשך מעלדאת"כ לעלדאת"ג. . . ועייל פי' מן העולם ועד העולם שלמעלה הימנו לעולם שלמטה הימנו.
לשון בריכה קיבוץ המים: בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלב מוסף: בריכה שהיא ג"כ מלשון ברכה.
וזהו כי ברבים. . . שהרבים שהיו עם אבשלום היו עמדי: בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלג וע' שכת מציינ' לפי זה בשם הפי"מ על הירושלמי.
ויובן בהקדם ענין התפלה: לפיסקא זו ראה גם [בנוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר] סה"מ תרכ"ז ע' שסד"ה.

ושוש ומקור כל ההשתלשלו' היא מבחי' גרמוהי בחי' כלי המדות, ואם ע"פ ההעלות מין מלמלמ"ע נגזר חי' איזה דבר כמ"ש בפירשי' ע"פ והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו, וכמ"ש בזח"א דק"ט סע"א וע"ב לפעלם דבני נשא. והעצה לזה לעורר ר"ר ממקור הרחמים, ומאחר שאין ערוך לך איך יתעורר בחי' ר"ר ע"י תפלה כו', אך הענין הוא דכתי' לב מלכים אין חקר, ובכדי שיפנה לבקשות ההדיוט זהו ע"י שמביאי' לו דורון דבר חדש כמו צפור המדברת והגם שהאדם מדבר כו' עכ"ז אינו דבר חדש. ועד"ז יובן הגם שהמלאכי' עומדין משי"ב, עכ"ז אינו דבר חדש שהגופי' שלהם הם רק מב' יסודות, וגם כלום יצה"ר יש ביניכם, אבל הנשמה שירדה להתלבש בגוף מד' יסודות וגם ניוון מאכילה ושת' הגשמי' וכנודע ממארז"ל (שבועות דר"ה ובנדרים דט"ו ע"א) דאר"י שבועה שלא אישן ג' ימים מלקין אותו וישן לאלתר, ונפשו הבהמית משכל ומדות דלעז"ז, ועכ"ז פועל לבוא לבחי' ביטול היש דבר זה יקר מאד, מהחידוש הגדול, ועי"ז נפנה לב המלך מלכו של עולם להפנות לקוראו להיות נמשך רצון חדש. וז"ע מט"ט קושר כתרים כו', דכטר עושים מאבנים טובות, וכס"י שתי אבנים כו', אותיות התפלה בלא אהוי"ר אבנים פשוטים, וע"י אהוי"ר נעשו האבנים טובות ומאירות אך הם גשמי', ולכן איתא בזהר על המלאכי' דגפיף להון ומנשק להון שידוככו מגשמיותם, כמ"ש מזה במ"א ככ"ד מהם בדי"ה מזוזה מימין, וע' בדי"ה אוא"ס למעלה עד אין קץ בענין לבר מגוהרקא דר"ח דמנפשי' סליק, להיותו נגד בחי' יעקב בריח התיכון, אבל שארי הנשמות צריכי' סיוע, וע' בדי"ה יסובבנהו יבוננהו, בענין סיוע המלאכים.

ועפ"ז יובן ענין עת רצון, דפסוק הנ"ל אומרים אותו בשבת במנחה, דלכא' צ"ל מה"ע אלקי' ברב חסדך, אך אית חסד ואית חסד, בסדר השתלשלו' חו"ג, אבל למעלה מסדר השתלשלות כתי' כ"פ ימין, כי לית שמאלא כו', ולכן משם נמתקי' הגבו' דשם אלקי', ובשבת במנחה שאו רעדכ"ר לכן אומרים פסוק הנ"ל, וז"ע עת רצון שיומשך מבחי' הרצון בבחי' עת הם ד"ח

והוא מסיבות . . . לפעלם דבני נשא: ראה גם להלן ע' ו. רש"י.

שמביאי' לו דורון . . . כמו צפור המדברת: בהבא להלן [עד סוף המיסקאן] ראה גם תרי"א וישלח כה. ד. לקו"ט במדבר כ, א (בשם הה"מ). סה"מ תרכ"ח ע' קפג. ד. חרמי"ג ע' קלג. ועוד.
מס"ט קושר כתרים . . . כמ"ש מזה במ"א . . . בדי"ה מזוזה מימין: תרי"א מקץ מב, כ. מג, סע"א.ב. וראה גם לקו"ט במדבר יא, א. שה"ש מג, ג. סה"מ תרכ"ז ע' רסח"ט. ובהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בסה"מ תשי"ד ע' 213. ובסה"מ תשי"ח ע' 202.

וע' בדי"ה אוא"ס למעלה עד אין קץ: סה"מ תרכ"ז ע' תלכ"ג. וראה גם שם ע' תמכ. ובסה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רפד. תרנ"ח ע' עה.

וע' בדי"ה יסובבנהו יבוננהו: ס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שסא. שם ע' שצג. וראה גם דיה זה תשכ"ב.
צ"ל מה"ע אלקי' ברב חסדך: בסה"מ תרכ"ז שם ע' קלד מוסיף: שלכאו' צ"ל מאחר שגוי' אלקי' שהוא מדדי"ח איך הוא ברב חסדך, שבחי' הדין והגבורה הם לנגד בחי' החסד כו'.

עתיים דמל, והנה הצבור ע"י תפלתם מגיעי לבחי' יגמה"ר, וכמארז"ל כר"ה דייח וביבמות בב' מקומות ע"פ בכל קראינו אליו (דברים ה') וכת"י דרשו בהמצאו (ישע' נ"ה) התם ביחיד כאן בצבור, יחיד אימת אמר ברוך בר אבון אלו עשרת ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, והיינו מפני כי אז מאירי יגמה"ר גם היחיד יוכל להגיע, ממילא מובן שהרבים בכל השנה מגיעי לבחי' יגמה"ר שז"ע יהי רצון כו', וזהו אימתי הוי עת רצון שמאיר בעת מבחי' הרצון בשעה שהצבור מתפללי.

ועפ"י יובן מה שבטתו אנשי אבשלום, כי הרגישו שנהפך לבם, ממילא ידעו שדוד הגיע בתפלתו לבחי' יגמה"ר שיומשך רצון חדש עד שנשתנה אצלם הרצון ג"כ לכן בודאי ירחם עליהם, ודוד לבד שתפלת הצדיקי' מגיע לבחי' יגמה"ר, הנה ה' מלך שמוציא כלליות ישראל במצוה זו, לכן ה' בו גם כח הרבים. ועו"ל ע"ד משנ"ת בזהר ע"פ כשושנה בין החוחים, תליסר עליו יגמה"ר דסחרין לבחי' המל' (וע' בפ"י האריו"ל בזהר הרקיע על מאמר הזהר הנ"ל) ודוד ה' מרכבה לבחי' זו לכן בטחו שבודאי ירחם עליהם, והגם כי ישב ודון בסנהדרין זהו ג"כ לטובה ע"ד מצות ל"ת שחורות כעורב.

והנה ארז"ל במגילה ד"ח ברכה דהקב"ה שלום שנא' יברך את עמו בשלום, והיינו כי מה שנת"ל ההפרש בין ברכה לתפלה זהו כנבדאי, שהברכה היא רק מהמקור מה שכבר יש, אבל ע"י התפלה יכולים להמשיך רצון חדש לרפאות החולים ולברך השנים, אבל ברכה דהקב"ה בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' השתלשלות דבי"ע, יש בבחי' הברכה גם מה שנמצא במעלת התפלה, כי הוא ית' קדמון לכל הקדומי' ואינו שייך לחלק בין ברכה לתפלה, ולכן נק' שלום ע"ד שהתורה נק' שלום כמ"ש בפ"י רש"י הנ"ל וכמארז"ל ע"פ או יחזיק במעויו, כל העוסק בתורה משים שלום בפמשמ"ע ובפמשמ"ט, פמשמ"ט חיבור נה"א עם הנה"ב לעשות שלום ביניהם, ובפמשמ"ע זהו חיבור שרש ומקור הנשמה עם הנשמה המלוכש' בגוף, ע' בלק"ת בד"ה יונתי ובהביאורים, או שמחבר בחי' אוא"ס בשורש ומקור הנשמה, כמ"ש מזה בת"א בכ"ד, ובד"ה אז ישיר

הצבור ע"י תפלתם מגיעי לבחי' יגמה"ר: נתבאר באריכות לקמן ד"ה ביום השני הקריב.
 ה' מלך שמוציא כלליות ישראל במצוה זו: ראה אנתיק רסביט (קמת, ב): במלך שהוא מוציא ישראל כי הוא כללות כלם. חרי"א שמות נג, ג. לקמן ד"ה ראשית עריסותיכם. לקו"ש ח"ח ע' 192 ה"ע 55.
 ועו"ל ע"ד... בין החוחים: כסה"מ תרכ"ז שם ע' שכט: ועו"ל כי ידעו שדוד ירחם עליהם, להיות ידוע כי דוד ה' בחי' מל' ובכחי' המל' יש י"ג עליו דסחרין לשושנה שוהו י"ג מדות הרחמים דבריא.
 ע"ד מצות ל"ת שחורות כעורב: ראה ד"ה שחורה אני בס' מאמרי אדה"ו כתובים ח"ב ע' נד ואילך [והוא ביאור על ד"ה זה בלק"ת שה"ש ג, ג ואילך]. מאמרי אדה"אמ"צ נ"ך ע' רלג ואילך. המשך תרס"ו ע' רנח ואילך.
 ע' בלק"ת בד"ה יונתי ובהביאורים: שה"ש טו, ד, יח, ב, יט, ג.
 כמ"ש מזה בת"א בכ"ד: ראה חרי"א לת, סע"ג, נו, ד, סג, א, סו, ב, ע, ד, עא, ב.
 ובד"ה אז ישיר דאנופסוט: ס' מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' רלו ואילך. פרשיות ע' רפב ואילך. שער

דאגוסטוס, ולכן מי שתורתו אומנתו מפסיקי' לק"ש ואין מפסיקי' לתפלה, כי התפלה היא חיי שעה, זמן, מלך מלך ימלוך, אבל התורה בחי' חיי עולם ולכן אין מפסיקין לתפלה שיש בכלל מאתים מנה. ושוורש ענין ברכי"ה להשפיע הברכה ע"ד ברכה דהקבי"ה ולכן נא' אמור להם ע"ד לאמר שבועשה"ד כמ"ש מזה באורך בדי"ה בחדש השלישי בת"א, ובכ"ד במ"א.

ועפ"ז יובן ההפרש בין ר"ע לר"י שלר"ע ברכה לכהנים מואברכה מברכיך שנא' באברהם איש החסד והיינו ג"כ בחי' כהן, וע' במ"א ההפרש בין אהבה דאברהם לאהבה דאהרן ומהם בלק"ת בדי"ה בהעלותך, ור"י סובר מואני אברכם שזוהו ענין ברכה דהקבי"ה שנק' ג"כ כהן כמשרז"ל בסנהדרין אלקיכם

האמונה פמי"ב. אה"ת בשלה ע' תצ ואילך. שם (כרך ו) ע' ביתרסד ואילך. ודי"ה או ישיר (דש"פ תרכ"ט) להלן.

שחרותן אומנתן . . . חיי שעה . . . חיי עולם: ראה בכ"ז בארוכה להלן די"ה ראשית עירסותיכם. ענין ברכי"ה [= ברכת כהנים] . . . ע"ד ברכה דהקבי"ה: בדי"ה אריב"ל תרכ"ט משמע, שבברכת כהנים מצ"ע יש בה מעלת התפלה, כי הנהנים המברכים עושים זאת בשליחותו של הקבי"ה, ושלוחו של אדם (העליון) כמותו (קידושין מא, ב. ושי"ג), ובברכת הקבי"ה יש בה גם מעלת התפלה. ולהעיר מאה"ת נשא ע' רעו (וכי"ה באה"ת במדבר (הוספות) ע' א'אמ"ט): „אומרים ברכת כהנים בתפלה (לאחרי הודאה – ברכות י"ח, א). כי הברכה מצד עצמה אין בה כח זה (להמשיך רצון חדש) כי זה רק כח התפלה, אבל ברכת כהנים שהיא בתפלה יש בה הכח לברך שיהי' קיבול התפלה בבחי' ישא ה' פניו כו"ו. ועפ"ז נמצא שברכת כהנים מצ"ע אין בה כח התפלה, וכח התפלה שבה היא ע"י (אמירת ברכת כהנים ב)תפלה (וההוספה של ברי"ה היא לדרך שיהי' קיבול התפלה) ואולי י"ל, שהמכואר באה"ת שם הוא בנוגע לניקוי כח התפלה בברי"ה (אף שיש בה מצ"ע כח התפלה), שזה נעשה ע"י שברי"ה הוא חלק מהתפלה ובאה לאחרי הודאה. (ספר השו"ת הנשיא ח"א ע' 41 הע' 28).

אמור להם ע"ד לאמר שבועשה"ד . . . בדי"ה בחדש השלישי בת"א ובכ"ד במ"א: תרא יתרו סו, ב. וראה גם בלק"ת מטות פ"ב, סע"א.ב. שה"ש מב, סע"א. די"ה בחדש השלישי תרל"ג. בלק"ש ח"י שם ע' 38 וכה"ע 14 שם מעיר כ"ס אדמ"ר שליט"א: בדי"ה אריב"ל תרכ"ט מדייק בהל' „אמור להם", ומציין לתו"א די"ה בחדש השלישי, ושם (סו, ב). „לאמר כי להיות ההלכה היוצאת מפייהם דבר ה' ממש שנאמרה למשה מסיני". היינו שהכהנים המברכים עושים זאת בשליחותו של הקבי"ה ושלוחו של אדם (העליון) כמותו, וברכתם הי"ה ברכתו של המשלה, ברכתו של הקבי"ה.

וע' במ"א . . . ומהם בלק"ת בדי"ה בהעלותך: כט, סע"ג ואילך. וראה גם תרא תצוה פ"ב, א. אה"ת בהעלותך ע' שלו ואילך. שם ע' שנ. ובארוכה שם (כרך ד) ע' א"תפ ואילך.

ברכה דהקבי"ה . . . אני היינו אוא"ם עצומי"ה: בלק"ש ח"ה (ע' 428 והע' 15) מעיר כ"ס אדמ"ר שליט"א: מ"ש בדי"ה אריב"ל תרכ"ט שהמעלה דברכת „ואני אברכם" (על „ואברכה מברכיך") הוא, כי „תיבת אני היינו אוא"ם עצומי"ה", בחי' ברכת הקבי"ה. ולכאורה, מהי שייכותו של ביאור זה למ"ש בגמרא (חולין מט, סע"א) דמוקי ל"י לברכת כהנים במקום ברכה ד"ישראל" (ובפרט שבמאמר זה עצמו מביא דברי הגמרא?) והביאור, כי הכלי לברכתו של הקבי"ה – „ואני אברכם" – הוא מה שהכהנים מתברכים יחד עם ישראל – „כולנו כאחד", אשר כשעה שזוהו באופן של „כולנו כאחד" אוי זה גופא כלי „לברכנו אבינו" כמ"ש בתניא (פ"ב). ובנוגע לענינינו – ברכת הקבי"ה שלמעלה מהשתי, הרי ודאי שנוגע שם ה„כולנו כאחד", שהרי בבחינה זו היא תכלית האחדות והפשיטות.

דהקבי"ה שנק' ג"כ כהן: ראה גם להלן די"ה ולאחרונה בתולה. סה"מ תרכ"ט ע' פו. וע' צע ואילך. ובכ"מ.

כהו הוא, שתיבת אני היינו או"ס עצומה כמו אני מלא כמ"ש במ"א, והו ישמעאל כהנא מסעי' כהני דמוקי לי' במקום ברכה דישראל שיש בה גם מעלת התפלה ג"כ וכנ"ל, וכמו"כ יומשך לכהנים עצמם ג"כ מבחי' זו דוקא וכנ"ל.

בס"ד.

ה א"ך זירא פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בתנוכה בין בחול בין בשבת, א"ר ירמי' מ"ט דרב קסבר כבתה אינו זקוק לה ואסור להשתמש לאורה ופי' רש"י ז"ל וליכא למיחש להטי' עכ"ל, אבל בשבת היישיון שמא יטה. וצ"ל מהו ענין ההפרש בין נר שבת לנר חנוכה.

ו יובן בהקדם ענין השבת, דהנה ארז"ל בחגיגה ד"ב ע"א א"ר זוטרא בר טובי' א"ר בעשרה דברים נברא העולם כחכ' ובתבונה ובדעת ובכח ובגערה ובגבורה בצדק ובמשפט בחסד וברחמים, ומביא ראי' מקראי ירו"ש. והנה עשר בחי' אלו הם ע"ס שבמל' כי מלכותך מלכות כל עולמים שמקור כל השתלשלו' הנבראים דבי"ע הוא מבחי' מל' מלך שמו נק' עליהם, וכמ"ש בזהר ח"א דק"ט ע"ב ע"פ והוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם, לפעלם דבני נשא כהדין טקלא דאסתחרת קמי'. שקאי על ע"ס דמל' שמתהפך בתחבולותיו

אני היינו או"ס עצומה... כמ"ש במ"א: ראה לקרית במדבר ט, ג. שלח מנ, ג ואילך. ובכ"מ.

א"ר זירא פתילות ושמנים: תציו הראשון של המאמר (עד פיסקא, רעפ"ז יובן ענין ההפרש) הוא חלק מדיה אשר ברא אלקים לעשות שבסיהימ תרכיח ע' ב"ה עם שינויים והוספות. ונמצא בתוס' ביאור בדיה ויאמר גו' זה הדבר בסיהימ תרצ"ז ע' 214 ואילך. תחילת המאמר נמצא בתוס' ביאור בדיה בעשרה דברים נבד"ע בסיהימ תשי"ד ע' 26 ואילך.

תציו השני (מפיסקא, רעפ"ז יובן ענין ההפרש) מיוסד על ד"ה, להכין כו' ההפרש בין לוחות הראשונות לבחי' לוחות האחרונות' להציץ משנת תרי"ג שבכתי' 1063 קכט, א. [נק' בשם, בוך בשיו' - בראשית שמות ויקרא והוא כולל הנחות ממאמרי אדמ"ר הציץ חלקם בגוכייק אדמ"ר מהר"ש]. ובכתי' 1028 מט, א. בס' פלח הרמון שמות סיע' ש"ב ואילך נדפסה הנחת הרה"ח וכו' הרי"ה מפא"ר"ש ממאמר זה. וראה גם אה"ת תנוכה שכו, א ואילך.

המאמר נמצא בגוכייק אדמ"ר מהר"ש בכתי' 1038 כג, א [כתי' זה כולל מאמרים מלוקטים מאדמ"ר מהר"ש ונק' בכ"מ בשם, בוך זה אשר תעשה]. ומשם נעתק בכתי' הר"ש סופר ל"ס תרכ"ט (הוא כתי' מס. 1015 שבו נמצאים מאמרי תרכ"ט ע"פ הסדר חלקם בגוכייק אדמ"ר מהר"ש וחלקם בכתי' מעתיק).

א"ר זירא... חז"ז דרב: במ"ט שבת כא, כ: א"ר זירא אמר רב מתנה ואמרי לה א"ר זירא אמר רב. וכמ"ש בזהר... ט"פ והוא מסיבות: הובא ונת' בביאוריהו' להציץ ח"א ע' לא ואילך. ובסיהימ תשי"ד שם ע' 27 ואילך. המשך תר"ב ח"ג ע' איתכט ואילך.

הם ע"ס דמל' לפי ההנהגה וההעלאת מ"ן העולה מלמטה אם לטב אם לביש, ומקור הראשון לבחי' סדר ההשתלשלו' הוא מבחי' כלים דז"א דאצ"י כמשנ"ת באריכות בד"ה והי' מספר שלא נדפס בענין איהו וגרמוהי, וע"י מזה בד"ה ויצוום ובהביאור בענין הפרש שבין שם שדי לש' הוי', וכנודע שמלמ"ד כלים דז"א נעשה נר"נ לבי"ע, וי"ד כלים הפנימי' בבריאה וי"ד כלים התיכוני' ביצי' וי"ד כלים החיצוני' בעשי'.

והנה בד"כ בכל ש"ב הי' האור בדרך ירידה והמשכה, כנודע מענין מ"ש בפד"א ארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסא הכבוד, או ממארז"ל כד קרא תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה, או בריאת האור שארז"ל במד"ר האורה מהיכן נבראת מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה והבהיק זיו הדרו, שכ"ז הוא בדרך ירידה והמשכה, וכן ביום שני שנברא הרקיע, שלכן הרקיע עגול ומקיף את הארץ כדמיון המדות שמקיפי' את הדבור, שאין לגשמיות הרקיעי' נגד בחי' מדות עליונות והי' צ"ל רבבות מדרגות השתלשלו' ואח"כ נתהווה הרקיע בדרך בריאה יש מאין, כי התהוות הגשמיות מן הרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה. וכן עדי"ז ביום שלישי שנבראו דשא ועשב שארז"ל בחולין ד"ס ע"א נשאו דשאים ק"ו, ולכא"ו הרי הם צומח ואין להם מעלת הדבור כלל ואיך ישאו ק"ו, אך אין לך עשב מלמטה כ"ו והכח הנשפע הוא מהוה את הדבר ע"ד בריאה יש מאין, וכמ"ש בוהר בענין דשא ועשב שהם שני בחי' מלאכים (וע' בלק"ת בשה"ש בד"ה מה יפו פעמ"ד בנעלים בענין בריאת העולמות דבי"ע ע"י מלאך סנד"ל, וע' בזח"א ויצא דקניז קניז בענין הדודאי' ובמק"מ בשם הרב איך שהיחוד עליון הוא ע"י המלאך, וחולקי' על המד"ר בזה כמ"ש מזה במ"א באורך) וכמשנ"ת ג"כ במד"ר פי תרומה למעלה שרפי' עומדים ולמטה עצי שטים עומדים, כמ"ש מזה בד"ה והי' מספר הנ"ל

בד"ה והי' מספר שלא נדפס: ראה ביאור ד"ה והי' מספר בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרד ואילך. וע"י מזה בד"ה ויצוום ובהביאור: ארית וארא ע' קצג. סיע קצט ואילך. ע' רי ואילך. וראה גם ד"ה ויצוום בסה"מ תרכ"ז ע' פט ואילך. ד"ה והי' מספר שבסה"מ תרכ"ח ע' קמח ואילך. לקמן ד"ה יפה שעה א'. וד"ה זאת חוקת (הא').

וכנודע שמלמ"ד כלים . . . נר"נ לבי"ע: ראה ע"ה שער השמות. וראה גם אגה"ק סיב (קל, א). תרא ויקהל קוד, סע"ד. לקו"ת דרושים ליה"כ"פ ט"ז, א. סידור עם דא"ח ע"ג ג"ד. וכ"כ. כנודע . . . ארץ מהיכן נבראת: בהבא להלן ראה בארוכה לקמן ד"ה מי כמוכה. הרקיע נגד: ארז"ל: הרקיע ערך נגד. דשא ועשב שהם שני בחי' מלאכים: נתי' בארוכה לקמן ד"ה שה תמים. וש"נ. וע' בלק"ת . . . בד"ה מה יפונ: שה"ש מג. ב ואילך.

וחולקי' על המד"ר בזה: על ששה זו קשה מהמדרש פי' בראשית פ"א בענין המלאכים כ"ו, הכל מודים שלא נברא ביום ראשון כלום שלא יאמרו מיכאל מותח בדורמו של רקיע כ"ו, שנא' אנכי ה' עושה כל כו' משל, מי אתי כתי', מי הי' שותף אחי במע"ב (סה"מ תרכ"ח ע' קמח). וראה גם לקמן ד"ה מי כמוכה. כמ"ש מזה במ"א באורך: ראה סה"מ תרכ"ז שם סיע פו ואילך. תרכ"ח שם ע' קמו ואילך.

בענין אז ירננו כל עצי היער שקאי על מלאכי שהם שורש ומקור הצומח, ובהם יש בחי' הדבור שאומרי' קדוש וברוך, ועכ"ז הם מקורי' לצומח כי העיקר בהם הוא בחי' המדות שיש בהם צמיחה מקטנות לגדלות, וכמו קודם השליחות לשעת השליחות או קודם השירה לשעת השירה וכדומה. אך עכ"ז צ"ל ירידות והמשכות האור בהשתלשלו רבות, ותחלה צ"ל בראשית נמי מאמר הוא שכולל כלליות המאמרות ואח"כ נפרטו בטי' מאמרות פרטי' ע' מזה בד"ה כי תבואו אל הארץ ושבתה, בענין וכל בניך למודי הוי', וז"ע מ"ש ששת ימים עשה ולא בששת ימים כי בחי' ששת ימים ו' קצוות דמלי' ה' בבחי' ירידה והמשכה בבחי' השתלשלו' המדרגות עד שנתהווה בבחי' בריאה יש מאין כלליות הנברא' דבי"ע.

אמנם ענין השבת, כי בו שבת, כמשל אדם העושה מלאכה שבשעת עשיית המלאכה מושפלי' המוחין ג"כ וטרוד בענין ציור המלאכה איך תהי' (וע' בהגהות לד"ה מזוזה מימין שהציור הוא מבחי' חכ'), ואח"כ כשגומר מלאכתו חוזרי' המוחין שהושפלו תחלה למקורן (וע' מזה בד"ה את שבתותי תשמרו ולא נדפס), ועד"ז יובן למעלה שבחי' המוחין שהושפלו בבריאת העולם (כמארו"ל דחגיגה הנ"ל שביו"ד דברים נברא העולם בחכ' ובתבונה ובדעת), נתעלו למקורו, ולכן בע"ש קודם מנחה אומרי' במאמר פתח אלי' ובראת שמיא וארעא כו' דברים הגשמי' איך שעולים, כי אינו דומה האכילה דשבת לאכילה דחול, כי בשבת בורר אסור כ"א הכירור נעשה ממילא כמ"ש מזה במ"א, וע' בד"ה את שבתותי הנ"ל ובהביאור.

בראשית נמי מאמר הוא שכולל כלליות המאמרות: בכ"ז ראה גם לקי"ת בהר מא, ד. כמדבר יב, סעי' ואילך.

ע' מזה בד"ה . . ושבתה: סה"מ תרכ"ז ע' רנז ואילך. ודיה זה בס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קפח. שם ח"ב ע' תלב. דרך מצותיך קסו, א. אה"ת בהר (כרך ג) ע' תתפח. נ"ך (כרך ב) ס"ע תתלט ואילך. סה"מ תרנ"ב ע' לו ואילך. תרנ"ט ע' קמב ואילך. תרע"ב ע"ז ע' רנ ואילך. תשי"ד ע' 68 ואילך. סה"מ מלוקט ח"ג ע' קסג ואילך. ועוד.

ח"ש ששחן ימים עשה ולא בששת: ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ז ע' 272. וסה"מ תרל"ד ע' נד.

בהגהות לד"ה מזוזה מימין: אה"ת חנוכה (כרך ה) תתקנב, א. וראה גם לקמן ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף.

בד"ה את שבתותי . . שלא נדפס: סה"מ תק"ע ע' פד ואילך. אה"ת בהר (כרך ב) ע' תריא. שם (כרך ג) ע' תתק ואילך. שם (כרך ד) ע' איקלו ואילך. וראה גם הוספות לתו"א תשא ק"ג, א. לקי"ת דרושים לשבת שובה סג, ג. דרושים ליוהכ"פ סה, א. ברכה צו, ד ואילך. המשך תרס"ז ע' תקמג ואילך. תעריב ח"ב ע' אקא ואילך.

ולכן בע"ש . . איך שטולים: בסה"מ תרכ"ח שם ס"ע ג: ובכל ע"ש מתעלים כל דברים הגשמי' כמבואר הענין כמאמר פתח אליהו שחשיב שם כל דברים הגשמי' שמתעלים כל הבחי'.

כשנת בורר אסור . . כמ"ש מזה במ"א: ראה תו"א ח"י"ש טו, ג. בשלח סה, ב. לקי"ת בלק עב, ב. ועוד. בד"ה את שבתותי הנ"ל ובהביאור: ראה סה"מ תק"ע שם ע' פד. וע' צ ואילך. אה"ת בהר שם (כרך ב) ע' תרכא ואילך.

וביאור הענין דהנה בכל השתלשלו עו"ע כד"כ הוא כלול משני בחי' שכל ומדות, והנה אנו רואים שכל עיקר ענין המדות הוא גילוי לוולתו, כמו ע"מ חסד או רחמים שייך כשיש על מי להתחסד או להתרחם, שעל עצמו אינו שייך לאמר חסד או רחמים, או ע"מ ענין אהו"ר אינו שייך לומר כ"א שיש שייך מציאות מה לאהוב או ממה לירא, שאם לא יש ממי לירא או מה לאהוב מתבטל המדה לגמרי, ונמצא כי המדות הן מצד עצמם או מצד פעולתם הם דוקא' כשיש זולת דוקא. ועד"ז יובן למעלה ג"כ דכתי' זכור רחמך וחסדיך כי מעולם המה שבחי' רחמים וחסדים שייכים כשיש עולמות דוקא, וכתי' כי אמרתי עולם חסד יבנה, ויש בזה ב' פ' או שראשית ומקור העולמות הם מבחי' חסד, או שכדי להיות בחי' עולמות צריכים לבנות מדת החסד ע' מזה בדי' ולקחתם אגודת אוזב (ד"ח). אבל ענין המוחין אינם שייכים לוולתו כלל, שהגם שלא יש לפני מי להשפיע מ"מ יוכל לישב ולהשכיל השכלות, ואדרבה שכשצריך לעיין בעיון שכלו איך נוטה אם לחסד או לגבורה בהכרח שישתיק פעולת השכל ולא ישפיע כלל, ובענין שתיק רב, דהנה השכל בעצם יכולים להטותו הן לחסד והן לגבורה, והרא"י מ"ש גבי המבול אמחה את האדם כו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו ואח"כ כתי' לא אוסיף עוד להכות את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו, הרי שמשעם שחייב תחלה מבול, מטעם זה גופא אמר אח"כ שלא יוסיף עוד, והיינו מפני כי השכל בעצם כאפשרי להטותו הן לחסד והן לדין, וע' מזה בבה"ז בפ' פנחס באורך, אבל כשצריך לידע אמיתית הענין איך הוא נוטה אם לחסד או לדין בהכרח שישתיק השפעת השכל לגמרי והרא"י לזה מסנהדרין כשהיו מעבירין דינו למחר היו נושאים ונותנים בדבר כמ"ש בפ"ה דסנהדרין, ופ"ה התוס' יו"ט בשם רש"י ז"ל נושאים ונותנים בדבר כל א' לעצמו, והרמב"ם פ"כ כל א' לעצמו או עם בן זוגו, הרי כי לא היו נושאים ונותנים הסנהדרין כולם בבת אחת, כי אם כל א' לעצמו דוקא, והיינו כי בכדי לבוא אל אמיתית הסברה בהכרח להשתיק השפעת השכל, ונמצא כי טבע ומהות המוחין וטבע ומהות המדות משונים זמ"ז, שטבע ומהות המדות הוא השפעה דוקא, וטבע ומהות המוחין הוא או שיעמדו בקיומם או להעלות כלי שכלו לקבל ממקור השכל, ומאחר שכל עו"ע כלול מעשר בחי' שמתחלקי' בכלל לשני בחי' שכל ומדות, הנה מה שהעילה

עיקר ענין המדות הוא גילוי לוולתו: בהבא להלן ראה לקו"ת מסעי צג, רע"א. סה"מ חרל"ז ע' נד"נה. ד"ה ושאתם מים להצ"צ (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברוקלין תשי"ג). סה"מ עזר"ת ס"ע קסח ואל"ך, סה"מ תשי"ח ע' 272. ועוד.

דוקא כשיש זולת דוקא: כ"ה בנוכ"כ, ואולי א' מהם מיותר.

עולם חסד יבנה ויש בזה ב' פ"י: ראה גם לקמן ד"ה אם כסף תלוה. ושי"ג.

בדי' ולקחתם אגודת אוזב (ד"ח): מאמר זה נמצא בכת"י 293 נח, ב ככותרת: מאדמור מוהר"ש פ' בא כ"ח. ולא נדפס עדיין. וראה הערת כ"ק אדמור שליט"א ברשימת מאמרי אדמור מהר"ש (בהרשימה דתרכ"ח).

בברזו ב"י פנחס: דף ק"ב, א.

משפיע להעלול זהו רק מז"ת, אבל ג"ר שלו הוא בחי' עלול לקבל מעילה הגבוה הימנו, ולכן נק' השתלשלות כמו השלשלת שמליאה טבעות שכל טבעת אחוזת בטבעת אחרת עד"ז הוא ענין השתלשלו' עו"ע שכל עלול דבוק בעילה שלמעלה הימנו. והנה כ"ז הוא בששת ימי החול, שהאור הוא בדרך ירידה והמשכה, אבל בשבת כשהאור נדרך עלי' מלמטלמ"ע להיות כי אז העיקר הוא בחי' ג"ר וכנ"ל הפרש בין מוחין למדות, לכן מתעלי' בחי' עשי' ביצי' ויצי' כבריאה ובריאה באצי', כנודע מענין נער הייתי גם זקנתי דסליק לסיבא כו', להיות כי בו שבת מבחי' הדבור אשר דבורו של הקב"ה חשיב מעשה, ונתעלה בחי' המוחין שהיו מאירים בש"ב בבחי' הדבור למקורו, והעולם מקבל חיות מבחי' המחשבה כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד פ"ב, ולכן ממצוא חפצך ודבר דבר, דבור אסור כו' להיות כי שבת מבחי' הדבור, אך מפני כי דבורו של הקב"ה חשיב מעשה לכן עיקר השביתה היא מל"ט מלאכות החורש והזורע כו', אבל מ"מ גם דבור אסור מד"ס שעכ"פ הוא בחי' דבור כו'.

ח

ועפ"ז יובן ענין הפרש בין נר של שבת לנר חנוכה, ומפני מה פחילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה לפי שאסור להשתמש לאורה, דהנה בכלל נר של שבת הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע כמו שנת"ל שרש ענין השבת שהוא בחי' העלאות מלמטלמ"ע כי בו שבת כו', אבל ענין נר חנוכה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט.

וביארר הענין יובן ע"פ משארז"ל במד"ר ע"פ וזהב הארץ היא טוב (וכ"ה בגמ' ב"ב דט"ז), לא הי' העולם כדאי להשתמש בוזהב ולא נברא אלא לבנין בהמ"ק, נאמר כאן טוב, וזהב הארץ היא טוב ונאמר להלן טוב, הנה הטוב הזה והלבנון, והענין הוא כמשנ"ת בסש"ב פ"ג דיש עוד בחי' אהבה העולה על כולנה כמעלת הזהב על הכסף, פי' כסף הוא בחי' חסד מלשון נכסוף נכספת לבית אביך שהוא בחי' אהבה וחסד, אבל שרש הזהב הוא מבחי'

כנודע מענין נער הייתי: ראה לקו"ת שה"ש כה, א. אה"ת שה"ש (כר ב) ע' שצג.
 בלק"ת בד"ה שובר ישראל: דרושים לשבת שובה שם טו, ג. וראה גם דרושים ליהי"פ שם סה, א.
 תניא קונטרס אחרון קסג, סע"א.
 ועפ"ז יובן ענין הפרש: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה [נוסף להנסמן בתחילת המאמר] אה"ת חנוכה שכו, א ואילך.
 שבת . . . מלמטלמ"ע . . . חנוכה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט: ראה באריכה ד"ה מצותה משתקע:
 תר"ל (סה"מ תר"ל ע' מג ואילך), תר"לג, תרמ"ב, תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך), תשי"ב, וראה גם ד"ה בכ"ה בכסלו תר"לג, תר"ס (סה"מ תר"ס ע' סב ואילך). ד"ה להבין הפרש בין נרות שבת קודש לנ"ח תשי"ט.
 משארז"ל במד"ר ע"פ וזהב הארץ: ראה אה"ת חנוכה שם. ובאריכה אה"ת תצוה ע' איזריג. קרח ע' תסטו ואילך. יהל אור להצ"ע ע' עא ואילך.
 בסש"ב פ"ג: הבא להלן [עד תיבות . . . כלתה נפשי כו"ן] הוא לשון התניא שם (ע, ב) בשינויים קלים.

הגבורות דיבנה והיא אהבה כרשפי אש מבחי' גבורות עליונות דיבנה עילאה דהיינו שע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה דכולא קמ"י כלא חשיב תתלהט ותתלהב הנפש ליקר תפארת גדולתו ולאסתכלא ביקרא דמלכא כרשפי אש שלהבת עוזה העולה למעלה וליפרד מהפתילה והעצים שנאחזת בהם, והיינו ע"י תגבורת יסוד האש אלקי שבנפש האלקית, ומזה באה לידי צמאון וכמ"ש צמאה לך נפשי ואח"כ לבחי' חולת אהבה, ואח"כ באה לבחי' כלות הנפש ממש כמ"ש כלתה נפשי כו'. והנה שרש כל העולמות הוא מבחי' חסד כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שהיא המדריגה היותר גבוה שמאיר בעולמות, וזהו שאמרו במד"ר לא ה"י העולם כדאי להשתמש בוזה לפי שזהב הוא בחי' בינה ואין העולמות יכולים לקבל בחי' ומדריגה גבוה כזו, ולא נברא אלא לבנין בהמ"ק לפי שבבהמ"ק נב"ר ה"י מאיר ה' עילאה בחי' בינה, ועיקר גילוי בחי' זו ה"י לעיל כי עוה"ב הוא בחי' בינה.

ועפ"ז יובן מארז"ל באבות ודאשתמש בתגא חלף והיינו לפי שבתורה כתי' הנחמדים מזהב כו', כי אורייתא מחכ' נפקת ולכן היא נחמדת יותר מזהב דיבנה, ולכן אסור להשתמש בת"ח. וזהו שנענש דוד על שקרא דברי תורה בשם זמירות כמארז"ל בסוטה דל"ה סע"א, וכמשנת' מזה במ"א באריכות שהוא שיבח ד"ת שכל קיום וחיות העולמות תלוי' בדקדוק א' מד"ת, ע' באגה"ק ד"ה דוד זמירות קרית להו, ובאמת בחי' זו הוא בחי' אהור דמגילה עפה, אבל בחי' פנים הוא בחי' ואהי' אצלו שעשועי' בחי' שעשועי' המלך בעצמותו ואינה שמחת לבב אנוש ושעשועיו, אלא כביכול שמחת לב ושעשוע המלך הקב"ה שמשעשע בה כי אלקי' הבין דרכה וידע מקומה ומעלתה בידיעת עצמו כביכול, אבל נעלמה מעין כל חי וכמ"ש לפני לא יראו דהיינו בחי' פנימיותה שהיא מיוחדת לגמרי בא"ס ב"ה המלוכש בה בתכלית היחוד, ולגבי א"ס ב"ה כל העולמות כלא ממש ואין ואפס ממש כי אתה הוא עד שלא נבה"ע כו', והלכך גם לבחי' פנימיות התורה אין לשחזה כלל בתהילת חיות כל העולמות מאחר דלא ממש חשיבי כו', ולכן ג"כ אסור להשתמש בת"ח כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ מה שנהר חנוכה אסור להשתמש לאורה, דהנה נר של שבת הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ובדרך ההעלאה היא עד ז"א דאצי". ומה שנק' בינה ג"כ שבת זהו בחי' שבת שבתון כמ"ש בפרדס מהרמ"ק ז"ל בעה"כ בערך שבת, וע' בלק"ת בד"ה והניף את העומר פ"ב מעלי שבתא הוא בחי' מל'

ודאשתמש בתגא חלף: באוה"ת חנוכה שם מציון: ע' באגה"ק סי' כ"ט [קמת, ב. קנא, א].
 [וכמשנת' מזה במ"א באריכות . . . ע' באגה"ק ד"ה דוד זמירות: הבא להלן [עד התיבות, ממש חשיבי כו']
 הוא לשון הקרא שם (ספא, א) בשינוי הסדר ובשינויים קלים. וראה גם לסו"ת במדבר י"א, א ואילך. דרך
 מצותך מ, ב ואילך. לקמו בהוספות ד"ה ברוך תהי'.
 וע' בלק"ת ברי"ה והניף את העומר פ"ב: אמור לו, ב. וראה גם מאמרי אדהאמצ ויקרא ח"ב ע' תרגו.

ויומא דשבתא בחי' ז"א וממחרת השבת הוא בחי' בינה, ע"ד שהחכ' נק' בעבור הנהר, כך הבינה הוא בחי' ממחרת השבת שהיא למעלה מבחי' זו"ג שהם בחי' שבתא דלילא ושבתא דיומא, והגם כי בינה נק' ג"כ שבת אבל זהו בחי' שבת שבתון יעו"ש. וע' בספר תרטי"ב בד"ה וכל אדם לא יהי' באוהל מועד, ובספר חורף תרטי"ז בד"ה בריתי היתה אתו החיים והשלום מענין מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת, ולכן ארז"ל במד"ר באיזה זכות ה' נכנס אהרן לקה"ק זכות המילה היתה נכנסת עמו, והיינו כי שבת היא בחי' קדש, אבל כדי לכונוס לקה"ק זהו ע"י זכות המילה שניתנה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת שהיא למעלה מבחי' ומדריגת השבת, כ"א ע"ד שבת שבתון ולכן בזכות המילה ה' נכנס לקה"ק כו'. היוצא מזה ששבת בעצם הוא בחי' שבת להוי' בחי' ז"א, והבי' נרות דשבת הם כנגד זכור ושמור הם בחי' זו"ג זכור לדכורא ושמור לנוק, שהיא מקור בחי' השתלשלו' העולמות כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, ולכן מותר להשתמש לאורה, ועיקר הנרות להשתמש לפניהם ולכן חיישינו שמא יטה כו' כמשי"ת, משא"כ גר חנוכה שמצאו פך של שמן חתום בחותמו של כה"ג, כה"ג הוא בחי' א"א, והחותם הוא בחי' יסוד דא"א, אי אפשר להמשיך בחי' זו בעולמות הנבראים בבחי' גילוי שהרי גם הזהב אין העולם כדאי להשתמש בו כ"ש בחי' שמן זה כו' שאין העולמות יכולים לקבל בחי' זו לכן אסור להשתמש לאורה.

ולכן השמנים והפתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת לפי שבשבת מותר להשתמש לאורה ועיקר מצותה להשתמש לאורה חיישינו שמא יטה, אבל בני"ח שאסור להשתמש לאורה לכן לא חיישינו שמא יטה. והענין הוא, דהנה איתא בטו"ב צלותא הוא לשון הטי' כמ"ש לא תטה משפט ומתרגמינן לא תצלי דינא, ופי' וענין ההטי', דשורש ענין התפלה היא בחי' יהי רצון להמשיך רצון חדש לרפאות החולה ולברך השנים, וז"ע מט"ט קושר כתר' לקונו מתפילותיהם של ישראל, כי אותיות התפלה נק' בשם אבנים כמ"ש בס"י שתי אבנים בונות שני בתים כו'. והנה באבנים יש כמה מינים ממינים שונים מאבנים פשוטי' עד אבנים טובות שמאירים, אך הכתר והעטרה עושים מאבנים טובות שמאירי', ועד"ז יובן בנמשל בנפש האדם.

בספר תרטי"ב בד"ה וכל אדם לא יהי' אהיה דרושים ליוהבי"ע / איתקנה. ובארוכה ד"ה כי ביום הזה יכפר תרלי"ד (בסרס תרלי"ג). ד"ה וכל אדם לא יהי' תשכיג (סה"מ מלוטס ח"ה ע' טו ואילך).

ובספר חורף תרטי"ז בד"ה בריתי היתה אתו: אהיה תצוה (כרך ז) ע' בתשנה. וראה גם שם ע' בתשנו ואילך.

חונם בחותמו של כה"ג: כהלשון כאו הוא גם כסור אית' ה' חנוכה ט"י עתיר [וראה ביח שם ד"ה ג']. אבל במס' שבת כא, א: "מונח".

בסור"ב [=בסור ברקת] צלוחא הוא לשון הטי': ראה גם לקי"ת חוקת טו, אי"ב. האיני ע"ב, ג. אהיה ואתתו ע' שט.

דרוש ענין התפלה . . . יהי רצון: בהבא להלן [עד קרוב לסוף הפסקא] ראה לעיל ד"ה אריכל.

כשמתפלל בלא אהו"ר או האבנים הם אבנים פשוטים שאינם ראויים לעשות מהם בחי' כתר ועטרה, אבל כשמתפלל באהו"ר או האבנים הם אותיות התפלה הם זכים וברורים ומאירים עד שע"י סיוע המלאכה המקבלי' את התפלה וכמ"ש בזהר דגפיף להון ומנשק להון, פי' שדבור האדם הגם שמתפלל באהו"ר מימ' הוא גשמי בערך שיוכל להיות מהם בחי' כתר ועטרה, לכן המלאכה מוכבי' האותיות מגשמותם כי הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו, וגבוה מעל גבוה שומר עד שמלאך מט"ט או סנד"ל קושר כתרים לקונו מתפלותינו, וענין הכתר היינו שיומשך יהי רצון להמשיך אותו ית' בבחי' רצון אותיות צנור שיתצמצם בבחי' רצון. וז"ע ההטי' בקדושה שהוא ענין ההטי' להיות רצון אותיות צנור, והר"ע מה שמל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה, ועד"ז עוד גבוה יותר ע' מזה בלקי' בדי' ע"כ יאמרו המושלי' ובהביאור, וע' בספר תקס"ו בכ"י אאזמור"ר ז"ל.

אך הנה זלעז' עשה האלקי', יש ג"כ ענין ההטי' בקלי' וכמ"ש בזח"א וישב דקפ"ו ע"א ע"פ ויט יהודה עד איש עדולמי שנטה עד דרגא דחיוויא, והיינו כי יש הטי' לגריעותא מה שמל' דעשי' מתלבשת בקנ' ונעשית כדוגמת עתי' לקנ', ועד"נ אל תט באף עבדך, אל תט לבי לדבר רע, ויהודה הוא בחי' מל' כנודע ממש בזהר בענין כי הנה המלכים נועדו וממש במד"ר ע"פ זה, וע' בת"א פ' בראשית מ"ש בשם ההיק ר"א ז"ל, וז"ל, ויט יהודה עד איש עדולמי ושמו חירה שמחמת מעשה דיוסף אזי ויט, פי' ויט היינו שנטה למטה בהיכלות הקליפות עד איש עדולמי כדי להעלות ניצוצות משם וזהו ענין הכוונה דנפילת אפים. והגם כי ענין זה הוא כמ"ש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ששליטת אדם בליעל באדם דקדושה הוא לרע לו בכדי שיוציאו ממנו כל ניצוצות הקדושות שנפלו בשבה"כ, אעפ"כ לע"ע הוא שולט, וז"ע גלות השכינה, וז"ע מה שחששו בנר של שבת שמא יטה לפי שבי' נרות דשבת הם זר"נ כמשנת' לעיל שבבחי' זו יש זלעז' ע' בת"א בדי' ויאבק איש עמו ובהגהות לשם, ולכן מבחי' זו יכול להיות הטי' לקלי' ח"ו, משא"כ בנר חנוכה שהיא המשכה מבחי' איא וכמשנת' לעיל שכה"ג הוא בחי' איא וחתום כחותמו

בלקי' בדי' ע"כ יאמרו המושלי' ובהביאור: חוקת טו, א, סו, איב. וראה גם ס' מאמרי אדה"י פרשיות ח"ב ע' חרפ. מאמרי אדה"א"צ במדבר ח"ד ע' איתעב ואילך. איהת חוקת ע' תתפת. בספר תקס"ו בכ"י אאזמור"ר ז"ל: הנחת כ"ק אדמור"ר האמצעי מדי' ע"כ יאמרו בכיכל גוכי"ק תקס"ו-תקס"ז (1196) ונדפס בס' מאמרי אדה"י תקס"ו ע' רסג וס"ע רס"ז. ויהודה הוא בחי' מל'. . . הנה המלכים נועדו: ראה גם לקמן ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף ע' טו. בתי"א פ' בראשית מ"ש בשם ההיק ר"א ז"ל: דף ו, א בשם הקדוש ר' אברהם בן ההי"מ ז"ל. הבא הלן [עד תיבת .דנפילת אפים] הוא לשון התנ"א שם בשניינים קלים. [וראה בהנשמן בהמי"ם לתרא' שם]. להעלות ניצוצות . . . הכוונה דנפילת אפים: ראה גם לקי'ת ראה לב, ג. בתי"א בדי' ויאבק איש עמו ובהגהות לשם: וישלח כו, ב. אודית וישלח (כרך ה) תתעו, ב. וראה גם שם (כרך ו) תתלא, א.

הוא בחי' יסוד דאי"א שבחי' זו הוא למעלה מסדר ההשתל/ וע' בחי'א ד"ה ויאבק הנ"ל שגם נגד המוחין דאצי' אין לעו"ע' כ"ש לגבי בחי' א"א שלמעלה מאצי' (אך צ"ע משהגהות לד"ה תער השכירה מהרמ"ו שיש בעשוי' לעו"ז גם נגד ע"י, ומהגהות לד"ה קמפלגי במתיבתא דרקיזע מענין ד' מראות נגיעים שנגע היפך הענג, וי"ל כי רבינו ז"ל חולק בזה על הרמ"ו וצ"ע) ואדרבה בחי' נר חנוכה דוחה יניקת החיצוני' ולכן מצוה להניחה על פתח הבית מבחוץ ברה"ר טורי דפרודא לפי שדוחה יניקתם כו'.

ובזה יובן ג"כ מה שבחנוכה היא שמונה נרות, דהנה ארז"ל כנור של בהמ"ק היתה של ז' נימין ושל ימות המשיח של שמונה נימין, והענין הוא דכנור פי' בחי' ובפרד"ס בערך כנור הוא ד"ו נר, ד"ו הוא מספר של ש' הוי' ואיהו נהיר בנר היא בחי' מל' וז"ע כי אתה נרי הוי', ונר הוי' נשמת אדם. ומה ששייך בהכנור בחי' זו כי בחצות לילה ה' מנגן, אשר חצות לילה הוא עת רצון ועליית המל' ע' מזה בד"ה ועבר ה' לנגוף את מצרים ובהגהות לשם, וא"כ של שבעת נימין היינו ש' הוי' המאיר בז' מדות, אבל של שמונת נימין זהו כשמאיר ש' הוי' דאי"א המתגלה בבינה. ולכן בחנוכה שמצאו פך חתום בחותמו של כה"ג הדליקו ממנו שמונה ימים להורות על המשכה מבחי' ש' הוי' דאי"א שמתגלה בבינה, והנה נר הוא רמ"ח אברים דמלכא ותרין דרועין שהם שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני וז"ע נר מצוה, ובתוך רמ"ח אברים מלוכש ש' הוי' וזהו ד"ו נר, אמנם כשהכנור של שמונה נימין היינו שבכחי' נר זה מלוכש ש' הוי' דלעילא, וזהו כענין ההפרש שבין יעקב ליצחק, יעקב גימ' ז"פ הוי' ע"ד כנור של ז' נימין, ויצחק גימ' ח"פ הוי' היינו כנור של ח' נימין שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, שיצחק הוא ל' צחוק ותענוג עליון המתגלה בבינה ע"כ הוא ח"פ הוי', שבינה היא תמינאה ולכן הכנור יהי' של ח' נימין וע' במ"א מענין הזאות דיוהכ"פ אחת למעלה בינה שבע למטה ז"ת.

יב

אין לעו"ע: כיה בנוכחיק, ואציל: אין לעו"ע.

מהגהות לד"ה תער השכירה: אהית נ"ך (כרך ב) ע' תשפג. וראה גם לקמן ד"ה בכה תבכה.

ומהגהות לד"ה קמפלגי: ראה אהית תוריע ע' רנב. שם (כרך ב) ע' חקכת. תקלג. וס"ע תקלה. וראה

גם שם (כרך א) ע' עז.

וי"ל כי רבינו ז"ל חולק בזה על הרמ"ו וצ"ע: ראה גם אהית פ' ובור ס"ע אתשעה: ועין בהרמ"ו ר"פ

ויקהל, וז"ע בחי'א בד"ה ויאבק שאין קליפה רק נגד ז"ת ולא נגד ג"ר כו'. מ"מ הרמ"ו ביאר שהוא נגד הכל

הרצון. ע"י"ש.

כנור של בהמ"ק... ושל ימות המשיח: בהבא להלן ראה לקי"ת תוריע כא, ד.

בד"ה ועבר ה' לנגוף... ובהגהות לשם: סי' מאמרי אדה"ו תקסי' ס"ע קי"ג. חז"ת שמות קכד, ב

ואילך. אהית בא (כרך ז) ע' ביתרלד. שם (כרך ח) ע' ביתתקמ ואילך. וע' ביתתקנ ואילך.

וע' במ"א מענין הזאות דיוהכ"פ: ראה אהית דרושים ליהכ"פ שם. ד"ה כי ביום הזה יכפר תל"ג. ד"ה

וכל אדם תשכ"ג (סה"מ מלוטס ח"ה שם).

וגם י"ל דח' ימי חנוכה הם כנגד ד' אותיות דש' הוי' שבסדר השתלשלות וד' אותיות דש' הוי' דא"א שלמעלה מסדר ההשתלשלות. גם הנס הוי' עלי' מתתיהו כה"ג שהיו לו שמונה בגדים ד' בגדי לבן וד' בגדי זהב, ועי' בירושלמי דיומא שהם כנגד ח' ימי מילה, והיינו כדי שיעבור עליו שבת א' כו', ונקראו בגדיי' קדש לאהרן, אהרן הוא בחי' באורך נראה אור, והלבושי' דבגדי קדש הם שע"י יוכל להיות גילוי האור וידוע שהימים הם גי"כ לבושי', שהלבושי' הם יומין עילאין, לכן הם שמונת ימי חנוכה בחי' שמונה לבושי' לבחי' באורך נראה אור והוא הנמשך מבחי' פך של שמן שהי' חתום בחותמו של כה"ג שהוא יסוד דא"א שבו נמשך השמן הטוב כו' שמן משחת קדש, ועי' בייני במארי"א את נ' ס"י ל"א דנר גימ' הוי' אהי' הוי' אלקי הוי' אד', שמאירים בנר, פי' הוי' אהי' בחי' מוחין דו"א, הוי' אלקי' חג"ת, הוי' אד' נה"י דו"א שמאירי' בנר בחי' מל'.

וענין נר דשבעה נרות היינו מבחי' ש' הוי' דסדר השתלשלות, ולכן הם שבעה כנגד ז' מדות מקור סדר ההשתלשלות, אבל בחנוכה שמונה נרות היינו מבחי' ש' הוי' דלעילא שלמעלה מסדר ההשתלשלות שמתגלה בבינה לכן הם שמונה, ועיקר הגילוי יהי' לעיל כי שמח אינו אומר אלא ישמח שעיקר גילוי השמחה דבינה יהי' לעיל, והארה מבחי' זו מאיר בניח' לכן פתילות ושמינים שאין מדליקין בהם בשבת כי חיישינן שמא יטה, כי יש זלעזיז נגד בחי' זו וכנ"ל, אבל מדליקין בהם בחנוכה כי בינה היא בחי' דרור עלמא דחירו לכן לא חיישינן שמא יטה, ואדרבה עיקר מצותה על פתח הבית מבחוץ בכדי לדחות יניקתם כי אור דוחה כו', ולא חיישינן שמא יטה כלל כי אין בלעזיז נגד בחי' זו, וכמ"ש בד"ה ויאבק הנ"ל שגם נגד המוחין לא יש בלעזיז כ"ש נגד בחי' א"א, וכנודע מענין שהמקיף מסמא כו', ובינה היא מקור כל המקיפי, וכ"ש בחי' א"א, ולכן עיקר מצותה על פתח הבית מבחוץ שיוכללו הניצוצי' בנר בפני האבוקה ולא ע"ד ההתלבשות כו' כנ"ל.

על מחתיה: אוציל: על ידי מתתיהו.

בגדי קדש לאהרן: בשולי הגליון נרשם כגונ"ק: **משה עם הכולל גימ' נוצר, מזל השמיני, לכן יכול לעשות שמונה בגדים, בגדי קדש לאהרן כה"ג. משה מוחא סתימאה, כהן גדול חסד רא"א והחולם יסוד רא"א.**

בי"ן במארי"א = ביאר נתיב במאורי אור.

שמח אינו אומר אלא ישמח . . לעיל: ברוקיר פ"כ, ב: שמח ישראל בעשיו אינו אומר אלא ישמח עתידיו הו לשמוח כו' שמח ה' במעשיו אינו אומר אלא ישמח כו'. ונת' בלקו"ת שמע"צ פט, א.

קיצור מדיה ויגש אליו יהודה.

יג ענין הגשת יהודה ליוסף נת' בזהר שז"ע סמיכת גאולה לתפלה, כי יוסף הוא בחי צ"ע שנק' גואל כמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, וכתב' אמרו לצדיק כי טוב, ויש להעיר מענין שבע עשרה שנה שזהו ג"כ טוב, ויהודה הוא בחי תפלה דשמר"ע, כי יהודה הוא מל' הפעם אודה והודאה הוא בחי ביטול והן הן בחי ההשתחוואות שבשמר"ע, וגם בלידת יהודה כתב' ותעמוד מלדת, ועמידה הוא בחי ביטול וכמ"ש בעמדם תרפינה כנפיהם, ופי' בעמדם של ישראל בתפלת שמר"ע, וכן הדעה' שהוא מיהודה כתב' ב' תפלה לדוד, ולכן סמכו בזהר ענין סמיכת גאולה לתפלה לויגש אליו יהודה וכדאיתא במדרש שעיז' אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא בניניהם, שאין מפסיקין בין גאולה לתפלה, ואחד באחד הוא בחי יחוד' ויחוד' שהם בחי יהודה ויוסף וכמאמר למהוי אחד באחד והן בחי גאולה ותפלה כנ"ל. אך צ"ל ל' סמיכת גאולה לתפלה הלא יהודה הגיש ליוסף, וסמיכת גאולה זהו יוסף ליהודה, שהרי יהודה הוא בחי תפלה והוא יגיש ליוסף שהוא בחי גואל כו', ובכעה"ט ס"ת שוה, ולכן ארז"ל כי [הנה] המלכים נועדו יהודה ויוסף, וצ"ל איך הם שויים. כתב' רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף שנק' ישראל ע"ש יוסף, ולע"ל יהי יהודה העיקר כמ"ש (יחזקאל ל"ז) בהפטר

ענין הגשת יהודה ליוסף: לחציו הראשון של המאמר [עד פיסקא: ולהבין ענין עליו ז"ל: ראה ד"ה ב"ח מזוה מימין בת"א מקץ מא, ד. ואודית חנוכה (כר"ד ה) חתקנב, סע"א ואילך.

לחציו השני [מפיסקא הגיל ואילך]: ראה ד"ה ויגש בת"א מג, ג. ואודית ויגש שמת, ב ואילך. חלק מהתחלת וסיום המאמר, הוא מדיה ויגש להצ"צ [גוב"ק מס. 1088-8]. ולא נדפס עדיין, רק חלק הובא ונת' בריש ד"ה ויגש בהמשך תרס"ו ע' תפיח]. חלק מהמאמר כאן הובא ונתבאר בד"ה ויגש תשכ"ט. המאמר כאן מיוסד על ד"ה ויגש הנדפס לקמן בהוספות, שנדפס כאן בעת לראשונה מכתי" 1038 לד, א [כתב' זה כולל מאמרים מלוקטים מביק אדמ"ר מהר"ש. מאמר זה מופיע שם רובו בכתי" הר"ש סופר עם תקונים והגהות בגוב"ק אדמ"ר מהר"ש. כתי" הר"ש סופר הוא העתקת ד"ה זה מכת" 1063 קמג, א הכולל הגהות ממאמרי אדהצ"צ].

בכתי" 1038 (לא, א) נרשם ג"כ בגוב"ק חלק מהתחלת המאמר באריכות, וכנראה ה' בכונתו הק' להשלים כל המאמר באריכות אך לפועל לא נגמר. והתחלה זו נדפסה ג"כ לקמן.

ע"ד הכותרת כאן "קיצור מדיה ויגש אליו יהודה", ראה בד"ה ויגש תשכ"ט: הגם שהמאמר ד"ה ויגש תרכ"ט הוא רק קיצור, אך הוא קיצור של כל האריכות, וכפרט שהקיצור עצמו הוא ארוך.

נת' בזהר... גאולה לתפלה: הבא להלן בענין סמיכת גאולה לתפלה [עד התיבות, ליוסף שהוא בחי גואל כו"ו] הוא מדיה ויגש להצ"צ - גוב"ק [כנסמן לעיל], וכאן בשינויים קלים.

יוסף... צ"ע שנק' גואל... אמרו לצדיק כי טוב: יוסף הוא בחי גאולה, וכידוע דגאולה הוא בחי יסוד וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, אמרו צדיק כי טוב, ויוסף הוא בחי יסוד צ"ע כו' (המשך תרס"ו ע' קיט). דטוב

הוא בחי יסוד שזהו בחי גואל (המשך תרס"ו ע' תפו - המובא לעיל).

הלא יהודה... יוסף ליהודה: תיבות אלו נרשמו בגוב"ק בשולי הגליון ונראה ששייכים כאן. ובכעה"ט ס"ח שוה: בכפל הטורים עה"פ: ויגש אליו יהודה, ס"ת שוה, שאמר לו אני שוה לך שכמו שאותו מלך גם אני מלך וע"ז דורש במדרש כי הנה המלכים נועדו. הבא להלן ראה אודית ויגש שם שמת

זו ודוד עבדי נשיא עליהם לעולם, וע' בד"ה עתיד הקב"ה להקים לנו דוד אחר, וע' בהגהות לד"ה כל מחלוקת, מענין ארוממך כי דליתני, ומענין לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחי' ואח"כ יתפלל.

הנה ארז"ל בברכות ד"ז סע"ב כל הקובע מקום לתפלתו (נ"א לתורת) אויביו נופלים תחתיו שנא' ושמתי מקום כו' ולא יוסיפו כו' (בש"ב ז'), וגירסת רב אלפס ותוס' ר"י לתורתו, והענין דמקום פי' בהמ"ק כמובן מתוך הפסוק בש"ב סי' הנ"ל וממארז"ל הנ"ל, ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו, לכן צ"ל קביעת מקום, ולג"י ר"א ותר"י לתורתו ג"כ אמת נכון הדבר, כי משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה לכן צ"ל קביעת מקום לתורה.

ולהבינן כ"ז יובן בהקדם מ"ש בדבר ה' שמים נעשו משמע שנברא הכל מבחי' דבר ה' וכמארז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם, וכמארז"ל לא בעמל ולא ביגיעה כו' אלא במאמר וברוח פיו, וצ"ל הלא כתי' כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ, שנברא מבחי' חפץ ה' ולא מבחי' הדבור לבד. אך הענין הוא הדנה נודע שלכל נברא מכל הנברא' דבי"ע יש חומר וצורה, פי' החומר הוא עצם גוף דבר ההוא בכלל, כמו השמים בכלל או הארץ בכלל, ועד"ז בכל נברא זהו הנק' חומר, וצורה הוא שיהי' ציור כדור השמים באופן שיהי' מהארץ לרקיע ת"ק שנה, וכן מה שהשמים והארץ והגלגלי' יהיו כדורו', ושהגלגלים יהיו מאירים, ועד"ז בכל פרטי הנברא' שיעור מדת ארכם ורחבם ואיך שיהי' אם עגול או בעל קרנות או משולש, ותוארו במראה ושטח ושינוי הנברא' בדמותם זמ"ז זהו הנק' ציור החומר שזהו בחי' הצורה הנצטיירה בגוף

וע' בד"ה עתיד הקב"ה להקים לנו דוד אחר: כסנהדרין צה, ב: עמיד הקב"ה להעמיד להם דוד אחר שנאמר כי דוד מלכם אשר אקים להם הקים לא נאמר אלא אקים. נתי' באוה"ת נ"ך ע' תיט. ואוה"ת יגש (כרך ה) התקפו. ב. ד"ה ועבדי דוד תשמי"ב. לקו"ש יגש תנשא.
וע' בהגהות לד"ה כל מחלוקת: אוה"ת קרח ע' תשג ואילך. וראה גם שם ע' תרסג. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמי"ט) ע' קמו ואילך.

הנה ארז"ל . . . הקובע מקום לחפלתו: בהבא להלן ראה אוה"ת יגש שם שני, א.
ולהבינן . . . בדבר ה': בהבא להלן בענין חומר וצורה ראה ד"ה נר תנוכה מזוה מיומן שכתבתי מקץ מא. ד. וראה גם שם מב, ד. אוה"ת חנוכה (כרך ה) תקקמד, ב. וראה גם שם שלה, א. שם (כרך ז) תתתנה, ב. סה"מ תרנ"ז ע' שיח ואילך. סה"מ תרס"ג ע' קטו ואילך. סה"מ תרפ"ה ע' נו"נו. וע' סו ואילך. סה"מ תשי"ח ע' 57-9, וע' 67 ואילך. קונטרס עץ החיים בתחילתו. סה"מ מלוקט ח"ה ע' קי.
וצורה . . . ציור כדור השמים: יש ב' בחי' צורה: הא' צורה האמיתית והוא נפש האדם, וכן בכל נברא הנפש שבו היא הצורה האמיתית. והב' התואר של הגוף שנק' ג"כ צורה והוא צורת החומר שעשוי באופן שיוכל לקבל את הנפש שהיא צורתו האמיתית" (סה"מ תרס"ג ע' קטו).
עגול או בעל קרנות או משולש: ראה ירושלמי מעשרות ספ"ה (ושם: אין מרובע מששת ימי בראשית). וגם ביה נראה עץ כמה מדויקים דברי רבותינו (הצרת כ"ק אדמ"ר שליט"א בסה"מ תשי"ח שם ע' 59. וראה אגרות קודש כ"ק אדמ"ר שליט"א ח"ב ע' שלד ואילך).

החומר, למען שהגוף יהי' כלי שתוכל להיות בו השראת הנפש המחיה אותו, ובוה יובן ענין צער הגלגולי, שלכאור אינו מוכן ענין הצער כ"כ, אך הענין הוא דכתי' כי חלק ה' עמו, ולכן בעבודה בנפש האדם נמצא שם ה' יוד חכ, ה' התפשטות ההשגה והבנה בגדולת א"ס, ו"ה הוא בחי' מדות ודבור כמ"ש מזה בכ"ד בלקו"ח, ולהיות הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש בהכרח שגם בציוור החומר של הגוף יהי' ג"כ תמונת ד' אותיות דשם הוי' ולכן תמונת הראש כציוור יוד של שם, והגוף ארוך כציוור הו"ו, וה' אצבעות שביד, וה' אצבעות הרגל הם ב' ההי"ן דשם, וכמ"ש מזה במ"א באריכות, ולכן כשמתגלגל נפש האדם בבהמה עד"מ, או באיזה דבר צומח וכדומה הנה צער הנפש גדלה מאד, שאין לה התפשטות ע"ד כמו שהיא בגוף האדם שהרי ציוור חומר זה משונה מציוור חומר גוף האדם כמשנ"ת ענין זה באריכות בד"ה קדש ישראל דתרי"ד. ועפ"ז יובן מ"ש בדבר ה' וכל אשר חפץ הוי', דהנה התהוות החומר הוא מבחי' דבר הוי' וכמאר"ל בעשרה מאמרות נברא העולם שע"י מאמר יהי אור נעשה מציאות האור מאין ליש, וע"י מאמר יהי רקיע נתהוו מציאות הרקיע מאין ליש וכן כל פרטי הנבראי דבי"ע, אמנם ציוור הדבר איך יהי' הרקיע עדימ' וכן ציוור כל פרטי הנבראי דבי"ע הלא לא נפרטו בהמאמרות איך שיהיו בדמיון ובצלמם הנה זהו מבחי' חפץ ורצון הוי' המלוכש בהאותיות דע"מ הנ"ל.

ומה שלא נתהווה הכל מבחי' חפץ ורצון ה', מפני כי אז לא הי' מציאות ההתהוות היש הגשמי כי היו העולמות בטל' בתכלית והי' העולם רוחני. ויובן זה ממה שאנו רואים בענין ההשתלשלו' עו"ע, שהעלול בטל להעילה עד"מ מדות הנולד' משכל הנה המדה בטילה להשכל, וע"פ השכל הי' הנהגת המדות כמ"ש ע"פ שכלו יהולל איש, ובזה יתורץ מ"ש ואהבת את ה' דלכאור יפלא איך יתכן ל' ציווי על אהבה שהיא מדה שבלב, אך הענין הוא דבאמת הציווי הוא על ההתבוננות שאומר תחלה בפסוק שמע ישראל, שמ"ע ר"ת שאו מרום עיניכם וראו בראיית השכל בענין ההתבוננות באו"א"ס ב"ה איך

10

בניש מזה בכ"ד בלקו"ח: פקודי ה' ב. מטות פו. ג. ראה יח, א ואילך. כט. א. תצא לת, ג ואילך.
 בציוור... הגוף יהי'... די' אותיות דשם הוי': ראה אהיה יתרו ע' השכח (בשם הראשית חכמה שער היראה פ"ח). וראה גם אהיה תוריע (כרך ב) ע' תקנז. ובהגמטן כה"ע שלאח"י.
 וכמ"ש מזה במ"א באריכות: אהיה יתרו ע' תתנה ואילך. תצא ע' תתקמד ואילך. ועוד. לקמן ד"ה ידבר גי' לאמר. סה"מ מלוקט ח"ד ע' עדר.
 כשמתגלגל... צער הנפש גדלה מאד: ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' שלה"ט. סידור עם דא"ת מת, ג ואילך. מאמרי אדה"מ צ"ח ע' קס ואילך. אהיה וראו (כרך ו) ע' בתקעת. דרושים לחה"פ (כרך ג) ע' תשמב. תצא ע' תתצות. וככה תרל"ז פצ"ט (ע' קסב).
 כמשנ"ת... נד"ה קדש ישראל דתרי"ד: הנהה בגו"כ"ק אדמו"ר מהר"ש ממאמר זה נמצא בכתי' הנחות תרי"ד - מס. 1117 לא, א. וראה גם אהיה פנחס (כרך ו) ע' איתתקמ. וד"ה זה בסה"מ תרי"ד ע' קיז ואילך. ובסה"מ צור"ת ע' קכז ואילך.

שה' אחד גם לאחר שנבחה' בן ריקעים וארץ וד"ר העולם שע"ז רומז תי' אחד כמ"ש מזה במ"א באריכות, וע"י העמקת הדעת בהתבוננות הפסוק שמע ע"ז יולד מדה שבלב להיות ואהבת את ה', והיינו מפני כי המדות מקבלי' מהשכל דרך השתלשלו' ע"ע בבחי' קירוב, וכמו"כ בגשמי' במשא ומתן או בשאר דברי' אנו רואים שהנהגת והתהוות המדות הוא ע"פ השכל שאם מתבונן בשכלו שטוב לפניו כן אזי מוליד אהבה לחפץ ולאהוב הדבר ההוא (והיינו בחי' אבה ל' רצון שנוולד מן השכל כי אית רצון ואית רצון כו'), ועד"ז יובן בכל השתלשלו' ע"ע שהעלול בטל להעילה, ואם ה' התהוות העולם מבחי' חפץ ה' היינו שגם החומר ה' התהוותו מבחי' חפץ ה' בבחי' קירוב לא ה' יכול להיות מציאות היש כלל, ומה עולמות עליונים שנק' בשם עלמא דאתכס' שהתהוותם מבחי' המח' כמ"ש במ"א מענין במח' אחת נבראו כל העולמות הנה הם בטלים בתכלית, וכ"ש אם ה' מתהווה מבחי' חפץ ורצון ה' לא ה' יכול להיות מציאות התהוות היש כלל, והיו העולמות בטלי' בתכלית ע"ד עלמא דאתכס' ויותר וא"כ לא ה' עבודה כלל, שעיקר המכוון הוא שיהי' מציאות התהוות היש, וע"י עבודה יהי' ביטול היש לאין כמשי"ת, ולכן בכדי שיהי' מציאת התהוות חומר היש זהו ע"י בחי' דבר ה' כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו היינו בחי' חומר גוף כדור השמים, והוא כמו שאנו רואים שענין אותיות דבור האדם נראה כאלו הם נעשי' נפרדי' מן האדם, ועד"ז יובן למעלה הגם שאין לך דבר שחץ ממנו ח"ו מ"מ דברה תורה כלשון בני"א כו', ולכן בכדי שיהי' מציאת נבראי' נפרדי' בע"ג זהו ע"י בחי' דבר ה' שע"י המאמרות בע"מ נברא העולם בבחי' מציאות יש ודבר נפרד כו'.

והנה בחי' דבר ה' הוא בחי' מל' בכלל כי מלכותך מל' כל עולמי' שכללות השתלשלות העולמות נמשך מבחי' מל', ותי' כל כולל כלליות נוי"ן אלפי' יובלות שכולם הם מבחי' מל' אך זהו מבחי' מלכותך כמ"ש במ"א ההפרש בין מלכותך לבחי' מל' כל עולמי', והתהוות עולמות הנבראי' דבי"ע הוא מבחי' מל' דאצי' שנק' דבר ה', וזהו כל הנק' בשמי ולכבודי כו' כל הנק' בשמי הוא בחי' עולם האצי' בכלל, וכדי להיות התהוות בי"ע זהו ע"י ולכבודי ר"י קארי למאנא מכבודתא הוא בחי' ה' מלך גיאות לבש שהוא בחי' לבוש מל' ואין מלך בלא עם מל' עוממות נבראי' נפרדים בעלי גבול, שהתהוותם הוא מבחי' לבוש מל' בחי' התנשאות וההסתלקות שלא יאיר ויתגלה רק בבחי'

טז

שע"ז רומז תי' אחד כמ"ש מזה במ"א באריכות: ראה ד"ה דודי לי שבסה"מ תרכ"ז ע' קצו ואילך. וראה לקמן ד"ה ארי' יאה חלקי. ושי"ג.
 כמ"ש במ"א מענין במח' אחת: לקי"ת עקב טו, ב (ובהמי"מ לשון). דרושים לרי"ה נה, ב. שה"ש ט, ב. וראה במילואים להמי"מ שבס"ס מאמרי אדה"מ"צ במדבר ח"א ר"ע ש"ט.
 כמ"ש במ"א ההפרש בין מלכותך לבחי' מל' כל עולמי': לקי"ת שה"ש יד, ב ואילך. וראה לקמן ד"ה מצה זו.

שמו לבד, וכמשל המלך שמובדל ומרומם ואין עצמותו מתפשט כלל רק שמו נקרא על בני מדינתו, ועד"ז יובן למעלה שכלליות עולמות ב"ע נבראו רק מבחי' מל' שהוא הארה מבחי' שמו, כי על ש' הוי' נא' יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו ממילא ומאליו ולא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, ולכן אומרי' אתה הוא עד שלא נברא ואתה הוא משנברא, שתי' ל' נברא משמע מאליו ולא בבחי' כח הפועל בנפעל, וכמ"ש מזה בלק"ת בשח"ש בדי"ה קול דודי, ועל שם ה' הוא שארז"ל בפדר"א עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, שה"ע השם כמ"ש כלול בעצמותו, כ"א הארה מבחי' שם זה הוא מקור התהוות עולמות ב"ע שהוא רק זיו והארה בעלמא בבחי' ההתנשאות וריחוק בחי' דבר ה' בחי' לבוש מל' כדי שיתהוו מציאות היש בב"ע מאין דמל' ע"י בחי' הפרסא שבין אצי' לבי"ע, ואם ה' התהוות העולמות דבי"ע בבחי' השתלשלו' ה' העולם בטל במציאות ממש, ולא ה' יכול להיות התהוות היש כלל ולזה נברא החומר מבחי' דבר ה'. ושו"ש הענין הוא כי אותיות הדבור הם בחי' חומר לגבי הצורה הוא בחי' אור החכ' וההשכלה המלוּבש בהאותיות, וכמו עד"מ מ"ש כי ביום אכלך ממנו כו' שלא נפרט בדבורו של הקב"ה איזהו יום אם יום האדם או יומו של הקב"ה, וע"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות גזרה חכמתו שזהו בחי' יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה וחי' תתקל שנים, ולכן הדבור בחי' דבר ה' הוא מקור להתהוות החומר בנברא" דבי"ע ע"י בחי' הפרסא המעלמת אור האצי' להיות אור של תולדה בב"ע כו'.

אך אם ה' מתהווה הצורה ג"כ מבחי' דבר ה' היו העולמות נבראי' נפרדים לגמרי ולא ה' בהם בחי' הביטול כלל, ותכלית המכוון מברא"ע בכדי להיות יש וע"י העבודה יהי' היש בטל לאין ויהי' גילוי כבוד ה' למטה כמו למעלה וכמ"ש לע"ל כי עין בעין יראו, וכת"י ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר שכ"ז הוא ע"י העבודה דעכשיו בבחי' היום לעשותם, לכן התהוות הצורה הוא בחי' ציור החומר, ככדי שיהי' כלי לקבל צורת הנפש כנ"ל הוא מבחי' חכמה, וכמ"ש כולם בחכ' עשית, אשר יצר את האדם בחכ' הוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטול, ובשרשו הוא בחי' מו"ס שבו מלוּבש גבו' דע"י בוצינא דקרדוניא, המודד כל המדידות איך יהיו כציוּרם בצלמם וכתבניתם כו', וזהו בחי' חפץ

יז

ונכ"ש מזה בלק"ת בשח"ש בדי"ה קול דודי יד, ג. וראה בארוכה לקמן ד"ה מצה זו.
 וע"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות: "דבי' מדרי' הגיל (חומר וצורה) הו' ב' מיני חיות הנמשכים מבחי' בינה ומבחי' חכ', וכדודי דכ"ה הוא בחי' יש, והחכ' הוא בחי' אין, ולזאת המשכת החיות דמכניה הוא להיות העולמות בבחי' יש כו', והמשכה מבחי' החכ' הוא להיות הביטול בעולמות כו'" (סד"מ תרס"ח ע"י יח).
 להיות יש ע"י העבודה . . . בטל לאין: "היינו שהביטול כעולם שנמשך ע"י עבודת האדם יהי' גם מצד העולם" (סד"מ מלוּקס ח"ה ע"י קי הע' 43).
 חפץ וצוּן ה' . . . ועי"ז יוכל להיות . . . ביטול היש לאין: "וי"ל דהטעם ע"י שהביטול דהנבראים נמשך מבחי' הרצון והישות דהנבראים מבחי' הדיבור, הוא כי הרצון אינו מציאות והוא רק גילוי העצם (ע"ד הרצון

ספר תרכ"ט

כא

ורצון ה' שכל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ, ועיניו יוכל להיות ע"י עבודה בחי' ביטול היש לאין כי בחכ' אתברירו כמ"ש מזה במ"א.

ובזה יובן מ"ש רז"ל במד"ר בראשית פ"ב הוא עשך ויכוונך הוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר שבאדם, וי"ל הוא דא עתיקא כמ"ש בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא, וכמ"ש מזה בכ"ד, וב"ד היינו בחי' חכ"ד כי ב"ד הגדול הוא בנינה כמ"ש ברע"מ ס"פ משפטים, וע' באר"ת פ' בראשית בדי"ה ויכולו השמים בענין בינה ציירא ציוריק, והוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר דז"א שנק' אדם רמ"ח פקודי' רמ"ח אברים דמלכא וכת"י זאת התורה אדם כו', ומשם נמשך ג"כ ציור החומר שבאדם שיהי' בתמונת הגוף ציור ד' אותיות הוי' כנ"ל ככדי שע"י מ"ת יהי' פנ"פ דבר ה' עמכם ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה שיתגלה בחי' ש' הוי' שבנפש בחי' חלק ה' עמו בעבודה בתומ"צ ותפלה, בבחי' היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כדי לזכות לעוה"ב, כי כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב ע"י העבודה בבחי' היום לעשותם ביטול היש לאין ועי"ז ונגלה כבוד הוי' לעיל וראו כל בשר וכו' כי עין יראו בבחי' רא' דחכ' כח מ"ה כי חר"ב הם תרין ריעיז דלא מתפרשי, ושכר מצוה היא בחי' המצוה בעצמה כו' כמ"ש מזה במ"א.

והנה פ"י עוה"ב הכוונה הוא על עולם התחי' שיעמדו נשמות להתלבש בגופי' ויהי' הגוף ג"כ ניוון ממוזן רוחני הוא בחי' השגת אלקות,

---

שכנפש האדם, שהיא רק הטיית והמשכת הנפש, ולכן גם ההתהוות שמהרצון עיניה הוא (לא זה שמתהווים נבראים, אלא) זה שע"י ההתהוות נשלם הרצון. והדיבור הוא לכוש הנפרד, דוסף לזה שהדיבור הוא מציאות כיון שענינו הוא שמדבר לזולתו, הרי בזה עצמו הוא נפרד מהאדם המדבר, ועד שהדיבור יוצא ונפרד מהאדם גם לפועל, ולכן ההתהוות שמהדיבור הוא מציאות יש' (סה"מ מלוקט ח"ה ע' ק"קיא).
כי בחכ' אתברירו כמ"ש מזה במ"א: ראה תרי"א בראשית ה', ד. מג"א צו, ב. הוספית לתרי"א קח, א. אהי"ת ניד (כר ב) ע' תתקפ ואילך. דרמ"צ סו, ג ואילך. ובכ"מ.
ובזה יובן . . . הוא עשך ויכוונך: בהבא לקמן ראה אהי"ת חנוכה (כר ה) תתקנב, סע"א ואילך (בנסמן לעיל בתחילת המאמר).

הוא דא עתיקא . . . וכמ"ש מזה בכ"ד: ראה תרי"א יא, סע"ב. ביארה"ז צה, א ואילך. ובכ"מ.
וע' באר"ת פ' בראשית בדי"ה ויכולו השמים: דף ג, ד (בהוצאת קה"ת) הובא באהי"ת חנוכה שם תתקנב, ב. תשא ע' איתתקנט. ויקרא ע' נג.

חלק לעוה"ב . . . רא' דחכ' . . . תרין ריעיז: באהי"ת חנוכה שם תתקנב, א: עוה"ב הוא בינה הנק' להנחיל אהבי יש, וחריב הן תרין ריעיז, ומאיר האין כיש והוא עיקר עולם התענוג לכן זה נמשך ע"י ביטול היש לאין עתה שע"ז דוקא ממשך בחלקו גילוי זה.

ושכר מצוה . . . המצוה בעצמה כו' כמ"ש מזה במ"א: לקרי"ת בהר מב, ב. מסות פג, א. ראה כב, ד. אהי"ת ראה ע' תרמב ואילך. וראה גם תניא רפ"ז. פלי"ט (נב, ב). אהי"ת תולדות קסת, א. ובדרמ"צ כ, ב (בהגה"ת): כמבואר בכ"מ שז"ס שכר מצוה מצוה שגלוי אלקות הנמשך ע"י המצוה הוא עצמו השכר שיתגלה לעינינו לעת"ל". ועי"ז בכ"מ.

פ"י עוה"ב . . . עולם החו"י: כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו, וכ"ה ההכרעה בחזרת החסידות, ראה

ובמאורז"ל עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי', שא"א לומר שהכוונה הוא על ג"ע דא"כ מאי רבותי שאין בו לא אכילה ולא שתי' ששם הוא תענוג הנשמות שבלי גופי', שלא שייך בהם או"ש כלל. אלא הכוונה הוא על זמן התח"י שהגם שיתלבשו הנשמות בגופי' מ"מ לא יהי' או"ש כ"א הגוף יזון ג"כ מרוחנ"י ההשגה, וז"ע מה שלע"ל יהי' עצו ופריו שוין שעכשיו שינתה הארץ מהציווי עץ פרי עושה פרי, שאין טעם העץ כפריו ולע"ל יהי' עצו כפריו. ובעבודה בנפש האדם כי האדם עץ השדה יהי' עצו כפריו שגם הגוף יזון מרוחנ"י כמו תענוג הנשמות עכשיו בג"ע ויתר על כן, להיות כי או יהי' גילוי ממדריגה היותר גבוה. ולכא"ו צ"ל מהו יתרון המעלה דלע"ל שיצטרכו הנשמות שיושבין בג"ע זה זמן רב ומתענגי' מזיו השכינה כמו נשמת אברהם או משה, שמשגי' השגות עד אין קץ זה יותר מג' אלפי' שנה, וכמ"ש וקדושים בכ"י יהללך סלה בלי הפסק, ובמאורז"ל צדיקי' אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנא' ילכו מחיל אל חיל שעולים תמיד ממדריגה למדריגה היותר עליונה, ולע"ל יצטרכו להתלבש בגופי' דוקא שלכא"ו זהו ירידה גדולה. אך הענין הוא שירידה זו היא צורך עלי'.

יח

ולהבין ענין עלי' זו, צ"ל שורש ענין ההפרש שבין יוסף ליהודה, שהמשכן הי' בחלקו של יוסף שעמד סס"ט שנה בשילה, וז"ע שבשילה היו נאכלים ק"ק בכל הרואה, ובירושלים לפניו מן החומה, והיינו לפי שעמד בחלקו של יוסף, וארז"ל בשכר שלא זן עיניו מן העררה ולא הביט ברע וזה

לקרית צו טו. ג. דרושים לשיש סה, סע"ד. דרמ"צ יד, ב. ובאה"ת חוקת ס"ע תתט (ועד"ז שם כרך ה' ע' אמתלוז): ורבינו זיל בכל הדרושים הזכיר רק דעת הרמב"ן לבד.

שלע"ל יהי' עצו ופריו שוין: ראה גם לקרית ברכה ק, סעי"ב. אה"ת בראשית לד, סעי"ב ואילך.

שגם הגוף יזון מרוחנ"י: ראה בארוכה המשך וככה תרל"ז פצ"א-ב. ד"ה אלה תולדות נח תרל"ז. וראה גם אה"ת בראשית שם. המשך תרס"ו ע' תקכז. המשך תערי"ב ח"ג ע' איתמג. סה"מ תרח"צ ע' ר"ט. סה"ש תורת שלום ע' 127 ואילך. ובארוכה לקמן ד"ה ויקהלו אל המלך. ושי"ג. ובכ"מ.

גורש ענין ההפרש שבין יוסף ליהודה: בהבא להלן ראה ד"ה יגש בתרי"א ג. ג. ובארוכה ד"ה זה בתרי"ח יגש פט, א ואילך.

שהמשכן הי' בחלקו של יוסף... כשילה... והבה"מ הי' בחלק יהודה ובנימין... המשכן הי' מעצי שטים... ובה"מ הי' מאבנים ועפר: ראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 17 ואילך.

באג"כ חר"ט ע' קלו כותב כ"ק אדמ"ר שליטי"א: בהמבואר ברא"ח סה"מ תרכ"ט ד"ה יגש בהחלוק דמשכן לביה"מ, שהוא ע"ד החלוק דיוסף ויהודה, ולכן המשכן הי' מעצי שטים כ"ו. ומקשה שהרי גם בשילה הי' בית של אבנים (משנה סוף זבחים)? והתירוץ, כי בס' המאמרים מפרש ע"פ פי' ר"ז (ירוש' מגילה ספ"א) במשנת זבחים הג"ל, דבנין אבנים הי' רק י' טפחים ועליהם קרסיו קרשו וגו'. ואח"ל, הרי לא נמצא חולק על פי' זה. ומה שלא הובא פי' זה ברמב"ם ריש הל' ביה"ב"ח - כי בכלל קיצר שם ביותר. וטעמ"ו - כיון דנאי דהוי הוי. ועוד להעיר שבמ"א מבואר ע"ד החלוק בין משכן שבמדבר לגבי משכן שילה (ע"ן לקרית ברכה צט, ד. ס' מאמרי אה"ת הנחות ה"פ זיל דף פא). אלא שבהם מבואר הפרט שבשילה מתחיל הענין דמנוחה משאי"כ במדבר, ובס' המאמרים - הפרט שהי' בחלקו של יוסף. ומתאים לשני הענינים שבשילה. שנק' בית ונק' משכן, וכדו"ל. וק"ל. ע"כ.

שיהיו ק"ק נאכלין בכל הרואה, והבהמ"ק ה' כחלק יהודה ובנימין. והנה המשכן ה' מעצי שטים והמכסה ה' מיריעות עזים, שהם צומח וחי, ובהמ"ק ה' מאבנים ועפר ולא ה' נמצא בו עץ בולט כלל, ע' ברמב"ם פ"א מהל' בית הבחירה, ובחינוך מצוה תצ"ב, רק בתקרת האולם היו כלונסאות של ארז, ונמצא ה' מבחי' דומם, ולכא' יפלא הלא המשכן ה' רק דירת עראי וכמ"ש ואהי' מתהלך באהל ובמשכן (ש"ב ז), ובהמ"ק נק' דירת קבע וכמ"ש ושמתי מקום, ונק' מנוחה לחיי העולמי, ולכן ה' צריך שלמה לבנותו דוקא שהי' איש מנוחה, שהי' דור ט"ו לאברהם דקיימא סיהרא באשלמותא, ומ"מ הבנין ה' מאבנים ועפר שהם בחי' דומם שגרוע במדרגה מבחי' צומח וחי כנודע מענין דצח"ם שבחי' הדומם גרוע במדרגה מבחי' צומח, אך הענין הוא דהגם שדומם למטה מצומח מ"מ מצד שרשו יש בו מעלה יתירה על שורש צומח וחי.

וביאור הענין, דהנה ידוע שרש מחלוקת התנאים ב"ש וב"ה בחגיגה, ובמד"ר פ' בראשית ספ"א בש"א שמים קדמו שנא' בראשית כו' את השמים, ובי"ה אומרי' ארץ קדמה שנא' ביום עשות כו' ארץ ושמים, אמר רשב"י תמה אני על אבות העולם אלא שאני אומר שניהם לא נבראו אלא כאלפס וכסוי' שנא' קורא אני עליהם יעמדו יחדיו (בישע"י סי' מ"ח), ובאמת אלו ואלו דא"ח (וכמ"ש מזה בד"ה וידבר אלק"י, דברי חכמים כדרבננות ד"ח) שבמח' ארץ קדמה, וכשברא ברא השמים תחלה, כי סוף מעשה עלה במח' תחלה, ולכן הארץ שהיא סוף המעשה הנה היא על[ת]ה במח' תחלה, רק סדר הכריאה מאין ליש ברא השמים תחלה, והם תחלת המעשה, אבל במח' הם אחרונים, שסוף מעשה עלה במחשבה תחלה דוקא, והיינו לפי שעיקר המכוון נשלם בסוף דוקא, וכמו שאנו רואי' בכ"ד שעיקר המכוון בא לבסוף עז"מ צמיחת התבואה או האילנות הנה עיקר זריעתם או נטיעתם הוא בשביל התבואה או הפירות והם באים לבסוף שתחלה צומח התבן והקש או האילן והענפים והעלי, והתבואה או

ט

ולא ה' נמצא בו עץ בולט כזו: „בראכ"ד להל' כיהי"ח שם מקשה ע"ז: „והלא לשכת כהני של עץ היתה". וי"ל שזהו דיוק ל' הרמב"ם, ואין בונין בו עץ בולט כלל, היינו שעל עצם הבני' והשיקוע של עץ בתוך הבנין אין אסור, האיסור אינו אלא כשהעץ הוא בולט וניכרי' (לקריש חכ"ח ע' 220, ע"ש). רק בתקרת האולם היו כלונסאות של ארז: בתנ"א ויגש שם: רק כלונסאות של ארז שהיו טפלים לעיקר הבנין . . הם היו בחי' תמכין לבד לעיקר התקרה הנעשה מבחי' דומם. וראה כס"מ להל' ביהי"ח שם: הא דתנן וכלונסאות של ארז היו קבועים מכתלו של היכל לכתלו של אולם כדי יבעט, ושמן י"ל שלא היו קבועים בבנין ממש קאמר אלא קבועים בעלמא בלא בנין. וראה גם לקריש חכ"ח שם.

וביאור הענין . . שרש מחלוקת התנאים: בהבא לקמן ראה תרי"א שם ובאירוכה תרי"א ויגש פט, א ואילך. וראה גם לקריש חי' ע' 76 ואילך. הדרן על ששה סדרי משנה – נדפס בסה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 657 ואילך.

בר"ה וידבר אלק"י . . ד"ח: אוצ"ל: ד"ח. נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' רעו ואילך. וראה גם ד"ה זה בסה"מ עטרית ע' תמח ואילך. ובסה"מ תרפ"ח ע' קכו ואילך.

וכמו שאנו רואי' בכ"ד שעיקר המכוון בא לבסוף: בהבא להלן ראה אהי"ת ויגש שם שמה, כו. וראה גם לקמן ד"ה שם תמים וד"ה שופטים.

הפירות הם באים לבסוף, וכן אפי' בהשפעת איזה שכל עמוק מקדימי' משלים תחלה שע"י המשל יבין עומק הנמשל, ואפי' בתורה הנה רשי' ז"ל הביא הדרש של ר"י שלא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, אלא כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים ומכח זה הקדים מע"ב, שעיקר התורה מתחלת מהחדש הזה, וכל ספר בראשית הגם שהוא למעלה משאר ספרים שג' ספר הישר מ"מ הוא רק הקדמה לתורה. ועד"ז יובן שהגם שבסדר ברה"ע נבראו השמים תחלה לפי שהארץ מקבל משמים וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, מ"מ במח' ארץ קדמה שעיקר המכוון בא לבסוף, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, בראתי גימט' תרי"ג שכל עיקר [ה]מכוון מברה"ע הי' בשביל התורה וכמארז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב וא"ל יחזיר את העולם לתהו, וכמארז"ל כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה שנא' כי זה כל האדם, נמצא שעיקר המכוון מברה"ע זהו בשביל האדם הנברא לבסוף ששת ימי בראשית וכמארז"ל אפי' יתוש קדמך, ושהוא יקיים תומצ' שבשביל זה אנכי מי שאנכי עשיתי ארץ, שהוא ג"כ אחר בריאת השמים, שהוא עיקר המכוון הבא לבסוף ועלה במח' תחלה כו'.

וזהו ג"כ ענין הפלוגתא אם תלמוד גדול או מעשה גדול נמנו וגמרו גדול תלמוד שמביא לידי מעשה נמצא לבסוף מעשה גדול, וכל גדלות התלמוד הוא מפני שמביא לידי מעשה, והיינו לפי שבשורש מעשה גדול כי לע"ל יתעלה בחי' מעשה אשת חיל עטרת בעלה, אך כעת תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שע"י התורה נעשה המצוה, והתורה היא פי' וביאור המצוה איך לעשותה לפי שבחכ' אתכבירו, וע"י כירור החכ' נעשה המצוה גשמי' שיעורר ע"ז אתעדל"ע באתעדל"ת זו של עשיית המצוה, והוה שבפ' ראשונה של ק"ש נאמר תחלה והיו הדברים האלה שארו"ל בד"ת הכתוב מדבר, וכת"י ושננתם לבניך, ואח"כ וקשרתם כי זהו כענין תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, אבל לע"ל יהי' מעשה גדול, ולכן בפ' שני' שבק"ש שמדברת איך שיהי' הגילוי לע"ל ע"י העבודה דעכשיו נא' וקשרתם תחלה ואח"כ ולמדתם, והיינו לפי כי שרש המצות הוא בבחי' גלגלתא בבחי' כתר, ושכר מצוה (לע"ל) מצוה גילוי בחי' המצוה בעצמה כנ"ל.

ושרש הענין הוא, דהנה יש בחי' השתלשלו' ולמעלה מהשתל', וכדי שיהי' התהוות העולמות נברא"י בע"ג מאור א"ס ב"ה הבלתי בע"ג הי' צ"ל צמצום ומק"פ תחלה, וז"ע יו"ד של ש' הוי' שהיו"ד הוא בחי' חכ'. אך הנה כת"י כולם בחכ' עשית שבחי' החכ' נחשבת כעשי' גשמי' לגבי אוא"ס, ולכן כדי שיתהוו מציאות החכ' זהו ע"י צמצום דוקא, ורמיות אות יו"ד מורה על ההארה המצומצמת שנמשך להיות בחי' חכ' כו', והנה מחכ' ולמטה הוא בחי' סדר

וזהו ג"כ ענין . . . תלמוד גדול או מעשה גדול: נהגה להלו' ראה בארוכה ד"ה יגש בסה"מ תרל"ד ע' 10 וא"לך ושי"ג.

השתלשלו, אבל התהוות החכ' מלמעלה מן החכ' אינו נמשך בדרך סדר השתלשלות כ"א בדרך דילוג, וכמ"ש והחכ' מאין תמצא שמציאת החכ' מאין דכתר הוא כמו אחד שמוצא מציאה שא"י מאין בא לו המציאה, וכך התהוות החכ' מאין דכתר בא בדרך מציאה. אמנם עיקר המכוון הוא שע"י העבודה ימשיכו להיות התגלות אוא"ס שלמעלה מן הצמצום היינו מה שלמעלה מסדר השתלשלות, בבחי' סדר ההשתל', ומ"מ לא יתבטלו סדרי ההשתל' ממציאותם, שמאחר שכבר נעשו סדרי השתלשלו' ע"י בחי' הצמצום כנ"ל, הנה אח"כ כשממשיכי' ע"י העבודה בתומ"צ גילוי אוא"ס, הגם שהמשכה זו היא בתוס' וריבוי וכמ"ש מזה במ"א בענין תוספתו של הקב"ה שמרובה על העיקר, וע' מזה בד"ה אשר ברא אלקי' לעשות, ו"ח, ושרשה מבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' מ"מ אינם מתבטלי' סדרי ההשתל' ויכולים לקבל גילוי אור זה, רק שלכתחלה ה" צ"ל צמצום דאל"כ לא ה" יכול להיות התהוות הכלים ועולמות הא"ס, ואחר שנתהוו אינם מתבטלי' מחמת התוס' אור, וכמ"ש בכתהאריו"ל שתחלה ה" צמצום ומק"פ ואח"כ נמשך הקו, ולכאו' למה לא נשאר הקו, אלא אם ה" נשאר הקו בתחלה לא ה" יכול להיות התהוות העולמות מזה כמו שהם עתה בבחי' הגבלה, אבל כשכבר נעשה הצמצום ומקו"פ, ונתהוו הכלים ועולמות הא"ס (וע' בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת מענין עולמות הא"ס) אינם מתבטלי' ע"י המשכת הקו, וכמו"כ ממש הוא בענין ההשתל' ולמעלה מסדרי השתלשלות, שכאשר כבר נעשה סדרי ההשתל' אינם מתבטלי' ע"י מה שממשיכי' תוס' וריבוי אור ע"י התומ"צ להוסיף אורות באצי' מאוא"ס שלמעלה מאצי'.

ועפ"ז יובן דעת ב"ה שסובר שארץ קדמה והיינו לפי שעיקר המכוון ה" בשביל הארץ דוקא וכנ"ל שאנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, וע"י עבודת האדם נמשך תוס' וריבוי אורות באצי' ולע"ל יהי' הגילוי בחי' זו ויהי' נמשך אוא"ס ב"ה למטה כמו למעלה ונגלה כבוד ה', אמנם בכדי שיהי' התהוות הארץ ה" צריך להיות שמים, שבסדר ההשתל' שמים קדמו, ועכשיו הארץ מקבלת משמים וכנ"ל.

ועפ"ז יובן ג"כ ההפרש בין משכן לבהמ"ק, שהמשכן ה" דירת עראי והיינו בחי' סדר השתלשלות, ולכן ה" מצומח וחי כי בסדר ההשתל' צומח

וכמ"ש מזה במ"א בענין תוספתו של הקב"ה: ראה סה"מ תר"ל ע' קסד. תרל"ד ע' רכב. תרנ"ב ע' קסז. תרצ"ט ע' 154. ועוד.

בד"ה אשר ברא . . . ו"ח: סה"מ תרכ"ח בתחלתו.

וע' בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת: ראה לק"ת דרושים לרי"ה נה, סע"א"ב בהגה"ה.

שעיקר המכוון . . . הארץ דוקא: בשולי הגליון נרשם בנוכ"כ: **כח הצומח מאין ליש זהו בארץ**

דוקא.

ועפ"ז יובן ג"כ ההפרש: לפיסקא זו ושלאחרי' ראה אה"ת ויגש שג. ב.

כא

והי גבוהים במדרגה מבחי' הדומם, ולכן ארז"ל שכל מה שיש בכרה"ע הי' במשכן והי' הכיסוי שלו מיריעות ע"ש נוטה שמים כיריעה היינו בחי' שמים קדמו, אבל בהמ"ק שהי' מעין הגילוי דלעיל שיהי' הגילוי מלמעלה מבחי' סדר ההשתל' לכן הי' דירת קבע שהקביעות הוא מבחי' אוא"ס מה שאני' הי' לא שניתי' ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע שכלליות ההשתל' אינו תופס מקום כלל לגבי בחי' זו, ולכן ארז"ל במד"ר ויקרא פ"ב ובשוחר טוב, כ"מ שנא' לי אינו זו כו' ובמקדש נא' ועשו לי מקדש והיינו בחי' דירת קבע, לכן הי' מאבנים ועפר דוקא בחי' דומם שז"ע ארץ קדמה שבחי' ארץ הגם שבהשתלשלו' הי' בחי' אחרונה מ"מ סוף מעשה עלה במח' תחלה. ועפ"ז יובן ג"כ מחלוקת שבגמ' סוכה אם דירת קבע בעיניו או דירת עראי, והיינו שהפלוגתא היא בהמשכה דסוכה שעי' הסכך דסוכה ממשיכי' מקיפי' עליונים שורש המקיפי' היא מבחי' בינה עלמא עילאה מעין עוה"ב, אם היא דירת עראי היינו עכ"פ מבחי' המקיפי' שבסדר ההשתל' או דירת קבע שלמעלה מהשתל' כמו לעיל.

ובזה יובן ענין העלי' שיהי' בתחלה"מ שיצטרכו הנשמות שיושבי' יותר מג' אלפי' שנה בג"ע להתלבש בגופי' דוקא, והיינו שהגילוי שבג"ע הגם שיושבי' ונהנים מזיו השכינה, מ"מ הוא רק הגילוי שבסדר ההשתל', וכמ"ש ונהי' יוצא מעדן להשקות את הגן, וארז"ל באדר"ג ובזהר מה שמי' דההוא נהר יובל שמי' חיים שמי', והיינו בחי' והחכ' תחי', בחי' סדר ההשתל' כנ"ל בחי' ממכ"ע, אבל בתחלה"מ יהי' הגילוי מבחי' שלמעלה מסדר ההשתל' בחי' סוכ"ע, וע' במ"א בענין טל תורה מחייהו, ובענין הפרש בין אור תורה לטל תורה, שהגילוי שיהי' בזמן התחי' זהו מבחי' ג"ר דעי", כי שאל נא לימים ראשונים דית דעי", אבל תחלה"מ זהו מבחי' ג"ר דעי", וע"י שהוא משתמש באור תורה להשיג בחי' אור ז' לימים שגנוז בתורה ע"ז טל תורה מחייהו בחי' טלא דנטיח מעתיקא, וגילוי הארה זו הוא דוקא כשהנשמה מתלבשת בגוף וך וצח אחר התחי', כי נעוץ תחב"ס וסוף מעשה במח' תחלה. וזהו העלי' שיהי' בזמן התחי', אך אי"א להגיע למדריגה זו עד שיהי' בג"ע תחלה להשיג בחי' ח"ע כו' כפום שיעורא דילי' וטל תורה מחייהו והקיצות היא תשיחך כו', וע' מזה באגה"ק סי' י"ז, והיינו לפי שבסדר ההשתל' שמים קדמו, ואחר שתהי' בג"ע יכולה אח"כ לקבל גם גילוי אוא"ס ב"ה הסוכ"ע ששם ארץ קדמה, וכנ"ל בענין הצמצום כו'.

סוף דסוכה ממשיכי' מקיפי' עליונים . . . מבחי' בינה נח' בארוכה לקמו בדיה להבין שרש עינו מקיפי' דיבנה, וראה גם לקיש' חכ"ס ע' 211 ואילך, ושינ'.

גורר יוצא מעדן . . . בחי' והחכ' תחי': בשולי הגליות נרשם בנכ"מ: **גן עדן ג' ראשונות שבכל עולם.** וע' במ"א בענין טל תורה מחייהו ובענין הפרש בין אור תורה: ראה ד"ה להבין כו' מארז"ל אליהו הי' שכ"ח בסה"מ תרכ"ז ע' תלא ואילך. ד"ה והחיים תרלי"א ע' פג. ד"ה תורה צוה תרלי"ד (שבס"ס תרל"ג). ד"ה צאינה וראינה כסה"מ תרלי"ד ע' מג ואילך [ובהתנסן בתחילת המאמר שם]. לקמן בהוספות ד"ה ברך תחי'. ובענין טל תורה מחייהו – ראה גם סי' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שנו ואילך, וע' תרל"ו ואילך.

ובכ"ז יובן ההפרש בין יוסף ליהודה, יוסף הוא ל' תוס' וריבוי והיינו בחי' צומח מה שמצמיח בריבוי ובהגדלה, וכת' אלה תולדות יעקב יוסף והיינו כי יעקב הוא בחי' בריח התיכון המברית מן הקצה אל הקצה, ופי' בוה"ק מקצה השמים לדעילא עד קצה השמים דלתתא, ותולדות יעקב היינו הגילוי של יעקב הוא ע"י יוסף, והיינו בחי' ומדריגת שמים קדמו, וע' במ"א מענין עץ ארז ואזוב שהם שני ואי"ן, יעקב ויוסף, אות ואי' והמילוי ג"כ ואי'. ויהודה הוא בחי' הודאה כמ"ש הפעם אודה, וזהו בחי' ארץ בחי' הרוממות דמל' דאצי' שזהו בחי' ארץ בחי' דומם, שבדומם יש בו בחי' הביטול יותר, וכמו העפר שהכל דורס' עלי', ולכן עתה בסדר השתלשלו' ששמים קדמו, יוסף הוא למעלה מיהודה, וישראל נק' ע"ש יוסף נוהג כצאן יוסף להיותו המשפיע השפיע במל' בחי' יהודה, וכענין הששמים משפיע' לארץ וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, ולכן ויוסף הוא השליט על הארץ והוא המשביר לכל עם הארץ, ויהודה בחי' ארץ מקבל מיוסף. וזהו ויגש אליו יהודה, שהר"ע סמיכת גאולה לתפלה, וצ"ל שלפ"ז הי' צריך יוסף להגיש ליהודה וכנ"ל.

ויובן בהקדם פ"י וביאור מארז"ל הנ"ל שכל הקובע מקום לתפלתו או לתורתו כו', שלכאור' צ"ל מהו המעלה בהקביעות שהרי ארז"ל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים, אך הענין דפי' ענין קביעות מקום הוא להמשיך בתורה ותפלה כמו בבהמ"ק שנק' מקום כנ"ל שהוא דירת קבע היינו ההמשכה מלמעלה מהשתלשלו' בחי' סוכ"ע, והענין הוא שארז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, והנה פ"י קבע ועראי אין הפי' בריבוי ומיעוט שימעט במלאכה שהרי ארז"ל כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטילה, וכן אמרו ז"ל יפה ת"ת עם ד"א שיגיעת שניהם משכחת עון, משמע שע"י יגיעת התורה אינו פועל כ"כ לשכח עון, ונמצא שגם כדי לשכח עון צ"ל יגיעת ד"א, אך הענין דפי' קבע הוא שיהי' עיקר המכוון במו"מ כדי שיוכל לקבוע עתים לתורה ויוכל להתפלל בכוונה, לעבדו בכל לבבו, וכמארז"ל איזהו עבודה שבלב זו תפלה, ושע"י מה שישתכר במו"מ יוכל לקיים מצותיו, והעיקר במצות הצדקה להשפיע לדלים מהטורה והיגיעה שלו במו"מ, וכת' עושה צדקה בכל עת וארז"ל זה המפרנס בניו וב"ב, כי כמו שפרנסה בגשמי' הוא בחי' מזון ולבוש ובית', כמו"כ יובן עד"ז במשרז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, שהמזון הוא בחי' לחם דתורה כמ"ש לכו לחמו בלחמי, וכת' ותורתך בתוך

ובכ"ז יובן ההפרש בין יוסף ליהודה: בהבא לקמן ראה תרי"א שם מד, א.
וע' במ"א מענין עץ ארז ואזוב שהם שני ואי"ן: ראה וחי' נג, ב: ואזוב דא' ו' זעירא דיניק לה לכנסיה,
ובגין כך עץ ארז ואזוב אלו כחדא, ועל דא' ו' ו' כחדא אשתכחו, חד עלאה וחד זעירא, וקריין לון ו' עלאה ו'
תתאה. והבא בלקרית חקמ ס, ד. אודית בא (כרד ז) ע' בתרלב. וראה שם (כרד א) ע' שיא. וע' שכא. שה"מ
תרכ"ז ע' קצנ. ועוד.

ויובן בהקדם . . הקובע מקום: לפיסקא זו ושלאתרי' ראה אודית ויגש שם שני, א"ב.

מעו שהוה ההמשכה הנמשכת בבחי' פנימי', ומצות הוא בחי' לבושי' וכמ"ש לבושו צדקה, וכת"י וילבש צדקה, וכל המצות נק' ע"ש צדקה כמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה, וע"י מעשה המצות נעשי' לבושי' לנפש בכדי שתוכל להשיג השגת אור א"ס בג"ע, וזהו עדיין בכלל הפירות ממעשה המצות, ושכר המצוה היא המצוה בעצמה זהו מה שיתגלה לע"ל וכמשנת"ל בענין ג"ע ותחה"מ, ובית הוא בחי' תפלה, וכמ"ש איהו בית אשר תבנו לי שקאי על התפלה כמ"ש במ"א.

כג

וְזָהוּ פי' תורתך קבע ומלאכתך עראי, שיהי' העסק במו"מ בטל וטפל בבחי' עראי, להיות כי אי"א להתפרנס בלא זה, אבל העיקר הוא בחי' תומ"צ ותפלה, וע"י יוכל לקשר כל הענינים הגשמי' לאלקות שיהי' כל מעשיו לשם שמים, וזהו שאומרי' בק"ש בפ' שני' ואספת דגנך, והיינו שיאסוף כל דברים הגשמי' לבחי' אחד והיינו ע"י שיעבוד בהם לבוראו, ע"י נאספי' ג"כ לבחי' אחד תחת היותם תחלה בבחי' פירוד כו', וז"ע גוי אחד בארץ שגם בארץ יהי' בחי' אחד כו' כמ"ש מזה במ"א בד"ה ואהבתך, וז"ע קביעת מקום דתורה ותפלה, כי תפלה הוא ל' התחברות מל' התופל כלי חרס, והיינו שמחבר שורש ומקור הנשמה בחי' מזלאל לבחי' הנשמה המלובש' בגוף, שלא כל הנשמה מלובש' בגוף כ"א הארה ומקצת מן הנשמה כמ"ש מזה באורך בד"ה יונתי שבלק"ת, ואופן החיבור אם מלמטלמ"ע או מלמעלמ"ט זהו ההפרש בין תורה לתפלה, וע"י עבודה זו ממשיך מבחי' קבע ע"ד שהי' בהמ"ק דירת קבע, בחי' ההמשכה מלמעלה מסדר השתל', ולכן ארז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלתיהם של ישראל שמעלי' התפלה לבחי' כתר שלמעלה מבחי' סדר ההשתל' שנמשך מבחי' חכ' כניל', וכ"ז הוא ע"י הקביעות שמכוון לחבר נפשו לאלקות ע"י תורה או ע"י תפלה, ומשרז"ל אל תעש תפלתך קבע היינו שלא יעשה בדרך חובה כאילו מגיע לו, כ"א רחמים ותחנונים, שהרי מרע"ה רבו של כל הנביאים לא התפלל אלא בל' תחנונים וכמארז"ל במד"ר ע"ז מנין שאין לבריי אצל בוראה כלום שהרי משה כו'.

אך כדי שיוכל לקשר נפשו בתפלה ז"ע סמיכת גאולה לתפלה, שצריך להיות נמשך הכח ע"ז מלמעלה, וכענין לכה דודי לקראת כלה שנת'

איורו בית . . . שקאי על התפילה כמ"ש במ"א: ראה ת"א כראשית א. ג. ובארוכה אה"ת כראשית (כרד (1) התרכה, א ואילך.
גוי אחד בארץ . . . בד"ה ואהבתך ד"ו: סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' קסו. וראה גם להלן ד"ה החדוש הזה לכם. יהיום יום' ז"ך אלול.
בד"ה יונתי שבלק"ת: שה"ש טו, ד ואילך. וראה גם ס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' קיב ואילך.
אך כדי שיוכל לקשר נפשו: הבא להלן ע"י סוף הפיסוקא הוא מדי' ירגש להצ"צ - גוכ"ק (כנסמן) לעיל בתחלת המאמר] בשניונים קלים.
לכה דודי . . . בלק"ת בד"ה ויהי' פניו חודש: ט"פ ברכה צו, אי"ב. וראה גם סידור עם דא"ח ר"א, ג ואילך.

בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש, שכדי להיות בחי' כליות הנפש דשבת צ"ל אתעדל"ע שמעורר אתעדל"ת, וז"ע סמיכת גאולה בחי' יוסף היינו שנמשך הארה מאצי' להעלות הנשמות דבי"ע וכענין שודמ"ט, וכענין אש של מעלה שהי' יורד כו', וזהו ג"כ ענין גביע הכסף שהטמין יוסף באמתחת בנימין, כסף הוא בחי' אהבה וכלי ליינן המשמת וזהו בחי' צדיק, והארה מבחי' זו נמשך ג"כ לבניונים כדכתי' תחת אשר כו' בשמחה, וע"י גודל השמחה יכול לדלג שור לעלות מבי"ע לאצי', וזהו שאחר מעשה הגביע הגיש יהודה ליוסף התקרבות התפלה לגאולה.

והנה התפלה ככלל בסידור שבחו ש"מ זהו ג' ברכות ראשונות שז"ע הגשת יהודה בחי' הודאה וביטול, ואח"כ ויאמר בי אדוני הוא בחי' י"ב ברכות אמציעות כנגד י"ב בקר דבריאה, י"ב שבטי מרכבתא תתאה, ויוסף הוא בחי' יסוד ז"א דאצי', וזהו ויאמר אליו בי אדוני שהוא בקשה שיומשך אליו למרכבתא תתאה, י"ב בקר המשכה מבחי' אצי' שהו"ע הבקשון]ת רפאנו וברך עלינו כו', ואל יחר אפך, הו"ע נפ"א שהוא בחי' יג"מ הרחמים, להיות בירור הניצוצו' כנודע מענין נפ"א שהוא כמאן דמית להוציא הניצוצות דתתו שנפלו בשבתי"כ כי מאן דנפיל מדריג' אקרי מית.

והנה כ"ז הוא עכשיו שהוא בחי' סדר ההשתל', אבל לעיל יהי' יהודה העיקר כי ארץ קדמה במחשבה, ולכן כתי' לא בכסף תגאלו פי' לא כמו גביע הכסף דיוסף כי"א מבחי' זהב, וכענין שרביט הזהב שהיא מבית המל' שמו"ע לחצר הפנימי ק"ש זהו כענין גביע הכסף רק זהו זהב בחי' גבוה יותר וע"י ותעמוד לפני המלך אשת חיל עטרת בעלה ויהי' קול כלה משא"כ עכשיו צלותא בחשאי, וזהו וגאלתיך אנכי שלמעלה מבחי' יגאלך טוב, וז"ע גואל קרוב וגואל רחוק צדיקי' ובע"ת שלום לרחוק ולקרוב, אך זהו רחוק שנעשה קרוב, וי"ל ע"פ משנית בדיה כי ההרים ימושו כו' בענין וברית שלומי לא תמוט יסוד

בחי' יוסף היינו שנמשך הארה מאצי': בשולי הגליון נרשם בנוכחי': **להעיר ממשארז"ל במד"ר ויגש פצי"ג כיון שראה יוסף שהסכימה דעתם להחריב את מצרים, אמר יוסף בלבו [מוטב] שאתוודע להם ולא יחריבו את מצרים, כי ע"י יוסף נמשך השפע מן יעקב בריח התיכון למל' שורש בי"ע בחי' מיצרים וגבולים דקדושה.**

ענין גביע הכסף: נח' בהוספת לס' מאמרי אדה"ו פרשיות ח"א (הוצאת תשמ"ט) ע' 21. ובס' מאמרי אדה"מ צ' בראשית ע' רצה ואילך.

והנה התפלה . . שבחו שי"מ: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה אה"ת ויגש שמט, ספי"א.י. והנה כ"ז הוא עכשיו . . אבל לע"ל: הבא להלן עד סוף הפסקא הוא מדיה ויגש גוכי"ק הצי"צ [כנ"ל] בשניונים קלים.

לעיל יהי' יהודה העיקר . . ויהי' קול כלה משא"כ עכשיו צלוחא בחשאי: ראה גם ת"ת ויגש מה, רע"ב. לק"ת שהי' מה, ב. סידור עם דא"ח קלב, ב.ג. ס' מאמרי אדה"מ צ' דרושי חנוכה ח"ב ע' תולה"ז. וככ"מ. בדיה כי ההרים ימושו . . וברית שלומי לא תמוט: לק"ת ס"פ תצא מא, ב. ס' מאמרי אדה"ו תקס"ד ע' רט"ז. המשך תעריב ח"א ע' קע"ג.

דע"י שוהו גואל רחוק וגאלתיך אנכי, למעלה מבחי" יסוד ז"א בחי' יוסף, וזהו מה רב טובך אשר צפנת, מצפון זהב יאתה למעלה מבחי' כסף ובחי' טוב סתם וזה נמשך ע"י תשובה.

וענין שוה י"ל כי ההפרש בין יוסף ליהודה זהו לפי מחלוקת ב"ש וב"ה אם שמים קדמו או ארץ קדמה, אבל לדעת רשב"י שסובר שמים וארץ כא' נבראו זהו כענין זכור ושמור בד"א נאמרו, שהגם שזכור לדכורא ושמור לנוק' שז"ע מעלי שבתא ושבתא דיומא, מ"מ יש בחי' שבת שלמעלה משניהם שזכור ושמור בד"א נאמרו, וכמו"כ יובן ענין שז"א כאחד נבראו היינו בחי' שלמעלה משניהם, והיינו הגם שבמח' ארץ קדמה דהיינו בחי' סוכ"ע, מ"מ גם בחי' סוכ"ע שייך לבחי' עלמין, אבל לגבי מקיף הכללי שהוא בחי' מח' הקדומה שצופה ומביט עד סוף כה"ד שניהם שוה כא', וז"ע שוה.

בס"ד ש"פ שמוח, ד"ט.

כה

א"ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום, איני והאמר מר הקורא הלל בכל יום ה"ז מחרף ומגדף (ופי' רש"י שהנביאים הראשונים תקנו לומר בפרקים לשבח הוודי' כדאמרי' בערבי פסחים דק"ז א' וזה הקוראה תמיד בלא עתה אינו אלא כמזמר שיר ומתלוצץ, וע' בשל"ה דרנ"ז א' מזה ובש"ך פ' בא ופ' אמור) כי קאמרינן בפסוקי דזמרה, ופי' רש"י שני מזמורי' של הילולי' הללו את ה' מן השמים הללו אל בקדשו עכ"ל, והיינו לפי שהם עיקר פסודי' וכמ"ש בזחי"ב פקודי דרל"ב א' ת"ח תושבחתא דא אמר דוד לקבל רזא דשמא קדישא דאיהו כללא דתושבחתא דכולא ואינון דא (היינו הללו את ה' מן השמים) ותושבחתא בתראה דכתי' הללו אל בקדשו, אבל דא הוה על עשר

וענין שוה י"ל: ראה גם ארז"ת ריגש שמט. ב.

ש"פ שמוח ד"ט: נאמר ג"כ בש"פ תרומה, ראה ברשימת המאמרים. א"ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל: הוא ד"ה הללוי' גי' מן השמים שבסה"מ תרכ"ז. ומיסוד על ד"ה הללוי' בארז"ת נ"ך (כרך ג') ע' א'שלא ואילך. וראה גם ד"ה זה בארז"ת שם (כרך ב') ע' א'ז ואילך. המאמר נמצא בשניונים קלים בד"ה הללוי' תרל"ט. וחלק מהמאמר נמצא עם הוספות בד"ה ארז"י יהא חלקי שבסה"מ תשי"א ע' 10 ואילך. וראה גם מאמר "הלל" שבדרמ"צ להצ"צ קמח, א ואילך. המאמר נמצא ג"כ בכתי" 1038 טו, א וחלקי שם הוא בנוכח"כ אדמו"ר מהר"ש נ"ראה אודות כתי' זה לעיל ע' ואין. ומשם נעתק לט' תרכ"ט [מס. 1015].
ובמש' בחז"ב פקודי: הובא ונת' ביהל אור להצ"צ ע' תקפב, עיי"ש.

מינים (פי' המק"מ הם ע"ס הנרמזי' בהללו אל בקדשו), ודא הוה על שבעה מינים, פי' המק"מ ז"ק הנרמזי' בהללו את ה' מן השמים, והיינו מפני כי במזמור הללו' הללו את הו"י מן השמים נחשב כל בחי' שמים וארץ כו', וכמ"ש בסידור הארזי"ל הללו' הללו את הו"י מן השמים אצ"י, הללוהו במרומים בריאה, מלאכיו יצ"י, צבאיו עש"י, הללוהו שמש וירח בחי' התכללות עש"י ביצ"י, כוכבי אור התכללות יצ"י בבריאה, שמי השמים בריאה כאצ"י, והמים אשר מעל השמים אצ"י בעצמות המאציל כו', ואח"כ קחשיב הללו את ה' מן הארץ תנינים כו' אש יסוד האש, ברד שלג וקיטור יסוד המים, רוח סערה עושה דברו יסוד הרוח, ההרים וכל גבעות בחי' דומם, עץ פרי כו' בחי' צומח, החי' וכל בהמה בחי' חי הבלתי מדבר, מלכי ארץ כו' בחי' מדבר, ומטיים הודו על ארץ ושמים וירם קרו לעמו כו' לבניי עם קרובו.

ולהבין פי' וענין וירם קרו, וגם להבין פרטיות הנ"ל, הנה נודע כי פסוד"ז הוא הקדמה לבוא לבחי' הביטול דק"ש ובק"ש אומרים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ונא' שמע ישראל דוקא לפי שישאל עם קרובו וכמשארז"ל כמד"ר ואתחנן פי"ב ע"פ אשר לו אלקי' קרובים אליו, אשר לו גוי קרוב אין כת"י כאן אלא אשר לו אלקי' קרובים אליו, והיינו כי ישראל הוא בחי' כי שרית עם אלקי' והם קרובי' ודבוקי' לבחי' ש' הו"י וכמ"ש ואתם הדבקים בהו"י אלקיכם, שלזה נק' עם קרובו היינו לבחי' ש' הו"י שהזכיר תחלה יהללו את שם הו"י כי נשגב כו', וע' מזה בלק"ת שלח בד"ה בפ' נסכים בסוף סי' ב', וז"ע מה שאנו אומרים וקרבתנו מלכנו לשמך הגדול, שמך הגדול דוקא, וע' בלק"ת כו' בבואור ולא אבה בענין ויהפוך ה' שורש נשי' יע"ש.

והנה בענין ה' אחד צ"ל מפני מה לא נא' יחיד שמורה יותר על אחדות כי אחד יש גם אחד המנוי שיש שני ושלישי כמו שבטי ישראל שהיו י"ב ואעפ"כ אחד מהם נק' בשם אחד כמ"ש בפ' מקץ (פמ"ב ט"ז י"ט) שלחו מכם אחד, אחיכם אחד, וכן במעשה בראשי' שהם ששת ימי בראשי' ואעפ"כ כיום ראשון נא' יום אחד שז"ע אחד המנוי, שא"א לומר כן ח"ו באלקות שהוא אחד ומיוחד ואין כיוצא בו כו', וא"כ למה לא נאמר בק"ש יחיד שלשון יחיד מורה

ישראל . . קרובי' ודבוקי' לבחי' ש' הו"י . . בלק"ת שלח ברי"ה בפ' נסכים: דף מ, ד. ושם: אשר לו אלקים קרובים אליו . . שהם עיקר לגבי שם אלקים לפי שנמשכים משם הו"י שלמעלה משם אלקים. לבחי' ש' הו"י . . שמו הגדול דוקא: בטה"מ תשא' שם נוסף: שמך הגדול הוא שם הו"י, ובהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א שם: ב' פי' בשמו הגדול – אור התורה להצ"צ שמות יא. בלק"ת בבואור ולא אבה: תצא לט, סעי' ג. ד. וראה גם סי' מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שמג ואילך. אה"ת תצא ע' תורה.

ה' אחד . . לא נא' יחיד: בהבא להלן ראה תו"א וא"א נה, ב ואילך. לק"ת תזריע כג, ג. בלק ע, א. אמרי בינה שער הק"ש פי"ח. שורש מצות התפלה פי"ח (קכד, א"ב). סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמי"ט) ע' קצ"ג. ד. תרכ"ז ע' קצ"ז ואילך. וכמ"כ. וראה גם לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף. לקמו ד"ה מי כמך.

על אחדות יותר, ובאמת בברוך שאמר אנו אומרי' יחיד חי העולמי' מלך ובישבתו אנו אומרי' מלך יחיד חי העולמי' ומפני מה בק"ש נא' אחד דוקא. אך הענין הוא, דהנה יחיד מורה על א"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע אשר אני ה' לא שנית' ואתה הוא קודם שנברא ואתה הוא לאחר שנברא, משא"כ אחד מורה על בחי' המהווה ז' רקיעים וארץ וד' רוחות כי ח"ת שבתית אחד מורה על ז' רקיעים וארץ ולמעלה הוא בחי' ז' מדות לך הוי' הגדולה, וד' רומז לד' רוחות העולם והאליף הוא בחי' אלופו ש"ע המהווה ומחי' הו' רקיעים והארץ והד' רוחות, והיינו שאע"פ שנתהוו ז' רקיעים וארץ וד' רוחות אע"פ הם בטלים לאו"א"ס ב"ה ולכן אומרים אחד דוקא ולא יחיד שמתיבת יחיד לא נשמע ונבין שהגם שנתהוו ז' רקיעים וארץ וד' רוחות ואע"פ הם בטלים לאו"א"ס ב"ה, ועל בחי' אחד זה נאמר יש אחד ואין שני לו (קהלת ד' ח'), פי' הגם כי אחד יש גם אחד המנוי כמו יום אחד, אבל יש אחד שאין שני לו כלל, וע' מזה בד"ה הגידה לי שאהבה נפשי (ר"ב), ובד"ה יש אחד ואין שני (ר"ח) ובד"ה מי כמוכה באלים הוי' (ר"ט).

וביאור הענין, דהנה אנו מבקשים הבט משמים וראה, וכת' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך [את] ישראל, וכמו"כ בתפלת שלמה המלך נא' כמ"פ ואתה תשמע השמים מ"א ח', וצ"ל מהו הבקשה מן השמים דוקא. אך הענין הוא דהנה שמים הוא בחי' אש מים, אש הוא בחי' גבורה בחי' העלא' מלמטלמ"ע ומים יורדין מגבוה לנמוך שהוא בחי' חסד שמלמעלמ"ט, ומדת הת"ת מחבר חו"ג כנודע, וזהו בחי' שמים שהוא כללות המדות ז"א דאצי' ולכן בתיבת שמים יש תיבת מים בשלימות, אבל מתיבת אש אין בו רק אות השין בלבד ואות א' מתיבת אש י"ל שיוצא מניקוד הקמץ שתחת השין שמוציא אלף כנודע מספרי הדקדוק, והיינו מפני כי ז"א רובו חסדים כו' וכמ"ש זכר חסדו, וגם מים שרומז לבחי' חסד הוא כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו שהוא בחי' יומם דאזיל עם כולהו יומין כמ"ש בזהר, ועמ"ש מזה

כז

בד"ה הגידה לי שאהבה נפשי (ר"ב): אהית שהיש ס"ע קלב ואילך [ושם בהמ"מ לכת"י בע' ססה, נרשם: שבת נחמו תרכיב תרכיב]. אהית ואתחנן ס"ע תכט ואילך. וראה אהית שהיש שם (כרד ג) עתנה. וראה גם לקמן ד"ה וזאת תורת.

ובד"ה יש אחד ואין שני (ר"ח): אודות מאמר זה כותב כ"ק אדמורי שליטיא ב,רשימת מאמרי אדמורי מהר"ש: נזכר בד"ה הללו' כי השמים תרכיב, ובד"ה אר"י יהא חלקי תרכיט. ולהשוות לד"ה שאו מרומ עיניכם תרליה (סה"מ תרליה ח"ב ע' תא ואילך).

ובד"ה מי כמוכה באלים הוי' (ר"ט): תיבות אלו נוספו בגו"כ"ק לאחר זמן על העתקת המאמר שבכת"י 1038. והוא המאמר דש"פ יתרו וש"פ שמיני תרכיט לקמן ע' קנה ואילך.

מניקוד הקמץ . . שמוציא אלף: ראה לקו"ת בהר מא, ב. וראה ג"כ בזה בספרי שמות גיטין: בית שמואל שמות אנשים – ואלק. אהלי שם כלל יוד' ס"ה. קב נקי שם. ועוד. (הערות כ"ק אדמורי שליטיא בספרים תשי"א ע' 11).

וגם מים שרומז לבחי' חסד: צ"ע השייכות כאן (הערות כ"ק אדמורי שליטיא בספרים תשי"א ע"ס).

בלק"ת בד"ה מצה זו ובכ"ד, וזהו הבקשה הבט משמים והשקיפה כו' מן השמים דוקא כי כשנמשך במדות או ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי כי מצד המדות הנה אהבה היא פנימיות החסד והשנאה היא בח" הגבורה ולכן כשנמשך במדות אזי ואהב את יעקב, אבל בגלותא הנה אמרו בזהר קוב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא דהיינו לבחי' יחיד שלא מכל אינון מדות כלל שגם החכ' כעשי' גשמיות נחשבת לפניו וכ"ש בחי' המדות אשר שם כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו, לכן מצד זה נמשך הגלות, שמצד בחי' זו יכול להיות נמשך השפע לא"ה כו', כי הנה בחי' רם על כל גוים הוי' שא"ה מקבלים חיות מצד רוממות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול, שהוא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל, ומה נמשך ממשלת הא"ה על ישראל בזמן הגלות גוים מרקדי' בהיכלו כו', כי שממית ידיים תתפש והיא בהיכלי מלך שאינו תופס מקום כלל, וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא כלא ממש חשיבי קמ' קוב"ה, וכדכתי' כי נשגב שמו לבדו (שגם בחי' נשגב סוכ"ע הוא ג"כ מבחי' שמו כו') רק הודו וזיוו והארתו על ארץ ושמים, וזהו כד סליק קוב"ה לעילא ולעילא, ר"ל שנסתלק החיות מהארה למעלה מעלה לבחי' עצמותו ומהותו ואזי העולמות אינם תופסי' מקום כלל והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה כביכול כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושרשו ולא נשאר כ"א כח הדמיון שהוא רשימו כו' ולכן כתי' ויקץ כישן ה' וכת"י עורה למה תישן ה' שה"ע ההתעוררות שהי' גילוי אוא"ס ב"ה במדות עליונות בבחי' עצמותו ומהותו ית' בכבודו ובעצמו ויאר פניו פנימי' רצונו, וז"ע הבקשה הבט משמים וראה שבבחי' זו אנחנו עם בני' נתראים לפניו לדבר חשוב, וכדכתי' ואהב את יעקב כו', וז"ע שמים בכלל, בחי' מדות עליונות, וענין ההילול דכתי' הללו כו' מן השמים הוא בחי' ביטול המדות לאוא"ס ב"ה שלא מכל אינון מדות, וע"י העלאה זו נמשך אח"כ בחי' המשכת אוא"ס ב"ה.

בלק"ת בד"ה מצה זו ובכ"ד: צו יב, ב. האיניו ע, ב. ועוד.

והשנאה היא בחי' הגבורה: בסה"מ תשי"א שם: והשנאה היא פנימיות הגבורה.

כי הנה כתי' רם על כל גוים: כהבא להלן (עך קרוכ לסיום הפסקא) ראה תרי"א מקץ לד, ד בשינויים קלים. וראה גם לקמן ד"ה או ישר. וד"ה ככה תבכה. וראה גם סידור עם דא"ה רלו, סעי"ג. דרמ"צ קנב, א.

וכדכתי' כי נשגב שמו: ראה תרי"א וארא נז, סעי"ב. משפטים עט, ב. ועוד.

בבחי' שינה כביכול: ראה בכ"ז סה"מ עטרית' ע' דש ואילך. תרפ"א ע' קסח ואילך. תרפ"ט ע' 243

ואילך. תיש ע' 5 ואילך. תשי"ג ע' 118 ואילך. תשי"ה ע' 115 ואילך.

ויקץ כישן ה' וכת"י עורה למה תישן ה': כ"ה גם בתרי"א מקץ שם. ובסה"מ תשי"א שם מעיר ע"ז ב"ק

אדמור' שליטי"א, בשני המקומות (תהלים עח, סה. שם מז, כד) הוא בשם אדנות. ואולי גם כאן צ"ל כו'.

ולאח"ז באנרת כ"ק אדמור' שליטי"א (אג"ק ח"ה ע' רכב) כותב: בוח"ג רצג, ב (ועוד בכ"מ בוח"ג) איתא אשר

ענין ויקץ כישן ה"ה הוא בשם הוי' ולא אד', וכ"מ בתניא פ"ט (מדביארו על חכ' שבנפש). ומפ"י הענינים

בוח"ג שם וס' הליקוטין להאריז"ל לתהלים ס"י מד מוכח דגם ענין למה תישן הוי' הוא בשם הוי' (מדפירושו

על דורמטא דו"א).

והענין הוא, דהנה כתי' לך ה' הגדולה כו' כי כל בשמים ובארץ הנה לך וכל הוא בחי' א' רק שלך הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע וכל הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט, והנה לך הוא גימ' גימ' נז"ן שהוא בחי' חמשים שע"ב, כמשארז"ל בריה' דר"א סע"ב חמשים שערי בינה נבראו בעולם, ופי' שערי בינה כי כדי שיתהוו המדות מן השכל זהו ע"י שערים שהוא בחי' ההטי' במוח אל המדה, שעיקר המדה היא בלב אמנם בעת שמתבונן בשכלו שכך טוב לפניו נעשה הטי' בשכלו כן, וזהו בחי' השער שע"י השער הזה נעשית המדה אח"כ בלב, ומספר מ"ט שע"ב הוא כי ז' מדות וכ"א כלול מו' הם מ"ט ושער הנז"ן הוא עצם הבינה, וזהו לך ה' הגדולה שהעלאת המדות הוא ג"כ ע"י השערים כי השער משמש כניסה ויציאה וכשם שהתהוות המדה הוא ע"י השער כמו"כ עליית המדה הוא ג"כ ע"י השער וזהו לך ה' הגדולה שהוא בחי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות שאע"פ שמדת הגדולה הוא בחי' גבוה שע"י הוא הנהגת העולמות כמארז"ל לך ה' הגדולה זו מע"ב והגבורה זו קרי"ס והת"ת זו מית אעפ"כ הם בטלי' לך ועלייתם הוא ע"י נש"ב, וזהו כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, פי' דאינון קאי על המדות שמתייחדים לעילא דהיינו בחי' הביטול ועלייתם לעילא דהיינו בבחי' בינה ע"י הנש"ב.

כח

וזהו ג"כ מאמר השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כי יעקב ויצחק גימ' שמים כמ"ש בפנ"י פ' הברכה ע"פ רוכב שמים בעוזר, והיינו מפני שעיקב הוא בחי' מדת הת"ת שמחבר בחי' יצחק ואברהם שהוא בחי' שמים כנ"ל שהשמים הוא בחי' מדות, ופי' בלבך אלא אחד שהוא בחי' ביטול השמים בחי' מדות לאוא"ס ב"ה שלא מכל אינון מדות שזהו בחי' אחד כנ"ל שהו' רקיעים והארץ בטלים לבחי' אלה, ולמעלה הוא בחי' ביטול הו' מדות לאוא"ס שלא מכל מדות, שז"ע שמתייחדין לעילא כו', ועי"ז נעשה כי כל בשמים ובארץ שנמשך בחי' כל שהוא בחי' הכלליות בשמים ובארץ, ופי' וענין כל הוא ע"ד מ"ש אמרו אליו כל תשא עון פי' לפי שאתה כל וכלליות הכל דהיינו בחי' א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מהחכמה, כי מחכ' ולמטה יש התחלקות לפרטיות חכ' ומדות, אבל למעלה מן החכ' אין שום התחלקות ולכן תשא עון כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה השני, וכמו"כ ע"י ההעלאה בבחי' לך הו' ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות כו' עי"ז נמשך בחי' כל בחי' הכלליות דלאו מכל אינון מדות כו' בשמים ובארץ, ועד"ז יובן ע"י בחי' הללו מן השמים נמשך שיהי' הללוהו במרומים ובמלאכיו וצבאיו שהוא בחי'

דהנה כתי' לך ה' הגדולה: ראה סה"מ תרל"ז ע' קסט ואילך. תרל"ז ע' רל ואילך. המשך מים רבים תרל"ז פמ"י ואילך. ובכ"מ.
 בפנ"י: = כפנים יפות, לבעמח"ס ההפלאה.
 כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה השני: דרושים לשי"ש סו. ד.

כט

בי"ע כמש"ת לקמן, וזהו אף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, רק שזהו רק רזא דאחד ולא כמו דאינון מתייחדין לעילא כמ"ש בסידור ע"י, ועד"ז הוא מה שאמרו השבט"י ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד, ופי' מה שאין בלבינו אלא אחד נמשך מבחי' מה שאין בלבך אלא אחד כו', כי ע"י ההעלאה מה שאין בלבך אלא אחד ע"י נמשך שיהי' גם בלבינו בחי' אחד שע"י ההעלאה בחי' לך הוי' ביטול המדות לבחי' שלא מכל אינון מדות ע"י נמשך כי כל בחי' הכלליות בשמים ובארץ וע"י בחי' שמו"א נמשך הביטול גם ב"ב בקר דבריאה כו'.

וזהו ע"ד מי עלה שמים וירד ופי' בזהר ח"ב ויקהל דקצ"י ע"ב ששמים עולה לבחי' מי, וא"כ בחי' מי הוא למעלה מבחי' שמים והיינו כמ"ש מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי כל הימים, וארז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שאינו בידי שמים, ולכא"ו הלא דהע"ה ביקש יחד לבני ליראה את שמך, וכמו"כ אנו מבקשי' ויחד לבינו ליראה, אך הענין דבחי' יראת שמים אינו בידי שמים כ"א הוא תלוי בבחי' מי שלמעלה מבחי' שמים, שבחי' מי הוא בחי' שאינו מושג כלל וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא ו"ק ו' פעמי' ו' גימ' אלה, אבל מי הוא בחי' שאינו מושג כלל, וזהו מי יתן מציון ישועת ישראל כו' מי יתן טהור מטמא, ובבחי' מי זה תלוי ענין יראת שמים כי אם הי' תלוי ענין יראת שמים בבחי' שמים לא הי' הבחירה חפשיית שהי' מכריח את הבחירה, אבל כשתלוי בבחי' מי אין הידיעה מכריח את הבחירה כו' (וע' בת"א בד"ה ארדה נא).

והענין הוא דכתי' כי אל דעות הוי' שיש ב' בחי' בדעת ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מה שמתלבש בכלים דע"ס דאכ"ע, ולכן ידיעה זו היא ע"י בחי' עיני ה' שהם הכלים והמדות שע"י נמשך ההתפעלות שכר ועונש שהפגם מגיע בהכלים דוקא, משא"כ ע"י הידיעה שבדעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס אע"פ שהכל גלוי וידוע לא נמשך מזה התפעלות כו' ועל בחי' דעת זה נא' לא הביט און ביעקב שאין הפי' שלא הביט כלל אלא כמ"ש וירא און ולא התבונן וכמ"ש (איוב ל"ה י"ז) אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח, שאין ראייתו את הרע עושה רושם והתפעלות כלל כי שממית בידים תתפש כו' ומשם מקור הסליחה והרחמים שאין מגיע שם שום פגם והוא למעלה מהכלים דע"ס. ותדע שכן הוא מענין ידיעה ובחירה שאין הידיעה שהש"ת יודע שזה הי' צדיק או רשע מכרחת את

כמ"ש בסידור ע"י: ד"ה כוונת דף קסח, א ואילך. נדפס גם בסי' מאמרי אדה"י תקס"ח ע' קמט ואילך.
 וראה גם ד"ה זה תשמיה.
 בת"א בד"ה ארדה נא: דף יד, ד ואילך. והבא להלן [עד אמצע פסקא שלאח"י] הוא לשון הת"א שם
 בשינוי הסדר עם הסופות.

הבחירה כלל, שהרי משביעין אותו תהא צדיק, ואיך הוא, אלא לפי שדיעה זו שהשי"ת יודע הכל מקודם אשר עדיין לא נעשה זהו בבחי' דעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס כו', ולהיות ד"ע זה בחי' מקיף אינו מכריח את הבחירה שאין האדם מתפעל מזה כמו שלא נמשך מדעת זה התפעלות אפי' במדות עליונות חו"ג להיות מזה שכר ועונש, ושיהי' שכר ועונש זהו ע"י ד"ת שע"י הכלים והמדות שלשם מגיע הפגם ומשם נמשך השכר והעונש שזהו ע"י ירידתו והשפלתו בבחי' ד"ת בחי' ממכ"ע היינו בכלים דע"ס דאבי"ע, וע"ז נא' עיני ה' משוטטות, ומשוטטים, שפי' בסבא דמשפטים דק"ז א' אליו נוקבין ואליו דוכרין, והיינו שיש מלאכי' שהם מז"א ויש מלאכים שהם ממל' כמ"ש הרח"ו עמ"ש בוח"ב ד"ד א' בענין איש וביתו באו וז"ל המקימ נ"ב ת"ת ומל' ור"ל המלאכי' שמן הז"א והמלאכי' שמן המל' עכ"ל המק"מ.

ועפ"ז יובן מ"ש בפ' שמות ויזכור אלקי' את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב, וירא אלקי' כו' וידע כו', שאין הפי' שנתחדשה הידיעה ח"ו כ"א שמקודם ה"י בבחי' ד"ע שלא נמשך מזה התפעלות להיות עונש לפרעה ושכר לישראל, וע"י שזכר ברית האבות חג"ת עי"ז וירא אלקי' שירד כבי' בבחי' ד"ת וכמ"ש וארד להצילו כו' ועי"ז וירא ע"י בחי' עיני ה' לראות המעשה שכבר נעשה בפועל עי"ז וידע אלקי' שנמשך מבחי' הד"ת המתפשט במדות להיות מזה שכר ועונש, והיינו ענין נגוף ורפוא שה"י במצרים נגוף למצרים ורפוא לישראל שזהו ג"כ ע"י בחי' חו"ג שז"ע מ"ש משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל, ע"ב חסד, ק"ל שם הגבורה שזהו בחי' ה' היות מעשר היות דסר לראות כמ"ש מזה בהגהות לד"ה ועבר ה' לנגוף כו'. ועד"ז יובן ענין מה שיראת שמים אינו תלוי בבחי' שמים כ"א בבחי' מי שאינו מושג בכדי שיהי' הבחירה חפשיית ויהי' עבודה כו', ולפי פי' הזהר הנ"ל מי עלה שמים בשמים עולים לבחי' מי היינו כמו לך ה' הגדולה ביטול המדות לבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות כו' ועי"ז נעשה אח"כ וירד ע"ד כי כל בשמים ובארץ, וזהו מ"ש אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, שלכאור' אות יו"ד שכתבת היושבי מיותר דהל"ל היושב בשמים. אך הנה יו"ד זה הוא בחי' ההמשכה שנמשך בשמים ובארץ הנעשה ע"י עליית וביטול בחי' שמים לבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות כו', וע'י' מזה בוח"ג פ' ואתחנן דרס"ה סע"ב.

ועד"ז יובן מה שמבחי' הללו מן השמים נעשה אח"כ הללוהו במרומים שהוא בחי' בריאה, כנודע ההפרש בין שמים למרום שמרום אינו עצם השמים כ"א מה שנראה לנו גוון השמים שבאמת אינו בחי' השמים עצמם כי השמים לעוצם רוממותו אינו נראה לנו כלל ומה שנראה לנו הוא רק מה

שפי' בסבא דמשפטים: ראה גם איה"ת נ"ך ע' תקטו.

כמ"ש מזה בהגהות לד"ה ועבר ה' לנגוף: איה"ת בא (כרך ז) ע' בתרלג. שם (כרך ח) ע' בתחמקה.

שנעשה באייר מגוון השמים וזהו הנק' מרום ולמעלה הוא בחי' עולם הבריאה. הללוהו כל מלאכיו הוא בחי' היצי' כי מלאכיו הם בחי' שלוחי ההשפעה והם המלאכי' דיצי' כמ"ש אלף אלפי' ישמשוני' ורבו רבבו קדמוהי יקומו, פי' אלף אלפי' ישמשוני' הוא בחי' המלאכי' דיצי' שהם שלוחים, אבל בחי' רבוי רבבו קדמוהי יקומו הם אינם שלוחי' כי הם בעולם הבריאה שהם למעלה מבחי' השפעה כי בורא חשך כתי' שעולם הבריאה נק' בשם חושך שהוא בחי' העלם שלמעלה מבחי' השפעה כו' ויצי' נק' אור כו'. הללוהו כל צבאיו הם מלאכים דעשי' שנק' צבאיו ע"ש כי ע"י נעשה הרצון עליון, כי צבאיו הוא ל' רצון שעושים צביוני בעולם פי' שעושים רצונו. הללוהו שמש וירח הוא בחי' התכללות עשי' ביצי' ונקראי' יצי' ועשי' בשם שמש וירח לפי שמשם הוא בחי' ז"א וירח הוא בחי' מל' וז"א מקנא ביצי' ומ' בעשי'. הללוהו כל כוכבי אור הוא בחי' התכללות יצי' בכריאה ונק' בריאה ע"ש כוכבי אור לפי שהכוכבי' הם ברקיע תמינאה שהיא בינה אימא עילאה מלמטלמ"ע ואימא עילאה מקנא בכריאה כו' כנודע. ואח"כ כתי' יהללו שם הוי' כי הוא צוה ונבראו, פי' נבראו ממילא כי אע"פ שנא' בראשית ברא אלקי' שהבריאה היא מש' אלקי' אך זהו ברא לנוכח שהוא בחי' כח הפועל בנפעל, אבל עיקר הבריאה הוא משם הוי' רק שהוא ע"ד בחי' ונבראו ממילא בלתי התלבשות ע"ד מי שאמר והי' העולם כו'. ויעמידם לעד לעולם שבחי' אלו הוא רק בחי' עמידה ועכו"ז יש בזה ג"כ הגדלה וריבוי, וכמשי"ת אי"ה. הללו את ה' מן הארץ כו' אש כו' קחשיב בכאן ד' יסודות ארמ"ע וד' מדרגות דצח"מ.

ומסיים הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו כו' לבני עם קרובו, פי' הודו על ארץ ושמים בתחלה ארץ ואח"כ שמים מפני כי מבחי' זו שמים מקבל מארץ כי הודו קאי על התורה שזהו שביקשו המלאכים תנה הודך על השמים שביקשו שיתן להם התורה ולא ניתן להם כ"א על הארץ, והיינו הגם שבסדר השתלשלו' שמים קדמו, ובכריאה נבראו השמים תחלה, והארץ מקבלת משמים כמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, מ"מ סוף מעשה עלה במח' תחלה ובשרשו ארץ קדמה, ונעוץ סופן בתחלתן וכל עיקר המכוון הוא בשביל הארץ, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, פי' אנכי מי שאנכי עשיתי ארץ בכדי להיות ואדם עלי' בראתי, בראתי בגימ' תרי"ג, היינו בחי' קיום התומ"צ, שלזה הי' עיקר המכוון וכמארז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב כו' אם יקבלו ישראל את התורה מוטב כו', וגם האדם נברא באחרונה, שאפי' יתוש קדמך, ומ"מ ארו"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, בכדי שימצא הכל מוכן, וע' מזה בד"ה ויגש אליו יהודה (ד"ט), ועיקר הטעם הוא כנ"ל שסוף המעשה עלה במח' תחלה, ולכן בבחי' התומ"צ ארץ קדמה לשמים ובבחי' זו מקבלים השמים דהיינו המלאכי' מארץ דהיינו מנשמות, וזהו כמ"ש היושבת בגנים חבירים מקשיבים לקולך השמיעני, פי' היושבת בגנים קאי על הנשמות היושבי' בג"ע שלומדים התורה ברוחניות ומתענגי' מזיו השכינה, חבירים

לב

מקשיבים לקולך קאי על מלאכי השרת שמקשיבים לשמוע מהם דברי תורה לכן בבחי' זו מקבלים שמים מארץ כו'.

וַיֵּרָם קרן לעמו, הנה כתי' יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליריאיו, וצ"ל מהו קדושו דוקא הלא כתי' יראו מה' כל הארץ, אך יראו מה' כל הארץ זהו מהו' היינו בחי' יראה מרחוק, אבל את הו' הוא קדושו דוקא, כי פ"י את הו' שהי' בטל וטפל לבחי' ש' הו' כמ"ש במ"א בד"ה וירא ישראל את היד הגדולה (תרח"י) זהו ע"י קדושו דוקא היינו ע"י מעשה המצות שמברכין עליהם אשר קדשנו במצותיו וצוננו, פ"י וצוננו יש בו ב' פירושי' הא' ל' ציווי והב' ל' צוותא וחיבור כי בחי' בריאת העולמות הוא רק מהארה בעלמא, אבל ע"י המצות נעשה צוותא וחיבור עם עצמיות או"א"ס ב"ה וזהו כי אין מחסור ליריאיו, הנה אין הוא בחי' שאינו מושג כלל שהוא למעלה מבחי' סדר השתלשלו' שסדר השתל' הוא מבחי' החכ' ואילך, אבל אין הוא למעלה מן החכ' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא וע"י בחי' היראה יכולים לבוא לבחי' אין כמשי"ת, כי אני הוא בחי' יראה הוא אותיות אין נעוץ סופן בתחלתן, וכזה יובן ענין וירם קרן, כי הנה נודע ממש כוהר על מארז"ל ובא לו לקרן דרומית מזרחית כו' ובא לו לקרן בקדמיתא שמתחלה צ"ל בחי' קרן ואח"כ יוכל לבוא לבחי' דרומי' שהוא בחי' אהבה הלוך ונסוע הנגבה, וענין הקרן הנה הקרן יש בו כמה פירושי' הא' לשון קרן זוית, הב' ל' מלוכה כמו קרן חזית בדניאל, הג' ל' קרן עור פני משה, והנה ענין הקרן זוית אינו מהות בפ"ע כלל רק שהוא מחבר ב' הכתלים כמו עד"מ דרום ומזרח הנה כל הנמשך בדופן דרום הוא דרום והנמשך בדופן מזרח הוא מזרח והקרן נק' מקום חיבורם ול"ז שאינו מהות בפ"ע כלל, וכמ"כ בחי' מלוכה נק' ג"כ קרן כמ"ש רמה קרני וארז"ל דוד שנמשח בקרן נמשכה מלכותו כו' ששורש המלוכה והקרן הוא מבחי' רמה בחי' ע"ק וכן כתי' בדניאל (ס"י ח' ה') והצפיר קרן חזית בין עיניו שקאי על מלוכה, והיינו מפני כי ענין המלוכה הוא ג"כ אינו מהות בפ"ע רק הוא בחי' חיבור המלך עם העם כי המלך הוא בפ"ע והעם המה בפ"ע וחיבורם הוא בחי' המלוכה ולכן נק' בשם קרן, ובנפש האדם בעבודה בחי' קרן הוא בחי' קבעמ"ש שהוא בחי' יראה ולמעלה הוא בחי' מל' מלכותך מל' כ"ע, וזהו שארז"ל למה קדמה שמע לזה"א"ש כדי שיקבל עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ כי כדי לבוא בבחי' עשיית מצות המלך לבחי' וצוננו ל' צוותא וחיבור לאו"א"ס ב"ה שלמעלה

לג

בדיה וירא ישראל את היד הגדולה (תרח"י): אהית בשלח ע' תלב. וראה גם שם ע' תס ואילך. ודיה זה שבספרים תרכ"ז ע' רכב ואילך.
 וצוננו יש בו ב' פירושי': ראה אהית בשלח שם. לקיית חוקת נו, ג. פינחס ע. א. לקמן ד"ה זאת חוקת.
 ודיה ובתבתם. הקשר בין ב' הפירושים נח' בארוכה בלקי"ש ח"ז ע' 30 ואילך.
 ממש כוהר... ובא לו לקרן דרומית מזרחית: ראה כ"ז ביאוריהו לאדהאמי"צ קמד, ב ואילך. וביאוריהו להצ"ח ע' תסד ואילך. אהית נ"ך ע' קלו ואילך.

מהשתל' היינו בחי' אין הנ"ל שז"ע הרוממות קרן כמשי"ת צ"ל תחלה קבועמ"ש בחי' יראה, וזהו פי' וענין וירם קרן היינו שע"י בחי' יראה יגיע לבחי' אין כי אין מחסור ליריאו ובאמת א"א להגיע לבחי' אין כ"א ע"י יראה דוקא שהיא בחי' ביטול כי אהבה הוא בחי' יש מי שאוהב, אבל יראה היא בחי' ביטול ולכן ע"י יראה דוקא יכול להגיע לבחי' אין שלמעלה מן השגה וז"ע רוממות קרן, והיינו כמו הפי' הגי' בתיבת קרן שהוא מל' כי קרן עור פני משה והיינו ג"כ כנ"ל כי משה הי' בחי' מ"ה ונחנו מ"ה דהיינו בחי' חכ' וכת"י כי מן המים משיתיהו, ופי' קרן עור פני משה הנה ההאר"ת פנים הוא בחי' שלמעלה מן משה בעצם והיינו בחי' אין שלמעלה מן החכ' כו', שזה זכה ע"י התורה, לוחות העדות שקבל בהר כמ"ש בס"פ כי תשא, וז"ע רוממות קרן כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן ההפרש בין ענין וירם קרן לבני" עם קרובו לבחי' הביטול דמלאכים ונברא' דבי"ע, דהנה בד"כ ענין בחי' הביטול דשמים ומרומים ומלאכיו וצבאיו הוא להמשיך בחי' חיות העולמות בחי' ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב שצ"ל אתעדל"ת לזה והוא בחי' אתעדל"ת דנברא' ומלאכים שהוא בחי' השירה שלהם כמשארז"ל כל בעלי השיר יוצאין בשיר כו', וכמו"כ נש"י ע"י עבודתם במו"מ באמונה ממשיכ' ג"כ בחי' חידוש הישנות כמ"ש מזה בד"ה זכור את יום השבת שע"י העבודה במו"מ באמונה שז"ע מארז"ל גדול הנהגה מיגיעו, ברכות דף ח', ע"ז ממשיכים בחי' ובטובו מחדש בכ"ית מע"ב, ע' בד"ה זכור מקדשא וקיימא שבספר תרי"ח בסופו, ובד"ה זכור (ד"ו), וע"פ הקבלה הוא להמשיך זוג חיצוני דח"ב שזיווגיהו תדיר לצורך קיום העולמות כי בינה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש והחכ' נק' אין כמ"ש והחכ' מאין תמצא וזיווגיהו תדיר שאל"כ הי' חוזר העולם לתהו ובהו ואעפ"כ צ"ל אתעדל"ת לזה והוא בחי' השיר והביטול של המלאכים כו', וזהו ויעמידם לעד לעולם שבחי' זו נק' עומדי' לפי שאין בה התחדשות כ"א חידוש הישנות, והנה אף שנק' עומדים אעפ"כ בבחי' עמידה גופא יש עליות וירידות וכמו שאנו רואים ששנה זו נשפע רוב טובות, משא"כ בשנה אחרת וכמו שבע שני השבע ושבע שני הרעב, ובד"כ נק' עמידה כנ"ל לגבי הזיווג פנימי דח"ב להמשיך בחי' אור חדש, אבל נש"י ממשיכ' אור חדש, וזהו וירם קרן שע"י הרוממות קרן ממשיכים אור חדש מבחי' אין כו', כי שורש היחוד פנימי דח"ב צ"ל ההמשכה לזה מלמעלה מהשתל', וע"י בחי' יחוד זה יהי' לע"ל גילוי בחי' נשמות חדשות, והכח הזה ניתן לישראל במ"ת שע"י עבודתם בקיום המצות יעלו וינשאו את בחי' אדם לבחי' כי לא אדם שלמעלה מהשתלשלו וימשיכו

לד

בד"ה זכור את יום השבת: ראה אה"ת יתרו (כרך ז) ע' ב'תריצו.

ע' בד"ה זכור . . . שבספר תרי"ח: ראה אה"ת יתרו ע' תתקנב ואילך. וראה גם לקמן ד"ה שה תמים.

בד"ה זכור (ד"ו): סה"מ תרכ"ט בתחילתו. וראה גם אה"ת יתרו ע' תתקנב. ד"ה זה שנסה"מ תרכ"ז ע' ככ.

אור חדש משם בבחי' אדם, וכמ"ש בת"א בד"ה זכור את יום השבת השני בסוף המאמר, שזהו עיקר נתינת התורה לישראל להיות בהם תלוי המשכת אוא"ס ב"ה שלמעלה מהשתל' (וע' בביאור על מאמר זכור הנ"ל בד"ה והנה גם המלאכים בסופו ש"ע רמה קרני) ותכלית כל עבודתינו, והאבות הן הם המרכבה להעלות מבחי' אדם לבחי' כי לא אדם, ולהמשיך מבחי' כי לא אדם המשכת גילוי אלקות ואוא"ס ב"ה ממש בבחי' אדם.

רז"ע ההפרש בין הללוי' שנא' במלאכים ונבראי' להללוי' שנא' בנש"י שהגם שמלאכים ממשיכי' ג"כ מבחי' י"ה שז"ע מ"ש במלאכי' ורגליהם רגל ישרה, ישרה עולה תקט"ו היינו ת"ק הוא בחי' מדות כ"א כלול ממאה ע' מזה בד"ה ראשי המטות, ובמאה"ז חמש אינון שנת' בד"ה ענין ספירה ומ"ת, וז"ע מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ועובי כל רקיע ת"ק שנה ובין כל רקיע ת"ק שנה, והט"ו שבת' ישרה היינו מה שממשיכי' מבחי' י"ה לחדש הישנות שהר"ע זיווג חיצוני דחויב, אבל נש"י ע"י תומ"צ וקבעומ"ש שז"ע הודו על ארץ ושמים וירם קרו להיותם עם קרובו שקרבנו לשמך הגדול דוקא וכנ"ל ממשיכי' בחי' יחוד הפנימי דחויב ששרשו מבחי' א"ן, וזהו שא"ר יוסי יהא חלקי מגומרי הלל שקאי על פסוד"ו שהר"ע ההילול והשבה דנש"י ע"ד לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ להמשיך בחי' אור חדש מבחי' אין שלמעלה מהשתלשו' כו', וע' בהגהות לד"ה מהלכים שבת"א מענין רגל ישרה, ובד"ה שלש רגלים, וע' בד"ה חמשה קנינים מענין שמ"א קנין אחד, ובהקנין משיכה וכסף שהר"ע העלאה והמשכה וזהו בחי' העלאה דהילול שמן השמים וההמשכה שבמרומי' ומלאכיו וצבאיו, שזהו לחדש הישנות מאין ליש שהתכ' נק' ג"כ אין ובינה יש, שזהו זיווג חיצוני דחויב, אבל נש"י ממשיכי' בחי' אור חדש מלמעלה מהשתלשו' היינו מלמעלה מבחי' אדם והיינו בחי' כי לא אדם הוא שהוא למעלה גם מבחי' אדה"ר שוכה לחי' וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים שנק' ג"כ אדם כו', וז"ע אור חדש על ציון תאיר ע"י העבודה בתומ"צ וקבעומ"ש דעכשו שלע"ל יהי' גילוי בחי' זו.

לה

בת"א בד"ה זכור . . השני: יתרו ע"א, ד.

וע' בביאור על מאמר זכור הנ"ל: ת"א יתרו שם ע"ב, ג. וראה גם ס' מאמרי אדה"ו תקפ"ט ע' קנט. ע"י מזה בד"ה ראשי המטות: צ"ע מקומו לע"ע.

ובמאה"ז חמש אינון שנת' בד"ה ענין ספירה: ס' מאמרי אדה"ו הנחות הרי"ם ע' נו. ובתוס' הגהות באוה"ת אמור (כרד ב) ס"ע תקפו"ו. במדבר (כרד ד) ע' איתלג. סה"מ תרכ"ט ע' רלו. תרע"ה ס"ע רצד.

וע' בהגהות לד"ה מהלכים שבת"א: אוה"ת חנוכה (כרד ה) תתק"ד, ב ואילך. בהעלותך ע' תי ואילך.

ובד"ה שלש רגלים: אוה"ת משפטים ע' איקעג ואילך. וראה גם ד"ה זה תרל"ג.

וע' בד"ה חמשה קנינים: ס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' קב ואילך וע' קכו ואילך. מאמרי אדה"א מצ' במדבר ח"ב ע' תתנא ואילך. אוה"ת דרושים להגה"ש ס"ע קעד ואילך. ס"ע קעז ואילך. ע' קפא ואילך. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רנא ואילך. ע' תקנד ואילך. ד"ה זה תשי"ב.

וזהו שאמר ר"י יהא חלקי מגומרי הלל, שגמר ההילול הוא כשמשכימם בחי' או"ח ע"י יחוד פנימי דחו"ב שזהו ע"י ההקדמת פסוד"ז שהם שני מזמורי של הילולי לפני ק"ש ואח"כ ע"י ק"ש שפי' ראשונה היא קבעומ"ש ופ' שני היא עול מצות ע"ז ממשיכים בחי' או"ח כו', וזהו גמר ההילול כו'.

בס"ד ש"פ וארא, ד"ט.

יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב (באבות פ"ד מ"ו), ופ"י חיי העוה"ב הוא בחי' תענוג הנשמות בג"ע, ע' בתוס' יו"ט בשם הרי"א, וצ"ל איך יהי' התשלום גמול מן הדבר פחות במדרגה מן העבודה עד שיפא שעה א' בתשובה ומעש"ט מכל חיי העוה"ב. ולהבין מעלת ענין תשובה ומעש"ט בעוה"ז דוקא, יובן ע"פ מ"ש וארא אל אברהם ואל יצחק כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, שגם זה צ"ל הלא כמ"פ נאמר שם הוי' אצל האבות, וכמ"ש וה' אמר המכסה אני כו', וכתיב וירא אליו ה' וביצחק נא' בפ' תולדות ד"ו ב' וירא אליו ה', וביעקב ויאמר ה' אל יעקב שוב כו' בפ' ויצא ל"א ג', וכתי' והנה ה' נצב עליו, וכהנה רבות, ואיך נאמר ושמי ה' לא נודעתי להם. והענין הוא דכתיב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, וארז"ל אין אמת אלא תורה, ובמד"ר באסתר קר"ז א', הקב"ה נק' קרוב לישראל שנא' קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת ואין אומה קרובה כו' כה' אלקינו בכל קראנו אליו.

וזהו . . . יהא חלקי מגומרי הלל שגמר ההילול: בדיה זה תשי"א: צ"ל מה אימר מגומרי הלל . . . דחיבת גמר ענינו סילוק ענין זה שהוא הכנה להבא אחריו, ולכאן הוליל מאומרי הלל . . . אך הענין הוא דפסוד"ז הם הכנה להעבודה דקיש . . . וזהו מגומרי הלל דע"י ההקדמת העבודה בפסוד"ז באים להעבודה דקיש.

יפה שעה אחת: מאמר זה הוא ד"ה והי' מדי חודש שכסה"מ תרכ"ט ע' סח ואילך [בתוס' התחלה וסיום]. שהוא ד"ה וארא גוי' שכתתיב שמת סח, ב' ואילך בתוס' הגהות ובשינוי ההתחלה. המאמר ד"ה וארא שכתתיב הוא מאמר מאדוה"י בתוס' ביאור מאדהאמי"צ, וחלקו נמצא בתוס' הגהות מהצ"ע בזה"ה וארא (כ"ך ח) ע' ב"תתפת ואילך. וראה גם ד"ה וארא גוי' שכסה"מ תרכ"ט שם ע' עו ואילך. המאמר הובא ונתבאר בדיה וארא גוי' תשכ"ח, ובדיה יפה שעה אחת תשכ"ט. המאמר נמצא ג"כ בכתי" 1038 מ, א [ראה אודותו לעיל ע' ו וע' טז]. ומשם נעתק לס' תרכ"ט [מס' 1015]. ע' בתוס' יו"ט בשם הרי"א: (הרי' יצחק אברבנאל בפירושו למס' אבות), וז"ל: הרי"א ז"ל כתב דיש לפרש עולם הנשמות ויש לפרש עולם התחיה. וראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' לג (הע' 4): גם להאכרעה בתורת החסידות (ראה לקרית צו טז, ג. ועוד) דעוה"ב ככלל הוא עולם התחי' – לפעמים גם נק' בשם עוה"ב. וראה המשך וככה תרל"ז פ"ט ואילך ורפ"ד. ובמד"ר באסתר קר"ז א': הוא כמד"ר דפוס אמשטרדם ת"א"ב. והוא עדיפ' אם על המלך טוב (אסתר ג. ט).

ולהבין זה צ"ל מארו"ל כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, להבין למה ברישא חשוכא הלא התהוות הכלים היו אחר התהוות האורות בעולם העקודים כו', אך הענין שכל עיקר המשכת האור ה"י רק בשביל הכלים ואם לא ה"י בדעת המאציל התהוות הכלים לא ה"י ממשך האור כלל, נמצא שאע"פ שבפועל גילוי האור קדם אבל במקור ההעלם המהווה הכלי קדמה. ויובן זה ע"פ משל אור שפע שכל הרב לכלי תלמידו המקבל ממנו שכשעלה ברצון הרב להשפיע לו ההשגה מוכרח ה"י שיצויר תחלה בהשגת הרב איכות אופן שכל התלמיד והשגתו את הסברא שיהי' אחר השפעתו לו בגילוי, דהיינו איכות אופן ההגשמה שיגשם בקבלתו את אור שפע שכל הרב כו', וצויר זה באיזה אופן יהי' הגשמת התלמיד כו' הוא תלוי ברצון הרב כו' וע"פ אותו האופן שהוא רוצה הגשמת המקבל כן יומשך אח"כ אור שפע ההשגה והסברא בגילוי כדי שיהי' בפועל ממש הגשמת כלי המקבל כו', נמצא שבמקור ושרש התהוות האור והכלי, הכלי קדם, ובפועל ובגילוי האור קדם. וע"פ משל זה יובן במדת חסדו של הקב"ה הנק' אור חסד דאצ"י כשהי' צריך להתהוות ממדה ואור זה שהוא אור א"ס, נשמתו אברהם בעל גבול מאין ליש כידוע, והוא ענין ברייתו של עולם שהנשמה היא הכלי והחושך המגביל ומעלים את אור א"ס, ה"י שרש הכלי והחשך במקור ועצם מדת החסד דאצ"י תחלה לאור השפע ממדת החסד דאצ"י להוות מאין ליש, וזהו ויהי ערב תחלה במדת חסד דאצ"י הנק' יום א' ואח"כ ויהי בקר להשפיע כו'.

לו

ועיקר פי' וענין והדר נהורא הוא כמ"ש ויקרא אלקי' לאור יום שאלקים הוא צמצום כלי המקבל כמ"ש שמש ומגן ה' אלקי', שכמו שהמגן מסתיר את אור השמש כו' כמו"כ בחי' שם אלקים הוא כח הא"ס המגביל ומצמצם והוא קורא תמיד לאור הו"י המאיר בו שיאיר בו בבחי' פנימי' יותר כגו' בזהר ע"פ אלקים אל דמי לך כו' קארי תדיר לנהורא עילאה, למען יזמרח כבוד ולא ידום כו'. ולהבין זאת איך ביכולת הכלי להמשיך בקריאתו את האור בו בבחי' פנימי' יותר מאחר שמן התעבות האור נעשה בגשמי' הכלי כמשל כח הראי' שכלית בכלי העין שמתגשמת לפי כלי העין ואין ערוך ביניהם כלל

ברישא חשוכא והדר נהורא: באה"ת וארא שם נוסף: ברישא חשוכא היינו הכלים שמבחי' שם אלקים, והדר נהורא האורות שמבחי' הו"י, וראה גם לקמן ד"ה שה תמים.

תתהוות הכלים היו אחר התהוות האורות בעולם העקודים: באה"ת שם נוסף: כמ"ש בע"ח בשער מטי ולא מטי.

נשמת אברהם: באה"ת שם: נשמת אברהם דבריהא.

נשמת אברהם בעל גבול מאין ליש כידוע: ראה אגה"ק סט"ו (כבא, סע"א ואילך).

והוא ענין ברייתו של עולם: באה"ת שם נוסף: עולם לשון העלם שבי"ע בעלי גבול מעלימים ומסתיים על אאים ביה, ויש בכ"ע ג"כ אורות וכלים שהכלים הם נבראים ומעלימים כו'.

כו', ואיך ימשיך העין הגשמי להראי' שכלית כו', ואעפ"כ ארז"ל אינו דומה שמיצה לראי' ע' בדיה' הטה אלקי כו' פקח עיניך וראה, אך להיות כי במקור האמיתי הקודם לאור המשפיע המהווה של הכלי, נצטיירה שם הכלי תחלה להאור, וכל המשכת האור הי' רק בשביל הכלי כנ"ל, לכן ביכולת הכלי לעורר המקור האמיתי שימשיך את האור לתוכה ביתרון האור והשפע, והענין יובן ממ"ש במ"א ההפרש בין אברים לכלים כו'.

ובעבודת ה' יובן זאת בהיות כי כמו חושך הלילה שבעוה"ז קדמה לאור היום הבא אח"כ, והוראת החושך הוא ההגשמה, שכל בני"א ישנים בהסתלקות חיותם כאילו אינם, וגם השמים והארץ אינם נראים לראות העין וכאילו אינם, וכשיאיר היום כאילו מתחדשים בחיות חדש שנראה לעין מהות העולם וגם בני האדם חיים בפנימי' חיותם וכו', וכמ"כ בשמים ובארץ מאיר ג"כ בכ"י חיות אור חדש מבחי' חידוש הישנות שמחדש בכ"י תמיד מע"ב, רק שאינו מורגש לנו כמו חידוש ופנימיות החיות שבאדם, אבל באמת מתחדש כו' וכמ"ש ובטובו מחדש בכ"י תמיד כו' וכת"י חדשים לבקרים כו'. ועד"ז יובן בשנה נפש בדוגמא זו ממש דהיינו שברוחניות של גשם העולם יש ג"כ לילה וחושך קודם בהסתלקו' הפנימי' ויהי' בחי' מדבר שברוחניות בבחי' שינה דהיינו בבחי' נפש הנק' אדם תתאה המח' כל העולמות שהוא כח הפועל האלקי בנפעלים כידוע, יהי' ערב תחלה בבחי' שינה והסתלקות (ולכן אפי' תרעין דג"ע שהוא יסוד דנוק' שיקבלו הנשמות השגת אלקות, אסתימו בליליא כמו שיוסגור האדם ביתו בלילה מפני השודדים כו'), ואז קארי תדיר ולא שכיך לנהורא עילאה לפנימי' שבמדת מלכותו ית' הנק' הוי' עד שבבקר אור הוי' הפנימי' מאיר באלקי' חיים כו', ואז ויריעו וישמחו בתוס' אור פנימי' החיות גם כל בני אלקי' כמ"ש ברוך יחד כו' ויריעו כל בני אלקים.

לח

וזהו ג"כ ענין וראא אל אברהם שאברהם הוא אור החסד ואברהם אוהבי שהוא התקשרות של נפש אלקית בהוי' כשקם בבוקר מן השינה והיתה

ע' בדיה' הטה אלקי כו': סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. ובארוכה לקמן ד"ה וירא בלק. ושי"ג. ממש במ"א ההפרש בין אברים לכלים: ראה ד"ה. להבין מ"ש בלתיא פכ"ג להצי' - נסמן להלן בדיה' החודש הזה.

ובעבודת ה' יובן זאת: **כהבא** להלן ראה גם לקמן ד"ה יחד לבנינו. בכ"י חיות אור חדש. . . חידוש הישנות: ראה בארוכה לקמן ד"ה ולאזותו הבתולה וד"ה והתהלכתי בתוככם.

ובטובו מחדש בכ"י. . . וכת"י חדשים לבקרים: ראה ג"כ לקמן ד"ה שם תמים. תרעין דג"ע. . . אסתימו בליליא: ראה גם תויא לך לך יב. ג. כמ"ש ברוך יחד כו' ויריעו: בשולי הגליון נרשם בגוי"ק: **ברוך יחד תחלה ישראל ק"ש, ואח"כ ויריעו, בדיה' כתפוח.** ראה ד"ה כתפוח בעצי היער בני מאמרי אדה"ז תקע"א [נמצא בדפוס]. וכאזה"ת שה"ש (כרך ג) ע' תתע.

שאברהם הוא אור החסד. . . כשקם בבוקר: ראה גם תויא ויצא כו'. ב. ביאורו"ז סה, ב ואילך.

נשמתו כל הלילה מגושמת מפני שברוחניות מקור חוצב נשמתו יש חושך כו', וכשקם להתפלל בנפשו האלקי ומתבוננת בהוי' ה' הוה ויהי' דהיינו האור האלקי המהווה העולם והכלי המוגבל כידוע, וכשמתקשרת בהוי' או תאיר הנפש בהתקשרות זו בבחי' פנימי' האור הוי' הממשיכה כו' ומהוה אותה, וזהו וראה את שם הוי' המהוה את הכלי אל אברהם, וז"ע קרוב ה' לכל קוראיו כו'. והנה כתב' חי חי הוא יודוך כו' (בישעי' סי' ל"ח י"ט) שהם חיי ברכות של אלקים ואד' שהוא הנק' אדם תמאה בתחלת הארת הבוקר, פוקח עורים המה אור הוי' בכלי העין הנק' עיני כל מארי דאשגחותא שהם בחי' עיני ה' משוטטי' כו' ומשוטטות, ע' בתוי"א בד"ה ארדה נא, שיופקח אור הוי' להמשיך בבחי' פנימי' ואז יופקח ג"כ כלי העין לראות לפי ערכה בבחי' העבודה דראיית שאו מרום עיניכם וראו, ובראיית עין בעין שגילוי בחי' זו יהי' לעיל ע"י העבודה דעכשיו, וכמו כשניעור האדם מן השינה, תחלה יופקח אור הראי' שכלית עד שיהי' ההכרה בפיקוח העין הגשמי כו', וכן עד"ז בכל המשכות האורות בכלים מכלים שונים דבי"ע כידוע, ובדרך כלל המה חיי ברכות חיי הויות שהם מלמטלמ"ע, להיות כי זהו ענין שילוב הוי' באד' לכן נק' מלמטלמ"ע כו', ואח"כ כשכבר מאירין אורות המצומצמי' בהכלים או חיי ברכות מאמיתית ההויות שבשמי"ע ברוך אתה הוי' מלמעלה למטה.

ואל יצחק, הנה ענין הקריאה של אלקי' להוי' בכל נפש מישראל המתקשרת באהבה להוי' ה' הוה ויהי', אהבה זו הוא המשכת אור הוי' של הנפש אלקי' והוא התראות ש' הוי' באהבה דאברהם בבוקר, וזהו וראי' אל אברהם שהוא שילוב הוי' באד' כו', וכן וראה אל יצחק אחר המשכת הוי' דאברהם שהוא התקשרות האהבה כו', שיתוסף באור האהבה זו השמחה והתענוג וגודל החדוה בהתבוננו' ענין ההוי', ותוס' זו באור האהבה הוא תוס' מרובה על העיקר

לט

חיי ברכות של אלקים ואד': בסה"מ תרכ"ח שם ע' עת: חיי ברכות השחר של ש' אלקי' ואד'.
 ע' בתוי"א בד"ה ארדה נא: דף טו, א. ראה גם אהיית וירא (כרך ד) תשלו, רע"ב.
 חיי ברכות חיי הויות שהם מלמטלמ"ע: בסה"מ תרכ"ח שם: הקריאות והברכות דחיי ברכות שבברכות השחר, המשכת האורות בכלים דבי"ע ע"י הקריאה מלמטלמ"ע להיות מאיר בחי' שם הוי' באד'.
 הנה ענין הקריאה של אלקי' להוי': בסה"מ תרכ"ח שם: הנה כמו שנתיל ענין הקריאה של ש' אלקי' לבחי' ש' הוי'.

וראה אל אברהם שהוא שילוב הוי' באד' כו': בסה"מ תרכ"ח ע' עח נוסף כאן בשולי הגליון (מגוכי"ק):
 נראה שכוונתו לתרץ מ"ש וראה את שם הוי' לאברהם, היינו בחי' שם הוי' שמאיר בשם אד', היינו שם הוי' המהוה, ואיך זהו בעיני אל שדי, וע' בד"ה אני אל שדי [אהיית לך לך (כרך ד) תשי, בן ובדיה כל כהן (נדפס לעיל)] ובדיה הוי' מספר [סה"מ תרכ"ח ע' קמח ואילך] ובביאור ויצוים [אהיית וראה ע' רי ואילך] בענין ההפך בין שם שדי שנגלה לאברהם ע"י מילה ובין שם שדי שאמר לעולמו די. ע"כ. וראה להלן בהמאמר פיסקא. ורש"ש ענין שם שדי' ושי"ן.
 וכן וראה אל יצחק... הוי' דאברהם: בסה"מ תרכ"ח שם: ועד"ז יובן שגילוי שנגלה ליצחק אחר גילוי דאברהם.

ספר תרכ"ט

מה

שהעונג והחדוה הוא למעלה מן השכל וההשגה אלא שמשתלשל' מאד ומתלבש' בלבוש ההשגה וההתבוננו' כידוע ענין ההתגלות ע"י הבינה ובאתעזל"ת של הנפש מעוררת ג"כ בבחי' אצ"י המשכת העונג והחדוה הנשפלת בבינה ומשם נמשך אור הוי' של המדה כו', ונמצא אור הוי' זו הנמשכת מאם הבנים כשהיא שמחה מהתגלות ע"י כו' היא תוס' מרובה על שם הוי' דאברהם אהבי.

וזהו צחוק עשה לי אלקי, פי' מאין בא לנפש המשכה נפלאה כזו שהוא הצחוק והחדוה בהתבוננות שהוא בחי' בינה יין המשמח כו' הוא ע"י אלקי' דלתתא המגביל את אור הוי' כידוע, ושרש אלקי' זה שהוא הכלי הוא למעלה מן האור במקור ושרש כנ"ל דהיינו בבינה אם הבנים בחי' אלקים חיים קדמה הכלי לאור כמשל השפעת השכל מן הרב הוא בחי' ו', וכשהוא מתבונן עדיין בשכלו איכות המקבל כנ"ל הוא בחי' ה' ראשונה כמ"ש במ"א בדרך פרט בכל התהוות דבר מה כו', וזהו כי הוי' הוא האלקי' שהוא התכללות האור הנשפע במקורו האמיתי בחי' בינה דעתיד לאתגלייא כו' וכנו' בזהר ע"פ ועבד הלוי הוא כו', אבל אלקים שלמטה מן הוי' ביכולתו להמשיך אלקי' עילאה מאחר שבשרש ובמקור הוא קדם שם וכנ"ל, וזהו צחוק עשה לי אלקי' דלתתא, וכן בעבודת ה' עיקר החדוה הניתוסף באהבה דאברהם הוא ע"י התבוננות הצמזום וההסתר של אלקים וחשקו לצאת מן ההגבלה ועי"ז תתגבר האהבה מתגברת יותר ומנתקת את הסתימה. ועד"ז יובן שדוקא מן ההסתר דשם אלקי' בא לבחי' רשפי אש התשוקה ליכלל וליבטל באו"ס ב"ה, ואז יהי' החדוה מן ההתחדשות של היפך הצמזום כו'.

והנה בחי' השמחה והתענוג זה הוא כמ"ש אז תתענג על הוי' שהתענוג הוא ענין ראשית נקודת הנפש כשנמשכת ממקור חוצבה המהווה אותה שהוא בחי' יחידה שבה, וידוע שמן המשפיע יושפע המתהווה בבחי' אותיות לבד ולכן ירבו אופני תענוג הנשמה לפי אופני המשכתה אם מחסד דאצ"י אם מגבורות כו', אבל בזאת יתרון התענוג שבנפש שהיא בחי' נקודה הראשונה

צחוק עשה לי אלקי' . . . הצחוק והחדוה . . . ע"י אלקי' ראה בכ"ז לקי"ת שלח מה, סעי"ג. דרושים לשבת שובה סו, ב. באה"ת בראשית לו, א. ובארוכה ד"ה כל שמעשיו תרלי"ג, וד"ה זה שבסנה"מ תרנ"ג ע' ר"ז ואילך. תרנ"ד ע' רנב ואילך. עטרית ס"ע שצה ואילך. ד"ה בשעה שהקדימו תש"ד. כמ"ש במ"א בדרך פרט: ראה בארוכה תרי"ח שמות רט, א ואילך. סה"ס תרנ"ו ע' תרנ"א. המשך תרס"ז ע' רז ואילך. ועוד.

וכמשל המים כשסותמין את דרך הילוכה: ראה גם לקי"ת מסעי צא, ג. דרושים לר"ה נה, ג. אה"ת בראשית רנ"ד, ב. ועוד. לקמן ד"ה קדושים תהיו. שהתענוג . . . ראשית נקודת הנפש: ראה בארוכה מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' חס ואילך. ושי"נ. המשך תרס"ז ס"ע טג ואילך. ועוד.

מ שבה, והיא למעלה ממדריגת האור האלקי הנשפע בהתחלקות קוין שבה חכ"ד ומדות ומח' ודיבור, שאע"פ שהאור האלקי הנשפע עליו הוא בחי' אלקי, אבל מתצמצם הוא רק לפי אופן כלי הגבלתה כמשל אור הראי' שכבר נתגשם בכלי העין כידוע, אבל כשמתפשטת ויוצאה מכלל קוין ובאתה לעיקר הנקודה היא באה לעצם מקורה האמיתי שהמשיכה ואז היא למעלה ממדרגות בחי' הוי' שבפרטיות כחותיה, וזהו אז תתענג על הוי' שבה וד"ל.

ועפ"ז יובן ענין תענוג הנשמות הנהנין מזיו השכינה מאחר שהמה מתענגים על הוי' מקבלים המה מן המקור האמיתי שלהם והוא ענין זיו השכינה, דענין שכינה ידוע שהוא בחי' אלקות המתפשט להוות בעלי גבול, ויש בדרך כלל במדת התפשטות זו של אלקות י' ספי' והנשמות הנהנים והמתענגים מקבלים מבחי' הזיו שהוא הארת עונג העליון שבמל' דאצי' הנשפלת באור בינה של מל' דאצי' והוא מקור ג"ע העליון הנק' חיי העוה"ב שע"ז ארז"ל יפה כו' קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, לפי שכל התהוות בעלי גבול א"א להיות אלא ממדות עליונות לבד. אלא כשנפשטים מכל כחות הנפש ובאים לבחי' יחידה שבהם אז המה באים לכמו שהיו במעי' אמם שהיא בינה שבמל' כו' קודם שיגדלם אימא כו'.

אך להיות כי אינם מקבלי' עונג העליון כמו שהוא בעצם אלא זיו ממנו לבד המתפשט ומתלבש בירידה גדולה בלבוש השכינה כו' כמו שהנשמות עיקר התענוגם הוא ע"י השגותיהם באלקו' כנו' בזהר שלח כו', לכן נק' העוה"ב יש, להנחיל אוהבי יש שבחי' בינה נק' יש לגבי חכמה ורצון ותענוג כמו שבינה היא הראשית ואין האמיתי לגבי מל', כמו"כ ממש הוא בחי' מל' יש לגבי מקוריי' המעלימי', שמן רדל"א עד בינה המה מקוריי' שבהעלם, ומן בינה עד מל' המה מקוריי' הגלויים, ובינה נק' דעתיד לאתגלייא כידוע וכנו' בזהר כמה דאיהו תמינאה כו', ואפי' הענג הנשפל בבינה הוא יש שמרגיש דבר מה כידוע, אבל תשובה ומעשי' המה הגבה למעלה מחיי העוה"ב כי המצות המה רצונותיו ית' הפשוטים בתכלית הפשיטות והעונג שברצון אינו מורגש כלל שהרצון אינו בכלל התפשטו' אור וכלי כלל כמו חו"ב, ולכן לא יהי' בערך הרגשת דבר ויש כמו שהאדם שכלו והשגתו יתפס לדבר מה בכלי מוחו, אבל רצונו לא ידע מקום וכלי לרצונו, ויהי' שוה אצלו רצונו להניע רגלו כמו רצונו להשכיל השכלה כו' מפני שאין לרצון תפיסא אמיתית בכלי הגוף, ומ"מ באמת הוא נתפס בכל כלי הגוף ונשמעים כולם בשוה להרצון, ולכן יובן

דענין שכינה ידוע שהוא בחי' אלקות המתפשט: ראה תניא פמ"א (נו, ב). פני"ב (עב, ב ואל"ך). סה"מ מלוקט ח"א ע' ג. ובכ"מ.
אינם מקבלי' עונג העליון . . . אלא זיו: בחבא להלן ראה בארוכה המשך וככה תרל"ז פ"ח ואל"ך.
שאין לרצון תפיסא אמיתית בכלי הגוף: ראה סה"מ תרמ"ג ע' קי"א. תרמ"ז: ע' קפח"ט. תרפ"ז ע' רצב ואל"ך. תרפ"ה ע' רס ואל"ך. תשי"ט ע' 120 ואל"ך. ובכ"מ.

למשכיל שהרצון נק' חשך מפני שהוא מקור האמיתי שבהעלם מכל כלי הגוף ומאורותיהם כו'. ולכן הנשמות בהשגתם אף שיתענגו לא יוכלו לקבל מכתר שבמ' דאצי' שאין הענג אשר שם ערוך אליהם להיות בבחי' תפיסא בם כי איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ב'י' וכמ"ש ישת חשך סתרו שהוא בחי' אריך ונק' ג"כ כי אתה הוא אלקי' לבדיך, כי שכינה שבמל' דאצי' אעי"פ שהוא למעלה מן הוי' שהוא מדות שבמל' כו', אבל לא נק' אלקי' לבדיך אלא שאלקי' דבינה הוא בחי' היש והתגלות העלם מקורו שהוא מזל ונקה מן העלם הרצון וכמ"ש במ"א שמהות כח ההתכווננ' נמשך התהוותו מאין ליש ממול והארת מר"ט דא"א, ובהעלם הרצון אין ערוך להארת המזל הנמשך כמשל יניקת השערות כמ"ש במ"א, וע"ז כתי' אין ערוך לך למהותך ועצמותך שברצונך הפשוט כו'.

וזהו תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שחיי העוה"ב נק' רוב כל כי בינה שבמל' דאצי' הוא הכולל כל הנבראי' מ' ימי המעשה שבמדת מל' ית' כידוע, ולכן כתי' לא תחסר כל בה. והשמחה וטוב לב הגנוז בלב ואינו נראה כשהוא משים כל מחשבתו ושכלו באותיות התורה שהמה רצונותיו ית' הרי נפשו קשורה במהותו ועצמותו ית', ואע"פ שהענג שבנפשו אינה מרגשת העונג העליון דאצי' העצמי הגנוז ברצון המצוה להיות כי הושפלה המצוה כעניני זה העולם כלבושי נוגה כו' ציצית בצמר גשמי כו' ותפילין בקלף גשמי, עכ"ז הוא הגבה למעלה מהרגשת עונג הנפש בהתענגה על הוי' בתפלה או בתורה, שהרי בקבלתה ממקורה הוא רק זיו העונג לבד שמתגשם בבינה כנ"ל, וגם היא עצמה בהרגשת העונג שבה שהוא תופס מקום ויש כו', וכלימוד התורה שאינה בהרגשת התענוג רק בבחי' ההתקשרות כו', הרי היא באמית' ביטול עצמותה שאינה מרגשת עצמותה כלל כשמקשרת כל כחות' באותיות התורה, וגם הרי אותיות התורה המה נובלות חכ' שלמעלה שהיא מו"ס דא"א חכ' שברצונו הפשוט למה ירצה כך כו' והרי מקושרת היא בעצמותו ית' ולכן המצוה גדול משכר המצוה.

דבינה . . מקורו שהוא מזל ונקה . . וכמ"ש במ"א: ראה לקו"ת דרושים לחה"ס פ, ג. מאמרי אדה"ז תקטי"ב ח"א ע' צט. תקטי"ב ח"א ע' רו. מאמרי אדה"א מצ' בראשית ע' ד. ושי"נ. שם ע' רנח. ועוד.
שמהות כח ההתכווננ' נמשך . . ממול והארת מו"ס דא"א: באגיק כ"ק אדמירי מהורשי"ב ח"ב ע' תתקח (נדפס גם בהוספת לסה"מ תרנ"ד (הוצאת תנשי"א) ע' שנד) כותב ע"ז: בחי' בינה שרשה למעלה מהתכמה . . ומ"ש בדרוש יפה שעה א' דתרכ"ט שמהות כח ההתכווננ' נמשך כו' ממול מו"ס דא"א, אין הכוונה שם למעלות הבינה כי"א שייך למשי"ש קודם לזה שזן רד"א עד בינה המה מקוריים שבהעלם ומן הכינה עד המל' המה מקוריים הגלויים כו'.
כמשל יניקת השערות כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת מסעי צב, סעי'ד ואל"ך. שה"ש ל. ד. ביארה"ז טט, ד. ועוד.

וע"ז כתי' אין ערוך לך למהותך ועצמותך: ראה ד"ה אין ערוך שבמאמרי אדה"ז על מארזיל כו' ע' תעג ובהנשמן שם.

וזהו יפה שעה אחת בתשו' ומעש'ט בעוה"ז, כי שכר המצוה שבג"ע הוא רק זיו והארה מן המצוה שנשפל בלבושי ההשגה וההבנה דבינה דמל' דאצי', להיות הנינים מזיו השכינה ולע"ל יהי גילוי המצוה עצמה, ולזה כיוונו במה שארז"ל שכר מצוה מצוה הוא המצוה בעצמה, וע' בד"ה ויגש אליו יהודה בענין מה שיצטרכו הנשמות להתלבש בגופי' דוקא בכדי לקבל בחי' זו, וזהו אשר קדשנו בקדש העליון כו' והגביהנו מאד נעלה במצותיו ורצונותיו ישת חשך סתרו כנ"ל, וזהו שהשמחה וטוב לב הגנוז במעשה המצות הוא יותר טוב מרוב כל, וזהו עד יעבור עמך הוי' כשיעברו בני' במעשה המצות את הוי' שיעלו ויתקשרו מאד נעלה ברצונו הפשוט למעלה מבחי' הוי' שהוא מקור חיי העולמים לבד כנ"ל, אבל אותיות התורה הנק' הר נחלתך ומכון לשבתך, פי' כלים להשראת רצונו הפשוט וכשתביאמו ותטעמו שיתקשרו היטב, כמו הנטיעה המקושרת בארץ והיתה לאחדים שלא תנתק לעולם כו', כמו"כ כאשר תביאמו באותיות התורה שיתקשרו בקשר אמיץ נש"י באותיות התורה כמו הנטיעה כו' אז יהי מכון עצמותו ית' ואז עם זו קניית, ע' בד"ה אר"י היא חלקי מגומרי הלל בסופו מענין ישראל קנין א' שזהו למעלה מבחי' שמים וארץ קנין א' שהגם שבבחי' שמים וארץ קנין א' יש ג"כ משיכה וכסף, בחי' העלאה והמשיכה, מ"מ זהו לחדש הישנות, אבל ע"י קנין דישראל קנין א' ממשיכים אור חדש מבחי' שלמעלה מהשתל'.

מב

וזהו אני חומה שארז"ל אני חומה זו תורה, כי הנה אני הוא אין וידוע שיש ב' מיני אין, א' המקור ליש והוא בחי' אין לו, והב' שאין ערוך שיושפל להיות אין ליש כו', והנה חכ' מאין תמצא ממזל הח' דאריך, הרי האין של חכ' הגנוז ברצון נק' אין של יש, ונמשך ממקור האין האמיתי שהוא החכ' שברצון הנעלמה מאד נעלה הארה בעלמא להיות מקור לחכ' הנגלית והוא כמשל מותרי מוחין המגדלים השערות כמ"ש במ"א, אבל מו"ס עצמו הוא האין האמיתי שאין ערוך להיות מקור לאיזה התהוות דבר מה אפי' להיות כח ההשכלה להשכיל כל דבר כו', וזהו אני חומה חכ' שבתושב"כ ושבע"פ הוא בחי' חכים ולא בחי' ידיעא ואפי' אותיות התורה שהם לבנונית הכתב והשחור של אותיות שבהם גנוז ח"ס המה הגבה למעלה מערך שרש כל הנאצלים, והוא בחי' מקיף על כל הנשמות, ולא יכלו נשמות דאברהם ויצחק שהם נשמות

שארז"ל שכר מצוה מצוה... וע' בד"ה ויגש: ראה לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה, ושי"נ.
בד"ה אר"י היא חלקי: לעיל ע' מ. ושי"נ.

וידוע שיש ב' מיני אין: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' רנח. תרי"ח ויגש צא, ד. ובארוכה תרי"ח שמות רסו, א ואילך. שערי אורה סב, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פמ"ב ואילך. סה"מ תרס"ט ע' ז ואילך. המשך תעריב ח"ב ע' אקמא ואילך. סה"מ תשי"א ע' 6 ואילך. ד"ה כיום השמיע'צ תשס"ו. ועוד.
כמשל מוחי' מוחין המגדלים השערות כמ"ש במ"א: ראה לקרי' אמור לא, ד ואילך. תצא לו, ג, לו, ב. ביאורו' להצ"צ ח"א ס"ע שלב ואילך. וראה גם לקמ' ד"ה ואיש כי ימרט.

דאצי' להיות להם תפיסא בבחי' אור הוי' וכלים דאלקי' בשמי הוי', פי' שמי של עצמותי ממש אצי"פ שהוא גי"כ שם הוי' שהמה אותיות התורה עכ"ז לא נודעתי שמי שהוא הויות וכלים שבמרו"ס שהוא ענין הוא ושמו לבד שכמו שהוא לבדו הוא ברצונו הפשוט כן שמו של רצונו לבדו הוא, ונשגב שם העצם מכל הארות המזלות בחי' אין של היש, ולכן לא נודעתי אליהם אלא בבחי' מקיף לבד כמשל החומה המקפת מבחוץ כו' כי לא ניתן להם התורה, וע' בספר דברים בדי' ועשית חג שבועות מעלת האבות שהגיעו באתעדלית. אמנם מ"מ שמי הוי' לא נודעתי להם בבחי' פנימיות כי נודעתי מלשון והאדם ידע, אבל באל שדי נראיתי להם בבחי' או"פ כו', להיות הגילוי בנשמותיהם כו'.

מג

וְשׁוֹרֵשׁ ענין שם שדי שנגלה להאבות, דלכאו' צ"ל הלא ש' שדי הי' בברה"ע כמארז"ל שאמר לעולמו די (כשהיו הרקיעים מתפשטים), ואי"כ מהו ההתחדשות שאמר לאברהם קודם המילה אני אל שדי התהלך לפני, ומשמע שבחי' זו נק' הילוך גי"כ, אך הענין דרש"י פי' והוא מהמד"ר פי' שם שדי שבאברהם שדי באלקותי לכל ברי', ואי"כ זהו כענין מ"ש והריקותי לכם ברכה עד בלי די שארז"ל עד שיבלו שפתותיכם מלומר די, ואי"כ פי' די שהוא כי"כ בריבוי עד שהוא די, ואין זה כמו די שארז"ל שאמר לעולמו די שזהו לי הגבלה עד פה תבוא, אבל די זה הוא לי ריבוי עד שהוא די, וכמו די מחסורו שארז"ל אפי' סוס לרכוב עליו, והיינו כי שרש הנסים נסתרים שמלובשים בדרכי הטבע כמו נס דאסתר זהו נמשך מבחי' שם שדי, ולכן הוא די שיש בבחי' זו גם על הנס גי"כ, אבל בכדי שיהי' מ"ת הי' תחלה אותות ומופתים שיוציאים מדרכי הטבע כמו קרי"ס שזהו מבחי' ש' הוי' דוקא, ואח"כ במ"ת הי' הגילוי שבחי' ש' הוי' נעשה אלקיך כמ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ע"י או"א שהלבישו לזרועות דאריך כמ"ש מזה בסידור ובלק"ת באריכות בענין ויוציאנו ה' אלקינו.

וְזָהוּ ענין קרוב ה' לכל קוראיו כו' שענין ההפרש בין קרוב לכל קוראיו לענין הקריאה באמת זהו ההפרש בין תפלה לתורה כמ"ש בסידור ע"ז, ואי"כ פי' קרוב ה' לכל קוראיו זהו ענין הקריאה שנק' ע"י בחי' נהורא תתאה

וע' בספר דברים בדי' ועשית חג שבועות: אדה"ת ראה ע' תשנ"ד ואילך. וראה גם דיה ויתן אל משה שבסיה"מ תרכ"ז ע' קנ ואילך. ובסיה"מ עטרית ע' רנו ואילך. ודי' ועשית חג שבועות תשלי"א. ושורש ענין שם שדי: בהבא להלן ראה גם סיה"מ תרכ"ז ע' פס. תרכ"ח ע' קמח"ט. תר"ל ע' סא"ב. תרל"ח ח"א ע' מג ואילך. ובארוכה סיה"מ מלוקט ח"ה ע' קלח ואילך. וראה בהמאמר לעיל ריש פיסקא, ואל יצחקי ושי"ג. וראה גם לקמן דיה זאת חוקת (הא').

כמ"ש מזה בסידור ובלק"ת באריכות: סידור עם דא"ח רצה, ג ואילך. לקי"ת אמור לט, א. חוקת נט, סע"א.

כמ"ש בסידור ע"ז: סידור עם דא"ח נ, א. וראה גם מאמרי אדה"ת על מארז"ל ע' שפ"ג.

דקארי תדיר ולא שכיך כו', שזהו ג"כ ענין הגילוי של שם הוי' שהי' להאבות, וגם אפי' הקריאה דתפלה שפי' בסדור שזהו בחי' חיצוניות ההמשכות לגבי בחי' הקריאה דתורה, יתכן ג"כ עדי"ז שהרי תפלות אבות תקנום, אבל ע"י הקריאה דתורה שז"ע לכל אשר יקראוהו באמת אין אמת אלא תורה, ע"י נמשך מבחי' ושמי ה' מה שלהאבות לא גודעתי להם, אך בכדי לבוא לבחי' ההתקשרות בתורה להיות הקריאה באמת שיהי' אמת ה' לעולם שיומשך בבחי' הליכות עולם לו, בחי' אמת ה' למטה כמו למעלה, עי' בד"ה והתהלכתי בתוכם מענין ב' בחי' הילוך ומענין ב' הפי' בפי' הליכות עולם לו, זהו ע"י הקדמת ק"ש דוקא, וזהו שארו"ל במד"ר הנ"ל ואין אומה קרובה כו', כה' אלקינו בכל קראנו אליו היינו בחי' המס"נ דק"ש שזהו אליו ולא למדותיו כמשרו"ל בספרי, וע"י המס"נ דק"ש בבחי' אליו ולא למדותיו שזה"ע הרצוא והתשוקה כו', ע"י יכולים אח"כ להתקשר בבחי' השוב בבחי' והיו הדברים האלה שארו"ל בד"ה הכתוב מדבר וכמ"ש ושננתם, שאם רץ לבך כו' שוב לבחי' התורה והמצות שבהם מלוכש אוא"ס בחי' חכ' הנעלמה שברצון הנעלם, ורצון הנעלם במעשה המצות וכנ"ל שהם מצותיו, וע"י קרוב ה', שבחי' הוי' שבסדר השתלשלו' בחי' פנימיות מדת מלכותו ית' קרוב לישראל כו'.

מד

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעשי'ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי חיי העוה"ב הוא בחי' תענוג הנשמות שנהנים רק מזיו הארת המצוה שנשפל להתלבש בלבושי ההשגה ליהנות מזיו השכינה, אבל בעוה"ז בבחי' היום לעשותם יש המצוה עצמה שהוא בחי' רצון העליון עצמו שמתלבש בעשיית המצוה וקיום רצונו הפשוט, אך זהו כשהם מעשים טובים ע"י בחי' התקשרות דוקא, ועי' בת"א בד"ה יביאו לבוש מל', והתשובה הו"ע ההקדמה של מס"נ דק"ש שז"ע תשובה והרוח תשוב כו', וע"י נעשה המעשה של התומ"צ טובים ומאירים כו', ואז יפה שעה אחת בתשובה ומעשי'ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב.

בד"ה והתהלכתי בתוכם: מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קלא ואילך. וראה גם לקמן ד"ה זה, וש"נ.

ועי' בת"א בד"ה יביאו לבוש מל': מג"א צ, א ואילך.

וע"י נעשה... התומ"צ טובים ומאירים: ראה לקו"ת דרושים לשמעי"צ פה, א. שה"ש יו, ג. אדה"ת

שמעי"צ ע' איתחכו, וכנ"מ.

מה

בס"ד. ש"פ בא, ד"ט.

החדש הוזה לכם כו' ויקחו להם איש שה לבית אבות כו' זכר בן שנה מן הכבשים ומן העזים תקחו, וארז"ל בילקוט בא רמז קצ"א ר' ברכי' בשם ר' אבין, איש זה הקב"ה דכתי' ב"י ה' איש מלחמה, וכן ארז"ל בכ"מ בגמ' ומדרש' שאין איש אלא הקב"ה, וכנס"י נק' אשה שהו"ע אשה יראת ה' היא תתהלל, ולכא"י אינו מובן הלא האיש צריך לקדש ואם נתנה היא אינה מקודשת כלל, ובאמת כן ה' במ"ת שארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת, נתן הקב"ה הקדושין, ואיך נא' כאן ויקחו להם איש.

והענין הוא, דהנה כתי' והי' ביום ההוא תקראי אישי כו' (בהושע ס"ב י"ח), וצ"ל מהו המשל לאיש ואשה, וכן בכל שה"ש ומשלו נמשלו לאיש ואשה ודודי וכלה, והענין הוא דכל משפיע ומקבל נק' בשם איש ואשה, ומזה הושאל שם אשה לכל חיבור דבר, וכמ"ש וחברת את היריעות אשה אל אחותה כו' (תרומה ד'ו ר') ע' במו"נ ח"א פ"ו, וכהנה רבות שהושאל שם זה לחיבור שני דבר' יחד וכמ"ש והי' המשכן אחד, ועיקר שם זה הוא על משפיע ומקבל דוקא, ולכן והי' ביום ההוא היינו לע"ל תקראי אישי כו', ולכא"י צ"ל הלא ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת, ומפני מה לע"ל דוקא תקראי אישי.

ויובן בהקדם מ"ש זאת הפעם עצם כו' לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת, דהנה פי' אשה הוא אש ה' היינו ששרשן הוא רק מבחי' ה', בהבראם בה' בראם שהוא בחי' אתא קלילא דלית ב"י מששא, ולכן נשים דעתן קלות לפי ששרשם מאתא קלילא בחי' ה' הנ"ל, וז"ע ורוח הבהמה ירדת למטה שהוא בחי' ש' ב"ן שנק' בהמה שהוא שורש ב"ע לפי ששרשן רק מבחי' ה' הנ"ל בלבד, והוא כענין חיות המרכבה שנק' בשם בהמות וחיות לפי שאינם

החדש הזה לכם: לכללות המאמר, ראה: ד"ה ויקחו להם איש באוה"ת בא (כרך 1) ע' ביתר"ד ואילך. שם (כרך 2) ע' ביתר"ק ואילך. ועוד שם ע' רפא. וטה"מ תרכ"ז ע' קצט ואילך.
המאמר מיוסד על ד"ה זה להצ"ע, שבכתב"יד הכוללים הנחות ממאמרי אדה"צ, [בתי" 1063 ר"ו, א. 1077 שו, ב – תה"י כולל הנחות מהשנים תרצ"ח-תרכ"ב], ולא נדפס עדיין.
בכתי" נוסף (1038 מח, א – הכולל מאמרים מלוקטים מאדמ"ר מהר"ש] נמצא מהדו"ק של המאמר כאן [והוא נוסח מאמר הצ"ע הנ"ל עם הגהות בנוכ"ק אדמ"ר מהר"ש]. ומכיון שבס' תרכ"ט כאן חסר סיום המאמר ולא נגמרה כתיבתו, הוספנו בהוצאה זו את סיום המאמר מהמהדו"ק.
וכמ"ש והי' המשכן אחד: סיום הכתוב, וחברת את היריעות גו"י.
מ"ש זאת הפעם עצם: כהבא להלן ראה אוה"ת בא שם ע' ביתרטו.
אשה הוא אש ה'... בה' בראם: כהבא להלן ראה לקו"ת שלח מד, ס"ג ואילך. ס' מאמרי אדה"צ.
במדבר ח"ג ע' ארס ואילך [ע"פ זח"א מח, ב].
שהוא בחי' אתא קלילא דלית ב"י מששא: באקדמות לשבועות: הקם עלמא... באתא קלילא דלית בה מששוא. ראה גם אנה"ת פ"ד (צד, ב). אנה"ק ס"ה (קו, ב). לקו"ת האזינו ע"ד, ד.

משיגי רק שורש ומקור התהוותן שהוא בחי' דעת קטן לכן נקראי בשם בהמות כו', וענין אש ה' היינו שיש להם תשוקה בבחי' רשפי אש ליכלל באש יוד' וכמ"ש ואל אישך תשוקתך, אך כדי שיהי' להם בחי' אש הוא ע"י לזאת, כי זאת הוא בחי' יראה כמ"ש בזאת יבא אהרן ופי' בוהר דא תרעא לאעלאה וכמ"ש זה השער כי יראה אע"פ שהיא למטה מן האהבה וכמשארז"ל אינו דומה עובד מיראה לעובד מאהבה, מ"מ יש מעלה ביראה נגד האהבה שהאהבה היא יש מי שאוהב, אבל יראה היא בחי' ביטול היש לאין שהיא בחי' קבועמ"ש שלזה הי' עיקר בריאת העולמות כדי להיות התגלות מדת מלכותו ית' בבחי' יראה כו', וז"ע לזאת יקרא אשה בחי' זאת דוקא בחי' יראה. וביאור הענין הוא דהנה כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, פי' כה הוא כדמותנו כ"ף הדמיון אספקלריא שאינה מאירה, וזה בחי' ז"א הוא בחי' אספקלריא המאירה, וזאת י"ל שהיא ע"ד זה, ואינה כמו כה שהוא אספשא"מ בחי' דמות כ"א ע"ד בחי' זה ת"ת אספה"מ, רק שזאת היא במל', וזאת היא ג"כ עצם הגילוי ולא בבחי' דמות לבד כמו כה, וע"כ נראה שהיא פרצוף הפנימי דמל' שעז"נ אחת היא יונתי כמו שביאר בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה הראשון ושם ביאר שהוא הנק' כלת משה, ובפרד"ס ערך זאת פי' שבחי' זאת היא כלת משה כו'.

מו

וְעֵינַי כי מאיש לוקחה זאת יובן שזאת שהיא בחי' יראה, חותם שוקע, יסוד דנוק' זהו הכלי לקבל מבחי' איש, וזהו מ"ש עבדו את ה' ביראה (בתלים ס"ב) וכת"י אשה יראת ה', וזהו כענין אמת ואמונה כל זאת, שבחי' אמונה נק' זאת והיא כלי לקבל מבחי' אמת שיהי' גילוי ואמת ה' לעולם, והר"ע ג"כ מ"ש כל אלה שבטי ישראל כו' וזאת אשר דבר להם כו' וכן וזאת הברכה. ובחי' זאת זה, מאיש לוקחה שבחי' יסוד דנוק' נמשך מעצם החכ' כמ"ש בבה"ז פ' וירא ע"פ וגם אמנה אחותי בת אבי היא שמהחכמה כח מ"ה בחי' ביטול נמשך שיהי' חותם שוקע, וז"ע עצם מעצמי שית' לקמן אי"ה, וז"ע מ"ש אל יתהלל החכם כו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל, כי יר"תי הגם שהיא סוכ"ד, שרשה מיראה עילאה בסוד אבא יסד ברתא, ועמ"ש בסד"ה שובה ישראל בפ"י כי עמך הסליחה למען תורא סוף דבר הכל נשמע את האלקי ירא, וע' בד"ה

הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: כה, זה, וזאת פרצוף הפנימי דמל'. ובכללות הבא להלן ראה אה"ת שם ע' ב"תרכא. בלק"ת בשה"ש בד"ה ששים המה הראשון: דף לט, ד. כמ"ש בבחי' פ' וירא ע"פ וגם אמנה: דף י, ד. וז"ע מ"ש אל יתהלל החכם: ראה בארובה סה"מ תרל"ד ע' סו ואילך, וש"נ. יר"ת הגם שהיא סוכ"ד שרשה מיראה עילאה: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: בינה יתירה, אשת חיל עטרת בעלה, מים חיים מירושלים ע"י בירור החנה, אבל עכשיו מ"ה מברר ב"ן עד לע"ל. ראה בכ"ז אה"ת בא שם ע' ב"תרכא. ועמ"ש בסד"ה שובה ישראל: לק"ת דרושים לשי"ש סו, סע"א ואילך. וז"ע בד"ה שימני כוחותי: לק"ת שה"ש מה, ד. סידור עם דא"ה טו, א.

שימני כחותם שהיראה שהיא חותם שוקע היא כלי קיבול לבחי' חותם בולט שמלמעלה, שעייז שמבטל את עצמו עייז יוכל להיות לו התקשרות לקבל הדעת, וזהו כ"א בואת יתהלל כו' השכל וידוע אותי, וז"ע כי מאיש לוקחה זאת שבחי' יראה שרשה מחכ', ובחי' איש זהו כמ"ש כי זה משה האיש כו', וזהו שורש ענין ש' הוי' שנק' איש כמ"ש ה' איש מלחמה, וכתי' זה ה' קוינו לו פי' שנמשך בבחי' קוין כמשי"ת לקמן אי"ה.

ולהבין בתוס' ביאור ענין זאת צ"ל מה שאמר לעיל מיני' זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, דהנה עצמות הם חיוורי וכמארז"ל לובן

מז

שממנו עצמות, ואודם שממנו בשר, וגם פי' עצם ל' עצמית כי העצמות הם עצמות האדם, משא"כ הבשר הוא רק לבוש וכמ"ש עור ובשר תלבישני, וכמ"ש במתי' יחזקאל ותקרבנו עצמות עצם אל עצמו, ובשר גידי' ועור הם לבושי' להעצמות, וכמ"ש ונתתי עליכם גידים והעליתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור, ביחזקאל סי' ל"ז, וענין הלבוש והעצמות יובן ממשל השכל והאותיות שהשכל הוא עצם הדבר והאותיות הם לבושי' להשכל שאע"פ שאינו יכול לחשוב השכל כ"א עיי' האותיות דוקא מ"מ האותיות הם לבושי' ואינם בכלל עצמות ההשכלה שהרי יכול להלביש השכל באותיות אחרים ונמצא כי הם רק לבוש לעצם ההשכלה, ועד"ז יובן ההפרש בין עצם [ובשר], שהעצמות הם עצמיות יותר וע' בבה"ז פי' שופטי' על מאה"ז בוחג דערי"ה בענין עצמות ובשר (ושם בענין גרמין בנוי' על מוחא כו') שהעצמות הם עצם בנין הגוף, ובשר הוא רק לבוש והיינו כנ"ל, ולכן לובן מן האב שממנו עצמות ואודם מן האם שממנו בשר, אב הוא בחי' חכ' ואם בינה, וכשם שהאותיות הם לבוש השכל, כמו"כ ההשגה והבנה הוא לבוש לבחי' ברק המבריק דחכ', וז"ע התורה שניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה, אש לבנה הוא בחי' חכ', ואש שחורה הוא בחי' הדידי' והאותיות שע"ג הקלף הלבן, ולכן צ"ל האותיות מוקף גויל מכל רוחותיו, ושרשם הוא בחי' חיוורי דגלגלתא ובחי' השערות כו', וזהו בבחי' תורה, וזהו

וזהבין בתוס' ביאור: להבא להלן ראה אהיה בא שם ע' ב'תרסו. אהיה בראשית (כרך ג) חתמה. א ואלך. וראה גם שם (כרך ב) חלד, א ואלך. סי' המקרה עג. א ואלך. לובן שממנו עצמות: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **בד"ה שחורה** [לקי"ת שה"ש ה. א] **בענין מוקף גויל. בענין לובן ועצמות ושרשן. אלקי' בשר ע' במארי"א ב' י"ג. חלק ה' באגה"ת פי"ד וסי'.** יובן ממשל השכל והאותיות: ראה לקי"ת שה"ש שם ד. ב. וע' בבה"ז פי' שופטי' קכב, א ואלך. ביאה"ז להציצ ח"ב ע' תתל ואלך. הדי' והאותיות. . ושרשם הוא. . השערות: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **הדי' שהי' בעת נתינת הלוות למשה די"ל שזהו בחי' גבוה יותר שמוה הי' הקרני הוד של משה, וי"ל בחי' שערות או עוד גבוה יותר.** (ראה אהיה חקת ע' תתו: איתא בליקוט סי'פ תשא שפירי הודו של משה הוא מה שנשמיר כקולמוסי'. וראה גם אהיה תשא ע' בע"ח ואלך). צ"ל האותיות מוקף גויל: ראה מנחות כט, א. שר"ע יו"ד סי' עדר סי'ד. נתי' בלקי"ת שה"ש ה. א, מ, ג ואלך. סידור עם דא"ת י, ד ואלך.

ג"כ ענין מ"ש גדול הו"י ומהולל מאד בעיר אלקינו, עיר אלקינו הוא בחי' כלליות עולם הדבור, והוא בחי' שורש ומקור כל הנבראי' דבי"ע, בה' בראש ה' מוצאות הפה כנגד ה' אותיות דש' אלקי', והוא בחי' שורש ומקור חיות המרכבה שנק' בשם בשר, ושרשם מבחי' ש' אלקי' שנק' בכלל בשם בשר וכמ"ש במארא' אות ב' ס"ג וז"ל בשר נק' החשמל המקיף ועיר בישרא סומקא כעין האש והוא כולו שמות אלקי' ש' אלקי' דידרין ד' אלקי' בריבוע ב' הכוללי' הכל גימ' בשר, בשר נק' המלכות בשר מבשרי עכ"ל, וגדול ה' שבעיר אלקינו הוא בחי' שם העצם, כי כל השמות הם כינויים, וכנודע מענין וה' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד' שהוא בחי' היכל לש' הו"י, ועד"ז כל הכינויים הם בחי' היכלות ולבושי' לשם העצם שהוא בחי' ש' הו"י.

מח

והנה האדם יש בו מב' הבחי' עצם ובשר ושרשם מב' שמות ה' ואלקי' וכמ"ש כי חלק ה' עמו וכמ"ש בסש"ב באגה"ת פ"ד ופ"ה באורך מזה, וכתב' ג"כ בצלם אלקי' ברא אותו, ובד"כ יש ה' בחי' בנפש האדם נרנחי', וגם בהגוף יש ה' בחי' בשר גידים ועצמות ועור ודם, והיינו שבחי' עצמות שרשם מבחי' ש' העצם שזהו ציור החומר בכלי הגוף לקבל בחי' חלק ה' שיש בכאריא מישראל, וכמ"ש חלקי ה' אמרה נפשי, וע' בד"ה ויגש אליו יהודה (ד"ט), וז"ע מה שאנו אומרי' נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת כו', טהורה היא, היא בחי' עצם היינו מבחי' כעצם השמים לטהור זהו בחי' עצם, ושרשה מבחי' טהירא עילאה, בראת יצרת נפחת היינו בחי' בשר בחי' לבושים ששרשם מבחי' ש' אלקי', וזהו עצם מעצמי היינו ששרשם מבחי' ש' הו"י שנק' שם העצם ובשר מבשרי הוא כמ"ש כי בצלם אלקי' כו'.

והנה כתב' ע"כ יעזוב כו' והיו לבשר אחד, וע' בסידור בדרושי החתונה שצריך לעזוב את השכל ככדי להשפיע בדבור, ופי' לבשר אחד שגם בבחי' בשר יהי' התגלות בחי' אחד והיינו שיהי' גילוי ש' הו"י בשם אלקי', וזהו כמ"ש והי' מדי חדש כחדשו כו' יבוא כל בשר להשתחוות לפני והיינו שאפי' חיות המרכבה שנק' בשם בשר שהם מבחי' אלקי' יהי' בהם ג"כ בחי' ביטול והשתחוואה, לפי שיאיר בחי' ש' הו"י בהם, וזהו להשתחוות לפני בחי' פנימיות הוא בחי' שם העצם שמאיר בפנימיות דוקא, ע' בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש בסופו, ולכן נאמר לע"ל ומלאה הארץ דעה את ה', פי' ע"י העבודה של נש"י שמשמיכי' להיות אחד גם בארץ. וז"ע שאומרי' ואספת דגנך בפי' שני' של ק"ש

שם העצם כי כל השמות הם כינויים: ראה ת"א בא ס, א. ובאריכה אהיה שמות ע' קג ואילך. סה"מ תרמיג ע' עו ואילך. ועוד.

וכנודע מענין וה' בהיכל קדשו היכל בגימ' אד': ראה אהיה דרושים לשבת שובה ע' איתעה ואילך.

וע' בסידור בדרושי החתונה: דף קלת, א.

בר"ה והי' מדי חדש בסופו: לקי"ת ברכה צו, ד.

שלכאור' אינו מובן מהו"ע ונתתי מטר ארצכם כו' ואספת דגנך בפ' שני' של ק"ש, אך הענין הוא שצריך לאסוף כל דברים הגשמי' לאלקות ע"י שכל מעשיו יהיו לשם שמי' כמשנ"ת במ"א, ע' בד"ה ואהבת ובד"ה כל ישראל, וז"ע ואספת דגנך ג"כ לבחי' אחד שאמר תחלה, וזהו ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ שממשיכ' להיות אחד גם בארץ, ועי"ז יהי' הגילוי לע"ל שיהי' ומלאה הארץ ג"כ דעה את ה' להיות בטל וטפל לבחי' הוי' דוקא שם העצם ולא מבחי' הכינוי לבד כו', וענין את הוי' זהו כמ"ש יראו את הוי', משא"כ יראו מה' זהו כל הארץ ע' בד"ה אר"י היא חלקי, וז"ע כלת משה שנת' לעיל.

ולכן על הגילוי שיהי' לע"ל נא' והי' ביום ההוא היינו לע"ל תקראי אישי שלע"ל דוקא יהי' גילוי בחי' זו, כי עכשיו הוא רק אירוסין וכמ"ש וארשתוך לי שד"ע קדושין לבד, וכנודע שהטבעת קדושין הוא בחי' מקיף לבד, אבל לע"ל יהי' נשואין שהו"ע היחוד, פנימיות ההמשכה כו', ולכן נא' לע"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד, וארו"ל ספ"ג דפסח' דין א' אטו האידנא לאו אחד הוא, לא כמו שאני נכתב אני נקרא וכתב ב"ה ונק' באד', פי' קרי וכתוב הוא בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגליא שהקרי הוא כמו שהוא בעלמא דאתגלי' והכתוב הוא כמו שהוא בעלמא דאתכסי', ולכן נכתב בש' הוי' שעכשיו הגילוי של הוי' הוא רק בעלמא דאתכסי' בבחי' ביום ההוא דסתים ונעלם כו', אבל בעלמא דאתגלי' נק' בשם אד' היינו שאין הגילוי רק ע"י בחי' ש' אד' בחי' אנת אשתמודע אדון כו' בחי' היכל ה' לבושי' וכינוים לבד, ורק במקדש היו קורין את השם ככתבו כמ"ש במ"א אבל במדינה בכינויו לבד, אבל לע"ל יהי' הגילוי בעלמא דאתגלי' כמו בעלמא דאתכסי' והיינו שיהי' נק' כמו שנכתב, וזהו מ"ש בסוף יחזקאל ושם העיר מיום הוי' שמה, וכפי' השני בפ' רש"י ז"ל שיהי' נק' שמה הוי', והיינו מה שעכשיו נק' עיר אלקינו לעתיד כשיהי' נק' כמו שנכתב יהי' שמה הוי' כו'.

וְז"ע מה שלעתיד תקראי אישי שיהי' נמשך ההמשכה בפנימיות מבחי' ש' הוי' שם העצם ויהי' הגילוי כן גם בעלמא דאתגלי', וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר, שגם בבחי' בשר בחי' חיות המרכבה שעכשיו הדעת קטן אצלם שאינם משיגים רק שורש ומקור התהוותן בחי' ש' אלקי' כנ"ל, לע"ל

כמשנ"ת במ"א ע' בד"ה ואהבת: סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קסו.

ובד"ה כל ישראל: סה"מ תרכ"ז שם ע' קסט וע' קעא.

עכשיו הוא רק אירוסין וכמ"ש וארשתוך ליי' ראה לקי"ת במדבר ת, ד. ס' מאמרי אדהאמ"צ דרושי

הותנה ח"ב ע' תרב. תרכה. תרכה. ובכ"מ.

וכנודע שהטבעת קדושין . . . מקיף לבד: ראה לקי"ת במדבר שם. דרושים לשמעי"צ צא, א. אוה"ת

בראשית (כרך ג) תקיא, א. אוה"ת ברכה ע' איתתמה ואלך. ס' מאמרי אדהאמ"צ שם ע' תרג. תרכט. חרלא.

במקדש היו קורין את השם ככתבו כמ"ש במ"א: ראה אוה"ת שמות ע' פד. עקב ע' תקי ואלך.

כשיהי' ומלאה הארץ דעה את הוי' דוקא כגיל הנה גם כל בשר יראו כבוד הוי', וזהו מ"ש לע"ל כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעי' ס"ו ג"ב ח') ופי' בבחי' ס"פ פקודי וז"ל ואם בגאולה ראשונה אהבנו מלכנו כו' ונראה לנו בכבודו בחוש העין כו' כענין שכתוב אשר עין בעין נראה אתה הוי' (כפי' שלח י"ד ד') הלא לע"ל תרבה השגתינו יותר, והכבוד עין בעין נראה מבלי מחיצה כו' כי עין בעין יראו כו', וז"ל כי עין בעין היינו כי מלמטלמ"ע ד"ת יש מאין, ולע"ל יומשך הגילוי מלמעלמ"ט אך שלמעלה היש ולמטה אין בחי' ד"ע, וזהו עין בעין, והיינו ע"י יחוד הוי' ואלקי' וזה נמשך מהתגלות ע"ק בז"א עין בעין שהוא ג"כ הוי' ואלקי', כי ז"א לגבי ע"ק כאלקי' יחשב להיותו בחי' צמצום, אך ההפרש בין גאולה ראשונה ללע"ל כי ביצי"מ ה' שורש ההמשכה מחיצוניות ע"ק אבל לע"ל יהי' ההמשכה מפנימיות ע"ק וע' מזה ע"פ כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, והיינו מפני שבחי' עין בעין דלע"ל יהי' מפנימיות ע"ק, וכ"ז בשוב ה' ציון בחי' בן פורת יוסף בחי' יסוד שהוא מחבר בחי' עין בעין כו', וז"ע תקראי אישי דלע"ל כו'.

אמנם כדי להיות הגילוי לע"ל בחי' אישי, צ"ל תחלה ויקחו להם איש היינו להמשיך בחי' איש, דהנה כתי' כי לא איש אל (כפי' בלק) וכתי' כי אל אנכי ולא איש בהושע ס"ו י"א, והיינו כי איש היו"ד רומז לבחי' חכ', והש"ן הוא בחי' ג' קוין שז"ע מ"ש זה ה' קוינו לו, אבל עצמותו ית' הוא לאו מכל אינון מדות איהו כלל, וזהו מ"ש כי ה' אלקיך אשי אוכלה הוא כמו שטבע האש להסתלק למעלה כמו"כ בחי' ה' אלקי' הנה קוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא היינו בחי' יחיד שלמעלה מבחי' אחד, וע' בד"ה דרשו ה' בהמצאו דתרט"ב, מענין איהו וחיוהי, ובביאור למ"ש בלק"א פד"ג דתרי"ג, בענין בחי' איהו כו', ולכן כדי שיומשך מבחי' כי אל אנכי ולא איש לבחי' איש, ז"ע מ"ש ויקחו להם איש היינו להמשיך בחי' אוא"ס שיומשך להיות בחי' איש מלחמה, בחי' זה הוי' קוינו לו כו', שראשית ההמשכה היא בבחי' חכ' בחי' יו"ד שבתיבת איש ואח"כ לש"ן בחי' ג' קוין.

ובזה יתורץ הקושי' מה שקדושין צריך האיש ליתן, דהן אמת כשנמשך בבחי' איש, האיש מקדש כמ"ש כי יקח איש כו', אבל ויקחו להם איש

וע' מזה ע"פ כימי צאתך מאמ"צ: אהיית נ"ך ע' תס"ו.
 אש אוכלה: בשולי הגליון גרשם בגוכי"ק: בד"ה כי ביום הזה יכטר תא' (לקיחת אחרי כה', ג ואלר"ך).
 וע' בד"ה דרשו ה' בהמצאו דתרט"ב: אהיית דרושים לשיש ע' איתסב. איתסד. איתצה.
 ובביאור למ"ש בלק"א פד"ג דתרי"ג דיה. להבין מ"ש בלק"א פכ"ג מהצ"צ - נדפס בליקוט פירושים ומימי' לתניא פכ"ג [שם נדפסו ב' הנוחות שונות של המאמר. הנמצא ג"כ הנהח ג' בכתי' 1063 ש, א].
 ונמצא המאמר בתוס' הגהות בד"ה להבין מהפ"ש שבין תורה למצות תרל"ג. דיה כי נר מצוה בסה"מ תרל"ג ע' רל ואלר"ך. דיה כי נר מצוה תרצ"ב. וראה גם, קיצורים הערות' לתניא ע' קד ואלר"ך. [מאמר הביצ' נזכר גם בליקוט חט"י ע' 498. ובאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קמב].

פירושו להמשיך בחי' אוא"ס ב"ה להיות ה' איש מלחמה כו', זהו ע"י אתעדל"ת דוקא, שציונו ויקחו להם איש ע"י שה לבית אבות, שענין השה יש בה ביטול יותר מכל שארי הבהמות ובע"ח וקולן קול רחמים, והם חלושי' בטבעם כחולדותם וניכר בהם יותר טבע הביטול, ע' מזה בלק"ת בפ' אמור בד"ה והניף כו' על שני כבשים, ובפ' פנחס בד"ה צו את בני' השני, וז"ש אדם ובהמה תושיע ה' וארז"ל בחולין ד"ה ע"ב בני אדם שערומי' בדעת ונמשכי' אחרין כבהמה ופרש"י ערומי' בדעת כאדם הראשון ונמשכי' אחרין כבהמה דכ"ה הרוח, והיינו בחי' שפלות, כי ענוה שגדולה מכולם שמרומז בקוצו של יוד"ה הנה נעוץ תחילתן בסופן בבחי' יר"ת בחי' שפלות, בחי' ונפשי כעפר לכל תהי', וז"ש דעו כי הוי' הוא האלקי' כו' ולא אנחנו, ולא קרי וכת"ב, ע"ד ככל צרתם לו צר ג"כ לא כתי' והקרי לו בואי', וע' בוח"א וירא דק"ך, ובכדי שיומשך מבחי' לא באלף בבחי' לו בואי' זהו ע"י וצאן מרעיתו, בחי' ביטול דצאן, וכמ"ש ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ובחי' שה זה הוא לבית אבות וע' בפרש"י בשבת דל"ג ע"ב בפ"י צאי לך בעקבי הצאן שפי' רגלי האבות, והענין הוא דהאבות הן הן המרכבה, והיינו בחי' מרכבתא עילאה שמגביהי' ע"י הביטול בחי' אדם דאצי' לבחי' כי לא אדם הוא, והכח שלהם הוא להיות כי בעבר הנהר ישבו אבותיכם, והכשבי' הפריד יעקב, כשב השי"ן קודם לבי"ת, בחי' טורי חשוכא מדות

נא

שה לבית אבות... השה יש בה ביטול: כהבא להלן ראה אה"ת בא שם ע' במיר"ט ואילך. ולקמן ד"ה שה תמים.

בלק"ת בפ' אמור בד"ה והניף: דף לו, סע"א ואילך.

ובפ' פנחס בד"ה צו את בני' השני: דף ע"ד, ע"ה, ג"ד.

אדם ובהמה... ונמשכי' אחרין כבהמה: כהבא להלן ראה אה"ת בא ע' תשצה ואילך.

ולא קרי וכת"ב: ולא כתיב והקרי לו.

ע"י וצאן מרעיתו בחי' ביטול דצאן: במהדו"ק של המאמר [בכ"י 1038]: אימתי אנונו עמו כשהם צאן מרעיתו, לפי שבצאן ייכר יותר הביטול מכל הבהמות. ובגוכ"ק נוסף שם הגה"ה: "ע' בד"ה צו". וראה ד"ה צו גוי' את קרבני שבלק"ת פנחס שם.

ובחי' שה זה הוא לבית אבות: במהדו"ק של המאמר שם: וזהו לבית אבות כי יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של גוים, לפי שהי' מרכבה בבחי' ביטול כו', וע"י נמשך בבחי' איש. ובגוכ"ק נוסף שם הגה"ה: "י"ל שביטול זה הוא ירושה, וכענין מה יפה ירושתינו שבאג"ה" (ראה אגה"ק סי' ז' (ק"א, א' ואילך). תניא פליג (מב, סע"א-ב).

נפי' צאי לך בעקבי הצאן: ראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רג' ואילך.

דהאבות הן הן המרכבה: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: **מרכבה של האבות להגבי' בחי' אדם לבחי' כי לא אדם, ע"י שהם בעבר הנהר מדות שלמעלה מן השכל, כשבי' הפריד יעקב השי"ן קודם לבי"ת. בענין דכי הרוח שפלות ענוה גדולה מכולן קוצש"י, ונתב"ס בבחי' יר"ת בחי' אני ואני'.**

כשב השי"ן קודם לבי"ת: שכשב הבי' קודם לש' כי בי"ת הוא חריב, ושי"ן ג' מדות שלמטה מן השכל, אבל כשב השי"ן קודם לבי"ת כי הוא מדות שלמעלה מחריב והיינו תגי'ת דאי' הנמשכים בבית שהוא חריב, ולכן מקודם שה לבית אבות הוא המדות שלמע' מהשכל ואח"כ שה לבית להמשיך השי"ן דכשב בהבחי"ת (אה"ת בא כרך ח' ע' במתקלג), וראה גם לקו"ת אמור שם לח, סע"ד ואילך.

שלמעלה מן השכל, ע' בד"ה והניף דשתי הכבשי הנ"ל, ולכן יפה שיחתן של ענדי בתי אבות מתורתן של בנים, כמ"ש מזה במ"א באריכות.

וזהו מ"ש ההרים רקדו כאילים גבעות כו', [כי ריקוד הוא בחי' דילוג וכמ"ש קול דודי הנה זה בא מדלג זהו ע"י כאילים שהם בחי' ביטול דהיינו שכדי שיהי' נמשך בחי' איש זהו ע"י דילוג כו', וזה הי' בשעת יצ"מ נמשך בבחי' איש לפי שמתחלה עבדים היינו לפרעה לפי שלא הי' מאיר בבחי' איש אשר שם כחשיכה כאורה ע"כ הי' שליט' לאיש דקליפה, וכמ"ש במד"ר שיש שני בחי' איש, איש יהודי וכן יש לעומת זה איש צר ואויב המן הרע. וזהו מ"ש באחשוורוש לעשות כרצון איש ואיש, אך זה א"א כ"א רק כשנמשך' בבחי' איש דקדושה ממילא נופל איש דלעו"ז כו', וזהו שאח"כ בשעת יצ"מ כשנמשך בבחי' איש ויקחו להם איש ע"כ הי' יצ"מ וכיון שנמשך בבחי' איש ביצ"מ לכן אח"כ בשעת מ"ת קידש הקב"ה את ישראל וכמ"ש וקדשת אותם כי האיש צריך לקדש.

והנה בקרבן פסח יש שני בחי' כבשים ועזים וזהו כנגד צדיקים ובע"ת, וזהו מ"ש רז"ל בפסחי' ספ"ד דנ"ז מלכא אומר גדיא יאי ומלכתא אומרת אימרא יאי שהוא נגד צדיקים ובע"ת כי צדיקים הוא בחי' כבשים וכמ"ש ושער ריש' כעמר נקי, שער ראשו הוא בחי' הלכות כי כל הלכה הוא בחי' שיערה וזהו כעמר, ממילא מובן שצדיקים הוא בחי' כבשים, וזהו אימרא יאי שהוא בחי' את ה' האמרת היום, וגדיים הוא בחי' בע"ת וכמ"ש (שה"ש ד, א) שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד שאין להם שערות לפי שע"י השערות יוכל להיות ניקת החיצוני, וזהו מ"ש בלויים והעבירו תער, שבלויים אסור להיות

כמ"ש מזה במ"א באריכות: ראה ח"א משפטים עו, סע"א. לקו"ת עקב יג, ד.

כאילים גבעות כו': ע"כ נמצא בגוכי"ק כס' תרכ"ט, והבא להלן נדפס ממהדו"ק של המאמר [מכת"י מעתיק מס' 1038 עם הגהות שם בגוכי"ק].

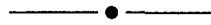
כשנמשך בבחי' איש דקדושה ממילא נופל איש דלעו"ז: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **ולאום מלאום לא נתמלא צור, וכמור"כ בהיפוך. ויוציאינו ה' אלקינו, או"א שהלבישונו** (ראה סידור עם ד"ח רצה, ג ואל"ך. לקו"ת אמור שם לט, א. חוקת נט, סע"א).

בקרן פסח יש שני בחי' כבשים יו"ם: כהבא להלן ראה אוה"ת בא ע' רפה. ושם: ברכות וצא הביא ממ"ש בפי' אמור שה כבשים ושה עזים, הרי שם שה כולל לכבשים ולעזים. וראה באריכות בכ"ז לקמ"ד ד"ה שה תמים.

כבשים ועזים... צדיקים ובע"ת: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **לענין גדיים מה קול, גדיא תשובה, מלכא בע"ת ע"ז נמשך ח"א. מלכתא צדיקים שע"ז נמשך ההמשכה במל', תולדות יעקב יוסף צדיק עליון, כי כל בשמים ובארץ, דאחיד.**

אימרא יאי שהוא בחי' את ה' האמרת היום: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **בד"ה את הוי' האמרת ד"ב, בדרש רשב"ן בענין ההוא אמר ולא יעשה.** [אוה"ת תבוא ע' תתרט"ו. וע' התרפ"א. שם נ"ח מאו"ל: פתח רשב"ן לא איש אל ויכזב כו' והוא אמר ולא יעשה. עיי"ש. וראה גם שם ע' תתרט"ו. וע' תתרט"ו. סה"מ חר"ל ע' ש].

שערות לפי שיוכל להיות יניקת החיצוני מהשערות שלהם משא"כ כהנים צ"ל להם דוקא שערות לפי שהשערות שלהם הוא ממקום גבוה מאד ע"כ אדרבה א"א לימשך משם כ"א דוקא ע"י שערות, אך גדיא יאי לפי שבמקום שבע"ת עומדים כו', לפי שתשובה אינה על עבירות דוקא אלא קאי על בעלי עסקים שעוסקים במילי דעלמא שהם נעשים נפרדים, אך כשחוזר ולומד ומתפלל ע"י נעשה לו התפעלות יותר גדולה וע"כ גדיא יאי כו', וזהו מ"ש ורעי את גדיותך על משכנות הרועים, שבחי' גדיים שהוא בחי' בע"ת מגיע למעלה מבחי' הרועים שהם צדיקים כו' וד"ל].

בס"ד. ש"פ בשלח, ק"ט.

נב

א"ר אשעיא מאי דכתי' (שופטי' ה' י"א) צדקת פרוזנו בישראל צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיוזין לבין האומות, וצ"ל מהו הצדקה במה שפיוזין כו', וגם צ"ל שלפ"ז הי' צריך לכתוב פזרונו, והי' מובן יותר ענין מה שפיוזין כו'. אך הענין הוא דלשון פרוזנו הוא מל' ערי הפרזי שבלי חומה המקפת והיינו כמ"ש פרוזת תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה כו' (בזכרי' ס"ב ב ח'), ופי' רש"י שלא יהי' לה קצב ושיעור כו' ותגדל מיום אל יום, וכ"כ במצ"ד וכאילו לא יכילם מקום וגדר, ואפ"ל מפני כי ירושלים שלמטה שהוא מל' בחי' עולם

א"ר אשעיא . . . צדקת פרוזנו: – חלק הראשון של המאמר [עד פיסקא: ומעתה יובן כו' והנצח זו בנין ירושלים] מיוסד על ד"ה מקול מחצצים גו' צדקת פרוזנו שבאה"ת בשלח ע' תרפ"ד [נדפס גם באוה"ת נ"ד כ"ך א ע' י"ט].

– חלק ה' [מפיסקא: ומעתה יובן] הוא חלק מדיה זה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רפה [ומקורי שם הוא מבתי הנחות של מאמרי אדה"צ מט' 1077 רלב, א – כתי' זה כולל הנחות מהשנים תרתי-תרכ"ב]. ומיוסד על ד"ה זה בסי' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקפ"ט ואילך. תרי"ח שמות שבב, א ואילך. אוה"ת בשלח ע' עתר ואילך.

המאמר הובא ונתבאר בדיה והביאנו לציון עירך בסה"מ אעתי' ע' קעז ואילך. ובדיה צדקת פרוזנו: תרפ"ט (סה"מ קונטרסים ח"א לב, ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 116 ואילך). תשי"ד. תשכ"ד (סה"מ באחי לגני ח"א ע' רנו ואילך). תשכ"ט (דיה צדקת פרוזנו ודיה פדה בשלום). תשל"ט (סה"מ מלוקט ח"ד ע' צא ואילך). תשמ"ח. וראה גם ד"ה באחי לגני תשכ"א (סה"מ באחי לגני ח"א ע' קלח"ט. רע' קני"א). באחי לגני תשכ"ט (סה"מ מלוקט ח"ג ע' נב).

שפיוזין לבין האומות: כשולי הגליון של עמוד זה נרשם בגוכ"י: „**דרוש הר"ן דרוש א' ד"ד א' מאור עינים פ"ה דצ"ט ד"י**." ע"כ. (והוא ציון לספרים אלו המבארים סוגיית הגמרא דפסחים ע"פ צדקת פרוזנו. וציינו ספרים אלו בסי' אסף המזכיר לר' זכרי' פורטו].
אך הענין . . . פרוזנו . . . ערי הפרזי: בהבא להלן [עד פיסקא, ועפ"י יש לפרש] ראה אוה"ת בשלח שם ע' יג. נ"ך שם ע' תרפ"ה. וראה גם תרי"ח שמות שנו, א.

הדבור תהי' כמו ירושלים שלמעלה בינה מחשבה עילאה, ששם נביעת האותיות שנק' בס"י בשם בתים ונובעי' תמיד לכן אין שייך חומה ותחום, כי בבינה התגלות עתיק כנודע, ולמעלה זהו ענין אור הבלתי מוגבל בכלים כי הכלים מגבילי' את האור, אבל האור שאינו מתיישב בכלי ואין לו דבר המגביל אותו, וכמו האור מקיף סוכ"ע, ולע"ל שיומשך סוכ"ע בגילוי ז"ע פרוות תשב שלא יהי' לה חומה המגביל את האור והיינו כמו אורות דתהו שהם בחי' אורות הבלתי מוגבלי' בכלים.

וזהו עיקר ההפרש בין בחי' התהו לבחי' התיקון, שבחי' אורות דתהו הן למעלה מההתלבשות בכלים, ובחי' התיקון האורות מתלבשי' בכלים דוקא, והיינו מפני שאורות דתהו גבוהי' ועליונים יותר ע"כ לא יכול הכלי לסבול את האור, וע' בת"א בד"ה בשלח בענין וימנע מרשעים אורם, ומשמע שערך התיקון לגבי התהו כמו חכ' לגבי הכתר שנק' אך אפים ורב חסד, ועוד שבע"ח שמי"א פ"ג ביאר כי תהו זהו ההיולי שורש הד' יסודות ארמ"ע, ואמר כי ד"י הם חר"ב תר"מ, וההיולי הכוללם זהו הכתר שהוא מקור ושרש לחו"ב ותר"מ, נמצא לפי' שייך בחי' תהו לבחי' כתר. וענין מעלת ריבוי האור דתהו יובן ממה שארז"ל אור שנברא ביום ראשון ה' אדם מביט מסוף העולם ועד סופו, שנודע הקושי' שהי' צ"ל מתחלת העולם, והתירוץ ע"ז שפי' מסוף העולם ועד סופו היינו מסוף עלמא דאתכסי' עד סוף עלמא דאתגליא, ולאחר שמיעט האור הנה ע"י אור השמש יכולי' להביט רק פרסא, לפי שאור השמש הוא מיעוט האור לגבי האור שנברא ביום ראשון כו', ועד"ז יובן ההפרש בין ריבוי האור דתהו לגבי מיעוט האור דתיקון. ומעלת נש"י שהם מעולם התיקון אדם אתם, אתם קרוים אדם ש' מ"ה, וא"כ פי' פרוות תשב כו', וענין פרוונו בישראל היינו שיומשכו אורות דתהו שבלי גבול שנק' פרוות ויאירו בישראל שהם מפנימיות הכלים דתיקון.

נג

ופי' צדקת פרוונו היינו שנמשך ע"י הצדקה, וכמ"ש וצדקה תרומם גוי שקאי על נש"י, וכל המצות נק' בשם צדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמו

בחי' בר"ה נשלה: דף סא, א.

מעלת ריבוי האור דתהו יובן: כפי' ראה גם אורח' בראשית (כרך ג) תצב, א. דרושים לרי"ה ע' אשפה. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' צו. תר"ל ע' קמ"ב. וע' קנינא. תר"ל ע' קע"ה. שנודע הקושי' שהי' צ"ל מתחלת העולם: ראה סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' צו. סה"מ תר"ל ס"ע קמא ואילך. אורח' נח (כרך ו) תתרט"ו, כ. וככ"מ.

וצדקה תרומם גוי שקאי על נש"י וכל המצות נק' בשם צדקה: ראה גם לקמן ז"ה קדושים תהיו. וש"נ. כד"ה זה בס' תרכ"ז שם נרשם בשולי הגליון: הכירור ע"י מצות, וכל המצות נק' בשם צדקה, וזהו צדקה עשה. אך משמע שהצדקה הוא של הקב"ה כו'. ויל' ע"ד מ"ש במד"ר מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות. ועו"ל והוא העיקר דכתיב וכל מצותיך צדק שבאמת וכי מאי איכפת ל' אם שוחט מן העורף או מן הצוואר, וכתי' אם צדקת כו', אלא שזהו צדקה שעשה עם ישראל, וא"כ פי' מצותיך שצוית לישראל זהו הצדקה שלך,

לעשות את כל המצוה כו', ועי' בת"א ר"פ בראשית בענין והארץ הדום רגלי, בענין תרומם גוי ובהביאור לשם, ועי' רוממות זה שהוא ענין רוממות קרן כמ"ש וירם קרן לבניי עם קרובו, יאר בהם האור דתהו שבלי גבול, שע"י המצות הר"ע העלאות הניצוצים דתהו כו', וזהו ג"כ ענין ד' גליון, וכמ"ש בד"ה בשלח הנ"ל שפרעה ה"י משלח פארות וענפי' ועושה פרי למעלה את העם והיינו שע"י שעבוד מצרים ביררו הניצוצות שנפלו בשב"ה"כ בנהר הראשון כמ"ש שם האחד פישון ופרש"י הוא נילוס נהר מצרים, וכנודע שבמצרים ביררו ר"ב ניצוצות, וז"ע וגם ערב רב עלה אתם, ועי"ז נמשך אורות דתהו להאיר בנש"י, וזהו צדקת פרזונו בישראל כו'.

ועפ"ז יש לפרש ג"כ ראשית הפסוק מקול מחצצים בין משאבים, כמו שפי' בכלי יקר, עי' רש"י ז"ל והרד"ק והרלב"ג ומהר"א פירשו מ"ם דמקול מחצצים מ"ם התמורה כמו שפי' האפוד, והכי קאמר תמורת הקול שהיו נותנים המחצצים מורי החיצים לאנשי ישראל היוצאי' לשאוב מים, תמורת אותו קול יבוא קול שבח והודאה ששם יתנו צדקות ה', שעשה צדקה שחזרו הכפרים והפרוות לישובן. ופי' שני הביא בשם תדכ"א ח"א פ' יו"ד שפי' מקול מחצצים הם קול העוסקי' בתורה שאמר' על טמא טמא ועל טהור טהור הלכות שבת חגיגות ומעילות ודיני חצצים, בין משאבים שלומדי' ושואבי' ד"ת, דורש מחצצים ל' חציצה שעושי' חציצה בין טמא לטהור וז"ש ראשונה שאמר' על טמא טמא ועל טהור טהור ואח"כ אמר ה' שבת היינו שצריך מחיצות להתיר המבוי וזהו מחצצים ל' מחיצה שצריך האדם לחצוץ בין קדש לחול שלא ימעול, ודיני חציצה באדם פשוט הוא לענין טבילה. בין משאבי' בין לשון בינה

וא נס מצותיך שאהה עושה כניל בשם המדיר וארויל הקביה מניח תפילין בו' זהו צדקה, ואיכ מה שפורו זהו הצדקה שלו.

ועי' בת"א ר"פ בראשית . . ובהביאור לשם: דף א. ב. וביאורו באוה"ת בראשית (כרך ו) תתל"ו, ב ואילך.

ענין רוממות קרן כמ"ש וירם קרן: נתי' בארוכה לעול בדיה אר"י יתא חלקי.

וכמ"ש בדיה בשלח הנ"ל: ת"א סא, ג.

ועפ"ז יש לפרש: בהבא להלן ראה אהיה בשלח שם עי' תרפד. נ"ד שם עי' יג.

לישובן: באוה"ת שם: עכ"ל הכלי יקר.

ופי' שני . . מקול מחצצים: בהבא להלן ראה בארוכה ד"ה זה תרפיט שם פי"ג (סה"מ קונטרסים ח"א לד, אי"ב. סה"מ תרפיט ע' 116-17).

וזהו מחצצים . . שצריך האדם לחצוץ בין קדש לחול שלא ימעול: כ"ז הוא ל' הכלי יקר שם ומוטיף: שלא ימעול ז"ש, הלכות שבת" אמנם מ"ש, חגיגות ומעילות" לא יש להם שייכות עם מחצצים, ואח"כ אמרו דיני חציצה באדם פשוט כו'. אמנם כסה"מ תרפיט שם אחר שמבאר כ"ז בארוכה בענין החילוק רשויות בשבת והוספה מקדוש אל החול מסיים באופן אחר קצת: וזהו מחצצים לשון מחיצה לברר את הניצוץ ולהכניסו לרשות היחיד, ואח"כ דיני חגיגה ומעילה שצריך האדם לחצוץ בין קדש לחול שלא ימעול דאין חול מתערב בקדש ולא קדש בחול והם א' מדרכי העבודה כו'.

שלומדי ומבינים ואח"כ שואבין לאחרים דבריי תורה, ואח"כ הביא מאמר הוסיא פ' בראשית דל"ב ע"א, ולפי' מ"ם דמקול אינה מ"ם התמורה אלא אדרבה מקול מחצצים ר"ל ע"י קול דתורה נמשך שיתנו צדקות ה'.

ולפי משנתל יש לפרש כשני הפי' לפי' הא' תמורת קול מחצצים זהו ע"ד שנת' בענין בשלח פרעה שהי' משלח פארות וענפי' כו' וגם כי כתב' ופרעה הקריב וארז"ל שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, וא"ר ברכי' יפה היתה הקרבת פרעה יותר ממאה צומות ותפלות, זהו מקול מחצצים נמשך' להיות ששם יתנו צדקות ה' וצדקת פרונונו כו'. ולפי' השני שקאי על עסק התורה יובן ג"כ שזהו לפי שבחכמה אתברירו שע"ז הוא כירור הניצוצות שנפלו בשבחה"כ כדי שע"ז יומשכו אורות דתהו כנ"ל, הנה כירור זה הוא ע"י התורה דוקא להיות כי בחכ' אתברירו, ואורייתא מחכ' נפקת כו', והנה בת"רא ד"ה בשלח הנ"ל פי' מ"ש ארוכה מארץ מדה שהתורה יש לה מדה להיותה מבחי' חכ' קו המדה, וזהו ע"פ מארז"ל בעירובין דר"א א' נמצאת העולם א' משלשת אלפי' ומאתים בתורה, נמצא יש לה מדה, וע"י הכירור שמבררת ניצוצי' דתהו ע"י מעשה המצות שז"ע חכמות בחוץ תרונה כמ"ש בת"א בדה"זכור את יום השבת הראשון, ע"ז נמשך מבחי' פרונונו בישראל היינו מה שלמעלה מקו המדה, וזהו לדיעה שסובר מעשה גדול בלי גבול כי עיקר הכירור הוא ע"י המעשה, ואעפ"כ תלמוד גדול שמביא לידי מעשה שהכירור הוא ע"י בחי' חכ' דתורה דוקא, אמנם במד"ר בראשית פי' יו"ד פי' שהתורה היא בלי גבול שאמרו ז"ל לכל יש סיקוסים פי' גבול, חוץ מדבר א' שאין לו סיקוס ואיזהו זה התורה שנא' ארוכה מארץ כו', וי"ל שקאי על פנימיות התורה שבחי' זו יומשך אחר הכירור דתהו כמ"ש בלק"ת בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה.

וזה"ע צדקת פרונונו מל' פרוות תשב ירושלים, בלי גבול מחומה המקפת כו'. והנה חומת אותיות חותם ומבואר בת"א בפ' בראשית בדה"ענין

דברי תורה: באוהית שם: עכ"ל.

ולפי משנתל יש לפרש: כהנא להלן ראה אוהית בשלח שם ס"ע תרפה. נ"ך שם ע' יד.

יפה היתה הקרבת פרעה: גת' בסה"מ תרכ"ח ע' קלו. קמג.

נמשך: שמה אדרבה נמשך.

בת"רא ד"ה בשלח הנ"ל: דף סא, א.

בח"א בדה"זכור את יום השבת הראשון: דף ע, א.

במד"ר בראשית... לכל יש סיקוסים: ראה אוהית בראשית (כרך ג) תקו, א. המשך תרסי' ע' מא וע'

מת.

בלק"ת בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה: שה"ש מח, א.

וה"ע צדקת פרונונו... חומת אותיות חותם: כהנא להלן [עד פיסקא] ומעתה יובן מארז"ל ראה אוהית

בשלח שם ע' תרפה. נ"ך שם ע' יד-טו.

בת"א בפ' בראשית בדה"ענין הכירור: דף ו, ב וא"ל.

הברכות אשר מטבע קצר שהוא עלמא דאתכסי פותח בברוך ואינו חותם לפי ששם אין שטן ואין פגע רע ע"כ א"צ לחותם, כי ענין החותם הוא כמו המכתב שחותמין אותו בכדי שלא ישלטו ידי זרים בו, ועד"ז יובן הנמשל למעלה שמאחר ששם אין שטן ואין פגע רע א"צ לחתום כי לא יומשך משם שום יניקה בו, משא"כ במטבע ארוך עלמא דאתגלי צריך חותם בכדי שלא יקבלו יניקה מעיקר השפע כ"א מהמותרות בו. והנה בד"כ עולם האצי הוא בחי עלמא דאתכסי, ושורש ומקור בי"ע הוא בחי עלמא דאתגלי, ומכש"כ בי"ע עולם הפירוד, ולע"ל שיתעלו בי"ע ג"כ להיות כמו אצי ע"כ פרוזות תשב ירושלים בחי מל' עיר אלקינו שורש ומקור דבי"ע וא"צ חותם שה"ע החומה, רק ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש סביב היינו ע"ד הפרסות שבאצי שבין כתר לחיוב ובין אימא לז"א, כי ז"א נק' בריאה כנודע מענין מי ברא אלה, מי הוא בחי בנה, ברא אלה וק' דז"א, כי ו' פעמים ו' עולה ל"ז מספר אלה, אבל הפרסות הנ"ל אינם מסתירים כלל (ועמ"ש במ"א מענין י"ג פרוכת היו במקדש, ומהם בתיא בדיה והבדילה הפרוכת, ובד"ה בריתי היתה אתו החיים והשלום בספר חורף תרטיז) להיות הבריאה יש ונפרד, אלא ע"ד שהחכ' דאצי נק' בריאה ש מאין כמ"ש והחכ' מאין תמצא, כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו, כפי' בורא קדושים ישתבח שמך כו'.

וְזָהוּ ג"כ ענין צדקת פרונו בישראל שלא יצטרכו לחומת חותם כו', כי החומה עושים להגן מן השונא, ולע"ל כשלא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי אז יהי' ומלאה גם הארץ דעה בבחי' את ה' בטל וטפל לש' הוי' שם העצם דוקא, וזהו כמים לים מכסים שיהי' הגילוי בעלמא דאתגלי כמו בעלמא דאתכסי בחי' בינה, דרור עלמא דחירו, א"צ לחומה כלל להגן בו וכמו מטבע קצר שאינה חותם בברוך כו', וז"ע מה שלע"ל יהי' מנוחה לחיי העולמי ע"ד בא שבת בא מנוחה, וכמשנת ע"פ מאה"ז ר"פ ויצא ע"פ קומה ה' למנוחתך שענין המנוחה אשר מחמת המשכת גילוי אוא"ס בתוס' וריבוי אור ממילא מתבטלים החיצוניים וכביטול הנר בפני האבוקה, וז"ע וישבתם לבטח כו' והיינו ע"י ונתתי שלום בארץ, שענין השלום זהו תוס' וריבוי אור מסוכ"ע בממכ"ע שלום בפמשמ"ע ומזה ממילא נמשך השלום בפמשמ"ט שיהיו בטלים לגבי הקדושה כו', ושורש המשכה זו היא מהכתר שמשם ההשקט והמנוחה וכמו שבת שנק' יום מנוחה שבו התגלות ע"ק הנק' מר"ס דשקט ושכיך כו', ועז"נ (בישעי' ל"ג ז') ירושלים נוה שאנו, וע' בוח"ג נשא דקל"ז, ועיקר המנוחה יהי'

בתיא בד"ה והבדילה הפרוכת: דף י"ג.

ובד"ה בריתי היתה אתו . . . בספר חורף תרטיז: אהית תצוה (כר ו) ע' בתשנ"ו.

בלק"ת בד"ה את שבתותי: בהר מא, ד.

וכמשנת ע"פ מאה"ז . . . ע"פ קומה ה' למנוחתך: הוספות לביאוריו קלב, ב ואילך. סי' מאמרי אדה"ז

תקסי ע' עב. אהית ויצא קמו, א. ביאוריו להצ"צ ח"א ע' קי. ח"ב ע' תרעו וע' תרפו וע' תרצא.

ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמי, ואז נא' והשבתי חי' רעה מן הארץ, ולכן פרוזות תשב ירושלים.

ולפ"ז יש לקשר הפי' שפי' המפרשי' עם הפי' ל' פרוזות תשב, דהא דפרוזות תשב וא"צ לחומה שז"ע המנוחה הרי זה נמשך מפני תוס' וריבוי האור מאז"ס ב"ה וז"ע פרוזנו בישראל שהוא המשכת אור דתהו שלמעלה מהכלים המגבילים שזהו עצמו ענין התוס' וריבוי אור, ונמצא כי ע"י פרוזנו בישראל ע"י פרוזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה, פי' מרוב אדם היינו בחי' גילוי והמשכה מאדם עיילאה אבא וא"א, בחי' כי לא אדם הוא, וע"ד מרוב אונים ואמ"ץ כח, ובהמה פי' בהמה רבה שלפני האצי' כו'.

נו

ומעתה יובן מארז"ל דר"א שדריש פרוזנו מל' פור, צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפוזר כו'. ויובן בהקדם מארז"ל בפ"ט דברכות דנ"ח ע"א בסופו, והנצח זו בנין ירושלים, וצ"ל מה שייך בנין ירושלים לנצח, דהנה כתי' וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, וצ"ל נתינת הטעם למה לא ינחם מפני כי לא אדם הוא להנחם. אך הענין הוא דהנה אנו רואים שמי שהוא גדול מחבירו יש לו ניצוח יותר דאדם קטן הגם שרוצה כך אעפ"כ אם יעשה לו חבירו היפך רצונו לא יהי' בניצוח ע"ז כלל, אבל אדם גדול כמו המלך הנה הנצחון אצלו חזק מאד כו' ולכן נאמר לא ינחם מפני כי לא אדם, והיינו מפני שבחי' זו גבוה מאד בחי' כי לא אדם ולכן לא ינחם כו'. והנה אנו רואים כשהמלך צריך להוציא הנצחון שלו מכת אל הפועל הוא מבזבז את אוצרותיו בשביל לנצח את המלחמה שסגולת מלכים הנמצא באוצרותיו אין חקר ובשביל לנצח את המלחמה שהוא להשלים רצונו הנה הוא מבזבז כל האוצרות מה שלצורך הנהגת המלוכה אינו נוטל מהם אפי' פרוטה אחת.

ועד"ז יובן למעלה שמלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע כמו שדרש ר' שיילא בברכות דנ"ח הג"ל, שיש ג"כ בחי' אוצר כמ"ש יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, וכמו שאנו מבקשים מאוצר מתנת חנם חנונו, וכת"י מוצא רוח

ויובן בהקדם . . והנצח זו בנין ירושלים: הבא להלן [עד פיסקא, והנה בעבודת] הוא מדיה זה שבסיהימ תרכיז שם ע' רפיז עם איה הוספות. וראה גם דיה והביאנו לציון אעתי" שם. לפיסקא זו ושלאחר"י ראה גם דיה צדקת פרוזנו תרפי"ט פ"ז (סיהימ קונטרסים ח"א לו, א"ב. סיהימ תרפי"ט ע' 123). ובהנסמן בהע' שלאח"י. וגם נצח ישראל . . לא אדם הוא להנחם: הבא להלן [עד קריב לטוף המאמר] נמצא בתוס' הגהות בדיה כי תצא תרילא, ודיה כי תצא שבסיהימ תרמיז ע' כח ואילך. וסיהימ תרפי"ט ע' שכ ואילך. וגמ' בארוכה בדיה בעצם היום הזה בסיהימ פרי"ט ע' רמא ואילך. דיה ויאמר ג"ו מה תצעק בסיהימ תרפי"ט ע' קפד"ה וע' קצג ואילך. המשך באתי לגני השי"ת פ"א ופי"ז ואילך (סיהימ השי"ת ע' 131, וע' 153 ואילך). ובמאמרי באתי לגני מסיק אדמיר שליטי"א המבארים פרקים אלו. וראה גם סיהימ תרפי"ט ע' קג ואילך. סיהימ תרפי"ד ע' פנד"ז, וע' רצו ואילך. סיהימ תשי"ט ע' 111, וע' 124 ואילך.

מאוצרותיו שהכה כו', ולהבין ענין האוצר הנה יש בחי' השתלשלו' שהוא בחי' עו"ע כמו שכל ומדות מח' ודבור כמ"ש במ"א, וה"ז כמו שלשלת שהטבעות אחוזו' ודבוקים זה בזה, אמנם הנה ראשית ההשתל' הוא מבחי' חכ' כמ"ש ראשית חכ', וע"ז אמרו אתה הוא דאפיקת עשר תיקוניו וקרניו להון עשר ספירין לאנהגא בהון עלמיו, אבל באמת הנה החכ' מאין תמצא, וכנ"ל בפי' בורא קדושים ישתבח שמך כו', אבל הנה יש בחי' שלמעלה מהשתל' וע"ז כתיב ישתחשך סתרו כו', וזהו בחי' אוצרו הטוב, וכדי לנצח את המלחמה נמשך מבחי' אוצרו הטוב כו'. אך צ"ל שענין הנצחון אינו שייך כ"א באדם שרוצה לנצח את חבירו, אבל איך שייך לומר כן למעלה מי הוא אשר יעמוד נגדו ית' שיצטרך לנצח אותו כו', הענין הוא דלכן נא' וגם נצח ישראל שהנצחון הוא של ישראל.

וז'הו שארז"ל צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן לבין האומות, דלכאו' צ"ל מהו הצדקה במה שפזרן לבין האומות, אך הענין דעיקר המכוון הוא בשביל הכירור במה שישראל מברר' מן האומות, וזש"א הכתוב ואכלת את כל העמים שכמו האכילה הוא כירור כמ"כ הוא מכל העמ' כמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים שהסגולה היא מכירור העמ' דוקא, להיות שרשן מז' מלכ' קדמאין, וכמו שורש המאכל שגבוה יותר כנודע מענין אחר וקדם צרתני. והנה אם היו ישראל בפ"ע ואו"ה בפ"ע לא ה' הכירור, ועיקר המכוון שיהי' כירור כנ"ל לכן זהו צדקה שעשה הקב"ה עם ישראל במה שפזרן לבין האומות, וז"ע הניצוח מה שישראל מנצחים את האומות לבררם, ובשביל ניצוח מלחמה זו נמשך מבחי' אוצרו הטוב כו' כמשל המלך וכנ"ל.

ובכ"ז יובן ענין מה שארז"ל והנצח זו בנין ירושלים, דהנה ארז"ל בשבת דל"א ב' אין להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד, שנא' ועתה ישראל מה כו' כ"א ליראה (דברים י"ד) וכת' ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה (באיוב ד"ח) שכן בל' יוני קורין לאחת הן, ופי' רש"י הן יראת ה', יחידי היא היראה בעולם, ולכן כת' בזאת יבא אהרן ואמרו בזהר דא תרעא לאעלאה כי העיקר הוא בחי' יראה כו', וירושלים הוא בחי' יראה שלם כמ"ש במ"א, וע' בתוס' בפ"ב דתענית דט"ו א' מביא בשם מד"ר בראשית פנ"ו ששם ירושלם הוא ע"ש שלם שקראה מלכ' צדק מלך שלם, ואברהם קראה יראה

בחי' השתלשלו' . . . עו"ע . . . כמ"ש במ"א: תריא בשלח סד, ב. לקרית ואחתנו יב, א. ברכה צה, ב. כנודע מענין אחר וקדם צרתני: ראה לקרית מטות פא, ב. ובכ"מ.

ובכ"ז יובן: בהבא להלן ראה דיה זה תרפיט פ"ו (סה"מ קונטרסים ח"א לו, א. סה"מ תרפיט ע' 122). ועתה ישראל . . . כ"א ליראה . . . הן יראת ה' היא חכמה: בדי"ה זה שבסה"מ תרכ"ז שם ע' רפח"ט נתי בארובה, למה צריכים ב' פסוקים אלו, עיי"ש.

וירושלים . . . יראה שלם כמ"ש במ"א: לקרית דרושים לר"ה ס, ב. שה"ש ג, ג. ובכ"מ.

כמ"ש בהר ה' יראה וזהו שם ירושלים, ולכן אין נותנים יו"ד אחר הלמ"ד, וא"כ פי' יראה שלם שהוא שלימות היראה כו', ולכן והנצח זו בנין ירושלים כי ירושלים היא בחי' יראה בחי' אוצר של יראת שמים, כי בשביל הניצוח נמשך מבחי' אוצרו הטוב, וזהו שפי' רש"י יחידי היא היראה שעי' היראה נמשך מבחי' אוצר דישת חשך סתרו בחי' כתר שנק' יחידי בכלל, בחי' אתה הוא חד ולא בחושבן כו', כי אני הוא אותיות אין, וכנ"ל שעשר תיקונין דקרינן להון עשר ספירן מתחלת מבחי' חכמה בחי' ראשית ההשתל', אבל בכדי לנצח נמשך מבחי' חד ולא בחושבן שלמעלה מהשתל', בחי' ישת חשך סתרו בחי' סדכ"ס וזהו בחי' אוצרו הטוב, ולכן והנצח זו בנין ירושלים כו'.

והנה בעבודה בנפש האדם ענין כיבוש המלחמה בניצוח הוא בהיות ידוע שורש ענין ירידת הנשמה בגוף חומרי הוא רק לברר הנה"ב והגוף החומרי ולנצחו ולא בשביל עצמה, דהנשמה בעצמה א"צ תיקון ולא בירור כו' כי גם קודם ירידתה היתה דבוקה בג"ע באו"ס ב"ה בתכלית הדביקות וכמ"ש אלי' חי ה' אשר עמדתי לפניו שקאי על הנשמה קודם ירידתה להתלבש בגוף בנה"ב, שהיתה עומדת באהו"ר שהאבהה הי"ע אבה ל' רצון שלא הי' לה רק רצון א' פשוט לה' לבדו, אך בהתלבשות בחומר גופני ונה"ב הרי יש להנה"ב רצון אחר מלבד הרצון של הנה"א, והעבודה היא לנצח את הרצון הזר דנה"ב, וניצוח זה הוא במלחמה דוקא והוא להתגבר על נפשו הבהמית כידוע מארז"ל לעולם יריגו אדם יצ"ט על יצה"ר כו' ובשביל ניצוח זה צריך האדם להוציא כל כחו במלחמה זו כדרך הטבע של הנלחמים יחד שכא"א יתגבר וכל אשר יש לו יבין לנגד הניצוח הלזו, וזה"ע אוצר של יראת שמים כו', כי יראת שמים הוא בחי' ההתגלות ביראה מפני ההתבוננות, ואוצר של יראת שמים היינו נקודה של יראת שמים הצפון וגנוז בלב האדם וזהו למעלה מן השכל ונק' תעלומות לב כו', ובאתדל"ת אתעדל"ע שגם מלמעלה יומשך מבחי' האוצר בחי' אוצרו הטוב, והיינו דוקא בשביל נצוח לאכפייא לסט"א דאלע"ז עשה האלקי, ובכדי לאכפייא כו' יפתח ה' לך את אוצרו הטוב, וכמ"ש מוצא רוח מאוצרותיו שהכה בכורי מצרים כו' שהם יו"ד כתרין דנוגה מאדם עד בהמה כו' נמשך לזה רוח מבחי' האוצר, וזהו מגלה עמוקות מני חשך, והיינו גם מה שהוא בבחי' סדכ"ס ג"כ הוא מגלה ע"י אתעדל"ת של כיבוש המלחמה לנצח הנה"ב בכדי לאכפ"י לסט"א כו'.

ושורש הענין הוא, דהנה ההמשכת מ"ד שעי' העלאת מ"ן שרשו למעלה בבחי' ג"ר דכתר היינו בחי' כח"ב, שז"ע מחי' מתים ברחמים רבים,

והנה בעבודה בנפש האדם: בהנא להלן ראה ד"ה זה תרפ"ט פ"ז (סה"מ קונטרסים ח"א לו, טע"ב ואילך. סה"מ תרפ"ט ע' 124).
 אוצר של יראת שמים . . הצפון וגנוז בלב האדם: ראה תניא פמ"ב (ס, א).

שע"י בחי' רחמים דג"ר דכתר עי"ז מברר"י ומחי' מה שנפל בשבה"כ ומאן דנפיל מדרג"י אקרי מית, היינו בחי' ז' מלכ"י קדמאין שנפלו בשבה"כ בחי' ב"ן דתהו כו'. וזהו שורש ענין האוצר שנק' סדכ"ס, דפי' סתימין בכלל הן בחי' א"א ועי', וסדכ"ס הוא בחי' כתר שלהם וזהו בחי' האוצר שנק' עמוקות מני חשך שמגלה אותם בבחי' מ"ד כאשר צריך לברר ב"ן דתהו והוא לברר עה"ד טר"ר דנוגה דבי"ע שנפל מבין דו' מלכ"י דתהו, ועי"כ לא נמשך עומק האוצר הנ"ל רק בשעה שיש ניצוח איזה מלחמה דוקא דהיינו לאכפייא לסט"א דנוגה, וזהו והנצח זו בנין ירושלים משם מ"ה שמברר ב"ן, ולפי שיעקר החסדי' המגול"י הוא בנצח דוקא, משא"כ למעלה הימנו שבחי' החסדי' דמ"ה מכוס' ונעלמי' ואינם יורדי' למטה לברר לאהפכא חשוכא לנהורא כו', ובחי' מוצא רוח מאוצרותיו שהכה בכורי מצרים כו' זהו מבחי' שם מ"ה שיורד מפנימיות הכתר כו', עי"י בחי' הנצח דוקא, ועי' בלקי"ת בדי"ה למנצח על השמינית.

נט

וְזִ"ע צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפזרן כו' כי הנה בבית' ראשון ושני ה"י בחי' הפגם למעלה כרמ"ח אברין דז"א שהם בחי' רמ"ח פקודין כנודע לפי שחסרו מצות הרבה כו', וידוע שבחי' רמ"ח אברין דז"א הם בחי' כלים שאורות דז"א מתלבש בהם והיינו מה שארו"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית, והנה ידוע המשל בתיקון הגהר כשמתקלקל מימיו שצריכין לחפור בעומק יותר, ועד"ז יובן הנמשל למעלה שבכדי לתקן הפגם הזה שבבחי' כלים דז"א הוצרך להיות בחי' המשכה חדשה ממקורא דכולא והיינו מעומקא דכולא שהוא מבחי' הפנימי דעי"י שהוא מקום העליון ביותר ומשם נמשך להתמלאות כל חסרון ופגם שבכלים, וז"ע בחי' המשכת מ"ד הנ"ל במדת הנצח, ועי' באג"ה סי' א' מענין נו"ה בענין חגרה בעזו מתני', ובלק"ת בביאור מסעי שנר"ה הם מבחי' כתר, ולכן פזרן לבין האומות כדי שיבואו לבחי' הנצח למטה ובאתדל"ת אתעדל"ע כנ"ל. וזהו יראו את הוי" עי"י בחי' יראה שלם שהיא את ה' דוקא עי"ז נמשך כי אין מחסור ליריאו שבחי' האין ימלא כל החסרונ' שפגמו כו', וענין הניצוח למטה זה כל אדם יוכל להגיע והוא לכוף את לבו בלבד, והוא מדריגת בינוני בלבד כמ"ש בסש"ב, אבל מדריגת צדיק ורע לו היינו להפוך הרע לטוב באמת ולהיות חפץ במצות כחשק ורצון ולא מצד הניצוח בלבד.

ועי' בלקי"ת בדי"ה למנצח על השמינית: תור"ע כא, ב.

וידע צדקה עשה הקב"ה: בהבא להלן ראה אה"ת בשלח שם ס"ע תרע"ח ואילך.

בבית ראשון ושני: באה"ת בשלח שם: שבזמן חורבו בהמ"ק ראשון ושני.

לפי שחסרו מצות הרבה: ראה גם המשך וככה תרל"ז פני"ג (ע' עח). מאמרי אדהאמיצ קונטרסים ע' רסו. ושי"נ.

ידוע המשל בתיקון תהו . . . לחפור בעומק יותר: ראה לקי"ת דרושים לשי"ש סו, א. ובכ"מ.

ובלקי"ת בביאור מסעי: דף צ, ג.

והוא מדריגת בינוני בלבד כמ"ש בסש"ב: פכ"ז (לד, א). הובא באה"ת שם.

וזהו ההפרש בין אתכפיא לאתהפכא כידוע שבבחי' אתהפכא נאמר במצותיו חפץ מאד כו' ובהיפך מואס ברע כו', משא"כ בבחי' אתכפיא כו', ועיקר העלאת מין שלמטה הוא בחי' אתכפיי', אבל בחי' אתהפכא כו' הוא בחי' ביטול רצון באמת כו' הרי הוא המשכת מ"ד מאחר שבמצותיו חפץ מאד כו', ולמעלה בבחי' אתעדל"ע הוא ג"כ עדין דמבחי' לאכפייא לסט"א בעל כרחו כו' הוא בחי' העלאת מין דתהו, ועיי' בחי' המ"ד בשם מ"ה הנ"ל נעשה בחי' לאהפכא חשוכא לנהורא, ובוה עיקר ענין קיבוץ וניצוח המלחמה, והיינו כל ענין הנ"ל בצדקת פרונונו ל' פזר שפזרון כו', שזהו צדקה שעייז יומשך תוס' וריבוי אורות דתהו כו', ויש לקשר ב' הפי' יחד, שעיי' בחי' הפיזור עייז באים לבחי' הניצוח לברר זמ"ק ועייז יומשך לעיל אורות דתהו הבלתי מוגבל'י בנש"י ששרשם מבחי' פנימיות הכלים דתיקון, וזהו צדקה שפזרון ועייז יהי' פרוזת תשב שלא יהי' חומה המגביל כ"א ואני אותיות אין, אהי' לה נאום הוי' ש' העצם, בבחי' חומת אש דוקא, ולכבוד בחי' ל"ב נ"ה שאורייתא מחכי נפקת, אהי' בתוכה בבחי' פנימיות.

ס

וענין חומת אש כעבודה כנפש האדם, י"ל שבחי' הרצוא דעכשיו במס"נ דק"ש בפי' ראשונה יהי' לעיל בחי' טוב, והרצוא יהי' מדריגה יותר גבוה, וזהו למה קדמה שמע לזהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ, ועומ"ש הוא כפי' ראשונה דק"ש, ולכן בה שם מ"ב שגבוה יותר מבחי' ש' ע"ב שבפי' שני' דק"ש, ונק' עושי' רצונו ש"מ לפי שנא' בה בכל מאד, ולעיל יהי' בחי' זו בבחי' טוב, וז"ע חומת אש שבחי' הוי' עצמו יהי' חומת אש סביב, והרצוא יהי' מדריגה יותר גבוה, וכ"ז נמשך עיי' שפזרון ל' פזר בין האומות עייז יהי' פרונונו ל' ערי הפרזי פרוזת תשב כו' ולכן לעיל כתי' בסוף יחזקאל ושם העיר מיום ה' שמה כו'.

אהי' לה נאום הוי' בשולי הגליון גרשם בנוכחי': חומת אש ש' הוי' עצמו שם העצם יהי' חומת אש בחי' הרצוא דעכשיו יהי' לעיל השוב, וזהו חומת אש כמו בראשית בריית אש, וזהו וש' העיר מיום ה' שמה.

ממשכיכם בשם הוי' דו"א בחי' נצה דעתיק שיאיר במצחא דו"א ועייז יגדל כח הנצח, וגם נצה ישראל לא ישקך (ראה אה"ת בשלח שם ע' תרעה). ביאור אלה מסעי נוי"ה הוא מכתר. משפטים פ"ל קמ"ו ד'. חשא פ"מ קנ"ד ד'. קרח דרע"ב א' יראת ה' אין בכל המדרות גדול מיראה וענוה. [ציונים אלו למד"ר הובאו גם באה"ת בשלח שם ר"ע תעדר, והוא ע"פ המד"ר דפוס אמטרדם ת"ת"ב].

אם כסף תלוה את עמי כו' וארז"ל במד"ר את עמי בחירק מה אני אני מט לעולם אף אתה אינו מט לעולם שנא' כספו לא נתן בנשך עושה אלה לא ימוט לעולם, והיינו ע"י גמ"ח שאפי' ריבית דברים אסור כמארז"ל במשנה פ"ה דב"מ, וצ"ל מפני מה התירו תילתא באגרא ופלגא בהפסד, שלכאוי' ה"י צריך להתרחק לגמרי מריבית.

אך הענין הוא דהנה ארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, עבודה היא עבודת הקרבנות, וצ"ל מ"ש (בהושע וא"י וא"ו) כי חסד חפצתי ולא זבת, שלכאוי' מלא כל התורה בציווי הקרבנות. ויובן בהקדם ענין הקרבנות, דהנה שרש נפש הבהמה היא מפני שור, וע"ד אין לך עשב, וכ"ש אילנות ובהמות וחיות וע"י שמקריבין הבהמה מתעלית לשרשה כחי' פני שור ומתכללת בבחי' החסד אר"י דאכיל קרבניו, ועי"ז החיות נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם, כי אדם ג' קוין חח"ז מימין בג"ה משמאל דת"י באמצע אשר כולא הוא לאחזאה איך מתנהג עלמא, אבל לאו דאית לך צדק ידיעא ולאו מכל אינון מדות איהו כלל, ועי"ז עליית הקרבן מעלים החיות את בחי' אדם לבחי' כי לא אדם, וז"ע לחמי לאשי אשי הם השרפי' שנק' אשי ע"ש הרשפי' אש שעומדים תמיד בתשוקה לפי שמשגיג' איך שהוא ית' קדוש ומובדל, ועי"ז הקרבנות נעשה לחם להאשים הם השרפי' כי ע"י העלאה נעשה המשכה, שז"ע מ"ש ריח ניחוח ריח הוא העלאה וניחוח הוא המשכה, והקרבנות הם ג"כ מיסוד האש, כי דצח"ם הם כנגד ארמ"ע, דומם

אם כסף תלוה: מיוסד על ד"ה זה באוה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג"ז. נמצא גם בשינויים באוה"ת שם (כרך ד) ע' אקנד ואילך. אקנד ואילך. אקטב ואילך. ובספרי המאמרים: תרכ"ז ע' כג ד"ה אם כסף תלוה. תרל"ח (המשך אם כסף תלוה). תרס"ה ע' קלח ד"ה אם כסף תלוה. תרל"ח ע' רכו ד"ה על גיד העולם עומד. תרצ"ט ע' 238 ד"ה כי חסד חפצתי. תש"ט ע' 28 ד"ה טעמה כי טוב. תשכ"ב (ד"ה מחר חודש). תשכ"ז ד"ה אם כסף תלוה. תשל"א (ד"ה כי תשא – סה"מ מלוקט ח"ה ע' קפא ואילך). מאמר זה רשום ג"כ בבתי' 1063 ע"ב, א (הכולל הנחות ממאמרי אדמו"ר הצי"צ. וידוע בשם. בוך בשי'). שאפי' רבית דברים אסור: באוה"ת משפטים שם (ע' ג"ז): «וארז"ל אפי' רבית דברים אסור וגם לא יתנהג בבחי' עבד ליה לאיש מלוה רק שיהי' גמילות חסד ממש אזי אתה עמי».

התירו חילתא באגרא ופלגא בהפסד: ראה ב"מ קד, ב. ש"ך לשר"ע יו"ד סי' קע"ז סק"ד. שר"ע אדו"ה הלי' רבית סליח. יובן בהקדם ענין הקרבנות: בהבא להלן ראה לקו"ת שה"ש כח, ג. וראה גם לקמן ד"ה שה תמים. ומתכללת בבחי' החסד אר"י דאכיל קרבניו: ראה לקו"ת במדבר יא, א. ועי"ז החיות נושאות... לבחי' כי לא אדם: ראה תו"א יתרו עא, סע"א ואילך. שם עב, ד ואילך. ד"ה פדה בשלום תרל"ח (נדפס בקוני' כפ"ע – קה"ת תשכ"ה). ד"ה פדה בשלום תשכ"ה. לחמי לאשי... הנושרים שנק' אשי: ראה בכ"ז לקו"ת פנחס עז, ד. והקרבנות... דצח"ם הם כנגד ארמ"ע: ראה לקו"ת פנחס עז, סע"ד ואילך.

הוא בחי' יסוד העפר, וצומח הוא בחי' מים כי מים מצמיחי, וחי הוא בחי' אש, ומדבר הוא בחי' רוח כמ"ש התרגום על ויהי האדם לנפש חי' לרוח ממלא, והעלאת בחי' החי שהוא יסוד האש נעשה מזה לחם לבחי' האש דשרפ' כו'. והנה עכשיו תפלות כנגד תמידין תקנו, שע"י התפלה מתעלה הנה"ב ששרשו ג"כ מבחי' פני שור, רק שהיא מפני אדם שבפני שור, וזהו שמקדימין שתיים לפני' שהוא סיפור איך שהמלאכי' שהם שורש הנה"ב בטלים ועי"ז מתעורר הביטול גם אצל הנה"ב להיות ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם הנה"ב יסכים להביטול כו', וזהו בחי' זבח.

סב אמנם העיקר הוא בחי' החסד שעו"נ כי חסד חפצתי, ופי' ולא זבח שלא העיקר הוא הזבח כ"א החסד והיינו כי העיקר הוא ההמשכה, להיות גילוי אלקות למטה כי נתאוה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים, לכן העיקר הוא בחי' חסד, וכמו מי שנוסע באיזהו מסחר שהעיקר הוא הרווח, מ"מ הנה הוא רוצה גם בהנסיעה, ועד"ז יובן שהגם שרוצה גם בהזבח הוא בחי' ההעלאה, אמנם העיקר הוא בחי' החסד הנמשך ע"י העלאת הזבח, ובעבודה ז"ע בחי' התורה שנק' תורת חסד, ולכן ארו"ל ע"פ אם יכופר לעון בית עלי בזבח ובמנחה, בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמ"ח, רבה ואביי מדבית עלי קאתו רבה דעסיק בתורה חי מ' שנין, אביי דעסיק בתורה ובגמ"ח חי שיתין שנין, ועיין בילקוט בהושע רמז תקר"ב יש לנו כפרה כיוצא בה ואיזהו התורה, והיינו בחי' התורה שנק' תורת חסד, וגמ"ח, כי העיקר הוא ההמשכה, להיות כי נתאוה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתונים, ולכן כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים, כי זבח הוא העלאה בחי' יסוד האש, ונסכי' הם יין בחי' צומח יסוד המים כי מים מצמיחין כו', וכמו"כ עולה בחי' העלאה כולה כליל, ומנחה היא עשירית האיפה קמח צומח, והקורא ק"ש שהיא העלאה למס"נ באחד בחי' רצוא בלא תפילין שהם המשכות מוחין לז"א, שכותבין ד' פרשיו' ע"ג הקלף כו' כאלו הקריב עולה וזבח שהם העלאות בלא מנחה ונסכי' שהם המשכות, והיינו שלא עשה כלום שנשאר בבחי' הרצוא לבד, והוא שהגם שצ"ל גם העלאה אמנם העיקר הוא ההמשכה דוקא, ולהיות כי א"א להיות ההמשכה בלתי העלאה לכן צ"ל זבח בחי' העלאה ג"כ.

ולא זבח . . . כי העיקר הוא ההמשכה: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: **כשיהי' יחסדי מאתך לא ימוש, אזי ההרים והגבעות בחי' העליות ימושו כי העיקר הוא ההמשכה כו'.**
 בזבח ובמנחה אינו מתכפר: בדיה זה תרכ"ז נוסף כאו הגה"ה: וצריך לומר דהיינו קרבן מנחה דאילו מנחה שבעולה (כמ"ש עשירית האיפה) יתבאר לקמן שזהו בחי' המשכה.
 הקורא ק"ש בלא תפילין . . . עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים: ראה לקראת שלה מ, סע"א.

אך צ"ל הלא בשבת גבי דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז חשיב שם עיון תפלה, והקשו מדתנן ריש פ"א ר"ק ג' דברים ותירצו הני בהני שייכי ור"י לפרושי מתניתין אתי, ופי' רש"י עיון תפלה בכלל גמ"ח ע"ש הפסוק גומל נפשו איש חסד, והר"ש בריש פאה הוסיף שהתפלה היא שפיכת הנפש, וא"כ התפלה היא בכלל גמ"ח, ואיך יתפרש זה למ"ד כנגד תמידין תקנו שהם העלאות וגמ"ח הוא המשכה כו'. אך הענין דבפי' תי' גומל יש שני פי' האי' ל' ויגדל הנער ויגמל מה' הפרשה מדברי המותרות, והב' לשון גמל עלי, גמל עלייכי, שהוא ל' השפעת החסד, והענין דארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופי' רש"י הכנעה והיינו כפי' האי' ל' ויגמל לגמול נפשו מדברי המותרות להיות בהכנעה ושפלות שלא יומשך אחרי תאוות עוה"ז כו', ולפי' השני שהוא ל' גמל עלייכי פי' גומל נפשו היינו בחי' ההמשכה בנפשו והיינו כמיש ואשפוך את נפשי לפני ה', פי' נפשי הוא כי יש ג' בחי' עולם שנה נפש עולם הוא בחי' מקום, ושנה זמן י"ב חדשים, ונפש הוא חיות העולם. והנה נפש הוא בחי' אחרונה מה' בחי' נרנח"י, כי הדם הוא הנפש והרוח הוא בחי' הרוח חיים שבחלל הימני של הלב, ונשמה היא בחי' נשמת שדי תבינם, וכמ"ש בזהר וזה יתיר יהוין ל' מסטרא דנשמתא, וחי' יחידה הם מקיפי, וכמ"כ יובן למעלה שענין בחי' נפש היא בחי' אחרונה בחי' מלכותך מל' כל עולמים, והתפלה היא שפיכת הנפש והיינו כמיש למען יזמך כבוד, ופי' בזהר שנהורא תאקרי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך כמיש אלקי אל דמי אל תחנש ואל תשקוט, והיינו שיומשך מבחי' יחיד לבחי' מלך שזהו מה שא"א יחיד חי העולמי מלך שמבקשי שיומשך בבחי' מלך מבחי' יחיד ע"י בחי' חי העולמי שהם חי' ברכאן דצלותא כנגד חי' חוליות השדרה ברוך אתה המשכת אלקות בבחי' מלך העולם היינו בחי' מלך, וזהו ענין גומל נפשו שכמו ענין גמ"ח שהוא בחי' השפעת החסד מא' לחבירו, כמ"כ ע"י התפלה בחי' ברכאן ממשך מבחי' יחיד לבחי' מלך שנקי נפש דוד, כי דוד זכה לנפש כו'.

אמנם עדיין צ"ל הלא התפלה היא כנגד קרבנות שלפ"ז הוא העלאה מלמטלמ"ע כו', אך הענין הוא דהן אמת שהתפלה היא כנגד קרבנות אך היא כנגד קרבן תמידין, שעל התמידין ארז"ל במד"ר שע"ז נקי ישראל

אך צ"ל הלא בשבת: בהבא להלן ראה גם אה"ת משפטים ע' איקנו. שם ע' איקסג ואילך: מדתנן ריש פ"א ר"ק ג' דברים: כ"כוד או"א וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחבירו ות"ת כנגד כולם. ולא חשיב עיון תפלה בכמס' שבת [קכו, א].
יש ג' בחי' עולם שנה נפש: ראה סה"מ תרכ"ז ע' פו ואילך. תרכ"ח ע' קמד ואילך. ובכ"מ.
והתפלה היא שפיכת הנפש: נתי' בארובה בדי' להבין מ"ש בפע"ח בתחילתו בענין התפלה שהיא שפיכת נפש בטי' מאמרי אדה"י תקס"ב ח"א ע' מב ואילך. שם ח"ב ע' תקפד ואילך. אה"ת במדבר (ברך ד) ע' איתגא ואילך. ד"ה זה משנת תשכ"ד.
אמנם עדיין צ"ל: בהבא להלן ראה אה"ת משפטים שם ע' איקסד.
שהתפלה היא . . . כנגד קרבן תמידין: באה"ת משפטים ע' איקנו נוסח: דפי' ולא זכח לא קאי על התמיד.

רעייתו, כמד"א מפרנסתו, הן שירעו אותי בשני תמידין כמ"ש את הכבש הא' תעשה בבקר, ופי' וענין הפרנסה שכמו בגשמיות ענין הפרנסה שכוללת מזון ולבוש, שע"י המזון נעשה חיבור הנפש בגוף, שאם לא יאכל איהו זמן יחלש עד שברבות הזמן יוכל ליפרד הנפש מן הגוף. ועד"ז יובן למעלה שענין הפרנסה ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, שמים הם מדות עליונות ואביהם שבשמים הוא חו"ב וע"י הקרבת התמידין ע"י החיות נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא ועי"ז נמשך המשכה לבחי' חו"ב וז"א כו', וז"ע אכלו ריעים לעילא בחי' חו"ב כו', ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו שזהו ענין המשכה מבחי' יחיד היינו בחי' כי לא אדם לבחי' מלך העולם ע"י חיי ברכאן דצלותא וז"ע גומל נפשו ל' גמ"ח שממשיך מבחי' יחיד לבחי' מלך כו'.

טז

ועוד יש מדרגה בתפלה שזהו מ"ש תכון תפלתי קטרת לפניך, שענין הקטורת היו מקריבין על מזבח הפנימי, ובעבודה מזבח החיצון הוא בחי' חיצוניות הלב, והיינו בחי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך, שהו"ע הקרבת הנה"ב שיוכלל ג"כ בבחי' הביטול, אבל ענין פנימיות הלב זהו כמו הקטורת שהיו מקריבין ע"ג מזבח הפנימי, והוא כמו שאמר רשב"י בחד קטירא אתקטירנא ב"י אחידא ב"י להיטא, והוא בחי' תוקף ההתקשרות לאלקות ברצון פשוט מי לי בשמים ועמך לא חפצתי, שמים וארץ הם בחי' ג"ע התחתון והעליון, והיינו שלא יחפוץ בשום דבר לא ג"ע ולא עוה"ב כ"א אואיס ב"ה עצמותו ומותו, וז"ע הקטורת. והנה כתי' שמן וקטורת ישמח לב שהקטורת שייד לשמן, וכמ"ש ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה, ועל בחי' שמן זה נא' שמן ימינו יקרא שבחי' השמן מליבש ימינו של הקב"ה וע' מזה בלק"ת בדי"ה בהעלותך. וזהו כשמן הטוב היורד על הראש ועל הזקן היינו בפנימיות השפעות דדיקנא דכהנא רבא, וכל בחי' אלו ישנם בתפלה, כי ענין ההעלאה שבתפלה הוא בחי' רצוא דק"ש, וחז"י ברכאן דצלותא הם המשכות ברוך אתה מבחי' יחיד לבחי' מלך העולם, וענין מזבח הפנימי בחי' קטורת הו"ע מס"נ דנפילת אפים שהו"ע העלאת הניצוצות דתהו, ולכן צ"ל כמאן דמית

ואביהם שבשמים הוא בחי' חו"ב: כסה"מ תרכ"ז שם: הוא בחי' חכ'.
 הקטורת . . . על מזבח הפנימי . . . מזבח החיצון . . . חיצוניות הלב: ראה לקרי' דרושים לטוכות עת, ד.
 אהית ויקהל ע' ביה ואלך. סהמ"צ להצ"צ פו. א. המשך יונתי תרי"מ ע' זו ואלך.
 בחד קטירא אתקטירנא ב"י אחידא ב"י להיטא: בהערת כ"ק אדמור"ר שליטיא (סה"מ מלוקט ח"ב ע' קכב.
 ובכי"מ) כותב: לשון זה הובא בכ"מ בדא"ח, ולע"ע מצאתי באדרא זוטא (ח"ג רפת, א): פתח ר"ש ואמר כו'
 בחד קטירא אתקטירנא ב"י בקובי"ה כו'. ושם (רצב, א): נשמתו ב"י אחידא ב"י להיטא. – ונת' בארובה בדי"ה
 פתח ר"ש כו' בחד קטירא אתקטירנא כסה"מ מלוקט ח"ב ע' קנא ואלך.
 מי לי בשמים ועמך לא חפצתי . . . לא ג"ע ולא עוה"ב כ"א אואיס: ראה גם דרמ"צ קלח, סע"א.
 וע' מזה בלק"ת בדי"ה בהעלותך: דף ל. ד. וראה גם סה"מ תרכ"ז ע' כט.
 מס"נ דנפילת אפים שהו"ע העלאת הניצוצות: ראה תרי"א בראשית ו. א. לקרי' ראה לב, ג. הובא לעיל
 בדי"ה אר"ן פתילת ושמיים.

כמ"ש בזהר פ' במדבר, ולכן עיון תפלה בכלל גמ"ח להיות כי ע"י עיון תפלה הוא גומל ל' גמ"ח עם נפשו.

והנה על בחי' חסד זה נא' כי אמרתי עולם חסד יבנה, ויש בזה ב' פי' הא' שבכדי להיות בחי' עולם זהו ע"י בחי' החסד, והיינו בחי' כי חפץ חסד הוא, והב' שצריכי' לבנות את החסד. ולהבין זה צ"ל מה שלכא' נמצא בדרשות רז"ל ובכתובי' הסותרים זל"ז, דכתי' כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו וכתי' כל פעל ה' למענהו נמצא מה שנברא העולם הוא למענהו ולכבודו ופעם כתי' אם חטאת מה תפעל בו ורכו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן, וכן בדרז"ל אמרו בזמן שישראל עושי' רצונו של מקום מוסיפי' כח וגבורה שנא' הבו גודל לאלהינו, תנו עוז לאלקי' וכתוב ועתה יגדל נא, ובזמן שאין עושי' רצושי"מ כביכול מתישין כח גבורה של מעלה שנא' צור ילדך תשי, וכ"ה במד"ר איכה ע"פ ויצא מבת ציון כל הדרה, ופעם ארז"ל ע"פ אמרת ה' צרופה, וכי מאי איכפת ל' להקביה אם שוחט ואוכל או נוחר ואוכל, או שוחט מן הצואר או שוחט מן העורף לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות, נמצא שאינו נוגע כלל, ואיך יתווכו זע"ז.

ס ה

אך הענין הוא דהנה בבחי' אדם הוא בחי' וזאת התורה אדם שהוא רמ"ח פקודין רמ"ח איברי' דמלכא הנה ע"י מעשה המצות והעבודה שבקיש שהיא ג"כ רמ"ח תיבין עם הג' תיבות ה' אלקיכם אמת שכולפי' אותם, שבכלל הם העלאה והמשכה ע"ז מוסיפי' כח וגבורה, ולכן נק' איברי' דמלכא שכמו ע"י האבר נמשך חיות הנפש שזהו ההפרש בין אבר לכלי כמ"ש מזה במ"א, כך ע"י מעשה המצות שנק' בשם איברי' מוסיפי' כח וגבורה, וזהו כל פעל ה' למענהו, וכל מה שברא לא ברא אלא לכבודו פי' כבוד עולה ל"ב היינו ל"ב ב"ח תתאה ל"ב פעמים אלקי' שזוכרו במע"ב, שכולם בחכ' עשית כו', ועי"נ הבו גודל, תנו עוז, שמוסיפי' כח להיות ועתה יגדל נא בחי' שם אד' אנת אשתמודעא אדון על כולא כו'. אבל בבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות איהו כלל, היינו בחי' כי לא אדם הוא, שם אינו נוגע כלל ואם צדקת כו' כי שם כחשיכה כאורה בשני כפי' ע' בלקי' בד"ה מצה זו כו', ועל בחי' זו אמרו וכי

והנה על בחי' חסד זה: כהבא להלן ראה אהית משפטים שם ס"ע איקסד"ה.

כי אמרתי עולם חסד יבנה ויש בזה ב' פי': ראה יהל אור להציץ ע' שיד. מה"מ תרל"ד ע' נד. וראה

לקי'ת אהינו ע' ד. שהיש יא. ד. ובכ"מ.

שלכא' נמצא בדרשות רז"ל ובכתובי' הסותרים זל"ז: בכ"ז ראה בארוכה אהית משפטים ע' אריט

ואילך וע' ארלב. שם (כ"ך ח) ע' גלא"כ. אהית מגילת אסתר (הוצאת תשי"ג) ע' ריג ואילך. ד"ה והי' עקב

תרל"ג. מה"מ עזרי' ס"ע קצה ואילך. ד"ה לא תהי' משכלה תשי"ב.

ההפרש בין אבר לכלי נמי"ש מזה במ"א: ראה ד"ה להבין מ"ש בלקי'א פכ"ג שנשמן לעיל ע' נו.

בלקי'ת בד"ה מצה זו: פי' צו יב. א.

מאי איכפת ליה להקב"ה אם שוחט או נוחר כו', וכל מה שנברא בשי"ב זהו רק מצד כי חפץ חסד הוא ומטבע הטוב להיטיב, וכפי' הא' בפי' הפסוק חסד יבנה שנבנה מבחי' כי חפץ חסד כו'. אך כ"ז הי' בתחלת הבריאה אכלי עכשו באתעדלית תליא מלתא, וע"י גמ"ח שעושה עם זולתו שמלוה בלי שום פני' לעצמו שלא יהי' אפי' ריבית דברים ג"כ, והחסד שגומל עם נפשו בעצמו בעיון תפלה ע"י ממשכים להיות נבנה החסד, וע' בפרד"ס שהביא בשם ס' הבהיר וז"ל אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברהם עומד ומשמש במקומי, והיינו ע"י שהרבה חסד בעולם, וכמו"כ יובן שע"י החסד שעושה האדם עם העני ועם נפשו ע"י ממשיך להיות עולם חסד יבנה כו'.

וזהו אם כסף תלוה את עמי את העני עמך שע"י שהעני עמך ע"י את עמי בחיריק היינו שממשיכי' בחי' כי עמך מקו"ח, פי' חיים הוא בחי' חכ' כמ"ש והחכ' תחי', ומקור חיים היינו בחי' מקור החכ' שהיא רק עמך בטל וטפל לך, ולכן לא נאמר אתה מקו"ח כי אתה הוא ה' לבדך ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל כי אני הוי' לא שניתי כתי', רק כל המקור חיים ומקור התענוגי' רוחני' וגשמי' הם עמך בטל וטפל לך, רק ע"י השפעת החסד שהעני עמך ורש"י פי' הוי' מסתכל בעצמך כאילו את העני, והיינו שצריך לגמול חסד עם נפשו, וע"י את עמי היינו שממשיך בחי' מקור חיים שהוא עמך, וזהו מלוה ה' חונן דל פי' ע"י שחונן דל הרי הוא מלוה לש' הוי' שבסדר ההשתלשלו' כי ע"י שחונן דל נמשך מש' הוי' דלעילא שהוא מה שעד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, והיינו מה שהוא עמך שזהו המקו"ח הנ"ל, וכ"ז נמשך ע"י מה שהעני עמך ע"י את עמי כו'.

10

ומעתה יובן מה שהתירו רז"ל תילתא באגרא ופלאג בהפסד, דהנה בערה"כ של הסה"ד הביא בשם שמ"ל שירידת הנשמה בגוף נק' בשם עיסקא, וכמו שבגשמי' הנותן לחבירו מעות על עיסקא נוטל הנותן ריוח מהמעות וגם מקבל המעות נוטל ריוח מהמעות, וכמו"כ יובן עדין למעלה שע"י ירידת הנשמה בגוף נוטל הנותן שהוא הקב"ה ריוח והיינו כמשנת"ל בענין תנו

אכל עכשו באתעדלית תליא מילתא: בדיה זה תרכיז נוסף כאן הגהתי: "הגם כי בעצם בחי' זו הוא למעלה מכדי שתוכל לפעול אתעדלית של הנבראים, אך גם זה הוא בחי' חפץ חסד מצד טבע הטוב להיטיב לברואיו שיפעול אתעדלית להמשיך בחי' אתעדל"ע ממקום נבוא כוח, והיינו מאחר שכבר עלה ברצונו כו'".
 וראה גם לק"ש ח"ד ע' 1133 הע' 13.
 ומעשה יובן מה שהתירו רז"ל: כהבא להלן ראה אורח"ת משפטים ע' אקע. שם (כרך ח) ע' גל. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' פ"א. לקמן ד"ה דבר גי' קדושים.
 נשד"ח"כ של הסה"ד הביא בשם שח"ל: = בערכי הכינויים של בעל הסדר הדורות (מערכת הלוואה) בשם ספר שמנה לחמו. - בענין רבית ועיסקא למעלה ראה לק"ש ח"ג ע' 1010 ואילך.

עו לאלקי וכת' הבו גודל לאלקינ, ועתה יגדל נא כח אד' כו, וגם ישראל נוטלי' שכר שהירידה הוא צורך עלי' ושכר מצוה מצוה שע"ז מתעלה הנפש והם נעשים לבושים לנפש בג"ע העליון ותחתון כו וע"ז מזדכך גם הגוף, וזהו שארז"ל האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון, אשר מהפלגא מלוה נוטל המקבל, ומהפלגא פקדון נוטל הנותן. והענין הוא יש סוכ"ע וממכ"ע, אשר בכתי' סוכ"ע שם אינו תופס מקום כלל אם צדקת, ומשם הוא הפלגא מלוה שהנותן אינו נוטל מזה מאומה, אבל מכתי' ממכ"ע שם נא' הבו גודל ע"י מעשה המצות שמוסיפי' כח בגבורה ש"מ, ובהיפוך נא' וישח אדם וישפל איש כו, וזהו שבהפסד נוטלי' שניהם פלגא וכמארז"ל בשבת שאמר יצחק פלגא עלי ופלגא עלך, ולכן בהשכר נוטל הנותן שהוא הקב"ה רק שלישי, וכמארז"ל ע"פ והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות נטל אחת ונתן בראשו ושנים בראש בניו, כך בכל יום מכתיריו להקב"ה ג' קדושות נטל אחת בראשו שנא' כי קדוש אני ושנים בראש בניו קדושים תהיו והייתם קדושים.

זז **זז** על ג"ד העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח נטל שלישי לעצמו הוא חלק העבודה שהם הקרבנות שהם העלאות, ושנים נתן למקבל העיסקא שהם תורה וגמ"ח שהם המשכות, והם העיקר כי חסד חפצתי ולא זבח כי כל המכוון מהעלאות הזבח בכדי שיהי' ההמשכה כי חסד חפצתי פנימיות הרצון, כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא, וזהו אם כסף תלוה גמ"ח לעני עמר, והעני שעמך יש לפרשו על גפשו צריך לגמול חסד עם גפשו להמשיך בה המשכות אוא"ס ב"ה וע"ז את עמי בחיריק היינו בחי' עמך מקריח היינו מה שבתחלת הבריאה הי' זה מצד כי חפץ חסד הוא היינו בחי' החסד שבבחי' חפץ הוי', וזהו ג"כ הפי' בפסוק כי חסד חפצתי בחי' החסד שבבחי' חפץ, ובחי' חסד זה נמשך ע"י גמ"ח בלי שום פני' שאפי' ריבית דברים אסור רק ע"י שהעני עמך ע"ז את עמי מה אני איני מט לעולם אף אתה אינו מט לעולם כו, וזהו על ג"ד העולם עומד היינו שיהי' העולם ע"ד בחי' עמידה שהוא לי' קיום זהו ע"י ג"ד אלו דוקא.

וכמארז"ל ע"פ והתקדשתם . . משל למלך: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט שם ע' פ ואל"ך.
חפצתי פנימיות הרצון: ראה לקרית שה"ש כח, רע"ד [וש"נ]. סידור עם דא"ח רצ"ג. ג"ד. אה"ת שמיני ע'
כ"ל. ועוד.

ועשית ציץ כו' והי' על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה', הנה נודע כי ענין הציץ הוא בחי' אסתכלותא דאי' בז"א, ונודע שענין המצח הוא בחי' רצון שהי' הסכם הרצון שנשאר אחר ההתבוננו', והיינו שכמו המצח חופה על המוחין ככה ענין ההסכם הוא החופה על ההתבוננות שבעבור ההתבוננות נשאר אצלו בהסכם שניהוג כן גם בלי טעם כו', ולפי' צ"ל מהו ענין נשיאת הציץ שהוא ג"כ בחי' אי'א שנק' רצון בכלל שהוא למעלה מהמוחין חב"ד, על המצח שהוא ג"כ רצון, וזהו כעין הקושי' שמקשי' על מ"ש תתן אמת ליעקב שלכאור יעקב עצמו הוא בחי' אמת ומהו צריך עוד לאמת, וענין ריצוי הציץ פליגי בה ר"ש ור"י דתניא ציץ בין שישנו על מצחו בין שאינו על מצחו מרצה דברי ר"ש, ר"י אומר עודהו על מצחו מרצה אין עודהו על מצחו אינו מרצה, וצ"ל שורש ענין מחלוקתם.

ויובן כ"ז בהקדם מארז"ל במשנה דיבמות שאין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, ויש כזה שני לשונות בפ' יש בכור, בבכורות דמ"ו סע"ב, לחד תירוצא הוא חומרא דאחמירו רבנן בעדות אשה בתחלת עדות, אבל מדאורייתא יכולי' להכיר גם בלא החוטם היינו כפרצוף פנים לחוד. ולתירוצ' השני שתי' יכיר לחוד והכרת פנים לחוד ס"ל שגם מדאורייתא ליכא הכרה כפרצוף פנים לחוד. ונראה לברא זה ע"פ משנית' במ"א ע"פ וממדבר מתנה ודרשו רז"ל שקאי על התורה שניתנה במדבר, וענין בחי' המדבר כתי' בירמי' ס"ב בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם, והיינו שהוא בחי' ומדריגה גבוה שלמעלה מבחי' אדם, כי אדם הוא בחי' ע"ס שנק' בשם פרצוף אדם והיינו להיות כי הע"ס הם בבחי' התחלקות ג' קוין חח"ן קו הימין, בגיה' קו השמאל,

ועשית ציץ: מוסד על ד"ה. בפרק יש בכור כו' אין מעידין אלא על פרצוף כו' - באוה"ת על מארז"ל ע' נד. ונמצא ג"כ בסה"מ תרכ"ח ע' כד [נוסח האוה"ת, בשינויים קלים] וראה ג"כ המשך תעריב ח"ב ע' תתמכ"ג.

נודע כי ענין הציץ . . . אסתכלותא דאי' בז"א . . . בחי' רצון: ראה תו"ח שמות תקל"ב, ב ואילך. אוה"ת מצוה ע' איתשיג ואילך. איתשיג ואילך. ובע' תשכה שם מביא ע"ז: כמבואר באד"ר דקכ"ט ע"א מצחא דגלגלתא רעוא דרעוין, רעואת דז"א לקבלי' הויא רעואת, דכתיב והי' על מצחו תמיד לרצון, הרי מבואר שבחי' הציץ שהי' על מצח אהרן הי' ענינו הארת מצחא דע"ק במצחא דז"א כו', וראה ג"כ בהערה כפ"ח הרמז שמות ס"ע שסב.

הקושי' שמקשי' על מ"ש תתן אמת ליעקב: ראה אנה"ק ס"ו ו (קט, כ). לקרית שמע"צ פג, א. סה"מ תרל"ד ע' רסד. לקמו דיה אחרי גי' תלכו. ובכ"מ.

כפרצוף פנים: באוה"ת מארז"ל וסה"מ תרכ"ח שם: בפדחת', וכ"ה להלן בכ"מ. ע"פ משנית' במ"א ע"פ וממדבר מתנה: כד"ה להבין הטעם למה שהאתעדל"ע הבאה אחר האתעדל"ת, בלקרית שהי' כג, סע"ב ואילך. והבא להלן עד פ"סקא. אך הנה לפי' הוא לשון הלקרית שם עם שניונים והוטפות. וראה גם אוה"ת כש"ל ע' תנו"תנה.

דת"י קו האמצעי, שזהו כמו פרצוף אדם חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא וכן נר"ה תרין שוקין כו' וחב"ד הם בחי' המוחין. ו"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, שעולם הכסא הוא בחי' עולם הבריאה כנודע מ"ש אימא מקננא בכורטייא שהכוונה הוא על עולם הבריאה, ועל בחי' הכסא הוא עולם הבריאה דמות כמראה אדם היינו בחי' ע"ס דאצי' וכנ"ל שבחי' ההתחלקות ע"ס הם כמראה אדם כו', אבל בחי' הכתר הוא בחי' אור מקיף שלמעלה מע"ס בחי' אדם הנ"ל, והואיל שהוא בבחי' מקיף הרי הוא למעלה מבחי' התחלקות והשתלשלות, ולא מכל אינון מדות איהו כלל והוא הנק' מדבר שהוא בחי' אשר לא ישב אדם שם שהוא למעלה מעלה מבחי' אדם דאצי' כו'.

טו

והענין כי כתר הוא בחי' גלגלתא והוא למעלה מבחי' אדם כי עיקר פרצוף האדם הוא מן החוטם ולמטה שלכך אמרו אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, משא"כ בפדחת שלמעלה מן החוטם אין מעידין להיות כי בהפדחת אין בו היכר האדם להיותו למעלה מבחי' אדם, כי עיקר היכר האדם בהתחלקות הא' מחבירו הוא מן החוטם ולמטה, שמשם מתחיל ההתחלקות, שהם תרין עיינין ותרין אודנין ותרין נוקבין שבחוטם והפה ובי' הידים ובי' רגלים, שהם הכלים לבחי' חב"ד תג"ת נה"י בחי' יו"ד כחות הנפש, שהענינים הם הכלים לבחי' חכ' וכנודע שהחכמים נק' עיני העדה, והאזניים הם כלי הבנה וכמ"ש און מילין תבחן שע"י ששומע המילין יוכל להבחינם במוח בינתו כו', והיידים הם כלי החו"ג כי חסד דרועא ימינא וגבורה דרועא שמאלא, והרגלים הם נר"ה, כי נר"ה הם תרין שוקין, והפה הוא בחי' מל'.

ולפי ערך שינוי ההתכללות הכחות משתנה גם עור הפנים, וכמו שאנו רואים שגם באדם אחד משתנה זיו הפנים שלו, שלא בכל העתים פניו שוה, וכמ"ש בקין למה נפלו פניך, וכמ"כ בשרי פרעה נא' והנם זועפים, והיינו שע"י העגמת נפש נעשה שינוי שנפלו פניו, ולהיפך בר' אבהו שצהבו פניו לפי שמצא תוס' חדתא להיות כי חכמת אדם תאיר פניו, או כמו שמצנינו בדרז"ל שאמרה פניך דומי' למגדלי חזי' או למלוי בריבית והיינו שע"י רבוי הריוח והעדר היגיעה שיש בעסקי' הנ"ל והוא מלא תענוג מהם נעשה ההגדלה באברי הגוף באו"א, וכמו מי שהוא בכעס ניכר תומי' בפניו שפניו מלאי' קפידות, או המתבייש ניכר ג"כ תיכף ומיד דאויל סומקי ואתי חירא, ובהיפך

ת"ת גופא: באוה"ת מארזיל וסה"מ תר"כ"ט שם: ת"ת גופא באמצע.

וכנודע שהחכמים נק' עיני העדה: ראה גם אגה"ק סי"ד (קכ, כ). לקרית ואתחנן ב, סע"ד. ובהנסמן

בהמ"מ לסי' מאמרי אדוניו עזרת ח"א ע' רסד וח"כ ע' תקל. ובסי' הערכים: חב"ד כרך ה ע' רס"ד.

בר' אבהו שצהבו פניו לפי שמצא חוסי' חדתא: בירושלמי שבת (פ"ח, ה"א. ובכ"מ). תוספתא עתיקתא.

אבל כיה בלקיטא מסעי צג, כ. ובכ"מ בדאית. וראה גם המשך תרס"ו סעי' רלג.

מי שהוא שמח וטוב לב ניכר ג"כ תיכף, ונמצא כי באדם אחד עצמו ע"י התגברות כח אחד על זולתו משתנה זיו הפנים, וכ"ש באדם אחר ע"י שהרכבת הכחות שבנפשו מורכבי' בשינוי מזולתו משתנה זיו הפנים וכמאמרז"ל בספ"ד דסנהדרין ולהגיד גדולתו של הקב"ה שהרי אדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומי' זל"ז, וממה"מ הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדה"ר ואין אחד מהם דומה לחבירו, והיינו מפני שינוי התכללות הכחות זמ"ז לכן גם בחיצוני' הכלים של האורות משתנים ג"כ זמ"ז עד שאין אחד מהם דומה לחבירו.

ע

ולכן עיקר ההכרת פנים הוא כפרצוף פנים עם החוטם דוקא, להיות כי מהחוטם ולמטה הוא כלי הגוף שמשתנים לפי ערך הארת הכחות פנימי' דבחי' חג"ת נה"י, משא"כ בהפדחת' אינו ניכר כ"כ היכר האדם זמ"ז להיות כי הפדחת הוא הכלי לאור הרצון שהוא בחי' מקיף בחי' רעדכ"ר שמתגלה במצחא, ובבחי' המקיף לא יש התחלקות כמו באו"פ לכן גם כפדחת הוא הכלי לאור הרצון ג"כ לא יש בו שינויים כ"כ מזל"ז, וזהו במדבר אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שזהו למעלה מבחי' אדם כי בחי' אדם הוא רק מחכ' ולמטה שהכלי לזה הוא העיניים וכנ"ל, אבל מצחא שם הוא התגלות הרצון בחי' רעדכ"ר שהוא מבחי' המקיף שבנפש שלמעלה' מהתחלקות כו'.

אך הנה לפי צ"ל לפי התירוץ הראשון שמדאורייתא יכולים להעיד על פרצוף פנים גם בלא החוטם, שלכאור' אינו מובן מאחר שלמעלה מן החוטם הוא הכלי לבחי' המקיף שאין בו התחלקות ואיך יעידו ע"ז להכיר שזהו בעל האשה הזאת האיר' יוכר זה, אך הענין הוא דמה שנת"ל שבחי' מצחא נק' אשר לא ישב אדם שם היינו דוקא במצחא דא"א שהוא בחי' הכלי לרעדכ"ר שהוא בחי' רצון העליון שלמעלה מן החכ' דאצי' שרצון זה הוא בחי' מקיף ממש לכל העולמות והוא בחי' א"ס ממש, וכמבואר במ"א ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה שהתהוות העולמות הוא ע"י רצונו ית' שרצה שיהיו עולמות, וזה הרצון

בהפדחת אינו ניכר ביכר היכר האדם: בלקו"ת שה"ש שם (כג, ג) בהגיה נוסף: ואף על גב דכברייאת ביבמות שם איתא פרצוף פנים ולא פדחת אין מעידין כי הרי שההכרה תלויה גם כן במצח היינו כמיש החוטם רפי"ח דבבברות שיש דבר באדם שמכירים על ידו את הפנים והיינו פדחת שנקרא הכרת פניהם שבו ועל ידו מכירים את הפנים, אבל ודאי שאינו מגוף הפנים, ובקד"ק בירושלמי ביבמות שם ר"ל דהמשנה והברייאת פליגי והניח בצי"ע, אכל זה נגד הגמרא שלנו ביבמות שם דהברייאת והמשנה עולה בקנה אחד וכדמייתי גם כן עובדא דאבא בר מניומי כו' ונגד השי"ס דבבברות שם ונגד כל הפוסקים ואעפ"כ אין מכיז שום סתירה למ"ש בוהר האר"ז"ל דכוונת הוהר היינו רק שאינו מכלל פרצוף פנים ולכן נק' כי לא אדם הוא אבל מי"מ על ידו מכירים את הפנים.

שלמעלה מהתחלקות כו' באוה"ת מאר"ל וסד"מ תרכ"ח שם נוסף: אלו הן הדברים הנאמרים מפ"ק רבינו ז"ל בחורף תקע"ב.

וכמבואר בחי"א ע"פ כל אשר חפץ ה' תי"א מג"א צב, ב"ג.

הוא עיקר החיות להם והוא בחי' החיות שנמשך בבחי' מקיף, והוא מקיף כל הדי' עולמות בשוה בלי התחלקות, והואיל וכן הרי הוא למעלה מבחי' התחלקות ומבחי' פרצוף אדם ועדין אשר לא ישב אדם שם, משא"כ בחי' מצחא דז"א עם היותו ג"כ בחי' רצון וכתר דז"א הנה הוא בחי' רצון התחתון היינו שמבחי' ת"ת דאימא נעשה כתר לז"א והוא כמשל הרצון הנולד מן השכל שהוא למטה מן החכ', וא"כ אין שייך לומר שהוא למעלה מבחי' אדם מאחר ששרשו מת"ת דאימא והרי מבחי' ואילך שלמעלה מבחי' בינה כבר מתחיל פרצוף אדם, וכ"ש ז"א שלמטה מאו"א.

והנה מ"ש נעשה אדם בצלמנו וכת"י בצלם אלקי' עשה את האדם היינו בבחי' צלם דז"א לבד ולא בבחי' א"א, כי על בחי' א"א נא' ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, שהוא בחי' קדוש ומובדל מבחי' אדם אפי' מבחי' אדם דאצי' כו', ולכן האדם הגשמי ציורו ותמונתו ניכר להיותו בצלם האדם דז"א יש בו שני עיניים כמו בז"א כנז' באד"ר שחרין עייני דז"א הם ימינא ושמאלא, משא"כ בא"א לית שמאלא בהאי עתיקא, וזהו מה שפעם נא' עין ה' אל יראיו ופעם כת"י עיני ה' אל צדיקי' ופי' באד"ר ל"ק הא בא"א והא בז"א, והיינו שבא"א להיות כי לית שמאלא עז"נ עין ה' עין אחת, ובז"א נא' עיני להיותם ימינא ושמאלא כו', והאדם שהוא בשני עינים הרי צלמו הוא מצלם דז"א, וכן מה שארוז"ל הדבק במדותיו מה הוא רחום אף אתה הוי רחום הכוונה על בחי' מדות דז"א שהרי החסד שנצטוינו בצדקה וגמ"ח הוא בחי' החסד שמצד הביטול שהיא בחי' חסד דמ"ה והיינו בחי' חסד דז"א, כי החסד דז"א הוא בחי' החסד שמצד הגדולה, כמ"ש מזה בדי"ה כי ידעתי בספר חורף תרס"ו ובדי"ה יביאו לבוש מל' (ר"ו), והוא מפני שלגדולתו העצמי אין חקר.

ולכן לתירוצא קמא ס"ל דמדאורייתא מעידין ג"כ על הפדחת לחוד, שהגם שבמצחא נא' לא ישב אדם שם היינו דוקא במצחא דז"א, אבל מצחא דז"א הוא מבחי' אדם, ולכן באדם הגשמי שנעשה בצלם דז"א כנ"ל יכולים להעיד על הפדחת לבד גם בלא החוטם כי גם הפדחת הוא מבחי' אדם כו'.

אמנם לפי"ז צ"ל מפני מה החמירו רז"ל בעדות אשה בתחלת העדות בענין זה שעל הפדחת לחוד לא יעידו כ"א על פרצוף פנים עם החוטם

רצון וכתר דז"א . . . רצון התחתון: כהבא להלן ראה בארוכה לקו"ת שה"ש מו, ד. סידור עם דא"ח קל, ג. די"ה חגי תפילתי תרל"א. סה"מ תרבי"ד ע' רלו ואילך. סה"מ תרע"ח ע' רמו ואילך. ובכ"מ. כמ"ש מזה בדי"ה כי ידעתי בספר חורף תרס"ו: אזה"ת בראשית ז, א ואילך. ובדי"ה יביאו לבוש מל' (ר"ו): אצ"ל: ר"ו. נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' קעה ואילך. וראה גם די"ה שיר השירים בסה"מ תרכ"ז שם ע' תטו ואילך. והי' שארית יעקב בסה"מ תרל" ע' קצט ואילך. סה"מ עטרית ע' קין ואילך. המשך תעריב ח"א ס"ע תפד ואילך. די"ה אם בחוקותי תשט"ו. קטנתי מכל החסדים תשכ"ג. תשכ"ח (הא' והב').

דוקא, הלא שרשו הוא מבחי' אדם מצחא דז"א ולמה לא יעידו על הפדחת לחוד, ולתירוץ השני שתי' יכיר לחוד והכרת פנים לחד לפי' גם מדאורייתא אין מעידין על הפדחת לחוד שמשמע דס"ל שזהו למעלה מבחי' אדם וכענין מצחא דאי'א דצ"ל הלא מצחא דז"א נק' מפרצוף אדם. אך הענין יוכן בהקדם ענין' נשיאת הציץ על מצה אהרן כה"ג שנת' בוח"ג באד"ר דקל"ו ע"ב שהוא ענין ההתגלות מצחא דאי'א במצחא דז"א, שז"ע נשיאת הציץ על המצח דוקא כמ"ש והי' על מצחו לרצון. והענין הוא דאית רצון ואית רצון יש רצון שהוא למעלה מן הטעם לגמרי וכענין אין טעם לרצון וכענין שתוק כך עלה במחשבה, והיינו שהגם שע"פ הטעם אינו מוכן ההנהגה, וכמו שאמרו זו תורה וזו שרה וע"ז השיב שתוק כך עלה במחשבה פי' בבחי' הרצון שלמעלה מן הטעם המושג והיינו למעלה מן הטעם ודעת, שהגם שזה אינו עקשות ח"ו ויש גם טעם לרצון זה מ"מ הוא טעם הכמוס המכוסה ונעלם מהשגה לגמרי, והמופת לזה שהרי גם משה שהי' מבחי' חכ' השיבו לו שתוק כך עלה במח', שגם הוא לא הי' יכול להשיג הטעם והיינו לפי שזהו למעלה מן הטעם המושג לגמרי. ואית רצון שהוא ע"פ השכל והטעם שיש לו בזה הרצון, וכענין אהבה ששורש תיבת אהבה היא אבה שהוא ל' רצון והיינו הרצון שיש לו בדבר ההוא לפי שהתבונן שטוב לפניו הדבר ההוא, וזהו מ"ש ע"פ שכלו יחולל איש, פי' איש הש"י הוא ג' מדות, והיח"ד הוא בחי' המוחין של המדות, והאל"ף הוא רצון של המדה וכולם מתנהגי' ע"פ השכל, וז"ע בחי' הרצון הנוולד מן השכל כו'.

עב

והנה ברצון זה הנוולד מן השכל יש ב' בחי', הא' כשעדיין אותו השכל והטעם מאיר בהרצון הזה שאז הרצון הזה הוא מתנהג ע"פ השכל, והב' הוא כשכבר הטיח דעתו מהשכל וההתבוננו' רק שנשאר הרצון בלבד והוא הנק' הסכס דהיינו הסכמת הרצון שכבר נגמר כך בדעתו פעם א' שראוי לרצות דבר זה ואח"כ נשכח הטעם והשכל לאותו הרצון ולא נשאר רק הסכס ורצון לבד, והנה בחי' הסכס הנ"ל הוא משל ומליצה להבדיל באלף אלפי אלפים הבדלות לאין קץ ותכלית להבין ענין בחי' מצחא דז"א שהמצח מסתיר על המוחין והוא כמשל גילוי הרצון בבחי' הסכס שנשאר אחר הסתלקו' המוחין דהיינו שאין המוחין מאירי' בהרצון שיהי' הנהגתו ע"פ המוחי', רק שהוא בחי' רצון שנגמר כך פעם א' כמוחי' להיות רוצה כך וכך ונשאר הרצון בתוקף אף

ענין נשיאת הציץ . . . אהרן כה"ג: באוה"ת מארז"ל וסה"מ תרכ"ח שם נוסף: 'נת' זה כאריכות בדברי רבינו ז"ל ע"פ ועשית ציץ כו' ותמצית הדברים הוא' כו'. ראה ביאור ע"פ ועשית ציץ הנדפס בתרי"ח שנות תשל"ב, ב ואל"ך. ובתוס' הגהות באוה"ת תצוה ע' איתשיו ואל"ך. וראה גם שם ס"ע איתשיו ואל"ך. וראה גם אוה"ת שלה ע' תרג: 'ובכביאר [לד"ה ועשית ציץ] שלא נדפס בחי'א מכואר אשר הציץ הי' ענינו לחבר למעלה אסתכלותא דמצחא דאי'א במצחא דז"א. - בהבא להלן עד פיסקא 'רעפיו יש למרש' ראה בארוכה תו"ת ואוה"ת שם.

שמסתלקי' המוחין, ולכן מבואר באד"ר שם ובאדר"ז דרצ"ג דממצחא דז"א מתערי' כ"ד בתי דינין כו' דכיון שהרצון מאיר בבחי' הסכם לבד בלי התלבשות המוחין ע"כ אינו יכול לסבול כלל ההפך והמנגד לרצונו, משא"כ כשהרצון מאיר בבחי' מוחי' דז"א שהוא כמשל הרצון שע"פ השכל או הוא בחי' חסדים כי החכמה הוא מקור החסדים כמ"ש אבינו אב הרחמן וכנראה בחוש שהגדול יוכל לסבול גם אם עושים נגד רצונו מפני שדעתו רחבה למצוא אמתלא וזכות לעוברי רצונו, משא"כ הקטן מלא כעס וקפידא אם עושים נגד רצונו מפני מיעוט שכלו כו'.

אמנם בחי' מצחא דא"א עם היותו ג"כ בחי' רצון שבלי טעם, אך הענין שהוא למעלה מהשכל והטעם, כי ידוע שהרצון העליון הוא למעלה מהחכ' כו' וגקי' רעוא דכל רעיון ולפיכך הוא מקור החסדים יותר הרבה גם מבחכ' ומוחין דז"א כדכת' ארך אפים ורב חסד כו', וה"ז ההיפך ממצחא דז"א שהוא הרצון שלמטה מהשכל אבל מצחא דא"א הוא הרצון שלמעלה מהשכל, ואמנם במנחה דשבת אנו אומרים ואני תפלתי לך עת רצון כי אז מתגלה מצחא דא"א במצחא דז"א היינו גילוי הרצון שלמעלה מהחכ' ברצון התחתון שלמטה מהחכ' ואז נמתקי' הדינין דמצחא דז"א ומתנהרין אפיהי דז"א ומשתכחי' כל בתי דינין כנו' באד"ר שם והיינו משום שהרי הרצה"ע ב"ה שהוא מקור החסדי' מאיר בו ממש במצחא ובחי' רצון דז"א, וזהו ה"י ענין נשיאת הציץ לחבר אסתכלותא דא"א בז"א וזהו שהי' הציץ מרצהי' כמ"ש לרצון כו'.

עג

ועפ"י אפשר לפרש דזהו הטעם ע"פ הסוד למה שפסקו רז"ל דאין מעידין אלא על פ"פ עם החוטם וכדפי' רבינו ז"ל משום דמצחא הוא בחי' אשר לא ישב אדם שם כו' אלא שהקשינו לעיל דהא היינו דוקא במצחא דא"א ולא במצחא דז"א, אבל עפ"מ"ש בענין הארת מצחא דא"א במצחא דז"א אתי שפיר שהרי אז יש גילוי הארה במצחא דז"א ג"כ מבחי' הרצון שלמעלה מהחכמה שהוא למעלה מבחי' אדם כנ"ל ולפיכך אין מעידין עליו כו'. והשתא אתי שפיר הא דאיכא מ"ד דמדאורייתא מעידין על פדחת לחוד אלא דמדרבנן אתמירן, והיינו משום שהרי הארת מצחא דא"א במצחא דז"א הוא רק לעתים מיוחדים וכנ"ל דבמנחה דשבת אתגלי רצון דא"א בז"א, ואפשר ס"ל דגם בשעת הגלוי לא דמי ממש למצחא דא"א ולפיכך ס"ל שזהו רק חומר דרבנן. ולהוא לישנא דס"ל דמדאורייתא אין מעידין, ס"ל ודאי דבשעת גלוי מצחא דא"א במצחא דז"א אז בודאי יש גילוי הרצון שלמעלה מהחכ' גילוי גמור ממש

במנחה דשבת אנו אומרים ואני תפלתי: ראה ד"ה ואני תפלתי תרל"א, וסה"מ תרנ"ד, ותרע"ח הנ"ל.
 מרצה כמיש לרצון כו': באה"ת מארז"ל וסה"מ תרכ"ח שם נוסף: זהו תוכן דבריו ז"ל שם בקצרה
 הנוגע לענינינו.

וכדפי' רבינו ז"ל: לקיטת שה"ש שם כג, ג.

דמשיה אשתככי כל בתי דינין ונק' עת רצון הרי שיש הנהגה למטה כמו ע"פ הרצון שלמעלה מהחכ' בו.

וגם י"ל דס"ל דלעולם נשאר רשימו מהארת רצון זה בו"א דכך הוא לעולם בכל דבר שבקדושה שאף כשמסתלק מניח רושם בו, וגם יש למצוא דוגמא לזה ממ"ש האריו"ל שכל מצוה שהאדם עושה מאירה במצחו תמיד עד שעושה מצוה שני' בו, הרי שהארה זו מאירה גם לאחר מעשה המצוה, וי"ל למה מאירה במצחו דייקא. ונלע"ד ש"ל כדפרישית שהמצחא הוא כלי לאור הרצון ולכן גם רצונו העליון ב"ה שנמשך ע"י מעשה המצוה עיקר השראתו הוא במצח האדם יען היותו כלי לאור הרצון בו וכמו שרצון זה מאיר אף גם לאחר מעשה המצוה, כך י"ל שנשאר רושם הארת מצחא דא"א במצחא דז"א תמיד, ולכן ס"ל דמדאורייתא אין מעידין על הפדחת משום שיש בה הארת מצחא דא"א שהוא בחי' אשר לא ישב אדם שם בו' וכנ"ל.

עד

ועפ"ז יובן הפלוגתא דר"ש ור"י, דלר"י עודהו על מצחו מרצה אין עודהו על מצחו אינו מרצה דס"ל דהא דאין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם זהו רק חומרא דרבנן, אבל מדאורייתא יכולים להעיד וכתירוץ הא' שבפי' יש בכור והיינו לפי שגם בעת הארת מצחא דא"א במצחא דז"א אינו דומה כמו מצחא דא"א ממש וכנ"ל וכ"ש לאח"כ, ור"ש ס"ל כתירוץ השני דיכיר לחוד והכרת פנים לחוד וס"ל דהא דאין מעידין על הפדחת זהו דאורייתא כי דבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי לכן תמיד נשאר רשימה בו, ולכן גם בציץ שהוא בחי' אסתכלותא דא"א בו"א גם כשאינו על מצחו מרצה מפני כי נשאר רשימה, וזהו מ"ש והי' על מצחו תמיד לרצונו, שלרצון הוא תמיד גם כשאינו על מצחו הוא מרצה כי דבר שבקדושה אינו נעקר ממקומו לגמרי וכנ"ל.

בכל דבר שבקדושה שאף כשמסתלק מניח רושם: ראה אנה"ק ביאור לפי' ז"ך (קמו, א). אה"ת לך לך (כרך ד) תרעה, א. סה"מ תרל"ד ע' לט. וע' קעה. מ"ם רבים תרל"ז פי"ג (ע' יט). סה"מ תר"פ ע' י. שיחת ש"פ ויקי"פ תשמ"ו. [והוא ע"פ ע"ה של"ד פי"ג. של"ה פי"א. שמי"ז פי"ו. פרדס ש"ד פי"א. ס' לקרי"א לה"ימ סריס קלט (לג. ד)].

מגילה נקראת ב"א כו' כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורים בט"ו, כפרים ועיירות גדולות ב"ד אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה, איזה עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין כו'.

הנה ענין כרך וכפר יובן מ"ש במ"א (בד"ה וה"י מדי חדש כו') שזהו ההפרש בין תפלה דשבת לתפלה דחול שאינו דומה בן כפר שרואה את המלך כו', כי הנה ארז"ל כל מה שראה יחזקאל ראה ישעי' אלא שישעי' דומה לבן כרך שראה את המלך ויחזקאל לבן כפר כו'. והענין דבנבואת ישעי' כתיב ואראה את אד' כו' שרפים עומדים כו', ויחזקאל ראה חיות ואופנים, וההפרש שבין מעלת האופנים למעלת השרפי' זהו ענין ההפרש שבין בן כפר לבן כרך, כי הנה האופנים ברעש גדול כו' ע"י השגתם בחי' קדוש ומובדל כו' למעלה מבחי' טוב ומלא כו' הוא דומה לבן כפר שביטולו מפני המלך מחמת חידוש רוממותו למעלה מגדר השגתו, והרעש הוא ענין תשוקתם וחפצם בכלות הנפש, אך השרפים עומדים בבחי' ביטול ממעל לו מפני שבחי' התכללות וביטולי' הוא הנתפס במהותם ועצמותם והוא בחי' בן כרך שראה את המלך ע"מ שאין חידוש כל כך בעיניו רוממות המלך אלא מתענג ונהנה מזיו יקר תפארת גדולתו, כי השרפים הם בעולם הבריאה ששם מאיר חכ"ד דאצי' כמאמר אימא מקננא בכורסייא והתגלות עתיק בנינה לכן ג"ע העליון תענוג הנשמות הוא בבריאה כו', והשרפים הם בבחי' כורסייא כמ"ש יושב על כסא רם כו' שרפים עומדים כו'. אבל האופנים הם במדרגה שלמטה מהם דהיינו בעולם העשי' כמ"ש אופן אחד בארץ רק שהם משיגים בהיות בחי' התכללות זו להתכלל באור ה' רחוק מהם שהוא קדוש ומובדל כו' ואינו בגדר עלמין לא בגדר ממלא ולא בגדר טובב ואי לזאת כל חפצם וכל ישעם שתכלה אליו נפשם מה שלמעלה מיכולתם, ולכן הרעש גדול וכמשל בן כפר כו'.

מגילה נקראת: הוא ד"ה זה שבאוה"ת מג"א ע' ערה (בהוצאת תשי"ג). ונתבאר המאמר בד"ה זה: תרע"ה [סה"מ תרע"ב-ע"ז ע' שיא]. תשי"ד. תשל"ז. תשמ"ט. תשמ"ח. וכן בלקוטי-שיחות חכ"א ע' 202 ואילך. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קח ואילך. וראה גם ד"ה זה באוה"ת מג"א שם ר"ע ערה. תרכ"ז [סה"מ תרכ"ז ע' קעג]. תרמ"א.

מ"יש במ"א (בד"ה וה"י מדי חדש כו'): לקו"ת ס"פ ברכה צ"ג, א"ב ונ"א בסיוור עם ד"ה ר"א, ב. — הבא להלן הוא לשון הלקו"ת שם עם הוספות ובשינוי הסדר. וההפרש שבין מעלת האופנים למעלת השרפי': ראה גם לקו"ת נשא כח, ד. שלח מו, א. האיניו עד. טע"ג ואילך. ובאורכה בס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' מו ואילך. מאמרי אדה"אמצ' קונטרסים ע' תכג ואילך. אוה"ת תרומה ע' איתסד ואילך. אוה"ת דרושים לכה"ש ע' קמג ואילך. סה"מ תרל"ז ע' רמד וע' רמו ואילך. סה"מ תרס"ה ע' קמת ואילך. ד"ה מגילה נקראת תשי"ד. ד"ה להבין ענין עיגולים ויורש תשכ"ד. לקו"ש חה"ת תשמ"ח. לקמן ד"ה בשעה שהקדימו ד"ה וידבר גוי' בהעלותך. וביטול הוא: בלקו"ת ברכה שם: וביטול זה הוא.

וזהו ג"כ ההפרש בין תפלת שבת לתפלת חול, כי שבת הוא בחי' התגלות עונג העליון ישמחו במלכותך כו' ישבעו ויתענגו מטובך כו' הוא בחי' בן כרך שמתענג ונהנה כו' כנ"ל, וע"ז אמרו שמש בשבת צדקה לעניים, והענין כדכתי' שמש צדקה ומרפא בכנפי' כי שמש ומגן הוי' הוא המרפא בחי' רופא חולים דהיינו בחי' חולת אהבה דכנסי' שבימות החול ע"ד רעש גדול דאופנים להשתפך נפשם כמ"ש חלו נא פני אל, ויחל משה מלמד שהחלה כו', אבל בשבת הוא בחי' רופא חולים ע"י גילוי בחי' שמש בשבת הוא בחי' (יסוד אבא כו') שמי' הוי' כו', עכת"ד הנאמרים ע"פ והי' מדי חדש הניל. נמצא למדנו מזה דבחי' עשיי' הוא הנק' כפר שזוהו בחי' אופנים וגם הנהגת העולם בימות החול הוא ע"י ויק דעשיי' כו', ועולם הכסא שהוא עולם הבריאה נק' כרך שזוהו בחי' שרפים הנק' בן כרך כו', וזהו בחי' שבת שאז הנהגת העולמות ע"י ע"ס דבריאה כו' דרך מעבר יצי' ועשיי'.

עו

ב) והנה צ"ל ענין עיירות גדולות שהם ממוצעים בין בחי' כפר וכרך הניל, והוא בחי' ומדריגות חיות הקדש שהם ממוצעים בין שרפים לאופנים, כי הנה כרך הוא המוקף חומה מימות יהושע, משא"כ עיירות וכפרים הם פרוים ובלתי מוקפים חומה רק ההפרש בין עיר לכפר הוא, שער נק' כשיש בה עשרה בטלנים שבטלים ממלאכתו (ונונין משל צבור) כדי להיות מצויים תמיד בשעת התפלה בביהכנ"ס. וביאור ענין זה הוא כי בנושי' יש ב' בחי' הא' הם בעלי תורה שתורתם אומנתם, והב' בעלי עסקים רק שעוסקים במצות וגמ"ח (בית אמי אמצאך בחוץ). והנה אני חומה זו תורה כמו עד"מ החומה העשויה מאבנים נעשה מקיף ומגין להאדם אע"פ שהאדם הוא מדבר שלמעלה מהדומם דאבנים, כך עד"מ למעלה התורה נק' בחי' חומה שאותיות התורה נק' אבנים היינו לפי שנתלבשו בגשמיות בעינים גשמיים שבעוה"ז בתרומות ומעשרות, אך בהם מלוכש אור א"ס ב"ה הסוכ"ע מקיף עליון, וזהו אדון עוזינו צור משגבינו כו' בחי' מקיף, ולכן ארז"ל תורה מגינא ומצלא אפילו בעידנא דלא עסיק בה שהיא בחי' חומה, וזהו ענין על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים שחומת ירושלים היא בחי' מחו"ד לבושי המדות ולשך נמשך השמירה והמקיף וכמ"ש בתניא פ"ד וה' שלבושי מחדו"מ דתומ"צ גבוהים ממדות הנפש כו', ולכן גם* בן כרך כו' שהוא בחי' אהבה בתענוגים עכ"ז אין

וע"ז אמרו שמש בשבת צדקה לעניים: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז תק"ע ע' פה.
ע"ס הוי': באוה"ת מג"א שם: גילוי שם הוי'.

שבת שאז הנהגת העולמות ע"י ע"ס דבריאה: ראה גם תרי"א לך לך יג, א.

(כ"ח אמי אמצאך בחוץ): ראה תרי"א תרומה פ, ב. לקי"ת שה"ש מד, ד. וראה גם לקי"ת האינון עד, ב - אורות ב' הבחי' בנושי'.

אני חומה זו תורה: ראה לקי"ת ואחתנו ו, א. אוה"ת בשלח ע' תרפ"א. שה"ש ע' שנון.

שחומת ירושלים היא בחי' מחו"ד לבושי המדות: ראה גם תרי"א ושבכט, סע"א.

גם בן כרך... אהבה בתענוגים... אין ערוך... לנבי החומה והמקיף: בשולי הגילוי נרשם: "נה"י

ערוך האהבה זו לגבי החומה והמקיף הנמשך ע"י התורה, כי בחי' האהבה זו הוא רק לפי ערך השגתו לפום שיעורא דילי' ואף גם למעלה בגעה"ע נהנה רק מזיו כו' והוא בחי' ממכ"ע, אבל החומה והמקיף זהו בחי' סוכ"ע.

זזהו ענין שאמרו המוקף חומה מימות יהושע דוקא כי פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, פי' ענין חמה ולבנה כי הנה כתב' כי שמש ומגן הוי' אלקי' דשם הוי' נק' שמש ושם אלקי' נק' מגן והוא בחי' מדת מלכותו ית' מלכות כל עולמים, והוא הנק' לבנה והיא בחי' ממכ"ע ונק' לכך המאור הקטן שכדי להיות התלבשות בעולמות ב"ע הוא ע"י צמצומים גדולים, ולכן יהושע נק' נער בחי' אנפי זוטרי, אך מ"מ יהושע קיבל משה פני חמה כו' הוא בחי' המאור הגדול שהוא בחי' שם הוי' סוכ"ע שמאיר בבחי' מקיף מקרוב לבחי' ממכ"ע, והו ענין כרך המוקף חומה, כי בתי הכרך הם מבחי' עיר אלקינו שהוא מדת מלכותו כנודע ממארזל אימתי גדול כו' כשהוא בעיר אלקינו הרי העיר מבחי' שם אלקים, אבל החומה והמקיף זהו משם הוי' וכשהכרך מוקף חומה היינו המשכת סוכ"ע בממכ"ע להיות בבחי' מקיף מקרוב עכ"פ והיינו ע"י אותיות התורה משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע כו' (ולכן למעלה בשרפים שהוא בעולם הבריאה נק' מוקף חומה כי בינה מקנא בכורסייא ובינה היא מקיף לזו"ג בסוד ופרוס עלינו סוכת שלומך, ועיין בפע"ח שער הסוכות, וזהו חומת אותיות חותם שהיא בחי' בינה).

ג) אך בחי' המשכת חומה זו זהו דוקא ע"י העסק בתורה כנ"ל אך מי שאינו יכול לעסוק בתורה כו' נק' בחי' בן עיר דהיינו בחי' גדול ה' ומהולל בעיר אלקינו, ויובן זה ע"ד הפרש בין חיות הקדש לשרפים שהוא הפרש בין בחי' רוח לבחי' נשמה שבחי' רוח הוא ההתפעלות באלקות כמ"ש רוח האדם העולה היא למעלה והיינו התעוררות וגילוי האהבה שנבגש אלקית כמ"ש במ"א בענין עבד עברי כו' וזהו בחי' ר"ק מקננין ביצי' דהיינו הגם שאין מאיר שם בחי' מוחין דגדלות להיות במדריגת בן כרך שמשגי בטוב ולכן גם החיות מתנשאים ברעש גדול כו', אך מ"מ יש להם בהמדות בחי' שלימות והו ענין

בעשי' כפר, ת"ת ביצירה עיר גדולה, אך ב' שלישי ת"ת העליונים אי"א לילות רק בכ"ש עיר גדול אימתי גדול כשהוא בעיר כו'. חומת ירושלים לבושים דתורה גבוהים מאהבה בתענוגים, ממעל לר'.

פני חמה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה: ראה גם סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרכב. אה"ת ואתחנן ס"ע צג ואילך, ובכ"מ.

מדת מלכותו . . העיר מבחי' שם אלקים: ראה אה"ת נח תת"ע. א. שה"ש ע' תשנז ואילך. חומת אותיות חותם: ראה גם סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תתקצח. תקס"ח ח"א ע' שפג (ובה"מ שם בח"ב ע' תתכה סוד ב). לעיל ד"ה צדקת פראונו. כמ"ש בח"א בענין עבד עברי: אה"ת משפטים ע' אקכט ואילך.

לילות רק בכ"ש: כיה בהכתי' דס' תרכ"ט (וכן נדפס באה"ת מג"א שם ס"ע רעז). ולפי' צ"ב פירושו.

ר"ק, אבל באופנים אין מאיר רק בחי' נהי' שהוא בחי' נפש שלמטה מבחי' רוח, והיינו למטה רק בחי' הודאה כו', וזהו כמשל בן כפר שרחוק מהמלך יותר מכן עיר דהיינו שאין לו רק בחי' הודאה כו' (והרעש גדול זהו כשרואה את המלך דהיינו לפעמים יתעורר ברעש גדול כו', משא"כ ר"ק דיצי' היינו מי שיש לו תמיד בכל יום בחי' ואהבת כו', וזהו ומהולל מאד בעיר אלקינו דוקא).

עח

והנה בחי' זו נק' עיר ע"ש שיש בה עשרה בטלנין וכו', פ"י שכל רוח ונפש כלולה מע"ס ג' שכליים וז' מדות, כי אף מי שיש לו רק בחי' רוח שהוא ר"ק מ"מ יש בהם בחי' מוחין השייך להמדות רק שאינו בחי' מוחין וגדלות כו', וכאשר האדם משים שכלו ומדותיו להש"ת הרי העשר בחינות שבנפש שלו בטלים ממלאכתן הגשמית ועוסקים במלאכת הש"ת. ויובן זה בחי' זו ג"כ למעלה כי הנה כדי להיות השפעת החיות בעוה"ז הגשמי הוא ע"י התלבשות בע"ס דעשי' וכמאמר תתברך כו' על כל שבח מעשה ידך שבחי' זו נק' עשיי' כמו כח המעשה עדי"מ שהוא לבוש החיצון שבנפש, משא"כ מבחי' ע"ס דיצי' לא יכול להיות נמשך החיות בעוה"ז הגשמי שלא יכול להכיל השפע, כ"א שע"ס יצירה משפיעים לע"ס דעשיי' ומע"ס דעשיי' נמשך החיות למטה, ולכן נק' ע"ס דיצי' עשרה בטלנים שבטלים ממלאכת השפעה לעוה"ז הגשמי ומ"מ הם המקורים המשפיעים לע"ס דעשיי', וה"ז כמשל עשרה בטלנים שבטלים ממלאכתן ויושבין בביהכ"ס שהם באמת נטורי קרתא אעפ"י שאין עוסקים במלאכה כו' כי בזכותם משתמרים כל העיר ונמצא שמירתם הוא בדרך העלם ולא בגילוי כמו"כ השפעת ע"ס דיצי' מתלבש בע"ס דעשיי' וההשפעה למטה באה מע"ס דעשיי' כו' (ועמ"ש במ"א בענין שם אל אד' השולט בעשיי' כו' שממנו נמשך לבוש הטבע משא"כ בגילוי ע"ס דיצי' כו') ודבר זה מצאתי להר"ר חיים כהן תלמיד הרח"ו ז"ל, ולכן נק' בחי' זו עיר גדולה שהיא בחי' מקבל מבחי' גדול הוי' כו' בעיר אלקינו שגדולה הוא בחי' חסד והיינו ר"ק דאצי' המתלבשים כו"ק דיצי' כנ"ל, והמשכה זו ע"י קיום ואהבת כו' שאהבה בחי' חסד והיינו בחי' ר"ק שבנפש, וזהו שארז"ל בטלנים הם כדי להיות מצוים תמיד בעת התפלה שהוא זמן התעוררות בחי' ואהבת כו'.

וזהו מגילה נקראת כ"א עד בט"ו, כי י"א הם בחי' ו"ה, וט"ו הוא י"ה, והיינו כי כרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון קורין בט"ו להיות כי

השפעת החיות בעוה"ז . . . ט"ו התלבשות בע"ס דעשיי' ראה גם ת"א לך לך יג. א.
ועמ"ש במ"א בענין שם אל אד' השולט בעשיי' לקיפת מסעי פס, סעיב.

ודבר זה מצאתי להר"ר חיים כהן תלמיד הרח"ו ז"ל: כס' טור בריקת הלי' טורים ס"י תרפ"ח. ראה גם אה"ת דרושים לשיש ע' איתסו, ח"ל: ג' נטוי"כ ס"י תרפ"ח בענין איהו עיר גדולה כו' כי עשרה בטלנין הם ע"ס דודא דאצילות כשמלוכשים ביצירה להחיות העולמות נק' בטלים ממלאכתם כי המלאכה ששת ימים עשה נמשך ע"י ע"ס דיצירה וע"ס דודא דאצי', וע"ס דודא דאצי' אע"פ שמלוכשים בע"ס דיצירה נק' בטלנים שבטלים לאא"ס, וע"ז נק' עיר גדולה שמאר בה גדול העולמים כו'.

בינה מקננא בכורסייא היא עולם הבריאה לכן קורין בט"ו נגד בחי' י"ה, אבל
כפרים ועיירות גדולות שהם בחי' יצ"ו ועשי', ונודע כי ז"א מקננא ביצ"ו ומל'
בעשי' לכן לפעמי' בי"א הוא בחי' י"ה של ש' הוי' היינו בחי' ז"א כו'.

(בס"ד, פ' תשא ופורים).

עט

וַיִּבֶן בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו, וארז"ל במד"ר משל דהמן רשיעא
לעוף שעשה קן על שפת הים ושטף הים את קנה אמר איני זו משם
עד שנעשה הים יבשה והיבשה ים, מה עשה נטל מים מן הים בפיו ושופך
ליבשה ונטל עפר מן היבשה ומשליך לים, בא חבירו ועמד לו על גביו ואמר
ביש גדא וטמיץ מזלא סוף סוף במה את יכיל, כך אמר לו הקב"ה להמן הרשע
אי שוטה שבעולם אני אמרתי להשמידם כביכול ולא יכולתי שנא' (תלים ק"ו)
ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו, ואתה אמרת להשמיד
להרוג ולאבד כו' חייך רישך מתורם חלף רישיהון, דאינון לשיובא ואת
לצליבא.

וְלֵהֲבִין זה יובן ע"פ מ"ש במד"ר פ' כי תשא פמ"ג ע"פ ויחל משה עשה
את המר מתוק, וכן ת"א ע"פ מה מתוק מדבש מה חלי מדובשא,
ושם במד"ר אמר ר' ברכי' בשם כו' כיון שבאו ישראל למרה כו' התחיל משה
מהרהר בלבו ואמר המים למה נבראו מה הנאה יש לעולם מהם וידע הקב"ה
מה שמשא מחשב אמר לא תאמר כן ולא מעשה ידי הם יש דבר בעולם שלא
נברא לצורך כו' אלא אני מלמדך שנא' ויורהו ה' עץ כו' וימתקו המים אין
ויורהו אלא לשון לימוד, וכשבאו ישראל למדבר וביקש האלקים לכלותן כו'

ויבן בעיניו: תוכן המאמר נמצא גם בד"ה ויחל משה שבאוה"ת תשא (כרך ה) ע' איתתקצ ואלך [וראה ע'
בי ואלך], ביד ואלך. אה"ת מסעי ע' אישעט ואלך. סוד"ה ויבן בעיניו תשכ"ו. וראה ד"ה. איתא במדרש
משל להמן רשיעא' באוה"ת מגיא (הוצאת תשי"ג) ע' רסד ואלך.

המאמר שלפנינו נמצא ג"כ בכתי' 1029 יט, א [הנחות כ"ק אדמו"ר מהר"ש]. וראה מאמר זה בשינויים

כו' בס' פלח הרמון ע"ס שמות ע' שע ואלך [בכותרת: ש"ק פ' צו קודם המנחה רחב"ת [תרס"ז]].
בא חבירו... ואמר... כך אמר לו הקב"ה להמן הרשע: בד"ה. איתא במדרש משל להמן רשיעא'
שבאוה"ת מגיא שם ע' רסד מקשה: ולכאורה תמוה איך במשל אמר בא חבירו ועמד לו על גביו, ואיך יצדק
כן בנמשל שהוא מה שאמר לו הקב"ה, באיזה דרך יתייחס הקב"ה לחבר לו חלילה, וקושי' זו מבואר
באלשיך ע"ש הביאור בארוכה. וראה ע"ז ד"ה ויבן בעיניו תשכ"ו.

וְלֵהֲבִין: זה: בהנחת הריה מפאריטש שם נוסף: והנה להבין איך שייך לומר ולא יכולתי הלא הוא כל יוכל
ראו נמצע מאתו יח'.

אמר משה רבש"ע בקשת לאבד את ישראל כו' לא כן אמרת לי במרה עשה את המר מתוק, אף עכשיו חלי מרירותן של ישראל ורפא אותן הוי ויחל משה כו'.

ולהבין זה הנה איתא בזהר בראשית ענין מהפך מחשוכא לנהורא ומיררא למיתקא, הנה כתי' ויקרא אלקי' לאור יום ולחשך קרא לילה, וצ"ל ד' לשונות אלו אור וחשך ויום ולילה, שלכאור' אור ויום הוא א' וחושך ולילה הוא א'. והענין דהנה אור וחשך הם בחי' מדות עליונות חו"ג, אור הוא בחי' חסד, וחשך הוא בחי' גבורה, והנה מדת החסד מאיר ביום כמ"ש חסד אל כל היום, וכמשארז"ל אידלי יומא אידלי קצירא, לפי שביום מאיר בחי' מדת החסד בחי' אור כו', אכן כלילה הוא בחי' חשך בחי' גלות שנמשל ללילה, ולכן בד"כ נק' העוה"ז בשם לילה והעוה"ב בשם יום כו'. וזהו מ"ש להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות, פ"י כי בבוקר שהוא בחי' יום מאיר בחי' מדת החסד, אכן בלילה בחי' חשך עז"נ ואמונתך בלילות, פ"י אמונה כי הנה יש ב' בחי' ברכה והודאה, פ"י הודאה הוא רק בחי' הביטול מחמת ההודאה אף שאינו משיג איד' ומה, שזהו בחי' החשך וההעלם שאינו מבין הענין כמו שהוא דאם הי' מבין בטוב אינו שייך לאמר לשון הודאה, של' מודה משמע הגם שאינו מבין מ"מ הוא מודה לדבריו. ויובן ענין זה למעלה כי הנה כדי שיהי' מאתו ית' בחי' מל' ש' אלקי' מקור כל העולמות הוא ע"י גבורות וצמצומים רבים וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, שכדי להיות בחי' מלכותך מכ"ע זהו ע"י גבורתך להתלבש בבחי' דבור כו' כמ"ש במ"א בד"ה תקעו בחדש שופר (תרט"ז), וברכיבי ההשתלשלות נעשה ונתהוה בחי' העלם גמור שאינו יכול להשיג כלל כ"א בחי' הודאה שמודה שכן הוא אף שאינו משיג מחמת החשך וההעלם כו', וזהו ואמונתך בלילות בזמן הגלות שנמשל לחשך שאינו מושג גילוי אלקותו ית' וזהו רק בבחי' אמונה כו'.

9

אך הנה כתיב נר הוי' נשמת אדם שנש"י נמשלו לנרות כמו שהגד מאיר את החשך כך נש"י הם הממשיכים בחי' ש' הוי', כי הנה כל אדם

מהפך מחשוכא לנהורא ומיררא למיתקא: באוה"ת תשא ג' גוספי: ויש להבין הפרש בין אתהפכא חשוכא לנהורא לבחי' אתהפכא ממיררו למיתקא. בהבא להלן ראה גם תי"א מקצ' מ. א. לקי"ת דרושים לשי"ש סד. ב.

שביום מאיר... בלילה הוא בחי' חשך: ראה גם תי"א מגי' צד, ד. לקי"ת פנחס עט, ד. - בכ"ז ראה בארוכה לקמו ד"ה ויחד לבנינו.

להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות: ראה סידור עם דא"ח קפט, א. פירוש המילות לאדהאמיצ' פא, ב. יש ב' בחי' ברכה והודאה: בהבא להלן ראה לקי"ת דברים א, א.

כמ"ש במי' בדיה תקעו בחדש שופר (תרמ"ז): ראה אוה"ת דרושים לר"ה ע' אשמו ואילך. וראה גם סה"מ תרכ"ח ע' קעג.

נר הוי' נשמת אדם שנש"י נמשלו לנרות: בהבא להלן ראה גם לקי"ת ואתחנן ב, א.

מישראל חייב לברך מאה ברכות בכל יום, וע"י הברכה ממשיך בחי' ש' הוי' כאמרו ברוך אתה הוי' ברוך הוא בחי' המשכה שממשיך בחי' ש' הוי', והנה פי' ש' הוי' הוא מקור התהוות האור והגילוי וגם בחי' ההעלם הנעשה מריבוי הצמצומים דש' אלקים הנה קודם שנתצמצמו בבחי' אותיות הדבור הם כלול' בשם הוי' ושם הם ג"כ בבחי' הגילוי, והי' עד"מ שאנו רואים באדם שיש בחי' מחשבה ודבור והיינו שבתחלה הדבור הוא כלול במחשבה ואח"כ יוצא מהעלם אל הגילוי בדבור, וכמו"כ למעלה יש ג"כ כמה בחי' השתלשלות, אכן ש' הוי' הוא מקור ההשתל' וראשיתן שהוא האור המאיר בכללות ההשתל', ולכן באמרם ברוך אתה הוי' ממשיכ' בחי' אור הוי' וקדושתו להיות מאיר גם במקום החשך כו', וזהו נר הוי' נשמת אדם שנשי' ע"י הברכות ממשיכ' בחי' ש' הוי'. אך הנה כתב' כי אתה תאיר נרי והוי' יגי' חשכי שממע שהוא ית' מאיר נר דנשי', ובאמת שניהם אמת כי כדי שיהי' כח בנשי' להמשיך בחי' נר הוי' זהו ע"י שניתן להם כח מלמעלה להאיר החושך שזהו בחי' כי אתה תאיר נרי להיות נר הוי' נשמת אדם.

וזהו ענין להפך חשוכא לנהורא היינו להיות מאיר ש' הוי' גם במקום החשך וההעלם, ובעבודה זהו מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי', והיינו כאשר יתבונן שביים כלול בכלל מדת הלילה והחשך וע"י שם הוי' מאיר את הלילה שזה"ע מדת היום שכולל מדת לילה, כך והשבות אל לבבך שיש ג"כ ב' לבבות כו' כמ"ש במ"א, כי הוי' הוא האלקי' שבשרשו למעלה הוא בחי' הוי' ואלקי' ובאמת ע"י העבודה מאיר ש' הוי' בשם אלקים כו' להיות יחוד הוי' אלקי' בחי' מחשוכא לנהורא.

פא

וענין מרירא למיתקא, הנה יש שקדים המרים ושקדים מתוקין ואין לך עשב שאין לו מזל כו', ובשרש למעלה יש ב' השפעות כי שקד הוא ל' השפעה כמו שוקד אני על דברי כו', והיינו שבבחי' ההשתל' יש ב' מיני המשכות חו"ג, חסד הוא בחי' מתיקות וגבורה הוא בחי' מרירות, והנה כתב' שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, וצ"ל מה שבכל משנה תורה אמר משה לשון ה' אלקיכם, ובק"ש אמר ה' אלקינו שכלל גם עצמו ג"כ בבחי' זו, הנה ארו"ל ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד אטו האידינא לאו אחד הוא, ותיצרו על מ"ש הוי' אחד לא כעוה"ז העוה"ב כעוה"ז על הטוב מברך הטוב והמטיב ועל הרעה מברך דיין האמת, אבל לע"ל כולו הטוב והמטיב, ועל מ"ש

ש' הוי' הוא מקור התהוות האור והגילוי; באוה"ת תשא שם ע' איתקצב נוסף: ששם הוי' הוא בחי' אור וגילוי שמאיר את חשכת עוה"ז כי ביום מאיר י"ב צירופי הוי'.
 שיש ג"כ ב' לבבות כו' כמ"ש במ"א: לקי"ת ואמתנו ז' ד.
 ונין מרירא למיתקא... שקדים המרים ושקדים מתוקין: בהבא להלן ראה אוה"ת תשא שם ע' איתקצבה ואילך. וראה גם שם ע' איתקצב.

ושמו אחד תירצו, עכשיו לא כמו שאני נקרא אני נכתב, נכתב בשם הוי' ונק' בשם אד' ולעיל נק' בשם הוי' ונכתב בשם הוי'. ולהבין זה הנה בעוה"ז יש ב' מיני השפעות חו"ג ולכן על הטובה מברך הטוב והמטיב על השפעת החסד והטוב, ועל ההיפך מברך כו' שהוא בחי' השפעת הגבו' כו' ולכן לא כמו שאני נכתב אני נקרא נכתב בשם הוי' ונקרא בשם אד', כי אדנ"י הוא א' דין, והיינו שבחי' הדינים והגבורות נמתקים ע"י האלף בחי' א' דאה"י בחי' מופלא פלא כו', אבל לע"ל כולו הטוב והמטיב כי לית שמאלא בהאי עתיקא שאין שם בחי' גבורות כלל והגבורות הם ג"כ חסדים כו', ולכן לע"ל נכתב בשם הוי' ונק' בשם הוי'. והנה בק"ש אומרים הוי' אלקינו הוי' אחד, ופרש"י מה שלע"ל יהי' הוי' אחד כו' כעת הוא הוי' אלקינו, והיינו שנש"י יכולים להמשיך בחי' זו עכשיו ג"כ, וזהו ענין טעמין מריין למתיקו, שאפי' המרירות יבין שזהו מתיקות וחסד וכמ"ש חושך שבטו שונא בנו וכמ"ש ודרך חיים תוכחת מוסר שזהו בחי' זיכור וחסדים, וזהו טעמין מרייא למיתקא שיבין ויטעום המרירות כאילו הם השפעות המתיקות והחסדים כי חושך שבטו שונא בנו.

והנה עיקר הממשיך המשכה זו זהו משה שזהו ענין מ"ש ויחל משה שהמתיק הגבורות כמו שהם למטה שימתקו ויהיו מתוקים, כי בחי' טעמין מרייא למיתקא זהו רק שמבין שכך צריך להיות ונדמה לו ממש כאלו הם השפעת החסדים כי זהו כדי לזכך כו', אבל משה הי' ממשיך למטה ממש שלא יהי' מרירות כלל כ"א מתיקות וכמ"ש וימתקו המים שהמתיק אותם למטה ממש והיינו כי משה הי' מן המים משיתיהו מן המים העליונים שלמעלה מהפרסא הא' שהוא בחי' מו"ס אשר לית שמאלא בהאי עתיקא, וזהו ענין הציץ ג"כ שהוא בחי' אסתכלותא דעלמא עילאה בעלמא תתאה כו', והארה מבחי' זו הי' ג"כ נחום איש גם זו שהי' אומר גם זו לטובה כנודע, ולכן נעשה לו נס בגילוי שהעפר שהביא היו יקרים יותר מאבנים טובות שלכן מלאו לו אבנים טובות תמורת העפר כמשארז"ל בתענית ד"ג ע"א, אך העיקר הוא משה כמארז"ל בשגם זה משה, בשגם גימ' משה שמשה הוא המשיך בחי' זו למטה

פב

שאפי' המרירות יבין שזהו מתיקות וחסד . . . זיכור וחסדים: ראה גם לקרית חקת טב, א. תניא פכיו (לג). א. אנהיק ט"י יא (קטו, ב). ט"י כב (קלד, ב).

ודרך חיים תוכחת מוסר שזהו בחי' זיכור וחסדים: באה"ת תשא שם: שדרך חיים שהוא העוה"ב או פנימיות התורה כו', הנה הוא נמשך ע"י תוכחת מוסר דוקא כי ע"י היסורין נודרך הכלי עד שיוכל לקבל גילוי הפנימיות.

שיבין ויטעום המרירות כאילו הם השפעות המתיקות: באה"ת מסעי ע' אשעט מוסף: ויל' שע"י שטועמן בהם טעם מתוק ע"י ההתבוננת שאין רע יורד מלמעלה ומלוכש בזה טוב הגנוז כמ"ש באגה"ק ט"י י"א ע"י באמת נמתק הדין.

משה דיין מן המים משיתיהו מן המים העליונים: ראה תרי"א שמות נא, ד. יתרו טו, א. משפטים עו, סע"ב. וזהו ענין הציץ . . . אסתכלותא דעלמא עילאה בעלמא תתאה: ראה בארוכה לעיל ד"ה ועשית צ"ן. וזוים איש גם זו שהי' אומר גם זו לטובה: ראה גם לקרית חקת טב, א.

שזהו ענין ויחל משה חלו מרירותן של ישראל שהצדיקים מהפכין מדה"ד למדה"ר, וזהו לולי משה בחירו כו', כי הנה ארז"ל כ"מ שנא' לולי אינו אלא זכות אבות שנא' לולי אלקי אבי אברהם, ולכן אמר משה זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב בזכות אבות כו', והנה לולי ביר"ד ולולא באל"ף הם פי' אחד, וענין לולא באל"ף הוא לו לא, לו בוא"ו ולא באל"ף, והנה מצינו בהרבה מקומות שלו בוא"ו הוא אחד עם לא באל"ף, כמ"ש כי אל דעות הוי' ולא נתכנו עלילות, כתי' באל"ף וקרי בוא"ו, וכמ"ש הוא עשנו ולא אנחנו, כתי' באל"ף וקרי בוא"ו, בכל צרתם לא צר כתי' באל"ף וקרי בוא"ו. והענין כי וא"ו הוא בחי המשכה כמ"ש במ"א בענין קדש וא"ו שהוא המשכה מבחי' קדוש כו', וזהו ענין מדת חגי"ת אברהם יצחק ויעקב שהעולם מתנהג ע"פ המדות מרירות ומתקות כנ"ל, והנה לא באל"ף פירושו אשר להתם אינו נוגע כלל כו', ואעפ"כ ע"י לו בוא"ו מגיע לבחי' האל"ף כמ"ש בזהר להתם מטי עקתא דישראל שאע"פ שאינו נוגע כלל עכ"ז ע"י התעוררות רח"ר מגיע לבחי' אל"ף אשר לית שמאלא שמשם יומשך למלאות כל הפגמים כו' כמ"ש באורך במ"א בד"ה והפכתי אבלם לששון בסוף הדרוש.

ומעתה יובן המד"ר מה שהמנן רצה לאבד את ישראל ואמר לו הקב"ה אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי ואתה אמרת כו', הנה כתי' ואלה המלכים אשר מלכו לפני מלך לבנ"י, ש' מלכים קדמאין דתהו קדמו לבחי' התיקון, וזהו ענין ראשית גוים עמלק שעמלק הוא ראשית הו' מלכין קדמאין כו', ולכן רצה המן שבא מעמלק שיכרע לו מרדכי באמרו שגם זקיננו יעקב כרע והשתחוה לעשו זקיננו, והיינו לפי ששרש עשו הוא מעולם התהו שקדם לתיקון בחי' יעקב כו', אך מרדכי השיב לו זקיני לא השתחוה לזקניך גם אני לא אשתחוה לך כי בנימין לא נולד עדיין בעת שכרע יעקב לעשו כמ"ש במד"ר באורך וכמ"ש ביפ"ת ע"ש, ובאמת אם ה' נולד בנימין לא ה' צריך יעקב להשתחוות לעשו כו'. והענין הוא דהנה טענת המן ה' מפני ששרשו מעולם התהו שקדמה לתיקון, אכן באמת הנה תהו ותיקון שניהם הם רק הארה, שעולם התהו הוא ג"כ רק הארה בעלמא כו', ולכן לגבי בנימין שהוא

פג

וזהו לולי משה בחירו: כהבא להלן ראה אוה"ת תשא שם ס"ע ב"ג.

וא"ו הוא בחי' המשכה כמ"ש במ"א: ראה חו"א משפטים עה, ב. ק"א. ב. לקי"ת אמור לב, ג. בהעלותך, ל. ד. שה"ש כא, ב. לו, ד. ועוד.

כמ"ש באורך במ"א בד"ה והפכתי אבלם לששון בסוף הדרוש: ס' מאמרי אדה"ז נביאים ס"ע רטו. וראה גם אוה"ת מסעי ע' אישפן. אוה"ת תשא שם ע' ב"ג.

ראשית גוים עמלק . . . ראשית הו' מלכין קדמאין: ראה בארוכה ס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' קסו ואילך. תקס"ג ע' קצה ואילך. ובכ"מ.

המן . . . שטרונו מנולם התהו: כהבא להלן ראה בארוכה אוה"ת מג"א שם ע' רסה ואילך. ד"ה רכז בעניני תשכ"ו.

בשרשו יותר נעלה משניהם כו' כי עולם התהו הוא רק מבחי' יו"ד דשם ס"ג שנפל בשבירה כו', אכן הנה כתי' כי גאה גאה ותרגום אתגאה על גאותא שהמן שהוא בחי' גיאות בחי' חוצפה אתגלאה עליו, וכמ"ש ואם זרוע כאל לך עדה נא גאון וגובה, משמע שכדי להשפיל בחי' גיאות זהו ממקום גבוה מאד, ולכן אמר לו אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי ואתה אמרת להשמיד להרוג ולאבד חיין רישך מתורם הם לשיבוא ואת לקטלא שנמשך מבחי' גאה גאה, וכאשר נמשך מבחי' גבוה מאד אזי נדחה הקליפה והרע דעמלק והמן (כי אפי' במקום אשר אם צדקת, הנה זהו רק בבחי' החיצונית ממקום ההוא, אבל בבחי' הפנימית נשי' הם העיקר שזהו ענין אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו עאכ"כ וכמו שארז"ל ולא תהא כהנת כפונדקית כו' כמ"ש במ"א).

ולשון המשל במד"ר לעוף שעשה קן על שפת הים שטף הים את קנה, פי' ים ויבשה הוא בחי' ב' דעות ד"ע וד"ת, ים הוא בחי' עלמא דאתכסי' בחי' ד"ע בחי' נשי', ויבשה בחי' ממכ"ע בחי' ד"ת שלמטה היש שזהו בחי' עמלק והעוף עשה את קנה על שפת הים (פי' קנה י"ל ע"ד ואם בין כוכבים שים קינך כו'), שטף הים את קנה שזהו בחי' דחיית הקליפה דעמלק, וזהו שנא' בהמן ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו, דהנה בירושלמי ספ"א דפיאה ארז"ל שמה שאמרו מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומח' רעה אינה מצרפה, הני מילי בישראל אבל בעכו"ם כהיפך שמחשבה טובה אינה מצרפה ומחשבתו רעה מצרפה כאילו כבר עשה, ומביא ראי' מקראי, והובא ירושלמי זו תוס' בקדושין דל"ט ע"ב. ומאחר שהמן חשב מחשבה רעה ה"ה כאלו כבר קיימה, וה"ז כמשל העלוקה שלאחר שמוצצת הדם מתה, וכך כתי' עת אשר שלט האדם באדם לרע ששליטת אדם בליעל באדם דקדושה הוא לרע לו בכדי להוציא הניצוצות מה שנבלע בו, ומאחר שבמח' חשב המן על היהודים להשמיד להרוג ולאבד הקב"ה מצרפה למעשה כמו שכבר עשה ונמצא ע"י שליטה זו של אדם בליעל באדם דקדושה כבר יצאו ממנו כל הניצוצות שהיו בו ולכן תלו אותו ואת בניו על העץ כו'.

פד

אמרה איני זו מכאן עד שאעשה מים יבשה ומיבשה ים היינו להשמיד את כל היהודים, אמר הקב"ה אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי ואתה

ואם זרוע כאל לך: ראה בארוכה אה"ת מג"א שם. ס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' קפט. אה"ת וארא ע' רלא. ד"ה ראה נתתיך אליקים לפרעה תרלי"א, עור"ת (טה"מ עור"ת ע' קכט) תשט"ו.
 בבחי' הפנימיות נשי' הם העיקר... כמ"ש במ"א: ראה אה"ת מג"א (הוצאת תשי"ג) ע' קסז, וע' קפ.
 וראה גם שם ע' סא. תראי קכ, רע"א. לקי"ת חקק נט, סע"א. ובכ"מ.
 ים ויבשה... ד"ע וד"ת: ראה בארוכה ס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תה וא"לך. ביאוריו לאדה"אמצ
 מנ, סע"ב וא"לך. ולהצ"ע ע' ריג.
 אני אמרתי להשמידם ולא יכולתי: באה"ת תשא שם ע' ב"ג מוסיף: ואפ"ל אני אמרתי היינו ע"פ מדות

אמרת כו' חייך הם לשיזבא ואת לקטלא, ובזה יובן מ"ש במאור"א בשם דברי הגדה, ויאמר המן זו מדה"ד למלך אחשורוש שראשית ואחרית שלו, והיינו כי מדה"ד הוא בחי' אני אמרתי להשמידם שהוא בחי' מדה"ד בשורש, וכמו"כ המן למטה רצה ג"כ לעשות כזה אמר לו הקב"ה חייך הם לשיזבא ואת לצליבא, והיינו כי ע"י שנש"י מהפכין מחשוכא לנהורא וממרירא למיתקא ע"י ממשיכים מבחי' אוא"ס דלית שמאלא בהאי עתיקא, לכן גם כשמבגי' א"ע לקבל מבחי' אם תגביהי כנשר ובין כוכבים שים קנך גם משם אוריךך נאום הוי' שבפנימי' העיקר שיומשך לנש"י כו', לכן הם לשיזבא ואת לצליבא כו'.

פה

בס"ד. ש"פ ויק"פ, פ"פ, ן"ט.

וידבר ה' כו' זאת חוקת התורה אשר צוה הוי' כו' ויקחו אליך פרה אדומה כו', וצ"ל מ"ש ב"פ הוי' הלא נא' תחלה שהוי' דיבר אל משה והי' צריך לאמר זאת חוקת התורה אשר אני מצוה, או סתם זאת חוקת כו' ויקחו, ולמה נא' פעם שני אשר צוה הוי'. וגם צ"ל לשון חוקה הנאמר במצות פרה אדומה. הנה כתי' (תלים קי"ט) יהי לבי תמים בחוקיך וארוז"ל במד"ר פ' בא פ"ט זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה למה ששניהם דומים זל"ז, בזה נא' זאת חקת הפסח ובזה נא' זאת חוקת התורה, ואי אתה יודע איזה חוקה גדולה מזו משל לשתי מטרונות דומות שהיו מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות מי גדולה מזו אותה שחברתה מלוה אותה עד ביתה והולכת אחר"י כך בפסח נא' בו חקה, ובפרה נא' בה חקה ומי גדולה הפרה שאוכלי פסח צריכין לה שנא' ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת. ולכאוי' צ"ל מאחר שאמר תחלה למה ששניהם דומות זל"ז ומה שאמר את"כ ואי אתה יודע איזהו חוקה גדולה מזו

דאצי' הנקי' דא ששם יש מדת הדין שמחמת זה נתחייבו, לא יכולתי היינו ע"י שמשא בחירו עמד בפרץ, ע"ד ת"ת עולה עד הכתר ומשם המשיך להמתיק הדין. והנה המן יניקתו מסיגי הדין ולכן זהו קיז אם מדה"ד כעצמה לא יכלה כו' כיש וקיו להבדיל בחי' המן שניקתו מסיגי הדין כו'.
מ"ש במאור"א . . . אחשורוש שראשית ואחרית שלו: ראה גם אודות' תשא שם ע' ביג. ונת' בדיה ויהי בימי אחשורוש שבאודות' מגיא (הוצאת תשי"ג) ע' ג. סה"מ תרס"ט ס"ע קנד ואילך.

וידבר ה' כו' זאת חוקת: כמה מעניני המאמר בקיצור – באודות' חוקת ע' תשע"ד. וראה גם שם ע' תשצ ואילך. תמיד ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרכב. איתרלה. איתרלה ואילך.
להלק הב' של המאמר ראה ד"ה ויקחו אליך באודות' חוקת ס"ע תשעו ואילך. המאמר נתבאר באריכות בדיה זו: סה"מ עטרות' ע' שיג ואילך. סה"מ תרפ"א ע' קצט ואילך. תשכ"ט (ש"פ פרה). תשמ"ח (ש"פ פרה).
יהי לבי תמים בחוקיך . . . חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה: בהבא להלו' ראה אודות' חוקת שם ע' תשעו.

הלא הם דומות, אך הענין שהכוונה שהם דומות ששניהם הם חוקות כי יש במצות שהם צוויים ויש שהם חוקות, וביזה הם שניהם שוים ששניהם הם חוקות אך איזהו חוקה גדולה מחברתה אותה שחברתה מלוה אותה, כך אוכלי פסח צריכי לפרה בו, אך עדיין צ"ל הלא ארו"ל במד"ר ר"פ תצא ע"פ אורח חיים פ"ג תפלים נעו מעגלותי לא תדע (במשלי ה') אר"א בר כהנא אמר הקב"ה לא תהא יושב ושוקל מצותי של תורה כענין שנא' ושקל בפלס הרים לא תהא אומר הואיל ומצה זו גדולה אני עושה אותה ששכרה מרובה והואיל וזו מצוה קלה איני עושה אותה, מה עשה הקב"ה לא גילה לבריות מתן שכרן של מצות מנין שנא' נעו מעגלותי לא תדע בו, חוץ משתי מצות החמורה שבחמורות והקלה שבקלות, חמורה שבחמורות כיבוד או"א ומתן שכרה אריות ימים, והקלה שילוח הקן ומתן שכרה אריות ימים, ונמצא כי לא יאות לחשוב איזהו מהן גדולה, ומפני מה אמרו איזהו גדולה מזו.

ולהבין כ"ז צ"ל שורש ענין מצות חוקת הפסח שהי' על ענין יצ"מ אשר נצטוינו לזכור יציאת מצרים בכל יום כמ"ש למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ כל ימי חיך ודרש בן זומא ימי חיך הימים כל ימי חיך להביא הלילות והיינו שגם בלילות צריך לזכור ענין יציאת מצרים וכ"ש בימים בו, והענין הוא דשורש ענין גלות מצרים הי' בכדי שיהי' גילוי שם הוי' וכמ"ש בתחלת סיפור גאולת מצרים וארא אל אברהם בו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם, רק ע"י שעבוד מצרים וכו' לגילוי שם הוי' כמ"ש לכן אמור לבני אבי הוי' והוצאתי אתכם בו' שהגאולה הי' מבחי' שם הוי' בו'.

פ"ג

והענין הוא דהנה כתי' בראשית ברא אלקים שברה"ע הי' ע"י שם אלקים, וכנודע ממארו"ל שהרקיעים היו מתפשטים עד שגער בהם הקב"ה ואמר להם די, וז"ע שם שדי שאמר לעולמו די, ומבחי' שם שדי הוא שרש כל ההעלמות וההסתרים שכל בחי' לגבי הגבוה ממנה הוא רק משל לבד, וכנודע בכל עולם שנה נפש שכל בחי' שלמטה הוא משל לגבי שלמעלה הימנו עד"מ האר"י שלמטה הוא רק משל לבחי' האר"י שבמרכבה שאומר קדוש וברוך, וכן האר"י דבריאה הוא רק משל לגבי בחי' החסד דאצי' שנק' ג"כ אר"י, וכן האר"י שבאצי' הוא בחי' החסד דאצי' הוא רק כמו משל לגבי בחי' החכ' שנק' ג"כ

גלות מצרים . . . שיהי' גילוי שם הוי' ראה גם אהי"ת ואר"י ע' רמ.

והענין הוא דהנה כתי' בראשית ברא: כהבא להלן [עד פיסקא . . . אך עדיין צ"ל] ראה ד"ה יצוים שבספרי' תרכ"ז ע' פ"ו ואילך. וד"ה ויהי' סיני (והי' מטפר) שבספרי' תרכ"ח ע' קמ"ו ואילך. וראה גם הגהות לד"ה יצוים שבאדה"ת ואר"י ע' ר"ז ואילך. אהי"ת משפטים (כר"ח) ע' ג"ל ואילך. ובארוכה לקמן ד"ה מי כמור.

וכנודע . . . שכל בחי' שלמטה הוא משל לגבי שלמעלה הימנו עד"מ האר"י שלמטה: ראה בכ"ז אהי"ת ואר"י ע' קצ"ו. ובארוכה לקמן ד"ה מי כמור ובהנסמן שם.

ארי' כמ"ש וירא ראשית לו, שראשית היא בחי' ראשית חכ', וארי' הוא אותיות ראי', וכן בחי' ארי' דחכ' הוא רק כמו משל לבחי' הכתר שנק' גיכ ארי' כמ"ש ארי' שאג מי לא יירא ה' אלקים דיבר מי לא ינבא ואיתא בספרים שזהו בחי' הדבור דאנכי הוי' אלקיך שהוא בחי' הכתר. וכן עדי' בכל שארי הנבראים דבי"ע הנה כל בחי' הוא רק משל לגבי שלמעלה הימנו, ועדי' וידבר שלמה שלשת אלפים משל, פי' שלשת אלפים מדרגות שכל בחי' לגבי שלמעלה הימנו הוא רק כמו בחי' המשל לגבי השכל, ושלשת אלפים מדרגות הם כנגד ג' עולמות ביי"ע, ושלמה שהי' בחי' מל' דאצי' השיג שלשת אלפים מדרגות שכל א' הוא משל לחבירו, להיחוד המקור לג' עולמות ביי"ע כו', לכן השיג ג' אלפים מדרגות שכל א' הוא משל לגבי שלמעלה הימנו.

וזהו שארז"ל במד"ר פ' תרומה כל מה שברא הקב"ה למעלה ברא למטה, למעלה שרפים עומדים ולמטה עצי שטים עומדים, שנמשלו המלאכים לעצי שטים, וכן כתיב או ירננו עצי היער שקאי על המלאכים שנק' בשם עצי היער, וכן כתיב כי האדם עץ השדה שנמשלו המלאכים והאדם לעצי השדה, והיינו שכמו עצי השדה הם בחי' צומח מצומח מקטנות לגדלות, שתחלה הוא קטן עד שמתגדל ונעשה אילן גדול, ועדי' יוכן במלאכי מעלה שהגם שמלאך מיכאל עדי' הוא מבחי' החסד והאהבה מ"מ קודם שאומר שירה או קודם השליחות ששולחין אותו המדה אצלו בקטנות, וכששולחין אותו או בשעת שאומר שירה מתגדל האהבה בתוקף עוז, ולכן המלאך בעת השליחות יכול לקרות עצמו בשם שולחו כמ"ש בי נשבעתי נאום הוי', וכתיב ותקרא שם הוי' הדובר אלי', והיינו שבשעת השליחות הוא בטל כ"כ לגבי המשלח עד שנקרא כל מהותו ע"ש המשלח הרי נגדל בחי' המדות שלו מכמו שהיו, והי' כמשל הצומח. ועדי' הוא מה שנמשל האדם לעץ השדה, היינו שבחי' המדות שבאדם נמשלו לצומח שכמו עץ הצומח הנה הוא צומח מקטנות לגדלות, כמ"כ מדות שבאדם קודם התבוננותו בגדולת הבורא הם קטנים וכשמתבונן ומעמיק דעת בגדולת הבורא מתגדל המדה בתוקף עוז האהבה ביתר שאת ויתר עז מכמו

פז

ארי' שאג . . . ואיתא בספרים שזהו בחי' הדבור דאנכי הוי' אלקיך: ראה גם שמורי פכ"ט, ט: אנכי היא ההי' ארי' שאג מי לא יירא. והוא ונת' כאהי' דרושים לתגיש' ע' רכא. דרושים לריה ע' איתכת. ניד עה"פ ע' תמו. וראה אהי' יתרו ע' תתקלא [שם מביא גם מהמארי' שארי' בחי' כתר]. וידבר שלמה שלשת אלפים משל . . . ג' עולמות ביי"ע: ראה גם תרי"א מקץ מב, ב. מגיא צה, ב. ס' מאמרי אדה"ו עה"ת ח"א ע' שן [ובהמ"מ שם]. סה"מ מלוקט ח"ג ע' לו. סה"ש תשמי' ח"א ע' 151 הע' 31. ובכ"מ. שארז"ל . . . למעלה שרפים עומדים ולמטה עצי שטים עומדים: ראה גם סה"מ תר"ל ע' צד. ובארוכה ד"ה באחי לגבי (ומאמרים שלאחיו) תשליט (סה"מ באחי לגבי ח"ב ס"ע קנט ואילן). המלאך בעת השליחות . . . ותקרא שם הוי': ראה אגה"ק סי' כה (קמא, ה). לקו"ת במדבר יא, איב. ובכ"מ. בחי' המדות . . . כמשל הצומח: ראה תרי"א בראשית ד, א ואילך. לקו"ת חוקת נז, ב. נח, א. תרי"ח בראשית יט, ד.

שהיתה כו'. אמנם העץ הגשמי שנמשל למדות שבאדם ומדות שבמלאכים הנה הוא רק משל לבחי' האהבה שבמלאכים ונשמות, אבל אינו בערך כלל, כ"א כמו ערך המשל לגבי השכל כו'.

ועד"ז בכל פרטי הנבואים שכל בחי' היא רק משל לגבי שלמעלה הימנה, ואפי' בתורה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני שיש זוה ב' פ"י הא' שהתורה שלמטה שנתלבשה בענינים גשמיים כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וכדומה, הנה הם רק משל לגבי התורה כמו שהיא למעלה במתיבתא דרקיע שאין שייך שם בחי' גשם צמר הציצית או קלף התפילין כ"א בחי' הרוחניות שבמדריגות אלו שענין הציצית הוא כמ"ש ויקחני בציצית ראש שרומז לבחי' הקוצי דשערי דז"א שמכה ברישא דנוק"א או רוחניות התפילין הו"ע המשכת מוחין לז"א, שהציצית והתפילין הגשמיים הם רק כמו משל לגבי השכל, או י"ל פ"א בענין משל הקדמוני שגם התורה כמו שהיא למעלה הוא ג"כ רק משל להכין בחי' אוא"ס קדמונו של עולם, אך מ"מ אינו דומה בחי' המשלים דתורה לבחי' המשלים שבעש"ן שע"י המשלים דתורה מבינים הנמשל כו', וה"ז כמו השכל שאומרים אותו במשל שהגם שהמשל מלביש את השכל מ"מ ע"י המשל מבינים את השכל, ונמצא כי אינו מסתיר מה כ"כ שהרי יכולים להבין הנמשל ממשל זה, אבל ענין המשלים דעש"ן מה שכל אחד הוא משל לגבי שלמעלה הימנו הנה ע"י משל שלמטה היינו בחי' האר"י שלמטה עדי"מ אינם מבינים כלל בחי' האר"י שלמעלה שאומר קדוש וברוך שאינו בערך כלל שיהי' מובן האר"י שלמעלה מגשמיות האר"י שלמטה, רק ש"מ"מ הוא משל אליה, שהרי עכ"פ חיותו נמשך מבחי' האר"י שלמעלה כו' כמ"ש במ"א, אבל הנה משל זה מסתיר לגמרי ומכסה מאד את הנמשל שהרי אינו מובן כלל ממנו כו'. ושרש ההעלמות והסתרים אלו שבבחי' עש"ן דבי"ע זהו נמשך מבחי' שם שדי שאמר לעולמו די בבחי' הגבלה.

פח

אך עדיין צ"ל מ"ש באברהם גבי מילה אני אל שדי התהלך לפני והי' תמים משמע ששם שדי נגלה לאברהם ע"י מצות מילה ולפמ"ש שם שדי

בתורה כתיב כאשר יאמר המשל הקדמוני: ראה תו"א מג"א צה, ב. סה"מ תקס"ב ח"ב ס"ע תקנה [ובה"מ"מ שם]. סי' מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"א ע' לו. ח"ב ע' תקננ. דברים ח"ב ע' תב [ושי"נ למקומות נוספים]. וראה אה"ת ורא"ע ע' קנב.

שענין הציצית . . . הקוצי דשערי דז"א: ראה לקרית שלח מו, א. תור"ע כג, ס"א"ב. ובכ"מ.

התפילין הו"ע המשכת מוחין לז"א: ראה תו"א מקץ לה, ב. ובכ"מ.

האר"י שלמטה . . . מבחי' האר"י שלמעלה כו' כמ"ש במ"א: ראה תו"א וישלח כה, ג. ביאוריהו נ, ב.

מאמרי אדה"ת תקס"ה ח"א ע' סא ואילך. אה"ת ורא"ע ע' קסד. ובכ"מ.

אך עדיין צ"ל מ"ש באברהם: כהבא להלן ראה ד"ה ויצונו שבספר"ט תרכ"ז שם ע' פט. וד"ה זהו סיני

(והי' מספר) שבספר"ט תרכ"ז שם ע' קמח"ט. סה"מ תר"ל ע' סא ואילך. תר"ל"ה ח"א ע' מג ואילך. סה"מ

מלוקס ח"א ע' קלו ואילך. וראה גם לעיל ד"ה יפה שעה אחת.

הוא מברחה'ע. אך הענין הוא דהנה רש"י ז"ל פ" ע"פ אני אל שדי שדי באלקותי לכל ברי' והוא מהמד"ר ע"פ הנ"ל, ונמצא לפ"ז יחלק פ"י לשון די לשני אופנים הא' די ל' שאמר לעולמו די שהוא פ"י לא יותר, וכמו עד פה תבוא ולא יותר. אבל יש פ"י בתיבת די כמו די מחסורו הנאמר גבי צדקה שארז"ל אפי' סוס לרכוב עליו, או כמ"ש והריקותי לכם ברכה עד בלי די שארז"ל עד שיבלו שפתותיכם מלומר די שפ"י שיהי' השפעה בריבוי כ"כ עד שיבלו שפתותיהם מלומר די שפ"י שיהי' בריבוי מאד, ונמצא פ"י שיהי' כ"כ בריבוי עד שכ"א יאמר שהשפעה היא די. ועפ"ז יש לפרש ששם שדי שהי' בברה'ע פ"י די שאמר לעולמו די כמו עד פה תבוא וכמאמר רז"ל על הרקיעים שהי' מתפשטים עד שגער בהם ואמר להם די. אבל שם שדי שנגלה לאברהם ע"י מצות מילה הוא ג"כ די, אבל פ"י די עד שיבלו שפתותיכם מלומר די על ריבוי ההשפעה שיהי' כ"כ בריבוי עד שכ"א יאמר די והותר, וזהו מלשון שנאמר במלאכת המשכן והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר (בפ' ויקהל ל"ז). וביאור הענין דהנה הנהגת העולמות מתנהג ע"פ דרכי הטבע שנמשך מבחי' שם אלקי' שהוא בגימ' הטבע, וזהו ג"כ ענין שם שדי שאמר לעולמו די בחי' ההגבלה עד פה תבוא כו' כנ"ל. אבל להאבות נתגלה לאברהם ע"י המילה בבחי' שם שדי באלקותי לכל ברי' פ"י שמבחי' זו נמשך גם ענין הנס, וזהו שדי באלקותי לכל ברי' שיכול להיות נמשך מבחי' זו גם נס, אך היינו בחי' הניסים שמתלבשים בדרכי הטבע כמו נס דאסתר שמלוּבש בדרכי הטבע שמחמת אהבת אסתר הרג את המן.

אמנם כדי להיות בחי' נסים שיוצאים מדרכי הטבע לגמרי כמו נס דק"ס שהוא יוצא מדרכי הטבע לגמרי זהו נמשך מבחי' שם הוי', כי שם הוי' הוא בחי' ה' הוה ויהי' כא' שזהו למעלה מבחי' ההגבלה שנמשך מבחי' שם אלקים ושם שדי, שמשני שמות אלו נמשך בחי' מספר שהוא בחי' ההגבלה, אבל בחי' שם הוי' הוא בלי מספר שהוא למעלה מבחי' הגבלת הטבע כו', דהנה כתיב גדול אדונינו ורב כח ולתבונתו אין מספר, פ"י ורב כח כי שיעור קומה של יוצר בראשית הם רל"ו אלפים רבבות פרסאות, והפרסאות הם פרסאות של מעלה וה"ז הוא מספר גדול אמנם מ"מ הוא מספר אבל לתבונתו

פ"י לשון די לשני אופנים: בכ"ז ראה אהי"ת וארא ע' קלד ואילך. שם ע' קנד ואילך. ובהנסמן בהע' שלפניו.

שם אלקי' שהוא בגימ' הטבע: ראה שעוהו"היא רפ"ז (פ. סע"א) ובהנסמן בהי"מ לשם]. לקי"ת ראה כב, סע"ב.ג. ובכ"מ.

אמנם... נסים שיוצאים מדרכי הטבע: כהבא להלן ראה גם ד"ה רציון תקס"ח שבאהי"ת וארא ס"ע קצט ואילך.

גדול אדונינו ורב כח... שיעור קומה של יוצר בראשית: ראה לקי"ת ויקרא נד, ב. שלח ג. אהי"ת וארא שם ע' קצו. ובהנסמן בארוכה ב,מ"לואים להי"מ"י כס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ר"ע דש.

פט

אין מספר, ולכאוי צ"ל מה שייד לשון מספר בתבונה והל"ל ולתבונתו אין חקר, אך הענין דמ"ש ולתבונתו אין מספר הכוונה על בחי' ההשגות שבג"ע, שהגם שלא נז' בספרים רק שני בחי' ג"ע היינו בחי' ג"ע התחתון וג"ע העליון, אבל באמת יש כמה בחי' בג"ע וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל וארז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שגם בעוה"ב הם הולכים מחיל אל חיל בהשגות שונות זמ"ז, ולכן יש נהר דינור שצריכים נשמות הצדיקים לטבול בו בין עליות מג"ע התחתון לשלמעלה הימנו, בכדי שישכח על ההשגה שהשיג בג"ע התחתון, שלא יבלבל אותו בג"ע שלמעלה הימנו, וכמו ר"ז שצם מאה תעניתא כי היכא דלשכח תלמוד בבלי כדי שלא יבלבל אותו בלימוד תורת ירושלמי שמעלת לימוד הירושלמי ארז"ל במד"ר ע"פ וזהב הארץ ההיא טוב שאין תורה כתורת א"י ואין חכמה כחכמת א"י. וזהו ג"כ שארז"ל כל רב מבבל וכל רבי מא"י, ששם מאיר בחי' היר"ד שהוא בחי' חכ', אשר ע"כ היו סמוכים כו', ולכן כדי שלא יבלבל אותו הלימוד מתלמוד בבלי צם מאה תעניתא כי היכא דלשכח ההשגה שהשיג בחו"ל, ועד"ז כשצריכה הגשמה להתעלות מבחי' הלכה זו עצמה היא נעל' יותר באין ערוך צריך לטבול בנהר דינור בכדי שישכח מה שהשיג בג"ע שלמטה הימנה בכדי שלא יבלבלנה כו', ועד"ז יש רבנות מדרגות בג"ע בלי מספר השגות עד אין קץ, והיינו מפני שבג"ע נאמר שם מלא הוי' אלקים כמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם לכן ולתבונתו הוא בחי' ההשגות שבג"ע הוא בלי מספר להיותו מבחי' שם הוי' שהוא בלי מספר כו'.

ועפ"ז יובן ענין יצ"מ שפי' לצאת מהמצרים וגבולים, דכמו שיש מצרים בקליפה כמ"כ יש בחי' מצרים בקדושה והיינו בחי' המצרים וגבולים והעלמות שנמשכים מבחי' שם אלקים ושם שדי שאמר לעולמו די, היינו שיהי' די שיהי' מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, ובין כל רקיע מהלך ת"ק שנה ועובי כל רקיע מהלך ת"ק שנה שזהו הגבלה לכן נק' זה בשם מיצר, וענין יצ"מ היינו לצאת מהמצרים וגבולים, וז"ע התפלה בחי' ק"ש פסוק ראשון שמע ישראל, שמע הוא ר"ת שאו מרום עיניכם, והיינו להתבונן איד שיהי' אלקינו ה'.

נהר דינור שצריכים נשמות הצדיקים לטבול: ראה תרי"א מקץ לא, א"ב. לב, ד. יתרו טו, ג. גי"א צה, א. ס' מאמרי אדה"ז, אתהלך לאזנאי' ע' קכו. קסח. ס' מאמרי אדה"מ ויקרא ח"ב ע' תרעה וע' תחכ"ב (ובה"מ שם). דברים ח"א ע' נט (ובה"מ שם).

כל רב מבבל וכל רבי מא"י: ראה הוספות לתרי"א ק"ז, ג. ואילך.

ועפ"ז יובן ענין יצ"מ... לצאת מהמצרים וגבולים: בהבא להלן ראה תרי"א בשלה סד, א לקי"ת אמור לה.

סעי' ב. ג. ועוד.

ה' אחד... אין יוצא בו: ראה בארוכה ד"ה את הוי' האמרת תרלי"ב (נדפס בקונ' בפ"ע ברוקלין תשכ"ב), וראה גם ד"ה זה שבסתי"מ תרע"ח ע' תיב ואילך. סתי"מ מלוטט ח"א ע' נב ואילך.

צ אחד, וארוז"ל אין כיוצא בו שפי' שאין ערוך לך לפי שכולא קמי' כלא חשיבי, שלכאוי' אינו מובן איך נאמר שכלא חשיבי הלא נתהוו העולמות בבחי' מציאות זמן ומקום, אך הענין הוא דהנה בבחי' שבגדר מספר והגבלה הנה א' לגבי אלף אלפים ויריבוי רבבות יש לו ערך ואפי' טיפה נגד הים הגדול יש לו ערך וכמו שאמר ר"י יכולני לשער כמה טיפות יש בים, והיינו כי יכולים לספור כמה טיפות יש ברביעית וכמה רביעית יש בהין וכמה הין יהי' במדה גדולה וכמה מדות יהי' בים, ונמצא שיכולים לשער, אבל לגבי בלי מספר שוה מספר אחד כמו מספר רבוא רבבות, כי מספר לגבי בלי מספר אינו בערך כלל, ולכן הגם כי נתהוו העולמות בבחי' עולמות מוגבלים מ"מ לגבי אוא"ס ב"ה חד ולא בחושבן כולא קמי' כלא חשיבי כי מספר והגבלה לגבי בלי גבול ומספר אין ערוך לך וכלא חשיבי כו' וע"י העמקת הדעת היטב בבחי' התבוננות ע"יז יבוא לבחי' ואהבת שהי' לו אהבה ותשוקה ליכלל לבחי' אוא"ס ב"ה, וזע יצ"מ לצאת מהמצרים וגבולים שבבחי' ההגבלה בחי' מספר ליכלל וליבטל באוא"ס שבלי גבול כו'.

אך אם רץ לבך שוב לאחד הוא בחי' תומ"צ כי שם תמצאנו, וכמ"ש בק"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארוז"ל בד"ת הכתוב מדבר, והיינו שאם ע"י ההתבוננות רץ לבך בבחי' אהבה ורצוא ליכלל באוא"ס ב"ה שוב לאחד היינו בחי' התלבשות אוא"ס בתומ"צ שהם מצות הוי' ותורת הוי', וכמ"ש למען תהי' תורת הוי' בפ"ך, והמצות הם מצותיו ב"ה שהוא עצמו מקיימם כמארז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית, וכמארז"ל במד"ר ר"פ משפטים פ"ל ע"פ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לא כמלך ב"ו שמצוה לאחרים לעשות והוא אינו עושה, אבל הקב"ה מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות, ושז"ה מגיד דבריו כו' חוקיו ומשפטיו, פי' החוקים והמשפטים שעושה בעצמו כו', ולהיות כי המצות והתורה הם תורת הוי' ומצותיו כו' לכן א"א להתגלות למטה כ"א בדברים גשמיים דוקא וכידוע שכל הגבוה ביותר א"א להיות נגלה כ"א בדבר היותר גשמי, וכמשל אותיות החותם שהם חקוקים על האבן טוב הנה מחמת רוב בהירות האבן טוב א"א לקרות האותיות, משא"כ

שאמר ר"י יכולני לשער כמה טיפות יש בים: נתי' כארובה בשה"מ תרפיא ע' שג. תרפי"ד ע' שלת.

תרצי"ט ע' 244.

אם רץ לבך שוב לאחד: ראה הערת ב"ק אדמ"ר שליט"א בשה"מ תרני"ט ע' ריג. ובאה"ת יתרו ע' תחפפא. — בהבא להלן ראה גם לק"ת תוקת נה. א.

מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה אומר לישראל: ראה תרי"א מקץ לה, ב"ג. סה"מ תרל"ד ע' גג.

וכידוע שכל הגבוה ביותר . . . נגלה . . . בדבר היוצר גשמי: בהבא להלן ראה בארובה אה"ת וארא ע' קטב ואלך (ושם ה' משלים לענין זה). שם ע' ריד. וראה גם לק"ת שה"ש כג, א. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קכו. סיודר עם דא"ח ע"א, ד. שא. ג. תרי"ח יוצא כג. ד. שערי אורה שער הפרים נה. א"ב. שם פה, א ואילך. לקמן ד"ה קדושים תהיו.

כשחותמין אותם על השעוה או טיט או יכולים לקרות האותיות. ועד"מ זה יובן שהמצות להיותם בחי' רצון העליון ב"ה א"א להם להתלבש כ"א בדברים גשמיים דוקא, ציצית בצמר הגשמי ותפילין בקלף גשמי וכן כל המצות, ולכן כשביקשו המלאכים שיותן להם התורה כמ"ש תנה הודך על השמים לא ניתן להם כי להיות כי א"א שיקיימו התורה כמו שניתנה למטה מפני שאין יצה"ר ביניהם, ושיקיימו אותה ברוחניות א"א לבחי' גבוה כזה להתלבש ברוחניות כמשל האותיות שבהיותם חקוקים על האבן טוב מחמת בהירותם א"א לקרוא אותם, או כמו שאין הראי' יכולה לתפוס הקול שהוא רוחני כ"א מתלבש לראות דבר הגשמי דוקא כנודע והיינו מפני כי הראי' הוא בחי' חכמה אינה יכולה להתגלות כ"א שתתפוס דבר גשמי דוקא, משא"כ בחי' השמיעה להיותה נמוך מן הראי' יכולה לתפוס גם הקול שהוא רוחני. ועד"ז יובן בענין המצות שלהיותם גבוהים במדרגה שהם מצותיו ב"ה לכן אינם יכולים להתלבש כ"א בדבר גשמי דוקא.

וזהו וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, כי הגם שהאבות קיימו כל התורה כולה כמארז"ל קיים אברהם כל התורה כולה אפי' עירוב תבשילין עד שלא ניתנה, אך הנה הם קיימו אותם ברוחניות לבד, ולכן ארז"ל במד"ר שה"ש ע"פ לריח שמניך כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקין מכלי אל כלי, פי' ריחות שכמו הריח אינו עצם הדבר כ"א הארה וריח מהדבר כך קיום האבות שקיימו רק ברוחניות הוא הארה מהמצוה כי עצם המצוה לעוצם רוממותה א"א לה להתלבש כ"א בגשמיות דוקא וכנ"ל, אבל הם מאחר שקיימו את המצות ברוחניות זהו הוראה שאינה עצם המצוה כ"א רק ריח המצוה לבד, וזהו שנגלה אליהם בשם שדי לבד ושמי הוי' לא נודעתי להם, וכדי שיהי' מ"ת בקיום המצות בגשמיות הי' צ"ל גילוי שם הוי' דוקא שהמצות הם מצות הוי' ותורה היא תורת הוי', ועיי' יצ"מ הי' גילוי שם הוי' כמ"ש לכן אמור לבני' אני הוי' והוצאתי אתכם כו' ואז אח"כ הי' מ"ת שניתנו המצות כמו שהם, דבר שמריקין מכלי אל כלי פי' עצם המצוה ולכן נתלבשו מעשה המצות בגשמיות דוקא כו'.

ועפ"ז יובן ענין חוקת הפסח כי הנה פסח הוא לי' דילוג כמ"ש ופסח ה' על הפתח, והיינו שכדי שיתלבשו בחי' מצותיו ב"ה במעשה המצות גשמי' זהו בחי' דילוג שאינו בהדרגה, וחוקת הפסח היינו שהעבודה שיעשה

הראי' . . . מתכבש לראות דבר הגשמי דוקא: ראה תו"א וירא טו, ד. לקי"ת הוספות לסי' ויקרא נד, ג. המשך וככה תרל"ז פליג, פניו. לקמן ד"ה קדושים תהיו וד"ה וידבר גו' אנכי. שהאבות קיימו כל התורה כולה . . . ברוחניות לבד: ראה גם תו"א ר"פ יתרו טו, סעי' ואלך. טו, ד ואלך. עג, סעי' ואלך. מג"א צו, ג ואלך. ובכ"מ. לקמן ד"ה וידבר גו' אנכי (ובהתנסות שם). וספ"ז יובן . . . פסח הוא לי' דילוג: בהבא להלן ראה אה"ת חקת ס"ע תשע"ט.

חקיקה בנפשו שיוכל לקבל בחי' מצות הוי', וכמ"ש באר חפרוה כו' במחקק כו', במחקק גימ' רמ"ח היינו בחי' רמ"ח מ"ע וצריך לעשות חקיקה בנפשו שיהי' לו אהבה ורצוא ותשוקה שיהי' גילוי שם הוי' ע"י עשיית המצות ורוח אייתי רוח ואמשך רוח להיות נמשך בחי' שם הוי' ע"י עשיית המצות שהם מצות הוי' כו', וז"ע שמברכין על כל מצוה ברוך אתה הוי', פ"י ברוך שיתגלה בחי' שם הוי' שצויה לנו לעשות מצוה זו, וזהו בחי' הכוונה של גשמיות עשיית המצוה כו'.

צב

ומעתה יוכן ענין חקת הפרה שבד"כ ענין הפרה בעבודה היא כנגד בחי' בעלי תשובה, שענין שריפת הפרה הוא להיות ידוע שכל דבר מפרטי הנבראים הוא מורכב מד' יסודות אש רוח מים עפר, וכששורפין איוה דבר הנה ג' יסודות אמ"ר יוצא"י בעשן ולא נשאר רק יסוד העפר שנעשה ממנו אפר, וכמ"ש בזהר דאפר הוא מאי דאשתייר מן נורא, וכך יוכן בענין שריפת הפרה שבחי' ג' יסודות אמ"ר שהיו בהפרה יוצא"י בעשן ע"י שריפתה ואפר הפרה הוא בחי' יסוד העפר שהי' בפרה, ונעשה מהעפר אפר מה דאשאר מן נורא.

ולכאן צ"ל מה"ע שריפת הפרה ומהו המכוון במה שנעשה ממנה אפר. והענין הוא דהנה איתא בזהר פ' חוקת דק"פ ע"ב פרה דקבילת משמאלא, מאן הוא לשמאלא פני שור כמד"א ופני שור מהשמאל, והנה נודע שענין בחי' שור שבמרכבה הוא בחי' הרשפי אש והתשוקה בתגבורת גדול ליכלל וליבטל באו"ס ב"ה. אמנם הנה בהשתלשלות מה שנתשלשל מבחי' פני שור בריבוי ההשתלשלות נשתלשל הנה"ב שבאדם שהוא כח המתאוה לעניני העוה"ז בדברים המותרים, ובהשתלשלות עוד יוכל להתאוות גם דברים האסורים חיו. והנה כשהאדם חושק לאיוה דבר מתענוגי עוה"ז הנה החשק הוא רק כלי להרצון והכח המתאוה, וכן המחשבה והדבור שמדבר ומהרהר איך למלאות תאוות לבו הוא רק כלי ולבוש לעצם כח המתאוה, וכ"ש המעשה הוא הכלי וגמר התאוה. אך הנה עצם כח המתאוה אינו רע עדיין כלל רק שמתלבש

במחקק גימ' רמ"ח: ראה גם אה"ת חקת ע' תשצא.

ומנחה יוכן ענין חקת הפרה: בהבא להלן [עד פיסקא, ועיי' העלאה זו] ראה לקי"ת חקת נג, ג.ד. אה"ת חקת ס"ע תשפא. — בהבא להלן עד סוף המאמר ראה בארוכה לקמן ד"ה זאת חוקת (דשי"פ חוקת).

ענין הפרה... כנגד בחי' בעלי תשובה: ראה בארוכה אה"ת חקת ס"ע תשצו ואילך. שם (כרך ה) ע' אתרכב ואילך. וראה גם לקי"ת חקת סא, רע"ד. אה"ת חקת שם ע' תשעג.

פרה דקבילת משמאלא: ראה לקי"ת חקת שם נג, ג. ביאוריו לאדהאמי"צ צו, ד ואילך. אה"ת חקת ע' תשפ. ובכ"מ.

עצם כח המתאוה אינו רע עדיין כלל: ראה לקי"ת חקת שם. וראה גם לקי"ת דרושים לרי"ה סא, ב. וראה קונ' העבודה פי"ג (ע' 32): מ"ש בכ"ד שהכח המתאוה כעצם אינו רע והו' רק שאינו כו ציור רע בעצם, אבל מימ אינו טוב, ואדרבה בטבעו הוא נמשך לענינים חומריים.

בלבושים רעים שההרהור והדבור והמעשה של תאוות היתר היא כחי' הרע דק"ג, ושל תאוות איסור ח"ו היא מגקה"ט, אבל עצם כח המתאווה אינו רע עדיין כלל שהרי בחי' התאוה זו עצמה יוכל להפכה לטוב, היינו שיתאוה לקיים ציווי הקב"ה במעשה המצות, בבחי' רצון וחפיץ גמור כמו שהוא מתאוה תאוות היתר או איסור ח"ו, רק שהוא בשוגג או בזדון לבו ח"ו מלבישו להתאוות תאוות היתר או איסור ח"ו, שהוא מלבישו בלבושים צואים, או שזהו כמו צורה לחומר, שעצם כח המתאוה הוא כחי' חומר עדיין ויכולים לציירה בצויר טוב שיתאוה לקיים רצון העליון ב"ה ולדבקה בו ית' וכמ"ש נפשי אויתך כו', שכמו שהאדם אהב חיי נפשו כמו"כ יהי' בבחי' אהבה לה' כו' כי באמת כח המתאוה מצד עצמו יסודתו בהררי קדש בחי' פני שור שבמרכבה כו', אבל אם בשגיאתו או בזדון ח"ו מצייר בה צורה להתאוות בבחי' כח המתאוה הטבעי איזה דברים מתאוות היתר שבעוה"ז, וכ"ש בתאוות איסור ח"ו שצייר בחומר צורה רעה עד שמתאוה לדבר רע שנמשך מגקה"ט כו', ולכן כשישוב אל ה' באמת יכול להפוך מן הקצה אל הקצה שגם כח המתאוה שהי' מלוכב בתאוה רעה ישוב לאהבה את ה' כמו שהוא בשרש שרשה בחי' פני שור שבמרכבה, אבל בחי' לבושי כח המתאוה או הצויר של כח המתאוה מאחר שהוא רע דנוגה או רע גמור דגקה"ט, אי"א להעלותם שיוכלל בקדושה ואין להם תקנה אלא ביטולם והעברתם מן העולם ושבירתם זהו תקנתם.

צג

וזה"ע שריפת הפרה ששרפו עורה ובשרה ופרשה ויצא בחי' ג' יסודות אמ"ר שהי' בה בעשן ולא נשאר רק האפר והיינו בחי' יסוד העפר, והיינו כי הכל הי' מן העפר אפי' גלגל חמה, וכמו"כ יוכן בהפרה שהעיקר שבה הוא יסוד העפר רק שהיתה מורכבת עוד בג' יסודות אמ"ר, והם עשו צורה בבחי' העפר אשר בפרה שתהי' צורתה בבחי' בע"ח בצויר פרה, וכשורפיץ אותה מבטליון בחי' הצורה או הלבושים שלה ולא נשאר רק העצם שהוא העפר ונעשה ממנה אפר והוא בחי' העצם של הפרה.

ובעבודה ענין שריפת הפרה הוא בחי' ביטול לבושי כח המתאוה דנה"ב או צויר כח המתאוה של הנה"ב שלא ישאר רק עצם המדות דנה"ב שהוא כח המתאוה בעצם שהוא אינו רע כלל ויכולים להפכו שיהי' מתאוה לדבקה בו ית' ובמצותיו וכמ"ש ואהבת כו' בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה', והיינו שמבחי' אתכפ"י יבוא לבחי' אתהפכא מחשוכא לנהורא להיות אהבת ה' תקוע בלבו בכל לבבך בשני יצריך, וזהו שמע שם ע', שם הוא בחי' ב"ן ורפ"ח כמ"ש בפע"ח ב"ן

ולא נשאר רק האפר . . . הכל הי' מן העפר: ראה בכ"ז לקי"ת חקת נג, ג, נח, סעי'ג. וראה גם לקמ" ד"ה קדושים. ושי"ג.
שמוע שם ע' . . . עי"ן ז"ח דס"ג: ראה גם לקי"ת חקת שם נג, סעי"ד.

ספר תרכ"ט

קג

ורפ"ח בגימ' שם, שמתעלין לשרשן בחי' עי"ן ד"ת דס"ג, והיינו ע"י אתכפ"י
ואתהפכא.

וְעַיִי העלאה זו נמשך אח"כ בחי' מים חיים כמ"ש ונתן עליו מים חיים אל
כלי, והיינו שהמים חיים הם שנוכעים מתחת לארץ וע"י שחופרין
מוציאין מהעלם אל הגילוי בחי' מ"ח, ועד"ז יובן שהוא ית' הוא מקור מים חיים
כמ"ש אותי וזבו מקור מ"ח את הוי' וע"י העלאת הפרה שהיא בחי' תשובה
נמשך מבחי' מקור מים חיים שזהו למעלה מבחי' חקת הפסח כו', שהגם שנת'
לעיל שבחי' המצות הם בחי' מצות הוי' ששם הוי' הוא בחי' הי' והה ויהי' כו'
שלמעלה מבחי' מספר וכנ"ל, מ"מ גם על שם הוי' נאמר אני הוי' הוא שמי
שגם שם הוי' הוא רק שם והארה בעלמא וכמו שאין השם נוגע לעצמותו כלל
ואינו נצרך לעצמו כ"א לזולתו שיקראנו בשמו כו', כמו"כ בענין שם הוי'
שהוא רק שם והארה בעלמא ולכן כתיב אנכי ה' אלקיך שבכדי שיהי' נמשך
מבחי' אנכי מי שאנכי להיות שם הוי' זהו ע"י אלקיך בחי' צמצום וגבורה כו',
ולכן שם הוי' מתחיל ביו"ד בחי' צמצום כו', וע"י העלאת חקת הפרה נמשך
מבחי' מקור מ"ח היינו בחי' מקור ושרש שם הוי', והיינו כמארז"ל בפדר"א עד
שלא נבהי' הי' הוא ושמו בלבד והיינו בחי' שם הוי' כמו שהוא כלול
בעצמותו שזהו בחי' שם הוי' דלעילא שמשם יומשך למלאות כל הפגמים
שפגמו בשם הוי', דהנה רמ"ח מ"ע הם מבחי' ו"ה ושס"ה מל"ת הם מבחי' י"ה
כמארז"ל שמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח, גם מצוה הוא בחי' אותיות
הוי' כי מ"צ בא"ת ב"ש י"ה, ולכן בפגם המצות אומרים בק"ש שעל המטה אם
פגמתי באות יו"ד של שמך הגדול בביטול ק"ש כו', שפגם המצות הוא בשם
הוי', וע"י התשובה שהוא בחי' אפר הפרה עי"ז נמשך בחי' מ"ח שהוא בחי'
מקור מ"ח מקור ושרש שם הוי' בחי' שם הוי' דלעילא להיות ממעמקים בחי'
עומקא דכולא קראתיך להיות נמשך שם הוי' מחדש כו', ולכן נאמר ב"פ שם
הוי' בחקת הפרה, א' נגד שם הוי' שבבחי' מצות הוי' והב' בחי' שם הוי'
דלעילא בחי' מקור ושרש בחי' שם הוי' שבכל מעשה המצות כו'.

וְעַפ"ן יובן ל' המד"ר משל לשתי מטרונות דומות וא"י איזהו מהם גדולה,
פי' ל' גדולה דהנה כתיב גדול הוי' כו' ולגדולתו אין חקר, ונת' לעיל
שענין חקת הפסח שנמשך גילוי שם הוי' שנק' גדול כמ"ש גדול ה' כו' לפי
שהוא בחי' בלי מספר כו', ולגדולתו אין חקר קאי על חקת הפרה שלגדולתו

וְעַיִי העלאה זו נמשך: בהבא להלן ראה לקי"ת חקת שם נג, א.

שם הוי' דלעילא . . . למלאות כל הפגמים: בהבא להלן (עד סוף המיסקא) ראה לקי"ת דרושים לרי"ה נט.

א.

גדול הוי' כו' ולגדולתו אין חקר: ראה בכ"ז יהל אור להצ"צ עה"פ ע' תקמו ואילך. וראה גם ת"א מג"א

צד, ב.

צה

העצמי אין חקר והיינו בחי' שם הוי' דלעילא, אך לפי' אינו מוכן מהו שאמר ויא' איזה מהם גדולה, הענין הוא שמטרונא היא בחי' מל' כנודע, ושתו מטרונות היינו בחי' מל' דאצי' ומל' דבינה וזהו שא' דומות היינו שניהם הם בחי' מל' ומה שמסופק איזהו מהם גדולה היינו לפי שלעיל יתעלה בחי' מל' ה' עליות כמ"ש ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, ולפי"ז יתעלה המל' למעלה ממקום הבינה, ולכן לעיל כתיב והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני פי' ים הקדמוני הוא בחי' חכ' ולעיל יצאו מ"ח מירושלים בחי' מל' אל החכ' או הבינה, ולכן יתכן שאלתו ויא' איזהו מהם גדולה, אך מ"מ חקת הפרה גדולה היינו שלע"ע בחי' חוקת הפרה היא מל' דבינה שגבוה מחקת הפסח מל' דאצי'.

ושורש ההפרש בין פסח לפרה, דהנה הפסח ה' ביצ"מ ופרה היא כנגד הגאולה דלעיל שבפרה מרומז ד' גליות כמארז"ל אדומה זו ככל תמימה זו מדי כו'. והענין הוא דהנה גלות מצרים ה' הקדמה למ"ת שע"י שנצפרו בכור הברזל במצרים זכו לקבל התורה שנק' תורת הוי' כו', אך מ"מ זהו רק חיצוניות התורה שנמשך מבחי' שם הוי' דלתתא, אבל ע"י פרה שהיא בחי' תשובה ע"י יהי' הגאולה דלעתיד כמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלים שהגאולה דלעתיד תלוי בתשובה דוקא, וע"י יהי' התגלות בחי' פנימיות התורה ששרשה מבחי' שם הוי' דלעילא.

וזהו יהי לבי תמים בחוקיך כ' חוקים חקת הפסח וחקת הפרה כי באמת צ"ל ב' הכחי' והיינו חקת הפסח היא בחי' תומ"צ וחקת הפרה היא בחי' תשובה, כי תשובה אינה על עבירות דוקא, כ"א תשובה היא בחי' החזרת פנים בפנים, דהנה שני אנשים הגם שעומדים סמוכים זל"ז אך הם עומדים אחר באחור הנה הם רחוקים זמ"ז, אבל כשהם מחזירים פב"פ אז הם קרובים, ועד"ז יובן בעבודת ה' דהגם שמקיים התומ"צ שאז הוא קרוב מ"מ כשהוא בבחי' אחר כאחור דהיינו שאין לו בחי' אהבה ותשוקה בקיום המצות רק שהוא עושה בבחי' מצות אנשים מלומדה אזי הוא רחוק באמת, וצ"ל בחי' תשובה ע"ז היינו החזרת פב"פ, ולכן איתא בזהר שמשיה אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא שגם

שלעיל יתעלה בחי' מל' ה' עליות . . . ישכיל עבדי ראה ביאה"ז לאדהאמ"צ כג, א ואילך. סה"מ תר"ה ח"א ס"ע רסה ואילך [ובהמ"מ שם]. ובכ"מ.

ולכן לעיל כתיב: ראה אה"ת חקת ע' תשעז. בשולי הגליון נרשם בנוכ"ח: לע"ל כשיהי' ואת רוח הטומאה, אזי יחיה' המל' גבוה יותר ויצאו מ"ח מירושלים אל הים הקדמוני, ולא יצטרכו למי חטאת לטהר את הטמאים כי את רוח הטומאה יעביר כו', אבל עכשיו אוכלי פסח צריכים לפרה בכדי לטהר את הטמאים שיוכלו לעשות הפסח.

תשובה אינה על עבירות דוקא: ראה לקו"ת דרושים לרי"ה ס, ד ואילך. ובארוכה סה"מ תרצ"ז ע' 235. וש"נ.

שמשיה אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא: ראה בארוכה ס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תקלד, וע'

הצדיקים שמקיימים התורה והמצוות מ"מ צריכים לבח"י תשובה והיינו להיות החזרת פנ"ב שלפום גמלא שיחנא שלפי ערך מדריגת הצדיק התשוקה עדיין אינה כדבעי לכן צריך תשובה ע"ז, וזהו שא' דוד יהי לבי תמים בחוקיך ב' החוקים דוקא כו'.

ועפ"ז יתורץ ג"כ מה שהקשינו ממארוז"ל ע"פ אורח חיים פן תפלוס לא תהא יושב ושוקל מצותי' של תורה דשם הכוונה שלא יאמר אדם אעשה זו ששכרה גדול, לכן הודיע הקב"ה ששכר מצוה קלה שוה לשכר מצוה חמורה, אבל כאן פ"י שפרה גדולה להיותה במעלה ומדריגה גבוה לע"ע, ואוכלי פסח צריכין לפרה כי גם הצדיקים צריכים לעשות תשובה כג"ל לכן אינו ענין לשקול מצותי' של תורה כו'.

צז

בס"ד. ש"פ ויקרא פ' החדש, ד"ט.

שה תמים זכר בן שנה יהי' לכם מן הכבשים ומן העיזים תקחו, שהקרבן פסח ה"י מן הכבשים ומן העיזים, וכמארוז"ל שקרבן פסח בא מן הכבשים ומן העיזים, וכן ארוז"ל במשנה שחט גדי יאכל שחט טלה יאכל. והנה בקרבנות העולה והחטאת הנה קרבן עולה ה"י בא מן הכבשים ומן הבקר אבל לא מן העיזים, וחטאת ה"י בא מן העיזים ומן הבקר אבל לא מן הכבשים, וכמ"ש הרמב"ם בה' מעשה הקרבנות פ"א הלכה ט"ו וז"ל חטאות של ציבור מן העז או מן הבקר ואין בהם מן הכבשים, וכל עולות הצבור מן הכבשים ומן הבקר ואין להם עולה מן העז, כל חטאת יחיד כו' ואינה באה מן הבקר חוץ משלש חטאת, חטאת אנשיא שהיא עז וחטאת כהן המשיח שהוא פר ופר שמביא הכה"ג ביה"כ והוא חטאת עכ"ל, וגם היחיד ה"י מביא לפעמים כבשה לחטאת, נמצא שרוב קרבנות העולה ה"י מכבשים וכמ"ש את הכבש הא' תעשה כו' ואת הכבש השני כו' שהתמידין היו באים מן הכבשים והם עולת הצבור, וכן נשבת שני

תקמב. מאמרי אדהאמיצ קונטרסים ע' רפא ואילך. ביאורי הזהר להצ"צ ע' תתמו. המשך תעריב ח"ג ע' אשו ואילך. ד"ה ויאמר גו' מחר תודש תשי"א.

שם תמים: המאמר נמצא ג"כ בד"ה ובראשי חשיכם – תרל"ט, ובתוס' ביאור בד"ה ובראשי חשיכם, איהו גבור – תרצ"ה. ד"ה ע"כ יאמרו המושלים, איהו גבור – תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 116 ואילך). ד"ה החדש הזה – תשכ"ט. לכמה מעניני המאמר ראה באיובה לחלו בד"ה וזאת תורת זבח השלמים.

כבשים היו ג"כ עולות, וקרבן החטאת ה' ע"פ רוב מעזים וכמ"ש ושעירי עזים לחטאת.

ובכדי להבין מפני מה העולות ה' העיקר מכבשים והחטאות מן העזים צריך להקדים תחלה שורש ענין הקרבן, שלכא"ו הדבר פלא איך יכופר להחוטא ע"י שמביא קרבן ומקריב אותה על המזבח ע"י יכופר להחוטא על חטאתו אשר חטא, והגם שלהקרבן ה' צריך להתוודות על חטאתו אשר חטא, וכמ"ש הרמב"ם במנין המצות מ"ע ע"ג להתוודות לפני ה' מכל חטא שיעשה האדם בשעת הקרבן ושלא בשעת הקרבן שנאמר והתוודו את חטאתם אשר עשו, מ"מ ה' צריך להקריב קרבן לכפרת עון, וצ"ל מהו ענינו שיתקן חטא האדם כו'. הנה כתיב את קרבני לחמי לאשי שהקרבנות שמקריבים חלב ודם ע"ג המזבח נק' בחי' לחם למעלה לבחי' האישים עליונים, שהם השרפים שנק' אש ע"ש הרשפי אש, ונק' שרפים ע"ש שנתוקדו כבר ע"י הרשפי אש כו', וכמו"כ הם נק' אישים ג"כ כו', וע' מזה בד"ה אם כסף תלוה את עמי, וזהו שארו"ל רעייתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, ולכא"ו אינו מובן איך שייך לומר שע"י הקרבנות יהי' בחי' לחם למעלה, וגם מה צריכים ללחם הלא משה כשהי' בהר ארבעים יום כתיב ב' לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי כי אולת למדינתא עבדית כמנהגה, וכ"ש המלאכים אישים עליונים, וכ"ש שאינו מובן ענין רעייתי פרנסתי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים.

צח

ויובן בהקדם שורש ומקור בחי' הצומח, דהנה ארו"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר גדל, שכל עשב פרטי יש לו שורש ומקור למעלה השופע בו חיות להחיותו ולהצמיחו, וכנודע ממ"ש בזהר בראשית ד"ח ע"פ מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם שחציר ועשב הם שני בחי' מלאכים, שיש מלאכים שהם עומדים משי"ב ואומרים שירה, וכמו מיכאל וגבריאל שמחנה מיכאל באהבה משי"ב ומחנה גבריאל ביראה ג"כ משי"ב הם חיים וקיימים באהוי"ר והם הנק' בשם עשב. ויש מלאכים שנק' בשם חציר והיינו שכמו החציר קוצרים אותה ומצמחת עוד הפעם כמו"כ מלאכים

שהקרבנות . . . לחם . . . לבחי' האישים עליונים: ראה לקו"ת פינחס עו, א. סידור עם דא"ח לו, א. אה"ת פינחס ע' אע"ב ואילך. וראה לקו"ש ח"ב ע' 18 [ובהמ"מ שם]. וע' מזה בד"ה אם כסף תלוה: נדפס לעיל. משה כשהי' בהר ארבעים יום . . . אולת למדינתא עבדית כמנהגה: ראה גם כארוכה לקו"ש תשא תשי"ג, ובהמ"מ שם.

וכנודע מ"חש בזהר . . . ע"פ מצמיח חציר . . . שני בחי' מלאכים: כהבא להלן (עד פיסקא, וכמו שהוא בצומח"י) ראה אה"ת בראשית לג, סעי"ב ואילך. וראה גם ת"א וישב כו, סעי"ג. לקו"ת אמור לו, א. פינחס עט, סעי"ב ואילך. האינו עו, ד. סידור עם דא"ח סב, ב. פט, ד. ד, רכז, ד. אה"ת נח (כרד ג) תרמ"ג, כ ואילך. ביאור"ז להצ"צ (כרד ב) ע' תרו. סה"מ תרס"א ע' רז ואילך. ומחנה גבריאל באהבה . . . ומחנה גבריאל ביראה: ראה לקו"ת במדבר יא, ב. וכמ"מ.

אלו נבראים ככ"י ואומרים שירה ונכללים בכח"י הביטול, וחוזרים ונבראים מלאכים ואומרים ג"כ שירה ונכללים בבח"י הביטול וכמ"ש חדשים לבקרים, וה"ז כמשל החציר שצומח במהירות ונקצר וחוזר וצומח. והו שאנו אומרים בברכת יוצר אור יוצר משרתים ואשר משרתיו, יוצר משרתים הם המלאכים שנבראים בכ"י ואומרים שירה ונכללים בבח"י הביטול כנ"ל, ואשר משרתיו הם המלאכים שנק' בשם עשב שעומדים ברום עולם משי"ב ואומרים שירה באהו"ר.

וְזָהוּ ועשב לעבודת האדם שהם מלאכים שמעלים תפלות ישראל, וכמ"ש בזהר הנ"ל שעשב הם המלאכים שנק' אופנים חיות וכרובים, ופי' המק"מ בשם האריז"ל אופנים בעשי' חיות ביצי' וכרובים בבריאה, כי מט"ט וסנד"ל הם ז"נ דבריה עכ"ל, ונודע ממארז"ל שמט"ט (סנד"ל) קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל, והו ועשב לעבודת האדם שהם מעלים התפלות וכמ"ש בת"א בד"ה מזוה מימין שבכדי להיות כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל שהם גשמיים זהו ע"י המלאכים שמזככים האותיות כי הדבור שלהם הוא בערך דקות המחשבה שלנו, וגבוה מעל גבוה עד משכן מלאך מט"ט (או סנד"ל) שקושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל, כי כשעוברים ע"י מזככים האותיות, וכמ"ש בזהר דגפיף להו ומנשק להו ועי"ז מזככים האותיות מגשמייתם להיות יכול להיות מהם כתרים לקונו כו' היינו בח"י יהי רצון שיומשך רצון חדש לרפאות החולה ולברך השנים להיות בח"י ברכה בתוס' וריבוי וכמ"ש ביצחק ויזרע יצחק כו' וימצא מאה שערים שזהו יותר מכמו שצומח ע"פ דרכי הטבע שנמשך מבח"י הצמצומים דשם אלקים כמ"ש מזה בד"ה זאת חקת התורה (ד"ט), ועי"ז נאמר ויברכהו הו"י שזהו הנק' ברכה להיותה בבח"י תוס' וריבוי כו' וידוע שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר כו', ובח"י ברכה זו נמשך מבח"י שם הו"י שלמעלה מבח"י שם אלקים כמ"ש מזה ג"כ בד"ה זאת חקת הנ"ל יעו"ש. וכדי שיומשך הברכה זהו ע"י העלאת המלאכים שמעלים התפלה שלנו שאנו מתפללים ומבקשים בברכת ברך עלינו כו' ותן ברכה וברך שנתינו כו', ועי" העלאה זו נמשך הברכה, ולכן נא' ועשב לעבודת האדם.

צט

מלאכים שמעלים תפלות ישראל: כהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה אריז"ל כל כהו שמנרד.
 (נודע ממארז"ל שמט"ט (סנד"ל) קושר כתרים לקונו: ראה הערת כ"ק אדמיר' שליט"א בסה"מ תשי"ח

ע' 202.

וכמ"ש בת"א בד"ה מזוה מימין: מב, ב. וראה גם אה"ת תוריע (כרך ב) ס"ע תקכ"ד. סה"מ תרל"ה.
 ח"א ע' רז ואילך.

הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו: ראה לקרית הוספות לס' ויקרא נג, ריש ע"ב. סידור עם דא"ת רע, א, ובכ"מ.

היינו בח"י יהי רצון: בסה"מ תרצ"ו שם ע' 123 נוסף: הנהגה כתיב בח"י רצון.

אמנם לפי המלאכים שנק' בשם דשא שהם הנק' בברכת יוצר בשם יוצר משרתים שהם מתהווים בכ"י ואחר השירה נכללים בבחי' הביטול וכמ"ש חדשים לבקרים, וארו"ל במד"ר וישלח פע"ח ע"פ זה א"ר חלבו בשם רשב"ג לעולם אין כת של מעלה מקלסת (פי' אומרת שירה) ושונה, אלא בכ"י הקב"ה בורא כת של מלאכים חדשים ואומרים שירה חדשה והולכין להם (פי' שנכללי' בבחי' הביטול לאין וכמ"ש במד"ר אח"כ כששאל אדרינוס לאן הולכין השיבו לו מהיכן שנבראו, והיינו מבחי' האין שנברא היש, כשמתבטל היש הוא מתבטל ונכלל בבחי' אין זה ג"כ כו') א"ר ברכת השבת מדכתי' שלחני כי עלה השחר הרי יש מי שנברא אתמול ואומר שירה למחר והשיב לו ר' חלבו שמיכאל וגבריאל כולם מתחלפין והם אינם מתחלפין, והביא המת"כ, שבילקוט מביא בשם מדרש אבכיר שאותו שר מיכאל הי' שבא להראות לו שלא ירא מעשו כו', נמצא שמפרש המד"ר שחדשים לבקרים קאי על המלאכים שנבראים בכ"י וכ"ה במד"ר איכה ע"פ חדשים לבקרים בשינוי לשון קצת, וכן איתא בוח"א ד"ח ע"ב הג"ל, ולפי"ז אינם שייכים לעבודת האדם כו'.

אמנם במק"מ בפירושו על מאמר הזח"א ד"ח הג"ל כתב וז"ל דשא וחציר הכל דבר אחד והם הבירורים שאנו מבררים ע"י תפלתינו ועולי' בסוד מ"ן למל' ונעשי' מהם מלאכים, ויש מלאכים שמתבטלי' בכ"י ומתחדשי' בכ"י כמ"ש יוצר משרתים, שחזרת המל' ואכלת אותם והם הנק' דשא וחציר, ויש מלאכים שהם קיימים לעולם וע"י תפלתינו אנו מתקנים אותם בשפע גדול שמביאים אליהם מהמל' וע"י בא השפע אלינו ואלו נק' עשב עכ"ל. ובד"ה וכד אינון מתקנין פי' כמש"ל שאחר שעלו הבירורים למל' בסוד מ"ן ע"י תפלתינו ונעשה מהם חציר ועשב, החציר הוא דשא אוכלת אותם המל' שחזורים להיות חלק מחלקיה לפי ששורש הרפ"ח ניצוצין מז' מלכין דמתו ולכך אוכלת אותם ונעשים עצמותה וחלקי', אבל עשב אחר שנבראו או ע"י תפלות או קרבנות מביאים להם שפע מהמל' וזהו תיקונם ואח"כ ע"י בא השפע אלינו. ונמצא שמפרש שגם המלאכים שנק' דשא וחציר הם ג"כ מה שאנו מעלים מ"ן לבחי' המל' רק שדשא הוא שהמל' אוכלת אותם, ולא נמשך ע"י העלאה זו עוד רק שזהו נשאר להיות עצמותה וחלקי' כו'.

אבל באגה"ק סד"ה איהו וחיוהי, בענין רגלי אי"ק שמסתיימים בתחתית העשי' כ' וז"ל ועי"ז יש כח ועוז בסיום הכלי דמל' דמל' דעשי' שביסוד העפר והוא מאמר תדשא הארץ דשא להיות פועל בקרב הארץ תמיד לעולם ועד להצמיח עשבים מדי שנה בשנה אלא שיש מהם ע"י העלאת מ"ן והם הזרועים והנטועים, ואעפ"כ הם כמו יש מאין שהגרעין הנטוע אין לו ערך כלל לגבי הפרי וכל האילן והענפים והעלים וכן במיני זרעונים וירקות וגם במיני תבואה

אמנם במק"מ בפירושו: בשולי הגליון נרשם בגו"ק: במק"מ דשא ועשב זהו העלאת מ"ן. וצריך להבין דשא צומח מעצמו, ובר"ה איהו וחיוהי, וז"ל שהם ב' יחודים דחרי'.

להתהוות מאות גרעינים מגרעין א' הוא כמו יש מאין וכ"ש הקשין והשכלים, והנה הפירות שע"י העלאת מ"ן הם הורועים והנטועים הם משובחים מאד מאד מהעולים מאליהם מכח הצומח לבדו שבארץ עכ"ל, ומזה יש לפרש שענין דשא ועשב הם ב' היחודים שבח"ב, שענין הדשא שצומח מאליו בלי זריעה זהו מיוחד חיצוני דחויב שחידוש הישנות זהו נמשך מיוחד חיצוני דחויב לצורך קיום העולמות, אבל זיווג פנימי דחויב זהו ע"י העלאת מ"ן שלנו בק"ש ותפלה ותומ"צ וז"ע ועשב לעבודת האדם. ובוה יתפרש מ"ש ר' שמעון בר' אבא ע"פ חדשים לבקרים על שאתה מחדשינו בכל בקר ובקר אנו יודעים שאמונתך רבה להחיות לנו את המתים, וי"ל פ"י שענין החידוש שמחדש לנו בכ"י זהו ענין ובטובו מחדש בכ"ית מע"ב, ז"ע חידוש הישנות שנמשך מזווג חיצוני דחויב, ובעבודה בנפש האדם ענין החידוש שאתה מחדשינו בכל בקר י"ל ע"י העבודה בכל בקר היינו בח"י ק"ש שהיא בבקר ע"י ממשיכים יחוד פנימי דחויב וכנודע שע"י ק"ש ממשיכים זיווג פנימי דחויב, וע"י אנו יודעים שאמונתך רבה להחיות לנו המתים ע"י בח"י טל תחי, ואז אור חדש על ציון תאיר כו'.

ומ"מ יש לפרש פ"י האגה"ק שדשא הוא בח"י ובטובו מחדש בכ"י תמיד מע"ב שזהו ג"כ ע"י העלאת המלאכים ועבודת הנשמות ע"י מו"מ כאמונה במ"ש מזה בד"ה זכור את יום השבת (ר"י), ובד"ה ששת ימים תעבוד בסופו בספר תרח"י, ונמצא כי דשא הוא ג"כ ע"י העלאותינו כמ"ש המק"מ, ויתפרשי לפ"י פסוק תדשא הארץ דשא, ארץ היא בח"י מל' כנס"י, דשא הוא בח"י העלאת כנס"י בכדי להיות ובטובו מחדש בכ"ית מע"ב, ובח"י זו היא מאכל המל' עצמה, ועשב הם המלאכים שמתהווים ע"י המצות שע"י עשיית כל מצוה

באגה"ק סדיה איהו וחיוהי: קלב אב. וראה גם לקי"ת בחוקתי מט. ג. נצבים נ. ד. אהי"ת במדבר ע'.

גג.

ומזה יש לפרש . . . ב' היחודים שבחוי"ב: ראה אהי"ת בראשית שם לג, סעיב. לד. רע"א. ביאורה להצ"צ

ע' ה. – בהבא להלן ראה גם לקמן ד"ה והתהלכתי.

אור חדש על ציון תאיר: תפלת. לאל ברוך שברכת קיש (ע"פ נוסח אשכנז). וראה גם לקי"ת שה"ש ט, כ. כ. ב. כ. סידור עם דא"ח סח, ריש ע"ב. סה"מ תקס"ב ע' קצב. מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"א ע' קמו. אהי"ת לך לך (בכר ד) תרצו, רע"א. שה"ש (כר ג) ע' תתלד. סה"מ פרי"ת ע' קמה. לקמן ד"ה והתהלכתי בחוככם. ועוד.

בד"ה זכור את יום השבת (ר"י): סה"מ תרכ"ז ע' קכ.

ובד"ה ששת ימים . . . בספר תרח"י: אהי"ת יתרו ע' תתקנב.

ותפרש לפ"ו פסוק תדשא הארץ ושוא: בשולי הגליון גרשם בנוכ"ק: למה פ"י [המק"מ] שגם הדשא

הוא ע"י עבודתינו, וי"ל שהוציא זה ממ"ש תדשא הארץ, והארץ היא כנס"י. ויותר נראה

כמ"ש באגה"ק בדי"ה איהו וחיוהי, וע' בלקי"ת בדי"ה קדש ישראל [לקי"ת פינחס עם, סעיב ואל"ף].

ובוהר פ' פינחס בפ"י מצמיח הציר, ועפ"י יתפרש המדיר ע"פ חדשים לבקרים ע"י שאנו מתחדשים בכ"י.

נעשה מלאך אחד כנודע, ועי"ז נמשך לנו שפע ע"י המלאכים מיכאל וגבריאל שעומדים משי"ב כו', וכמו"כ ז"ע העלי' ע"י ק"ש להמשיך אור חדש בחי' זוג הפנימי דחוי"ב. ועכ"פ מבורר שענין דשא ועשב למעלה הם בחי' גבוהות, ובהשתלשלותם למטה ע"י ריבוי ההשתלשלות נתהווה בדרך בריאה יש מאין בחי' דשא ועשב הגשמי.

וכמו שהוא בצומח כמו"כ הוא בדומם וחי ומדבר, דהנה ארז"ל שלש שותפי' באדם אב מזריע לובן כו' ואם אודם כו' והקב"ה נותן בו נשמה כמ"ש כי חלק הוי' עמו שיש בכאו"א חלק הוי' ממש, ונמצא שכמו חיות הדשא והעשב הוא מבחי' המול השופע לו שהם בחי' המלאכים שנק' בשם דשא ועשב, או ב' היחודים דחוי"ב כנ"ל, כמו"כ חלק הוי' עמו שיש בנש"י בכאו"א חלק מבחי' שם הוי' כו', וכמו"כ בבע"ח הנה גם הבהמה יש לה נפש רק שנפשה נשתלשלה מבחי' פני שור שבמרכבה, וכנודע שד' חיות המרכבה הם שרשי כל הבע"ח שהארי' הוא מקור וחיות לכל החיות ופני שור הוא מקור וחיות לכל הבהמה ופני נשר מקור חיות כל העופות, והאדם הוא מפני אדם שבמרכבה או בחי' האדם העליון שעל הכסא כמ"ש מזה במ"א. ולהיות כי נפש הבהמה היא מבחי' פני שור שבמרכבה לכן ע"י שמקריבין הבהמה ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמעלה ה" עולה נפשה לשורשה ומקורה הוא בחי' פני שור שבמרכבה, ועי"ז גרמו להיות החיות נושאות את הכסא עם בחי' אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא, כי הנה נודע שבחי' אדם הוא בחי' התיקון, והבהמות והחיות שרשן מבחי' התהו שקדם לתיקון וע"י שמעלי' הבהמה ששרשה מבחי' התהו עי"ז עולה ונכללת בבחי' פני שור שבמרכבה ששרשו ג"כ מבחי' התהו רק הוא ממה שכבר נתברר, ולהיותם מבחי' התהו לכן ביכולת חיות המרכבה להגבי' את בחי' האדם דתיקון שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא כו'.

קב

ובזה יובן ג"כ איך יתוקן חטא האדם ע"י הקרבת הבהמה, דהנה רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין דמלכא ושס"ה ל"ת הם בחי' שס"ה גידי' וכמ"ש זאת התורה אדם שכלליות התורה זהו בחי' אדם, וא"כ כ"ז הוא בחי' התיקון, ולכן ע"י שהחיות מעלים את בחי' אדם דתיקון לבחי' התהו שקדם לתיקון נמשך משם למלאות כל הפגמים לתקן נפש החוטא, שחטא הוא מל' חסרון, שע"י

דתנה ארז"ל שלש שותפי' באדם: בהבא להלן [עד פיסקא .והנה העיקר בהקריבין] ראה דיה לכנתני שבלק"ת שה"ש כה, ג ואילך. שם ל, ג ואילך. ובתוס' הגהות אודות משפטים (כרך ח) ע' גיה ואילך. והקב"ה נותן בו נשמה: בסה"מ תרצ"ז שם ע' 125 נוסף: וחלק הקב"ה הוא חלק משולש וענינו בפנימיות הוא כמ"ש כי חלק ה' עמו. שד"ר חיות המרכבה הם שרשי כל הבע"ח . . . כמ"ש מזה במ"א: ראה אגה"ק סי' כ"ח (קמ"ו, ב). לקר"ת נשא כה, סע"ג. אודות משפטים שם. ובכ"מ. הנהמה . . . מבחי' פני שור שבמרכבה: בכ"ז ראה תו"א יתרו ע"א, סע"א ואילך. לקר"ת שה"ש לה, סע"א.

העדר קיום מ"ע חסר אצלו ההמשכה שהי' ממשיך ע"י קיום המ"ע, או כעשותה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם שזהו ג"כ חסרון שחסר כמה שלא קיים רצון העליון ב"ה שרצונו הוא שלא לעשות והוא עבר ועשה שזהו ג"כ ענין חסרון וע"י ההמשכה מבחי' כי לא אדם הוא נמשך למלאות כל החסרונות כו'. זאת ועוד אחת כי להיות ע"י העלאת נפש הבהמה שהיא ניצוץ מניצוץ דתהו שנפלו בשב"כ ונפרדו זמ"ז מאז היתה שבה"כ, וכשמקרבין הניצוץ לשרשו נעשה מזה שמחה גדולה, וה"ו כמו שני אוהבים נאמנים שלא ראו זא"ז זה זמן רב, הנה כשמתראים זה עם זה פנים בפנים נעשה אצלם שמחה גדולה, עז"ז ויותר מכן באין ערוך השמחה הגדולה שנעשה מהעלאת הניצוץ דתהו שהיתה בנפש הבהמה כשמעלין אותה לשרשה דתהו, ונודע כי שמחה ממתיק דינים לכן מזה נמשך סליחת עוונות, כמשל המלך בעת שמחתו קורא דרור לכל אסירי המלך שחייבים לו שעברו על רצונו, כך שנעשה השמחה מהעלאת הניצוץ מוחליון לאדם על חטאתו אשר חטא ונסלח לו כו'.

ולכן ההקרבה הי' ע"י הכהן איש החסד דוקא כי ימין מקרבת כו', לכן כדי לקרב הניצוץ זהו ע"י הכהן איש החסד כו', וסדר עלייתו הוא שע"י שנכלל הבהמה באש של מעלה שהו"ע אר"י דאכיל קרבנין שבחי' האר"י ג"כ בחי' ימין כמ"ש פני אר"י אל הימין, ובחי' אר"י הזה הי' מגבי' ניצוץ הבהמה לכחי' פני שור שבמרכבה שזהו במרכבה דיצ"י כנודע שהחיות הם ביצ"י, וכמ"ש לעיל בשם האר"י"ל, ושרשם הוא בחי' המרכבה דבריאה ששם הם מיכאל וגבריאל כמו אר"י ושור דיצ"י ולכן מיכאל הוא ג"כ כהן כמ"ש בזהר יתרו דפ"ז אית מלך לתתא ותחותי' אית כהן כו' מיכאל כהנא רבה, והיינו בבחי' בריאה (וע' בביאור מאה"ז אית מלך לעילא כו' הנ"ל בספר תקס"ה שמפרש מיכאל כה"ג על חסד דמל' דאצ"י יעו"ש), וע"ז מתעורר גם המרכבה דאצ"י כי כמו שיש חיוון תתאין כמו"כ יש חיוון עילאין והיינו בחי' המדות דאצ"י שנק' בשם חיוון עילאין, והכסא זהו בחי' בינה וע"י עליית החיות דב"ע עם בחי' הכסא והאדם שעל הכסא דב"ע מעוררין ע"ז עליית חיוון עילאין עם

קג

זאת ונודע אחרת . . . וכשמקרבין הניצוץ . . . שמחה גדולה: כהבא להלן (עד סיום הפסקא) ראה גם אורית בראשית (כרך ו) תהרנח, ב. ובארוכה המשך יונתי תרי"מ ע' מר"ז.

ונודע כי שמחה ממתיק דינים: ראה תרי"א ח"י שרה טו, ד. וארא נג, רע"ד.

ולכן ההקרבה . . . הכהן איש החסד: ראה גם ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' רמב ואילך.

באש של מעלה . . . אר"י דאכיל קרבנין: ראה לקרית במדבר יא, ד.

בוהר יתרו דפ"ז: צ"ל: דס"ז.

וע' בביאור מאה"ז אית מלך לעילא . . . בספר תקס"ה: נדפס בתרי"ח יתרו ת, א ואילך. ובארוכה שם

שצג, ב ואילך. ביאוריו להצ"צ ח"א ס"ע רלח ואילך. ח"ב ע' תשפג ואילך. המשך תערי"ב ח"ב ע' תתקעט

ואילך. ד"ה כי תבואו גו' ושבתה תשי"ג.

המרכבה דאצ"י . . . חיוון תתאין . . . חיוון עילאין: ראה לקרית תור"ע כב, ד. ביאוריו לאדהאמצ"ב, ב.

סב, ב. סידור עם דא"ח סד, א.

הכסא שלהם היא בחי' בינה שכינתא עילאה, ועד"ז עד רום המעלות וכמ"ש בזהר שרזא דקרבנא עולה עד רזא דאי"ס. וכמו שהמעלה הבהמה הגשמי הוא הכהן איש החסד כנ"ל כמ"כ למעלה העליות הוא ג"כ ע"י הכהן, וכנודע ממש בזהר אית חסד ואית חסד, אית חסד דאקרי חסד זוטא ואית חסד דאקרי רב חסד הוא בחי' חסד דאי"א, ועד"ז יובן בענין הכהנים שלמעלה שבכל בחי' ומדריגה שגבוה יש בחי' כהן, וכמ"ש בזהר יתרו דפי"ז אית מלך לעילא וכהן משמש תחותי' ברזא דקה"ק ואית מלך לתתא וכהן משמש תחותי' רזא דאור קדמא כו', וע"י הכהן שמשמש בקה"ק ע"י הוא העל"י עד רזא דאי"ס, וכנודע שקדש הוא בחי' חכ' וקה"ק הוא כתר כו', וזהו מ"ש בקרבנות ריח נחוח להוי' פי' ריח הוא בחי' העלאה, וכמארז"ל נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני וע"י עש"י זו הוא בחי' העלאה לבעל הרצון, וע"י נעשה נחוח ל' המשכה מל' נחות דרגא, להוי' יומשך בחי' שם הוי' שהיו"ד הוא צמצום והיינו שכדי להיות בחי' שם הוי' זהו ע"י צמצום בחי' היו"ד ואח"כ בחי' הא' הוא התפשטות שאחר הצמצום ואח"כ ו"ה להיות נמשך הגילוי למטה כו', שגם למטה יומשך המשכת אואי"ס ב"ה.

ועפ"ז יובן מה שנק' הקרבנות בשם לחם, פי' כמו הלחם אנו רואים את פעולתו שכאשר האדם אוכל לחם הנה פעולת הלחם שסועד לבב אנוש שלא יסתלק הנפש מן הגוף, כי אם לא יאכל יחלש מעט מעט עד שיכול ליפרד הנפש מן הגוף וימות ברעב, ועד"ז יובן למעלה שבחי' כלי המדות עליונות נק' בשם גופין כמ"ש בת"ז וכמה גופין תקינת לון, שנק' המדות בשם גופין, וההוא נביעו איהי כנשמתא לגופא דאיהי חיים לגופא, והיינו שכמו שהגוף חי מהנשמה המחיי' את הגוף כמ"כ המדות עליונות הם חיים מהאור של ההיא נביעא דאיהו חיים לבחי' הגופא שלהם, וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולא שמהן כגופא בלא נשמתא, וכדי להיות חיבור האורות בכלים זהו ע"י הקרבנות שלכן נק' בשם לחם, פרנסתי, ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, פי' שזהו משל כמו הלחם הגשמי מפרנס את האדם להיות חיבור נשמתו בגופו, כמ"כ הלחם דקרבנות הם הפרנסה שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וכמ"ש במד"ר הו שירעו אותי בשני תמידין כמ"ש את הכבש אחד תעשה בבקר שזהו פרנסה כמו מרעה כו'. וזהו ג"כ מה שהקרבנות הבהמה נעשה לחם לבחי' האישים שהם השרפים שנק' אישים ג"כ, כי ע"י העלאת הקרבן

קד

וכנודע שקדש הוא בחי' חכ' וקה"ק הוא כתר: ראה באוה"ז שם ע' רלט.
 וזהו מ"ש בקרבנות ריח נחוח . . . מל' נחוח דרגא: ככ"ז ראה לקו"ת פינתס ע, א. תצא לה, ג. דרושים
 לשמעי"ז צב, ד.
 ועפ"ז יובן מה שנק' הקרבנות בשם לחם: בהבא להלן ראה לקו"ת האונו ע, ב.
 ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים: בסה"מ תרצ"ז שם ע' 128 נוסף: דשמים אש ומים, חסד וגבורה
 עיקר המדות, ואביהם שבשמים הוא המשכת המוחין.

שע"י החיות המרכבה עי"ז נעשה נחוח להוי' וממילא נמשך תוס' אור וחיות גם בבחי' בי"ע כו'. וגם עלייתם שהם מעלי' הניצוץ זהו ג"כ חיות שלהם שזה"ע הרצוא שנעשה להם מעלי"ם את הכסא, והיינו ע"י שמקבלים לחם הוא בחי' הניצוץ שגורם להם העלי', ונמצא שזהו ג"כ משל שכמו הלחם מחבר הנשמה עם הגוף כמו"כ הניצוץ שמתעלה מנפש הבהמה נעשה בחי' לחם להשרפים שיוכלו להיות בבחי' רצוא שזהו החיות שלהם ואח"כ נעשה שוב הוא כשנמשך בחי' נחוח להוי' נמשך גם בהם השוב שהוא בחי' ההמשכה בכלים מכלים שונים כו'.

והנה העיקר בהקרבן הי' הקרבת חלב ודם, ופי' בזהר חלב ודם בחי' חיורר וסומק שהחלב שרשו מחסד והדם שרשו מגבורה וע"י הכהן שהי' מעלה חלב ודם הגשמי בחי' חו"ג עי"ז הי' מעורר ההעלאה עד רום המעלות עד חו"ג היותר עליונים, והעלאה זה גורם המשכה במדות עליונות, וכמ"ש במ"א בענין הללו את ה' מן השמים עי"ז נמשך הללוהו במרומים ומלאכו וצבאיו, כי ע"י העלאת וביטול המדות לאו"ם דלאו מכל אינון מדות שז"ע לך הי' הגדולה כו' עי"ז נמשך כי כל בשמים ובארץ כל הוא בחי' כלליות מלי' אמרו אליו כל תשא עון כתר הכללי שיומשך בשמים ובארץ, והיינו שיומשך במדות עליוני' מבחי' או"ם שלא מכל אינון מדות כו', וזהו ענין הקרבן בכלל, הקרבת חלב ודם חו"ג, ורזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס ומשם הוא בחי' או"ם דלאו מכל אינון [מדות] אשר שם אם צדקת כו' שאינו תופס מקום כלל, נמשך לכפר על נפש החוטא כו'.

ועכשיו שאין לנו קרבנות תיקנו לנו התפלה כנגד תמיד', שתפלה וק"ש שבכ"י הם בחי' עולת תמיד, שלכן ארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכי' נמצא שנקי' הק"ש בשם עולה, שע"י התבוננות בק"ש בפסוק ראשון עי"ז הוא זובח את יצרו להיות ואהבת כו' בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבה את ה' כו', והיינו בחי' הנהי"ב שהיא בחי' רוח הבהמה היורדת למטה בארץ בתענוגים ותאוות גשמיות יהפך להיות רוח האדם עולה למעלה מעלה לה' כעולה וכקרבו

קה

והנה העיקר בהקרבן הי' הקרבת חלב ודם: בהבא להלן [עד סוף המאמר] ראה בארובה לקמן ד"ה וזאת חורת זבח השלמים. וראה ד"ה מלכא ומלכתא שבסה"מ תר"ל ע' שגא ואילך. ובסה"מ תרס"ד ע' רחצ ואילך. תרצ"ו ע' 209 ואילך. וראה גם תרי"א וישב כט, ד. לקרית פינחס עה, אי"ב. שה"ש יב, ב. שערי אורה שער התנוכה יד, ב ואילך. אה"ת פינחס ע' אי"עא ואילך. שם ע' אקלכ. ביאורו להצ"צ (כרך ב) ע' תקצח. וכמ"ש במ"א בענין הללו את ה' מן השמים: ראה בארובה לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי. ושני. אמרו אליו כל תשא עון כתר הכללי: לקמן ד"ה וזאת חורת זבח השלמים מביא פי"ז זה בשם הרב המגיד נ"ע. וראה בה"מ"ם שם.

שיומשך בשמי' ובארץ: בסה"מ תרצ"ו שם ע' 129 נוסף: שנמשך על שמים וארץ בשוה, וכמאמר והקדוש בשמים ובארץ שהוא קדוש ומובדל משמים וארץ ששניהם שרים.

שגם נה"ב שרשה מפני שור רק שזהו מבחי' פני אדם שבפני שור אבל מ"מ זהו מבחי' פני שור, ולכן עלייתה שיה ממש לבחי' עליית הקרבן ככל משנית לעיל בענין שורש שרשה מבחי' התהו ואדרבה גדלה מעלת נה"ב שבאדם ששרשה מפני אדם שבפני שור וא"כ בענין שרשה בתהו היא ג"כ מבחי' הגבוה יותר, ושמה תאמר שנפש הבהמה מאחר שנשפלה להיות נפש לבהמה ולא נה"ב באדם הרי שרשה מבחי' הגבוה יותר כי כל הגבוה יותר נופל לבחי' נמוכה ביותר, כמשל האבנים הגבוהים מן החומה כשנופל הכותל הנה הגבוהים והעליונים שבכותל נופלים למרחוק יותר, אינו כן שהרי כשאדם ממלא תאוות לבו אפי' בתאוות היתר ה"ה כבהמה ממש, ואז באמת הוא גרוע יותר שהרי הבהמה אין לה שכל והאדם יש לו שכל ועכ"ז עושה מעשה בהמה, וכ"ש באיזהו דבר תאוות איסור ח"ו הרי הוא גרוע הרבה מבהמה, וכמארו"ל אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, וע' מזה בד"ה וידבר משה אל ראשי המטות שלא נדפס, וא"כ כשמעלי' נה"ב שבאדם עלייתו ג"כ גבוה יותר מנפש הבהמה שהיו מעלים ע"ג המזבח כו'.

וכמו שבקרבן הבהמה עיקר ההקרבה ה' חלב ודם כמ"כ בהקרבת זובחת הנה"ב שבאדם ג"כ עיקר ההקרבה הוא בחי' החלב והדם, כי הנהה כתיב כמו חלב ודשן תשבוע נפשי, כי החלב באדם שאינו יושב על מקום אחד, הנה עיקר גידולו הוא מן התענוג, וצריך להיות התענוג מאלקות והיינו להיות בבחי' אהבה בתענוגים מבכחי' ההתבוננות בק"ש בבחי' אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל כי כולא קמי' כלא חשיב, וע' בד"ה זאת חקת (ר"ט), שהגם שהעולם הוא בחי' מציאות מ"מ הוא כלא חשיב כו' ואין עוד מלבדו, וע' בד"ה מי כמוכה באלים בענין אין עוד כו', ועי"ז לא יחפוץ בשום תענוג גשמי כלל ואפי' תענוג רוחני לא יחפוץ כמ"ש מי לי בשמים ועמד לא חפצתי שלא יחפוץ בג"ע ובעוה"ב כל שהוא עמך היינו אפי' בחי' מקור החיים מקור התענוגים כמ"ש כי עמך מקו"ח ג"כ לא יחפוץ, וזהו כוונת מ"ש ועמד לא חפצתי אפי' מה שהוא עמך לא חפצתי ג"כ, כי הנה יש ברצון שני בחי' חפץ ורצון, חפץ הוא פנימיות הרצון, ורצון סתם הוא בחי' חיצונית הרצון, וכמארו"ל כופין אותו עד שיאמר רוצה

כל הגבוה יותר נופל לבחי' נמוכה ביותר: ראה לעיל ד"ה ואת חוקת. ושי"נ.

בד"ה וידבר . . . ראשי המטות שלא נדפס: ראה ד"ה זה שבס' מאמרי אדה"ז תקסי"ב ח"א ע' רלח. וע' רמג. שם ח"ב ע' תקא. תקס"ד ע' קצב. תקס"ו ע' רצא ואילך. אה"ת מטות ע' ארסג. וע' ארצו. וע' אישכב ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרפכ. שם (כרך ו) ע' איתתקנ.

שבאדם ג"כ עיקר ההקרבה הוא בחי' החלב והדם: בהבא להלן [עד סוף הפסקא] ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' צב ואילך. ת"יא כט, ג. לקו"ת שה"ש יב, ב. המשך תרס"ו ס"ע קמ"ב. תעריב ח"א ע' תמא. וע' בד"ה מי כמוכה: נדפס לקמן.

מי לי בשמים . . . שלא יחפוץ כל שהוא עמו: ראה גם שרש מצות התפלה פ"מ (קלה, א). ובכ"מ. בראשון שני בחי' חפץ ורצון: ראה לקו"ת שה"ש כה, רע"ד. לג, רע"ד.

אני שזהו ג"כ רצון הגם כי אינו חפץ בפנימיותו כך מ"מ זה נק' רצון כו'. והנה הנהגת האדם צ"ל שכל חפצו האמיתי יהי' רק בבחי' א"ס עצמותו ומהותו ב"ה, ולא יחפוך בשום תענוג גשמי, והנהגה בדברים ההכרחי' לא יהי' בתאור למלאות נפשו הטבעית והבהמית כ"א בדרך כפי' והכרת, וכמאודיל כאילו כפאו כו', ואפי' בתענוגים רוחנים לא יהי' ג"כ פנימיות רצונו בזה כי כל שהוא עמך היינו אפי' בחי' עמך מקר"ח לא חפצתי וכנ"ל, ועיקר פנימיות הרצון הוא החפץ יהי' בבחי' או"א"ס בתענוג נפלא, וחיינו הגשמי' יהי' אצלו בבחי' בעל כרחך אתה חי כמו שבע"כ אתה מת כו' ועיקר חפצו האמיתי יהי' בבחי' ביטול אמיתי בבחי' אהבה בתענוגי' אלקות כו', וז"ע הקרבת החלב שבחי' התענוג שלו יקריב להיות רק תענוג בבחי' או"א"ס ב"ה כו'. ועד"ז יובן ענין הקרבת הדם ג"כ כי הנה הדם הוא הנפש, והיינו שכל החממות שבנפשו ובחי' רתיחות הדמים בהבלי עולם ובחי' רשפי אש שבנפשו הבהמית בחמדת עוה"ז הפך להיות רשפי אש שלהבת י"ה בכל יום ע"י ההתבוננות בק"ש ותפלה שז"ע רוח האדם עולה למעלה מעלה כעולת התמיד וזבח דקרבתו כו'.

ו"ז העלאת שבתפלה, וע"ז נעשה אח"כ המשכה, וכמו בקרבות הוא בחי' ריח ניחוח להוי' שע"י העלאת הריח נמשך בחי' נחוח להוי', כמ"כ ע"י ההעלאת בחי' חלב ודם שבאדם בק"ש ע"ז נמשך בחי' המשכות אלקות הוי' אלקינו שיהי' בבחי' אלקים שלנו, וכמ"ש בלק"ת בסד"ה כי כארץ תוציא צמחה שבשם אלקים אומרים אלקינו שע"י הצמצום הוא נעשה אלקים שלנו, וכמ"כ ע"י הביטול דק"ש יהי' נמשך בחי' ניחוח להיות שם הוי' ג"כ אלקינו וכמ"ש אנכי הוי' אלקיך שנמשך מבחי' אנכי מי שאנכי שהוי' יהי' בבחי' אלקיך אלקים שלך, וכמ"ש רז"ל עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה, ופי' רש"י ז"ל שיהי' שם הוי', והיינו ע"י העבודה כהיום לעשותם כו', ובחי' שם הוי' זה היינו בחי' שם הוי' שהוא בבחי' סוכ"ע, כי בק"ש כתיב שני שמות הוי', ה' אלקינו ה' אחד, סוכ"ע וממכ"ע, פי' ממכ"ע הוא בחי' סדרי ההשתלשלות שראשית הגילוי הוא בע"ס דאצי' ואח"כ נמשך בעולם הנשמות ואח"כ במלאכים עד שע"י המזלות נמשך בעוה"ז הגשמי, שע"ז ארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם, פי' שכמו הנשמה שמחי' את הגוף הנה היא מחי' לכל אבר לפי ערכו שאינו דומה החיות שבראש לחיות

והנהגה בדברים ההכרחיים . . . כאילו נפאו: ראה גם תו"א מג"א צב, סע"ד. לקמן ד"ה בשעה שהקדימו.
 וכמ"ש בלק"ת בסד"ה כי כארץ תוציא צמחה: נצבים נג, סע"ב. וראה גם לק"ת בלק עג, ב. אה"ת וארא ע' ריג. דברים (בכ"ד ה) ע' בירסג.
 עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה . . . שיהי' שם הוי': ראה סה"מ תר"ל ע' עציב. השיב ס"ע 74 ואילך. ועוד.
 בק"ש כתיב שני שמות הוי' . . . סוכ"ע וממכ"ע: ראה לק"ת שה"ש שם כט, סע"א. שם דרושים לרי"ה נט, סע"א ואילך. ובכ"מ.

קז

שברגל. ועדין יובן בענין שהקב"ה ממלא את כל העולם הוא ג"כ בכל תד לפום שיעורא דילי' בכל עולם לפי ערכו וזהו בחי' ממכ"ע, אבל בחי' סוכ"ע הוא מובדל מגדרי ההשתל' ומעלה ומטה שוין לפניו ית' וכמ"ש השוה ומשוה קטן וגדול. ועל בחי' זו ארז"ל אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך כי באוא"ס הסוכ"ע שוה קטן וגדול ולכן בבחי' זו גם ההדיוט יכול לברך וכמ"ש במ"א בענין לבי ובשרי ירגנו אל אל חי שגם הלב הגשמי יוכל לרנן בבחי' אל חי כו' היינו להתפעל מבחי' א"ס ב"ה עצמותו ומהותו, וכי' בחי' אלו ממכ"ע וסוכ"ע זהו ב' שמות שבק"ש ה' אלקינו בחי' סוכ"ע וה' אחד הוא בחי' ממכ"ע, כי אחד הח' רומז לז"ר וארץ וד"ר העולם והיינו בחי' ממכ"ע שאפי' לאחר שנעשה ז"ר וארץ וד' רוחות מ"מ הם בטלים לאחד א"כ זהו ממכ"ע רק שזהו בחי' הארת סוכ"ע בממכ"ע כו', אבל ה' אלקינו הוא בחי' סוכ"ע הארת אוא"ס עצומה שלמעלה מגדר עולמין ומשם נמשך להיות אלקינו, וכמ"ש היכל הו"י המה, שכמו ההיכל הוא דירת המלך כמו"כ אנתנו בני' הם היכל ה' כו' גילוי בחי' אוא"ס כמו ניוחוה דקרבנות, וכמ"ש במ"א בענין ונקדשתי בתוך בני' ובענין ושכנתי בתוכם, בתוך תוך פנימיות נקודת לבב נש"י כו'. ועי' כתיב עולת תמיד העשוי' בהר סיני שהכח לזה להיות יכולים להמשיך בחי' אוא"ס ב"ה הסוכ"ע, היינו שיהי' ביכולת להעלאת מ"ן ושיומשך בחי' המשכת מ"ד כזה זהו מהר סיני שהכח לזה ניתן מהר סיני בשעת מ"ת שעל כל דבור פרחה נשמתו, כמ"ש נפשי יצאה בדכרו, ומה נמשך הכח על בחי' העלאת מ"ן אח"כ בק"ש, והמשכת מ"ד הוא מבחי' אנכי שאמר במ"ת, שמבחי' אנכי נמשך להיות ה' אלקיך אלקים שלך כו'.

ומעתה צ"ל למה התמידין שהם עולות היו מכבשים דוקא וכנ"ל שרוב העולות הם מכבשים דוקא, הנה ארז"ל במד"ר (במדבר פ"ג דרנ"ג ד' שהוא בדפוס שקלאו דמ"ו ע"ד), שהקרבנות היו כנגד האבות פרים בני בקר כנגד אברהם, אלים כנגד יצחק שהוא בחי' אילו של יצחק, כבשים כנגד יעקב כמ"ש והכבשים הפריד יעקב, ולכן קול הכבשים מורה על רחמים היא מדתו של יעקב להיות ברחמיך הרבים רחם עלינו, והיינו שכדי שיהי' העלאת מ"ן

אל תחי ברכת הדיוט קלה בעיניך: ראה לקי"ת שה"ש שם כח, ד. עקב טו, ב.

וכמ"ש בני"א בענין לבי ובשרי ירגנו: לקי"ת במדבר ת, ג ואילך.

אחד הח' רומז לז"ר וארץ וד"ר העולם: ראה גם לקי"ת תוריע כג, ב. ובכ"מ.

וכמ"ש במ"א בענין ונקדשתי בתוך בני' . . . ושכנתי בתוכם: לקי"ת אמור לב, ג. מאמרי אדה"י תס"ד

ע' סה ואילך. תריח שמות תמה, ב. אור"ת ויקהל ע' ביקפה. שם ע' ב"ד. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קל.

עולת תמיד העשוי' בהר סיני . . . שהכח לזה ניתן מהר סיני: ראה אור"ת פינחס ע' אעא.

ומעתה צ"ל למה התמידין . . . מכבשים דוקא: כהבא להלו עד סוף הפיסקא ראה לקי"ת פינחס עה, ג"ד.

עט, ב. אור"ת פינחס שם ס"ע אק"ג ואילך. וראה גם לקי"ת אמור לו, ס"ג ואילך. מאמרי אדה"י פרשיות

ח"ב ע' תקעט. לעיל ד"ה החדש הזה לכם.

במד"ר . . . דרנ"ג ד': דפים אלו הם ע"פ דפוס אמסטרדם ת"א"ב.

קח

והמשכת מ"ד צ"ל נמשך כח ע"ז מלמעלה שהגם שנת"ל שהכח ניתן מהר סיני כו' מ"מ הרי אנו מברכים נותן התורה ל' הוה, שכמו שיש יצ"מ בכל יום כמו"כ יש בחי' מ"ת, וכמו שקודם מ"ת כתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים בחי' רחמים ועי"ז ואביא אתכם אלי, כמו"כ ע"י בחי' ר"ר דיעקב נמשך להיות העלאת הקרבנות דאברהם ויצחק וזהו ליעקב אשר פדה את אברהם, ולכן בתפלה קודם ק"ש אנו אומרים פסוקי רחמים והוא רחום כו' ואנו מבקשים אכינו אב הרחמן ברחמיך הרבים כו' היינו בכדי לעורר בחי' ר"ר על ירדת הגשמה בגוף ונהי"ב מקום החשך וההעלם עוה"ז השפל והגשמי בכדי להיות בחי' ההעלאת בק"ש שיהי' רוח האדם עולה בבחי' עולת תמיד למעלה מעלה בהאבה בתענוגים כנ"ל שזהו ע"י בחי' כבשים דיעקב דוקא, בחי' בריח התיכון שמברית מן הקצה אל הקצה העליון בחי' היותר גבוה כו', ועוד מעלת הכבשים שטבעם הוא בבחי' ביטול יותר משארי הבע"ח וכמ"ש כרחל לפני גוזז' כו', משצ"כ בשור יש בחי' שור נגח כו'. ועי"ל מעלת הכבשים שיש צמר בעורם שמהצמר עושים לבושים כמ"ש ומגזו כבשים יתחמם, ובעבודה היינו בחי' הלבושים דתומיץ שהתורה היא בחי' קווצותיו תלתלים תלי תלים של הלכות, והוא בחי' ושער רישי' כעמר גקי בחי' צמר, ובחי' המצות זהו מבחי' לבושי' כתלג חזור, וב' בחי' אלו דתומיץ מרומו בצמר הכבשים שמגזו כבשים יתחמם היינו לבושים דמצות, וצמר הכבשים הוא בחי' שער רישי' כעמר נקי. ועי"ל טעם ג' שכבשים הוא מלי' כובש והיינו בעבודה בחי' כובש את יצרו שע"ז ארו"ל איזהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים מגבור והיינו שע"י שכובש את יצרו הוא ממשיך מבחי' א"א בחי' סוכ"ע והיינו כמו הקרבן כי קרבן בגימ' א"א, וזהו עלה ככבש ופנה לסוכב שע"י העליות בבחי' כבש הוא בחי' כובש את יצרו עי"ז פנה לסוכב הוא בחי' סוכ"ע, ולכן עולת התמידין וכן רוב העולות הם מכבשים דוקא להיות ע"י עלייתם נמשך בחי' סוכ"ע כו'.

ומעתה יובן למה חטאת ה' משעיר עזים, וכמ"ש ברי"ח ושעיר עזים לחטאת,
ובן בכל היו"ט נאמר ושעירי עזים לחטאת כו', דהנה שורש הפרש

בכל יום . . . יש בחי' מית: ראה אה"ת בראשית (כרך ו) תהרט, א"ב. לקי"ת דרושים לחה"ט כא. ג. ועוד.

שקודם מית . . . ואשא אתכם . . . בחי' רחמים: ראה לקי"ת במדבר י' א. האוינו עת, א ואלך. מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' כב.

ליעקב אשר פדה את אברהם: כן הוא בכ"מ בדא"ת. ובהערת כ"ק אדמ"ר שלי"טא לתניא ספלי"ב (מא ב): בקרא (ישעי' כט, כב): לבית יעקב, ובכמה מדרו"ל (פנהדרין יט, כ. ועוד) מוכח דהכוונה ליעקב עצמו. דיעקב . . . בריח התיכון שמברית מן הקצה אל הקצה העליון: ראה תניא פ"ג פ"ג (ט, א). אה"ת רחי שפה. כ. סה"מ תרלי"ד ע' רסא. סה"מ מלוקט ח"ג ע' רכז ואלך. וראה לקי"ת חט"ו ע' 436 הערה 28. וש"נ. הכבשים . . . בבחי' ביטול . . . משצ"כ בשור . . . שור נגח: בהבא להלן ראה לקי"ת אמור לו, א"ב. שכבשים הוא מלי' . . . כובש את יצרו: ראה גם לקי"ת פינתס שם עת, ד.

ומעתה יובן למה חטאת ה' משעיר עזים: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת פינתס ע' א"קא

בין כבשים לעזים דהנה ארז"ל מ"ט עזי מסגי ברישא והדר אימרי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר, ולכן לפני בחי' התיקון הי' בתהו תחלה כמ"ש ואלה המלכים אשר כו' לפני מלך מלך לבני"י שהם בחי' זמ"ק דתהו שקדמו לתקון והיינו כי קליפה קדמה לפני, וכמו שאנו רואים שכאשר זורעין תבואה הגם שעיקר המכוון מהזריעה הוא החטים מ"מ צומח תחלה התבן והקש, ולאחר שנצמח מבררין התבואה מן הפסולת, וכמארז"ל במד"ר החטים והתבן והקש מדיינין זב"ז, אמר להם החטה תבוא הגורן כו' שכאשר יבוא זמן הגורן אז מלקטין התבואה מן התבן והקש שאז נראה ונגלה שהעיקר הוא התבואה, וכן הוא בנטיעות אילנות ג"כ שהעיקר הם הפרי הצומח על האילן מ"מ צומח תחלה האילן והענפים והעלין ואח"כ הפרי, או כמו אחד שמבקש איזה דבר מחבירו מקדים לו תחלה הקדמות מענינים אחרים ואח"כ מבקש הבקשה שנצרך לו שזהו עיקר מכוון ביאתו, או שמקדים עוד לבקש איש אחר שיבקש גינו ואח"כ בא בעצמו לבקש הטובה הנצרכת לו כו', וגם בענין השפעת שכל עמוק לזולתו מקדים תחלה לאמר משלים עד שמתוך המשלים יבין זולתו הנמשל, הרי שעיקר המכוון בא לבסוף, וכמ"כ יובן ענין קליפה קדמה לפני שבכדי להיות הפרי בהכרח שיצמח תחלה הקליפה, כמו באגוז שיש ד' קליפות סביב הפרי והקליפות גדלים תחלה, ואח"כ צומח הפרי בתוכם, וכשיגמר בישול פירות האגוז משברים את קליפת האגוז ונוטלים האגוז שבתוכה. ועד"ז יובן בענין התהו שקדמה לתיקון שהעבודה שבעולם התיקון הוא לתקן מה שנפל בשבירה בשבה"כ דתהו וא"כ בהכרח שיקדים התהו לתיקון, כמו כברייתו של עולם נאמר ויהי ערב תחלה, ובאמת אם לא הי' קדימת החשך לאור לא הי' ניכר ונגלה כלל שזהו אור, וכמארז"ל באדה"ר שכאשר חשך במוצאי שבת נתיירא אדה"ר ואמר אך חשך ישופני, וכאשר האיר ביום א' ארז"ל במד"ר שאמר א"כ מנהגו של עולם הוא, הרי דאדה"ר שנברא ביום וא"ו וליל שבת לא הי' חשך שהאור דיום ועש"ק שימש ל"י שעות כמארז"ל במד"ר בראשית פ"א, וא"כ מובן שבלא קדימת החשך לא ניכר מעלת האור כלל, וא"כ בהכרח שיהי' תחלה ערב ואח"כ בקר כו'.

קט

ועפ"ז יובן ג"כ ענין מה שעיוזי מסגי ברישא והדר אימרי, עזים הגם שהם מותרים באכילה מ"מ הם מבחי' גבורות קשות, ובמאור"א אות ע' סט"ז עזים זו"נ דנוגה, וביא"נ"י כ' ש"מ"כ בשם הרב עזים גימ' קר"ו עם הכולל רבוע

ואילך. וישלח תבן, א"ב. תולדות (כרך ז) תתת, א"ב. ד"ה מלכא ומלכתא תריל תרס"ד תרצ"ו הנ"ל. וראה גם לקו"ש חיד"ע צ"י 315.

וכמו שאנו רואין שכאשר זורעין תבואה: בהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה להבין ענין הגשת יהודה ליסוף. לקמן ד"ה שופטים.

באגוז שיש ד' קליפות: ראה אזה"ר ויצא ר"ג, א. אחרי ע' שח. ס' החקירה צה, א. א. סו"מ תרל"ד ע' שכ. ועוד.

וביא"ר נתיב.

אד' כי משם יונקים מאחורי אד' עכ"ל, וזהו שהעזים נקראים בשם חשך ברישא חשוּבא, ולכן רוב העזים הם חשורות להורות על מדריגתם כו' והדר אימרא הוא בחי' יהיה בקר בחי' אור, והיינו כי אימרי זהו מדריגת הצדקים ע"ש הכתוב את ה' האמרת היום כו' וה' האמירך כו' ולתתך עליון כו' ולכן ביעקב נאמר והכשבים הפרדי יעקב וכמשנ"ל, ועפ"ז יובן מפני מה חטאת בא מעזים כמ"ש ושעיר עזים לחטאת, כי החטאת ה' בא על החטא נמצא זהו מדריגת הבע"ת, שהחשך נהפך לאור צריך להיות קרבנו שעיר דוקא שבהעלאת השעיר עזים לקרבן לה' מורה העלאת בחי' הגבורות קשות דנוגה שיוכללו בבחי' הביטול כו', וזה מורה על מעשיו ג"כ שחשך זהו מעשיהם של רשעים כמארו"ל מבחי' וע"י התשובה והקרבת הקרבן ה' נהפך מחשך לאור, ועי"ז נמשך מבחי' ישת חשך סתרו בחי' כתר דכל נהורין מתחשכין קמי', ועי"ז מתמלא הפגם שפגם כו', ושו"ש ענין הקרבת השעיר הוא קרבן לבחי' ומדריגת התהו וכמו המנחה ששלח יעקב לעשו אחיו שנת' בת"א בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, שזהו ה' קרבן לבחי' התהו שיעקב ידע ענינם שאינם כמו הקרבנות דתיקון, שהרי הקריב דברים טמאים ג"כ שאינו ע"פ התורה רק יעקב ידע ענינם איך שצ"ל ההקרבה לעולם התהו.

ועד"ז הוא ענין השעיר שהוא חטאת, וכמו בר"ח שהחטאת שהקריבו בר"ח הוא שארו"ל בחולין דרש רשב"פ אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעתני את הירח והיינו שלי' חטא הוא מל' חסרון והיינו בחי' חסרון הלבנה, ובכדי למלאות החסרון צריכים להמשיך מבחי' התהו, שהרי לאחר בירור התהו לא יהי' חסרון בלבנה ויהי' אור הלבנה כאור החמה כו', וז"ע השעיר דר"ח, ודלא כמ"ש בתולעי' בסתרי ר"ח שז"ע החלק להשר של עמלק ע"ד שעיר המשתלח כ"א שזהו ע"ד ההקרבה לבחי' התהו כו' להמשיך האור דתהו שקדם לתיקון כו', וז"ע עבודת הבע"ת דמשכין לי' לקוב"ה בחילא יתיר ועי"ז ממשיכים תוס' וריבוי אור. ועפ"ז יובן הלשון שאמר הביאו עלי כפרה פי' עלי היינו בחי' על הוי', וכמו ביוהכ"פ לפני ה' תטהרו, וא"כ שעיר דר"ח הוא למעלה מבחי' כבשים שהכשבים הם בחי' קרבן העולה ע"י העלאתם ממשכינים

ושו"ש ענין הקרבן השעיר: בהבא להלן [בפיסקא זו ושלאחר] ראה בארוכה אה"ת פינתם ס"ע אקפא ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' לה. תקיע ע' קעט ואילך. אה"ת אחרי ס"ע עט ואילך. דרושים ליוהכ"פ ע' אקטו ואילך. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמי"ט) ע' רטב ואילך.

המנחה ששלח יעקב . . . בחי' בד"ה ויקח מן הבא: ת"א וישלח כו', א. נעתק בתוס' הגהות כוה"ת פינתם שם. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' עא ואילך. אה"ת וישלח ר"ה, ב ואילך. ובארוכה ת"ח וישלח מט, ד ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' ס.

שארו"ל בחולין דרש רשב"פ . . . הביאו עלי כפרה: בחולין שם (ס, ב): רבי שמעון בן פזי רמי כו' וראה גם ביאוריה לאדה"מ ע"ה, א. אה"ת בראשית לו, א. ובארוכה אה"ת פינתם ע' אקעב ואילך.

לאחר בירור התהו לא יהי' חסרון בלבנה: ראה אה"ת בראשית מא, ב.
ודלא כמ"ש בתולעי' = בתולעת יעקב. נעתק באה"ת פינתם שם ע' אקפד.

בחי' נחוח לה' וכנ"ל שיהי' המשכת שם הוי' וע"י השעיר ממשיכים בחי' לפני הוי' כו'.

ולכן ארז"ל בפ' אמור ע"פ שור או כשב או עז, שור כנגד אברהם ואל הבקר רץ אברהם, כשב כנגד יצחק אילו של יצחק, כי איל וכשב הם דבר א' רק שאיל הוא זכר וכשב היא נקבה, ועז כנגד יעקב כמ"ש ביעקב לך גא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים, והיינו כי ביעקב נאמר ואת עורות גדיי העזים הלבשה על ידיו ועל חלקת צואריו, וכתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו, וארז"ל ריח בוגדיו היינו בחי' בע"ת דמשכין לי' בחילא יתיר וכמארז"ל והלא אין לך ריח רע יותר משטף העזים אלא שנכנס עמו ריח ג"ע והיינו בחי' החשך שנהפך לאור, וכמו כי טוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר והיינו כשנהפך לאור כו', וד"ע מה שבעולה הי' ההזאות שני צפונות שהן ארבע, והיינו כנגד ד' אותיות דשם הוי' ומ"מ המתנות היו רק שני מתנות כנגד י"ה ו"ה, ולכן הי' א' בקרן מזרחית צפונית בחי' חיבור יו"ד עם ה' ראשונה כי מזרח הוא בחי' יו"ד חכ' וצפון בחי' ה' ראשונה כי מצפון זהב יאתה בחי' בינה, והזאה השני' הי' על קרן דרומית מערבית היינו חיבור ו"ה, דרום וא"ו מדות כמ"ש באברהם איש החסד הלוח ונסוע הנגבה, מערב ה' אחרונה בחי' שכינה במערב, אבל בחטאת הי' ד' הזאות כמארז"ל ארבע מתנות על ארבע קרנות עלה בכשב ונפה לטובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית, והיינו כי ע"י שעיר החטאת ממשיכים מלמעלה מבחי' שם הוי' וכנ"ל בענין על ה' כמו לפני ה' תטהרו, וזהו ובא לו לקרן בחי' קוצו של יו"ד שזהו בחי' קרו, שגם הכתר הוא נק' קרן שמשם נמשך בחי' קרן עור פני משה כמ"ש מזה בד"ה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל בכ"י יעו"ש שזהו ההמשכה מבחי' לפני ה', והוא ע"י הקרבת שעיר החטאת דוקא.

קיא

ומעתה יובן מה שהקרבן פסח הי' בא מן הכבשים ומן העזים כמ"ש וזכר תמים יקריבנו מן הכבשים ומן העזים תקחו, דהנה ארז"ל מלכא ומלכתא הוי יתבי מלכא אמר גדיא יאי ומלכתא אמרה אימרי יאי, והיינו כי

טוב זה יצ"ט ומאד זה יצה"ר: ראה חו"א יתרו סט, א. לקרית כמדבר יט, סע"א. נשא כה, ג. לקמן ד"ה וירא בלק. וראה גם ס' השיחות תשמיט ח"א ע' 24 ואילך. ושי"נ.
שני מתנות שהן ארבע . . ד' אותיות דשם הוי': ראה אה"ת ויצא קפט, ב. ויקרא (כרך ב) ע' חכט ואילך. דרושים לריה ע' אישכד.
הכתר הוא נק' קרן: ראה גם לקרית שמיני יט, ב. אמור לד, ד. אה"ת נ"ך ע' קלו ואילך. ביאוה"י להצ"צ ע' תסה ואילך.
כמ"ש מזה בד"ה אר"י יהא חלקי: גדפס לעיל, ושי"נ.
ומסתחא יובן . . מן הכבשים ומן העזים: בהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה החודש הזה.
מלכא ומלכתא הוי יתבי: בהבא להלן ראה ד"ה מלכא ומלכתא שבאוה"ת וישלח שם תכ, א. תולדות (כרך ז) שם תתכ, א"ב. וד"ה זה תר"ל תרס"ד תרצ"ז הניל.

נת"ל שאימרי וגדיא הם צדיקים ובע"ת, והנה נודע כי הבע"ת ע"י עבודתם שהם בחילא יתיר ע"ז ממשיכים להיות נמשך תוס' וריבוי אורות מאוא"ס שלמעלה מבחי' התלבשות אורות בכלים שע"י בחי' בכל מאדך ממשיכים מלמעלה ג"כ מבחי' מאד העליון הבלי גבול ממש, והיינו כי הגם שבלי גבול האדם היינו מה שלמעלה מהגבלת כלי האדם הנה לגבי בחי' הגבוה יותר הוא עדיין בחי' גבול היינו שיכול להתלבש זה בכלי מ"מ מאחר שלגבי האדם הוא בלי גבול ממשך מלמעלה מבחי' בלי גבול האמיתי כו' להיות נמשך תוס' וריבוי אורות בכלים דע"ס דאצי, אך בכדי שיומשך גילוי זה גם למטה זהו ע"י הצדיקים דוקא כי צדיק יסוד עולם כתיב שע"י בחי' צדיק בחי' יסוד ע"ז נמשך המשכת אלקות בבחי' עולם, וזהו שמלכתא אמרה אימרי יאי כי מלכתא היא בחי' מל' דאצי מקור ג' עולמות ב"ע אמרה אימרי יאי היינו צדיקים להיות כי ע"י הצדיקים נמשך בבחי' מל' בכדי שיומשך ממל' בבי"ע, ומלכא אמר גדיא יאי להיות כי ע"י הבע"ת נמשך תוס' וריבוי אור בבחי' מלכא הוא ז"א דאצי, ופי' תשובה אינה על עבירות דוקא כי בחי' גדיא קאי על בעלי עסקים שע"י שהם טרודים בעסק במר"מ, ה"ה נפרדים ואינם עוסקים בתורה, ומ"מ מפנה א"ע מכל עסקו שמטרידים אותו ומפסיק טרדתו לעסוק בתורה ה"ז כמו הבע"ת ששב מדרכו כו', ודבר זה יקר מאד בעיני ה' יותר מכאשר היושב אהל יושב ולומד כל היום כו', וע"ז רועי את גדיותיך על משכנות הרועים, רועים הוא בחי' רועי צאן, וגדיותיך הוא על משכנות הרועים כו'.

ק"ב

והנה הקרבן פסח ה' מן הכבשים או מן העזים להיות כי הפסח הוא על בחי' המצות שהם נתלבשו בגשמיות ציצית בצמר גשמי, שזהו פסח ל' דילוג שזה אינו בהדרגה, וכמשנ"ת באריכות כד"ה זאת חוקת (ך"ט), לכן ה' מכבשים שהוא בחי' צדיקים המקיימים תומ"צ, אבל מי שהי' טמא או בדרך רחוקה פי' טמא שהי' מושקע ברע ח"ו, שצריך הזאה שלישי ושביעי שד"ע מה שאוכלי פסח צריכין לפרה, לכן ה' בא מן העזים ג"כ כמו החטאת שבא מן העזים שהוא בחי' בע"ת, וזהו שה תמים כו' מן הכבשים ומן העזים תקחו שבקיפ יש שני הבחי' צדיקים ובע"ת כו'.

חשובה אינה על עבירות דוקא: ראה לקי"ת דרושים לרי"ה ס, ד ואלוך. לקי"ת בלק עד, א. האינו עא.
ג. סה"מ תרצ"ז ע' 235 ואלוך. ושיני.

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה, וצ"ל מה שבשלמים נאמר וזאת בואי, ובעולה וחטאת נאמר זאת בלא ואי. וגם צ"ל מה שקרבן עולה ה' זכר דוקא ולא נקבה והחטאת ה' נקבה דוקא ולא זכר, והשלמים ה' אם זכר או נקבה, ואיתא בכחיי פ' ויקרא דקל"ב ע"א (שהוא דף קמ"ב סע"ג בדפוס אמשטרדם) וז"ל גם צריך שתתעורר במה שה' קרבן עולה זכר ולא נקבה והחטאת נקבה ולא זכר, והשלמים אם זכר אם נקבה הטעם הוא כי תכלית הכוונה בקרבן עולה למעלה מהמקום ששם מתחלקין זכר ונקבה כלומר למעלה מן המדות שיש בהם פועל ומקבל, אבל קרבן שלמים ה' בין זכר ובין נקבה כי הוא לקו האמצעי המשלים בין המדות וכולל מהם, וכן שלמים אותיות משלים ולכן שלמים בין זכר ובין נקבה, והחטאת היא נקבה ולא זכר כי היא למדת שמור (פ' מדת המל') ובדין שיהי' הקרבן נקבה עכ"ל. ומה שהי' קרבן אשם זכר כי האשם בא על חיוב כרת כדי שיתכפר בו החוטא ותשוב נפשו אל האלקים אשר נתנה כלומר אל הבינה אשר שם יסוד הנפשות ושמה תשובתן ע"כ ה' זכר, כי המקום הוא למעלה מן המדות, וזהו שארז"ל במקום שבקצת עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, וביאור סוד המאמר הזה כי צדיק יסוד עולם מעונה של עולם אבל בקצת תשובתם הרמתה כי שם ביתם עכ"ל.

ואינן מובן דא"כ גם החטאת שהיא באה על השוגג על דבר שחייבים על זדונה כרת כמארז"ל בריש פ"א דכריתות מ"א שלשים ושש כריתות כו' על אלו חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, ועל לא הודע שלהם אשם תלוי, וכ"פ הרמב"ם בריש ה' שגגות פ"א ה"א וז"ל כל העובר בשגגה על אחת ממצות לא תעשה שיש בה מעשה שחייבין עליו כרת ה"ז חייב להקריב קרבן חטאת. ובה"ב כתב וכל עבירה שחייבין על זדונה כרת חייבין על שגגתה חטאת, חוץ מג' עבירות מגדף ומבטל מילה ופסח, מילה ופסח מפני שהם מ"ע, וחטאת אינה אלא על שגגת ל"ת, והמגדף מפני שאין בו מעשה. ובפ"ח מה' שגגות כו' כל חטא שחייבין על שגגתו חטאת קבועה חייבין על לא הודע שלו אשם תלוי, ומהו לא נודע אם נסתפק לו אם שגג בדבר זה או לא שגג ה"ז מצוה להקריב אשם שנא' ולא ידע ואשם כו' והביא איל. ובריש פ"ט כו' על חמש עבירות מביא קרבן אשם והוא הנק' אשם ודאי, ואלו הן על שפחה חרופה ועל הגזל ועל המעילה ועל טומאת נזיר ועל הצרעת כשיטהר ממנה. ולפ"ז גם

קיד

וזאת תורת זבח השלמים: מאמר ג"כ בסה"מ תרמ"ב. לענין המאמר: ראה ד"ה זה באה"ת צו ע"י ית. לעיל ד"ה שה תמים. ד"ה איהו גבור תרצ"ה, תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 28 ואל"ף). חלק מהמאמר נמצא בתוס' ביאור בריה עכדים היינו תשכ"ט.
ואיתא בכחיי פ' ויקרא: הובא באה"ת צו שם ע' יח"ט.

ספר תרכ"ט

קכג

החטאת ה' צריך להיות זכר כמו האשם שהוא איל, וגם מעלת החטאת הוא ג"כ ענין התשובה על שגגתו אשר שגג שהיא ג"כ בבינה, שגם בחטאת י"ל ע"ד מקום שבוע' עומדיו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד כו'.

אמנם השליה במס' פסחים שלו דקנ"ד ע"ב כ' בשם הזהר כי אותיות י"ה משם הוי"ה הם זכר וסימנך ישמחו השמים ל' זכר ר"ת י"ה, ותגל הארץ לשון נקבה ר"ת ו"ה, וענין זכר ר"ל תגבורת השפע, וענין נקבה תש כחו כנקבה וכ' האלקי הארז"ל כי לעתיד יתגבר הרחמים וגם אותיות ו"ה יהי' כאותיות י"ה וכענין שארז"ל עתה שירה חדשה ל' נקבה ולעתיד שיר זכר כמ"ש ביום ההוא יושר השיר הזה בארץ יהודה כישע' רס"י ר"ן, וזהו סוד ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד כי אותיות דשם הוי"ה כמו יהי' והיינו ב"פ י"ה. ובדף קנ"ו סע"א כ' עולה כולה כליל לה' וכן מנחה שהיא מצה, וזהו שא"ל לא נענה אלא בתפלת המנחה שכן יצחק שהי' עולה תקנה במקום מנחה כי אין עולה בלא מנחה והם כנגד אותיות י"ה מהשם, חטאת ואשם כנגד ו"ה, שלמים הוא בחי' חיבור י"ה עם ו"ה כי בזמן הגלות אין השם שלם והשלמים הוא בחי' חיבור י"ה ו"ה, וזהו וזאת תורת זבח השלמים והיינו שהם משלמים, וז"ע מילואים כי מילוי ה' אחרונה יהי' כראשונה. ולפי פ"י השליה קאי זה על לע"ל, ולפ"ז יש לפרש שהעולה ה' מן הזכרים דוקא לפי שהעולה היא ביו"ד של שם הוי"ה שיהי' של שם הוי"ה הם בחי' זכר כמ"ש ישמחו השמים ל' זכר, ר"ת י"ה, וחטאת נקבה כנגד בחי' ו"ה ותגל הארץ ל' נקבה בחי' אותיות ו"ה של שם הוי"ה. אך עדיין אינו מוכן הלא האשם ה' זכר דוקא כמ"ש איל מן הצאן, ולפי פ"י ו"ה הם בחי' נקבה. וי"ל שבאותיות ו"ה עצמם הוא"ו הוא בחי' זכר כמ"ש זכר חסדו, וכנודע שבז"א רובו חסדים. לכן האשם שהוא כנגד הוא"ו ה' איל זכר, והחטאת בחי' ה' אחרונה שבה מגיע הפגם לכן היא נקבה, והשלמים להיות כי הם מחברים בחי' י"ה ו"ה, ונודע שהמחבר בהכרח שיהי' כלול משניהם דוקא, והיינו כמו ממוצע שצ"ל כלול משניהם דוקא לכן היו באים מן הזכרים ומן הנקבות בכדי שיהי' בהם כדי לחבר בחי' י"ה בחי' זכר עם ו"ה בחי' נקבה כו'.

אך בכדי לתרץ את הבחיי בענין מה שהקשינו שלפי פירושו האשם הוא בבינה ה' צ"ל החטאת ג"כ בבינה, ע"ד במקום שבוע' עומדים צד"ג אין יכולים לעמוד, ישי' לתרץ שענין קרבן האשם ודאי ה' בא על מצות שהם

אמנם השליה במס' פסחים שלו: הובא באה"ת צו שם ע' יט.

עתה שירה חדשה . . . ולעתיד שיר זכר: ראה סידור עם דא"ת טו, כ ואילך. אה"ת תוריע (כרך ג) ע'

תת"י. שה"ש ע' ג. יהל אור להצ"צ ע' תרצט. ובכ"מ.

ביום ההוא יהי' . . . ב"פ י"ה: ראה לקו"ת נשא כב, ב. ראה כו, רע"ד. תבוא מג, סע"ג. אה"ת ראה ע'

תרלח ואילך. תבוא ע' תתשיד ואילך. ועוד.

ובדף קנ"ו סע"א כ': הובא גם בלקו"ת צו טו, רע"ג.

יש לתרץ שענין קרבן האשם ודאי: בשולי הגליון נרשם בגו"כ"ק: י"ל צרעת חסלקות אור אבא,

תלויים ב"יה, שהמצות הם שפחה חרופה וגזל ומעילה ונזיר וטהרת המצורע, הנה נודע כי שורש ענין הנגעים הוא מבחי' הסתלקות אור אבא ומוה הוא סיבת הנגע כמ"ש באריכות בד"ה קמפלגי כמתיבתא דרקיע בלק"ת פ' תזריע ובהגהות לשם, וכשנטהר המצורע מצרעתו זהו הוראה שנטהר הנגע והתחיל להאיר בחי' אור אבא, ולכן צ"ל הקרבן זכר דוקא, וד"ש שאשם הוא בכינה אשר שם מאיר בחי' אור אבא כו', והנזיר הנה נודע שהנזירות הוא בא"א, וזה שטימא את ראש נזרו מגיע הפגם בג"ר וכפרתו הוא להביא אשם, ומההכרח לומר שהאשם הוא בכינה אשר היא כוללת ג"ר, ואשם מעילה הוא ג"כ על שמעל בקדשים שנהנה מדבר קדש אשר זהו ג"כ בג"ר כו', וענין הגזילה י"ל ג"כ ע"ש מ"ש גזול אביו ואמו שג"כ הפגם הוא ב"יה, ואשם שפחה חרופה י"ל ג"כ מפני שהיא חצי' שפחה וחצי' משוחררת והיא נחרפת לאיש ויכול להיות דתפסי בה קדושיה, ונודע כי איש ואשה הם בחי' י"ה ולכן יש י"ה בתיבת איש ואשה ש"יה שרוי ביניהם, וכמ"ש במ"א בענין הולדת בן וכת שאז קיים מצות פו"ר לדעת ב"ה לפי שנשלם שם הוי"ו כי איש ואשה הם י"ה ובן וכת הם ז"ו, ולהיות כי האשם מכפר על הפגמים אשר ב"יה לכן פי' הבחיי שהוא בכינה, ע"ד במקום שבע"ת עומדים צד"ג אין יכולים לעמוד, והגם כי כל הלי"ת הם ב"יה כנודע שמ"ע תלוי ב"יה ומצות ל"ת ב"יה, מ"מ הרי מצינו במ"ע ג"כ שהם ב"יה, כמו מצותי' כיבוד אב שהם ב"יה, ונזירות שהם בא"א וסוכה שהיא מקיפים דבינה כמ"ש ענין זה במ"א, והנוגע לתירוץ קושי' זו היינו לפי שבכלל כל המצות הן עשה והן ל"ת הם נק' מצות המלך שהם במל', כמשל המלך שמצוה לעשות דבר זה, ודבר זה לא יעשו, אבל ה' מצות הנ"ל שמביא עלי' אשם יש לחלקם מכל שארי מל"ת כו', אמנם כ"ז בכדי לתרץ הבחיי, אבל במא"א אות א' סי' קל"ב כ' אשם סתם ת"ת, ואשם תלוי יסוד והיינו בחי' וא"ו כמ"ש השליה, וחטאת היא במל' לדברי כולם כמ"ש בחיי שהוא כנגד מדת שמור, וכן משמע דעת השליה שכן שהם ר"ה, וכ"כ במא"א אות ח' סעי' ר"ד חטאת במל'.

נזיר א"א, מעילה שמועל בהקדש, גזל כענין גזול אביו ואמו, שפחה חרופת כענין אשת איש, שהפגם ב"יה, אבל חטאת הפגם במל'.

בד"ה קמפלגי . . . בלק"ת פ' תזריע ובהגהות לשט: כג, ב ואילך. אה"ת תזריע (כר ב) ע' תקלג ואילך. וראה גם שם ע' תקל. וראה גם לקמן סדיה ויקח קרח.

שהנזירות הוא בא"א: ראה לקראת שה"ש לו, ד. לקראת אמור לא, ד. דרמ"צ (והוצאת הנשי"א) מצות נזירות קוג, איב. וכ"ה גם שם קד, ב ואילך.

י"ה בתיבת איש ואשה ש"יה שרוי ביניהם: ראה גם אה"ת נ"ך ע' רלב.

וכמ"ש במ"א בענין הולדת בן וכת . . . מצות פו"ר לדעת ב"יה: הוספת לביארה"ז קל, א.

מצות כיבוד אב [או צ"ל: אב ואם] שהם ב"יה: ראה לקראת אמור לה, ב. בהר מד, כ. אה"ת יתרו ע' תתקנו ואילך. אמור ע' תקפה. כמדובר ע' איתלא. נ"ך ע' תקמה.

וסוכה שהיא מקיפים דבינה כמ"ש ענין זה במ"א: ראה לקמן ד"ה להבין שרש ענין מקיפי' דבינה.

וש"נ.

ולהבין כ"ז צ"ל שורש ענין הקרבן שהיו מקריבין חלב ודם ע"ג המזבח, ופי' בוהר חלב ודם הם חיוור וסומק היינו בחי' חו"ג, ועיי' העלאת חו"ג דחלב ודם מעוררים למעלה בחי' חיות המרכבה פני אר"י פני שור שהם ג"כ בחי' חו"ג דיצ"י, ועיי' עלייתם מעוררים בחי' מרכבה דבריאה מיכאל וגבריאל בחי' חו"ג מיכאל מימין מהלל וגבריאל משמאל, ועיי' עליית מרכבה דבי"ע עולה המרכבה באצ"י בחי' האבות הן הן המרכבה בחי' מרכבתא עילאה שהכסא היא בחי' בינה והחיות הנושאים את הכסא הם בחי' המדות עליונות בחי' חיוון עילאין, כי כמו שיש בחי' חיוון תתאין דבי"ע כמ"כ באצ"י הם בחי' חיוון עילאין היינו המדות חג"ת, שאברהם הי' מרכבה לבחי' החסד ולכן הי' עיקר עבודתו בבחי' ההילוך שלו בעבודה עד שהגיע לבחי' הנגבה כמ"ש הלוך ונסוע הנגבה, ויצחק הי' מרכבה לבחי' הגבורה וכמ"ש ופחד יצחק הי' לי שמדרגת יצחק הי' בחי' הפחד היינו בחי' הגבורה, ולכן עבודתו הי' בענין חפירת בארות שהם מתא לעילא שהנביעה היא מלמטלמ"ע כענין הגבורות שהם בחי' עליות מלמטלמ"ע ולכן הי' יצחק לעולה שהיא כולה כליל להיות מדרגתו בבחי' עלי' מלמטלמ"ע, ויעקב הי' מרכבה לבחי' הת"ת קו האמצעי שמחבר שני בחי' חו"ג, והוא בחי' בריח התיכון המכריח מן הקצה אל הקצה מן קצה התחתון עד קצה העליון וכשם שהוא מבריח מן קצה התחתון עד קצה העליון כמ"כ הוא מחבר חו"ג כמ"ש מזה בוהר פ' תרומה דקע"ה ב', ועי' מזה בד"ה ציון במשפט תפדה בספר תר"ב, ונמצא כי מחבר כלליות העי"ס, ולכן הי' עבודתו במקלות שלקח לו מקל לבנה לזו כו', ופצל בהם פצלות לבנות שמקום אשר פצל הי' מתגלה הליבן כמ"ש מחשוף הלבן, ומקל הלזו הוא אדום וז"ע התכללות חו"ג, ועי' מזה בד"ה כי במקלי דתרי"ט, וכמ"ש יעקב אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי שהי' מיחד ב' בחי' אברהם ויצחק, ועיי' המס"נ שלהם בעבודתם כל ימיהם היו בחי' מרכבה לבחי' המדות חג"ת שהוא בחי' מרכבתא עילאה לבחי' הבינה שנק' כסא הכבוד היינו בחי' הכסא של בחי' הכבוד עילאה, והרקיע שעל ראשי חיות אלו זהו כמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא וכתוב מבטן מי יצא הקרח, מי הוא בחי' בינה, ומבחי' בינה יצא הקרח היינו בחי' הרקיע שע"ג חיוון עילאין כו', ועיי' עלייתן הם עולים לבחי' היותר גבוה ונעלה והיינו בחי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס דלאו מכל אינון [מדות] איהו כלל.

ולהבין כ"ז . . . ענין הקרבן . . . חלב ודם: כתבא להלן ראה לעיל ד"ה שה תמים. וש"נ.
המרכבה באצ"י . . . חיוון עילאין: ראה לקו"ת תוריע כב, ד. סידור עם דא"ח סד, א. ועוד.
ועי' מזה בד"ה ציון במשפט . . . תר"ב: אה"ת בראשית ריד, ב. דברים ס"ע לז"ח. אה"ת נ"ד (כרד ג)

ע' איקו. וראה גם שם ע' צו.

ולכן הי' עבודתו במקלות: ראה ביאוריו להצ"צ (כרד ב) ע' תקצח. ובכ"מ.
בד"ה כי במקלי דתרי"ט: הנחה מהמאמר דתרי"ט נמצא בנוכ"ח אדמו"ר מהר"ש – בכתי' 1077 קלו, א. וראה ד"ה זה תרל"ג. וד"ה ויקח לו יעקב שבאוה"ת ויצא רכא, ב ואל"ך.

ו'זש עולה הוא זכר להיותה עולה למעלה מבחי' פועל ומקבל, היינו ז'ו"ג, כי עליית העולה שהיא כולה כליל גורמת להיות ביטול המדות לבחי' אוא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כו', וזהו למעלה מבחי' פועל ומקבל כי אב ואם הוא בחי' חרי"ב, אבל על בחי' הכתר נאמר יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו, וארז"ל במד"ר אח אין לו בן מאין לו, ופי' המת"כ אח ל' אחות וחיבור היינו בחי' חיבור ב' זוגות, כי זהו למעלה מבחי' היחודים, כמ"ש מזה באורך בדה' הגידה לי שאהבה נפשי שבספר תרד"ב, וז"ע מ"ש רז"ל במד"ר בס"פ ואתחנן כל מה שבראתי בראתי זוגות, אבל כבודי אחד ומיוחד כו', וזהו שאיתא בזהר רוא דקורבנא עולה עד רוא דא"ס כי ע"י עליית הקרבן הוא בחי' עליית חרי"ג לבחי' אוא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל שז"ע רוא דא"ס.

ק"ז

ו'ע"י בחי' ביטול המדות לבחי' אוא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל שז"ע לך ה' הגדולה כו' שמדת הגדולה והגבורה בטל וטפל לך כו' ע"י נמשך כי כל בשמים ובארץ, פי' כל הוא ל' כלליות ע"ד שפי' המגיד נ"ע ע"פ אמרו אליו כל תשא עון שהוא בחי' מקיף הכללי שכולל ומקיף כל הד' עולמות בשוה, שמשם נמשך להיות נושא עון ועובר על פשע, וכמ"כ ע"י ביטול המדות לבחי' אוא"ס דלאו מכל אינון מדות ע"י נמשך מבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות שיומשך בשמים ובארץ הם ז'ו"ג דאצי', ובקרבנות ז"ע מ"ש ריח ניחוח להוי' ריח הוא בחי' העלאת הקרבנות שעולים עד רוא דא"ס וע"י נמשך נחוח ל' המשכה מל' נחות דרגא להוי' שיומשך שם הוי' והיינו כי כדי להיות שם הוי' ל' מהוה זהו ע"י צמצום וז"ע צמצום הוי"ד דשם הוי' שהיא נקודה קטנה, ומבחי' נקודה זו נמשך אח"כ התפשטות הה"א, וכנודע ממ"ש בספרי הקבלה בענין כתיבת שם הוי' שמאות ה"א צריך לעשות תחלה יו"ד ואח"כ מן הוי"ד ממשכיכים לרוחב קצת עד שנעשה גג הה"א, ואח"כ עושים לה רגל ימין ואח"כ רגל השמאל הוא הוי"ד שבה"א, וכ"ז להורות שהה"א נמשך מצמצום הוי"ד, ואח"כ וא"ו הוא בחי' המשכה כנודע לבחי' ה' אחרונה, וע"י בחי' העלאת הריח של הקרבנות ע"י נמשך תוס' וריבוי אור בבחי' שם הוי' כו' וז"ע ריח נחוח להוי'.

בדה' הגידה לי . . . תרד"ב: אהית שהיש ע' קלג"ד. ואתחנן ע' תל"לא. וראה גם שהיש שם (כרך ג) ע' תתנא. לעיל דיה אר"י יתא חלקי.
שפי' המגיד נ"ע ע"פ . . . כל חטא עון: הובא גם לעיל דיה שה תמים. וראה לקיט דרושים לשבת שוכה סו, ד. המשך תרע"ב ח"א ע' קמט. סה"מ תרצ"ו ע' 129. וראה גם סה"מ מלוקט ח"א ע' קע. ח"ג ע' כא.
נחות . . . חל' נחות דרגא: ראה לקיט פינתס עו, א. תצא לה, ג. דרושים לשמע"צ צב, ד.
להיות שם הוי' . . . ע"י צמצום . . . וז"ש צמצום הוי"ד: בכ"ז ראה לקיט דרושים לשמע"צ צב, ד.
ובאריכה תרוח שמות רט, א ואילך. סה"מ תרנ"ו ע' תרנ"ג. המשך תרס"ז ע' רו ואילך. ועוד.
כתיבת שם הוי' שמאות ח"א צריך לעשות תחלה יו"ד: ראה גם תרי"א תצוה פג, ב. תרוח שמות תקכה, ב. ובאריכה שם תקמג, א ואילך.

ועכשיו תפלה במקום קרבנות תיקנו, שז"ע הק"ש שהוא כנגד עולה כמארו"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה הרי שהק"ש הוא כאילו הקריב עולה, והיינו מ"ש בק"ש ואהבת בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך ביצ"ט וביצה"ר להיות זוכח את יצרו שגם הוא ישוב לאהבה את ה', וזהו ג"כ העלאה כמו העלאת נפש הבהמה הגשמי שמקריבין ע"ג המזבח, וכנודע שגם נה"ב שרשה מפני שור שבמרכבה כמו נפש הבהמה הגשמי, וע"י העלאת נה"ב שבאדם הוא עליית המדות כמו ע"י הקרבנות ממש ביתר שאת ויתר עז.

ק"ח

וזהו מ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן, ולא נאמר אדם מכם כי יקריב קרבן, שאם ה' נאמר אדם מכם ה' פ"י שאם ירצה מכם איזה אדם להקריב קרבן אזי יקריב אותו מן הבהמה כו' אבל כשנאמר אדם כי יקריב מכם פ"י שההקרה שיקריב האדם יהי' מכם היינו מן האדם עצמו, ואמרנו אח"כ מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו י"ל שכמו שבבהמות יש חילוק בין בקר לצאן ועוים כמ"כ בנה"ב שבאדם יש חילוקי מדריגות אלו, וכמו שבכלל נש"י כתי' וזרעתי את בית ישראל זרע אדם ונת' במ"א שיש בנש"י ב' בחי' היינו נשמות גבוהות שהם בחי' זרע אדם, והנשמות שבעקבות משיחא שהם מבחי' זרע בהמה, כמ"ש מזה בת"א בד"ה ואלה המשפטים ובהביאור ע"פ הנ"ל שלא נדפס, שבדואי א"א לומר שבכלל כל הנשמות שהם מזרע בהמה בכלל הוא שם ב"ן, יהי' שוים ממש באין תוס' ומגרעת מזול"ז כלל, שהרי אנו רואים שיש בעלי תורה ובעלי עוסקי במצות וגמ"ח, ויש אנשים פשוטים ואינם עוסקים בגמ"ח וכדומה וכולם הם מזרע בהמה האם נאמר שכולם שוים, הלא בודאי יש מעלה ומדריגה לזה שעוסק בתורה או בגמ"ח על איש הפשוט שאינו עוסק בטובת וולתו, הגם שגם הבעל תורה והעוסק במצות הוא ג"כ רק מהנשמות שנק' זרע בהמה בכלל, מ"מ יש הפרש והבדל ביניהם כו'.

וכמו"כ י"ל בנה"ב ג"כ הגם שכלליות כל הנה"ב שבאדם הוא מבחי' פני אדם שבפני שור מ"מ הרי אנו רואים שיש שנפשו הבהמית אינו

הק"ש שהוא כנגד עולה: ראה בארוכה לקרית שלח מ, סע"א ואילך. וגם לעיל רד"ה אם כסף תלוה. נה"ב שרשה מפני שור שבמרכבה: ראה תר"א יתרו עא, סע"א ואילך. לקרית נשא כח, סע"ג. שה"ש לה, סע"א.

וזהו מ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן: בהבא לקמן ראה אה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תשכ. אדם כי יקריב מכם . . היינו מן האדם עצמו: ראה לקרית ויקרא ב, ב. סה"מ קונטרסים ח"ב תנ. א. סה"מ תשי"ט ע' 28 (השנן). סה"מ תשי"י ע' 113. קונטרס לימוד החסידות פ"ב (נדפס גם באגרות-קודש כ"ק אדמור מהור"י צ"ח ע' שנד). סה"מ מלוקט ח"א ע' יט ואילך. ה"הים יוס" י"ב אדר שני. ונת' במ"א . . בחי' בד"ה ואלה המשפטים ובהביאור . . שלא נדפס: תר"א עז, ג ואילך [וראה גם מאמרי אה"ת תקס"ה ח"א ע' רמו ואילך. תו"ח שמות תה, א ואילך. שם תט, א ואילך]. והביאור (הב') שלא נדפס, תקס"ה שם ע' רפו ואילך [ובשינויים באה"ת משפטים ע' א' קכה ואילך. וראה גם לקרית עקב יג, ג ואילך].

וכמור"כ י"ל בנה"ב: בהבא להלן ראה גם לקרית ויקרא ב, ג. קונטרס התפלה פ"ח.

מתארה לתאוות גדולות בתענוגים גשמיים, ויש מי שהוא מתארה ביותר ונמשך אחריהם, וכמו"כ יש מי שבנקל לבוא לבחי' אתכפיא לסגף נפשו הבהמית שהגם שרוצה בתענוגים הגשמיים מ"מ הוא מסגף א"ע, ויש שכבד לו מאד לסגף א"ע עד שע"י ריבוי התאמצות יסגפו, ויש מי שגם ע"י ריבוי התאמצות שלו לא יוכל לבוא לידי אתכפיא כ"א ע"י זולתו או איזה ביטושים שע"י יבוא לבחי' אתכפיא, וכמ"ש בתוכחה דויקרא או יכנע לבבם הערל, ואז ירצו את עוונם, פי' שע"י ריבוי הצרות ר"ל שבגלות עי"ז יכנע לבבם הערל, והיינו להיות כי הם עצמם אינם מכניעים את נפשם הבהמי מסיבת גסותו או מהעדר ההתכוננות והעבודה בהכנעת נפשו הבהמית כו'. ועד"ז נוכל לחלק בנפש הבהמי שיש שנק' בשם צאן שהם רכי הטבע, וחלושים ביותר מכל שאר הבע"ח, וטבע העז הוא עז ביותר כמארז"ל בביצה דך"ה ע"ב ג' עזין הן כו' ו"א אף עז בכהמה, כמו עז פנים שמע"ז גם למי שאינו לפי ערכו כלל, כמ"כ טבע העז שהיא בעזות הגם שאין כוחה גדול כ"כ, והבקר הוא השור כתיב בו ואם שור נגח הוא. ועד"ז בנה"ב שבאדם יש שנפשו הבהמית רכה וחלושה זהו כמו טבע הצאן, ויש שנפשו הבהמית עזה יותר מדאי היינו שמדמה בנפשו לעשות למלאות תאוות לבו מה שלא יעשה ולא יהי' כלל זהו כמו טבע העז, ויש שנפשו הבהמית חזקה ביותר והולך בשרירות לבו ה"ז כמו שור נגח שכמו השור מנגח ומבעט כמ"כ מי שהולך בשרירות לבו הרע היה מבעט ביוצרו, וכמו שטבעם לנגח ולבעט מי שאומר להם מדוע יעשה ככה כו', ונמצא כי גם בהתקרבה אשר יקריבו לה' מכם היינו מן האדם עצמו יש ג"כ כל חילוקי מדרגות שור כשב ועז, והיינו מפני כי הפני אדם שבפני שור הוא ג"כ כלול מד' צורות כמ"ש הת"י ורש"י ז"ל שלכל חי' יש ט"ז פנים ונמצא כי פני אדם שבפני שור יש ד' חיות אר"י שור גשר ואדם וה"ה כלולים זמ"ז, ויש שנפשו הבהמית נמשך מפני אדם שבפני שור, ויש מי שנפשו הבהמית נמשך מפני שור שבפני אדם שבפני שור, וכדומה, ומזה נמשך החילוקים שבנה"ב שבאדם כו'.

ק"ט

וזהו מן הבקר ומן הצאן, ואם עז קרבנו (ויקרא ג' י"ב) כי באמת יכול להפוך כל המדות הרעות להעלותם לאלקות כי הכח המתארה עצמו אינו רע כלל רק הוא באוות נפשו מלבישו בלבושים צואים להתאוות תאוות גשמיים, שהרי שרשו הוא מפני שור שבמרכבה שהוא מהחיות הכסא שנושאים את הכסא ועי"ז הם מנושאות כנודע, והיינו שהשור שבמרכבה הוא בבחי' רשפי

הכח המתארה עצמו אינו רע כלל: ראה לקרי' חקת נ, ג.ד. דרושים לר"ה סא. ב. לעיל ד"ה זאת חוקת האי. לקמן ד"ה זאת חוקת הב'.
מהחיות . . שנושאים את הכסא ועי"ז הם מנושאות: ראה תרי"א יתרו עא. ב. ובכ"מ. וראה להלן בד"ה אז ישר, ובהמ"מ לשם.

אש בבחי' עליות לאלקות, וכאשר נשחלשל למטה ממנו נפש הבהמית שבאדם הרי אין רע יורד מלמעלה, ולכן נפשו הבהמית היא רק כח המתאוה לבד, ובכח המתאוה הלזה יכול להתאוות לדבקה בו ית', רק שהוא מלביש כח המתאוה שבנפשו להתאוות תאוות גשמיות בדברים המותרים או בשאט נפש בדברים האסורים ח"ו שהוא הוא המלבישו בלבושים רעים כאלו (וע' מזה בד"ה זאת חקת, יהי לבי תמים בחוקיך (ד"ט)), ולכן צריך לדחות הלבושים ולהתפשט מהם לגמרי בעקירת הרצון בחרטה על העבר והקבלה על להבא כי זה אי"א להעלותם כ"א שבירתם ודחייתם והו תקנתם, ועצם כח המתאוה עצמו יכול להפכו מן הקצה אל הקצה, ותחת שהי' מלוכש תחלה בלבושים צואים, יתהפך כחומר חותם להיות בבחי' רצוא ותשוקה לאלקים חיים ומלך עולם, ואז כחו גדול להעלות נפשו האלקית ביתר שאת ויתר עז, כמו שאנו רואים שהבהמה יכולה להוביל את האדם למקום אשר הוא בעצמו אי"ל לילך לשם, להיותה בשרשה מבחי' התהו שקדם לתיקון, ועד"ז ע"י הנה"ב שגם הוא שרשו מפני אדם שבפני שור שחיות המרכבה הם מה שכבר נתברר מבחי' התהו, יכול להעלות את הנה"א ששרשו מבחי' התיקון, וע' מזה בד"ה מהלכים בין העומדים בת"א ובהגהות לשם.

קכ

וכמו בקרבנות שהיו מקריבים ע"ג המזבח היו מקריבין חלב ודם כמו"כ הקרבה שבאדם הוא ג"כ בחי' חלב ודם, והיינו כי גידול החלב באדם שאינו מייגע א"ע בעבודת הגוף, הוא מהתענוג, שמוזה שמתענג מכל דבר ע"ז מתרבה ומתגדל אצלו התענוג, ובעבודה ענין הקרבת התענוג הוא כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא תפצתי, פי' מי לי בשמים שלא יחפוך לא בג"ע התחתון ולא העליון ולא בעוה"ב כ"א כל חפצו האמיתי יהי' ליכלל וליבטל באו"ס ב"ה, וכל שעמך לא תפצתי פי' עמך הוא כמ"ש כי עמך מקו"ח מקור התענוגים לא יחפוך בזה כלל כ"א בו ית' או"ס ב"ה עצומ"ה וכל הענינים ההכרחיים לצורכי גופו יהי' בע"כ אתה חי כמו שהוא בע"כ אתה מת כמו"כ יהי' בעל כרחך אתה חי וחפצו האמיתי יהי' לדבקה בו ית' כו'. והקרבת הדם הוא בחי' הרשפי אש ורתיחת הדמים שיש לו כהבלי העולם יהפך את עצם כח הרתיחה להיות בבחי' רתיחה היא אהבה ברשפי אש שלהבת י"ה, וכענין הרתיחה של המלאכים שיש משריין ורתיכין, והגם כי רתיכין בכ"ף הוא תרגום של רכב, ולכאן אינו ענין לרתיחה של רתיחות הדמים שזהו מל' הקדש לשון רותת, אך בבה"ז על מאמר הזהר בשלח דמ"ח ע"ב בענין משריין ורתיכין, פי' שהמלאכים שהם בבחי' אר"י

בד"ה מהלכים בין העומדים בת"א ובהגהות לשם: תרא וישב ל. ב. אה"ת חנוכה (כרך ה) תתקפ. א.
 ובארוכה שם תקכא, ב ואל"ך. תקכח, ב ואל"ך. אה"ת בהעלותך ע' תט.
 מי לי בשמים . . . לא בגניו התחתון ולא העליון: ראה שרש מצות התפלה פ"מ (קלח, א). ובכ"מ.
 בעל כרחך אתה חי כמו שהוא בע"כ אתה מת: ראה סה"מ תרמיט ע' רלד. תרניט ע' ז ואל"ך.
 בבה"ז . . . בענין משריין ורתיכין: לט, ד ואל"ך.

הם נק' משריין ומלאכים שבבחי' או"ח הם הנק' רתיכין והם בחי' השרפים כמ"ש בבה"ז שנק' שרפים ע"ש שהם תמיד בבחי' רשפי אש, כמ"ש מזה בד"ה אם כסף תלוה (ר"ט), והם מ"ש וריבוי רבבון קדמוהי יקומון שהם המלאכים שעומדים בבחי' הביטול תמיד ואינו נמשך מהם השפעה למטה, כמ"ש מזה בד"ה אר"י יהי חלקי מגומרי הלל בכ"י (ר"ט), והם שורש כח המתאוה של הנה"ב ששרשו מפני שור, ונמצא כי רתיחת הדמים שבתאוות עוה"ז כשמעלה עצם כח הרתיחה הרי הוא אז בבחי' רשפי אש לאלקות וה"ז כמו רתיכין שהם המרכבה שנק' רתיכין כו'. ולבושי הרתיחה בעת שה"י לו רתיחות הדמים להבלי עולם היינו בחי' המחוד"מ שה"י או ידחה אותם לגמרי מכל וכל כי לבושי הרתיחה א"א להעלותם ודחייתן זהו תיקונם וכענין מצות ל"ת, שצריך להיות בבחי' לא היינו ענין הדחי', וכמשל כלי חרס שבבירתן זהו תקנתם כו'.

קכא

וע"י העלאת חלב ודם שנאדם ע"ז ממשיכים להיות הוי' אלקינו פי' שכמו בקרבנות ע"י העלי' נמשך נחוח להוי' שיהי' נמשך בחי' שם הוי', כמ"כ נש"י להיות כי חלק ה' עמו שיש בכא"א מישראל חלק משם הוי', וע"י העלי' גורמים שבחי' ה' יהי' בבחי' אלקינו אלקים שלנו, והיינו מבחי' הוי' דסוכ"ע, כי בפסוק ראשון יש שני שמות הוי', ה' אחד הוא בחי' ממכ"ע היינו מה שהוא אחד הגם שנברא ז"ר וארץ וד"ר, שזהו בחי' ממכ"ע, וה' אלקינו הוא בחי' סוכ"ע, וע"י ההעלאה בבחי' חלב ודם נמשך שבחי' הוי' דסוכ"ע יהי' בבחי' אלקינו אלקים שלנו כו'.

וז"ע הקרבנות בכלל שהם עליות, רק פרטי הקרבנות העולה ה"י זכר להיותה כולה כליל ועולה עד למעלה מבחי' פועל ומקבל, ואם כי גם החטאת עולה ג"כ עד רזא דאי"ס מ"מ היתה נקבה להורות שהפגם מגיע בבחי' מל' הנק' שמור לכן היתה נקבה, אמנם השלמים ה"י בין זכר ובין נקבה, והיינו כי השלמים הם ל' שלום, שמחברים בחי' י"ה עם ו"ה, ושלמים אותיות משלים, ש"ע מילואים שמילוי ה' אחרונה יהי' כראשונה.

והנה ברבות גבי קרבנות הנשיאים בפ' נשא גבי קרבן נחשון בפ"ג דף רנ"ג ע"ד פי' הפסוק ולזבח השלמים בקר שנים אלו דוד ושלמה, שלמים שהיו צדיקים גמורים והיו ישראל כימיהם מושלמים, ובימי שלמה

אלקינו אלקים שלנו: ראה לקו"ת נצבים נג, סעיב (ובהס"מ לשם). וראה גם לקו"ת בלק עק, ב. אוה"ת וארא ע' ריג. דברים (כרך 1) ע' כ"רסג.
ה' אחד . . . ממכ"ע . . . וה' אלקינו . . . סוכ"ע: ראה לקו"ת דרושים לרי"ה נט, סעי"א ואל"ך. שה"ש כט, סעי"א.

והנה ברבות גבי קרבנות הנשיאים: בהבא להלן ראה אוה"ת צו שם ס"ע יט. לקו"ת צו טו, ב"ג.
בפ"ג דף רנ"ג ע"ד: דפים אלו הם ע"פ דפוס אמשטרדם ת"א ת"ב.

ספר תרכ"ט

קלא

היתה המל' שלימה שנאמר וישב שלמה על כסא ה' למלך כו', הרי שמפרש ג"כ שלמים לשון שלימות, ופי' שלימות הוא כמ"ש בלק"ת בד"ה אני ישינה בענין תמתי שזיע כאילו עשאוני שהשלימות הוא להיות התלבשות או"א"ס ב"ה במדות, ובד"ה תקעו בחדש שופר מה שמשלים כל חסרון כענין לא תחסר כל בה.

ולהבין ענין השלמים שממשיכים בחי' שלימות שלכאן איך בחי' זו בשלמים יותר מבחטאת ועולה ואשם כו', הענין הוא דהנה ארז"ל במד"ר פ' צו ספ"ט ולמה שלמים באחרונה שיש בה מינים הרבה, דם ואימורים למזבח, חזה ושוק לכהנים, עור ובשר לבעלים, והיינו כי מה שיש בה מינים הרבה זהו התכללות הרבה בחי' יחד, וזהו הוראה על בחי' השלום והיחוד, והנה אכילת בעלים שהבעלים אוכלים בשר השלמים בודאי אינה הנאה גשמיות כ"א אכילתם הוא לפני ה' ע"ד מ"ש וישמחו בך ישראל, ועל שמחה זו ארז"ל אין שמחה אלא בבשר, והנה ע"י שהי' בקרבן זריקת הדם והקטרת אימורים שנכלל נפש הבהמה בשרשה כנ"ל בחי' והחיות נושאות כו', וע"י אכילת כהנים שהוא אכילת אדם שם מ"ה כו' אזי מה שהבעלים אוכלים ז"ע שנמשך גם למטה בבי"ע מבחי' הביטול הנ"ל ולכן גם הבעלים אוכלים בשמחה לפני ה' כו'.

ויובן זה ע"ד משנית במ"א בביאור ע"פ ואלה המשפטים דתקס"ב ע"פ מאמר החז"ר ר"פ תרומה כענין אפרסמון ואפריון דקוב"ה משתעשע מעונג הצדיקים בג"ע זהו עד"מ אדם העושה חתונה לבנו או לבתו או איזה בשורה טובה שמתענג ממנה אזי עושה משתה וסעודה לאוהביו שרוצה מאד שיתענגו באותו הסעודה, ומה שהם מתענגים מסעודתו ושמחים בשמחתו הרי הוא מתענג מאד, וסיבת כ"ז הוא העונג העצמי מהבשורה טובה או חתונת בנו כו', ועד"ז הוא עונג הצדיקים בג"ע זהו כמשל עונג הסעודה שעושה לאוהביו בעת שמחתו, שכ"ז בא מסיבת עונג העליון שיש לו ית' תענוג כביכול מביטול היש והאמיתי של הצדיקים ומשמחת בתו היא התורה כו', ומחמת זה עושה הסעודה הוא ענין התענוג לצדיקים בג"ע, וזהו ע"ד שארז"ל יותר משהעגל

בלק"ת בד"ה אני ישינה: שה"ש לה, רע"ד, לה, ד.

ובד"ה תקעו בחדש שופר: ראה לק"ת נצבים מה, ג.

ולהבין ענין השלמים: בהבא להלן (עד פסקא: וזהו מ"ש בשלמים) ראה אה"ת צו שם ס"ע כ ואילך.

אכילת בעלים . . אינה הנאה גשמיות כ"א . . הוא לפני ה' . . וישמחו בך ישראל: ראה לק"ת צו שם.

שמיני יח, ג.

אכילת כהנים שהוא אכילת אדם . . מה שהבעלים אוכלים: ראה לק"ת צו ז, ס"ע ד ואילך. ובארוכה

מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' קסג ואילך. דרמ"צ להצ"צ צ, סעיב ואילך. אה"ת וירא (כ"ד ז) תתשפב, א

ואילך. סו"מ תרטי"ג ע' נא ואילך. ה"ש"ת ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג. וראה גם לקמן ד"ה

ראשית ערוסתוכם.

בביאור ע"פ ואלה המשפטים דתקס"ב: מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"א ס"ע קנו ואילך.

רוצה לינק הפרה רוצה להניק, ועד"ז יובן ענין השלמים שגם כל אדם שאינם כהנים כלל נהנים ושמחים ומתענגים מהקרבת שה"ע וישמחו בכך, ולא הכהנים והמזבח בלבד, וכ"ז נמשך להם מהקרבת שהוא משל גבוה, שזה מורה על עוצם עונג העליון למעלה, אז עושה סעודה לאוהביו ע"ד שכתוב אכלתי יערי כו' אח"כ אכלו ריעים שתו ושכרו דודים, וזהו ענין השלמים כ"פ שלום שלום למעלה ושלום למטה, שלמעלה נעשה שלום לחבר בחי' י"ה עם ו"ה, כי בזמן הגלות אין השם שלם כו', אבל בזמן שהי' בהמ"ק קיים ע"י השלמים הי' נעשה השם שלם חיבור בחי' י"ה עם ו"ה, ושלום למטה שיומשך הגילוי אור גם בכ"ע שזהו ענין ע"י אכילת מזבח ואכילת כהנים נמשך שגם הבעלים יאכלו לפני ה' ע"ד וישמחו בכך כו'.

וזהו מ"ש בשלמים וזאת תורת זבח השלמים בוא"ו, משא"כ בעולה וחסאת נאמר זאת בלא וא"ו, דהנה בהשמטת זח"א סי' ק"ה פי' זאת בלא וא"ו זהו מל' לבד והיא דין, אבל וזאת בוא"ו היינו כשמתחבר ומתייחד הוא"ו שהוא ז"א עם מל' הנק' זאת, וע' מזה בזח"ג ר"פ חוקת, ולכן בשלמים להיות שע"י השלמים עושים שלום למעלה ושלום למטה היינו שמתחברים שם י"ה עם ו"ה להיות השם שלם נאמר וזאת בוא"ו להורות על ההמשכה במל' שז"ע מילואים שגם ה' אחרונה יהי' כמו ה' ראשונה, ומבחי' מל' נמשך גם למטה בכ"ע שז"ע אכילת בעלים כו', שגם הם יהנו מסעודת שמחתו כו'.

ב"ס"ד, תפ"ט, ט"ז.

קכג

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להתמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם שנאמר

ע"ד . . . אכלתי יערי כו' אח"כ אכלו ריעים: ראה לקרית שה"ש לב, ג, לג, ד, סה"מ תרכ"ח ע' כ ואילך. השלמים כ"פ שלום שלום למעלה ושלום למטה: ראה לקרית צו שם טו, ב, שה"ש כה, ג, אה"ת צו שם ע' כב, ובכ"מ.

וזהו מ"ש בשלמים: בהבא להלן ראה אה"ת צו שם ע' ט.

מצה זו: מוסד על ד"ה וככה תאכלו - באה"ת בא רחצ ואילך [ובעיקר ס"א בהמאמר שם ס"ע שז ואילך]. ד"ה קול דודי שבלק"ת שה"ש הנסמן להלן ע' קלה. וראה גם אה"ת שם ע' רצא ואילך. שם כרך ו ע' בתרכ"ב. שם כרך ח ע' בתתקלד. וראה גם עניני המאמר: בדי"ה כי עמך מקו"ח - תרל"ב [נדפס בקונטרס כפ"ע, סה"ת תשכ"ה. והוא חלק מהמאמר כאן בתוספת התחלה וסיום ועוד כמה הוספות ושנויים קלים]. ד"ה וככה, ואכלתם אותו בחפזו, להבין מה שיצ"מ נקי בשם נר - תרל"ט. המאמר נמצא באריכות ובתוס' ביאור בדי"ה כי בחפזו, כימי צאתך - תרצ"א, תשי"ח [סה"מ תשי"ח ע' 152 ואילך]. ד"ה ויציאנו ה"א - תשכ"ט. וראה גם ד"ה וככה, מצה זו - תערי"ב [סה"מ תערי"ב ע' עקת ואילך].

ויאפו כו' אשר הוציאו ממצרים עוגות מצות כי לא חמץ כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה כו', נמצא שעיקר ענין אכילת מצה היא ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם, וכן כתיב בפ' ראה שבעת ימים תאכל מצות לחם עני כי בחפזו יצאת מאמ"צ שמשמע שענין אכילת מצה הוא לפי שבחפזו יצאת מאמ"צ וז"ע שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ, והקשו כל המפרשים הלא הציווי על אכילת מצה ה' קודם לזה כמ"ש בפ' בא בפ' החדש הזה כו' בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה כו' ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו, וכתיב בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות, ונמצא כי קודם שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם נצטוו על אכילת מצה ולא מחמת כי לא הספיק הבצק להחמיץ לבד כ"א כשארי מצות התורה נצטוינו ג"כ לאכול מצה כו'.

ונת' תירוץ קושי' זו בלק"ת בד"ה מצה זו שיש ב' בחי' מצה, הא' היא מצה של לילה הראשונה שע"ז נאמר בערב תאכלו מצות, והיא המצוה אשר נצטוו לאכול הפסח עם מצה זו, אבל מפני שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ לכן אכלו גם בכל שאר הימים ג"כ מצה. ובד"ה ששת ימים הראשון תירץ שזהו ב' בחי' מצה הא' מצה שקודם חצות, ומצה הב' היא מצה שלאחר חצות, שבחצות הלילה נגלה עליהם ממ"ה לכן לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ, והמצה שאנו אוכלים קודם חצות זהו על המצה שאכלו אבותינו אחר חצות, ולכן אנו אומרים מצה זו שאנו אוכלים קודם חצות היא ע"ש כי לא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה וגאלם, והגם שאצלם ה"י זה אחר חצות אבל אנהנו אוכלים מצה זו קודם חצות. ונמצא כי במצה זו שאנו אוכלים קודם חצות יש ב' המצות היינו מה שנצטוינו לאכול מצה שזהו כמו שנצטוו אבותינו לאכול הפסח צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו, רק שמרור הוא דרבנן ומצה דאורייתא לפי שחזר וכתב בערב תאכלו מצות כמארז"ל בסוף מס' פסחים דק"כ ע"א, וגם אכילת מצה זו גופא אנו אוכלים אותה ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ כו', וזהו לפי משנת' בלק"ת בד"ה מצה זו ובד"ה ששת ימים.

אך התירוץ הפשוט הוא דעיקר ענין אכילת מצה הוא כמו שא"א בהגדה מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ

בלק"ת בד"ה מצה זו: פ' צו יב, ב.

ובד"ה ששת ימים הראשון: שם יג, ב. ועד"ז בד"ה קול דודי בלק"ת שה"ש יד, ד.

במצה זו שאנו אוכלים קודם חצות יש ב' המצות: נתי' בסה"מ מליקט ח"ג ע' קיג ואילך.

אך התירוץ הפשוט: ראה עד"ז לק"ת צו יג, א. באה"ת בא שם ע' שו מביא תירוץ זה מהאבודיהם בשם הר"י קמחי, ומוסיף: וע' מענין קושיא זו בלק"ת ד"ה ששת ימים וד"ה קול דודי, ושם תירץ שיש ב' בחי' מצה, ועד"ז נשאר קושי' שהרי אמר מצה זו שאנו אוכלים דהיינו מצה ששום חצות הוא על שום שלא הספיק

וכמ"ש כי גורשו ממצרים, ומ"ש בערב תאכלו מצות זהו ע"ד מ"ש מגיד מראשית אחרית שלהיות כי הקב"ה ידע שענין יצ"מ בהכרח שיהי' בחפזן דוקא ויהי' גילוי ממה לגאול אותם ולכן לא יספיק להחמיץ בצקת של אבותינו, לכן הי' הציווי בעשור לחדש שבערב יאכלו מצות, והרי ציווי זה הוא ע"ד שהגיד להם מראשית מה שיהי' באחרית. וי"ל עוד שלכן נא' להם קודם כדי שיהי' מצוה שהרי הם אכלו מצה מחמת כי גורשו ממצרים, ומחמת שהי' גילוי ממה הקב"ה לא הספיק להחמיץ, ונמצא כי לא הי' בזה מצוה כלל לזה נצטוו קודם בכדי שיהי' מצוה בזה שיאכלו, ומה שבאמת אכלו מצה מחמת שלא הספיק אין זה מנגד להמצוה, שאם הי' אופן הגאולה בענין שלא הי' מגורשים ממצרים היו ג"כ אוכלים מצה מחמת הציווי לכן יש בזה מצוה, והקב"ה הגם שידע שהגאולה יהי' באופן זה ולא יספיק להחמיץ מ"מ ציוה אותם כן ע"ד מגיד מראשית אחרית, ובכדי שיהי' מצוה ולא רק ע"ש המאורע כו'.

והנה בענין מ"ש שבעת ימים תאכל מצות לחם עני כי בחפזן יצאת מאמ"צ. משמע שמה שיצאו ממצרים בחפזן זהו מעלה שהגאולה היתה במהירות וע"ש זה אוכלים מצה לזכר שיצאו אבותינו ממצרים בחפזן, והקשה בשליה הלא לע"ל כתיב כי לא בחפזן תצאו ובמנוסה לא תלכו כי הולך לפניכם ה', משמע שיש מעלה יתירה במה שלא ילכו בחפזן לע"ל. וגם צ"ל מהו הטעם שלא ילכו בחפזן לע"ל מפני כי הולך לפניו ה', והלא ביצ"מ נאמר ג"כ וה' הולך לפניו ומ"מ יצאו בחפזן. הנה בענין החפזן יש ג' דיעות הא' שהי' חפזן דמצרים, כמשארז"ל בברכות ד"ט ע"א ר' אליעזר בן עזרי' סבר מאי חפזן חפזן דמצרים ור"ע סבר מאי חפזן חפזן דישאל, ובמכילתא איתא הובא בילקוט שהחפזן הי' חפזן דשכינה, ואע"פ שאין רא' לדבר זכר לדבר שנאמר קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו' שהדילוג הו"ע חפזן, וצ"ל מה שאמרו שאינו רק זכר לדבר הלא לכאוי הוא רא"י גמורה.

והנה במד"ר ארו"ל על ענין החפזן ב' ענינים הא' בס"פ בא משל לסוחר שנכנס לשרות בפונדקי עמד שם כל היום, כלילה כנס כל פרגמטיא שלו ויצא, למחר הוציאה הפונדקית קול שלקח הסוחר כל מה שהי' לה ויצא, שמע הסוחר אמר מי גרם לי שאשמע דבר זה שיצאתי כלילה נשבע אני שאיני יוצא עוד כלילה, כך התקינו ישראל עצמם כלילה לצאת בהשכמה עמדו המצרים אחר שהלכו להם ואמרו נרדפה אחריהם מפני שנטלו כל מה שהי' לנו שנאמר וירדפו מצרים כו', אמר להם הקב"ה מי גרם לכם כל אלו חפזן

קכה

להחמיץ, והתירוץ שם ע"ז הוא דחוק, ולפמ"ש יתרוץ כפשוטו. ע"כ. ובהגש"פ עם לקטי טעמים וכי' פיסקא על שום שלא הספיק מביא עדין מס' זבח פסח, שבלי הלקט, אבודרהם.
בענין החפזן יש ג' דיעות: עין ג"כ המשך וככה – תרל"ז בחלתו, ומפרק קטט ואילך. שלי"ה מס' פסחים דרוש שלישי [ע"פ הערת כ"ק אדמיר שליטיא בסה"מ תשי"ח שם].

שיצאתם ממצרים, מכאן ואילך כי לא בחפזון תצאו. ובמדרש תהלים ע"פ כי עמך מקור חיים באורך נראה אור משל לאחד שהלך בלילה באפילה הדליק את הנר להאיר את החשך וכבה, הדליק נר שני וכבה, הדליק נר שלישי וכבה, אמר עד מתי אני מתייגע אמתין עד אור הבוקר, והיינו שאור היום אינו כבה, כך אמרה כנס"י לפני הקב"ה בגלות מצרים עמדו משה ואהרן וגאלום וכבה כי גלו לבבל, עמדו חנני מישאל ועזרי' וגאלום, כי עיקר הגאולה היתה ע"י חנני מישאל ועזרי' וכבה שגלו ליון, עמדו חשמונאי ובניו וגאלום וכבה שגלו עוד, אמרה עד מתי אני מתייגע להגאל ע"י בריד, אמתין עד אור הבקר וזהו באורך נראה אור שהגאולה תהי' ע"י הקב"ה ותהי' גאולה שלימה, וזהו שאמר משה להקב"ה מי אנכי וארז"ל במד"ר שמות פ"ג שא"ל משה להקב"ה לא כך אמרת ליעקב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, ועתה אתה אומר לכה ואשלחך אור פרעה, ונמצא יהי' פ"י הפסוק מי אנכי הכי אני הוא האנכי שאמרת ליעקב אנכי אעלך כו', והיינו כי משה רצה שתהי' הגאולה ע"י הקב"ה ולא ע"י בריד בכדי שתהי' הגאולה נצחית, כמו הגאולה דלעתיד שלא יהיו שינויים כו'.

ולהבין ענין הגאולה שנמשל לנר יובן בהקדם הענין מה שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם, פ"י ממה"מ כי הנה אי' בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבר, וכ"ה הנוסח מה שאנו אומרים אתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנברא, וכתוב ג"כ יהללו את שם הוי' כי הוא ציוה ונבראו, שלכאורה אינו מובן ל' נברא ולשוין ונבראו דהל"ל בראת וכמ"ש בראשית כרא אלקים. אך הענין הוא שהתהוות כל העולמות הוא מבחי' שמו ית', ושם ואור הוא בחי' אחת, שפי'

ובמדרש תהלים ע"פ כי עמך מקור חיים: שם התוכן ולא הלשון (ראה הערת כ"ק אדמירר שליט"א בד"ה כי עמך תרלי"ב). מדרש תהלים זה הובא ונח' באה"ת שם ע"י ש. ולהבין ענין הגאולה: כהבא להלן עד פוסקא למעתה יובן ענין חפזון ראה ד"ה קול דודי שבלקו"ת שה"ש פ"א"ב (יד, ג ואילך). פ"י ממה"מ: בד"ה כי עמך תרלי"ב: ובכדי להבין כיון צ"ל פ"י ממה"מ. כי הנה אי' בפדר"א: פ"ג. ויש שם כמה גירסות, אבל כבר נתבאר בהקדמת השלי"ה בתחלתה דיוק גירסת זו דוקא – הערת כ"ק אדמירר שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם). וכ"ה הנוסח מה שאנו אומרים: ונוסחא זו היא עיקר, ודלא בנוסחא עד שלא בראת, וכמ"ש בשלי"ה שם (לקו"ת שה"ש רד"ה קול דודי). – הערת כ"ק אדמירר שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם). ושם ואור הוא בחי' אחת: כהבא להלן בענין אור ושם, ראה: ד"ה את שבתותי בלקו"ת כהר מא, ג"ד. אה"ת בהר (כרך ג) ע' תתקצ"ב. ובארוכה סה"מ תר"ל ע' פו ואילך. תרס"ח ע' פא ואילך. בששה"ק תרצ"ב ח"א ע' תרכ"ג ואילך. סה"מ עטרות ס"ע קצט ואילך. תרס"ז ע' קס ואילך. ד"ה ע"כ יאמרו המושלים תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצ"ג, א ואילך). סה"מ תשי"ב ע' 72 ואילך. ע' 75. ד"ה ואלה שמות תשכ"ב. ד"ה באתי לגני תשכ"ב (סה"מ באתי לגני ח"א ע' קנ"ח). ד"ה זה היום תחלת מעשך וד"ה שיר המעלות תשכ"ה. ד"ה באתי לגני תשכ"ז (שם ע' ר"א, ר"ו). תשד"מ (סה"מ באתי לגני ח"ב ע' ר"ב ואילך). וראה גם סה"מ תרס"ה ע' קנ"א ואילך. המשך תרס"ז ע' תרכ"ג. תרס"ט ע' כ"א ואילך. פרי"ת ע' קצ"ח ואילך. ד"ה ויעו כעצם היום הזה וד"ה באתי לגני תשמו"ט (סה"מ באתי לגני ח"ב ע' רמ"ה ואילך).

קכו

אורי הוא הארה בעלמא שאינו נוגע לעצמותו כלל כמשל אור השמש או אור הנר שאינו נוגע להשמש או להנר כלל אם מאיר האור אם לא, ועד"מ כשיש איה מסך המסתיר על השמש לבלי יאיר אורה אחר המסך, לא יש שום שינוי בהשמש או בהנר, וכן כשלא יש דבר המסתיר והשמש או הנר מאירים בטוב לא יש שום חסר או גרעון בהשמש כלל, וכמו אם ירבה חלוני הבית שבא יבא האור אל הבית ביותר מכמו אשר ימעיטו חלוני הבית שכ"ו אינו פועל שום שינוי בהשמש כלל, והיינו מפני שהאור הוא הארה בעלמא שאינו נוגע להשמש כלל. ועד"ז יובן למעלה ענין אור שמבחי אור הזה הוא כלליות ההשתלשלות הנה אור זה אינו תופס מקום כלל ואינו נוגע אל עצמותו, ובחי אור זה הוא בחי אחת עם שם עד"מ שכמו שמו של האדם אינו נוגע אל האדם כלל שלעצמו אינו צריך להשם כלל כ"א זולתו יקראנו בשמו, אבל לעצמו א"צ להשם כלל. והגם כי השם יש לו קצת שייכות להעצם וכמ"ש ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולכל החי' כו' וכתוב וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו, וארז"ל הוא שמו שקרא לו אדה"ר, ואם נאמר שהשם הוא רק הסכס א"כ מה הי' חכמתו של אדה"ר במה שקרא שמות לכל הבהמה ולכל החי' כו', והלא ארז"ל ע"ז במד"ר בראשית פ"ו דף י' ע"א אמר (הקב"ה) להם (למלאכי השרת) חכמתו מרובה משלכם הביא לפניכם את הבהמה ואת החי' ואת העוף, א"ל זה מה שמו ולא היו יודעים, העבירו לפני האדם ואמר זה מה שמו אמר זה שור זה חמור זה גמל כו' עד אני מה שמי לך נאה לקרות ה' שאתה אדון לכל בריותיך, הדיד אני ה' הוא שמי הוא שמי שקרא לי אדה"ר.

וי"ל ע"ד מ"ש בת"ו תיקון מ"ט דפ"ח ע"ב לכולם בשם יקרא הה"ד ויקרא האדם שמות וגו' דא ההוא דאתמר ב"י כתפארת אדם לשבת בית (כוונתו על האדם העליון שעל הכסא) דקארי שמהן לכל חיות הקדש לכל שרפין ואופניו וצבא דלעילא לכל חד קארי ל"י בשם ידיעא ובודרגא ידיעא לאשתמודע לכל חד מאתר דאתנטיל כו' עכ"ל.

ועפ"ז י"ל שזה הי' חכמתו של אדה"ר שידע שהשור הגשמי שלמטה מאיה בחי' נלקח דהיינו שנלקח מהבחי' שקרא לו האדם העליון פני שור, ע"כ אמר שזה השור הגשמי שמו שור כשם מקורו שנלקח משם וכן עד"ז

אור הוא הארה . . . שאינו נוגע לעצמותו כלל: בדיה כי עמך תרלי"ב: שאינו תופס מקום לגבי המאור. - וראה בארוכה סה"מ תשי"ח ע' 107 ואילך. (ע"פ הערת כ"ק אדמו"ר שליטי"א בסה"מ תשי"ח שם ע' 154). כמ"ש ויקרא האדם שמות: הבא להלו עד סוף פסקא שלאחי' נמצא (בשינויים קלים) באוה"ת בראשית (כרך ג) תקמ"א, ב' [ד"ה ויקרא האדם שמות]. וראה גם לקרות נשא כו', ב. כו, א. סה"מ תרל"ד ע' ע"ח. המשך מים רבים תרל"ז ע' כט. ונת' בארוכה בלקו"ש חס"י ע' 13 ואילך. במד"ר בראשית פ"ו דף י' ע"א: ע"פ מד"ר דפוס אמשטרדם שנת ת"א-ב. בת"ו תיקון ח"ט רפ"ז ע"ב: ציון הדפים הוא ע"פ הת"ו דפוס אמשטרדם שנת תקכ"ח.

חמור וסוס וגמל, והטעם שידע זה כי להיותו אדם ה' לו ידיעה והשגה בבחי' השמות שקרא כביכול האדם העליון למעלה, משא"כ המלאכים אין להם השגה רק בבחי' מל' ולא בבחי' ז"א כמ"ש מזה בד"ה רני ושמחי השני בפי' וצדקתך ירננו, וז"ל השל"ה דף י"ד ע"א וזה ה' חכמת אדה"ר אשר קרא שמות לכל דבר כדי שיוכר ע"י השם עד שנאמר שהיתה מעלתו בזה גדולה ממלאכי השרת כי ברוה"ק שעליו בנה אותיות ומלות מיוחסות עם הדבור הפנימי בשביל שהשמות ההם יורו על שורש הדבר, וכאילו נאמר שבדיעת התחתונים ידע סוד המרכבה העליונה כי כל נברא למטה יש לו שורש למעלה שא"כ איך מתקשרין חלקי העוה"ז אם אין ליסודות שורש למעלה ואם אין לנבראים שורש למעלה איך מתפשט ההשפעה וההשגחה מאדון הכל בהם, וזאת היתה חכמה נפלאה כי השיג מקור ושורש כל דבר וכנהו בשם ההוא והוא שמו ודאי עכ"ל, נמצא נת' שיש להשם שורש בהעצם כו'.

קכז

אך הענין הוא דבאמת זהו חכמה נפלאה להכיר שאותיות שור מחי' את השור ואותיות חמור מחי' החמור, והאותיות של השם הם שייכים לעצם הנברא כמשל אותיות שור שייכים להשור, אבל אם נאמר שהאותיות שהם הארה מן המקור של השור הם שייכים ונוגעים להעצמיות של המקור של השור, ועיקר חכמתו ה' במה שהכיר שאותיות אלו עד"מ שור מחי' את השור ולהחמור מחי' אותיות אחרים היינו אותיות חמור, והכיר שחלוקים הם בשרשם שאותיות שור הם הארה מבחי' פני שור ואותיות חמור מבחי' אחרת כו', וזהו כמ"ש השל"ה שזה ה' חכמה נפלאה כי השיג מקור ושורש כל דבר וכנהו בשם ההוא, וה"ז כמשל שיש הפרש בין זיו השמש לזיו אור הנר שהגם ששניהם הם אור וזיו מ"מ אינו דומה כו', כמ"כ השיג שורש כ"ד איך האור והזיו המחי' את האר"י עד"מ הוא משורש פני אר"י ולכן קרא לו שם אר"י, והשיג שהארה המחי' את השור הוא מובדל מהארה המחי' את האר"י ושרשו נמשך מפני שור ולכן קראו למטה שור כו', ועד"ז כל הבהמות והחיות. ונמצא השמות הם שייכים לעצם הנבראים אבל איך נאמר שהחיות שלהם שהוא ההארה המחי' אותו הוא שייך לעצם מקורו שמשם נמשך ההארה וכמו שא"א לומר בזיו השמש ובזיו אור הנר שהוא נוגע אל עצם השמש או הנר כמ"כ אין ההארה נוגע אל עצם המקור אשר משם נמשך ההארה כו'. ועד"ז נשכיל ונבין כמה שאמר ואני מה שמי וא"ל לך נאה לקרות ה' שאתה אדון לכל בריותיך היינו שהכיר שהתהוות כל העולמות הוא מבחי' הארה מאתו ית', אבל בודאי ההארה זו אינו נוגע אל עצמו כלל וכלל, ונמצא כי שם הגם שיש לו שייכות אל העצם היינו שנוכל להבדיל ולהכיר לפי גודל ההארה להבין שגודל ההארה הזה לא יהי' כ"א מבחי' ומדריגה גבוה כמו שנוכל להכיר אור הנר

כמ"ש מזה בד"ה רני ושמוחי השוני: תריא מקץ לו, א. ל. ד.

שמו ודאי עכ"ל: באהית שם נוסף: ועיש דלי"ט ע"ב בהגיה שהאר"י שם ודף קנ"ד ע"ב.

שהיא הארה מהנר ולא מן השמש, ולאור השמש מאחר שהאור הוא בא"א נוכל להכיר לפי מעלת התפשטות האור שזהו אינו מן הנר כ"א מהשמש, אבל ההארת הזו אינו נוגע כלל להשמש, כמו"כ נבין שבבחי" אוא"ס השם אינו נוגע כלל וכלל, ונמצא כי שם ואור הכל בבחי" אחת היא כו'.

קכח

והנה עד שלא נבה"ע ה"י הוא ושמו בלבד שבחי" השם ה"י כלול בעצמותו, וה"י כמשל זיו השמש כשמש הגם כי שם הוא בתוקף יותר מ"מ אינו עולה בשם כלל להיות נק' בשם זיו רק שהוא כלול ובטל בהמאור. ועד"ז יובן שמו שה"י כלול בעצמותו שהגם שבחי" השם כמו שהוא כלול בעצמותו הוא נעלה יותר מכמו שהשם הוא מקור לעולמות מ"מ שם הוא כלול בעצמותו ואינו עולה בשם כלל, וזה ה"י עד שלא נברא העולם, וגם לאחר שנברא העולם מבחי" שמו הוא רק ע"ד מ"ש ונבראו שמשמע מאליו וממילא, כי לשון בראת הוא בחי" כח הפועל כנפעל לשון זה אינו שייך כ"א בשם אלקים שהוא האור שמאיר לכל נברא בפרט ולכן נאמר בראשית ברא אלקים שנאמר ל' ברא לפי שנאמרו בע"מ פרטי הדברים שנתהוו, אבל בשם הו"י הוא ל' ונבראו מאליו וממילא, וזהו ל' נברא העולם, ולא בבחי" התלבשות כח הפועל כנפעל.

והנה בבחי" שם ואור הזה הוא בחי" מלכותך מלכות כל עולמים יש בזה שני בחי" הא' כמ"ש מלכותך, והב' הוא בחי" מלכות כל עולמים שבחי" מלכותך הוא האור כמו שהוא כלול בעצמותו והיינו כמו קודם שנבה"ע שה"י הוא ושמו בלבד שהשם והאור ה"י כלול בעצמותו, ואז האור הוא ביתר שאת ויתר עז וכמ"ש בסש"ב ממשל זיו השמש כשהוא בכדור השמש הוא ביתר שאת, וזה שיאר האור והשם הוא ירידה והשפלה, וזהו ההפרש בין מלכותך לבחי" מלכות כ"ע, מלכותך הוא בחי" מל' דא"ס שהוא בחי" האור כמו שהוא כלול בעצמותו, ומכ"ע הוא בחי" מל' דאצ"י שהוא האור כמו שמאיר לההרות עולמות ב"ע, שזהו פ"י מלכות כל עולמים שמהוה כל העולמות, שבד"כ נחלקים לג' בחי" ב"ע כמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, בראתיו הוא בחי" בריאה יש מאין כמו באדם אותיות המחשבה שהם ראשית הגילוי, ואח"כ בא בבחי" הדיבור שבא לגילוי בדבור בחי" ההעלם שבמח', שהדבור מגלה העלם מחשבתו. ועד"ז יובן למעלה שבחי" בריאה נק' חשך והעלם ויצ"י נק' אור כמ"ש יוצר אור ובורא חשך, והיינו שבחי" יצירה מגלה העלם הבריאה, וכענין חומר וצורה שהצורה הוא ציור הדבר מגלה העלם החומר כו', ובד"כ בחי" בריאה הוא בחי" ג"ע תענוג הגשמות, יצ"י הוא בחי" עולם המלאכים, אף עשיתיו

ונחיש בסט"ו: תניא ח"א פליג. ח"ב פ"ג. ובכ"מ.

כמ"ש יוצר אור ובורא חשך: כסה"מ תשי"ח שם מציון ע"ז כ"ק אדמירר שליט"א לפע"ח שער הק"ש פ"א שמפרש דאור קאי על יצירה וחושך על בריאה.

בריאה... אף עשיתיו עולם הנגלים: בהערת כ"ק אדמירר שליט"א שם מציון: הם הנק' בס' הקבלה: עולם הכסא, עולם המלאכים, עולם הנגלים (פרדס שט"ו). ע"ח שמי"ב פ"א. ש"ג ספ"ח ותחלת פ"א. ועוד.

עולם הגלגלי, ובכללות בחי' ההשתלשלות נחלק ג"כ לג' בחי' בי"ע, והיינו ג' בחי' אדם, אדם דבריאה בחי' א"ק מח' הקדומה, ואדם דיצ"י הוא בחי' כתר בכלל, ואדם דעשי' הוא בחי' אצ"י, וז"ע מ"ש בהבראם בה' כראם שתמונת ההיא הוא ג' קוין ששני קוין הם מחוברים וקו הא' נפרד, והוא מרמז שב' עולמות בריאה ויצ"י הם מחוברים זל"ז והם בבחי' הביטול יותר וכמ"ש וצבא השמים לך משתחווים, אף עשיתיו הפסיק הענין שזהו כמו רגל השמאל שבה"א שהוא נפרד ונפסק מן הב' קוין להורות על המקור לבחי' העשי' ועוה"ז הגשמי כו'.

קכט

והנה מצד ירידת ההשתלשלות נשתלשל בחי' מצרים דקליפה ג"כ כי את זה לערוז עשה האלקים שכמו בקדושה יש ד' בחי' אבי"ע כמו"כ בלערוז יש ג"כ ד' בחי' אלו והוא בחי' ק"נ וגקה"ט, נוגה הוא בחי' אצ"י דקליפה וגקה"ט הם בי"ע, וז"ע מצרים דקליפה, וכדי להיות יצ"מ א"א להיות מבחי' ממכ"ע שהרי מבחי' זו משתלשל בחי' מצרים שמצד ריבוי ההשתלשלות נשתלשל להיות גם ד' בחי' דלערוז כנ"ל שהם הם המצרים כו', ולכן כדי לצאת מבחי' המצרים האלה זהו ע"י גילוי בחי' היותר עליונה, והיינו בחי' מלכותך בחי' מל' דא"ס, וזוה"ע עד שנגלה עליהם מ"ה שהוא בחי' מלכותך ועי"ז וגאלם לצאת מהמצרים וגבולים כו', וז"ע הנר שמאיר את החשך, והיינו שכמו הנר הגשמי מאיר את חשכת הבית כמו"כ מה שנמשך הארה מבחי' מלכותך שזהו כמשל אור הנר עי"ז האיר את חשך גלות מצרים ועי"ז נגאלו אבותינו ממצרים הם בחי' המיצר וחשך הגלות כו'. והנה בנר יש בד"כ שני בחי' היינו בחי' שמן ופתילה, שמן הוא בחי' חכמה שמן משחת קדש בחי' ח"ע שבה מאיר גילוי ואו"ס ב"ה להיות כי חכמה הוא אחד האמת בחי' ביטול הוא כלי להשראת או"ס, וכמ"ש בס"ש פל"ה בהג"ה, והיינו שהחכמה היא בחי' כלי שישרה בה האור מבחי' מלכותך בחי' מל' דא"ס, והפתילה היא בחי' מדות, והיינו בחי' יסוד ז"א, וז"ע הנר שמאיר את החשך, כי ע"י בחי' חכמה ומדות מאיר הארה

וראה ג"כ חז"ב מג, א. הקדמת ת"ז ג, ב. הובא בפרדס ועי"ח שם). ואף דיש מלאכים גם בעולם הבריאה, סתם מלאכים מדורים בעולם היצירה (תניא רמל"ט).

ג' בחי' אדם: ראה לקוית מסעי צה, א. ובארוכה אודות בלק ע' תחסב ואילך. אודות ענינים ע' עז ואילך. ושי"ן.

שחמונת ההיא הוא ג' קוין: ראה גם תו"א מג"א צה, סעי"ב. לקוית בלק סז, סעי"א.

נוגה . . . אצ"י דקליפה: ראה לקוית תוריע כא, א. כג, ב. במדבר ג, ג. חקת טב, ב. מאמרי אדה"ז אמהלך לאוניא סיע ח. אודות יוצא (כרד ה) תחמד, ב ואילך. לקוית חיה ע' 383 ואילך. ד"ה ויחלום תשכ"ה. וד"ה מה נשתנה (דליל ב' דהה"פ) תשכ"ז.

והנה בנר . . . שני בחי': ראה תו"א מקץ לג, ב"ג, לח, ב, מ, ב. לקוית בהעלותך לד, ב"ג, ובכ"מ. שמן הוא בחי' חכמה שמן משחת קדש: לכאורה הכוונה שמביא רא"י דשמן הוא בחי' חכמה מזה קדש הוא חכמה, וכמ"ש במאורי אור בערכו ונסמן שם ביאור נתיב. אבל צ"ע דבכ"מ מביאר כפירוש דשמן: הוא בחי' חכמה (ראה ג"כ מאורי מע' שמן). ולכן נ"ל דבהבאת הכתוב שמן משחת קדש מרמז באיזה בחי' חכמה מדבר, ועפ"מ שנית בלקוית סד"ה ויקח קרח (נד, ד). — הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תש"ח שם. וראה תניא ספניא, ובליקוט פירושים ומי"מ שם (ע' איכ"קא).

מבחי' מל' דא"ס להאיר במל' דאצי' בחי' ממכ"ע ועי"ז האיר את החשך דגלות מצרים שנמשך מצד ריבוי ההשתלשלות שנמשך מבחי' מלכות כל עולמים היינו בחי' מל' דאצי' כנ"ל ובהגלות נגלות בחי' האור מלכותך מל' דא"ס במל' דאצי' עי"ז האיר את החשך ונמשך יציאת מצרים.

והנה אנו רואים שהמדליק הנר הוא האדם, שהוא מדליק את הנר. ולהכין זה בנמשל, הענין הוא דהנה באדם יש ג"כ בחי' נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם שנמשלה נשמת האדם לנר, והיינו שכמו בנר יש שמן ופתילה וב' גוויני האור, כמ"כ בעבודה כנשמת האדם השמן הוא בחי' חכ' וכיטול של הנה"א שמכבר ומעלה את הנה"ב, וב' גוויני האור הוא ב' בחי' אהבות, וז"ע ואהבת ב"פ אור נהורא ונעלה ונהורא חיוורא, והפתילה היא בחי' יר"ת, וז"ע נר ה' נשמת אדם והכוונה כפי' פסוק זה שע"י נשמת אדם יכול להאיר בחי' נר הוי', והיינו שע"י שמאיר בנפשו בחי' הנר שלו יוכל להמשיך בחי' נר הוי' להאיר את החשך דגלות, וזהו כי נר מצוה שנמשלו המצות לנרות, כי על המצות מכרכים ברוך כו' אמ"ה אקב"ו, פי' מלך העולם הוא בחי' ממכ"ע שבריבוי ההשתלשלות נשתלשל מזה בחי' מצרים העלם חשך הגלות, ועי"ז המצות ממשיכים מבחי' תר"ך עמודי אור, וזהו כי נר מצוה שהמצות הם בחי' נר להאיר את החשך, וז"ע שהגאולה הי' עי"ז משה ואהרן כמשי"א באו משה ואהרן וגאלם כי אהרן הוא בחי' שושבינא דמטרוניתא המעלה את הנרות הם נשי' שהנשמה היא בחי' נר ואהרן מעלה אותה שתאיר אורה, ומשה הוא בחי' השמן בחי' חכמה כו' יסוד אבא, ועל ידם נמשך האור דנר דבחי' מל' דא"ס בחי' מלכותך בבחי' מל' דאצי' בכדי להיות הגאולה דיצי"מ.

קל

והנה כדי לקבל בחי' זו ז"ע מה שנצטוינו לאכול מצוה, שהמצוה הוא כלי לגילוי אור זה, כי מצוה הם אותיות מצוה רק שבתית מצוה ניתוסף אות ואי', והיינו כי המצוה הוא בוא"ו להורות על ההמשכה שנמשך עי' עשיית המצות והמצוה להיותה רק כלי להמשכת המצות הוא מצוה אותיות מצוה בלא ואי' להורות על שהוא רק כלי לקבלת האור כו'.

בנר יש שמן ופתילה וב' גוויני האור: ראה תרי"א מקץ שם לג, ב"ג, מ, ב.
 ואהבת ב"פ אור: פתיח שער הקי"ש פכ"ג, סי' הארז"ל במקומו. תניא ספכ"ג. – הערת כי"ק אדמירר שליט"א (בטה"מ תשי"ח שם).
 המצות... תר"ך עמודי אור: בבואור יותר כאגרת הקדוש סכ"ט. וראה ג"כ פרדס שית" פ"ג. – הערת כי"ק אדמירר שליט"א (שם).
 ואהרן... שושבינא דמטרוניתא: ראה תרי"א תצוה פ"א, ק"א, א. לקרית במדבר ב, ד, ובכ"מ.
 ומשך... בחי' חכמה כו' יסוד אבא: ראה תרי"א שמות נב, ד, ובכ"מ. ובארוכה לקי"ש ח"י ע' 244 ואילך.
 ועל ידם נמשך... חכ"י דא"ס: בדיה כי עמך תרלי"ב נוסף: הגם כי מעצמו נגלה עליהם מהמה"א, אך מפני זה הגילוי היו יכולים לקבל הכל והם המשיכו במל' דאצי' שהוא דוקא לנשי'.
 תצוה אותיות מצוה: ראה וחי' קנו, א – הובא בלקרית"ט ויקרא – הערת כי"ק אדמירר שליט"א (בדיה כי עמך שם).

וכיאר ענין מצה הנה הפרש בין חמץ למצה שהחמץ הוא בחי' הגבהה והתנשאות ויש בו טעם חמיצות, משא"כ מצה אין בה טעם והוא בחי' ביטול ושפלות, ונקי' בזהר מיכלא דמהימנותא, והיינו שאמונה אינה ע"פ טעם ודעת כ"א ביטול שלמעלה מן הטו"ד והמצה להיותה בחי' ביטול ושפלות היא מיכלא דמהימנותא שהיא האכילה שע"י תחזק בחי' האמונה, כי באמת יש הרבה בחי' שא"א לבוא להשיג ע"פ הטו"ד, וכמ"ש כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו', והחילוק שבין אותיות חמץ לאותיות מצה היא בין אות ח"ית לאות ה"א שהחמץ הוא בחי' ומצה בה"א ונת"ל שתמונת הה"א מרמז על ג' עולמות ב"ע שהם בבחי' הביטול כענין וצבא השמים לך משתחווים, אבל חמץ הוא בחי' ל' חטא כי רומז על ג' בחי' ב"ע שבלע"ז, והיינו בחי' גק"ה שהם ההיפך מבחי' הביטול כו', וכאשר נמשך אור הנר בכלי המצה אזי נעשה מבחי' מצה מצוה כי ע"י ההמשכה מתוסף הוא"ו בתיבת מצה ונעשה מצוה. ובוה יובן מה שפעם נאמר מצת בלא וא"ו כמ"ש בערב תאכלו מצת, ופעם כתיב בוא"ו כמ"ש שבעת ימים תאכל מצות, והיינו כי מ"ש בערב תאכלו מצות בלא וא"ו קאי על מצה שקודם חצות שהמצה ה"י רק הכנה וכלי לבחי' הגילוי שה"י בחצות הלילה מבחי' ממה"מ הקב"ה בחי' מל' דא"ס הוא בחי' אור הנר ואז נעשה מצות בוא"ו להורות על ההמשכה, ולכן באכילת שבעת הימים שזה ה"י אחר הגילוי שנגלה עליהם ממה"מ נאמר מצות בוא"ו כו', כי אז כבר נמשך האור והגילוי ע"י בחי' השמן ופתילה להאיר את החושך דגלות מצרים שז"ע נר מצוה בחי' מצה עם תוס' וא"ו שהם אותיות מצוה.

קלא

ועוד יש לפרש מצה ל' מצה ומריבה, והיינו כי המצה הוא בחי' ביטול היש, שהיש הוא עדיין בשלימות, וז"ש כי ברח העם שברחו מהרע כי הרע ה"י עדיין בתוקף אצלם רק שברחו מהרע כמ"ש בסש"ב, ולכן צ"ל מצה ומריבה בבחי' מלחמה עם הנה"ב בכדי שיה"י ביטול היש כו', וז"ע מצה שמורה כמ"ש ושמתם את המצות, כי הנה הלילה הוא בחי' ההעלם והסתר בחי' היש עדיין בשלימות רק שהמצה הוא בחי' ביטול היש מ"מ היש הוא בשלימות ואפי' כשנמשך הנר להאיר את החשך דלילה הנה הלילה הוא חשך עדיין כמו שהיתה קודם רק שהנר מאיר את החשך מ"מ הלילה עצמו הוא כמו שהיתה קודם, וזהו מ"ש ליל שמורים הלילה הזה כו' שהלילה הוא חשך עדיין רק

מצה . . . ונקי' בזהר מיכלא דמהימנותא: בס' טעמי המצות להצ"צ מצות חמץ ומצה (כב, ב) מציון לזהר ויצא (קנו), וצעיק, וראה זח"ב מא, א. – הערת כ"ק אדמיר' שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם).
כל שאור וכל דבש: ראה ארדה"ת להצ"צ על הפסוק [ארדה"ת ויקרא ע' ח"ט]. – הערת כ"ק אדמיר' שליט"א (בד"ה כי עמר שם).

והחילוק שבין אותיות חמץ לאותיות מצה: ראה בארוכה סידור עם דא"ח מה, א. איה"ת שה"ש ע"ז רע ואילך (בשם הזהר פ' פינחס רנב, א).
כתיב בסש"ב: פלי"א (מ, ב).

שנמשך בה בחי' זה להאיר את החשך מ"מ צ"ל ליל שמורים שצריכים שמירה, שמאחר שהיש הוא הרע שבמדות הוא בשלימות ובמקומו לכן צ"ל בחי' שמירה שלא יפול ח"ו בישות כו', וכמו שבגשמיות בלילה מצוי מזיקי, וז"ע ג' משמרות הוי הלילה ראשונה חמור נוער שהוא בחי' קליפות לכן צ"ל שמירה, וז"ע מצה שמורה.

ועוד צ"ל בחי' מרור שצ"ל ג' דברים פסת מצה ומרור שהמרור הוא קו האמצעי בחי' רחמים כפי הסיודר שמסדרים על הקערה, ונת' הקושי' בלקי' (בדי' קול דודי), שלכאורה המרור הוא קו השמאל בחי' גבורות, אך הענין הוא מפני שבחי' מרירות מעורר המשכת ר"ר, כי בחי' רחמים אינו שייך כיא על מי שהוא במדרגה התחתונה ואין טוב לו, אבל על מי שהוא במדרגה העליונה ואינו חסר לו כלל לא שייך עליו רחמנות כלל, ולעורר בחי' רחמים הוא ע"י שיתבונן איך שהבריאה הוא יש מאין מבחי' שם והארה בעלמא וכ"ש כשנמשך אחר תאוות גשמיות שמתרחק מאד מאור פניו ית', וע"י מרירות זו מעורר ר"ר על נפשו כו', וכתוב ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי שעי' בחי' רחמים אביא אתכם אלי (ונמצא כי ג' דברים פסת מצה ומרור, פסת הוא בחי' הדילוג בחי' המשכת מלכותך לבחי' מצה הוא ביטול היש ע"י המרור קו האמצעי בחי' רחמים).

קלב

ומעתה יובן ענין חפזון, דהנה חפזון דמצרים ניחא, וענין חפזון דישראל הוא ע"ד שנת' בתניא שיש ב' בחי' בעבודה אתכפיא ואתהפכא שבחי' אתהפכא הוא כאשר כבר נהפך הרע וכמי' אוהבי ה' שנאו רע, מואם ברע שהוא עוד יותר משנאו רע, וזהו בחי' צדיקים. ובחי' בינונים הוא בחי' אתכפיא שהרע הוא בתקפו כתולדתו רק שמוח שליט על הלב, והעצה לבינונים לברוח מהרע וז"ע בחי' יצי"מ שנאמר בה כי ברח העם שברחו מהרע, והבריחה היא בתורה היינו לקשר מחודמ"ע בתומ"צ היינו לקשר מח' ודבורו במח' ודבור התורה ובחי' המעשה במעשה המצות ועי"ז ממילא יתבטלו המדות

כי משמרות . . . בחי' קליפות: ראה וחי' מא, ב. ז"ח אחרי מ, ג. ולהעיר מרשימות הציץ לאיכה ב. יד [אורית נ"ד (כרך ב) ע' א"פ ואילך] – הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א (בדי' כי עמך שם). וראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' שכד.

בלק"ת (בדי' קול דודי): שה"ש יד, סע"ד.

ואשא . . . על כנפי נשרים . . . שעי' בחי' רחמים אביא אתכם אלי: ראה לקו"ת במדבר י, א. אמרי אדהאמי' ויקרא ח"א ע' כב. וראה גם לקו"ת האוני' עמ, א ואילך.

שנת' בתניא: ראה פכ"ז, פ"ב, מ"ג. פט"ו, ועוד.

מואם ברע שהוא עוד יותר משנאו רע: נת' בסה"מ תרכ"ז ע' מב. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רעט. ד"ה רבת את ריבם תשכ"ה.

כי ברח העם . . . לקשר מחודמ"ע בתומ"צ: ראה תניא פליא (מ, ב. מא, א). ובאורכה בכ"ז באו"ת בא שם ע' שג.

רעות, כי המדות הם מדות האדם וכשמקשר מחדו"מ במחדו"מ דתומו"צ הגם כי מחדו"מ הם רק לבושים מ"מ הריי הם מחדו"מ של הקב"ה, וגם ניתן הכח להיות מוח שליט על הלב לכן מתבטלי המדות רעות ע"י להיות בבחי' אתכפי' ביטול היש כו', וז"ע חפזון דישאל שהוא בחי' הבריחה מהרע כו', והיינו מפני כי הרע עדיין בתקפו ולכן הי' צ"ל כי ברח העם, וז"ע המשל שהדליק הנר בלילה שלילה הוא בחי' החשך והוא עדיין כמו שהי' רק שהדליק הנר להאיר את בחי' החשך וככה, כי עבירה מכבה מצוה היינו בחי' הנר מצוה מכבה עבירה, ולכן ישראל אחר יצ"מ היו במדרגות פעם כך ופעם כך (ר"ל פעם חטאו והיו במדרגה שפלה וכשעשו תשובה נתעלו) ואין עבירה מכבה תורה כי תורה היא בחי' תורה אור כו'.

והנה כ"ז הוא מפני שהגאולה הי' ע"י בוד', כי גוף האדם הוא הוה ונפסד ואפי' מרע"ה, ולכן שורש המשכתו הוא מאתר דמשתני, אבל לעתיד תהי' הגאולה ע"י הקב"ה ולכן לא יהי' שינוים כי יהי' מבחי' אני הוה לא שנית, וז"ש לע"ל והי' אור הלבנה כאור החמה, שהלילה בעצמה כיום תאיר בחי' שמש הוה כו', ויהי' ע"ד בחי' אתהפכא ולכן לא בחפזון תצאו שלא יהי' צריך לברוח מהרע שכללות העולם יודכך ויהי' אור הלבנה כאור החמה וממילא יודכך האדם ג"כ וכמ"ש והסירותי את לב האבן מבשרכם, ואת רוה"ט אעביר מן הארץ שלא יהי' רע כלל, ולכן לא בחפזון תצאו כ"א בשובה ונחת תושעון שהוא בחי' ישוב הדעת, אבל יצ"מ מאחר שהוא רק ביטול היש שהרע עדיין בתקפו הי' צ"ל כי ברח העם בחי' חפזון, ולכן ביצ"מ כתיב וחמושים עלו בניי שעלו בכלי זיון חרב וקשת דתפלה, אבל לע"ל כתיב וכתתו חרבותם לאתים שלא יצטרכו לזה כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

קלג

וענין חפזון דשכינה כי הנה כתי' קול דודי כו' מדלג מקפץ שהוא בחי' חפזון אך זהו ההמשכה מלמעלמ"ט, ולכן אינו ראי' כ"א רק זכר לדבר, ואמנם עדי"ז הי' גם בבחי' השכינה בחי' מלכות כל עולמי' השוכן אתם בתוך תומאתם בגלות, שהיתה בבחי' חפזון מלמעלמ"ע לצאת מהגלות לקבל האור והזיו מבחי' דודי הנמשך בחפזון מלמעלמ"ט, והרי הוא כמשל מי שיושב בבית האסורים בחשך שכאשר מביאים לו נר הנה הוא מחפז ומתאוה להנר כו'.

הרי הם מחדו"מ של הקב"ה: בדיה כי עמך שם מוסיף: וכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו. עבירה מכבה מצוה: ראה לקרית ראה ב, א. דרך חיים ק, ג. היינו בחי' הנר מצוה: בדיה כי עמך שם נוסף: כי תבינת נר יש שני פירושים הא' שמו ופתילה, והב' הכלי שמקבל את השמן, והמצות הם או השמן ופתילה או הכלי, אבל לא אור. תורה היא בחי' תורה אור: נתי' בארובה בדיה כי עמך שם. ובארובה בא שם ע' שא. שם (כרך ח) ע' ביתמקלט. מרע"ה . . הוא מאתר דמשתני: ראה ארובה בא שם ע' ש-שא. שם (כרך ח) ע' ביתמקלוה. בדיה כי עמך שם מוסיף: אלא שהמשיכו הואי במצה ונעשה מצוה, אבל אור התורה כמו שהוא למעלה לא המשיכו.

ומעתה יובן ענין המעלה שיש בחפזון, כי הנה יש יתרון המעלה באתכפיא על בחי' אתהפכא, שבאתהפכא הנה כאשר נתהפך המדות אין בזה שום עבודה עוד יותר, אבל אתכפיא הנה הרע בתקפה, וכד אתכפיא סט"א אתחלק יקרא דקוב"ה בכולא עלמין שנמשך בחי' התענוג עליון מזה, והוא כמו ענין ניצוח מלחמה שיש תענוג נפלא בזה כו', ולכן הציווי על אכילת מצה שתזכור שבחפזון יצאת מאמ"צ שיש בבחי' זה יתרון המעלה כו', וזהו מצה זו כו' ע"ש שלא הספיק כי גורשו כו' ונחפזו ללכת לכן לא החמיץ, שמפני זה הוא עיקר הטעם על אכילת מצה כנ"ל וד"ל.

בס"ד. שש"פ, ד"ט.

קלד

אז ישיר משה ובני ישראל, וארז"ל ברבות ע"ז הה"ד נכון כסאך מאז א"ר ברכי בשם ר' אבהו אעפ"י שמעולם אתה, לא נתיישבה כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה לכך נאמר נכון כסאך מאז, מאז ישיר, משל למלך שעשה מלחמה ונצח ועשו אותו אגוסטוס אמרו לו עד שלא עשית

יש יתרון המעלה באתכפיא: נח' בארובה בתרי"א ויקהל פט, ג"ד. קד, ד. סה"מ מלוקט חיב ע' מא. ד"ה באחי לגני תשליב (קונטרס י"ד שבת תשנ"ב) ס"ז ואילך. ובכ"מ.
וכד אתכפיא סט"א: הובא בשם הוהר ונתבאר בתרי"א ס"פ ויקהל, בלקו"ת פ' שלח ד"ה ויאמרו גוי טובה הארץ [לו, ג]. ועוד. וראה זח"כ קחו, ב ואילך. ור"פ יתרו' - הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א (בסה"מ תשי"ח שם, וראה גם אה"ת נ"ד (כרך ב) ע' תרצט). - בכ"מ מובא המאמר כד אתכפיא סט"א אתחלק יקרא כו' גם בנוגע לאתהפכא אבל בתרי"א ויקהל (פט, ד) מובא זה לענין אתכפיא דוקא' (סה"מ מלוקט ח"ד ע' קלח הערה 35).

או ישיר: מאמר זה מיוסד על מאמרי ד"ה או ישיר: בטה"מ תקט"ה ח"א ע' רלו. מאמרי אדה"ז עה"ת ח"א ע' רפכ. שע"ר האמונה לאדה"מ"צ פ' מבימו. אה"ת בשלח ע' תצ [ועוד שם כרך ז ע' ביתרסד ואילך].
ונמצא בשינויים והוספות בד"ה או ישיר: תרלי"א [שם הלשון מקביל לכאן]. תרמ"א [ד"ה או ישיר וד"ה זכור את יוה"ש]. תרנ"ה ע' פ. תרס"ה ע' קט. עת"ר ע' שיג. המשך תעריב חיג ע' אתג. עת"ת ע' רו. הש"ת ע' 58 ואילך [ד"ה או ישיר, עט"ה אור, איהו דרך ישרה]. תשי"ד ע' 127. וכן ד"ה כמגדל דוד - בטה"מ תשי"ה ע' 119 ואילך. ד"ה תורה צוה תש"ו. ד"ה והתרים וד"ה יהיה ביום השמיני - תשכ"ט.
לשון המאמר כאן זהה לד"ה או ישיר בכתי" 1120. נו א [כולל הנחות ממאמרי אדמ"ר הצ"צ], וכאן בשינויים והגהות. ונמצא ג"כ בכתי" 1038. נב, א [עם ההגהות].
[ארז"ל ברבות... נכון כסאך מאז: הובא ונח' (נוסף להנמקן בהערה הקודמת) בהמשך תעריב חיב ע' תתמב. וע' תתנ. שיחח ש"פ בשלח תנשי"א (ס' השיחות תנשי"א ח"א ע' 290').
למלך שעשה מלחמה ונצח ועשו אותו אגוסטוס: ראה רש"י לבי"ר פ"א, יב: בלשון יון אגוסטא - אדון. ובכ"מ לשמ"ר כג, א: אגוסטוס שם למלך אדיר. ובפ"י מהר"ז הקצר לבי"ר שם: קיסר אגוסטילי כו' שמות של הקסריות בלשון רוסי, אשר שמות אלו אינם זוכים אלא אחר שעושה מלחמות ונצחונות ובכ"מ מדינת רבות

המלחמה היית מלך ועכשיו עשינו אותך אגוסטוס, מה כבוד יש בין מלך לאגוסטוס מלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב, כך אמרו ישראל כאמת עד שלא בראת עולמך היית אתה, ומשבראת אותו אתה הוא, אלא כביכול עמד שנא' עמד וימודד ארץ, אבל משעמדת בים ואמרנו שירה לפניך באז נתיישובה מלכותך וכסאך נכון הוי נכון כסאך מאז. והנה להבין זה צ"ל מ"ש עוד ברבות שה"ש כמגדל דוד צוארך מה שגידל אתכם דוד בספרו שנא' לגזור י"ס לגזרים כל"ח, והנה לכאן צ"ל פעם מצינו שישראל נתגדלו על הים וכמשארז"ל במד"ר ראה הפחות שפחותים בימי משה מה שלא ראה הגדול שבנביאים, ורש"י ז"ל פי' ע"פ זה אלי ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים והוא מהילקוט שמעוני רמו רמ"ד שהביא בשם מכילתא וז"ל ר' אליעזר אומר מנין אתה אומר שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וישע' שנאמר וביד הנביאים אדמה (הושע י"ב) וכתיב נפתחו השמים ואראה כו' (יחזקאל ס"א א') ועוד ארז"ל ברבות כמה גדולים יורדי הים שהרי משה רבן של כל הנביאים כמה נתחבט שביקש הראני נא את כבודך, ומעלת נבואתו ה' שנתנבא בזה, ועל הים אמרו כולם זה אלי, וכמארז"ל כל אחד מראה באצבע זה אלי כו', נמצא שבשעת ק"ס נתגדלו ישראל, ופעם משמע להיפך שהים נתבטל לפני ישראל וכמ"ש בוקע ים לפני משה שכיון שראה הים את משה ובנ"י נתבטל ונקרע לפניהם וכדמשמע גם מהמדרש הנ"ל כמגדל דוד כו' שגידל אתכם דוד בספרו וסיפר איך שהים נתבטל לפניהם כמ"ש לגזור י"ס לגזרים כל"ח שמכ"ז משמע שישראל גבוהים מהים.

אך הענין הוא דהנה כדוגמא זו מצינו בתורה ג"כ שפעם משמע שהתורה היא למעלה מישראל, ופעם משמע שישראל הם למעלה מהתורה, וכמשארז"ל ע"פ תורה צוה לנו משה מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה שהתורה נק' כלה וכנס"י חתן, ונמצא כי גדלה מעלת ישראל על התורה, ופעם משמע להיפך שהרי איתא בזהר תלת קשרין מתקשרין דא בדה ישראל באורייתא ואורייתא

שמרחיב הממלכה. וראה המשך תעריב ח"ג ע' איתנ: במלוכה יש ב' מדריגות הא' מלוכה על עבדים והוא כנתי' התנשאות על עם דתינו כתי' חיצוניות המלוכה כו', והב' מלוכה על המלכים והוא הנק' אגוסטוס מלך המלכים שזוהו בכתי' התנשאות עצמי כו'. וראה גם ת"א מקץ מ. ב. אורחית בשלח ע' תצ. וע' תצח. שם (כרך ז) ע' ב'תרעא. מאמרי אדהאמיצ בראשית ע' תכו. דברים ח"ג ע' אימט. שער האמונה לאדהאמיצ פמ"ז (עו, א ואילך). מאמרי חודש תשרי תשי"ז.

מלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב: כאשר המלך שעל כל המלכים שנקרא אגוסטוס בא לעיר או המלך עומד לפניו ואגוסטוס יושב כו' (שער האמונה שם).

אך הענין . . . מצינו בתורה ג"כ . . . שהתורה היא למעלה . . . שישראל הם למעלה: בהבא להלן ראה גם לקיפת שה"ש טו, ד ואילך. שם יז, ד ואילך, ובכ"מ.

תחת קשרין מתקשרין דא בדה: בטה"מ תרנ"ז ע' כח מציין על לשון זה [והובא בהערה בטה"מ השי"ת שם]: צ"ע דבזהר (ח"ג עג, א) לא נאמר ג' קשרין, כי אם ג' דרגין כו', אמנם בודאי נמצא באיזה מקום בזהר או בתקונין בל' ג' קשרין. וכפי הנראה אדמ"ר הזקן אמר בכל פעם בל' ג' קשרין שכן נזכר ה"ל בכל

קלה

בקוב"ה, נמצא שהתורה היא למעלה מישראל, שהרי באמצעות התורה מתקשרין ישראל לקוב"ה. והענין הוא דשניהם אמת, דהנה כמו שנתלבשו נשמות בגופים התורה היא למעלה מישראל, והיינו כי כדי שיהי' התחברות אלקות עם נש"י זהו ע"י אמצעות התורה שישראל מתקשרא באורייתא, והתורה היא בחי' לבושו של הקב"ה וכמ"ש עוטה אור כשלמה שהתורה היא בחי' שלמה ולבושו של הקב"ה וע"י מתחבר אוא"ס עם העולמות, וענין אור ושלמה שיש בבחי' התורה היינו שיש בתורה שני בחי', והם הנק' אור ושלמה בהיות מבואר כי התורה היא הממוצע בין אוא"ס להעולמות וכמ"ש בזהר אסתכל באורייתא וברא עלמא, וזהו בראשית ברא בבחי' התורה שנק' ראשית כמ"ש ה' קנני ראשית דרכו ברא את כל העולמות, והיינו שהתורה היא ממוצע בין אוא"ס לעולמות, וכל ממוצע צ"ל כלול מבי' הבחי' כנדוע, והיינו שהיא כלולה מאוא"ס שהוא בלתי בע"ג וגם מבחי' שרש ומקור הגבול שהעולמות הם בבחי' גבול כו', וזהו ענין אור ושלמה שיש בתורה היינו בי' הבחי' שבהממוצע כו', וזהו מה שישראל מתקשרא באורייתא להיות כי נש"י נתלבשו בגופים, וכדי שיתחברו לאוא"ס זהו ע"י התורה ואורייתא סתים וגליא וישראל סתים וגליא וע"י סתים שבתורה נתחבר הסתים שבישראל אל בחי' סתים דקוב"ה, וע"י גליא שבתורה נתחבר הגלי' שבישראל אל בחי' גלי' דקוב"ה, או י"ל שבחי' סתים שבנש"י מתחבר עם בחי' גלי' דתורה, וע"י בחי' סתים דתורה מתחבר לבחי' גלי' דקוב"ה, ונמצא כי סתים וגלי' דתורה הם הממוצעים בין סתים דנש"י לבחי' גלי' דקוב"ה, וזהו שהתורה היא ממוצע. ובכ"ז יובן מ"ש על מה אבדה הארץ ויאמר ה' על עזבם את תורתו, והיינו כמארז"ל ע"פ אותי עזבו, הלואי אותי עזבו ותורתו שמרו שהמאור שבה מחזירם למוטב כו', והיינו כמשנ"ת שיש בכח התורה לחבר נש"י לאלקות כו'.

וזהו שארז"ל מעיקרא כי עביד אינש אדעתא דנפשי' קא עביד, דהיינו כדי שע"י יתחבר הנפש לאלקות, אך אח"כ צ"ל עסק התורה לשמה היינו לשם התורה, דהנה התורה נתלבשה למטה בדברים גשמיים כמו המחליף פרה בחמור, ארבע רשויות לשבת שא"א לומר שהתורה כמו שהיא למעלה היא

הדרושים. ע"כ. וראה גם במפתח ענינים שם [מכ"ק אדמיר' שליט"א] ע' שכה - שמציין להלשון באגרת אדה"ו [אגרות קודש ע' צט] וראה לקריש ח"ט ע' 73.
 והתורה היא בחי' לבושו של הקב"ה: ראה תניא פני"ב.
 עוטה אור כשלמה: ראה גם לקרי' דרושים לשמע"צ פו, א. סידור עם דא"ח ג, ג ואלך. אמיב שער הציצית פ"א. יהל אור להצ"צ עה"פ.
 שהתורה היא בחי' ממוצע בין אוא"ס לעולמות: ראה בארוכה המשך תעריב ח"א ע' שכד ואלך. וככ"מ. ואורייתא סתים וגליא. . . וישראל. . . או י"ל: ראה גם המשך תרס"ו ע' שפה"ו. תעריב ח"ב ע' תשמ"ו.
 ד"ה זה היום תחלת מעשיך (דייט כסל) תשד"מ. ועוד.
 כמו המחליף פרה בחמור. . . שהתורה כמו שהיא למעלה: ראה המשך חייב אדם לברך תרלי"ח פכ"ח.

באופן זה כמו שהיא למטה ממש, רק שלמעלה הנה ענין ארבעה רשויות, הרי"ר הו"ע עולם התהו ורה"י הוא עולם התיקון, וכשנמשכה למטה נתלכשה בדברים גשמיים כו' וצריכים לחבר את התורה כמו שהיא למטה עם תורה שלמעלה, וזהו פ"י לשמה דהיינו לשם התורה שלמטה לחברה עם תורה שלמעלה, וזהו מ"ש ביעקב ויצוק שמן על ראשה דהיינו שהמשיך בחי' תורה כמו שהיא למעלה בבחי' ח"ע שנק' שמן למטה כו'. ועו"ל לשמה לשם התורה שלמעלה דהיינו להמשיך אוא"ס בתורה וכמשארז"ל דוד ה' מחבר תוש"מ בהקב"ה, דהנה אורייתא מחכמה נפקת, ובאמת לגבי אוא"ס אפי' ח"ע אין ערוך אליו וכמ"ש כולם בחכמה עשית כו', שהחכמה נחשבת כעשי' גשמי' לפניו ית', וזהו שהתורה נק' בחי' לבוש וכנ"ל בענין עוטה אור כשלמה, והנה בלבוש יש הפרש והבדל בין כשהמלך לובש את הלבוש ובין כשאין לובש אותו הלבוש, שגם בשעה שאינו לובש אותו הוא ג"כ לבוש המלך, וכמ"ש יביאו לבוש מלי' אשר לכבש בו המלך היינו שלבש אותו כבר, מ"מ כשהמלך מלובש כעת בלבוש מלי' הוא נראה ונגלה לכל שהוא לבוש המלך כו', ועד"ז יובן בענין התורה שהיא בחי' לבוש של הקב"ה הנה עבודת נש"י להמשיך שיתלבש אוא"ס ב"ה בלבושי התורה שו"ע לחבר תורה שלמעלה בהקב"ה שיתלבש בלבושי התורה כו'.

קלו

והכח שיש לנש"י להמשיך אוא"ס ב"ה שיתלבש בלבושי התורה, דהנה התורה נק' ראשית וכמ"ש בראשית בשביל התורה שנק' ראשית, והנה ראשית לשון נוק' שהוא בחי' מקבל אבל ישראל הם בחי' לי ראש ל' דבר והיינו שממשיכים בבחי' ראשית שהיא התורה מבחי' אשר שהוא בחי' תענוג עליון, וזהו פ"י לשמה לשם התורה להמשיך אוא"ס בהתורה כו', וזהו שארז"ל מעיקרא כי עביד אדעתא דנפשי' קעביד ואח"כ ילמוד לשמה, דהיינו מתחלה צריך ללמוד כדי שעי"ז יהי' התקשרות הנפש לאלקות ישראל מתקשראן באורייתא, וכשמתקשר לאוא"ס מתעלה עד שרש ומקור נש"י ואז יכולים להמשיך אוא"ס ב"ה בתורה, וזהו לשמה לשם התורה להמשיך אוא"ס בתורה, וזהו מ"ש כ"א בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה כו', והיינו שמתחלה נק' תורת הו"י שהתורה היא למעלה ממנו ואח"כ נק' תורת ע"ד מה שהתורה נק' תורת משה וכמ"ש זכרו תורת משה עבדי, שנק' תורת משה לפי שמשו

ס'ה"מ תרע"ח (הוצאת השד"מ) ע' תסו. המשך תרע"ב ח"א ע' ססח"ט. ס'ה"מ תרפ"ז ס"ע קפ"ה. תרפ"ט ע' 8-157. ח"א ע' 38-9. תשי"ז ע' 112. ד"ה איהו וחיהו חד תשטי"ז. ועוד.

דוד ה' מחבר תוש"מ: ראה גם לקי"ת שלח נא, א. ובכ"מ.

כולם בחכמה עשית . . . כעו"ל גשמי': ראה גם שעה"ה"א מ"ט (פ), א. ובכ"מ.

מעיקרא . . . אדעווא דנפשי' קעביד . . . בתורת ה' . . . ובתורתו: ראה בכ"ז כס' מאמרי אדהאמיצ דרושי-התנה ח"א ע' יט. קע"ד. רס"ז. ח"ב ע' תפג. ובס' מאמרי אדהאמיצ שמות ח"ב ע' שסז [ובהמ"מ שם נסמך למקומות רבים כזה].

המשך אוא"ס בתורה לכך נק' תורת משה, וזהו ג"כ פי' וענין תורתו שע"י שממשך אוא"ס בתורה נק' תורתו, נמצא שניהם אמת ישראל מתקשראן באורייתא שהתורה למעלה ממנו, וגם כנסיי נק' חתן והתורה נק' כלה מאורסה כו'.

ועד"ז מצינו במצות ג"כ, דהנה אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו דמשמע שהמצות הם למעלה מהאדם שרמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי' המלך הקדוש, וכת"י אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וארו"ל אתם כת"י מעלה אני עליכם כאלו עשאוני שישאל עושין את המצות בחי' רמ"ח אברים דמלכא שהוא בחי' רמ"ח אברין דז"א, שהרי באמת ע"י המצות עצמם בלא איש הישראלי העושה המצוה הרי היא אינה מצוה כלל ולא נמשך ע"י כלום עד"מ תפילין כשהם מונחים על השולחן ה"ה רק תשמישי קדושה ולא מצוה ואין נמשך ע"י כלל, כ"א ע"י שהישראל מניח התפילין, ונמצא כי נש"י עושים את המצות כו', ושניהם אמת, דהנה בשבת אומרים קדשנו במצותיך, ולכאור' אינו מובן שהרי אנו מברכים על המצות אשר קדשנו במצותיו, ומהו שאומרים בשבת קדשנו במצותיך דרך בקשה, אלא הענין הוא שיש שני בחי' במצות, שיש בחי' מצות הוי' ומצותיך ממש, מצות הוי' הוא בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא שהם בחי' כלים, כי ט' ספי' דז"א ט' פעמ"י ט' הם פ"א, וראש תוך סוף הוא רמ"ג וה"ח המגדילים הם רמ"ח ויש בחי' מצותיו ממש והו"ע תר"ך עמודי אור כו', וזהו שמתחלה המצות הם למעלה מנש"י אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות נתעלה האדם לשרשו, אבל אח"כ נש"י הם למעלה מהמצות כי נש"י ממשיכים אח"כ במצות מבחי' אוא"ס ממש בחי' תר"ך עמודי אור כו'. ובזה יובן מ"ש וזכרתם את כל מצות הוי' כו', למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי כו', והיינו שמתחלה המצות הם בחי' דכר ונקראים מצות הוי' כו', אבל אח"כ למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, שנש"י הם בחי' דכר שממשיכים ומשפיעים מבחי' מצותי ממש לבחי' מצות הוי' כו', וזהו ג"כ ע"ד מ"ש והחיות נושאות את הכסא, וארו"ל נושאות ומנושאות שמתחלה נושאות ואח"כ מנושאות, וכן ארו"ל ארון נושאו נשא, ועד"ז היא התומצ' עם נש"י כו' שהתומצ' מגביהים ונושאים את נש"י וע"ז הם מנושאות כו'.

קלז

בלא איש הישראלי . . אינה מצוה כלל: ראה גם תרי"א שמות נג, ד. יתרו ע, סע"ד. ד"ה הבאים ישרש תשמ"ג.

למען תזכרו . . שנש"י הם בחי' דכר: ראה גם לקרית שלח מה, ב. מ. ג.
וארו"ל נושאות ומנושאות: בפיט, רחיות"י בקדושת כתר במוסף א' דר"ה: "נראות נושאות והם נושאות עם כסא . . ארבע חיות נושאות ומנושאות עם כסא". וראה עד"ו בחי' תרומה כה, י - בשם פדריא [ספ"ד. וראה רד"ל שם]. במדב"ר ספ"ד. שמור"ר ספ"ג.

ובזה יובן ג"כ ענין ק"ס, שפעם משמע שנשי' נתעלו על הים ופעם משמע שהים נתבטל לפנייהם ושניהם אמת, דהנה ים ויבשה היא בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא וכמו שארז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים כו' רק שהפרש הוא שהברואים שבים הם מובלעים בים ואינם נפרדים כלל, משא"כ הברואים שביבשה הגם שמקבלים חיות מהיבשה אעפ"כ הם נפרדים כו', ועד"ן יובן למעלה שיש בחי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא. והנה נשי' כמו שנמשכו למטה הם בחי' ארץ וכמ"ש כי תהיו לי אתם ארץ חפץ, והארץ לעולם עומדת, עמד וימודד ארץ, ויש פי' שקאי על נשי' שמדד שיקבלו את התורה, נמצא שנשי' נק' ארץ לפי שכשירדו למטה הם בבחי' יש ודבר נפרד, לכן ע"י קרי"ס שים הוא בחי' עלמא דאתכסיא וכשנעשה הים ליבשה בחי' גילוי עלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא ע"ז נתעלו ישראל ואמרו זה אלי וזכו לנבואה כי נבואה הו"ע גילוי ההעלם, וקרי"ס הוא ג"כ גילוי ההעלם שמעלמא דאתכסיא נעשה עלמא דאתגליא, לכן זכו לנבואה, אך מה שהים הוא למעלה מישאל זהו כמו שנשי' הם למטה, אבל שרש הנשמות הם למעלה מהים כי ים הוא בחי' עלמא דאתכסיא שהוא בחי' עלמין כו', אבל נשי' קדמו לעולם וכמשארז"ל שבעה דברים קדמו לעולם ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, ומגם שהים ויבשה שניהם נבראו מבחי' דיבור, אבל נשי' עלו מבחי' וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם ששרש הנשמות הם למעלה אפי' מבחי' נהר כי ים הוא בבחי' ים סוף שהוא סופא דכל דרגין בחי' מל' ונהר הוא בחי' בינה, ושרש הנשמות הם למעלה אפי' מבחי' נהר, ולכך מצד שרש נשמתם נתבטל הים לפנייהם, בוקע ים לפני משה, לפי שבים הי' גילוי בחי' שרש הנשמה וכמ"ש משה ובני' בני' הם בחי' הנשמה כמו שהיא למטה, ומשה הוא הממשיך בחי' מקור ושרש הנשמה וכמ"ש כי תקנה עבד עברי, עבד הוא בחי' הנשמה כמו שהיא למטה שנק' עבד וכמ"ש יעקב עבדי, ועברי הוא בחי' שרש הנשמה בעבר הנהר ישבו אבותיכם, ומשה הוא הממשיך מבחי' שרש הנשמה למטה, וזהו כי תקנה עבד עברי קנין הוא המשכה מהעלם אל הגילוי, וכי תקנה קאי על משה שמשה שהוא בחי' דעת הוא ממשיך מבחי' שרש הנשמה למטה כו', ובחי' משה ישנו בכא"א וכמ"ש ועתה מה הו"י שואל מעמך כ"א ליראה ומקשינן אטו יראה מלתא זוטרת' היא, אין לגבי משה מלתא זוטרת' היא, ולכא"ו אינו מובן שהרי מעמך כתי', אלא לפי שבחי' משה יש בכא"א שהוא

קלח

ים ויבשה . . . עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא: בהבא להלן בענין ים ויבשה ראה בארוכה המשך והחיים תרלי"א ע' מ ואילך. וע' נט.

עמד וימודד ארץ ויש פי' שקאי על נשי': ראה בארוכה ע"פ זה בסה"פ תשי"ז ע' 192 ואילך ונתחלת המאמר שם מביא ממדר' (ויקרא פ"ב, ג) ע"פ זה: מדד הקב"ה את כל האומות ולא מצא אמה שהיתה ראוי לקבל את התורה אלא ישראל.

כי תקנה עבד . . . הנשמה כמו שהיא למטה . . . ועברי . . . שרש הנשמה: ראה תרי"א משפטים עה, ד. אטו יראה מלתא זוטרת' . . . שבחי' משה יש בכא"א: ראה תניא פמ"ב (נט, א).

בחי' דעת שבכאור"א שמשיך מבחי' שרש הנשמה למטה, וזהו משה ובני ישראל.

וזהו מ"ש אז ישיר דלכאו' אינו מובן שהי' צ"ל אז ישירו משה ובני, אלא לפי שמשא ובני' הוא בחי' אחת, וזהו אז ישיר, ישיר הוא בחי' העלא' ממטלמ"ע ואז הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט כי אז הוא בחי' א' ז', ז' הוא בחי' ז' מדות וא' הוא בחי' אלופו ש"ע שהוא המשכה מבחי' אלופו ש"ע בבחי' ז' מדות, וכשנעשה התחברות בחי' אז וישיר דהיינו משה ובני' כי אז קאי על שרש הנשמה וכמ"ש נכון כסאך מאז ולמדו מזה במד"ר שכסה"כ קדמה לעולם שנא' נכון כסאך מאז, וגם נש"י קדמו לעולם לכן הם נקרא' אז וכמ"ש כגר כאורת, שפי' אורת הוא בחי' תושב שהוא מכבר כו', שזהו כמו אז, אזי בוקע ים לפני משה שבטל הים לפניהם. וזהו מ"ש לגזור י"ס לגזרים ואיתא בילקוט שהוא זכות המילה שבערבי קורין למהולים גזורים, וכן איתא בגמ' ר"ה הגזור ופרש"י ז"ל מוהל תינוקות, וזהו לגזור י"ס לגזרים שבזכות המילה נקרע הים לפי שמילה היא ג"כ בשמיני שהוא בחי' א' ז', וכמו שארו"ל לכך המילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת א' שמילה היא למעלה משבת הוא יום הז' ומילה הוא למעלה משבת כו', ולכך נקרע הים לפניהם.

קלט

וזהו שארו"ל קשה לזווגם כקרי"ס, דלכאו' אינו מובן מה שייך קרי"ס לזיווג, אך הענין הוא כנ"ל דהתורה נק' מאורסה לפי שהתורה נקראת ראשית שהיא בחי' נוק' שהיא בחי' מקבל, אבל נש"י שהוא לי ראש הם ממשיכים בתורה בחי' אשר בחי' תענוג עליון שהוא למעלה מחכמה. וכן עדי"ז כתיב זכור את יום השבת לקדשו, דלכאו' אינו מובן שהרי שבת מקדשא וקיימא ומהו לקדשו, אלא הענין הוא דשבת נק' שבת בראשית שהוא בחי' מוחין דאבא והוא בחי' מקבל, אבל נש"י הם בחי' זכור שממשיכים בבחי' חכמה מבחי' תענוג עליון וכמ"ש וקראת לשבת ענג אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' שהוא בחי' חכ' הוי' בחכ' כו', וזהו משארז"ל אמרה שבת לפני הקב"ה לכולם נחת בן זוג ולי נחת ב"ז א"ל הקב"ה כנס"י יהי' בן זוגך, בן זוגך משמע שנש"י הם בחי' דכר ושבת היא בחי' נוק' בחי' מקבל שנש"י הם ממשיכים בשבת, ונק' שבת בחי' זיווג זכור את יום השבת כו'. ועדי"ז הוא בבחי' ים סוף שנק' זיווג, והיינו לפי שנש"י הם למעלה מבחי' ים וממשיכים בים לפי שים הוא ים סוף סופא דכל דרגין שהוא בחי' מל' ונש"י הם בבחי' ז"א כו', ואפי' אם נפרש שים הוא בחי' ים החכ' אעפ"כ שרש נש"י הם למעלה גם מבחי' חכ' כנ"ל נפי' זכור את יום השבת לקדשו שממשיכים בבחי' חכמה כו', ולכן נק' קרי"ס בחי' זיווג.

או הוא בחי' א' ז' ראה לקרית דרושים לשמע"צ פת, ב. ובכ"מ.

החירה בשמיני . . . למעלה משבת: ראה לקרית תוריע כ, ד ואל"ך. אה"ת דרושים ליוה"כ ע' איתקנא. איתקנא. ד"ה כי ביום הזה יכפר תרלי"ד (בס"ס תרל"ג) פ"ד. סה"מ מליקט ח"ה ע' סו"טו. ועוד.

וזהו מ"ש ברבות כמגדל דוד צוארך מה שגידל אתכם דוד בספרו לגזור י"ס לגזרים, היינו שדוד הודיע לנו שזה שנבקע הים ובטל לפנייהם זהו מצד שרשם שהם למעלה מהים, כי בתורה לא נאמר רק ובנ"י הלכו ביבשה בתוך הים, שמוה משמע שצ"י הים נתעלו נש"י שהלכו ביבשה בתוך הים דהיינו שמעלמא דאתכסאי נעשה עלמא דאתגליא שזהו מעלת הים, אבל דוד הודיע לנו ואמר לגזור י"ס לגזרים שמצד שרש הנשמה נתבטל הים לפנייהם להיותם במעלה ומדריגה גבוה יותר מהים כו', ואח"כ אמר והעביר ישראל בתוכו היינו שמספר גם מעלת הים שצ"י הים נתעלו נש"י ולכן חלקם ואמר ב"פ כי לעולם חסדו אחד על עברם בים וא' על מה שנגזר הים לגזרים, דלכאורה אינו מובן שהרי הם בחי' א' שהרי מה שגזור הי"ס לגזרים היינו בכדי שיעברו ישראל בתוכו דאלו לא העביר ישראל בתוכו מאי מעליותא במה שגזר הי"ס לגזרים, אך לפי הנ"ל יובן היטב לפי שבאמת הוא חסד בפ"ע מה שגזר הי"ס לגזרים לפי שבזה גלה לנו ששרש הנשמות הם למעלה מהים עד שהים נתבטל לפנייהם לכן הוא חסד בפ"ע, ולכן אנו אומרים בהגדה אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה דיינו לפי שבוה עצמו ה' די לנו שבוה הודיע שורש ומקור נש"י כנ"ל.

בזזה יובן המדרש נכון כסאך מאז אעפ"י שמעולם אתה לא נתיישרה כסאך אלא מאז כו', לפי שמתחלה כביכול עמד וימודד ארץ, ובק"ס נתיישרה מלכותך כו'. והענין הוא דהנה בשבת אנו אומרים ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, ולכאוף צ"ל היכן מרומנו זה בתורה שביום השביעי נתעלה וישב כו', והענין הוא דהנה אנו רואים ההפרש שבין עמידה לישיבה שעמידה הוא כשאדם טרוד במלאכה אזי הוא עומד, משא"כ ישיבה מורה על בחי' מנוחה וכמ"ש בשלמה וישב על כסא ה' וכת"ב בו והוא יהי' איש מנוחה וכן כתיב וישב יעקב ופרש"י ביקש לישיב בשלמה לפי שישבה מורה על מנוחה כו', ועד"ז יובן ענין שביום השביעי נתעלה וישב כו', והיינו לפי שבששת ימים נתלכשו החכמה והמדות בבחי' עשי', והגם כי לא בעמל ויגיעה ברא הקב"ה את עולמו, אבל מ"מ בחי' עשי"מ נק' בחי' עשי' לפי שעשי"מ הם מילין דהדייטא לגבי ארוא"ס ע' בד"ה ולקחתם אגודת אוזב, ולא אורחא דמלכא

ולכן חלקם... ב"פ כי לעולם חסדו... אלו קרע לנו את הים: ראה בארוכה מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"א ע' שסו. ד"ה אילו קרע לנו את הים וד"ה הפך ים ליבשה – תשכ"ז. ובהגש"פ עם לקוטי טעמים (הוצאת תשמ"ז ואילך) ע' קסה"ו.

ההפרש שבין עמידה לישיבה: ראה בארוכה אה"ת תנכה (כרך ז) תתרונו, א ואילך. בהעלותך ע' שנט. סה"מ תרנין ע' קסב ואילך. המשך תעריב ח"א ע' תשא. ח"ג ע' אירצא ואילך. ד"ה ואתה ברחמיך תשי"ז ותשלי"ט. ד"ה באתי לגני וד"ה היושבת בגנים – תשלי"ט [סה"מ באתי לגני ח"ב ע' קסג, קסח ואילך, קעה].

בד"ה ולקחתם אגודת אוזב: סה"מ תרכ"ט ע' קפט.

לאשתעי במלין דהדיוטא, לכך נק' עש"מ בשם עשי' וזהו בחי' עמידה, אך בשבת שהוא בחי' שביטה ומנוחה לכן הוא בחי' ישיבה, וזהו ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו; כסא הוא בחי' שביעאה כי שית דרגין לכורסי' ושביעאה עליה, שביעאה הוא בחי' כסא כו', וזהו וישב על כסא כו', ועד"ז יובן ענין שבקיי"ס נתיישבה כסאך והיינו לפי שקודם קיי"ס כתיב ה' איש מלחמה, וכיון שהוא בחי' מלחמה א"כ אין זה מנוחה, וזהו כביכול עומד, אבל כשעברו ישראל בים ואמרו שירה נתיישבה כסאך לפי שאו לא ה' צריך למלחמה, אלא שממילא בטלו וכמ"ש שמעו עמים ירגזון כו' תפול עליהם כו', ולא ה' צריך למלחמה, והי' בחי' מנוחה הוא בחי' ישיבה כו'.

ולהבין ענין המלחמה איך שייך לומר בחי' מלחמה וכמ"ש מלחמה לה' בעמלק, וכן מ"ש הוי' איש מלחמה איך שייך לומר בחי' מלחמה כו', הענין הוא דהנה כתיב וידעו מצרים כי אני הוי' וארז"ל מאני של בור' אתה למד אני של הקב"ה, פרעה אמר אני פרעה זכה יוסף לגדולה לכשיתגלה אני של הקב"ה עאכו"כ כו'. והענין הוא דהנה פרעה אמר לא ידעתי את הוי', דהנה כתיב רם על כל גוים הוי' על השמים כבודו, שאוה"ע אומרים שהוא רם בבחי' רוממות ולכן על השמים כבודו שהם בחי' שכלי' נבדלים, אבל למטה בארץ הנה עזב ה' את הארץ, לפי שהוא השפלה נגדו ית' ולכן אומרים עזב ה' את הארץ בידי המזלות כו', אבל ישראל אומרים המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, לפי שגם השמים הוא בחי' השפלה נגדו ית' וכמו שהוא יכול להשפיל א"ע בשמים כן יכול להשפיל א"ע בארץ שש"א הם שוין לפניו ית', וזהו וידעו מצרים כי אני הוי', והיינו לפי שפרעה הוא בחי' עורף ומקבל ממקום גבוה שהוא בחי' עורף דא"א שהוא בחי' רם דהיינו שמקבלים מבחי' רוממות כו' ששם כחשיכה כאורה כו' ועוד שהם מקבלים מבחי' הצמצום דשם אלקים, אבל מבחי' הוי' אינם יכולים לקבל לפי שכדי לקבל משם הוי' צריך שיהי' בחי' ביטול לכן אמר פרעה לא ידעתי את הוי' ולא ה' רוצה לקבל משם הוי', וז"ע מלחמה להוי', וזהו וידעו מצרים כי אני הוי' והיינו שאני קאי על בחי' מל', אני ראשון ואני אחרון, ואני והוי' כולא חד כו'. וגם י"ל אני ה' קאי על אני ראשון שהוא בחי' כתר ואני והוי' כולא חד כו', והיינו כי שניהם אמת

קמא

כסא הוא בחי' שביעאה כי שית דרגין לכורסי' נת' בארוכה באהיה ויקרא ע' רסב ואילך. דיה ואל משה אמר ודיה וראיתי אני תרל"ט. סה"מ תרס"ב ע' שנ ואילך. תרפ"ה ע' שלד ואילך. תרצ"ט ע' 209 ואילך. תשי"ח ס"ע 299 ואילך.

מאני של בור' אתה למד אני של הקב"ה: הבבא להלן עד סוף הפיסקא ראה לקי"ת שלח מה, א. רס על כל גוים הוי' . . . שאוה"ע אומרים: ראה בארוכה תנ"א מקץ לד, ד. וראה לעיל ד"ה אר"י יתא חלק. ושינ.

שפרעה הוא בחי' עורף . . . עורף דא"א: ראה סידור עם דא"ת רצד, ג. ובכ"מ. שאני . . . בחי' מל' אני ראשון . . . בחי' כתר: ראה לקי"ת שלח מה, ד. ובכ"מ.

כי הוי' הוא מחבר בין ב' בחי' אני, אני ראשון ואני אחרון וכמ"ש לע"ל ראו עתה כי אני אני הוא שיתחברו ב' בחי' אני כו', וזהו מ"ש הוי' שמו, שמו הוא בחי' משו"ל בפדריא עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, והוי' הוא כולא חד כו', וזהו וידעו מצרים כי אני הוי' שכולא חד לא כמו שהם אומרים רם על כל גוים הוי' שמקבלים מבחי' רוממות או משם אלקים בחי' צמצום אלא אני הוי' שכולא חד ממש, וד"ע המלחמה לה' ה' איש מלחמה, וכן מלחמה לה' בעמלק כי עמלק הוא בגימ' רם שמפני שהוא רוצה לקבל מבחי' רם כו' ולא מבחי' שם הוי' כי חלק הוי' עמו דוקא, וזהו מלחמה להוי' משם אורי"ד נאום הוי' כו'.

והנה קודם קרי"ס שהי' מלחמה להוי' לכן אינו מנוחה עדיין, אבל בקרי"ס שנאמר וידעו מצרים כי אני הוי' ואין צריך למלחמה כי ממילא בטלו לכן נתיישבה מלכותך, וד"ע עשינוך אגוסטוס הוא מלך המלכים שא"צ למלחמה לפי שכשנמשכה המשכה מלמעלה מהשתל' נבחי' שם הוי' אז אין צריך למלחמה כלל כי ממילא מתבטלים כו' וכמ"ש שמעו עמים ירגזון כו', וזהו ע"ד ההפך שבין דוד לשלמה כי דוד ה' איש מלחמה שכל ימיו ה' צריך למלחמה ולהכניע שונאיו ולא ה' לו מנוחה, ולכך לא בנה את בהמ"ק, אבל שלמה נק' איש מנוחה לפי שלא ה' צריך למלחמה כלל כי כל העמים היו בטלים אליו והיו באים לשמוע חכמתו לכך נק' איש מנוחה, ועד"ז ה' ענין קרי"ס שכולם בטלו ממש ולא ה' צריך ללחום כלל, ולכך ע"י קרי"ס נתיישבה מלכותך בחי' ישיבה, אגוסטוס יושב, לפי שבקרי"ס ה' גילוי בחי' או א' בו שהוא בחי' א"א לכן אין צריך למלחמה כלל, כי המלחמה הוא רק בשם הוי' שהוא בחי' ז"א כו', אבל למעלה בא"א אין שייך מלחמה כי ממילא הם בטלים כו', וע"ד שהי' לע"ל שנאמר אז אהפוך כו' לקרוא כולם בשם הוי' כו' שכל העמים יהיו בטלים לנש"י, והיינו לפי שהי' הגילוי מבחי' אז, ויתהפכו כולם. ועד"ז ה' בקרי"ס ע"י שאמרו אז כו', וזהו נכון כסאך מאז כו'.

קמב

וזהו סיום המדרש מה כבוד יש בין מלך לאגוסטוס כו', ופי' מה כבוד דהנה יש שני בחי' כבוד וכמ"ש מלא כל הארץ כבודו וכת' א"י מקום כבודו, והיינו שיש שני בחי' כבוד בחי' כבוד תתאה ובחי' כבוד עילאה, כי כבוד הוא בגימ' ל"ב והיינו בחי' ל"ב נתיבות חכ', ויש ב' בחי' כבוד היינו כבוד תתאה הוא בחי' ל"ב פעמים אלקים שבמע"ב שזהו כבוד מלך, והיינו שהכבוד הוא מבחי' ביטול היש לאין, שזהו ג"כ בחי' כבוד בחי' ביטול של הנבראים שזהו בחי' כבוד מלך, ובחי' כבוד זה מלא כל הארץ כבודו שהוא בחי' עומד, אבל

ההפך שבין דוד לשלמה: ראה סה"מ תרני"ט ע' קסד. ועוד.

שני בחי' כבוד . . . כבוד תתאה ובחי' כבוד עילאה: ראה לקי"ת שהי"ש מו, ב ואילך. סידור עם דא"ח קכח, ד ואילך. ס' מאמרי אדהאמי"צ דרושי-תתונה ח"א ע' א [נבהמ"מ בתחלת המאמר שם]. ד"ה לך לך תרל"ג. סה"מ פרי"ת ס"ע שז ואילך. תרפ"ז ע' צא ואילך. תרצ"ט ס"ע 249 ואילך. ועוד.

כבוד עילאה הוא בחי' ל"ב נ"ח כו' ז"ע אגוסטוס יושב. וזהו מ"ש שאו שערים כו' ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' עוזו וגבור כו' ואח"כ כתי' שאו שערים כו' מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד כו', והיינו שמתחלה קאי על כבוד תתאה ומלך הוא בחי' ז"א שמלוכש בבחי' ל"ב פעמים אלקי' שבמע"ב שזהו ה' גבור מלחמה שבוה שייך עדיין מלחמה, ואח"כ מיירי בבחי' כבוד עילאה, וזהו מי הוא זה מלך הכבוד הוי' צבאות הוא מלך הכבוד כו' ולא כתי' גבור מלחמה, לפי שזה מיירי בבחי' כבוד עילאה ל"ב נ"ח ומלך הכבוד הוא בחי' א"א שמלוכש בל"ב נ"ח שבוה לא שייך מלחמה כי ממילא הם בטלים, וזהו אגוסטוס יושב, לפי ששם אין שייך מלחמה והוא בחי' מנוחה, וזהו נכון כסאך מאז כו'.

וענין שהפרש בין כבוד מלך לכבוד אגוסטוס, שהמלך עומד על הלוח ואגוסטוס יושב, דהנה כשהמלך עומד אזי אין ניכר מי הוא המלך כיון שגם הוא עומד, ונמצא שאין יודעים מי המלך, אבל אגוסטוס יושב הוא ניכר וידוע לכל מי הוא המלך לפי שכולם עומדים והוא יושב ששיבה מורה על רוממות המלוכה. ועד"ז יובן למעלה שמתחלה ה"י רק בחי' עומד ואח"כ יושב, והענין הוא דהנה יש שני בחי' השפעה בחי' השפעה שמחדש בכיית מע"ב כו' שתמיד נתחדש מע"ב בכל רגע ואעפ"כ אינו ניכר ההשפעה וחידוש זה לפי שהחידוש הוא רק על אופן א' ממש והוא בחי' טבע עולם כמנהגו נוהג, ולכן נק' עומד וכמו למשל מלך עומד שאינו ניכר מהמלך מי הוא, אבל ע"י קיים שהי' גילוי אותות ומופתים זהו בחי' אגוסטוס יושב שהכל יודעין מי הוא המלך, ולכך ע"י קרי"ס שהי' גילוי אותות ומופתים נתיישבה מלכותך שההשפעה זו ניכרת לכל וד"ל.

שאו שטריס . . . ואח"כ כתי' שאו שטריס: ראה ככ"ז ביהל אור להצ"צ עה"פ ע' צ.צ.א. ובאה"ת דברים (ברך ד) ע' איתתקמה.
שני בחי' השפעה . . . שמחדש בכיית מע"ב: ראה אה"ת בשלח (כרך ז) ע' ביתרעא. ולקמן ד"ה ולאחותו. ושי"ג.

ספר תרכ"ט

קנה

קמג

בס"ד. ש"פ יתרו ופ' שמיני, ד"ש.

מִי כְמוֹכָה בְּאֵלִים הוּא מִי כְמוֹכָה נֹאדֵר בְּקֹדֶשׁ כו', וְהִי לִית כּוֹתֵךְ בְּאֵילֵי מְרוֹמָא הוּי כו', וְהִינּוּ כִי לְפִי הִנְרָאָה מִפְשֵׁט הַפְּסוּק הִי אֶפְלֵי שְׂמִי כְמוֹכָה שִׁיחִי נֹאדֵר בְּקֹדֶשׁ וְנֹרָא תְהִלּוֹת כו', אֲבָל יֵשׁ חִי' מִי שְׂאִינּוּ נֹאדֵר בְּקֹדֶשׁ וְנֹרָא תְהִלּוֹת, לֹזֶה תִּירְגַם לִית כּוֹתֵךְ בְּאֵילֵי מְרוֹמָא שְׂזֹהוּ עִיד מ"ש אִין עוֹד מְלַבְדוּ. וְאוֹנְקְלוֹס תִּירְגַם לִית בְּר מִינְךָ, וְלִכְאוּ אִינוּ מוֹבֵן אִיךְ נֹא' שְׁלִית בְּר מִינְךָ הִלֵּא כִתִּיב בְּרֹאשִׁית בְּרֹא כו' שְׂנִבְרָאוּ הִרְבֵּה דְבָרִים בְּשִׁיב.

אִךְ הֶעֱנִין יוֹבֵן בְּהַקְדָּם עֲנִין מ"ש אִין עוֹד מְלַבְדוּ עִיד שְׂפִי הֶרְמַבִּים בְּהֵל' יִסְדִּי הַתּוֹרָה פִּי'א הִיד עִיפֵּ וְהִי אֲלִיקִים אִמַּת, וְזִל הוּא שְׂהִנְבִיא אֹמֵר וְהִי אֲלִיקֵי אִמַּת הוּא לְבָדוּ הָאִמַּת וְאִין לְאַחַר אִמַּת כְּאִמִּיתָתוּ, וְהוּא שְׂהַתּוֹרָה אִמַּרָה אִין עוֹד מְלַבְדוּ כְּלוֹמֵר אִין שֵׁם מְצוּי אִמַּת מְלַבְדוּ כְּמוֹתוּ עִכְלֵי, וְהִינּוּ שְׂכוּוֹנָתוּ לְהוֹצִיא עֲנִין הַשִּׁיתוּף, שְׂהֶרְמִיא בְּאִרְחֵי סוּסֵי קְנִי' כְּתַב שְׂבַנִי נַח אִין מוֹזְהָרִי עַל הַשִּׁיתוּף, וְהוּא מְהַתוּסֵי פִיק דְּבִכּוֹרוֹת ד"ב סְעִיא ד"ה שְׂמֵא יִתְחִיב לּו עֲכוּוֹס

מי כמוכה: ב'היום יום' כ"ח תמוז, מובא ש"כ אדמו"ר מהר"ש ה'י חזר על מאמר זה פעמים רבות כדי לטוהר את האירי [ונעזב גם להלן בהוספות]. והובא ע"ז גם בסה"מ תרנ"ט ע' רכג. שה"מ מלוקט ח"א ע' צב. ח"ב ע' קכג.

ולהלן יצוינו המקומות בספרי אדמו"ר מהר"ש [שנדפסו עד עתה] שבהם נמצא תוכן המאמר: סה"מ תרכ"ז: (1) מי כמוכה משי"פ בשלח. (2) זכור גוי עמלק - ע' יד. (3) אנכי היא - ע' ג. (4) ואהבת - ע' קסב.

סה"מ תרכ"ז: (5) מהיכן זכו ישראל לקייש - ע' שס.
סה"מ תרכ"ז: (6) ויקחו לי תרומה - ע' קב. (7) והר סיני - ע' קמו. (8) שמע ישראל - ע' קצ.
תרכ"ט: (9) מי כמוכה - פ' יתרו. (10) מי כמוכה - פ' שמני.
המשך והחרימ תרל"א: (11) ס"ע כה: כח.
סה"מ תרל"ד: (12) אני ישנה (פרקים ט"ז) - ע' קע ואילך. (13) מים רבים - ע' שעג.
המשך מים רבים תרל"ז: (14) פקניה-קיס - ע' קע.
לכללות המאמר ראה אוה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג'לו ואילך.

ונמצא בשניונים ובאריכות: סה"מ תרמ"ג ע' צה: צט [ד"ה האמנם ישב אליקים]. ד"ה ברוך שעשה ניסים תרס"ד (נדמס בקנטרס כפי' קה"ת, תנשי"א). המשך תעריב ח"ב ע' איקמא-אי'קמד [ד"ה זה היום]. עטר"ת ע' עדר ואילך [ד"ה כי תשא]. תעריב-ע"ו ע' מו. תרפ"א ע' קג ואילך [ד"ה ראו עתה פטיו-ט"ז]. תרפ"ז ע' גז ואילך [ד"ה ביום השמעי'צ]. תרצ"ז ע' רכא ואילך [ד"ה ואיש כי ימרט]. התשי"א ע' 8 ואילך וע' 34 ואילך [ד"ה תקעו ספי' ואילך ד"ה יחיינו מומיים פ"א]. ד"ה אנכי היא - ליל ב' דחה"פ תשכ"ו. ד"ה וספרתם לכם - ב' אייר תשל"ו.

אך הענין יובן . . . אִין עוֹד מְלַבְדוּ: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאוה"ת: ראה אוה"ת נח (כרך ג) תרנ"ה, א ואילך. שם (כרך ז) תתס"ד, ב ואילך. דרמ"צ מצות אחדות הו"י (נט, ב ואילך). וראה גם שם מצות מילה פ"ג (ו, א.ב). אוה"ת יתרו ע' תשנה. ואחזנו ע' שעג.

שכני נח אִין מוֹזְהָרִי עַל הַשִּׁיתוּף: בסה"מ מלוקט ח"א ע' גג מציון: עיי"כ גי"ב מהד"ת חו"ד סקמ"ח. פ"ת ליי"ד סקמ"ו סקי"ב. פרמ"ג בשפתי דעת סו"ס סה. שדי חמד פאת השדה כללים אות ג' ס"ו סקי"א ובספרים שהובאו שם.

שבועה, ובסנהדרין פ"ז דס"ג ע"ב ד"ה אסור לאדם, ומהר"ן ספ"ק דעכו"ם, ורי"ז נ"ז ח"ה. אבל בתשו' ושב הכהן סי' ל"ח, ובתשו' שער אפרים סי' ק"ד נחלקו עליו וס"ל דב"נ מוזהרים על השיתוף. והיינו כי ענין השיתוף אינו ע"ז כלל, אלא ע"ד שאר"ל במד"ר פ"א בענין המלאכים שר' יוחנן אומר שנבראו בשני ור' חנינא אומר שנבראו בחמישי ועוף יעופף, ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל, א"ר לולינא בר טברין בין על דעתו דר"ח בין על דעתו דר"י הכל מודים שלא נברא בראשון כלום שלא יאמרו שמיכאל מותח בדרומו וגבריאל בצפונה והקב"ה ממדד באמצע, הה"ד אנכי ה' עושה כל מי אתי, מי ה' שותף אתי במע"ב. נשמע מזה שענין השיתוף יתכן גם על המלאכים מיכאל וגבריאל שהם נבראים ואם היו נבראים בראשון היו יכולים לומר שהיו שותפים ח"ו במע"ב לזה נבראו בשני או בחמישי שלא יאמרו שהם שותפים ח"ו, וא"כ ענין השיתוף אינו כמו ע"ז, שמאחר שהם נבראים הנה אפי"ן אם היו נבראים בראשון ג"כ אינו נופל לאמר עליהם ח"ו ל' אלקים כ"א לשון שיתוף, ונמצא מובן שענין השיתוף אינו כמו ע"ז, אלא ע"ד שאר"ל ג' שותפין באדם אב ואם כו' והקב"ה נותן בו נשמה הנה הגם שחלק הקב"ה הוא העיקר שהרי בצאת הנפש מן הגוף הרי מוטל חלק אב ואם כאבן דומם, ואינו בערך לחלק הקב"ה שהוא האדם וחיותו ומימ חלק להם כבוד כמ"ש כבוד את אביך ואת אמך, וכמשי"ת א"ה, ונק' שותפים, ועד"ז הו"ע השיתוף שמשתפים לשי"ש כו' אבל אינו ע"ז.

קמד

ובזה יובן מארז"ל במד"ר ששה דברים נצטווה אדה"ר ואחד מהם הוא ע"ז, ואם נאמר ששיתוף הוא ע"ז האיך יסברו התוס' והר"ן ורי"ז והרמ"א שבי"נ אינם מוזהרים על השיתוף מאחר שאדה"ר נצטווה על זה. אך הענין הוא כנ"ל שהשיתוף אינו ע"ז כלל, כ"א כמו שהמלך הוא אחד על כל בני מדינתו ומי"מ חולק כבוד להשרים אשר בכל מדינות מלכותו כו', ובאמת לאו דע"ז הוא מפסוק לא יהי' לך אלקים אחרים על פני, וענין השיתוף הוא ממצות לייחדו שיוצא מפסוק שמע ישראל כו' ה' אחד, כמ"ש הרמב"ם והסמ"ג והרא"ה ז"ל במנין המצות, והיינו כי מצות לייחדו מזה יוצא ענין אזהרת השיתוף והוא מפסוק ה' אחד כו'.

ולהבין זה צ"ל מ"ש במצות לייחדו ה' אחד, דלכא"ו אם ה' נאמר יחיד ה' מורה על אחדות יותר, כי אחד יש גם אחד המנוי, והיינו עד"מ

ענין השיתוף אינו ע"ז כלל: ראה בכ"ז ד"ה את הו"י האמרת תרלי"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע - ברוקלין תשכ"ב). סה"מ תרע"ה ע' תיב ואילך. תרפ"ז ע' קנא ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ס"ע ל ואילך וס"ע נב ואילך. וראה גם סה"מ מלוקט ח"ג ע' ק ובהערה 20 שם.

שארז"ל . . . בענין המלאכים: הובא ונת' בסה"מ תרכ"ז ס"ע פו ואילך. תרכ"ז ע' קמו ואילך. וראה גם לעיל ד"ה אר"ז פתילות ושמינס.

ג' שותפין באדם אב ואם כו' והקב"ה נת' בארוכה באה"ת יתרו ע' תתקמ ואילך.

השיתוף הוא ממצות לייחדו . . . ה' אחד: ראה דרמ"צ ואה"ת נח שם.

ת"ט . . . ה' אחד . . . ייחוד: כתבא להלן [עד סוף הפסקא]: ראה ת"א וארא נה. ב ואילך. לק"ת תוריע

שבטי ישראל שהיו י"ב ואעפ"כ נק' אחד מהם בשם אחד כמ"ש שלחו מכם אחד או אחיכם אחד הגם שיש שני ושלישי, או כמו בש"ב שהם ששת ימים ואעפ"כ נק' הראשון אחד כמ"ש ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, וז"ע אחד המנוי מה שא"י ח"ו לומר כן באלקות, וא"כ אם ה' נאמר ה' יחיד ה' מורה יותר על אחדותו ית', וע' בת"א בד"ה וארא, ומאחר שבפסוק אשר למדים ממנו מצות לייחדו נאמר דוקא אחד מההכרח לאמר שמתיבת אחד אנו יכולים להביץ יותר ענין אחדותו ית' וצ"ל מהו. אך הענין הוא דהנה ארז"ל כד אמליכתי למעלה ולמטה ולד' רוחות תו לא צריכת, וזה מרומז בתיבת אחד שהתי"ת רומז לו' רקיעים וארץ והדלי"ת רומז לד' רוחות העולם, והיינו כי הגם שנתהוו ז"ר וארץ וד"ר העולם עכ"ז הם בטלים בתכלית לבחי' אל"ף הוא בחי' א"ס אלופו של עולם המהוים כו'.

וביאור הענין לקרב אל השכל איך העולם ומלואה בטל לגבי אוא"ס ב"ה, הנה ארז"ל בפדר"א הארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסה"כ, מעפר שבה נעשה ארץ, ומצוררים שבה נעשה הרים שנאמר כי לשלג אמר הוי ארץ (באיוב). ולכאוי' צ"ל מה החקירה ארץ מהיכן נבראת, הלא היא נבראת מאין לבשר, ואפי' החוקרים מודים בזה וכמ"ש הרס"ג בענין הבריאה שנברא דבר מלא דבר, ומה"ע השאלה מהיכן נבראת. ועד"ז יש במד"ר ג"כ שארז"ל האורה מהיכן נבראת מלמד שנתעטף הקב"ה בטלית לבנה והבהיק זיו הדרו, שגם בזה צ"ל כנ"ל מה השאלה מהיכן נברא, שנברא יש מאין ממאמר יהי אור שבע"מ.

אך הענין הוא שלכל דבר ודבר שבפרטי גשמיות הנבראים יש שורש ומקור ברוחניות, וכמארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל שענין המזל הוא שורש ומקור הדשא והעשב הצומח למטה עד שגבוה מעל גבוה הם המלאכים שנקראים בשם דשא ועשב או חציר ועשב

כג. ג. בלק ע. א. אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. שרש מצות התפלה פ"ח (קכד, א"ב). סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קצנ"ד. תרכ"ז ע' קצו ואילך. ובכ"מ. וראה גם לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף. ד"ה אר"י והא חלקי.

בת"א בדי"ה וארא: תרי"א שם נה. ב ואילך. וראה גם אה"ת שה"ש (כרך א) ס"ע קלב ואילך. ואתחנן ס"ע תכט ואילך.

וביאור הענין לקרב אל השכל: בהבא להלן (עד פיסקא: והנה ענין בריאה יש מאין) ראה בארוכה אה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג'לו ואילך. ד"ה ברוך שעשה ניסים תרס"ד (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברקוליו תנש"א). סה"מ תרכ"ח ע' ב"ג.

וכמ"ש הרס"ג. . שנברא דבר מלא דבר: בס' האמונות והדעות מ"א: דבר לא מדבר. וכ"ה במד"ב ח"ב האורה מחיכן נבראת: ראה גם סה"מ תש"ד ע' 26. ס' הערכים-חב"ד כרך ב ע' תר"ו. ויש"נ.

אך הענין הוא שלכל דבר. . יש שורש ומקור ברוחניות: בהבא להלן ראה גם ד"ה ויצונו בסה"מ תרכ"ז ע' 10 ואילך. ד"ה ור"י סיני (וה"י מספר) בסה"מ תרכ"ח ע' קמו ואילך. אה"ת וארא ס"ע ר"ו ואילך. לעיל ד"ה זאת חוקת.

וכמ"ש בזהר בענין מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם, והם המלאכים שנקראים בשם יוצר משרתים שאומרים שירה בכל יום ונכללים ונבטלים לאין, ואשר משרתיו שעומדים ברום עולם משי"ב, כמ"ש במ"א, ובוה יובן מארז"ל בחולין שנשאו דשאים ק"ו בעצמם ומה אילנות שאין דרכם לצאת בערכוביא אמר הכתוב למיניהם אנו שדרכינו לצאת בערכוביא עאכ"כ, שלכאוי יפלא איך ישאו דשאים ק"ו בעצמם הלא הם צומח ואיך יהי בהם הדבור והשכל לאמר ק"ו כו'. אך הענין הוא שאין הדשא והעשב אומר הק"ו כ"א שרשו ומקורו ברוחניות שהוא בחי' המזל שגבוה מעל גבוה עד המלאכים העליונים שיש בהם הדבור שאומרים שירה והם יכולים ג"כ לשאת ק"ו, ועכ"ז הם מקורים על בחי' הצומח להיות כי בהם הוא עיקר בחי' המדות שהם בבחי' צמיחה קטנות וגדלות, מקודם השליחות לשעת השליחות, או מקודם השירה לשעת השירה שהצמיחה והתוס' היא בהגדלה בתוס' וריבוי, עד כי בשעת השליחות יכול המלאך לקרוא א"ע בשם ה' כמ"ש ויאמר בי נשבעתי נאום הוי' וכתוב ותקרא שם ה' הדבור אלי', והיינו לפי שבעת השליחות הוא בטל לגמרי עד שקורא לעצמו ע"ש המשלח לפי שמתבטל כל מהותו לגמרי שאין בו רק כח השליחות כו' והי' כמשל הצומח שמשנתנה מקטנות לגדלות כו', ולכן הם מקורים על בחי' הצומח הגם כי יש בהם הדיבור ג"כ כו' עכ"ז העיקר הוא המדה כו'. וזהו שארז"ל במד"ר פ' תרומה שכל מה שיש למעלה יש למטה, למעלה שרפים עומדים ולמטה עצי שטים עומדים, וכתוב אז ירננו כל עצי היער שקאי על המלאכים שנק' בשם עצי היער, והיינו להיותם מקורים ושרשים לבחי' הצומח אילנות ודשאים שלמטה כו'.

וכמו שהוא במין הצומח דשא ועשב ואילנות כמו"כ הוא בכל פרטי דברים דצ"ח שנתהוו במע"ב, וכמארז"ל כד קארי תרנגולתא מברך הנותן לשכוי בינה, שלכאוי אינו מוכן מה שייכות ענין ברכת הנותן לשכוי בינה לקריאת התרנגול דוקא, שכאשר קורא אז חיוב הברכה ולא קודם לכן, אך הענין הוא דמה שלמטה הוא תרנגול למעלה בשורש שרשו ביצירה הוא מלאך גבריאל ובשרשו באצ"י הוא בחי' ה"ג דבינה שמעוררים בחי' המל' מירידתה בכ"ע בכל לילה, כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה ובחצות לילה מעוררים ה"ג דבינה את המל' מירידתה בכ"ע להתעלות באצ"י כו' כנודע,

יוצר משרתים . . ואשר משרתיו . . כמ"ש במ"א: ראה בארוכה לעיל ד"ה שה תמים. ושינ.
המדות שהם בבחי' צמיחה: ראה תריא בראשית צ, א ואילך. לקרית חקת נו, כ. נח, א. תריח בראשית יט.

ד.

בשעת השליחות יכול . . לקרוא א"ע בשם ה': ראה תניא קריא (קנט, א). אהית וישלח רמת, ב. ויחי שנט, ב. ד"ה ויצב שם מוכח תר"י. סה"מ תרנ"ה ע' נו. ובכ"מ.

וזהו שארז"ל במד"ר פ' תרומה: ראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת. ושינ.

כד קארי תרנגולתא: ראה גם ד"ה הנותן לשכוי בינה בס' מאמרי אדה"י תקס"ב ח"ב ע' שצד. ובתוס' הגהות באה"ת מסעי ע' אישצד ואלך.

ועד"ז בנבראים דבי"ע, הגה בחצות לילה קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקיא בגינתא דעדן, לכן מלאך גבריאל מעורר הנשמות שיתענגו ויהנו מזוי השכינה שבג"ע התחתון והעליון כו', וכמו"כ בעוה"ז הגה בחצות הלילה צריך לקום להודות כמ"ש דוד חצות לילה אקום להודות לך כו', אז קורא התרנגול ששרשו מבחי' גבריאל לעורר את האדם שיקום בחצות הלילה, וכמ"ש בזהר שהתרנגול קורא שלא בטובתו, להיות כי תרין שלהובין דנורא מוקדין לי' תחות גדיפא, שקורא מחמת זה בהכרח כמו האדם שצועק כשמכין אותו כו', ונמצא כי ברכת הנותן לשכוי בינה היא על שורש ומקור שבאצי' בנינה או במל' דאצי' ע' בד"ה יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז (ר"ט). בענין חי חי יודך כמוני, הגה זמן ברכה זו הוא דוקא בזמן קריאת התרנגול להיות כי זמן קריאתו הוא בזמן ההתעוררות דה"ג דבינה, ובבי"ע או זמן שגבריאל מעורר הצדיקים, ולמטה בכדי שיקום בחצות הלילה להודות קורא אז התרנגול לעורר אותנו מן השינה, לכו אז דוקא הזמן ששייך ברכה זו.

והנה כשיתבונן כמה רבבות מדרגות צ"ל דרך השתלשלות עד שיהי' יכול להיות ולהשתלשל מן מלאך גבריאל בחי' התרנגול הגשמי, שהרי המלאכים הם הנבראים הגדולים שבמע"ב שעליהם אמר דוד מה גדלו מעשך, כנודע מענין ההפך בין מה רבו למה גדלו שמה רבו קאי על פרטי הנבראים שבדצח"מ, ומה גדלו קאי על הנבראים הגדולים כמ"ש מזה בד"ה מי יתנך ובהביאור וההגהות לשם, וע' בלק"ת כשה"ש בד"ה יונתי בחגוי, בענין המלאכים שהמלאך בשליש העולם עומד כו', וכשצריך להשתלשל מן גבריאל בחי' התרנגול הגשמי בהכרח שיהי' רבבות מדרגות השתלשלות, ועד"ז מכל בחי' שברוחניות צ"ל רבבות מדרגות השתלשלות עד שיהי' מקור מציאת דבר הגשמי, והנה אם הי' השתלשלות לבד לא הי' יכול להיות מציאת דבר הגשמי כלל כל הי' הכל רק רוחניות, כי אם הי' ריבוי רבבות מדרגות השתלשלות לא הי' מתהווה מרוחניות גשמיות כ"א הי' הכל רוחניות, וכדי שיהי' מציאות הגשמיות זהו בדרך בריאה יש מאין דוקא, וכמאמר בעל העיקרים שהתהוות הגשמיות מן הרוחניות אין לך בריאה יש מאין גדול מזה כו', ונמצא כי הגם שלכל דבר דובר מפרטי הנבראים דבי"ע יש שורש ומקור למעלה ברוחניות כמו שורש התרנגול הוא גבריאל ולמעלה יותר באצי' הוא בחי' ה"ג דאימא,

וכמ"ש בזהר . . . תרין שלהובין דנורא: ראה אה"ת מסעי שם. ובהמצויין ע"ז בהמשך מים רבים שם ובסדר"מ תשי"א ע' 14.
 בד"ה מי יתנך ובהביאור וההגהות לשם: לקר"ת שה"ש מד, ג. אה"ת שה"ש ע' תרלו. תרנב. תרעו.
 וראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קה.
 בלק"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי: דף טו, ד. וראה גם האינו עו, ד. ברכה צו, א. ובכ"מ.
 וכמאמר בעל העיקרים: ראה עיקרים מ"א פכ"ג. מ"ד פ"ג. ובלק"ת ראה כ, ד. והוא בשם חכמי המחבר.

הרי צ"ל תחלה רבבות מדרגות השתלשלות ואח"כ מתהווה הדבר בדרך בריאה יש מאין.

וכמו"כ יובן בענין מאמר שבפדר"א שאמר ארץ מהיכן נבראת משלג שתחת כסה"כ, והנה אם ה' השלג גשמי כמו שהוא למטה היינו צריכין לשאול מהיכן נברא השלג, כמו שאנו שואלין הארץ מהיכן נבראת, אלא שענין השלג הוא בחי' יחידות עשירות מאות, שהגימ"ל הוא שלשה כיחידות, והלמ"ד הוא שלשה בעשירות, והשי"ן הוא שלשה במאות, ונמצא כי מבחי' יחידות עשירות מאות הם בחי' מל' וז"א וכינה הוא שורש הארץ, והרי צ"ל רבבות מדרגות השתלשלות ואח"כ מתהווה בדרך בריאה יש מאין בחי' מציאת הארץ הגשמי. ולגירסת המד"ר ר"פ בא שגורס מעפר מתחת כסה"כ היינו מבחי' מל' לבד כנודע ממש במ"א מענין עפר שבקרקע המשכן, עפ"א דבי מקדשא דלעילא כו'. וכמו"כ הוא בענין התהוות האורה שהוא ממה שנתעטף בטלית לבנה דוקא הוא בחי' לבושיה כתלג חיור שע"י לבוש המעלים יוכל להיות מציאות התהוות האור ע"י רבבות מדרגות השתלשלות ואח"כ בדרך בריאה יש מאין כו'. וכמו"כ יובן בכל פרטי הנבראים כמו עדי"מ מציאת הארץ למטה שרשו הוא מבחי' הארץ שבמרכבה, רק שזהו בדרך שביירה כו' כנודע ועי"ז הוא שורש ומקור, והרי בכדי שישתלשל מבחי' הארץ שבמרכבה שאומר קדוש בחי' הארץ שלמטה שטורף ודורס צ"ל תחלה רבבות מדרגות השתלשלות, ואח"כ בדרך בריאה יש מאין מתהווה הארץ הגשמי, ובאמת יש שורש הארץ גם הגבה למעלה יותר, שבאצ"י בחי' החסד הוא ג"כ כמו בחי' הארץ במרכבה דני"ע, וכנודע שהחיות הם ביצי' ובבריאה הם הכרובים שהם מיכאל וגבריאל כמ"ש בזהר, ובאצ"י הם בחי' חו"ג מרכבתא עילאה, ועוד גבוה יותר הנה בחי' החכ' נק' אר"י שאר"י הוא אותיות רא"י וכתוב וירא ראשית לו שהוא בחי' ראשית חכמה, ולכן נק' החכמים עיני העדה, ועוד גבוה יותר הנה גם הכתר נק' אר"י כמ"ש אר"י שאג מי לא יירא ה' אלקים דיבר מי לא ינבא ואיתא בספרים שקאי על דבור אנכי ה' אלקיך, שנקרא ג"כ אר"י, והיינו כי ג'

קמז

ממש במ"א מענין עפר שבקרקע המשכן: ראה מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' קמב. אהיה בראשית (כרך ג) כו. ב. בלק ע' תתקכ. תתקלב. תתקנד. ובכ"מ.
 הארץ למטה . . . מבחי' הארץ שבמרכבה . . . בדרך שביירה: ראה בארוכה אהיה"א ורא ע' קסד. ת"א וישלח כה. ג. ביאוריהו נ. ד. מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' סא ואילך.
 ובאמת יש שורש הארץ . . . למעלה יותר: ראה אהיה"א דרושים לחג השבועות ע' רכא. לעיל ד"ה זאת חוקת.

שאר"י הוא אותיות רא"י: ראה ת"א ויחי מה, א. יתרו ע"א. ד. ובכ"מ.
 ולכן נק' החכמים עיני העדה: ראה תענית כד, א בפרשי' ד"ה מעיני העדה. וראה אהיה"א ס"ד (כב. כ). לקרית ואתחנן ב. סע"ד. ובכ"מ.
 אר"י שאג . . . ואיתא בספרים שקאי על דבור אנכי: ראה לעיל ד"ה זאת חוקת (קריב לתחילת) ובהמ"מ ש.ס.

ידות ג"פ ע"ב עולה רי"ו כמנין אר"י כו', ונמצא כי יש בחי' אר"י עד רום המעלות שכל בחי' אר"י מתהווה זמ"ז בדרך השתלשלות המדרגות, ומהם אח"כ בדרך בריאה יש מאין.

וכן עד"ז בכל דבר ודבר מדצח"ם, או ממה שלמטה הוא יום ולילה ולמעלה כשהי' משה בהר מאין הי' יודע יום ולילה הנה פעם ארז"ל כשהיו לומדים עמו תושב"כ ידע שהוא יום וכשלמדו עמו תושבע"פ ידע שהוא לילה, ופעם ארז"ל כשהמלאכים אמרו קדוש ידע שהוא יום וכשאמרו ברוך ידע שהוא לילה, הנה אין ערוך כלל בחי' יום ולילה הגשמי לגבי תושב"כ ותושבע"פ שהם בחי' משל הקדמוני, והיינו שהתורה היא משל להבין בחי' אוא"ס ב"ה קדמונו של עולם, שהגם כי המשל מסתיר קצת על הנמשל מ"מ ע"י המשל מבינים הנמשל כו', או ענין קדוש וברוך שניהם בחי' הביטול, רק שהביטול דשרפים שאומרים קדוש הוא מצד שמישיגים איך שהוא ית' הוא קדוש ומובדל, וברוך אומרים האופנים שרוצים ההמשכה, ומ"מ הוא ג"כ בחי' הביטול ואינו ערך לבחי' יום ולילה הגשמי ומ"מ שרש יום ולילה הוא מהם שהרי משה ידע מזה, ונמצא כי למעלה בחי' יום הוא תושב"כ או קדוש, ובחי' לילה הוא ענין תושבע"פ ובחי' ברוך כו', שצ"ל רבבות מדרגות השתלשלות תחלה, ואח"כ בדרך בריאה יש מאין וכנ"ל, וכ"ה בכל פרט דבר ודבר שבכל מע"ב כו'.

והנה ענין בריאה יש מאין הוא שדבר המהוה מסתתר מבחי' דבר המתהווה שזהו הפרש בין השתלשלות לבחי' בריאה יש מאין, שענין ההשתלשלות הוא שהעלול משיג העילה שלו והיינו שבחי' התחתונה שבעילה מושג' לבחי' העלול המתהווה ממנה, כמו שכל ומדות, ולכן נק' השתלשלות כמו השלשלת שטבעת אחת דבוקה בחברתה כו', אבל ענין בריאת היש מאין הנה בחי' האין אינו מושג כלל שזהו פי' מאין שאינו מושג ממה נתהווה בחי' זו, ואם הי' מושג לא הי' מתהווה מציאת הגשמיות כו', ונמצא כי בכל דבר הנברא בגשמיות משרשו שברוחניות תחלה משתלשל רבבות מדרגות השתלשלות שהוא כענין השגת עו"ע, ואח"כ מתעלם מן הדבר המתהווה עד שמתהווה מציאת יש של הנברא מאין שאינו מושג לפי שמתעלם כו'.

ועפ"ז יובן שגם אם נאמר שמציאות העולם וכל מה שנברא הוא מציאות, דאל"כ מהו שנברא בש"ב, שאם נאמר שזהו רק מה שנדמה לנו א"כ מהו שכתב בראשית ברא הלא לא נברא כלל כ"א שנדמה לנו, לכן בהכרח לומר שנמצא העולם ליש ודבר, וכדמות ראי' לזה ממארז"ל במשנה ספ"ז דסנהדרין שנים לוקטים קשוואין אחד לוקט חייב וא' לוקט פטור העושה מעשה

כשרי' משה בהר . . הי' יודע יום ולילה: ראה גם יהל אור להצ"צ ס"ע טב ואילך.
משל הקדמוני . . שהתורה היא משל . . קדמונו של עולם: ראה לעיל ד"ה זאת חוקת ושי"נ.
ההפרש בין השתלשלות לבחי' בריאה יש מאין: בענין ע"ע יש מאין ראה גם לקו"ת דרושי לר"ה גו.
סע"א ואילך. שה"ש מ. ב ואילך. ובכ"מ.

חייב האוחז את העינים פטור, ואם נאמר שלא יש מציאות העולם כלל מפני מה העושה מעשה חייב הלא אינו עושה בהכישוף שלו כלל מאחר שלא יש קשואין כלל כ"א נדמה לנו שזה קשואין כו', אשר מטעם זה האוחז את העינים מאחר שבאמת אינו עושה ה"ה פטור כו', ואם נאמר שאם לא יש מציאת העולם כלל הרי גם הסקילה אינה כלל, נמצא שלא יש שרר ועונש ולא יש תומ"צ שזה א"א כלל, אלא הענין הוא דבאמת מציאת העולם הוא מציאות, רק שלכל דבר מדבר מפרטי הנבראים דב"ע יש שורש ומקור למעלה, ותחלה משתלשל מן מקורו בדרך השתלשלות המדרגות, ואח"כ בדרך בריאה יש מאין היינו שבחי' המהוה מסתתר מן הדבר המתהוה, אבל אם ה' מתגלה דבר המהוה על הדבר המתהוה ה' נעשה מן הדבר הנתהוה אין ואפס ממש, והמופת לזה שהרי גם המלאכים שהם שכלי' נבדלים והם הנבראים הגדולים שעליהם נאמר מה גדלו מעשיך וכנ"ל הנה ארוז"ל הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם, פי' שכאשר נתגלה עליהם יותר מהחוק הקצוב להם נתבטלו לגמרי, וכ"ש כשה' מתגלה על שארי הנבראים ה' נעשה מהם אין ואפס לגמרי, וא"כ גם בעת אשר אינו מתגלה עליהם והרי הם נמצאים ליש ודבר מ"מ אינם מציאות אמית', והראי' לזה מנהרות המכזבים שמכזבין אחת בשבוע היינו אחת לשבע שנים הרי הם פסולים לקידוש מי חטאת, והגם שכעת הם הולכים בטוב רק מאחר שאחת לשבע שנים נפסק הילוכן הם פסולים גם בעת שהולכים, וא"כ הלא ארוז"ל שית אלפי שני הוי עלמא ותד חרוב נמצא אחת בשבוע הם מכזבים ונפסקים, לכן גם בעת אשר העולם נמצא הוא ג"כ אינו מציאות אמית', ומה גם אשר ברצות הבורא יוכל להתגלות דבר המהוה על הדבר המתהוה ויהי' אין ואפס מהכל כו'.

קמט

ו'ש"ה הרמב"ם ע"פ וה' אלקים אמת, הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו כו' וזהו אין עוד מלבדו, שאין שם אמת מצוי מלבדו כמותו

ואם נאמר . . . לא יש מציאת העולם . . . נמצא שלא יש . . . תומ"צ: ויש לומר דזה שמביא בהמאמר שההוכחה שמציאות העולם היא מציאות אמיתית הוא מענין התומ"צ מרומם בזה גם שעי' עבודת האדם בלימוד התורה וקיום המצות נעשה קיום במציאות העולם שנעשית מציאות אמיתית (ו"ה זה היום תחלת מעשד השד"ם ע"י"ש).

הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה . . . יותר מהחוק הקצוב: ראה גם לקי'ת דרושים לרי"ה ס, ב, ובכ"מ. מנהרות המכזבים . . . אחת לשבע שנים . . . פסולים: פרה פ"ח מ"ט. והטעם לזה שכשנפסקין, לשנים רבות יותר משבע' אינם מים, מכזבין' (רמב"ם הל' פרה פ"ז הי"ב. וראה תירו"ט במשנה שם) — י"ל: מכיון שכל מציאות העולם הוא, כזב' (שהרי קיומו רק שית אלפי שנין ואח"כ חרוב), בהכרח לומר שכוננת הכתוב ב"מים חיים" היא ל"חיים" שבערך הנריאה גופא. ומכיון שכל שמיטה היא תקופה בפ"ע (ראה מפרשי התורה ר"פ כהר) בטעם דאפקעתא דמלכא היא אחת לז' שנים, לכן ההפסק, לשנים רבות יותר משבע' אינו נקרא "כזב" בערך הקיום שבהנריאה (לקי"ש ח"ז ע' 92. וז"ה בהדרן על הרמב"ם — משוחות י"ט כסלו תשל"ה, הערה 47).

וה' הרמב"ם ע"פ וה' אלקים אמת: הובא ונת' (נוסף להנסמן לעיל בתחלת המאמר) בהדרן על הרמב"ם שם. ובלק"ש ח"ז ע' 252-3.

כו'. ועפ"י יובן מה שתי' לית כוותך באילי מרומא שגם אילי מרומא הם נבראים יש מאין וברצות הבורא יכול להגלות עליהם שרשם ומקורם ויתבטלו לגמרי ובענין הושיט כו' לכן גם עכשיו אינם קיום אמיתי ולכן לית כוותך כי הוא לבדו האמת ואין לאחר אמת כאמיתתו.

וּלְפִי' הַתִּיאַ שְׁפִי לית בר מינך י"ל דהנה כד דייקת שפיר בכל דברים הגשמי' כשתבונן בהם היטב תמצא שגם כל דברים הגשמי' הם אינם גשמי', והוא עדי"מ מציאת העץ הנה הוא מורכב מד"י ארמ"ע, ועכ"ז הגם כי יש בו כל הד' יסודות מ"מ מציאותו אינו אחד מן היסודות הנ"ל כ"א עיקרו הוא כח המרכיב את הד"י, ונמצא כי עיקר מציאותו הוא הדבר המהווה אותו ומקיימו הוא המאמר, וכששורפים העץ ונשאר רק האפר שהוא יסוד העפר הנמצא בהעץ, והג"י אמ"ר יוצאין בעשן, הנה כהאפר יש ג"כ ד"י, אשר האפר הוא ג"כ אינו א' מן הד"י כ"א דבר המהווה אותו ומקיימו, וכשתפריד כל היסודות אז לא ישאר מאומה, ונמצא כי כל דברים הגשמי' כשישנם איזה מציאות הנה עיקר מציאותם הוא כח המרכיב ששרשו מן המאמר המחי' אותו ומהווה אותו בכל עת ובכל רגע, וכשתפריד כל היסודות לא ישאר מאומה.

קנ

וְנִמְצָא כי אין שום מציאות גשמי זולת אלקות, כי באמת כח המסתיר הוא ג"כ אלקות כמו כח הנגלה, וכמ"ש וחכיתי להוי' המסתיר פניו שכמו שיש שם הוי' הנראה כמ"כ שם הוי' מסתיר פניו, שכח ההסתר וכח המגביל הם אלקות כמו כח הבלתי בע"ג, וכמ"ש בעה"ק שאית שאלקות הוא כח בע"ג ואין לו כח בגבול אתה מחסר שלימותו, ובאמת שרש הגבול הוא נעלה יותר מכח הנבע"ג כמ"ש במ"א מענין הרשימה, וע' במ"א בענין רשימה חקיקה חציבה עש"י. וזהו מ"ש אכן אתה אל מסתתר, פי' אתה הוא בחי' גילוי לנוכח, וכשם שאתה הוא בבחי' הגילוי כמ"כ אתה ממש הוא מסתתר היינו בחי' כח ההסתר כו'. ונמצא שלפ"ז לא יש כלל שום דבר זולתו ית', כי כל הדברים הגשמיים אשר נתהוו הם הם אלקות ממש בחי' דבר ה' המהווה ומקיימו, וכמ"ש בס"ש ח"ב פ"ג אלמלא ניתנה רשות לעין לראות ולהשיג

דברים הנשמי' הם אינם גשמי' . . . עדי"מ מציאת העץ . . . הוא מורכב: בהבא להלן עד סוף הפסקא: ראה גם המשך תעריב ח"ג ע' אהמכ. ד"ה לדוד מזמור תרפ"ב פ"א (קונטרס מאמרים-תרפ"ב - ברוקלין, תשנ"ב, ס"ע ד' 6).

שכח ההסתר וכח המגביל הם אלקות כמו כח הבלתי בע"ג: ראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רז. סה"מ עתיר ע' ל ואילך. תרפ"ט ע' 254 ואילך. תשי" ע' 62 ואילך.
שרש הגבול הוא נעלה יותר . . . כמ"ש במ"א מענין הרשימה: אודות יורא (כרך ז) תתשצג, ב. תצא ע' תתקכ"ה. וראה גם אודות נח (כרך ה) תתרפח, כ. מים רבים תרל"ו פ"ג (ע' כ). וראה תירא נח י. ד.
(ע' במ"א בענין רשימה חקיקה חציבה עש"י: מאמרי אדה"ו ענינים ע' שפת ואילך. וראה גם לקי"ת יקרא נד, א. המשך תרפ"ט ע' תקט ואילך. סה"מ עתיר ע' לו. המשך תעריב ח"א ע' רכח. סה"מ תשי" ע' 73. בסשיב ח"ב פ"ג: שעויה"א דף עה, א [ונקרא ג"כ בשם 'ס' של בינונים ח"ב - אף שהשם ששיב הוא בעיקרו על ח"א].
אלמלא: בשעויה"א שם: אילו.

את החיות והרוחניות שבכל נברא השופע בו ממוצא פי ה' ורוח פיו לא הי' גשמיות הנברא וחומר וממשו נראה כלל לעינינו כי הוא בטל במציאות ממש לגבי החיות והרוחניות שבו מאחר שמבלעדי הרוחניות הוא אין ואפס ממש כמו קודם ש"ב ממש, והרוחניות השופע עליו ממוצא פי הוי' ורוח פיו הוא לבדו המוציאו תמיד מאיני' ליש ומהוה אותו אי"כ אפס בלעדו באמת, וביאור דבריו שאמר שהוא בטל במציאות ממש הנה נודע כי ביטול במציאות הוא כענין מ"ש במשה ונחנו מה שהוא ביטול בלי שום מציאות מהות, וכענין בלי מה שנוכר בס"י, והיינו מפני כי באמת גם מה שנראה הנברא למציאות דבר מה כשתשכיל בו היטב תמצא שגם זה כח אלקה כו', ונמצא כי לא יש שום מציאות זולתו ית' המחי' ומהוה כל הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים והוא הוא מציאותם וקיומם וחיותם ואין שום מציאות זולתו ית' כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן ענין מצות לייחדו שמרומז בתיבת אחד, היינו שהגם שנבראו ז"ר וארץ וד"ר העולם מ"מ מאחר שהם בטלים לגמרי וכנ"ל, נמצא שאין שום מציאות זולתו ית', וזהו מרומז בתיבת אחד דוקא, שאם הי' נאמר יחיד הי' נשמע שאלקות הוא יחיד ומיוחד, אבל הנבר' בשי"ב הוא מציאות, אבל כשנאמר אחד מרומז שהגם שנברא העולם בז"ר וארץ וד' רוחות הם בטלים בתכלית לבחי' האל"ף אלופו ש"ע המחי' ומהוה הכל כו', ועל אחד זה נאמר יש אחד ואין שני פי' הגם כי אחד יש גם אחד המנוי אבל אלקות הוא אחד שאין שני, וא"כ פי' אחד זה הוא כמו יחיד, רק נאמר אחד בכדי שיוכח וירומז בהתיבה שהגם שנבראו ז"ר וארץ וד"ר מ"מ הם בטלים בתכלית לבחי' האל"ף הוא אלופו ש"ע המחי' ומהוה כל הנבראים כו', ונמצא לפ"ז לא שייך ענין השיתוף כלל מאחר שלא יש שום מציאות זולתו ית' ומה נשתף לו.

קנא

וזהו שת"א לית בר מינך שהכוונה להוציא ענין השיתוף, והיינו שהגם שהמלאכים הם נבראים הגדולים מ"מ גם הם אינם מציאות כלל, כי ברצות הבורא יתגלה עליהם יתר מחוק הקצוב להם ויתבטלו לגמרי וכמו שהי' כשהושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם שנשרפו פי' שנתבטלו לגמרי כמו"כ ברצות הבורא יוכל לגלות גם על שארי המלאכים ויתבטלו ממציאותם, ולכן גם בעת אשר אינו מתגלה עליהם יתר מכפי חוק הקצוב מ"מ אינם מציאות אמיתית, רק הם שלוחים שע"י נמשך ההשפעה והם כגרזן ביד החוצב בו בלתי שום בחירה כלל, ולכן אינו שייך לקרותם בשם שותף כלל, כמו לאב ואם שחלק הקב"ה כבוד כמ"ש ככד את אביך ואת אמך להיות כי גי' שותפים באדם,

מאין ליש: שם: מאפס ואין ליש.

נגרזן ביד החוצב בו בלתי שום בחירה: ראה תניא פליט (נב, רע"ב). אוהית נח שם תרנת, ב. סה"מ תר"ל ע' רסח. תר"ס ע' י. ד"ה כבוד מלכותך תשי"ב. וכ"מ. וראה לק"ש ח"ו ע' 14 הערה 22. לאב ואם שחלק הקב"ה כבוד . . . להיותם בעלי בחירה: ראה אוהית נח שם (ב"ר גר) תרנת, א ואילך. יתרו (ב"ר ח) ע' ג"ד. סה"מ תרנ"ח ע' קח. ובארוכה לק"ש יתרו תשנ"ב סעיף ג ואילך.

נקראו שותפים הגם כי חלק אב ואם אינו בערך כלל לחלק הקב"ה מ"מ נקראו שותפים להיותם בעלי בחירה עכ"פ, אבל המלאכים אינם בעלי בחירה כלל, רק כגרון ביד החוצב בו (ומה שארז"ל אפקוהו למט"ט וכן ארז"ל כבי"מ דפיה על אל" ומחיהו שיתין פולסין דנורא, והיינו מפני כי שינה וגילה בעוה"ז מהרזין עילאין, י"ל שהמלאכים אלו היו תחלה נשמות, שמט"ט הוא חנוך, וא"כ י"ל שגם עתה הם בעלי בחירה, אבל שארי המלאכים הם בלתי בחירה ורק כגרון ביד החוצב בו).

וזהו מי כמוכה באלים הוי' שגם באילי מרומא הם המלאכים שכלי' ננדלים לית בר מינך, שנאמת גם גוף המלאך הוא משני יסודות אש ורוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט והעיקר הוא קיום והרכבת היסודות שזוה מהמאמר ורוח פיו של הקב"ה המקיימם, ונמצא כי לית בר מינך כו', וממילא א"א לומר ענין השיתוף שהוא לשתף ש"ש וד"א שנאמת כד דייקת שפיר לא יש שום מציאות כלל כו' זולתו ית' כו'.

קנב

בס"ד. ש"פ שמיני, ד"ט.

ויחד לבבינו לאהבה וליראה את שמך, וכתב הרד"א שזוה ע"ש הפסוק יחד לבבי ליראה שמך (בתלים סי' פ"ו י"א), וצ"ל הלא ארז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ומהו הבקשה ויחד לבבינו לאהבה וליראה את שמך וכן מהו שאמר דוד יחד לבבי ליראה שמך הלא זהו אינו תלוי בידי שמים. והענין הוא דהנה ארז"ל כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו, וצ"ל מה"ע מאריך באחד, וגם מה"ע שמאריכין לו ימיו ושנותיו.

הנה כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד והיינו שמערב ובקר נעשה יום אחד כי יום אינו נקרא אלא כשהוא כלול מיום ולילה, ולא כשכולו יום או

ויחד לבבינו: מוסד על ד"ה המאריך באחד – סה"מ תקס"ג ח"א ע' קעב, והגהות אדמיר הצ"צ שם ע' שפו. וראה בתוכן המאמר: אמרי בינה בפתח השער (פרקים: ב, ו, ט, י, י"ד), ד"ה ויהי הענן – סה"מ תרכ"ו ע' ס [הוצאת תשמ"ט]. ד"ה המאריך באחד – סה"מ תרל"ד ע' רצה. ד"ה המאריך באחד – סה"מ עטרית ע' קלו. ד"ה וישב יעקב – סה"מ תרפ"ה ע' פט. ד"ה המאריך באחד, אהללה – סה"מ הישית ע' 140 ואילך. ד"ה זה היום, מאי מברך – סה"מ תשי"ו ע' 54 ואילך. ד"ה כל המאריך – תשל. הרד"א: = הרי' דוד אבודרהם (בסדר ברכות קיש). ראה גם סה"מ תקס"ג שם ע' קעה וע' שצ [בשהנגסמן להלן קרוב לסיים המאמר]. יום אינו נקרא אלא כשהוא כלול מיום ולילה: ע"פ זח"א מ, א: לית יום בלא לילה כו'. וראה גם זח"א צג, ריש ע"ב. ברכות יג, כ.

שכולו לילה, כ"א כשהוא כלול מערב ובקר או נקרא יום, וכן שנה לא נקראת שנה כ"א כשהיא כלולה מימים שיש בהם יום ולילה דוקא. והיינו מפני כי בתחלת הבריאה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה"ר והיינו שעירב חסדים וגבורות, כי מדה"ר היא שכוללת חו"ג, ולכן כל הבריאה הוא מב' מדות חו"ג משותפות יחד וז"ע אור וחשך יום ולילה, והלילה קדמה ליום וכמ"ש ויהי ערב תחלה והיינו להיות כי עלה במח' תחלה לברוא במדה"ד הוא מדת לילה וחשך רק אח"כ שיתף מדה"ר שהיא בחי' יום ולכן הלילה קודמת ליום, וצירוף הלילה ויום הוא יום אחד. ובמדה"ר ארוז"ל יום אחד יום שהי' הקב"ה יחידי בעולמו, שע"פ פשוט הכוונה שאז לא הי' שום נברא עדיין והי' הקב"ה יחיד בעולמו, וע"פ החסידות פי' שהעבודה בכל יום להמשיך בחי' יום אחד ע"ד מ"ש ימים יצרו ולא אחד בהם שצריכים להמשיך מבחי' אחד בימים כו', וז"ע יום אחד להמשיך בחי' אחד בבחי' יום כו'.

וביאור הענין דהנה בעבודת האדם יש ג"כ בחי' אור וחשך יום ולילה וא"א לשום עבודה תמה בלתי שתהי' משותפת מב' בחי' אלו, דהנה בתחלת העבודה צ"ל ההכנעה והשפלות, וכמו בבהמ"ק הי' בחצות הלילה בחי' תרומת הדשן כמ"כ בעבודה הר"ע מארי דחושבנא לחשוב ולהתבונן בגדולת אוא"ס ב"ה ולהתבושש מגדולת א"ס שכולא קמי' כלא חשיב והוא סוכ"ע וממכ"ע ואין הפי' שסובב ומקיף כ"א שלית אתר פנוי מינ' כמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא, רק שזהו בהעלם לכן נקרא סוכ"ע, ואי לזאת כשיתבונן בעצמו איך שהוא רחוק בתכלית מאור פני מלך חיים בתכלית הריחוק ע"י התקשרותו בתענוגים בעניני עוה"ז ותאוותי', יתמרמר מאד על ריחוקו מאור פניו ית' ויכנע לבבו, וז"ע מה שארוז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופי' רש"י ז"ל הכנעה והיינו בחי' ההכנעה והשפלות ממה שנתרחק מאור פני מלך חיים, והיא היא הנק' בשם חשך ולילה ברוחניות שכמו הלילה הוא חשך מחמת שאור השמש הוא מחמת לכדור הארץ, והארץ מסתיר על אור

קנג

וע"פ החסידות פי' . . . ע"ד מ"ש ימים יצרו: ראה לקו"ת שלה נב, א. שהי' כב, ב. יהל אור להצ"צ סי' תקכב ואילך. סה"מ אר"ש ע' 82 וצ' 102. ובכ"מ.

וביאור הננין . . . בעבודת האדם יש ג"כ . . . אור וחשך: כהבא להלן ראה גם לעיל ד"ה יפה שעה א'. תרומת הדשן . . . בעבודה הר"ע מארי דחושבנא: ראה בארוכה ד"ה להיע תרומת הדשן בסידור עם דא"ח ע' סעיג ואילך. אה"ת בשלח ע' תלה ואילך. תסנ ואילך. צו (כרד ג) ע' תחא. לקמן ד"ה זאת חוקת (הב').

ואין הפי' שסובב ומקיף . . . רק שזהו בהעלם: ראה תניא פמ"ח (סו, סעיב ואילך). סה"מ עטרי"ת ע' רסט. תרפי"ו ע' קח. ובכ"מ.

ויע . . . אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש: ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תקו ואילך. מארוז"ל ע' ד לח ואילך. אה"ת במדבר ע' ד ואילך. מארוז"ל ע' יג ואילך. ד"ה נשא את ראש תר"ג. ועוד.

השמש, כמ"כ ברוחניות ענין הלילה הוא מה שהגוף ונה"כ מסתירים על גילוי אור ה' וקדושתו למשוך אחר תענוגי העוה"ז שדומה ללילה, וכאשר יתבונן בדברים אלו יתמרמר נפשו על ריחוקו ויכנע לבבו להיות בבחי' הכנעה ושפלות כו', והוה בחי' החשך שקדום לאור הבא אח"כ בעמדו להתפלל כשיאיר היום שהתפלה היא בחי' קרבת אלקים באהבה רבה בשמחה דוקא כמ"ש קרבת אלקים לי טוב (תלים ע"ג ר"ח), וע"י ההתלהבות רשפי אש מן ההתבוננות יגיל בהו' אלקים וה"ז ממש כמו האור המאיר את החשך, כן השמחה אלקי' בהתלהבות יאיר את העוצב והמרירות שקדם, ובאמת לשניהם אנו צריכים כי כשם שא"א לאור בלא קדימת החשך לאור, כמ"כ א"א לאהבה ושמחה שבתפלה בלי קדימת המרירות מקודם, ולזה ארז"ל שא"ע להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהו"ע ההכנעה והשפלות במרירות נפשו על עוצם ריחוקו מה' אלקים מחמת שנמשך למלאות נפשו בתענוגי העוה"ז שדומה לחשך ואז יכנע לבבו בהכנעה ושפלות ממרירות לבבו ועוצם ריחוקו, והטעם לזה הוא לפי שבכל כליות ההשתלשלות דבי"ע החשך קודם לאור כו' וכמ"ש ויהי ערב ויהי בקר כו'.

וביאור הענין הנה כתיב ויבדל אלקים בין האור ובין החשך משמע שקודם שהבדיל בין האור והחשך היו האור והחשך מעורבין זב"ז, והיינו כי אור וחשך הם בחי' רצו"ש שיש בבחי' המל' שהרצוא נמשל לאור והשוב נמשל לחשך כי ענין הרצוא הוא ליכלל וליבטל למעלה ולכן נמשל לאור, וענין השוב הוא מה שבחי' מל' מחי' ג' עולמות ב"ע שעולם הוא מל' העלם שמעלים ומסתיר וממילא בחי' המל' איך שהיא מחי' את בחי' העולמות ב"ע יחשב זה ג"כ לבחי' חשך והעלם לגבי בחי' המל' איך שהיא באצי' בבחי' רצוא ותשוקה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה, אך להיות כי הרצוא ושוב הם תכופים זל"ז שתיכף אחר השוב הוא הרצוא עוד הפעם ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה המאצילה לכן אינו נקרא בשם חשך והעלם עדיין שהרי אין הבדל כ"כ בין האור והחשך שהוא בחי' הרצו"ש שהרי תומ"י אחר השוב הוא הרצוא ונמצא כי לא יש הבדל כ"כ בין האור והחשך שהם בחי' רצו"ש.

ועד"ז יובן ענין מאריכין לו ימיו, פ"י וענין אריכות היום הוא כענין שארז"ל גבי ר"ה שהוא כיומא אריכתא דמיא שפי' שהלילה הוא ג"כ יום,

שבכל כליות ההשתלשלות דבי"ע החשך קודם לאור: ראה בארוכה לעיל ד"ה יפה שעה א'. שקודם שהבדיל . . . היו האור והחשך מעורבין: ע"פ פרש"י בראשית א. ד. א. יד. ונת' בלקריש הכיה בתלתו. וראה גם לקו"ת צו טו, רע"ד. מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ס"ע קעה ואילך. ועוד. אור וחשך הם בחי' רצו"ש: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קסד. חיב ע' שמו. שעולם הוא מל' העלם: ראה גם לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדה"ז דברים ח"א ע' שג. חיג ע' אינט. סה"מ תשי"ח ע' 160. סה"מ מלוקט חיג ע' קכא. לקו"ש [חלק ל"ד] שופטים תשמיז הערה 63. ושינ'.

וכמ"ש הרמ"ז גבי שבת שליל השבת היא ג"כ כיום יחשב כי לא נאמר ביום השביעי ויהי ערב ויהי בקר, ובכללות השנה הנה ר"ה הוא יום וא"י למעש"ב ביום ברוך אדה"ר שהלילה שאחר יום וא"י הוא ליל שני דר"ה אינו נחשב בכלל לילה כ"א יום ראשון הוא יום וא"י למע"ב, וליל ש"ק ויום ש"ק יום שני דר"ה כיומא אריכתא דמי, וכ"ה במד"ר שארז"ל במד"ר בראשית פ"א ר' לוי בשם ר' זעירא אמר ל"ו שעות שמשא אותה האורה (היינו האור של יום ועש"ק) שנים עשר של ערב שבת ושנים עשר של ליל השבת וי"ב של שבת, נמצא פ"י אריכות היום שגם הלילה כיום יאיר, והיינו שהאור שנקרא בשם רצוא מאיר גם בהסתר של ההעלם שנקרא בשם שוב והיינו להיותם תכופים זל"ו מאד עד שגם הלילה כיום [יאיר].

[והיינו] ענין אריכות יום שכולו ארוך פ"י כשהמדה של האהבה היא ברצון שלמעלה מן השכל והטעם הנק' רעותא דלבה היא ארוכה מאד מאד עד שלא יגבילנה השכל לומר מזה הטעם תעמוד ותתעכב האהבה הרבה כי מים רבים לא יכבנה כו' כידוע. וזהו כללות ענין המאריך באחד מאריכין ימיו, פ"י שבאה האהבה שלמטה מן השכל שהובדלה עפ"י השכל וכמ"ש ויבדל כו', ברצון הנק' אריך אנפין כידוע והימים שבו נקרא' אורך ימים יום שכולו ארוך ושם הם בלתי התחלקו' והבדלה כלל להקרות אור מובדל מן החשך כו' מאחר שהוא למעלה מן השכל המבדילים כו' וד"ל. וע"י מה יוכל לבא לאהבה רבה כזו היינו ע"י שמאריך באחד דוקא.

וביאור ענין המאריך באחד, יש מתחלה להבין ענין אחד שהוא ענין ר' קצוות עליונים כו', כי הנה ר' קצוות הגשמיים הוא הנקרא מקום שיש בו מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום, והיינו לאדם שהוא בגדר מקום, כי אם יעמוד כאן אינו עומד כאן כו' יהי' לו המזרח לפניו והמערב לאחור ודרום וצפון ימינו ושמאלו כשיעמוד כך וכשיעמוד למערב יהי' בהיפך, אבל לגבי מי שאינו בגדר מקום כלל אין המזרח לו לפניו כו' כי כל המקום אינו אלא מהות דבר שנתפשט ונמשך מאין ליש להיות בו קצוות אלו מזרח ומערב כו', אבל מי שבראו מאין הרי הוא אינו בגדר מקום זה כלל, וא"א להבין זה כ"א עפ"י מה שמצינו בארון בהיכל ק"ק שלא הי' מקום הארון מן המדה הגם

אריכות היום שגם הלילה כיום יאיר: ראה גם לקו"ת במדבר ה' רע"ד, ה, א.
הלילה כיום [יאיר]: ע"כ נרשם בגוכ"ק אדמ"ר מהר"ש בסי' תרכ"ט. ולשלימות הענין מדפיסים אנו להלן השלמת המאמר מסה"מ תקס"ג אשר עליו מוסד המאמר.
אריכות יום שכולו ארוך: ראה סידור עם דפ"ח קסב, סעי'ב ואילך. ת"רא תולדות יח, ד. מאמרי אדה"ר תקס"ט ע"י י. אה"ת תצא ע' תתקנז. המשך תרס"ו ע' מו. ובכ"מ.
להבין ענין אחד . . . ו' קצוות: ראה גם ת"רא וז"א נה, סעי'א"ב.
שלא הי' מקום הארון מן המדה: ראה גם מאמרי אדה"ר תקס"ג ע' שז. פרשיות ח"ב ע' תרמה. ענינים ע'
שיו. שעא. אה"ת נשא ע' רנז. סרי"מ תרלי"ח ח"א ע' קט. קט. תרמ"ג סעי' ק"א. לקו"ש ח"א ע' 319 ואילך. ובכ"מ.

שהי' הארון אמתים וחצי ארכו כו' הי' ממנו לכל צד י' אמות כו', והיינו לפי שהי' גילוי אלקוי די' הדברות בארון, שהאלקוי הוא למעלה מגדר הגבלת מקום ומדה כו', לכך הי' מקום הארון ג"כ למעלה מגדר מקום ומדה ולא הי' תופס מקום כלל שהרי הי' ממנו לכל צד י' אמות כו'. ומתוך זה יובן למעלה באלקוי חיים כח הפועל אלקוי בנפעלי' שהם בבחי' מקום ו"ק הגשמי' מעלה ומטה כו' אינו נגדר מקום זה כלל ואינו מן המדה להיות העולם מקומו כלל מאחר שברא המקום הזה, וכמ"ש הנה מקום אתי שהוא ית' מקומו של עולם ואין העולם מקומו כו' ולא כמו שהאדם נתפס בבחי' מקום ד' אמותיו, וכמ"ש איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי כו', ועי' הי' עיקר ההוראה בהיכל ק"ק שאין הייכל ק"ק מקומו לומר שבו ישכון ויתפוס בו הגם שהי' נגלה בו כו' וד"ל. וזהו אחד אל"ף אלופו של עולם פי' האלוף והאדון השוכן בעולם שהם ו"ק הנבראי' מאין ליש הוא החי' והדלי'ת, חי'ת הם הז' ריקיעים והארץ שהוא מעלה ומטה בכלל, ואח"כ מתפשטי' הד' סטרי' מזרח ומערב כו', ועל כולם ארז"ל תמליכיהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם, וענין המלכות היינו ההתבוננות איך שאין העולם מקומו מאחר שהוא אלופו כו' וכנ"ל וד"ל.

וענין המאריך באחד זה היינו להתבונן איך שהתחלקו ו"ק אלו גם כשרשם בבחי' אין הי' עפ"י החכמה שמבדלת לימין ולשמאל כידוע וכמ"ש כולם בחכמה עשית, והיינו בראשית בחוכמתא ברא המעלה ומטה שהם שמים וארץ כו' וחילקם עוד לד' סטרי' יהי אור כו' וכידוע, וזהו עושה בראשית וענין עושה הוא ל' הוה בתמידות כידוע וד"ל. והנה חכמה זו שהמשיכה שרש הו"ק רוחני' ג"כ נמשכה מבחי' א"א כי מה שהחכמה תחלק לימין ושמאל כו' היינו מצד שהיא כבר כלולה מחו"ג שכל לזכות ושכל לחוב כו' כידוע, ואמנם ברצון העליון שלמעלה מן השכל והטעם אין התחלקו' כלל בין שכל לזכות או לחוב מאחר שהוא למעלה לגמרי מן מהות השכל כו' ואי"כ אין שרש ומקור עדיין להתחלקו' הו"ק כו', וגם אם יש הו"ק גם ברצון הם באריכות מופלג למעלה מן השכל כנ"ל במדות שברצון כו' וד"ל. וזהו המאריך באחד אריכות דאחד כי למטה מן החכמה אינו אחד באריכות כי כבר הוא מקור למיצר וגבול כו' וד"ל, ומאריכות האחד יבא לאהבה הרבה שלמעלה מן השכל וההתבוננו' כנ"ל, וזהו שמאריכין ימיו, והטעם הוא באמת לפי שקדם ואמר שמע ישראל, ופי' ישראל ידוע להיות כי ישראל עלה במחשבה, והענין הוא מחשבה דאי' דהיינו למעלה

שהוא ית' מקומו של עולם ואין העולם מקומו: ראה אהי' ויצא קעה, א ואילך. ביארתי להציץ ח"א ע' קג ואילך. סודם תרלי"ה ח"א שם ע' קו ואילך. תרמי' שם ע' צא ואילך. ובני"מ. אחד אל"ף . . החי' והדלי'ת: ראה מאמרי אדה"י תקס"ג שם ע' שפח. ושי"ב. אין שרש . . להתחלקו' הו"ק . . במדות שברצון: ראה גם תרי"א תולדות י"ט. סעי'ג ועי'ד. שמע ישראל . . ישראל עלה במחשבה: ראה לקי'ת בחוקותי מה, אי"ב. מ, א. שהי' טז, ד ואילך.

מן השכל וטעם הגלוי אלא מבחי' העלם החכמה חכים ולא בחכ' ידיעא שהוא בחי' ח"ם כידוע, ולכך ישראל אותיות לי ראש ליבטל המוחי' עליוני הנק' ראשית כו', והגם שבי' מאמרות נברא העולם והוא הדיבור אבל המח' קדמה להדבור הרבה כי שרש הדבור תלוי בשכל וטעם כי אנא יסד ברתא אבל המחשבה שרשה בחכ' הנ"ל שלמעלה מן השכל, וכענין מארז"ל שתוק כך עלה במחשבה לפני כלומר הגם שאינד משיג הטעם שתוק כי הוא למעלה מן הטעם והשכל לגמרי והוא המחשבה סתימאה הנ"ל וד"ל, והוא בחי' סכמה שברצון העליון כידוע, ומפני שרש נשמה האלקי' עלתה במח' סתימאה בבחי' אריכות האחד כנ"ל מזה יוכל לבא לבחי' אריכות הימים אהבה רבה הנ"ל שלמעלה מהשכל בלתי התחלקו' עדיין כנ"ל. וזהו שמע ישראל דוקא ה' אלקינו פי' אחד באריכות שהוא שרש ישראל הוא ה' אחד הוא הממשיך חכמה להיות שרש להתחלקו' הוי"ק הנק' אחד סתם כנ"ל וד"ל.

וזהו המאריך באחד מאריכי' ימיו, כי רעותא דלבא שלמעלה מן השכל שהוא פנימיות הלב והשכל הוא הממשיך חיצוניו' גילוי המדות בלב אהוי"ר כו', ופי' בכל לבכך ב' לבבות היינו להורות על בחי' פנימי' הלב, ולהיות כי הוא בבחי' רצון שלמעלה מן השכל הנק' אורך ימים כנ"ל והוא בא מסיבת אריכות האחד ברצון העליון שלמעלה מחכ' עילאה דהיינו חכים ולא בחכמה ידיעא כו' הרי עי"ז השראת רצון העליון ברצון התחתון שלב האדם. וזהו בטל רצונך מפני רצונו ופי' רצונך דוקא שהוא אורך ימים כדי שישרה כך רצון העליון הנק' יום שכולו ארוך כנ"ל וד"ל. וענין ושנותיו הוא להיות כי היום שאינו כלול מערב ובקר אינו יום וכן השנה, אמנם כימים עליונים שברצון הגם שאינם בבחי' התחלקו' לגמרי ולילה כיום יאיר וכחשיכה כאורה קודמי' ההבדלה כנ"ל, עכ"ז נקראי' בשם מדות אך שהן ארוכים מאד כידוע, וגם שם יש בחי' חו"ג ואמנם גם הגבור' ארוכי' כמו אורך היום, וזהו שמאריכי' ימיו ושנותיו וד"ל.

ישראל אותיות לי ראש: ראה לקי'ת שלח מח, ב. דרמ"צ טו, סעי"ב. לקמו ד"ה ולאחותו וד"ה אני לדודי. ובכ"מ.

שתוק כך עלה במחשבה . . המחשבה סתימאה: ראה ביאוריו' מ, א. לקי'ת שלח שם. ובכ"מ. שמע ישראל דוקא . . שהוא שרש ישראל . . הוא הממשיך: בסה"מ תקסי"ג שם ע' שפט: וזהו שמע ישראל הוי' אלקינו. היינו בחי' ישראל העליון כמו שעלה במחשבה, ושם הוי' אלקינו בבחי' כיתול במציאות, ולכן עי"ז יוכל להיות המאריך באחד להמשיך יחודו ואחדותו ית' בתחתונים. בטל רצונך מפני רצונו: ראה לקי'ת שה"ש כה, ד ואלך. וראה גם אגה"ק ס"יא (קטו), א. לקי'ת במדבר כד, ג. שיחת ש"פ תז"מ תשמ"ז.

וענין ושנותיו . . כלול מערב ובקר . . בחי' חו"ג: ראה אהי"ת אמר (כרד ד) ע' אצט: המאריך באחד מאריכי' לו ימיו ושנותיו, ופי' אדמי' נ"ע ע"ד חסידות ימיו הוא אהבה ושנותיו הוא יראה ממשיעים בו דור עילאיו. עי"ש.

קודם: בסה"מ תקסי"ג שם (ע' שצ): כמו קודם ויבדל אלקים גו'. שם יש בחי' חו"ג ואמנם גם הגבור' ארוכי' בסה"מ תקסי"ג שם (ע' שצ) נוסף: דגבורה שבז"א נק' וחד

ובזה יובן ענין ויחד לבנינו לאהבה וכו', פי' ויחד שיכוונו ויתאחדו האהבה שמלמטה למעלה עם האהבה שמלמעלה"ט דהיינו כמו שהאהבה עליונה הנק' אורך ימים כנ"ל הוא למעלה מחכ' עליונה כידוע, כמו"כ תהי' האהבה תחתונה מכנס"י למעלה מן השכל והטעם היינו בכל מאדך כנ"ל שהוא ענין מאריכין ימיו כנ"ל, וזהו ויחד לבנינו לאהבה עליונה שלמעלה מן החכ' שתתאחד גם היא עמה להיות ג"כ למעלה מן השכל וכו', וכענין יוחל לבנינו ליראתיך דפרש"י שהוא הכנת הלב שיהי' מוכן לקבל היראה עליונה וכו' וכמו"כ ענין יהי חסדך עלינו כאשר יחלנו לך כמ"ש במ"א וד"ל.

קנה

בס"ד. ש"פ תזומ"צ, ד"ט.

וְאִישׁ כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, הנה מבואר בזה ע"פ אדם כי יהי' בעור בשרו כו' דכמה שמות יש שנקרא בהן האדם כמו אנוש איש ואדם, ועילא מכולהון אדם שהוא בחי' שלמות כללא דדכר ונוק' כמ"ש זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם ויברך אותם, ולית ברכתא שרי' באתר רקניא כ"א באתר שלים הוא בחי' אדם כללא דדכר ונוק' כו'. והנה למטה מכולן הוא בחי' אנוש כמ"ש מה אנוש כי תזכרנו, שאמרו זה המלאכים בשעת מ"ת מה אנוש כי תזכרנו ליתן להם התורה (והגם כי נאמר ג"כ ובן אדם כי תפקדנו ע' בתוס' בעי' ד"ג ע"א ד"ה כהנים ולוים וישראלים שמחלק ר"ת בין מ"ש אדם לבני האדם, שבני האדם פי' בני אדה"ר ולכן קאי על העכו"ם ג"כ, וע' בתוס')

קציר רק חסד נקי חד אריך שהגבורה מקצר ההשפעה להיות בצמצום כו'. אבל שם כמדות שלמעלה מהשכל כו' לילה כיום יאיר, איך גם הגבורה אינו בכחי' חד קציר, וזהו יום שכולו אריך.

ובזה יובן . . . ויחד לבנינו לאהבה: ראה גם תוי"א בראשית ז, ב. לקב"ת בלע סו, סע"ג. שמע"צ צג, ב. אודות סידור ס"ע קס וס"ע קסג.

וכענין יוחל לבנינו ליראתיך . . . דפרש"י . . . מוכן לקבל היראה: בכרכית סז, כ כתפלת ר' אלעזר: ונשכים ונמצא יחול לבבנו ליראה את שמך. ובפרש"י: שלא יתגבר עלינו יצהיר בהרתור הלילה לסור מאחריך ביום אלא כשנשכים בכל בוקר נמצא לבבנו מיחל לך. יהי חסדך . . . כאשר יחלנו לך כמ"ש במ"א: ראה סידור עם דאית קסט, ג. אמיב שער הציצית פ"ב (ב). שער התפילין פ"א (קב, א). ובכ"מ.

ואיש כי ימרט: הוא דיה זה שבאה"ת תוריע (ברך ד') ע' א"מת, וכאן בתוספת הגהות. ובארוכה ותוס' ביאור דיה זה בסה"מ עטרי"ת ע' שלג ואילך. וראה גם סה"מ תרפ"ב ע' נגינו וראה עוד בהמצויין להלן ללקרית שה"ש כד, ד וביאה"ז סט, ב].
דמנה טמוח יש שנקרא בהן האדם: ראה בכ"ז לקרית שה"ש כה, א [המצויין להלן כפנים]. וראה גם אודות תוריע (ברך ב) ע' תקט"ז. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קצ ואילך. ובכ"מ.

בב"ק דל"ח ע"א ד"ה אלא האדם, וכתיב אנוש כחציר ימיו, כי אנוש הוא לשון חלישות כמ"ש (ירמ' י"ז) עקוב הלב מכל ואנוש הוא, משא"כ איש הוא לשון התגברות כמ"ש רז"ל ע"פ אשרי איש ירא כו' כשהוא איש כו' האיש דרכו לכבוש כו', גם איש הוא לשון שררה כמו איש הר הבית כו'.

וּפִי' עקוב הלב מכל, כי הנה כנס"י נק' לבי כמ"ש לבנתני אחותי כלה, והיינו דכמו הלב הוא כלי קיבול לרוח החיים שעיקר משכנו הוא בלב ולכן הלב דופק תמיד כי החיות הוא בבחי' רצוא ושוב, והיינו כי גשמיות ורוחניות הם רחוקים זמ"ז בערך לכן א"א להתיישב כ"א בדרך דפיקא שה"ע רצו"ש משא"כ שאר כל האברים הם נחים, וזהו מ"ש יוצר רוח האדם בקרבנו (זכורי' סי' י"ב) פי' קרב הוא לשון תוך ואמצעות כל הגוף שהוא בחי' הלב שהוא באמצע כל הגוף שבה הוא עיקר בחי' רוח האדם, וכמו שהלב הוא הכלי לרוח החיים כך הנסת ישראל נקראת כן לשון נסת ע"ש היותה בחי' כלי קיבול לגילוי האור וחיות הנמשך מבחי' ישראל דלעילא שהוא בחי' על הכסא דמות כמראה אדם כו' שהוא בחי' שם הוי' שנקרא ישראל ע"ש כי שרית עם אלקים שהוא למעלה מבחי' שם אלקים, וההשפעה וההמשכה מבחי' שם הוי' נקלט ונמשך בכנס"י שהוא בחי' כלי קיבול לאור וגילוי זה.

והנה בחי' זו יש בכל נשמה מישראל והוא בחי' נקודת פנימיות הלב שבכל א' יש נקודה זו להיות בלתי נפשו לה' ולכן נק' כנס"י כלה כו' וזהו לבנתני אחותי כלה, אלא שבחי' זו אין הגילוי שוה בכל א' והיינו כי מפני שמלביש שכלו ומחדו"מ בצרכי עוה"ז ממילא אין בחי' נקודה זו בגילוי מחמת העדר הכלים וגם מפני הסתר חומר הגוף ונה"ב שמסתירים ומעלימים על בחי' הנשמה כנוודע, והעיקר מפני שהלביש ג"כ פנימיות הלב בעניני עוה"ז (וכמבואר באה"ק ד"ה אין ישראל נגאלין אלא בצדקה) ולכן השבטים בחרו להיות רועי צאן בכדי שלא יבלבל להם ענין עסקם בעוה"ז בכדי שיוכלו להיות מרכבה, משא"כ יוסף שהי' נשמה דאצי' בעת שהי' משנה למלך במצרים בעת מעשה הי' מרכבה ג"כ ולא בלבד לו כלל מה שבגשמיות הי' מלך במצרים ועל פיו הנהיג כל אמצ' ונמצא כי יש נשמות גבוהות שעניני העוה"ז אינם מבלבלים אותן. ועד"ז י"ל גם בנשמות דבי"ע זרע בהמה ג"כ אין כולם שוה שיש שאינם מבלבלים אותו עניני עוה"ז שהגם שעוסק בעניני עוה"ז מ"מ הוא

קנו

בלתי נפשו לה' ולכן נק' כנס"י כלה: ראה לקו"ת במדבר ת, א. ועוד.

וזהו לבנתני אחותי כלה: בדיה זה באוה"ת נוסף כאן: ובחי' זו הוא רעותא דליבא שלמעלה אפי' מהשכל, ואצ"ל מבחי' מחדו"מ לבושי הנפש, כי זהו עיקר מהות הנשמה, והשכל הוא רק כלי להנפש, ומחדו"מ הם לבושים כמ"ש במ"א.

השנבים בחרו להיות רועי צאן . . . משא"כ יוסף: ראה גם תרי"ח ויחי קא, ד ואילך. אוה"ת וישב (כרך ה) תתקס, ב. ד"ה ולא זכר תרלי"ג. סה"מ עור"ת ע' קב ואילך. תרפ"ח ע' כג ואילך. ד"ה ומקנה רב תשי"כ. לקו"ש זכיה ס"ע 196 ואילך. ועוד. לקמן ד"ה ומקנה רב.

קובע עתים לתורה, ויש מי שעניני עוה"ז מבלבלים אותו כ"כ עד שאינו יכול לפנות את עצמו כלל, וע"ז נאמר עקוב הלב מכל שהוא בחי' עיוות ועיקום שהעוהה דרכו להלביש ולהכניס פנימיות לבו בדברים אשר לא לה' המה, וע"ז ואנוש הוא לשון חלישות וכמ"ש כשל בעוני כחי, שמחמת זה נחלש כח הנפש עד שאין יכולה להתגבר על הגוף להוציא ממסגר אסיר להיות כלתה נפשו לה.

והעצה לזה הוא כמ"ש ולחם לבב אנוש יסעד, לחם הוא בחי' תורה שהוא רצון העליון וע"ז נתן כח בלבב אנוש וחלוש לעורר בו גילוי בחי' רעותא דלבא ע"י גילוי רצון העליון כנפשו וכו' וע"ז יתעלה מבחי' אנוש וחלוש להיות בחי' איש שהוא בחי' גבור להתגבר על יצרו. וזהו מה שארז"ל בסוכה דנ"ב ב' אם פגע כך מנוול זה פ"י היצה"ר משכהו לבהמ"ד, אם אבן הוא נימוח פ"י שאפי' אם לבו כלב האבן שנטמטם כאבן ע"י שהוא תמיד נמשך אחר תאוות לבו והלביש גם פנימיות לבו להיות משוקע תמיד בעניני העוה"ז למלאות תאוותו, מ"מ אם אבן הוא נמוח כח התורה להמיתו כי התורה נק' עוז ותושי' שהיא נותנת כח ועוז לנה"א ומתשת כח הנה"ב, וע' בלק"ת בד"ה האזינו השמים השלישי ס"ה, ומענין עוז ותושי' בת"א ד"ה בחדש השלישי לצאת בני' מאמ"צ. ועד"ז יובן ענין הלחם דתורה שהיא לבב אנוש יסעד, וגם איש הוא אש יו"ד, פ"י יו"ד הוא בחי' ח"ע ורצון העליון שהוא קוצו של יו"ד שהוא רצונו וחכמתו שבתורה, וע"ז נאמר פותח את ידך פתיחו דיוד"ן ומשביע לכל חי מבחי' רצון העליון שיהי' לו רעותא דלבא והוא בחי' אש הנמשך מבחי' היו"ד, וזהו איש אש יו"ד וכו', וכתוב כאיש גבורתו גבורת הלב שהוא ההיפך מבחי' עקוב הלב ואנוש כנ"ל וכ"ז ע"י לחם התורה כנ"ל, וע' באריכות בלק"ת ע"פ צאינה וראינה כו' השני בדרוש השי"ך למתן תורה.

קנז

וכמו"כ יובן למעלה ענין ההפרש בין בחי' אנוש לבחי' איש, דהנה כתיב ה' איש מלחמה, כי כאמת מצד מהו"ע הוא למעלה מבחי' חכמה ומדות שהם בחי' אדם ואיש, כי לאו מכל אינון מדות איהו כלל רק שמתלבש בבחי' מדות אלו ונק' כמראה אדם או בחי' איש, ושם אדם הוא רק אדמה לעליון בדרך דמיון לבד, ונקרא בשמות אלו אדם ואיש כדי להשפיע ע"ז

והעצה לזה: בהבא להלו ראה לק"ת שה"ש שם כה. ב.

בלק"ת בד"ה האזינו . . . ס"ה: דף ע"ה. ד.

בחי' ד"ה בחדש השלישי: דף סו. ב.

איש הוא אש יו"ד: ראה לק"ת שלח מד. ד. ובאריכות לעיל ד"ה הודוש הזה.

בלק"ת ע"פ צאינה וראינה כו' השני בדרוש השי"ך למ"ת: שה"ש כז. ד. ואילך [והוא מתגה"ש תקט"ז –

ראה סה"מ תקט"ז ע' קע].

דהנה כתיב ה' איש מלחמה: בהבא להלו עד סוף הפיסקא ראה ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' שפט.

לכנס"י שיהיו יכולים לקבל האור והגילוי ע"י מדת החסד כו', ודרך כלל הן זו מדות וג' שכליים כו', ולהיות התלבשות אור א"ס בחכמה ומדות הוא ע"י צמצומים גדולים, וזהו שאמר הכתוב ה' איש מלחמה פי' שכדי להיות התלבשות שם הוי' בבחי' ומדריגת איש הוא ע"י מלחמה שה"ע בחי' גבורות וצמצומים, אך המדות האלו הם ג"כ עדיין בחי' א"ס וכמ"ש ולגדולתו אין חקר, שגם מדת הגדולה היא ג"כ אין חקר כו', ובכדי שיהי' התהוות בעלי גבול מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו' הוא עוד ע"י צמצום ההשפעה מהמדות עליונות ונקרא אנוש שהוא בחי' התלבשות במט"ט שר העולם היינו בחי' ו"ק דיצי' כו' שאינו ערוך למדות דאצי' הנקרא איש ולכן נקרא אנוש כמ"ש בוח"ג פ' פנחס דר"י סע"א אנוש דא רזא דההוא נער, ונקרא אנוש ל' חלוש וגם ל' קטנות כמ"ש במ"א בענין כרוב כרביא אדם הקטן בחי' אנפי זוטרי כו', ונקרא נער כמ"ש נער הייתי גם זקנתי שר העולם אמרו שנקרא נער להיותו בחי' קטנות וצמצום (ויש עוד שם והוא גבר והיינו בחי' ממוצע בין בחי' אנוש וחלוש בבחי' איש וגבור שלהתעורר משינתו הוא ע"י המשכה עליונה מבחי' גבריאל והוא התעוררות חצות לילה קרא הגבר וכמ"ש במ"א ע"פ הנותן לשכוי בינה, וע' מזה בד"ה מהיכן זכו ישראל לק"ש (ר"ז) ובד"ה מי כמוכה (ר"ט).

ב) והנה בבחי' איש כתיב ואיש כי ימרט ראשו, דהיינו דאע"פ שבחי' איש גדלה וגבהה מדרגתו מבחי' אנוש שהוא בחי' עקוב הלב מכל ואנוש הוא שהמדות שבלב הם בבחי' חלישות מאד כנ"ל, משא"כ בחי' איש הוא גבור מלחמה לאכפ"א לסט"א והוא בחי' תיקון המדות שבלב שלא להיות בחי' עקוב הלב כו', עכ"ז צריך עדיין תיקון ושלימות עוד שיתעלה להיות בבחי' ומדרגת אדם שהוא למעלה מבחי' איש, והיינו ע"י שמתחלה כי ימרט ראשו (שהראש הוא משכן וכלי לבחי' המוחין ובחי' איש הוא שלימות המדות שבלב ע"י בחי' מוחין דיניקה, אבל צריך עדיין תיקון להמשכת מוחין דגדלות והיינו ע"י כי ימרט ראשו), והוא מ"ש בזהר פ' ויחי דף ר"ז ע"א עד לא מריט דא רישי' דמרי' ועד לא גליש למטרוניתא וע"ש במק"מ, וע"ז נאמר בשיר השירים שערך כעדר העזים שגלשו מהר הגלעד. וביאור הענין עפ"מ ש"במ"א בביאור מארז"ל (בפ' חז"ה) דר' בנאה הוה מציין מערתא כו' ואשכחי' לאברהם

קנה

כמ"ש במ"א בענין כרוב כרביא: ראה ת"א תרומה עט, ד. פא. א. אוה"ת תרומה ע' אימט ואל"ך. ביאוריה להצי' ח"א ע' קבו ואל"ך.

במ"א ע"פ הנותן לשכוי בינה: ס' מאמרי אדה"ת תקס"ב ח"ב ע' שצד ואל"ך. אוה"ת מסעי ע' אישצד ואל"ך.

בד"ה מהיכן זכו ישראל לק"ש (ר"ז): סה"מ תרכ"ז ע' שס.

והנה בבחי' איש: בהבא להלן עד סוף הפרק ראה ביאוריהו להצי' ח"ב ע' תתקו.

במ"א בביאור מארז"ל: דר' בנאה: סה"מ תקע"א [נמצא בדפוס]. אוה"ת חיי שרה ק"ט, ב ואל"ך. תמב, א ואל"ך. — ונבאה להלן ראה שם קבב, א ואל"ך. תמר, א ואל"ך.

ספר תרכ"ט

קעה

דהוה גאני ככנפי דשרה ומעינא לי' ברישי, דהוא תמוה, והענין שיש ב' מיני השפעות, הא' המשכה בסדר השתלשלות כמו המשכה מהראש ומוחין שנמשך חיות בידיים וכח המעשה, והב' המשכה בדילוג הערך כמו המשכת השערות מהמוח, שבהשערות נמשך איזה יניקה מהמוח אבל הוא רק מותרי מוחין ולכן יוכל לגוון השערות ולהפרידן ולא ירגיש כאב כלל מחמת שהחיות ויניקה שבהן אין לו ערך לעצמיות המוח, ולא כמו החיות הנמשך מהמוח ביד שהוא המשכה מעצמות החיות ולא בחי' מותרות כבשערות. והנמשל הוא כי אברהם הוא בחי' חסד עליון, והנה המשכה מבחי' חסד לנשי' הוא בבחי' קירוב דהיינו השפעה מבחי' מהות ועצמות החסד וכמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' והוא כמשל המשכה והתקשרות מהמוח עם הידים ושאר האברים וכדכתיב בנים אתם לה' ברא כרעא דאבוהי כרעא ממש שהרגל יש לו התקשרות ממש עם הראש, משא"כ ההשפעה הנמשכת מבחי' אברהם וחסד עליון להיות בחי' והנפש אשר עשו בחרן הוא בדילוג הערך בבחי' שערות לבד, ולכן אמרו דהוה מעיינא לי' ברישי' כי בבחי' שערות יוכל להתדבק הפסולת וכמארז"ל שסורו רע ולכן צריך שם בירור ותיקון להפריד הפסולת.

וזהו ג"כ ענין ואיש כי ימרט ראשו, כי בחי' איש למעלה הוא בחי' המדות עליונות חסד וגבורה כו', שמהן נמשך ההשפעה וחיות לעולמות יום ראשון בחי' חסד, יום ב' גבורה יום ג' רחמים כו', ויש בחי' ההשפעה שנמשכת בבחי' קירוב מצעם המדות, אך יש ההשפעה הנמשכת בבחי' דילוג והוא בחי' שערות דהאי איש שמבואר כוזה שמבחי' זו הוא הסתעפות הדינים, דהיינו שהמלאכים שהם שלוחי הדין וגבורות קשות יניקתם הוא מבחי' שערות הנ"ל, כי באור פני מלך חיים כתיב, ולא שייך תהוות גבורות קשות רק ע"י המשכה שבדילוג הערך בבחי' שערות לבד (והא דקשה לכאורה איך יתכן שהמדות יהיו מתוקנים ומהמוחין יהי' יניקה לחיצונים יובן ע"ד מ"ש במ"א בענין קפידא וכעס שהקפידא שהיא במח' היא בקל לבוא יותר ויותר מהכעס שהוא מדה שבלב כו', ולכן לאה דינא קשיא ורחל דינא רפיא), וזהו ענין דגליש למטרונייתא כדי להעביר הדינים הנמשכים מבחי' שערות דהאי איש שלא יומשך יניקה לשלוחי הדין כו'. והנה כמ"כ יובן בחי' זו למטה בעבודה שבחי' מותרי מוחין הוא ההתחכמות היתירה במילי דעלמא שהוא דילוג הערך לגבי הנשמה, וכמ"ש במ"א שע"ז נאמר ביפ"ת וגלחה את ראשה כו' להעביר מותרי

קנט

המשנת השערות מהמוח . . מותרי מוחין: ראה לקיטת אמור לא, ד ואילך. תצא לו, ג. לו, ב. ביאה"ז להצ"צ ח"א ס"ע שלב ואילך. ובכ"פ.

מ"ש במ"א בענין קפידא וכעס: ביאה"ז להצ"צ ע' תצא ואילך. ועוד.
וכמ"ש במ"א שע"ז נאמר ביפ"ת וגלחה את ראשה: לקיטת תצא לו, ג. לו, ב. ס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תחב"ב ע' תחלו ואילך. דרמ"צ קד, ב ואילך.

מוחזן כי לא לחכמים לחם, רק יגיע כפיך כי תאכל כתיב יגיע כפיך דוקא ולא לייגע השכל, אך כי ימרט ראשו הוא עקירת בחי' זו לגמרי שלא יזכר ולא יפקד והוא בחי' אתהפכא ממש משא"כ וגלחה כו' שעכ"ז נשארו המותרות בעיקרם רק שלא יגדלו ויצמחו זהו בחי' אתכפיא, וגם עמ"ש בלקית בהש"ש בדיה הסבי עינייך בפסוק שגלשו מהר כו' שבהעמיק מחשבתו בדברים תחתונים גם בתומצ' צ"ל בחי' זו שלא ישר ח"ו בלי כוונת הלב כו', ועי"ז קרה הוא טהור הוא, הוא ע"ד מ"ש בלויים לשון טהרה וטהרת אותם והיינו ע"י והעבירו תער על כל בשרם כו' כי הנה בחי' לויים הוא כמ"ש ועבד הלוי הוא כמ"ש במ"א.

ג) והנה טהרה מביאה לידי קדושה ובכהנים דכתיב ל' קדושה קדושים יהיו כתיב לא יגלחו כי קדושה הוא כד תלי ש'ערא, והיינו שכשהמשכה ממקום עליון ביותר אזי ההמשכה דוקא ע"י שערות וכמו יג"מ הרחמים שהו בחי' שערות וכו' לפי שהן המשכות מבחי' שלמעלה מההשתלשלות שצ"ל ע"י שערות שאל"כ ע"פ עילה ועלול לא היו יכולים לקבל וכו', משא"כ מבחי' שלמטה כשנמשך דרך בחי' שערות יוכל להיות יניקת החיצונים כנ"ל, וכנודע משל לזה מענין שיחת חולין של ת"ח דוקא, משא"כ השיחה של שארי אנשים הם דברי הבאי כו' וכן משלי שלמה כו', להיות כי בשלמה כתיב ויחכם מכל האדם לכן גם המשלים שלו הם חכמה עמוקה ונפלאה, ולכן ארזיל משמת ר"מ בטלו מושלי משלים, והיינו כי ר"מ הי' מבחי' מקור האור שלכן נק' מאיר ל' מאור הי' יכול להמשיל משלים כו', וזהו ענין שהלכות דתושבע"פ נק' בשם שערות כו' כמ"ש סלסלה ותרוממך, לפי שהמשכה היא מרצונו וחכמתו ית' שלמעלה מעלה מהשתלשלות כו' לכן א"א כ"א דרך שערות ולא בבחי' ערע' כו', וכענין אבא יונק ממולא כו'.

והנה ספירת העומר וספרתם ל' זיכוך ובהירות להיות בבחי' טהור הוא, שז"ע כי ימרט ראשו, כי בשעת יצ"מ הי' כי ברח העם ופי' בסש"ב

יגיע כפיך דוקא ולא לייגע השכל: ראה גם לקי"ת שלה מב, רע"ד. חוקת סו, ג. סה"מ חקסי"ח ע' קע.
 דיה ויקהל משה תשי"ב. לקי"ש ח"א ע' 188 ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' רעג.
 בלקית בשה"ש בדיה הסבי עינייך: דף לו, ג.
 שלא ישר ח"ו בלי זונת הלב: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **אחר כוונת הלב הן הדברים דבור ל' הנהגת מל' ידבר עמים.**
 שכשהמשכה ממקום עליון ביותר . . . ע"י שערות: ראה לקי"ת אמור לא, ד ואילך. ביאוריו להצ"ע ע' של.
 וכנודע משל לזה מענין שיחת חולין של ת"ח: ראה לקי"ת תצא לו, ב. נצבים בב, ב. דרמיצ קה, א. סה"מ תרפי"ט ע' 82.
 וספרתם ל' זיכוך ובהירות: ראה לקי"ת אמור לה, ב. אוה"ת חיי שרה קה, ב. ביאוריו להצ"ע ע' ע. ועוד.
 ופי' בסשי"ב: פלי"א (מ, ב).

קט

שז"ע אתכפיא שנכרחו מהרע והיינו שהגם שהי' הרע אצלם בשלימות מ"מ ברחו ממנו והיו בבחי' אתכפיא, וזהו כמ"ש וגלחה את ראשה שה"ע אתכפיא כי הגילוח הוא להעביר השערות, אבל עיקר השערות נשארים במקום גידולן שזהו כמשל אתכפיא עדיין, אבל ע"י ספה"ע בררו המדות להיות בבחי' איש הוא תיקון המדות בבחי' אתכפיא שז"ע כי ימרט ראשו טהור הוא כו' (אלא שאין מגלחין עד ערב שבועות שא"א להעביר המותרות עד שמתחלה יתבררו ויתפרדו להיות בפני עצמו כו', ויש מגלחין בל"ג בעומר י"ל דהיינו ענין שגלשו מהר הגלעד גל הוא ל"ג בעומר כמ"ש בסידור ע"פ עד הגל, מיהו ע"פ הקבלה אין לגלח עד ערב שבועות כו' ונ"ל משום דהוד שבהוד זהו בחי' ג"ל הנה זהו כשמונין הו' מדות כל א' כלולה מזו' אז הוד שבהוד הוא בחי' ל"ג, משא"כ כשמונין הנשיב ה"ח וה"ג וכל א' כלול מה' אז הוד שבהוד הוא בחג השבועות כו'), ואח"כ מתן תורה הוא התגלות בחי' קדושה כנ"ל, וכמארז"ל במ"ת נדמה להם כזקן כו'. והנה פ"י ותרוממך הוא ע"ד מ"ש ואנשי קדש תהיון לי שבחי' קדוש קדש ו' הנה הו' הוא המשכת בחי' שערות, אך קדש עליון הוא המקור שממנו נמשכים והוא בחי' רצונו וחכמתו כו' קרקפתא דתפילין ומוחא וכו', וע"י סלסלה דשערות והלכות דתושבע"פ יהי' בחי' ותרוממך לבחי' קדש כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ סמכוני באשישות כו'. נמצא סדר הדברים תחלה כשהוא בחי' אנוש צריך לבוא לעורר עצמו להיות בחי' גבר כו', ובעבודה ז"ע תיקון חצות כו', ואח"כ יבוא לבחי' איש אש יו"ד בחי' רצוא ושוב, ובהעמיק מחשבתו בדברים תחתונים צ"ל כי ימרט כו' ואז נקרא טהור הוא, ואח"כ יעלה ויגיע לבחי' אדם בחי' עסק התורה שהוא בחי' קדושה דתלי שערא מבחי' שער רישי' כעמר נקא וע"ז נאמר סלסלה ותרוממך כו'.

כמש בסידור ע"פ עד הגל: שו, ג ואילך.

וניל משום דהוד שבהוד: ראה בארוכה אה"ת ויקרא (כ"ד ז') ע' איקט.

קדוש קדש ו' . אך קדש עליון הוא המקור: ראה לק"ת בהעלותך ל, סעי'ג. נציבים נ, ב. שה"ש בא, ב.

לו, ד. ובכ"מ.

וכמ"ש במ"א ע"פ סמכוני באשישות: אה"ת שה"ש ס"ע רכז ואילך.

בס"ד. ש"פ אחו"ק, ד"ט.

דבר אל כל עדת בני ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני, וצ"ל הטעם שאמר קדושים תהיו מפני כי קדוש אני מהו דמיון הערך בין קדוש אני למה שאמר קדושים תהיו. הנה כתיב והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, וארז"ל בכ"ב דע"ה ע"ב אר"א עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה, ובס' כלי פז ע"פ זה הקשה בשם הרמ"ק איך שייך שיאמרו קדוש לפני הצדיקים כדרך שאומרים לפני הקב"ה. אך הנה יובן זה בהקדם ביאור ענין קדושים תהיו, הנה במד"ר ע"פ קדושים תהיו א"ר אבין משל למלך שעשו לו בני המדינה ג' עטרות מה עשה המלך נטל עטרה א' ונתן בראשו ושנים בראש בניו כו' יעו"ש, כך כתיב כי קדוש אני שנטל לעצמו פ"א קדוש, ושנים נתן בראש בניו שנאמר קדושים תהיו וכתיב והתקדשתם והייתם קדושים, הרי כ"פ קדוש שנתן לבניו. ולהריון זה צ"ל מה שחשיב בכ"מ שלשה דוקא כמו ג"פ קדוש וג' אבות וג' ידרגו: בישראל כהנים לויים וישראלים, ויעקב וישראל וישורון, וגם התורה היא בחי אוריין תליתא, וכאן חשיב ג"כ ג"פ קדוש. הנה ארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, שעל ג' דברים אלו הוא קיום ועמידת העולם.

ויובן זה בהקדם ענין ירידת הנשמה בגוף שהיא ירידה צורך עלי, וצ"ל מהו ענין הירידה הלא הנשמה כמו שהיתה למעלה קודם התלבשותה בגוף ונה"ב, הנה כתיב חי ה' אשר עמדתי לפניו שהי' למעלה מבחי עמידה וביטול לאלקות והיא מבחי טהורה היא כמ"ש נשמה שנתת כי טהורה היא, ולמה היתה כזאת מלפניו שתרד בגוף ותלכש בגוף ונה"ב, אך הענין הוא

דבר . . . קדושים: הוא ד"ה והתקדשתם והייתם קדושים תרכיז פ"ב ואלך (סה"מ תרכ"ז ע' פ), עם הגהות ותיקונים אחדים. ומיוסד על ד"ה קדושים תהיו: בסה"מ תקס"ב ח"א ע' קעד. ח"ב ע' תכ. ס' מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תקלג וע' תקפב. אודות ויקרא כרך ד ע' אינח. דרך מצותיך קנג, ב. וראה בשנינים ותוס' הגהות ד"ה קדושים תהיו: בסה"מ תרנ"ד ע' רמה. תרנ"ז ע' שלו. עטר"ת ע' שפ. תרפ"ג ע' רכא. ובדי"ה צאינה וראינה: בסה"מ תר"ן ע' שנא"ג. עור"ת ע' רג ואלך. רטו ואלך. רכא ואלך. תרח"צ ע' רמב. תשי"ח ע' 201. ובדי"ה כתר יתנו לך – תרמ"א (לא נדפס לע"ע). ד"ה יפה שעה, רשפי' רשפי' אש, ז' דברים נבראו – בסה"מ תרצ"ז ע' 229. ד"ה ומעין – בסה"מ תשי"ז ע' 64. ד"ה פדה בשלום בסה"מ תשי"ט ע' 185. ובס' כלי פז . . . הקשה בשם הרמ"ק: הובא באות' קדושים שם ע' אינח, ובתב דמה שחירק ע"ז בכלי פז זהו דוחק גדול. ע"ש. וז' אשור עמדתי לפניו: אשר אני עומד לא כתיב, אלא אשר עמדתי (ח"ג סח, ב') [סה"מ תשי"ח שם ע' 210 בהערה].

הנהגה הירידה היא צורך עלי, ועלי זו הוא ע"ד שארז"ל מקום שבוע"ת עומדין צדיג אין יכולים לעמוד שם, כי הנשמה קודם התלבשותה בגוף היתה בבחי' צדיקים, כי ענין הצדיקים הוא שלא חטא, וכמו"כ הנשמה קודם התלבשותה בגוף היתה בלא חטא ועון, וז"ע טהורה היא בלי חטא ועון, אך אחר ירידתה בגוף היא נעשית במדריגת בע"ת, כי התשובה אינה מעבירות דוקא כו', כ"א כמ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, וזהו ענין העלי' שאחר הירידה שע"י ירידתה בגוף ונה"ב עי"ז היא מתעלית בעילוי מכמו שהיתה קודם ירידתה. וביאור ענין ירידת הנשמה בגוף וענין עלייתה, הנה איתא בזהר שהמלאכים נקראים בשם נוני ימא, והיינו כמו שהדגים שבים הם מובלעים בים כך הנה המלאכים ההם הם תמיד בבחי' ביטול בתוך הים, וכך הנה יש נשמות שהם ג"כ בטלים בים והיינו הנשמה קודם התלבשותה בגוף היא עומדת בבחי' ביטול שהוא מ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו וכמו"כ המלאכים נקראים ג"כ עומדים כמ"ש שרפים עומדים שהנשמות קודם התלבשותם בגוף והמלאכים בבחי' זו הם במדרגה אחת שעומדים בבחי' ביטול, וזהו בחי' ים, ובחי' יבשה היא בחי' ארץ נפרדים וזהו הירידה מבחי' ים לבחי' יבשה ארץ נפרדים.

קסב

וביאור ענין ים ויבשה הנה כתיב לרוקע הארץ על המים, פי' כי הנה מתחלת הבריאה היו המים מקיפים את הארץ והארץ הי' מוקף מהמים מכל צד, ועל המים הי' בחי' הרוח כמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, והיינו כי יש ד' יסודות ארמ"ע וכל היסוד שהוא גשמי וכבד יותר הוא הי' למטה ביותר והיסוד הרוחני ממנו שוכן עליו, ולכן יסוד העפר שהוא גשמי וכבד יותר מכל הד' יסודות לכן הי' למטה יותר מכל הד' יסודות, ויסוד המים שהוא רוחני וקל יותר מיסוד העפר הי' מקיף את העפר, והרוח שהוא רוחני יותר מיסוד המים הוא שוכן על יסוד המים וכמ"ש ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים, וזהו מצד טבע הבריאה, ואח"כ גזר שיקורו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה דוקא שהמים לא יחופו על העפר כ"א המים יסתלקו למקום אחד, וזהו לרוקע הארץ על המים שיהי' הארץ על המים דוקא, כי עיקר המכוון הוא בשביל בריאת האדם וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי,

מקום שבוע"ת עומדים צדיג אין יכולים לעמוד שם: ראה הערת כ"ק אדמ"ר שלישיא בטה"מ תשי"ט שם (ע' 4-183) השק"ט ע"ד הדיעות וההלכה בזה.
 התשובה אינה מעבירות דוקא: ראה לק"ת דרושים לרי"ה ס. ד. וראה גם שם בלק ע"ד, א. האוינו ע"ג, ג. סה"מ תרצ"ז ע' 235. וש"נ. וראה גם לעיל סדי"ה שה תמים.
 שהמלאכים נקראים בשם נוני ימא: ראה וחי"ב מה, כ ובמק"מ שם. לק"ת צו ת, ג. שמיני יח, א ואילך (ע"פ הערה בטה"מ תשי"ט שם).
 ד' יסודות ארמ"ע: בעה"ה בטה"מ תשי"ח שם (ע' 204) מצ"י: ע"ד ד' יסודות: במדרש רבה פ"ד, יב. וחי"ב כג, כ. רנ"ג, ב. וחי"ג רכה, א. זהר חדש בראשית ספ"ה. ברמב"ם הל' יסודות ספ"ג ורפ"ד. ועוד. ע"כ. וראה בארוכה ד"ה מן מנה וד"ה לרוקע הארץ תרל"ג. וראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת הא'. וד"ה מי מוכוה. לקמו ד"ה זאת חוקת הב'.

וכריאת האדם א"א כ"א בארץ זוקא ולא בים כו' ולכן כתיב ירדתי הים, שעכשיו לאחר הגזירה כשצריכין להלוך על הים נקרא ירידה כי העפר הוא למעלה מבחי' הים, וזהו ע"פ פשוט.

ולהבין זה בלשון החסידות, הנה מי הים הם מלוחים בטבע שא"א לשתות אותם מחמת שהם מלוחים, והנה המים אלו שבים גופא כאשר בוקעים את עפר הארץ ויוצאין אזי הם מים חיים שאו הם מתוקים וערבים לשתות, הרי שמי הים גופא כשבוקעים את עפר הארץ נעשו מים חיים כו', כך הנה הנשמה כמו שהיתה למעלה היתה בבחי' ים שהמים הם מלוחים ובירידתה לגוף שנמשל לארץ אזי נעשה ע"י בשם מים חיים כו'. ולפ"ז הנה מים מלוחים הם חסרון כו'. אך כאמת הנה מי הים שהם מים מלוחים הם ג"כ מדרגה גבוהה אך אינם כמו מים חיים כו', כי הנה כתיב ולא תשבית מלח ברית אלקיך על כל קרבנך תקריב מלח, ובאהרן כתיב ברית מלח עולם כו', שענין המלח הוא שנותן טעם בדבר הנמלח בו, וכמו כאשר מולחים בשר הנה ראשית פעולתו שמוציא את הדם שהוא בחי' פסולת, ואח"כ נותן טעם בהבשר שבלא מלח א"א לאכול וכמ"ש היאכל תפל מבלי מלח שהמלח משלים הדבר ומקיימו, כך הנה יובן למעלה שהשרש המלח הוא מבחי' טעמים שהוא גבוה מאד, וז"ש מלח ברית אלקיך שהמלח הוא ברית המקשר ומחבר והיינו שמחבר בחי' שם הוי' בשם אלקים וזהו ברית אלקיך, ולכן מי הים מלוחים כי הנה בשם אלקים יש ק"ך צירופים שיש בו ה' אותיות וכל אות יש בו כ"ד צירופים, והנה משני אותיות אחרונים שהם אותיות ים יכול להיות יניקה לחיצונים, וז"ע אדמת בני חם שהם מ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים, וזהו פעולת המלח שהוא בחי' טעם והיינו מבחי' חכמה, שבחכמה אתברירו שלא יהי' יניקה לחיצונים ולכן מי הים מלוחים כו' כדי שלא יהי' יניקה לחיצונים מבחי' ים אותיות אחרונים דשם אלקים. והנה כאשר מי הים בוקעים את עפר הארץ אזי הם נעשים מים חיים שבחי' מים חיים הם גבוהים יותר מבחי' מי הים וכמשארז"ל שהמעין מטהר

קטג

מי הים הם מלוחים בטבע: ראה אודות קדושים שם ע' א"סא, שמוסיף: כמ"ש בשיע' הלי' שבת סי' שכ"ח טעף מיד והוא מהגמרא פ"ק שמונה שרצים דק"ט ע"א ודק"ח ע"ב.
 ולפ"ז הנה מים מלוחים הם חסרון: בהבא להלו' ראה אודות שם ע' א"סב.
 ולא תשבית מלח: בהבא להלו' ראה לקו"ת ויקרא ג' טע"ד ואילך.
 וכל אות יש בו כ"ד צירופים: הכוונה: בא כראש הצירוף – שאו היא הגוברת והעיקר בצירוף זה, וכמ"ש בשערי חיים פ"ב. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט שם. (וראה בארוכה בענין הקי"כ צירופים כאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' יט ואילך).
 משני אותיות אחרונים... יכול להיות יניקה: ראה שער הכוונות ענין הפסח דרוש א'. הוספות לתו"א ס"פ יתרו [קט, ד]. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט שם.
 המלח... מבחי' חכמה: ראה זח"א רמא, ב. לקו"ת ויקרא שם [הערה בסה"מ תש"ט שם].
 שבחכמה אתברירו: בהערה בסה"מ תש"ט (ע' 206) מצ"ח לכ"מ בזה.
 שהמעין מטהר בכל שהוא: רמב"ם הלי' מקוואות פ"ט ה"ח. ומה שצ"ל מים שכל גופו עולה בהם (שם

בכל שהוא, וגם המעיין מטהר אפי' טומאות חמורות כמו זבין ומצורעין וכן לקידוש מי חטאת צ"ל מים חיים דוקא, אבל מי הים יש דיעה שמי הים אינם אלא כמקוה ויש דיעה שמתהרים בזוחלין, אבל עכ"ז אינם כמו מים חיים. והוה הירידה צורך עליו כי הנשמה כמו שהיתה למעלה היתה בבחי' ים שמי הים הם מלוחים בחי' טעם דהיינו שהיתה בבחי' טעם והשגה באלקות, ונמצא שהביטול שלה הי' ע"פ הטעם וההשגה, אבל אחר ירידתה בגוף יכולה לבוא לבחי' מים חיים שגבוהים יותר מבחי' מי הים.

ולהבין זה בעבודה, הנה יש ב' מיני אהבות, והם אהבה שבכל נפשך ואהבת בכל מאדך, והנה אהבת שבכל נפשך היא אהבה שע"פ טעם ושכל וכמשל הנפש שמחי' את הגוף, הנה אם האדם אינו בשלימות בריאותו ירצה מאד שיתפשט הנפש שנית להחיות את הגוף מפני שיועד שטוב לו יותר כו', וכמו"כ יובן למעלה שהקב"ה מחי' את כל העולם לכן הוא אוהב אותו וכמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חיידך כו', אכן אהבת בכל מאדך הוא אהבה שלמעלה מן הטעם ודעת שהיא בלי גבול, והיינו לצאת מבחי' ההגבלה שע"י הגוף, ובכדי לבוא לבחי' אה"ר כו' זהו דוקא ע"י התלבשות הנשמה בגוף, והגוף והנה"ב מעלימים מסתירים ע"י נעשה התגברות התשוקה והאהבה לצאת מכלי הגוף המעלימים ומסתירים, וכמשל המים כאשר סותמים אותם לבלי יצאי הנה ע"י מתגברים המים יותר ושוברים הסתימה והולכים בתגבורת יותר, כן ממש הנה הנפש כמו שהיתה למעלה היתה בבחי' אהבה בכל נפשך אך לאחר ירידתה בגוף שהגוף ונה"ב מסתירים ומעלימים ונמשל לעפר שמסתיר ומעלים הנה כשבוקע את עפר הארץ דהיינו הגוף ונה"ב המסתירים נעשה בחי' מים חיים, שבעבודה הוא ענין אהבה שבכל מאדך שהיא בלי גבול בבחי' מס"ג, ונמשלה אהבה זו לבחי' מים חיים היינו כמו שהמים הנובעין מן המעיין הם נובעים תמיד, כך הנה אהבה זו יכולה להיות בתמידות, וזהו מ"ש זכור אב נמשך אחריו כמים שאהבה זו היא כמים שנמשכין תמיד מן המעיין, כי יש אהבה שהיא כרשפי אש והיא בחי' אהבה דבכל נפשך, אך הנה אהבה זו היא מחמת הטעם כנ"ל, ולכן בהחלף ההתבוננות הנה חולף ועובר גם האהבה הנולדה מההתבוננות, אבל בחי' אהבה זו שבכל מאדך יכולה להיות בתמידות שהיא למעלה מן הטעם כו'. וזהו לרוקע הארץ על המים שבחי' זו באה דוקא

רס"ד) – הרי גם טיפה אחת היא כמות מסיימת, ומורכבת מריבוי עצום של חלקים קטנים כו', ולכן במחשבה עיונית אפשר לצייר שתימשך ותתפשט באופן שתכסה כל גופו (וי"א שבעקבות התפתחות התעשי' בשנים האחרונות, יתכן שיהיה זה אפשרי גם בפועל לא רק במחשבה עיונית) – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בס' השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 629 הערה 49. ועד"ו בלקו"ש ח"ד ע' 1278. ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 162. ועוד. וכמשל המים: ראה גם לשי"ת מסעי צא, ג. דרושים לר"ה נה, ג. שה"ש מט, סעי"א. אותה בראשית רנד, ב. ועוד. לעיל ד"ה יפה שעה אחת. לקמן ד"ה שופטים.

שאהבה זו היא תניא פמ"ו (סו, א). סה"מ תש"ד ע' 174. ועוד.

ע"י בחי' ארץ הוא בחי' הגוף דוקא כדמיון המים כאשר בוקעים עפר הארץ נעשו מים חיים כן הוא כאשר יוצא מהגוף במס"נ באהבה דבכל מאדך היא יותר נעלה ממנו שהיתה קודם התלבשותה בגוף שהיתה בבחי' אהבה דבכל נפשך כו'. והנה הבהמ"ק נקרא בשם באר כמ"ש הרמב"ן שענין הבארות שחפר יצחק זהו ענין המקדשים בית ראשון ובית שני ע"ש, והנה בבהמ"ק היו מקריבין בהמה גשמית ע"ג המזבח והיו מעלים אותה, ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנום ובתפלה הוא בחי' העלאת הנפש באהבה דבכל מאדך ולכן אומרים אחר שמו"ע אליך ה' נפשי אשא שהוא בחי' מס"נ אהבה דבכל מאדך, וזהו עמוד העבודה שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע דוגמת עבודת הקרבנות שהי' מלמטלמ"ע וזהו בחי' רצוא, והוא בחי' קדוש הא' שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ועי"ז ממשיכים בחי' קדוש הא'.

והנה אחר הרצוא הוא ענין השוב וכמ"ש והחיות רצוא ושוב, והשוב הוא בחי' עמוד הגמ"ח שהוא כל המצות שנקראים בדרך כלל בשם מצות הצדקה וחסד כו', כי הנה אנו מברכין אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות ממשיכים מבחי' אשר תענוג עליון, דהנה כתיב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פי' כי ענין עבודת המצות הוא יותר טוב מרוב כל, פי' כל הוא עמוד המחבר געה"ת וגעה"ע, ופי' רוב כל היינו [כין יש כמה בחי' געה"ת וגעה"ע, ועשיית המצות בגשמיות הוא יותר טוב מכל בחי' הג"ע כי אף שהג"ע הוא תענוג נפלא מאד, וכמשארז"ל מוטב דלידיינ"י וליתי לעלמא דאתי שכדאי כל יסורי גיהנם בכדי לבוא לבחי' ג"ע, אך עכ"ז הנה המצוה בגשמיות היא יותר מכל תענוג שבג"ע וזהו כמשארז"ל יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי בעוה"ב בג"ע התשלום שכר הוא רק הארה מבחי' המצוה כנודע ולא המצוה עצמה, אכן למטה בעשיית המצוה הנה הוא עושה כל המצוה כו'.

קסה

בהמ"ק נקרא בשם באר כמ"ש הרמב"ן . . . זהו ענין המקדשים: פי' תולדות כו', כ. נוכר גם באוה"ת קדושים שם ע' איס ועוד. והבא ונת' בלק"ש ח"ל ע' 116 ואילך.
 בחי' קדושים הא"י בהבא להלן בענין ג"פ קדוש ראה בארוכה ד"ה ונקדשתי בתוך בני' וביאורו שבלק"ת אמור לא, א ואילך. ובאוה"ת נ"ד ע' תשטא כותב: בד"ה קדושים תהיו דתקסי"ב פי' רבינו ול ענין ג"פ קדוש ע"ד ג' עטרות א' נטל לעצמו ושתיים נתן לבניו והוא ע"ד שנתבאר בלק"ת פי' אמור ע"פ ונקדשתי בתוך בני' ובהיבאר יע"ש.
 כל המצות שנקראים . . . בשם מצות הצדקה: ראה תניא פלי"ז (מח, ב). תריא מקץ לת, ג. ג. מב, ג. לקו"ת דברים א, ד. שה"ש מד, ג. סה"מ מלוכת ח"א ע' רח. ושי"ג.
 מבחי' אשר תענוג עליון: בהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א כסה"מ תשי"ט שם מציון לתריא תצוה פא; א. לק"ת בשלח א, ד. . .
 ופי' רוב כל . . . יש כונה בחי': בהערה כסה"מ תשי"ט שם: להעיר מלק"ת פי' אמור ד"ה ונקדשתי רפי"ב ולא, בן.

וזהו לרוקע הארץ דוקא שבחי' זו היא ג"כ בארץ דוקא, כי המלאכים ביקשו שינתן להם התורה והיינו שביקשו שיתן להם פנימיות התורה היינו כי ל"ב חוטי הציצית רומזין לל"ב נתיבות החכמה ורצו שישגו בחי' ל"ב נתיבות החכמה כו' וכדומה, ולא ניתן להם כ"א ניתנה למטה בארץ דוקא, והיינו מפני שמה שהוא גבוה מאד הנה הוא נשפל למטה יותר, וכמו משל האותיות כאלו הם חקוקים על האבן טוב הנה מחמת בהירות האבן טוב אינם ניכרים כלל, כ"א כאשר חותמים אותם על השעיה אז הם ניכרים דוקא, או כמו משל ראי' ושמיעה שכח הראי' הוא רוחני יותר מכמו השמיעה וכמשארז"ל אינו דומה שמיעה לראי' שכח הראי' נעלה יותר, ואעפ"כ הנה כח הראי' תופס דבר גשמי דוקא ולא רוחני, כמו כח השמיעה שאינו תופס כ"א דבר רוחני שהוא הקול כו', והיינו מפני שכל הוא רוחני יותר הוא משפיל למטה ביותר, כך הנה המצות מחמת שהם גבוהים בשרשן מאד א"א להם להיות נגלים למעלה למלאכים כ"א למטה דוקא בארץ לנשמות כו'. וזהו לרוקע הארץ על המים כל"ח שהוא בחי' המשכת החסדים שבדרך כלל נקראת התורה ג"כ בשם חסד כמ"ש פי' פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה כו', וזהו בחי' קדוש הב' שנמשך ע"י המצות, וזהו מה שתרגם על הפסוק קק"ק קדיש בשמי מרומא עילאה בית שכינת', והיינו קדוש הא' שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע ועי"ז נמשך המשכה מלמעלה וזהו בשמי מרומא עילאה בית שכינת', וקדוש הב' הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה וזהו מה שתרגם קדיש על ארעא עובד גבורתי' שהוא בחי' המשכה למטה בארץ.

קדיש לעלם ולעלמי עלמאי זהו בחי' קדוש הג' שהוא בחי' קדוש דתורה, והיינו שכדי שיוכל להיות ההעלאה מלמטלמ"ע וההמשכה מלמעלמ"ט צריך להיות כח עי"ז מלמעלה, הן אמת שע"י שבוקעים את עפר הארץ דהיינו הגוף נעשה בחי' מים חיים, אך הכח עי"ז שיוכל לבקוע את עפר הארץ הוא הגוף צריך להיות כח עי"ז מלמעלה וכמו"כ בענין ההמשכה ע"י המצות, וזהו מעלת ומדריגת התורה, כי התורה יש בה בחי' העלאה ובחי' המשכה, כי הנה בתורה יש דיבור התורה ובחי' עיון התורה, דיבור התורה הוא

קסו

המלאכים ביקשו שינתן להם התורה: כהבא להלן ראה בארוכה ביאוריה א, סעי'ד ואל"ך. ולהצ"צ ע' תריב ואל"ך. וראה גם אוה"ת קדושים שם ע' א"סא.
 נשמה שהוא גבוה מאד . . . נשפל למטה יותר: ראה בארוכה אוה"ת וראא ע' קסב ואל"ך (ושם ה' משלים לענין זה). שם ע' ריב. וראה גם לקו"ת שה"ש כג, א. תרי"ח ויצא כג, ד. ובארוכה שערי אורה הפורים נח, איב. שם סה, א ואל"ך. וראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת. ובהערה בסה"מ תשי"ט שם.
 משל ראי' ושמיעה: ראה בארוכה בהמשך וככה תרל"ז פלי"ג. פנ"ז. ועוד בכ"מ (הערה בסה"מ תשי"ט שם). וראה גם תרי"א ס"פ וירא טו, ד. לקו"ת הנספוח לס' ויקרא נד, ג. ועל ד"ה זאת חוקת. לקמן ד"ה וידבר גר' אנכי.
 יש דיבור התורה ובחי' עיון התורה: ראה גם מאמרי אדה"ו ענינים ע' רכ"ה. מאמרי אדה"מ"צ ויקרא (כר ב) ע' תצג. ובכ"מ.

בח"י המשכה ועיון התורה הוא בח"י העלאה, כי העיון הוא שמקשר שכלו ומחשבתו בתורה, ובדרך כלל הוא בח"י תושב"כ ותושב"ע"פ ותושב"כ בח"י דבור וכמ"ש וידבר לאמר כו' ותושב"ע"פ העיקר הוא בבח"י עיון כו', וזהו הנותן כח לבא לבח"י העלאה הוא בח"י עיון התורה, והנותן כח לבוא לבח"י המשכה דמצות זהו בח"י דיבור התורה כו', וזהו קדיש לעלם ולעלמי עלמאי שכן זה ניתן לעלם ולעלמי עלמאי, פ"י שניתן כח זה לדורות ע"י התורה כדי שיוכל להיות בח"י העלאה והמשכה כו'.

וזהו קדושים תהיו כי קדוש אני, פ"י כי קדוש אני הוא בח"י הנותן כח בכס שתוכלו להיות קדושים, והוא בח"י עמוד התורה הנותן כח שיוכל להיות ב"פ קדוש ע"י העלאה והמשכה כנ"ל, וזהו פ"י א' בפ"י כי קדוש אני, וא"כ לא קשה מדי מהו דמיון הערך קדושים תהיו לבח"י כי קדוש אני כי בח"י קדוש אני הוא הנותן כח שתוכלו להיות בח"י קדושים כו', ואפ"ל שג' פעמים קדוש זהו ענין ג' פרשיות של ק"ש פ' ראשונה הוא בח"י העלאה שם מ"ב וכמ"ש בזה ששם מ"ב עולה ואינו יורד, ופ' שני' הוא בח"י המשכה שם ע"ב, ופ' ציצית הוא כנגד עמוד התורה הנותן כח שכתוב בה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ, פ"י אני הוא שנתתי בכס כח שתוכלו לצאת ממ"ט שע"ט שהייתם באמ"צ כו', וכמ"כ יש בח"י זו בכ"י להיות כח על העלאה וההמשכה.

וע"פ המדרש הנ"ל במשל למלך כו' נטל עטרה א' ונתנה בראשו ושנים בראש בניו, צ"ל מ"ש כי קדוש אני קאי על עמוד העבודה שהוא בח"י העלאה בכל מאדך ואינו נמשך מהעלאה למטה כלל כ"א ע"י העלאה זו נמשך למעלה, וזהו נטל עטרה א' ונתן בראשו דהיינו בח"י קדוש א' שנטל לעצמו, ושנים בראש בניו שהם ב' בח"י קדוש דהיינו בח"י קדוש דתורה וקדוש דגמ"ח הם בח"י המצות כנ"ל. והכח שיש בנש"י שיכולים לקבל ב' בח"י קדוש אלו זהו מפני שהם בני ישראל, וזהו מ"ש כאן דבר אל בניי, פ"י כי האבות נקראים ישראל כמו שארז"ל במד"ר שאברהם נק' ישראל ממ"ש ומושב בניי אשר ישבו במצרים ארבע מאות ושלשים שנה, והתחלת החשבון הוא מאברהם, א"כ נק' אברהם ישראל וכמ"כ יצחק דכתיב ואלה שמות בניי הבאים מצרימה את יעקב שגם יעקב הוא בכלל בניי ונמצא שגם יצחק נקרא ישראל, והיינו כי פ"י ישראל הוא ל' שררה מל' כי שרית עם אלקים שהוא בח"י שם הוי' המושל על שם אלקים, כי האבות היו מרכבה לבח"י חג"ת שלמעלה מבח"י שם אלקים כו', ונש"י הם בניי לכן הם הזוכים לקבל ב' בח"י קדוש אלו.

קסז

תושב"כ בח"י דבור . . . ותושב"ע"פ . . . בבח"י עיון: ראה ה"ל ת"ת לרבינו הקדוש ספ"ב. לקי"ת ויקרא ה. ב. ואל"ך [הערה בסה"מ תש"ט שם].

פ' ראשונה הוא בח"י העלאה שם מ"ב: ראה בכ"ז לקי"ת ואתנני יב. ד. אמ"כ שער הקי"ש פמ"ה. ובארוכה לקמן בשעה שהקדימו. וש"נ.

וע"פ הקבלה הנה ג"פ קדוש אלו הם כתר דאריך וכתר דז"א וכתר דמל', והנה פ"י עטרה א' שנטל לעצמו הוא בחי' כתר דאריך שנמשך ע"י בחי' בכל מאדך שהיא מגעת בעצמות אוא"ס כי מאד היא בלי גבול ולכן מגיע לבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' גבול, ושנים שנתן בראש בניו הם בחי' כתר דז"א וכתר דנוק', וישראל מפני שהם בני ישראל בחי' אבות הם המרכבה לבחי' חג"ת לכן הם הזוכים לקבל בחי' כתר דז"א וכתר דמל' ודל'.

וכ"ז הוא עכשיו, אבל לעתיד כתיב והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקב"ה, פ"י ציון הוא לשון סימן כמשארז"ל הוה מציין כו' והוא בחי' תורה שהיא סימן כמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וקאי על התורה כנודע שהתורה היא רק סימנים כמו שענין ל"ב חוטי הציצית רומזים לל"ב נתיבות החכמה שאין ערוך בין הל"ב חוטים לל"ב נתיבות החכמה רק שהם סימנים וכן ד' רשויות לשבת שרומזים למעלה כו', וירושלים הם בחי' המצות כנודע, וציון הוא פנימיות ירושלים שהוא בחי' תורה וכמ"ש כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים כו', והנה הנשאר בציון והנותר בירושלים, פ"י שנשאר בבחי' התורה והמצות אוי לעיל קדוש יאמר לו, שהמלאכים יאמרו קדוש לצדיקים כדרך שאומרים לפני הקב"ה, פ"י כי עכשיו המשכה הוא רק מלמעלה למטה אבל לא מלמלמ"ע, אבל לעיל הנה ה' עושה חדשה בארץ שיהי' המשכה מלמטה למעלה ג"כ פ"י שהמשכה שמלמעלה למטה יהי' גם לעיל אך יהי' המשכה אל מלמטה למעלה ג"כ, וע"ד מ"ש והי' כיום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חציים אל בחי' מל' יהי' כמו בחי' כתר, לכן הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו שקדוש הוא בחי' קדוש וא"ו בחי' המשכה שיומשך מירושלים אל הים הקדמוני כו'.

בערה"כ מרה"ד הביא בשם ספר [שמ"ל] שהביא בשם תיקונים שענין ירידת הנשמה בגוף נקרא בשם עיסקא, והוא ע"ד שארז"ל במד"ר שאדה"ר נקרא אריסו של הקב"ה וכן אברהם כו', וכמו"כ ענין ירידת הנשמה בגוף נקרא בשם עיסקא, כי למעלה יש ג"כ ריוח מירידת הנשמה בגוף והוא

וע"פ הקבלה . . . ג"פ קדוש: ראה בכ"ז בארוכה ביאור לז"ה קדושים תקס"ב – ס' מאמרי אדה"ר תקס"ב ח"א ע' קעת ואילך. שם ח"ב ע' תכב ואילך. דרמ"צ קנה. כ ואילך. ובשנויים בביאור לז"ה ונקדשתי שבלק"ת אמור לג. סעי"ב ואילך.

ציון הוא לשון סימן: ראה לק"ת דברים א, סעי"ב.

לעיל . . . עושה חדשה בארץ . . . מלמטה למעלה נ"כ: ראה גם תו"א בראשית ב, סעי"ב ואילך.

שקדוש הוא בחי' קדוש וא"ו: ראה לק"ת בהעלותך ל, סעי"ג. נצבים ג, כ. שה"ש כא, ב, לו, ד. ועוד. בערה"כ משה"ד הביא בשם ספר [שמ"ל] – בערכי הכינויים מבעל סדר הדורות הביא בשם ספר שמנה לחמו. ובהבא הללו ראה אה"ת משפטים ע' איקע. שם (כרז ח) ע' גיל. לעיל ד"ה אם כסף תלוה. – בענין רבית ועיסקא למעלה ראה לק"ת ח"ג ע' 1010 ואילך.

קסט

התוס' אור שממשיכים הנשמות למעלה. וא"כ לפי"ו שנקרא עיסקא י"ל כמו שבדין העיסקא ארו"ל או פלגא באגרא תרי תילתא בהפסידא או פלגא בהפסידא ותילתא באגרא, וכמו"כ כאן בענין ירידת הנשמה בגוף שנקרא עיסקא, הנה הקב"ה הוא הנותן את הנשמה שהוא המלוה ע"כ אינו נוטל לעצמו כ"א פעם א' קדוש ושנים בראש בניו שהוא תרי תילתא כו' (ופלגא בהפסידא י"ל ע"ד שאמר יצחק לפני הקב"ה פלגא עלי ופלגא עלך כו' ד"ע).

(בס"ד, ש"פ אמור)

קסט

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא, ופי' בזהר אמור דרפ"ט ע"א ובמק"מ שם אחותו היינו כנס"י לה יטמא בגינה, ווי"ש (בישעי' סי' ס"ג) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, שהקב"ה משפיל א"ע לע"ל לירד ולברר את הניצוצות, דהנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, והנה ביצ"מ כתיב ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך אני ולא שרף, שהמלאך לא הי' יכול להשפיל א"ע כ"כ לירד במקום גלולים וטנופת שמצרים נק' ערות הארץ, וכמ"ש במשה כצאתי את העיר אפרוש את כפי שלא הי' יכול להתפלל במצרים לפי שהי' מקום גלולים לכך הוצרך הקב"ה בעצמו לירד שם לפי שקמ"י כחשיכה כאורה שויו, וכמ"כ לע"ל הקב"ה בעצמו ישפיל א"ע לעשות נקמה כו', וזהו לה יטמא שבשביל כנס"י ישפיל א"ע לעשות נקמה כו', ומה ששייך זה הציווי לכהנים היינו לפי שהקב"ה נקרא כהן, וכמ"ש רז"ל בגמ' סנהדרין דל"ט ע"א א"ל ההוא צדוקי לר' אבוה אלקיכם כהן הוא דכתיב ויקחו לי תרומה.

והנה להבין זה צ"ל מה שמצינו בשה"ש שכנס"י נק' בשם אחותי כלה, וכמ"ש לבבתי אחותי כלה, וכתיב מה יפו דודיך אחותי כלה, ובשה"ש רבה ע"פ מה יפו דודיך אחותי כלה רשב"ן אמר בעשרה מקומות נקראו ישראל

ולאחותו הבתולה: הוא ד"ה זה בסה"מ תרכ"ו ע' רמח ואילך, וכאן בתוס' איזה הגהות. ונמצא כלשונו כאן גם בסה"מ תרנ"ח ע' קסט ואילך.
המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ תקס"ח ח"א ע' רט. אוד"ת אמור ע' קמט ואילך. אוד"ת נשא (כרך ה) ע' איתקעו [ד"ה ביום השני]. ד"ה זה באוד"ת אמור (כרך ב) ע' תקעו ואילך. וראה גם ד"ה זה משנת תשכ"ד. לקטי שיחות ח"ו ע' 153 ואילך.
שהקב"ה נק' כהן. . . אלקינס כהן הוא: נת' בד"ה ויקחו לי תרומה שבסה"מ תרכ"ח ע' פו, וע' צג ואילך. וראה בד"ה ולאחותו הבתולה תשכ"ד בענין מה שלפעמים מצינו שהקב"ה נק' כה"ג. ובלק"ש ח"ו ע' 153 ואילך.

ספר תרכ"ט

פפו

כלה שיתא הכא (היינו בשה"ש) וארבעה בנביאים וכנגדן לבש הקב"ה עשרה לבושים, וחשיב שם וילבש בגדי נקם (ישעי' נ"ט) זה הדור בלבשו, מדוע אדום ללבושיך (בישעי' ס"ג) משמע שמה שהקב"ה ילבש בגדי נקם זה ע"י שכנס"י נק' כלה דוקא, והענין הוא דהנה יש מעלה באחותי מה שאין בכלה ויש מעלה בכלה מה שאין באחותי, וכנס"י שנק' אחותי וכלה היינו שיש בה ב' המעלות של אחותי וכלה כו', וגם באברהם כתיב וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה, שנק' אחותי ואשה, והנה המעלה שיש באחותי הוא שהאבהה של אח ואחות הוא תמידית ואין לה הפסק, אבל באשה אינו כן שיכול להיות שיופסק האהבה וכמ"ש ושלחה מביתו והיתה לאיש אחר (בפי' כי תצא סי' ד"ד) ויש מעלה בכלה הוא שבאיש ואשה יכול להיות תולדה ודורות וכמ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם לאמר פרו ורבו, וגם שעד עתה ה' נק' רק שני חצאי גופים, וכד אודווגו נעשים שלם שאין להם שלימות זה בלא זה, ע' בזהר ויקרא ד"ז ע"ב.

ומה שכנס"י נק' בשם אחותי כלה שיש להם ב' המעלות, הענין הוא דהנה כתיב בראשית ברא אלקים, וארז"ל בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, דהנה כתיב המחודש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, דהיינו שבכל יום ויום נתחדש מע"ב מאין ליש ע"י זיו והארה חדשה מעצמות אוא"ס, וכמו שאנו רואים בשמש שבכל יום זורח השמש ושוקע וכמ"ש זורח השמש ובא השמש שבי"ב שעות היום זורח השמש ובלילה שוקע ולמחר חוזר וזורח, כך בכללות השתלשלות העולמות בכל יום נתחדש העולם, אך ההתחדשות הוא על אופן א' ממש שאין בזה שום תוס' וגרעון כלל וכמ"ש ויעמידם לעד לעולם, ומטעם זה נקראו גם המלאכים בשם עומדים לפי שעומדים תמיד במדרגה אחת. ופי' וענין המחודש בטובו בכי"ת מע"ב, שהתחדשות זו נק' מעשה בראשית, לפי שהתחדשות זו נעשה בשביל ישראל שנק' ראשית, והענין הוא דהנה ישראל הוא לי ראש דהיינו שכמו שהראש מתלבש בו מתחלה חיות הנפש ואח"כ מהראש נמשך החיות לכל הרמ"ח אברים ואפי' בשערות וצפרנים ובלתי אמצעית הראש אינו יכול להתלבש החיות ברמ"ח אברים, וכמ"כ יוכן ענין לי ראש שנש"י נק' ראש והיינו שעיקר ההמשכה נמשך בשביל נש"י ואח"כ נמשך ההמשכה גם בעולמות לחדש אותם מאין ליש, כמו שמהראש נמשך החיות לכל רמ"ח אברים, וזהו בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, ואח"כ את השמים כולל כל צבא השמים ואת הארץ כולל

דהנה כתיב המחודש בטובו: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחר"י ראה לקרית שה"ש כב, סעי"ב.ג. אה"ת דרזשים לחה"ש ס"ע קצ"ד.ה. וראה גם לעיל ד"ה יפה שעה א'. לקמן ד"ה והתהלכת'.
טאנו רואים בשמש שבכל יום זורח: בד"ה ביום השני שבאוה"ת נשא שם ע' איחקעו נוסף: רק שבעולם הגשמי לא נראה התחדשות זו רק בשמש, אבל באמת כן הוא בכל הנבראים.
ישראל הוא לי ראש: ראה לקרית שלח מה, ב. דרמ"צ טו, סעי"ב. לקמן ד"ה אני לדודי. וכמ"מ.

כל מה שיש על הארץ. ולכן ארז"ל שהמלאכים ממתינים מלומר שירה עד שיאמרו ישראל תחלה כמ"ש ברוך יחד כל כוכבי בקר שקאי על ק"ש שאומרים ישראל, וארז"ל ויריעו כל בני אלקים, והיינו כי השירה היא בכל בקר על התחדשות החיות ולכן צריכים ישראל לאמר תחלה, להיות כי עיקר ההתחדשות הוא בשביל ישראל כמאמר בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ואח"כ אומרים המלאכים ג"כ שירה כו'. ובוה יוכן מה שנש"י נק' אחותי שכמו שהאבה של אח ואחות היא תמידית שאינה נפסקת כנ"ל, כמו"כ ההשפעה שנמשך להחיות את העולמות שזהו בשביל ישראל שנק' ראשית היא נמשכת תדיר בלי הפסק ואף אם אין אתדל"ת כ"כ, והיינו מפני שנש"י עלו במח', וע"כ האהבה שלהם אינו נפסק, וזהו שיחוד א"א זיווגיהו תדיר ונק' תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין, והיינו לצורך קיום העולמות ויחוד זה נעשה ע"י נש"י לפי ששרש נש"י הוא מבחי' חכ' וכמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם.

ב) אך בחי' ומדרגת כלה היינו מה שע"י נש"י נמשך המשכת תוס' אורות כמו ע"ד שבת ור"ח שעושיין קרבן מוסף שהוא הוספה על ימות החול שהוא בחי' המשכת גילוי אלקות שלא עפ"י סדר השתל' והיינו כמו שהי' ביצימ' ובמ"ת דכתיב וירד הוי' על ה"ס שהי' גילוי אלקות למטה שלא עפ"י סדר השתלשלות כלל, כי ע"פ השתלשלות כתיב בראשית ברא אלקים, שמש ומגן הוי' אלקים ששם אלקים מסתיר על שם הוי', אבל במ"ת כתיב וירד הוי' שהי' גילוי מבחי' שם הוי' כמו שהוא שלא ע"י הסתר והעלם נתגלה למטה ממש, וכמ"ש פב"פ דיבר ה' עמכם (ע' בד"ה ראה אנכי (ד"ב) מענין הפרש פב"פ ובין פא"פ דמשה) ובחי' זו נק' כלה שכמו שע"י כלה נעשה הולדה, כמו"כ ע"י שישאל ממשיכים גילוי תוס' אוא"ס נק' נש"י או בשם כלה, אבל אעפ"כ יש בזה הפסק, כי לאחר מ"ת נפסק זה ועשו את העגל, וזהו בדרך כלל.

קעא

והנה בנפש יש ג"כ ב' בחי' אלו אחותי וכלה, אחותי הוא בחי' נה"א שהאהבה של הנה"א היא אהבה טבעית ואין לה הפסק, והיינו כמו שהנר טבעו לימשך אחר האבוקה, כך נה"א טבעה לימשך אחר הקב"ה כניצוץ אחר השלהבת ונק' אהבה טבעית רק שהיא מוסתרת, לכך כתיב פתחי לי

שבת ור"ח שעושיין קרבן מוסף: בדיה זה שבאה"ת אמור ע' תקעט: וכמו עדים שבת ור"ח יש תפלת מוסף, ולמה אין מתפללין תפלת מוסף בכל יום מששת ימי החול, אך הענין הוא כי תפלת מוסף הוא ע"ש תוס' אור.

ע' בד"ה ראה אנכי (ק"ב): אה"ת ראה ע' תרלה וע' תרמי"מא [נמצא גם בבתי' 2111 קמה, א ושם נרשם ככותרת המאמר: בסיד, ראה ב"ך (=תרכ"ב)]. ובשינויים קלים בדיה זה שבוה"מ תרכ"י (הוצאת תשמ"ט) ע' רז. וע' ריג.

והנה בנפש יש ג"כ ב' בחי' אלו: בכ"ז ראה לקו"ת שה"ש כט. רע"ג. לה, רע"ד. וראה גם תוי"א ויגש מד, ב.

שהאהבה של הנה"א . . . טבעית . . . כמו שהנר: ראה גם תניא פ"ט (כד, סע"א).

אחותי דהיינו שצריך לפתוח ולהוציאה מהעלם אל הגילוי, והיינו ע"י התבוננות דהיינו כשיתבונן איד שהוא חלק הוי' ונק' נר הוי' כמ"ש נר הוי' נשמת אדם, וטבעה של נר לימשך אחר האבוקה וע"ז מוציא אותה מהעלם אל הגילוי, וזהו בחי' אחותי. ובחי' כלה זהו ע"י נה"ב כי ע"י נה"ב נק' כנס"י בשם כלה, דהנה הנה"א עיקר ירידתה הוא בשביל נה"ב כי הנשמה בעצמה א"צ תיקון שכבר ניתקנה אלא עיקר ירידתה הוא בשביל נה"ב כדי לברר נה"ב, דהיינו שנה"ב שרשה מז"מ דתהו שנפלו בשבירה ונעשו בחי' נפרד ע"כ ירד הנה"א כדי לברר את נה"ב כדי שיהי' בכל לבבך בשני יצריך, ומזה הברור נעשה העלאת מ"ן וכל העלאת מ"ן גורם המשכת מ"ד שהוא המשכה חדשה בבחי' תוס' אור שלמעלה מסדר השתלשלות, והיינו לפי ששרש הנה"ב הוא מבחי' פני שור שמהשמאל, ושרש פני שור גבוה מאד מז"מ דתהו שלמעלה מבחי' תיקון, וע"כ יש לבהמה כח יותר מהאדם לפי ששרשה גבוה מבחי' אדם רק שנפלה למטה וכשמבררים אותה ועולה לשרשה נעשה מזה המשכת אא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות כמו שע"י שהיו מקריבין קרבן למטה מבהמה ששרשה מבחי' פני שור ה"י יורד אש שלמעלה ומכלה אותו שהי' העלאת הקרבן גורם המשכה, כך ע"י כירור נה"ב גורם המשכת אוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות, וזהו אדם ובהמה תושיע הוי', אדם היינו נה"א ובהמה היינו בחי' נה"ב וכשמבררים אותו גורם המשכת הוי', וזהו בחי' ומדרגת כלה שיש בנפש האדם כי ע"י העלאת נה"ב נמשך תוס' אור מלמעלה מהשתלשלות, זהו בחי' כלה היינו שנמשך הולדה חדשה כו'.

קעב

וזהו מ"ש ולאחותו הבתולה הקרובה אליו, אחותו הוא מדרגת אחותי, שזהו בחי' המחדש בטובו בכי"ת מע"ב, ובד"פ הוא בחי' אהבה טבעית של הנה"א, והקרובה הוא בחי' ומדרגת כלה, ע' במק"מ על הזהר ח"ג דפ"ט ע"א, דהנה כתיב כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כהוי' אלקינו בכל קראנו אליו ותניא בספרי אליו היינו אליו ולא למדותיו, וזהו בחי' ק"ש שהוא

ובחי' כלה זהו ע"י נה"ב: כד"ה זה באוה"ת אמור שם ריש ע' קנ: וע' בד"ה שחורה אני ונאח [לקי"ת שד"ש ג, טע"ג] איד שע"י הירידה נעשית בחי' כלה.
הנשמה בעצמה איצ תיקון: ראה תניא פל"ג, ובהכא להלן ראה גם תרי"א וישב ל, ב.
ששרש הנה"ב . . . מבחי' פני שור שמהשמאל: ראה תרי"א יתרו ע"א, טע"א ואלך.
אדם ובהמה תושיע הוי': כד"ה זה באוה"ת אמור שם: וע"י כירור זה דנה"ב תמעלה הנה"א וכמ"ש אדם ובהמה תושיע ה' כו', שע"י כירור דבהמה שהוא הנה"ב ע"י תושיע ה'.
והקרובה הוא בחי' ומדרגת כלה, ע' במק"מ על הזהר: הובא באוה"ת אמור שם ע' קנ: וראית ע"ז בזהר פ' אמור דפ"ט א' מה כתיב לעילא כי אם לשארו הקרוב אליו וכ' המק"מ וז"ל פ"י מה שארו דהתם הוא אשתו ה"נ ולאחותו דהכא תוא אשתו שהיא המל' כדמסיק, ודריש לה מגו"ש דקרוב יקרובה עכ"ל. וגם עפ"י פשוט כי אשתו קרובה אליו יותר מאחותו, ע"כ. וראה גם פירשי ער"פ.
בכל קראנו אליו . . . אליו ולא למדותיו וזהו בחי' ק"ש: ראה בארוכה סידור עם דא"ח פה, טע"ב ואלך.
ובכ"מ.

בחי' העלאה לעצמות אוא"ס, וזהו הקרובה אליו וכמ"ש וירם קרן לעמו כו' לבנ"י עם קרובו כו', דהנה תחלה כתיב ויעמידם לעד לעולם הודו על ארץ ושמים שהוא בחי' הוד וזיו והארה בעלמא, אבל וירם קרן לעמו כו' לבנ"י עם קרובו שממשיכים עצמות אוא"ס, והיינו ע"י תומ"צ כו', כי בתומ"צ כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום ששרש התורה והמצות הוא מבחי' אנכי מי שאנכי שהוא עצמות אוא"ס ממש, וזהו בחי' הקרובה אליו בחי' כלה כנ"ל שמחמת המשכה חדשה נק' כנס"י בשם כלה כמו שע"י הכלה נעשה הולדה כו', וזהו שנק' מ"ת ביום חתונתו שנק' הקב"ה בחי' חתן וכנס"י כלה, אך הנה מתחלה צריך שיהי' בתנ"לה דוקא אשר לא היתה לאיש וכמ"ש בתולה ואיש לא ידעה, דהנה כמו שיש איש בקדושה דהיינו אש יו"ד בחי' רשפי אש לאלקות כמ"כ בלע"ז יש ג"כ בחי' איש כמ"ש איש יודע ציד איש שדה דהיינו בחי' אש זרה לילך אחר תאוות גשמי', אך אשר לא היתה לאיש היינו כמ"ש גן נעול אחותי כלה שנועלי' פתחה שלא לילך אחר תאוות גשמי' וכמ"ש ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי דהיינו שיהיו שמורים משס"ה ל"ת דוקא ואז יכול להיות הקרובה אליו בחי' כלה.

א) ועתה י"ל מ"ש לה יטמא לה בגינה, דהנה כתיב כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, והנה ביצ"מ כתיב ועברתי באמ"צ, וכתיב ועבר הוי' לנגוף את מצרים וארז"ל אני ולא מלאך, לפי שהמלאך אינו יכול להשפיל א"ע במקום גלולים, ולכן במשה כתיב כצאתי את העיר אפרוש את כפי שלא הי' יכול להתפלל עליהם בתוך העיר לפי שהי' מקום גלולים וטנופת וכנ"ל, כך לע"ל כתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה כו', וכתיב אח"כ ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי, לפי כשצריך לברר את הניצוצים מאדום הוצרך הקב"ה להשפיל א"ע, וזהו וכל מלבושי אגאלתי שצריך ללכלך את הבגדים בדם לפי שכל מברר צריך להתלבש בלבוש המתברר, וכמו למשל במלחמה כשהורגים זאי' מלכלכים את הבגדים בדם ההורגים.

קעג אך לכאז' אין זה מוכן איך שייך זה למעלה, הענין הוא דהנה כתיב ככס כיון לבושו ובדם ענבים סותה, לבושו הוא בחי' מעשה המצות שהם נעשים

תחלה כתיב ויעמידם לעד לעולם: ראה בכ"ז לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי.
בלע"ז . . . איש יודע ציד איש שדה: ראה גם הוספת לביאוריו ח"י שרה קל, סעי' ואילך. סה"מ תר"ל ע' כג. ועוד.
גן נעול אחותי כלה שנועלי' פתחה: ראה גם אה"ת שה"ש ע' תלב. אה"ת דרושים למשמע ע' איתניב ואילך. המשך מצה זו תרי"מ פט"ו (ע' כא). ועוד.
דתנת כתיב ככס כיון לבושו: בהבא להלן עד סוף הפסיקא ראה תרי"א יחי' מו, ג (כאן הוא לשון התרי"א שם עם שינויים).
מעשה המצות . . . לבושים לנפש: ראה תרי"א ח"י שרה סז, א ואילך. משפטים עו, ג. עט, ב. וראה גם סה"מ מלוטק ח"א ע' רפט. ושי"ג.

לבושים לנפש לפי שרש המצות הוא מבחי' סוכ"ע, וכבס ביין לבושו היינו שהלבושים אלו צריך כיבוס ביין, יין הוא בחי' שמחה של מצוה וכמ"ש יין המשמת אלקים ואנשים לפי שמעשה המצות צריך לקיימן בשמחה, וכמ"ש תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שצ"ל העבודה בשמחה דוקא, והשמחה נמשך מהתבוננות זו גופא איך שהמצות הם למעלה מרוב כל כי כל הוא כמ"ש כי כל בשמים ובארץ, ות"י דאחיד בשמיא וארעא שהוא בחי' עמוד המחבר געה"ע עם געה"ת, והמצות הם למעלה מבחי' זו כי ג"ע ועוה"ב הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא וכמ"ש כי ב"יה הוי' צור עולמים בי"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז שהם רק בשני אותיות לבד שכלא חשיבי לגבי עצמם כח הדבור כו', וזהו מ"ש הודו על ארץ ושמים, שמים הוא בחי' געה"ע, וארץ שהוא בחי' געה"ת הוא רק הודו לבד שהוא בחי' זיו והארה כו', אבל וירם קרן לעמו שבני ישראל עם קרובו ממשכים עצמות או"ס ע"י המצות ועי"ז עושה המצוה בשמחה, וזהו כבס ביין לבושו שמכבס מעשה המצות בשמחה של מצוה. ומתחלה צריך עוד כיבוס בדם ענבים סוטה, והנה דם ענבים הוא בחי' מרירות על הריחוק, איך שהוא רחוק מאלקות, כי דם הוא בחי' גבורות שהוא מרירות על הריחוק איך שהוא רחוק מה' בתכלית, ובפרט כאשר הוי' ממאירי דחושבנא מן המעשים והדיבורים והמחשבות אשר לא לה' המה, וישוב אל ה' וירחמהו, וכמאמר אלקי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו, ואזי תהי' שמחת הנפש בקיום המצות ביתר שאת, וכל מה שתגדל הצמאון מחמת התבוננות הריחוק תגדל השמחה בקיום המצות מחמת המשכת או"ס ב"ה וכנ"ל שע"י המצות ממשיך מבחי' אנכי מי שאנכי עצמותו ומהותו, וזהו זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חייתני (תלים קי"ט נ') וכמאמר כי הם חיינו ואורך ימינו.

והנה ע"י קיום המצות עי"ז ממשכים שילבוש בגדי נקם שזוהו מ"ש (ישעי' ס"ג ג') ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי, והיינו בחי' לה יטמא, והענין הוא דהנה כתיב לבושי' כתלג חיור, ובנקמת אדום כתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וכתיב מדוע אדום ללבושיך, וארז"ל במד"ר תולדות פס"ג הוא אדום ותבשילו אדום כו' ופורע ממנו אדום, בלבוש אדום. הוא אדום שנאמר ויצא הראשון אדמוני, ופורע ממנו אדום שנאמר דודי צח ואדום (שה"ש ד') כלבוש אדום שנאמר מדוע אדום ללבושיך, ולכאורה אינו מובן למה לבוש אדום דוקא, אך הענין הוא דהנה אדום מורה על בחי' דין וגבורה, וגוון לבן מורה על בחי' חסד, וזהו בחי' לבושי' כתלג חיור בחי' חסד

מדוע אדום ללבושיך: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחר"י ראה ד"ה מדוע אדום ללבושיך באוה"ת נ"ך ע' ש.

בחי' חסד . . . יכילום אוה"ע לקבל ג"כ: כ"כ ראה תרי"א וישלח כו', סעי"א ואילך. בשלח סא, א ואילך. סידור עם דא"ח רצג, סעי"ב ואילך.

שטוב לכל, ומבחי' זו יכולים אה"ע לקבל ג"כ, דהנה מה שאוה"ע מקבלים יניקה והשפעה זהו מבחי' שלמעלה מהשתלשלות, שעפ"י השתלשלות אינם ראוים לקבל אלא כחוק הקצוב להם שהוא מעט מזעיר, רק שמגביהים א"ע לקבל יניקה והשפעה ממקום גבוה מאד ששם כחשיכה כאורה שוין, וכמ"ש שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך וכתוב כמה ארך אפים לפניו כו', וזהו מבחי' לבושו כתלג חיור שהוא בחי' חסד שטוב לכל ששם הכל שוין, וגם בחסד דאברהם שהוא רק כלי ולבוש לבחי' רב חסד (ע' בד"ה יביאו לבוש מל' (ד"ו) ובביאור ע"פ כי ידעתיו), הנה מצינו שאמר לו ישמעאל יחי לפניו, והיינו מפני שאברהם ה' בחי' חסד, ומבחי' לבוש החסד דאברהם נמשך יניקה לישמעאל כי יניקת החיצונים הוא רק מהלבושים כי יש אורות וכלים ולבושים ויניקתם הוא רק מהלבושים אך היינו מהלבושים שמשתלשלים מהחסדים, וכענין מאריך אף כמה א"א לפניו כו', וזהו שאמר הצדוקי לר' אבואה אלקיכם כהן הוא שהוא בחי' חסד, וע"כ אינו תופס מקום לפניו כלל, ולכן כדי ליפרע מהם צריך להתלבש בלבוש אדום שהוא בחי' דין, וזהו ופורע ממנו אדום דוקא.

ד) וְזָהָן מ"ש ברבות פ' משפטים תוך פ' למ"ד ע"פ אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה (שמואל א' ב') משל למלך שהבריונים שלו גינו אותו בפורפירא שהוא לבוש אמר להם המלך הנחתם הכל ועסקתם בפורפירא חייכם שאני מחליפה ופורע מכם שנאמר מדוע אדום ללבושיך (ישעי' ס"ו ס"ג), והיינו כנ"ל לפי שע"י בחי' לבושי' כתלג חיור ששם כחשיכה כאורה שוין יכולים ג"כ אוה"ע לקבל יניקה משם לפי שאינו תופס מקום כלל לפי שכולא קמי' כלא חשיב כמו דעה העליונה שכל מה שלמטה יותר הוא בחי' אין יותר וכל מה שלמעלה יותר הוא בחי' יש יותר, וזהו אל תרבו תדברו גבוהה כי אוה"ע אומרים שהוא גבוה שהוא בבחי' רוממות וכמ"ש רם על כל גוים הוי' ואומרים שעזב ה' את הארץ להיות שאינו תופס מקום כלל כו', וזהו שאמר הקב"ה חייכם שאני מחליפו ופורע מכם שנאמר מדוע אדום ללבושיך היינו שנמשך ומתלבש בבחי' ד"ת שהוא מדת המל' שזהו בחי' לבוש אדום, לפי שעיקר בנין המל' מהגבורות דוקא ששם תופס מקום מעשה התחתונים לפי שעיקר מלוכה

קעה

ע' בד"ה יביאו לבוש מל' (ד"ו): סה"מ תרכ"ז ע' קעו.

ובביאור ע"פ כי ידעתיו: אה"ת חיי שרה צ, ב ואילך. וראה גם ד"ה כי ידעתיו בסה"מ תרכ"ז ע' כה ואילך.

יש אורות וכלים ולבושים: ראה מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"א ע' עז ואילך. ושי"נ. אה"ת חיי שרה קה, ב. שה"ש (כרך ג) ע' תתקענ. המשך תעריב ח"ב ע' תתמו ואילך. ד"ה זה יתנו תשטי. ועוד.

וזהו מ"ש ברבות . . . משל למלך: ראה גם לקו"ת הוספות לס' ויקרא נא, ד. לקמן ד"ה ביום השני הקריב וד"ה יקח קרח.

אומרים אומרים . . . רם על כל גוים הוי': ראה תוי"א מקץ לד, ד. סידור עם דא"ח רלו, סע"בג. דרמ"צ קנב, א. לעיל ד"ה אר"י יתא חלקי, ושי"נ.

ספר תרכ"ט

קצנ

הוא על עם יש ודבר נפרד, והנה כשמתלבש במדת מל' שם כתיב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, וזהו שאני מחליפו ופורע מכם.

וזהו לה יטמא, שאלקיכם כהו הוא משפיל א"ע בבחי' גבורות כדי לברר את הניצוצים שנפלו בשבירה שנק' כשם טמא מת (ע' בד"ה ביום השני הקריב נתנאל ובד"ה להבין למה לעתיד יתבטלו הנביאים בהוספות לת"א במג"א, ובאגה"ק סי' כ"ח ד"ה למה נסמכה) לפי ששרש השבירה הוא מבחי' ז' מלכים דתהו שנאמר בהם וימלוך וימת ומזה נתהוו קליפות וסט"א, ולזה כשמבררים את הניצוצות מהקליפות נק' טמא מת, וזהו לה יטמא בגינה שבשביל נש"י יורד במקום הטומאה, הגם כי אלקיכם כהו הוא מ"מ יורד כו', וכמארז"ל במד"ר פ' בא פט"ו משל לכהן שנפלה תרומתו בבית הקברות, אמר מה אעשה לטמא א"ע א"א ולהניח תרומתי א"א מוטב לי לטמא א"ע פעם אחת וחזור ומטהר ולא אאבד את תרומתי, כך ישראל הם תרומתו שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה (ירמי' ב') והם בגלות בבית הקברות היינו מומ"ל דמיתו שז"ס בית הקברות, וההכרח להוציאם כי לא ידח ממנו נדח, לכן מוטב לטמא א"ע, וזהו לה יטמא שבשבילה יורד במקום הטומאה. וזהו וכל מלבושי אגאלתי ל', להם מגואל לשון טינוף ולכלוך, כי גם הניצוצות דתהו שנתבררו הם רחוקים עדיין מהקדושה, וזהו ע"ד שארז"ל בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש, הגם שהתרומה היא בחי' גבוה ונק' ג"כ קדש מ"מ בגדי אוכלי תרומה מדרס לקדש, וכמו יוחנן בן גודגדא שהי' אוכל על טה"ק מ"מ הי' מטפחתו מדרס לחטאת להיות ש"ע קידוש מי חטאת ממשך מבחי' מר"ס דעתיקא שלגבי מר"ס גם הקדש בחי' חוי"ב כחול יחשב, וכמו"כ יובן ענין מה שנאמר וכל מלבושי אגאלתי ל' טינוף ולכלוך, וגם לה יטמא שלגבי בחי' לבושי' כתלג חיור נק' בשם לכלוך וטומאה.

וזהו מה שאלקיכם כהו יורד במקום הטומאה ולוכש בגדי נקם ככדי להוציא את ישראל משם כו' ועי"ז מוציא גם הניצוצים מאדם בליעל מה שבלע מאדם דקדושה, אך הגורם לזה שיתלבש בבחי' לבוש אדום זהו ע"י מעשה המצות וכמ"ש (ישעי' נ"ט י"ז) וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו וילבש בגדי נקם, ש"ע"י וילבש צדקה כשריון שהוא מעשה המצות לפי שצדקה

ע' בד"ה ביום השני הקריב: סה"מ תרכ"ז ע' קפח.

ובד"ה להבין למה לעתיד . . בהוספות לת"א במג"א: דף ק"ו, סעי'ב ואילך.

לה יטמא שבשבילה יורד במקום הטומאה: בד"ה זה שבאוה"ת אמר שם ע' קנ"ג, מוסיף: "ואפ"ל כי משום הניצוצים דז' מלכין לא הי' מטמא כו', אלא לה יטמא כי כנסי' נק' אחותו והקרובה אליו כו' ועי"ז יתעלו הניצוצים ג"כ, כמשל הנז' במדש במי שאבדו לי פרוטות שמצ"ע אין כדאי לטרוח עליהם ולחפסם אלא ע"י שאבדו לו מרגילות ג"כ באותו מקום שמוכרח לחפסם עי"ז ימצא הפרוטות גי"כ. ובד"ה זה תשכ"ד כותב ע"ז שהו ענין נפלא.

שצדקה הוא כללות כל המצות: ראה לעיל ד"ה קדושים תהיו, ושי"נ.

קעו

הוא כללות כל המצות וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה, עיי' וילבש בגדי נקם שמתלבש בלבוש נקמה לעשות נקמה בגויים, וזהו שמשמע מהמד"ר הנ"ל שעיי' בחי' כלה שהוא בחי' ההמשכה חדשה שנמשך מאו"ס עיי' מעשה המצות כנ"ל בענין והיו הדברים כו' אשר אנכי כו' עיי' דוקא מתלבש הקב"ה בלבוש נקם תלבושת לברר הניצוצות, שעיי' וילבש צדקה עיי' נמשך וילבש בגדי נקם, ועיי' נעשה אני מדבר בצדקה רב להושיע, וכתוב וכובע ישועה בראשו שנעשה בחי' ישועה לישראל בחי' גאולה, וזהו אני מדבר בצדקה, דהיינו שיהי' בחי' אני בחי' מדבר, כי בזמן הגלות כתיב נאלמתי דומי' שהדבור נעלם ונסתר, וכמ"ש מי כמוכה באלים הוי' מי כמוכה באלמים שהדבור נעלם, וזהו מ"ש כרחל לפני גווי' נאלמה שהוא בבחי' שתיקה, אך עיי' מדוע אדום ללבושיך עיי' נעשה בחי' אני בבחי' מדבר וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר שיהי' בבחי' גילוי הדבור העליון שהוא בחי' אני בחי' מל', וזהו וכל מלבושי אגאלתי שיש בזה שני פי' אגאלתי לשון לכולך, כמ"ש לחם מגואל (מלאכי א' ז), והבי' לשון גאולה ושניהם אמת שמתחלה צריך להיות וכל מלבושי אגאלתי להתלבש בבחי' דין לברר את הניצוצי' מלעו"ז, ואח"כ נעשה גאולה לישראל בחי' אני מדבר בצדקה רב להושיע כו'.

בט"ד, ש"פ בהר"ב, ד"ט.

קעז

והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקי, ואולך אתכם קוממיות, וארז"ל (בסנהדרין דף ק) מאה אמה, וצ"ל מה"ע מאה אמה. הנה כתי' ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ אשר הלכו אלקי' לפדות לו לעם ולשום לו שם (בש"ב סי' ז' כ"ג), והנה בזה ההילוך יש ב' מיני הילוך והיינו מלמעלה

שעיי' וילבש צדקה . . . נעשה אני מדבר בצדקה: כהכא להלן עד סוף המאמר ראה אהי' ניד' עי' רצט. אגאלתי לשון לכולך . . . והבי' לשון נאלמה: מוכא באהי' אמור שם עי' קנב פי' הראשון בשם המצויץ עה"פ ופי' הכי' בשם הרמזי' פי' אמור פי"ט.

והתהלכתי בתוכם: מיוסד על ד"ה והתהלכתי: בסה"מ תקס"ט עי' קלא ואילך [שם הנחת כ"ק אדהאמיצ'. ונ"א בסה"מ הנחות הר"פ עי' קנז]. סי' מאמרי אדהאמיצ' ויקרא חי"ב עי' תשפת. [ועיי' עי' תשסד. תתצ]. אמרי בינה שער הקיש ספיד-פי"ט. אהי' בחוקותי (כרך ב) עי' תרמ. תרנד. תרעה. (כרך ד) עי' אקיע. מאמר זה נמצא בשינויים והוספות בד"ה וכי' תאמרו מה נאכל בסה"מ תרניח עי' קעה ואילך. וראה גם ד"ה הנה מה טוב תשכ"ט. ד"ה והתהלכתי תשי"א. תש"ג. תש"ח. יש ב' מיני הילוך: ראה גם לקיי' ח"ז עי' 200.

למטה ומלמטלמ"ע, וזהו מ"ש והתהלכתי ל' רבים שמורה על ב' מיני הילוך כו', וכמו בעבודת האדם יש ג"כ ב' מיני הילוך, וכמ"ש באברהם התהלך לפני הוי' תמים וכן בחזקי' כתי' אשר התהלכתי לפניך שהוא בחי' הילוך בבחי' פנים, וכתוב אחרי הוי' אלקיכם תלכו לכתך אחרי במדבר בחי' הילוך בבחי' אחוריים כו'.

והנה להבין זה צ"ל מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום, וארו"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ולכא' אינו מובן איך יכול להיות זה שיהי' כחדשים ממש, אך הענין הוא דהנה ידוע שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, והנה בחי' ממכ"ע זהו מ"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, בראשית הוא בחי' חכ' וכמ"ש בראשית ברא ות"י בחוכמתא כו', ומעשה בראשית הוא בחי' ששה מדות שמקבלים מבחי' חכ' כו', וזהו ענין בחי' ציור אדם, והיינו שכמו שיש באדם התחלקות ראש וגוף ורגל שראשית התלבשות החיות מהנפש הוא בראש ואח"כ נתפשט לכל הרמ"ח אברים וכל אחד מקבל חיות פרטי כו', כמו העין מקבל כח הראי' והאזן כח השמיעה והיד כח המעשה כו', וכך בחי' ממכ"ע היינו בחי' חיות אלקות שנמשך בבחי' השתלשלו' המדרגות בכל עולם ועולם לפי ערכו כמו ג"ע העליון נמשך בו התגלות זיו השכינה בבחי' גילוי יותר מבחי' ג"ע התחתון, וכן בעולמות יש בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין שמאיר שם אלקות בבחי' גילוי עד שהם בתכלית הביטול, ויש עלמין דאתגליין היינו שאינו מאיר שם אלקות בבחי' גילוי כ"כ, ודרך כלל בריאה נק' עלמין סתימין כו' עולם המחשבה, ויצו' הוא בחי' דבור שנמשך בכל עולם ועולם לפי ערכו, וכמו שאנו רואים למטה שיש התחלקות בחי' דצח"ם, שבדומם הגם שיש בו חיות המח' אותו, אמנם החיות אשר בו הוא מצומצם ביותר, ובצומח יש בו חיות יותר שהרי מלוכבש בו נפש הצומחת, ובחי' יש יותר חיות שיש בו נפש החיונית כו', ובאדם יש חיות יותר שהרי יש בו נפש המדברת, וכך למעלה ד' עולמות אבי"ע נמשלו לדצח"מ, שבאצי' מאיר גילוי אלקותו ית' וז"ע בחי' אדם, ובבריאה אינו מאיר האור כמו שהוא באצי' שהרי הוא בחי' בריאה יש מאין, שאינו כדרך לגבי האצי' שהוא גילוי ההעלם מאלקות, וביצי' מתמעט האור עוד יותר, ובעשי' מתמעט עוד. וזהו הנק'

קצה

והיו הדברים . . . אנכי מצוך היום: ראה גם לקו"ת ר"פ דברים א, ב. שה"ש לד, ג.
 בכל יום יהיו בעיניך כחדשים . . . כחדשים ממש: להעיר, דהגם שהלשון במרו"ל זה הוא כחדשים (ככ"ף הדמיון) – הכוונה היא שהענין ד'כחדשים' יהי' באמת. ולהעיר מהלשון בלקו"ת דברים (א, ב):
 „כחדשים ממש“ (סוה"מ מלוקט ח"ג ע' רלא, הערה 4).
 שיש ב' בחי' ממכ"ע וסוכ"ע: בהבא להלו' אודות ב' ההמשכות ראה גם לעיל ד"ה תמים ודיה ולאחותו הבתולה.
 התלבשות החיות מהנפש הוא בראש: ראה גם תניא פניא (עא, א). פניב (עב, ב).
 האצי' שהוא גילוי ההעלם: ראה תרי"א משפטים עו, א. וראה באריכה אודות בלק ע' תתקפד ואילך.
 אה"ת ענינים ס"ע רא ואילך.

בשם ממכ"ע שאו"ס מתלבש בכל עולם ועולם לפי ערכו כו', והיינו שכמו הנשמה שמחיה את הגוף הנה היא מחי' כל אבר לפי ערכו, כמ"כ מה שאו"ס מחי' את העולמות הנה הוא מחי' כל עולם לפי ערכו שכמו שאין ערוך חיות הרגל לגבי חיות הראש כמ"כ אין ערוך חיות העשי' לגבי האצו', וכד"פ בכל עולם עצמו יש ראש ורגל כו' וכמ"ש מזה במ"א, וזהו המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב שהוא בחי' התחדשות החיות מבחי' ממכ"ע.

אך או"ס הסוכ"ע הוא למעלה מבחי' התחלקות המדרגות מעלה ומטה, ואצ" ועשי' שוין ממש לפניו וכמ"ש והקדוש בשמים ובארץ, שהוא קדוש ומובדל מבחי' שמים כמו מבחי' ארץ, ואין שם התחלקות מעלה ומטה כלל, ולכן ארו"ל כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו שנא' ומתחת זרועות עולם, והיינו כי כשמשפיל א"ע עד קצה התחתון או הקב"ה שהוא או"ס הסוכ"ע מגביהו לפי שבבחי' סוכ"ע מעלה ומטה שוין ולכן כשמשפיל א"ע עד קצה התחתון ה"ה סמוך וקרוב לבחי' או"ס הסוכ"ע, ומחמת עוצם הביטול שלו הרי הוא כלי לבחי' או"ס הסוכ"ע כמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכא ושלפל רוח כו'.

והנה ע"י המצות ממשיכים גילוי או"ס מבחי' סוכ"ע, ולכן מברכין על עשיית המצות אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות ממשיכין מבחי' קדש העליון. וזהו מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך בחי' אנכי מי שאנכי, ולכן בכל יום יהיו בעיניך כחדשי' שהוא בחי' המשכה חדשה לגמרי לפי שע"י נמשך המשכה מבחי' סוכ"ע ואינו כמו המחדש בטובו בכ"י כו' שאף שהוא המשכה חדשה מ"מ אינו דבר חדש לגמרי רק שהוא לחדש הישנות כלבד, וכמו שאנו רואים שבכל יום החמה זורחת ובערב היא שוקעת, ואח"כ היא חוזרת וזורחת שהוא בחי' חידוש אך החידוש הוא על אופן אחד כו' כמו שהי' אתמול כמ"כ הוא עתה ואין זה חידוש גמור, או כמו למשל המאכל שהוא מחי' את האדם ואם לא המאכל הי' מתחלש כחות הנפש, וע"י המאכל נתחדש ונתחזק, מ"מ הוא רק לחדש את הישנות, והיינו לפי שהוא רק המשכה מבחי' ממכ"ע, אך ע"י המצות ממשיכים המשכה חדשה לגמרי וכמו שאנו מבקשים אור חדש על ציון תאיר כו' שהוא המשכה חדשה לגמרי לפי שהוא המשכה מבחי' סוכ"ע. והנה זהו היום דוקא בחי' היום לעשותם, שבעוה"ז דוקא יש בחי' כח הוה להמשיך המשכה חדשה כי עוה"ב הוא בחי' ממכ"ע בחי' עולם

קעט

מחי' כל עולם לפי ערכו . . . ראש ורגל כו' וכמ"ש מזה במ"א: ראה לקו"ת נשא כג, ד. אוה"ת נשא ע' רכה ואילך. וע' רמא ואילך. רגא ואילך. ובכ"מ.
ע"י המצות ממשיכים גילוי או"ס מבחי' סוכ"ע: ראה גם אנה"ק סי' ג (קל, א). ובכ"מ.
אור חדש על ציון תאיר: ראה גם לעיל ד"ה שה תמים. ושינ'.
היום לעשותם שבעוה"ז דוקא יש בחי' הכח הזה: בהבא להלן ראה בארוכה לקו"ת פינתם עה, סע"ב ואילך. שם עו, סע"ד. סידור עם דא"ח לב, א ואילך. לג, א. סה"מ תרל"ה חיב ע' שעג ואילך.

ברור וכל א' על מקומו יבא, וע"כ א"א להגיע לבחי' ג"ע כ"א ע"י גיהנם ונהר דינור ואח"כ יכול להיות נהנה מזיו השכינה, וכמארז"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי, שצ"ל תחלה גיהנם, ואז יוכל לבוא לידי השגה בג"ע ליהנות מזיו השכינה, והיינו לפי שהוא בבחי' ממכ"ע כו', משא"כ בעוה"ז שהוא עולם המעשה מאיר שם בחי' סוכ"ע, וע"כ יכול להמשיך המשכת בחי' סוכ"ע, וזהו שתשובה הוא היום בעוה"ז דוקא ויכול להיות שיתהפך מרע לטוב ממש כרגע א', וזהו היום בעוה"ז דוקא, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, לפי שבעוה"ז דוקא יכולים להמשיך ע"י המצות המשכת בחי' סוכ"ע שהוא בחי' המשכה חדשה לגמרי כו'.

והנה בזה יובן משארז"ל בכרכות דל"ה ב' בזמן שישראל עושי' רצונו של מקום מלאכתו נעשית ע"י אחרים שנא' ועמדו זרים ורעו צאנכם, ובזמן שאין עושי' רש"מ מלאכתו נעשית ע"י עצמן שנא' ואספת דגנך ולכאוי' אינו מובן הלא ואספת דגנך נאמרה בפ' שני' של ק"ש שנא' אם שמעו תשמעו אל מצותי והאזן נק' אין ערש"מ, ותירץ הה"מ וצ"ל נ"ע דלכך נק' פ' שני' אין עושי' רש"מ לפי שלא נז' בה בכל מאדכם כמו בפ' ראשונה שנא' בה בכל מאדך, וגם זה עדיין אינו מובן וכי מפני שלא נא' בה בכל מאדכם יהי' נק' אין עושי' רש"מ שהרי נאמר בה בכל לבבכם ובכל נפשכם. אך הנה להבין זה צ"ל מקודם פ"י מקום, דהנה כתי' הנה מקום אתי ופי' רז"ל הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו, והענין הוא דהנה מקום הוא כולל ו"ק מעלה ומטה מזרח מערב צפון דרום, והנה כמו שיש למטה ו"ק כמו"כ למעלה יש ג"כ בחי' מקום שהוא שרש של המקום בחי' ו"ק, מעלה ומטה ופי' מעלה היינו מה שלמעלה מהשגה נק' מעלה ומה שבהשגה נק' מטה כו', וכמו געה"ע וגעה"ת שלכך נק' געה"ע לפי שהוא למעלה מהשגה לנשמות שבגעה"ת, וכן צפון ודרום הוא בחי' חסד וגבורה, ושרש המקום הוא בחי' ו' מדות עליונות לך הוי' הגדולה והגבורה כו'. והנה כ"ז הוא בחי' ממכ"ע שנעשה מקור לעולמות שנק' מקום, אבל אוא"ס הסוכ"ע הוא למעלה מבחי' גדר מקום ואין ערוך אליו כלל, וכמו שאין ערוך בחי' גבול ומספר לגבי בחי' שלמעלה מגדר מספר וגבול כלל. אך בחי' עושי' רש"מ ע"י ממשיכי' מבחי' רצון שהוא בחי' סוכ"ע בבחי' מקום, וזהו עושי' רש"מ כו', והנה כדי שיומשך מבחי' סוכ"ע שבלי גבול כלל הוא בחי' רצונו כו'.

קפ

שחשובת . . . בעוה"ז דוקא: ראה מאמרים שנשמנו בהערה שלפניו. וראה גם לקו"ת שלח לט, ג"ד. ובארוכה סה"מ אעתי' ע' קמד ואילך.
 בזמן שישראל עושי' . . . ותירץ הה"מ וצ"ל נ"ע: בספרו או"ת (הוצאת קה"ת) פ' עקב נג, סעי'ג ואילך.
 וראה עוד בכ"ז [בנוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר] לקו"ת שלח מב, ג ואילך. אמ"ב שער הק"ש פפ"י.
 אה"ת נ"ד (כ"ד ב) ע' חתננו. המשך מים רבים תרל"ו פ' קסט (ע' קלו"ח). ובארוכה המשך תרס"ו ע' כט"ל.
 נה"ט. לקו"ש ח"ב ע' 98 ואילך. ושי"נ.
 מעלה ומטה . . . שלמעלה מהשגה נק' מעלה: ראה רמב"ם הל' יסודות" פ"ב ה"ו. וראה גם לקו"ת בחוקותי מה, ב. המשך תעריב ח"ב ע' תתקכ"א. ועוד.

זהו ע"י ככלי מאדך דוקא שהוא בחי' בלי גבול שיש בנפש כי יש ב' בחי' רצון, רצון שעפ"י שכל שהוא מתלבש בכלי, ויש בחי' רצון שלמעלה מהשכל לצאת מכלי הגוף ואין כלי לבחי' רצון זה וע"ז נמשך מלמעלה ג"כ בחי' רש"מ שהוא בחי' אוא"ס שבלי גבול כלל שלמעלה מהמצרים וגבולים בבחי' מקום כו', וזהו שבפ' ראשונה שנו' בה בכל מאדך נק' עושין רש"מ, והיינו לפי שכדי שיומשך מבחי' רצון זהו דוקא ע"י בכל מאדך, משא"כ פ' שני' שלא נו' בה בכל מאדך נק' אין עושין רש"מ.

וביאור הענין, הנה כתיב ותקנא רחל באחותה וארז"ל במדרש פ' ויצא פ' ע"א א"ר יצחק כתי' (משלי כ"ג) אל יקנא לבך בחטאים כ"א ביראת ה' כל היום ואת אמרת ותקנא רחל באחותה אלא מלמד שקינאתה במעשיה הטובים אמרה אילולי שהיא צדקת לא היתה יולדת. והענין הוא דהנה כתי' שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, שם ה' גדולה לאה שם ה' קטנה רחל, והיינו שלאה היא בחי' עלמא דאתכסי' שמאיר שם בחי' גילוי אלקות הסוכ"ע וע"כ שם הוא בתכלית הביטול, בחי' ביטול במציאות ממש, ולכן לאה ילדה ששה בנים שהוא בחי' ששה מדות לך הוי' הגדולה והגבורה שהם בבחי' ביטול כו', משא"כ רחל הוא בחי' עלמא דאתגלי' שנעשה מקור לעולמות הנפרדי' ואינו מאיר שם הביטול בתכלית עד שיכול להיות כרחל לפני גוזזי' נאלמה שבחי' הדבור הוא בגלות, וזהו ותקנא רחל באחותה היינו שרצתה שיומשך הביטול בעלמא דאתגלי' כמו בעלמא דאתכסי' שיומשך גם למטה גילוי בחי' סוכ"ע. וזהו ענין עושין רש"מ שיומשך מבחי' רצון במקום שהוא בחי' עלמא דאתגלי' ויהי' גם המקום בבחי' ביטול וכמ"ש הנה מקום אתי שהמקום הוא אתי בתכלית הביטול, כשמאיר במקום בחי' שלמעלה מהמקום, וכמו מקום הארון אינו מן המדה לפי שהמקום הי' בטל בתכלית הביטול לפי שהי' מאיר שם גילוי אוא"ס הסוכ"ע שלמעלה מבחי' מקום, וע"כ הי' המקום בטל כו'.

ובזה יובן מה שבזמן שערש"מ כתי' ועמדו זרים ורעו צאנכם ובזמן שאין ערש"מ כתי' ואספת דגנך, דלכאוי' אינו מובן כלל למה הי' זה מלפניו ית' שיהא האדם צריך לעשות מלאכה בעבודת האדמה לחרוש ולזרוע כו', ולמה לא נברא לפניו הכל מתוקן כי האדם הוא תכלית הבריאה, וכמ"ש כי זה כל האדם וארז"ל כל העולם לא נברא אלא בשביל לצוות לזה, וכמו שיהי' לע"ל שארז"ל עתידה א"י שתוציא גלוסקאות וכלי מילת, והיינו שיצמח

קפא

בכל מאדך . . . בחי' בלי גבול שיש בנפש: בשולי הגליון נרשם בגוכייק: **הגם שבלי גבול של האדם הוא לגבי ית' בחי' הגבלה, מ"מ הרי ארז"ל במד"ר ע"פ שור או כשב כשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחו, וכשהוא נותן נותן לפי כחו.**
יש ב' בחי' רצון: ראה ת"א ויקהל פו, ד. דרמ"צ פת. א. ובכ"מ.
ותקנא רחל באחותה: ראה גם אה"ת בחוקותי שם (כרך ב) ריש ע' תרטא. שם (כרך ד) ריש ע' אקעח.

מאכלים ובגדים מוכנים. אך הענין הוא דהנה ענין המלאכה ל"ט מלאכות שהוא ענין בחי' בירורים לברר את הטוב מהרע, דהיינו שע"י שיעשה האדם מלאכה ומנחם כחו וחיותו באתו מלאכה עד שמרויח ונותן מזה צדקה עי"ז מתברר הטוב מהרע, וכן הוא כל המלאכות שהם בירורים, וכן אכילה הוא בחי' בירור לפי שע"י כח האכילה הוא לומד ומתפלל עי"ז נעשה בחי' בירור הטוב מהרע, וזהו ואספת דגנך שהוא בחי' בירורי ניצוצות כו', והנה בחי' בירורים זה אינו צריך כ"א כשאין עושי' רש"מ דהיינו כשאין מאיר המשכת סוכ"ע בממכ"ע, משא"כ כשעושי' רש"מ אינו צריך לבחי' בירורים זה רק ממילא יוכלול הניצוצות כביטול הניצוץ בשלהבת כו', וכמו שבשבת בורר אסור, ואעפ"כ יש גי' בחי' בירור שע"י האכילה, שבשבת מצוה לאכול דוקא, והיינו לפי שבשבת מאיר מוחין דאבא ע"כ א"צ לבחי' בירורים אלא ממילא הם נכללים כו', וכך כשישראל עושי' רש"מ שהוא המשכת סוכ"ע בבחי' מקום אזי ועמדו זרים ורעו צאנכם, לפי שא"צ לבחי' בירורים כו'.

וְזָהוּ גי' מ"ש וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע כו' וצויתו את ברכתי לכם כו'. והענין הוא דהנה כתיב גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, וארז"ל במדרש ע"ז שבשומרי שביעית הכתוב מדבר, והיינו לפי שכדי לשמור שביעית צריך ע"ז גבורי כח התגברות יתירה שלא לחרוש ולא לזרוע כלל, וגם אח"כ כשהספיחים יעלו מאל' אסור לאסוף אותם אל הבית, ונמצא שהוא התגברות יתירה כנגד היצה"ר כו', וזהו עושי דברו שעושי' את בחי' הדבור, כי דברו הוא בחי' דבור עליון שנעשה מקור לעולמות הנפרדים כו' בחי' רחל עלמא דאתגלי' כו', ועושי דברו היינו שממשיכים מבחי' עושי' רצונו ש"מ דהיינו מבחי' רצה"ע בבחי' דבור שהוא בחי' עושי' רש"מ כו', וזהו עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו נעשה קודם לנשמע, כי עשי' לעילא דהיינו בבחי' רצה"ע בחי' כתר כו', וזהו גבורי כח כו' שהוא בחי' ועתה יגדל נא כח אד' שהוא כח של שם אד' כו' שהוא בחי' ממלא, וכח אד' הוא בחי' סוכ"ע כו', וזהו שבשביעית אסור לחרוש ולזרוע, לפי שבשביעית שהוא המשכה מבחי' סוכ"ע בחי' עושי דברו עי"ז ממילא הם נכללים, וזהו וצויתו את ברכתי לכם בשנה הששית שהיא בחי' ברכה והמשכה והתגלות למטה ועי"ז ממילא לא יהיו צריכים לבחי' עבודה שהוא בחי' בירורים לברר את הטוב מן הרע כי ממילא יבוער הרע כי אור דוחה הרבה חשך ודרך כלל המשכת הוטוב [הוא] בחי' המשכת המקיפים והמקיף מסמא עיני החיצונים כו'.

קפב

ענין המלאכה . . . בחי' בירורים: ראה גם סה"מ תר"ל ע' רנב ואילך. ועוד.

שבשבת בודד אסור . . . יש גי' בחי' בירור: ראה תר"א ח"י שרה טו, ג. בשלח טו, סעי' ב. הוספת לתר"א תשא ק"ג, א. לקיטת בלק עב, א. ובכ"מ.

דמנה כתיב גבורי כח עושי דברו: בהבא להלן ראה אוה"ת בחוקותי (כרד ז) ע' אקעח. אוה"ת ג"ד (כרד ב) ע' תתנד.

שבשביעית . . . המשכה מבחי' סוכ"ע: ראה לקיטת בהר מב, ד.

ובכ"ז יובן ג"כ ההפרש מה שבפ' ראשונה כתיב מתחלה והיו הדברים האלה שהוא בחי' תורה, ואח"כ וקשרתם שהוא בחי' מעשה המצות כי הוקשה כל התורה לתפילין כו', ובפ' שני' כתיב מתחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם כו'. והענין הוא דהנה פ' ראשונה לפי שהוא בחי' עושין רש"מ שהוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע וכדי שיהי' כלי לזה הגילוי זהו בחי' תורה כי תורה נק' אור וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור, והנה בפ' נר יש שני פי' א' שהמצוה נק' נר שהוא בחי' הכלי שמקבל את השמן והאור, ותורה נק' אור של הנר זה, והב' היינו המצוה נק' נר בכלל עם השמן והאור של הנר זה, והתורה נק' אור היינו כמו למשל אור השמש, ולשני הפי' אור למעלה מנר שתורה היא למעלה ממצות לפי שאורייתא מח"ע נפקת, והנה בפ' ראשונה שהוא בחי' עושין רש"מ המשכה למעלה למטה ע"כ כתיב תחלה תורה ואח"כ מצות לפי שהכלי לזה הוא בחי' תורה, ודרך כלל הוא שבפ' ראשונה כתיב שם הוי' כסדרן לפי שתו"מ נק' ו"ה של שם הוי' תורה נק' ו' ומצות הוא בחי' ה' אחרונה של שם הוי', וע"י אהבה דבכל מאדך הוא בחי' המשכת י"ה ב"ה שהוא בחי' שם הוי' כסדרן, ובפ' שני' שהוא בחי' העלאה מלמטה למעלה כתיב מתחלה מצות, ואח"כ תורה לפי שהמצות נק' מצות המלך, וצריך להתחיל בבחי' זו תחלה בחי' יראה וכמ"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש, ואח"כ תורה לפי שתורה היא בחי' פנימיות, וכמשארז"ל כל מי שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ולא מסרו לו מפתחות החיצוניות בהי' עייל שהתורה נק' פנימי' כו' ע"כ כתיב תחלה מצות ואח"כ יכולים להגיע גם לבחי' תורה. ושרש ענין ההפרש זה הוא שבפ' ראשונה שהיא המשכה מלמעלה ממילא עיקר הגילוי הוא בחי' תורה גילוי ו' של שם הוי' בה' אחרונה, ובפ' שני' שהיא מלמטלמ"ע עיקר הגילוי הוא בבחי' ה' אחרונה רק שהתורה שהוא בחי' ו' של שם הוי' מאיר בה' שהיא רק הארה לבד כו' מבחי' ו', אבל אינו מאיר כמו שהוא כו'.

קפג

והנה זהו ב' בחי' הילוך מלמטלמ"ע שהוא בבחי' ממכ"ע, ומלמעלה למטה שהוא בחי' המשכת סוכ"ע, וזהו ב' בחי' הילוך, אחרי הוי' אלקיכם תלכו שהוא בחי' הילוך בבחי' אחרי בבחי' אחריים שהוא בבחי' מלמטה

ובכ"ז יובן . . . שבפ' ראשונה: בכ"ז ראה בארוכה ד"ה אני לדודי תרליג. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקנו ואילך. אהיה ואמתנו ע' רלח. רנב ואילך.
 תורה נק' אור . . . וחורה אור: ראה סידור עם דא"ה רעד, א. אמ"ב שער הק"ש פצ"ב (עג, ב). ד"ה כי עמך מקור חיים תרל"ב. ועוד.
 בפ' נר יש שני פי' ראה אהיה נ"ך ס"ע תקעס: מה שהמשיל את המצות לנר והתורה לאור פי' בשליה בתחלתו שני פירושים: עיי"ש בארוכה.
 שבפ' ראשונה . . . שם הוי' כסדרן: כהבא להלן ראה אהיה בחי' שם (כרך ד) ע' א"קפ.
 וכמשארז"ל כל מי שיש בו תורה . . . מפתחות הפנימיות: נתי' בארוכה בסה"מ תרל"ד ס"ע יח ואילך.
 וש"נ.

למעלה בחי' ממכ"ע, ויש בחי' הילוך בבחי' לפני הוי' התהלך לפני כו' אשר התהלכתי לפניו שהוא בחי' הילוך מלמעלה למטה המשכת בחי' סוכ"ע בבחי' עושין רצונו של מקום כו'. וזהו מ"ש והתהלכתי בתוכם יש ג"כ ב' בחי' הילוך, דהנה מתחלה כתיב ונתתי משכני בתוכם, ופי' רש"י זו בנין בהמ"ק שהוא בחי' המשכת גילוי אלקות שהי' בבהמ"ק וכמארז"ל ע"פ ושאתם מים בששון שמשם היו שואבין רוה"ק, אך אעפ"כ הוא נמשך מבחי' גבול, כמו למשל מי שעומד בבית שהוא נגבל בבית, ועד"ז ארז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר שזהו הגבלה שעל חכם גבור ועשיר דוקא, שורה השראת אוא"ס, אך מ"ש והתהלכתי בתוכם שהוא קאי על לע"ל שאז יהי' הגילוי מלמעלה בבחי' הילוך בלי גבול ממש המשכת גילוי סוכ"ע למטה ממש ולא יהי' נגבל בשום כלי כו' לפי שיהי' גילוי פנימיות אוא"ס ממש כו' למטה.

וזהו מ"ש ואולך אתכם קוממיות דהיינו ק' אמה כמו שדרשו רז"ל, והיינו שזהו הוראה על ההילוך שההילוך הוא מלמעלה למטה. והענין הוא דהנה ידוע שיש ג' אמות וז' כפולות וכל א' כלול מיו"ד שהוא בחי' מאה, ודרך כלל יש בחי' יחידות עשירות מאות, שהוא נפש רוח ונשמה, נפש הוא בחי' יחידות ורוח הוא בחי' עשירות ונשמה הוא בחי' מאה, וזהו ענין מאה ברכות וכמ"ש ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך וארז"ל א"ת מה אלא מאה שחייב אדם לברך מאה ברכות ככ"י שלכה"פ יגיע למטה אחד והיינו שכדי שיממשך למטה אחד צריך דוקא מאה ברכות, שלפי שעי' מאה ברכות נמשך בנשמה מאה, וברוח עשרה ובנפש אחד, ואם לא יברך מאה ברכות ממילא לא יגיע לנפש אפי' אחד, וע"כ חייב אדם לברך מאה ברכות דוקא, ועי"ז ממילא יגיע לנפש למטה אחד, אך לע"ל ואולך אתכם קוממיות היינו מאה אמה לפי שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה ממש וע"כ יהי' למטה בבחי' מאה אפילו בנפש כו', והיינו לפי שיהי' בחי' הילוך מלמעלה למטה בלי גבול ממש כו' ועי"ז יהי' למטה כמו למעלה ממש כנ"ל, ונמצא כי מ"ש ואולך אתכם קוממיות זהו הוראה על ההילוך דוהתהלכתי שזהו מלמעלמ"ט כו'.

מתחלה כתיב ונתתי משכני: ראה גם אה"ת בחוקותי ע' שלו.

וכמארז"ל ע"פ ושאתם מים, ושאתם מים, שמשם היו שואבין רוה"ק שזהו מדרגה גבוה, אך ארז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר, והיינו לפי שזהו מבחי' ממכ"ע שזהו כסדר המדרגות כו'.

וזהו מ"ש ואולך אתכם: בהבא להלן ראה גם אמי"ב שער הק"ש פפ"ט. אה"ת בחוקותי (כרך ב) ע' תערב.

קוממיות דהיינו ק' אמה: נתי' בארוכה בלכ"ש ח"ז ע' 198 ואילך.

ג' אמות כו' פולקות: ס' יצירה פי"א מ"ב. וראה גם תניא רפ"ג, ובליקוט פירושים ומ"מ שם.

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו ס"ר מלאכי השרת לכל אחד מישראל וקשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, ולכאורה אינו מובן שמוה שקשרו שני כתרים משמע שזהו מחמת שהקדימו נעשה לנשמע, ובסוף המאמר מסיים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, שמשמע שעבור נעשה ונשמע עצמו קשרו להם הכתרים ולא בעבור הקדמת נעשה לנשמע. והנה דוגמת הקדמת נעשה לנשמע מצינו שארז"ל למה קדמה שמע לזהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עומ"צ, שקבלת עומ"ש היא הקדמה כללית שמקבל עליו עומ"ש בכלל בכל אשר יגזור אומר ואח"כ מקבל עומ"צ בכל פרטי המצות והציוויים וכמ"ש רז"ל קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי, וזהו שהבה"ג לא מנה אנכי בכלל המצות כי אנכי הוא בחי' קב"ע שהוא בחי' קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי, ועד"ז ה"ע הקדמת נעשה לנשמע, שנעשה הוא בחי' קבעומ"ש בכלל ואח"כ בחי' נשמע הוא בחי' פרטי המצות, ועוד מצינו דוגמא לזה הוא ב' בחי' תרומה שפי' בזה שיש ב' פירושים בתרומה הא' ל' ארמותא מלמטלמ"ע והב' לשון אפרשותא שהוא בחי' הפרשה מלמעלמ"ט.

והנה בזהר פי' ענין התרומה שתרומה הוא תרי ממאה וקאי על בחי' הק"ש כי בק"ש בפסוק שמע ישראל יש כ"ה אתון דיחודא ובפסוק בשכמל"ו יש כ"ד אתון הרי הם מ"ט אתון, ובחי' למסור נפשו באחד הוא בחי' א' מחמשים, וק"ש [של] שחרית וק"ש של ערבית הם מאה, וא"כ ב' בחי' למס"ג באחד של שחרית וערבית הם תרי ממאה וזהו ענין תרומה. אמנם לפי צ"ל

בשעה שהקדימו: נמצא ג"כ בטה"מ תרכ"ז ע' קכד [וכאן הוא בשינוי התחלה וסיום הגהות]. ומיסד על דיה ויקחו לי תרומה – באוה"ת תרומה ע' אישנה [ועד"ז שם ע' אישסה וע' אישצא. והוא מאמר אדה"ז משנת תק"ע, בתוס' הגהות מאדמו"ר הצ"צ]. ובאריכות בס' מאמרי אדהאמיצ שמות ע' ערה. ונמצא בשינויים כזו: דיה בששהיק – באוה"ת שבועות ע' קלח [שם הוא הגהות הרה"ח וכו' ר"ה מפאריטש]. דיה בששהיק – בטה"מ תשי"ט ע' 147. דיה בששהיק תשכ"ד. תשי"ה. דיה בחודש השלישי תשכ"ט [טה"מ מלוקט חיד ע' 206]. דיה ויקחו לי תרומה תשמ"א. וראה דיה מצה זו בטה"מ תרס"ד ע' קפו ואל"ך. ובטה"מ תרי"ט [הוצאת תנש"א] ע' שפא ואל"ך.

ראה להלן דיה ביום השני מש"פ נשא, שהוא ביאור על מאמר זה.
 שרה"ג לא מנה אנכי בכלל המצות: ראה בזה דרמ"צ מצות האמת אלקות [הערה בטה"מ תשי"ט ע' 147].

שיש ב' פירושים בתרומה: ראה תריא ויקהל פת, סע"ד ואל"ך ובהוספות לתריא קטו, סע"ג ואל"ך. ובהנמטן בטה"מ תשי"ט שם ע' 150.
 בפסוק שמע ישראל... ובפסוק בשכמל"ו: אי דכרוך שם כו' אינו בתנ"ך, ככ"ז קורא ג"כ פסוק אנב דשמע ישראל. ויל' עוד שהוא מפני שמצינו בכמה מקומות בחז"ל על גוסח תפלה עתיקה הביטוי "דכוכי" [וחיא ל' א. וככמי. תרדיה נשים, ברכת כ. כ. א. או גם "קרא" תי"ו תי' ג"ו ע"פ שחיות הלשון שם] – ולכן שייך לכרותו. "פסוק" [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ט שם ע' 150].

מה שמפרש בחי' למס"נ שהוא בחי' א' מחמשים שבתרומה שהיא בחי' עין בינונית כנודע שעין יפה א' מארבעים ועין רעה א' מששים ועין בינונית א' מחמשים, וצ"ל הלא בחי' המס"נ הוא בחי' היותר עליונה בעבודה ואיך נאמר שהוא רק בחי' עין בינונית, ומה מצינו שגבוה יותר מבחי' למס"נ באחד שנאמר עלי' שהוא בחי' א' מארבעים, אך באמת פ"י בזה עוד פ"י שתרומה הוא בחי' תורה מ' והיינו שהתורה ניתנה למ"ם יום כמ"ש ויהי שם עם ה' ארבעים יום, וזהו שמתחיל המשניות במ"ם ומסיים במ"ם כמשרו"ל מאימתי קורין, ומסיים לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא שלום כמ"ש ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, וצ"ל מהו שייך ענין התרומה לתורה מ'. ולהבין כ"ז צ"ל ענין ב' פרשיות דק"ש שפ' שמע הוא בחי' חסד כמ"ש ואהבת כו' ומפני מה מן תיבת ואהבת עד ובשערירך הוא שם מ"ב וכנודע דשם מ"ב הוא שם הגבורה שהוא בחי' עליות כו' כנודע, ופ' והא"ש הוא בחי' הגבורה כמ"ש בה וחרה אפי' ה', ומפני מה מן והי' עד ושמתם הוא ע"ב תיבין ששם ע"ב הוא בחי' החסד כנודע.

קפה

אך הענין יוכן בהקדם ביאור המאמר למה קדמה שמע לזה"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ, ויובן תחלה ענין קבלת עומ"ש, הנה כתיב והחיות רצוא ושוב, ופ"י רש"י שחיות הקדש הם ברצו"ש, והיינו כי הם רוצים ליכלל וליבטל באו"א"ס ב"ה ומחמת כי בע"כ אתה חי, מחמת זה נמשך השוב, ויש עוד פ"י בהחיות רצו"ש שהחיות אלקי שמחי' כל העולמות מריש כל דרגין עד סוכ"ד הוא ברצו"ש. ולכא"י צ"ל איך יתכן לומר על החיות האלקי שהוא ברצו"ש דעל חיות הקדש יתכן ענין הרצו"ש כי החיות הם נכראים אבל על החיות האלקי שהוא אלקות איך יתכן לומר שהוא ברצו"ש.

אך הענין הוא דהנה החיות שמחי' העולמות הוא רק הארה בעלמא וכמ"ש מלכותך מלי' כ"ע ורק שמו נקרא עליהם וכמו שם האדם שאינו נוגע לו כלל, כך בחי' ההארה שמחי' העולמות הוא רק בחי' הארה בעלמא שאינו נוגע

שמחחיל המשניות במ"ם ומסיים במ"ם: ראה בארוכה בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רצו ואילך. ד"ה אר"ש בן חלפתא כו' תרלי"ג. ד"ה מאימתי קורין את שמע תרמי"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברוקליון תשכ"ה).

ואהבת . . . הוא שם מ"ב . . . שם הגבורה: ככ"ז ראה לקו"ת ואתחנן יב, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' יב. פרשיות חי"ב ע' תסח. תשכ. סידור עם דא"ח עג, ג. ובארוכה אמ"ב שער הק"ש פמ"ה ואילך. דרמי"צ פ"ב ואילך (קכ, סע"א ואילך). ובכ"מ.

ויש עוד פ"י בהחיות רצו"ש: ראה אה"ת תרומה ס"ע אשנ"ו: כתיב והחיות רצוא ושוב, ויש בזה ב' פירושים ושניהם אמת. ומתווד בין שני הפירושים עיי"ש. וראה גם סה"מ תרס"ה ע' רכה"ו. תשי"ד ע' 25.

ובכ"מ. החיות . . . הארה בעלמא . . . וכמו שם האדם: ראה לקו"ת אמור לא, ג. שה"ש יד, ג. ובארוכה לעיל ד"ה מצד זו.

אל עצמותו כלל ואני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנבנה"ע. ולקרב אל השכל שהוא רק הארה בעלמא יובן ממה שאנו רואים שהחיות אלקי מחי' בכל עולם לפי ערכו שיוכל שאת, והנה ממה שמתחלק בכל עולם לפי ערכו בהכרח לומר שאינו מבחי' עצמותו כ"א מהארה בעלמא. וגם ענין התפשטות האור מורה ג"כ שאינו עצם כלל, כמו התפשטות זיו השמש שאינו רק זיו מהשמש, שהרי אין השמש עצמו הוא המאור מתפשט כלל, כ"א קבועה בגלגלו כנודע, והמופת לכ"ז ממה שאנו רואים שהנפש מחי' את הגוף הנה הגם כי הנפש מתלבשת בגוף אמנם הנה היא מתלבשת רק במוח ולב, ואין עצמיות הנפש מתפשטת כלל להתחלק ולהתפשט ברמ"ח אברים כי היתכן לומר שכח המעשה עד"מ שהוא ביד, האם נאמר שעצמיות כח המעשה שישנו בנפש מתלבש ביד או כח ההילוך כרגל, כ"א רק ממה שהיא מאירה ומתלבשת במוח ולב מאיר הארת הנפש בכל רמ"ח אברים, והז' כמו הנר כשמדליקין בבית ממילא מתמלא כל הבית מאורה הוא זיו התפשטות הארתה ואין הנר מתלבש כלל לדחות החושך כ"א הוא נדחה מאליו וממילא כו', ועד"ז הוא הנשמה שמיד שמאירה בגוף הנה התפשטות הארתה מחי' את הגוף בכל אבר לפי ערכו כו'. ועד"ז יובן למעלה שארז"ל מה הנשמה ממילא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם שרק התפשטות אור זיוו כלבד הוא מה שמחי' כל העולמות רק שבבחי' א' אינו דומה מה שהקב"ה מחי' את העולם עם הנשמה שמחי' את הגוף דהנשמה מתלבשת בגוף עכ"פ להחיותו, אבל למעלה מה שהקב"ה מחי' את העולם יש בחי' התלבשות ויש בחי' שאינם בהתלבשות כלל והוא מ"ש אני הו"י לא שניתי כלל.

קפו

היוצא מזה שחיות כל העולמות הוא רק מהארה בעלמא, ומחמת שהוא רק הארה בעלמא ומתחלה היתה ההארה הלזו כלולה במקורה שזהו מ"ש בפדר"א עד שלא נברא העולם ה' הוא ושמזו כלבד, ולאחר שנבנה"ע הוא שנפרש ונבדל הארה להחיות העולמות, ובאמת העולמות אינם תופסים מקום כלל אפי' נגד ההארה הלזו כי כל העולמות הם בחי' מדבר צ"ו ושמהו כמ"ש במ"א, ואפי' עולמות עליונים הוא עולם האצ"י שנחשב מעולמות הא"ס ג"כ אינו תופס מקום נגד החיות שמחי' את העי"ס, כי הגם שאמרו דאיהו וגרמוהי חד, מ"מ לא אמרו איהו וחייהו וגרמוהי חד, שנת' פי' במ"א שמה שאיהו וגרמוהי

הנפש . . . מתלבשת רק במוח ולכן: ראה גם הניא פני"א (עא, א"ב). לקמן ד"ה וכל העם.
כל העולמות . . . מדבר צ"ו ושמהו כמ"ש במ"א: לקו"ת במדבר ב. ג. ובארוכה אה"ת במדבר ע' יא

ואילך.

עולמות עליונים הוא עולם האצ"י: להעיר מהמשך תער"ב ח"א ע' יא: וכידוע דרכינו ג"ע ה"י אימר על אצ"י עליון. וראה גם: הדין יופי' חסדן. סה"מ תרע"ה ע' קצא. ועוד.
לא אמרו איהו וחייהו וגרמוהי חד שנת' פי' במ"א: ראה תרי"א יתרו עא, א. לקו"ת ראה כו. ב. מה"ש לט.
ג. קצורים והערות לתנאי ע' קט. ובארוכה בדי"ה. להבין מ"ש בלק"א פכ"ג שנשמו לעיל כד"ה החודש הזה.
ד"ה איהו וחייהו חד תש"י. ד"ה פדה בשלום תש"כ.

חד אינו בערך לגבי מה שהוא ית' מתייחד עם חיוהי הם האורות ולכן אמרו ב"פ חד, וא"כ הכלים לגבי האורות אינם בערך כלל וכמ"ש בחי' וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא וההיא נביעו איהי כנשמתא לגופא, וכ"ש בעולמות ב"ע, לכן ההארה הלזו היא תמיד בבחי' רצוא, להיות כי חפצה ותשוקתה ליכלל בא"ס מקורה ושרשה וכטבע כל דבר להיות רוצה ליכלל בשרשו ולכן מצינו גם בד' יסודות ארמ"ע שטבע ג' יסודות רמ"ע להיות נמשכין מלמעלמ"ט מפני כי שרשן הם למטה, אבל יסוד האש להיות כי שרשו הוא למעלה לכן טבע האש שעולה למעלה, ולכן בלתי שמן ופתילה או שאר דברים המחזיקים את האש א"א להתזיק כלל את האש ואף גם כשמתזיקים את האש ע"י שמן ופתילה הנה הוא תמיד בעליות וירידות אשר הוא בחי' רצוי"ש כו'. ועד"ו יובן ענין הרצוי"ש של ההארה שמחי' העולמות כנ"ל שלפי שהוא רק הארה בעלמא לכן הוא תמיד בבחי' רצוא, והשוב הוא להחיות העולמות כו'.

ומחמת כי בכללות השתלשלות העולמות החיות שמחי' אותם הוא בבחי' רצוי"ש לכן גם בפרטי הנבראים החיות שלהם הוא ברצוי"ש וכמו חיות האדם דהנה הנפש לגבי הגוף אין ערוך כלל והגם שיש ממוצעים שמחברים הנפש והגוף שהוא בחי' הדם והאידיים וכמ"ש כי הדם הוא הנפש, מימ הרי אין ערוך הנפש לגבי הגוף לכן החיות הוא ברצוי"ש וז"ע דפיקא דלבא שהדופק הוא בבחי' הסתלקות והתפשטות. רק ההפרש שבין רצוא ושוב להרצוי"ש שלמעלה, שלמטה הוא בחי' רצוי"ש שמתחלה הוא הרצוא ואח"כ השוב, אבל למעלה נקי בשם מטי ולא מטי שמתחלה מטי היינו בחי' המשכת האור להחיות ולהוות מאין ליש, אך אם הי' נמשך כך ולא הי' בבחי' ולא מטי היו העולמות בטלים ממציאותם כי לא היו יכולים לקבל גילוי האור כ"כ לכן הוא בבחי' ולא מטי דהיינו בחי' הרצוא וטעם זה הוא נוסף על הטעם שנת"ל מחמת שהוא הארה בעלמא כו'. ועוי"ל שמפני כי עולמות ב"ע הם נבראים והחיות המח' אותם הוא כח אלקי כנ"ל ולכן א"א להתיישב חיבורם כמו הנפש א"א להתיישב בגוף כ"א בדרך רצוא ושוב שז"ע הדפיקו כנ"ל. ונמצא שעיקר הטעם על ההארה שמפני היתה הארה שנפרשה מאו"ס להחיות הנבראים לכן היא בבחי' תשוקה תמיד לשרשה, זהו עיקר הטעם, והטעם השני הוא מצד המקבלים שהי' לא הי' בחי' לא מטי היו העולמות בטלים, והטעם הג' הוא מחמת הרכבת שניהם יחד, שכמו שגשמיות ורוחניות א"א להתחבר כ"א בבחי' דפיקו כמ"כ ההארה המח' ומהוה עולמות ג"כ א"א להתחבר עם עולמות הנבראים כ"א בדרך רצוי"ש שז"ע מטולמ"ט כו'.

דפיקא דלבא . . . הסתלקות והתפשטות: ראה תו"א בראשית ב, ג'ד. לקו"ת פקודי ה, ד. ו. ו. וכי"מ.
שה"ו לא היו: אוציל: שאם לא הי'.

והנה כאשר יתבונן האדם בכ"ז היטב שחיות כל העולמות הוא ברצו"ש וכמ"כ כל המלאכים והנבראים יתעורר גם אצלו להיות בבחי' רצוא ליכלל וליבטל באו"מ ב"ה, וזהו ענין למסור נפשו באחד, דלכאו' צ"ל מ"ש בזהר בכ"ד ענין המס"נ שהוא באחד, והלא ארז"ל בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך, הרי כי ענין המס"נ הוא בבחי' בכל נפשך ולמה אמרו בזהר שהמס"נ הוא באחד וכן משמע ג"כ ממה שאמרו ז"ל על ר"ע שיצאת נשמתו באחד וכן ר' יהודה הנשיא ה" מעביר ידיו ע"ג עיניו ואומר פסוק ראשון בלבד, מזה שהמס"נ הוא באחד, וממאמר הנ"ל נת' שהמס"נ הוא בכלל נפשך, אך הענין הוא דבאמת יש ב' בחי' מס"נ, הא' מצד בחי' הנה"א והב' מצד הנה"ב ור"ע מס"נ באחד ובכל נפשך, דבאמת בכל נפשך הוא בחי' מס"נ בפר"מ, אבל בחי' למס"נ באחד גבוה יותר שפי' מס"נ הוא בחי' מסירת הרצון, כי נפש הוא בחי' רצון כמ"ש אין נפשי אל העם הזה שפי' אין רצוני, והיינו למסור כל הרצון אליו ית' שלא יהי' [לן] רצון אחר כלל וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא תפצתי בארץ, ארץ הוא בחי' ג"ע התחתון ושמים הוא בחי' ג"ע העליון לא תפצתי שלא יחפז לא בגעה"ת ולא בג"ע העליון ולא עוה"ב, וכל מה שעמך לא תפצתי היינו אפי' בחי' כי עמך מקור חיים מקור התענוגים מאחר שהוא רק עמך לא תפצתי כו', ופי' לא תפצתי ידוע כי חפץ הוא בחי' פנימיות הרצון, והיינו כי בהכרח שיהי' איזה רצונות גם לדברי העולם, אך צ"ל בבחי' רצון לבד שאפי' כופין אותו עד שיאמר רוצה אני נק' ג"כ בשם רצון, אבל בחי' פנימיות הרצון דהיינו בחי' חפץ יהי' לו ית' לבדו, ובכל שארי רצונות עוה"ז יהי' כמו שכפאו כמשרז"ל על ר"א, והיינו מפני כי ר"א ה' תמיד מקושר לאלקות ולא ה' לו חפץ אחר כלל ולדברי העולם ה' כמו שכפאו כו', וזהו ענין הרצוא של נפש האדם דהיינו בחי' למס"נ באחד למסור כל הרצונות כנ"ל, וענין מס"נ דבכל נפשך הוא מצד

קפח

למסור נפשו באחד . . . ענין המס"נ שהוא באחד: ראה גם תרי"א וישב כט, ב. לקי"ת ראה כה, א. אה"ת תרומה ע' אשט"ו. בהר (כרך ב) ע' תרי"ב. שם (כרך ד) ע' איקמא. ושי"ן.
 ב' בחי' מס"נ . . . הנה"א . . . הנה"ב: כהבא להלן ראה בארוכה לקמן ד"ה וידבר גוי' פינחס. סה"מ תרס"ד ע' קצא ואל"ך. עטרות ע' שצ"ג.
 מס"נ . . . מסירת הרצון . . . כמ"ש אין נפשי . . . שפי' אין רצוני: ראי' זו הוכחה בתרי"א מקץ ד"ה רנ' ושמי' ובכמה מקומות בדא"ת, ולכאורה צריך עיון מפני מה אין מסתייעין ממש"נ בתורה – בראשית כג, ח – אם יש את נפשכם. ויש לומר דשם מדובר בלעומת זה ונטרא אחרא אשר נבואה דבנבואה לית להו (ראה לקי"ת סד"ה כי תצא – השני – וביאורו), ולכן אין מזה ראי' גמורה לפי' ובכל נפשך דקדושה. ועל פי חילוק זה מובן ג"כ דאין ראי' ממש"נ – תהלים כו, יב – אל תתנוי בנפש צרי. – וגם בזה נראה עד כמה מרוביקים בתורת הדא"ת אפי' פרטים שבאו בטפל ובדרך אגב. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ט ע' 227 (ועד"ז בסה"מ קונטרסים ח"ג ע' קט. לקי"ש ח"ב ע' 156. ובכ"מ).
 חי' בשמים . . . לא בגעה"ת . . . ולא עוה"ב: ראה גם דרמ"צ פ"מ (קל"ת, סע"א). ובכ"מ.
 חפץ הוא בחי' פנימיות הרצון: ראה לקי"ת שה"ש כה, רע"ד. ובכ"מ.
 ובכל שארי רצונות . . . יהי' כמו שכפאו כמשרז"ל על ר"א: ראה גם תרי"א מגיא צב, סע"ד. לעיל ד"ה שם חמים.

נה"ב כי הנה"ב א"א לו כלל לבוא לבחי' מס"נ באחד כ"א בחי' בכל נפשך ונמשך מצד ההתבוננות בפסוק בשכמל"ו כו'.

ולהבין היטב ההפרש בין מס"נ דנה"א ובין מס"נ דנה"ב יובן מענין ההפרש בין שרפים לאופנים, דהנה באופנים נאמר והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול, ולכאורה יפלא הלא השרפים הם בבחי' היותר עליונה, והרא"י הוא כי ישעי' שראה את המרכבה בבחי' השרפים אמרו עליו כבן כרך שראה את המלך, משא"כ יחזקאל שראה המרכבה באופנים וחיות הקדש נקרא בן כפר שראה את המלך, ומפני מה כשרפים לא נאמר רעש כלל, אמנם הענין הוא דהנה השרפים אומרים קדוש ק"ק ה' צבאות מכה"כ, פ"י קדוש הוא מה שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עולמות וזהו צבאות, דלכאורה פ"י צבאות הוא מל' צבאי צבאות שבראתי בעולמי, אמנם הנה שם צבאות הוא מז' שמות שאינם נמחקין, והיינו ששם צבאות הוא בחי' השם שמח"י בחי' הצבאות והוא החיות שלהם כמו שהוא למעלה, ואעפ"כ כדי שיה"י בחי' צבאות צ"ל תחלה ג"פ קדוש שהוא קדוש ומובדל ואח"כ בחי' שם הוי' כנודע שהי"ד הוא בחי' צמצום ה' התפשטות ואי"ו המשכה ה' אחרונה ג"כ בחי' התפשטות, ואח"כ הוא בחי' צבאות ואף גם החיות של בחי' צבאות המח"י אותם הוא רק בבחי' מקיף לבד כנודע ואח"כ מלא כל הארץ כבודו הוא בחי' פנימיות כו', והנה השרפים מפני שהם משיגים איך שהוא ית' קדוש ומובדל מגדר עולמות לכן הם בבחי' הביטול וביטול הוא בחשאי, אבל האופנים משיגים שיש בחי' עליונה מאד אבל אינם משיגים מהו לכן הם ברעש והתפעלות, והיינו שהרעש הוא מחמת העדר ההשגה כו', וע"ד ההפרש"י בין כהנים ללויים שהכהנים עבודתם בחשאי, אבל הלויים עיקר העבודה הוא בשירה וזמרה, וכמ"ש בזהר לארמא קלא, והיינו כי הכהנים שרשם הוא מבחי' חכמה, ובחכמה מושג איך שקמ"י כלא חשיב, ולכן

ההפרש בין שרפים לאופנים: ראה לקי"ת נשא כח, ד. שלח מו, א. האוינו עד, סעיף ואלך. ובאורכה מאמרי אדה"ז לקמ"י ע' מו ואלך. מאמרי אדה"א מצ' קונטרסים ע' תכג ואלך. אה"ת תרומה ע' אקסד ואלך. דרושים לחה"ש ע' קמג ואלך. סה"מ תרל"ד ע' רמד. רמו ואלך. תרס"ה ע' קמח ואלך. ד"ה מגילה נקראת תשי"ד. להבין ענין עיגולים ויושר (דש"פ נח) תשכ"ד. לקי"ש חה"ש [חלק לג] תשמ"ח. ועוד. לעיל ד"ה מגילה נקראת. לקמן ד"ה וידבר גוי בהעלותך.

שם צבאות הוא מו' שמות: ראה בכ"ז תי"א בא ס, א ואלך. לקי"ש בשלח תשי"ג. כנודע שהי"ד הוא בחי' צמצום ה' התפשטות: ראה לקי"ת דרושים לשמע"צ צב, ד. תרי"ח שמות רט, א ואלך. סה"מ תרנ"ז ע' תרי"גא. המשך תרס"י ע' רז ואלך. ועוד.

ההפרש בין כהנים ללויים: ראה לקי"ת צו ט, ד. ואתחנן ת, ב. דרושים לחה"ס פ, א. ביאור"י (בהוספות) קלא, א ואלך. וביאור"י להצ"צ ח"א ע' קב ואלך.

בשולי הגליון נרשם בנוכחי: כהנים ולויים רק באופן היותר גבוה, בחכ' מושג איך שקמ"י כלא חשיב, והשראת אי"ס הוא בחכ'. ובינה השגה ויכול לידע שיש מה שלמעלה מהשגה אך אינו מובן מהו, לכן הלויים לארמא קלא. או קול מעורר הכוונה היינו החשבה, אבל לא מה שלמעלה מהשגה.

קפט

הכהנים ששרשם מבחי' החכמה עבודתם הוא בחשאי, אבל הלויים להיות כי שרשם הראשון הוא מבחי' בינה שהוא מקור ההשגה דוקא ואינו מושג מה שלמעלה מהשגה והבנה כמו בחכמה שהוא מה שלמעלה משכל המושג לכן עבודת הלויים הוא לארמא קלא מחמת העדר ההשגה איך שקמיי' כלא חשיב, כי בבניה מושג שיש מה שלמעלה מהשגה אבל אינו מושג מהו, וגם כמ"ש במ"א בענין קול מעורר הכוונה, נמצא כי הקול הוא כשעדיין אינו מושג הכוונה כו', רק שההפרש שבין כהנים ולויים זהו בבחי' היותר גבוה מההפרש שבין שרפים לחיות ואופנים כו'. ועד"ז יובן ענין ההפרש בין ביטול הנה"א לנה"ב, דהנה הנה"א היא חלק אלקי' ממעל ולכן יכולה להיות בבחי' ביטול למס"נ באחד וה"ז ע"ד השרפים, אבל הנה"ב א"א לו לבוא לבחי' ביטול זה כי הנה"ב הוא ע"ד האופנים ובאמת שורש הנה"ב הוא משמרי האופנים, לכן אינו יכול להשיג בחי' גדולה כזו כיא בחי' בכל נפשך שה"ע מס"נ בפועל שנמשך מבחי' בשכמל"ו כנ"ל.

אך הנה כדי שיוכל הנה"א לבוא לבחי' מס"נ זה, דהן אמת שהיא חלק אלקה ממעל, אבל הנה ירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים, זהו ענין מה שבפי' ראשונה של ק"ש נאמר תורה תחלה והיו דבורים האלה, ושנתנם לבניך ודברת בם, כי התורה היא מח"ע כמ"ש בזהר דאורייתא מח"ע נפקת, והגם שהתורה ניתנה למטה בדברים גשמיים אעפ"כ מלוּבש בזה בחי' ח"ע, ולכן היא הנותנת כח לבוא לבחי' הביטול במס"נ באחד דהיינו בחי' רצוא, וביאור הענין דהנה אנו רואים אע"פ שהתורה ניתנה למטה בגשמיות אעפ"כ שרשי הדינים הם למעלה מן השכל והשגה כמו רה"י ורה"ר שרה"ר אינו תופס כ"א עד עשרה טפחים ורה"י עולה עד לרקיע ולכן הזורק מרה"ר לרה"י אפילו למעלה מעשרה חייב, אבל הזורק מרה"י לרה"ר למעלה מעשרה פטור וכן דין כרמלית שיש בה מקולי רה"י ומקולי רה"ר, הרי שרשי דינים אלו מפני מה רה"י עולה עד לרקיע הרי הוא למעלה מן השכל המושג רק לאחר שיודעים שהדין כך הוא יכולים לשאת וליתן מהו רה"ר ומהו רה"י, אבל שורש הדין הוא למעלה מן השכל וכן איסור בשר בחלב, ושעטנו, וענין הקרבנות בכלל ובפרט, וכדומה שרשי הדינים הם למעלה מן ה"טו"ד המושג רק שאח"כ יכולים להשיג בהשגה, והיינו מפני כי שרש התורה הוא מבחי' החכמה שלמעלה מן השגה כי הבינה נקי' מקור ההשגה אבל החכמה היא למעלה מן השגה ומפני כי שורש התורה היא מח"ע כנ"ל לכן יכולה ליתן כח ועוז לנה"א לבוא לבחי' הרצוא, והיינו ע"ד שארז"ל גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, כך עד"ז גדול תלמוד

קצ

שנפי' ראשונה . . . תורה תחלה: ראה בארוכה ד"ה אני לדודי תרלי"ג. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקנו ואילך.
 אחיה ואחתינו ע' רלה. ריב ואילך. לעיל ד"ה והתהלכתי בתוככם. ובכ"מ.
 התורה . . . ינונה ליוון כח ועוז לנה"א: בכ"ז ראה ת"א יתרו סו, סע"א.ב.

שיכול להביא לבחי' הרצוא, וזהו שנאמר תורה תחלה בפי' ראשונה של ק"ש כי פי' ראשונה של ק"ש הוא מבחי' הרצוא כנ"ל וכדי שיוכל להיות הרצוא זהו ענין התורה שנאמר בפרשה ראשונה של ק"ש כו'.

ומעתה יובן פי' שני' של ק"ש שהוא בחי' קבלת עול מצות, דהנה ארו"ל נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, וכדי שיהי' המשכת אלקותו ית' למטה זהו ע"י המצות דוקא כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין דמלכא, וכמו שאברי האדם ממשיכים החיות מהנפש כמ"ש במ"א שהגם שאברים הם גשמיים מ"מ ע"י הגידים והעורקים הם ממשיכים חיות מהנפש, ככה עז"מ יובן למעלה שע"י רמ"ח פקודין ממשיכים בחי' רמ"ח אברין דמלכא שהוא בחי' אדם. וזהו לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, פי' תכלה הוא בחי' כלות הנפש שבג"ע, והנה לכל תכלה היינו לכל ההשגות שבג"ע הן בג"ע התחתון ואפי' בג"ע העליון הנה כולם הם כבחי' קץ וגבול, אבל רחבה מצותך היינו בחי' קיום המצות עצמם מאד בלי גבול ושיעור, והנה מאד הוא בחי' אותיות אדם והיינו מה שמגיעים ע"י הרצוא שהוא בלי גבול כנ"ל הנה ע"י המצות ממשיכים זאת למטה ואדרבה שכדי שיוכל להיות נמשך למטה זהו צ"ל ממקום הגבוה יותר כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ, שכדי שיוכל להיות המשפילי בשמים ובארץ צ"ל נמשך מבחי' המגביהי לשבת, ועד"ז הוא שכדי שיומשך ע"י המצות גילוי אלקותו ית' למטה זהו נמשך ממקום הגבוה יותר כו'. וזהו שאה"כ ועשיתם אותם וארו"ל אתם כתיב מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, פי' שאתם הם העושים את בחי' אדם, ולכאוי צ"ל הלא יש בחי' אדם וכמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו', אמנם הענין הוא דישאל ע"י קיום המצות ממשיכים מבחי' כי לא אדם כבחי' אדם כו', וזהו מ"ש אשר יעשה אותם האדם וחי בהם דהיינו להמשיך החיות כבחי' אדם כו', מבחי' כי לא אדם הוא כו', וזהו ענין פי' שני' של ק"ש שהוא בחי' קבלת עול מצות שבהם וע"י נמשך גילוי אלקותו ית' למטה, ובד"כ ב' פרשיות דק"ש הם רצוי"ש פי' ראשונה הוא בחי' הרצוא ופי' שני' הוא בחי' השוב כו'.

ובזה יובן מה שבפי' ראשונה הגם שהיא בחי' אהבה עכ"ז יש בה מ"ב תיבין נגד שם מ"ב לפי שהאהבה היא כבחי' רצוא ותשוקה נפלאה ליכלל

להיות לו ית' דירה בתחתונים: כ"ק אדמיר (מהורש"ב) נ"ע באמרו מארוזיל זה הי' (פעמים רבות) מוסף תיבת "ית" - נתבאר בלקריש ח"ט ע' 27 ואילך.

המשנת אלקותו ית' . . . ע"י המצות דוקא: ראה בארוכה לקריש ח"ח ע' 352-3. חט"ז ע' 440 ואילך. ושי"נ. שאברי האדם ממשיכים החיות מהנפש כמ"ש במ"א: ראה חרי"א מג"א ביאר לדיה וקבל והיהוים [גו, א]. הוספות לחרי"א פי"ג [קדי, ב]. ושי"נ. - הערת כ"ק אדמיר שליט"א (בסדרים תשי"ט שם ע' 148). ובארוכה במאמרים שנסמנו לעיל (בהערה, לא אמרו איהו וחיהו"י).

לכל תכלה ראיתי קץ . . . כלות הנפש שבג"ע: ראה בכ"ז אגה"כ ס"ז (קכו, א). חרי"א שמות נג, טע"ד. וראה גם אה"ת בראשית (כ"ר ג) חק, א.

לדיות נמשך למטה . . . צ"ל ממקום הגבוה יותר: ראה לעיל ד"ה זאת חוקת ושי"נ.

קצא

וליבטל אליו ית' לכן יש בה מ"ב תיבין נגד שם מ"ב שהוא בחי' העלאות כנודע שכל העלויות הוא ע"י שם מ"ב, ולכן בקבלת שבת שהוא זמן עליות כל העולמות אומרים אנא בכח שהוא שם מ"ב כו', ופ' שני' הגם שהוא בחי' גבורה אעפ"כ הרי הוא בחי' המשכות שע"י המצות כניל, וכמו שארז"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו, גבורה דוקא כו', והיינו כי ההשפעה שנמשך מלמעלה צ"ל ע"י גבורות וצמצומים כמו גבורות גשמים שיורדים בגבורה הגם שהם השפעת החסדים כנודע, ולכן יש בה ע"ב תיבין נגד ע"ב גשרים שהגשר מונע הילוך המים אך היינו בכדי שיבוא המים בהשקט כו' כנודע, וזהו ענין ענין למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ כי קבלת עומ"ש הוא בחי' הקדמה כללית שהוא בחי' הרצוא ואח"כ יכול להיות השוב ע"י קבלת עומ"צ כו'.

ומעתה יובן מה שייך בחי' אלו בתורה שז"ע מה שהקדימו נעשה לגשמע, דהנה נודע שיש ג' בחי' בתרומה שעין יפה א' מארבעים ובינוני א' מחמשים ועין רעה א' מששים, ועד"ז יש בתורה מארי מקרא מארי משנה ומארי תלמוד. והענין הוא דהנה בתורה יש ג"כ בחי' אלו, דהנה ארז"ל במד"ר ע"פ שש מעלות לכסא שהם שיתא סדרי משנה, וכן אמרו ז"ל על מ"ש ששים הזמא מלכות אלו ט' מסכתות שהם ג"כ בחי' וא"ו שכי"א כלול מ"י"ד כנודע, וזהו בחי' תרומה שהוא א' מששים. וביאור הענין הנה ארז"ל לא זו מחבבה עד שקראה בתי לא זו מחבבה עד שקראה אחותי לא זו מחבבה עד שקראה אמי, והנה פ"י בת הוא בחי' מקבל והיינו מה שהדבור מקבל מבחי' המדות וזהו ג"כ עלי' כי לפעמים הדבור הוא בגלות בחי' מדבר כמ"ש כרחל לפני גוזי' נאלמה נאלמתי דומי' החשיתי כו', אבל כשמקבל מבחי' המדות זהו עלי' כו', וזהו בחי' התרומה א' מששים כו', לא זו מחבבה עד שקראה אחותי היינו כשהדבור מקבל מבינה שוה למדות, כמו שאנו רואים בנפש האדם שע"פ הרוב הדבור מקבל מהמדות אכן לפעמים יקרה שהדבור מקבל מהחכמה כמו כשמדבר דבר שכל, כמו"כ עד"ז יובן למעלה שיש לפעמים עלי' בבחי' הדבור שמקבל מהבינה שוה למדות והבינה היא בחי' אם הבנים שהיא מדרגה היותר עליונה, וזהו בחי' תרומה א' מחמשים כי יש תמשים שע"ב כו'. לא זו מחבבה עד שקראה אמי היינו כשמקבל מבחי' מוחין כחב"ד זהו בחי' א' מארבעים.

קצב

כנודע שכל העלויות הוא ע"י שם מ"ב: ראה לקו"ת מסעי צב, ב. וראה גם אה"ת דרושים לכה"ש ע' קלח. סה"מ תרס"ד ע' קפ. ובכ"מ.
 ע"ב תיבין נגד ע"ב גשרים: ראה לקו"ת בהעלותך לו, ד. מאמרי אדה"ו פרשיות ח"ב ע' תש"ו. סידור עם דא"ח עז, ג"ד. מאמרי אדה"מ"צ שמת ח"א ע' רעו. דברים ח"א ע' רמב. ועוד.
 לא זו מחבבה עד שקראה בתי . . . אחותי . . . אחי: בכ"ז ראה סה"מ תרכ"ו ע' רצו. וראה גם ח"א מקץ לו, ג"ד. לקו"ת נצבים מד, ד. ועוד.

וזהו בחי' שיש בתורה שמביא לידי רצוא שהוא בחי' תרומה תורה מ' כמ"ש בזהר וכנ"ל שהוא א' מארבעים, ומאחר שמביא לידי רצוא נמצא שבחי' זו גבוה מבחי' הרצוא עצמו, ולכן הרצוא עצמו הוא רק א' מחמישים, והיינו כי הרצוא שהוא בחי' מס"נ הגם כי זהו בחי' היותר גבוה בעבודה מ"מ ה"ה רק בחי' היותר גבוה בעבודה של נברא, וזאת נודע כי הנברא א"י להגיע בבחי' היותר גבוה שלו רק עד שרשו, וכמוכח ממארז"ל כיומא דל"א גבי מקוה של כה"ג שארז"ל ש"מ מעיין של עין עיטם ה"י גבוה מקרקע העזרה עשרים ושלוש אמה, ואם יכולים להגבי' המים יותר מן המקור אין מה להוכיח מזה כלל, ועד"ו יובן ענין בחי' מס"נ של הנברא, שהגם שאצל הנברא זהו בחי' היותר גבוה מ"מ לגבי המצוה שהיא מלמעלמ"ט זהו רק א' מתמישים כו'.

ועתה יובן ענין מה שהקדימו נעשה לנשמע דוקא שזהו בעבור ההקדמה דוקא והיינו כנ"ל שנעשה הוא בחי' רצוא, ונשמע הוא בחי' השוב, ומתחלה צ"ל הרצוא ואח"כ השוב וכמו שקדם פ' שמע לוהא"ש כנ"ל, וענין שני כתרים שקשור להם כי כתר הוא ל' מקיף מל' כתר את בנימין, ויש ב' בחי' עליות הא' קשור ממכ"ע בסוכ"ע והב' הוא בחי' המשכת סוכ"ע בממכ"ע, וזהו בשעה שהקדימו נעשה לנשמע כי כדי שיהי' בחי' נשמע דהיינו בחי' השוב צ"ל בחי' נעשה מקודם כי בעשיית המצות נאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב דוקא וזהו ע"י נעשה דוקא בחי' רצוא כו', ונמצא כי הגם שהשני כתרים הם כנגד נעשה ונשמע, אמנם העיקר הוא מפני שהקדימו נעשה לנשמע, שד"ע הקדמת הרצוא דוקא כי בלא קדימת הרצוא איא להיות השוב כו'.

הנברא א"י להגיע . . . רק עד שרשו . . . עין עיטם: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' כ. מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' רד. מאמרי אדה"ז במדבר ח"ג ע' א"ג. סה"מ תרס"ב ע' רסה [ע"ש בהצ"ע]. סה"מ תרס"ה ע' ו. רכא. תשי"ג ע' 23. ועוד. לקמן ד"ה וכל העם רואים.
וענין שני כתרים שקשור להם . . . ב' בחי' עליות: הכוונה דכתיב שכנגד נעשה (רצוא) הוא עליית ממלא סוכב, וכתיב שכנגד נשמע (שוב) הוא המשכת סוכב בממלא (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רסג. ע"יש בארוכה).

בס"ד. חנה"ש, ד"ט.

קצג

וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלקיך, וצ"ל מ"ש לאמר, שלכאוי תיבת לאמר הוא מיותר, הנה ארז"ל בילקוט פ' יתרו רמז רפ"ו כשהי' הקב"ה מדבר ה' כל אחד מישראל אומר עמי הדבור מדבר שנאמר אנכי ה' אלקיך ולא נאמר אלקיכם, והיינו מדכתיב ל' יחיד משמע שנתייחד הדבור עם כל אחד, וכ"מ ברבות פד"ט ע"פ הנ"ל שלפי כח של כל אחד שמעו הדברות הבחורים לפי כחן והזקנים לפי כחן והקטנים לפי כחן, וצ"ל מפני מה בכל התורה נאמר אני ה' אלקיכם, ובעשה"ד נאמר אלקיך ל' יחיד.

הנה כתיב רכב אלקים רבותים אד' במ סיני בקדש, וארז"ל בילקוט רמז הנ"ל פ' אד' במ ששמו של הקב"ה משותף בהם מיכאל גבריאל רפאל, ושמא תאמר בהם לבד אף בשעה שבא ליתן תורתו לא פתח אלא בלשון הזה, והיינו שע"י מ"ת משותף שמו של הקב"ה בישראל וקראן אלקים שנאמר אלקים אלקיך אנכי, וע"י מ"ת שאמר אנכי ה' אלקיך כל' יחיד שיתף שמו בכל אחד עד שקראן אלקים, וכמו שהמלאך יכול לקרות עצמו בשם ה' כמ"ש בי נשבעתי נאום ה', וכתיב ותקרא שם הוי' הדובר אלי', הגם שהי' מלאך והיינו לפי ששם אל משותף בהם, והם אינם תופסים מקום כלל לפני חיות אלקות השורה בתוכם ע' מזה בתו"א בפ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי, והעיקר הוא בחי' השם שהוא החיות של דבר ההוא, כמ"ש מזה באורך בג' דרושים שע"פ זאת חוקת יהי לבי תמים, ובד"ה שה תמים, ובד"ה וזאת תורת זבח השלמים מענין ויקרא האדם שמות, שזה הי' חכמה נפלאה באדה"ר, ונמצא כי השיתוף שנשתתף שמו בהם הוא העיקר והוא גובר [על] גוף המלאך, שהרי הוא רק מב' יסודות אש ורוח כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, ולכן המלאך בעת השליחות שאו משתנה מהותו לגמרי להיות בטל בתכלית לעשות רצון המשלה שלכן נקרא צומח כמ"ש בדרושים הנ"ל בענין מצמיח חציר, ובענין דשא ועשב, אשר ע"כ יכול המלאך לאמר על עצמו כי נשבעתי נאום ה'. וע"ד

וידבר . . . אנכי: לכללות המאמר ראה: יחל אור להציץ ע' רלח"רמ [ע"פ אד' במ]. ד"ה זה באוה"ת יתרו ע' תתצח ואלך וע' תתקדו. ד"ה זה תשכ"ט [כס"ה"מ מליקט ח"ד ע' רע"א ואלך]. ד"ה בשעה שעלה משה תשכ"ט.

ראה להלן ד"ה וכל העם וד"ה וידבר ג' בהעלותך, ששייכים למאמר זה.
ארז"ל בילקוט . . . עמי הדבור מדבר: בהבא להלן [עד] מיספא, וזהו שיב עבודה בכארי"ן ראה יחל אור שם ע' רלה ואלך. אוה"ת יתרו שם ע' תתקא [ס"ה]. וע' תתקדו.
שהמלאך יכול לקרות עצמו בשם ה': ראה אנה"ק סי' בה [קמא, סע"א]. לקי"ת במדבר יא, אי"ב ובכ"מ.
בתו"א בפ' תשא בד"ה שמאלו תחת לראשי: פ, א. וראה גם אוה"ת יתרו ע' תשמח.
ויקרא האדם שמות . . . חכמה נפלאה: ראה בארובה לעיל ד"ה מזה זו.
כמ"ש בדרושים הנ"ל בענין מצמיח חציר . . . דשא ועשב: לעיל ד"ה שה תמים.

משנית במ"א בענין ההפרש שבין ברואים שבים לברואים שביבשה שברואים שביבשה הגם שהם מקבלים חיותם מן הארץ כמ"ש ארץ ממנה יצא לחם מ"מ הרי הם נפרדים מן הארץ שהרי ביכולת הנבראים לשוט בים או להיות באוויר ואינו מוכרח כלל להיות ע"פ הארץ דוקא, משא"כ ברואים שבים מאחר שהם מקבלים חיות מן הים הרי הם מובלעים במי הים וכמו דגים שבים מיד שפורשין מן המים הם מתים שא"א לחיות בלא המים. ועד"ז יובן בענין המלאכים שנק' בשם נוני ימא פי' שזהו שם המושאל שכמו הדגים שבים הם מובלעים תמיד במי הים כמו"כ המלאכים אלו הם בבחי' הביטול תמיד ולכן יכולים לאמר ע"ע שם הוי' כמ"ש כי נשבעתי כי הוא בטל בתכלית לגבי שמו ית' שמשותף בו, שהשם זהו חיותו והרי הוא בטל תמיד וקורא א"ע בשם ה' כו', וכמו"כ הנשמות קודם התלבשותם בגוף כתיב בהם ג"כ חי ה' אשר עמדתי לפניו ע"ד ויעמידם לעד שנאמר במלאכים.

קצת

אמנם הנשמות שירדו להתלבש בגוף ונה"ב זהו כמו בחי' ארץ, שברואים שביבשה שהגם שמקבלים חיות מהארץ מ"מ הם נפרדים מן הארץ כו', אך ע"י התורה שאמר אנכי ה' אלקיך האיר אלקותו בכל א' מישראל שנשתתף שמו ית' בישראל, ולכן נקרא ישראל שזהו מורכב משני תיבות ישר אל, והיינו כמו מיכאל וגבריאל שמשותף בהם שם אל כמו"כ בישראל משותף שם אל, וע"י שיתוף זה נעשה בהם ג"כ הביטול ע"ד דגים שבים, וכמארז"ל בברכות דס"א גבי ר"ע שהקהיל קהילות, וא"ל פב"י אי אתה מתירא כו' וא"ל אמשול לך משל לשועל שהי' מהלך ע"ג הנהר וראה הדגים שמקבצים קבוצים קבוצים ושאל להם מפני מה אתם מתקבצים וא"ל שזהו מרשתות של בנ"א שרוצים ללכדם, א"ל רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם א"ל אתה הוא פקח שבחיות לא פקח אתה אלא טפש אתה ומה במקום חיותינו אנו מתייראים במקום מיתתינו עאכ"כ, [כך] א"ל עכשיו שאנו יושבין ועוסקין בתורה שכתוב בה כי היא חייך ואורך ימך כך, אם אנו הולכין ומתבטלין עאכ"כ. נמצא כי המשיל ר"ע לימוד ועסק התורה שזהו כמו דגים שבים כו', והיינו כמו הדגים בעת שהם מובלעים במי הים. וזהו מפני שע"י מ"ת נשתתף שמו של הקב"ה בהם עד שנעשו במדריגה כמו ברואים שבים היינו בחי' עלמא דאתכטיא כו'.

ומה שנשי' נתלבשו בגופים ונה"ב זהו הוראה שהשיתוף שנשתתף בישראל זהו מבחי' הגבוה יותר ממלאכים שכל מה שיכול לשפול א"ע למטה

משנית במ"א . . . ההפרש שבין ברואים שבים לברואים שביבשה: ראה תו"א בשלח סב, ב"ג. כיארה"ז מב, ג. סג"מ תרכ"ח ע' קלו ואילך. לעיל ד"ה או ישר. ובכ"מ.
שנשתתף שמו ית' בישראל . . . משני תיבות ישר אל: ראה בכ"ז אה"ת בשלח ע' תכז. בלק ע' מתקפס ואילך. שם מתקצא ואילך.
מה שיכול לשפול א"ע למטה יותר שרשנו מבחי' גבוה יותר: ראה בארוכה שערי אורה שער הפורים נת, א"ב. שם סה, א ואילך. אה"ת וראו ע' קטב ואילך. לעיל ד"ה זאת חוקת. וש"נ.

קצה

יותר שרשו מבחי' גבוה יותר שלהיות כן יכול להשפיל א"ע למטה יותר, וכמו כח הראי' שהוא כח גבוה ודק יותר מכח השמיעה שלכן ארז"ל שאינו דומה שמיעה לראי', פי' שמה שמבין ע"י שמיעה אינו בערך למה שהוא מבין ע"י ראי', שכאשר שומע איזה דבר תחלה הגם שמבין אותה בטוב, מ"מ אח"כ כשרואה הדבר ההוא מבין אותו הדבר ביתר שאת מכמו ששמע תחלה שהנחת והבנת הדבר ההיא מובנת בנפשו ביתר שאת כו', ונמצא כי גדולה מעלת הראי' על השמיעה ומ"מ הראי' תופסת דבר גשמי והשמיעה דבר רוחני דוקא כמו הקול, שלכאורה ה' מהראוי להיות בהיפך דוקא, והיינו מפני שהראי' היא כח יותר דק ורוחני לכן אין ביכולתו להשפיל כ"א בדבר גשמי דוקא, וכמו האותיות החקוקים על האבן טוב מחמת רוב בהירות האבן טוב אין יכולים לקרוא את האותיות, רק כשחותמים על השעוה שמתרחקים מן האבן הטוב אז יכולים לקרוא אותם, אבל כשחוקקים אותיות על אבן שאינו מבריק אז יכולים לקרותם גם בהיותם חקוקים על האבן ג"כ, ונמצא כי מה שאינו על מקור הגבוה כ"כ יכולים לקרותו גם בעודנו על המקור, אבל אם המקור היינו האבן אשר נחקק עליו הוא מאיר ומבריק אז כמו שהם א"א לקרותם כ"א כשחותמים על השיש או השעוה שמתרחקים מהמקור כו'. ועד"ז יוכן שכח הראי' אינו יכול להשפיל א"ע בבחי' הקול שהוא רוחני כ"א לתפוס דבר גשמי דוקא עץ ואבן שהורה על עצם מעלתו, כמו"כ מה שישראל נתלבשו נשמות בגופים זהו מצד עוצם מעלתם בשרשם, והשיתוף שנשתתף שמו ית' בהם זהו ג"כ מבחי' הגבוה יותר מבמלאכים, שזהו שאמר אנכי הוי' אלקיך שבחי' הוי' הנמשך להיות אלקיך להשתתף עם כאו"א מישראל הוא מבחי' אנכי מי שאנכי בחי' כתר כי בכדי לבוא להשתתף עם הנשמות שמלוכשים בגופים צ"ל מבחי' הגבוה יותר וזהו מבחי' אנכי דוקא בחי' כתר.

ולכן מציינו במשה שאמר בפי' והא"ש תשמעו, ונתתי מטר ארצכם, ולכאורה צ"ל איך אמר כן שהוא הנותן מטר שזהו מהדברים שלא נמסרו לשליח, כמארז"ל ג' מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ליד שליח וא' מהם הוא מפתח של גשמים ואיך אמר ע"ע ונתתי מטר ארצכם כו'. אך הענין הוא דבמשה כתיב כי מן המים משיתיהו והיינו מבחי' מים עליונים שמעל השמים, ומשה משה לא פסיק טעמא, והיינו שמשה למטה ה' כמו שהוא בשרשו והי' בטל בתכלית לבחי' שמו של הקב"ה שהי' משותף בו כמו המלאכים שנקראים בשם נוני ימא, ולכן כמו שהמלאך אומר ע"ע בי נשבעתי נאום הוי' שהגם

וכמו כח הראי' . . . שאינו דומה שמיעה לראי': ראה תרי"א ט"פ וירא טו, ד. לקצ"ת הוספת לס' ויקרא נד, ג. המשך וככה תרל"ז פ"ג. פניו. לקמן ד"ה וירא בלק. ושי"ג.
 דבמשה כתיב כי מן המים משיתיהו . . . מים עליונים: ראה תרי"א משפטים ע, סע"ב.
 ומשה משה לא פסיק טעמא: ראה תרי"א משפטים שם עה, ג. סה"מ תר"ל ע' נו ואלך. תשי"ב ע' 84 ואלך. לקמן ד"ה וירא בלק. ועוד.

שהוא עצמו נכרא רק מפני עוצם ביטולו לבחי' שמו של הקב"ה שמשותף עמו הרי קורא א"ע בשם ה', כמו"כ משהי' ע"י שהי' תמיד בבחי' הביטול כמ"ש ונחנו מ"ה שהי' תמיד בבחי' ביטול ע"ד שכ' בס"י עשר ספ"י בלי מ"ה בלי מהות, כמו"כ הי' ביטולו לאלקות היינו לבחי' שמו ית' שמשותף בו לכן הי' יכול לאמר ע"ע ונתתי מטר ארצכם, והכוונה על שמו ית' המשותף בו, והוא עצמו אינו מהות כלל כ"א בטל בתכלית כמו המלאכים שנקראו בשם נוני ימא, ועד"ז נאמר וידגו לרוב בקרב הארץ, פ"י שכמו הדגים שבים שכל חיותם הוא בים דוקא כנ"ל שמוכלעים במי הים, ובעבודה הוא שיהי' תמיד בבחי' הביטול כמו המלאכים שנקראו נוני ימא, כמו"כ יהי' בקרב הארץ שגם בארץ היא בחי' עלמא דאתגלי' נשמות שמלוכשים בגופים יהי' ג"כ במדריגת כמו דגים שבים כו', ובחי' זו בים עצמו הוא בחי' גבוה כי גם בעדאת"כ יש חילוקי מדריגות כו', וי"ל שזהו שכ' וידגו לרוב ע"ד ההפרש שנת' במ"א בין חסד לרב חסד, כמו"כ כאן ההפרש בין דגים סתם לוידגו לרוב כו', והיינו כי זהו שיומשך בנש"ח כמו מדריגת משה. וביאור הענין יש לבאר ע"ד שנת' בד"ה זימנא חדא שזהו ההפרש בין מלמעלמ"ע לבחי' מלמעלמ"ט שזהו שרצה משה ליכנס לארץ בכדי שיהי' עבודת נש"י מלמעלמ"ט, וע' מזה בד"ה ואתחנן כו'.

וְזָהָר אד' בם סיני בקדש פ"י שכמו אד' בם היינו במלאכים שמשותף בהם שמו ית' כמו"כ ע"י סיני בקדש היינו ע"י שקיבלו ישראל קדושת התורה והמצות בהר סיני ע"י נשתתף בהם שמו ית' וקראן אלקים כמ"ש אלקים אלקיך אנכי, ואדרבה גילוי זה שבנשמות זהו מבחי' הגבוה יותר מבמלאכים, והיינו מפני כי הנשמות נתלבשו בגופים בהכרח שיומשך ממקום גבוה יותר כי כל הגבוה יותר יכול להשפיל א"ע ביותר, וגילוי הגבוה יותר א"א להיות כ"א בבחי' הנמוכה ביותר כנ"ל ממשל כח הראי' שנת"ל. וזהו מ"ש כי תרכב על סוסך שקאי על מ"ת שנמשל מרכבה זו לסוסים דוקא, להיות כי הגילוי שהי' בעת מ"ת שז"ע ששיתף שמו עם ישראל היא הגבה למעלה מבחי' מה שנשתתף שמו ית' עם המלאכים לכן מרכבה שהי' בעת מ"ת הי' של סוסים דוקא שלמעלה מבחי' המרכבה דכרוב קל של המלאכים כו', והיינו כי

משה... תמיד בבחי' הביטול... ונחנו מ"ה: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: **משה מ"ה עצמו וברוח"ק. כל מעשי האדם להשלים רצונו, ומצות הם רצונו ית', סוסיך.**

ההפרש שנת' במ"א בין חסד לרב חסד: ראה סה"מ תרכ"ז ע' קעה ואילך. תר"ל ע' קצט ואילך. ובכ"מ. בד"ה וימנא חדא: סה"מ תרכ"ז ע' רסו ואילך. וראה גם ד"ה זה שבכ"א אדה"ז להציצ (כר ב) ע' תתקכא

ואילך. ובאזה"ת אחרי ע' רנד ואילך.

וע' מזה בד"ה ואתחנן: מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ס"ע תרסו ואילך. פרשיות ח"ב ע' תרצה ואילך. ובארוכה אזה"ת ואתחנן ע' סה ואילך. וע' צג ואילך. שם (כר ה) ע' איתתקצו ואילך. שם (כר ו) ע' בירא ואילך. ד"ה ואתחנן תרל"ג. וראה גם לקו"ת ואתחנן ב, סע"ד ואילך.

וזמא אד' בם סיני בקדש: בהבא להלן (ע"ד סוף הפיסקא) ראה אזה"ת יתרו ע' תתקכ"ו.

כי תרכב על סוסך שקאי על מ"ת: ראה תר"א מג"א צג, ד, צז, ב, סה"מ תרל"ד ע' שג ואילך.

כדי שיהי' נמשך לישראל שהם נשמות המלוכשים בגופים זהו צ"ל נמשך מבחי' הגבוה ביותר לכן היא ע"י סוסים דוקא, והיינו כמו שאנו רואים שהסוס יכול להוביל את האדם ע"ג הר גבוה וכמו"כ להוריד ממקום גבוה למקום נמוך מאד, כמו"כ להיות הגילוי במ"ת וירד ה' על הר סיני, זהו ע"י סוסים דוקא כו'. וזהו פנים בפנים דיבר ה' עמכם פי' שע"י עשה"ד שדיבר ה' עמכם ע"יז נעשה ה' עמכם שנשתתף שמו עם כל אחד מישראל.

קצז

וזהו שיש בעבודה בכא"י מישראל שם הוי', שהי"ד הוא בחי' חכמה וההיא הוא בחי' השגה והבנה, פי' שהי"ד הוא בחי' נקודת וסקירת השכל וההיא בחי' השגה והבנה להתבונן בגדולת א"ס ב"ה באריכות ההתבוננות להבין דבר מתוך דבר, פי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע הוא בחי' ובטובו מחדש ככ"ת מעי"ב, שבכל עת ובכל רגע נמשך המשכה חדשה להחיות ולחדש העולמות מאין לישי, וזהו שא' הכתוב לעולם ה' דברך נצב בשמים שפי' במד"ת ע"פ זה (ובסש"ב בשם הבעש"ט ז"ל) שדבר ה' הוא מאמר יהי רקיע עומד תמיד בשמים להוותו מאין לישי, ואם הי' מסתלק כרגע הי' חוזר לאין ואפס ועד"ז כל המאמרות כו', ומתוך דבר זה צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, היינו בחי' אוא"ס שע"ז את השמים ואת הארץ אני מלא, אני הוא בחי' א"ס ב"ה עצמותו ומהותו רק שזהו בהעלם שאינו מאיר בגילוי, אך ע"י אריכות ההתבוננות בבחי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע שע"ז ארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם שבחי' זו מורגש כאילו רואה, והיינו כמו שמשיג ומרגיש היטב כאלו רואה את נפשו המח' אותו הגם כ"י אינו רואה את נפשו, מ"מ הנה ידיעה זו מורגשת כאלו רואה ממש, ועד"ז בחי' ממכ"ע ג"כ נראה ונרגש, והיינו שע"כ צ"ל חיות איזה דבר מה, מה שמחי' את העולם שהעולם הוא כמו גוף גדול והקב"ה מחי' את העולם כמו הנשמה שמחי' את הגוף, ומבחי' תוך דבר היינו ממכ"ע צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, וי"ל כי תוך דבר ז"ע ברה"ע שהם ע"מ, וצ"ל שעיקר המכוון הוא בשביל עשה"ד כי עשרה עשרה הכף כו' שע"מ מכוון כנגד עשה"ד, והיינו כי תנאי התנה הקב"ה עם מעי"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב ובא"ל יחזור את העולם לתהו, וזהו

וזהו שיש בעבודה בכא"י . . . שם הי"ד ראה לקי"ת פקודי ד, כ. מטות פו, ג. ובארכה לקי"ת ראה ית, א ואלר. כט, א. תצא לה, ג. אהי"ת יתרו ע' תתנה ואלר. תצא ע' תתקפכ ואלר. ועוד. וההיא הוא בחי' השגה והבנה: הבא להלן עד סוף הפיססא שלאחי' נמצא גם לקמן בדיה בונה ירושלים.

דבר מתוך דבר פי' תוך דבר . . . מטכ"ע: ראה תו"א בראשית א, א. הוספות לפי וקהל קיג, ג. וראה גם אהי"ת ואתחנן ע' קצג.

לעולם ה' דברך נצב . . . במד"ת ע"פ זה (ובסש"ב בשם הבעש"ט ז"ל) שעהי"א פי' (ע, ב). הובא בלקי"ת אחרי כה, ג. וראה. היום יום' כ"י תשרי. סה"ש קי"ז הש"ת ע' 170. סה"ש תשי"ג ע' 146 וע' 150. ליקוט פירושים ומ"מ' לשעהי"א שם ע' גג.

כי אינו רואה את נפשו: בדיה בונה ירושלים הנ"ל נתקן כאו בוטכ"י: כי מעולם לא ראה את נפשו.

שארז"ל ברכות אלה תולדות השמים כו' אלה שמות, אלה העדות, אלה בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בני, ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים כו', וזהו בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע שע"י המצות ממשיכים מבחי' סוכ"ע, וזהו בחי' ה' שבנפש.

והוא"ן הוא בחי' מדות בחי' אהבה לאהבה את ה' כי הוא חי"ך שכמו שאוהב חיי נפשו, כמ"כ כאשר יתבונן ויבין שאו"ס ב"ה הוא חיי החיים כמ"ש כי עמך מקור חיים שמקור החיים הוא עמך, מזה יבוא לבחי' אהבה ותשוקה להיות קשור ודבוק בבחי' או"ס ב"ה, וה"א אחרונה הוא בחי' היראה בזאת יבא אהרן אל הקדש, וקוצו של יו"ד הוא בחי' רצון שלמעלה מן השכל, וזהו שם הוי' שבנפש שע"י שדבר ה' עמכם ע"י נעשה שם ה' בנפש כאו"א מישראל. ובכדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש יש בגוף ג"כ תמונת שם הוי' שהראש היא כציור תמונת הוי"ד והגוף הוא כציור תמונת הו"א, וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל זהו ב' ההי"ן שבשם הוי', וי"ל שלכן יש עשר אצבעות בידים ועשר אצבעות ברגלים כמו בשם הוי' במילוי ההי"ן שכל ה"א הוא ב' ההי"ן (ה"ה) לכן במספר האצבעות יש ג"כ עשר אצבעות כיד וברגל, וע"י שבגוף האדם יש ציור שם הוי' לכן הוא חומר מוכן לקבל צורת הנפש שציור החומר שבגוף מוכן לקבל צורת הנפש.

(בס"ד, חגה"ש).

וכל העם רואים את הקולות כו', וארז"ל רואים את הנשמע ושומעים את הנראה, וצריך להבין הלא בעשרת הדברות נאמרו דברים פשוטים כמו

יש בגוף ג"כ תמונת שם הוי': ראה גם או"ת יתרו ע' תשכח (כשם הראשית חכמה שער היראה פ"ז).
תורה (כרך ב) ע' תקכד. המשך יונתני תרי"מ פרק ד"ה (ע' ה"ז). לעיל ד"ה ויגש. ושי"ן.
וי"ל שלכן יש עשר אצבעות בידים . . . ברגלים כמו בשם הוי' במילוי ההי"ן: נתבאר בסה"מ מלוקט ח"ד שם ע' ערד.

וכל העם רואים: הוא המשך למאמר שלפניו ד"ה וידבר גו' אנכי [בתחילה נרשמו בגוכי"ק שני המאמרים כמאמר אחד ארוך, ובסופו נרשם ע"י בגוכי"ק: בכדי לחלק על ב' מאמרים צ"ל תחלה עז ויונו ד"ז מענין הגלגולים בעמוד תמונת, ולהתחיל מאמר השני: וכל העם רואי' . . . תמונת שם הוי"ן].
תוכן המאמר נמצא בשינויים בדי"ה זה תר"ל"א. ודי"ה זה בסה"מ תרמ"ד ע' רכד. תרס"ב ע' רסד ואילך.
תרע"ז ע' קסד ואילך. ד"ה לריח שמניך בסה"מ תרפ"ג ע' קצו ואילך. ד"ה וכל העם (וב' המאמרים שלאחריהו) שבסה"מ תשי"ז ע' 94 ואילך. ד"ה וידבר גו' אנכי תשי"ד. קדש ישראל להוי' תשח"י.
בעשרת הדברות נאמרו דברים פשוטים . . . ולמה ה"י צריך להיות קולות וברקים: ראה גם לקרית במדבר יב, ג. מאמרי אדה"ת תקס"ב ח"א ע' רה"ו. שם ח"ב ע' תמה. אה"ת דרושים לחגה"ש ע' קנו. ועוד.

לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה, ולמה ה' צריך להיות קולות וברקים, וגם צריך להבין [מה] שכשירד ה' על הר סיני אמר דברים פשוטים כאלו. ובכדי להבין זה צריך להקדים מ"ש פנים בפנים דיבר ה', שעי' עשה"ד נעשה שם הוי' בכל אחד ואחד, ובכדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש צריך להיות גם בגוף תמונת שם הוי'.

ויובני ביאור דבר זה ממה שנודע מענין הגלגולים שמתגלגל נפש האדם בבמה שהצער מזה גדול מאד, ולכאורה יפלא הלא הנפש היא רוחני ואין בה התחלקות וכמ"ש מזה במ"א שאפי' הכחות רוחני' א"א להבדילים בנפש עצמה כמו שנאמר שכח החכמה מובדל הוא מכח הבינה בנפש עצמה, ועד"ז כח המדות כו' או בכחות הגשמ' כמו רא"י ושמיעה שכאשר מתלבשת הנשמה בגוף הם כחות מובדלים כ"א באבר בפ"ע, זהו רק כשמאירים בגוף, אבל בכח נפשו הם מיוחדים עד שא"א כלל לחלק ביניהם. ולכן כמ"ת כתיב וכל העם רואים את הקולות וארז"ל רואים את הנשמע ושומעים את הנראה (וע' בגמ' ברכות ד"ו ע"ב אותם קולות דקודם מ"ת הוו ובפ"י רש"י ז"ל שם), והיינו מפני כי עכ"ד פרח נשמתן פי' שפרחה מלהתלבש להאיר בגוף בכחות פרטיים המובדלים זמ"ז כ"א נכללו בנפשם אשר שם אין שום התחלקות עדיין לכן היו יכולים לראות את הנשמע ולשמוע את הנראה לפי שבעצם הנפש עדיין אינם חלוקים כ"כ.

אמנם עדיין צ"ל הלא נתבאר לעיל במשל שלהיות כח הראי' הוא כח דק ורוחני יותר לכן בהכרח שיתלבש בדבר גשמי יותר היינו לתפוס דבר גשמי, כי כל הגבוה יותר בהכרח שיהי' גילוי בדבר הנמוך יותר, וכמשל האותיות החקוקים על החותם הנה כשהם חקוקים על דבר הבלתי מאיר ומבריק כ"כ כמו שחקוקים על הברזל אז יכולים לקרות את האותיות גם כמו שהם חקוקים על החותם, אמנם אם הם חקוקים על האבן הטוב המאיר ומבריק הנה מחמת בהירות האבן הטוב א"א כלל לקרותם, נמצא כי סיבת מה שא"א לקרותם זהו בהירות האבן טוב שהרי כשחקוקים על אבן פשוט שאינו מזהיר בנקל לקרותם, ורק על האבן הטוב א"א לקרותם כ"א כשחותמים אותם על

קצט

ויון ביאור דבר זה: בשולי הגליון נרשם בגרוניתי: **גלגולי האדם כבהמה, הצער מתמונת הגוף.**
 שנודע מענין הגלגולים... שהצער מזה גדול... וכמ"ש מזה במ"א: וראה סידור ע"ס דא"ח מה, ג ואילך.
 קסד, ג. מאמרי אדהאמ"צ נ"ד ע' קס ואילך. אה"ת וארא (כ"ר ז) ע' בתקעה. דרושים לחה"פ (כ"ר ג) ע' תשמב. צצא ע' תמצוב [ונמצא מזה ג"כ בארוכה בדיה קודש ישראל לה' תרי"ד - הנחת אדמיר מהר"ש בכת"י 1117 לא, א], המשך וככה תרל"ז ע' קסב. סה"מ תרע"ח ע' קצט בשה"ג. סה"מ עטר"ח ע' ש. תרפ"א ע' קפ. תרפ"ה ע' ו. תרפ"ט ע' 193. וע' 229. הש"ת ע' 13. וע' 32. תשי"ח ע' 17. וע' 108.
 רואים את הנשמע ושומעים את הנראה: בהבא להלן ראה גם והחרי"ם תרל"א ע' כט. וככה תרל"ז ע' קפו. המשך תרע"ב היא ע' ל"לא. סה"מ עטר"ח ע' שעב"ג. תרפ"ט ע' 49. תרצ"ז ע' 194'5. תשי"ג ע' 110. ועוד. וראה גם לקו"ת האיוני ע', סע"ג.

השעוה שמתרחקים מן האבן טוב או יכולים לקרותם כו', ונמצא דבר הגבוה יותר בהכרח שיתלבש בדבר הגמוך ביותר דוקא, ואיך נכח הראי' שננפש יוכל לשמוע, ואדרכה כח הראי' שננפש שם היא בתגבורת יותר כמו זיו השמש בשמש, ששם הוא ביתר שאת רק שהוא בטל ע"ד שרגא בטיהרא כו', אמנם מ"מ שם היוו יותר גדול, או כמו אם נאמר בהאותיות החקוקים על האבן הטוב, שמקום האותיות קודם שנחקקו בודאי א"א להבין ומה כשכבר נחקקו א"א לקרותם שהגם שבמקום החקיקה מאמיל קצת מ"מ מחמת בהירות האבן טוב מן הצדדים א"א לקרותם, כ"ש כשעדיין לא נחקקו כלל שא"א כלל להכיר, וכמו"כ יובן שהכחות הפרטיים כמו שהם ננפש עצמה שעדיין לא באו לידי חילוקי מדרגות שם הם בתוקף יותר.

י"ל ע"ז ג' תירוצים האי' שהרי הם לא ראו קול גשמי כ"א קולו של הקב"ה שאמר שה"ד או הקולות שהי' בעת מ"ת שא"א לדמותן כלל לשארי הקולות גשמי'. ועו"ל שמפני שבנפשו עדיין אינם חלוקים כ"כ ממילא עדיין אינו ניכר גודל מעלת כח הראי' על כח השמיעה, דכשהם מובדלים באברים פרטיים או ניכר ונראה ההבדל וההפרש שביניהם עד שאינו דומה שמיעה לראי' כנ"ל, אבל כשהם מעורבים יחד בכח נפשו עדיין אין לכח הראי' מעלה יתירה על כח השמיעה, וע"ד שנת' במ"א בענין ההבדלה שבין מים תחתונים למים עליונים שקודם ההבדלה כשהי' מים במים לא הי' מ"ע בעילוי כ"כ ומ"ת לא ירדו כ"כ ורק ע"י ההבדלה דוקא נתרחקו בערך זמ"ז, ועד"ז יובן בכחות הנפש שכשהם מתלבשים בגוף או באמת נעשה הבדלה בין כח הראי' לכח השמיעה, אמנם בהיותם כלולים בנפשו עדיין לא יש ביניהם הבדל כ"כ ואין לכח הראי' מעלה על כח השמיעה לכן היו יכולים לראות את הנשמע שכח הראי' הי' יכול להיות נגלה גם בדבר רוחני. ועו"ל שזהו כמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבין זמ"ז, והיינו כמו שני שרים שהם שונאים זל"ז כשעומדים לפני המלך הנה מפני עוצם ביטולם מהמלך נעשים כאוהבים ומדברים זע"ז, וכודאי מחמת שהם אינם תופסים מקום יכולים כ"א לעשות מלאכת חבריו כשיצוה אותם המלך, ועד"ז יובן שכשעל כדו"ד פרחו נשמתם מחמת עוצם הגילוי נתבטלו הכחות הפרטיים ונכללו בעצם הנפש לכן יכולים להחליף פעולתם ג"כ כו'.

כמו זיו השמש בשמש . . . ביחוד שאח: ראה תניא פ"ג (מב, א). שעהו"א פ"ג (עה, א). פ"י (פז, א).

ובכ"מ.

ו"ל ע"ז ג' תירוצים: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק תירוץ ד': **ראי' י"ל כעין ראו מי ברא אלה שזהו השגה כאילו רואה. ודחוק לומר כן, ופי' הפשוט אינו כן.**

שנת' במ"א בענין ההבדלה שבין מים תחתונים למים עליונים: מהימ תרכ"ז (תוצאת חשמיט) ע' כ וע' לג י"ע נח. תרכ"ז ס"ע רמ ואילך. שם ע' שנד. וע' שנו. תר"ל ע' קנג.

עושה שלום במרומו מיכאל שר של מים וגבריאל . . . אש: בכ"ז ראה גם אנה"ק סי' יב (ק"ז, א"ב).

והנה הגם שבעצם הנפש עדיין אינם מחולקים הכחות זמ"ז עד שנאמר שאין לכה הראי' מעלה יתירה על כח השמיעה מ"מ בהכרח לאמר שיש בנפש כלול כל הכחות פרטיים, דאם נאמר שאין בנפש כלל הכחות הפרטיים כמה יוביל נפש האדם מנפש הבהמה, שעיקר ההפרש בין אדם לבהמה הוא בדבור שנפש האדם היא נפש המדברת ונפש השכלית, משא"כ נפש הבהמה, ונמצא ע"כ צ"ל שהגם שהכחות בעת שהם עדיין בנפשו קודם התפשטות בגוף הגם שאינם מחולקים עדיין בכח" התחלקות מזל"ז כנ"ל מ"מ ישנם בכח נפשו כל הכחות פרטיים, ולכן צער הגלגול גדול מנשוא שכאשר מתגלגל נפש האדם בבהמה אין לה אן להתפשט שצויר גוף הבהמה משונה מגוף האדם שהאדם הוא הולך בקומה זקופה משא"כ הבהמה, וכמו שמצינו בהנחש שחשיב המדיר מעלתו מה שהי' מהלך בקומה זקופה כמארז"ל במד"ר פי"ד אני עשיתוך שתהא מהלך קוממיות כאדם ואתה לא בקשת על גחונך תלך, נשמע מזה שההילוך בקומה זקופה זהו מעלה יתירה, ולכן כשמתגלגל נפש האדם בבהמה שא"א לה להתפשט כחותי' זהו צער גדול מאד. ומהו יובן חומר גוף האדם שהוא צויר חומר מוכן לקבל צורת נפש האדם, שיש בכחותי' שם הוי', וזהו שא' הכתוב כי חלק הוי' עמו שכל נפש מישראל הוא חלק הוי' ממש, ולכן נאמר שם הוי' דוקא כמו שאנו מוצאים בכחותי' בחי' ד' אותיות הוי' כו', וכי"ז נתגלה בנפשם ע"י מ"ת דוקא ע"י עשה"ד שאמר להם, ע"י הדבורים אלו נעשה שיהי' ה' עמכם כנ"ל, ולכא"ו צ"ל הלא הציווים בעשה"ד הם דברים פשוטים כמו לא תרצח, לא תענה ברעך עד שקר, שהם דברים פשוטים, ואיך ע"י אשר דיבר ה' עמהם דברים וציווים פשוטים ע"י"ז נעשה ה' עמכם שכא"ו"א מישראל נעשה והאיר שם הוי', וגם צ"ל למה הי' צ"ל דברים פשוטים כאלו קולות וברקים וקול השופר חזק מאד, וביותר יפלא כשירד הקב"ה בכבודו ובעצמו דיבר דברים פשוטים כאלו.

ר

וכדי להבין זה צ"ל ג"כ מדוע נאמר אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ שלכאורה זהו פלא יותר, שענין יצ"מ אינו דבר נפלא כ"כ כמו בריאת שמים וארץ, שהרי כל הנסים שהיו במצרים היו כולם יש מיש שהמים נהפכו לדם שזהו יש מיש ועד"ז כל הי' מכות כולם היו יש מיש, משא"כ בריאת שמים וארץ הוא יש מאין, וכמאמר החוקרים שנתהוה דבר מלא דבר, ובמד"ר ארז"ל אלמלא מתכנסין כל באי עולם אינם יכולים לברוא אפי' כנף יתוש אחת, נמצא כי בריאת איזה [דבר] א"א לשו"א בעולם,

רא

וכדי להבין זה: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה אותי' יתרו ע' תתקפ.

אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ: ראה בארוכה דיה' אנכי היא בסה"מ מלוקט

חיג ע' קעה ואילך. ושי"ב.

וכמאמר החוקרים שנתהוה דבר מלא דבר: ראה לעיל ע' קנו. ובהמ"מ שם.

ספר תרכ"ט

רכא

וכבישת מלכים מצינו הרבה בכתובים שכבשו זא"ז, ולכאורה כשבא להזהיר את עמו ישראל על אמונת אלקותו הי' צריך לאמר להם דבר היותר גדול שזמה יובן מעלת גדולתו ית', שלכאורה הי' צ"ל אשר בראתי שמים וארץ כו'. אך הענין הוא שגלות מצרים ויצ"מ זהו הקדמה למ"ת, כמ"ש וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם כו', והוצאתי כו' והצילתי כו' וגאלתי כו' ולקחתי אתכם לי לעם כו' וידעתם כי אני הוי' שכל עיקר מכוון גלות מצרים הי' לזככם שיוכלו לקבל התורה, ובכלות הזיכוך הוציאם ממצרים ובחמשים יום קיבלו התורה. וגם צ"ל מה שאמר הקב"ה למשה כששלחו לגאול את ישראל ממצרים אלקי אבותיכם שלחני אליכם אלקי אברהם אלקי יצחק כו', והלא אברהם עצמו כשהשביע את אליעזר עבדו השביעו בה' אלקי השמים כמ"ש ואשביעך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ כו' ומדוע בשליחות גאולת מצרים שהי' הקדמה למ"ת נאמר אלקי אבותיכם אלקי אברהם כו', ובעשה"ד עצמם נאמר אשר הוצאתיך מאמ"צ.

וירבן בהקדם ענין מעלת מ"ת שלכאורה יפלא מ"ע שניתנה התורה בקולות וברקים הלא ארו"ל קיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה אפילו עירוני תבשילין ומהו ההתחדשות במ"ת. אך הענין הוא דהנה ארו"ל במד"ר ע"פ לריח שמניך טובים כל המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שומר תורק שדבר שמריקים מכלי אל כלי, והיינו כי האבות המשיכו התורה ע"י עובדות שאברהם ע"י שהרבה חסד בעולם שהאכיל והשקה לכל העוברים ושבים והודיע אלקותו בעולם שאמר להם ברכו לאל עולם שאכלנו משלו, וע"י שעשה ועמד בנסיונותיו בבחי' מס"נ ע"י המשיך גילוי אלקות וז"ע מה שקיים התורה, שהרי בהכרח לומר שקיימה ברוחניות שהיתכן לאמר שקיים אותה בגשמיות והלא עדי"מ מצות תפילין היא כתיבת הד' פרשיות ואיך יכתוב גאולת מצרים הנאמר בפ' קדש והי' כי יביאך ועדיין לא הי' גלות מצרים, אלא ע"כ צ"ל שקיימה ברוחניות והיינו ע"י המס"נ הנ"ל וכמו"כ יצחק ע"י חפירת בארות ויעקב ע"י המקלות, וכדאיתא בזהר שהמקלות של יעקב הי' דוגמת התפילין שלנו, וכ"ז המשיכו ע"י שהיו בבחי' מרכבה במס"נ כו'.

שגלות מצרים ויצ"מ זהו הקדמה למ"ת: ראה תרי"פ שמות מט, א, נד, סע"א. וארא נד, ד. ועוד. לקמו סדי"ה בונה ירושלים ה'.

קיים אברהם כל התורה . . . ומהו ההתחדשות במ"ת: בכ"ז ראה תרי"א יתרו טו, סע"ד ואילך. סו, ד ואילך.

עג, סע"ג ואילך. מביא צו, ג ואילך. ובכ"מ. וראה גם לעיל ד"ה זאת חוקת. ובהסמכו בהע' שלאח"ז.

המצות שעשו האבות ריחות היו אבל אנו שמן חורק: בהבא להלן ראה בארוכה מאמרי אדה"ז חקסי"ב ע' יא ואילך. מארו"ל ע' קו ואילך. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' רנו ואילך. אה"ת תשא ע' איתתקפו ואילך.

פ' ראה ע' תשנר ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' קנ ואילך. וד"ה וכל העם חרלי"א, תרסי"ב, תרע"ח שם.

שאברהם ע"י שהרבה חסד . . . יצחק ע"י חפירת בארות: ראה תרי"א תולדות יו, ג. ועוד.

ויעקב ע"י המקלות . . . דוגמת התפילין שלנו: ראה אה"ת ויצא רכג, ב. ובכ"מ.

אמנם הנה נודע שהנכרא ע"י עבודתו (בלא תורה) אינו יכול להגיע כ"א עד שרשו ולא יותר וכמארז"ל ובפי' רש"י ז"ל גבי מקוה של כה"ג שא"א להגבי' המים כ"א כמקום גובה שרשו ומקורו אשר נובע משם. וזהו שארז"ל כל המצות שעשו האבות ריחות היו, פי' ריח אינו עצם הדבר כ"א הארה מן העצם, אבל אנו שמן תורק שמך דבר שמריקין מכלי אל כלי היינו עצם הדבר שע"י שעושין מצוה ממשיכים עצמיות דבר ההוא ברוחניות כו', וזהו שנתלבשו המצות בדברים גשמיים דוקא, כי לעוצם רוממותם א"א שיתלבשו כ"א בגשמיות דוקא, ולכן כשביקשו המלאכים שינתן להם התורה לא ניתן להם והשיב להם כלום יצה"ר יש ביניהם, ולכא"ו צ"ל מהו התשובה על שאלתם שבקשו שינתן להם התורה הלא לא ביקשו התורה בגשמיות כ"א שרצו לקיים התורה ברוחניות, וא"כ הגם כי לא יש יצה"ר ביניהם מ"מ אפשר לקיים התורה ברוחניות, אך הענין הוא הדנה לעוצם מעלת התורה א"א שיתגלה עצמותה ומהותה כ"א בדברים גשמיים דוקא וכנ"ל ממשל כח הרא"י ואותיות החקוקים על האבן הטוב המאיר ומבריק, כ"א בהכרח בכדי שיבואו אורות עליונים כאלו להתגלות לע"ל זהו ע"י התלבשותם בדברים גשמיים דוקא, וע"ז השיב להם כלום יצה"ר יש ביניכם שתוכלו לקיים התורה בגשמיות, ולכן ארז"ל יפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי בעוה"ב ובג"ע אינו מושג רק הארת המצוה, כי מאחר שזהו השגה א"א להשיג עצמיות המצוה, אבל בעוה"ז בהיום לעשותם יש כל המצוה בשלימות כו'.

ומזה מובן מעלת מ"ת מה שניתנה לנו התורה בגשמיות דוקא שזהו מעלה יתירה על מה שקיים אברהם כל התורה כולה שהרי הוא קיים אותה ברוחניות ולכן ריחות היו היינו בחי' הארה בעלמא כי א"א לאורות עליוני' להתגלות ברוחניות כ"א בגשמיות דוקא, וזהו שהיו קולות וברקים ואח"כ הי' יוצא הדבור ציווי דבר פשוט, והיינו כי כדי שיתגלה אורות עליונים כאילו זהו ע"י ציווי דברים פשוטים דוקא, וגם כשירד ה' על הר סיני לא הי' יכול להתגלות כ"א בדברים פשוטים דוקא, ולכן ארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת והיינו שע"י המצות נמשך המשכה פנימיות המשכה עצמיות, שזהו כמו ע"י החתונה נעשה הולדה בדומה לו ע"י ההשפעה פנימיות מעצמיות מוח האב כו', וכדי שיומשך גילוי אורות כאלו במ"ת הי' צ"ל קולות וברקים וקול שופר כו'.

שהנכרא . . . אינו יכול להגיע כ"א עד שרשו . . . מקוה של כה"ג: ראה גם לעיל ד"ה בשעה שהקדימו.

ושי"ג.

ריח . . . הארה מן העצם . . . שמן . . . עצם הדבר: ראה גם לקו"ת שה"ש ג, א"ב.
יפה שעה א' . . . בעוה"ב ובג"ע . . . רק הארת המצוה: ראה בארוכה לעיל ד"ה יפה שעה א'. וד"ה והתהלכתי.

הולדה בדומה לו ע"י ההשפעה פנימיות: ראה בארוכה לקמן ד"ה וידבר גוי בהעלותו.

ובכ"ז יובן מ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר אשר בראתי יש מאין, דהן אמת שברה"ע הוא יש מאין דבר מלא דבר אך זהו מאין היינו מהארה בעלמא כו', וכמ"ש מלכותך מלכות כ"ע שכלליות השתלשלות העולמות זהו רק מהארה בעלמא שאינו נוגע לעצמותו כלל, כי מלך שמו נקרא עליהם שהוא רק שם והארה בעלמא שכמו השם אינו נוגע להאדם, כמ"כ כלליות ההשתלשלות של כל עולמים שתיבת כל הוא גימ' נו"ן והיינו כלליות כל העליות בנו"ן אלפים יובלות הוא רק מהארה בעלמא, וזהו שארז"ל א"ת שמות אלא שמות שכל העליות דבחי' וחד חרוב שיש בכל הנר"ן אלפים יובלות זהו רק בבחי' שם לבד, וזהו מ"ש כי הוא צוה ונבראו מאליו וממילא ורק הודו על ארץ ושמים שפי' הודו הוא זיו והארה לבד זהו מאיר על ארץ ושמים שכולם כלליות הנבראים כמ"ש במ"א בענין את השמים ואת הארץ, וגם ארץ הוא בחי' ג"ע התחתון, ושמים הוא בחי' ג"ע העליון כו' כולם רק מבחי' הוד וזיו לבד, ולכן אני ה' לא שנית, ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל שזהו רק מהארה בעלמא כי ב"ה הוי' צור עולמים וארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז, שכמו שני אותיות אינם תופסים מקום כנגד כלליות כח הדבור שיכול לדבר אותיות עד אין שיעור, וכ"ש נגד האדם עצמו. ועד"ז יובן לגבי' ית' שכלליות ההשתלשלות עוה"ב ועוה"ז הוא רק משני אותיות שאינם תופסים מקום כלל נגדו ית', אבל במ"ת נמשך המשכה עצמיות וע"י שאיש ישראל עושה מצוה גורם וממשיך שהקב"ה יעשה אותה ג"כ וכמארז"ל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית, וזהו ע"י שאיש ישראל מניח תפילין גורם שהקב"ה יניח תפילין וכמארז"ל במד"ר פ' משפטים פ"ל ע"פ מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות שנת' פי' בד"ה ויקחו לי תרומה אלקיכם כהן הוא שמה שהוא ית' עושה זהו ע"י שאומר לישראל לעשות כו'. וזהו שנאמר וידבר כו' לאמר שלכאורה תיבת לאמר הוא מיותר, אלא שזהו שניתן הכח לכאור"א מישראל שכשיקרא בתורה הקב"ה יהי' קורא ושונה כנגדו שזהו המשכה עצמיות כו' וכמו במ"ת ממש. ולכן נאמר אשר הוצאתיך מאמ"צ דוקא שענין יציאתם מאמ"צ זהו הקדמה למ"ת שע"ז נמשך המשכה עצמיות דוקא כו', ומה שאמר להם בשליחות גאולת מצרים אלקי אבותיכם זהו ג"כ מפני כי מעשה אבות סימן לבנים, שזהו ג"כ בכלל ההקדמה למ"ת, משא"כ אברהם עצמו שקיים המצות שלו הוי' רק כמו בחי' ריח לבד, לכן אמר ואשביעך בה' אלקי השמים כו'.

דד

מלכותך מלכות כ"ע . . שם והארה בעלמא: בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה מזה זו.

שכולם: אוציל: שכוללים.

כמ"ש במ"א בענין את השמים ואת הארץ: ראה לקי"ת צו יא. סע"א. שלח מח, א. א. פ' ראה לג. סע"א

ואילך. ועוד.

בד"ה ויקחו לי תרומה אלקיכם כהן הוא: סה"מ תרכ"ח ע' פו.

וזהו שנאמר . . לאמר . . שניתן הכח: בכ"ז ראה בארוכה תרא יתרו סו. ב.

ובכ"ז יובן מה שנאמר במ"ת אלקיד ל' יחיד ולא נאמר אלקיכם ל' רבים, וגם נאמר אנכי דוקא שלהיות נמשך לכאור"א בפרט זהו צ"ל ממקום הגבוה יותר, כי בכל התורה שנאמר אני ה' אלקיכם ל' רבים י"ל שאינו השפלה כ"כ שהרי זהו לכלליות נש"י אבל במ"ת נאמר אלקיד ל' יחיד שכאור"א מישראל ה' אומר עמי הדבור מדבר לכן נאמר אנכי דוקא, כנודע ההפרש בין אני לאנכי שכשהוא מדבר בלשון שפלות אומר אני, אבל כשמדבר בל' גבוה אומר אנכי כמ"ש שמואל הנביא אנכי הרואה, והיינו להיותו נביא כו'. ועד"ז יובן ההפרש בין אני לאנכי שנאמר בתורה שאנכי רומז לבחי' הגבוה ביותר והיינו כי אני הוא בחי' מל' ואנכי מורה על הכתר, ולכן מתוסף בתיבת אנכי כ"ף לרמז על בחי' כתר, והיינו כי בכדי שיהי' נמשך הכח לכאור"א להמשיך להיות הקב"ה מניח תפילין ולהיות הקב"ה קורא ושונה כנגדו, שז"ע שהי' כאור"א מישאל אומר עמי הדבור מדבר, פי' שהרגיש הכח האלקי הנמשך לו שיוכל להמשיך המשכה עצמיות ע"י למודו וקיום מצותיו ית', לכן נאמר אנכי דוקא שהוא בחי' אנכי מי שאנכי בחי' כתר כי להיות נמשך לכאור"א בפרט צ"ל מבחי' הגבוה ביותר כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי שלהיות המשפילי זהו מבחי' היותר גבוה שז"ע המגביהי לשבת, וכמו"כ במ"ת נאמר אנכי דוקא כו'.

בס"ד. ש"פ נשא, ק"ט.

— ביאור על ד"ה בשעה שהקדימו —

רה

ביום השני הקריב נתנאל בן צוער, קצרת כסף אחת שלשים ומאה משקלה וארוז"ל במד"ר נשא פי"ג שזהו כנגד ק"ד ספרים וב' ממי"ן שבש"ס בראש ובסוף, וניתנה לך"ו זורות זהו ק"ל. ויובן ע"פ משנת' בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, בענין מה שפי' בזהר דתרומה הוא תורה מ/

כנודע ההפרש בין אני לאנכי: בכ"ז ראה לקו"ת ש"ש לה, ג. ובכ"מ.

ביום השני הקריב: נמצא בשינויים והוספות: ד"ה זה בסה"מ עטרית ע' תסה. ד"ה כל העוסק בתורה לשמה תשכ"ט. לחציו הא' של המאמר: ראה סה"מ הש"ת ע' 107 ואילך. אוה"ת נשא ע' רפ. לחציו השני של המאמר [מפיסקא: והוה שארז"ל עשרה שיושבין כו'] ראה ד"ה עשרה שיושבין בסה"מ תרפ"ח ע' קמח. תשי"ח ע' 265. סה"מ מלוקט חיד' ע' שו ואילך וע' שכא ואילך.
חלק מהמאמר נמצא בקיצור בדיה. כמד"ר כו' התחלת השי"ס במי"ם בסה"מ תרכ"ו [הוצאת תשמ"ט] ע' רצו וס"ע ש.
[כנוכח כן ה"י התחלת המאמר: להבין בתוס' ביאור משנית בדיה בשעה שהקדימו. ואח"כ ניתוסף בנוכח"כ בצדדי הגליון ההתחלה: ביום השני הקריב גו']

ונת' בסופו שז"ע א' מארבעים שבתרומה בחי' עין יפה, ובתורה זהו מה שמביא לידי רצוא, שלכן בפ' ראשונה נאמר תורה תחלה ואח"כ מצות. ופי' תורה מ' ז"ע מ' יום שהי' משה בהר, וגם ע"ז הוא הרמז מה ששיתא סדרי משנה מתחילים במ"ם מאימתי קורין ומסיימים במ"ם לא מצא הקבי"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, שמתחילים במ"ם ומסיימים במ"ם, וההתחלה היא במ"ם פתוחה, כי כל ההתחלות הם במ"ם פתוחה, והסיום היא במ' סתומה, וארו"ל בשבת דק"ד ע"א מ"ם פתוח ומ"ם סתום מאמר פתוח ומאמר סתום, ופי' רש"י יש דברים שניתן רשות לדורשן ויש שאתה מצווה לסותמן כגון מעשה מרכבה. וגם גימ' של ראשי הסדרים הוא ג"כ שמונים, והיינו מ"ם של מאימתי, יו"ד של יציאת השבת הרי נוי", ח' של חמש עשרה נשים, הרי נ"ח, אלף של ארבעה אבות נזיקין הרי נ"ט כ"ף של כל הזבחים הרי ע"ט, ואלף של אבות הטומאה הרי שמונים, והיינו כנגד מ' יום הראשונים ומ' יום השניים שבלוחות אחרונות.

וליהבין זה, הנה ארו"ל בברכות ד"ו ע"א א"ר יצחק מנין שהקבי"ה מניח תפילין שנאמר נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזה, בימינו זו תורה שנאמר מימינו אש דת למו, ובזרוע עוזה זו תפילין שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, ומנין שהתפילין עוז הם לישראל שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש, ונמצא כי תפילין ותורה הם ב' ידות, יד ימין ויד שמאל וזהו שארו"ל הוקשה כל התורה כולה לתפילין, והיינו שהתורה ביד אחת והתפילין ביד שני' כו'. והגם כי התפילין הם ביד שמאל, וכמוכח ממארו"ל הנ"ל שימינו זו תורה, ונמצא התפילין בשמאל, וגם ארו"ל ידכה יד כהה, ומסתמא בתפילין של הקבי"ה ג"כ התפילין ביד שמאל ונמצא כי אינו דומה יד שמאל לימין, אך הענין הוא דכתיב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, שנאמר כ"פ ימין והיינו כי לית שמאלא כו' לכן הם שקולים זל"ז. וגם אפי' בז"א שב' ידות הם בחי' חו"ג, ע' בת"א פ' וירא בסוף ד"ה פתח אלי' בענין חד קציר שמקצר

17

הרמז . . ששיתא סדרי משנה מחחילים במ"ם . . ומסיימים במ"ם: ראה סה"מ תרכ"ז שם ס"ע ש. ודיה ארשבי"ה לא מצא הקבי"ה כלי מחזיק ברכה תרלי"ג. ד"ה מאימתי קורין תרמי"ב (נדפס בקוני' בפ"ע – ברובקלין תשכ"ה).

והיינו כנגד מ' יום הראשונים ומ' יום השניים: ראה בד"ה מאימתי קורין שם בשם התוס' ויש בסוף מס' עוקצין, ע"י"ש.

וליהבין זה הנה ארו"ל: בהבא להלן בפוסקא זו ראה סה"מ תרכ"ז שם ע' רצו.

בת"א . . ד"ה פתח אלי' דף י"ד, ד.

חד קציר שמקצר ומגביל השפעת החסד: בד"ה זה שבסה"מ הש"ת שם נוסף: חד אריך וחד קציר דחד אריך הוא חסד, וחד קציר הוא מדת הגבורה שמקצרת ומצמצמת השפעת החסד היא ג"כ טוב, דבאמת גם הצמצום הוא לצורך ההשפעה.

ומגביל השפעת החסד שיהי' לפי ערך ההעלאה שלמטלמ"ע, דהנה מצינו בענין הגבורות שהם בחי' צמצומים בכדי שיוכל להיות ההשפעה ועיקר ההשפעה הוא מגבורות, וכמ"ש ואם בגבורות שמונים שנה, שסתם חיי האדם הם ע' שנה, כמ"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורות יח' שמונים שנה כו', ונמצא כי מהגבורה היא השפעה יתירה כו', וזהו כמו גבורות גשמים שארז"ל שירדדים בגבורה, והגם שהגשמים זהו השפעה טובה לעולם מ"מ בכדי שיוכל להיות נשפע זהו ע"י גבורות שירדדים בגבורה. ועו"ל שבכדי שיוכלו לקבלם לכן צ"ל ע"י גבורות וצמצומים שירדו טיפין טיפין, וירוו את הארץ בכדי שיצמיח, משא"כ אם הי' יורד ושוטף לא הי' מצמיח מזה כלום כו'.

ואפי' בהשפעת רוחניות צ"ל ג"כ בחי' גבורה וצמצום שו"ע שארז"ל אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו, שאנכי היא כלליות כל הרמ"ח מצות, ולא יהי' לך הוא כלליות כל הש"ס מל"ת, זהו מפי הגבורה שמענו, שכינו רז"ל אותו ית' בשם גבורה דוקא, והלא ברוב הפעמים ארז"ל לשון הקב"ה, וכאן אמרו לשון גבורה היינו כי בכדי שיהי' נמשך המשכת התורה והמצות למטה צ"ל ע"י גבורות וצמצומים דוקא, ונמצא כי הגבורה היא בחי' השפעה כמו החסד, ונמצא כמו בחסד כתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה, כמו"כ כדי שיהי' נמשך ההשפעה לעולם זהו ע"י בחי' הגבורה כו'. וגם תחה"מ יהי' מבחי' הגבורות, וכמ"ש אתה גבור כו' מחי' מתים, ואם כי זהו מבחי' גבורות היותר עליונים כו', מ"מ זהו מבחי' הגבורות דוקא. וגם כמו שהמשכה ממעלה למטה הוא ע"י בחי' החסד, כמו"כ ההעלאה שלמטלמ"ע הוא ע"י הגבורות, וכנודע שכל העליות הוא ע"י הגבו' דוקא, ולכן בקבלת שבת אומרים אז אנא בכח שהוא שם הגבורה שם מ"ב שאז הוא עליית העולמות, ובק"ש בפ' ראשונה שאומרים בה ואהבת בחי' אהבה ורצוא בבחי' בכל מאדך בלי גבול, ובכללה הוא בחי' למס"נ באחד יש בה שם מ"ב והיינו שמן ואהבת עד ובשעריך יש בה מ"ב תיבות הגם שהיא עצמה בחי' אהבה וחסד מ"מ מאחר שזהו בבחי' עלי' שלמטלמ"ע זהו ע"י שם מ"ב בחי' גבורות כו', ונמצא כי שניהם שקולין גם בחרי"ג, שבי' הידות דחרי"ג הם ג"כ שקולים זליז.

רז

הגבורות שהם בחי' צמצומים: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: **גבורה עליות. וגבורה להתגבר במלהמה.**

מהגבורה היא השפעה יתירה: ראה גם תרי"א נח ט, ג.
גבורות גשמים . . . שירדדים בגבורה . . . טיפין טיפין: ראה גם לקרי' ואתחנן יג, רע"ג. סידור עם דא"ח סא. ד. ובכ"מ.
מפי הגבורה שמענו . . . המשכת התורה . . . ע"י גבורות: ראה אנתיק ס"י ירד (סיד, ב). לקרי' ואתחנן ח. ג. ובאריכה אהית שה"ש (כר ב) ע' תעדיה.
תחתי"מ יהי' מבחי' הגבורות וכמ"ש אתה גבור כו' מחי' מתים: ראה בכ"ז סידור עם דא"ח רלו, ב.
אנא בכח שהוא שם הגבורה שם מ"ב . . . עליית העולמות: ראה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וש"נ.

ואדרבה ההתגברות על השונא הוא דוקא מבחי' הגבורות דקו השמאל, ולכן ארז"ל במד"ר ע"פ אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה יצא עתק מפיכם משל למלך שהבריונים שלו גינו אותו בפורפירא שהי' לבוש בו, אמר המלך הנחתם את הכל ועסקתם בפורפירא שאני לבוש בה חייכם שאני מחליפה ופורע מכם, והיינו שמה שגיננו אותו בפורפירא שהי' לבוש בה זה מ"ש וע"י יתיב לבושי' כתלג חיור ולכן גינו אותו בפורפירא שהי' לבוש בו, ואומרים שלא איכפת לי' כלל מעשה התחוננים כי אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח (באיוב סי' ל"ה ו"ז) שאינו תופס מקום מעשה התחוננים כלל, ואומרים עזב ה' את הארץ בידי המזלות, לזה אמר חייכם שאני מחליפה ופורע מכם שנאמר מדוע אדום ללבושיך, והיינו שיתלבש בלבוש נקם תלבושת לנקום נקמתו מהם, ולבוש אדום הוא לבוש הגבורה דוקא, שע"י בחי' הגבורות ינקום נקמתו כו', ונמצא כי יש עוד יתרון בבחי' הגבורה על החסדים שז"ע הנקמה, שהרי מצד בחי' החסד שטוב לכל יכול להשפיע גם לשונא ג"כ, וכמו שאמר אברהם לו ישמעאל יהי' לפניך, וגם בעת שאמרה לו שרה גרש האמה הזאת ואת בנה ה"י זה רעה בעיני אברהם איש החסד, וכמ"ש וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודות בנו עד שאמר לו הקב"ה אל ירע בעיניך על הנער ואל אמתוך כו' והיינו כי מפני שהי' אברהם איש החסד והי' מטיב לכל הוכשר גם ישמעאל בעיניו וכנודע מענין חסד דאברהם שזהו חסד דמ"ה שהוא בחי' חסד שמצד הביטול, שהי' נדמה לו שזולתו טוב הימנו לכן ה"י נותן הכל לזולתו, ונמצא כי מצד בחי' החסד שטוב לכל אינו שייך כלל ענין הנקמה והגבורה, ונמצא כי יש יתרון במדת הגבורה נגד החסד, ועכ"פ שניהם שקולין.

והנה בחדא"כ כ' ע"י הנחת תפילין אנו מתקשראין עם הקב"ה וכמ"כ הקב"ה מניח תפילין להורות על התפארותו בעמו ישראל, והיינו כי תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך כישראל, וכמארז"ל ומי משתבח קוב"ה בשבחייהו דישראל, אין דכתיב את ה' האמרת היום וה' האמירך היום, אל הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם כו' ה' אחד, ואני אעשה אתכם חטיבה או בעולם ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, ואומר כי מ"ש נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו היינו שנשבע בב' המדות חו"ג, שהם ימינו ושמאלו. וי"ל כי ע"י התפילין שמניחין ביד שמאל יד כהה עי"ז גורמים לאכללא שמאלא בימינא וכאשר יתגבר ימין על שמאל יהי' גם למטה כולא ימין, וגילוי בחי' זה יהי' לע"ל שיהי' ומלאה הארץ דעה כמים לים והיינו

במד"ד ע"פ אל תרבו . . . משל למלך: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה בארכה לעיל ד"ה ולאחותו הבחילה. וראה גם לקי"ת הוספת לסי' ויקרא נא, ד. לקמן ד"ה ויקח קרח.
וכנודע מענין חסד דאברהם שזהו חסד דמ"ה: ראה לקי"ת עקב י, ג ואילך. סה"מ תריל' ע' קצט ואילך.
המשך תעריב ת"א ע' תפה ואילך. סה"מ עטרי"ת ע' ק"ו ואילך. ועוד.
והנה בחדא"כ: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה סה"מ תרכ"ו שם ע' רצז.

שעלמא דאתגליא יהי' במדרגת עלמא דאתכסיא שזהו שא' הכתוב ומלאה הארץ כו' כמים לים שכמו בים הוא בחי' עלמא דאתכסי' מושג גילוי אלקות, ולכן נמשל לים שכמו ברואים שבים שלהיותם מקבלים חיותם ממי הים הם בטלים לגבי הים בתכלית ואינם פורשין מן הים כלל, ומיד כשפורשין מן המים הם מתים, כמו"כ יובן כנמשל למעלה שהברואים הם המלאכים ונשמות שבעלמא דאתכסיא הם מובלעים בהשגות שמשגיגים ואינם בבחי' נפרד כ"כ כמו הברואים שכיבשה שהגם שהם מקבלים חיותם מן הארץ היא בחי' מלי' שנעשה מקור לבי"ע מבחי' ארץ שבה, מ"מ נראים נפרדים לגמרי כו'. אמנם לעיל כשיהי' ומלאה הארץ דיעה יהי' כמים לים מכסים שברואים שכיבשה יהיו מכוסים ונבלעים במי הים היא ההשגה באלקות והביטול לאלקות כמו ברואים שבים כו', וזהו את הוי' שפי' את הוי' שיהיו בטלים וטפלים לבחי' שם הוי', וכנודע ההפרש בין יראו מה' לבחי' יראו את ה', כמ"ש מזה במיא' בדיה וירא ישראל את ה' הגדולה ובדיה אר"י יהא תלקי מגומרי הלל בכ"י. וכז' יהי' ע"י העבודה דעכשיו בקיום מצות התפילין שמניחין על יד שמאל ועי"ז גורמים לאכללא שמאלא בימינא, ועי"ז יומשך לעיל שיהי' גם למטה כולא ימין כמו שלמעלה לית שמאלא בהאי עתיקא כמו"כ למטה יהי' ג"כ כולא ימין.

וזהו אף אני אעשה אתכם חטיבה א' בעולם ומי כעמד כישראל גוי אחד בארץ, היינו שגם בארץ בחי' הפירוד יהי' אחד, וזה"ע גוי אחד בארץ שממשיכים גם בארץ בחי' אחד, והוקשה כל התורה כולה לתפילין ולכן ע"י לימוד התורה ארז"ל בסוף מס' ברכות ת"ח מרכים שלום בעולם שנאמר וכל בניך כו' ורב שלום, וכ"ה בכמה מקומות בש"ס, והיינו כי ע"י לימוד התורה ממשיכים גילוי אלקות שיהי' נמשך הגילוי למטה כמו למעלה ועי"ז מרכים שלום להיות ורב שלום שמבחי' ורב הוא בחי' טורי דפרודא יהי' שלום בחי' היחוד והחיבור, וכניל שהוקשה כל התורה כולה לתפילין, להיות כי ע"י התורה שקורא בתורה עי"ז ממשיך להיות הקב"ה קורא ושונה כנגדו, שיומשך המשכת אלקותו ית' בעולם להיות הגילוי למטה כמו למעלה, ולע"ל יהי' גילוי בחי' זו ועכשיו הוא רק להוסיף אורות באצ"י, כנודע מ"ש בכהארז"ל שכל קיום

רט

שעלמא דאתגליא . . . בים . . . עלמא דאתכסי' ראה בארוכה המשך והחיים תרליא ע' מ ואילך. שם ע'
 גט. לעיל ד"ה או ישר.
 במיא' בדיה וירא ישראל: אהית בשלח ע' חלב. וראה גם שם ע' חס ואילך. ודיה זה שבסנה"מ תרכ"ז ע'
 רכב ואילך.
 ובדיה אר"י יהא תלקי: תרכ"ט.
 גוי אחד בארץ . . . שגם בארץ . . . יהי' אחד: ראה תריא וישב כו'. ד. מקץ לה. א. ויקהל פו, סעי"ג. היום
 יומי כ"ז אלול. ועוד.
 ורב שלום שמבחי' ורב . . . יהי' שלום: בכ"ז ראה לקרית ראה ל, סעי"א ואילך.
 להוסיף אורות באצ"י . . . כמשל מי שיש לו עושר מופלג והוא נגזר בתיבה: ראה סה"מ תקס"ב ח"ב ע'
 שפנ. סי' מאמרי אדהאמי"צ ויקרא ח"ב ע' נה. סה"מ תרכ"ז ע' תלג"ד. סה"מ מלוקס ח"א ע' ז [ונהמ"מ] שם.

המצות ולימוד התורה דעכשיו ה"ה להוסיף אורות באצ"י ולע"ל יתגלה בחי' זו בגילוי למטה, ובאמת ישנם גם עכשיו כל ההמשכות אך אינם מאירים בגילוי, וה"ז כמשל מי שיש לו עושר מופלג והוא גנוז בחיבה, והגם כי אינו רואה אותם ואינו נושאם אתו בעת הילוכו מ"מ ישנם, כמ"כ כל ההמשכות שממשיכים ע"י התומצ' ישנם גם עכשיו רק שהם גנוזים באצ"י ולע"ל יתגלה למטה ג"כ בעשי' כו', וע"י בהביאור על מארז"ל אל"י הוי שכ"ח, בענין ויוסף הוא המשביר, שע"כוב [זה] הוא ג"כ לטובה, ולכן ה"י מעלת יוסף כמה שע"כב התבואה עד אשר יצטרכו לה, וכמ"כ יובן בענין העכבה שמתעכב באצ"י כי היום לעשותם דוקא, אבל לא בעוה"ב ולכן העכבה דעכשיו בכדי שיתגלה בעת אשר אז א"א להמשיך כו'.

וזהו שארז"ל בפ"ג דאבות מ"ו עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכ"נה שרו"י ביניהם שנאמר אלקים נצב כעדת אל, ומנין אפילו חמשה שנאמר ואגודתו על ארץ יסדה, ומנין אפילו שלשה שנאמר בקרב אלקים ישופט, ומנין אפילו שנים שנאמר או נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ומנין אפילו א' שנאמר בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך, והיינו שאפילו א' שלומד תורה ממשיך המשכת אלקי' ית' למטה, וכנ"ל בענין הוקשה כל התורה כולה לתפילין, רק שבענין ההמשכה יש הפרש ביניהם שעם היות שאפילו א' שיושב ועוסק בתורה ממשיך גילוי אלקותו ית' להיות הקב"ה קורא ושונה כנגדו, מ"מ אינו דומה ההמשכה שא' ממשיך להמשכה שנמשכת ע"י עשרה שיושבים ועוסקים בתורה, שהרבים יש להם כח יותר להמשיך, ע' מזה בדי"ה כל המברך מתברך (ד"ט) וכנודע ממ"ש במ"א גבי תפלה שכת"ב הן אל כביר לא ימאס, והיינו שהרבים יש להם כח להמשיך ע"י תפלתם מבחי' יג"מ הרחמים, וכמ"כ י"ל שע"י לימוד התורה ברבים ממשיכים בחי' היותר גבוה.

בהביאור על מארז"ל אל"י הוי שכ"ח: סה"מ תרכ"ז שם ע' תלד.
 וזהו שארז"ל בפ"ג דאבות: בהבא להלן ראה גם אה"ת נ"ך ע' תקלא"ד.
 שאפילו א' שלומד תורה ממשיך המשכת אלקי': ד, מנין אפילו חמשה כו' אפילו אחד' סאי על "שכ"נה שרו"י" שלפניו. וצ"עק במ"ש באנה"ק סכ"ג (קלו, א). "אלא לקביעת שכר בלבד". ואכ"מ. (סה"מ מלוקט ח"ד ע' שו ה"ע 4). וראה עדי"ן אה"ת שה"ש (כר"ב 2) ע' תשעו.
 רק שבענין ההמשכה יש הפרש ביניהם: ראה ברכות ג, א. ובנו"כ המשנה אבות פ"ג דיש חילוק בין עשרה לחמשה, בין חמשה לשלשה כו', וההידוש בהמאמר הוא שהשראת השכ"נה בעשרה שעוסקים בתורה היא סוג בפני, משאי"כ החילוק דחמשה שלשה וכי'. (סה"מ מלוקט ח"ד שם ה"ע 6).
 בדי"ה כל המברך מתברך (ד"ט): ד"ה כל כהן שמברך מתברך הנדפס לעיל בתחילת הספר.
 וכנודע ממ"ש במ"א גבי תפלה. . אל כביר לא ימאס: ראה אה"ת דרושים לשבת שובה ע' א'חסג ואילך.
 שהרבים. . ע"י תפלתם מבחי' יג"מ הרחמים: השייכות דיגמיה"ד לזה שתפלת רבים אינה נאמסת – יש לומר, כי יגמיה"ד אינו חזרות ריקם. (סה"מ מלוקט ח"ד שם ה"ע 9).

וי"ל שיש בתורה בחי' יג"מ שהתורה נדרשת בהם, והיינו שע"י ק"ו למדו רז"ל דבר חדש בתורה, ונמצא שזהו כמו מקור התורה, ונודע שיג"מ שהתורה נדרשת הם כנגד יגמה"ר, וכמו שפי' המגיד נ"ע שע"י שאמר משה אל נא רפא נא לה שהזכיר מדה הראשונה מיג"מ הרחמים נאמר לו אח"כ ק"ו היינו מ"ש ואביה ירק ירק ק"ו לשכינה, ונמצא כי ע"י יגמה"ר ממשיכים יג"מ שהתורה נדרשת בהם וכמו שהמשיך משה ע"י אשר הזכיר מדה הראשונה מיגמה"ר נאמר לו ק"ו כנ"ל כמו"כ הוא בכל היג"מ, וכמו"כ ממש ע"י יג"מ שהתורה נדרשת בהם ממשיכים יגמה"ר, והיינו לפי ששקולים זל"ז, וכנודע ממש ע"פ מארז"ל א"ת שושנים אלא שושנים, והיינו בחי' שושנים בהלכות, בסידור ובלק"ת ע"פ אני לדודי ובהגות לשם, ולפי"ז י"ל שכמו הרבים ע"י תפלתם מעוררים יגמה"ר שנמצא אינו דומה תפלת הרבים לתפלת היחיד, שהרי ענין התפלה היא בחי' אתעדל"ת אתעדל"ע כנודע שלפ"ע שפיכות הנפש בבחי' העלאת מ"ן מלמטה כמו"כ לפי ערך זה נמשך לו מלמעלה, ומ"מ הרבים ע"י תפלתם מעוררים המשכת יגמה"ר שהם בחי' רב חסד, בחי' אתעדל"ע שלמעלה מבחי' אתעדל"ת, והיינו שזהו למעלה מכפי ערך ההעלאה שא"א לאתעדל"ת לעורר לשם רק מפני שתפלת הרבים אינה נמאסת כמ"ש הן אל כביר לא ימאס מזה משמע הגם כי אינן ראויים מ"מ עושה זאת, ואם הי' ההמשכה לפ"ע העלאתם א"צ לומר שלא ימאס, הרי זהו מגיע לפי ערך ההעלאה, אלא ודאי הגם כי ע"פ ההעלאות מ"ן שלהם אינו מגיע להם יען כי בחי' זו א"א להגיע בבחי' העלאת מ"ן מ"מ מפני שתפלת הרבים אינה נמאסת לכן נמשך בבחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, והיינו מפני כח הרבים, וכמו"כ הוא בתורה הגם כי ענין התורה היא מלמעלמ"ט עכ"ז היא בבחי' העלאת מ"ן רק שההמשכה היא מלמעלמ"ט, ואינה לפי ערך כמו האתעדל"ע שנמשך ע"י אתעדל"ת דתפלה, אבל מ"מ היא בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע.

וזוהו שרצה משה ליכנס לארץ בכדי להמשיך וליטע הכח בנש"י שיוכלו להמשיך בלימוד תורתם כל ההמשכות מלמעלמ"ט, ואז לא יהיו צריכים לתפלה, אך לא פעל זאת כמ"ש אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, כ"א

וכמו שפי' המגיד נ"ע . . . אל נא רפא נא: א"ת ס"פ בהעלותך מו, ב. (– בהוצאת קה"ת תשל"ג ואילך).
וראה גם אוה"ת בהעלותך ע' תב. ראה ע' תשפה. וע' תשצא. שה"ש (כר ב) ע' תקנו. שה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ס"ע ש"ט. המשך יונתן תרי"מ ע' מט.

א . . . מדה הראשונה מיג"מ הרחמים: ראה אנ"ק כ"ק אדמ"ר שליט"א ח"ב ע' שס"ע בענין השיטות בהתחלת מנין י"ג מדות הרחמים. ע"י"ש.

בסידור ובלק"ת ע"פ אני לדודי ובהגות לשם: סידור עם דא"ת רבנ, ג"ד. לקו"ת ראה לג, ד. אוה"ת ראה אוה"ת שה"ש שם.

זכריות י"ל: בשולי הגליון נרשם בגזכ"ק: **מכוונים הם י"ל כמו בתפילה יש סתם תפילה אתעדל"ת אתעדל"ע, ויש יגמה"ר אתעדל"ע.** כמו"כ בתורה הרבים ממשיכים בחי' היותר גבוה ע"ד אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת. [וראה גם שה"מ מלוקט ח"ד שם ע' שיא הע' 38 והע' 41.]

אמר לו עלה ראש הפסגה ושא עיניך וראה את הארץ, וע"י הרא"י שראה מרחוק את הארץ פעל זאת ביחידי סגולה שתורתם אומנתן שיוכלו להמשיך מלמעלמ"ט, כמ"ש מזה בד"ה ואתחנן שלא נדפס ובחינוך, ולכן רשב"י שה"י תורתו אומנתו ה"י יכול להמשיך השפעת השפע בעוה"ז ע"י לימוד תורתו כמ"ש בזרז אחרי דנ"ט זימנא חדא הוי צריכא עלמא למטרא אתי לקמ"י דרשב"י וע"י שדרש להם בפסוק מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד ע"י ה"י מטר ע"פ הארץ, הרי שפעל השפעה גשמיות בלימוד תורתו, והיינו מפני שהמשיך כל המשכות ע"י התורה מלמעלמ"ט, ולכן ה"י פטור מתפלה כי יש בכלל מאתים מנה, אמנם זהו רק ביחידי סגולה אבל בכל ישראל הגם כי ההמשכה שע"י התורה היא מלמעלמ"ט עכ"ז העבודה בלימוד התורה היא בבחי' אתעדלית אתעדל"ע.

וּנְמָצָא עפ"י י"ל כי יש חילוקי מדרגות שהיחיד אינו מגיע כ"כ בבחי' האתעדלית שלו כמו הרבים, שהרבים יש להם כח היותר גדול ומכ"ש מתפלה, ומה התפלה שכל ענינה היא באתעדלית אתעדל"ע אינו דומה הרבים ליחיד שהרבים ממשיכים בחי' יגמה"ר, שגם בבחי' ההעלאה מלמטלמ"ע יכולים הרבים להגיע יותר כמ"ש הן אל כביר לא ימאס וכנ"ל שהגם שאינם ראויים מ"מ נמשך להם, כ"ש בתורה שהמשכתה היא מלמעלמ"ט, שבדאי אינו דומה הרבים ליחיד. והגם כי י"ל שמאחר שזהו מלמעלמ"ט יכול היחיד להגיע ג"כ כמו הרבים אינו כן שהרי נת' שמשה לא פעל כניסתו לארץ שכל עיקר המכוון שלו ה"י בשביל לפעול שכל ישראל יוכלו להמשיך מלמעלמ"ט ע"י עסק תורתם, וע"כ צריכים לחלק בין יחיד לרבים, שאם היחיד יכול ג"כ להגיע אי"כ פעל משה בקשתו וכתיב אל תוסף דבר כו', ומה שפעל ע"י ראייתו מרחוק זה אינו מה שביקש לכנוס לארץ כו', וע"כ צריכים לחלק בין יחיד לרבים כו', וגם זהו מצד מעלת הרבים, ולא מה שפעל משה כי מה שפעל משה זהו רק על יחידי סגולה כמו רשב"י וחביריו.

וּלְכֵן באבות פ"ג מ"ב ארז"ל שנים שיושבים ועוסקים בתורה שכינה שרו"י ביניהם, ומגין אפילו אחד שהקב"ה קובע לו שכר שנאמר ישב בדרך וידום כי נטל עליו הרי שחילקו בלשון שעל שנים אמרו ל' שכינה שרו"י

בד"ה ואתחנן שלא נדפס: מאמרי אדה"י חס"ד ח"ב ס"ע תרסו ואילך. פרשיות ח"ב ע' תרצה ואילך. ובארוכה אה"ת ואתחנן ע' סה ואילך. וע' צג ואילך. שם (כרך ה) ע' איתתקצו ואילך. שם (כרך ו) ע' ברא ואילך. ודיה ואתחנן תרל"ג. וראה גם לקי"ת ואתחנן כ. סעי"ד ואילך. ובחינוך: שערי תשובה לאדוהאמיצ ח"ב כו, א.
כמ"ש בזרז . . זימנא חדא: נת' בארוכה במאמרי אדה"י אתהלך-לאוניא ע' רי ואילך. אה"ת אחרי ע' רנד ואילך. ביאוריהו להצ"צ (כרך ב) ע' תתקכא ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רסו ואילך.
ולכן באבות . . ארז"ל שנים שיושבים: כהבא להלו [עז סוף הפיסקא] ראה אה"ת נ"ד ע' תקלא. וראה גם אה"ת שה"ש שם (כרך ב) ע' תשעו ואילך.

ביניהם, ועל היחיד אמרו רק שקובע לו שכר אבל לא אמרו לשון שכינה שרוי' ביניהם, רק שלר' חנינא בן תרדיון אם רק שנים עוסקים בתורה ג"כ שכינה שרוי' ביניהם, ולר' חלפתא בן דוסא איש כפר חנניא דוקא עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, הרי שיש ביניהם חילוק בין שנים לעשרה, וגם מזה עצמו שחילק ר' חלפתא ב"ד בין עשרה שיושבין ועוסקין בתורה לחמשה שיושבין ועוסקין בתורה שהרי אמר ומנין אפילו חמשה הרי כי יש מקום לחלוק ביניהם, והיינו מפני כי על כל בי עשרה שכינתא שריא, ומ"מ מה שאמרו שכינה שרוי' ביניהם ע"י לימוד תורתם זהו מעלה יתירה שנמשך בפנימיות, שע"כ בי עשרה שכינתא שרי' זהו בכח"י מקיף לבד, אבל ע"י עסק תורתם בכנופיא בעשרה נמשך בפנימיות כו', וכמו"כ אמר ומנין אפילו שלשה, ומנין אפילו שנים ומנין אפילו אחד הרי שיש חילוק ביניהם, רק שריבה ולמד מהפסוקים שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה נאמר אבוא אליך שזהו ג"כ כענין שכינה שרוי' ביניהם, אך מ"מ אינו דומה היחיד לרבים. וזהו מ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר כ"א בתוכם בתוך כא"א מישראל, וענין המקדש הוא שהי' שם הארון והלוחות, ועכשיו נמשך בחי' זו בכא"א מישראל בבחי' פנימיות כנ"ל ע"י לימוד התורה כו'.

ר"ב

ובזה יובן ענין מה שתי"ח מרבים שלום בעולם, והיינו לפי שע"י לימוד תורתם ממשיכים להיות שכינה שרוי' ביניהם, ואין השכינה שורה אלא על חכם גבור כו' והיינו שע"י התורה נמשך מוחין דגדלות, ועי"ז הם מרבים שלום בעולם. והענין הוא, דהנה עיקר הקפידא הוא מחמת מוחין דקטנות, שהרי אנו רואים מי שהוא בר שכל גדול יוכל לסבול היפוכו, משא"כ מי שדעתו קצרה לא יוכל לסבול דעת האומר לנגדו וכועס מיד ושופך עליו אף וחימה בקצף גדול, אבל מי שדעתו רחבה הגם שחבירו יאמר לו היפך דעתו ורצונו לא יכעוס כלל, ואם הוא בר שכל גדול הוא גותן מעצור לרוחו לבלי ישיב לו כלל, ועד"ז יובן מה שהקפידות והקטנות והעדר השלום זהו בא מסיבת קטנות המוחין דוקא, וכמו הקטן כשאינם ממלאים רצונו יצעק בקול מר, משא"כ הבר דעת כו', ולכן ע"י התורה שע"י ממשיכים מוחין דגדלות עי"ז מרבים שלום, ועי"ז ממשיכים להיות ורב שלום, היינו שמבחי' רב טורי דפרודא יהי' נמשך השלום והחיבור והאחדות, ולכן לע"ל כשיהי' ומלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים היינו כשיהי' הגילוי למטה כמו למעלה שיהי' נמשך

יש מקום לחלוק . . . כי על כל בי עשרה שכינתא שריא: ראה גם אנד"ק סכיג (קלה, ב ואילך).
 ובזה יובן ענין מה שתי"ח מרבים שלום: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה סה"מ תרכ"ז שם (הוצאת תשמ"ט) ע' רצו.
 עיקר הקפידא הוא מחמת מוחין דקטנות: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה בארוכה מאמרי אדה"י ענינים ע' טו ואילך. אהיה"ת נח (כרך ג) תרל"ב, ב ואילך. שם תרל"ג, ב ואילך. המשך וכנה תרל"ז פכ"ד ואילך (ע' קנא ואילך). סה"מ עור"ת ע' מז ואילך. ד"ה למרבה המשרה תש"ז.

גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה, יהי שלום בין החיות והבהמות ג"כ וכמ"ש וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ופרה ודוב תרעינה יחדיו ירכצו ילדיהן, והיינו מפני המוחין שגדלות שיתגלה לע"ל ביתר שאת ויתר עז מכמו עכשיו וכנ"ל, שעיקר הגילוי זהו יהי לע"ל, ועכשיו הוא רק הארה מבחי' זו, לכן יהי השלום גם בין החיות והבהמות כו, וז"ע ת"ח מרבים שלום בעולם.

ובכ"ז יובן ענין מה ששייך סדרי משנה מתחילין במ"ם ומסיימין במ"ם, וגם ראשי אותיות מן שיתא סדרי עולים לחשבון שמונים ב' ממי"ן, והיינו כי תרומה הוא תורה מ"ם, והוא בחי' מ' יום שהי' משה בהר, בחי' כחב"ד שכ"א כלול מעשרה שעולה למספר מ"ם, ולכן כיוונו רז"ל להתחיל תושבע"פ במ"ם ולסיימה במ"ם להורות על הכח שיש בתורה להמשיך מוחין גדלות עד שעיי'ן ירבה השלום הוא האחדות בין ישראל עד גם שאפי' בחיות ובהמות יהי' ג"כ השלום כנ"ל, וכפלו לכיון גם ראשי אותיות מן הש"ס שיעלו ג"כ למספר שמונים לחוק הכוונה והענין שעיי' התורה מרבים שלום. וענין מ"ם פתוחה ומ"ם סתומה, שז"ע מאמר פתוח ומאמר סתום זהו ב' בחי' סתים וגל' שיש בתורה, ולכן האי' מ' פתוחה לרמז על גליא שבתורה והיא סתומה לרמז על בחי' סתים שבתורה שבשניהם יש הכח הנ"ל להרבות שלום כו, ושרשם הוא מב' הבחי' דכתר כו' כנודע ממ"ש במ"א.

ריג

וז"הן ביום השני הקריב נתנאל, שהוא בחי' נתן אל והיינו שקאי על התורה שנתנה אל מתנה לישראל, וכמארו"ל ג' דברים ניתנו מתנה לעולם התורה כו' שנאמר ויתן אל משה, והיינו כי בחי' זו דתורה היינו בחי' תורה מ"ם שהוא בחי' כחב"ד שיש בתורה, זהו בחי' מתנה, כי יש בתורה כמה בחי' כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה, היינו מה שהיא בבחי' ירושה, ויש בחי' שעלי' ארו"ל התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, כ"א בבחי' יגיעה ועבודה דוקא כו', ויש בחי' מה שהיא כבחי' מתנה, וזהו בחי' תרומה תורה מ' שזהו בחי' מתנה לעולם, ולכן בחי' הכי' ממי"ן שכתושבע"פ מרומז בקרבן נתנאל להורות שבחי' זו נתן אל בבחי' מתנה כו'. ושייך בחי' זו לישכר כי בני

ובכ"ז יובן . . . ששייך סדרי משנה: בהבא להלן [עד סוף הפסקה] ראה סה"מ תרכ"ט שם ס"ע ד"ה ארשבי"ח לא מצא הקבי"ה כלי מחזיק ברכה תרלי"ג. ודי"ה מאימתי קורין את שמע תרמי"ב הנ"ל. וענין מ"ם פתוחה ומ"ם סתומה: בכ"ז ראה בארוכה מאמרי אדה"י נביאים ע' פו ואילך. וע' עד ואילך. אוה"ת מקץ (כרך ה) חתקעז, א ואילך. נ"ך (כרך ג) ע' אירו. סה"מ עור"ת ע' נט. ושרשם מב' הבחי' דכתר כו' כנודע ממי"ש במ"א: ראה סה"מ תרכ"ט שם. ארשבי"ח תרלי"ג שם. וראה גם בתוספתא כהע' שלפניו.

וז"ה ביום השני הקריב: בהבא להלן ראה בארוכה אוה"ת נשא ע' רפ. שם (כרך ה) ע' איתקעט ואילך. סה"מ מלוקט ח"ה ע' רי ואילך. כי יש בתורה כמה בחי' . . . ירושה . . . מתנה: ראה בארוכה סה"מ תרלי"ד ע' מ ואילך. ושי"ב ולקמן ד"ה ברוך תהי' ועוד.

ישכר יודעי בינה לעתים שהיו בעלי תורה, ולכן מרומז בנשיא שלהם ל' נתן היינו מה שניתנה התורה במתנה ושייכות בחי' אל הנאמר בנתנאל הוא כי אל הוא בחי' ל'יא נתיבות, משא"כ נתיב ה"ב הוא נתיב לא ידעו עיט, ולכן ה' נשיא ישכר, יש שכר, שבחי' י"ש הוא בחי' ש"י עולמות שנמשכים מל"א נתיבות כו', אבל נתיב ה"ב לא ידעו עיט, וזהו נתנאל כו' נשיא ישכר.

בס"ד. ש"פ בהעלותך.

— שי"ך לד"ה וידבר כו' אנכי —

ר"ד

וידבר כו' דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות, הנה נש"י נקראים נרות כמ"ש נר הוי' נשמת אדם, וכמארז"ל נרי בידך ונרך בידי, אם אתה משמר נרי היא התורה שנק' נר כמ"ש כי נר מצוה ותרא, אני משמר נרך, ואם כיבתה את נרי אני מכבה נרך מגין דכתיב רק השמר לך ושומר נפשך כו' ע' במד"ר פ' ראה, וצ"ל מה"ע אם שמרת את נרי אני משמר נרך מהו שייכותם זל"ז ומפני מה תלויים זכ"ז. אך הענין שארז"ל במד"ר פ' ויקהל פמ"ח ע"פ ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, בזכות מי נבראו אלה תולדות השמים והארץ ובזכות מי הם עומדים בזכות אלה שמות בני"י, ואלה בזכות מי הן עומדין בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים, ונמצא כי כל עיקר מכוון ברה"ע הוא בשביל נש"י, ונש"י הוא בשביל התורה, וזהו מ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, פ"י אנכי עשיתי ארץ היינו כלליות ההשתלשלות הוא בשביל אדם היינו נש"י כי אתם קרוים אדם, ובראתי בגימ' תרי"ג והיינו שע"י תרי"ג מצות עי"ז מתעלה האדם לאשתאבא בגופא דמלכא כמשי"ת, וז"ע נרי בידך ונרך בידי, אם שמרת נרי אני משמר נרך כו'.

ל"א נתיבות . . . נתיב ה"ב . . . לא ידעו עיט: ראה סה"מ תרל"ד ע' כח"ט. ושי"ן סה"מ עטרית ע' שגד ואילך. הש"ת ע' 49 ואילך.
שי" עולמות שנמשכים מל"א נתיבות: ראה ד"ה מאימתי תרמיב שם: ל"א נתיבות וכל אחד אחד כלול מיר"ד וזה מספר שי' עולמות. עי"ש.

וידבר כו' . . . בהעלותך: נמצא עם הוספת ושינויים בדי"ה זה: בסה"מ תרע"ח ע' שלו. סה"מ תרפ"ו ע' שכא. סה"מ מלקט חיה ע' רצו [מש"פ בהעלותך תשכ"ט]. ובדי"ה להבין ענין מ"ת תש"ו.
שע"י תר"ג מצות . . . מתעלה האדם . . . נרי בידך ונרך בידי: בשולי הגליון נרשם בגובי"ק: י"ל היירידה של הנר דנשמה בכדי שתעלה בנר דתורה, ובאם לאו נכבה נר הנפש, וזהו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה, תורה הרוצה להחכים ידרימ, יאירו ז' הנרות נש"י מו' מדות.

ולהבין כ"ז יוכן בהקדם ענין ירידת הנשמה בגוף שלכא"ז זהו ירידה גדולה ועצומה שהרי הנשמה קודם התלבשותה בגוף היתה עומדת בבחי' ביטול באהוי"ר כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו שהיתה עומדת תמיד באהוי"ר בלי שום הפסק וכמ"ש במלאכים ויעמידם לעד לעולם שעומדים תמיד בבחי' הביטול וכמו"כ הוא לשון עמידה שנאמר בנשי' הוא ג"כ בלי הפסק, והגם שלכאורה י"ל שלכן נאמר במלאכים ויעמידם לעד לעולם שמפני שיכול להיות העמידה לפי שעה לכן נאמר לעולם, ומפני כי בעמידת הנשמה לא נאמר לעולם איך יתכן להשוותם להעמידה דמלאכים, לא כן הוא שהרי במלאכים שנאמר לי ויעמידם שהוא לי הוה ועתיד צ"ל לעולם, אבל בנשמות דכתיב לשון עמדתי שזהו לי עבר א"צ לכתוב לשון שמשמע מזה שעמדה תמיד כל ימי היותה שם, שלשון עמדתי משמע כל ימי היותי שם קודם שנתלבשה בגוף עכדתי באהוי"ר, שא"צ כלל לכתוב זה עוד, וכשירדה הנשמה להתלבש בגוף הרי היא מתלבשת ומתעלמת בגוף עד שהגוף מעלים ומסתיר לגמרי, והאהבה היא מוסתרת ונעלמת, עד שגם בכדי לבוא לבחי' היראה צ"ל יגיעה עצומה, וכמאמר יגעתי ביראה, וא"כ למה היתה זאת מלפניו ית' שתרד הנשמה פלאים להתלבש בגוף ונה"ב המעלימים ומסתירים לגמרי על אור האהבה ויראה שהי' לה מקודם התלבשותה, ובהיותה מלוכשת הנה גם בעת התעוררותה באהוי"ר אינה בערך לבחי' אהוי"ר שהי' לה מקודם התלבשותה, וה"ז הוא ירידה גדולה ועצומה, והלואי תהי' השבה למעליותא.

רטו

אך הענין הוא דכתיב טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, פי' אלפי זהב וכסף הוא בחי' אהוי"ר שהיתה לה להנשמה קודם התלבשותה בגוף, שכסף וזהב הם חו"ג שזהו בחי' אהוי"ר, וטוב לי תורת פיך הוא בחי' לימוד התורה שהנשמה כמו שהיא מלוכשת בגוף היא לומדת תורה, מאלפי זהב וכסף הוא בחי' אהוי"ר שהי' לה מקודם, ופי' אלפי זהב וכסף אלפי הוא לשון למוד היינו גם בחי' הלימוד וההתבוננות איך לבוא לבחי' אהוי"ר שהלימוד הוא בחי' ההשגה וההבנה שע"י התבוננות זו תבוא לבחי' האהוי"ר הנה גם מבחי' זו טוב לי תורת פיך היא בחי' לימוד התורה שלומדת שזהו דוקא כשהנשמה מלוכשת בגוף דוקא, והיינו מפני שבתורה מלוכש אוא"ס עצומה ית', ולכן ארז"ל ע"פ ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים פי' אותי היינו בחי' אוא"ס עצומה, אתם לוקחים ע"י המצות שזהו כמו לקיחה ע"י דבר אחר, כמו"כ ענין

ירידת הנשמה בגוף . . . ירידה גדולה ועצומה: ככ"ז ראה תרי"א בשלח סב, סעי"ד. ובארוכה תו"ח שמות רל, ב ואילך. והתרים תרלי"א ע' כח ואילך. ד"ה כי במקלי עברתי תרלי"ג. וככה תרלי"ז ע' קפה ואילך. יונתי תרי"מ ע"י סה"מ עטרית ע' שעי"א. ועוד.
טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף: הבא להלן ראה תו"א וישב כו, סעי"ד. תו"ח וישב נח, א ואילך.
אודות וישב (כרך ב), רנג, ב ואילך. שם (כרך ה) תתפט, ב ואילך.
ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחים: ראה גם תניא פמ"ז (סו, א).

המצות גשמיות הם כמו ד"א אשר בהם נתלבש או"א"ס עצומה וע"י המצות לוקחים אותו. והענין דכתיב כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא פי' אש שכמו האש אי"א לאחוז בו כ"א ע"י איזה דבר שע"י אותו הדבר נאחז, כמו שמן ופתילה או עץ שע"י הפתילה או העץ נאחז האש, כמו"כ ה' אלקיך אי"א להמשיכו כ"א ע"י דבר אחר הם המצות שבהם נתלבש עצמיות רצונו וחכמתו, ובהם וע"י נמשך המשכה עצמיות.

וזהו שפתח עשה"ד באנכי שאנכי הוא בחי' אנכי מי שאנכי אור א"ס עצומה" זהו שנמשך ע"י מעשה המצות, ולכן ארו"ל ביום חתונתו זו מ"ת שנמשל לחתונה, והיינו כי להיות שלא כל ההשפעות שוות כי כשהרב משפיע איזהו שכל לתלמידו הנה אינו נשפע רק הארה מהשכל, וכמ"ש במ"א שהשפעה היא רק חלק עשירי לבד והוא בחי' הדבור והיינו עם בחי' השכל שמלוכש בהדבור, אבל אינו נשפע מעצמיות חכמתו כלום, וה"ז רק הארה מהם מעצם הדבר, וכ"ש בשארי השפעות שהם דברים אחרים כמו שפע צדקה וחסד גשמי כמו כסף וזהב שאינו בערך מעלת האדם כלל, אלא אפילו השפעת השכל שהיא השפעה מהאדם עצמו מ"מ הוא רק הארה בעלמא וכנ"ל, אבל ביום חתונתו זה מ"ת שנמשל לחתונה שהוא בחי' השפעה להוליד בדומה לו ממש, שהשפעה זו אינה דומה לשארי ההשפעות שהם רק הארה בעלמא כנ"ל, ונמצא מובן שע"י התורה נמשכת המשכה עצמיות. ולכן ע"י דבור התורה נעשה שם הוי' בכא"א ישראל כמ"ש פכ"פ דיבר ה' עמכם, והיינו שלהיות דיבור התורה היא המשכה עצמיות, לכן ע"י שדיבר בנו נעשה שם הוי' בכא"א ישראל ולכן נמשל לחתונה כר.

רטז

ולהבין בתוס' ביאור צ"ל משארז"ל אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי ורבא, וצ"ל איך אמרו רז"ל על הויות דאביי ורבא שזהו כל לימוד הגמי בחי' תושבע"פ שהם דבר קטן, שאין הכוונה על אביי ורבא לבד כ"א שזהו תפסו לדוגמא שהם מן האמוראים שהיו קודם רב אשי שחתם התלמוד כמ"ש

כי ה' אלקיך אש אוכלת: ראה בארוכה לקו"ת אחרי כה, א ואלך. סה"מ תר"ל ע' שיא ואלך. וע' שטו ואלך.

וכמ"ש במ"א שהשפעה היא רק חלק עשירי לבד: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח תיא ע' תלת. אוה"ת שבת שובה ע' איתקלא ואלך. תיא יתרו ע"א. ד. לקו"ת ברכה צג. סע"א.ב. אוה"ת בחוקותי (כרך ג) ע' תתקנ. סה"מ תשי"ב ע' 155. ועוד.

ע"י דבור התורה נעשה שם הוי' בכא"א: ראה בארוכה לעיל ד"ה וידבר גי' אנכי. משארז"ל . . . דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאביי ורבא: ראה אוה"ת יתרו ע' תתק. וע' תתקנ. תצא (כרך ה) ע' בישב. אוה"ת מארו"ל ע' טו, וע' כא. רשימות הציצית לתהלים ע' רלח. וראה גם לקו"ת הוספות לסי' ויקרא נא. א.

הרמכים בהקדמה, וגם על אביי ורבא לבד יקשה ג"כ כנ"ל שזהו עיקר בתושבע"פ כו'. ויובן בהקדם ענין המרכבה שנקרא דבר גדול, הנה כתיב והחיות רצוא ושוב, פי' שהחיות הם ברצ"ש שענין הרצוא הוא התשוקה ליכלל וליבטל באלקות, ומחמת כי בע"כ אתה חי לכן הם בבחי' שוב, וע"י הרצוא והתשוקה שלהם ע"יז הם מעלים ומגביהים את הכסא עם בחי' אדם שעל כסא שלהם לאו"א"ם שבבחי' כי לא אדם הוא לגבי מדריגתם. והנה בבחי' המרכבה יש גבוה מעל גבוה, וכמ"ש בכתהאריו"ל ע"פ הוזהר שכרוב וחיות ואופנים, כרובים בבריאה וחיות ביצירה ואופנים בעשי', וכמארז"ל על ישעי' ויחזקאל למה הוא דומה לכן כרך שראה את המלך ולכן כפר שראה את המלך, שלהיות כי ישעי' ראה המרכבה בשרפים כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו ה"ה דומה לכן כרך שראה את המלך ויחזקאל להיות כי לא ראה רק בחיות ואופנים לכן ה"ה דומה לכן כפר שראה. והענין הוא שההפרש ביניהם כך הוא שכן כרך כשרואה את המלך שלהיות הדבר עצמו אינו דבר חדש אצלו כ"כ שהרי הוא רואה את המלך תמיד ונמצא שעיקר הענין אצלו בראייתו שלחיותו מכיר גדולת המלך ה"ה מתענג בתענוג נפלא מכבוד יקר תפארת גדולת המלך, כי הדבר מושג אצלו ויודע היטב כל הנהגות המלוכה לכן הוא מתענג מזה ומזהד יקר גדולת המלך, משא"כ בן כפר כשרואה מאחר שאינו משיג יקר תפארת גדולת המלך, רק הוא בהתפעלות גדול מאשר רואה התחדשות זו בעיניו ומתפעל מכל דבר בפרט.

ר"ז

ועד"ז יובן ענין ההפרש בין שרפים לאופנים, שבהיות השרפים משיגים גדולת הבורא איך שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות וכולא קמ"י כלא חשיב לכן הם בבחי' הביטול בבחי' רצוא ותשוקה, אבל האופנים בהיות כי אינם משיגים איך שהוא קדוש ומובדל רק משיגים שיש בבחי' שלמעלה מהשגתם אבל אינם משיגים מהו, לכן הם ברעש גדול, וה"ז כמו בן כפר שראה כו'. ובוז יובן מ"ש כאופנים רעש גדול שלכאורה הלא הם אינם משיגים כמו השרפים ומדוע הרעש אצלם גדול כ"כ יתר מבשרפים, אך הענין הוא דהרעש הוא על העדר ההשגה שמפני שאינם משיגים לכן הם מרעישים על העדר ההשגה, וכמו שאנו רואים טבעי בנ"א מי שמשיג היטב ויודע בטוב הדבר ההוא ה"ה בהשקט, אבל מי שידע שיש איזה דבר חדש והוא אינו יודע מהו ה"ה ברעש ובהעדר המנוחה עד שידע מהו הדבר ההוא, ועד"ז יובן באופנים להיות

יובן בהקדם ענין המרכבה: בכ"ז ראה בארוכה ת"א יתרו עא, ב. עב, ד ואילך.
 ישעי' ויחזקאל . . . ולכן כרך . . . שרפים . . . בחיות ואופנים: בהבא להלן (עד סוף הפסיקא שלאח"י) ראה לקו"ת נשא בת. ד. שלח מז, א. האוינו עד, טע"ג ואילך. מאמרי אדה"ו תקס"ב ע' זו ואילך.
 מאמרי אדה"אמ"צ קונטרסים ע' תבג ואילך. אוה"ת תרומה ע' איתמד ואילך. דרושים לחה"ש ע' קמג ואילך.
 סו"מ תרל"ז ע' רמד, וע' רמו ואילך. תרס"ה ע' קמח ואילך. ד"ה מגילה נקראת תשי"ד. ד"ה להבין ענין יציגולם וישר (תשי"ג) תשכ"ד. לקיים (חלק לג) חדיש תשמ"ח. לעיל ד"ה מגילה נקראת.

כי משיגים שיש בחי' מה שהוא למעלה מהשגתם, אבל אינם משיגים מהו לכן הם ברעש גדול והיינו שהרעש הוא על העדר ההשגה כו'. ובכ"ז יובן ההפרש וההבדל המרכבה דשרפים למרכבה דאופנים, שגדלה וגבהה מעלת מרכבת השרפים על מרכבת האופנים עד שנמשלו להשגת בן כרך גבי בן כפר.

ועד"ז יש גבוה מעל גבוה עד המרכבה היותר עליונה שבאצ"י שהוא בחי' האבות הן הן המרכבה שאינה בערך כלל לגבי המרכבה דבי"ע, שבי"ע הם נבראים ואפי' בחי' היותר עליונה שבמרכבה דבי"ע ממ' ה"ה נבראים מאין ליש, משא"כ מרכבה דאצ"י זהו אלקות, רק שענין המרכבה הוא דכמו שהמרכבה דבי"ע נושאת את הכסא עם בחי' אדם דבי"ע לבחי' כי לא אדם שלגבי בחי' אדם דבי"ע, כמו"כ באצ"י בחי' אדם הוא מה שהוא בצירור ג' קוין חח"ן מימין בגיה משמאל דח"י באמצע, זהו הנקרא בחי' אדם, והאבות ע"י שהיו מרכבה בבחי' מס"נ שאברהם ה"י מרכבה נגד בחי' חסד דאצ"י, ולכן איתא בספר הבהיר הובא בפרד"ס אמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי, והיינו ע"י שהרכבה חסד בעולם ונתן מאכל ומשתה לכל והודיע אלקותו בעולם שא"ל ברכו לאל עולם שאכלנו משלו, ועשה בבחי' עבודה במס"נ עי"ז ה"י מרכבה לבחי' מדת החסד. ויצחק ע"י העקידה מס"נ כפר"מ וע"י חפירת בארות שהר"ע ההעלאות ממטלמ"ע שהבאר נובע מתתא לעילא עי"ז ה"י מרכבה לבחי' הגבורה שעיקר העליות הוא הגבורה, שלכן בכל העליות אמרים אנא כח שם מ"ב, כמ"ש מזה בד"ה בשעה שהקדימו ובד"ה ביום השני (ר"ט). ויעקב ה"י בחי' בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה מן קצה העליון עד קצה התחתון, בחי' מרכבה לבחי' ת"ת שעולה עד הכתר. וע"י עבודתם במס"נ היו מרכבה להעלות בחי' אדם דאצ"י הוא בחי' ג' קוין שנק' בחי' אדם לבחי' אוא"ס שכי לא אדם הוא כו' והיינו בחי' א"א, והוא שנק' המרכבה בשם דבר גדול שע"י בחי' המרכבה העלו את בחי' אדם שנקרא בכלל בשם ז"א, שהוא בחי' זעיר וצמצום אל בחי' א"א שנקרא גדול בחי' אריך היפך הצמצום דז"א כ"א בבחי' אריכות כו'. ולכן ארז"ל ע"פ ויעש אברהם משתה גדול, גדול העולמים ה"י שם לפי שהמשכה שלו ה"י לפ"ע ההעלאה, שכמו ע"י המרכבה שלו העלה בחי' אדם דז"א אל בחי' כי לא אדם, הוא בחי' א"א בחי' גדול, כמו"כ המשיך שיה"י ג"כ בחי' גדול העולמים בחי' א"א בבחי' המשכה כו', ולכן נקרא אברהם בשם גדול, כמ"ש האדם הגדול בענקים שקאי על אברהם להיות כי העלה והמשיך, מבחי' גדול העולמים בחי' א"א כו'.

ריח

המרכבה . . שבאצ"י . . האבות הן הן המרכבה: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה תו"א יתרו שם. ד"ה פדה בשלום: תרל"ב. עזרי"ת (טה"מ עזרי"ת ע"ז ואל"ף). חשטי' (ד"יב תמו), והמשכו כד"ה וידבר גוי המות). תשכ"ה. וראה גם מ"ס ריב"ט תרל"ז פ' קיד.
שעיקר העליות הוא הגבורה . . אנא בכח שם מ"ב: ראה לקי"ת מסעי צב. ב. ואתחנן יב. ד.

ומעתה יובו ענין שארז"ל דבר קטן הויות דאבני ורבא, בהיות נתבאר לעיל בענין משארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת שהמשכה עצמיות וכמארז"ל אותי אתם דומה כלל לכל ההשפעות, שבוה מלוכש המשכה עצמיות וכמארז"ל אותי אתם לוקחים, רק שנתצמצמו בדברים קטנים כמו כל דיני התורה במצות גשמי תפילין בקלף גשמי, וציצית בצמר גשמי, וסוכה בסכך גשמי, וד"מ שבלולב בצמחים גשמיים, ותרומות ומעשרות כתבואות גשמיים, וכל הקרבות בהקרבת הבמה גשמיים וכדומה בכל מצותי של תורה ובכל איטורי תורה שהכל הוא בדברים גשמיים, והם הם רצונותיו ית' שרוצה דוקא כך וכך, ובכל מצוה בפרט יש פרטי רצונות כמו חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה, והיינו שע"פ הרצון העליון כך חמשה אלו לא יתרומו תרומה ואפילו אם תרמו אין תרומתן תרומה אפילו בדיעבד כו', חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה, נמצא יש חילוקי מדריגות ופרטיות רצונות ברצון א' מד"ת, וכמ"כ בכל פרטי המצות, לולב הגזול והיבש פסול, וכדומה בכל פרטי המצות, שלא ימצא מצוה אחת שלא יהי' בה חילוקי דינים רבים, ובוה דוקא מלוכש עצמיות רצונו וחכמתו ית' המשכה עצמיות, וכמשנ"ת בד"ה וידבר אלקים אנכי, שלהיות המשכה עצמיות לכן נתלבשו בדברים גשמיים דוקא, וש"לן לא ניתנה התורה למלאכים כי הם ביקשו שינתן להם התורה ברוחניות ולעוצם מעלת ומדריגת התורה א"א שנתגלה כ"א בדבר גשמי, ולכן נק' הויות דאבני ורבא בשם דבר קטן להיות כי נתצמצמו בדברים קטנים מאד שהם הם פרטי כל המצות כו'.

ריט

ועו"ל שלהיות כי המצות דעכשוו זהו רק בחי' אירוטין טבעת קדושין בחי' מקיף, ולע"ל יתגלה בחי' פנימיות התורה ולכן לגבי הפנימיות נקראים הויות דאבני ורבא שהם פ"י וביאור המצות שזהו כל הלכות התורה בשם דבר קטן, ועו"ל שהלכותי של תורה נק' בשם דבר קטן נגד בחי' אוא"ס המלוכש בה, וכמשנ"ת שזהו המשכה עצמיות לכן נק' הלכות התורה עם ההשגה שבהלכות ג"כ בשם דבר קטן, וכמשנ"ת כמ"א בענין מה שנקראת התורה משל הקדמוני, שפ"י שהתורה היא משל להבין בחי' אוא"ס קדמוני של עולם, ובודאי המשל לגבי הנמשל זהו דבר קטן, ולכן נק' הויות דאבני ורבא בשם דבר קטן, אבל כמו שע"י המשל מבינים הנמשל כמ"כ בבחי' דבר קטן זה מלוכש אוא"ס ב"ה המשכה עצמיות כו', ואינו דומה לכל ההשפעות שהם רק הארה וכמשנ"ת לעיל שזהו רק חלק עשירי אבל התורה הוא ביום חתונתו המשכה עצמיות עד שנעשה בכא"א מישראל שם הוי' כו'.

 בד"ה וידבר אלקים אנכי תרכ"ט.

המצות דעכשוו זהו רק בחי' אירוטין טבעת קדושין בחי' מקיף: ראה גם לקרי' במדבר ת. ד.

וכמשנ"ת במ"א . . . החורה משל הקדמוני: ראה תרא' מג"א צה. ב. ובארכה אוה"ת ורא' ע' קנב ואל"ה.

לעיל ד"ה זאת חוקת.

ועפ"ז יובן העלי' שע"י ירידת הנשמה בגוף דעם היות הנשמה כמו שהיתה קודם התלבשותה בגוף היתה עומדת באהו"ר בבחי' ביטול כמ"ש חי ה' אשר עמדתו לפניו מ"מ טוב לי תורת פיך שע"י בחי' תורת פיך שהוא בחי' היות דאב"י ורבא שנק' דבר קטן בהם מלובש או"א"ס ב"ה, וי"ל שנק' דבר קטן ע"ש עוצם ביטול דבר ההלכה נגד בחי' או"א"ס ב"ה שבדבר ההלכה, וכמ"ש תען לשוני אמרתך שהם בחי' אמרותיו ית', וכעונה אחר הקורא, לכן נק' דבר קטן שאינם תופסים מקום כלל, ואינה כמו המרכבה כי הגם שהם מנושאות עם הכסא מ"מ הם נושאות את הכסא, אבל לימוד התורה היא היא דבר ה' שדיבר בסני' שאפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנה מסיני, וכמ"ש במ"א בענין את כל הדברים, ע' במד"ר ע"פ זה, וכד"ה וידבר אלקים את כל הדברים, דברי חכמים כדבונות (ר"ז), ולכן הם נק' דבר קטן שאינם מהות בפ"ע מחמת העדר התפיסת מקום כלל, וכמו קטן לגבי הגדול שמתמת ביטולו אינו נחשב כלל, ואם חושבים אותו חושבים אותו לכה"פ לקטן, כמו"כ יובן ענין מה שנק' היות דאב"י ורבא בשם דבר קטן ע"ש עוצם ביטול דבר ההלכה נגד השראת עצמיות או"א"ס שבה היא נחשבת לדבר קטן כו', ונמצא כי דבר קטן אין פ"י שהם דבר קטן כ"א מחמת הצמצום או לגבי בחי' פנימיות שיתגלה לע"ל או נגד ההשראות או"א"ס שבהם, או שהם בטלים לגמרי נגד בחי' או"א"ס ב"ה השורה בהם, והי' כמו הכוכבים שנראים קטנים ובאמת הם גבוהים יותר מהשמש ושאר הכוכבים הגדולים כו'.

רכ

וזהו שע"י התורה היא עלי' גדולה לנפש האדם, שהרי האהו"ר שהי' להנפש קודם התלבשותה בגוף הנה היא רק מהאר"ת המוחין שז"ע ההתבוננות שזוהו בא האהו"ר, אבל ע"י ירידתה בגוף קיבלה התורה שיש בה המשכה עצמיות כו', אמנם הנה מ"מ ירדה הנשמה להתלבש בגוף ונפש הבהמית, וגם דבור התורה שלומד הוא בחי' דבור גשמי, ונתבאר במ"א שדבור התפלה של האדם הגם כשמתפלל באהו"ר מ"מ דבורו הוא גשמי לכן צריכים המלאכים להעלות את התפלה וזהו דאיתא בזהר בענין המלאכים דגפיף להון ומנשק להון עד שמוזכרים את התפלה כי הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו, וגבוה מעל גבוה עד משכן מלאך מט"ט שקושר כתרים לקונו

תען לשוני אמרתך . . . וכעונה אחר הקורא: ראה תרי"א יתרו סו, ב. ד"ה בחודש השלישי תרלי"ג. ועוד.
 וכמ"ש במ"א . . . וכד"ה וידבר אלקים . . . (ר"ז): סה"מ תרכ"ז ע' רעו. וראה גם אה"ת יתרו ע' תתצו ואילך. סה"מ עט"ר ע' תתח ואילך.
 ונתבאר במ"א . . . בח"א ב"ה מוזה מ"מ: מב, ב. וראה גם אה"ת תור"ע (כרך ב) ס"ע תקכ"ד. סה"מ תרל"ה ע' רו ואילך ובכ"מ.
 הדבור שלהם הוא בערך המחשבה שלנו: ראה לק"ת הוספות לסי' יקרא נג, רע"ב. סיור עם דא"ח רעו, א. ובכ"מ.

ספר תרכ"ט

רמא

מתפלתיהם של ישראל, ע' מזה בת"א בד"ה מזווה מימין, ובד"ה זימנא חדא, ובד"ה כל כהן שמברך, ועד"ז יובן בתורה ג"כ שהגם כי בתורה מלובש עצמיות או"א"ס ב"ה, אמנם דבור האדם הוא גשמי והנשמה נתלבשה בגוף ונה"ב, לכן ז"ע דכתיב בהעלותך שאהרן כה"ג מעלה ומגבי' הנרות הם נש"י להעלותן לשרשן ומקורן ביתר שאת ויתר עז, וע"י עסק תורתן יתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא והעל"י הוא ע"י אהרן כהנא רבא בחי' שושבינא דמטרוניא המעלה את הנרות הם נש"י.

וביאור ענין מעלת אהרן כה"ג יובן מענין המרכבה דאברהם שנתבאר ש"י' האהבה במס"נ העלה והגבי' את בחי' אדם דאצי' לבחי' כי לא אדם, וממילא יובן שאהרן הוא בחי' אה"ר שגבוה מאד נעלה מבחי' אהבה דאברהם, ולכן מעלה נש"י לבחי' היותר גבוה, ומכ"ש שזהו ע"פ התורה, שנודע שאינו דומה עבודת הנברא בעצמו למה שניתנה לנו הכת כמ"ת, ומאחר שהציווי לאהרן שיעלה נש"י כמ"ש בהעלותך את הנרות שזהו בחי' המשכה עצמית ממילא מובן שההעלאה הוא לאשתאבא בגופא דמלכא, שא"א לומר שבהציווי יהי' בחי' היותר עליונה מהדבר שמצוים בו, ונמצא פ"י בהעלותך את הנרות להעלות נש"י לבחי' או"א"ס לאשתאבא בגופא דמלכא כ"ו.

רכא

נס"ד.

— קיצור ברמז —

בהעלותך את הנרות, נש"י, ירידת הנשמה, חי ה' אשר עמדתי באהוי"ר ביטול, משא"כ לאחר ירידתה, יגיעת ביראה, הגוף ונה"ב מעלימים, והלואי תהי' השבה כו', אך הירידה צורך עלי, דכתיב טוב לי תורת פיך, אלפי זהב וכסף אהוי"ר אבל תורת פיך המשכה עצמית, ולכן נאמר אנכי מי שאנכי עצומ"ה, ביום חתונתו, המשכה עצמית, וא"א כ"א שתלבש בגשמי'.

וביאור הענין, א' על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי כו' וצ"ל איך הם דבר קטן אך

ובדיה זימנא חדא: סה"מ תרכ"ז ע' רסט. וראה גם ד"ה זה באוה"ת אחרי ע' רנה. ובביאורו להצ"צ (כרך ב) ע' תתקכ"א.

ובדיה כל כהן שמברך: לעיל בתחילת הספר.

שאהרן כה"ג מעלה . . . נש"י להעלותן לשרשן: ראה אה"ת בהעלותך ע' שכו. וע' שלב. ובכ"מ.

שאהרן . . . שגבוה מאד נעלה מבחי' אהבה דאברהם: ראה בארוכה לקי"ת ר"פ בהעלותך כט, סעי' ואל"ך. ועוד.

שנודע שאינו דומה עבודת הנברא . . . למה שניתנה . . . במ"ת: ראה לעיל סדיה כשעה שהקדימו. ודיה וכל העם. ושי"ב.

הענין דהנה המרכבה^ה הוא בחי' והחיות נושאות, שנושאות אל בחי' כי לא אדם, ויש מרכבה באופנים ובחיות ויש בשרפים ישע"י ויחזקאל, בן כרך שרואה ומשיג, ולכן הם בחשאי, ובן כפר להיותו אינו משיג לכן האופנים ברעש, ועיקר המרכבה הוא האכות הן המרכבה, להגבי' בחי' אדם דאצי' לבחי' כי לא אדם, והיינו בחי' אי"א אדם הגדול, ולכן משתה גדול, גדול העולמים וז"ע דבר גדול.

אבל דבר קטן הויות דאביי ורבא, היינו שנתצמצמו בדבר קטן המחליף פרה, ובזה מלוכש עצמיות דוקא, ולכן נק' דבר קטן מחמת הצמצום, ועו"ל שעכשוי הוא רק אירוסין בחי' מקיף ולגבי הפנימיות שיתגלה לעיל זהו דבר קטן, אבל באמת יש בבחי' הלכות מעצמיות א"ס, ועו"ל שלגבי העצמיות זהו דבר קטן.

וזהו הירידה צורך עלי' שכל האהו"ר זהו רק מחמת התבוננות שזהו רק מהארת המוחין, אבל בתורה היא בחי' עצמיות ביום חתונתו, אך הנה עכ"ז נתלבשו בגשמיות, ז"ע בהעלותך להעלות הנרות הם נש"י שיתעלו עם תורתן לאשתאבא בגופא דמלכא, שושבינא דמטרוניתא, אהרן כהנא רבא, הר הדר, שגבוה מאברהם אהבה, ומאחר ע"י האהבה במסירות נפש ה' מגבי' בחי' אדם אל בחי' כי לא אדם, וממילא יובן ענין העלאת אהרן שהוא בחי' אה"ר שמעלה לבחי' היותו, ומכ"ש שזהו ע"פ דרכי התורה כו', שההעלאת הוא לבחי' עצמיות.

בס"ד. ש"פ שלח, ד"ט.

רכב

ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, וכיחזקאל סי' מ"ד פסוק למ"ד כתיב וראשית עריסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך, וצ"ל

המרכבה . . . והחיות נושאות: בשולי הגליון נרשם בגויכ"ק: **סוסיים בחי' גבוה יותר**. וראה לעיל ד"ה וידבר גוי אנכילשי"ן.

ראשית עריסותיכם: נמצא ג"כ בסה"מ תרכ"ז ע' שט (נע"ש ע' שט) וכאן ניתוספו תיקונים והוספות. ובשינויים ותוס' הגהות: בד"ה והי' באכלכם בסה"מ תר"ן ע' שסח. וד"ה ראשית עריסותיכם תשט"ז. תשכ"ח. תשכ"ט.

לעניני המאמר, ראה: ד"ה להבין ההפירש בין ק"ש לתמלה בסידור עם דא"ח עג, ג ואילך ונהגות באה"ת ואתחנן ע' שצה. שצ"ו. סה"מ תקס"ז ע' שצג ואילך. סי' מאמרי אדה"ז – ענינים ע' שעו ווא"ל.

מהו ענין הברכה אשר תניח אל ביתך ע"י החלה שתתן אל הכהן כו'. הנה מצות חלה ניתנה לנשים והיא מהג' מצות שנצטוו הנשים נדה חלה והדלקת הנר, והיינו כי ארז"ל בירושלמי פ"ב דשבת, ובמד"ר בראשית פי"ד אדה"ר ה' חלתו של עולם, והנה כשם שארז"ל בחלה שמשעה שהאשה מקשקשת עיסתה והיינו קמחה כמים מגבהת את חלתה, כן הוא באדה"ר שכתב ואד יעלה מן הארץ והשקה ואח"כ וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, כי אדה"ר ה' מן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן, וגיבל את העפר במים כמש"ש ואד יעלה והשקה כו' ואח"כ וייצר כו', כמו שפירשי' ז"ל ע"פ ואד יעלה מן הארץ, וז"ל לענין ברייתו של אדם העלה התהום והשקה עננים לשרות העפר ונברא אדם כגבל זה שנתון מים ואח"כ לש את העיסה, ואף כאן והשקה ואח"כ וייצר עכ"ל, וכ"ה במד"ר בראשית ר"פ י"ד, ולכאורה צ"ל הלא כתיב כי לא המטיר ה' אלקים ונמצא כי לא ה' מטר קודם שהתפלל אדה"ר על הגשמים שירדו, אך י"ל שהמים ה' שהעלה מן התהום מלמטה למעלה. והיינו מפני כי אדם הראשון ה' חלתו של עולם, והחלה היא משעה שהאשה מקשקשת עיסתה במים, ומפני כי חוה קלקלה אותו וכבתה נרו כו', לכן ניתנה מצות חלה לנשים דוקא כו'.

ובת"ז תקון ט"ז אמרו כי חלה הוא חל ה', פי' כי עה"ד חטה היתה, ואין התניוק יודע כו', והנה בשבטים לא היו אותיות ח"ט לפי שרחוקים היו מן החטא, ולכאורה צ"ל הלא חטה עולה ר"ב שהיא בחי' מל', ב"ך אתוון

מהג' מצות שנצטוו הנשים: ראה בארוכה אהית שלה ס"ע חקלה"ו.
 אדה"ר ה' חלתו של עולם . . . מקשקשת עיסתה: בהבא להלן עי' סוף הפסקא ראה גם אהית יתרו ו' איכה. ועי' א"מ"ב. שם (כ"ד ז) עי' ביתשכנ. ועי' ביתשכנ. שם (כ"ד ח) עי' ג"ט.
 אדה"ר ה' מן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן: בדי"ה זה תרכ"ז: שאדה"ר נברא ממקום כפרתו היינו מן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן. וראה אהית בראשית (כ"ד ג) חקב. א ואילך. אהית שלה שם ע' תקלה. ושי"ג.
 שפירשי' . . . ע"פ ואד יעלה . . . ולכאורה צ"ל הלא כתיב כי לא המטיר: בשפ"ח לפירשי' שם כתב עי': דקשיא ל"י דהא כתיב לעיל כי לא המטיר כו' על כן פירש דלענין ברייתו כו'.
 אך י"ל שהמים ה' . . . מלמטה למעלה: בדי"ה והי' באכלכם תרין נוסח' כאן: והיינו בחי' העלאת מ"ן לחלוחית הארץ עצמה, ומ"מ קשה לומר כן דהלא מים הוא בחי' המשכת מ"ד, וצריך לומר דזהו מ"ן ומ"ד לצורך חיות חיצונית העולמות המחדש בטובו, וכמ"כ כבראית האדם לצורך גופו כו', וכ"ן הוא בכלל העלאת מ"ן דנוק', דעיקר המשכת מ"ד הוא מה שנמשך מלמעלה כו', וה"ע תורה ותפלה כמשי"ת לקמן [בהמאמר].

ובת"ז תקון ט"ז אמרו: הובא ונת' באהית שלה שם ע' חקמא.
 בשבטים לא היו אותיות ח"ט לפי שרחוקים היו מן החטא: ראה חגי' קפח. כ (הובא באהית שלה שם):
 חמנינו כשבטים כלתו דלית בהו ח"ט . . . בשבטין לא הוו אתוון אליו דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא".
 וראה גם יומא ע"ג. כ. וחי' ג. א. ח"כ קנב. א.
 חטה עולה ר"ב . . . בחי' חטא: בשולי הגליון נרשם בוויכ"ק: חטה וחטאת גימ' א' / כי ת' במסטר קטן ד'.

דאורייתא, והאיך יתכן בה לומר בחי' חטא, אך הענין הוא דהנה איתא בוהר על בחי' המל' שנק' ברתא דמתחטא לקמי' אבוה והיינו מפני כי החטא סמוך לה וכמ"ש לפתח חטאת רובץ, פי' פתח הוא בחי' מל' בחי' דלת וכמ"ש דוד ארוממך כי דלתני, וכתוב פתחי לי, ופסח ה' על הפתח שכמו הפתח משמש כניסה ויציאה כמ"כ כל ההמשכות והעליות הוא ע"י המל' כו', והנה סמוך לפתח זה חטאת רובץ כו', משא"כ השבטים הם י"ב גבוליי אלכסון הם רחוקים מבחי' החטא, וזהו חלה חל ה', שז"ע כמו ההפרש בין חמץ למצה, שהוא בין ח' לה' שהחמץ רומז על היצה"ר כמ"ש מכף מעול וחומץ, אבל מצה הוא בה"א בחי' ביטול כמו שאנו אומרים מצה זו כו' ע"ש מ"ה בחי' ביטול, כמ"ש ונחנו מה, וענין חלה הוא שבלחם חמץ יהי' ג"כ בחי' ה' כו'.

רכג

ויובן בהקדם ענין הקמח שארז"ל אם אין קמח אין תורה כו', דפי' הפשוט הוא כמ"ש רז"ל יפה ת"ת עם דרך ארץ שיגיעת שניהם כו' וכל ת"ת שאין עמה מלאכה כו', שצ"ל ב' בחי' קמח ותורה, קמח הוא בחי' גשמיות כו', וז"ע פלוגתא דרשב"י ור' ישמעאל בפ"ה דברכות דל"ה ע"ב, שרשב"י אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה כו', ור"י אומר הנהג בה מנהג דרך ארץ, אך אפ"ל פי"י אם אין קמח כו' ע"ד שארז"ל רבא חזיא לרב המנונא דקא מאריך בצלותא א"ל מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה א"ל זמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד, והנה צ"ל ענין שתורתן אומנתן פטורין מן התפלה והייבום בק"ש, נמצא שיש בבחי' התורה לפטור מתפלה ולמה דוקא מי שתורתן אומנתן ומפני מה גם מי שאינו תורתו אומנתו [לא] יפטור ג"כ מתפלה מאחר שיש בתורה לפטור מתפלה כו'.

ויובן בהקדם ענין הק"ש ותפלה ותורה, הנה ארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עול מצות שהם בחי' רצוא ושוב קבעומ"ש הוא בחי' רצוא וקבעומ"צ הוא בחי' שוב, והנה בפ'

פתח הוא בחי' מל' ראה תרא מקץ מג, ד. לקי"ת שה"ש טו, ב. אהי"ת בא (כרז ז) ע' בתרלה ואילך.

ובכ"מ.

גבולי אלכסון: בדי"ה זה תרכיז שם נוסף כאן: דז"א.

ההפרש בין חמץ למצה . . . בין ח' לה': ראה בארוכה סידור עם דא"ח מה, א. ואהי"ת שה"ש (כרז א) ע'

רעא ואילך (מזהר פי' פנחס רנב, א). וראה גם לעיל ד"ה מצה זו.

בחי' ה' כו': בדי"ה זה תרכיז נוסף כאן: והיינו חלה חל ה'.

פי' אם אין קמח כו': בדי"ה זה תרכיז נוסף כאן: שענין הקמח הוא על שרש ומקור השפעות גשמיות.

מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה: ראה גם מאמרי אדה"ו אתהלך לאוניא ע' פז ואילך. שערי תשובה

חיב כו, א ואילך. סה"מ תרכיז ע' שסג ואילך.

ויובן בהקדם ענין הק"ש ותפלה ותורה: בהבא להלן [עד קרוב לסוף המאמר פיסקא: וזהו אם אין קמח]

ראה סידור עם דא"ח שם עג, ג ואילך.

ארז"ל למה קדמה שמע: בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וד"ה ביום השני הקריב.

ראשונה יש בה מ"ב תיבין מן ואהבת עד ובשעריך, שרומז לבחי' הגבורה, ובוהא"ש יש ע"ב תיבין עד ושמתם שע"ב בנימ' חסד, וצ"ל הלא נת' בזהר בענין הד' פרשיות ששמע והא"ש הם חו"ג, וא"כ שמע הוא בחי' חסד והא"ש גבורה וכאן נהפוך הוא, אך הענין הוא הדגה השמות מ"ב וע"ב הוא בחי' הכלים וכמ"ש בת"ז וכך אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, והנה מה שהמדות הם בהתחלקות חסד וגבורה היינו כשהם בבחי' המדות עצמן, אבל כשמאיר בהם מבחי' אוא"ס שלא מכל אינון מדות אוי נעשה בחי' התכללות המדות ואחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה כו', ולכן בפרשת שמע שהאור הוא בחי' החסד בחי' אהבה מ"מ הכלי הוא בחי' גבורה כו'.

ולהבין ענין שם מ"ב מפני מה בק"ש הוא שם מ"ב וכן במסעות היו מ"ב שם ז' פעמים ו', ובספירת העומר הוא מ"ט ז' פעמים ז', והיינו כי

רכד

שם מ"ב הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה ולכן בהעלאה לא קחשיב בחי' המלכות שבכל מדה כי ענין מדת המלכות היא בחי' המשכה מלמעלה למטה ולכן בהעלאות הוא רק שם מ"ב, ולכן בקריאת שמע בפרשה ראשונה שענינה הוא בחי' רצוא כנ"ל הוא שם מ"ב וכן בענין המסעות שהוא ענין עלייתם ממצרים עד שבאו לירדן יריחו בחי' ריח שהוא בחי' העלאה ה' מ"ב מסעות, וכן בקבלת שבת קודם לכה דודי אומרים שם מ"ב דאנא ככה. ושרש ענין שם מ"ב הנה בשרפים מצינו שיש להם שש כנפים, משא"כ החיות הם בד' כנפים כו', והיינו מפני כי השרפים אומרים קדוש שמשגיגים איך שהוא ית' קדוש ומובדל ואני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ואתה הוא לאחר שנברא העולם וכולא קמי' כלא חשיב והם עומדים תמיד בבחי' ביטול זה איך דכולא קמי' כלא לכן יש בהם שש כנפים לפי שהם בבחי' העלאה מלמטה למעלה וכנ"ל, וכמו רבוי רבבן קדמוהי יקומון שאין מהם השפעה למטה כ"א תמיד בבחי' הביטול ליכלל כו' מלמטה למעלה, ושורשם הוא מבחי' וא"ו דשם הוי, כי יש בחי' קדש וקדוש, קדוש הוא קדש וא"ו, וקדוש הראשון הוא איך

שמע הוא בחי' חסד והא"ש גבורה: בדי"ה זה תרכ"ז: שמע הוא בחי' חסד, ולכן נאמר בה ואהבת שהוא בחי' חסד, ופי' והא"ש הוא בחי' גבורה ולכן נאמר בה וחרה אף כו'. – וראה גם דרמ"צ שרש מצות התפלה פי"ב ואילך (קכ, סע"א ואילך).

כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא: בדי"ה זה תרכ"ז נוסף כאן: שהשמות הם בחי' גופין. ואחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה: ראה בארוכה מאמרי אדה"ז ענינים ע' סב ואילך. אוה"ת בשלח ע' תקנו. המשך תעריב ח"א ע' כ ואילך.

בק"ש . . . וכן במסעות היו מ"ב . . . ובספירת העומר הוא מ"ט . . . שם מ"ב . . . העלאה: ראה לקרית מסעי צב, ב. אוה"ת דרושים לחה"ש ע' קלח. סה"מ תרס"ד ע' קפ. ובני"מ.

בחי' קדש וקדוש . . . קדש וא"ו: ראה לקרית בהעלותך ל, סע"ג. נצבים ג, ב. שה"ש כא, ב. לו, ד. ובני"מ.

שהוא"ו רוצה ליכלל וליבטל בבחי' קדש כו', ע' בלק"ת בד"ה ונקדשתי בתוך בני ישראל בפ' אמור, וע"ז נאמר רוח האדם היא העולה למעלה ורוח הבהמה כו', פ"א אדם הוא בחי' מ"ה שהוא בחי' ביטול כו', וכמו משה ה"י כבד פה וכבד לשון פ"י שלפי שמשוה הוא בבחי' הביטול תמיד כמ"ש ונחנו מ"ה לכן ה"י כבד פה וכבד לשון, כבד פה לגבי תורה שבעל פה וכבד לשון לגבי תורה שבכתב, כי ענין הדבור הוא בחי' השפעה והרי הוא המשפיע, אבל משה שה"י בבחי' מ"ה לכן ה"י כבד פה כו' כ"א שה"י תמיד בבחי' הביטול כו', ועד"ז הוא בחי' רוח האדם עולה שהוא תמיד בבחי' עלי' מלמטה למעלה כו', משא"כ רוח הבהמה יורדת למטה כי כל השפעה למטה נקרא בשם בהמה, ולכן ארז"ל יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק כי מקור חיות העולמות נקרא בשם בהמה, וע"ז אמרו הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים, פ"י כי ראש לשועלים הגם כי הוא בחי' ראש, אבל זהו לשועלים בחי' רוח הבהמה היורדת למטה ויותר טוב להיות זנב לאריות כו' להיות בבחי' הביטול ליכלל מלמעלה למטה כו', וזהו שרש ענין שם מ"ב שהוא בחי' העלאת מלמטה למעלה.

וזהו ענין פ' ראשונה דקריאת שמע שהוא בחי' אהבת בכל מאדך בבחי' העלאת מלמטה למעלה, וז"ע אור החסד בכלי הגבורה הגם כי האור הוא ואהבת בחי' חסד עכ"ז צ"ל בחי' גבורה בכדי לצאת מהכלי, כי פ"י גבורות הוא מל' תגבורת שהוא ענין תגבורת החיות לצאת מהכלי כו', וז"ע קבלת עול מלכות שמים, פ"י שמים שם מים בחי' חכמה, והיינו שכמו שהשמים מקיפים את הארץ והד' יסודות אש מים רוח עפר, כמו כן יש בחי' ד' אותיות דשם הוי"ו וכתבי ותתפלל חנה על הוי"ו שהוא בחי' סוכ"ע שעל הוי"ו, ופ"י מלכות שמים הוא בחי' מלכות דאין סוף ופ"י ראשונה היא קבועמ"ש היינו בחי' מל' דא"ס וזהו ע"י בכל מאדך דוקא, וזהו שרש ענין פ' ראשונה דק"ש, והקדמת שמע הוא שענין קבלת עול מלכות שמים זהו הקדמה כלליות על דרך קבלו מלכותי ואחר כך קבלו גזירותי, וכענין הקדמת נעשה לנשמע שעל ידי זה ממשיך רצון הכללי דאנא אמלוך ואז יוכל אחר כך להמשיך על ידי מעשה המצות פרטיות רצון העליון כו' שזהו ענין רצון אותיות צנור כו'.

רכה

בלק"ת בד"ה ונקדשתי . . . בפ' אמור: דף לג, סעי"ב ואילך.
 וכמו משה ה"י כבד פה: בכ"ז ראה גם תורא שמות נב, ב"ג. סה"מ תרכ"ז ע' פב ואילך. תרנ"ח ע' פה ואילך. וראה גם שיחת שי"פ בא תשנ"ב ס"ז. וש"נ.
 מקור זי"ה הטולמות נקרא בשם בהמה: בסה"מ תר"ן שם נוסף כאן תגה"ה: לפי המבואר בדירוש זה צריך לומר דבה"י בהמה היינו ענין התיישבות אורות בכלים. וי"ל בדאי"פ דזהו ענין בהמה בה מ"ה בחי' ביטול האור התיישב בכלים, דזהו חפץ ורצון פנימיות עצמותו כו', דביטול השוב יותר מביטול הרצוא.
 וה"י יסודות . . . בחי' ד' אותיות דשם הוי"ו: ראה לקי"ת במדבר ה, ריש ע"ב (וש"נ). שלא מ, ריש ע"ב. לקמן ד"ה ויקח קרת.

ג) וענין פרשה שני' דקריאת שמע הוא בחי' שוב מלמעלה למטה, והגם כי לא נאמר בה בכל מאדך מ"מ נאמר בה מה שלא נאמר בפרשה ראשונה, והוא מה שכתוב לעבדו בכל לבבכם כו', ופי' עבודה הוא כמו שאנו רואים בענין העבד שמשלים לרבו, שיש כמה מלאכות שאין הרב בעצמו יכול לעשות כמו בראשית צריך תיקון וכמ"ד ש"ש ובישול וכמ"ד שאין הרב בעצמו יכול לעשותם והעבד משלים את רבו כזה כו', אך לפי זה צ"ל איך יתכן לומר כן למעלה הלא אתה הוא שלימותא דכולהו ואיך יתכן לומר שהאדם משלים כבי', אך הענין הוא הדנה כתיב אשר ברא אלקים לעשות לתקן שכל מה שברא בששת ימי בראשית צריך תיקון וכמ"ש במד"ר התורמסין צריכין תיקון ואפילו האדם צריך תיקון, וענין התיקון הוא כי ארז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שמאחר שנק' תחתונים הלא יש חילוקי מדרגות עליונים ותחתונים, וענין דירה בתחתונים היינו שיהי' גילוי והמשכת אלקותו למטה כמו למעלה וזהו ענין יחוד אלקותו שיומשך יחוד אלקותו יח' למטה כו', והנה יש עולם התיקון והיינו מה שכבר נתקן וקאי על עולם האצ"י שתיקון בעצמו, אבל יש ג' עולמות בי"ע שניתן לאדם שיתקן אותם כי שרשן הוא מעולם התהו והעבודה ניתנה לאדם לתקנם, ולכאורה הלא הי' יכול לבראותם שלא יצטרכו לתקון וכמו עולם האצ"י שהוא מה שכבר נתקן כו', אך כך עלה ברצונו יח' כו', וז"ע העבודה וע"י מה מתקנם האדם זהו ע"י המצות, וזהו שרש ענין מ"ש בפי' שמני יו"ד פסוק יו"ד ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור שחול הוא בחי' ק"נ והוא עיקר המסתיר להיות נראה העולם ליש ודבר נפרד כו', וע"י שמבדיל בין הקדש ובין החול שעיקר המצות נתלבשו בדברים גשמיים שמנוגה, הנה ע"י ממשיך גילוי אלקותו ושלא יסתיר בחי' קליפת נוגה, ויש הבדלה בין טמא לטהור כי בקליפות יש ב' בחי' שיש בחי' קליפה שאי אפשר להעלותה וצריכים להעבירה לגמרי כו', וזהו על ידי מל"ת כו' וז"ע העבודה שבפי' שני' דק"ש כו'.

רכו

ד) ומעטה יובן מה שמי שתורתו אומנתו חייבים בקריאת שמע ופטורים מן התפלה, כי הנה ע"י הק"ש ממשיך בחי' אור חדש מאתו יח', והנה ההמשכה הוא בבחי' התורה, וכמו שאומרים בק"ש אחר בכל מאדך והיו הדברים האלה, פי' שלאחר הרצוא בבחי' בכל מאדך והאיך מוצאין זה בתורה וזהו והיו הדברים האלה וארז"ל בדברי תורה הכתוב מדבר כו', והיינו מפני כי

וענין פרשה שני': לפיסקא זו ראה סידור עם דאיה שם עד, ב ואילך.

ופי' עבודה . . . שמשלים לרבו . . . איך יתכן לומר כן למעלה: ראה אודיה משפטים ע' אקצח. מים רבים תרל"ו ע' צא. ובכ"מ.

אשר ברא אלקים לעשות לתקן: בכ"ז ראה סה"מ תרכ"ח ע' א ואילך.

ולתבדיל בין הקדש ובין החול: בכ"ז ראה כאריכה תו"א לר' לך יב, סע"א ואילך. שם יג, א.

ומעטה יובן מה שמי שתורתו אומנתו: לפיסקא זו ראה סידור עם דאיה שם עד, א ואילך.

אורייתא מחכמה עילאה נפקת והשראת אור אין סוף ב"ה הוא בבחי' חכמה דוקא, כי חכמה היא אחד האמת ואין זולתו, כי ענין גילוי אלקותו הוא איך דכולא קמי' כלא חשיב, ולכן במי שהוא בחי' יש אי אפשר לשרות כי אין אני והוא יכולים לדור כו' כי אם בבחי' חכמה שהיא כח מ"ה בחי' ביטול בה דוקא היא השראת אור אין סוף ב"ה ואורייתא מחכמה עילאה נפקת כו', ולכן אפי' מי שתורתן אומנתן חייבים ג"כ בק"ש כי ק"ש היא המשכת האו"ח, ובתורה היא רק ההשראה כו', אבל מן התפלה הם פטורים כי התפלה היא חיי שעה, והנה חיי שעה פרש"י לרפואה ולשלום ולמוזנות שהם השפעות גשמיות, והנה שעה בחי' זמן הוא שייד רק בבחי' מלוכה כמ"ש ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך עבר הוה ועתיד, אבל למעלה מן המלכות אינו שייד בחי' זמן, ולכן מי שתורתן אומנתן פטורים מן התפלה שיש בכלל מאתים מנה, וה"ז כמו מ"ע שהזמן גרמא שהנשים פטורות, והיינו מפני כי עלמא דנוק' משועבד לעלמא דדכורא כמו שלמטה האשה משועבדת לבעלה תחת הזמן כו' ואיך יכולים לצוות לה מצות עשה שהזמן גרמא מאחר שהיא משועבדת בזמן, ולכן מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, והבעל מוציא אותה במצות אלו כמו שמצינו בכמה מצות כמו מצות המלך שאי אפשר לכל ישראל שיהי' כל אחד מלך, והרי המלך על ישראל מוציא את כל ישראל במצוה זו כו', כמו"כ מצות עשה שהזמן גרמא הבעל מוציא את אשתו, ועד"ז מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה כי חיי שעה הם השפעות גשמיות משועבד לתורה כמ"ש אם בחוקתי תלכו ופי' רש"י אם תהיו עמלים בתורה ונתתי גשמיכם בעתם הרי השפעות גשמיות שהמל' שורש ומקור ההשפעות משועבדת לת"ת, ע"כ ע"י תורה חיי עולם פוטר עבודת חיי שעה בחי' תפלה, והרי הוא יוצא ידי חובת תפלה כי בכלל מאתים מנה, ע"ד שהבעל מוציא את אשתו במצות עשה שהזמן גרמא כו'.

רכז אמנם לפי זה צ"ל מפני מה דוקא מי שתורתו אומנתו שלפי זה מי שהוא לומד תורה אפילו אין תורתו אומנתו ה"ו צריך שיפטר מתפלה, אך

והשראת אור אין סוף . . . בבחי' חכמה דוקא: ראה בכ"ז תניא פליה (מד, סעיב בהגה"ה).
 למעלה מן המלכות אינו שייד בחי' זמן: בס' תרכ"ז נוסף כאן: ולכן אודיל במנחתו כל העוסק בתורת
 עולה כאילו הקריב עולה, הגם כי לא יש עכשיו ביהמ"ק וכלי המקדש, והיינו לפי שהתורה היא למעלה מן
 הזמן ומקום, ולכן גם כשעוסק בתורה במס' סוכה עדימ גם בחג הפסח ה"ו כאילו מקיים מצות ישיבת סוכה,
 וכן עדין בכל המצות שנתלבשו בזמן כמו שופר ולולב, ותפילין ביום, וקרבנות בביהמ"ק, שהם בבחי' מקום
 דוקא או זמן דוקא, וכשעוסק בתורה בענין מצות ההם הוא כאילו עשה המצוה ההיא גם בכל עת וזמן שלמדו,
 והיינו מפני שהתורה היא למעלה מן הזמן ומקום כו'. וע' מזה בלקו"ת בד"ה בשעה שהמדימו ס"ב. ע"כ.
 מינו שהזמן גרמא שהנשים פטורות: ראה גם לקמן ד"ה שיר המעלות ממעמקים.
 המלך . . . מוציא את כל ישראל במצוה זו: ראה גם אגה"ק רסכ"ט (קמח, ב). תו"א שמות נג, ג. לעיל
 ד"ה כל כתן שמברך. וראה לקו"ש ח"ח ע' 192 הע' 55.
 אמנם לפי זה: לפיסקא זו ראה אה"ת ואתחנן ע' שצה. וראה גם סידור עם דא"ח שם עה, ג"ד.

הענין הוא הדנה מצינו מעלה בתפלה דתפלה הוא ענין מה שכתוב המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית שתמיד נמשך בחי' זו, וזהו כלל שכל המשכה שנמשכת בתמידות הרי זה נמשך מבחי' אני הוי' לא שניתי כו', ועל דרך כל מקום שנאמר לי אינו זו כו', והגם שזהו מיחוד חיצוני דחכמה וכינה, מ"מ הוא בלי הפסק, ולכן מי שתורתו אומנתו שלומד תמיד ולא פסיק פומא מגירסא הרי זה נמשך גם כן מבחי' אור אין סוף ב"ה דלא פסיק ולכן מאחר שנמצא בו גם מעלת התפלה ונוסף לזה שגדלה מעלת התורה על התפלה לכן הרי הוא פטור מן התפלה, אבל מי שאין תורתו אומנתו הגם כי גדלה מעלת התורה על התפלה, אבל הנה יש יתרון המעלה בתפלה שממשכת בתמידות כמ"ש המחדש בטובו בכל יום תמיד, לכן חייב בתפלה. וזהו ביאור מארז"ל רבא חזייה לרב המנונא דקמאריך בצלותא ודימה רבא כי רב המנונא הוא מן אותם שתורתן אומנתן לכן א"ל מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, והוא סבר ומן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד, כי מחמת ענותנותו חשב את עצמו שאינו מן אותם שתורתם אומנתם לכן הוא חייב בתפלה.

וזהו אם אין קמח אין תורה כי צ"ל קמח הוא בחי' התפלה בחי' חיי שעה בפני עצמו ובחי' תורה בפני עצמו, ופי' אם אין קמח אין תורה ע"ד שארז"ל כל תלמיד חכם שאין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי עייל, שבכדי להיות המשכת הפנימיות צ"ל בחי' חיצוניות, וזהו שרש ענין הקמח. וכדי לעשות עיסה שתחייב בחלה צ"ל טחינה ולישה ואפי', טחינה בנפש הוא ענין לב נשבר ונדכה, וגם כמארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופי' רש"י הכנעה, והיינו מחמת שהוא בבחי' לב נשבר ונדכה ה"ה בבחי' הכנעה ושפלות כו', וכדי לבוא לזה צ"ל ממארי דחושבנא על כל דבורים ומעשות ומחשבות אשר לא לה' המה, שכאשר יחשוב כל דיבוריו שדיבר בכל היום יתמרמר לבו מזה ויבוא להיות בבחי' לב נשבר ועי"ז יהי' בבחי' הכנעה ושפלות כו'. ולישה הוא כאשר מערבין המים בקמח, ועד"ז יובן בנפש שהמים הוא מ"ש ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים כו', וכמו ע"י הלישה מתערב יפה המים בכל חלקי הקמח ומתדבק היטב, כמו"כ צ"ל ולדבקה בו, וזהו ענין אהבת בכל לבבך ובכל נפשך. ואפי' היא אהבה ברשפי אש.

והחלה צריכים ליתן לכהן, כי הנה כתיב ואם האכל יאכל וארז"ל בשתי אכילות הכתוב מדבר אכילת מזבח ואכילת כהנים וארז"ל כהנים

טחינה ולישה ואפי': ראה בארוכה בכ"ז לקי"ת בהר"מ ג"ד.

ואם האכל יאכל... אכילת מזבח ואכילת כהנים: ראה לקי"ת צו"ג, סעי'ד ואילך. ובארוכה מאמרי אדה"צ תקס"ח ח"א ע' קסג ואילך. דרמ"צ מצות אכילת ק"ק צ, סעי'ב ואילך. אהר"ת יירא (כר"ז) תתשפ"ב, א ואילך. סה"מ תרס"ג ע' גא ואילך. היש"ת ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג. וראה גם לעיל ד"ה וזאת תורה.

רכח

אוכלים ובעלים מתכפרים, וצ"ל איך ע"י אכילת כהנים מתכפרים הבעלים, אך הענין הוא להנה אכילת מזבח הוא מה שנכלל במלאכים וכמ"ש בזהר ארי' דאכיל קורבניו, אבל יש בחי' אכילה היותר גבוה והיינו דכתיב ועל הכסא דמות כמראה אדם, ואור אין סוף ב"ה הוא כי לא אדם, וענין האכילה הוא מה שנמשך מבחי' כי לא אדם בבחי' אדם כו', והנה ע"י אכילת כהנים מתעורר בחי' אכילה זו שע"י אכילת הכהן מתעורר למעלה אכילת אדם העליון, לכן כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים כו', וזהו ג"כ ענין החלה שניתנה לכהנים כו', וזהו ענין מ"ש ואתה כהן לעולם על דברתי, דבור הוא בחי' מל' אמנם מבחי' דבור יכול להיות מדבר עמים כנודע, אכן ע"י הכהן איש החסד נמשך בבחי' מל', וזהו ענין החלה שנקרא ראשית וכמו שארז"ל בראשית בזכות החלה שנקראת ראשית, אך הנה בראשית ב' ראשית חכמה עילאה וחכמה תתאה, והכהן איש החסד ממשיך מבחי' חכמה עילאה בחכמה תתאה, וזהו מ"ש להניח ברכה אל ביתך ב' דבראשית דהיינו בחכמה תתאה, וזהו ענין חלה חל' ה' דהנה הד' רומז ג"כ לבחי' המל' בחי' דבור כנ"ל, אכן ע"י החלה נעשה מד' ה' שמתוסף בחי' יו"ד וזהו על דברתי דבור יו"ד, וזהו תיקון על עה"ד חטה היתה, שע"י החלה נמשך היו"ד בבחי' מל' בחי' דל"ת, וזהו שרש ענין החלה הנה שכהן איש החסד מחבר בחי' בראשית בחי' חכמה עילאה וחכמה תתאה כו' שזהו ענין להניח ברכה אל ביתך כו'.

בס"ד. ש"פ קרח, ד"ט.

רכט

ויקה קרח בן קהת כו', וארז"ל במד"ר בר"פ קרח מה כתיב למעלה מן הענין ועשו להם ציצית קפץ קרח ואמר למשה טלית שכולה תכלת מהו שתהא פטורה מן הציצית, א"ל חייבת בציצית, א"ל קרח טלית שכולה תכלת אינה פטורה עצמה ד' חוטי' פטורות אותה, בית מלא ספרים מהו שיהי' פטור מן המזוזה א"ל חייב במזוזה, א"ל כל התורה רע"ה פרשיות אינה פטורת את הבית פרשה אחת שבמזוזה פטורת את הבית, א"ל דברים אלו לא נצטוו

וזהו . . . ואתה כהן לעולם על דברתי: ראה גם יהל אור ס"ע תכו ואילך.
 החלה שנקראת ראשית . . . חכמה עילאה וחכמה תתאה: בהבא להלן ראה אהיה שלח שם ע' תקלו.

ויקה קרח: נמצא בשינויים באה"ת קרח (כרך ו') ע' איתכזו [שם הנחה ממאמר אדמו"ר הצ"צ]. וראה גם ד"ה זה: בסה"פ עטרית ע' תצג. ש"פ קרח תשי"ד.

עליהן ומלבדך אתה בודאן, הה"ד ויקח קרח אין ויקח אלא לשון פליגא, נמצא שחלק על מצות ציצית ועל מצות מזוזה, וצ"ל שהלא עיקר מחלוקת קרח הי' שרצה להיות כה"ג והי' עיקר מחלוקתו על כהונת אהרן ומה"ע שתי שאלות אלו לענין מחלוקתו על אהרן, שע"י ב' שאלות אלו התחיל להעזיז למשה וחלק על הכהונה, וגם צ"ל מ"ש ברבות הנ"ל פרשה א' שבמזוזה פוטר את הבית הלא במזוזה כותבין שני פרשיות שמע והא"ש, שפ' שמע הוא כפ' ואתחנן, והא"ש הוא כפ' עקב, שהם שני פרשיות חלוקין, ולמה אמרו פרשה אחת. והנה בירושלמי פ"א דסנהדרין הוסיף עוד שאלה אחת, שא"ל בהרת כגריס מהו א"ל טמא, פרוה בכלול א"ל טהור באותה שעה אמר קרח אין תורה מן השמים, ולא משה נביא ולא אהרן כה"ג, וגם בשאלה זו צ"ל מהו שייכותו למחלוקתו על אהרן ועל הכהונה כו'.

ויובן בהקדם ענין כעס קרח שהי' על שאהרן הי' עם שערות וכמ"ש בכהנים (יחזקאל מ"ד ד') ראשם לא יגלחו, ואהרן הי' עם זקן כמ"ש כשמו הטוב יורד על הראש ועל הזקן זקן אהרן, ובלוים כתיב והעבירו תער על כל בשרם שהלוים היו מגלחי' כל השערות שעליהם ועי' הי' עיקר קנאת קרח, וכמארז"ל בסנהדרין דק"י ע"א שאמרה לו אשתו של קרח לקרח ולא עוד דגיזו לכו למזייכו ומיטלטל לכו כי כופתא עינא יהיב במזייכו, וצ"ל מהו שעשתה כ"כ עיקר מהשערות, ולכן כאשר בלוים העבירו השערות רצה להיות גם כה"ג ורצה שלא יהיו השערות כלל גם בכה"ג, ולכן גם בלא שערות יוכל להיות כה"ג ג"כ, שאמר שאין צריכין לשערות כלל ואפשר להיות גם בלא שערות, וצ"ל מהו"ע השערות של הכהן ומה נמשך ע"י. וגם צ"ל מה דמשמע שכשיהיו השאלות שלו כפי מה שהוא סובר היינו שאם טלית שכולו תכלת פטור מציצית, ובית שכלא ספרים פטור ממזוזה וכן בדין הבהרת שגם כגריס יהי' טהור, אז לא איכפת לי' שאהרן יהי' עם שערות והוא בלא שערות, או שיהי' גם הוא כהן הגם כי העבירו תער על כל בשרם שגם בלא שערות יוכל להיות כה"ג כו'.

רל

ויובן בהקדם ענין הציצית שע"י הציצית יזכור כל מצות הי' כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', ולכאו' איך ע"י מצות ציצית תזכרו את כל מצות ה', והגם כי אמרו לפי שציצית עולה תרי"ג, מ"מ אינו מוכן הלא לאו כולא עלמא יודעין לחשוב, וגם כי זהו עם השמונה חוטים והי' קשרים שכולם עולים למספר תרי"ג ומי יודע החשבון כ"כ, אך הנה ארז"ל בגמ' וראיתם אותו ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלוי' בה ואיזהו זה מצות ק"ש כי זמן ק"ש הוא משיכיר בין תכלת ללבן וכמארז"ל במשנה מאימתי קורין את שמע

יבוח . . לשון פליגא: ועי' בתרגום אונקלוס עה"פ: ואתפלג קרח. וראה אה"ת קרח ע' תרפה. תרצו.

השכנ. סה"מ תרכ"ז ע' שיח.

ויובן בהקדם ענין כעס קרח: בכ"ז ראה לקי"ת קרח נד, סע"א ואילר.

ויובן בהקדם ענין הציצית . . שציצית עולה תרי"ג: ראה בכ"ז לקי"ת שלח מז, ב.

בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ולזה אמר וזכרתם את כל מצות הוי' כי מצות ק"ש שקולה ככל התרי"ג מצות, וכמ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ, ואח"כ חשיב רק מצות ק"ש לבד, והיינו מפני כי ק"ש היא מצוה כללית, וכמארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עליהם עומ"צ, וכמאמר קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי שהמצות הם גזירות המקום שירצה כך וכך דוקא, ורוב המצות אין להם טעם כלל למה ירצה כך כמו ענין הציצית למה הוא ענין הציצית שצריך להיות על כנפי בגדיהם, וגם למה דוקא טלית בת ד' כנפות חייבת בציצית ולא בת שלש, ועד"ז בכל המצות כמו ענין התפילין שכאשר כותבין ד' פרשיות בדיו על הקלף גמאי ואח"כ כשיניחו אותם זהו מצות תפילין, שלכא"ו אינו מובן כלל ענינם, וגם בפרטיות למה דוקא תש"ר הוא ד' בתים ובכל בית יהי פרשה בפ"ע, ובתש"י הוא כל הד' פרשיות על קלף אחד ובבית אחד שזהו אינו מובן כלל, וכשיעשו חמשה טוטפת אינו כלום ואדרבה עובר על ד"ת וכמארז"ל במשנה בפ' בתרא דסנהדרין גבי זקן ממרא שחומר בד"ס שאם הורה לעשות חמשה טוטפות כדי לעבור על ד"ס חייב משום זקן ממרא, ונמצא כי המצות הם גזירת המקום שכך דוקא יהי' המצוה כתיקונה ואם ישנו איזה דבר מן הדברים לבד שאינה מצוה, כ"א עובר עלי' משום בל תוסיף, וכן בכל פרטי המצות, וכן כל איסורי תורה הם אינם ע"פ דרכי השכל כלל כמו איסור בשר בחלב שהבשר בעצמו הוא כשר והחלב בעצמו כשר, ושניהם כ"א לבד מותר' באכילה ולערב שניהם זהו אסור ואפי' על הבישול לבד הוא חייב, וכן שעטנז שהוא מצמר ופשתים, שצמר לבד ופשתים לבד מותר' ללבוש, ולערב שניהם אסור, וכן אפילו באיסורי' הפשוטים שבלתי מעורבים כמו איסור אכילת חלב ודם שאינו מושג כלל למה יאסור לאכלם אם לא מצד גזירת המלך ממה"מ הקב"ה, וחלב חיה ועוף מותר' שא"ז כ"א גזירת המלך, וכן איסור חמץ בפסח, וכן מה שכשר לסכך הסוכה ומה פסול וכן בד' מינים שבלולב שמהם כשרים ומהם פסולים, וכן שופר שכשר לתקוע בו והפסול לתקוע בו וכדומה בכל מצוה בפרט יש דקדוקי' רבים שזה כשר וזה פסול, וגם על המצוה בכלל אינו מובן כלל למה הוא כך, ומהו הנח"ר למעלה מעשיית דבר זה כו'.

רלא

והגם כי באמת יש טעם לכל מצוה אמנם טעמי מצות לא נתגלו פ"י שהם למעלה מן הדבר שיוכל להתגלות כ"א שזהו למעלה מן הטעם המושג

לפח קומה שמע לוהא"ש: בכל הבא להלו ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וד"ה ראשית עריסותיכם.

שהמצות הם גזירות המקום . . . אין להם טעם: ראה אנה"ק סי"ט (קבח, א). לקי"ת שלח מ, א. לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. ובהנסמן להלן בסמור.

אמנם טעמי מצות לא נתגלו: כ"ז ראה אנה"ק ולקו"ת שלח שם. סידור עם דא"ח קלא, א ואילך. שער האמינה לאדאמיצ פ"ג. עטרת ראש דרוש לעשיית נט, סעיב ואילך. מאמרי אדאמיצ ויקרא ח"ב ע' תניד

וכענין אין טעם לרצון שאין הפי' שאין טעם כלל לרצון זה כ"א שאין טעם גלוי לרצון זה כ"א הטעם הוא למעלה משכל המושג בו, ועד"ז יובן בכל המצות שהם רצון העליון ב"ה שהגם שיש טעם לכל רצון בפרט אמנם הטעם מכוסה ונעלם בהרצון, והטעם אינו מושג כלל כ"א למעלה משכל המושג שם יש טעם לזה, וכענין שתוק כך עלה במח/ וכמשנ"ת בסש"ב שאינו עקשות ח"ו כ"א הטעם הוא למעלה מהשגה, ועד"ז הוא ברצון של כל המצות שבלמעלה מההשגה שם יש טעם לכל דבר אבל זהו למעלה מהשגתו ואצלינו כל המצות הם גזירת המלך ממה"מ הקב"ה. ובכדי שנקיים גזירותיו צ"ל תחלה קבלוי' מלכותי שזהו קבלה בכלל על כל מה שיצוה אותנו וכענין הקדמת נעשה לנשמע, שפי' שנעשה הכל מה שיצוה עלינו לעשות, כי הרי לא ידעו עדיין כלל מה יצוה אותם רק שקיבלו בכלל מה שיצוה אותם יעשו, ועד"ז הו"ע קבלת עומ"ש שהיא קבלה בכלל על כל מה שיצוה לעשות נעשה, וכמשנ"ת בדי' ראשית עריסותיכם שענין קבעומ"ש הוא שכמו השמים מקיפים את הארץ עם הד"י אשר בה, כמו"כ למעלה ד"י הם בחי' ד' אותיות דשם הוי' וכמו השמים שמקיפים הד"י כמו"כ כתיב ותתפלל חנה על הוי' שיש בחי' מקיף שמקיף על הד' אותיות שהוא בחי' סוכ"ע בכלל, ומלכות שמים הוא בחי' מל' דא"ס מקור הראשון שנעשה מקור על עולם האצ"י, וזהו בחי' רצון הראשון דאנא אמלוך שהוא הרצון הראשון על בחי' מלוכה, ובכדי לעורר רצון זה זהו ע"י שישראל מקבלים עליהם עומ"ש בכלל שמקבלים אנתנו על עצמינו לעשות כל אשר יצוה אותנו ולא על דבר שאנחנו יודעים, כ"א בכלל כל מה שיצוה אותנו נעשה בכל אות נפשינו, ע"ז מעוררים רצון הראשון דאנא אמלוך שהוא הרצון בכלל על בחי' מלוכה בכלל וה"ז הקדמה לכל פרטי תרי"ג מצות.

רלב

אמנם הנה בכלל מאתים מנה שהרי ק"ש היא מצוה פרטיות ג"כ, ונמצא כי יש בה כלל ופרט שבכלל הקבעומ"ש זהו הקדמה כלליות לכל

ואילך. קונטרסים ע' רסג ואילך. המשך תרס"ז ע' סג, וע' תקכב. סה"מ תרע"ח ע' שמו. ד"ה ואני תפלת תרצ"ד (סה"מ קונטרסים חיב ש"ב, א). סה"מ מלוקט חיב ס"ע י"כ. ועוד.
 שחוק כך עלה במח. . שאינו עקשות ה"י: ראה לקו"ת שלח מת. ב. שה"ש מז, סע"ד. ובארוכה מאמר אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תס"א. ב. סידור עם דא"ח קל, סע"ג. ד. ביאורו"ז מו, א. אמ"ב שער הק"ש פצ"ט (פ), א: ב. מאמרי אדה"מ"צ ויקרא חיב ע' תתטו. אה"ת ויחי (כרד ו) תתשי, ב. בחוקותי (כרד ב) ע' תרמב, וע' חרנו. המשך תרס"ז ע' ל"ה, וע' תיד"טו. תערי"ב ח"א ע' כב. חיב ע' תשי"ט. ח"ג ע' ארלט. וראה גם לעיל ד"ה ועשית צ"י. ושי"ג.

וכמשנ"ת בסש"ב: ראה אה"ק ס"ט שם [ונקי ג"כ לפעמים בשם "טש"ב"].
 קבלו מלכותי שזהו קבלה בכלל: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: ע"י הקדמה כלליות מעוררים בחי' המשכה כללית מבעל הרצון להיות רצון דתרי"ג, ובכדי שיאיר כלליות זו בכא"א מישראל צריך כ"א מישראל להתגלגל בכדי לקיים כל התרי"ג מצות, בכדי שיאיר הכלליות כולו בפרט בכא"א.

וכמשנ"ת בדי' ראשית עריסותיכם: תרכ"ט.
 ד"י הם בחי' ד' אותיות דשם הוי': ראה לקו"ת במדבר ה, רע"ב (וש"ל). שלח מ, רע"ב.

התרי"ג מצות ובפרטיות הנה ק"ש היא מצוה ככל המצות, ולכן מצות ק"ש שחרית וערבית מד"ת זהו נלמד מפסוק בשכבך ובקומך, כמארז"ל בברכות דף"א, וקבעומ"ש שבה זהו בכל מאדך כו', שזהו פסוק אחר לגמרי. וזהו ע"ד כמו מצות תשובה שהיא מכפרת על כל המצות שנמצא יש בה כלליות כל המצות שהרי נמשך ע"י התשובה לסלוח על העדר העשי' מכל מצות עשה, וגם על עשותו א' ממצות ה' אשר לא תעשינה, ומ"מ התשובה היא מצוה בפ"ע ג"כ, ונת' בדה"ה והתהלכתי בתוכם (ד"ב) שהתשובה היא מצוה רמה ונשאה וע"י בחי' בלי גבול שבבחי' התשובה הוא בחי' החילא יתיר, וכענין תשובת ראב"ד ע"ז מעורר מקור הראשון על כל הרצונות היינו איך שבבחי' אוא"ס שבל"ג מתצמצם להיות רצון דתרי"ג מצות, ונמצא כי היא ג"כ מצוה היינו רצון דכלליות תרי"ג מצות, ומ"מ הוא המשכה חדשה מבעל הרצון להיות רצון לכן יכולה להמשיך סליחת עוונות על כל התרי"ג מצות וגם היא מצוה בפ"ע כו'. ועד"ז יובן בק"ש שהגם שהיא בעצמה מצוה שזהו פרט רצון כו' מ"מ ע"י קבעומ"ש בכלל שבה היא הקדמה כלליות לכל התרי"ג מצות, וה"ז כמו מצות התשובה כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש בזהר שאמר הינוקא על ר' יהודא ור' יוסי שהכיר עליהם שלא קראו ק"ש ולכן לא רצה לקרב אצלם, ועד לא קריב אהדר לאחוריי, שאמר שהכי אולפי לי' דכל דלא קרי ק"ש בעונתי' בנדוי הוא, כששמעו ברכו אותו ואמרו שודאי הכי הוא, ויומא דא אשתדלנא בהדי חתן וכלה דלא הוו לון צרכייהו ולא קרינון ק"ש בעונתי' ומאן דאתעסק במצוה פטור מן המצוה, א"ל ברי במה ידעת, א"ל בריחא דלבושייכו ידענא, ולכאו' צ"ל מאחר שהעוסק במצוה פטור מן המצוה א"כ מאין הכיר בריח הלבושים שלא קראו ק"ש בזמנה, שע"כ צ"ל לשון פטור שנמשך האור ע"י מצוה זו שא"א לעשות ע"י אחרים גם האור מה שהי' נמשך ע"י מצוה שהי' צריך לעשות בזמן ההוא שכן מורה לשון פטור, ופטור זה הוא פטור ומותר לכתחלה, וא"כ מאין הכיר בהם בריח הבגדים שלהם, אך הענין הוא דעם היות שהעוסק במצוה פטור מן המצוה ולכן כשעסקו במצות חתן וכלה היו פטורים מן הק"ש, אך הנה כ"ז הוא ממצות ק"ש לבד והיינו מה שכבר נתצמצם ברצון אותיות צנור כמו כל שארי המצות, אבל מה שיש בק"ש קבעומ"ש שזהו הקדמה

רלג

מצוה חשונה . . . יש בה כלליות כל המצות . . . מצוה בפ"ע ניכר: ראה לקו"ש ח"ד ע' 1144. ובכ"מ.
בדה"ה והתהלכתי בתוכם (ד"ב): אה"ת בחוקתי (כר"ב) ע' תרמג ואילך. וראה גם שם ע' תרנ"ו.
תרע"ט.

ועפ"ז יובן . . . שאמר הינוקא . . . שלא קראו ק"ש: בכל הבא להלן ראה מאמרי אדה"ו תקסי"ב ח"א ע' סא, וע' רצו. מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"ג ע' תשמט. דרושי חתונה ח"א ע' קה. קנא ואילך. סה"מ תרנ"ה ע' לו ואילך. עטרתי ע' חסנ. תרפ"ח ע' קמד.

ברצון אוחוז צנור: ראה אנ"ק ב"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קט ה' ע' 10.

כללית כמו הקדמת נעשה לנשמע זה לא המשיכו כלל ע"י עסקם במצוה אחרת שהרי במצוה אחרת אינו נמצא כלל הכח ע"ז שוהו רק בק"ש להיותה מצוה כללית כמו מצות תשובה, ולכן כמו שע"י התשובה נמשך סליחת עוונות על כל המצות כמו"כ בק"ש נא' וזאת המצוה אשר ציוה ה' לעשות בארץ שמשמע שיחשוב כל המצות ואח"כ לא חשיב רק ק"ש לבד, והיינו לפי שק"ש היא מצוה כלליות כו', ובזה יובן מה שהכיר הינוקא בריחא של הלבושי שלהם שלא קראו ק"ש בעונתה, כי חסר בחי' ההקדמה כללית, והגם כי קראו אח"כ ק"ש וקיבלו עומ"ש, מ"מ הרי זהו לאחר שכבר נתחייבו כמצות פרטיות, ונמצא כי זהו אינו כמו הקדמת נעשה לנשמע, כ"א זהו כמו נשמע קודם לנעשה, שאז אין מעלה כ"כ בנעשה, שהרי הנשמע הוא בכדי לעשות כו', ולכן הכיר הינוקא כו'.

אך לפי"ז צ"ל מאחר שהכיר הינוקא שלא קראו ק"ש ע"כ שלא המשיכו ע"י מצוה האחרת שעשו מה שהי' נמשך ע"י קריאתם ק"ש בעונתה וכנ"ל שכל מעלת הקדמת נעשה לנשמע, זהו לפי שהקדימו נעשה לנשמע הגם שלא ידעו מה שיצאו אותם אח"כ, וכמו"כ ענין הקבעומ"ש זהו דוקא קודם עשיית המצוה שאז הקבלה היא כלליות כמו הקדמת נעשה לנשמע, וא"כ איך הניחו מצות ק"ש עבור מה שעסקו במצות חתן וכלה שהרי ע"י אינו נמשך מה שהי' נמשך ע"י קריאתם ק"ש בזמנה כו', ואיך מצוה זו פוטרת מצות ק"ש, דלפי"ז הגם שמצוה פוטרת מצוה אחרת ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה בזמן שא"א לעשות ע"י אחרים, אך הנה כ"ז הוא סתם מצוה אבל ק"ש ה"ה היא מצוה כללית וענין הקבעומ"ש מאחר שצ"ל קודם עשיית המצוה ה"ז כמו הקדמת נעשה לנשמע כנ"ל ה"ז מצוה עוברת שא"א אח"כ לעשות אותה, ונמצא כי מצות ק"ש מצד בחי' קבעומ"ש שבה מהראוי הי' שעשיית מצוה אחרת לא יפטור אותה. אך הענין הוא דלזה אמרו שהעוסק במצוה פטור מן המצוה, והיינו שע"י פטור ממצות ק"ש היינו מן המצוה של ק"ש בעצם, אבל מענין הקדמת שמע לזה"א"ש שזהו כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה מזה לא נפטרו כלל באמת, רק עכ"ז הקילו בזה שהרי זהו אינו חיוב כלל שהרי לא נצטוונו ע"ז כלל כ"א זהו כמו שהקדימו ישראל נעשה לנשמע שכל העיקר הי' מפני שהקדימו בעצמם בבחי' מס"נ לעשות כל מה שיצאו אלי' ולא נצטוו ע"ז כלל, ואם הי' ציווי ע"י ה' זהו כמו כל מצוה ורק עיקר המעלה במה שעשו כן מעצמם כו', ונמצא כי לא חל עליהם חיוב זה כלל, רק על חיוב מצות ק"ש ע"ז תירצו שעסקו במצוה ולכן היו פטורים מן המצוה היינו מצות ק"ש בעצם, וענין הקדמת שמע שזה"ע קבעומ"ש זה אינו חיוב כלל וע"ז לא הי' נצרך להם לתרץ עצמם כלל כו', והוכרחו להניח זה מ"מ מאחר שזה אינו ציווי והמצוה שעסקו

אך לפי"ז צ"ל מאחר שהכיר: בכ"ז ראה סה"מ תרניה שם ע' לו (ומצ"י לדיה וכל שיח השדה תרמ"א).
סה"מ עטרית ותרפ"ח שם.

זהו ציווי, ודין הוא שידחו דבר שנוצטוו לעשות מפני דבר שלא נצטוו הגם
 שזהו דבר גדול כו'. והנה אחר קבעומ"ש ב' ראשונה דק"ש ע"ז הוא אח"כ
 ההמשכות ע"י מעשה המצות, שהמצות הם פרטי רצונותיו שאחר בח'י
 ההמשכה כלליות שע"י קבעומ"ש, והם בח'י רצון אותיות צנור המשכות
 פרטיות.

וזהו שורש ענין הציצית, דהנה ציצית נגימ' ת"ר ועם הח' חוטין וה' קשרים
 עולה תר"ג, והיינו כי בציצית יש מב' בח'י הנ"ל לבושי' כתלג חיור
 ושער רישי', כי הטלית עצמה זהו בח'י לבושי' הנ"ל וכמארז"ל בפ"ק דר"ה
 מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח ציבור, והציצית הם בח'י שערות בח'י שער
 רישי', שע"י יהי' המשכת אוא"ס ב"ה בבחי' חכמה, ע' בלק"ת בד"ה והי' לכם
 לציצית השני, ובד"ה אני ה' אלקיכם, והיינו כמשנ"ת בד"ה ולאחותו הבתולה
 ובד"ה ביום השני (ך"ט) שמבחי' לבושי' כתלג יכולים הכל לקבל יעו"ש ע"פ
 משנ"ת בפ"י המד"ר ע"פ אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה משל למלך שהבריונים
 שלו גינו אותו בפורפירא שהי' לבוש בו, והיינו שמבחי' לבושי' כתלג חיור
 יכולים הכל לקבל, לזה הוא ענין ההמשכות ע"י בח'י המצות שהוא ההמשכה
 דרך שערות שלא יהי' נמשך רק במקום הראוי, וגם כי לגבי מעלת ומדריגת
 המשכה זו א"א להיות נמשך כ"א דרך שערות, וזהו ענין התרי"ג שהם בח'י
 הנימין והשערות.

וגם לכוונה זו הי' ענין השערות של הכה"ג, שהכה"ג הוא ממשיך סליחות
 עוונות ביוהכ"פ מבחי' אוא"ס אשר שם אם צדקת כו' וכחשיכה כאורה,
 וע"י הקרבנות ג"כ בכל השנה, לכן בכדי שיומשך למקום הראוי צ"ל ע"י
 שערות, וגם כי ההמשכה מבחי' גבוהה כזו א"א להיות נמשך כ"א ע"י שערות
 דוקא, וכענין ושער רישי', וזהו שורש ענין יו"ד של שם הוי' וקושי' שהם
 צמזומים בכדי להיות המשכת אוא"ס ב"ה בחכמה כו', אמנם הלויים היותם
 מבחי' גבורות לכן היו גלוחי תער על כל בשרם כי מחמת שהיו מבחי'
 הגבורות לכן ע"י השערות שלהם יכול להיות נמשך יניקה לחיצונים, וכענין
 שער באשה ערוה, להיות כי בנין המל' הוא מהגבורות כו'. וזהו שנתקנא קרח
 בהשערות של אהרן, והמציא לשאול על טלית שכולה תכלת אם חייבת

רלה

והציצית . . . שערות בח'י שער רישי': בהבא להלו (עד סוף הפיסקא שלאח"י) ראה אה"ת קרח ע' עמר
 ואילך. שם ע' תרעו ואילך.
 בלק"ת בד"ה והי' לכם לציצית השני ובד"ה אני ה' אלקיכם: שלח מה, א. מו. ג. מו. ב. ואילך. וראה גם
 לק"ת קרח נב, א"ב. וראה גם לק"ת הוספות לס' ויקרא נא, ד.
 וגם לכוונה זו . . . השערות של הכה"ג: בהבא להלו עד סוף הפיסקא ראה בארוכה לק"ת קרח נד,
 ס"א ואילך.
 מבחי' גבוהה כזו . . . ע"י שערות דוקא: ראה בארוכה בכ"ז לק"ת אמר לא, ב. ואילך. קרח נג, א. ואילך.
 ובכ"מ.

בציצית, להיות כי מ"ש וראיתם אותו קאי על פתיל תכלת שקדם תחלה בפסוק, וע"י ההיכר בין תכלת ללבן ע"י יזכור מצוה אחרת שזהו ק"ש שקדם שמע לזה"ש כדי שיקבל עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עומ"צ, שענין קבלת עומ"ש הוא בחי' ההמשכה כלליות, ואח"כ עומ"צ הוא בחי' ההמשכות פרטיות בפרטי הרצונות כנ"ל בחי' שער רישי', ולכן שאל טלית שכולה תכלת, כי תכלת עמרא הוא רק שנצבע בגווין תכלת וא"כ זהו ג"כ בחי' שער רישי' רק אם הטלית נעשה כולו מתכלת ה"ז אינו דומה לבחי' הציצית, שהרי הציצית הם דוקא תרי"ג ולא הטלית, וגם ציצית הוא מל' ויקחני בציצית ראשי שז"ע השערות, והוא לא רצה בבחי' השערות כ"א שיומשך מהמקיף אשר שם אם צדקת ואינו תופס מקום לכן יכול להיות נמשך גם כשלא יהי' בחי' הביטול כו', ועפ"ז גם בלא שערות יכול להיות כה"ג כי לא רצה בבחי' הצמצומים דשערות כ"א שמבחי' לבושי' כחלג חזור יהי' נמשך מבחי' המקיף עצמו לבד.

וענין בית מלא ספרים הוא שהחכים לשאול אם מאירים כל הע"ס בבחי' הבית למה צריך עוד למוזוה, והכל הוא לכוונה אחד, שענין המוזוה היא על הפתח, והיינו שע"י הפתח היא בחי' מל' ע"י נמשך כל ההמשכות בכי"ע, וזהו ע"י פרשה [שני'] דק"ש שהיא בחי' המצות שהם פרטי ההמשכות שנמשכים מאצ"י לבי"ע, משא"כ פ' ראשונה היא בחי' ההעלאות והיינו שבכדי להעלות כל מה שבבית להורות שהכל בטל נגדו ית' זהו שכתבתי פ' ראשונה וקובע"י אותה במוזות הבית להורות שהכל בטל ועולה דרך הפתח, ולהיות כי לא רצה קרח בבחי' השערות שהוא בחי' ההמשכה שנמשכת באצ"י שהיא ע"י שערות דוקא, כמו"כ לא רצה שיהי' ההמשכה בכי"ע שזהו ע"י המוזוה שבפתח, וזהו שארז"ל במד"ר פרשה אחת שבמוזוה לפי כי ההמשכה בכי"ע היא ע"י פרשה אחת שהוא בחי' והא"ש, משא"כ ע"י שמע היא בחי' ההעלאה.

רלו

והוסיף לשאול עוד מדוע כשכולה הפך לבן זהו טהור ואם הבהרת כגריס טמא, והענין הוא כי מצינו שהספק הוא חמור יותר מהודאי, כי לענין הקרבן נת' בר' יונה בברכות, שהקרבן שהי' מביא על החטאת ה"י יכול להביא בת דנקא שהיא מעה כסף והיינו ששית הדינר, והאשם שהי' בא על הספק ה"י צ"ל שוה ב' סלעים שהם מ"ח מעות, והעלה שם לפי שהמביא קרבן על החטא שעשה ודאי הנה תשובתו ודאית, ולכן די הקרבן אפי' בת דנקא,

וענין בית מלא ספרים: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה גם אודות קרח ע' תרס ואילך. שם ס"ע תש ואילך. סה"מ תרכ"ז (תוצאת תשמ"ט) ע' קמה ואילך.

הפתח היא בחי' מל' ראה גם לעיל דיה ראשית עריסותיכם (קריב לתחילתו). וש"נ. להנלות כל מה שבבית. . . שהכל בטל נגדו ית': ראה גם תרי"א מקץ מכ, סעי"ג. אודות חנוכה שלה, א. אודות קרח שם ס"ע תשוב. סה"מ תרכ"ז שם ע' קמו. עטרית ע' קמה. תרי"ז ע' קפ. ועוד. לקמן דיה וכתבתם. שהספק הוא חמור יותר. . . נת' בר' יונה בברכות: הובא גם בלתי"ט טעות פ, א. וראה גם לקרי"ש ח"ג ע' 944 ואילך. ח"ז ע' 73. ובכ"מ.

אבל כשמביאי קרבן על הספק הנה תשובתו אינה ודאית שמדמה בעצמו שלא חטא כלל, כמו עדי"מ ספק אם אכל חלב ספק אם לא אכל שמאחר שא"י בודאי שאכל חלב יכול לדמות בעצמו שלא אכל חלב ולא חטא כלל לכן אין תשובתו שלמה, ה' הקרבן של שתי סלעים דוקא, ועדי"ז יובן בענין הנגעים שזהו מצד הסתלקות אור אבא מזה נמשך הנגעים כנודע, והנה אם נתפשט הנגע בכל עור הבשר אז בודאי עשה תשובה לכן הוא טהור, וזהו פ' כולו הפך לבן טהור הוא פ' כי ע"י התשובה הגיע לבחי' לבושי' כתלג חזיר ולכן טהור הוא, אבל נגע כגרים שזהו רק במעט העור לכן הוא טמא שתשובתו אינה ודאית, והנה קרח לא רצה לקבל זה כי מאחר שכולו הפך לבן טהור הוא כ"ש כשמעט העור הוא לבן, ולמד זה כפשוטו ולא דימה לקרבן ודאי וקרבן ספק כ"א כפשוטו. ושייכות שאלה זו לכהונה דאהרן כי הוראת הנגעים הוא ע"י הכהן דוקא, ולכן כשפלג על טומאת הנגעים ממילא א"צ לכהן, ונמצא כי ע"י שאלה זו ג"כ רצה היפך כהונה דאהרן כו'.

בס"ד. ש"פ חוקת, ט"ט.

רלז

וידבר ה' כו' זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר כו' וצ"ל מ"ש ב"פ הוי' דהליל זאת חוקת התורה אשר צוה ה', או וידבר ה' זאת חוקת, ולמה נא' ב"פ הוי', וגם נא' ב"פ לאמר. הנה כפ"י תיבת חקת יש בו ג' פ"י הא' ל' חוק ומשפט ע"ד שא' הכתוב מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, והיינו כמשנ"ת בד"ה ויקח קרח שהמצות הם חוקים בלא הבנת טעם למה ירצה כך וכך דוקא שלכן נק' כל המצות בשם רצה"ע להיותם מבחי' רצונו העליון שהרצון הוא למעלה מן הטעם המושג כמשנ"ת שם באריכות, ומפני זה במצוה זו דפרה אדומה נא' לשון חוקה מפני כי היא נגד השכל לגמרי שהרי היא מטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים שזהו נגד השכל ממש, וע"ז אמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני לכן נא' לשון חוקה, שזהו חוק בלי

הנגעים . . . הסתלקות אור אבא: ראה לקרית תוריע כג, ב ואילך. אה"ת תוריע (כרך ב) ע' תלג ואילך. וראה שם ע' חקל.

וידבר . . . זאת חוקת: נמצא ג"כ בסה"מ תרל"ט. ומיוסד על אה"ת חוקת (כרך ה) ע' איתעה ואילך. ובשנינויים והגנות בד"ה זה: בסה"מ תרס"ה ע' רכז. ש"פ שמיני - חש"א. כפ"י תיבת חקת יש בו ג' פ"י: ראה עטרת ראש נז, סע"ב. אה"ת חקת ע' תשפו ואילך. שם (כרך ה) ע' איתריל. וראה גם לקרית דרושים לר"ה נז, ד. בד"ה ויקח קרח: תרכ"ט.

ספר תרכ"ט

רנט

טעם כו'. והפי' הב' הוא לשון חקיקה כמשארז"ל במד"ר חוקות שבהם חקקתי שמים וארץ. הג' לשון הטריפני לחם חוקי שהוא בחי' חוק שלא ישנה את תפקידו וכמו כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חוקם כו', וכל הג' פירושים יש בבחי' פרה אדומה.

ולהבין כ"ו, הנה כל התורה היא בחי' תושב"כ פי' תושב"כ כי התורה ניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה שהוא כדמיון הכתב בדיו ע"ג הקלף שהם משני דברים נפרדים ומתברים אותם יחד בתמונת האותיות כו', אבל אותיות החקיקה הם מיני' ובי' שאינם מדבר נפרד כלל כ"א מיני' ובי'. והנה באברהם ארז"ל קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ולכא' יפלא איך קיים כל התורה הלא יש כמה מצות התלויות בארץ והרבה מצות שתלוים ביצ"מ כמו תפילין, ואיך קיים אותם, אך הענין הוא בהיות ידוע כי בד"כ התורה היא בחי' רצו"ש כמשי"ת ואברהם קיים כל התורה ברצו"ש שזהו שנא' בו הלוך ונסוע הנגבה שזהו כמו והחיות רצו"ש שהי' תמיד בבחי' מרכבה וביטול ליכלל וליבטל אליו ית' שזהו כמו רצו"ש דתורה שנא' מימינו אש דת, אש הוא בחי' רצוא ומים הוא בחי' שוב, ואברהם קיים זאת ברצו"ש עצמו לכן קיים אברהם כו'.

וביאור ענין רצו"ש, הנה הרצוא הוא ברשפי אש ליכלל וליבטל אליו ית' שלא ירצה בשום דבר זולתו ית' שזהו מ"ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע ובחרת בחיים, פי' מות ורע הוא בחי' תענוגי עוה"ז השפל והגשמי, וחיים וטוב הנה טוב הוא בחי' ההשפעה שבג"ע, וחיים הוא מקור השפעת תענוגי רותני' שבג"ע, לכן ובחרת בחיים היינו בבחי' כי עמך מקריח כו', והוה בחי' הרצוא, ובחי' השוב הוא בחי' עול מצות וזהו מ"ש ואהבת כו' בכל לבבך דהיינו בחי' אהבה שבלב שהיא בחי' רצוא שתהי' בכל לבבך דהיינו בחי' רצוא שלם, ואח"כ אם רץ לבך שוב לאחד דהיינו בחי' בכל נפשך כפשוטו היינו לקשר ג' לבושי הנפש בחי' מחדו"מ שהמחשבה שלו יהי' מקושר במחשבת התורה ודבורו כדבור התורה והמעשה כמעשה המצות כו', שזהו בבחי' השוב כו'. והנה אברהם שקיים כל התורה כולה היינו שלפי עוצם עבודתו בא בחי' רצו"ש, אבל אנו א"א לנו להגיע לבחי' רצו"ש מצד עבודתנו

ולהבין כ"ו הנה כל התורה: בהבא להלן (ע' פיסקא: ולהבין ענין המרה) ראה לקי"ת חקת נו, א"ב. הכתב בדיו ע"ג הקלף. . . אותיות החקיקה הם מיני' ובי': ראה גם לקי"ת ר"פ בחוקותי מה, א. מה, ד. וא"ל. רעוד.

ואברהם קיים כל התורה ברצו"ש: ראה תרי"א יתרו עג, ד. ובכ"מ. וביאור ענין רצו"ש: בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. אם רץ לבך שוב לאחד: ראה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בסה"פ תרנ"ט ע' ר"א (בהוצאת תנשי"א בע"ר) אוה"ת יתרו ע' תחקעה. וע' תחפא.

וד"ע התורה ומצות שניתן לנו, שלפי שהם בחי' רצו"ש כנ"ל כפי' מימינו אש דת וכמו"כ מ"ע ומל"ת הם בבחי' רצו"ש, לכן הם הנתונים כח ועזו לבוא לבחי' הרצו"ש כו', והוה בד"כ כל התורה.

וענין פרה אדומה הוא ג"כ בחי' רצו"ש שאפר הפרה הוא בחי' רצוא והמים חיים הם בחי' השוב, רק שהרצו"ש דפרה הוא למעלה מבחי' רצו"ש דכל התורה וזהו כמו ההפרש בין בכל לבבך לבכל מאדך, שבכל לבבך הגם שהיא בחי' רצוא ליכלל וליבטל אליו ית' אך הוא לא יותר ממה שהלב מכיל רק בכלי הלב ולא יותר, אבל בחי' ככל מאדך היא בבחי' בלי גבול ומדה ושיעור וזהו בחי' הרצוא דפרה שהיא בלי גבול, והיינו שע"ז ממשיכים בחי' והחיות רצוא ושוב, פי' והחיות היינו חיות האלקי שמאיר מאתו ית' להחיות כל הנבראים והנאצלים, וההתבוננות לבוא לבחי' רצוא זו דפרה, כי ההתבוננות הנ"ל דרצוא שבכל התורה הוא מצד ובחרת בחיים והיינו כמ"ש לאהבה את הוי' כי הוא חייו, אבל בחי' רצוא זו דפרה היינו להיות ועמך לא חפצתי פי' עמך היינו בחי' כי עמך מקו"ח מאחר שהוא רק עמך לא חפצתי כ"א שירצה ליכלל וליבטל בעצמותו ית' כו', ולכן לפי ערך הרצוא דפרה השוב הוא בחי' מים חיים שהם גבוהים במעלה יותר מבחי' השוב שלאחר הרצוא דכל התורה כו'.

ולהבין ענין הפרה, הנה אמרו בזהר פרה דקבילת משמאלא ומאן איהי לשמאלא פני שור כמד"א לפני שור מהשמאל, ולכאוי צ"ל ההפרש שבין פרה לשארי כל הקרבנות שכל הקרבנות היו בשמאל דוקא להעלות ולתקן קו השמאל, כי שרש יניקת החיצונים הוא קו השמאל ולכן רישא דעשו בעטפוי דיצחק להיות כי יצחק הי' מבחי' הגבורה לכן מצד ריבוי הגבורות יכול להיות יניקה לחיצונים כנדע, וזה הי' ענין הקרבנות בשמאל לתקן קו השמאל, ולכן ארז"ל העולה קד"ק שחיטתה בצפון דייקא, משא"כ שלמים שהם קדק"ל שחיטתם בכ"מ בעזרה, אבל קדשי קדשים שחיטתן בצפון דוקא מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו שארז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ת שתורה היא בחי' קו האמצעי וגמ"ת בחי' קו הימין ועבודה היא בחי' עבודת הקרבנות היא בחי' תיקון קו השמאל כנ"ל וד"ל.

רלט

והחיות רצוא ושוב... היינו חיות האלקי: ראה אה"ת תרומה ע' אישנו. אישסה. לעיל ד"ה בשעה שהקדימו ושי"ב.

ולהבין ענין הפרה: כפי' ראה גם לקו"ת חקת נז, ג. נח, ג. אה"ת חקת ט"ע תשע ואילך. וע' תשפ ואילך. -- ונהבא להלן עד סוף המאמר ראה גם לעיל ד"ה זאת חקת (דש"פ פרה). וזה הי' ענין הקרבנות בשמאל לתקן קו השמאל: בהבא להלן (עד פסקא: ומעתה יובן ענין פרה אדומה) ראה סידור עם דא"ח ל, ט"עג ואילך. אה"ת בשלח ע' תלב ואילך. וע' תסא ואילך. צו (כרך ג) ע' תחא.

ולהבין ענין העבודה צ"ל תחלה [ענין] התורה שהיא קו האמצעי, בהיות ידוע שהתורה נק' בשם מצוה וכמצוה יש ב' פירושים הא' ל' ציווי הב' ל' צוותא וחיבור, ולהבין מהו ענין צוותא וחיבור, כי הנה כתיב רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליה, פ"י רבות עשית קאי על ריבוי התהוות הנבראים שזה נמשך מצד בחי' נפלאותיך היינו בחי' ל"ב נ"ח, כמ"ש בס"י בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכ' חקק וברא י"ה ה' צבאות פ"י פליאות שהיא בחי' חכ' נפלאה ומצד כי שרש התהוותם הוא מל"ב נ"ח לכן יש בהנפעל חכ' נפלאה ועמוקה שענין הילוך הגלגלים שיש בו חכ' נפלאה כו', וענין ל"ב נ"ח דוקא נודע כי הם כנגד כ"ב אותיות ועשרה מאמרות. והנה מה שהם נקראים נפלאות זהו רק אלינו פ"י לגבי השגת הנבראים אבל לגבי ית' אין ערוך אליך שאין ערוך כלל בחי' הנפלאות (וכמו שאין ערוך העולמות לגבי' כמו"כ בחי' הנפלאות מקור ושרש כל העולמות ג"כ אין ערוך כו' כמ"ש כולם בחי' עשית כו' כמ"ש כמ"א) ולכן כדי שיהי' גילוי אלקותו ית' בעולם זהו ענין התומ"צ כי בהם וע"י נמשך גילוי אלקותו ית' בעולם, וזהו משארד"ל תנאי ה' לו להקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב וא"ל יחזור את העולם לתהו והיינו כנ"ל שע"י התורה שישאל מקיימין ע"י ממשכי' גילוי אלקותו ית' בעולם כו', וזהו כמ"ש בזהר ובמד"ר ע"פ עשרה עשרה הכף שעשה"ד מכוון כנגד ע"מ כו', לפי שע"י עשה"ד שהם כללות תרי"ג מצות כו' ע"י ממשכי' בחי' ע"מ כו', כמ"ש במ"א בד"ה וירא ישראל את ה' הגדולה כו', וזהו ענין התורה בחי' קו האמצעי, שע"י נמשך גילוי אלקות בעולמות הנבראי' שהם בחי' קדושה.

רמ

וענין עליות קו השמאל שנפל ז"ע העבודה הוא בחי' קו השמאל, ויובן בהקדם ענין הקרבת הבהמה על המזבח על חטא האדם הלא האדם חטא הבהמה לא חטאה, ומהו ענין הקרבתה ע"ג המזבח, וגם איך מתתקן חטא האדם ע"י הקרבת הבהמה. הנה ידוע כי שרש הבהמה הוא מבחי' בהמה רבה ואחי"כ נפלה בבחי' בהמה רבה דאכלה אלף טורין, וכמ"ש במא"א אות ב' ס"ז שבהמות בהררי אלף זהו נוק' דבריאה דתמן אל שדי גימ' אלף עכ"ל, ויש בהמה רבה שלפני האצ"י, ושרש הבהמה הוא מבחי' בהמה רבה ונפלה בבחי' בהמות בהררי אלף הוא בחי' מל' דבריאה ואחי"כ נפלה עוד עד שנתהוה בהמה

ובמצוה יש ב' פירושים הא' ל' ציווי הב' ל' צוותא וחיבור: ראה אה"ת כשלה שם. לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי. לקמן ד"ה וכתבתם. לק"ת חוקת נו. ג. פינחס עו, א. מטעי צב, ג. הקשר בין שני הפירושים נ"ל בלק"ש ח"י ע' 30 ואילך.

הנה כתיב רבות עשית: ראה בכ"ו אה"ת בשלה שם, ובאריכות תרי"א מקץ לא, ע"ג ואילך. לק"ת שה"ש מ, ב ואילך.

כמ"ש במ"א: ראה תרי"א מקץ ולק"ת שה"ש שם. לק"ת האוינו עב, ג.

כמ"ש במ"א בד"ה וירא ישראל את ה' אה"ת בשלה שם ע' תלג, וע' תסא.

בהמה רבה דאכלה אלף טורין: ראה לק"ת אמר לו, א. ועוד.

הגשמיות שלנו, וע"י הקרבתה מתעלית לשרשה ולכן היא מתקן את נפש האדם כמ"ש במ"א. והנה עכשיו תפלה כנגד תמידיו תקנו שע"י התפלה הוא בירור הנה"ב ששרשו ג"כ כנ"ל כי זהו שא' הכתוב הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, וכתוב כמצרף לכסף כור לזהב ואיש לפי מהללו, ופי' הגו סיגים מכסף כמו שכדי שיוכל הצורף לעשות כלי נאה צריך לברר תחלה הסיגים מהכסף ואז אח"כ יעשנה כלי כי קודם הבירור הכסף אינו בתכלית העילוי וכמו"כ הפסולת אינם פסולת גמור עדיין, כך כדי שיהי' האדם כלי לקבל בחי' הקדושה היינו גילוי אלקותו ית' צ"ל תחלה בירור הפסולת, וזהו כמצרף לכסף וכור לזהב איש לפי מהללו, לפ"ע ההילול והשבח שלו בתפלה בעבודת בוראו כן הוא ערך בירור הפסולת שלו. ובזה יובן מה שאומרים סלח לנו כי חטאנו אחר העבודה בהתבוננות בק"ש, שלכאור' הי' צ"ל סלח לנו קודם התפלה, אך הענין הוא דהנה קודם התפלה דרך איש ישר בעיניו ואם אינו עושה עבירות ומקיים מצוות ולומד תורה הרי הוא בעיניו כזכאי, אבל כשמתבונן בגדולת הבורא ית' בק"ש באחד איך דכולא קמ"י כל"ת, אזי הוא מבין שנמצא בו פסולת ג"כ ואז מבקש סליחה ומחילה וזהו בד"כ ענין הבירור דתפלה שמברר את הנה"ב ומעלה אותה.

ועוד זאת הי' העבודה בקרבנות שלאחר גמר הקרבנות הנה האפר שהי' נשאר הי' תורמין תרומן הדשן, ולכאור' צ"ל מ"ש בתרוה"ד ולבש הכהן מדו בד ומכנסו בד שהם לבושים גבוהים למה היו צריכים לתרוה"ד ללבושים גבוהים ואלו דוקא, אך הענין הוא כי האפר שהי' נשאר הנה בעבודה הי' המרידות שנעשה מחמת התבוננות הנ"ל בק"ש ותפלה, והנה במרידות יש ב' בחי' הא' הוא שפלות והב' הוא בחי' עצבות, והנה השפלות הוא כלי לגילוי אור"ט ב"ה כמ"ש מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח דוקא, וכמשארז"ל גדולה ענוה יותר מכולם, אבל בחי' העצבות הנה היא אסקופה הנדרסת לכל העוונות לזה הריע תרוה"ד לברר הפסולת לגמרי, וזהו שבתרוה"ד ארו"ל שהטוב שבהאפר הי' נבלע במקומו והפסולת היו שופכין אל שפך הדשן, וכמו"כ בעבודה ללקט השפלות מתוך העצבות, והעצבות יודחה לגמרי כו', וזהו בד"כ ענין עבודה בירור קו השמאל בשלימות, וזהו על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמיח שג' קוין אלו הם נגד ג' קוין דבחי' אדם כו' וע"י

רמא

וע"י הקרבתה מתעלית לשרשה . . . כמ"ש נמ"א: ראה לקי"ת שה"ש כח, ג. לעיל ד"ה אם כסף תלה. וד"ה זאת חוקת (ד"ש"פ פרה).
 שאומרים סלח לנו . . . אחר העבודה: ראה גם לקי"ת בהעלותך ל. ב. תצא לה, טע"ב. דרושים לשי"ש
 סה, ג.
 וטו ואת הי' העבודה: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת חוקת (כרך ו' ע') איתתה ועל אילך. סידור
 עם דא"ח ואה"ת בשלח שם. וראה גם לעיל ד"ה ויחד לבנינו.
 במרידות יש ב' בחי' . . . שפלות . . . עצבות: ראה תניא פליא (לט, ב).

התורה נמשך גילוי אלקותו ית' כמ"ש ונהר יוצא מעדן כו', וגמ"ח הוא מלמעלמ"ט ועבודה היא מלמטלמ"ע ודל"ל.

ומעתה יובן ענין פרה אדומה שהי' בה ג"כ העבודה באפר הפרה רק שבקרבנות הי' העיקר בחי' עשן המערכה וגם בתרוה"ד הי' ג"כ עבודה, אבל בפרה נהפוך הוא שהעיקר הוא בחי' האפר. ולהבין זה צ"ל ענין עשן המערכה, הנה כתיב והר סיני עשן כולו, פי' עשין ר"ת עולם שנה נפש, עולם הוא בחי' מקום, ושנה הוא בחי' זמן, ונפש הוא בחי' החיות המחי' מקום וזמן כו', ועי' נא' ויעל עשנו שבחי' עשן זה נתעלה בבחי' רצוא כו'. אך הנה נא' והרשעה בעשן תכלה וכתוב כי רשעים יאבדו כו' כלו בעשן כלו, שלכאור צ"ל איך שייך לומר על רשעים שיתעלו בעשן הוא בחי' עולם שנה נפש כנ"ל, אך הענין הוא דהנה באמת בחי' עשן המערכה מתעלה כנ"ל אבל עשן דפרה הוא עי'ד והרשעה בעשן תכלה, כי הנה נודע שבחטא ועון יש עצם החטא במח' או בדיבור או במעשה ויש בחי' הדקות והכחות רוחני' שהם הלבושים שיש בהחטא והעון והיינו ההרהור והדבור בעניני החטא כו', הנה נודע כי הדקות והכחות רוחני' א"א להם להתעלות כ"א רק הכח המתאוה עצמו זה יוכל להתעלות שבחי' תאוה זו תתהפך להיות בחי' אהבה לאלקות, ואדרבה יוכל לבא לבחי' בכל מאדך, כמשארז"ל טוב מאד זה יצה"ר, וזהו ענין העשן דפרה שע"י העשן יוצא דקות החטא שז"ע לבושי התאוה, והאפר הנשאר הוא בירור הכח המתאוה עצמו.

וביאור ענין זה כי הנה נודע שכל דבר כלול מארמ"ע, והנה ע"י האש יוצא ג' חלקי אמ"ר בבחי' העשן והנשאר הוא יסוד העפר ולכן העיקר נשאר דוקא כי הכל הי' מן העפר, כמו"כ יובן כאן שע"י העשן דפרה הרשעה תכלה שהוא הדקות והלבושי' שבהחטא והעון, והאפר הנשאר הוא בחי' בירור החטא שהוא כח המתאוה עצמו כנ"ל. ובזה יובן משארז"ל במד"ר כשהוא רוצה קורא אותם פר' שני' קח לך פר' בן בקר, וכשהוא רוצה קורא פר' שני' ויקחו אליך פרה אדומה, כו' הוא בפי' תצוה פלי"ן, ולכאור צ"ל הלא פר' דאחרון הי' דוקא פר' ופרה אדומה הי' דוקא פרה כמו שמצינו בשארי קרבנות שמהם היו פרים ומהם היו נקבות, אך הענין הוא דהנה פר' הוא בחי' ק"נ אבל פרה היא בחי'

והר סיני עשן . . . עולם שנה נפש: ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' פז. תרכ"ח ע' קמד. ובכ"ב.
 שבחטא ועון יש עצם החטא . . . יש בדי' הדקות . . . רק הכח המתאוה: ראה לקו"ת חוקת נו. ג"ד.
 דרושים לרי"ה סא. ב.
 שכל דבר כלול מארמ"ע . . . ע"י האש יוצא ג' חלקי אמ"ר: ראה לקו"ת חוקת נו. ג. נה. סע"ג. לעיל
 ד"ה מי כמוכה. ושי"ן.
 ובזה יובן משארז"ל . . . קורא אותם פר' . . . פרה: ראה גם אר"ת חוקת ס"ע תשע"ד. שם (כרך ז) ע'
 איתרל.
 פרה היא בחי' נקוה"ט: ראה אגה"ק סי' כח (קמח). א.

גקה"ט, ויובן זה הוא כמו ענין הנה"ב שקודם ירידתו בגוף אינו רע כלל, אבל לאחר שירד בגוף יכול להיות נאחז ברע גמור, וזהו כמו ההפרש בין פר לפרה שפר הוא בחי' ק"ג ופרה הוא בחי' גקה"ט לגמרי, וזהו כשהוא רוצה קורא אותם פר שה"ע בירור ק"ג, אבל כשהוא רוצה קורא אותם פרה דהיינו הביורר מגקה"ט לגמרי, וזהו ע"ד כמו יעקב העלה אבק עד כסה"כ שאפי' בחי' אבק העלה ג"כ, וז"ע הפרה ג"כ שמתהר טמא מת היינו בחי' מה שהרשעים קרוים מתים, משא"כ שאר הקרבנות אין באים כ"א על שוגג דוקא כנודע.

והנה לפ"ע העלי' בבחי' רצוא דפרה כן הוא המשכת השוב הוא בחי' ונתן עליו מים חיים אל כלי, דהנה מ"ח הוא כמו שהם נובעים מהמקור, ויובן זה ממה שאנו רואים שכאשר בא לאדם איזה השכלה הנה הוא מתמלא תענוג, משא"כ לאחר שמתיישן השכל אינו מקבל תענוג ממנו כלל, והיינו מפני שכאשר השכל הוא קרוב למקורו אז מאיר בו התגלות התענוג אבל לאחר שמתיישן הלא הוא מתרחק ממקורו לכן לא נמצא בו בחי' התענוג כו', ועד"ז יובן ההפרש בין השוב דתומ"צ לבחי' השוב דפרה שהוא בחי' מ"ח, דבכל התורה השוב הוא בחי' מים סתם אבל השוב דפרה הוא בחי' מ"ח שנובעים מהמקור כו', וההמשכה הוא אל כלי היינו בחי' המצות הנק' כלים להמשכת או"ס ב"ה. וזהו בד"כ ענין ק"ש שמתחלה ואהבת בכל לבבך הוא בחי' רצוא דכל התורה ובכל נפשך הוא בחי' השוב כו'. ואח"כ בכל מאדך ה"ע רצוא דפרה, והיו הדברים האלה אשר אנכי כו' פי' הדברים האלה דתומ"צ כמו שנמשכו מבחי' אנכי שקרובים להמקור, שזהו בחי' מ"ח שוב דפרה, וקשרתם הוא בחי' המצות כי הוקשה כל התורה כולה לתפילין הם בחי' הכלים להמשכת או"ס ב"ה. והנה עוד ה"י בפרה תולעת שני ואוב ועץ ארז כי התולעת מכה ארזים בפי', כן הוא בחי' נש"י שע"י הדבור בתורה ותפלה שהתורה היא בחי' ודברי אשר שמת' בפיך וכמו"כ בחי' התפלה ע' בדרוש אד' שפתי תפתח, וע"י הם מכים ארזים כי כמו שיש ארזים בקדושה בחי' צדיק כתמר כן יש בלע"ז כמ"ש קול ה' שובר ארזים ע' בפי' רש"י ע"פ זה.

רמג

ומעתה יובן סדר הפסוק וידבר ה' ולמה נאמר ב"פ הוי', דהנה כתי' וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה הוי' במצרים ופי אשר עשה הוי' במצרים שבמצרים עשו ישראל שיהי' התגלות שם הוי' דקודם מצרים נא'

יעקב העלה אבק . . . שאפי' בחי' אבק העלה ג"כ: ראה ת"א וישלח כ, ד.
המשכת השוב . . . נתן עליו מים חיים: ככ"ז ראה גם לקרית חוקת נו. סעי"ג.
התולעת מכה ארזים בפי': ראה לקרית חקת נו, א. נו, סעי"ד. ועוד.
שהתורה היא בחי' ודברי אשר שמת' בפיך: ראה ת"א יתרו ס, כ. ד"ה וכחדש השלישי תרליג ועוד.
בדרוש אד' שפתי תפתח: סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רפה. תרכ"ז ע' תמג.
ומעשה יובן סדר הפסוק: כהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה אוה"ח חקת (כרד ו) ע' איהתעריז.

וארא אל אברהם באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם שהי' הגילוי אל האבות רק בשם שדי, אבל שמי הוי' לא נודעתי להם, אבל במצרים נתגלה שם הוי' וזהו אשר עשה הוי' במצרים היינו ששם הוי' עשו במצרים פי' גילוי שם הוי' והיינו ע"י השעבוד כו', וכמאמר רב מתיבתא בזהר פ' שלח אעא דלא סליק בה נהורא מבטשין לי' גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא מבטשין לי', וגם ע"י בירור הניצוצות שביירו במצרים כו', ולכן בפרה אדומה שמרומז בה ד' מלכויות כמשארז"ל פרה זו מצרים שנאמר עגלה יפיפ' מצרים, אדומה זו בכל שנאמר אנת הוא רישא דדהבא, תמימה זו מדי כי מלכי מדי תמימים היו כו', אשר לא עלה כו', נא' ב"פ הוי' והיינו כי ע"י בירור ד' מלכויות ע"י יתגלה שם הוי' דלעילא כו'. וזהו פ' הפסוק וידבר הוי' הוא שם הוי' דז"א אל משה הוא יסוד ז"א לאמר שיהי' הגילוי במל' זאת חוקת התורה אשר צוה הוי' היינו שם הוי' דלעילא, בחי' עתיקא שיתגלה ע"י בחי' פרה, בירור ד' מלכין כו', לאמר הוא בחי' חכ' היינו כי הגילוי הוא בחכ'.

וענין זאת חוקת התורה ית' בו ענין הג' פירושים הא' לשון אותיות החקיקה הנהגה אותיות הכתיבה הוא שכותבין בדיו על הקלף והרי הדיו מסתיר על מקום הלבן שבקלף, אבל אותיות החקיקה הם מינ' ובי' שאין שום דבר המסתיר ומעלים כו', ואותיות אלו גבוהים מאד, ומה נמשך פי' חוק ל' חוק ומשפט שלמעלה מן השכל כי לעוצם גדלות בחי' אותיות החקיקה אינם יכולים להיות נמשכים בבחי' הטו"ד כ"א הם בבחי' שלמעלה מן הטו"ד, ומה נמשך ג"כ ל' חוקה דהיינו ל' קביעות, כי חוק נק' היסוד וחוק בשארו שם, והנה במל' יש עליות וירידות וזהו ענין חוקה ל' קביעות שיומשך הקביעות במל' וזהו מבחי' אני הוי' לא שניתי כו', והיינו כי כתיב אכלו ריעים שתו ושכרו ואיתא בזהר אכלו ריעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא והיינו כי יחוד ז"נ אינו תדירי אבל או"א זיווגייהו תדיר, וזהו ענין הקביעות שגם ברו"ג יהי' זיווגייהו תדיר, וזהו ע"ד שביקש יעקב בשכמל"ו שיומשך ויתברך בחי' כבוד מל' ית', ע"ד ואולם חי אני וימלא כבוד ה' וע"ד ברוך כבוד הוי' ממקומו כמ"ש בדה"א ואולם חי אני ועו"ש, וזהו זאת חוקת שיומשך החוק והקביעות בזאת היא בחי' מל'.

הגילוי אל אברהם רק בשם שדי אבל שמי הוי' לא נודעתי: ראה בארוכה לעיל ד"ה יפה שעה א'. וד"ה זאת חוקת (דש"פ פרה).
 וכמאמר רב מתיבתא: הובא ונת' בתנאי פכ"ט (לה, סע"ב).
 בפרה אדומה שמרומז בה ד' מלכויות: ראה גם לקרית חקת סא, ב.
 כתיב אכלו ריעים . . . ואיתא בזהר: ראה גם לקרית שה"ש לג, סע"ב:ג.
 בריה ואולם חי אני יו"ש: מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קפה. פרשיות חיב ע' תרכח. אורח"ת שלח ע' תסא ואילך. דרמי"צ קעת, א ואילך. סה"מ תרל"ד ע' רמג ואילך.

וירא בלק בן צפור את אשר עשה ישראל לאמורי, וארז"ל במד"ד במג"א דקד"ו ע"פ וירא המן, א"ר איבו תחשכנה עיניהם מראות (תהלים ס"ו ס"ט ק"ד) לפי שמראות עיניהם של רשעים מורידות אותם לגיהנום, ויראו בני האלקים בפי בראשית, וירא חם אבי כנען, וירא בלק, אבל מראות עיניהם של צדיקים מעלה אותם למעלה, וישא עיניו וירא, וירא והנה כאר בשדה, וירא והנה הסנה, וירא פנחס, לפיכך הם שמחי במראית עיניהם שנא' יראו ישרים וישמחו תלים ק"א.

והענין הוא דכמו שיש ראי' בקדושה כמו"כ יש בלע"ז, וענין הראי' בקדושה כמ"ש בפי' ציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי', והיינו כמארז"ל ראה מצוה זו וזכור מצוה אחרת התלוי' בה ואיזהו זה מצות ק"ש שזמנה משיכיר בין תכלת ללבן כמארז"ל במשנה ב' פ"א דברכות, וק"ש הוא כלליות כל המצות, וכמ"ש וזאת המצוה אשר צוה ה' וחשיב אח"כ רק מצות ק"ש לבד, והיינו מפני כי ק"ש היא מצוה כלליות וכמארז"ל למה קדמה שמע לואה"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש ואח"כ יקבל עליו עול מצות, וכענין קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי וכענין הקדמת נעשה לנשמע שוהו כלליות כל ענין המצות וההקדמה כלליות שקדם להם כו', וע"י ראי' זו יבא לבחי' הראי' דלעיל דכתי' כי עין בעין יראו, וז"ע מה שמראות עיניהם של צדיקים מעלים אותם שעי"ז באים לראות עין בעין כו'. ולעומת זה זהו ענין הראי' דבלק ובלעם, כי בלק ובלעם הם בחי' זלע"ז דקליפה שכנגד משה ואהרן, וכמארז"ל ע"פ ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, בישראל לא קם אבל באוה"ע קם ומנו בלעם, והיינו כמ"ש בלק"ת מהארז"ל שבלעם ה' מבחי' הרע דהבל ומשה ה' מבחי' הטוב דהבל, ולכן נא' במשה וטרא אותו כי טוב הוא להיותו מבחי' הטוב דהבל, ועכ"פ הרע דבלעם ה' ג"כ מבחי' הבל, לכן ה' מנגד כנגד משה. ובלק ה' בחי' מנגד דקליפה שכנגד אהרן, בחי' שודמ"ט, ולכן אהרן אותיות נראה והיינו בחי' באורך נראה אור, כי עין בעין נראה, וראיית בלק ה'

וירא בלק: המאמר [מלבד ההתחלה והסיום] הוא חלק מדי"ה ואלה המשפטים שבתנ"א משפטים עד, סע"ג ואילך עם שינויים והוספות. וחלק מהמאמר נמצא בשינויים בדי"ה וילך איש מבית לוי בסה"מ תרל" ע' נו ואילך. ובדי"ה בטח בחי' בסה"מ תשי"ב ע' 84 ואילך.

להתחלת וסיום המאמר ראה די"ה וירא בלק באוה"ת בלק ע' תתקא. וראה גם די"ה זה בהמשך תערי"ב ח"א ע' תתמ"א.

נמו"כ יש בלע"ז: באוה"ת בלק שם ע' תתקא נוסף: אחרי עיניכם אשר אתם זונים כו' עינא וליבא תרין סרטורין כו'.

וכמארז"ל למה קדמה שמע: ראה בארוכה לעיל די"ה בשעה שהקדימו. ודי"ה כיום השני. ודי"ה ראשית עירסותיכם.

היפך זה, וכמ"ש בבעה"ט וכ"ה ביר"ג בשם פסיקתא, בלק בא ללוק דמן של ישראל, פי' דמן היינו תוקפם וחוקם, והיינו מה שישאל מתקיפי א"ע להיות בבחי' רצוא ותשוקה ליכלל לאלקות שז"ע הקרבת הדם בעבודה שבחי' התוקף ועזו וכל רתיחת הדמים שיש לו לאדם לעניני העוה"ז הפכנו לאלקות להיות בבחי' רצוא ותשוקה באלקות, כי עצם כח המתאוה לדברים גשמי' יכול להתהפך להיות בבחי' רצוא לאלקות, וזהו טוב מאד זה יצה"ר היינו לאחר הברור שאז הוא טוב מאד ע"ד כמו בכל מאדך שהיא בלי גבול, וז"ע התוקף היינו בלי גבול למעלה מהגבלת הכלי, וזהו דמן של ישראל שה"ע התוקף של בחי' בכל מאדך לצאת מהכלי, ובלק בא ללוק דמן שלא יהי' בבחי' רצוא ותשוקה, כ"א להיות בבחי' רתיחת הדמים להבלי העולם וז"ע מ"ש לעלוקה שתי בנות הב הב שז"ע ההמשכה בקליפות, והיינו שע"י ריבוי רתיחת הדמים בהבלי עולם ע"ז יכול להיות נמשך אחר תענוגי' גשמי' שע"ז יושך חלילה תוסי' יניקה בקליפות, וה"ז היפך אהרן כהנא רבא שודמ"ט המעלה נש"י למעלה ראש, והיפך אותיות נראה בחי' באורך כ"א שיהי' ח"ו חושך כפול ומכופל כו'. ובלעם הוא היפך משה בחי' שודמ"ל הממשיך המשכות ארא"ס בנש"י, וממשיך בחי' המשכת הדעת בנש"י כמשנ"ת מזה בת"א בד"ה ואלה המשפטים.

דהנה כתיב וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה, זרע אדם הם הנשמות שנמשכי' מבחי' אדם העליון שעל הכסא דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, והיינו בחי' נשמות דאצי' שהם הנקי' בנים למקום, והיינו שכמו מעלת האדם שיש לו דעת והשגה והרגשה כך אלו הנשמות יש להם דעת גדול באלקות, ופי' דעת אין ר"ל הידיעה לבד אלא בבחי' הרגשה ממש, וזרע בהמה הם הנשמות שאין להם דעת כ"כ באלקות, והיינו הנשמות דבי"ע שהם כמעט כל הנשמות שבדורותינו אלה, שהנשמות דאצי' בני עלי' הם שמועטי' המה, ואפי' בדורות הראשונים כו', ואין ר"ל שאין להם שכל והשגה

בבעה"ט . . . ביר"ג: [בליקוט ראובני גדול] – הובא גם באוה"ת בלק שם ע' תתקכ.
 הקרבת הדם בעבודה: ראה בארוכה לעיל ד"ה שה תמים. וד"ה ואת תורת.
 עצם כח המתאוה . . . יכול להתהפך: ראה לקו"ת חוקת נו, ג"ד. דרושים לר"ה סא, כ. לעיל ד"ה זאת חוקת (דש"פ פרה), וד"ה זאת חוקת (דש"פ חוקת).
 טוב מאד זה יצה"ר: ראה תרי"א יתרו סט, א. לקו"ת במדבר יט, סע"א. נשא כת, ג. לעיל ד"ה שה תמים.
 וראה גם סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 24 ואילך. ושי"נ.
 אהרן . . . שודמ"ט המעלה נש"י . . . משה . . . שודמ"ל הממשיך: ראה הוספת לתרי"א תצוה ק"א, ב. וראה גם שם ק"א, א. תרי"א תצוה סא, א. ובכי"מ.
 כמשנ"ת מזה בת"א בד"ה ואלה המשפטים: ע"ד, סע"ג. – והבא להלו (ע"ד פסיקא: זהו ונתתי עשב) הוא לשון התרי"א שם עם שנינו"ם והוספות.
 וזרעתי . . . זרע אדם וזרע בהמה: ראה גם לקו"ת צו ח, סע"ב. סה"מ מלוכת ח"א סע"ז לו. ושי"נ.
 ופי' דעת אין ר"ל הידיעה לבד: ראה תניא סמי"ב (נט, סע"א). ובארוכה סה"מ עתיר ע' קטו ואילך.
 תרפ"ד ע' קמד ואילך.

באלקות אלא הגם שיש להם שכל והשגה שמשיגים ומשכילים גדולת הנורא ית' מפי ספרים ומפי סופרים להיות בבחי' השגה והבנה גדולה איך שהקב"ה מחי' ומהוה הכל ואיך שלגדולתו אין חקר כו', מ"מ מאחר שאינו מורגש בנפשן בבחי' דעת שלם נקראי' בשם זרע בהמה, שהרי הבהמה רואה ג"כ ושומעת מ"מ אינה מבנת הדבר שהיא רואה ושומעת, והיינו מפני שאין בה דעת כ"כ, וכך נשמות אלו שאין בהם בחי' הדעת באלקות שהדעת היא בחי' הרגשה כשהשכלה נקשרת ונקבעה בנפשו כאלו מרגיש, כי דעת הוא מלי' והאדם ידע שהוא בחי' התקשרות והתחברות, ועד"ז נא' ומבשרי אחזה אלקה אחזה ממש כאלו רואה.

ואע"פ שא"א לראות בחי' אלקותו ית' בעין הגשמי, מ"מ הוא ע"ד שהאדם יודע ומרגיש את נפשו אשר בקרבו ומחי' אותו, הגם שהנפש גיב א"א לראות מהות הנפש איך ומה, מ"מ הוא מרגיש את נפשו ע"י שרואה החיות של הגוף שזהו מהנפש, ולכן בצאת הנפש מהגוף נשאר הגוף כאבן דומם. וגם בעודנו חי אינו דומה חיות נפשו בכל עת, וכמו כאשר ישן האדם שאז מסתלק הנפש מן הגוף ולא נשאר רק קיסטא דחיותא הנה אז כל הכחות החשובי' אינם נגלי' עד"מ כח השכל והראי' והשמיעה, שהרי בחלום מתחבר שני דברים שרחוקים זמ"ז בערך ובשעת השינה נדמה לו שזהו נכון ומתיישב, והיינו מפני שאז אינו מאיר השכל שיוכל להבחין שא"א לשני דברים האלה להיות יחד, ובהקיצו משנתו אז מתפלא בעצמו מה שיוכל להתחבר בחלום כו', והיינו מפני כשניעור משנתו אז תשוב אליו גילוי אור חיות הנפש בפרטי בחי' כל הכחות כו'. ועד"ז ממש הוא בחי' הדעת באלקות שיש לנשמות דאצי' כמאמר איוב ומבשרי אחזה כו' והגם דלית מח' תפיסא בי' כלל היינו שמהותו אינו מושג אבל מציאותו נודע ונרגש, והיינו מה שאנו רואים שהעולמות הם כמו גוף גדול והם חיים וקיימים והרי חיות זה הוא מאוא"ס ב"ה השופע להם בכל עת ובכל רגע, והשכלה זו מושגת לכל, אך כשהיא מתקשרת בנפשו שיהי' נקשר ונרגש ממנה ממש כאלו רואה זהו הנק' בחי' דעת.

וע"ז אמרו רז"ל איהו חכם הרואה את הנולד כאילו רואה בעין ממש הולדת והתהוות היש מאין כו', וע"ז נא' וה' עליהם יראה בבחי' ראי' והרגשה ממש. משא"כ כשאין השכלה והבנה זו בבחי' קירוב והרגשה ממש בנפש נק'

הבהמה רואה . . . מ"מ אינה מבנת: ראה גם סה"מ תשי"א ע' 62.

דעת הוא מלי' והאדם ידע . . . התקשרות והתחברות: ראה תניא ספיג (נ. ב.) פמ"ב שם.

החיות של הגוף שזהו מהנפש . . . בצאת הנפש . . . כאבן דומם: ראה סה"מ תרנ"ט ע' כ"בא. ועוד.

כאשר ישן . . . קיסטא דחיותא . . . הכחות החשובי' אינם נגלי': ראה תרי"א וישב כת. ג. סה"מ מלוקט חיב

ע' רסח, ובהע' 28 שם.

איהו חכם הרואה את הנולד . . . הולדת והתהוות ויש מאין: ראה תניא ספיג (סא. ב.)

בחי' זו בשם זרע בהמה והגם שיש לו שכל והשגה גדולה כאלקות מ"מ אינו בבחי' דעת והרגשה, והגם שכל ישראל מאמינים בני מאמינים והאמונה היא למעלה מן הדעת, מ"מ היא נק' עטרה שהיא בבחי' מקיף, וצ"ל ג"כ בחי' דעת כמ"ש דע את אלקי אביך ואז הוא ועבדו כלב שלם, כי ע"י הדעת וההשגה מורגשת כאילו רואה, אין העולם מסתיר כלל, וגם האהבה הבאה מבחי' הדעת וראי' חושיית אין ערוך אלי', וכן היראה כו' כי אינו דומה שמיעה לראי'. ופי' ראי' כמארו"ל הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, הסתכל דוקא בבחי' ראי' בעין השכל כמו אדם המבין בחכמתו ורואה שיבוא עליו איהו דבר טוב, או היפוכה ח"ו אע"פ שרחוק הזמן שיבוא הדבר הנה מפני הסתכלות שכלו הוא כאילו רואה מיד בעיניו וכאילו הובא עליו, ומתיירא מאד אם רע הוא, ושמח מאד אם טוב הוא, אבל בחי' שמיעה שהיא בחי' ההתבוננות בלבד במחשבה עמוקה זהו כמו ששומע מאחרים שיכול הדבר ההוא לבוא, הנה מזה לא יפול עליו היראה כ"כ או השמחה מהדבר, והיינו מפני שאין זה הדבר בהתגלות גמור אצלו כ"כ, והגם שמתבונן בו מ"מ אינו דומה כמו שרואה בעיניו, וזהו שאינו דומה שמיעה לראי' שראיית הדבר הגם כי אינו מתחדש אצלו כלל שהוא כמו ששמע כבר הנה כשרואה מתפעל ביתר שאת על ערך התפעלותו שהי' ממה ששמע כו', ע' מזה בד"ה הטה אלקי אונך ושמע פקח עיניך וראה.

רמז

וזהו שארו"ל הסתכל בשלשה דברים שיהי' ענין התבוננות אלקות אצלו כאדם המבין בחכמתו ורואה הדבר אע"פ שרחוק כני"ל ואיהו חכם הרואה את הנו"ל. משאי"כ בחי' שמיעה היא מבחי' בינה היינו שמבין אחדות ה' איך שכולא חד ושכל העולמות בטליו ומבוטליו כאין נגדו ושהכל בהשפעת חיותו ית' ובו אין שינוי כו' כידוע כל ענין אחדות ה', אע"פ שמתבונן בו הדק היטב וכל עומק מחשבתו טרוד בה והרי נקבעה האמונה בלבו, מ"מ הוא רק ע"י שמיעה והבנה לבד ואין הענין בהתגלות גמור כאילו רואה בעיניו, ולפיכך כשיסיר [מחשבתו] אף לפי רגע פונה לדרכי תאוותיו, אבל כשענין האחדות בהסתכלות חכמה שהוא מקור הבינה קודם שיבוא להתבוננות והרחבה כו' הוא ממש כמו ראיית העינים ואי אפשר לו בשום אופן להסיר מחשבתו וכל המדות

והאמונה היא למעלה מן הדעת: ראה גם תרי"א בראשית ו, סע"א. לקי"ת ואחתנו ה, ג, ועוד.
אינו דומה שמיעה לראי': ראה בארוכה סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. וככה תרל"ז פליג (ע' מדי"ה). ופני"ז (ע' פ"ז). לעיל ד"ה וכל העם.

ופי' ראי': הבא להלן (עד פיסקא: והנה מרע"ה, מלבד הפיסקא: וזהו שרש ההפרש) נמצא בחי"א משפטים שם ע"ה, א (בתרי"א שם פיסקא זו היא בחצעי"ג, והיא מדי"ה אינו דומה שמיעה לראי' שנמאמר אדה"ן הקצרים ע' חקנו"ז עם שינויים והוספות. ד"ה אינו דומה שמיעה לראי' נמצא בשינויים והוספות באהדת ויקרא (כרך ג) ע' תשד. שה"ש (כרך א) סיע רכא"ב.
בד"ה הטה אלקי אונך: סה"מ תרכ"ח שם ע' יד.

מענין האחדות, ובכל עשיותיו ועניניו דבוק בו ית' בדביקות נפלא מפני היותו רואה המלך בעיניו, ולכן אמרו הסתכל דוקא בבחי' ראי' ואז אי אתה בא לידו עבירה. וזה הי' בעת זמן קבלת התורה דכתי' וכל העם רואין את הקולות רואין את הנשמע, פי' שבחי' ההתכוננות מה שהיא בבחי' שמיעה הי' אצלם בבחי' ראי' והתגלות, נמצא חכמה הוא בחי' ראי' ובינה הוא בחי' שמיעה ונדוע כי אבא מקננא באצי' ובינה בכריאה, לכן הנשמות דכריאה אין בהם בחי' ראי' רק שמיעה והבנה, וע"כ נק' זרע בהמה, משא"כ נשמות דאצי' שם גילוי בחי' חכמה וראי' הם הנק' זרע אדם.

וזהו שורש ההפרש בין פי' ראשונה דק"ש לפי' שני' דק"ש שארז"ל בפי' דברכות שפי' ראשונה היא בחי' עושין רצונו של מקום שע"ז נא' ועמדו רים ורעו צאנכם, ופי' שני' דק"ש היא בחי' אין עושין רצונו של מקום, והיינו מפני כי לא נאמר בה בכל מאדך, והיינו כי מאד הוא אותיות אדם זהו הנשמות שנק' זרע אדם בחי' ההשגה באלקות כאילו רואה ממש, וזהו הנק' עושי' רצושי' שע"י הראי' הוא בחי' ההתקשרות לאלקות כאילו רואה עי"ז בא להיות ועמך לא חפצתי שלא יחפוץ לא בגעה"ת ולא בגי"ע העליון ולא בעוה"ב שכי' הוא עמך בטל וטפל לך כ"א יחפוץ לדבקה בו ית' וע"י בחי' רצוא ותשוקה זו ממשך להיות נמשך בחי' רצון אותיות צנור הוא בחי' המשכה מאו"א"ס כ"ה בעל הרצון להיות רצון כו' משא"כ פי' והא"ש הגם דכתיב בה והא"ש תשמעו הנה שמיעה היא בחי' בינה הבנה בעלמא ולא בבחי' התקשרות ע"י הדעת כאלו רואה כו', ולכן לא נא' בה בכל מאדך בחי' אדם כ"א בחי' זרע בהמה כו' נשמות דכריאה כו'.

רמח

והנה בחי' הממוצעת המחבר ומזווג חכמה עם בינה הוא הדעת כי דעת הוא לי' התקשרות שמחבר מלי' והאדם ידע, אדם הוא בחי' חכ' כנודע שאדה"ר הי' בחי' חכמה, ולקשר בחי' החכ' עם חוה אם כל חי בחי' בינה זהו ע"י הדעת, ובעבודה הוא שיהי' מקושר לה' בעומק נקודת פנימיות הלב כמחשבת הבינה שמתכונן, משא"כ בינה לבדה הוא היות הענין במח' לבד ואפי' עומק המח' כו' מ"מ אינו נוגע לעצמותו דהיינו ללבו כלל, אבל כשהי' בבחי' רע"ד התלהבות לבבו ודביקותו בהענין שמחשב עד שיהי' כולו בהענין

וכל העם רואין . . . רואין את הנשמע: ראה בארוכה לעיל ד"ה וכל העם. ובהגסמן שם.
אבא מקננא באצי': ראה הערת ב"ק אדמו"ר שליט"א ע"ז והמקור ע"ז בטה"מ הש"ת ע' 59. תשי"ז ע'

וזהו שורש ההפרש: בהבא ללחן עד סוף הפיסקא ראה אותיות משפטים ע' א"ק"א.
הפרש בין פי' ראשונה . . . לפי' שני': ככ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה והתהלכתי. ושיני.
רצון אותיות צנור: ראה א"ק"א ב"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' ק"ט הערה 10.
נודע שאדה"ר הי' בחי' חכמה . . . וזה . . . בחי' בינה: ראה תו"א בראשית ו, ג"ד. ובכ"מ.

דבוק מאד בכל חושי גופו שז"ע בחי' הדעת, הנה הוא גורם שיתחבר החכ' לבנינה, דהיינו שיגרום ברוב חווק ההתבוננות עד שיהי' כהבינה בחי' ראי' חושיות ראיית החכמה. והנה בחי' דעת המחבר חכמה עם הבינה נק' דעת עליון, ויש בחי' ד"ת המחבר להיות התקשרות המוחין במדות והיינו בחי' פנימיות המדות.

והנה מרע"ה כחו גדול שממשיך ומשפיע בחי' דעת בנשיי גם בנשמות דבי"ע שנק' בשם זרע בהמה שיהי' בהם בחי' דעת והכרה והרגשה באלקות להיות וידעת היום כו' דע את אלקי אניך והוא המזווג וממשיך בחי' חכ' לבניה שיהי' בהתבוננות בחי' ראי' כי מרע"ה רעיא מהימנא אחד המיוחד משבעה רועים שרועה ומפרנס נשיי בהשפעתו אליהם מוח הדעת שזהו פי' רעיא מהימנא שמפרנס את האמונה, ולכך הוא גואל ראשון וגואל אחרון, פי' גואל שהוא המשפיע להם בחי' הדעת שהרי בתחלת דבורו עמהם אמר להם וידעתם כי אני הוי' כמ"ש בר"פ וארא, וכתי' וידבר משה כן אל בניי, ומקודם לזה כתי' ויאמן העם שהי' בבחי' אמונה לבד ומשה השפיע להם בחי' הדעת כו', וכמו"כ הוא יהי' גואל אחרון להיות ומלאה הארץ דעה את ה', להיות בטל וטפל לה' כי כולם ידעו אותי, והיינו כי הדעת שנמשך בגאולת מצרים זהו רק בבחי' ממכ"ע, אבל שיהי' הדעת גם בבחי' סוכי"ע זהו יהי' לעיל.

וזזהו ונתתי עשב בשדך, עשב הוא ע"ב ושי"ן באמצע, והענין כי עשב זהו ע"ב שמות שבפסוקי' ויסע ויבא ויט, והשי"ן הוא ג' ווי"ן של ויסע ויבא ויט, וזהו ההשפעה שנמשך מבחי' חגי'ת לבחי' מל' וכמבואר בזהר תרומה דקל"ב ע"ב וז"ל שמא דע"ב אתוון דוד דקא מתעטר באבהן, ובעבודת ז"ע ההשפעה ממרכבתא עילאה חגי'ת דאצי' אשר ענין מרכבתא עילאה ז"ע הביטול למהו"ע ית' כמו שמרכבתא תתאה היא הביטול לבחי' מל', ולכן ע"י ג' פסוקים אלו ויסע ויבא ויט הי' קרי"ס ונתחברו ונתאחדו י"ב שבטי ישראל שהם י"ב בקר דבריאה עם שרשם י"ב גבולי אלכסון דז"א שהם מרכבה עילאה חיוון עילאין, וכמו קרי"ס ע"י משה ויט משה את ידו והיינו ע"י שפע ע"ק כמ"ש בת"א סד"ה אשירה לה' כי גאה גאה, כמו"כ ענין ונתתי עשב להמשיך הדעת גם בבחי' הנשמות שנק' בשם זרע בהמה זהו מע"ק ע"י משה, והיינו שכמו

מרע"ה רעיא מהימנא . . שמפרנס את האמונה: ראה תריא קיא, סע"א ואילך. סה"ם תריל ע' קת. ועוד.

וראה גם לקרי' ואתחנן ד, א ואילך.

משכנתה רותיח: ראה תריא מקץ לג, סע"ג ואילך.

וזהו ונתתי עשב: כהבא להלן [עד סוף הפיסוקא] ראה אהיית משפטים ע' אקיד (והלשון כאן מקביל לשם

בשנויים קלים). וראה גם תריא שם עה, כ. עה, ב.

לבחי' מל': באהיית משפטים שם נוסף: הנק' ים סוף.

בת"א סד"ה אשירה לה': בשלח טג, סע"ג.

בקרית ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, והנה יחזקאל נק' בן אדם, ושפחה כמו זרע בהמה, הרי ע"י בחי' עשב שהוא בחי' ע"ב שי"ן נמשך הגילוי בבחי' בהמה כמו בבחי' אדם, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ולכן המשכה זו דבחי' עשב הנ"ל עכשיו ז"ע ברכת יוצר שמספרים אין שהמלאכים אומרים קדוש כו' ובטלים לאוא"ס ב"ה, כי ג"פ קדוש זהו ג"כ ע"ד ג' בחי' ויסע ויבא ויט, כי קדוש הוא קדש וא"ו, וגם ענין תדשא הארץ דשא ועשב הם המלאכים בחי' יוצר משרתים ואשר משרתיו ע' בזהר בראשית ד"ח ע"ב, וגם עשב הוא ר"ת עושה שלום במרומיו והיינו ע"י ת"ת קו האמצעי, וגם השלום הוא ע"י הדעת שע"י הדעת יוכל לסבול היפוכו ולא יהי' מנגדו כלל כו', כנודע מ"ש מזה במ"א, והנה כ"ז נמשך ע"י משה רבע"ה שהוא הממשיך והמשפיע בחי' הדעת מריש כ"ד עד סוכ"ד שיהי' עובר ונמשך בכל בחי' מחדו"מ, להיות כי משה הוא בחי' מ"ה שי"ן, שמה"ה הוא בחי' מ"ה דחכ' כח מ"ה של הארת מצחא דעתיק, והשי"ן הוא בחי' ההמשכה בג' קוין כו'.

והנה בלעם ה"י לער"ו כנגד משה בחי' יסוד אבא כו', וכמ"ש במא"א אות ב' סט"ו, בלעם קלי' מנגדת ליסו"א, והיינו כמארז"ל בסנהדרין פ' חלק דק"ה ע"א, ד"א בלעם שבלה עם, ופי' רש"י ז"ל שבלבל ישראל בעצתו שהשיאו לבלק כו', והיינו שענין הבלבול הוא כמו מבול שזהו ע"ד שכירת הכלים שרצה להרוס התיקון דקדושה ולהמשיך לבושי' דתהו ע"ד שנת' בביאור שני ע"פ יונתני בחנוי' פ"ב, אך יש דוגמא זו גם אחר התיקון ע"ד קוב"ה בגלותא סליק לעילא כו', ואזי נמשך לבושי' דאלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, וז"ע בלעם שבלה עם כו', ל' בלבול כו'. וזהו שארז"ל במד"ר על ראיית בלק ובלעם תחשכנה עיניהם מראות שהראי' שלהם הוא היפך משה ואהרן כו', כי אהרן אותיות נראה, ומשה ממשיך הדעת להיות כאלו רואה ממש, והענין שבלק ובלעם שניהם היו חכמים גדולים אבל חכמים המה להרע ובלק ה"י יותר חכם כמ"ש בשל"ה פ' בלק דשט"ג ב', וי"ל שזהו ע"ד שיש בחי' בכניה יותר

רנ

דשא ועשב הם המלאכים: ראה באיזכור לעיל ד"ה שה תמים. ושי"ן.
 השלום הוא ע"י הדעת . . . מ"ש מזה במ"א: ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' פו ואילך. אוה"ת נח (כרך ג) תרל"ג. ב. תרל"ג. ב. וככה תרל"ז פצ"ד ואילך (ע' קנא ואילך), סה"מ עזר"ת ע' מז ואילך. ד"ה למרבה המשרה תשט"ו. וראה גם לעיל סד"ה כיום השני הקריב.
 משה הוא בחי' מ"ה שי"ן: ראה גם תר"א משפטים ע', סעי"ב.
 משה בחי' יסוד אבא: ראה לקריש ח"ו ע' 244 ואילך. ושי"ן.
 כמארז"ל . . . בלעם שבלה עם: ככ"ז ראה אוה"ת בלק שם ע' תתצט.
 מבול שזהו ע"ד שכירת הכלים: ראה תר"א נח ג' א. ועוד.
 בביאור שני יונתני בחנוי': לקריש שה"ש יט, ד ואילך.
 והענין שבלק ובלעם . . . היו חכמים גדולים: בהנא להלן עד סוף המאמר ראה אוה"ת בלק שם ע' תתכב.

שג"כ כחו בפה ה' והיינו שכוונתו ה' שכמו שישראל עושים לאמורי היינו הבירור דאמורי הוא ע"י הדבור בפה דתורה ותפלה כמו"כ שלח אחר בלעם שכחו בפה, ובלעם שרצה ג"כ בזה שבלה עם כנ"ל הלך בוריוות ואדרבה אמר עוד יותר מבלק כו' שאמר קבה כו', אך הגה כתי' ויהפוך ה' אלקיך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך ש' הוי' שבמאציל כמ"ש בלק"ת בדי"ה ולא אבה, ושם נש"י קודם כמ"ש במ"א בענין בכורים בדי"ה והי' כי תבוא בענין מחשבתן של ישראל שקדמה לכ"ד כו'. ויגר מואב, הגם כי באמת לא נלחמו ישראל עמהם היינו משום דכתיב אל תצר את מואב כו' אבל הם נתייראו כו', שהרי מחשבתם ש"י קדמה לכל דבר, ובעבודה ז"ע למה קדמה שמע שענין הקדימה זהו כמו הקדמת נעשה לנשמע ע"י מעוררי' עד שרשם הראשון שקדמה לכל דבר, לכן ויהפוך כו'.

בס"ד.

רנב

וידבר ה' אל משה לאמר, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את מחמי מעל בניי בקנאו את קנאתי אשר בתוכם כו', וצ"ל מ"ש בספרים שפנחס ה' גלגול נדב ואביהו וע"י שקנא קנאת זמרי ע"י תיקון נדב ואביהו. הנה שורש ענין חטא נדב ואביהו בקרבנם לפני ה' פי' בזהר שהי' בבחי' רצוא לבד והיו בבחי' כלות הנפש ממש, ולכאו' יפלא מפני מה נחשב לחטא ועוון, הלא ענין מס"נ הוא גבוה יותר מכל התומ"צ, שבעבודה בחי' זו גבוה יותר וכנודע מענין למסור נפשו באחד, שבעבודה זו נעלה יותר מכל בחי' העבודה ברמ"ח מ"ע, וגם איתא במ"מ שהמגיד הבטיח להביי שיביאו על קדוה"ש, ונמצא

נלקי"ת בדי"ה ולא אבה: לת, ג. לט, סע"ג.

נמ"ש במ"א בענין בכורים בדי"ה ופי' כי חטאו: סה"מ תרכ"ז (הוצאת השמים) ע' רכו ואילך.

וידבר . . . פנחס: המאמר [מלכד ההתחלה וסיום] הוא חלק מדי"ה וידבר גו' אנכי בסה"מ תרכ"ז ע' רפ"ב עם שינויים והוספות [וראה להלן בהערה: "ולכן נא בקישי" ושי"ג]. ונמצא בתוס' הגהות בדי"ה זה בסה"מ תרנ"ב ע' סט ואילך. ובארוכה: ד"ה מצה זו בסה"מ תרס"ד ע' קפ ואילך [ובסה"מ תר"ם (הוצאת הנשיא) ע' שפא ואילך]. ודי"ה בשעה שהקדימו ודי"ה והחיות רצוא ושוב – דשנת תרצ"א. להתחלת וסיום המאמר ראה אוה"ת אחרי ע' תקמט ואילך. וראה גם המשך תערי"ב ח"ב ע' א"סח. ולכאו' יפלא . . . הלא ענין מס"נ: בכ"ז ראה אוה"ת אחרי שם ע' תקמט. וכנודע מענין למסור נפשו באחד: ראה תר"א וישב בט, ב. לקי"ת פי' ראה כה, א. אוה"ת תרומה ע' איששו. בחר (כרד ב) ע' תריב. שם (כרד ד) ע' איקמא. ושי"ג. שהמגיד הבטיח להביי שיביאו על קדוה"ש: ראה גם מאמרי אדוה"ת תקס"ב ע' יג. מארז"ל ע' קט.

כי בחי' זו יקר מכל התורה שלמד הב"י בכל שנותיו וא"כ מהו החטא ועון של נדב ואביהו, ואם הרצוא במס"נ נחשב לחטא ועון גבי נדב ואביהו איך תיקן פנחס ג"כ במס"נ גופא. וגם צ"ל הלא ארו"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ, ונת' בדרושים הקודמים שענין הקדמת שמע בחי' קבעומ"ש הוא בחי' רצוא ותשוקה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה להיות ועמך לא חפצתי כו' שלא יחפוץ לא בגעה"ת ולא בג"ע העליון ולא עוה"ב כ"א בחי' אוא"ס ב"ה עצומ"ה, וזהו פי' ועמך לא חפצתי כל מה שעמך היינו אפילו בחי' כי עמך מקור חיים ג"כ לא חפצתי, וע"ז מעוררי' בחי' אוא"ס ב"ה בעל הרצון, ונמשך ע"ז להיות רצון דתומ"צ כמשנ"ת שם, וא"כ ה"ז ג"כ בחי' רצוא ותשוקה שאין למעלה הימנה, ומדוע בני אהרן בקרבנם בבחי' רצוא עד שכלתה נפשם ממש הנה נחשב להם לחטא ועון עד שפגסו תיקן החטא שלהם במה שקנא כו', שלכאו' זהו דומה לבחי' קבעומ"ש.

אך הענין הוא דהנה לשון רז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש בכדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ שאין הפי' שיקבל עומ"ש לבד וישאר כד בבחי' הרצוא, כ"א תחלה יקבל עומ"ש ואח"כ יקבל עומ"צ בחי' טוב, והיינו כי בכדי שיהי' העבודה בבחי' המצות עבודה תמה ושלמה שיעשה המצוה מחמת היותו דבוק לבחי' אוא"ס ב"ה בעל הרצון לכן הוא עושה פרטי רצונותיו לזה צ"ל תחלה קבעומ"ש בכלל שהוא הקבלה לכל מה שיצוה לעשות, נמצא שקבלה זו אינה על פרטי הציוויים כ"א הקב"ע מבעל הרצון שמקבל ע"ע שכל מה שיצוה אותו יעשה, וה"ז בחי' קבלת אדנותו ית' שהקבלה הלזה הוא מה שמקבל ע"ע קבלת עול מלכותו ית', ואז העשי' מפרטי התומ"צ שהם פרטי רצונותיו מקושרים לבחי' הקב"ע שקדם להם שעושה ציווי מפני שקיבל ע"ע מלכותו ית' ברצון, ואז העבודה שלימה כו', ולזה אמרו כדי שיקבל עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עומ"צ, אומרים תחלה היינו רק שקודם עומ"צ שהם פרטי הרצונות יקבל תחלה קבלת מלכותו ברצון ואז כל פרטי המצות מקושרים לבחי' אוא"ס בעל הרצון כו', אבל לישראל בבחי' הרצוא לבד אין זה עבודה שלימה כלל, וזהו כענין ב"ע הציץ ומת, שאין זה עבודה שלימה, כ"א כענין ר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום זהו עבודה שלימה כו', ומשארז"ל בענין ראב"ד שיצא נשמתו בבכי' זהו מדרגת הבע"ת, ונת' שם שניתנו להם לבושי' מאנשים אחרים שעשו מצות הרבה ולכסוף סרחו, שנותנים הלבושים ממעשה המצות שלהם לבע"ת, אבל עבודת הצדיקים הוא להיות ברצו"ש דוקא, וכמ"ש והחיות רצו"ש, שמתחלה הם בבחי' רצוא ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה, ואח"כ הם

רנג

הקצרים ע' שסה. מאמרי אדהאמיצ שמות ח"ב ע' רסד. אורח"ת תולדות (כרך ד) תתכ, א. שמיני (כרך ב) ע' תצ. דרושים ליהי"פ ע' בקלה. לקו"ש ח"א ע' 176. ושי"ג.

ונת' בדרושים הקודמים: לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. ד"ה ראשית עריסותיכם. ד"ה יוקח קרת. אך הנניין הוא: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו.

בבחי' השוב, וכן הוא פי' והחיות רצו"ש שמפרשי' על החיות האלקי שמחי' ומהוה עולמות הוא בבחי' רצו"ש, רק שמלמעלמ"ט הוא בבחי' מטולמ"ט, אבל רצוא בלא שוב אין זה עבודה שלימה, ולכן נא' בק"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארז"ל בד"ת הכתוב מדבר שא"א לומר שקאי על ק"ש שמיידי בה דא"כ למה נא' בשבתך בביתך ובלכתך בדרך שזוהו תמיד והרי ק"ש אינה אלא פעמים ביום שחרית וערבית, אלא עכ"ל שקאי על ד"ת, וא"כ צ"ל למה נאמר ל' והיו הדברים האלה שפי' הפשוט הוא שקאי על ק"ש, אלא שק"ש וד"ת אחד הן.

ולהבין זה ילה"ק מ"ש בפסוק ראשון דק"ש ה' אלקינו ה' שהרבה מפרשים הקשו למה כתיב ג' שמות ה' אלקינו ה', דהל"ל ה' אלקינו אחד, ות"י הרוקח (ע' בכד הקמח אות יו"ד יחוד) שג' שמות אלו מורים על מ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, אני ראשון היינו קודם שנבה"ע שהי' לבדו הוא וכמארז"ל בפדר"א עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, ואני אחרון הוא כמו שיהי' לע"ל דכתיב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (בישע"י ס"ב), והר"ע גילוי א"ס ב"ה שיהי' לע"ל היינו לאחר נו"ן אלפים יובלות שיהי' העולמות בטלים שלא בערך מכמו שהן עתה וידעו הכל וישיגו וירגישו שלא יש שום מציאות לבדו ית', וזהו ונשגב ה' לבדו ביום ההוא שביום ההוא ידעו ויראו הכל שרק ה' ית' הוא בבחי' נשגב כו', ומבלעדי היינו באמצעיתא שגם עתה שהעולם נראה ליש ודבר נפרד מ"מ הנה העלם והסתר זה הוא רק לעינינו עיני בשר, שלפנינו הוא העלם והסתר, אבל לגבי' ית' אין העולם מסתיר כלל ולכן גם מבלעדי אין אלקים, שגם באמצעיתא אין אלקי' שאין שום דבר מגין ומסתיר, שז"ע בחי' שם אלקים כנודע ממ"ש ע"פ שמש ומגן ה' אלקים ששם אלקים הוא בחי' מגן ומסתיר על שם הוי"ו, ולכן אמר שגם מבלעדי דהיינו כעת שהעולם במקומו עומד זהו רק לפנינו אבל לגבי אלקותו ית' אין אלקים כו',

רנד

פי' והחיות רצו"ש שמפרשי' על החיות האלקי: ראה אהית תרומה ס"ע אשנו: כתי' והחיות רצו"ש וש כוה ב' פי' ושניהם אמת. עיי"ש בארוכה. וראה גם לעיל ד"ה בשעה שהקדימו, ושי"ן. שטולמעלמ"ט הוא נבחי' מטולמ"ט: ראה גם תוי"א בראשית ב. ב. ובכ"מ. ולכן נא' בק"ש והיו הדברים: כהבא להלן [עד פיסקא: והנה עיי' התורה] ראה ד"ה וידבר גו' אנכי שבסוה"מ תרכ"ז שם ע' רפ"א. [וכאן הוא לשון המאמר שם עם שינויים והוספות]. ובארוכה סוה"מ עטר"ת ע' תנב ואילך. תרפ"ח ע' קלג ואילך. ולהבין זה ילה"ק מ"ש בפסוק ראשון דק"ש: כהבא להלן ראה [נוסף להגסמו בהערה הקודמת] לקי"ת אחרי כו', א. אהית יתרו ס"ע תתצנ"ד. המשך תרס"ו ע' תל"א. ות"י הרוקח . . . נכ"ד הקמח: והבא גם באה"ת יתרו וסוה"מ תרכ"ז ותרס"ו שם. א"י [אשנן] . . . ומבלעדי היינו באמצעיתא: ראה ככ"ז לקי"ת מטות פא. א. אהית דברים ס"ע שעג. נ"ד ס"ע רמב ואילך. שם (כרך ב') ע' תתו. כנודע תח"ש ע"פ שמש ותגן ה' אלקים: ראה שעה"ה"א רפי"ג (עת, ב). ובליקוט פירושים ומ"מ לשם. יעוד.

וזהו ג' שמות שבק"ש שהיו' הא' הוא בחי' אני ראשון והוי' השני הוא בחי' אני אחרון וש' אלקינו הוא בחי' באמצעיתא שגם מבלעדי היינו באמצעיתא אי אלקים כו'.

וְנֹא' אלקינו ולא אלקים לפי שיעקר המכוון מברה"ע הוא בשביל ישראל וכמארז"ל ע"פ בראשית ברא בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל נש"י שנק' ראשית וכתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, וכתוב אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי שכל עיקר המכוון מעשית הארץ הוא בשביל האדם שבראתי עלי', ואדם אתם וארז"ל אתם קרוין אדם כו', ובראתי בגימ' תרי"ג היינו בחי' קיום התרי"ג מצות שנצטוינו שזהו כל עיקר מכוון מברה"ע כו', וכמארז"ל במד"ר פ' ויקהל אלה תולדות השמים והארץ אלה בזכות מי נבראו ובזכות מי הם עומדין בזכות ואלה שמות בני', ואלה בזכות מי הם עומדי' בזכות אלה החוקים והמשפטים כו', ולכן נא' אלקינו אלקי' שלנו שבאמצעיתא המכוון הוא בשביל נש"י כו'. ומסיים בתיבת אחד היינו שכל הג' בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי היינו באמצעיתא שע"ז רומזים הג' שמות ה' אלקינו ה' הם אחד ממש, כי באמת אני הוי' לא שניתי כלל וכמו שא"א אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כי אני ה' לא שניתי כלל בין קודם הבריאה לאחר הבריאה וכל הג' בחי' הנ"ל שוין לפניו, והיינו לפי שבשכמ"ז פ"י שלעולם ועד כל מה שנשתלשל ונתהווה הוא רק מבחי' שם כבוד מלכותו ית', הוא בחי' מלכותך שהיא מלכות כל עולמים פ"י כל הוא עולה למספר נר"ן והיינו בחי' נר"ן אלפים יובלות הכל הוא מבחי' מלכותך לבד, בחי' זיו והארה בעלמא, וכנודע מענין מלך שמו נק' עליהם שענין השם הוא רק הארה בעלמא ולא עצמיות כו' ולכן לא שניתי כלל.

וְכֹאשֶׁר יתבונן בזה היטב בעומק הדעת והתבוננות אי לזאת לא יחפוץ בשום דבר כ"א להיות ואהבת את ה' אלקיך, פי' אהבה הוא מל' אבה שפירושו רצון היינו שלא יהי' לו רק רצון פשוט לאוא"ס ב"ה, כי מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שמים וארץ הם בחי' ג"ע התחתון וג"ע העליון, שמים הוא בחי' געה"ע וארץ הוא בחי' געה"ת, וכשיתבונן בכל הנ"ל לא יחפוץ לא בגעה"ת ולא בגעה"ע ולא בעוה"ב שכ"ז נכלל בכלל פ"י עמך כי היינו מה דכתיב כי עמך מקו"ה היינו בחי' מקור החיים מקור התענוגים הוא עמד בטל וטפל לך ולכן לא יחפוץ בזה כ"א לדבקה בו ית' עצומה כו' שירצה וישתוקק ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה העצמי, ולא במה שבטל וטפל אליו וזהו

רנה

וְנֹא' אלקינו ולא אלקים: ראה לקו"ת נצבים נג, סעי"ב. ובהוסמן כהמ"מ לשם. מלך שמו נק' עליהם. . . רק הארה בעלמא: ראה בארוכה לעיל ד"ה מצה זו. וש"נ. אהבה הוא מל' אבה שפירושו רצון: ראה תר"א מקץ לב, ג. לקו"ת נשא כו, ב. מסעי פת, ד. ובכ"מ.

ועמך לא הפצתי, ופי' הפצתי כי יש חפץ ורצון, חפץ הוא בחי' פנימיות הרצון, אבל רצון הוא חיצוניות וכמארז"ל כופין אותו עד שיאמר רוצה אני בשם הרצון הנעשה ע"י ע"י כפי' יקרא ג"כ בשם רצון, וכמ"כ הגם שבבחי' חיצוניות הרצון יכול להיות שיהי' לו בחי' רצון לג"ע ועוה"ב, מ"מ הוא רק בבחי' חיצוניות לבד, אבל בבחי' פנימיות הרצון הוא הנק' חפץ לא יחפוץ בזה כלל כ"א ליכלל וליבטל לאוא"ס ב"ה העצמי ולדבקה בו ית' כו' וזהו ועמך לא הפצתי.

אך איך הוא הדרך והכלי אשר ישכון בה או"ס ב"ה העצמי בכדי שתתיישב אצלו צמאון נפשו זהו ע"י והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך שארז"ל בדת' הכתוב מדבר כי אורייתא מחכי נפקת והשראת או"ס הוא בחכי' וכמ"ש וה' בחכמה, והוי' קאי על או"ס ב"ה עצומ"ה, שהרי בהאבות כתיב וארא כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם, ופי' רש"י ז"ל לא ניכרתי במדת אמיתות שלי ששם הוי' נק' שם האמת וכמ"ש ואמת הוי' לעולם והוא בחי' שמו הגדול שעד שלא נבנה"ע ה"י הוא ושמו בלבד, והטעם על מה שהשראת א"ס הוא בחכי' דוקא לפי שחכי' הוא בחי' אחד האמת כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה בשם המגיד נ"ע, שהחכי' היא בחי' ביטול אמיתי, ואין או"ס ב"ה שורה אלא במי שבטל אליו ית', ולכן יש חילוקי מדריגות בגילוי או"ס ב"ה אפי' באצ"י גופא שבבחי' מאיר או"ס בקירוב מקום ובבינה הוא בריחוק מקום, והיינו לפי שהבינה לגבי החכי' נחשב בחי' יש כנודע שח"ב הם שורש אין ויש, וכמ"ש להנחיל אוהבי יש, לכן אינו מאיר בבינה כמו בחכי', כמ"ש ביאור הענין בדרוש בפ"ע על הע"ח שבבכתר ובחכי' מאיר בקירוב ובבינה בריחוק כו', ובמדות להיותם בבחי' מקור היש יותר מבחי' בינה אם הבנים, להיותם מקור לעולמות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שם אינו מאיר כ"א ע"י פרסא המפסיק, וז"ע מ"ש מבטן מי יצא הקרחה, והר"ע הרקיע שע"ג חיוון עילאין בחי' רקיע כעין הקרחה כו', דכמו שבחיות המרכבה כתיב ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרחה הנורא, כמ"כ בבחי' חיוון עילאין דאצ"י הוא בחי' האבות הן הן המרכבה. והיינו מטעם הנ"ל דאין או"ס ב"ה שורה אלא במי שבטל דוקא, ולפי ערך הביטול כן הוא ערך ההשראה, וכמ"ש מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח, וכת"י (מלכים א' י"ט ס"פ י"א י"ב) ואתר הרוח רעש לא ברעש ה' כו' קול דממה דקה, ואמרו בוהר תמן קאתי

רנז

חפץ ורצון . . פנימיות הרצון . . חיצוניות: ראה לקרית שה"ש כת, רע"ד. ושי"ג.
לא ניכרתי במדת אמיתות . . הוי' נק' שם האמת: ראה גם אוה"ת וארא ע' קצד. סה"מ תרל"ד ע' קה.
ובכ"מ.

והוא בחי' שמו הגדול: ראה בארוכה אוה"ת שמות ע' קג ואילך.

כנודע שח"ב הם שורש אין ויש: ראה לקרית פקודי ג, ב. אמור לג, ד. נשא כב, א. ובכ"מ.

נמ"ש ביאור הענין בדרוש בפ"ע על הע"ח: ראה כאמרי אדוני ענינים ע' לג ואילך. אמ"כ שער הקיש פליה"ו. אוה"ת סידור ע' שנו ואילך. אוה"ת ענינים ע' קעט ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' שכר ואילך. לקמן ד"ה להבין כו' מקיפים דבינה. סה"מ תרפ"ז ע' רפב ואילך. עז"ת ע' קפח ואילך. ד"ה קרוב ה' תשח"י. וד"ה והי' מדי חודש (רש"פ חוקת) תשכ"ו.

מלבא, והיינו לפי שהשראת אוא"ס הוא במקום הביטול דוקא ולכן עיקר השראת אוא"ס הוא בחכ' כו' בחי' אחד האמת, ואורייתא מחכ' נפקת לכן ה"ה הכלי לגילוי אוא"ס ולכן נק' התורה אמת כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת וארז"ל אין אמת אלא תורה, והיינו כי אמת הוא אות ראשון מא"ב ואות אחרון והמ"ם הוא אמצע הא"ב, מבלעדי אין אלקים, והיינו כמשנת' לעיל ענין ג' שמות ה' אלקינו ה' שזהו בחי' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי, אי לזאת צ"ל ואהבת את הוי', ואיך הוא הדרך אשר ישכון בה אור ה' וקדושתו זהו והיו הדברים האלה בחי' תורה שנק' אמת ע"ש שהיא הכלי לגילוי האור מבחי' אוא"ס שאני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי, וזהו שעל התורה נאמר עוטה אור כשלמה, להיותה בחי' שלמה ולבוש לבחי' אוא"ס העצמי שאני ראשון כו'.

והנה ע"י התורה נמשך האור בכל האצי', דהנה כתיב זאת התורה אדם שהוא בחי' אדם שעל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו למעלה, שז"ע רמ"ח פקודיו רמ"ח אבריו דמלכא. פ"י כמו שהאברים הם כלים ומשכן להשראת והמשכת הנפש היינו בחי' המשכת החיות הנמשך מהנפש להחיותם שמתפשט ומתחלק לכל אבר לפי מזגו ותכונתו, כך המצות הם בחי' כלים ומשכן להשראת אוא"ס ב"ה הסוכ"ע השורה ומתלבש ממש בתוכן בבחי' התחלקות ההמשכה כל מצוה ומצוה לפי מדרגתה, וכל ההמשכות הם מבחי' אוא"ס ב"ה הסוכ"ע דלאו מכל אינון מדות איהו כלל ונק' רבון עלמין למעלה מבחי' עלמין להתלבש בבחי' עלמין להיות אנת הוא חכים כו' ולא בחכ' ידיעא, וע"י התורה נמשך ומתלבש אוא"ס ב"ה בחכ' דאצי', והמצות כללותן הוא בחי' צדקה וחסד נמשך ומתלבש אוא"ס ב"ה בחסד כנודע מענין עולם חסד יבנה שהחסד צריכ' לבנותו וכמ"ש בלק"ת בשד"ש בד"ה לסוסתי שכדי להיות התלבשות אוא"ס ב"ה במדות לך ה' הגדולה והגבורה כו' באתעדל"ת תליא מלתא ע"י אשר קדשנו במצותיו כו', וכ"ז הוא ענין רצו"ש שזהו בחי' עבודה שלימה. וז"ע למה קדמה שמע בחי' קבועמ"ש בכלל הוא ההמשכה מבעהר"צ ואח"כ עומצ' שגם פרטי הרצונות יהי' נמשך איך שהם קשורים ודבוקים לבעל הרצון כו', ולזה נא' בפ' ראשונה בכלל והיו הדברים האלה וארז"ל בדת' הכותב

רנז

ולכן נק' התורה אמת: ראה תניא ספלי"ז (מט, ב). סה"מ תרל"ד ס"ע רכג ואלך. המשך תעריב חיב ע' תשמא ואלך. ד"ה קרוב הוי' משחי'. וד"ה וידבר גו' לאמר (זחיה"ש) תשיל. ד"ה ונחה עליו תשליא. רמ"ח פקודין רמ"ח אברין . . . שהאברים הם כלים: ראה תניא פכ"ג (כת, א"ב). הוספות לתויא ויקהל קיד, ב (ושי"ג). ובארוכה בד"ה. להבין מ"ש בלק"א פכ"ג" שהובא לעיל בד"ה החודש הזה. אוא"ס ב"ה הסוכ"ע . . . ונק' רבון עלמין: ראה סה"מ תרס"ח ע' ספז: ופי' רבון עלמין קאי על עצמות אים בתי' אמיתית עצמותו ית'. עי"ש בארוכה. והמצות כללותן הוא בחי' צדקה: ראה תניא פלי"ז (מח, ב). תרי"א מקץ לג, ג. מב, ג. לקי"ת דברים א, ד. שה"ש מד, ג. סה"מ מלוקט ח"א ע' רח. ושי"ג. בלק"ת בשו"ש בד"ה לסוסתי: יא, ד. וראה גם לקי"ת האיניו עו, ב. לעיל ד"ה אם כסף תלוה.

מדבר שהו"ע ההמשכה בכלל, ומ"מ זהו בכלל הרצוא והיינו כי אם רץ לבך מחמת התבוננות הנ"ל לזה נא' והיו הדברים האלה פי' שאין זה כ"א מראה מקום ששם תמצאנו, ואח"כ בפ' שני' מפרט בפרטיות שההמשכה הוא ע"י בחי' המצות כו'.

אמנם חטא דבני אהרו שהיו בבחי' הרצוא לבד בלא שוב, וגם בענין הרצוא עצמו הי' שלא כדרך הרצוא שלפני השוב שהרי הי' אצלם רק מסה"נ ולא הגוף שהגוף נשאר שלם, ורק מחמת עריבות מתיקות ידידות כלתה נפשם ויצאה מגופם, שזהו כדמיון הסתלקות האורות מהכלים ע"ד עולם התהו כו', ואינו דומה למס"נ שע"י מסירת הגוף מסתלק נפשם, ולכן אינו דומה כלל למה שהבטיח המגיד להב"י שיביאנו לאתוקדא עק"ש ית' זהו"ע מסירת הגוף וממילא מסתלק הנפש, וגם אינו דומה לענין קבלת עומ"ש שהוא ג"כ לכל מה שיצווהו וכענין ציווי העקידה לאברהם שהי' ענין מסירת הגוף כו'. וגם עיקר מכוון הרצוא הוא השוב שאח"כ, רק שמעלת הרצוא הוא להיותו מגיע לבחי' או"א"ס בעל הרצון ממילא קיום המצות שאח"כ הוא פרטי הרצונות הוא כמו שהם נמשכ"י ודבוקי' לבעה"ר, וז"ע והיו הדברים כו' אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי כו'. והנה פנחס תיקן החטא שלהם שהרי פנחס מסר גופו ששבט שמעון רצו להורגו, ופרחה נשמתו ונתלבש בו נשמת נדב ואביהו והוא עמד במסירת גופו ועשה קנאת ה' צבאות והי' רצוא שלם כו' לכן עי"ז נמשך אח"כ בחי' השוב שא"ל הנני נותן לו את בריתי שלום שהוא בחי' ההמשכה שיומשך שלום והתחברות מצד בחי' הגילוי אלקות שנמשך ע"י בחי' הרצוא שלו, וגם כיפר על העם ג"כ, שזהו ג"כ ענין שוב שישוב ה' להשרות ולגלות שכינתו בישראל כמו קודם החטא והי' כענין השוב כו'.

אמנם חטא דבני אהרן: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת אחרי (כרך ב) ע' תקנא. וראה בכ"ז לקי"ש ח"ג ע' 987 ואילך. ח"ז ע' 125 ואילך. ובהגמטן בהע' שלאח"י.
 מחמת עריבות מתיקות ידידות: ראה אה"ת ר"פ אחרי – הובא במאמרי אדה"י אתהלך לאוני ס"ע לג. מארז"ל ע' תסה. דרך חיים שער התפלה מ, ב. מאמרי אדה"א מצ' שמות ח"א ע' רסב (ושי"ן). אה"ת אחרי ע' תקלת. סה"מ תרמ"ד ע' רנו. המשך תערי"ב ח"ב ע' תתקסז. ד"ה אחרי מות גו' תשכ"ב. לקי"ש ח"ב ע' שיחה לפי אחרי תשמי"ז.

הסתלקות האורות מהכלים ע"ד עולם התהו: ראה בארוכה אה"ת אחרי שם ע' תקמט"ג.
 למס"נ שני' חסידת הגוף: בכ"ז ראה שערי אורה ת, סע"א ואילך. פא, סע"א-ב, צ, ב. ובארוכה סה"מ תרס"ד ע' קצא ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ס"ע ע"ב. וראה גם מאמרי אדה"י תקס"ב ע' יג. שם מארז"ל ע' קטא שם הקצרים ע' שפה. מאמרי אדה"א מצ' שמות ח"א רסא ואילך (ושי"ן). שערי תשובה ח"א מו, ב ואילך. אה"ת דרושים ליהוב"פ ע' ב' קלת. המשך תערי"ב ח"א ע' קטז. לקי"ש ח"ב ע' 135-6.
 עיקר מכוון הרצוא הוא השוב: ראה לקי"ש ח"ג שם ע' 988 ואילך. ובהגמטן בהערות שלפנ"י.

ומקנה רב ה' לבני ראובן ולבני גד עצום מאד, ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה כו' יתן את הארץ הזאת לעבדך לאחווה, והשיב להם משה ע"ז דברי תוכחה, ולבסוף אמר להם אם תחלצו לפני ה' כו' ונכבשה הארץ לפני הוי', והיתה הארץ הזאת לכם לאחווה. והענין הוא דהנה ארז"ל במד"ר פ' בראשית למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, והיינו שה"ע הרצוא בבחי' תשוקה נפלאה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה, וכענין הקדמת שמע לוחא"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה שהר"ע הרצוא בכלל על כל מה שיצוה, כן הו"ע הארץ שרצתה לעשות רצון קונה הוא בחי' הרצוא לעשות רצון קונה מחמת היותה דבוקה לאוא"ס ב"ה בעל הרצון כו', ולכן אמר להם אם תחלצו לפני ה' למלחמה עם המנגד, ובעבודה הוא אם תמניעו ותכבשו נה"ב עד שתוכלו לבוא לבחי' רצוא ותשוקה לצאת מהכלים המגבילים עד שתכבש הארץ היינו בחי' הרצוא ותבואו למדרגת לפני הוי', היינו כמ"ש באברהם התהלך לפני בחי' לפני הוי' ע"י בחי' רצו"ש דהלוך ונסוע הגבה, כמ"כ תבואו ג"כ לבחי' הרצוא והתשוקה וכוסף ליכלל וליבטל באוא"ס העצמי שלפני הוי', אז והיתה הארץ הזאת לכם לאחווה שה"ע נחלה, וכמ"ש בפ' מסעי שני המטות וחצי המטה לקחו נחלתם, פ"י שענין הנחלה הוא כמו ענין הירושה, וכמו והתנחלתם אותם לבניכם, שתנחלו ותורישו את הארץ הזאת, פ"י שגם הארץ הזאת תורישו אותה כו'.

כי שורש ענין מה שבקשו בני ראובן ובני גד את עבר הירדן הוא כנודע ממ"ש רבינו אאזמ"ר ז"ל מענין הפרש בין יוסף לכל השבטים, שהשבטים היו רועי צאן והיינו שכחרו להם עבודה שלא יבלבל אותם ויוכלו להיות מרכבה אלקות גם בעת עסקם בעבודה ג"כ ולא יהיו בבחי' הפירוד מחמת עסקי עוה"י, משא"כ יוסף שארז"ל ע"פ ויבא יוסף הביתה לעשות מלאכתו למבדק בכתבי דחושבנא שהי' טרוד בעסקי, וגם אח"כ כשהי' מלך

ומקנה רב: המאמר [מלבד ההתחלה וסיום] הוא חלק מדיה כי תצא שבלק"ת לג, ד ע שניויים והוספות. להתחלת וסיום המאמר – ראה גם ד"ה זה: אוה"ת מסות ע' אשילט. תרו"ן ע' שעו. תרס"ו ע' שח. ד"ה זה תשי"ב. תשכ"ט. [לקי"ש ח"ט ע' 10-18].

למה נק' שמה ארץ . . . שה"ע הרצוא: ראה גם תרי"א בראשית א, ג ואילך. אוה"ת בראשית (כרך ג) תפא. ב ואילך. "היום יום" ח"י אלול. ובכ"מ.

וכענין הקדמת שמע לוחא"ש: ראה בארובה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וד"ה ראשית עירסותכם. ד"ה ויקח קרח. ד"ה וידבר גו' פנחס.

כנודע ממי"ש רבינו אאזמ"ר ז"ל . . . יוסף לכל השבטים: מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' קצב ואילך. הוספות לתרי"א ויח' קג, סע"א-ב. וראה גם תרי"א וישב כה, א. משפטים ע, ב. אוה"ת וישב (כרך ו) תתרפ"א, א. ב. מקץ (סס) תתש"ד, א ואילך. ויחי תכו, ב. ד"ה ולא זכר שר המשקים תרל"ג, עזרי"ת (סה"מ עזרי"ת ע' קג ואילך). תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' כג ואילך). ד"ה ומקנה רב תשי"ב.

במצרים ה' טרוד מאד כמ"ש ועל פיך ישק כל עמי שזהו טורח רב, אמנם להיות כי יוסף ה' בחי' צ"ע דאצי' באמת, לא ה' לו שום מניעה כלל לעבודתו שגם בעת שה' טרוד בעניני הנהגת המלוכה, או חשיבות החשבונות הנה גם בשעת מעשה ה' מרכבה לאלקות וה' בחי' צ"ע כנודע. אבל השבטים להיותם מבחי' מרכבתא תתאה דבי"ע לא ה' ביכולתם בעת איזה טרדא המטריד להיות באותו זמן עצמו בבחי' מרכבה, ולכן ומקנה רב ה' לבני ראובן ולבני גד להיותם מבחי' מרכבתא תתאה כחרו להם העסק ברועי צאן בכדי שלא יבלבל אותם מעבודה. וגם י"ל שלהיות כי שרשם ה' מבחי' מרכבתא תתאה י"ב בקר לכן היו למטה ג"כ רועי צאן ובהמה כו'.

רנט

אמנם הנה עבודת משה ה' להמשיך בחי' הדעת גם בבחי' זרע בהמה שז"ע מ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך כמ"ש מזה באורך בדי"ה וירא בלק יעו"ש, לכן אמר להם אם תחלצו למלחמה בבחי' המנגד הוא הנה"ב המנוע ומעכב, ונכבשה הארץ שתדחקו ותבואו לבחי' הרצוא עד שתבואו לפני ה' כענין התהלך לפני בבחי' הפנימיות, אז והיתה הארץ הזאת לכם לאחווה שתנהלו ותורישו בבחי' ירושה גם הארץ הזאת שבעבר הירדן, וכמארו"ל ברבות נשא פ"ו עשר קדושות הן א"י מקודשת מכל הארצות, ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן, והיינו כי הגם שעבר הירדן היא ג"כ בכלל א"י לענין שאר הארצות, מ"מ ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן, ומ"מ אתם כשתחלצו למלחמה ונכבשה הארץ בבחי' הרצוא עד שתבואו לפני הוי', אז והיתה הארץ הזאת לכם לאחווה שתירשו גם ארץ הזאת הגם כי אינה מקודשת כ"כ, והיינו כי ע"י בירור נה"ב שגם בחי' זרע בהמה יבואו לבחי' הרצוא דלפני הוי' הנה ע"ז נמשך יתרון האור עד שגם הארץ הזאת הגם שאינה מקודשת כ"כ תהי' לכם לאחווה בבחי' ירושה ע"י העבודה בהעלאת נה"ב כו'.

וביאור הענין הנה הערים אלו הם ערי האמורי ממלכת סיתון ועוג, וכתוב אשר לקחתי מיד האמורי כחרבי ובקשתי ות"א בצלותי ובבעותי כי שעת צלותא היא שעת קרבא, והיינו דכמו שבשעה שהי' בהמ"ק קיים היו מקריבין עולה ע"ג המזבח מן הבהמה כדי שתרד אש מן השמים ותאכל את העולה, להיות כי חיות הבהמה הוא בחי' יסוד האש כנודע שדצח"ם הם כנגד

יוסף ה' בחי' צ"ע דאצי': ראה תו"א וישב כח, א"ב. ויגש מד, ג. תרומה פ, ד. לקי"ת ראה כה, ד. כו, ד.

ועוד.

בדי"ה וירא בלק: תרכ"ט.

שעבר הירדן היא ג"כ בכלל א"י: ראה בארוכה ע"ד השק"ט והמקורות: לקי"ש ח"ב ע' 695. ח"ג ע' 124 ובהע' 20 שם. חכ"ח ע' 214 ובהע' 54 שם ושי"נ. ס' השיחות תשי"ג ח"ב ע' 546 הע' 68 ובשוה"ג שם. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ד ע' תפח.

אשר לקחתי מיד האמורי: בהבא להלן [עד קרוב לסוף המאמר פיסקא: ובוה יבון שבני ראובן] ראה לקי"ת חצא שם לר. ג. ואילך. ונכאן הוא לשון הלכות שם בשניונים קלים עם הוספתן.

ארמ"ע ובחי' אש הוא בחי' נפש החי ובחי' רוח הוא מדבר כמ"ש ויהי האדם
 לנפש חי' ות"א לרוח ממללא, וכשהי' יורד אש מן השמים הי' נכלל אש
 שלמטה באש שלמעלה, כי בחי' אש שלמעלה הוא ג"כ מבחי' בהמה וחי',
 ושרשן הוא במרכבה העליונה פני ארי' פני שור, וז"ע ארי' דאכיל קרבנין.
 ומשחרב בהמ"ק תקנו אנשי כנה"ג את התפלה שיקריב כל אחד נפשו הבהמית
 להעלותה ולקשרה בשרשה שהיא ג"כ מיסוד האש ומקור חוצבה ויסודתה
 בהררי קדש מרכבה העליונה פני ארי' פני שור, אלא שלאחר ירידת
 והשתלשלות והתלבשות בבחי' השרים שמרי האופנים נמשך [אחר] תענוגי
 העוה"ז והכח המתאווה שהוא ג"כ בחי' חמימות האש וגם היצה"ר הוא אש זר
 דולק, וצריך להעלות נפש הבהמה לשרשה בחי' אש שלמעלה ולהתכלל בבחי'
 מרכבה העליונה היא בחי' אש אוכלה אש לכלות ולשרוף כח המתאווה והאש
 שלמטה בתענוגות בנ"א בעוה"ז שלא ילך בהם אלא בקרירות לצורך קיום הגוף
 שיוכל לעבוד את הבורא, ולהפך דרכו מן ההיפך אל ההיפך להיות כח המתאווה
 ברשפי אש שלהבת לדבקה באלקי' חיים כמ"ש בלקית בד"ה בפי נסכים בפי
 שלח.

רס

והנה ככ"י יצרו של אדם מתגבר עליו וצריך בכ"י להמשיך בחי' אש
 שלמעלה וז"ע התפלה שנתקנה בכ"י, כי הנה כתיב ימים יצורו ולא
 אחד בהם פי' שיש מספר וקצבה לשני חיי האדם ימי שנותינו בהם שבעים
 שנה כו' ולא ניתנו לנפשו האלקית שבקרבנו כי הנשמה אינה צריכה תיקון
 לעצמה הואיל והיא נצחית ואינה מתלבשת בזמן אלא מתאחדת במקור חוצבה
 באו"ס ב"ה כמ"ש עם המלך במלאכתו ישבו (דה"א ד' כ"ג), ועי' ברבות פ'
 בראשית פ"ח ובמדרש רות פ"ב, כי היא לא נלקחה מבחי' פני ארי' פני שור
 כנפש הבהמית שבאדם, אלא מבחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' ורוח
 האדם היא העולה למעלה מעלה, ורק רוח הבהמה יורדת למטה בארץ, משא"כ
 רוח האדם היא העולה למעלה מעלה וגבוה מעל גבוה כו', ועי' מענין והרוח
 תשוב בלקית בד"ה האוינו, אלא מספר חיי האדם ניתן להתלבש בו נפשו
 הבהמית ושניו קצובים לו במספר ששיערה חכמתו ית' שיוכל לשאת נפשו
 להעלות ממנה כ"כ ניצוצי' וכחות שנפלו שמה בשבה"כ, ובכ"י נתעלה ניצוץ
 וכח חדש כו'.

אמנם הנה בכדי שתרד אש שלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט ע"י אתעדל"ת
 והיינו ע"י ההתבוננות במקור חוצבה ושרשה במרכבה העליונה
 שממנה נלקח הכח המתאווה שבנפשו הבהמית, איך שהם בטלים בבחי' מרכבה

בבחי' השרים: לכאורה צ"ל כבלקית תצא שם: בעי' שרים.

בלקית בד"ה נסכים בפי שלח: דף מ, ב.

בלקית בד"ה האוינו: דף עא, ג ואילך.

וכסא לגבי דמות אדם שעל הכסא וזעים וחלים מחיל כסא ומתלהבים ומתלהטים בלהבת ושלחבת רשפי אש ליבטל ולהכלל באור א"ס השופע עליהם, וממילא יאיר אור האהבה גם על כח המתאווה שבנפשו הבהמית שנלקחה משם לעורר לכו להיות נעתק מענינים ותענוגים גשמי אשר נשקע בהם ולהיות נמשך אחר שרשו להבטל וליככלל באור ה'. ולכן תיקנו אנשי כנה"ג ברכות ק"ש שתיים לפניו ברכת יוצר אור ששם נאמר ונשנה באריכות סדר המלאכים ושרפים וחיות איך שהם בטלים לאורו ית', ויוצר משרתים ואשר משרתיו כו', יוצר משרתים שכמה אלפי' ורבו רבבות [נבראים' בכל יום, ומחמת תוקף אהבתם כאש בוערת כלים ונשרפים ותזורים ומתחדשים. ואשר משרתיו מששת ימי בראשית כמה אלפי' ורבו רבבות] בגדוד אחד ולגדודיו אין מספר כדכתיב היש מספר לגדודיו וכמארו"ל חגיגה י"ג ב' אלף אלפי' ישמשוני' גדוד אחד ולגדודיו אין מספר, וכולם מעריצים ומקדישים כו' מחמת השגתם שיודעים ומשיגים שחיותם הנמשך להם וקיומם הוא מאתו ית' מבחי' של והארה הוא בחי' שמו ית' לבד כמו עד"מ שמו של אדם שאינו עצם מעצמותו כלל אלא איוהו בחי' והארה והתפשטות ממנו שיוכל זולתו לקרוא לו בשמו, ונק' אור א"ס ב"ה כלומר הארה ממנו בלבד כאור זיוו המתפשט מן השמש וכמ"ש במ"א, ואומרים קדוש כלומר שהוא מובדל מהם ואינו מתלבש בהם בבחי' גילוי.

רסא

כ"י הנה כתיב מלכותך מל' כל עולמים שכל חיות שמתפשט מאוא"ס ב"ה להחיות כל הנבראים להיות ממכ"ע אינו כדרך הנשמה המחי' וממלא כל הגוף שהיא מתלבשת בתוכו ומתפעלת ממקרי הגוף, משא"כ בו ית' כתיב אני ה' לא שנית ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע, אלא שכל העולמות מקבלים חיותם ושפעם וקיומם מבחי' מלכותו בלבד שהוא בחי' התפשטות והארה ממנו לחוץ, ומבשרי אחזה אלק' שגם האדם התחתון הנה השכל ומדות הם עצמותו ומהותו ובחי' התנשאות שבו אינו אלא ממנו ולחוץ שאינו נוגע אל עצמותו אלא להתנשאות על זולתו והוא בחי' ומדרגה אחרונה שבו, כך הנה התפשטות מלכותו ית' אינה אלא זיו והארה ממנו ית' אל הנבראים ואין מלך בלא עם. וזהו בורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכינו, פי'

ולכן תיקנו . . . ברכות ק"ש שתיים לפניו . . . סדר המלאכים ושרפים: הבא להלן ראה גם תו"א וישב ל, ב. לקי"ת ויקרא כ, ב. אמור לה, ב. המשך תרס"ו ע' קלו ואילך.
 [נבראים' . . . רבבות:] בס' תרכ"ט ליתא ב' שורות אלו, ונוספי כאן מלקי"ת תצא שם [ונברא נשמתו מפני תיבות הדומות: רבוא רבבות] . . . רבוא רבבות].
 מבחי' שם והארה . . . עד"מ שמו של אדם: ראה בארוכה לעיל ד"ה מצה זו. לקי"ת שה"ש יד, ג. בלק סה, א.

ונק' אור . . . הארה ממנו לבד . . . וכמ"ש במ"א: ראה תו"א ויקהל פ, א ואילך. ועוד.
 הנשמה . . . ומתפעלת ממקרי הגוף משאי"כ בו ית': ראה גם תניא פמ"ב (ס, ב).

שכל השבח וההילול מחמת איזה השגה אינו אלא מבחי' שמך ששמו נק' על הנבראים, והוא בבחי' לעד מלכינו שאינו מלובש ומתגלה בהם אלא עומדים בריחוק מקום וכדכתיב כי הוא צוה ונבראו ויעמידם לעד לעולם, פי' צוה ונבראו כאלו הם עצמם נבראו ממילא ומאליו ע"י ציוויו שאין חיותו ית' המחי' ומהוה אותם מאין ליש מתפשט ומתלבש בתוכם בבחי' גילוי כמ"ש וברוח פיו כל צבאם שיהי' כח הפועל מתלבש ממש בנפעל אלא שהוא כח השופע אליהם בלבד, וזהו ג"כ ברוח פיו דהיינו עד"מ ההבל היוצא מן הפה ולחץ שגם שהוא יוצא מתוכו ופנימיותו נראה כאלו הוא דבר נפרד מתוכו להיות דבר בפ"ע ואינו מתלבש בהם אלא בחי' מלכנו להיות מלך שמו נק' עליהם ואותו אנו מבקשים שישתבח היינו להיות בבחי' זו שבח ותוס' בתוקף אור וגילוי, אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא קדוש ומובדל כו'.

והנה המלאכים מחמת גודל עוצם השגתם ששפעם וחיותם נמשך מבחי' שמו לבד שהוא קדוש ומובדל לכן הם בבחי' רצו"ש, רצוא בבחי' רשפי אש שלהבת מתלהטת להכלל באורו ית', ושוב הוא ביראה שמחמת היראה הם חזורים ונרתעים לאחוריהם כענין שנא' וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו שיבורך וימשך למטה ג"כ בבחי' גילוי כמו שהוא למעלה, ומה יתבונן המשכיל להיות ג"כ בבחי' רצוא ושוב, רצוא באהבה וחשיקה וחפיצה להיות נמשך אחר שרשו להתכלל באור ה' שהוא קדוש ומובדל כו', ושוב ביראה להיות מקבל גם למטה בחי' עול מלכותו כמ"ש שום תשים עליך מלך בבחי' קיום המצות בחי' מצות המלך וכמאמר אם רץ לבך שוב לאחד שיעשה מכן לשבתו ולהיות ה' אחד שורה למטה כמו למעלה. ועד"ז תקנו ג"כ פסוד"ז ששם נאמר הודו לה' קראו בשמו כו' הודו על ארץ ושמים כו' לך ה' הגדולה כו' וצבא השמים לך משתחווים, אלא שזהו בבחי' ומדריגת העולמות שלמטה בחי' דומם וצומח ושם יש ג"כ בחי' רצו"ש, וי"ל שמפני שהנשמה מלובשת בגוף לכן אינו די במה שמתבוננת במקור חוצבה לבד, כ"א בבחי' הביטול דרצו"ש שבבחי' דומם וצומח כו'. ויש פסוקים מדברים באהבתו ית' ויש שמדברים ביראתו ומשניהם נולדה מדת הרחמנות [שיש פסוקים מדברים בזה, כמו והוא רחום כו', אתה הוי' לא תכלא רחמך כו', ושלשה בחי' אלו הם בחי' אברהם יצחק ויעקב, ובחי' הרחמנות] זו היא מדתו של יעקב, וי"ש רז"ל תפלות אבות תקנום חגי"ת.

אם רץ לבך שוב לאחד: ראה הערת כ"ק אדמיר שלי"טא בשה"ס תרנ"ט ע' יא. אה"ת יתרו ע' התקע"ח. רע' התקפ"א.
 ויש פסוקים מדברים באהבתו ית': כ"ז ראה גם לק"ת אמור לה. ג.
 [שיש פסוקים . . . הרחמנות]: בס' תרכ"ט ליחא ב' שורות אלו, ונוספו כאן מלק"ת תצא שם ונכנרא נשמתו מפני תיבות הדומות: הרחמנות . . . הרחמנות].

וכאשר מתכוונן בכ"ז בבחי' דעת והרגשה כאילו רואה שז"ע מ"ש ונתתי עשב בשדך לבהמתך שגם הנשמות דבי"ע הם הנק' ורע בהמה ששרשם מ"יב שבטים י"ב בקר דבריאה הנה ע"י משה רביא מהימנא הא' המיוחד בז' רועים מרע"ה ממשיך בחי' הדעת וההרגשה גם בנשמות אלו שיהי' ההתכווננות בהם כאילו רואה ממש וכאילו מכיר חיות נפשו, הגם כי לא ראה את הנפש מעולם מ"מ הוא יודע ומכיר נפשו שמח' אותו כמו"כ יהי' בחי' הרגשת והשגת אלקות אצלו בבחי' דעת והכרה, כי הדעת מחבר חכמה שהיא בחי' ראי' עם הבינה בחי' שמיעה כמשנ"ת באריכות בד"ה וירא בלק הניל, ועי"ז יבא ויגיע לבחי' מעלת ומדרגת ביטול גדול בק"ש להכלל בבחי' אדם בבחי' פנימיות בבחי' רצו"ש, שז"ע מה שקדמה שמע לוחא"ש, שמע בכלל היא בחי' הרצוא לבעה"רצ, ואי' תמצאנו, לזה נא' והיו הדברים האלה הוא בחי' תורה שאורייתא מחכ' נפקת ובחכ' הוא השראת אוא"ס והוא וחכמתו אחד, ואח"כ כפ' שני דק"ש נא' בפרטיות ענין המצות כמ"ש והי' א"ש תשמעו בפרטיות אל מצותי כו', ובאמת יוכל להבין בטוב, ודעת לנבון נקל שגם כל מה שלמטה הוא בתכלית היחוד באלקות, והם הם אלקותו ית' שהעיקר הוא המח' ומבלעדי החיות אינם שום מציאות כלל והוא ית' חיותם וקיומם, וזהו שמע ישראל שמע ל' הבנה כי הוי' שהוא בחי' עצמותו ומהותו כבי' בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם, הוא אלקינו שהוא בחי' אחד, וד' רבתי שהוא בחי' דבר ה' חיות הכללי שבכל העולמות, כי בעי"מ נברא העולם, והלא במאמר אחד יכול להבראות הוא בחי' מח' אחת, וכמ"ש בזהר שבמח' אחת ברא את העולם, והיינו שז"ע כלל ופרט שבתחלה הי' כלליות העולמות מבחי' מח' אחת ונפרטו אח"כ בבחי' הדבור כו', וא"כ מאחר שכל חיותם וקיומם הוא בחי' דבר ה' ומחשבתו כו' וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים ופי' הבעש"ט, וכ"ה במדלת', שדבר ה' המח' ומהוה עולמות הם עומדים תמיד להחיות ולהוות העולמות, ואם הי' מסתלק כרגע הי' אין ואפס מכל העולמות, ונמצא כי הם בחי' אלקותו ית', וממילא מובן שמאחר שכ"ז נמשך רק מהארה מאתו ית' ממילא צריכים להיות בבחי' כליזן ותשוקה ליכלל וליבטל בעצמותו ומהותו ולא להיות בבחי' רצון במה שנתהוה מהארה בעלמא כו'.

רסג

משה רביא מהימנא: ראה תנ"א משפטים עה. כ. הוספת לתנ"א תשא קיא, סע"א ואלק. לקו"ת ואתחנן ד, א ואלק. סה"מ תריל ע' קה. ועוד.
 יבחי' הוא השראת אוא"ס: ראה תניא מלי"ה בהגה"ה (מד. סע"ב).
 בעי"מ נברא העולם. . . במאמר אחד. . . שז"ע כלל ופרט: נת' בארוכה בסה"מ תרכ"ז ע' רנו ואלק. ועוד.
 ו' הבעש"ט וכ"ה במדלת' [=במדרש תהלים]: ראה שעה"ה"א פ"א (עו. ב). הובא גם בלקו"ת אחרי כה, ג. וראה גם סה"ש קי"ח היש"ת ע' 179. תשי"ג ע' 146, וע' 150. היום יום' כ"ו תשרי. ליקוט פירושים לשעה"ה"א שם ע' נג. לעיל ד"ה יודבר גו' אנכי. לקמן סד"ה בונה ירושלים.

ובזה יובן מה שבני ראובן וכני גד בחרו להם עבר הירדן שהיו בעלי מקנה ובחרו בזה בכדי שיהיו פגוים שיוכלו להיות בבחי' מרכבה לאלקות כי הם היו מייב בקר דבריאה שא"א להם בעת טרדתם להיות מקושרים בבחי' מרכבה, ורק יוסף להיותו בחי' צדיק עליון ה' יכול להיות בבחי' מרכבה גם בהיותו טרוד בעניני העוה"ז, משא"כ השבטים לכן בחרו עבר הירדן כו', וכששמע משה זה והוא הוא המשפיע בחי' הדעת גם בנשמות דבריאה אמר להם אם יהי' אצליכם בחי' הרצוא והתשוקה לאלקות כאילו רואה בבחי' דעת והרגשה אזי טוב, והמופת לזה אם תחלצו לפני הוי' למלחמה כו' ונכבשה הארץ לפני ה', או הוא האות והמופת שפעל הדעת וההכרה בהם עד שהגיעו לבחי' הרצוא והתשוקה לפני ה' ע"ד התהלך לפני ה', או והיתה הארץ הזאת לכם לאחווה להיות בבחי' בירור וירושה כו' וז"ע אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי בבחי' רצו"ש, ואדרבה ע"י העלאת נה"ב גדול ורב נחה להיותה מבחי' הטהו שקדמה לתיקון כו'. וזהו ומקנה רב, מקנה הוא ק"ן מ"ה כמ"ש במא"א מ' סצ"ט, ובי"ג שם, והיינו שע"י העבודה בבחי' רצו"ש היו בבחי' קן ובית דירה ע"ד מ"ש כי יקרא קן צפור, לבחי' מ"ה הוא בחי' הביטול כו', עד שהיו יכולים לירש גם ערי האמורי שאינם מקודשים כי"כ כמו ארץ כנען כו'.

בכה תבכה בלילה, וארז"ל בסנהדרין דק"ד ע"ב שתי בכיות הללו למה, אמר רבה א"ר יוחנן א' על מקדש ראשון וא' על מקדש שני. וי"ל כי בית ראשון הוא כינה ז"ע יחוד י"ה, ובית שני מל' זהו יחוד ו"ה, כמ"ש בזח"א ד"ג ע"ב ובזח"ב ד"ט ע"ב, וע' בזח"א ויגש דר"י ע"א ע"פ רחל מבכה על בניה כי איננו אינם מבע"ל כו' כי איננו דבעלה לא אשתכח עמה, והיינו שנסתלק הוא"ו

ובנה יובן מה שבני ראובן: כהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת מטות ע' איש"ט.

במא"א . . . ובין שם = במאורי אור . . . ובאייר נתיב על המא"א שם. הובאו גם באה"ת מטות שם.

בכה תבכה: כמה מעניני המאמר נמצאים בקיצור – באה"ת נ"ך עה"פ (כרך ב' ע' א"ג). חלקו השני של המאמר [פסיקא: ובאור הענין כו'] הוא חלק מדיה ושנתגם לכניד באה"ת ואתחנן ע' רמ"ז, בשינויים והוספות [ראה בהנסמן עוד לקמן לפסיקא: ובאור הענין].

בית ראשון . . . יחוד י"ה ובית שני . . . יחוד ו"ה: ראה סה"ש תשמי"ט ח"ב ע' 614 דף 45 ובשה"ג שם ושי"ג.

רחל מבכה על בניה כי איננו: ראה לק"ת נציבים מה, סע"א"ב.

מינה לעילא ולעילא, פ"י שסילק שכינתו וגילוי אלקותו מהתחתונים, ודומה לעיני בשר כאלו העולם דבר בפ"ע, והשמן לב העם הזה ואוניו הכבד ועיניו השע, פ"י שהראי וההשגה באלקות שצ"ל כאלו רואה כמשנת בד"ה וירא בלק ובד"ה ומקנה רב, עיניו השע שאינו נמשך הדעת להיות כאלו רואה כו', ואוניו הכבד פ"י שהשמיעה אינו כדבעי והיינו כי ע"י הדעת מחבר הראי עם בחי' שמיעה שז"ע ונתתי עשב בשדך לבהמתך כמ"ש בדרושים הנ"ל, כ"א עינים להם ולא יראו אזנים להם ולא ישמעו שאין הראי והשמיעה כדבעי כו', כי עינים להם ולא יראו אור ה' כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, ואפי' השפעת מצות ומעש"ט שהם מזון לנפש אינו עובר להם דרך גילוי לשלוח חיות ללב ומוח למען דעת ה' ולאבהה אותו ולעבדו בכל לבבכם בלב שלם ובנפש חפצה ותשוקה מורגשת בלב כרשפי אש שלהבת וצמאון כו', כ"א כענין מ"ש (ישעי' ד"ט י"ג) ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה והיינו בחי' עשי' גשמי' ובקרירות כו', וזהו עיקר ענין הגלות ברוחניות שכ"ז הוא מחמת הסתלקות הוא"ו מן הה"א. והנה ארוז"ל ע"פ ולא אבא בעיר, נשבע ה' שלא יכנס בירושמ"ע עד שיכנס בירושמ"ט תחלה, פ"י בירושמ"ע היינו בינה, והיינו כי הגם דארא"ה הם תרדל"מ זהו על זיווג חיצוני דחו"ב שזהו להחיות העולמות, אבל זיווג והמשכות הפנימיות עז"נ ולא אבוא בעיר, וז"ע כפל הבחי' על העדר הגילוי בבחי' ירושלים שלמטה וירושמ"ע.

וזה"ע ונהר יחרב ויבש, יחרב בבי"ר ויבש בב"ש, שהו"ע מניעת השפע בה' עילאה וה' תתאה ב' מקדשים, ועל מניעות אור ושפע זו נא' בכה תבכה בלילה, וכתוב ויקרא אד' ה' צבאות לבכי ולמספד כו'. והענין הוא דהנה זלעוז"ו עשה האלקי' דכמו שיש בקדושה כל בחי' אלו כמו"כ בלעוז"ו יש ג"כ קליפה המנגדת כנגד ה' תתאה, וקליפה המנגדת נגד ה' עילאה וכנודע מענין נגע היפך הענג, שהיא קלי' שכנגד הכתר, והיינו שהיא כנגד גילוי בחי' תענוג המתלבש בבניה, וע' מזה במ"א בד"ה יגלח אד' בתער השכירה, מענין קליפה שכנגד הכתר רק שמעמדה היא בעשי' כמ"ש בשם הרמ"ז, וכתוב ולאום מלאום יאמץ, אמלאה החרבה (יחזקאל ד"ו ב') וארוז"ל כשוה קם זה נופל וכשוה נופל זה קם, ולכן לא נתמלאה צור אלא מחורבנה של ירושלים, כי אמלאה החרבה כו', וזהו שכי' גזע בחרון אף כל קרן ישראל, ואמרוז"ל אלו עשר קרנות

רסה

נד"ה ורא נלק ובד"ה ומקנה רב: תרכ"ט.

הדעת מחבר הראי עם בחי' שמיעה: ראה גם תרי"א משפטים עה, א.

דארא"ה הם תרדל"מ . . . זיווג חיצוני דחו"ב . . . זיווג והמשכות הפנימיות: ראה לקו"ת נצבים מו, א. שה"ש כב, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קלא"ב. הקצרים ע' תלא"ב. מאמרי אדה"אמצ' בראשית ע' שנו ואילך. במדבר ח"ב ע' תתע ואילך. ובכ"מ.

זו"ע כפל הבחי' ראה גם אזה"ת נ"ך (כרד א) ע' שעא.

במ"א נד"ה יגלח אד' בתער השכירה: אזה"ת נ"ך (כרד ב) ע' תשפג. וראה בכ"ז לעיל ד"ה אר"ז

פתילות ושמינים.

שנטלה מישראל וניתנו לאר"ה, פי' וענין עשר קרנות הנה הקרן הוא אין שהרי עד"מ הקרן זזית כל מה שנמשך בדופן מזרח הוא מזרח וכל מה שנמשך בדופן דרום הוא צד דרום, וא"כ הקרן עצמו הוא אינו כלום רק שהוא בחי' מחבר דרום עם מזרח כו' והוא עצמו אינו כלום, ועד"ו יובן הנמשל למעלה שבחי' קרן הוא בחי' אין והיינו בחי' הכתר שהוא עצמו הוא אינו כלום היינו בחי' אין, ורק הוא המחבר בחי' אוא"ס עם ע"ס, וכנודע שבחי' כתר הוא בחי' מחבר, ולכן יש ב' בחי' בכתר, כנגד ב' בחי' שבממוצע, שהממוצע צ"ל כלול מבחי' המקבל והמשפיע, וזהו בחי' ע"י וא"א, שא"א הוא שרש הנאצלים ובחי' ע"י הוא בחי' התחתונה שבמאציל.

והנה ב"מ"ת כשהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו מלאכי השרת וקשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, והיינו שזהו כנגד ב' בחי' שבכתר ע"י וא"א, וכמו"כ בכ"י ע"י בחי' העבודה בבחי' הקדמת שמע לואה"ש ע"י נמשך ב' הכתרים הנ"ל, אך ע"י החטא והעוון נחרב הבית וניטל הקרנות מהם, פי' שניטלו הכתרים שניתן להם ע"י בחי' נעשה ונשמע, וניתן ללעו"ז, כי אמלאה החריבה, ואין הפי' שח"ו ניתן להם בחי' זו גופא כ"א שנתחזק בחי' זו בלעו"ז, וכנ"ל בענין נגע היפך הענג, ונמשך תוס' יניקה לקליפות כו', ופי' וענין עשר קרנות היינו בחי' עשר כתרים מע"ס וכמ"ש בלק"ת בדי' ויקח קרח שהשתלשלות הכתרים הם בפ"ע הגם שנמשכי' דרך הקו מ"מ שרשם מעיגול שלפני הקו, ולכן ע"י הקדמת נעשה שהגיעו לבחי' אוא"ס בעל הרצון מקור כל המקיפים ע"י נמשך הכתרים בכל הע"ס, ובעבודה בכ"י זהו ע"י הקדמת שמע כו' כדי שיקבל עומ"ש תחלה שע"י יגיע לבערה"צ נמשך בחי' הכתרים בכל ע"ס, ובנפש הוא בכל עשר בחי' הנפש. וכשחטאו גלו וגדעו בחרי אף שעליהם כל קרן ישראל והשיב אחר ימינו כו' וממילא נמשך ונהר יחרב ויבש, שנחרב ב"ר וב"ש הם ב' ההי"ן דש' הוי' שלא נמשך מבחי' וא"ו לבחי' ה' אחרונה כנ"ל וממילא אינו נכנס בירושמ"ע ג"כ היא בחי' ה' עילאה, שאינו מאיר שפע הפנימיות דיו"ד של ש' הוי' היא בחי' שפע הפנימיות דחכ' בבחי' בינה וכנ"ל.

וזהו שארז"ל בפתיחתא דאיכה ויתר הקב"ה על ע"ו וג"ע ושפ"ד ולא ויתר על מאסה של תורה שנא' (ירמי' ט' י"א י"ב) על מה אבדה הארץ ויאמר

הקרן הוא אין שהרי עדים הקרן נותן: ראה אהית ניך ע' קלו. ביאה"ז להצ"צ ח"א ע' תסה. וראה גם לעיל ד"ה אר"י יהא חלקי.

וכמ"ש בלק"ת בדי' ויקח קרח: נב, ג.

וזהו שארז"ל . . . ויתר הקב"ה על ע"ו: בהבא להלן ראה מאמרי אדה"ז תקסי"ט ע' רי ואילך. אה"ת פנחס ע' איקסט ואילך. וע' אקמ. איקמג ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרעט. שם (כרך ו) ע' איתתקנט. סה"מ עטר"ת ע' דש ואילך. תרפי"א ע' קפו ואילך. תשי"ג ס"ע 117 ואילך. תשי"ח ע' 119. ועוד.

ולא ויתר על מאסה של תורה: בשולי הגליון גרשם בנתיבות: ולא ויתר על ביטול תורה, ברכו בחורה, תפלה הקדמת שמע.

ה' על עזבם את תורת המאור שבה כו' ופי' במדר"א דענין מאסה ש"ת זהו כענין מארו"ל בנדרים פי"א דפ"א א' מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת ד"ו נשאל לחכמים ולנביאים ולא פי' עד שפי' הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורת, אריא"ר שאין מברכין בתורה תחלה, ופי' הר"ן בשם החסיד הר"י ז"ל שאין הפי' שלא עסקו בתורה דאי"כ מפני מה לא הבינו ד"ו החכמים והנביאים אלא מפני כי עסקו בתורה אלא שלא ה"י תורתן חשובה אצלם לברך עלי, ולכן לא הכירו החכמים בזה אלא הקב"ה דקמ"י הכל גלוי לכן פי' בעצמו שנא' ויאמר ה' על עזבם את תורת, והענין נח' בכמה דרושי שענין ברכו בתורה היינו ע"י התפלה כו' כמ"ש מזה בד"ה עולת תמיד ובד"ה ושננתם דתרט"ב, שע"י התפלה למסור נפשו באחד עי"ז ממשיכים המשכת אוא"ס בתורה כו', והיינו שהגילוי הוא בתורה, וז"ע המאור שבה ע"ד משנת בכיאר ע"פ מארו"ל אלי' הוי שכ"ח במתיבתא דרבי, שיש כמה בחי' בתורה, והיינו שיש אור תורה וטל תורה, וז"ע המאור שבה, ובחי' טל תורה הו"ע בחי' מתנה שיש בתורה, אך אין נותנים מתנה כ"א למי שראוי דוקא והיינו שאם לא ה"י משתכר אצלו לא ה"י נותן לו, וכמא' א"ל דעביד נייחא לי לא הוי נותן לו, והיינו שתחלה צ"ל באתעדלית אתעדל"ע ונת' שם שבחי' אור תורה יכול להגיע בבחי' אתעדלית, והיינו ע"י התפלה שז"ע ברכו בתורה פי' שנמשך המשכת אוא"ס בתורה, כי ע"י בחי' הרצון בפ' ראשונה דק"ש לבעל הרצון שז"ע הקדמת שמע עי"ז נמשך המשכת אוא"ס מבחי' בעל הרצון בתורה, וזהו מ"ש בפ' ראשונה והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארו"ל בד"ת הכתוב מדבר והיינו כי אם רץ לבד לבחי' אוא"ס בעהר"צ אי' תמצאנו פי' אי' יכול להתגלות בחי' אוא"ס העצמי לזה נא' והיו הדברים האלה בד"ת הכתוב מדבר שבתורה היא בחי' גילוי אוא"ס ב"ה העצמי כי אורייתא מחכ' נפקת ותכ' הוא בחי' אחד האמת כמ"ש בס"ש פל"ה בהג"ה, וזהו אשר אנכי מצוך הוא בחי' אנכי מי שאנכי אוא"ס עצומ"ה, בחי' בעל הרצון, וז"ע המאור שבה בחי' אור תורה וטל תורה, אבל כשחטאו ולא ברכו בתורה פי' שלא יגעו א"ע בעבודה שכלב זו תפלה עי"ז אבדה הארץ.

רסז

וביאר הענין יובן בהקדם מארו"ל בפ' הניזקין בענין טיטוס שגידר את הפרוכת ויצא דם כו', לכאורה יפלא מה שייך ענין הדם לכאן, אך

נמדד"א: = במשנת דר' אלעזר [פי' על המדיר].

בד"ה עולת תמיד: מאמרי אדה"י תקט"ט שם ע' ריא. אה"ת פנחס שם ע' אקל. וע' אקמב.

ובד"ה ושננתם דתרט"ב: אה"ת ואתחנן ע' תב"ג.

משנת בכיאר ע"פ מארו"ל אלי' הוי שכיח: סה"פ תרכ"ז ע' תכט ואילך.

והיו הדברים . . . אי' תמצאנו: ראה בארוכה לעיל ד"ה ודבר גו' פנחס.

שלא יגעו א"ע בעבודה שכלב זו תפלה עי"ז אבדה הארץ: בשולי הגליון נרשם בגוי"ק: **אבדה הארץ**

י"ל הרצוא, כי ארץ שרצתה לעשות בחי' רצוא כו'.

וביאר הענין יובן בהקדם מארו"ל: הבא להלן (עד קרוב לטוף המאמר פסיקא: וזהו ג"כ ענין שנדע) הוא

הנה הראה להם בזה מה שגרמו בעוונם, כי הנה עד"מ אברי האדם מלוכבש בו האור והחיות בדם שהוא הנפש ואם יהי' בו נקב וחסרון יוצא ממנו דם לחוץ דהיינו הדם שהי' נעלם ומוגבל בכלי האבר עכשיו ע"י הנקב בהאבר יוצא הדם לחוץ, כך יובן עד"מ למעלה באלקים חיים הגם שאין לו גוף ולא דמות הגוף כו' שבחי' הכלים לאורות העליונים הרי נמשלים לאברי אדם וכמשי"א חסד דרועא ימינא כו', וכן אמר גופין תקינת לון כו', ומצות מעשיות למטה עושין בחי' כלים למעלה כידוע, וכתיב לך הוי' הגדולה והגבורה וכו' שהן ז' מדות וכ"א כלולה מ"ס הרי ע', וזהו ע' נפש דיעקב ששרשם למעלה בבחי' ז' מדות דאצי', ע"כ ע"י המצות שעושין ממשיכים אוא"ס בכלים דקדושה והמדות הם האברים והכלים, והאור שהוא הכח והחיות המלוכבש בתוך המדות והאברים נמשל לדם, וזהו"ע התורה שנק' ותורה אור, וכתיב זאת התורה אדם שהתו' נק' אדם היינו א' דם, וכמשנ"ת בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה, ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה אלה פקודי המשכן וכשה"ש בד"ה לסוסי תרכ"ט פרוה, דרוש הראשון. והנה הכלים שהם מלבד כלים שבהם דוקא נמשך האור, עוד זאת שהם שמירה שלא יומשך האור רק לסט' דקדושה בלבד כי בחי' הכלים מגביל את האור כמשל הכלי שמגביל בעצמו את המים שבתוכו וכו', ולא נמשך יניקה לחיצונים כלל רק מבחי' האחוריי' והפסולת בלבד ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול בפי' לשמור את כל מצותי ע"ש פ"ג, אבל הנה ע"י החטא כלים או בכיטול מ"ע שעושין פגם וחסרון בגופא דמלכא דוקא שהן כאברים וכלים כמ"ש בזהר פ' יתרו דפ"ה ע"ב ע"פ האנשים הפושעים כי בישעי' סס"י ס"ו, וז"ל ובג"כ מאן דפשע בחד מפקודא אורייתא כמאן דפשע בגופא דמלכא כמ"ש ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים ב', בי ממש כו', וע' עוד מענין הפושעים כי בזהר פ' שמיני דמ"א סע"ב ובפ' בראשית ד"ג סע"א, ואזי נמשך דרך הפגם הוא יניקה לחיצונים גם מבחי' פנימי' האור שמאיר בסט' דקדושה וכו', ומזה סיבת אריכות זמן חורבן בהמ"ק כידוע בענין תיקון חצות.

רסח

וזהו"ע המאמר דבבית שני שחטאו פגמו בבחי' כלים דקדושה ע"כ הראו להם מה שגרמו בעוונם, והו"ע מה שטיטוס גדר הפרוכת ויצא דם כו' כלומר שיצא בחי' פנימי' האור כו', ובאמת אין מהראוי להיות יציאות אור

פרק ואזי מדיה ושנתם לבניך באהית ואתחנן ע' רמזי בשניונים קלים והוספות. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שח ואלך, וע' שיד ואלך. אהית ואתחנן שם ע' ערב"ד. רפוח. שבי"ד. שם (כרך ה) ע' ביד. ביד

ח. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' רצו ואלך.

בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו: במדבר יג. א.

בד"ה אלה פקודי המשכן וכשה"ש בד"ה לסוסי: לק"ת פקודי ג. ד. שה"ש יא. ד. וראה יהל אור להצ"ע ע' שח. סה"מ תרל"ד ע' קסו. ובכ"מ.

בלק"ת בד"ה כי תשמע בקול . . . פני: פי' ראה כג. ג.

כידוע בענין תיקון חצות: ראה גם סידור כהה"ה לתיקון חצות" קנב. סע"א.

שפע פנימי לחיצונים רק לישראל בלבד וכמ"ש יאר ה' פניו אליך פי' פניו שהוא בחי' הפנימי דאלקות אינו מאיר רק אליך דוקא להיותם הם העושים בחי' כלים לאו"א"ם כמ"ש ועשיתם אתם כאלו עשאוני, פי' כאלו עשאוני בבחי' אברים וכלים שהם רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברים כנ"ל והן המגבילים האור שלא יומשך רק בקדושה, אך ע"י העוונות שפגמו בהכלים גרמו שיצא היניקה גם מבחי' פנימי האור לחיצוני, והיינו משום דקמי' כחשיכה כאורה ויכולים גם החיצוני לקבל כי שוה ומשוה קטן וגדול להיותו רם ומתנשא מהכל בהשוואה א' כו' כמ"ש במ"א בפי' שממית בידיים תתפש כו', ועמ"ש מזה בת"א פ' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה כי עמך מקו"ח בענין פי' השקיפה ממעון קדשך מן השמים כו', כי הנה כתיב רם על כל גוים ה' שהעכו"ם מקבלים חיות מצד רוממות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול שהוא מצד עצמותו ומהותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחוס ושייכות אליו כלל ומזה נמשך ממשלת העכו"ם על ישראל בזמן הגלות גוים מרקדין בהיכלו כו', כי שממית בידיים תתפש והיא בהיכלי מלך שאינו תופס מקום כלל, וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא ממש חשיבי קמי' קוב"ה וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו והארתו על ארץ ושמים, וזהו כד סליק קוב"ה לעילא כו' ר"ל שנתסלק החיות מההארה למעלה מעלה לבחי' עצמותו ומהותו ואזי העולמות אינם תופסים מקום כלל והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה כביכול כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושרשו ולא נשאר כ"א כח הדמיון שהוא רשימו כו'. ולכן כתיב ויקץ כישן ה' וכתיב עורה למה תישן ה' שיהי' גילוי אור א"ס ב"ה בחי' וחסד בבחי' עצמותו ומהותו ית' בכבודו ובעצמו ויאר פניו פנימיות רצונו כו', והיינו ע"י המשכת התומ"צ. וזהו השקיפה ממעון קדשך מן השמים ואזי וברך כו', פי' שמים הוא אש ומים בחי' מדות עליונות ואזי וברך את עמך ישראל דוקא, כי ע"י הכלים דוקא מגביל האור שלא יומשך רק במקום שנצרך כמו השואב וממשיך דרך צנור ושרש הכלים נמשך מקו המדה שהוא העושה הגבול כו'.

רסט

ועכ"ז וויתר הקב"ה על ג' עבירות הגדולי הנ"ל ולא וויתר על ביטול תורה, והענין יובן ע"פ הנ"ל דיציאת פנימי האור והחיות כמו עד"מ בדם שהוא הנפש כו', הוא יוצא בפגם העוונות, אך הנה מ"מ ע"י עסק התורה יוכל

כאלו עשאוני בבחי' אברים וכלים: באוה"ת ואתחנן שם ע' רעג נוסף כאן: ר"ל כאלו עשאוני שעשיית הכלים נחשב כאלו עושה האור והפנימי המלוכש בתוך הכלים כמ"ש בד"ה אני ישנה ולבי ער. כמ"ש במ"א . . . בחי' בפי' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו ובד"ה כי עמך מקו"ח: וישלח כו', סע"א ואילך. מקץ לו, ד ואילך. כי הנה כתיב רם על כל גוים: הבא להלן עד סוף הפיסקא הוא לשון התייא ד"ה כי עמך שם בשניונים פלים, וראה גם לעיל ד"ה אר"י יאה חלקי. ויקץ כישן ה' . . . עורה למה תישן ה': ראה לעיל ע' לג. כהע'.

למלאות חסרון זה שנחסר מהאור והחיות ע"י העוונות כי הרי תורה נק' אור וכמ"ש ותורה אור, וכמ"ש בד"ה ושנתם בענין טעם האומר תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו', ועד"מ מי שאבריו החיצונים פגומים ומקולקלין ויצא מהם דם ע"י מכות טריות ומכף רגל ועד ראש אין בו מתום פצע וחבורה כו', עכ"ז אם אין חסרון וקלקול באבריו הפנימי' שבהן תולה עיקר החיות ודם שהנפש תלוי' בו הרי יכול לחזור לאיתנו להתחזק בכחו הפנימי שהוא פנימי הדם שלא נתקלקל כ"כ, ומה גם ברפואות שיאכל, מפני שסממני הרפואות מחזירים לו דמים מתוקנים וטובים מחדש ומרבים בו כח וחיות ואור חדש וממלא כל חסרון הקדום, וכידוע דמן סממני הרפואות נעשה ריבוי דמים כו', וכך יובן בדוגמא בענין עסק התורה שע"י הוא ממשיך למעלה בחי' אורות חדשים וממלאין כל חסרון שנחסר ביציאת האור ע"י פגם העוונות, ולכך הגם שפגמו בכמה עבירות ויתר והאריך להם ארך אפים ע"י שעסקו בתורה שע"י יוכל לתקן הקלקול והפגם וכמ"ש בענין זאת התורה אדם א' דם כו', אבל לא ויותר על ביטול תורה ולא האריך להם כי בזה נוגע למיעוט עיקר פנימי' המשכת האור והחיות בבחי' כלים ומדות עליונות, וע"י נמשך החיות בלע"ז, וכמ"ש בביאור ע"פ בשעה שהקדימו ישראל נעשה בפי' הפסוק שופך דם האדם באדם כו' ע"ש. וז"ע המאור שבה מחזירים למוטב שע"י בחי' התפלה וק"ש בבחי' רצוא לאו"ס בעה"צ ע"י ממשיכים המשכת או"ס כ"ה בתורה וע"י בחי' התורה מתמלא כל הפגמי' שפגמו בפגם המצות ששרשן הוא פרטי הרצונות כמ"ש מזה באורך בדרושי' הקודמים.

וזהו ג"כ ענין שגדע בחרי אף כל קרן ישראל אלו עשר קרנות שניטלו מהם כו' והיינו כי ע"י בחי' הרצוא בק"ש ע"י מגיעים לבחי' בעה"צ, ועד"נ וירם קרן לעמו שענין רוממות קרן הוא בחי' ההעלאה למקום הרצוא כו' כמשנ"ת בד"ה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל בכ"י, וע"י נמשך תוס' וריבוי אור בכל הע"ס ע"י הכתרים דע"ס שהכתר הוא הממוצע כנ"ל וכשחטאו ניטלו מהם אלו עשר קרנות, ונמשך להיות ונהר יחרב ויבש יחרב בב"ר ויבש בכ"ש ב' הה"י' דש' הוי', ירושלים של מטה וירושמ"ע כו', ולכן בכה תבכה כפל הבכי' כי שתי בכיות הללו א' כנגד ב"ר וא' כנגד ב"ש כו'. אך הנה כתיב לא לעולם

רע

וכמ"ש בד"ה ושנתם: ראה אוה"ת ואתחנן שם ע' רמא. מאמרי אדה"י תקס"ז שם ע' שרו. וע' ש"ב ואילך. וזה"ל שם ע' רסו ואילך, וע' רחצ. סה"מ תרל"ז ח"ב ס"ע רצה ואילך. סממני הרפואות... ומרבים בו כח וחיות ואור חדש: ראה גם ס' מאמרי אדה"י על מארז"ל ע' תמת. אוה"ת בראשית ח, א. דרמ"צ לט, ב. ועוד.
בביאור ע"פ בשעה שהקדימו: לקו"ת במדבר יד, ג.
כמ"ש מזה באורך בדרושי' הקודמים: לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. ד"ה ראשית עריסותיכם. ד"ה ויקח קרח. ד"ה וידבר גוי פנחס. וד"ה ומקנה רב.
בד"ה אר"י יהא חלקי מגומרי הלל: תרכ"ט.

אריב ולא לנצח אקצוף, והיינו כי ט"ב הוא ביום שחל יום ראשון דפסח, שזוה"ע והפכתי אבלם לששון, והיינו כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות שכמו ביצ"מ שהיו מושקעים במ"ט שע"ט, ואעפ"כ יצאו ובנו"ן יום קיבלו התורה, כמו"כ לעיל כתיב ברחמים גדולים אקבצך, וכתיב מגעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך, ויש תקוה לאחריתך ב"פ י"ש הוא כתר והיינו הכתר שניטלה מישראל יחזור להם כו' ביתר שאת כו'.

בס"ד, ש"פ ואתחנן, ד"ט.

רעא

בונה ירושלים הוי' נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב כו', וצ"ל מהו שייכות ענין הרופא לשבורי לב לבונה ירושלים הוי', הנה איתא בילקוט בירמי' רמז רנ"ט, עלה ארי' במזל ארי' והחריב את אריאל, עלה ארי' זה נבוכדנצר דכתיב עלה ארי' מסובכו, במזל ארי' שנא' עד גלות ירושלים בחדש החמישי, והחריב אריאל הוי' אריאל קריית חנה דוד, על מנת שיבוא ארי' במזל ארי' ויבנה אריאל, יבוא ארי' זה הקב"ה כדכתיב ב"י ארי' שאג מי לא יירא במזל ארי' והפכתי אבלם לששון, ויבנה אריאל בונה ירושלים הוי' נדחי ישראל יכנס, וצ"ל מה"ע על מנת, שמשמע שחורבן בהמ"ק הי' ע"מ שיבנה.

ויובן בהקדם מ"ש (חגי ב' ט') גדול יהי כבוד הבית האחרון מן הראשון, דהנה נת' בד"ה ככה תבכה דשורש ענין בית ראשון וב"ש זהו"ע ב' ההי"ן דש' הוי' בית ראשון הוא בחי' ה' עילאה בחי' בינה, וב"ש הוא בחי' ה' תתאה בחי' מל', וא"כ הגילוי אלקות שהי' בכ"ר הי' מבחי' יחוד י"ה, ובב"ש הוא מבחי' יחוד ו"ה, ובזמן הגלות שקוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא והיינו שהוא"ו אינו מאיר בה' תתאה נחסר ג"כ הגילוי בה' עילאה מבחי' היו"ד כי נשבע ה' שלא יכנסו בירושמ"ע עד שיכנסו בירושמ"ט, והיינו שגם למעלה בה'

ט"ב הוא ביום שחל יום ראשון דפסח . . . והפכתי אבלם לששון: ראה ד"ה והפכתי אבלם לששון כמאמרי אדה"ו נביאים ר"ע רטו. תוי"ח בראשית מ, ד. אזה"ת תשא ע' ב"ג. מסעי ע' א"שפו. י"ד (כרך ב) ע' א"מה. לקריש ח"יה ע' 313 ואילך. ובכ"מ.

בונה ירושלים: המשך למאמר „ככה תבכה" שלפני זה, ומיוסד על ד"ה ככה תבכה באזה"ת נ"ך (כרך ב) ע' אינה ואילך. חלק מהמאמר הובא ונתבאר בד"ה בונה ירושלים תשכ"ט.
מה"ע על מנה שמשמע שחורבן בהמ"ק הי' ע"מ שיבנה: ראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' שלד.
בית ראשון וב"ש זהו"ע ב' ההי"ן דש' הוי': ראה ס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 614 וע' 45 וכשה"ה שם.
ושי"ג.

עילאה אינו מאיר בחי' שפע הפנימי דיו"ד כו', וזהו"ע ונהר יחרב ויבש יחרב בביר ויבש בביש, וכמו בגשמיות ענין היבשות היא יותר הרבה מענין חרבות, כמ"ש בפ' נח גבי המבול בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארץ, ובחדש השני בשבעה ועשרים יום לחדש יבשה הארץ, נמצא מן חריכות הארץ עד שיבשה נתעכב עוד חדש וד"ז ימים, הרי היבשות יותר יבש הרבה מן חרבה הארץ, ועד"ז יובן בענין ב"ר וביש, שעל העדר הגילוי בב"ר נא' יחרב שהוא ג"כ ענין יובש עכ"ז יש קצת לחלוחיות שהרי"י ה" ענין הנבואה, שהרי ברוך כו נר"י קיבל מירמ"י כבבל שנת ש"ן, י"ב שנים אחר החורבן כמ"ש ביוחסין, משא"כ בביש לא ה" נבואה כמו שפ"י רש"י על מארז"ל (ביומא ספ"א דכ"א ב') בענין ה' דברים שחסרו בביש, שחשיב רוח הקדש ופי' רש"י שרוה"ק לא שרתה על הנביאים משנת ארבע לדריוש ואילך. וכ"ש בחורבן ב"ש נא' ויבש היינו שיבש לגמרי עד שלא נמצא שום לחלוחיות כלל שהגם שרק הוא"ו אינו מאיר בה' תתאה אר"י נשבע ה' שלא יכנוס בירושמ"ע עד שיכנוס בירושמ"ט תחלה וממילא אינו מאיר בה' עילאה ג"כ, ואפי' למעלה אינו נמשך שפע הפנימי כו', והיינו ענין ויבש, שיבש לגמרי שאינו מאיר כלל כו'.

רעב

וזהו ענין וז"ע דסליק לעילא ולעילא, פי' לעילא חו"ב ולעילא כתר, וז"ש בזמן הגלות ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, וצ"ל כפל הלשון הסתר ואסתיר, והענין דמצינו בדברי הנביאים שפעם אומרים לשון הוי בה"א, ופעם אומרים לשון הוי כאל"ף, והיינו אם ההסתר נמשך מצד שנסתלק קוב"ה לעילא שזהו בחו"ב, אזי נא' הוי בה"א לרמז אל בחי' הבינה, אבל כשההסתר נמשך מצד דקוב"ה סליק לעילא ולעילא דהיינו בבחי' הכתר אזי נא' הוי להורות שעליית הוא"ו הוא בכתר, וזהו ג"כ ענין הסתר אסתיר שזהו ב' הבחי' דחו"ב וכתר וכענין הוי ואוי, ולכן כשאמר הסתר אסתיר נא' ביום ההוא פי' שאפי' מבחי' ביום ההוא הוא בחי' בינה הוא ג"כ מוסתר ונעלם, וכמשנ"ת לעיל בענין הפרש בין חורבן ראשון לחורבן שני, שב"ש לפי שלא האיר הוא"ו בה' תתאה ממילא לא נכנס בירושמ"ע ג"כ, והיינו מפני כי קוב"ה בגלותא סליק לעילא ולעילא שזהו בבחי' הכתר כנ"ל זהו כענין אסתיר שמבחי' ביום ההוא הוא ג"כ מוסתר ונעלם כי נשבע ה' שלא יכנוס בירושמ"ע עד שיכנוס בירושמ"ט תחלה, ולכן העדר הגילוי הוא בבחי' ה' עילאה ג"כ כו'.

וזהו"ע ונהר יחרב ויבש: ראה גם לקרי' במדבר יג, סעי"ג. אהית ואתננו ע' תכ"ח. שה"ש (כר ב) ע' קל"א. סה"מ תרכ"ז ע' קפ"ה.

שהרי ה" ענין הנבואה: בשולי הגליון נרשם בגובי"ק: **צ"ע אם ה' נבואה בזמן הגלות.**
שהרי ברוך כו נר"י קיבל מירמ"י כבבל שנת ש"ן י"ב שנים אחר החורבן: ראה גם בלקי"ש ח"ד ע' 1076.
אך נשבע ה': בשולי הגליון נרשם בגובי"ק: **לפי שנשבע.**
לשון הוי בה"א . . לשון הוי כאל"ף: ראה אהית דרושים לשבת שובה ע' אה"פ. נ"ד (כר ב) ע' תתקיא. שה"ש (כר ב) ע' תשד.

ולהבין בתוס' ביאור ענין ונהר יחרב ויבש, ב"ר וב"ש כו', הנה כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, וי"ל כי גן יש בו ב' בחי' ג"ע התחתון וג"ע העליון, שהם בינה ומל', וכמו"כ הוא ענין ב"ר וב"ש שב"ר הוא בינה ה' עילאה וב"ש הוא מל' ה' תתאה שהם ב' המשכות בה' עילאה וה' תתאה, וז"ש לבבתי אחותי כלה, לשון לבבתי משמע ב' לבבות הם ב' המשכות החיות, הא' הוא להיות בחי' אנת הוא חכים, והב' להיות לך ה' הגדולה והגבורה בחי' מדות עליונות, שהם הם ב' המשכות שהי' בב"ר ובב"ש, והיינו שב"ר הוא בחי' ה' עילאה וההמשכה שהיתה בו הי' מבחי' היר"ד שהוא בחי' אנת הוא חכים כו', ובב"ש שהוא בחי' ה' תתאה ההמשכה שהיתה בו הי' מבחי' וא"ו של ש' הוי"ו שהוא בחי' מדות עליונות לך ה' הגדולה כו', וזהו שורש ענין ונהר יוצא מעדן שהנהר הזה ארז"ל מה שמו דההוא נהר יובל שמו, ובאדר"נ איתא חיים שמי' והיינו בחי' מדרגה העליונה שבהנהר שהי' בב"ר. ובזהר פ' פנחס דרמ"ז ע"א פ"י ששמו צדיק, והיינו בחי' צדיק יסוד עולם זהו בחי' ההמשכה שהי' מבחי' נהר זה בב"ש בחי' מל', וגם בגמ' דבכורות פ"ט דנ"ה ע"ב אמרו ג"כ יובל שמו ופרת [שמו], וי"ל פרת לשון בן פורת יוסף שהוא ביסוד.

רעג

ולהבין ביאור ענין ההמשכה להיות בחי' אנת הוא חכים, יובן בהקדם משארז"ל בפדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וצ"ל אך שייך בחי' שם עד שלא נבה"ע שענין השם אינו שייך כ"א לזולתו ולמה הי' צריך לשם, וגם מי קראו בשמו שקודם שנבה"ע לא הי' מי שיקראנו בשמו, ויובן ע"פ מה שנודע שהשי"ת נק' בגמ' ובמדרשי' בשם הקב"ה שבתרו בשם זה ולא בשמות וכינוים אחרים כמו רחום וחנון לפי שהוא מורה שהוא קדוש ומובדל (וע' מזה בביאור ע"פ כי עמך מקו"ח ובד"ה צאינה וראינה) ואין ערוך המשכת והתלבשות אוא"ס בראשית ההשתל' אלא כטפה מים אוקיינוס, וזהו מארז"ל הקב"ה יושב ועוסק בתורה, פ"י עצמותו ית' קדוש ומובדל אלא שיושב ומשפיל א"ע להיות מתלבש בחכמה שבתורה כאדם היושב שמשפיל קומתו כו' והארה זו נק' בשם שם פ"י שאינה אלא זיו והארה בלבד. וענין קודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, היינו המקור והשורש והיכולת שיש בא"ס ב"ה

ונהר יוצא מעדן: בכ"ז ראה בארוכה לקו"ת שה"ש לט, א ואילך. לקמן ד"ה אחרי גו' תלכו. לבבתי אחותי כלה . . . ב' לבבות: ראה לקו"ת שה"ש כט, סע"ב.

ולהבין ביאור ענין ההמשכה . . . יובן בהקדם משארז"ל: בהבא הלחן (בפיסקא זו ושלאחריו) ראה ד"ה שיר השירים בלקו"ת שה"ש א, ב (וכאן הוא לשון הלוקו"ת שם בתוס' הגהות ושינויים).

שענין השם אינו שייך כ"א לזולתו: ראה בארוכה לעיל ד"ה מצה זו. וש"נ. שוודע שהשי"ת נק' . . . בשם הקב"ה: ראה גם לקו"ת תור"ע כד, ג. שה"ש מ, ג. ובארוכה סה"מ עור"ת ע' קעו ואילך. ובכ"מ.

בביאור ע"פ כי עמך מקו"ח ובכ"ה צאינה וראינה: תו"א מקץ לה, ג. לקו"ת שה"ש כא, ב. הי' הוא ושמו בלבד . . . יכולת וכח זה נק' שמו: כ"ה בלקו"ת שה"ש שם. וראה עדין לקו"ת ואתחנן ב, ג. וראה דרמ"ז קל"א א: הוא ושמו בלבד כו', וראיתי כ"ק ממור"ד הגדול אאומ"ר ב"ש שכונה לבחי' זו בשם

שיוכל להיות גילוי זיו והארה שיהי ממנה התהוות עולמות שיעלה בחפצו ורצונו, וכמו זיו השמש הכלול במאור שהוא השמש עצמה, אלא שבנמשל הוא באופן נעלה יותר אין קץ שהרי השמש מאירה הזיו שלא בטובה, משאי"כ למעלה שהמשכת האור והזיו זה הוא כשעולה ברצונו, אי"כ הזיו הזה הכלול בו היינו מה שביכולת א"ס להאיר בחי' זיו והארה כו' אשר יכולת וכן זה נק' שמו, וזהו מ"ש ועתה יגדל נא כח אד', וכתוב בכחך הגדול והיינו כי לפי שמהותו ועצמותו אינו בגדר השפעה והמשכה כלל כמ"ש מזה בלק"ת בד"ה אתם נצבים, לכן כח ומקור זה נק' בשם שמו ית' וכמ"ש במ"א מענין כי עמד מקו"ח שגם בחי' מקור החיים הוא בטל וטפל לך וכלא חשיב כו'. ועפ"ז מובן ענין שמו הגדול שלמעלה מהשתלשלו' שהוא הכח והיכולת שיש בא"ס על בחי' ההארה היא בחי' שמו ית' המחי' ומהוה הכל ולכן אינו שייך להקשות מי קראו בשמו שאין שם זה שיקראנו בשמו כ"א שזהו הכח שיש בא"ס ב"ה שיהי' בחי' ההארה המחי' ומהוה הכל שהיא הנק' שמו ית', ועל שם זה אמר בפדרי"א שעד שלא נבד"ע הי' הוא ושמו כלבד.

והנה בחי' שמו הגדול הזה הוא משובח ומפואר עדי עד בבחי' א"ס, וכמ"ש בב"ש משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול והיינו כני"ל שבחי' שמו הגדול הוא משובח ומפואר עדי עד, והיינו מפני כי הוא לבדו ית' יחיד ועיקר חי' העולמות הוא רק מבחי' מלך כו' כי השתלשלות העולמות אינו דרך עילה ועלול כמ"ש בספרים שא"כ הי' בחי' שינוי כבי' כי בעו"ע יש שינוי בהעילה ע"י ההשפעה, כמו עד"מ בשעה שהרב משפיע לתלמידו בהכרח משים עיונו בההשפעה ואין שכלו פנוי לעיין בענינים ושכליים כמו שהי' פנוי קודם ההשפעה, אבל בו ית' הלא אתה הוא קודם שנבד"ע ואתה הוא משנברא העולם בלי שום שינוי ח"ו, וכמ"ש אני ה' לא שניתי שלא יש בו ית' שום שינוי כלל מקודם שנבד"ע לאחר שנבד"ע, והיינו לפי שמקור חיות העולמות הוא רק מבחי' שמו כלבד בחי' מל', וע' מענין שמו הגדול בלק"ת בד"ה אני כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ, ובד"ה צו את בני מענין שמו גימ' רצון, ובד"ה ואלה שמות בת"א. ובאמת גם שמו ית' הוא בבחי' נשגב כמ"ש כי נשגב שמו לבדו, שגם

יכולת". עיי"ש. ועדי' מובא באה"ת ענינים ע' קמא. ראה בארוכה אה"ת יתרו ע' תתל"ד. המשך תרס"ז ע' קפג ואילך. ובכ"מ.

זיו השמש הכלול במאור . . . אלא שבנמשל: ראה גם תניא פ"ג (מב, א). שער היחוד והאמנה פ"ג (עת, א). פ"י (פו, א).

בלק"ת בד"ה אתם נצבים: דף מד, ג.

וכמ"ש במ"א מענין כי עמד מקו"ח: ראה לקו"ת הוספות לסי' ויקרא נא, ד ואילך. ובכ"מ. וראה גם היל

אור להצ"צ עה"פ ע' קלו. סה"מ מלוקט ח"ג ע' רעד. רש"י.

בעו"ע יש שינוי בהעילה: ראה לקו"ת שה"ש מ, ב.

בלק"ת בד"ה אני כו' אשר הוצאתיך . . . ובד"ה צו את בני: שלח מח, ג. מנחם ע, ג.

ובד"ה ואלה שמות בת"א: מט, ד ואילך. וראה גם אה"ת שמות ע' קג ואילך.

בחי' שמו הוא נשגב לבדו, שכמו שהוא ית' לבדו הוא, כמו"כ בחי' שמו שבעצמותו ית' הוא לבדו הוא כו', ואין ההמשכה מבחי' שמו ע"י בחי' עו"ע שא"כ ה' הכל בחי' א"ס, אלא שההמשכה היא ע"י צמצום ודילוג עד שנמשך רק קו לבד וז"ע הקיפו שנמשך מבחי' מל' דא"ס ועוד כמה צמצומי' (ע' בסש"ב ח"ב פ"ט בהג"ה), עד שיוכל להיות בחי' השתלשלו' עו"ע, וכידוע ענין סוכ"ם וממכ"ע ב"ה, ואמנם קודם כל צ"ל כמה וכמה צמצומי' שהוא בחי' הצמצום באו"א"ס ב"ה, וצמצום א"ק וסוד הדיקנא, וכמ"ש בסש"ב ח"ב בהג"ה פ"ט הנ"ל, ואחר שנתלבש או"א"ס בבחי' כלים דחב"ד או שייך לומר מ"ש הרמב"ם הוא היודע והוא המדע והוא הידוע, וכידיעת עצמו כו', אבל בלי צמצום הנ"ל אינו שייך כלל לומר הוא הידוע והוא המדע כי אינו בבחי' וגדר דעת ומדע כלל ח"ו אלא למעלה מעלה עילוי רב עד אין קץ אפי' מבחי' וגדר חכ', עד שבחי' חכ' נחשבת לעשי' גשמי' לגבי' ית'.

נמצא שמכ"ז יובן שענין ההמשכה להיות בחי' אתה הוא חכים כו' שזהו בחי' ההמשכה שהי' בבית ראשון כו' כמשנ"ת לעיל, צ"ל ע"י כו"כ צמצומים כו', והמשכה ה' הוא מחריב למדות שזה"ע ההמשכה והגילוי אלקות שהי' בב"ש שז"ע יחוד ו"ה כנ"ל, אמנם כדי להיות המשכה ב"א מדות עליונות שיוכל להיות יחוד וז"נ צ"ל נמשך שורש ההמשכה מא"א שורש ומקור הנאצלי', ולכן וא"ו בראשו י"ד, והי"ד יש בו קושי' שרומז לבחי' הכתר כנודע הוא בחי' א"א שורש ומקור הנאצלי' כו', אך כדי להיות ההמשכה מא"א לז"א צ"ל ב' המשכות הא' מחסד דא"א לאו"א, והב' מאו"א לז"א, וכמ"ש בלק"ת בד"ה ה' יחתו מריביו ספ"א, שלכן על ש' הוי' דיחתו מריביו הוא גרשיים שהוא נק' תרין גרישין כמ"ש בפרדס שער הטעמים, והיינו ב' קולות נגד ב' ההמשכות כו', וע' ב"חז"ב פ' בשלח דס"ג ע"ב כד ע"ק בעא לזמנא ברכאן לעלמא אשרי כולא בהאי עמיקא עילאה היינו בחי' יסוד אבא, ואח"כ נמשך לז"א בחי' וא"ו. ועד"ז יובן ענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן הם ב' גנים ג"ע העליון וג"ע התחתון, והם ג"כ ענין ב' מקדשים ב"ר וב"ש שצ"ל ב' המשכות, הא' להיות בחי' אתה הוא חכים שזהו שורש ההמשכה בג"ע העליון זהו ע"ד י"ה בינה רחובות הנהר ביר"ד נברא העוה"ב, וג"ע התחתון ע"ד ה' תתאה שמקבלת מהוא"ו שצ"ל ההמשכה בחי' לך ה' הגדולה כו', וזהו ג"כ מ"ש כי אל דעות הוי' ב' בחי' דעת ד"ע וד"ת, ד"ע הוא הגילוי כמו שקמ"י כלא חשיב וד"ת הוא הדעת בבחי' מלכותו ית' וביטול היש, וזהו עצמו ענין הגילוי שבג"ע העליון שבו מאיר ד"ע איך דקמ"י כלא חשיב, ובג"ע התחתון בו מאיר בחי' ד"ת ביטול היש לאין כו' ועד"ז י"ל ג"כ ב' מקדשי' ב"ר ע"ד ג"ע העליון וב"ש ע"ד ג"ע העוה"ב כו'.

רעה

ואחר שנתלבש או"א"ס: מכאן עד סוף הפסקא הוא לשון הגה"ה שבפי"ט משעה"הו"א (פז, א) עם שינויים קלים.

בלק"ת כו"ה ה' יחתו מריביו: נשא כה, ג.

אך כדי להיות נמשך ב' המשכות אלו ע"ז נאמר לבבתי אחותי כלה, פי' לבבתי נחל שהוא ב' לבבות ב' המשכות, בחי' אנת הוא חכים והב' לך הוי' הגדולה, וזהו נמשך ע"י אחותי כלה, דהנה יש מעלה באחותי שאינו בכלה ויש מעלה בכלה מה שאינו כאחותי, ובאברם נא' אחותי בת אבי ותהי לי לאשה שהיו אצלו ב' המעלות כמיש' מזה בד"ה ולאחותו הבתולה, ומעשה אבות סימן לבנים, יש בעבודה בנש"י ב' בחי' אחותי וכלה, אחותי לי אחיו וחיבור וכלה הוא מל' כלתה נפשי כלה שארי ולבבי, והיינו שצ"ל בבחי' כליון ותשוקה להיות דבוק וקשור ומאוחד לבחי' אוא"ס ב"ה העצמי שז"ע הקדמת שמע לזה"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה הוא בחי' א"ס בעהר"צ מקור כל רצונות הפרטי דתומ"צ, וע"י הכליון והצמאון הלזה ע"ז ממשיכי' אותו ית' כבי' להיות בבחי' ב' לבבות הנ"ל, וזהו לבבתי שעושים וממשיכים אותו ית' להיות בב' המשכות, הא' בחי' אנת הוא חכים והב' לך ה' הגדולה כו', כי אוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו מובדל ומרומם מגדר עולמות וכנ"ל וכל העולמות עליונים ותחתונים אינם תופסים מקום כלל וכלל, לכן כדי שיהי' בבחי' לבבתי ב' לבבות הנ"ל זהו ע"י בחי' אחותי כלה הוא בחי' הכליון והתשוקה בבחי' אחיו וחיבור ובדביקה וחשיקה לבחי' אוא"ס בעל הרצון כו' וע"ז יומשך להיות לבבתי כו'.

והנה הכח שיש לנש"י להמשיכו ית' להיות נמשך בב' לבבות הנ"ל, דהנה כתיב כי חלק הוי' עמו שבכא"א מישראל יש חלק והארה מבחי' ש' הוי' ממש, וביאור ענין זה כי הנה בכל נפש מישראל יש בחי' אהבה הטבעית המוסתרת ומוטבעת בטבע נפשו האלקי' שלא להיות נפרד מיחודו ואתדותו ית' ואין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות המטעה אותו לומר שאעפ"כ עודנו עומד ביהדותו, אבל להיות נפרד מיחודו ית' הרי אפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדה"ש, ולכן ארז"ל שאפי' רשעים מלאים חרטות שנופלים לו הרהורי תשובה מחמת שאינו רוצה להיות נפרד מהקב"ה והוא בלי טעם ודעת, והיינו מחמת טבע נפשו נר הוי' נשמת אדם כנר הדולק שהשלהבת עולה מאלי' כו' בלי טעם ודעת, אלא שהיא מוסתרת ומכוסה בלבוש שק הוא הגוף הגשמי וממנו בא הרוח שטות כו', אבל כשמעורר את האהבה עד שתחפץ לצאת מלבושי' הרי הוא בא לידי יראת חטא שלא לעבור אפי' על דבר קל של ד"ס, כי חמורי' ד"ס יותר מד"ת ולכן בזקן ממרא שהורה שאין תפילין כדי

בד"ה ולאחותו הבתולה: תרכ"ט.

בנש"י ב' בחי' אחותי וכלה: ראה גם ד"ה לבבתי שבלק"ת שה"ש כט, רע"ג. שם לוח רע"ד.

אוא"ס ב"ה . . . מובדל ומרוחם: בשולי הגליח נרשם בגווי"ס: **עצמותו מובדל ואינו תופס.**

דהנה כתיב כי חלק הוי' עמו: בהבא להלן (עד פיסקא: וענין בחי' ה' שבנפש) ראה ד"ה ולא אבה

שבלק"ת תצא לה, ג. [וכאן הוא לשון הלק"ת שם בשניינים והוספת].

בחי' אהבה הטבעית המוסתרת: ראה תניא פ"ט (כה, א).

ואין אדם עובר עבירה . . . רוח שטות: בהבא להלן ראה כארוכה תניא פ"ח ופ"ט (כד, א ואל"ף).

לעבור על ד'ת אינו נעשה ממרא ע"י, אבל כשהורה לעשות חמש טוטפות כדי לעבור על ד'ים נעשה זקן ממרא, כמשרז"ל במשנה ג' פ"א דסנהדרין, והענין הוא דהנה יש בחי' סופר וספר וסיפור כו' ספר הוא בחי' תושב"כ וסופר הוא העושה ומפרש בחי' הספר הוא בחי' תושב"כ א"ח עטרת בעלה, ע' בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה. ובחי' אהבה זו היא בחי' קושיי של ש' הוי' כי הקוץ שעל היוד פונה למעלה ורומז שהוא נמשך למעלה לא"ס ב"ה שהוא למעלה מגדר ההשגה ולית מח' תפיסא ב"י כלל וקמ"י כולא כלא חשיב, כי אני הוי' לא שניתי כנ"ל, וכך הוא ענין אהבה זו שהיא בלי טעם היא מבחי' או"ס שלמעלה מגדר השגה ולכן היא כשלהבת עולה מא"י ומעצמה, והרי היא ישנה בכל ישראל והיינו מפני שהיא נלקחה ממקום גבוה מאד נעלה לכך היא בלב כל ישראל, ושרשה מבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' עצמיות א"ס ואינו בגדר ההשגה ולכך היא בלב כל ישראל אף מי שאינו יודע להבין כיכ בשכלו ובינתו, ולכן קש"י הוא בבחי' רמז בלבד שרומז לא"ס והיא בבחי' רמז לבד בלי שום תפיסא באות, כי לית מחשבה תפיסא ב"י כלל אלא ברעותא דליבא מקרב איש ולב עמוק, רק שהיא מוסתרת כנ"ל לכן צריך האדם לעוררה כו'.

וענין היוד הנה נודע שהיוד הוא בחי' נקודה חדא בחי' חכ' כח מ"ה בחי' ביטול, ובעבודה בנפש האדם הוא בחי' בטל רצונך כו' דהיינו לצמצם ולכבוש את כל רצונותיו אשר לא לה' המה הן במחשבה כי רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום. והן בדיבור שלא להיות דבורו ורוח פיו כרצונו וכמ"ש שומר פיו ולשונו כו', והן במעשה להיות עוצם עינו מראות ברע, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם כו', בין באיסור בין בהיתר וכמארז"ל קדש עצמך במותר לך והוא ככל שיעור קומה של אדם להשליך נפשו ורצונו מנגד כו', וביטול זה הוא בבחי' חכ' כי בחכ' אתברירו לברר הטוב מהרע ולבטל רצון הרע מפני הטוב כח החכ' שבנפש, ולכן ארז"ל לשון קדש עצמך כי קדש הוא בחי' כנודע מענין פ' קדש שבתפילין, וע"י בחי' ביטול זה שבאתעדל"ת שמבטל ומסלק א"ע ורצונו ליבטל אליו ית' ע"י נמשך אתעדל"ע להיות בחי' סילוק עצמות או"ס ב"ה כבי' שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי' צמצום בהעלם אחר העלם בבחי' ישת חשך ולא אור ויהי גילוי בחי' יוד שהוא בחי' חכ' ע"י בחי' יוד חכמה שבנפש. וזהו שורש ענין ההמשכה שנת"ל להיות בחי' אנת הוא חכים, בחי' חכ' המתגלה בה' בחי' בינה ג"ע העליון, ובחי' בית ראשון כו'.

רעז

בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה פ"א דסנהדרין, והענין הוא דהנה יש בחי' סופר וספר וסיפור כו' ספר הוא בחי' תושב"כ וסופר הוא העושה ומפרש בחי' הספר הוא בחי' תושב"כ א"ח עטרת בעלה, ע' בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה. ובחי' אהבה זו היא בחי' קושיי של ש' הוי' כי הקוץ שעל היוד פונה למעלה ורומז שהוא נמשך למעלה לא"ס ב"ה שהוא למעלה מגדר ההשגה ולית מח' תפיסא ב"י כלל וקמ"י כולא כלא חשיב, כי אני הוי' לא שניתי כנ"ל, וכך הוא ענין אהבה זו שהיא בלי טעם היא מבחי' או"ס שלמעלה מגדר השגה ולכן היא כשלהבת עולה מא"י ומעצמה, והרי היא ישנה בכל ישראל והיינו מפני שהיא נלקחה ממקום גבוה מאד נעלה לכך היא בלב כל ישראל, ושרשה מבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' עצמיות א"ס ואינו בגדר ההשגה ולכך היא בלב כל ישראל אף מי שאינו יודע להבין כיכ בשכלו ובינתו, ולכן קש"י הוא בבחי' רמז בלבד שרומז לא"ס והיא בבחי' רמז לבד בלי שום תפיסא באות, כי לית מחשבה תפיסא ב"י כלל אלא ברעותא דליבא מקרב איש ולב עמוק, רק שהיא מוסתרת כנ"ל לכן צריך האדם לעוררה כו'.

בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה פ"א דסנהדרין, והענין הוא דהנה יש בחי' סופר וספר וסיפור כו' ספר הוא בחי' תושב"כ וסופר הוא העושה ומפרש בחי' הספר הוא בחי' תושב"כ א"ח עטרת בעלה, ע' בלק"ת בד"ה ושאתם מים בששון ובד"ה שחורה אני ונאווה. ובחי' אהבה זו היא בחי' קושיי של ש' הוי' כי הקוץ שעל היוד פונה למעלה ורומז שהוא נמשך למעלה לא"ס ב"ה שהוא למעלה מגדר ההשגה ולית מח' תפיסא ב"י כלל וקמ"י כולא כלא חשיב, כי אני הוי' לא שניתי כנ"ל, וכך הוא ענין אהבה זו שהיא בלי טעם היא מבחי' או"ס שלמעלה מגדר השגה ולכן היא כשלהבת עולה מא"י ומעצמה, והרי היא ישנה בכל ישראל והיינו מפני שהיא נלקחה ממקום גבוה מאד נעלה לכך היא בלב כל ישראל, ושרשה מבחי' מל' דא"ס שהוא בחי' עצמיות א"ס ואינו בגדר ההשגה ולכך היא בלב כל ישראל אף מי שאינו יודע להבין כיכ בשכלו ובינתו, ולכן קש"י הוא בבחי' רמז בלבד שרומז לא"ס והיא בבחי' רמז לבד בלי שום תפיסא באות, כי לית מחשבה תפיסא ב"י כלל אלא ברעותא דליבא מקרב איש ולב עמוק, רק שהיא מוסתרת כנ"ל לכן צריך האדם לעוררה כו'.

וענין היוד: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה לקו"ת שם לה, ס"ג וס"ד (בשניונים קלים). קדש הוא בחי' כנודע מענין פ' קדש שבתפילין: ראה סידור עם דא"ח ג. ג. א. ובכ"מ.

וענין בחי' ה' שבנפש הוא בחי' השגה והבנה להתבונן בגדולת א"ס ב"ה באריכות ההתבוננות להבין דבר מתוך דבר, פי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע הוא בחי' ובטובו מחדש בכי"ת מעי"ב שבכל עת ובכל רגע נמשך המשכה חדשה להחיות ולחדש העולמות מאין ליש, וזהו שא' הכתוב לעולם ה' דברך נצב בשמים שפי' במד"ת עי"פ זה (ובס"ש"ב בשם הבעש"ט ז"ל) שדבר ה' הוא מאמר יהי רקיע עומד תמיד בשמים להוותו מאין ליש, ואם ה' מסתלק כרגע ה' חוזר לאין ואפס ועד"ז כל המאמרות כו', ומתוך דבר זה צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, היינו בחי' אוא"ס ב"ה שע"ז נאמר את השמים ואת הארץ אני מלא, אני הוא בחי' א"ס עצמותו ומהותו רק שזהו בהעלם שאינו מאיר בגילוי, אך ע"י אריכות ההתבוננות בבחי' תוך דבר הוא בחי' ממכ"ע שע"ז ארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם שבחי' זו מורגש כאלו רואה, והיינו כמו שמשגי ומרגיש היטב כאלו רואה את נפשו המחי' אותו הגם כי מעולם לא ראה את נפשו, מ"מ הנה ידיעה זו מורגשת כאלו רואה חמוש, ועד"ז בחי' ממכ"ע ג"כ נראה ונרגש, והיינו שע"כ צ"ל חיות איוה דבר מה, מה שמחי' את העולם שהעולם הוא כמו גוף גדול והקב"ה מחי' את העולם כמו הנשמה שמחי' את הגוף ומבחי' תוך דבר היינו ממכ"ע צ"ל בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע, וי"ל כי תוך דבר ז"ע ברה"ע שהם ע"מ, וצ"ל שעיקר המכוון הוא בשביל עשה"ד כי עשרה עשרה הכף כו' שע"מ מכוון כנגד עשה"ד והיינו כי נתאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו ישראל תורתו מוטב וכו' אלה חזון את העולם לתהו, וזהו שארז"ל ברבות אלה תולדות השמים כו' אלה שמות, אלה העדות, אלה בזכות מי הם עומדים בזכות ואלה שמות בני, ואלה בזכות מי הם עומדים בזכות אלה העדות והחוקים והמשפטים כו', וזהו בחי' דבר הוא בחי' סוכ"ע שע"י המצות ממשיכים מבחי' סוכ"ע, וזהו בחי' ה' שבנפש. והוא"ו הוא בחי' מדות בחי' אהבה לאהבה את ה' כי הוא חייך שכמו שאהבה חיי נפשו כמ"כ כאשר יתבונן ויבין שאוא"ס ב"ה הוא חיי החיים כמ"ש כי עמך מקור חיים שמקור החיים הוא עמך, מזה יבוא לבחי' אהבה ותשוקה להיות קשור ודבוק בבחי' אוא"ס ב"ה. והיא אחרונה היא בחי' היראה, בזאת יבא אחרן אל הקדש, וזהו ש' הוי' שבנפש. ובכדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש יש בגוף ג"כ תמונת ש' הוי' שהראש היא כציוור תמונת היר"ד

רעח

וענין בחי' ה' שבנפש: הבא להלן עד סוף הפסקא הוא חלק מדי' וידבר גוי' אנכי דלעיל.
 דבר מתוך דבר פי' תוך דבר . . ממכ"ע: ראה ת"א בראשית א, א. הוספות לפ' ויקהל ק"ג, ג. וראה גם אודות ואחזן ע' קצג.
 לעולם ה' דברך נצב . . במד"ת עי"פ זה (ובס"ש"ב בשם הבעש"ט ז"ל): שעוה"א פי"א (ער, ב). הובא בלקו"ת אחרי כו', ג. וראה .היום יום' כ"ז תשרי. סה"ש קיץ השי"ת ע' 170. סה"ש תשי"ג ע' 146-150. וראה גם ליקוט פירושים ומ"מ לשעוה"א שם ע' נג.
 יש בגוף ג"כ תמונת ש' הוי': ראה גם אודות יתרו ע' תשכח (כשם הראשית חכמה שער היראה פי"ז) תור"ע (בר כד) ע' תקפד. המשך יונתי תרי"ם פ"ד"ה (ע' ה"ז). לעיל ד"ה ריגש. וש"נ.

והגוף הוא כציוור תמונת הוא"ו, וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל זהו כ' ההי"ן שבשם הוי', וי"ל שלכן יש עשר אצבעות בידים ועשר אצבעות ברגלים כמו בש' הוי' במלוי ההי"ן שכל ה"א הוא כ' ההי"ן (היה) לכן כמספר האצבעות יש גיכ עשר אצבעות ביד וברגל, ועיי שבגוף האדם יש ציוור ש' הוי' לכן הוא חומר מוכן לקבל צורת הנפש שציוור החומר שבגוף מוכן לקבל צורת הנפש.

ובכ"ז יובן הכח שיש לנש"י להמשיך להיות לבבתני שיהי' נמשך בבחי' כ' לבבות הנ"ל שמפני שבכאור"א מישראל יש ש' הוי' ממש כנ"ל וכמ"ש כי חלק הוי' עמו, ובמ"ת כתיב פכ"פ דיבר ה' עמכם שעיי הדברות שדיבר עם ישראל פכ"פ נמשך ש' הוי' להאיר בגילוי בכאור"א מישראל, לכן ביכולתם להמשיך בחי' ש' הוי', שזהו עצמו ענין כ' לבבות הנ"ל, וזהו ההמשכה ברוחניות בעבודה כאופן ענין הגילוי שהי' בב' מקדשי' ב"ר וב"ש, כנ"ל שהם בחי' י"ה ו"ה, ועיי העבודה דעכשוו יהי' הגילוי לעיל שגדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון, פ"י הפשוט כמארז"ל ב"ב ג' סע"א רב ושמואל ח"א בבנין וח"א בשנים, אך יש מפרשי' שקאי על לעיל וזהו יהי' שיהי' גדול לעיל דכתיב ביום ההוא יהי', ופי' יהיה שו"ה יהי' שוה כמו י"ה, ונמצא כי יהי' הגילוי יותר מכמו שהי' הגילוי בב"ש שאז קיבלה ה' תתאה ע"י וא"ו, ולע"ל תקבל מהי"ד עצמו, אך לשון גדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון טובל שגם מב"ר יהי' גדול, וכמו שהוא לפי פ"י הפשוט כו', והענין הוא דבכדי שתקבל בחי' ה' תתאה מן הי"ד עצמו בהכרח שיהי' נמשך שורש ההמשכה ממקום גבוה יותר נעלה, וזהו שגדול יהי' גם מן הראשון כו'. וזהו על מנת שיבא אר"י במזל אר"י, דהנה יש אר"י בקדושה, וכמו"כ יש בלעו"ז, והענין הוא דאר"י דקדושה פ"י במאור"א אות א' סק"א, אר"י מצד החסד שם ע"ב יש בו רי"ן אותיות, ובת"ז תיקון ע' דקל"ב א' איתא דאדם דבריאה דאיהו קדמון לכל הקדומים רכיב באר"י כו', ובכס"מ שם פ"י אדם דבריאה כתר רכיב באר"י חסד, וי"ל שכוונתו שכמו בכלליות אדם דבריאה הוא א"ק בפרטיות האצ"י הוא בחי' כתר, ואי"כ עכ"פ משרז"ל בילקוט ע"מ שיבא אר"י הוא התגלות הכתר.

רעט

עשר אצבעות בידים . . . ברגלים כמו בש' הוי' במלוי ההי"ן: נת' בסה"מ מלוקט חיד ע' רעד.
 שגדול יהי' כבוד הבית . . . מפרשי' שקאי על לעיל: ב' הפירושים הובא בסה"מ תרפ"ט ע' 235 ואילך.
 סה"מ מלוקט חיד ע' שלג ואלך ושיג. - המיווד בין כ' הפירושים ראה אני"ק כ"ק אדמור"ר שליטא ח"ב ע' ד
 וע' כג. לקו"ש חיד ע' 29 ה"ע 29. וראה בכל הבא להלן ד"ה בכה תבכה באוה"ת ב"ר שם ס"ע אינה.
 ולע"ז תקבל מהי"ד עצמו: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: **צ"ל הלא לעיל יצאו מים חיים**
מירושלים שיהי' ההמשכה מלמטלמ"ע, ואיך שייך לומר שהה"א תקבל מי"ד. וי"ל שהמל'
תהי' במדרגת הכתר שוהו קוצש"י, וזהו פ"י שתקבל מי"ד. ודחוק לומר כן. וצ"ע.
 ובת"ז תיקון ע' דקל"ב א"י ע"פ דפוס אמשטרדם תקכ"ה. ובדפוסים שלפנינו הוא בדה קליג סע"א. -
 בכ"ז ראה אוה"ת ב"ר שם ע' אינו.

וזהו במזל אר"י כי והפכתי אבלם לששון כתי', והיינו שכמו שיש בכ"י דבכה תבכה כמ"כ יש בכ"י של שמחה שע"ז נא' לע"ל בבכ"י יבואו שהר"ע הבכ"י של שמחה, כי הנה הבכ"י הוא מה שע"י כיווץ ודחיקת המוח דוחה המותרות בליחות הדמעות, ויש דחי' זו גם מחמת רוב שמחה, וכענין ר"ע שזלגו עיניו דמעות מחמת עוצם ההשגה וגודל התענוג כו', והיינו כי השמחה היא התפשטות החיות כמ"ש ושמועה טובה תדשן עצם, וכמעשה דאספסיינוס כו', והר"ע הילוך הדם בעורקים, וכמ"כ ברוח החיות שבו וכמ"כ בהמשכת מוחין חדשים, והנה כשיש כלי למטה לקבל השמחה אזי היא מתפשטת ונותנת מוחין חדשים, וכן ע"ז מתפשט רוח החיים לדשן עצם וכנ"ל, אבל כשהכלי שלמטה קטן מהכיל אזי מתקבץ במוח דוחה המותרות בליחות הדמעות, ולכן לע"ל דכתי' כי עין בעין יראו שיהי' עוצם גילוי אלקות וכמ"ש בילקוט ע"מ שיבא אר"י שנת' שזהו גילוי הכתר, והיינו כי כדי להיות גילוי בחי' עין בעין צ"ל הגילוי לזה מבחי' עליונה יותר, וכנ"ל בענין גדול יהי' כבוד הבית האחרון כו', והנה נש"י אפי' בזמן הגאולה לא יהי' להם עדיין כלים רחבים לקבל זה, והמופת לזה שהרי ארז"ל אין ישראל נגאלי' אלא בתשובה, ונודע כי מעלת הבע"ת הוא רק מה שהוא בחילא יתיר אבל אין לו לבושי' וכלים דתומ"צ, וכמ"כ כשיגאלו ישראל ע"י תשובה ה"ז אות ומופת שהכלים שלהם דתומ"צ עדיין אינם רחבים כ"כ עד שיוכלו לקבל בכלי עוצם הגילוי דלע"ל דאל"כ לא היו צריכים לתשובה, ולכן נא' לע"ל ברחמים גדולים אקבצן, וידוע כי ענין הרחמים אינו שייך כ"א על מי שהוא חסר כו', וע"כ נאמר לע"ל בבכ"י יבואו, והיינו שזהו בכ"י של שמחה כו', והזמן הוא במזל אר"י דוקא כי והפכתי אבלם לששון כו'.

רפ

וזהו יבא אר"י במזל אר"י, יבא אר"י זה ג"כ והיינו כי זה לער"ז עשה האלקי' וכמ"ש במאור"א הנ"ל אר"י בלע"ז קליפה שכנגד הכתר ולכן ג"כ רישא די דהבא נק' אר"י, וזהו יבא אר"י במזל אר"י, והחריב אריאל י"ל ג"כ בחי' אר"י דאכיל קרבניו, וכ"ז הוא ע"מ שיבא אר"י הוא הקב"ה בחי' אר"י שאג בחי' גילוי הכתר, וי"ל זה בכ"י אופנים, הא' בכדי שיזדככו נש"י שיוכלו לקבל גילוי הכתר, והגם כי תחלה בבכ"י יבאו שלא יהי' להם כ"כ כנ"ל מ"מ אח"כ יהי' הגילוי בלא בכ"י ג"כ כי יזדככו ויתעלו עד שיוכלו לקבל, כי רק ההתחלה יהי' בבכ"י יבואו

בכ"י של שמחה . . לע"ל בבכ"י יבואו: בהבא להלן ראה תרי"א וישלח כו', א (בשנינויים קלים). וראה גם תרי"א מני"א צו, ג. לקי"ת תצא לו, ד.
הבע"ת . . בחילא יתיר אבל אין לו לבושי' וכלים דתומ"צ: ראה תרי"א תולדות כ, ד. מאמרי אדה"י תקס"ה ח"א ע' לה, אה"ת בראשית (כרך ג) תקכ, ב. שם (כרך ד) תקלב, א"ב. וראה גם לקי"ת דרושים לרי"ה נד, ב. תרי"א תולדות כ, ג. כא, ד.
שהכלים . . עדיין אינם רחבים כ"כ: ראה אה"ת נ"ך (כרך א) ע' שעא. וראה גם אה"ת ורא"א (כרך 1) ע' בחקעא.

מחמת הגילוי מהיפוך אל ההיפך, משא"כ אח"כ. וי"ל שז"ע מה שמישה אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא שזהו ג"כ תשובה, אבל [מה] הצדיקים יעשו תשובה, היינו שאצל הצדיקים יהי ג"כ בחילא יתיר כמו אצל הבע"ת ונוסף לזה יהי מעלתם שיש להם כלים ולבושים מתומ"צ משא"כ הבע"ת כנ"ל. ועו"ל ענין מה שהי' תחלה יבא אר"י זה נ"נ כו' ע"מ שיבא אר"י זה הקב"ה אר"י שאג, ד"ע ע"ד קל"י קדמה לפרי, לכן בכדי שיהי' גילוי הפנימיות לע"ל צ"ל יבא אר"י זה נ"נ.

וזהו כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות, שכמו בכדי להיות גילוי מ"ת הי' צ"ל גלות מצרים כמו"כ בכדי להיות הגילוי פנימיות דלע"ל צ"ל בחי' גלות תחלה, ואח"כ יבא אר"י זה הקב"ה דכתיב אר"י שאג היא בחי' גילוי הכתר בחי' גבורה דע"י שملובש במו"ס, ויבנה אריאל בונה ירושלים הוי', פי' כי כרה"ע הי' מבחי' ש' אלקים משא"כ בבהמ"ק הי' גילוי ש' הוי', כמ"ש וכבוד הי' מלא את המשכן, וכתיב ותצא אש מלפני הי' ותאכל את העולה, וכתיב הי' אמר לשכון בערפל, בנה בניתי בית זבול לך כו', אמנם הנה כתיב ויקרא הוי' הוי' שיש שני שמות הוי', ולע"ל יתגלה בחי' ש' הוי' שלמעלה מהשתלשלות, ויהי' בנין בהמ"ק מבחי' ש' הוי' דלעילא שלמעלה מהשתל', ולכן גדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון, כי בונה ירושלים הוי' הוא בחי' ש' הוי' דלעילא שלמעלה מהשתל', ולכן כתיב ואני אהי' לה חומת אש נאום הוי', שבחי' אני הוא בחי' א"ס ב"ה אהי' לה חומת אש כו' וע' מזה בדי"ה צדקת פרזונו בישראל (ד"ט), ועי"ז הרופא לשבורי לב פי' אותם שהם בבחי' לב נשבר ונדכה ע"י הרצוא והתשוקה והכוסף והצמאון ליכלל וליבטל בבחי' אוא"ס ב"ה בעל הרצון, הנה ע"י שבונה ירושלים הוי' שמאיר ומתגלה בחי' ש' הוי' דלעילא למטה עי"ז הוא רופא לשבורי לב הנ"ל להיות שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' למטה כמו למעלה כו'.

רפא

בכדי להיות גילוי מ"ת הי' צ"ל גלות מצרים: ראה תר"א שמות מט, א, נד, סע"א. וארא נו, ד. לעיל ד"ה וידבר גו' אנכי. ובכ"מ.

וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, וצ"ל ענין המזוזה שקובע'י בפתח הבית, דהנה כתיב אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, ולכן קובעין ב' פרשיות דק"ש שהם קבעומ"ש ועומ"צ בפתח הבית בכדי להמשיך בחי' ה' יבנה בית, והנה בית הוא בחי' כלליות העולם, וכמארז"ל במד"ר ע"פ חכמות בנתה ביתה שבית קאי על כלליות העולם, וכאשר כאר"א נכנס לדור בבית צריך לקבוע מזוזה בכדי שיתבונן להמשיך המשכת אלקותו ית' בכלליות העולם, להיות קיום העולם, ובפרטיות הוא בחי' הבית שקובע'י בה המזוזה, שהוא בחי' קבעומ"ש ועומ"צ כו', וזהו ע"ד המאמר יה"ר שיהא מורא שמים עליכם כמורא כו"ד, ולכן גם כשנכנס לבית ואין אדם רואהו יקבל עליו עומ"ש ועומ"צ. ולהבין ענין המזוזה, צריך להקדים ענין מ"ש ואם אמר יאמר העבד כו' והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדוניו את אוננו כו', וארז"ל מה נשתנה הארון כו' אלא און ששמעה על הר סיני כי לי בניי עבדים כו' ירצע, דלת ומזוזה שהיו עדים שפסחתי עליהם כנגפי את מצרים שנא' והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות כו' ופסח ה' על הפתח.

וצ"ל תחלה מהו ענין און ששמעה, הנה יש ב' בחי' רא"י ושמיעה, ומשה רבינו בילש ואראה את הארץ ולא פעל כ"א ועתה ישראל שמע אל החוקים בחי' שמיעה, וא"כ רא"י למעלה מבחי' שמיעה ומ"מ מצינו שיש בבחי'

וכתבתם על מזוזות: לכללות המאמר, ראה: ד"ה מזוזה מימין באה"ת חנוכה שכתב א ואלך. ד"ה וכתבתם באה"ת ואתחנן (כרך ו) ע' בירעו ואלך. המאמר הובא ונח' בדי"ה וכתבתם תשכ"ט. תשל"ד. [המאמר שלפנינו נדפס גם באה"ת עקב ע' תרכ"א].

בלק"ש ח"ט ע' 77 (הע' 42) י"ל: מה שהמאמר ד"ה וכתבתם תרכ"ט נאמר בפי עקב – אך שהפסוק וכתבתם גז"ל נאמר גם בפי ואתחנן שלפני פי עקב – כי תוכן מאמר זה הוא מעלת ענין השמיעה וקביע' – און ששמעה על ה"ס כי לי בניי עבדים. ע"כ. וראה מזה גם בדי"ה וכתבתם תשכ"ט.

וכמארז"ל במד"ר ע"פ חכמות בנתה ביתה שבית קאי על כלליות העולם: במשלי ט, א: חכמות בנתה ביתה חצבה עמודי' שבעה, ובויק"ד רפ"א: ר' ירמ"י בר אלעאי פחד קרא בבריתו של עולם כו'.

ולהבין ענין המזוזה . . מ"ש ואם אמר יאמר העבד: כהבא להלן ראה אה"ת חנוכה שם של, סעי"ב ואלך, ואתחנן (כרך ו) ע' בירעו ואלך.

הנה יש ב' בחי' רא"י ושמיעה: כהבא להלן בענין רא"י ושמיעה ראה: ביארה"ז פב, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תענ. אה"ת ואתחנן (כרך ה) ע' איתקצט. אה"ת ראה ע' תרס"ב. ובארוכה שם ע' תרסח ואלך. ובכ"מ.

ומשה רבינו ביקש ואראה את הארץ ולא פעל: ראה בארוכה לקי"ת ואתחנן ב, סעי"ד ואלך. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב סעי' תרס"ו ואלך. פרשיות ח"ב ע' תרצה ואלך. אה"ת ואתחנן ע' נב ואלך וע' סה ואלך וע' צג ואלך. שם (כרך ה) ע' איתקצט ואלך. שם (כרך ו) ע' בירא ואלך. ד"ה ואתחנן תרל"ג.

ולא פעל כ"א . . בחי' שמיעה: בדי"ה וכתבתם שבאה"ת עקב שם נרשם ע"ז: ואע"פ שמשא ממשך דעת לנשיא כמ"ש ונתתי עשב בשדר לבהמתך לנשמות שנקראו זרע בהמה, היינו כאילו רואה אבל רא"י ממש לא.

שמיעה מעלה היותר עליונה גם מבחי' רא"י כמו שהביא רבינו יונה ז"ל בשע"ה"ת שלו רא"י לזה מהד"ן זה סימא את עינו נותן לו דמי עינו, חרשו נותן לו דמי כולו, וחרשו זה אינו כמו חרש שבכ"מ שאינו שומע ואינו מדבר כ"א כאן פי' חרשו שמדבר רק שאינו שומע ומ"מ נותן לו דמי כולו, והטעם הוא ע"פ פשוט כיון שאינו יכול לשמוע כלל הרי אינו יכול לקבל הציווי מחבירו וא"כ אינו יכול להרויח ולהשתכר כלום, ולכן נותן לו דמי כולו. ולהבין ענין זה למעלה, כי הנה כל התומ"צ הם רק ציוויים צו את בני", כי כל עיקר התחברות אלקות עם נש"י הוא ע"י בחי' מלוכה כאשר עלה ברצונו אנא אמלוך ודרכו של מלך לצוות, שע"י הציוויים שורה ומתגלה מדת המלוכה, ולכן עיקר קיום המצות צריך להיות רק בכדי לעשות ולקיים הציווי של הקב"ה שלא לבקש שום טעם כלל כמו מצות ציצית ותפילין, אע"פ שנתגלה קצת טעם איך שנמשך ע"י המשכוח עליונות מאד נעלה, מ"מ א"צ להיות הקיום מצד הטעם וההמשכה כ"א רק כדי לקיים הציווי בלבד, מחמת היותו דבוק לבחי' א"ס בעה"ר"צ שז"ע הקדמת קבעומ"ש כמ"ש בדרושים הקודמים, ומכ"ש המצות שאין בהם טעם שנק' חוקים כמו פרה אדומה, והיינו כי שמיעה וקבלת הציווי בלבד מעורר למעלה יותר מבחי' הטעם של המצוה מפני שע"י שורה ומתגלה מדת המלוכה, וזהו כל עיקר ההתחברות של אלקות עם נש"י כו', וזהו שאמר שמואל לשאול הנה שמוע מזבח טוב, כי שאול הלך אחר הטעם והשאיר ממטיב הצאן להקריב קרבנות אשר קרבן הו"ע קירוב שמקרב ומייחד הכחות שלמעלה כו', וע"י הוכיחו שמואל הנה שמוע מזבח טוב שבחי' שמיעה וקבלת הציווי לבד בלי שום טעם כ"א מחמת היותו דבוק לבחי' א"ס בעה"ר"צ, זהו גבוה יותר מהקרבנות, שהם מבחי' טעמים דחכ'.

רפג

ועפ"ז יובן איך שיש בבחי' שמיעה מעלה היותר עליונה גם מבחי' רא"י
 שהוא מה שביקש משה ואראה את הארץ, דהנה כל הנביאים
 נתנבאו בכה, ואפי' משה שנתנבא בזה מ"מ כתיב וראית את אחורי אבל לפני

רבינו יונה ז"ל בשע"ה"ת שלו . . . חרשו נותן לו דמי כולו: הובא באוה"ת ואתחנן שם (כרך ה) ע'
 איתתקצט. שם (כרך ה) ר"ע כירעט. ועוד.

עיקר קיום המצות . . . שלא לבקש שום טעם כלל: ראה לעיל ד"ה ויקח קרח. וש"נ.
 כמ"ש בדרושים הקודמים: לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. ד"ה ראשית עריסותיכם. ד"ה ויקח קרח. ד"ה
 וידבר גו' מנחם.

כי שמיעה וקבלת הציווי בלבד מעורר למעלה יותר: בד"ה זה שבאוה"ת עקב שם נרשם ע"ז: קבלת עול
 ושמיעה שהיא בלי טעם גדול מראי, ואין צריך לבקש טעם למשל כשאחד קשור ומדובק לחבירו אינו מבקש
 שום טעם.

הנה שמוע מזבח טוב: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קל. ס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' ה [נכה"מ שם].
 מאמרי אדה"מ"צ נ"ד ע' א. אוה"ת בשלח ע' תלט ואילך. לקמן ד"ה ויקהלו ע' שפא. וככ"מ.
 לפני לא ידא . . . חכם ער"ף מנביא: בד"ה זה שבאוה"ת עקב שם נרשם ע"ז: לפני לא ירא, חכ' נק'
 פנים.

לא יראו, והיינו דוקא בבחי' ראי' והשגת המהות ממש, אבל בבחי' שמיעה וקבלת הציוויים לבד כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום אנכי מי שאנכי, וזהו מצוך ל' ציווי וגם לשון צוותא וחיבור, והיינו שע"י קיום הציווי נמשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי ממש. וזהו ע"ד משארז"ל חכם עדיף מנביא אע"פ שנבואה הוא בחי' ראי' שא' ואראה כו', וחכם הוא רק בחי' שמיעה והשגת המציאות לבד, מ"מ ע"י בחי' שמיעה יוכל להשיג בבחי' עליונות יותר מהנביאים שנתנבאו רק בכה, דהן אמת אם הי' יכול לראות בבחי' ראי' מה שהוא משיג, הי' בחי' הראי' יותר גבוה הרבה, אך הנה בבחי' ראי' אי"א להיות מושג בחי' אלו וכמ"ש לפני לא יראו כו', שלכן כל הנביאים נתנבאו בכה, אבל בבחי' שמיעה הוא קבעומ"צ שאחר ההקדמה כללית דקבעומ"ש הרי בחי' פרטי הרצונות דתומ"צ הרי הם נמשכי' מבחי' אנכי מי שאנכי ממש, והגם כי אינו רואה בחי' זו מ"מ הרי יש בחי' המשכה זו בהם כו'.

וְזָהוּ און ששמעה על הר סיני כו' כי לי בני' עבדים, שהעיקר צ"ל רק בחי' שמיעת הציווי שיקבל עומ"ש ועומ"צ, שהו"ע קבלת הציוויים לבד בלי שום טעם, עבודת עבד, וזהו כי לי בני' עבדים, וע"י בחי' שמיעת הציווי לבד יומשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי ממש שלמעלה מבחי' בריאת העולם שנברא בבי"ת כו' וכיון שקנה אדון אחר לעצמו אפי' ישראל, אי"כ פגם בבחי' שמיעה זו, ולכן ורצע אדוניו את אזנו כו'. אך למה אל הדלת דוקא, הענין כי הדלת הוא בחי' דבור העליון כמו הדלת שע"י יוצאין לחוץ, כמו"כ הדבור שגילוי השכל והמדות מאדם לזולתו הוא רק ע"י הדבור, וכמו"כ למעלה כל ההתגלות הוא ע"י הדבור ולכן נק' דלת, ולכן הציוויים אעפ"י ששרשם מבחי' אנכי אשר אנכי מצוך היום, מ"מ התגלות הציוויים הוא ע"י הדבור עליון דוקא וכמ"ש כאשר דבר מלך שלטון, שהתגלות המלוכה הוא ע"י ציוויים, וגילוי הציוויים הוא ע"י הדיבור ולכן דבר מלך שלטון, וכמו"כ למעלה שהתגלות הציוויים הוא ע"י דבור עליון, וכמו במ"ת דכתיב וידבר אלקים כו' אנכי הוי' אלקיך, שאעפ"י שהגילוי הי' מבחי' אנכי, מ"מ המדבר הי' שם אלקים בחי' מל' דבור העליון, וא"כ מוכן שבבחי' דלת ופתח העליון שם עיקר הציוויים דבחי' מלוכה עליונה כו', וזהו והגישו אל הדלת דוקא כי כיון שפגם בבחי' שמיעה וקבלת הציוויים אי"כ כל הפגם שלו הוא במקום הזה דבחי' דלת דוקא כמ"ש לשמוע בקול דברו שהוא בחי' דלת העליון שנק' דברו וכמ"ש בזהר שמיעה בהאי אתר תליא, ולכן והגישו אל הדלת דוקא.

מצוך ל' ציווי וגם לשון צוותא וחיבור: ראה אה"ת בשלח ע' תלב. וראה גם לק"ת חוקת נו, ג. פנחס עה. א. מסעי צב, ג. לעיל ד"ה אר"י יחא חלקי. ד"ה זאת חוקת ה' - נח' בלק"ש ח"ז ע' 30 ואילך. חכם עדיף מנביא: ראה כבי' אנה"ק ס"ט (קכז, ב). לק"ת פקודי ה, טע"ד. ויקרא ה, טע"ד. ועוד. הדלת הוא בחי' דבור העליון: ראה אה"ת חנוכה שכת ב. ואתחנן שם ע' ב"פ. לשמוע בקול דברו: בדי"ת זה שבאה"ת עקב שם נרשם ע"ו: לשמוע בקול דברו, קול הוא פנימות הדיבור שהתגלות אנכי הוא דוקא כדיבור וכשמיעה קבע"מ.

ועתה צ"ל מהו השייכות ענין דלת ומוזוזה לפי שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המוזוזה שמטעם זה דוקא ורצע אל הדלת. והענין הוא דארו"ל במד"ר המשקוף זה אברהם, שתי המוזוזה הם יצחק ויעקב, כי תח"ן זהו קו הימין ובג"ה קו השמאל, וזהו ענין ב' המוזוזה ב' קוין כו', והמשקוף שעל שתי המוזוזה הוא הבחי' עליונה שלמעלה מב' קוין שמחבר הב' קוין, כענין עושה שלום במרומיו שיתחברו בחי' מים ואש שהם שני הפכים כו', והיינו כי משקוף הוא בחי' גבוה מאד כמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל הרי שהשקיפה הוא מבחי' מעון קדשך מבחי' השמים מקיפים עליונים, ואברהם זכה לבחי' זו ע"י מצות מילה כמ"ש מי יעלה לנו השמימה בחי' השקיפה כו' מן השמים, ולכן מילה ברת' והוי' בס"ת, ואברהם ה' הראשון שנימול ע"כ כתיב בעצם היום הזה נמול כו' פי' שנמול למעלה בחי' ומל הוי' כו', ולכן זכה לבחי' מי יעלה לנו השמימה ולכן הוא בחי' משקוף כו', והנה זהו המשקוף והב' מוזוזה שהם ג' אבות, אבל הדלת והפתח עצמו זהו בחי' דוד בחי' מל', ולכן אמר דוד ארוממך ה' כי דליתני שהוא בחי' דלת ופתח שע"י יומשך הגילוי מבחי' חכמה שבעולם העליון לעולמות התחתונים דב"ע ולכן נק' דלת כנ"ל. והנה ביצ"מ כתיב ופסח ה' על הפתח שזהו בחי' דילוג וכמ"ש קול דודי מדלג כו', והיינו כי עפ"י סדר ההשתל' הדבור מקבל מהמדות, והמדות מהשכל שזהו ענין הפתח עם המשקוף ובי' המוזוזה, אבל ביצ"מ הרי ה' הגילוי שמלמעלה מסדר השתל' בחי' נגלה עליהם מלך מלכי המלכים, וכתיב אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו', והי' גילוי הזה בבחי' ופסח ה' על הפתח דוקא, ולכן נק' החג פסח ע"ש הדילוג הגדול הזה, וזהו דלת ומוזוזה שהיו עדים כו', פי' כי בשעת יצ"מ ה' הגילוי הזה שמלמעלה מסדר השתל' בבחי' הדלת שהיא בחי' מל' בבחי' אתעדל"ע מצ"ע שהרי ישראל היו אז מושקעים במי"ט שע"ט ולא ה' יכול להיות אז אתעדל"ת ומי"מ ה' הגילוי מבחי' אנכי ממש בבחי' דלת ופתח בדרך אתעדל"ע לבד, א"כ יש ליקח ק"ו שע"י בחי' און ששמעה דהיינו ע"י קבלת עומי"צ שהוא ענין שמיעה וקבלת הציוויים לבד מחמת היותו דבוק לבחי' אוא"ט בעהר"צ שבדואי

רפה

דארו"ל . . המשקוף זה אברהם: הבא להלן ראה בארוכה אהיה חנוכה שם שחכ א ואלך. ואתחנן שם ע' בירעט ואלך. וראה גם סד"מ תרכ"ו (הוצאת תשמי"ט) ע' קמה.
שתי המוזוזה הם יצחק ויעקב: כד"ה זה שבארה"ת עקב שם נרשם ע"י: יעקב י"ד עקב קו הימין, גם אותיות יבקע. יצחק כמעלת הוהב על הכסף (וראה אה"ת חנוכה שם שלד, א).
השקיפה ממעון קדשך . . השמים מקיפים עליונים: בארה"ת עקב שם נרשם ע"י: השקיפה ממעון קדשך מן השמים, שיש בחי' שמים כמי"ש שמעי שמים והאויני ארץ, ופסח בחי' האוינו השמים ותשמע ארץ, ויש בחי' שמי השמים בחי' מקיפים, וזהו בחי' השקיפה כו' מן השמים שזה כולל כל המקיפים העליונים. והפתח עצמו . . בחי' מל': ראה תרי"א ס"פ סקצ מג, ד. לקי"ת שה"ש טו, ב. אה"ת בא (כרז ז) ע' ב'תרלח ואלך, וארה"ת חנוכה שם שחכ ב. ואתחנן ע' שג.
כי דליתני . . בחי' דלת ופתח: ראה גם אה"ת יגש תתקפו, ב. נ"ך ס"ע ט"י-כ.
ביצ"מ . . ופסח ה' . . בחי' דילוג: ראה בארוכה לקי"ת שה"ש טו, סע"א ואלך.

ספר תרכ"ט

שט

יומשך הגילוי מבחי' אנכי שלמעלה מסדר השתלשלות, ולכן הדלת והמזוזה הם עדים שע"י שמיעה וקבלת הציוויים של המצות יומשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי, וכשפגם בבחי' שמיעה זו הרי זה פגם גדול מאד ולכן ירצע אל הדלת כו' לפי שהם עדים וכנ"ל.

ועתה נבוא לענין מזוזה, כי הנה המזוזה הוא רק הב' פרשיות שמע והא"ש שהו"ע קבלת עומ"ש וקבלת עומ"צ, וא"כ המזוזה זהו בחי' שמיעה כאלו רואה כו', ולכן כשקובעה על פתח ביתו הנה עי"ז נעשה העלאה מכל ביתו וקנינו שיהיו בטלים לבחי' אחד, וכענין ואספת דגנך דגבי ק"ש שיתאסף הכל לבחי' אחד, ע' בד"ה מי כמוכה באלים ובסד"ה ויגש אליו יהודה מענין וסדר הנהגת מו"מ, ובד"ה זכור את יום השבת מענין מו"מ באמונה, ובד"ה כ"י יש להם חלק לעוה"ב, והיינו שבכל הדברים שבביתו וקנינו יהי' אצלו בחי' שמיעה שיקבל על עצמו עומ"ש ולקיים בהם הציוויים של המצות. והנה לכן ע"י המזוזה שהוא בחי' שמיעה הנ"ל נמשך הצוותא וחיבור מבחי' אנכי שלמעלה מהשתל', וזהו ענין השמירה שנמשך ע"י המזוזה בחי' ה' ישמר צאתך ובואך, והיינו בחי' לא ינום ולא יישן שומר ישראל, כי לפעמים כתיב עורה למה תישן הוי', אבל בחי' שומר ישראל הוא בחי' עינא פקחא דלא נאים, והיינו כי השמירה שנמשך ע"י המזוזה הוא מבחי' אנכי שלמעלה מש' הוי' ובשם הוי' יש בחי' שינה, אבל בחי' אנכי הר"ע עינא פקחא דלא נאים.

והנה מזוזה הוא ב' תיבות זו זה, והיינו כי נש"י נק' זו עם זו יצרתי לו כו' והקב"ה נק' זה זה אלי ובלוחות כתיב מזה ומזה הם כתובים, והנה זו לשון נקבה וזה לו זכר והיינו כי זו נק' כשמקבל מבחי' זה, ולכן מה שנש"י נק' עם זו הוא מצד הקבעומ"ש ועומ"צ לפי שמקבלים עליהם הציווי מבחי' זה אלי כו'. והנה פי' עם זו יצרתי לי ידוע כי אין מלך בלא עם פי' עם מלשון

כשקובעה על פתח ביתו . . . הטלחה מכל ביתו: ראה גם תרי"א מקץ מב, סע"ג. אה"ת תנוכה שם שלד, א. אה"ת קרח ס"ע תשב. סה"מ תרכ"ז ע' קמו. עטר"ת ע' קמה. תרפ"צ ע' קפ. ועוד. וראה גם לעיל סד"ה ריקח קרח.

בד"ה מי כמוכה . . . ובסד"ה ויגש אליו: תרכ"ט.
ובד"ה זכור את יום השבת: סה"מ תרכ"ז ע' קכ. וראה גם אה"ת יתרו ע' תתקנב. לעיל ד"ה שה תמים.
ובד"ה כ"י יש להם חלק: סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמי"ט) ע' קסט וע' קעא.
לא ינום ולא יישן . . . עינא פקחא דלא נאים: ראה בארוכה מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ס"ע קצח ואילך.
אה"ת נ"ד (כרד ג) ע' אישפ ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' יב ואילך. עור"ת ע' סא ואילך. תרפ"ג ע' ס ואילך.
סה"מ קונטרסים ח"ב ערה, ב ואילך. ועוד.
והנה מזוזה הוא ב' תיבות זו זה . . . עם זו יצרתי: הבבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בארוכה אה"ת תנוכה שם שלא, סע"א ואילך. ואחתנו שם ס"ע ברפג ואילך.
והנה פי' עם . . . מלשון עוממות . . . גם עוד פי' . . . עם מלשון עמיא: ראה אה"ת ואחתנו שם ע' ברפג:
עם לי עוממות כו', איכה יועם זהב ופירשי' יועם כהה דתרגום כהה עמיא, וכן ביחזקאל (לא, ח) ארזים לא

עוממות, שיש גחלים לוחשות שהאש מתלהטת עליהם בגילוי, וגחלים עוממות היינו שנתעלם האש בתוכם ואין נראה מבחוץ אבל בפנים ישנו כי לא נכבה עדיין כו', וענין גחלים לוחשות למעלה הו"ע ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת, וא"כ הם בתכלית הביטול והיחוד האמיתי, ולכן בבחי' זו לא שייך בחי' מלוכה עדיין כיון דאיהו וגרמוהי חד כו', וזהו אין מלך בלא עם עם דוקא בחי' עוממות, והיינו בבי"ע שנתעלם האש ושלהבת י"ה ועי"ז נעשים בחי' יש ודבר נפרד, ולכן שייך עי"ז מלוכה. גם עוד פי' עם כמ"ש במשה ולא כהתה עינו ופי' בתרגום ולא עמא עינו, וא"כ עם מלשון עמיא כו' שהו"ע הכהות שבעין דהיינו מה שנדמה ונראה העולם כאלו הוא יש ודבר נפרד, אעפ"י שבאמת אין עוד מלבדו כו' ולכן על בחי' עם דוקא שייך מלוכה, אך היינו דוקא כשהעם הוא בבחי' ביטול דהיינו אע"פ שהם בחי' יש ודבר נפרד מ"מ הם בבחי' ביטול היש לגמרי, והיינו שמקבלים עליהם עומ"ש ומקבלים הציוויים דבחי' מלך כו', ואזי נק' עם זו שבטלים לבחי' זה אלי. והכח הזה שגם בבחי' עם עוממות יוכל להיות ביטול היש הוא לפי כי חלק הוי' עמו שגם בחי' עמו הוא חלק ממש הוי' שיש שם הוי' בכא"א, ועי"ז הוא כח הביטול להיות עם זו. וזהו עם זו יצרתי לי, לפי שהם עם זו שמקבלים עליהם הציווי מבחי' זה ע"כ הם לי ממש כמ"ש אשרי אדם שומע לי שהשמיעה מגיע בבחי' לי ממש שהוא עצמות אוא"ס בבחי' אנכי מי שאנכי, תהלתי יספרו שע"י שהם עם זו ממשיכים בחי' תהלת, ותהלתי אחטם לך חוטמא בחי' ריח שהוא מקיף עליון שלמעלה מהכלים דע"ס, וברבות פי' אחטם לך לשון חותם, והיינו כמו ענין החותם הוא שכל יקרב זו לקרות כו', כמו"כ צריך להמשיך מלמעלה החותם שהוא ענין השמירה מהרע שלא יוכל לקרב לגבי האדם, וזהו ענין המזווה כמ"ש לשמור מזוזות פתחי, שע"י המזווה נמשך השמירה מלמעלה ה' ישמר צאתך ובואך שהשמירה היא מהרע וכנ"ל, ונק' ג"כ חותם וכענין פותח בברוך וחותם בברוך, וז"ש בת"ז מזוזות זו מות, שהמות הוא הרע יהי' זו ומרוחק מהבית שלא יוכל ליקרב כנ"ל.

רפז

ועתה יובן ענין וכתבתם על מזוזות ביתך, דלכא"ו הרי קיום ובנין הבית שהוא בחי' דבור העליון הוא כמ"ש בחכ' יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חזרים ימלאו, וא"כ מהו עוד ענין קביעת המזווה בבית. אך הענין הוא כמ"ש אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, אע"פ שהם בונין אותו

עממוהו פירשי' לא כהו תארו, והמ"צ כ' עממוהו ענין הסתר וכסוי, ולפירשי' כהו זהו כענין מ"ש לא כהתה עינו, ותכחז עינו מראת. ע"כ.

ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת: ראה המשך מים רבים תרליץ פסיד ואילך. דרמ"צ קפכ, א ואילך. ובכ"מ.

כי חלק הוי' עמו . . . שיש שם הוי' בכא"א: ראה בארוכה לעיל ד"ה וידבר גוי' אנכי, וד"ה בונה ירושלים. ושי"ן.

החותם הוא שכל יקרב זו: ראה גם חו"א בראשית ו', ג. לעיל ד"ה צדקת פרונו.

ספר תרכ"ט

שיא

שממשיכי להיות בחכמה יבנה כו' ובתבונה כו' והיינו ע"י תושב"כ ותושבע"פ ותפלה כו' מ"מ אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו כו', והיינו כי כל הנ"ל הוא רק המשכות או"פ בחי' חכמה ותבונה ודעת, אבל עיקר השמירה וקיום הבנין הוא כשה' יבנה בית היינו שיומשך בחי' מקיף עליון על הבית וכמ"ש אח"כ אם ה' לא ישמר עיר כו' שהשמירה מבחוץ בחי' מקיף שהמשכת המקיף זה הוא מלמעלה מסדר ההשתל, והיינו מבחי' אנכי שלמעלה מבחי' חכ' ותבונה ודעת, וע"י מקיף זה הוא עיקר השמירה וקיום הבנין דבחי' בית עולם הדבור עליון, ובחי' שמירה והמשכת מקיף זה בהבית נמשך ע"י המזווה דוקא לפי שהיא בחי' שמיעה וקבלת עומ"ש קבלת הציוויים לבד בלי שום טעם לכן נמשך ע"י מבחי' אנכי כו' שלמעלה מהשתלשלות כנ"ל באריכות, וא"כ ע"י בחי' שמיעה דמזווה נמשך בחי' גבוה יותר.

רפח

בט"ד, שיפראה, ר"ח אלול, ת"ט.

אחרי ה' אלקיכם תלכו כו' ובו תדבקו, שיש בפסוק הזה ט"ו תיבות, וכן בברכת כהנים יש ג"כ ט"ו תיבות, וכן בפסוק את ה' האמת היום יש ג"כ ט"ו תיבות, ובישתבח אנו אומרים ט"ו שבחים כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהלים, וצ"ל מה"ע מספר ט"ו, וגם מצינו בפסוק זה דאחרי ה' אלקיכם תלכו ה' ואוי"ך, ואותו תיראו ואת מצותיו תשמורו כו' וצ"ל מהו ענין החמשה ואוי"ך אלו. הנה כתיב וזכרתי את בריתי יעקב כתיב מלא בוא"ו, ופי' רש"י ז"ל בחומש שחמשה פעמים נא' יעקב מלא בוא"ו, וכנגדן באל"י נא' ה' פעמים חסר וא"ו, והוא לפי שיעקב נטל הוא"ו מאל"י במשכון שיבוש לבשר הגאולה לבניו, וצ"ל מה"ע מה שנטל הוא"ו, וגם מפני מה הוא"ו דוקא.

ויובן בהקדם משארז"ל ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו וכי אפשר להלוך אחר הקב"ה אותו שנא' בו בים דרכך ושבילך במים רבים והאיך אפשר לילך אחריו, אלא מה הוא לא נתעסק אלא במטע תחלה שנא' ויטע ה' אלקים גן בעדן, אף אתה אל תתעסק אלא במטע תחלה הה"ד כי תבואו אל הארץ

השמירה וקיום הבנין . . . אם ה' לא ישמר עיר: ראה לקי"ת ראה ל, ד, לא, ג, ועוד.

אחרי . . . תלכו: ראה עניני המאמר בקיצור, באוה"ת ראה ט"ע תר"ג ואילך [וע"ש ע' תשי: וע"ד הצעת הדרוש כו' שכנראה הוא היסוד למאמר זה]. המאמר הובא ונת' בד"ה זה תשכ"ט. וראה גם ד"ה והכריח התיכון באוה"ת תרומה ע' אק"ח ואילך.
ויבין בהקדום משארז"ל: ראה גם אוה"ת ראה ע' תשג וע' תשו. ואוה"ת תרומה שם ט"ע איתמכב.

ונטעתם כל עץ מאכל, וזהו אחרי ה' אלקיכם תלכו לילך אחר מדותיו והנהגותיו, משמע מזה שהנטיעה היא מעלה יתירה כו' וצ"ל הלא ארז"ל ג' היו להוטיין אחר האדמה קין ונח ועו"ו, בקין נא' וקין ה' עובד אדמה, נח נא' ויחל נח איש האדמה, בעו"ו נא' כי אוהב אדמה ה' משמע שענין שהיו להוטיין אחר האדמה אין זה נחשב למעלה כ"א לגרועותא, והרי נטיעה היא בכלל עבודת אדמה, ולמה בנטיעה אמרו מה הוא לא נתעסק אלא במטע תחלה אף אתה לא תתעסק אלא במטע תחלה.

אך הענין הוא דהנה התורה נק' בשם נטיעה, וכמ"ש וחי עולם נטע בתוכינו, ולכן נק' חיי עולם, דהנה התפלה נק' חיי שעה וכמשארז"ל רבא חזיא לרב המנונא דקמאריך בצלותא כו' מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, שהתפלה נק' חיי שעה, ולהבין מהו ענין חיי שעה, הענין הוא כי שעה הוא בחי' זמן שהוא בחי' מל' היינו בחי' מקור ושרש הזמן מלך ומלך, וזהו חיי שעה דהיינו החיות של שעה שהיא מחי' את הזמן ומקום שהיא בחי' נפש וכמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור, כל עולמים הוא בחי' עולם, ודור ודור הוא בחי' זמן, וזהו מ"ש והר סיני עשו כולו, עשו"ו הוא ר"ת עולם שנה נפש, עולם הוא בחי' מקום ושנה הוא בחי' זמן, ונפש הוא בחי' החיות שמחי' את העולם וזמן, והנה נפש הוא בחי' אחרונה שמתלבש בהם וכמו שאנו רואים בנפש האדם שיש בו ה' בחי' נר"נ ח"י, ובחי' נפש היא בחי' אחרונה שמתלבש בדם להחיות אברי הגוף, וכמ"ש כי הדם הוא הנפש, משא"כ נשמה הוא בחי' שכל והשגה כאלקות וכמ"ש ונשמת שדי תבינם, וגם בחי' רוח הוא למעלה מבחי' נפש, כי רוח החיים היא בלב, משא"כ נפש הוא בכבד כו', וכך למעלה יש ג"כ ה' בחי' נר"נ ח"י וכמ"ש נשבע ה' בנפשו, אם ישים אליו לבו ורוחו ונשמתו אליו יאסוף, ובחי' נפש הוא בחי' אחרונה שהיא בחי' ממכ"ע שמתלבש בעולמות להחיותם כו', וזהו מ"ש בדור המבול לא ידון רוחי באדם לעולם, והיינו שמתחלה ה' מאיר בעולם בחי' רוח, וזהו שהיו מאריכין ימים הרבה, שיש שהיו חיים קרוב לאלף שנה, והיינו לפי שהי' מאיר בחי' רוח, וע"כ היו מאריכין ימים הרבה, משא"כ אחר חטא דור המבול כתיב לא ידון רוחי באדם לעולם שלא יהי' מאיר עוד בחי' רוח רק בחי' נפש לבד, וזהו מ"ש כלתה

רפט

התורה נק' . . . חיי עולם . . . התפלה נק' חיי שעה: ראה סידור עם דאית עג, ג ואילך. מאמרי אדה"א אתהלך לאנוני ע' פו ואילך. שערי תשובה ח"ב כו, א ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שטג ואילך. לעיל ד"ה ראשית עריסותיכם. ושי"ג.

עש"ו . . . עולם שנה נפש: ראה בכ"ז מאמרי אדה"א פרשיות ח"א ע' א ואילך. מאמרי אדה"א מצ' בראשית ע' נו ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' פט. תרכ"ח ע' קמד. אעתי"ר ע' קפד ואילך. פרי"ת ע' נד ואילך. תרפ"ז ע' סו ואילך. תרפ"ז ע' קמ ואילך. ד"ה בראשית ברא תשי"ג. ועוד.

בנפש האדם . . . ה' בחי' נר"נ ח"י: בכ"ז ראה בארוכה סה"מ תרס"ח ע' קמג ואילך. פרי"ת ע' רעט ואילך. וס"ע רמז ואילך. תשי"א ע' 82 ואילך. ושי"ג. שם ע' 88 ואילך. סה"מ קונטרסים ח"ב רפח, א ואילך. ועוד.

נפשי לחצרות הוי', והיינו שיש לבחי' נפש כליון ותשוקה להוי' לפי שהיא בחי' אחרונה ע"כ היא בבחי' כליון ותשוקה ליכלל בעצמותו כו', וזהו שנק' חיי שעה, שהיא רק בחי' נפש כו'. משא"כ תורה נק' חיי עולם שהוא בחי' נצחי', כי פי' של עולם זה היינו נצחי' וכמשארז"ל כ"מ שנא' לי אינו זו לעולם שפירושו נצחי', כך התורה נק' חיי עולם שהוא בחי' נצחי' שהיא למעלה מבחי' חיי שעה, ולזה ה' מתמה מניחין חיי עולם ועוסקי' בחיי שעה, כי תפלה הוא הכל רק בחי' חיי שעה רפאינו בדרך עלינו כו', ואף צצריך ג"כ להמשכת חיי שעה אך ע"י המשכת התורה שהיא חיי עולם ממילא נכלל בחי' חיי שעה כי יש בכלל מאתים מנה, ולזה תורתו אומנתו פטורי' מן התפלה, לפי שממילא נמשך בחי' המשכת חיי שעה שע"י התפלה.

ובזה יוכן מה שקחשיב במדרש לגריעותא מה שהיו להוטיין אחר האדמה, דהנה על פירות הארץ מברכינן בפה"א, דהיינו פרי שהאדמה מוציאה, וזהו ענין התבואה שהיא מבחי' אדמה, דהנה כתיב קדש ישראל להוי' ראשית תבואתה, תבואתה היינו תבואת ה', ה' הוא בחי' בהבראם בה' בראם, דהיינו ששרש התבואה נמשך רק מבחי' ה' אחרונה שהוא בחי' אדמה שהוא בחי' מל', וזהו פרי האדמה שנמשכין רק מבחי' מל' בחי' ה' כו', ועיקר תבואה הוא שעורים, כי חטה יש דיעה שהוא מין אילן עה"ד חטה היתה, ושעורה הוא בחי' שיעור ה' שנמשך מבחי' ה', וזהו משארז"ל במשנה בפסח על התבואה שאז הוא זמן קצירת שעורים, וכמ"ש שמור את חדש האביב וכתוב כי השעורה אביב כו', ובפסח שהוא הגילוי הראשון שאז יצאו מהגלות אז הוא המשכה רק לבחי' תבואה. משא"כ בעצרת הוא על פירות האילן, כי אילן הוא בחי' עץ, וכתוב כי האדם עץ השדה, אדם הוא בחי' אדם העליון שעל הכסא שהוא בחי' אדמה לעליון, רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא, ומלכא הוא בחי' עצמות אוא"ס ממש, והאדם הוא עץ השדה שהוא בחי' אילנא דחיי כו', ובעצרת שהוא זמן מ"ת אז הוא על פירות האילן לפי שאז הוא זמן גילוי בחי' אילנא דחיי שהוא בחי' עץ כו', וזהו שאז מביאין שתי הלחם מחטים לפי שהוא בחי' עץ, וגם חטה ד"ב אתון דאורייתא. וזהו ההפרש שבין חול לשבת, שבחול אינו מאיר רק בחי' מל' משא"כ בשבת שאז הוא עליות העולמות מאיר מבחי' אילנא דחיי כו'.

וזזהו ההפרש שבין אדמה לנטיעה. והנה קין ונח ועוזי' שהיו להוטיין אחר האדמה היינו שכל תשוקתם ה' להמשיך רק בחי' אדמה היינו החיות

תורתו אומנתו פטורי' מן התפלה . . שממילא נמשך . . חיי שעה: ראה בארוכה לעיל ד"ה ראשית עריסותיכם.

ראשית תבואתה . . בהבראם בה' בראם . . בפסח על התבואה: בכ"ז ראה אודות ראה שם ע' תשו. ובארוכה סה"מ תריל ע' קלג ואילך, וע' דה ואילך. ועוד.

ההפרש שבין חול לשבת . . עליות העולמות: ראה בארוכה לעיל ד"ה אריון פתילית ושמיים ושיג.

השייך לעולמות דהיינו בחי' שעורה שעור ה' ששרשם נמשך מבחי' ה' בחי' אדמה, וזהו מ"ש בנה ויחל נח איש האדמה שנעשה חול, כמו שאין ערך חול לגבי שבת כך אין ערך המשכה שמבחי' אדמה לגבי בחי' נטיעה וע"כ הוא גריעותא כו', משא"כ בחי' נטיעה שהוא המשכת מבחי' אילנא דחיי שהוא המשכת התורה ע"כ על בחי' נטיעה כתיב אחרי הוי' אלקיכם תלכו, מה הוא לא נתעסק אלא במטע תחלה וכמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם, שבבחי' ג"ע נמשך תוסי' אורות המשכה מבחי' ש' הוי', כי בריאת העולם ה' רק מבחי' שם אלקים שהוא בחי' מל' בחי' אדמה, משא"כ בג"ע כתיב הוי', ולזה נא' ויטע שהוא בחי' אילנא דחיי, אף אתם אל תתעסקו אלא במטע תחלה דהיינו להמשיך ג"כ בחי' שם הוי' כו', וזהו ונטעתם כל עץ גבול בגימ' הוי' אד', דהיינו להמשיך שם הוי' בשם אד' כו', והנה בחי' נטיעה שהוא אילנא דחיי הוא בחי' וי"ו כי תבואתה הוא רק בחי' תבואת ה', ובחי' נטיעה היא בחי' וי"ו כו', וזהו ענין הווי"ו שנא' בפסוק אחרי הוי' כו'.

ומעתה י"ל מה שיעקוב מלא בואי"ו דוקא ונטלו במשכון מאל"ה הענין הוא דהנה איתא בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות וי"ו שאות וי"ו נק' אות אמת שהוא בחי' תפארת, שתפארת נק' אות אמת, דהנה מדת החסד ומדת הגבורה אינן נק' אמת לפי שאמת הוא בחי' בלי גבול שאין לו סוף ממש משא"כ מדת החסד יש מדת הגבורה שהוא מנגד לחסד, וכן להיפך למדת הגבורה החסד הוא מנגד ע"כ אינן נקראי' אמת, משא"כ מדת התפארת שהוא רחמים נק' אמת, לפי שמדה"ר הוא סובל שניהם, אף שעפ"י דין אין ראוי לחסד וכדומה אעפ"כ מצד הרחמנות צריך להמשיך עליו חסד, נמצא שהוא סובל שניהם חסד ודין, וע"כ הוא אמת, וזהו ענין מדתו של יעקב שנק' איש אמת, וכמ"ש ויעקב איש תם לפי שהוא ה"י מרכבה למדת התפארת שהוא רחמים שהוא ענין וי"ו שנק' אות אמת כו' נמצא שיעקב הו"ע אות וי"ו.

רצא

ומעתה י"ל מ"ע יעקוב מלא בוי"ו, הענין הוא דהנה כתיב תתן אמת ליעקב שמבואר הקושי' באג"ה שהרי יעקב עצמו הוא אמת ומהו תתן אמת ליעקב, והענין הוא דהנה יש שני בחי' אמת וכמ"ש שפת אמת תכון לעד, שיש

ויחל נח . . . שנעשה חול: הוכח באוה"ת ראה שם ע' תשו ע"פ מד"ר פ' נח פל"ו.

חאכל בנימי הוי' אד': ראה אוה"ת שם ע' תשג - בשם המאירי את מ"ס סיוו.

ומעתה י"ל מה שיעקוב מלא: ראה אוה"ת ראה שם ע' תרחצ וע' תשג.

בואי"ו . . . וי"ו: בכתי' המעתיק שלפנינו (בס' תרכ"ט) כמה פעמים כתב ואי"ו באל"ף, וכמ"פ וי"ו בוד"ל.

דהנה כתיב תתן אמת ליעקב: בהבא להלן ראה אוה"ת ראה שם ע' תשו. שם (כרך ה') ע' בישט. וראה גם

לקרית מסעי צ"ג, ג.

שמבואר הקושי' באג"ה: סיו (קט, ב). וראה גם לקרית שמע"צ פג, א. סה"מ תרל"ד ע' רסד. לעיל ד"ה

ועשית צ"ץ ובכ"מ.

שני בחי' אמת . . . שפת אמת . . . אמה לאמיתו: ראה גם תניא פ"ג (ט, א). לקרית בהר מ. א. סה"מ

תרל"ז ח"ב ע' שטי"ב ובכ"מ.

רק בחי' שפת אמת, ויש בחי' אמת לאמיתו (וי"ל שהוא ג' בחי' שפת אמת, ואמת, ואמת לאמיתו). והענין הוא דהנה כתיב כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מלמטלמ"ע מאין ליש, שלמעלה הוא אין שאינו מושג ולמטה הוא היש, רק השיש הוא בטל לאין, וזהו הנק' רק שפת אמת לפי שהוא רק ביטול היש לבד שזה אינו אמת גמור, שהאמת הוא שהוא בטל במציאות ממש לפי שכולא קמי' כלי"ח, וע"כ נק' רק שפת אמת. וד"ע הוא מלמעלה למטה, שלמעלה הוא היש ולמטה הוא אין שכולא קמי' כלא חשיב שזה הוא האמת האמיתי שהוא ביטול במציאות ממש, וזהו תתן אמת ליעקב היינו שיומשך בחי' אמת לאמיתו בבחי' שפת אמת. או כמו שאנו רואים למטה בנפש האדם שיש בחי' אוי"ר תתאין דהיינו אוי"ר שמשיג הנפש מצ"ע ע"י התבוננות וע"י הקדמת שמע לזהא"ש שע"י בא לידי אהבה הוא בחי' אבה לשון רצון ותשוקה כו', ויש בחי' אוי"ר עילאין דהיינו אוי"ר שנמשך מלמעלה בבחי' אוי"ר תתאין, וזהו תתן אמת ליעקב שבבחי' אוי"ר תתאין נמשך בחי' אוי"ר עילאין כו'.

ולפי הנ"ל שהוא ג' בחי' שפת אמת ואמת לאמיתו י"ל שיעקב הוא מדת האמת לפי שיעקב בעל עולם האצ"י ששם הוא הגילוי שכולא קמי' כלא חשיב כו', ותתן אמת ליעקב היינו שיומשך מבחי' אמת לאמיתו כו'. והענין הוא דהנה כתיב היש בה עץ אם אין, והיינו שצוה אותם לראות אם יש בה עץ שהוא מלשון עצה ותושי' דהיינו שאינו מאיר בה רק בחי' חכ' לבד או אין שהוא למעלה מן החכ' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, שהוא למעלה מבחי' עץ חכ' שנק' אילנא דחיי שהוא בחי' חכ' וכמ"ש החכ' תחי', וזהו תתן אמת ליעקב היינו שנמשך מבחי' אין האמיתי שהוא בחי' כ"ע כו' כי יעקב הוא בריח התיכו המבריח מן הקצה אל הקצה, וזהו ענין יעקוב מלא בואיו, והיינו שהווי"ו הוא בחי' אות אמת, ויעקב הוא ג"כ אמת, וענין יעקוב מלא בוי"ו הוא בחי' אמת לאמיתו המשכה עליונה מאד מבחי' כתר. וזהו ענין אמן ואמן בגימ' יעקוב מלא בוי"ו והיינו כי אמן הוא בגימ' הוי' אד' שהו"ע מאכל שהוא רק המשכת ש' הוי' בשם אד' שהוא המשכה מבחי' אילנא דחיי מבחי' חיי עולם נטע בתוכינו שהוא בחי' נטיעה, וזהו מ"ש צדיק אוכל לשובע נפשו דהיינו שהוא רק המשכה לבחי' נפש שהוא המשכת שם הוי' בשם אד', אך אמן ואמן הוא בגימ' יעקוב בוי"ו שה"ע המשכת הווי"ו ביעקב שהוא למעלה מבחי' אילנא

א"ל דעות הוי' ד"ע וד"ת: בכ"ז ראה גם תרי"א יתרו סו, סע"א. לקרית ראה כג, סע"ד. דרושים לשמע"צ פג, א. שה"ש מו, ב. סידור עם דא"ח מד, סע"א. קכט, א. ובכ"מ.
 אהבה . . . אבה לשון רצון: ראה תרי"א מקץ לב, ג. לקרית נשא כו, ב. מסעי פד, ד. ובכ"מ.
 היש בה עץ אם אין: בהבא להלן ראה אה"ת ראה שם ע' תשג ואילך. וראה גם אה"ת תרומה שם ס"ע איתקלא. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שמב וע' שנג"ד. ובכ"מ.
 עץ שהוא מלשון עצה: ראה גם תרי"א ויקהל פט, ב. אה"ת תרומה שם ע' איתקב.
 שהווי"ו הוא בחי' אות אמת: ראה מאמרי אה"ת תקט"ה ח"א ע' שסח ואילך. ביאורו"ל להצ"צ ח"א ע' שיג ואילך. ובכ"מ.

דחיי, והיינו שהוא המשכה בשם הוי' עצמו. והו ענין תולדות מלא בשני וויין, כי הנה כתיב אלה תולדות השמים והארץ מלא בשני וויין ואח"כ כל תולדות הוא חסר ויין, רק אלה תולדות פרץ שהוא קאי על משיח כתיב ג"כ מלא בשני וויין והיינו שענין השני וויין הוא כמו יעקוב מלא בויין, כי יעקב הוא בחי' אמת ויעקוב מלא הוא בחי' אמת לאמיתו, וכך הויע תולדות מלא בשני וויין שהוא המשכת בחי' ויין עילאה שהוא אמת לאמיתו בבחי' ויין תמאה.

ועתה י"ל מה שיעקב נטל את הויין במשכון מאליו, והענין הוא דהנה אי' במ"מ של הביי שאליו הנביא הוא בחי' שם הוי' רק ששם יוד ה"א ויין הם מקורבים וה' אחרונה הוא מרוחק כו' שהוא בתיבה אחרת. והענין הוא דהנה כתיב שלח אורך ואמתך ודרשו במדרש שלח אורך ואמתך קאי על משיח ואליו הנביא, אורך זה משיח וכמ"ש שמו למאור, ואמתך הוא אליו, דהנה באליו כתיב והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם והיינו כי אבות הוא בחי' י"ה ובנים הוא בחי' ו"ה בחי' מדות כו', והנה בגלות כתיב אין השם שלם שאינו מאיר בחי' י"ה בו"ה אך באליו כתיב והשיב לב אבות על בנים היינו שעי' אליו יומשך שיהי' השם שלם ויהי' התגלות בחי' י"ה בו"ה, והיינו שהוא ממשיך בחי' י"ה עצמו בו"ה, ששורש המשכה זו הוא מהכתר, וזע' ואי' עילאה שנמשך בויין תמאה תולדות מלא בשני וויין, והו שנק' אליו אמתך שהוא בחי' אמת לאמיתו כו' לפי שהוא ממשיך התגלות בחי' אמת לאמיתו כו', והו שנטל יעקב את הויין במשכון מאתו כדי שיבא ויבשר את בניו כו'.

ומעתה י"ל מהו ענין חמשה וויין שבפסוק זה, הענין הוא דהנה ארז"ל כל המשמה את החתן זוכה לתורה שנתנה בה' קולות, והנה קול וויין הם בחי' אי' כי ויין הוא המשכה וקול הוא ג"כ בחי' המשכה. ולהבין מהו ענין ה' קולות, הענין הוא דהנה ה"פ קול בגימ' פרת, והנה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לד' ראשים כו' ושם הנהר הרביעי הוא פרת וארז"ל הוא פרת דמעיקרא, דהיינו שהוא הנהר היוצא מעדן כו'. והנה ארז"ל ונהר יוצא מעדן מה שמו של הנהר יוכל שמי', יוכל הוא בחי' מער החמשים דבינה שאפי' משה לא זכה לשער הנוץ דבינה, וכמ"ש ותחסרהו מעט מאלקים, נשיב נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חוץ משער הנוץ דבינה כו' והיינו

אלה תולדות השמים והארץ מלא . . . אלה תולדות פרץ . . . גי' מלא: ראה אודות ראה שם ע' תרצ"א.
 שם (כרך ו) ע' בישכנ. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שידת. סה"מ מלוקט ח"ב ע' קא. ח"ג ע' ח. ובכי"מ.
 ועתה י"ל: בהבא להלן (עד סוף הפסקה שלאח"י) ראה אודות ראה שם ס"ע תרצ"ו ואלך.
 וה' אחרונה . . . שהוא בתיבה אחרת: ראה אודות ראה שם ר"ע תרצ"ז: וה' אחרונה הוא במיבת הנביא או התשכ"י.
 בגלות . . . שאינו מאיר בחי' י"ה בו"ה: ראה גם לעיל ד"ה ככה תכנה וד"ה בונה ירושלים.
 ונהר יוצא מעדן . . . יוכל שמי': ראה אודות תרומה שם ע' אתיקט. לקיפת שה"ש לט, א. לעיל ד"ה בונה ירושלים.

ששער הנרין דבינה הוא מחבר בחי' אין ויש שהוא בחי' חר"ב, שהוא בחי' גבוה מאד כו', שכל מחבר צריך שיהי' למעלה משניהם, והיינו שנשער הנרין דבינה הוא התגלות הכתר כו', כי התגלות ע"י הוא בבינה כו', והנהר היוצא מעדן הוא בחי' וי"ו עילאה יעקוב מלא, בחי' אמת לאמיתו כו' ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים, והיינו שיש שי"ן של ג' ראשים ויש שי"ן של ארבע ראשים, שי"ן של ג' ראשים הוא בחי' הגי'ת ושי"ן של ד' ראשים הוא תגת"מ שהוא בחי' רגלא רביעאה של דוד מלכא, והיינו שהוא המשכה מבחי' נהר בבחי' מדות ומל'. והנה פרת הוא דמעיקרא שהוא בחי' הנהר היוצא מעדן ממש והוא בגימ' ה"פ קול, והיינו שאח"כ נמשך בבחי' ד' ראשים ג"כ, וזהו יפר"ד שהוא פשט רמז דרוש סוד שנמשכה התורה בבחי' פרד"ס, וזהו ענין ה' קולות היינו עצמות הנהר כמו שהוא ומה שנמשך אח"כ בבחי' ד' ראשים, וז"ע ה' ווי"ן שהוא ג"כ בחי' זו, וזהו כל המשמה את החתן זוכה לתורה שנתנה בה' קולות והיינו כי חתן הוא חות דרגא דהיינו שכדי להמשיך בחי' הוי"ו לה' הוא בחי' ירידה ולזה צריך לשמח את החתן שה"ע המשכת בחי' י"ה בוי"ה וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועים יום יום שהוא בחי' חר"ב וכשנמשך מבחי' שעשועי' בהוי"ו ונעשה שמחת חתן אז הוא יכול להיות חות דרגא לימשך למטה בה' כו', וזהו זוכה לתורה שניתנה בה' קולות כי התורה היא בחי' וי"ו כי תורה נק' חיי עולם נטע כו' שהוא בחי' וי"ו אות אמת כו' ונמשכה בה' קולות שה"ע נהר היוצא מעדן ומשם יפרד בבחי' פרדס כו', שה"ע אחד עם שמחת חתן כו'.

אך הנה כתיב הקל קול יעקב קלא קדמאה חסר וי"ו, והענין הוא דהנה עתה בחי' כלה אין לה קול, והיינו לפי שאינו מאיר עתה בחי' הוי"ו בה', וזהו שיר"ד ה"א וי"ו שבאלי' מרוחק מה' אחרונה, רק לעיל' כתיב מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה קול חתן כו' וקול כלה שגם לכלה יהי' בחי' קול, והיינו לפי שיהי' גילוי בחי' וי"ו ממש בבחי' כלה, ודרך כלל הקל קול יעקב קאי על בחי' תורה ותפלה, תורה היא בחי' גילוי וי"ו, ותפלה היא בלחש וחשאי וכמ"ש וקולה לא ישמע וע"כ כתיב הקל קדמאה חסר וי"ו וקלא בתראה הוא מלא וי"ו לפי שבתורה הוא בחי' גילוי בחי' וי"ו שנק' חיי עולם כו'. והנה בחי' ט"ז תיבין שנמצא בפסוק זה, הענין הוא לפי שט"ז הוא בחי' י"ה, והיינו שהווי"ן נמשכי' מבחי' י"ה שמקור ההמשכה הוא בחי' י"ה, וזהו ג"כ ענין ט"ז שבחיים שבישתבח לפי שמקור ההמשכה הוא מבחי' י"ה כו'.

ששער הנרין . . . מחבר בחי' אין ויש . . . חר"ב: ראה בארוכה לקו"ת במדבר יב, א ואילך.
 שי"ן של ג' ראשים ויש שי"ן של ארבע ראשים: ראה סידור עם דאית יד, ב [ננדפס גם בבניאוהיו קנז, ד].
 פרת . . . בגימ' הי"פ קול . . . יפר"ד שהוא פשט רמז דרוש סוד: ראה אה"ת ראה שם ע' תרחצ.
 חתן הוא חות דרגא: ראה גם לקו"ת שה"ש א, א. סה"מ מלוקט ח"ד ע' פכ הע' 52. ובכ"מ.
 עתה בחי' כלה אין לה קול . . . רק לעיל': ראה לעיל סד"ה ויגש. ושיני.
 הקל קול יעקב קאי על בחי' תורה ותפלה: ראה סידור עם דאית יט, סע"א ואילך. ועוד.

והנה בזה יובן ענין מ"ש בשה"ש שמאלו תחת לראשי ב"פ שה"ע ארבע הידות יהי' לכם, והענין הוא דהנה בת"י מפרש שמאלו תחת לראשי הראשון קאי על יצ"מ, שמתחלה בשעת יצ"מ הי' שמאלו תחת לראשי שנתעלו לבחי' ראש שנק' ישראל לי ראש, ואח"כ וימינו תחבקני מפרש שהוא המן וענני כבוד כו', ואח"כ נא' על משכבי בלילות שהוא ענין גלות כו', ואח"כ כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שהו"ע הגאולה שיהי' לע"ל, שהגאולה שלע"ל נק' קץ הימין, והיינו שעתה אף שנא' וימינו תחבקני מ"מ אעפ"כ אח"כ הי' בחי' גלות והיינו לפי שנא' השיב אחר ימינו, והיינו לפי שאית ימין ואית ימין דהיינו אית חסד ואית חסד, אית חסד דאקרי חסד עולם ואית חסד דאקרי רב חסד, והנה בחי' חסד עולם יכול להיות השיב אחר ימינו, וזהו מ"ש ואמר חלתי היא שנות ימין עליון, והיינו מה שחלתי בגלותא זהו לפי ששנות ימין עליון שנעשה שינוי בבחי' ימין לפי שהוא בחי' השיב אחר ימינו, אך הגאולה דלע"ל נק' קץ הימין והיינו לפי שהוא הגילוי שמבחי' רב חסד דלית שמאלא בהאי עת"י וע"כ לא יהי' בבחי' גאולה זו שום שינויים כלל, וזהו מה שאנו אומרים בנעילה של יו"כ כתר המיומן דהיינו שכולו ימין דלית שמאלא בהאי עת"י ולע"ל יהי' גילוי בחי' ימין זה שהוא בחי' רב חסד כו', ע"י הקדמת שמע דעכשיו כמשנת בדרושי הקודמים, וכ"ז יהי' כשאחרי הוי' אלקיכם תלכו כו', ואח"כ ובו תדבקון שיתאחדו עם אלקות ממש שיהי' לאחדים וד"ל.

בס"ד. ש"פ שופטים, ד"ט.

רצה

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך כו' ובערת הרע מקרבך, וצ"ל ענין האזהרות שמוהיר בכמה מקראות בסדרה זו וכמ"כ בכ"מ לבער

והנה בזה יובן . . . שמאלו תחת לראשי ב"פ: כהבא להלן עד סוף המאמר ראה אהיית ראה שם ס"ע תרצט ואילך וע' תשא. וראה גם שם (כרך ו) ע' בישכנ.
 ישראל לי ראש: ראה לקי"ת שלח מת, ב. דרמ"צ טו, סע"ב. לקמן ד"ה אני לדודי. ובכ"מ.
 אית חסד ואית חסד: ראה גם אגה"ק ס"י (קיד, ב). לעיל ד"ה ועשית צ"ן. וש"נ.
 מה שאנו אומרים בנעילה . . . כתר המיומן: ראה גם אהיית ראה שם ע' תשא.
 כמשנת בדרושי הקודמים: ד"ה בשעה שהקדימו. ראשית עריסותיכם. ויקח קרח. וידבר גו' פנחס. וכתבתם.

שופטים: נמצא ג"כ בסה"מ תר"ל ע' שלה. וראה עניני המאמר בדיה זה: אהיית שופטים ע' תתכו.
 סה"מ תרמ"ב (שם בסדר ובאופן אחר קצת). סה"מ תרפ"א ע' שב ואילך (פרקים א"ד). סה"מ תרצ"ט ע' 243

ספר תרכ"ט

שיט

הרע מקרבך, ופעם נא' ובערת הרע מישראל, וכתוב וכל העם ישמעו וייראו, שע"י הדין והמשפט שעושים לעושי הרעה ע"ז יראו הנשארים לבלתי יבוא לעשות הרע כו', דהנה ארו"ל למה קדמה שמע לזה"ש כדי שיקבלו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עומ"צ שנת' בדרושים הקודמים שענין קבעומ"ש זהו כענין הקדמת נעשה לנשמע שה"ע בח"י ביטול הרצון לבעה"צ, ואח"כ קבעומ"צ היינו שלא יעשה המצוה בדרך מצות אנשים מלומדה ובקרירות כ"א מצד היותו דבוק לבחי' אוא"ס ב"ה בעה"ר"צ, ומי מעכב שאור שבעיסה שע"ז הוא הציווי ובערת הרע מקרבך כו'.

והענין הוא דהנה באוה"ח פי' ע"פ ובערת הרע מקרבך, וז"ל אולי ירמוז לאתו שקראו הקב"ה בשם זה דכתיב כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ולזה אמר הרע פי' הידוע, והכוונה בזה כי כשיעשו משפט בכיוצא בזה מתבער הרע וניתש כחו ולא יתעצם בלבבות בני האדם כאומרו מקרבך עכ"ל, והיינו כמארז"ל בסוכה דניב ע"א שבעה שמות יש לו ליצה"ר הקב"ה קראו רע שנא' כי יצר לב האדם רע מנעוריו, וברבות פ' נח פל"ג ע"פ כי יצר לב האדם רע מנעוריו אבא יוסי התורתי אומר עלוב הוא השאור שמי שברא אותו מעיד עליו שהוא רע שנא' כי הוא ידע יצרניו (תלים ס"י ק"ג) וע' בבחי' פ' נח ע"פ כי יצר לב האדם, מנעוריו ארו"ל מנעוריו [משננער] לצאת ממעי אמו, וידוע שאין האדם מתחייב במצות שהוא מצד היצ"ט עד י"ג שנה, וזהו שדרשו רז"ל יצה"ר גדול מיצ"ט י"ג שנה וכן אמר שלמה כי מבית הסורים יצא למלוך (קהלת ד' י"ד) כי משעה שהוא יוצא מבית הרחם ששם הוא אסור ומוסגר כאדם המוסגר בבית האסורים מיד הוא רוצה למלוך והוא מבקש פי הדד ונמשך אחר התאוות, ומפני שהמלה היא חסרה אל"ף פירושה ל' תרגום כי תרגום ויבאש וסרי.

ולהבין זה צ"ל מ"ש נודע בשערים בעלה פי' בעלה הוא בחי' אוא"ס קוב"ה כמ"ש כי בועליך עושיך כו', וצ"ל איך שייך לומר נודע בקודב"ה הלא לית מחתב"כ, וא"כ איך שייך לומר נודע שהוא השגה, אך הוא ע"י שערים. והנה בשערים יש ב' פירושים, הא' היינו כל חד וחד לפושע"ד ולפום

ואילך. סה"מ תש"ז. תשכ"ט. וראה גם קונט' תורת החסידות סכ"ט [ונדפס ג"כ באגרות קודש אדמו"ר מוהררי"צ ח"ד ע' שלון] מה שמביא מדי"ה שופטים דשנת תקס"ד. ובסה"מ תרנ"ח [ד"ה יוגבה ה' צבאות]. סה"מ תרפ"ד ע' שלוש"שמך [ד"ה ראו עתה כי אני].

שנת' בדרושים הקודמים: ראה לעיל בסיום מאמר הקודם. רש"נ.

והענין דהנה באוה"ח . . . ובערת הרע מקרבך: בהבא להלו' (עד סוף הפיסקא) ראה אוה"ת שם ע' תתכח.

ט.

ולחב"ן זה . . . נודע בשערים בעלה: בהבא להלו' (עד סוף הפיסקא) ראה אוה"ת שופטים שם ע' תתכ"ד. סה"מ תרפ"א שם ע' שב ואילך. תרצ"ט ע' 244'6. וראה גם לקו"ת במדבר א. א.

מאי דמשער בלבי, וכמ"ש בזה"ק אע"ג דאיהו סתים ונעלם אתיידע ואתדבק בכל חד וחד לפום שיעורא דילי ולפום מאי דמשער בלבי כו', והבי' שערים הוא לשון שיעור וגבול והיינו ע"י מדות עליונות כי מדה היא ג"כ לשון שיעור וגבול, והענין הוא כי כדי שיתהווה מאוא"ס שהוא בלתי בעיג ותכלית עולמות בעיג, כי כל העולמות הם בבחי' גבול כמו מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה כו', וכן בין כל רקיע, ועובי כל רקיע כו' ואפי' עולמות העליונים הם ג"כ בבחי' גבול שהם בבחי' השגה והשגה היא בחי' גבול, וא"כ איך אפשר להיות מאוא"ס שהוא בלתי בעיג כו', אלא הוא ע"י מדות עליונות עיי' נתהווה עולמות בעיג, וזהו מ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, וכתוב ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולכאן צ"ל למה ה' צריך דוקא שיהי' נב"ע בששת ימים הלא ה' יכול לברוא כרגע אחד ובמאמר אחד ממש, וכמארז"ל והלא במאמר א' יכול להבראות, אלא לפי שששת ימים הוא בחי' ששה מדות ע"כ ה' צריך דוקא להיות התהוות עולמות בששת ימים כל יום התגלות מדה עליונה יום ראשון חסד כו', וזהו מ"ש נודע בשערים בעלה כו' דהיינו שע"י השערים שהוא בחי' מות דאצי' כו' עיי' יכול להשיג אוא"ס וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא בחי' ששה מדות ופי' הוא בגימ' אלה, והיינו ע"י התבוננות כשמתבונן בבחי' השתלשלות העולמות שנתהווה מבחי' מדות עליונות עיי' משיג המציאות של עצמות אוא"ס ממש. וזהו ענין ב' הפירושים של נודע בשערים כו' דהיינו כח"ח לפום שיעורא דילי וע"י מה הוא ע"י שערים דהיינו ע"י בחי' מדות עליונות עיי' התבוננות של בחי' השתלשלות העולמות שנתהווה מבחי' מדות עליונות עיי' נודע בעלה דא קוב"ה דהיינו עצמות אוא"ס היינו רק בבחי' השגת המציאות לבד, אבל לא בבחי' השגת המהות כי לית מח' תב"כ.

והנה להבין כ"ז צ"ל הפי' הא' של נודע בשערים בעלה דהיינו כח"ח לפי שששת ימים הוא בחי' ששה מדות: ראה גם מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' רז (שי"ג). ס"ה תרל"ד ע' נד. תשי"ח ע' 272. לקמן ד"ה שיר המעלות. ועוד.

והנה להבין כ"ז צ"ל: בהבא להלן (ע' סוף הפסקא) ראה אה"ת שופטים שם ע' ותכרו. לקר"ת מטות פה, ב ואלך. מאמרי אדה"ת תקס"ח ח"א ע' נב ואלך. הנחת הריפ' ע' נה"ו. אה"ת דרושים למה"פ (כרך ג) ס"ע תשמה ואלך. שה"ש (כרך א) ע' לה ואלך. וראה גם סידור עם דא"ח נד, ג.

איתא בילקוט. היכן החכ' שר"י: ראה גם אה"ת ויקהל ע' ביקפה וע' בירה.

שששת ימים הוא בחי' ששה מדות: ראה גם מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' רז (שי"ג). ס"ה תרל"ד ע' נד. תשי"ח ע' 272. לקמן ד"ה שיר המעלות. ועוד.

והנה להבין כ"ז צ"ל: בהבא להלן (ע' סוף הפסקא) ראה אה"ת שופטים שם ע' ותכרו. לקר"ת מטות פה, ב ואלך. מאמרי אדה"ת תקס"ח ח"א ע' נב ואלך. הנחת הריפ' ע' נה"ו. אה"ת דרושים למה"פ (כרך ג) ס"ע תשמה ואלך. שה"ש (כרך א) ע' לה ואלך. וראה גם סידור עם דא"ח נד, ג.

איתא בילקוט. היכן החכ' שר"י: ראה גם אה"ת ויקהל ע' ביקפה וע' בירה.

בסש"ב פיג ופי"ח ובלק"ת בד"ה אלה פקודי ובד"ה מצה זו, שהחכ' היא למעלה רצו
 מן ההשכלה וההבנה, ומה שאנו קור'י שכל זהו בחי' בינה. והנה לדברי מי
 שאומר שהחכ' היא בחי' ההבנה היא בלב א"א לומר שמשכן הבינה היא בלב
 הדלא אנו רואים שאינו כן וכנודע מענין חללי דגלגלתא, אלא עיקר הפלוגתא
 על עיקר ההמשכה שסובר שעיקר הבינה נמשך מהמוח ללב, ולכך מצינו כמה
 פעמים שח"ב הוא בלב וכמ"ש ולבי ראה הרבה חכ', בלב כל חכם לב נתתי
 חכ', וכן בינה לבא, וכן איתא בגמ' הלב רואה הלב שומע הלב מבין, וזהו ענין
 מ"ט שע"ב, דהנה שער הוא שמשמש כניסה ויציאה, וזהו שערי בינה שהוא
 דרך ושער להמשכה שנמשך מהמוח ללב, וזהו מ"ש עיני כל אליך ישברו,
 כל הוא נו"ן שע"ב שנמשכו ממוח ללב, והנה בבחי' ההמשכה זו שנמשך ממוח
 ללב יש שני בחי' דהיינו כל וכלה, וזהו החילוק שבין אירוסין לנשואין, דהיינו
 שהגם שנמשך ההתבוננות שבמוח ללב מ"מ אינו מתפעל מזה זהו הנק' בחי'
 אירוסין דהיינו שהוא רק בחי' מקיף לבד ואינו נמשך בפנימי' כלל, אבל כלה
 שהוא בחי' נשואין דהיינו כשנמשך ההתבוננות בתוך תוך נקודת לבבו
 ופנימיותו וכמ"ש בכל לבי דרשתיך וכן בכל לבבך זהו בחי' כלה בחי' נשואין
 שנמשך בבחי' פנימיות ולא בבחי' מקיף לבד וזהו מ"ש וארשתיך לי במשפט
 שמתחלה הוא בחי' אירוסין בבחי' מקיף ואח"כ וידעת את הוי' מלשון והאדם
 ידע שהוא בחי' נשואין שנמשך בפנימי' ממש.

והנה זה רק המשכה שנמשך מהמוח ללב כדי לעשות לה כלי שיוכל לקבל
 שהוא רק בחי' בינה, כחוי"ח לפום מה דמשער בלבי' כו' שמייגע א"ע
 בהתבוננות לפי השגתו כו', אבל אח"כ כתיב שאו מרום עיניכם וראו כו', פי'
 ענין הראי' הוא כי נודע שאינו דומה שמיעה לראי', וכשרואה דבר ששמע כבר
 והבין אותה היה מבין זה באופן היותר נעלה, כי עיי הראי' נעשה הנחה
 בנפשו באופן היותר נעלה כו', ועד"ז יובן ענין הראי' באלקות (ש"ע המשכת

ובלק"ת בד"ה אלה פקודי ובד"ה מצה זו: פקודי ג. סעי' ג. ה. ביג. צו יא. ד ואילך.
 שהחכ' היא למעלה מן ההשכלה וההבנה: כסיה' תרניח שם: על עצם בחי' החכ' לא שייך לומר היכן
 היא שרוי' שהרי היא למעלה מן הטרוד ולמעלה מהתגלות כידוע מתניא.
 וכנודע מענין חללי דגלגלתא: תריא תצה פג, ד. הוספות למגיא קבב, ד. סידור עם דא"ח ה ג ואילך.
 מאמרי אדוהי תקסי' עי' שדמ. אמ"כ ח"ג שער התפילין (הוצאת תשמ"ה) פ' קלא"ב (קט, א ואילך). ד"ה ואני
 תפילתי תרליא. סה"מ תרניח ס"ע רלו"ז. עתי' עי' רנ"ה. תרע"ח עי' רמו. תר"פ עי' כ. תרפ"ד עי' לו. תרפ"ה
 עי' קפ. תרפ"ח עי' מא"ב. תשי"ד עי' 163. תשי"ו עי' 77. תשי"ט עי' 79. ועוד.
 מיט שע"ב. . . שער הוא שמשמש כניסה ויציאה. . . מהמוח ללב: ראה גם לקרי' ראה כו, סעי"א. סה"מ
 תרניח עי' לט. המשך תעריב ח"א עי' רסג. ח"ב ס"ע אלא ואילך. סה"מ תרע"ח עי' פ"ז. תר"ח עי' קסג
 ואילך. ובארוכה סה"מ מלוקט ח"ה עי' זה ואילך.
 שני בחי' . . . כל וכלה: ראה לקרי' מטות שם. דרושים לר"ה סג, סעי"ג. סידור עם דא"ח נד, ג.
 נודע שאינו דומה שמיעה לראי': ראה תריא ס"פ וירא טו, ד. לקרי' הוספות לס' וירא נד, ג. סה"מ
 תרניח עי' יב ואילך. המשך וככה תרלין פל"ג. פנ"ז. לעיל ד"ה וידבר גו' אנכי וד"ה וירא בלק.

משה שממשיך הדעת גם בנשמות דורע בהמה כו' וכתוב שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד, כבוד הוא ל"ב נ"ח ששם שורה עצמות או"ס וזהו מלך הכבוד אין כבוד אלא תורה, דהנה בתורה כתיב והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום עצמות או"ס ממש. וזהו ואהבת שיש בו שני פ"י א' ואהבת לשון ציווי והב' לשון הבטחה שבוודאי יבוא לבחי' אהבה, ושניהם אמת דהיינו מתחלה צריך לעשות את האהבה ע"י בחי' התבוננות כו', ואח"כ ואהבת לשון הבטחה שיהי' נמשך ממילא אהבה שזהו בחי' ויבוא מלך הכבוד כו'. וזהו מ"ש עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו, דהנה אית רצון ואית רצון, אית רצון למטה מן השכל שהרצון נמשך מהשכל וההתבוננות ואית רצון למעלה מהשכל וההתבוננות, וזהו עשה רצונו כרצונך, דהיינו שמתחלה צ"ל הרצון שלמטה מן השכל ואח"כ כדי שיעשה רצונך כרצונו דהיינו הרצון שלמעלה מן השכל שהוא בחי' ויבא מלך הכבוד. וזהו כי בועליך עושיך דהיינו שע"י בועליך המשכת או"ס ע"י עושיך בבחי' רצון שלמעלה מהשכל והתבוננות, וזהו וארשתוך לי במשפט שמתחלה בבחי' אירוסין ואח"כ יודעת את הו' בבחי' דעת והכרה כאלו רואה כו'. והנה כ"ז נמשך ע"י שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, דהיינו שכל שערי בינה יהי' רק לאלקות ולא יהי' בהיפוך ח"ו במילי דעלמא בהבלי עוה"י.

רצון

ולזהבין ענין המשפט, הנה המשפט הוא על הרע וכמ"ש ובערת הרע מקרבך, ופ"י באוה"ח הרע נק' יצה"ר כנ"ל, וזהו ובערת הרע מקרבך דהיינו הרע שבקרביך, והנה צ"ל א"כ למה ברא את הרע וכתוב בורא רע כו'. אך הענין הוא דהנה איתא שיצה"ר נק' מלך זקן וכסיל ויצה"ט נק' ילד מסכן חכם, ואיתא בספרים הטעם שיצה"ר נק' מלך זקן כו' לפי שיצה"ר מיד כשנולד נכנס בו וכמ"ש לפתח חטאת רובץ כו' אבל יצ"ט אינו נכנס אלא לאחר י"ג שנה ויום א' ולכך נק' ילד כו' וכמשנת"ל בשם הבח"י, וצ"ל זה מפני מה הוא כך. והענין דהנה קליפה קדמה לפרי וכמו שאנו רואים בצומח שמתחלה נגדל השחת והתבן ואח"כ במשך זמן נגדל התבואה, ואח"כ כשנגדל

משה שממשיך הדעת גם בנשמות דורע בהמה: ראה בארוכה תריא משפטים עה, כ. לעיל ד"ה וירא בלק. ובכ"מ.

ואהבת . . שני פ"י . . לשון ציווי . . לשון הבטחה: ראה גם תריא תשא פו, ג. ובכ"מ. וזהו מ"ש עשה רצונו כרצונך: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה לקרי' במדבר שם א, ב. שה"ש בה.

ד. ועוד.

אית רצון ואית רצון: בכ"ז ראה לקרי' במדבר שם. ותריא ויקהל פו, כ. לעיל ד"ה ועשית ציץ. וש"נ.

וזהו כי בועליך עושיך: ראה גם סה"מ תרל"ד ע' ש ואילך.

ולזהבין ענין המשפט . . איתא שיצה"ר: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה אוה"ח שופטים שם ע' תתכח ואילך. ביאורו להצ"צ (כרך ב) ע' תתק"ה ואילך. וראה אוה"ח נ"ד (כרך ב) ע' אק"ח.

קליפה קדמה לפרי . . שאנו רואים בצומח: בהבא להלן (עד סוף הפיסקא) ראה אוה"ח שופטים שם ע' תתל.

ביאורו שם. לקרי' שה"ש ט, ד. לעיל ד"ה ריגש.

ספר תרכ"ט

שכג

התבואה משליכים את התבן לחוץ, ובאילן אנו רואים ביותר שכמה שנים לא נגדל רק האילן והעלין שהוא החיצוניות ואח"כ נגדל הפרי, וכן אנו רואים גם באדם שמתחלה נתהווה השליא שעד מ' יום לא יש עדיין צורת ולד כ"א שנוצרה ונתהווה השליא ואח"כ מצטייר ומתהווה הולד, וכן בדומם הוא העפר בכדי שתגדיל ותצמיח אנו רואים שצריכה חרישה כו', והטעם לפי שכח הצומח אשר בה הוא מוסתר ונעלם וצריכי' להוציא את כח הצומח מהעלם לגילוי וצריך לייגע א"ע, והטעם לפי שקליפה קדמה לפרי וכן בכללות העולמות ג"כ בתחלה נתהוו דומם ואח"כ צומח ואח"כ בחי' חי ואח"כ מדבר וכל העולם כולו לא נברא אלא בשביל האדם וכמארו"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות זה והאדם עצמו לא נברא אלא אחרון לכולם, והטעם לפי ששרש הקליפה הוא מעולם התהו שקדם לתיקון וכמ"ש במדרש ע"פ והארץ היתה תהו מלמד שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן דין אהני' לי ודין לא אהני' לי. ועפ"י הקבלה הוא בחי' תהו שקדם לתיקון רק שנפל בשבירה למטה מאד עד שנתהווה רע גמור, ולפי ששרש הקליפה קדמה ע"כ גם למטה נתהווה הקליפה קודם, אך המכוון הוא שיהי' רע ויהי' מהפכין את הרע לטוב ועי"ז נעשה טוב מאד טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר דהיינו כשמהפכין את היצה"ר לטוב עי"ז בא לבחי' אהבה בבחי' בכל מאדך בלי גבול ממש, וכמו שאנו רואים כשעושי' מחיצה למים עי"ז מתגברי' המים בתגבורת יותר מכמו שהי' מקודם שנעשה המחיצה, והטעם לפי ששרש הרע הוא מעולם התהו שקדם לתיקון רק שנפל למטה מאד, ע"כ כשמבררי' את הרע ומהפכי' אותו לטוב עי"ז נתעלה הנפש לשרשה שהוא מעולם התהו שקדם לתיקון.

רצט

וזהו שופטים ושטרים תתן לך בכל שעריך, והנה פי' בכל שעריך היינו אפי' במח' שלא יחשוב בדבר עבירה הגם שאין מענישין על ההרהור וכמאשאר"ל מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה מ"מ אמרו הרורי עבירה קשין מעבירה וסימנך ריחא, והענין הוא דהנה אנו רואים שברית יש כת חזק מאד עד שיכול לעורר ג"כ משינה הגם שאינו נכנס בפנימי' כלל בבחי' טעם כמו האכילה, וכן יש מעלה בריח שאין לו כליון עד שיוכל להריח וחוזר ומריח

שמתחלה נתהווה השליא שעד מ' יום: ראה גם אנה"ק סי' כ (קלא, סע"א). לקרית שה"ש שם. ליקוט פירושים לאנה"ק שם ע' תע"ד. ושי"ג.
טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר: ראה תו"א יתרו טט, א. לקרית במדבר יט, סע"א. נשא כת, ג. ועוד. סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 24 ואילך ושי"ג. לעיל ד"ה וירא בלק.
כשעושי' מחיצה למים . . בתגבורת יותר: ראה גם לקרית מסעי צא, ג. דרושים לריה נה, ג. לעיל ד"ה קדושים תהיו, ובכי"מ.
וזהו שופטים . . בכל שעריך . . אפי' במח': כהבא להלן (עד סוף הסיסקא) ראה אודה"ת שופטים שם ע' תתלא"ב.
שברייח יש כח חזק . . לעורר: ראה גם לקרית שה"ש לב, סע"א"ב. לג, א. מסעי צ, סע"ד. דרושים לשמע"צ צב, ד. ובכי"מ.

כו"כ פעמים ואין הריח נפסד במה שהריח מקודם, אבל טעם הפרי מיד כשאכל מיד נכלה הטעם, וזהו ענין הרהורי עבירה קשין מעבירה לפי שעבירה היא בבחי' פנימי' הרע וע"כ אינו רק כמו טעם שהוא רק בשעת אכילה לבד ואח"כ אינו, כמ"כ מעשה העבירה אינו רק בשעת מעשה לבד אבל אח"כ אינו עושה כלום, אבל הרהור הוא כמו הריח שאפילו אח"כ נשאר הרשימו ממנו, ולכך שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך שלא יחשוב מזה ח"ו, וזהו ובערת הרע מקרבך שמקרבך בבחי' פנימיות המחשבה תבער הרע הוא היצה"ר שלא יהרהר בדבר עבירה, ועי"ז יבער הרע היינו היצה"ר מקרבך מפנימיותך כו', כי ידע אינש בנפשו כל המחשבות והרהורי' רעים שיש לו וצריך לבער הרע שבקרבו כו', ועי"ז יהי בקרבך קדוש, וכמשל דירת המלך שצריכים לנקותה תחלה כו'.

ש

והנה על ידי זה המשפט שלמטה נעשה ויגבה הוי' צבאות במשפט, והענין מהו לשון ויגבה כו', הנה כתיב בסדום ארדה נא ואראה כו' וצ"ל איך שייך למעלה לומר ארדה כו' הלא הכל גלוי לפניך, אך הענין הוא דהנה אנו רואים למטה ששייך ג"כ ענין ירידה בבחי' חכ' למשל חכם גדול כשמשפיל שכלו בדבר קטן כמו למשל במעשה הבנין וכדומה נקרא ירידה אצלו אבל כשמשכיל השכלות עמוקות נק' עלי', וז"ע ארדה נא ואראה שהוא בחי' ירידה וצמצום, ובוהר פי' שהוא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא שנק' ג"כ ירידה וכ"ז מפני שאין משפט למטה ע"כ יש משפט למעלה וכמש"ל במדרש, אבל אם יש משפט למטה אין משפט למעלה, וזהו ויגבה ה' צבאות במשפט דהיינו ע"י משפט שלמטה עי"ז ויגבה ה' במשפט היפוך הירידה הנ"ל והיפך הירידה מדרגא דרחמי לדרגא דדינא אלא ויגבה כו' היינו מדרגא דדינא לדרגא דרחמי.

וכל זה ע"י שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך דהנה יש ד' שערים בנפש, דהיינו רא"י ושמיעה וריח ודבור שהוא כנגד ד' אותיות דשם הוי' וצ"ל בכל השערים משפט ודין דהיינו שיהי' עוצם עיני מראות ברע, וכן בדבור שלא ידבר דברים בטלים וכה"ג, וממילא לא ישמע זולתו, והריח הו"ע הרהורי עבירה שקשין מעבירה כנ"ל, וזהו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כו', וזהו ושם דרך אראנו בישע אלקים כו' וארז"ל כל השם אורחותיו, וזהו ע"י משפט וכמ"ש ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. וזהו שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך שבכל השערים תשים שופטים ושוטרים כו' ואז יוכל להיות בבחי' רצוא ותשוקה לבחי' אוא"ס בעהר"צ כלי שום מונע ומעכב, כי ע"י המשפט מתבער הרע שבקרבו כו' ואז אין שום מונע כו'.

כתיב בסדום ארדה נא ואראה כו' וצ"ל: ראה בארוכה תרא וירא יד, ד ואלך.

יש משפט למטה אין משפט למעלה: ראה גם אותיות שופטים ס"ע תתכא וע' תתכב.

ר' שטידס בנפש... דרא' ושמיעה וריח ודבור... כנגד ד' אותיות דשם הוי': ראה אותיות שופטים ע'

תתכב וע' תתלב. ד"ה שופטים ושוטרים תשמי"א.

אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים וארז"ל א"ת שושנים אלא שושנים, שושנים בהלכות, והיינו כי אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול והד' יודי"ן רומזים לארבעים יום שהי' משה בהר לקבל לוחות אחרונות, וכמ"ש ואנכי עמדתי בהר ארבעים יום כימים הראשונים וארז"ל מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון, וזה הי' בר"ח אלול עד מחרת יוה"כ"פ שניתנו לוחות אחרונות. ולהבין ענין הרועה בשושנים צ"ל מה שאומרים מזמור לדוד ה' אורי בחדש אלול, שלכאו' מהו ענין לאמרו בחדש אלול.

ויובן בהקדם משארז"ל בילקוט בתהלים ע"פ אחת שאלתי מאת ה' וגו' אמר הקב"ה לדוד אתה אמרת שאלה אחת ואתה מבקש שאלות הרבה שבתי בבית ה' ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וגו', והשיבו דוד ממך למדתי בתולה אמרת ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה, ואח"כ פתחת להם מצות הרבה שנא' ללכת בכל דרכיו כו'. ואמר הרב המגיד ז"ל נ"ע הטעם, שבאמת שאל דבר אחד לבד, והדברים הנוספים מסתעפים מזה הדבר שמוכרחים להיות ממילא בהיות זה הדבר, ולא הוצרך לבקש רק דבר אחד וממילא באים עם זה שאר הדברים. וצריך ביאור לדבריו שלזה לא ה' דוד צריך ללמוד מה' שהרי באמת לא שאל רק שאלה אחת, גם צריך להבין עצם ענין ההתחברות של שאלה זו לדוד דאחת שאלתי אל פסוק ועתה ישראל כו'. והנה פ"י ועתה היינו ימי שנותינו בעוה"ז בזמן שהנשמה מלוכשת בחומר גופני שית אלפי שני דהוי עלמא אזי נק' ישראל ועז"נ ויקרא לו אל אלקי ישראל, לא יקרא עוד שמך יעקב כ"א ישראל יהי' שמך, אבל לע"ל לא יקרא ישראל כ"א בשם אשר פי ה' יקבנו.

(ונראה דהוא ע"ד מארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, וכיון שיאמרו לפניהם קדוש דפי' קדוש היינו מה שהוא מובדל ומרום

אני לדודי: נמצא גם באה"ת עקב ע' תקעה, וכאן בתוס' התחלה [שם מתחיל: איתא בילקוט בתהלים ע"פ אחת שאלתי] ומוסד על ד"ה אחת שאלתי וביאורי, כשהם תקס"ג ח"ב ע' תשד. וראה גם אה"ת עקב שם ע' תקפג ואילך [ביאור]. שם (כ"ר ו) ע' בישטו [קיצורים]. המשך תעריב ח"ב ע' אקיד"טו וע' אקבא"ב. סה"מ מלוקט ח"ב ע' שטו ואילך. ד"ה אחת שאלתי תשט"ו.
משארז"ל בילקוט . . אמר הקב"ה לדוד: כהבא להלן [עד קרוב לסוף הפיסקא] ראה לקו"ת מסעי צו, סעי'ב [בשנינויים קלים]. אה"ת מסעי ע' איתט"ו. ואתחנן ע' תית ואילך. דרושים לרי"ה (כ"ר ו) ע' ביתמד ואילך. המשך תעריב ח"ב שם ע' אקיד. סה"מ תרצ"ט ע' 30. ורד"ה אחת שאלתי תשט"ו. סה"מ מלוקט ח"ב שם ע' שכו. לקו"ש ח"ט ע' 170.

פ"י ועתה היינו ימי שנותינו בעוה"ז: באה"ת עקב ע' תקסז: באה"ח פ"י ועתה על עוה"ז עולם המעשה משאי"כ לעוה"ב נעשה חפשי מן המצות. וראה גם לקו"ת תצא לח, א: וזוהו פ"י הכתוב ועתה ישראל שעתה דוקא בזה"ז שהרע מעורב בטוב נקראת הנשמה כשם ישראל שצריכה להשתרר ולנצח את נה"ב ולא הפכא מרע לטוב אבל לעתיד נאמר ואת רוח הטומאה כו' ולא יקרא בשם ישראל (ואפשר הענין כדאיתא בגמ' פ"ה דבי' דע"ה ב' ע"פ כל הנקרא בשמי ע"ש בפרש"י). ע"כ.

מגדר השתלשלות והוא בחי' סוכ"ע שאין שייך שם מעלה ומטה לכן בחי' זו הוא ג"כ למעלה מבחי' ישראל, כי ישראל פי' לי ראש וכשיש בחי' ראש ורגל זהו בחי' מעלה ומטה, וזהו מצד בחי' ממכ"ע שהוא בחי' ציור אדם, אבל בחי' סוכ"ע הוא כי לא אדם הוא, וזהו ענין קדוש ומובדל בו, וכיון שצדיקים יתעלו כבחי' זו שיאמרו לפניהם קדוש אי"כ יהיו הם ג"כ כבחי' זו בו. או י"ל ע"ד מ"ש במ"א ע"פ תורה צוה לנו משה מרשה בו ויהי בישראל מלך בו שבחי' ישורון ל' שיר שהוא דבר עגול כענין יוצאין בשיר שבמשנה והוא בחי' גילוי סוכ"ע וגם ענין שיר זה הוא רננא דאורייתא טעמי תורה אשר בחי' טעמים גבוהים מאותיות תגין נקודות בו וגילוי זה בישראל יהי' לעיל והיינו ע"י הכירורים עכשיו בבחפאי ואתהפכא שזהו בחי' יעקב וישראל, כי יעקב הוא בחי' אתכפאי וישראל הוא בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כי שרית בו, וזהו ועתה ישראל שכי' שייך עכשיו בזמן התלכשות הנשמה בגוף אכן לעיל יהי' בחי' גילוי טעמי תורה ושירי של הקב"ה שעשועי המלך בעצמותו וזהו בחי' ישורון שנק' ע"ש השיר ותענוג הג"ל, והנו"ן פשוטה מרמז שהי' נמשך גילוי זה למטה בכל נשמות ישראל עד גם בנשמות דעשיי'. או י"ל ע"ד מ"ש במ"א שלעיל יהי' גילוי נשמות חדשות מבחי' סוכ"ע ממש עמ"ש ע"פ ואכלתם אכול וע"פ כאשר השמים החדשים בו, ולכן נשמות אלו כיון שהם למעלה מהשבירה והתיקון ע"כ הם למעלה מבחי' ישראל כי ישראל הוא מבחי' כי שרית עם אלקים שהוא בחי' הכירורים כנודע וכמ"ש לקמן בענין ישראל לשוני' שר שהוא להיות השתררות על גה"ב בו).

שב

(קיצור). אחת שאלתי, ממך למדתי, שאל דבר אחד והדברים הנוספים

מסתעפים מזה, פי' וענין ועתה ישראל כי בחי' שריתי עם, שייך

בו אלפי שני, ולעיל נשמות חדשות שלמעלה מהשבירה והתיקון.

ב) דהנה ישראל הוא לי ראש, וגם שר אל. והענין דהנה כתיב אני הוי'

אלקים אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ וכתוב אנכי הוי' אלקיך בו'

במ"א ע"פ תורה צוה: מאמרי אדה"ו תקס"ו ע' שעד וע' שעה. אה"ת ברכה ע' איתתסא וע' איתתסא. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רצ"ג. ד"ה תורה צוה תרלי"ד (כס"ים תרל"ג). סה"מ תרל"ד ע' מה. תרנ"ד ע' לד ואלך. תשי"ב ע' 48. סה"מ מלוקט ח"ה ע' מא. מ"ש במ"א . . ע"פ ואכלתם אכול וע"פ כאשר השמים החדשים: לקרית צו ג. ח. ד. ת"א בראשית ג. ג. לקרית שהי' ג. א. נא. ג.

ישראל . . כי שרית עם אלקים . . בחי' הכירורים כנודע: ראה לקרית תצא שם לה, א. וראה גם לקרית שלח מח, ד. מאמרי אדה"ו תקס"ו שם ע' שעה וע' שעה. אה"ת ברכה שם ע' איתתסג. איתתסא. ועוד. וכמ"ש לקמן בענין ישראל לשון שר: לקמן סעי' ד. וכארוכה בביאור מאמר זה באה"ת עקב שם ע' תפסד ואלך.

לשון שר: באה"ת מסעי שם ע' איתתו: לשון שר אל. ישראל הוא לי ראש וגם שר אל: ראה לקרית שלח מ, ג"ד. מח, כ. דרמ"צ טו, ב. אה"ת עקב שם. ס' מאמרי אדה"ו דברים ח"ג ע' א"פ. ושי"נ.

מאמ"צ היינו שע"י יצ"מ נק' הוי' אלקיך, וצ"ל איך הוא הוי' אלקיך שלכאן ה' לבדו הוא והאדם נפרד לילך בעניני עוה"ז איש לבצעו כו'. אך הנה כתיב בדבר ה' שמים נעשו כו' אף שאין לו דמות הגוף ואינו גוף דברה תורה כלשון בני אדם דהיינו כמו למשל כאדם התחתון הדבור נמשך מן המחשבה והמח' מן השכל והשכל שהוא בחי' חכ' נמשך מן הרצון (כי בחי' משכיל שהוא מקור החכ' הוא למעלה מן השכל והוא מתאחד עם הרצון שהוא ג"כ למעלה מן החכ' וכנודע לייח), וזהו ענין הנז' בלקי' ע"פ אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואח"כ ויאמר לאדם שהם ד' בחי', והוא ג"כ פי' ומספר את רובע ישראל דמבואר הפי' במ"א דהיינו שיש בישראל ארבעה מדרגות והיינו הרצון שלמעלה מהחכ', ובחי' השכל, ובחי' מחשבה ודבור נחשבים מדרגה אחת להיותם בחי' חומר וצורה שאותיות שבמח' הן כמו אותיות הדבור אלא שהמח' היא בעולם והדבור הוא גילוי העולם כו', ובחי' מעשה זה מדרגה ד', וכך יובן עד"מ בישראל דלעילא שהוא בחי' אדם שעל הכסא יש ג"כ ד' בחי' הנ"ל רצון העליון וחכ' כו' דהיינו מ"ש בראשית ברא ות"י בחוכמתא ברא בקדמין ושניהם אמת, כי הנה עד"מ הדבור נמשך מהחכ' לכן ת"י בחוכמתא כו' כי התהוות הבריאה יש מאין שהוא בדבר ה' הרי שרש הדבור נמשך מהחכ', אך באמת כדי להיות התהוות החכ' מא"ס ב"ה שהרי כולם בחכ' עשית כתיב שהחכ' נחשבת כעשי' גופני', אלא שהתהוותה הוא ע"י צמצום מבחי' רצון אותיות צנור שנמשך צנור והמשכה שיהי' התהוות החכ' כמ"ש והחכ' מאין תמצא, וזהו בקדמין ברא הוא בחי' רצון העליון כו' שנמשך להיות התהוות החכ' ואח"כ מחכ' נמשך למחשבה ודבור ובדבר ה' שמים נעשו כו'.

שג

וזהו ברוך שאמר והי' העולם ברוך אומר ועושה, שאמר משמע ע"י מאמר א', הוא מאמר דבראשית בחוכמתא ברא, בקדמין ברא שממש מקור ושרש ההתהוות, שכשעלה ברצונו וחכמתו להיות ההתהוות ע"ז נתהווה שרש מציאותם ונפרטו ע"י ט' מאמרות יהי אור יהי רקיע כו' וזהו אומר ועושה כו', ואח"כ ברוך עושה בראשית שגם בראשית בחוכמתא נמי מאמר הוא להיות שהחכ' נמשך ג"כ ע"י צמצום יש מאין כנ"ל, וזהו המחדש בכל יום מע"ב שבכל יום מתחדש בחי' התהוות החכ' מאמר דבראשית ממקורו בחי' בקדמין

בלקי' ע"פ אז ראה ויספרה . . שהם ד' בחי': ראה לקי'ת להאריזל ר"פ בראשית. לקי'ת לאדה"ז אהינו עא, ג. ס' מאמרי אדה"ז תקס"ג חיב ע' תשנו. מאמרי אדהאמיצ דברים חיב ע' תתס. חיד ע' אקסו. רובע ישראל דמבואר הפי' במ"א . . ארבעה מדרגות: לקי'ת בלק סו, איב. מאמרי אדהאמיצ במדבר חיד ע' איתקח"ט.

בראשית ברא . . בחוכמתא . . בקדמין (שניהם אמת: ראה לקי'ת במדבר יד, סע"ד ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' רה. מאמרי אדהאמיצ במדבר חיב ע' תקפג ואילך. אה"ת דרושים לחריש ע' קנה. כולם בחכ' עשית . . כעשי' גופני' ראה גם שעה"ה"א פ"ס (פו, א). ובכ"מ. וזהו ברוך שאמר: תבא להלן ראה בארוכה לקי'ת ואתתנו ב, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קצו ואילך. מאמרי אדהאמיצ דברים ח"א ע' קכה ואילך. אה"ת ואתתנו ע' מז ואילך.

כנ"ל, וזהו עושה בראשית עושה ל' הוה ומהחכ' נמשך בכח' דבור דרך פרט כל מאמר השייך לכל יום, ביום א' מאמר יהי אור, ביום ב' יהי רקיע כו'. וזהו ענין שבת בראשית ששבת הוא בחי' בראשית הוא בחי' חכ' כי בשבת אין העולמות מקבלים חיות ע"י הדבור דהכתיב כי בו שבת כו' והיינו מבחי' דבור אלא שמקבלים מהחכ' עצמה כו', והנה לכך יש נוסחאות בברכת יוצר בשבת אין אומרים מה רבו מעשיך כו' לפי שבשבת אין ההתלבשות בכח' דבור ומעשה, אבל כאמת הנוסחא האמיתי' לומר גם בשבת מה רבו מעשיך כי גם בחי' חכ' היא בחי' עשיי' לגבי הקב"ה כנ"ל.

והנה להיות כי הוא צמצום גדול להיות התהוות בחי' חכ' שנחשב לעשיי' ממש שזהו פ"י ברוך עושה בראשית והוא מקור התחדשות מאין ליש (שזהו ג"כ פ"י ברוך שאמר והי' העולם דהיינו המשכת מאמר א' הכולל כל המאמרות והוא מאמר דבראשית שהוא בחי' חכ', אך זהו לפי' בקדמין ברא, אבל לפי' בחי' חכ' הוא בחי' חכ' נמשך המאמר א' דבראשית וא"כ הוא כללות בחי' הדבור עלמא דאתגליא או בחי' מחשבה מקור הדבור) ולכן צריך לעורר בכל יום שיהי' רצון ה' לצמצם עצמו כ"כ עד שיתהוו בחי' חכ' ובתחלת הכריאה ה' צמצום זה מעצמו כי חפץ חסד הוא ועכשיו צ"ל אתעדלית לעורר זה היינו לעורר הרצון דאנא אמלוד, וז"ע ר"ה שארז"ל אמרו לפני מלכות כדי שתמליכוני עליכם.

שד

(קיצור), והנה באדם ד' בחי' אז ראה ויספרה כו' וכן למעלה, והדבור נמשך מהחכמה והחכ' מהרצון וזהו בראשית ברא, וענין עושה בראשית כי גם חכ' נק' עשייה.

ג) ואתעדלית לבחי' זו הוא למטה ג"כ ע"י בחי' ומדרגת הרצון שיש באדם שהוא למעלה מהשכל אשר זה עיקר בחי' רובע ישראל, כי הגם דפי' רובע היינו ארבעה מדרגות הנ"ל, מ"מ פ"י רובע ג"כ לשון רביעיית כי בחי' רביעיית זו שהוא הרצון שלמעלה גם ממדרגת השכל, זהו עיקר בחי' ומדרגת ישראל, וזהו מה שקראם עמא פזיזא דקדמתו פומייכו לאודנייכו, והיינו שקדמו נעשה לנשמע, ובעבודה בכל ימי שנותינו שעזינ' ועתה היינו בכל ימי שנותינו כנ"ל זהו ענין הקדמת שמע לוהא"ש שהו"ע ביטול הרצון לבעה"רצ' כו', כי הנה השכל נשתלשל עד שנמצא בחי' חכ' ושכל

בשבת אין העולמות מקבלים חיות ע"י הדבור: ראה ת"א יתרו ע, ב. לקרית דרושים לשבת שובה סו, ג. דרושים ליהיבס סו, א. לעיל ד"ה אר"ז פתילות ושמינים. וראה תניא קונטרס אחרון קסג, סע"א. ועוד.
יש נוסחאות... בשבת אין אומרים מה רבו מעשיך: ראה לקרית דרושים לשיש שם.
פ"י רובע ג"כ לשון רביעיית: ראה לקרית בלק ומאמרי אדהאמיצ במדבר שם. סה"מ תרכ"ז ע' שלה.
הקדמת שמע... ביטול הרצון לבעה"רצ': ראה בארוכה לעיל ד"ה בשעה שהקדימו. וש"נ.

ספר תרכ"ט

שכט

גם בנפש עכו"מ והוא בחכ' דקליפה כו', אבל בחי' הנפש אלקי' מלבד שהיא חכ' דקדושה אמנם עוד יש בה בחי' שלמעלה לגמרי מהחכ' כי הנה אלקות הוא למעלה ממהות שכל וחכ' כי הוא עושה שכל כמו שעושה עשיי' כנ"ל ואין שייך לפניו ית' כלל חכ' וחסד כמאמר לאו דאית לך צדק ידיעא וכו' ולאו מכא"מ כלל, ובחי' זו הוא הרצון עליון שיש בנפש אלקי' שהוא למעלה מהחכ' והוא בחי' הרביעית שיש בישראל שבחי' זו לא נמצאת רק בנה"א. ולכן נק' ישראל שר אל לשון מושל ושליט כמו עד"מ הרצון שולט על כל האברים כי ברצונו יכול לתת אבריו למים חמים או למים קרים היפך טבעם והם בטלים לגבי הרצון, וכמו אם נכווה רגלו מושיטה בחום גדול לרפואה אע"פ שזה כאב גדול לרגלו כו', כן רצון הנ"ל שבנה"א גדול ורב כחו להיות מושל ושליט על כל כחות הנפש וכמ"ש בתניא בפ"י כי קרוב אליך הדבר מאד כו' ע"ש, דבחי' רצון זה אע"פ שגבוה יותר מ"מ בנקל להגיע אליו יותר מבחי' אהבה הנמשכת מהשכל והיינו מטעם הנ"ל מפני שבחי' זו שהיא למעלה מהשכל ישנה בכל א' אף מי שאין לו שכל כ"כ כו', ומזה יובן ענין מה ה' אלקיך שואל מעמך דמשמע כאילו מלתא זוטרתא היא כו', אף שבחי' רצון זה שרשו גבוה מאד שהוא בחי' הרביעית שלמעלה מג' מדרגות שכל ומחוד' ומעשה אלא מ"מ מפני שהוא קרוב מאד לכן נאמר מה כו' שואל מעמך כו'.

(קיצור). ושיהי' אתעדלית לבחי' צמצום זה הוא ע"י הרצון שלמעלה מהשכל ונק' רובע ישראל הבחי' הרביעית שר אל מושל, ועי"ז נמשך כן מלמעלה רצון העליון להיות חסד אל כו'.

ד) **והנה** עיקר בחי' גילוי רצון הנ"ל הוא בביטול רצונות הזרות מעניני עוה"ז להיות עוזב תאוותו ורצונו ולבטל רצונו מפני רצונו ית' וכן בבחי' מחדומ"ע רא"י שמיעה כו' הן בסור מרע להיות עוצם עיניו מראות ברע כו' וכן במחשבה כו' והן בועשה טוב להיות ביטול רצונו מכל וכל רק לה' לבדו, ועי"ז שמבטל א"ע מפני רצונו לרצון העליון ב"ה עי"ז מעורר ג"כ אתעדל"ע עדי"ז שיהי' ג"כ א"ס ב"ה מה שלגדולתו אין חקר ולא שייך לפניו ית' לא חכ' ולא מדות וכו' שיניח ג"כ כביכול אורו הבלתי גבול על הצד ויצמצם א"ע בכדי להאיר ממנו בחי' רצון להתהוות בחי' חכ' והוא בחי' המשכת יו"ד של שם הוי' ב"ה, והוא בחי' נקודה בהיכלי' בחי' נקודה א' מאיר שעיי"ז נמשך

שבחי' זו לא נמצאת רק בנה"א: ראה לקרית תצא לו, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ס"ע תקמג ואילך. אוה"ת עקב שם ס"ע תקפג.

עדים הרצון שולט על כל האברים: ראה גם מאמרי אדה"ז תקיע ע' פב. מאמרי אדהאמ"צ מדבר ח"א ס"ע קפה ואילך. סה"מ תרמ"ה ע' קפח. תרפ"ד ע' רצב. תרפ"ה ע' רסא. תשי"ט ע' 120 ובכ"מ. וכמ"ש בתניא בפ"י כי קרוב אליך הדבר: פ"ח (כג, ב).
מה ה' אלקיך שואל מעמך . . . מלתא זוטרתא היא: ראה גם תניא פמ"ב (נט, א).

ונתהוה בחי' חכ', דהיינו בחי' נקודה הוא סוף כל וכו' אחרונה מהאור כו' מזה נמשך ונתהוה בחי' חכ' עילאה וזהו ענין עושה בראשית כנ"ל, וכי' נמשך ע"י אתעדלית' בביטול רצון הנ"ל, וזהו פי' ישראל שר אל, פי' אל הוא בחי' חסד כמ"ש חסד אל כל היום. והנה בתחלת בריאת העולם הי' ההתהוות ע"י כי חפץ חסד הוא מעצמו ועכשיו אתעדלית' לעורר חסד זה הוא ע"י בחי' הרצון שבאדם שנק' שר ששליט ומושל על כל כחות הנפש וזהו שר אל שע"י ממשיך מלמעלה להיות השתררות בחי' חסד על העולם וכמ"ש וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו.

(קיצור). וגילוי רצון זה מתגלה בביטול רצונות הזרות, וע"י ג"כ כביכול למעלה מניח א"ע על הצד ומצמצם להיות בחי' חכ' נקודה בהיכלי' כמו שהביטול שלמטה היא בחי' נקודה כו' כח מ"ה כו'.

ה) וזהו ועתה בזמן שהנשמה מלובשת בגוף, הנה נק' ישראל שר אל ע"י רעותא דלכא בכל נפשך מס"נ בטל רצונך כו' מי לי בשמים כו' אפי' ג"ע העליון עזן חכ' ולמעלה כו' הכל זיו השכינה ואינו חפץ רק עצמותו. מה הוי' אלקיך שואל מעמך דהיינו מה שהוי' אלקיך זה שואל שיהי' מעמך, כי בל"ז ג"כ הוי' אלקיך [כ"ן גלו לאדום שכינה עמהם, רק ששואל שיהי' מעמך ע"י אתעדלית' הנ"ל, וזהו א"ת מה אלא מאה דהיינו מאה ברכות שתקנו לומר בכל יום, וענין ברכה הוא ל' המשכה והתגלות שיהי' הוי' אלקינו ממש, כי יש ברכה והודאה, הודאה היא מרחוק עדיין כי גם כו' אפום מחתרתא רחמנא קריא נמצא שמאמין בה' והוא מחמת ישראל מאמינים בני מאמינים, ועכ"ז הוא נפרד בתכלית מיחודו ית' כשעובר רצונו ית', אבל בקשת הברכה שיהי' הוי' אלקינו ממש בבחי' גילוי להיות בטל אליו, וכ"ז ע"י אתעדלית' בבחי' ביטול רצון, וזהו פי' א"ת מ"ה אלא מאה שהמשכת המאה ברכות הוא ע"י מ"ה היינו בחי' ביטול ע"ד נחנו מ"ה, וזהו פי' הברכה בא"י אלקינו שיהי' הוי' בבחי' גילוי בנו להבטל אליו עד שיהי' נק' אלקינו ע"ד אלקי אברהם שנק' כן לפי שאברהם הי' בטל בבחי' מרכבה כו', ואח"כ מלך העולם להיות התגלות בחי' דבר ה', רק שמקודם צ"ל הוי' אלקינו ואח"כ מלך העולם שכשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל, והענין שכמו עדי"מ באדם א"א להיות בחי' דבור בלתי שיהי' תחלה במחשבה, כך הנה נש"י עלו במח' ולכן כדי שיהי' התגלות מלך העולם שהוא בחי' דבר ה', צריך תחלה להיות ההמשכה בנש"י שמבחי' מחשבה עילאה, וזהו ברוד אתה ה' אלקינו ואח"כ מלך העולם כו'.

והנה עיקר ההמשכה מלמעלה ע"י ביטול רצון כנ"ל, שע"י גורם ההמשכה מרצון העליון מקור ההתהוות להיות גילוי בחי' יוד דשם הוי', וזהו

שמואל שיהי' מתקן ע"י אתעדלית' ראה גם אודות עקב ע' חקטא.
כי יש ברכה והודאה ראה לקי"ת דברים א. א. לעיל ד"ה ויכו בעיניו. וכי"מ.

מה הווי' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה את הווי' דהנה יש ב' בחי' יראה, הא' מ"ש יראו מה' כל הארץ והוא בחי' יראה תתאה שהוא דבר נפרד בפ"ע רק שירא מה' יראת העונש, ולכן נאמר מה' שהוא בחי' ריחוק, אבל נאמר בכאן כל הארץ כי מי לא ייראך כתיב והיינו יראה הג"ל. אבל יראה ב' הוא כמ"ש ליראה את ה', היינו שהיא יראת הרוממות שהוא בבחי' ביטול לשם הווי', [ולכן] נק' את הווי' כמו את בשרו את הטפל לבשרו שהוא טפל ובטל לשם הווי', וע"כ נאמר יראו את הווי' כל קדושו כו', דהיינו ע"י שקדשנו במצותיו כו', וע"ז נא' כאן מה ה' אלקיך שואל מעמך שיהי' בבחי' מ"ה וביטול רצון והוא ענין ליראה את ה' שיהי' היראה בבחי' את וביטול לשם הווי' וע"י ביטול רצון זה ממשיך למעלה ג"כ הרצון עליון להיות גילוי הווי' דשם הווי', והנה ממילא הי' אח"כ ג"כ בחי' ולאהבה אותו ולעבוד את ה' אלקיך, פי' לאהבה הוא בחי' הרצון שנמשך מההתבוננות שיהי' רצונו וחפצו באמת לה' (וכמו שע"י בחי' אתכפיא מה שמבטל רצון זר בע"כ יבוא אח"כ ממילא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא וכמ"ש בת"א פ' ויקהל ע"פ קחו מאתכם תרומה לה', אך כאן הכוונה בע"א דר"ל שע"י בחי' מ"ה שהוא הרצון והביטול למעלה מהשכל המושג ע"ז והחכ' תחי' בעלי, פי' חכמה כה מ"ה ובחי' ביטול הג"ל תחי' בעליה שיהי' תיות בההתבוננות, וזהו ענין נקודה בהיכלי' שאם אין נקודה שהוא ביטול הג"ל אין היכל שהוא ההתבוננות וכמ"ש במ"א ע"פ ראה אנכי כו') ולעבוד את ה' היינו עבודה צורך גבוה שע"י נמשך להיות הווי' אלקיך וכמ"ש במ"א ע"פ ועשיתם אתם וע"פ מארוז"ל לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו', שנש"י ממשיכים להיות המשכת בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם ע"י רמ"ח מ"ע רמ"ח אברין דמלכא כו'.

(קיצור). וזהו שבחי' מ"ה שהוא ביטול שואל מעמך, וא"ת מ"ה אלא מאה ברכות, כי יש הודאה וברכה, ותחלה הווי' אלקינו מחשבה ואח"כ מלך העולם דבור, וזהו כ"א ליראה את, כי את הטפל הוא ביטול הג"ל וע"י ביטול הג"ל והחכמה (כח מ"ה) תחי' ההתבוננות והמדות ומחדומ"ע.

ואי' והנה מזה יובן דרך כלל שייכות פסוק אחת שאלתי מאת ה' לפסוק ועתה ישראל כו', כי פי' אחת שאלתי מאת ה' הוא ג"כ ענין

יש ב' בחי' יראה: ראה לקיחת במדבר יג, כ. אהיה כשלה ע' תלב. ע' תס ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' רכב ואילך. לעיל ד"ה אר"י יתא חלקי. ובכ"מ.

[ולכן] נק' אח . . . לשם הווי': בבחי' המעתיק בס' תרכ"ט חסרות תיבות אלו, ונשלמו כאן מאוה"ת עקב שם [וכנראה נשמטו כאן מפני תיבות הדומות: לשם הווי' . . . לשם הווי'].

בת"א פ' ויקהל ע"פ קחו מאתכם: פט, ג"ד. ובהוספות שם קיד, ג ואילך.

וכנ"ש במ"א ע"פ ראה אנכי: לקיחת ראה ית, א. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רט"ו.

וכנ"ש במ"א ע"פ ועשיתם אתם וע"פ [= ועל פי] מארוז"ל לא זו מחבבה: ראה ת"א מקץ לו, ד. לקיחת בחוקתי מה, א. שה"ש כא, ג. ס' מאמרי אדה"מ"צ בראשית ע' שגא [ושי"ג]. סה"מ תרכ"ז ס"ע שג.

ליראה את ה' שיהי' בבחי' טפל ובטל לשם הוי' והיינו ג"כ ענין אחת שאלתי מאת הוי', מאת דוקא שיהי' בבחי' את הוי' טפל ובטל לשם הוי' כנ"ל. ופי' אחת שאלתי וכו' שבתי בבית ה' יובן בהקדים הטעם למה אומרים מזמור זה בריח אלול, להיות כי בריח אלול מאירים י"ג מדה"ר שהם אורות עליונים וזהו לדוד ה' אורי וישעי, אורי היינו המשכות אוי"פ וישעי היינו המשכת אור מקיף, והנה נודע שלהיות המשכת האור מלמעלה הוא דוקא כשיש כלי למטה במה שיתאחו האור וכמ"ש במ"א בת"א במגלת אסתר בפסוק וקבל היהודים כו' ע"ש, וד"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא, והיינו כמו שטבע האש להסתלק אם לא כשיש דבר הנאחז, כמ"כ המשכת אלקות הוא כשיש כלי לזה למטה, ולכן איתא ע"פ הרועה בשושנים א"ת שושנים אלא שושנים, ששונים בהלכות, כי שושנים היינו י"ג מדה"ר תליטר עליון דסתרין לשושנה, והכלי לאורות אלו הוא הלכות התורה, וזהו מכוון לשבתך פעלת ה', וזהו ענין שבתי בבית ה', בית ה' הוא בחי' כלים וכנודע מענין שתי אבנים בנות שתי בתים שהן אותיות התורה שנק' אבנים שמהם נעשו בתים וכלים לגילוי אור א"ס ביה, ואורייתא היכלא עילאה דקוב"ה.

וזהו ענין מארז"ל כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת כי קיום האור הוא ע"י ריבוי הכלים דוקא שהוא בחי' המעשה, וכמ"ש ג"כ ע"פ והארץ הדרום רגלי כו', ולכן ע"י ריבוי הכלים של עסק התורה וקיום המצות בכל יום גורם עי"ז שיהי' קיום המשכת האור והיינו שחכמתו מתקיימת כו', ועוד זאת שע"י ימשכו ג"כ המקיפים, וזהו ענין לחזות בנועם ה' והוא בחי' אהבה בתענוגים שלמעלה מהשכל וכו', והנה יש ג"כ ב' מיני מקיפים, הא' מקיף הקרוב וכמו הלבוש עד"מ, והב' מקיף היותר עליון וזהו ענין ולבקר בהיכלו כי יצפנני בסוכה שמקיף מלמעלה יותר, שב' המקיפים הנ"ל יומשך הכל ע"י הכנת הכלים כו'. וזהו שאמר דוד ממך למדתי כו' בהיות כי ליראה את ה' כו' שהוא ביטול הרצון הוא כלל, ושאר הבקשות יבואו עי"ז ממילא, וזהו מה ה' אלקיך שואל מעמך כ"א ליראה כו' ואח"כ פתחת להן מצות הרבה והוא משום שע"י ביטול רצון שהוא בחי' ביטול שלמעלה מהשכל עי"ז יוכל לבא ממילא לשאר המדרגות שהן ללכת בכל דרכיו ולאהבה כו' וא"כ היא שאלה

בתי"א במגלת אסתר בפסוק וקבל היהודים: דף צו, ג. שם צו, א ואילך.

כו' ה' אלקיך אש אוכלה הוא: ראה בארוכה לקראת אחרי כה, ג ואילך. סה"מ תר"ל ע' שיא ואילך. וע' שזו ואילך. סה"מ תר"ח ע' נא ואילך. ובכ"מ.

וזהו ענין שבתי בבית ה'... איתיוח התורה: ראה בכ"ז לקראת מסעי שם צו, ד. ילה אור ע' קא.

וזהו ענין... כל שמעשיו מרובין מחכמתו: ראה בארוכה ד"ה כל שמעשיו תר"ל. סה"מ תר"ג ע' ר"ז ואילך. תר"כ ע' רנב ואילך. עטרית ע' שזו ואילך.

וכמ"ש ג"כ ע"פ והארץ הדרום רגלי: ראה תו"א בראשית א, ב. וגם שם ב, א. לקראת שהי' ג, א, נא, ב. וזהו ענין לחזות בנועם ה': ראה גם לקראת מסעי שם. סה"מ תר"ס"ח ע' קסב ואילך.

ספר תרכ"ט

שלג

א, ומימ נכללים בה הרבה שאלות, והוא ע"ד שארז"ל בא חקוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחי' דהפי' שע"ז יבואו לקיום המצות כו', והוא כמו עד"מ בחי' ההיולי שהוא מקור וכולל כל הבחי' הפרטיי' שיהיו נמשכים אח"כ מההעלם אל הגילוי כו', וכמו כן ממך למדתי ושאלתי שאלה א' שע"ז ממילא יבואו ג"כ בחי' הרבה, והוא ענין בקשת שבתי בבית ה' כל ימי חיי שהוא ענין ריבוי הכלים דתומ"צ שע"ז ממילא יומשכו ג"כ כל האו"פ וא"מ שלמעלה כו', וזהו ממך למדתי ששאלת ממני בחי' היותר עליון שבנפש והוא בחי' הרצון שלמעלה מהשכל וכו' ואני אשאל ממך היותר תחתון שבבחי' עליונות שהוא ענין ריבוי הכלים כו' כי נעוץ תחלתו בסופן כו'.

(קיצור). ולכן אמר דוד ג"כ שאלתי מאת הוי" בחי' את הנ"ל, והנה אורי וישעי או"פ ואו"מ וטבע האור להסתלק כאש, אלא ע"י שבתי בבית ה' בחי' כלים ואותיות התורה ע"ז יומשכו ממילא האורות כי נעוץ תחלתו בסופן, וזהו ממך למדתי כו'.

שט

בס"ד, ש"פ תבוא, ד"ט.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך, פי' ממעמקים הוא מבחי' עמיקא עילאה, ולכן אומרים מזמור זה בעש"ת שזה"ע התשובה בעש"ת שנת' בזהר ובפע"ח דבעי"ת הוא בחי' תשובה עילאה דוקא. דהנה שורש ענין ר"ה הוא בנין המל' בחי' עולם הדבור, שורש ומקור בחי' הזמן, דהנה כתיב כי אלף שנה בעיניך כיום אתמול, וידוע דשורש התהוות בחי' הזמן היינו דוקא בבחי' מל' דאצי' דוקא כמ"ש בע"ח בטעם מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות לפי שהזמן בנוק' וכמ"ש עיניך ברכות בחשבון בחשבון בחי' הזמן כו', וזהו פי' אלף שנה כיום אתמול כו' משום דשיתא אלפי שני דהוי עלמא כל אלף מהן יורדין ונמשכין בבחי' מל' דאצי' להיות כאיזן בהתחלקות במספר אלף, ואמנם מבחי' ר"ק דאצי' נמשכו בבחי' הכללות כמו אלף שנה הראשונים נמשכו בבחי' הכללות מבחי' חסד דו"א וכבוא הארה לבחי' המל' נתחלקו לבא במספר אלף

שיר המעלות ממעמקים: מיסוד על ביאר ד"ה זה היום תחלת מעשיך בסה"מ תקס"ז ע' שמו ויהלשון זהו לשם, וכאן בתוס' התחלה והגהות]. ונמצא בשינויים קלים באה"ת דברים (כ"ר ה) ע' ביצו. סה"מ תרס"ד ע' ש"ג.

דהנה כתיב כי אלף שנה: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה גם לקרי' דרושים לרי"ה כח, ב. שה"ש יז. ד. עשרת ראש ה. א"ב. ביאורי הזר ק, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רז. וש"ג. סה"מ עזרי' ע' רלד. בטעם מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות: ראה בארוכה לעיל ד"ה ראשית עריסותיכם.

וכמארו"ל דורו של אנוש היו נוזנין בחסדו של הקב"ה שהוא בחי' חסד דו"א ועד"ז האלף השניים מבחי' מדת הגבורה והוא מדה"ד ולכך ה' המכול (כידוע שגם דרך כללות יותר הנה בחי' שמיטה הראשונה שלפני זאת היתה מבחי' החסד כו' כמ"ש בס' התמונה) ובאלף השלישי ניתנה התורה להיותה מקבלת מבחי' הת"ת עד בחי' האלף הששי דעכשיו הוא מבחי' היסוד כנודע, ואלף הו' יום שכולו שבת כו'. ודרך פרט בכל ו' ימי החול יש בחי' ההארה מ"ק דו"א שמלוכב בכ"ע ביום הא' מבחי' החסד וביום ה' מבחי' הגבורה כו' כידוע, וזהו הטעם שאומרים והוא רחום וכו' דוקא בשני ובחמישי בלבד לפי שבימים האלו בחי' מדה"ד מאיר בכל העולמות בכלל ובפרט כי יום ה' הוא מבחי' הגבורה ויום ה"ה מבחי' ההוד, והגבו' וההוד שניהם מקו השמאל שהוא בחי' הצמצום והדין כידוע, ולכך אומרים והוא רחום כו' להמתיק הדין, משא"כ בשאר הימים. והנה זהו פ' כי אלף שנה המתחלקים בכ"ע נחשב באצ"י רק יום א' כי יעבור כו'.

ותוס' ביאור ענין זה, הנה שרש התהוות בחי' הזמן בשרשו הרי הוא נמצא בבחי' האצ"י ג"כ שהרי ידוע ד"ב שעות היום הוא מ"ב צירופי הוי' וי"ב שעות הלילה הוא מ"ב צירופי אד' וידוע דבחי' שם הוי' בוז"א ושם אד' בנוק' והיינו מדת יום ומדת לילה בכלל כמארו"ל י"ב שעות הוי' היום ג"ש הראשונות יושב ועוסק בתורה כו'. והענין הוא כי כללות כל בחי' המדות דאצ"י נק' יום למעלה כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו וכו', וכללות כל בחי' המל' נק' לילה וכמ"ש ותקם בעוד לילה כו', ולהבין זה למעלה היינו ע"ד דוגמת היום והלילה למטה שביום יאיר שפע אור לכל העולם לפי מה שהוא, ובלילה זמן החושך והשינה כו', כך בחי' הארת האצ"י נמשל ליום, והשפלת האור בבחי' מקבלים נמשל ללילה, אך הנה כל בחי' הזמן הפרטי המוגבל בכ"ע מאין ליש בעולם שנה נפש הו' בכלל מקבלים מבחי' צירופי שם אד' והו' י"ב שעות דמדת לילה ובכל שעה צירוף חדש משם אד' וי"ב צירופי הוי' היינו י"ב שעות היום דבחי' האצ"י בחי' מקור להן וכמ"ש כי הוי' הוא האלקים כו' כידוע, ונמצא שגם לאחר שמתחלק הזמן לפרטי פרטיות בימים ושעות ורגעים כל

שי

דרך כללות יותר . . . שמיטה הראשונה . . . כמ"ש בס' התמונה: ראה ת"א שמות נא, ד. ושי"ג. ובארוכה עטרת ראש טו, כ ואלף. סה"מ תרכ"ח ס"ע קסא. תרס"ח ע' מז. תרפ"ד ע' רמח. ושי"ג. והגבו' וההוד שניהם מקו השמאל: ראה לקו"ת מסעי צ, ג"ד. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' ג וע' טו. אה"ת בראשית ה, א ואלף. בהעלותך ע' של. סה"מ תר"ל ע' קעב. תרל"ד ע' רלג. המשך מים רבים תרל"ז פניג (ע' סא). סה"מ תרנ"ה ע' קעד. תרס"ח ע' ערה. ד"ב שעות היום . . . מ"ב צירופי הוי' . . . הלילה . . . צירופי אד': ראה תניא פמ"א (נה, ב) ובהערת ב"ק אדמיר שליט"א בס' שיעורים בס' התניא ע' 547. לקו"ת דרושים לרי"ה סא, א. מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"ג ע' תתב. תתד. ושי"ג. שגם לאחר שמתחלק הזמן . . . יש לו צירוף חדש . . . כשרש שרשו . . . וכמ"ש במ"א: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשנ. ובארוכה עטרת ראש ט, ב ואלף. מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"ג שם ע' תתח.

שעה ורגע למטה יש לו צירוף חדש בחיות חדש בשרש שרשו למעלה בבחי' זוי"ג דאצ"י שהו"ב צירופי' דהוי"ב ככלל וי"ב צירופי' דאד' כני"ל וכמ"ש במ"א, וזהו שאלף שנה כא' בלתי התחלקות נמשך רק מיום אתמול (כלומר מעל"ע דוקא) דאצ"י שהו"ב צירופי' דהוי"ב כו' אלף שנה הראשונים מיום האי דהיינו בחי' החסד כני"ל.

והנה מטעם הנ"ל שזוי"ג דאצ"י המה בחי' יום ולילה למעלה מזה יובן הטעם למה שמצינו שעיקר עבודת המלאכים היא בלילה דוקא ולא ביום ועיקר עבודת הנשמות הוא ביום דוקא ולא בלילה, שהרי ידוע דהמלאכים אומרים קדוש וברוך וכל עניני עבודתם בשירה שהוא בחי' העלאת מ"ן הכל בלילה וכמ"ש ובלילה שירה עמי כו' וכמ"ש בזהר דרננא ברמשא כו', אבל עבודת הנשמות ביום דוקא כמו שידוע בכל המצות עפ"י הרוב עיקר מצותן ביום, ויש מצות שאם עשאן בלילה פסולים כמו הקרבנות וכיצא, וגם כמצות ת"ת עיקר מצותה ביום הגם שנא' בה והגית בה יומם ולילה הרי אמרו"ל אנו פועלי דיממא אנו וכו', ומה שעומדין בחצות לילה ללמוד זהו אינו עפ"י הדין אלא עפ"י הקבלה, וגם זאת אין הכוונה בזה בשביל עצם הלימוד אלא משום שנא' חצות לילה אקום כו' שעלי"י המלי' עד השחר הוא, ושייך לבחי' היום כו' וכמ"ש בספרי הקבלה שעיקר בחי' הלילה היינו עד חצות לילה בלבד ולכך אמרו חכמים בברכות עד חצות כו', וע' ברי"ה ועבר ה' לנגוף מענין שני תצאי הלילה, בחי' מלך במשפט יעמיד ארץ, ומחצה השני הוא בחי' והוכן בחסד כסא, שבחי' זו שייך ליום בחי' יומם יצוה ה' חסדו כו'. ושרש הענין הוא כי שרש בחי' המלאכים הוא מבחי' נוק' דז"א שהוא בחי' הדבור העליון בי' מאמרות כמ"ש וברוח פיו כל צבאם, ובחי' שרש הנשמות מבחי' ז"א עצמו שלמעלה מבחי' הדבור כנודע, ודרך כלל המלאכים בכל עולם הן רק מבחי' חיצוניות הכלים, והנשמות מבחי' פנימיות הכלים כמ"ש בע"ה, אך בשרש הכללי כללות הנשמות נמשכו מבחי' היחוד דזוי"ג שהוא נמשך מבחי' מוחי' דזוי"ג ע"ד טפה הנמשכת ממוח האב וכו', כמו"כ הנשמה נק' בן כמ"ש בני בכורי ישראל בנים אתם כו', והיינו שאמרו ישראל עלה במחשבה דוקא שלמעלה מבחי' דבור, משא"כ המלאכים ששרשם רק מבחי' הדבור כני"ל והוא הטעם לזה שעיקר עבודת המלאכים בלילה להעלות מ"ן לשרשם שהוא בחי' המל', ועיקר עבודת הנשמות ביום להיותם מבחי' ז"א שהוא בחי' יום וז"ש יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

וזהו זה היום תחלת מעשיך כו' שהוא ר"ה, כי הנה מבואר למעלה בשרש התחלקות הזמן אלף שנה כיום אתמול כו', והנה הזמן דאלף שנה בא

ונו' ברי"ה וטבר ה' לנגוף: מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קיא. הוי"ח שמות קכד. ב. איה"ז בא (כרך ז) ע' ביתרלד. שם (כרך ח) ט"ע ב' תתקמ"ו.

בהמשך רב כזה למטה דוקא כנ"ל, אבל למעלה אינו בא אלא בסקירה א' כענין המאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות במחשבה א', והדמיון בזה כמו שבמחשבה יחשוב אדם ענין גדול ברגע א' וברצותו לגלותו בדבור יצטרך לדבר שעה ושתיים כו' וכמ"ש במ"א, וכך בחי' הזמן דאלף שנה למטה נסקר למעלה באצ"י ביום א' וכיוצא. וכשבא לדבור מלמעלה למטה נתחלק לאלף חלקים וכל חלק כולל בעצמו שס"ה יום והוא יום ר"ה והשנה מתחלקת ל"ב חדשים, וכל חדש מתחלק עוד לל' יום, והיום ל"ב שעות כו', וע"כ נמשך ממילא זמן רב כזה אלף שנה, אבל כש"ב שעות נכללים ביום מלמטלמ"ע והל' יום נכללים בר"ח וי"ב החדשים נכללים ביום ר"ה הרי כל אלף שנה נכללים ביום א' למעלה בסקירה א' כדמיון משך ריבוי צירופי הדבור שנכללים במח' א' כו'. ושרש הענין הוא כי כל שהוא למעלה יותר, יותר הוא בבחי' האחדות והוא בבחי' ההתכללות מהרבה פרטים כא' כו', וע"כ ל' יום נכללים כא' בר"ח בלתי התחלקות ניכרת, ולמעלה יותר גם כל י"ב חדשים נכללים כא' בר"ה, ועד"ז למעלה מעלה עד שאלף שנה כיום כו', משא"כ כל שבא למטה יותר, יותר בא בבחי' הפירוד וההתחלקות, וע"כ כל שבא למטה יותר מתחלק הזמן ביותר לרבוי חלקים עד שבשנה שלנו יש שס"ה יום ובכל יום י"ב שעות כו' וכמ"ש במ"א.

וזהו זה היום תחלת מעשיך לפי שבכל ר"ה ור"ה מתחדש חלק א' חדש מחלקי הזמן דאלף שנה שנכללי' כא' ביום דאצ"י כנ"ל, והרי בו נתחדש עיקר הבריאה מחדש יש מאין לשס"ה יום שיבאו אח"כ מיום זה עפ"י המובן מכל הנ"ל. אך הנה אין הכוונה בפ"י זה היום תחלת מעשיך בשביל השס"ה יום שיבאו אח"כ בלבד, אלא יש בו כוונה פנימי' יותר דזה היום הוא מעורר למעלה כל עיקר התחלת המעשה בבחי' מקור הראשון לכל ההשתל' דאבי"ע, וע"כ אמר זכרון ליום ראשון דוקא דהיינו ליום הראשון שבו התחיל לעשות ולברוא ולהאציל כו', והיינו כאשר עלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שנק' בחי' כתר עליון כגודע.

שיב

ושרש הענין הוא משום דבר"ה הוא התחלת בנין הנוק' כידוע וסוף מעשה עלה במח' תחלה כידוע ע"כ יום זה זכרון ליום ראשון דוקא. ולהבין ביאור הדברים, הנה יש להקדים ענין בחי' בנין המל', הדנה ידוע בפ"י אין מלך

שבמחשבה . . . ברגע א' . . . לדבר שעה ושתיים כו' וכמ"ש במ"א: ראה לקי"ת צו יו, ב [ובתמוכא בהמי"ט שם]. מאמרי אדה"י פרשיות ת"א ע' רסד, וע' ער. שער האמונה פני"ט (צג, ב). ועוד.
למעלה יותר . . . הוא בבחי' האחדות . . . לספ"ה יותר . . . בא בבחי' הפירוד וההתחלקות . . . וכמ"ש במ"א: ראה הוספות לביאורו לאדה"אמ"צ קלא, ד. תרי"ח ח"י שרה קבו, ד. המשך תעריב ת"א ע' נח, וע' קסג, ועוד.
ושרש הענין . . . זכרון ליום ראשון דוקא: בהבא להלן ראה בארוכה עטרת ראש ת, ב ואל"ך.
ידוע בפ"י אין מלך בלא נט: ראה שעריה"א פ"ז (פא, ב). תרי"א שמת נג, ד. תצוה פה, א. לקי"ת בלק סח, א. שה"ש פ, ד. לעיל סד"ה וכתבתם. וכמ"מ.

בלא עם שבלתי מציאות עם נפרד הימנו שיהי בטל אליו לא שייך בחי' התפשטות המלוכה, כי על עצמו וכיוצא לא יתכן לומר מושל ומלך, אך הנה במלך ב"ד יתכן זה להיות כי העם בחי' נפרד הימנו, אבל למעלה באלק' חיים שאין לך דבר חוץ ממנו כו' כמ"ש כי ממך הכל וכו' א"כ איך יתכן שיקרא מלך כו', אך הענין הוא שממשיכים מלמעלה בחי' אור ממקור העונג העליון שיתענג המאציל בבחי' מלוכה זאת ויהי לו רצון בה, והוה שרש בחי' המלכות שאומרים ב"ה ב" פסוקים נגד יר"ד ספירות שבמל' לבנות בנין המל' מחדש ע"ז, והיינו שאמרו ז"ל אמרו לפני מלכות כו', וכל זה משום דאין בחי' עונג במל' מצד עצמותה אחר שאין מלוכה זו דומה למלך ב"ו כנ"ל, וה"ו עד"מ שעושי' מיני מעדנים שיתענג בהן האדם שאע"פ שאין מטבעו להתענג בהן מ"מ כשעושי' ומתקנין לו ממשיכים את לבו שיקבל עונג מהן וכמו גם לפעמים ימשיך אדם את לבו לאיזה עונג בדבר גם שהוא לנגד טבעו, וככל המשלים האלה יובן למעלה דגם שאין בחי' עונג נמצא מצד עצם בחי' המלוכה מאחר שאין לך דבר חוץ ממנו וכו', אך שמצמצם האור להיות בחי' נפרדים כדי להיות נק' מלך הנה בהכרח לומר דמ"מ יש בחי' עונג ורצון בזה אלא שהוא נמשך מבחי' מקור התענוג העליון להיות לו ענג ורצון בזה, והיינו ע"ד שאמרז"ל נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ובחי' התענוג הזה להיות לו דירה בתחתונים דוקא הוא בחי' העונג העליון שנמשך ב"ה במדת המלוכה להיות מלך על עם כו', כי הנה עד"מ ממיני מעדנים כשממשיכים הלב כנ"ל הרי יבא מזה סיבת התענוג עוד הפעם כשיעשו לו באותו האופן שיקבל תענוג פעם הראשון כו', וכמ"כ הנה ענין דירה בתחתונים ידוע שהוא במעשה המצות בבחי' קבעומ"ש, דהנה ארז"ל למה קדמה שמע לזה"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ יקבלו עומ"צ, שנת' בדרושים הקודמים ששורש ענין קבעומ"ש זהו כענין הקדמת נעשה לנשמע שהוא בחי' ביטול הרצון לא"ס בעהר"צ, ועיקר גילוי הרצון הוא בביטול רצונות זרות הן בסור מרע במחדר"מ, והן בועשה טוב להיות עוצם עיניו מראות ברע, ולא תתורו אחרי לבבכם כו', כ"א להיות ועמך לא חפצתי שלא יחפוץ לא בג"ע התחתון ולא בג"ע העליון ולא בעוה"ב כ"א בבחי' רצון פשוט לא"ס בעהר"צ, וגם קיום המצות יהי' מצד היותו דבוק לאו"א"ס בעהר"צ לכן עושה רצונות הפרטי' כו', וע"י המצות ממשיכים אורות בכלים וע"י מל"ת אתכפ"י סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו', ובכל אלה נתאוה הקב"ה כו', דהיינו שנמשך בזה בחי' עונג עליון של המאציל.

שיג

ואמנם לפי אופן ערך קבלת העונג למעלה מסומוע"ט מכללות כל השנה שעברה כך יהי' ערך ההמשכה להתמשך עוד מחדש בחי' עונג ברי"ה הבא בבחי' מדת המל' כנ"ל כמו אם זכו ישראל בשנה שעברה בתשומע"ט הרי

שנת' בדרושים הקודמים: לעיל ד"ה: כשעה שהקדימו. ראשית עריטותיכם. ויח קרח. וידבר גר' פינחס. וכתבתם על מזויות.

נמשך להן האור בבחי' מלי' ביתר שאת ואם לא זכו במ"ע ונפגם האור בכלי על שעברו על מל"ת כו' הרי לא קיבל עונג בבחי' דירה בתחתונים כמו שנתאווה המאציל ואו לא נמשך כ"כ בחי' עונג במדת המל' ברה"ב, ולזה הוא ענין תשובה עילאה מעומקא דלבא בעשי"ת שממלא כל החסרונות והפגמים שנעשו כל השנה ע"י שעברו על ל"ת כו', והענין הוא דכמו שהתשובה מועלת לתקן הפגם שנעשה ע"י העדר מ"ע ועשותו ממצות ה' אשר לא תעשינה, כמו"כ מועלת גם על בחי' קבעומ"ש שקדם לעומ"צ, כי עם היות שזהו בחי' כלל שהוא בחי' הרצון לאו"ס בעהר"צ, מ"מ הרי זהו הקדמה לבחי' נעשה שהוא בחי' קיום המצות וכמ"ש כל אשר דיבר ה' נעשה כו', אבל ענין התשובה זהו כענין ריח בוגדיו שזהו למעלה גם מבחי' הכלל של קיום המצות.

וכ"ן ביאר לענין מה שאומרים זה היום תחלת מעשיך שהוא ר"ה שכולל כל השנה הבאה וכנ"ל והוא זכרון ליום ראשון כמו שעלה ברצונו להאציל ולברוא שהי' מתאוה להיות לו דירה בתחתונים וסוף מעשה שהיא המל' הוא אשר עולה במחשבה תחלה להמשיך משם בחי' עונג כו' מטעם כל הנ"ל, וזהו פ"י זכרון ליום ראשון לעורר המשכת אור חדש מעצמות התענוג הפשוט שנק' יום ראשון כו'.

ומעתה יש לבאר שרש ענין התשובה בעשי"ת דהנה מבואר בזהר ובפעי"ח דבעשי"ת הוא בחי' תשובה עילאה דוקא, ואמנם ב' מדרגות יש בבחי' תשובה עילאה הא' בבחי' בינה והב' שהיא יותר גבוה ממנה עד שתשובה שבבחי' בינה לא נק' רק בחי' תשו"ת, והיינו בחי' תשו"ע שבבחי' הכתר הנק' עתיקא והיינו מ"ש ישוב ירחמנו כו' ואמרו בזח"ג ד"ו א' ישוב מאן אתר כו' מעתיקא סתימאה כו', והענין הוא כי ע"י התשובה מעומקא בעשי"ת נמשך ג"כ אתעדל"ע מבחי' עומקא דכולא והוא בחי' הכתר שנק' ממוצע בין המאציל עם הנאצלים כידוע, וז"ש ממעמקים קראתיך כו' וכמ"ש במ"א בענין י' עומקים כו' ועי"ז נמשך יגמה"ר מבחי' הכתר הנק' עתיקא סתימאה כו', והמשכה זאת באה מלמעלה למטה דוקא, וזהו פ"י ישוב ירחמנו

ש"ד

מ"מ הרי זהו הקדמה לבחי' נעשה: בטה"מ תרמ"ח ע' קעת, מעיר ע"ו: ומה שכתוב שם דקבעומ"ש הוא הקדמה לנעשה צ"ע שהרי בדרושים הקודמים וגם בדרוש זה מפורסם מבואר דקבעומ"ש ועומ"צ הריע נעשה ונשמע כו'. ואפשר צ"ל נשמע. וצ"ע. עכ"ל.

התשובה זהו כענין ריח בוגדיו: ראה תר"א תולדות כ. ד.

למעלה גם מבחי' הכלל של קיום המצות: ראה בארוכה לעיל ד"ה ויקח קרח. וש"נ.

ישוב מאן אתר כו' מעתיקא: ראה גם דרך חיים כא, ב. תר"ח שמות שלה, א. מאמרי אדהאמ"צ דברים

ח"ב ע' תקדו [וש"נ].

וכמ"ש במ"א בענין י' עומקים: מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"ב ע' תתקו. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע'

רלת.

ישוב מלמעלה למטה כו', והוה שאמרו ישוב מאן אתר מעתיקא כו' והוא הנק' תשובה עילאה שבאה מלמעלה למטה, ובזה יובן מארדיל ע"פ דרשו ה' בהמצאו אלו עשיית שאפי' ביחיד כו' לפי שבבחי' הכתר עדיין אין שם בחי' התחלקות מדרגות ושהו ומשוה קטן וגדול כו' כמשל הכתר שכותרת ומקפת כו' ונק' בחי' סוכב כו' וע"כ גם ביחיד הוא נמצא כמו ברבים כו', ואמנם דוקא בעשיית לפי שאז זמן תשובה עילאה שבבחי' הכתר כמ"ש ישוב ירחמנו כו' כנ"ל. ומה שאמר ישוב ירחמנו דוקא לכנס"י, הענין הוא כנ"ל לפי שהמל' עולה עד הכתר בבחי' פנימי' ברה"ש זהו פ"י זכרון ליום ראשון כנ"ל הטעם, ולפי שסוף מעשה עולה במחשבה תחלה ונעוץ סובת"ח ותחלתן בסופן וא"כ ממילא יאיר אור זה בכנס"י דוקא מפני שמקבלים מבחי' מל' כי כל ישראל בני מלכים הם כידוע.

והנה מאחר שהתשובה בעשיית הוא בבחי' הכתר כנ"ל ע"כ גם בחי' יגמה"ר שנמשכו בעשיית ג"כ הן בבחי' עתיקא והן יגמה"ר שאמר מיכה מי אל כמוך כו' שהמה למעלה מ"ג מדה"ר שא' משה אל רחום כו' כמ"ש באד"ר דיגמה"ר דמיכה הן לחיי הנשמות ויגמה"ר דמשה הן לחיי הגוף כו'. ושרש הדברים הנה אמרז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם כו' והוא שכר מצוה בג"ע ליהנות מזיו השכינה, והנה בחי' זיו השכינה הוא בחי' העונג האלקי שהוא בלתי מוגבל בכלי כלל וכלל כשאר אורות השפע הנמצאים מבחי' מל' דאצי' וע"ד דוגמא אנו רואים למטה שכל דבר חמדה ותענוג שיש בכל דבר לא יחשב לנגדו כל יסורים וצער שהרי יקבל אדם צער הרבה כדי לקבל עונג מן העושר וכיוצא. וכך ביסורי גיהנם כדאי הן כדי לקבל אח"כ בחי' העונג האלקי כו', וכמו שאמרו באחר מוטב דלידייני' כו', והעוה"ב הוא עונג האלקי שהוא נמשך בשרשו מבחי' מקור התענוגים שהוא הנק' בחי' עתיקא שאין שם בחי' כלים עדיין להגביל האור כידוע וע"כ גם בבחי' זיו השכינה למטה בג"ע בלתי מוגבל הוא בכלי כו' והיינו ענין ההמשכה מ"ג מדה"ר דעת"י לחיי הנשמות להיות נהנין מזיו השכינה בעוה"ב שהוא קבלת שכר כו'.

שטו

אך בחי' י"ג מדה"ר דמשה אל רחום וחנון כו' הי' לצורך חיי הגוף כמ"ש ויקדו משה ארצה וישתחו שהמשיכן למטה ממש בעוה"ז ע"י השתחוואה זאת. והענין הוא כי בחי' ז"א דאצי' היינו בחי' המדות דאצי' שמלוכבים האורות בכלים מכלים שונים כמו חסד דרועא ימינא כו', אבל מצד עצמות המאציל לאו דאית ב"י מכא"מ כלל וכמ"ש כי לא אדם הוא להנחם כו', ובחי' הכלים דז"א הן שנעשין נר"ן בבי"ע כידוע וע"כ בחי' י"ג מדה"ר שנמשכין מבחי' ז"א למטה הוא בשביל חיי הגופים להיות האור בא בהשתל' רבות בכלים

בהמצאו אלו עשיית שאפי' ביחיד: ראה גם לעיל ד"ה אריב"ל כל כהן.
דיגמה"ר דמיכה . . . ויגמה"ר דמשה: ראה גם לקרי' ראה לה, ב.

מכלים שונים עד בחי' חיצוני' הכלים דו"א בעשי' כמו לכפר על עון העגל שחטאו ישראל בסיבת חומר גופם מסט' דנוגה דעשי' וזהו נושא עון ממש כו', אבל בחי' יגמה"ר שנמשכן מבחי' הכתר אינם באים בבחי' הגבלת הכלים אלא הן נמשכין דרך צמצום השערות ב"ג תיקוני דיקנא וכו', ומאירים לבחי' ז"א ג"כ לפעמים כמו גם ב"ג מדה"ר דמשה הרי אמר ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום כו', פי' ויעבור שעבר האור ונמשך מבחי' הכתר לז"א לבוא בבחי' כלים מכלים שונים כו', וזהו פי' ויקרא ה' ה' ויקרא שהמשיכן מבחי' העלם לגילוי והיינו מבחי' העלם הכתר לז"א, וזהו ענין ב' פעמים הוי' הוי', הוי' הא' הוא בבחי' העלם אור הכתר שהוא כלתי מוגבל בהתחלקות עדיין כנ"ל, והוי' הב' הוא בחי' הגבלת האור בכלי דהיינו בבחי' ז"א וע"כ פסיק טעמא בניייהו להיות כי אין ערך בין זל"ז, אך אעפ"כ קרא והמשיך מבחי' הוי' שבכתר להוי' שבז"א כו' וכמ"ש יאר ה' פניו אליך דקאי בהארתי יגמה"ר דא"א ועת"ל שמאיר ש"ע נהורין כו' בבחי' ז"א וזהו אליך כו', וע"ד מ"ש באד"ר בבחי' מצחא דע"י כד אסתכל ב"י ז"א כו', והנה בעשי"ת נמשך לחיי הנשמות מ"ג מדה"ר דכתר דוקא כנ"ל, וע"ז הוא שאמר ישוב ירחמנו מלמעלה למטה לחיי הנשמות לפעו"ב מפני שזה תלוי ב"ג מדה"ר דמי אל כמוך דוקא כנ"ל.

שטז

וזהו ממעמקים קראתיך ה' שבחי' יגמה"ר אלו הם מבחי' עמיקא עילאה הוא בחי' עתיקא סתימאה שמשם נמשך יגמה"ר לחיי הנשמות, וע' בד"ה וידבר אלקים ובד"ה בונה ירושלים הוי' שיש בכאו"א מישראל בחי' ש' הוי', וזהו חלקי ה' אמרה נפשי, ובעבודה הקושי' זהו ביטול שלמעלה מהשכל, והי"ד הוא ביטול דחכ' כח מ"ה, והה' הוא בחי' ההתבוננות בהשגה והבנה, ו"ה הוא בחי' מדות ודבור כמשנ"ת שם באריכות, אבל כשפגמו כנ"ל צריכים להמשיך שם הוי' מחדש, וכמשל הנהר שנפסקי' מימיו צריכים לחפור אותו בעומק יותר, כמו"כ יובן ענין ממעמקים קראתיך ה', מבחי' עמיקא עילאה סתימאה כו'.

ענין ב' פעמים הוי' ... פסיק טעמא בניייהו: ראה גם לקי"ת תוריע כא, ד. דרושים לריה נט, א. וככ"מ.

וע' בד"ה וידבר אלקים ובד"ה בונה ירושלים: תרכ"ט, וע"ש בהמ"מ.

ונמשל הנהר שנפסקי' מימיו: ראה לקי"ת דרושים לריה נט, ב. סידור עם דא"ח רלד, א. עשרת ראש

נד, ב. וככ"מ.

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגינו כו' עדות ביהוסף שמו כו' וצ"ל מהו שיירך יוסף לתקיעות דר"ה, וגם צ"ל למה כתיב סתם תקעו בחדש ולא כתיב באיזה חדש, והל"ל תקעו בחדש השביעי. אך הענין הוא דהנה חדש הוא לשון התחדשות שבר"ה נתחדש החיות כללי לכללות העולמות (על כל השנה) כי החיות הראשון נסתלק למקורו ובר"ה ממשיכים חיות כללי מחדש, וע"כ נק' ראש השנה ולא תחלת השנה לפי שזהו כמו עד"מ למטה כנפש האדם שהראש כולל כללות החיות של כל האברים וע"כ הראש מרגיש הכאב שבכל אבר לפי שהוא כללות החיות של כל האברים ואח"כ מהראש נתחלק החיות בדרך פרט לכל האברים לכאז"א לפי ערכו ותבניתו, כמו"כ בר"ה נמשך ונתחדש החיות כללי על כל השנה וממנו נמשך החיות בדרך פרט ליי"ב חדשים עד שנמשך לפרט היותר אחרון לימים ורגעים כו', ולפי שבר"ה נתחדש החיות כללי מחדש ע"כ נק' ראש השנה בשם חדש סתם כו', והנה ע"ז ההתחדשות נא' תקעו בחדש שופר שעי" שופר ממשיכים זה ההתחדשות.

והנה עיקר ענין ההתחדשות הוא במל' כידוע שבר"ה הוא בנין המל', וזהו משאור"ל אמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. ולהבין זה למה ההתחדשות דוקא במל', הענין הוא דהנה כתיב מלכותך מלכות כל עולמים, ופי' עולמים הוא ל' העלם, והענין ע"ד מ"ש זה שמי לעולם וארז"ל ספ"ג דפסחים לעלם כתיב, לא כמו שאני נכתב אני נקרא, נכתב בהוי' ונקרא באד', ופי' שם הוי' היינו שהוא בחי' אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי לפניו ית'. בין קודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע לפי שכולא קמי' כלא חשיבא ממש, והנה עכשיו אינו מאיר בגילוי בחי' שם הוי' איך דכולא קמי' כלא חשיבא ממש רק ע"י בחי' שם אד' שהוא בחי' אנת אשתמודע אדון על כולא שנעשה מקור לעולמות שהם יש ודבר נפרד מלך על עם דוקא, ועם הוא בחי' עוימות בחי'

תקעו בחדש שופר: מוסד על ד"ה זה בלקרי' דרושים לר"ה נג, ד. [הנחת כ"ק אדהאמיצ בסידור עם דא"ה רלד, א. ובארוכה בס' עטרת ראש מט, ב. ובתוס' הגהות באוה"ת דרושים לר"ה ע' אישטא וע' אישטט. [ביאור על המאמר נמצא – כסידור שם רלה, ג וכעט"ר נח, ב. וכן בס' מאמרי אדהאמיצ דברים ח"ג ע' תחקעט, ובאוה"ת שם (כרך ו' ע' ביחמח).

לכמה מעניני המאמר, ראה גם: יהל אור עה"פ סיע רפה ואילך וע' רצא ואילך. שה"מ פרי"ט ע' א [לתחילת המאמר]. ד"ה אתם נצבים חשכ"ט [שם מביא ומבאר מאמר זה].

המאמר נמצא ג"כ בכתי' 1077 רצב, א [הכולל הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ]. וכאן הוא בתוס' הגהות ושינויים.

ראש השנה ולא תחלת השנה . . . שהראש כולל כללות החיות: ראה גם [בנוסף להנשמו לעיל] לקרי' תבוא מא, ג. עטרת ראש בתחילתו. ועוד.

והענין ע"ד מ"ש זה שמי לעולם . . . לעלם: כהבא להלן בפיסקא זו ושלאתחרי' ראה אוה"ת דרושים לר"ה שם ע' אישטט.

ועם הוא בחי' טוממות: ראה לעיל סד"ה וכתבתם. ושי"ג.

יש כו'. ודרך כלל זהו ענין ב' דעות, וכמ"ש כי אל דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מלמטה למעלה שהבריאה הוא מאין ליש שנראה העולם ליש ודבר נפרד שזהו מבחי' שם אד', וד"ע הוא מלמעלה למטה שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין שהוא בחי' דעת הנמשך מבחי' שם הוי' כו'. והנה על הזמן דשית אלפי שנים נא' כי אל דעות הוי' שד"ע מלוכבש בד"ת, אבל אינו מאיר בגילוי בחי' ד"ע לבד, אבל לעיל יאיר בבחי' גילוי וכמ"ש ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, שאפי' למטה יהי' מאיר גילוי בחי' שם הוי' וכמ"ש ומלאה הארץ דעה את הוי' דהיינו שיהי' מאיר דעת הנמשך מבחי' שם הוי', משאי"כ עכשיו כו', וזהו מ"ש זה שמי לעלם ששם הוי' הוא בהעלם בשם אד' כו'.

שיח

וכמו"כ יובן מ"ש מלכותך מל' כל עולמים שבחי' מל' הוא בהעלם לפי שיש שני בחי' במל' דהיינו מה שנעשה מקור לעולמות שהם בחי' יש ודבר נפרד לעצמן ונק' זה בחי' העלם לפי שהוא רק התפשטות מלכותו שהוא רק זיו והארה בעלמא שהוא כמו הדעה התחתונה שהבריאה היא יש מאין, והב' הוא בחי' גילוי מלכותו שהוא עצמיות המל' בחי' כתר מל' (שלמעלה מלהיות מקור לעולמות) שזהו מ"ש ה' מלך שנמשך בבחי' מל' מבחי' הוי' שהוא בחי' ד"ע כו'. והנה כר"ה נעשה התחדשות בחי' המל', דהיינו שנמשך בחי' גילוי מלכותו ית', וזהו שאנו מבקשים מלוך על העולם כולו בכבודך, גלה כבוד מלכותך עלינו, והופע והנשא עלינו, היינו שיהי' גילוי בחי' מלכותו ית' (שהוא גילוי בחי' כתר מל' ובשרשו הוא בחי' מל' דא"ס). וזהו מ"ש המלך המרומם לבדו מאז דהיינו כמו שהי' קודם שנבה"ע שהי' הוא ושמו לבד כמו"כ גם עתה בלי שינוי כלל לפי שכולא קמי' כלא חשיב ממש, אלא שהוא בבחי' העלם בשם אד' ד"ת כו', וזהו שאנו ממשיכים כר"ה שיהי' גילוי בחי' המלך המרומם לבדו כו'. ודרך כלל זהו ענין עיבור ולידה, וכמ"ש במדרש ע"פ הוא אהרן ומשה, שנק' אהרן ע"ש ההריון שאז התחיל ההריון של הגאולה, וכך ר"ה נק' היום הרת עולם שהוא בחי' ההריון, וזהו ענין תשעה תקיעות ט' ברכות שהוא כנגד תשעה ירחי לידה, ועיקר הלידה יהי' לעיל כו', אך כר"ה ממשיכים ג"כ שיהי' בחי' גילוי המל', דהנה המכוון מזה החשך וההעלם היינו כדי שיהי' יתרון מתוך החשך הגם שגם זה ג"כ אין מובן ומושג שהרי הי' יכול להיות יתרון זה גם בלא חושך שהוא כל יכול, מ"מ כך עלה ברצונו שיהי' יתרון האור מן החושך דוקא כו'.

אך עדיין צ"ל מאחר שבר"ה הוא התחדשות החיות למה נק' ר"ה יום הדין, אך הענין הוא דהיא הנותנת לפי שצ"ל התחדשות החיות ע"כ נק' יום

המלך המרומם לבדו מאז . . . קודם שנבה"ע: ראה גם ת"א בשלח סד, א. לקרית נצבים מד, ג. אה"ת דרושים לריה שם ע' אישכד.
 היום הרת עולם שהוא בחי' ההריון: ראה בארוכה אה"ת שם ע' אישכא ואילך. דיה תקעו תשמ"ג.
 דהנה המכוון מזה החשך: ראה כ"ז אה"ת דרושים לריה שם ט"ע אישכד.

ספר תרכ"ט

שמג

הדיו, דהנה כתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה דהיינו שמתחלה הי' בריאת העולמות מצד עצמו כי חפץ חסד הוא, אבל אח"כ המשכת רצון זה תלוי במעשה התחתונים, וע"כ יש דין ומשפט ע"ז אם הוא ראוי לכך להיות נמשך ע"י רצון העליון ב"ה בגילוי מלכותו.

שיט

וזהו ענין משארז"ל ג' ספרים נפתחים ברה"ה צדיקים נכתבים לאלתר לחיים כו', ולהבין ענין ג' ספרים הענין הוא דהנה איתא בס"י בשלשים ושנים נתיבות פליאות חכ' חקק כו' וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וסופר וסיפור שהוא בחי' חכ' בינה ודעת, סופר הוא בחי' חכ' וספר הוא בינה כו', והו' מ"ש הוי' בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו כו' שבריאת העולמות הי' ע"י ג' בחי' ספרים הנ"ל, וכמו"כ ברה"ה שנמשך חיות כללי לכללות העולמות והתהוותם צריך להיות ג"כ ע"י בחי' ג' ספרים, והו' שאמרו ג' ספרים נפתחים ברה"ה, והנה פתיחת ג' ספרים אלו תלוי ע"י מעשה התחתונים וכמשארז"ל וכל מעשיך בספר נכתבים, וכן כתיב ויכתב בספר זכרון וכל מעשי התחתונים נרשמים בספר דהיינו מבחי' אותיות כמו שאנו רואים למטה ענין הספר הוא שכותבים אותיות בדיו שחור ע"ג קלף לבן, וכן למעלה ענין הספר הוא ד' אותיות של שם הוי', כי הדיו הוא יו"ד של שם הוי', כי דיו אותיות יו"ד, וה' הוא הא אצבעות היד והוי"ו הוא הקולמוס, וה' אחרונה הוא הקלף כו', וכל מעשיך בספר נכתבים היינו שכל מעשה התחתונים נרשמים בספר זה שהפגם מגיע למעלה בבחי' שם הוי' (וכמ"ש ונוקב שם הוי') שהוא כללות העי"ס, והו' ג"כ מ"ש זה ספר תולדות אדם (זה הוא י"ב שהוא בחי' י"ב צירופי הוי") שזה הוא הספר, וספר זה נעשה מתולדות אדם לפי ערך העלאה של מעשה התחתונים, והנה כיון שברה"ה נפתחים ג' ספרים אלו ע"כ נק' ר"ה יום הדין שהוא בחי' דין ומשפט על האתעדלית כו' אם הוא כדבעי או לאו כו'.

והנה עדיין אינו מובן למה ההתחדשות הוא בכל שנה הלא הוא ית' הוא למעלה מהזמן, אך הענין הוא דהנה למטה אנו רואים שהיו ד' דגלים וכל דגל הי' כלול מג' שהוא י"ב, וכמו"כ למעלה ד' דגלים זהו ענין ד' חיות המרכבה שכל א' כלול מג' שזהו מ"ש י"ב בקר והים עליהם מלמעלה, ולמעלה יותר זהו ענין י"ב צירופי הוי' וי"ב גבולי אלכסון, והנה כיון שלמעלה יש התחלקות י"ב בחי' ויש בחי' מקור הכללי שכוללם יחד שהוא בחי' והים עליהם

דהנה כתיב . . . עולם חסד יבנה: ראה בכ"ו אוהית שם ע' איששה"ו.
והו' ענין משארז"ל ג' ספרים נפתחים ברה"ה: כהבא להלן עד סוף הפסיקא ראה אוהית תבוא (כרד ד) ע'
אתחטטו ואלך. שם (כרד ו) סיע בישעד ואלך. יהל אור להצ"צ ע' רצ (סעי' ב).
בספר וסופר וסיפור . . . חכ' בינה ודעת: נתי' באוהית תבוא שם ע' בישעו.
ד' חיות . . . י"ב בקר והים עליהם מלמעלה: ראה לקרי' בלק סת, א. ג. ובכ"מ.

שכ מלמעלה, ע"כ נמשך גם למטה החיות מתחלה בדרך כלל שהוא בחי' ר"ה ואח"כ נמשך בדרך פרט ל"יב חדשים כו'.

והנה התורה נדרשת בדרך כלל ופרט שכמו שבר"ה הוא התחדשות בדרך כלל כמו"כ בכל יום יש התחדשות בדרך פרט, וכמ"ש וכוטובו מחדש בכי"ת מע"ב, והיינו שבכל יום נתחדש החיות ע"י רמ"ח פקודין, כי רמ"ח פקודין הוא רמ"ח אברים דמלכא שהם בדרך כלל ג' קוין על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח ולמעלה זהו ענין ג' קוין חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא כו' (ששרשן מג' ספרים שהם בחי' חב"ד) ורמ"ח פקודין הם רמ"ח אברי' דמלכא דהיינו שהם כלים והמשכת גילוי אוא"ס ממש, כי יש חילוק בין מלכא למלכות, כי מלכות הוא בחי' הנעשה מקור לעולמות מלכותך מל' כל עולמים שהם בבחי' יש, משא"כ מלכא הוא בחי' (מדות דאצי' שהוא בחי' ז"א) הוא בחי' ה' מלך שלמעלה מהיות מקור לעולמות בחי' אני הוי' לא שנית, וע"י רמ"ח מ"ע ממשיכים גילוי בחי' מלכא, וזהו שנק' רמ"ח אברים כמו שהאבר הוא כלי לגילוי חיות הנפש כמו"כ רמ"ח מ"ע הם כלים לגילוי השראת אוא"ס ב"ה כו'. וזהו ענין שיש במצות ב' כוונות, הא' כוונה כללית לכל המצות דהיינו שצריך לכוין בשעת עשיית המצוה שעושה אותה לפי שכך צוה הקב"ה ונקראו מצות המלך, וזהו כוונה כללית לכל המצות, ויש כוונה בדרך פרט דהיינו שבכל מצוה יש כוונה פרטיות, עד"מ מצות ציצית שהו' ל"ב חוטין הכוונה להמשיך ל"ב נתיבות חכ', וכן ד' בתים דתפילין הוא להמשיך ד' מוחין, שענין ב' הכוונות אלו הם כנגד ב' בחי' שיש במל' שהוא בחי' הנעשה מקור לעולמות, ומה שלמעלה מגדר עולמות שהוא בחי' שם הוי' ואד' שכנגד שם אד' זהו בחי' כוונה הכללית של המצות שהוא בחי' מצות המלך, וכנגד מה שהמצות הם בחי' רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא המשכת שם הוי' כו' זהו ענין כוונה הפרטיות שבכל מצוה, והנה מכוונה זו נמשך שמחה של מצוה כו', וזהו הנק' יחוד קוב"ה ושכינת' שהוא בחי' יחוד הוי' ואד' כו'.

והנה זהו בדרך פרט בכל יום ובר"ה נמשך זה בדרך כלל, ולהבין מהו ההתחדשות בר"ה יותר מבכל יום צריך להבין מארז"ל למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות, ולכאור' אינו מובן שהרי קבלת עול מצות הוא ג"כ בחי' קבעומ"ש ולמה מחלקים אותם לשנים אך הנה יש להקדים מ"ש והחיות רצוא ושוב, והנה בפ"י

שהאבר הוא כלי לגילוי חיות הנפש: ראה ד"ה, להבין מ"ש בלקריא פכ"ג הנסמו לעיל כד"ה התודש

הזה.

שיש במצות ב' כוונות: ראה לקו"ת שלה לט, א"ב.

למה קדמה שמע לוהא"ש: כהבא להלן בפסקא זו ושלאחרי' ראה בארוכה אור"ת תרומה ע' אישטו

ואילך. לעיל ד"ה בשעה שהקדימו.

שכא

והחיות רצוא ושוב יש שני פירושים, א' שהוא קאי על חיות המרכבה שחיות המרכבה עבודתם בבחי' ר"ש, והב' הוא שהחיות אלקי' שמחי' כל העולמות הוא בבחי' ר"ש וכמ"ש בס"י ודברו בהם בר"ש, דברו הוא באש כו' דבר הוי' המחי' את כל העולמות הוא בבחי' ר"ש וכמ"ש הלא כה דברי כאש כו' כאש הנאחז בפתילה שהוא מתנענע בר"ש, והטעם הוא דהנה המקובלים כינו אותו ית' בשם אוא"ס וכן הכתוב מכנה אותו לאש, וכמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא, ולהבין למה כינו אותו ית' לאור ואש, אך הענין הוא דהנה אנו רואים למטה שאור השמש הוא רק בחי' זיו והארה בעלמא מעצם השמש ואינו נוגע לעצמיות השמש ולכך אין האור פועל שינוי בעצם השמש אם הוא מאיר או לאו כו', וכן באור וחיות הנפש שמחי' את הגוף אין עצמות הנפש מתלבש בגוף האדם להחיותו אלא רק הארה מעצם הנפש מתלבש בו להחיותו שהרי סומא מוליד שלם ואם עצמות הנפש הי' מתלבש בו נמצא שזה החסרון הוא בעצמות נפשו ומאין יש בו כח ההולדה להוליד ולד שלם כיון שהוא עצמו סומא, ובהכרח לאמר שאין זה החסרון רק בהארת עצם הנפש המתלבשת בגוף אבל לא בעצם הנפש ולכן גם הסומא מוליד שלם לפי שכח ההולדה הוא מעצם הנפש וכן למשל אש מה שהוא מחמם הנה החימום הוא רק הארה מעצם האש, ובוהו יובן מה שדימו אותו ית' לאור ואש כי מה שנמשך חיות מאוא"ס ב"ה להחיות העולמות אין זה רק זיו והארה בעלמא שאינו נוגע אל עצמותו כלל וע"כ נק' בשם אוא"ס שהוא רק הארה מאוא"ס ב"ה כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא, והנה אעפ"י שהוא רק הארה בעלמא מ"מ אינו דומה הארה זו כמו שהי' כלול בעצמותו וכמ"ש עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, וכמו שנמשך הארה זו להיות מקור לעולמות בע"ג שאין ערך ביניהם כלל, וע"כ החיות הוא בר"ש דהיינו שרוצה לעלות ולהסתלק למקורו וחוזר ומתפשט להחיות את העולמות מפני שכך הוא רצה"ע ב"ה להוות ולהחיות את העולמות, וכמו שאנו רואים למטה כאש הנאחז בפתילה הוא בר"ש, והיינו לפי שאש הוא למעלה מכל הדי"י כי מים ועפר הם יורדים למטה משא"כ אש היסודי הוא למעלה תחת גלגל הירח ע"כ טבע האש לעלות למעלה רק הפתילה מכריח את האש שיהי' נאחז בפתילה, וע"כ האש דולק בפתילה בר"ש, כמו"כ למעלה מחמת שזה שנמשך האור להיות מקור לעולמות בע"ג הוא ירידה והשפלה מכמו שהי' כלול בעצמותו ע"כ החיות הוא בר"ש כו'.

שכב

והנה מפני שהחיות של אוא"ס הוא בבחי' ר"ש מצד זה נמשך בנבראים ג"כ בחי' ר"ש, וזהו מ"ש והחיות רצוא ושוב שהוא קאי על חיות הקדש

והחיות רצוא ושוב יש שני פירושים: ראה אה"ת תרומה ס"ע אישנו שמתוך כו' ב' הפירושים. וראה גם סה"מ תרס"ה ע' רכה"ו. תש"ד ע' 251.
המקובלים כינו אותו ית' בשם אוא"ס: ראה מאמרי אדה"ו תקס"ב ח"ב ע' ש.ע. אה"ת ענינים ע' ק"א.
סה"מ מלוקט ח"ב ע' רצג"ד. וש"נ.

שעבודתם הוא ברו"ש, ודרך כלל זהו החילוק שבין שרפים לאופנים כי שרפים הם בחי' רצוא, כי שרפים אומרים קדוש דהיינו שמשגיגים איך שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות עי"ז נעשה בהם בחי' רצוא ליכלל וליבטל למעלה כו', וזהו שנק' שרפים ע"ש רשפי אש שנשרפים ונכללים למעלה בבחי' רצוא כו', ואופנים וחיות הם בחי' שוב כי אופנים וחיות אומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו שהוא בחי' המשכת אלקות למטה. וכמו"כ בנשי' עבודתם הוא ג"כ בחי' רו"ש, וזהו ענין קבעומ"ש ועיל מצות כי פ' שמע הוא קבעומ"ש, והיינו כי פ' ראשונה הוא בחי' מס"ג באחד שצריך למסור נפשו ורצונו כאחד, והיינו ע"י שמתכוונן איך שאני הוי' לא שנית עי"ז נעשה לו רק רצון פשוט לאביו שבשמים בבחי' רצוא והסתלקות ליכלל וליבטל למעלה, אך לא כל היום יוכל להיות בחי' רצוא, לזה הוא ענין קבלת עומ"צ שהוא השוכן המשכת אורות בכלים מכלים שונים כו'.

והנה ברה"ק ועשיית שצריך להמשיך חיות כללי לכל השנה צריך להיות הרצוא בחי' קבעומ"ש בחילא יתיר מעומקא דלבא, וזהו שבעשיית אומרים ממעמקי קראתיך הוי' שהוא בחי' עומקא דלבא תעלומות הלב בחי' רצון פשוט, וזהו ענין התשובה. והנה החשובה אינה על עבירות דוקא אלא תשובה הוא להשיב הנפש למקורה, והיינו עי"ז שמתכוונן איך שהוא רחוק מה' בתכלית עי"ז נעשה אצלו בחי' רצוא ותשוקה להשיב הנפש למקורה וזהו מ"ש לברך יהגה אימה א"י סופר וא"י שוקל, והיינו עי"ז שמתכוונן איך שא"י הוא בחי' א"י מקום כבודו, שהוא בחי' מ"ש והחכ' מאין תמצא, וא"י עצמו הוא השוקל והוא הסופר (שהוא בחי' בוצינא דקרדוניתא שנק' מתקלא) עי"ז נעשה אימה ופחד להשיב את הנפש למקורה בבחי' תורת ותש"ע.

וזהו ענין מה שארז"ל שרצועה של מלקות צריך להיות של עגל ושני רצועות קטנות של חמור עולות ויורדות מן הצד, ומפרש בגמ' הטעם ע"ש שנאמר ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן, יבא מי שידע ויפרע ממי שלא ידע, ולכאור' אינו מוכן זה מה שייך ידיעה בבהמה, והענין הוא דהנה אנו רואים שהאדם יש לו יתרון מעלה מכל הנבראים מעלה ומטה והוא שהאדם יש לו בחירה משא"כ בכל הבהמות כמו שור שהוא נגח וארי שהוא דורס ועורב שהוא אכזרי וכן נשר שהוא רחמני אין

שכג

החילוק שבין שרפים לאופנים: ראה בארוכה לעיל ד"ה מגילה נקראת וד"ה בשעה שהקדימו. וש"נ. החשובה אינה על עבירות... אלא... להשיב הנפש למקורה: ראה לקו"ת דרושים לרי"ה ס. ד. ה"ט תרצ"ז ע' 235 [ש"נ].
א"י סופר וא"י שוקל... שנק' מתקלא: ראה תרי"א שמות נג, כ"ג.
שהאדם יש לו בחירה: ראה גם מאמרי אדה"צ נביאים ח"א ע' עז. אה"ת דרושים לרי"ה ע' אשלח ואילך. שם ע' אשם. סה"מ תרי"ט ע' ח ואילך.

ספר תרכ"ט

שמו

זה אצלם מצד הבחירה שלהם רק שכן הוא הטבע שהוטבע אצלם ואין בהם בחירה לשנות את טבעם, וכן אפי' כשורש ומקור של הבהמות וחיות שהוא בחי' ד' חיות המרכבה פני אר"י אל הימין פני שור מהשמאל שמיכאל הוא באהבה ובבריאל ביראה לא ישנו את תפקידם מכמו שנבראו שאין להם בחירה רק לאדם ניתן הבחירה והממשלה לשלוט על נפשו הבהמית, וז"ש הן האדם הי' כאחד ממנו, היינו כיחידו ש"ע שניתן לו הממשלה כו'. והנה מה שניתן לו הממשלה הכוונה הוא שיכול לשלוט על נפשו הבהמית ולהגביר יצ"ט על יצה"ר, ועי"ז שמגביר יצ"ט על יצה"ר עי"ז נעשה למעלה התגברות החסדים על הגבורות, כי שרש היצ"ט הוא מחסד ויצה"ר הוא מהגבורות ועי"ז שמתגבר היצ"ט כו' עי"ז נעשה למעלה ג"כ המתקת הגבורות בחסדים, וזה הי' תכלית הבריאה שיהי' דוקא התגלות החסד וכמ"ש וחסד הוי' מעולם ועד עולם, זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, זכר חסדו כו'. אמנם כ"ז אם הוא מגביר יצ"ט על יצה"ר, אבל אם הי' בוחר ברע לא די שנעשה כבהמה אלא הרי הוא גרוע מהבהמה לפי שהבהמה אין לה בחירה משא"כ אדם שיש לו בחירה ויכול לבחור בטוב ובחור ברע עי"ז נעשה גרוע מהבהמה. וזהו יבא מי שידע ויפרע ממי שלא ידע דהיינו הבהמה שאינה משנה מטבעה ממה שהיא, ויפרע ממי שלא ידע שעיקר הבריאה הי' כדי שיבחר בטוב והיינו ע"י הדעת וההתבוננות והוא עשה להיפך ע"כ ילקו אותו כו'.

והנה העצה לזה הוא בחי' תשובה ועיקר התשובה הוא בחי' עזיבת החטא והחרטה שע"כ עוקר את העון כמו שאינו, כמו בנדירים שהחרטה עוקר הנדר מעיקרו כאילו אינו, וכך ע"י התשובה עוקר את העון, והיינו לפי שע"י התשובה מגביה את היצה"ר למעלה בשרשו שהוא בחי' גבורות קדושות שאין שם רע כלל, כי אין רע יורד מלמעלה, וזהו משארז"ל שטן ופנינה לש"ש נתכוונו, והיינו לפי שבשרשם אינם בחי' רע כלל. ובזה יובן משארז"ל כל העובר עבירה א' קונה לו קטיגור א' וא"כ איך מעביר את הקטיגור שמקטרג עליו, אך לפי הנ"ל יובן היטב לפי שמגביה אותו למעלה שאינו רע כלל כו', ועי"ז נמחל לו העון למטה ג"כ.

והנה כ"ז ניחא ענין שע"י תשובה מוחלין לו עוונותיו שעבר על מצות ל"ת, אבל עדיין אינו מוכן איך ע"י התשובה מוחלין לו אפי' על פגם דמ"ע,

---

שמיכאל . . . ובבריאל . . . שאין להם בחירה: ראה תניא פליט (נב, רע"ב) לעיל סדיה מי כמוכה. רש"י.
אמנם כ"ז אם הוא מגביר יצ"ט . . . אבל . . . הי': ראה בארוכה לקמן ד"ה שובה ישראל.
והנה העצה לזה: להבא להלן בפיסקא זו ראה אה"ת דרושים לר"ה שם ע' אישעא.
ועיקר התשובה הוא בחי' עזיבת החטא: ראה אה"ת פ"א.
בשרשו . . . שאין שם רע כלל . . . שטן ופנינה לש"ש נתכוונו: ראה לק"ת חקת סא, ד ואילך. מאמרי אה"ת אה"ת לאוניא ע' סו. וע' קנה. אה"ת ויצא (כרך ה) תחמה, א ואילך.
על פגם דמ"ע . . . לא נמשך החשכת גילוי אור: ראה אה"ת שם. ובליקוט פירושים ומ"מ לשם.

שכך

שהרי ע"י מ"ע ממשיכים המשכת אוא"ס וכיון שלא עשה את המצוה ממילא לא נמשך המשכת גילוי אור זה שע"י מצוה זו, ומה ניתקן הפגם שיומשך האור מה שפגם במ"ע. אך הענין הוא דהנה רמ"ח פקודין הוא רמ"ח אברים דמלכא, והנה האברים מקבלים מבחי' מוח שבראש כי מתחלה נמשך החיות למוח שבראש ואח"כ נתחלק החיות לאברים בדרך פרט, והוה ג"כ למעלה שרש התומ"צ הוא מבחי' חכ' כי אורייתא מח"ע נפקת. והנה רע"ד הוא למעלה מבחי' חכ' שהרי חכ' יוכל לימשך בדבור וכמו שאנו רואים שאם משכיל איזה השכלה יוכל אח"כ לאמר אותה השכלה בדבור, והוה מ"ש וידבר ה' אל משה לאמר שאף שאורי"י מח"ע נפקת מ"מ נמשכה למטה בדבור, וכן מצות נק' מצות המלך שהוא בחי' דבר מלך שלטון, אבל כשנוגע לו איזה דבר לנקודת עצם נפשו אזי אינו יכול לדבר כלל כי הגם שחכ' היא המשכת ראשית הגילוי, והנפש נק' ע"ש חכ' כמו נפש המשכלת עני"ו הוא רק גילוי אור בלבד מעצם הנפש, אבל עצם הנפש הוא למעלה מבחי' חכ', וע"כ כשנוגע לו איזה דבר לעצם הנפש אינו יכול לדבר כלל. והוה ענין התשובה שהוא מה שנוגע לו לעצם הנפש צעקה פנימי' צעק לבם אל הוי' שהוא בחי' קול פשוט שלמעלה מבחי' התחלקות אותיות, והוה ענין שופר גנוחי גיח וילולי יליל, עי"ז ממילא נתקן גם הפגם שפגם ע"י מ"ע כי התשובה מגיע למעלה משורש המצות, כי הגם שמצות הם בחי' רצה"ע אך זהו הרצון המלוכב בחכ', משא"כ תשובה שהוא בחי' רע"ד מגיע למעלה בבחי' הרצון שלמעלה מחכ' שהוא בחי' רעדכ"ר מקור כל הרצונות שהוא בחי' כ"ע, ועי"ז ממילא נתקן הפגם שפגם ברמ"ח אברים לפי שממשיך המשכה שלמעלה מבחי' רמ"ח אברים.

וזהו ענין תקעו בחדש שופר שע"י שופר שהוא בחי' תשובה עי"ז נעשה ההתחדשות כו', והוה כמו למשל בנפש האדם שיש בו רמ"ח אברים והנה יש ראשי אברים שאינן נמנין כחשבון של רמ"ח כמו הלב והיינו לפי שהוא מקור החיות של כל האברים ע"כ אינו כחשבון וכן המוח אינו נמנה לפי שהוא מקור החיות, וכך ע"י התשובה שהוא בחי' תשוב ה' עילאה בחי' בינה ליבא עי"ז ממילא נתקן הפגם שפגם ברמ"ח מ"ע, והוה ענין ג' ברכות של ש"ע אתה חונן לאדם דעת ואח"כ השיבנו ואח"כ סלח לנו, והיינו שמתחלה צ"ל התבוננות שע"י יבוא לבחי' תשובה ועי"ז סלח לנו כו'. והנה שופר שהוא בחי' קול פשוט היוצא מהבל הלב זהו ענין ז' הבלים שאמר קהלת שששה הבלים הוא כנגד ו' מעלות לכסא, והבל הו' הוא כנגד עצם הכסא, שהוא בחי' ששה ימי הבנין כו' ובחי' בינה עילאה כו', והנה הבל הלב הוא מקור הדבור שהרי

שכה

קול פשוט שלמעלה מבחי' התחלקות אותיות: ראה לקי"ת דרושים לריה נג. ד. נח. ד. ועוד.
 התשובה מגיע למעלה משורש המצות: ראה בארוכה לעיל ד"ה ויקח קרח. יהל אור להציצ ע' רצא.
 ובכ"מ.
 והנה שופר . . . קול פשוט: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה אות"ת דרושים לריה שם ע' אישעה.

אנו רואים שהדבור תלוי בהכל הלב ולכך כשיש לו פתיחת הלב שהוא בשמחה אזי הוא מדבר יותר, וכשהוא בכיווץ אז אינו מדבר, וכך יובן למעלה דהנה בגלות פסקה הנבואה והיינו לפי שבזמן שבהמ"ק ה' קיים שה' בחי' וביום שמחת לבו ע"כ ה' גילוי בחי' הנבואה שהוא בחי' דבר ה' משא"כ בגלות שהוא בחי' ויתעצב אל לבו כתיב כרחל לפני גוזזי נאלמה, נאלמתי דומי' החשיתי כו' שהוא בחי' שתיקה ופסקה הנבואה, והיינו לפי שהכל הלב הוא מקור הדבור, וזהו מ"ש ויהיו חיי שרה, שרה הוא ל' שררה שר ה' בחי' מל' עולם הדבור, ויהיו הוא בגימ' הבל, ויהיו שהוא בחי' הכל הוא חיי שרה הוא כל החיות של הדבור, וזהו מ"ש בזהר שו' הבלים הוא בחי' ז' כתרין, והיינו כמו שהכתר הוא ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים כמו"כ ז' הבלים הם ממוצעים שהם מחברים מוחין עם הדבור כו', והנה ע"י שופר שהוא בחי' הבל הלב ע"י ממילא ניתקן הפגם שפגם לפי שהוא המשיך מקור המצות שהוא בחי' הבל העליון, וע"כ ע"י ממילא נתקן הפגם כו', וזהו תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגיגו דהיינו כסית כל חטאתם לפי שעל כל פשעים תכסה האבה כו'.

כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, דהנה ידוע שיש שני בחי' בנשמות בחי' יעקב וישראל, וישראל הוא בחי' לי ראש דהיינו נשמות גבוהות לפי שהם בבחי' כי שרית עם אלקים שהם מהפכים מחשוכא לנהורא, וע"כ להם נמשך זה בבחי' חק מזון וקצבה, וגם כי חק הוא בחי' אותיות החקיקה שהם אותיות עצמיות שלמעלה מבחי' ספר שהם אותיות הכתב כו', והיינו לפי שבבחי' ספר יש דין ומשפט וכמ"ש לעיל שג' ספרים נפתחים ברה"ל לפי שהוא יום הדין כו', משא"כ בישראל שהם בבחי' חק שאין בהם משפט ממילא הם ממשיכים מלמעלה מבחי' סופר כו' והיינו בבחי' אותיות החקיקה. משפט לאלקי יעקב, יעקב הוא בחי' יו"ד עקב נשמות שהם בחי' עקביים יש שם בחי' משפט דהיינו דין ומשפט אם הם ראויים לכך אם לאו וכמ"ש לעיל, אך משפט איהו רחמי דהיינו שמטה כלפי חסד כו'.

עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים, וצל מה שייך יוסף לבחי' שוכו
שופר. אך הענין הוא דהנה מבואר לעיל שהד' דגלים הוא כנגד ד' תקופות וכל א' כלול מג' שהם בחי' י"ב שבטים, ולמעלה הוא בחי' י"ב בקר, והנה שורש השבטים הוא בבחי' אצ"י וכמ"ש ששם עלו שבטים שבטי י"ה, והנה יוסף אינו בחשבון הי"ב שבטים, שאפרים ומנשה הם בחשבון הי"ב שבטים, והיינו לפי שיוסף הוא למעלה מבחי' י"ב שבטים לפי שהי"ב שבטים הם בחי' י"ב בקר והים עליהם מלמעלה ששרשן מבחי' שם אד' ושם אלקים בחי' מל',

חק מזון וקצבה וגם . . . אותיות החקיקה: ראה לעיל רד"ה זאת חוקת (דש"פ חוקת). וש"נ.

משא"כ יוסף שהוא מבחי' שם הוי' וכמ"ש והי' ביום ההוא יוסף ה' שנית ידו, וזהו שאמר יוסף התחת אלקים אני בתמי' לפי שהוא למעלה מבחי' שם אלקים.

והנה בר"ה יצא יוסף מבית האסורים, ולהבין למה בר"ה יצא יוסף מבית האסורים, הענין הוא דהנה כתיב ויהי מקץ שנתיים ימים ואיתא בזהר שנתיים ימים דתב דרגין לדרגין, והיינו שיש ב' בחי' ימי עולם וימי קדם וכמ"ש כימי עולם וכשנים קדמוניות, וכשהי' התחברות ב' בחי' ימים ימי עולם וימי קדם זהו שנתיים ימים אז יצא יוסף מבית האסורים, בית האסורים היינו מה שמלוּבש בגשמי' עוה"ז וע"י התחברות ב' בחי' אלו יצא יוסף מבית האסורים לפי שע"י המשכת ימי קדם שם כחשכה כאורה שוין לפניו, וע"כ משם נמשך החירות כו'. ובוזה יובן למה יצא יוסף מבית האסורים בר"ה דוקא, והיינו שבר"ה הוא התחברות שנתיים אלו כי בר"ה תוקעין בשופר ושופר מצותו בשל איל דוקא, והנה איל הוא בן שתי שנים דוקא כי כ"מ שנא' כבש הוא בן שנה ואיל בן שתי שנים, והיינו שבר"ה ע"י שופר בחי' רחל מככה על בניה תשובה ע"י ממשכים מבחי' ימי קדם בבחי' ימי עולם שהוא בחי' רחל כרחל לפני גוזה' נאלמה, וע"כ אז יצא יוסף מבית האסורים לפי שאז הוא מקץ שנתיים ימים, וזהו ג"כ ענין שייכות שופר ליוסף לפי שבר"ה שהוא בחי' שופר של איל בן שתי שנים ע"י יצא יוסף מבית האסורים כו'. וזהו עדות ביהוסף שמו כו' והיינו כי עדות אותיות דעת שהוא בחי' ד"ע שימי קדם הוא בחי' ד"ע וימי עולם הוא בחי' ד"ת ויוסף הוא מחבר ד"ע עם ד"ת, וזהו בן פורת יוסף פורת אותיות תופר כו' ובר"ה ג"כ התחברות ד"ע עם ד"ת כו' וכמשנת"ל.

בס"ד, ר"ה ר"ל.

שכז

ובחדש השביעי באחד לחדש מקרא קדש יהי' לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהי' לכם. הנה איתא ברבות וּבחדש השביעי הוא ירחא דשבעתא שבו נשבע הקב"ה לאבותינו וכמ"ש אשר נשבעת לאבותינו

והנה בר"ה יצא יוסף מבית האסורים: בהבא להלן עד קרוב לסוף הפיסקא ראה יהל אור להצ"צ ר"ע רפו.

שיש ב' בחי' ימי עולם וימי קדם: ראה גם לקו"ת ראה לד, כ. ובכ"מ.
עדות אותיות דעת: ראה בארוכה לקמן ד"ה ובחדש השביעי.

ובחדש השביעי: מיוסד על ד"ה לא יקום עז אחד באה"ת שופטים ע' תתמו ואילך. וראה גם ב"ארה"ז לאדהאמצ"צ כא, ד ואילך. ולהצ"צ ח"ב ע' תתרכ"ט ואילך. המאמר הובא ונתבאר בדי"ה ובחדש השביעי וד"ה איתא בסוף מנחות – תשל.

מימי קדם, בי שנבעתי נאום ה' אותה השבועה ה' בחדש תשרי, באחד לחדש זה אברהם וכמש אחד ה' אברהם, מקרא קדש זה יעקב, יום תרועה זה יצחק.

ולהבין זה צ"ל מקודם מ"ש בכסה ליום חגיגו ואיתא בזהר ע"ז שהס"מ בא לקטרג על ישראל ואומרים לו אייתי סהדי והוא אויל ואייתי עמי שמשא, ואומרים ל' אייתי סיהרא וסיהרא מתכסה באתר דאתמר ב' במכסה ממך אל תחקור ובמפלא ממך אל תדרוש, וזהו בכסה, וכתוב לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת כו' ועי"ז נתבטל הקטרוג שלו לפי שאין לו עדים. דהנה שמשא וסיהרא הן עדים וכן שמים וארץ הן עדים וכמש העידותי בכס היעם את השמים ואת הארץ, וכן איתא בזהר שאנשי ביתו מעידין עליו אנשי ביתו הם רמ"ח אברי' דילי, ועיקר העדות הן שמשא וסיהרא, לפי שכתוב שמש ומגן הוי' אלקי' ישראל מונים ללבנה ע"כ הם עיקר העדות. ולכא"ו אינו מובן זה למה צריך ה' לעדות הלא כתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו וכן כתיב היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם, צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת ולמה צריך לעדות כו'. אך הענין הוא דהנה עדות הוא אותיות דעת, והיינו שמדעת נמשך העדות כי דעת נחלק לחו"ג, וחוי"ג הן עיקר העדות, וזהו מ"ש ע"פ שנים עדים יקום דבר, דבר הוא בחי' מל' וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, דבר מלך שלטון, וע"פ שנים עדים יקום דבר שהוא בחי' מל' דהיינו ע"פ חוי"ג כי הנהגת המלוכה הוא ע"פ שני מדות אלו חו"ג, וכמו שאנו רואים למטה שעיקר הנהגת המלוכה הוא עפ"י שני מדות אלו וכמ"ש מלך במשפט יעמיד ארץ, וכתוב והוכן בחסד כסאו, כי אם ה' בחי' חסד לבד ה' איש את רעהו חיים בלעו, וגם אם ה' ע"פ מדת הדין לבד לא היו יכולים לסבול את עומק הדין הקשה, וכך למעלה הנהגת המלוכה הוא ע"פ שני מדות אלו, וזהו עפ"י שנים עדים יקום דבר היינו שיהי' קימת המל', דהנה כתיב כרחל לפני גוויזי נאלמה, אך כשמאיר בה בחי' חוי"ג שהם עדים עי"ז נעשה קימת המל' דהיינו בחי' גילוי מלכותו, וזהו שאומרים מלכיות ברה"ה דהיינו שיהי' גילוי בחי' מלכותו.

שכח

ולהבין זה בתוס' ביאור צ"ל מקודם מ"ש אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקי' שמשמע דהראת בבחי' ראי' ממש וכתב' וידעת היום כו' כי הוי' הוא האלקים שמשמע שאינו אלא רק בבחי' ידיעה ולא בבחי' ראי' כו', אך הענין הוא דהנה כתיב אל דעות הוי' שיש ב' דעות הוי' ד"ע וד"ת, ד"ת הוא מאין ליש דהיינו שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע הגם שמשגי' שהיש בטל

אך הענין הוא . . . עדות הוא אותיות דעת: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בארוכה ביאוריו לאדהאמ"ש שם קכא, ד. וראה גם אותיות שופטים שם ס"ע תתנ"ג. ביאוריו להציצ שם ע' תתרכט.
ולחבין זה . . . אתה הראת לדעת . . . וידעת היום: בהבא להלן בפסקא זו ושלאחרי' ראה לקיפת ואתתן ד.
א. שם, ד.

לאין אך מי נראה העולם ליש ודבר, וזהו מ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא בחי' התחלקות שנעשה ריבוי התחלקות המדרגות בבחי' יש, ומי הוא דבר שאינו מושג דהיינו בחי' אין, ומי ברא אלה כו' היינו שנמשך מאין ליש, וזהו אתה הראת לדעת שהדעת הזה הוא בבחי' ראי' ממש וכמ"ש שאו מרום עיניכם וראו כו', לפי שזה אנו רואין בעיינינו ממש איך שנתהוה העולם מאין ליש כו', אך זהו רק בחי' ד"ת אך הנה ד"ע הוא להיפך שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין כי כולא קמי' כלא חשיב ממש, ואני הוי' לא שניתי ואתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל.

ולקרב זה אל השכל איך הוא שלמעלה הוא היש ולמטה הוא אין ממש שכולא קמי' כלא חשיב, שהיש הוא בטל בתכלית, יש להבין זה מענין מח' ודבור שאף שלכאורה אנו רואים שהדבור הוא יותר יש מן המח' שהרי ממח' אינו נמשך גילוי לזולתו, ואף אם יחשוב כל היום לא יבין חבירו מה הוא מחשב, משא"כ מהדבור נמשך גילוי לזולתו לפי שהדבור הוא בבחי' יש והרגשה, וע"כ יכול להבין גם חבירו מה שהוא מדבר, משא"כ המח' היא בדקוה הרבה מבחי' דבור, ועיקר החיזוק והתוקף של האדם הוא במח', וכמו שאנו רואים בחוש שכאשר האדם מניח מחשבתו בהתבוננות לאלקר' ובתומצ' כל מחשבתו או הוא משתנה למהות אחר ממש, ומעלה אותו למעלה מאד עד רום המעלות, ולהיפוך כשמניח מחשבתו כשטות והוללות אוי מורידו למטה מאד ומשתנה למהות אחר ממש, ולכן ארז"ל הרהורי עבירה קשין מעבירה, לפי שהפגם הוא במח' כי זה כלל גדול כי כל היותר רוחני יש לו חיזוק יותר. ואם זה הוא בדבור ובמחשבה שאינם רחוקים זמ"ז רק דרגא אחת ששניהם בחי' אותיות ואעפ"כ אנו רואים שהמח' אין לו ערך לבחי' הדבור, וכ"ש וק"ו למעלה אשר שם יש גבוה מעל גבוה וגבוה עליהם שכל היותר רוחני הוא בבחי' יש יותר וכל מה שלמטה ממנו כלא חשיב, ופשיטא לגבי מהו"ע אשר כולם כלא וכאין נגדו. וע"ז הוא הציווי וידעת היום שהוא רק בבחי' דעת אבל לא בבחי' ראי', כי א"א לו להשיג בראי' ממש איך שכולא קמי' כלא חשיב רק בבחי' דעת, וזהו מ"ש כאן וידעת היום כו' אין עוד, דהיינו שאין עוד כלל כי כולא קמי' כלא חשיב וזהו אין עוד, ואף שגם בבחי' ד"ת אתה הראת לדעת כתיב ג"כ אין עוד, אך כתיב אין עוד מלבדו, שמלבדו אין עוד, אבל מ"מ יש בחי' עוד ג"כ, רק שמלבדו אין עוד שהכל הוא מאתו ית', אבל בבחי' וידעת היום שהוא קאי על ד"ע כתיב אין עוד לפי שבחי' ד"ע אין עוד ממש שכולא קמי' כלא וכאין ממש שהם בטלים במציאות ממש.

שכט

אך איך אפשר לבוא ולהגיע לבחי' ד"ע, זהו ע"י כי דעת אותיות עדות, והענין הוא דהנה המצות נק' בשם עדות וכמ"ש אלה העדות והחוקים, ויקם עדות ביעקב, וכמאמר דהע"ה בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון, דהנה ענין העדות הוא לגלות דבר המכוסה ונעלם שאינו נגלה לכל, כי על דבר הידוע לכל אין צריך עדים רק על דבר שאין אנו יודעים ע"ז צריכים עדים שיעידו בדבר וע"פ שנים עדים יקום דבר, וזהו שהתורה והמצות נק' בשם עדות והיינו לפי שהתומ"צ אע"פ שנתלבשו בגשמי, אעפ"כ הם עדות ומורים על בחי' עליונות מאד שהם מכוסים ונעלמים, וע"י התורה ומצות הם נמשכים מההעלם אל הגילוי כמו העדים שמגלים את הדבר המכוסה ונעלם, וכך המצות הם עדים ומורים על דברים עליונים מצות שלמעלה כמו למשל מצות ציצית שנא' בה גדלים תעשה לך הוא עדות על בחי' ה' אלקי גדלת מאד, גדול הוי' כו', הוד והדר לבשת, הוד הוא בחי' עליונה מאד ולא ניתן ההוד אלא למשה כי המלאכים ביקשו תנה הודך על השמים ולא ניתנה להם, והיינו כי הוד הוא בחי' פנימי' התורה, והטלית שלמטה הוא רק עדות על בחי' זה, וכן ל"ב חוטין הם ל"ב נ"ח, וכן שופר שלמטה מורה על בחי' שופר שלמעלה, והוי' אלקי' בשופר יתקע, ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ואיך שייך שופר למעלה, אך למעלה ענין השופר הוא ענין התעוררות ר"ר, וכן יריעות המשכן ואת המשכן תעשה עשר יריעות הם מורים על נוטה שמים כיריעה, וכן תפילין ד' בתים הם ד' מוחין למעלה, נמצא מצות גשמי' שלמטה הם עדים על מצות שלמעלה והיינו שהם ממשיכים גילוי ההעלם, וזהו שנק' המצות בדרך עדותיך והיינו כי כמו שהדרך הוא מחבר מעיר לעיר וכך המצות הם מחברים וממשיכים גילוי אוא"ס למטה, וגם התורה הוא רק עדות על תורה שלמעלה כי התורה נק' אדם וכמ"ש זאת התורה אדם, ולמעלה ג"כ נק' התורה בשם אדם וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו', וזהו שהתומ"צ נק' עדות כו'. אך העיקר הוא קיום העדות כי אם יש עדים שלא לפנינו אין עדותן עדות לנו רק בהגדת עדות לפנינו, כמ"כ המצות דוקא בעשייתן בהנחת תפילין ולבישת טלית אזי הם עדות על מצות שלמעלה וממשיכים אורות עליונים למטה, ואם אינו מניח תפילין אף שנעשים התפילין כהלכתן אינו ממשיך כלום כו', וכמו למשל מניצוץ גשמי אף שישנו בהעלם בגחלת מ"מ כדי שיצא הניצוץ מההעלם אל הגילוי צריך להפית במפות כדי שיצא מהעלם אל הגילוי, כך המצות הם כניצוץ הקשור בגחלת וע"י שמקיימין את המצות ע"ז דוקא הם ממשיכים גילוי אוא"ס מההעלם אל הגילוי כו'.

של

המצות נק' בשם עדות . . . לגלות דבר המכוסה ונעלם: כהבא להלן בפיסקא זו ושלאחר"י ראה בארוכה מאמרי אדה"ז חס"ז סיע עח ואילך, וע' פב ואילך. ובתוס' ביאור בס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"ב ע' תרנ ואילך. אה"ת ויקהל ע' כ"צ ואילך.

הוד הוא בחי' עליונה מאד . . . פנימי' תמורה: ראה סידור עם דא"ח שג. ג ואילך. ש. ב ואילך. אה"ת נ"ד (כר ב) ע' תתקטט ואילך.

שהדרך הוא מחבר . . . וכך המצות הם מחברים: ראה בארוכה ביאור"ז לאדהאמ"צ יט, ב ואילך.

וזהו מאמר דוד המע"ה בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון דהיינו יותר מעל כל הון, כי הון הוא ענין ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר, ימלאו הוא ענין וכבוד הוי' מלא את המשכן ומלאה הארץ דעה את ה', וחדרים הוא ענין חדרי ג"ע וכמארו"ל על ר"ע שהי' מארבעה שנכנסו לפרדס, ור"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום ועליו הכתוב אומר הביאני המלך חדריו, וזהו שנק' הון יקר, אך בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון דהיינו ששמחה של מצוה הוא יותר גבוה גם מבחי' הון יקר הנ"ל, וכמו שארו"ל יפה שעה אחת בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, דהיינו ששמחה של מצוה הוא יותר טוב מרוב כל, רוב כל הוא בחי' ריבוי תענוגים שבג"ע, כי כל הוא עמוד שמחבר בין געה"ע ותחתון כמ"ש כי כל בשמים ובארץ ות"א דאחיד בשמיא ובארעא שהוא בחי' געה"ע וגעה"ת ושמחה ש"מ הוא יותר טוב מרוב כל דהיינו מכל ריבוי התענוגים שבג"ע העליון והתחתון כי הגילוי אור שבג"ע הוא רק מבחי' הון יקר, יקר בגימ' ש"י שזהו מארו"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שהוא רק חצי התחתון דכתר, אך המצות הם תר"ד עמודי אור כי תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ד שהוא בחי' כתר, והיינו שעי' המצות ממשיכים מעצמות הכתר ואפי' מחצי עליון דכתר, וזהו מ"ש אשרי ירא את ה' במצותיו חפץ מאד, ולא בשכר מצותיו כי שכר מצות הוא ע"מ לקבל פרס, ופרס הוא ל' פרוסה שהוא מחצה יקר בגימ' ש"י אך המצות עצמן הן תר"ד עמודי אור כתר שלם וע"כ במצותיו חפץ מאד ולא בשכר מצותיו כו', וזהו שעי' עדות שהוא בחי' תומ"צ עי"ז ממשיכים שיהי' מאיר בגילוי ד"ע כו', והנה מצד בחי' זו עדיין אינו עדות להעיד כי בחי' ד"ע אינו נחלק לחו"ג, לכן אין זה עדות שיהי' יכולים להעיד על האדם. ועפ"ז יתורץ ג"כ למה צריכים לעדות הלא כתיב אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, וכתיב היוצר יחד לבם, צופה ומביט כו', אך הנה כ"ז הוא בבחי' ד"ע אשר אינו נחלק לחו"ג, לכן אין זה עדות כלל, ומשם אינו נמשך העונש כלל כי לית שמאלא כו'.

שלא

ולהבין זה נחוס' ביאור צריך להבין תחלה בענין הנ"ל מ"ש כי אל דעות הוי' ולא נתכנו עלילות, שהכתיב הוא לא באל"ף, והקרי הוא לו כו"ו, והנה לא כאלף זהו לפי ד"ע הנ"ל אשר שם לא נתכנו עלילות כי כולא קמי' כלא חשיב, והנה בבחי' ד"ע זה שם לא שייך ענין עדות הנ"ל כי אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיוך מה תעשה לו, ואינו מגיע לשם העוונות ופגמים כלל, כענין על כל פשעים תכסה אהבה, וזהו לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל שפי' ולא ראה עמל הוא כענין על כל פשעים תכסה אהבה שהגם שראה עמל מ"מ ויסתר פניו וירא און ולא התבונן כי לית שמאלא בהאי

ולהבין זה נחוס' ביאור . . . אל דעות הוי' בהבא להלן עו סוף הפיסקא ראה גם תרא תולדות י"ב ב. ואל"ף לקרית שהי' ל, אי"ב לקרית מסות פ"ד.

ע"י, וזהו מ"ש ימינך ה' נאדרי ככח ימינך ה' תרעץ אויב כולו ימין כי לית שמאלא בהאי ע"י כו', ואדרבה משם נמשך שיהי' נושא עון ועובר על פשע כו', וזהו ולא נתכנו עלילות באל"ף כי אל"ף הוא אותיות פלא בחי' כתר, ושם לא נתכנו כי אין העון תופס מקום כלל. והקרי הוא לו בו"י זהו לפי ד"ת, כי ענין עלילות הם הנהגת העולמות יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו, והנה בבחי' ד"ת שם הוא שייך ענין העדות הנ"ל לפי ששם יש בחי' ימין ושמאל וכמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שיש שם גם בחי' דין, וע"כ בבחי' דיעה זו צריכים לעדות ואנשי ביתו מעידין עליו שהם רמ"ח אברין רמ"ח פקודין, רמ"ח אברים דמלכא הם מעידין וכן שמים וארץ הם עדים, שהוא בחי' תושב"ב ותושבע"פ, וכמ"ש בדרוש האזינו השמים, ושמש וירח שהוא בחי' שמש ומגן הוי' אלקים לפי ששם מגיע הפגם וע"כ הם עדות.

אך זהו רק בבחי' ד"ת לבד, אך כדי להמשיך מבחי' לא נתכנו באל"ף לבחי' לו בו"י, דהיינו מבחי' ד"ע ששם אין שייך לומר בחי' עדות כיון שכולא קמי' כלא חשיב, בבחי' ד"ת, שע"ז כתיב לא יקום עד א' באיש לכל עון ולכל חטאת, עד אחד זהו בחי' ד"ע שאינו נחלק לחר"ג ולכן נק' עד אחד, ובכדי להגיע לבחי' עד אחד זה ד"ע זהו ע"י ק"ש שנק' ג"כ עד אחד כי ע' רבתי וד' רבתי הוא עד, וע"י בחי' מס"נ של ק"ש באחד עד שמגיע לבחי' ואהבת בכל מאדך ה"י גבול ע"י לא יקום עד א' לכל עון ולכל חטאת. והגם שנת"ל שהמצות הם עדות על המצות שלמעלה שע"י נמשך בחי' ד"ע אך זהו ע"י הקדמת שמע לזה"א"ש כדי שיקבלו עליהם עומ"ש תחלה ואח"כ עומ"צ וע"י קבעומ"ש בחי' עד אחד ד"ע ע"י יכולים גם ע"י בחי' המצות ג"כ להמשיך מבחי' ד"ע, וכמשנת בדרושים הקודמים שענין קבעומ"ש הוא היותו דבוק בבחי' רצוא לבחי' אוא"ס בעה"ר"צ וע"י מה שהוא מקיים פרטי הרצונות שז"ע קבלת עומ"צ הוא ג"כ מחמת היותו דבוק לבחי' אוא"ס בעה"ר"צ, לכן ע"י ממשכים מבחי' ד"ע בחי' עד אחד, שעז"נ לא יקום עד אחד לכל עון ולכל חטאת, אבל קם הוא לשבועה שהוא בחי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם דהיינו שהשבועה נמשך מימי קדם שהוא בחי' ד"ע, וזהו אבל קם הוא לשבועה דהיינו שע"י מס"נ של ק"ש וקבלת עומ"צ דפ' שני' ע"י ממשכי' מבחי' ד"ע בד"ת, כי מצד בחי' ד"ת הנה עדות אלו קם אפילו לכל חטאת ועון והיינו אם פגם ח"ו באיזו מצוה אזי נעשה ע"י בחי' דין ח"ו, אבל עד א' של ק"ש לכל עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא לשבועה אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם להמשיך גם מבחי' ד"ע בד"ת.

בדרוש האזינו השמים: לקרית האזינו ע.ג. ב. ש. ד. וראה גם לקרית ברכה צד, א.
ע' רבתי וד' רבתי הוא עד: ראה ביאוריו שם קכד, ב. אהיה שופטים שם ע' תחס. וראה גם לקרית
ואתחנן ד, סע"ד.
וכמשנת בדרושים הקודמים: לעיל ד"ה כשעה שהקדימו, ודיה שיר המעלות ממעמקים [וש"נ].

ובזה יובן מה שחדש השביעי נקרא ירחא דשבועתא, ובאחד לחדש זה אברהם, דהנה כתיב הן האדם ה' כאחד ממנו כיחידו ש"ע, והיינו לפי שאלקי עשה את האדם ישר היינו שיהי גילוי אלקות למטה כמו למעלה ויהי גילוי בחי' אחד למטה ג"כ, וזהו כאחד ממנו לפי שאדם המשיך בחי' אחד למטה כו', אך ע"י חטא עה"ד קלקל זה ונסתלקה השכינה למעלה עד שבא אברהם, אחד ה' אברהם היינו שהמשיך בחי' אחד הנ"ל למטה כמו קודם החטא, לפיכך ירחא דשבועתא הוא בחדש תשרי לפי שאז נברא אדה"ר וקלקל שלא יהי מאיר גילוי בחי' אחד למטה, ואברהם תיקן בחי' אחד הנ"ל לכך היתה השבועה בר"ה כו' שבו נברא אדה"ר. מקרא קדש זה יעקב, דהנה כתיב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם שלאברהם שייך בחי' חסד וליעקב הוא בחי' אמת, והנה בחי' אמתית שלו שהוא מדריגת אני ראשון ואני אחרון, שכולא קמי' כלא חשיב, ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שינוי כלל, וכמ"ש וראו אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם ופרש"י לא ניכרתי במדת אמתית שלי, וזהו שיעקב נקרא מקרא קדש והיינו שיעקב הוא ממשיך מבחי' מה שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות, לפי שיעקב הוא בחי' אמת, והיינו שיעקב הוא הממשיך מבחי' ד"ע ממש בד"ת, כי אברהם הוא בחי' חסד והיינו שממשיך בחי' כי חפץ חסד הוא שהי' מאיר בשעת בריאת העולמות מצד כי חפץ חסד הוא קודם החטא, אך יעקב שהוא בחי' אמת דהיינו שממשיך מבחי' אמת אמתית עצמותו ממש, לפי שיעקב הוא בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, וזהו שנק' מקרא קדש דהיינו שהוא קורא וממשיך מבחי' קדש מה שהוא קדוש ומובדל מגדר עולמות שהוא בחי' ד"ע. יום תרועה זה יצחק כי תרועה הוא בשופר והנה שופר הוא של איל כדי לזכור עקידה של יצחק, וע"כ תרועה הוא בחי' יצחק. והנה פי' אשר נשבעת לאבותינו, הנה ענין השבועה הוא כמו למשל שני אוהבים שיש ביניהם אהבה וריעות התלוי בדבר הנמשך ע"פ טעם ודעת ומיראתם שמא יגרום איזה דבר לבטל את האהבה נשבעים זל"ז ומגביהים את אהבתם למעלה מהטעם והדעת שאף שברבות הימים יחטא א' לחבירו ותגרום איזה שנאה אך משבועתם לא יבטל האהבה, כמו"כ היתה השבועה למעלה שיומשך האהבה שלא ע"פ טו"ד, וזהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כי יש בחי' ימות עולם וימי קדם, ימות עולם הוא בחי' ד"ת הנ"ל הנהגת העולמות אך ימי קדם הוא בחי' קדמונו ש"ע שהוא בחי' ד"ע הנ"ל.

שלג

שחדש השביעי נקרא ירחא דשבועתא: ראה גם אהית דרושים לר"ה ע' אישא. ועוד.
 ובאחד לחדש זה אברהם: ראה גם אהית שם ע' אירפן, וע' אישיג ואלך.
 תתן אמת ליעקב חסד לאברהם... בחי' חסד... בחי' אמת: בהבא להלו עד סוף הפיסקא ראה לקרית
 דרושים לשמע"צ פג, א ואלך. וראה גם לקרית ואתחנן ה, סע"א"ב.
 ענין השבועה הוא כמו למשל שני אוהבים: ראה לקרית דרושים לשמע"צ שם פג, רע"ג.
 יש בחי' ימות עולם וימי קדם: ראה גם לעיל סד"ה תקעו בחדש, וש"כ.

אך עדיין צ"ל הלא מצד בחי' ד"ת יש עדות שהרי דעת זה מתחלק לחו"ג שהם שני עדים, ולזה אמרו בזהר בכסה שסיהרא מתכסה וסליקת למעלה באתר דאתמר ב"י במכוסה ממך כל תחקור ולא נשאר רק עד אחד ואז לא יקום עד אחד לכל עון ולכל חטאת כיון שאינו נשאר רק עד א' דהיינו שמשא לבד. אבל קם הוא לשבועה דהיינו לחייבו שבועה ונת"ל שע"י עד אחד דק"ש נמשך בחי' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, וי"ל שלכן סליקת ההוא אתר דאתמר ב"י במופלא ממך אל תדרוש שהוא בחי' פלא עליון בחי' כתר בכדי להשמיד את השבועה. ומה שהעילוי הוא לסיהרא ולא לשמשא, דלכא"ו מאחר שאין צורך רק לבטל עדותן שלא יהי' ע"פ שנים עדים יקום דבר ולמה העלי' לסיהרא דוקא ולא לשמשא, אך הענין הוא כי שמשא שהוא בחי' ז"א הוא ריבוי חסדים וע"כ אף שלא יתעלה למעלה הנה לבד מה שלא יקום עד א' באיש לכל עון ולכל חטאת, הנה ז"א הוא רובו חסדים, אבל סיהרא שהוא בחי' מל' השייך לעולמות ועיקר בנין המל' הוא מהגבורות ע"כ אף אם הי' עולה השמש למעלה ע"כ הי' יכול להיות ג"כ בחי' דין וגבורות ע"כ עולה בחי' סיהרא למעלה לההוא אתר. וגם כי עיקר הפגם מגיע בנוק' כי בן כסיל תויגת אמו, ולכן עולה הסיהרא לאתר דכתי' במכוסה ממך בכדי להמתיק העדות כו'.

והנה אח"כ שנתעלה בחי' הסיהרא לההוא אתר ונתמלאו כל הפגמים שבה, וזדונות נעשו כזכיות ע"י התשובה, או עפ"י שנים עדים יקום דבר, דהיינו שע"פ החו"ג נעשה קימה בבחי' המל' כי מלך כמשפט יעמיד ארץ, ומשפט איהו רחמי שמכריע לכ"ז, וזהו"ע מלכיות זכרונות ג"כ שהוא בחי' זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה כו' כי בענין הנהגת המל' צ"ל ג"כ מדה"ר, וזהו ע"פ שנים עדים או שלשה עדים יקום דבר, ולכא"ו קשה אם די בבי' ל"ל שלשה, אך כולם צריכין להיות כי לפעמים יוכל להיות התגברות הדינין ולא יוכל להתקיים העולם, ע"כ צריך גם לבחי' רחמים לעורר רחמים רבים להיות נושא עון ועובר על פשע, על כל פשעים תכסה אהבה, וזהו אתה נגלית בענן כבודך שהוא בחי' שופר שהוא התעוררות רחמים רבים כו' כנ"ל. ועו"ל כי מלכיות וזכרונות זהו חו"ג, והיינו בחי' הדעת שנחלק לחו"ג, ויש בחי' עד אחד דד"ע, וד"ע שופרות בחי' רחמים רבים דכתי' ברחמים גדולים אקבך.

אך עדיין צ"ל . . . בכסה שסיהרא מתכסה: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחר"י ראה גם ביאורו לאדהאמיצ' שם ככג, ג ואילך. אה"ת שופטים שם ע' תתנט. ביאורו"י להציצ' שם ע' תתרה. ולכא"ו קשה . . . ל"ל שלשה: ראה גם אה"ת שופטים שם ע' תתט, וע' תתטב.

שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת בעוונך קחו עמכם דברים ושובו אל הוי'. הנה ענין הוידוי דברים הוא מצוה מן התורה להתוודות בפה, כמ"ש והתוודו את חטאתם כו', ולכאורה הלא עיקר מצות התשובה הוא החרטה בלב, ומהו ענין הוידוי דברים. הנה כתיב דרשו הוי' בהמצאו וארז"ל אלו עשי"ת, ויובן זה בהקדם מארז"ל שאלו לתורה נפש החוטאת כמה תתכפר, אמרה יביא אשם ויתכפר לו, שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה ויתכפר, וצ"ל מפני מה אמרה התורה יביא אשם ויתכפר לו והקב"ה אמר יעשה תשובה, הלא אורייתא וקוב"ה כולא חד ומפני מה מחולקי' בתשובותיהם. וגם הנה האשם אינו מכפר כ"א על שגגות ועל מזיד אין שום תקנה עפ"י התורה, ותשובה מכפרת גם על זדונות.

ויובן כ"ז בהקדם להבין מהו ענין הקרבנות שלכאוי יפלא שכשהאדם חוטא מביא קרבן בהמה ועי"ז מתכפר לו החטא, ואיך מתכפר ע"י הקרבת הבהמה חטא האדם אשר חטא. והענין הוא דהנה כתיב אחר וקדם צרתני וארז"ל אחר למע"ב וקדם למע"ב, אחר למע"ב כי אפילו יתוש קדמך שתחלה נברא הדומם ואח"כ הצומח ואח"כ הבע"ח, עד שלבסוף נברא האדם ביום ו', ומלבד זה הרי אנו רואים שהאדם מוכרח לכל הענינים ההם שניזון מהם ואם לא יאכל יתחלש עד שיוכל ליפרד הנפש מן הגוף ברבות הימים בהעדר האכילה, משא"כ הם אינם מוכרחי' להאדם כלל, ונמצא בהכרח לומר שבשרשן הם גבוהי' יותר ממדרגת האדם והיינו כגודע ששרשן מעולם התהו, וכמארז"ל אין לך עשב שאין לו מזל כו' כי גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם עד שורש שרשן בבחי' התהו שקדם לתיקון, ולכן נק' האדם אחר למע"ב שהוא למטה מכולם. אמנם מ"מ הנה הוא ג"כ בחי' קדם למע"ב כי עיקר המכוון מבריאת העולמות הוא האדם כמ"ש כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות

שובה ישראל: מוסד על ד"ה וידבר גוי ראשי המטות בטה"מ תקס"ו ע' רפט ואילך (ובאה"ת מטות הנסמן להלן בסמוך). וראה גם לכללות המאמר: יהל אור להצ"צ ע' צג ואילך (ע"פ טוב וישר ה'). אה"ת דרושים ליוה"כ ע' איתקנו (ד"ה וכל אדם). תרלי"ג (ד"ה כי ביום הזה יכפר). תרל"ז (ד"ה טוב וישר). סה"מ תרס"ז ע' רסה ואילך (ד"ה טוב וישר, ובו עניני המאמר שלפנינו בתוס' ביאור). ד"ה להבין כו' זה היום תחלת מעשיך – תשי"ג. ד"ה שובה ישראל – תשל" (מוסד על המאמר שלפנינו). ד"ה וכל אדם תשכ"ג בטה"מ מלוקט ח"ה ע' ז' ואילך.

שאנו לתורה נפש החוטאת: ראה עוד על מארז"ל זה: בלקו"ת דרושים לשי"ש ס, ד. מאמרי אדה"ו עה"ת ח"ב ע' תרסט. תקס"ב ח"ב ע' תללא. תקס"ג ח"א ע' כ. תקס"ח ח"ב ע' תשי"ג. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שי"שמו. שצב. לקו"ש ח"ד ע' 1358. ח"ח ע' 158.

ויובן כ"ז בהקדם. . . ענין הקרבנות: בהבא להלן [עד פיסקא: וענין מה ששאלו] ראה בארוכה מאמרי אדה"ו תקס"ו ע' רפט ואילך. אה"ת מטות ע' אירנה ואילך. וע' אישכב ואילך. שם (כרד ה) ע' אתרפכ ואילך. שם (כרד ו) ע' אתתקמט ואילך.

לזה, ולכן נברא באחרונה בכדי שימצא הכל מוכן, וזשאה"כ אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי שכל עיקר המכוון מהבריאה הוא בשביל האדם, והיינו מפני דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' שעיקר המלוכה אינו שייך כ"א על האדם כי מלך על עם בדומה לו למשל בגשמיות שענין מלוכה אינו נופל אלא על אנשים בנ"א כמותו רק שהוא נעלה מהם בעילוי רב, משא"כ על בהמות וחיות אינו נופל ענין המלוכה, וכמ"כ למעלה ענין מלוכה הוא דוקא על האדם ולכן אדה"ר אמר השיר ה' מלך גאות לבש כו', שאז נתגלה ענין המלוכה.

שלו

והענין הוא כי נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, בצלמנו יח"ע כדמותנו יח"ת, וד"ע אחד ועד, אחד בחי' יח"ע איך שקמ" כלא, ועד בחילופי אהוון אחד יח"ת ביטול היש, וד"ע אנשי יריחו היו כורכין את שמע, פ"י שלא היו אומרים בשכמל"ו היינו שהי' אצלם הביטול ואהבת את כו' מהתבוננות שבאחד בחי' יח"ע, ואין הלכה כמותן שלא כל אדם יכול להגיע לבחי' זו רק ע"י בשכמל"ו התבוננות בעולמות בחי' יח"ת ביטול היש לאין. וכנגד ב' בחי' אלו דיח"ע ויח"ת יש בלב האדם ג"כ ב' בחי' פנימי' הלב וחיצוניות הלב שד"ע ב' בחי' ביטול הנ"ל, פ"י חיצוניות הלב הוא למטה מן הדעת והוא התגברות הנפש בכח השגתה והשכלתה שמשכלת ומתבוננת שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל כו' וגבוה מעל גבוה כו' עד רום המעלות מקור וראשית כל ההשתל', והתהוות החיות הוא [כדכתיב] וברוח פיו כל צבאם ואתה מחי' את כולם וכתיב ראה נתתי לפניך את החיים כו' שבכל דבר נברא יש בחי' מות וחיים שהמות הוא גשמיות הדבר וחומריותו והחיים הוא הרוחניות שבו שע"י ובהרת בחיים לאהבה את ה' כי הוא חי"ר, שהוא חיי החיים ומקורא וראשיתא דכולא.

אמנם הנה בחי' פנימיות הלב היא רעותא דלבא ותעלומות לב אשר למעלה מעלה מן הטעם ודעת המושג ומושכל בכח השגת הנפש והשכלתה והוא בחי' אלקות שבנפש המתגלה בבחי' יחידה שבה להשתפך אל חיק אביה ממש בבחי' ביטול כו', והארה זו היא מבחי' סוכ"ע, כי הנה ממכ"ע היינו חיות ואוא"ס ב"ה שיורד ומשתלשל בהשתלשלות המדריגות מעילה לעילה הארה והארה דהארה כו', וסוכ"ע היינו שהוא לבדו ית' כמו קודם שנבה"ע כו' שאינו בגדר עלמין כלל ולא שייך לפניו ית' בחי' השתלשלות כלל וכמ"ש את

שעיקר המלוכה . . על האדם: ראה גם לעיל סדי"ה וכתבתם.

בצלמנו יח"ע כדמותנו יח"ת וד"ע אחד ועד: כהבא להלן ראה [נוסף להנשמן בתחלת המאמר] לקרית

מטות פה, סע"א.

וד"ע אנשי יריחו היו כורכין את שמע: ראה תר"א יתרו סו, רע"ג. סדי"מ אתהלך לאנני ע' מג. ובכ"מ.

ראה נתתי לפניך . . שבכל דבר נברא יש בחי' מות וחיים . . כי הוא חי"ר: ראה בכ"ז תר"א תשא פה ג.

לקרית האינו עב. ב' סדי"מ תרניו ע' רנד ואילך. ובכ"מ.

השמים ואת הארץ אני מלא, ששמים וארץ שוה וכמאמר והקדוש בשמים ובארץ שהוא קדוש ומובדל בשמים ממעל ועל הארץ מתחת שגם הרוחניות כמו גשמייות יחשב לפניו ית'. והנה בנשיי כתיב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש שהם מקבלים מבחי' קדוש ומובדל שאינו בגדר השתלשלות בחי' סוכ"ע, ושם הוא שורש נקודת פנימיות הלב להיות האהבה לה' למעלה מבחי' טעם ודעת בבחי' רעותא דלבא וכמ"ש מי לי בשמים ועמך כו' כלה שארי ולבבי וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו'. וזהו מה שאמרו השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, פי' כך הוא בחי' כדמותינו, כי יעקב הי' מרכבה לאלקו' בבחי' מרכבתא עילאה בבחי' ביטול דיחריע כניל והם היו במדרגת יחודות, ולכן אמרו כך כו' בכי"ף הדמיון לבד, אמנם מ"מ בחי' וענין הביטול אינו נמצא כ"א בהאדם דוקא, וזהו"ע בצלמנו כדמותנו בדומה לו כביכול, ולכן עליו דוקא שייך המלוכה, וגם כי האדם יש בו רמ"ח אברים ושס"ה גידו' והרי הוא בצלמנו כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' ורמ"ח פקודין המה רמ"ח אברי' דמלכא, וכשהאדם מקיים הרמ"ח פקודין ה"ה כלי לקבל גילוי הרמ"ח אברי' דמלכא, וזהו בצלמנו כדמותנו, ונק' קדם למעיב בהיות כי הוא עיקר המכוון והקיום של המלוכה.

שלז

אך הנה כ"ז הוא כאשר לא פגם בתומ"צ אזי הוא בצלמנו כדמותנו, אבל אם פגם באיזה מצוה אזי נפגם הצלם ונחסר ממנו הדמות ונמשל כבהמות נדמו, ואדרבה הוא יותר גרוע מהבהמה כי הבהמה לכה"פ לא עברה רצון בוראה, ועי' בד"ה תקעו (דך"ט) מענין רצועה של עגל שבמלקות, ועי' אמרו רז"ל אין חיה רעה שולטת באדם א"כ נדמה לה כבהמה ר"ל שנחסר ונסתלק צלמו, והרא"י מדניאל בגוב אריות שלא הזיקו אותו והוא מחמת שהי' אצלו הצלם בשלימות, והסיבה לזה הוא עי"ד מארז"ל אין אדם עובר עבירה א"כ נכנס בו רוח שטות. והעצה לזה זהו מה שאמרה תורה יביא אשם ויתכפר, דהנה ענין הקרבנות הוא שמקריבים הבהמה ע"ג המזבח ונכללת באש שלמעלה בשרשה בפני שור שבמרכבה ועי"ז והחיות נושאות את הכסא עם בחי' כמראה אדם שעל הכסא לבחי' כי לא אדם הוא, והו"ע בהמה רבה בחי' המדות שלמעלה מהחכ' ועי"ז נמשך תוס' אור למלאות הפגם כי הפגם הוא בבחי' כמראה אדם שם הוי' ברמ"ח פקודין שנק' קדש שלכן מברכין על המצות אשר קדשנו במצותיו שהם מבחי' קדש העליון, אבל עי" הקרבן נמשך מבחי' שלמעלה משם הוי' עי"ד מ"ש לפני הוי' מבחי' קדה"ק וכמארז"ל במשנה העולה קדש קדשים כו' ונתמלא הפגם. אך בכדי שתוכל הבהמה להתעלות כ"כ

ענין הקרבנות . . בשרשה בפני שור שבמרכבה: ראה כארוכה לעיל ד"ה אם כסף תלוה וד"ה שה תמים.
וכמארז"ל במשנה העולה קדש קדשים: בכ"ז ראה בארוכה אה"ת מטות שם ע' רס"ו.

צריך האדם להקדיש הבהמה בפה תחלה לומר ה"ז עולה, כי הבהמה אף ששרשה היא גבוה מאד נעלה מבחי' התהו שקדם לתיקון, מימ זהו ממה שנפל בשבחה"כ כנודע ונעשה בהמה גשמי' וצריך להעלותה, והוא ע"י דבורו כי שרש האותיות הוא מדרגה גבוה וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל רק שבכדי שיפעול דבורו צריך שיהי' אדם בתחלה והיינו ענין תשובה וכמו שעתה בתפלה שכנגד תמידין שקושר כתרים לקונו כנ"ל הוא דוקא אחר המס"נ שבק"ש, ואז יש כח בדבורו להעלותה, וע"ז נתמלא הפגם שפגם בבחי' כמראה אדם, כי אף שהוא שוגג ששכח ומחמת זה עבר העבירה עכ"ז פגם במה ששכח בו' וצריך לכפרה, והוא ע"י הקרבן. והנה כ"ז הוא רק על השוגג שגם חכמת התורה מחייבת שיתכפר לו ע"י הקרבן, אבל על המזיד אין שום תיקון על הפגם עפ"י דרכי התורה.

שלח

וענין מה ששאלו להקב"ה ואמר יעשה תשובה ויתכפר שהוא גם על המזיד הוא עדי' בהיות כי ענין התשובה מגיע לבחי' אוראיס עצמותו ומהותו ב"ה וכמ"ש כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי וכמ"ש בדה"ב כי ביום הזה יכפר בו' (ט"ז) לכן משם אפשר למלאות כל הפגמים גם הזדונות ע"ד מ"ש טוב וישר הוי' ע"כ יורה חטאים בדרך שר"ל אף החוטאים במזיד יורה להם דרך תשובה והוא מפני כי טוב וישר ה' וכמשי"ת א"יה, דהנה יש טוב ועומק טוב וכן בלעו"ז רע ועומק רע, וע"ד המאמר רשע ורע לו שפי' עומק רע כי הרשע בעצמו הוא רע וא"כ מהו עוד רשע ורע לו אלא שהוא בבחי' העומק רע, רע לשמים ורע לבריות, והוא ע"ד כי המאכל המותר הוא מעורב טויר ששרשו הוא קליפת נוגה רק שהוא יכול להתברר ולהתעלות מהרע ע"י הברכה שמברכין עליו, ובלעדי זה הברור היה מעורב ברע, ועומק רע הוא כמו מאכל איסור שאינו יכול להתברר כלל אף אם יברכו עליו (וכמ"ש בלק"א) וע"ז הו"ע התשובה ממעמקים קראתיך הוי', ויש עשר עומקים כמ"ש בס"י (הובא בפע"ח) עומק ראשית עומק אחרית עומק מזרח עומק מערב בו', דהנה כמו שיש למעלה ע"ס עליונות כמו"כ בהאדם יש עשר בחי' הנפש כי הוא בצלמנו כדמותנו כנ"ל, והנה כאשר פגם בעשר בחי' נפשו ונפל ברע ובעומק רע פגם ע"ז בע"ס עליונות בבחי' שם הוי', והתיקון לזה הוא ע"י ממעמקים קראתיך

צריך האדם להקדיש . . . בפה תחלה: ראה גם לקי"ת מטות פ"א, א.

וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים: ראה לעיל ד"ה אריב"ל כל בהן [וש"נ].

וענין מה ששאלו להקב"ה . . . גם על המזיד: בכ"ז ראה גם אה"ת דרושים לשבת שובה ע' איתקיה"ט.

בדה"ב כי ביום הזה יכפר בו' (ט"ז): אה"ת דרושים ליה"כ"פ ע' איתקסה ואילך. סה"מ תרכ"ו (הוצאת

תשמ"ט) ע' רס ואילך. וראה גם אה"ת (שם כרך ה) ע' ביקלו.

יש טוב ועומק טוב . . . רע ועומק רע: כהבא להלן ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' רכז ואילך.

הובא באה"ת דרושים ליה"כ"פ ע' איתקנה. י"ל אור להצ"ע ע' צו.

(וכמ"ש בלק"א): פרק ז.

הוי עיי שיתבונן שנפל בעומק רע וישוב מעומקא דלכא ע"ד ותתפלל חנה על הוי' הנה עיני קראתיך הוי' שקורא וממשיך מחדש כל הבחי' שם הוי' היינו העי' מבחי' עשרה עומקים העליונים.

שלט

וענין העשרה עומקי' למעלה הוא ע"ד המבואר בספרי הקבלה שעומק גימט' גבורה, פי' כמו שלהיות מלך על עם הוא ע"י גבורות וצמצומים וכמ"ש כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, ובלעדי הצמצום לא הי' יכול להיות התהוות הנבראים בע"ג, כמ"כ יובן למעלה שבכדי להיות התהוות ע"ס העליונות דאצי' מעצמות אוא"ס הרי אנת הוא חד ולא בחושבן ע"ס כלל וכולם בחכ' עשית שהחכ' עם העשי' שוין אצלו ממש וכמו שאינו בערך העשי' הגשמיות כמ"כ אינו בערך הח"ע והחכ' מאין תמצא, ולכן כדי שיומשכו בחי' העי'ס הוא ע"י גבורות וצמצומים ע"ד הצמצומים שבבחי' מל' ויותר מזה לאין קץ, וכמ"ש בחי'א בד"ה פתח אלי, וזהו"ע עומק ראשית כי ראשית חכ' והתהוותה הוא ע"י עומק גימט' גבורה, פי' צמצום עצום, וכמ"כ כל העשר עומקי' הריע גבורות וצמצומים להיות התהוות העשר ספירות. וזה"ע ממעמקים קראתיך הוי' היינו מבחי' המקור של העי'ס להיות נמשכים ע"ס מחדש מאחר שפגם כו' וזה"ע התשובה ממעמקים דוקא, כי יש מקור מעיין נהר, למשל בגשמיות כהנהר יחרב ומעיין נרפש חופרים בעומק עוד יותר בהמקור שהמקור לעולם לא יופסק, וכמ"כ ע"ד משל זה למעלה כתיב ונהר יוצא מעדן, ועדן הוא המעיין בחי' חכמה וכיון שפגם צריך להמשיך ממקורא דכולא מקור העי'ס ששם אינו מגיע שום פגם, ולכן משם אפשר למלאות הפגמים. וזהו ענין שאלו להקב"ה בחי' עצמיות אור א"ס שלמעלה מבחי' ע"ס וחכמת התורה בכלל ואמר יעשה תשובה ויתכפר, והוא מחמת כי טוב וישר ה' היינו בחי' העומק טוב ע"כ יורה חטאים בדרך וכנ"ל, והגם כי אורייתא וקוב"ה כולא חד זהו מחמת התלבשותו בחכמה שבתורה שנק' אחד האמת, אך מ"מ הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני שהתורה היא רק משל להבין בחי' אוא"ס קדמונו ש"ע, שכשם שאין ערוך בחי' המשל להנמשל כמ"כ אין ערוך חכ' שבתורה לגבי בחי' אוא"ס קדמונו ש"ע ומשם נמשך הסליחה ע"י התשובה כו'.

וזהו מ"ש שובה ישראל עד הוי' אלקיך שלא בהדרגה, כי ישראל מתקשרא באורייתא ואורי' בקוב"ה, אבל מאחר שפגמו בתורה לכן שובה עד הוי' אלקיך כנ"ל. ואח"כ כתיב קחו עמכם דברים ושובו אל ה', והוא ע"ד מ"ש ותקם

ע"ד ותתפלל חנה על הוי': ראה גם תרי"א משפטים עט, סע"א"ב. לקי' דרושים לשבת שובה טו. א.

וכמ"ש בתרי"א בדיה פתח אלי: דף יד, א ואילך.

מחמת התלבשותו בחכמה שבתורה שנק' אחד האמת: ראה תניא פליה בהגה"ה (מד, ב).

משל הקדמוני שהתורה היא רק משל: ראה לעיל רד"ה זאת חוקת (דש"פ פרה). ושי"ב.

קחו עמכם דברים... ע"ד מ"ש ותקם את דבריה: בהנבא להלן ע"ד סוף הפיסקא ראה גם אורית נ"ך (כרך

ג) ע' אירסא ואילך.

את דבריך כי צדיק אתה, וכמ"ש לעולם ה' דברך נצב בשמים, ולהיות ותקם את דבריך היינו לחבר ה' תתאה שהוא בחי' מל' בחי' הדבור עליון להייוו שיהי' יחוד ויהי' ע"ד מ"ש בקול דברי אלקי' חיים להמשיך הו' בה, ועד"ו ועמך כולם צדיקים ממשיכים יחוד ויהי', אבל ע"י הפגם נעשה פירוד כביכול ובחי' ה' תתאה בחי' הדבור עליון היא בגלות כרחל לפני גוזזיה נאלמה בהע' שרים, והקמת הדבור מנפילתו הוא ע"י קחו עמכם דברים וידוי דברים כי ע"י בחי' התשובה מעומקא דלכא ממשיכים יחוד ויהי', ולהיות יחוד ויהי' בכחי' הדבור הוא ע"י וידוי דברים כי העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אי וידוע דגם בקליפות יש נפש וגוף, גוף הקליפה נעשה מעצם המעשה או הדבור, ונפש דקליפה נעשה מהרצון והתאוה שבהעבירה, ולכן ע"י התשובה עקירת הרצון נוטלי' מהן הנפש דקליפה וע"י הוידוי דברים מעבירים גם הגוף דקליפה שנתהווה מהמעשה כי צריך להעבירה לגמרי מכל וכל (וכמ"ש במצות וידוי שעקימת שפתיו הוי מעשה לענין זה מחסד ה'), וזהו קחו עמכם כו' היינו ר"ל העיקר הוא התשובה בלב ועמכם צריך ג"כ להדברי וידוי להעביר גם הגוף כנ"ל, ושובו אל הוי' שע"י שני הבחי' ההם ע"י ושובו אל הוי' יחוד שם הוי' בשלימות ויהי' ר"ל להקים את ה' תתאה בחי' הדבור מגלותו. ואחי"כ כתיב ונשלמה פרים שפתינו, והוא ע"ד מ"ש כחוט השני שפתיך כמו חוט השני שהו"ע לשון של זהורית שהי' קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע השעיר למדבר הוי' הלשון מלבין ע"ש הכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו הנה כמרי"כ הוא שפתיך, רק שהוא כאשר עמכם דברים ר"ל בהקדם התשובה ונשלם הפגמי' מכל וכל ע"ד כחוט השני וכנ"ל.

וְזָהָר מ"ש וכל אדם לא יהי' באהל מועד, והוא ע"ד מ"ש ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו, דהנה יוסף קאי על הקבי"ה ע"ד מ"ש יוסיף ה' שנית ידו והר"ע המשכת תוס' אורות שלמעלה מעלה מהשתלשלות שיומשך גילוי אלקות למטה ממש, וע"ד שיהי' לע"ל נשמות בגופים ויחיו מתענוג האלקי בלא אכילה ושתייה, משא"כ עכשיו בבחי' ההשתל' אי"א להתחבר הנשמה

וידוע דגם בקליפות יש נפש וגוף: ראה כארוכה לקי"ת תצא לו, א. אהי"ת דרושים ליוהכ"פ ע' איתקסט. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' ורס"ה ואל"ך.
(וכמ"ש במצות וידוי: ראה דרך מצותיך מצות וידוי ותשובה פ"א (לה, ב). וראה גם אהי"ת נ"ך ע' אירס.

ונשלמה פרים שפתינו . . . ע"ד מ"ש כחוט השני שפתיך: ראה אהי"ת דרושים ליוהכ"פ ע' איתקוב: ונשלמה פרים שפתינו יש להבין עפמי"ש באר"ת מהמגיד נ"ע בשה"ש ע"פ כחוט השני שפתיך דהיינו מה שהלשון של זהורית הוי מלבין בחי' זו ויכלו לעשות ג"כ ע"י שפתיך ע"ד ונשלמה פרים שפתינו כו'. וראה גם אהי"ת על מארז"ל ע' ע"ד.
וזהו מ"ש וכל אדם לא יהי' בהבא להלן עד סוף המאמר ראה ד"ה וכל אדם באהי"ת דרושים ליוהכ"פ ע' איתקנט. וידה כי ביום הזה יכפר תרלי"ד (בסריס תרל"ג).

שהיא רוחניות עם הגוף שהוא גשמי כ"א ע"י הלחם דוקא, אבל בהגלות נגלות בחי' עצמיות אואיס בבחי' תוס' וריבוי יהי' התחברות שני הפכים כנ"ל, ועיקר הגילוי יהי' לעיל וכמ"ש אור זרוע לצדיק שעכשיו הוא בבחי' זריעה והעלם, אבל המכוון הוא בשביל הצמיחה בתוס' רב כמשל זריעה בגשמיים וכמ"ש במ"א, וזהו ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו היינו בהגלות נגלות עצמיות אור א"ס אל אחיו נש"י שנק' אחים וריעים כמ"ש למען אחי ורעי כו' אזי ולא עמד איש אתו אפילו המלאכים, כי עתידים צדיקים שיצמדו לפנים ממחיצתן של המלאכים וכמארז"ל ע"פ כעת יאמר לעיניך ולישראל מה פעל אל שהמלאכים ישאלו אצל הצדיקים מה פעל אל כו' להיות שגילוי זה אינו שייך כ"א לנש"י בלבד להיות שהם ממשיכים בחי' הזאת ע"י הזריעה כנ"ל בקיום התומיצ ולא למלאכים ולכן ולא עמד איש אתו כו', והנה יוהכ"פ הוא מעין עוה"ב ג"כ שאין בו לא אכילה ולא שתיה ע"ד שיהי' לעיל כנ"ל, להיות שהגילוי נמשך מבחי' אנכי מי שאנכי ע"י התשובה כנ"ל מבחי' קדוה"ק שלמעלה משם הוי' ונמשך שם הוי' מחדש, ולכן כתיב בו ג"כ וכל אדם לא יהי' באהל מועד בכבודו לכפר בקדש אפילו אותם שנאמר בהם ופניהם פני אדם היינו המלאכים ע"ד ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו וכנ"ל וכמ"ש בד"ה כי ביום הזה הנ"ל.

שמא

בט"ד, ש"פ האוינו, ר"ל.

שמב

מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שער המשתלח שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, איר יצחק אמר להם הקב"ה לישראל אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסדורות וכאות משי"ב ועד עכשיו כשלג ילבינו. והענין הוא דהנה ארז"ל ברבות בראשית פליא תשובה קדמה לעולם שנא'

אור זרוע לצדיק . . המכוון הוא בשביל הצמיחה . . וכמ"ש במ"א: ראה לקיט שהי'ש לת, ב ואלך. אהית דורשים לשבת שובה (כרך ו) ע' בחקיקה ובכ"מ. וכמ"ש בד"ה כי ביום הזה הנ"ל: אהית דורשים ליוהכ"פ שם ע' איחקעא. סה"מ תרכ"ו שם ר"ע רסח.

מנין שקושרין לשון של זהורית: הוא ד"ה אם יהיו חטאיכם שבאוהית נ"ך (כרך ג) ס"ע אקפג ואלך. בהוספת התחלה ועם הגהות ושינויים. לכללות המאמר ראה גם ד"ה אם יהיו חטאיכם באהית נ"ך שם ע' אקעה ואלך. וד"ה לכו נא ונכחה באהית נ"ך ע' פת ואלך. [בנוכחיות כן נרשם התחלת המאמר עה"פ: יערוף כמטר לקחי . . ויבון בהקדם בהקדם מארז"ל כו' אם יהיו חטאיכם כשנים כו'. ואח"כ העביר ע"ז קו למחיקה, ראה פקטימיליא להלן בהוספות.]

ספר תרכ"ט

שסה

בטרם הרים יולדו מאותה השעה תשב אנוש עד דכא, והיינו כי שורש ומקור העולם הוא בחי' ריק שהם המדות עליונות כמ"ש ששת ימים עשה ולא כתיב בששת ימים כמ"ש במ"א, והמדות נקי' הרים כמ"ש בלקי"ת בד"ה כי ההרים ימוש, אבל תשובה היא בחי' בינה שלמעלה מהמדות, וע' בלקי"ת בדרושי עשי"ת בד"ה להבין פי' הפסוק מי אל כמוך פ"א, וז"ל זהו תשובה קדמה לעולם שאין הפי' שהיתה קודם בריאת העולם שאם אין עולם אין עון אשר חטא ואין תשובה, אלא הענין שהתשובה בכלותי' הנפש היא למעלה מהזמן והעולם, שהוא לדבקה בו ית' באור א"ס ב"ה שאין לפניו שום התחלקות וזמן כלל, שמחמת ההתבוננות הלזה בא לידי תשובה בכלות הנפש כמ"ש אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם, פי' שאין לכם כלות הנפש הרי שכלות הנפש הוא מחמת ההתבוננות איך שאני ה' לא שנית, וא"כ זהו פי' אם יהיו חטאיכם כשנים שסדורות ובאות משי"ב, ור"ל כי ש"יב הנה סדר זמנים שרשו מ"ק ד"א שהם המדות כמ"ש במא"א אות סמך סע"י ד"ב סדר זמנים וז"ן כי שם הם הזמנים ז' שבתות ז' ימים ז' שנים ז' שמיטות ז' יובלות עכ"ל, והיינו הראה מקום לזה מוז"ג פי' פנחס דרנ"ד ע"א אימתי בשבועותיכם כו' ע"ש, וא"כ פי' אם יהיו חטאיכם כשנים שהחטאים מגיעים בז' מדות עכ"ז כשלג ילבינו היינו ע"י ההמשכה מבחי' לבושי' כתלג חיור לפי ששם הוא למעלה מבחי' עולם וזמן, וע"י התשובה היא העלי' בבחי' שלמעלה מהזמן כמ"ש במ"א, שלכן כל יום שבת נקי' יום השביעי הגם שעברו כמה רבבות ימים מיום בריאת העולם, אלא מפני כי בכל שבת הוא העלי' למעלה מן הזמן דהיינו למעלה מן תחתונות שהם סדר זמנים, כ"א בבחי' בינה שלמעלה מד"ת וסדר זמנים, ולכן שבת אותיות תשב וז"ע תשובה שקדמה לעולם.

ובירושלמי פ"ט דשבת ר' יהושע אומר אם יהיו חטאיכם כשנים כשני האבות כשלג ילבינו, יותר מכאן כצמר יהיו. פי' שנות האבות היו תק"ב כימי השמים על הארץ כי מהארץ לרקיע מהלך תק שנה,

-
- ששח ימים עשה ולא כתיב בששת ימים כמ"ש במ"א: ראה אורה תשא ע' א'תתקסד. סה"מ תרל"ד ע' נד. סה"מ תשי"ח ע' 272 ושי"ג.
- כמ"ש בלקי"ת בד"ה כי ההרים ימוש: תשא מא, ב.
- בלקי"ת . . . בד"ה להבין . . . מי אל כמוך: דרושים לר"ה סא, סע"א [וראה בהמ"מ לשם בתחילת המאמר שנסמן עדין לסי' מאמרים הקצרים ע' שכת].
- בכלות הנפש: בלקי"ת שם נוסף: ועמ"ש בד"ה שיר השירים [לקי"ת שה"ש בתחלתו].
- התשובה היא העלי' בבחי' שלמעלה מהזמן כמ"ש במ"א . . . שבת אותיות תשב: ראה לקי"ת האוינו עב, ג.
- שבת נקי' יום השביעי הגם שעברו כמה רבבות ימים: ראה לקי"ת שה"ש כה, א, לב, א, ובארוכה סה"מ תרע"ח ע' רסט. ועוד.
- שנות האבות היו תק"ב: באוה"ת ג"ך שם ע' אקעז נוסף: כי אברהם חי קציה יצחק קיפ ויעקב קמ"ז.
- וראה גם אורה"ת שה"ש (כרך ג) סע"ז תתמו ושי"ג.

שמג

ומה ששנות האבות היו תקיב שתי שנים יותר הוא כי בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו ולכן שני שנים הראשונים אינם מהחשבון, וזהו אם יהיו חטאים כשנים כשנות האבות כשלג ילבינו ויותר מזה כצמר יהיו, משמע שמדרגת שלג הוא למעלה מצמר דכשלג ילבינו לבנונית לגמרי ועד מ"ש תכנסני ומשלג אלבין, ולבנונית דצמר הוא למטה מזה וכאומרו ויותר מזה כצמר יהיו, וכן משמע משארז"ל בהרת עזה כשלג שאת כצמר לבן, ולפעמים משמע להיפך, וכן האמת שבחי' צמר למעלה ממדריגת שלג כי לבושי' כתלג חיור שהוא רק לבוש וגם נמשל לדומם, ושער רישי' כעמר נקי בחי' צומח שכאדם, וכן משמע מ"ש הנותן שלג כצמר שזהו רבותא כסיפור שבחי' של מקום שנותן שלג כצמר, ומבואר הקושי' בסידור הלא שער רישי' הוא למעלה מבחי' לבושי' ולמה נמשל לצמר שהלבנונית דצמר הוא למטה מלבנונית דשלג כמו שידוע סדרם בהרת עזה כשלג ואחריו צמר לבן ואחריו סיד ההיכל (ע' בסידור ע"פ זה), וצ"ל תחלה ענין כשנים כשנות האבות מה שייכות ול"ז, וגם להבין ענין שני שעירי יוהכ"פ שמצותן שיהיו שניהם שוין במראה ובקומה ובדמים כו', ולכאורה הלא גורל א' לה' ואחד לעזאול שני הפכים ומדוע צריך שיהיו שניהם שוים כו'. ולהבין ענין הגורל דשעירי יוהכ"פ צ"ל ענין פורים דיום הכפורים הוא כפורים דכפורים כתיב ג"כ הפיל פור הוא הגורל, ומשם נבין ענין הגורלות דיוהכ"פ, דהנה ארור המן וברוך מרדכי כל א' מהם ג"כ כחשבון שנות האבות והגורל הוא להיות כי חייב אינש לבסומי כפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, וזה"ע הפיל פור לפני המן וכמשי"ת א"ה.

ויובן כ"ז בהקדם ענין הידוע שבאתעדל"ת אתעדל"ע כי המצות המה נק' מצות ה' וכן תורה תורת ה' כמ"ש מצות ה' ברה כו' תורת ה' תמימה, והוא כי על הכסא דמות כמראה אדם וכתיב הוא מראה דמות כבוד ה' ורמ"ח פקודין המה רמ"ח אברים דמלכא כמשל האבר שהוא כלי לחיות הנפש כך כל מצוה היא כלי להמשכה פרטי' משם הוי' וכן מל"ת, כי שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם י"ה רמ"ח שהרמ"ח מ"ע המה כלים לבחי' ר"ה דשם הוי' ושס"ה לית המה ב"ה כי ע"י האתכפי' שמבטל רצונו לשמור א"ע מהל"ת הנה האתכפי' מגיע לבחי' י"ה דשם הוי' למעלה מהמשכת י"ה שע"י מ"ע. וזהו שבאתעדל"ת

ומה ששנות האבות היו תקיב שתי שנים יותר: באה"ת שם ע' אקפד נוסף עוד תירוץ: מהארץ לרקיע מהלך תיק שנה ושמים וארץ הרי תקיב.
 בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו: נח' באה"ת קדושים ע' קמד. וראה הידוע בזה בלקרש חיב ע' 14 האילן.
 ומבואר הקושי' בסידור . . . (ע' בסידור ע"פ זה): סידור עם דאית סג. ד. וראה גם מאמרי אדה"ו תקס"ז ע' קבח האילן. אה"ת נ"ד שם ע' פט. שהי"ם תרכ"ז ע' שפ"ה וע' שצ"ז.
 ורמ"ח פקודין . . . כמשל האבר שהוא כלי לחיות הנפש: ראה בארוכה ד"ה. להבין מ"ש בלקי"א פכ"ג להצ"צ - נסמן לעיל ע' נו.

שמד

אתעדל"ע וכמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' שע"י קיום המצות עשה ול"ת מגיע עלי' להנשמה ולהיפך ח"ו בעברו על איזה מצוה גורם ירידה להנשמה ע"ד מ"ש ואת נפש אייביך יקלענה בתוך כף הקלע כ"ו. והנה בד"כ המה ג' קוין כמארז"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, וזה"ע ג' אבות אברהם ה' מקור החסד גמ"ח, ויצחק בעקידתו הריע עבודה, ויעקב הוא נגד התורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל. והנה כאשר פגמו בזה בבחי"י שם הוי' בכלל הנה ע"ז ארז"ל עבר על מ"ע ושב לא זו משם עד שמוחלין לו כי הפגם הוא רק ברה"ה, ועבר על מל"ת ושב בתשובה, תשובה תולה ויוהכ"פ מכפר להיות כי ביוהכ"פ ע"י התשובה מעומקא דלבא ממשיך מבחי"י אנכי מי שאנכי למעלה משם הוי' ע"ד ותתפלל תנה על הוי' ומשם נתמלא גם הפגם דמל"ת שפגם בבחי"י ה"ה דשם הוי' להיות כי ממשיך למעלה משם הוי'.

והנה ארור המן וברוך מרדכי ג"כ כל א' כחשבון שנות האבות היינו שע"י קיום הג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח מדרגת האבות הוא בחי' ברוך מרדכי המשכת שם הוי', וע"י הפגם הוא ארור המן ג"כ כחשבון הזה כי נמשך משם יניקה לחיצונים. והנה המן יניקתו הוא משם הוי' ע"י עברו על מצות התורה כמ"ש המן מן התורה מנין המני' העץ כ"ו, והיינו שע"י הפגם מקבל משם יניקה ובשמירת התומ"צ אין לו יניקה מבחי"י זו, וענין הגורל לפני המן הוא כי המן לא רצה ולא הסתפק בבחי"י זו מחמת גסות הרוח כידוע, ולכן הפיל פור הוא הגורל לפני המן היינו שרצה להגביה א"ע לקבל מעצמיות אור איס שלפניו כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו וכתוב אם חטאת מה תפעל ורבו פשע"ך מה תעשה לו, וז"ע הגורל לפני המן למעלה מבחי' התורה תורת הוי' כי המן מן התורה כנ"ל, וז"ע עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי כי כחשיכה כאורה, רק שאעפ"יכ אם תגביהי כנשר משם אורידך כ"ו. והנה כמו"כ יוהכ"פ הוא כפורים ג"כ להיות שביוהכ"פ ממשיכים מבחי' עצמותו ומהותו למלאות הפגמים למעלה מבחי' שם הוי' רצון המלוכש בחכ' התורה ומצות דשם אינם תופסים מקום ענין הפגמים, וזה"ע הגורלות שניהם שוים להיות כי הוא מדרגה שכחשיכה כאורה ומשם יומשך למלאות הפגמים להיות לה' חטאת ר"ל אף שחטאת כ"ו יהי' ג"כ לה' לאהפכא מחשוכא לנהורא ממש זדונות לזכויות רק שעם היות שכחשיכה כאורה אעפ"יכ נמשך לנש"י דוקא וכנ"ל בענין המן אם תגביהי כנשר משם אורידך כ"ו שזה"ע החותם דנעילה כ"ו ע"ד

שמה

בבחי' שם הוי' באוה"ת נ"ך שם ע"י אקפה: בבחי' ג' קוין שהוא ענין שם הוי'.

עבר על ח"ע ועב . . על מל"ת ושב: ראה אגה"ת פ"א, ובליקום פירושים ומ"מ שם.

המן העץ כ"ו: באוה"ת נ"ך שם נוסף כאן: בחי' עץ הדעת טוב ורע.

יוהכ"פ הוא כפורים: ראה תרא מביא צ"ג, ג. צ"ה, ד. ק. סע"א. ועוד.

החותם דנעילה כ"ו ע"ד יבחר לנו את נחלתנו וכמ"ש במ"א: תרא בראשית ו, ג. מאמר אדהאמיצ

דרושי חתונה היא ע' רד"ה. ועוד.

יבחר לנו את נחלתינו וכמ"ש במ"א. נמצא שיוהכ"פ הו"ע אחד עם פורים בשם שבפורים ברוך מרדכי וארור המן ענין קיום התומ"צ ופגמם בבחי' שם הו"י והפיל פור לפני המן למעלה משם הו"י כנ"ל, כמ"כ יוהכ"פ ג"כ הוא עד"ז לפני הו"י.

וזהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, היינו אם הם כשנות האבות ע"ד כימי השמים על הארץ בחי' ג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח בבחי' שם הו"י, כי ישמחו השמים ר"ת י"ה ותגל הארץ ר"ת ו"ה, היינו אם הפגמים הם בשם הו"י אף בבחי' י"ה דשם הו"י, כשלג ילבינו ע"ד תכסני ומשלג אלבין כבוס לגמרי וזונות כזכיות נעשים ע"ד לה' חטאת כנ"ל, ויותר מזה אם יאדימו כתולע כצמר יהוה, דהנה בגשמיות שנים הוא חוטים שצבועים בדם התולע, נמצא שהתולע הוא עצם האדמומית ושנים הוא שצבועים ממנו כו' שהו"ע התפשטות הדבר, ואינו דומה העצם לבחי' ההתפשטות, ועד"ז הוא בענין העבירות אם יהיו חטאיכם כשנים, הם העבירות שפגמם מגיע באותיות דשם הו"י אף בבחי' י"ה כנ"ל כשלג ילבינו, אבל אם יאדימו כתולע, היינו ענין מקור האדמומית מקור הרע, ע"ד שכתוב הראשון אדמוני מקור הרע, והוא כאשר פגם בכריתות כו' ג"כ על ל"ת, רק מחייבי כריתות ובכלל הרע ביאות אסורות שהפגם מגיע בקוצשי ר"ל, אזי כצמר יהוה היינו שבכדי לתקן זה הפגם צריך להמשיך מבחי' שער רישי' כעמר נקי, כי השלג הוא רק בבחי' לבוש לבושי' כתלג חויר, משאי"כ הצמר הוא בחי' שער רישי' ומשם אפשר לתקן גם העוונות שכתולע עניני כריתות כנ"ל, רק שעכ"ז הוא כצמר, ר"ל שהתיקון אינו כשלימות בעצם הלבנונית כמו בהעוונות שכשנים שנות האבות בחי' אותיות דשם הו"י, שעי' המשכת לבושי' כתלג חויר כו' נעשה כשלג ילבינו וכלא היו כו', אבל כשהפגם מגיע למדרגה גבוה מאד בבחי' קוצשי' לכן אף ההמשכה שמבחי' כשער רישי' שלמעלה מבחי' לבושי' כתלג חויר ג"כ אינה פועלת על להיות נמחל ונסלח לגמרי בעצם הלבנונית עזה כנ"ל, וכמארזיל עבר על כריתות ומיתות ב"ד תשובה ויוהכ"פ תולין ויסורים ממרקיין היינו שנמחל לו העוה, אבל לענין ליבון לגמרי צריך ליסורים כו'. נמצא שניהם אמת שמדריגת הצמר הוא למעלה ממדריגת השלג, וזהו הנותן שלג כצמר שזהו רבותא, אבל בענין הלבנונית השלג מעולה והוא מפני כי שם פגם רק באותיות דשם הו"י כשנים כנ"ל וכאן פגם בבחי' הכתר לכן אינו בעצם הלבנונית כנ"ל.

שמו

והנה עצה היעוצה לזה להציל את נפשו מיסורים הוא ג"כ ע"י תולע, דכמו דבלע"ז תולע הוא מקור הרע כמ"כ יש בקדושה ג"כ בחי' תולע, והוא

דהנה בגשמיות שנים הוא חוטים שצבועים: באה"ת נ"ך שם ע' אקעט: אך כ"ז נדבר לפי הדרש דשנים פ' לשון שנים (א"ר"ח) אבל להבין לפי פ' הפשוט דשנים הם חוטים כדפי' במצודות כו'. ע"ש - . הבא להלן ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' שפד"ה וע' שצ"ז. סה"מ מלוקט ח"ד ע' שער ואל"ך ושי.

כי עולת תמיד אותיות תולע דארז"ל מה תולעת אין כחה אלא בפה שאף
 שהיא בריה קטנה מרקיב ארז גדול כך ישראל אין כחם אלא בפיהם, וזהו מ"ש
 אל תיראי תולעת יעקב, וכתיב הקל קול יעקב והוא בחי' דבור באותיות התורה
 ותפלה שנק' עולת תמיד ע"ש והגית בו יומם ולילה כי שרש האותיות גבוה
 מאד נעלה וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל
 שנעשה מהן בחי' כתר שהר"ע יהי רצון המשכת הרצון מחדש, וכמשל התולעת
 שמרקיב את הארז הגדול, כמו"כ ע"י אותיות התורה ותפלה נטלים חזרה
 החיות שנמשך למקור החיצוני והקליפות, ומתקנים גם את העוונות הנמשלים
 לתולע שהם כריתות שהפגם בכתר, אבל להיות שעי' האותיות נעשי' בחי'
 כתרים ולכן נטקן זה הפגם מכל וכל וכמ"ש אמרות טהורות כענין שמטהרים
 את הטמאים ממש, וד"ע תולע דקדושה עולת תמיד, וכן עלינו לשבח כחשבון
 תולע שהר"ע הדבור בספור שבחו של מקום לתת גדולה כו' וינצלי' מיסורים
 ג"כ, רק שלענין דבור התורה והתפלה צריך עוד תנאי שיהי' בבחי' ביטול כמו
 התולעת וכמו שאמר דהר"ע ואנכי תולעת ולא איש כו', ואזי נדמה לתולעת
 לענין שיהי' כחו בפיו להרקיב את הארז הגדול להוציא החיות שהמשיך למקור
 הרע בהעוונות שכתולע, ואזי ע"י שני הבחי' נתכפר לו העון מכל וכל גם
 לענין יסורים וכנ"ל.

שמז

בט"ד

**להבין שורש ענין מקיפי' דבינה שנמשכי' ע"י הסוכה, צריך להבין תחלה
 ענין המבואר בע"ח שמ"א פ"א שאוא"ס מאיר בכתר ובחכ' בקירוב**

מט"ט קושר כתרים . . . שהר"ע יהי רצון: ראה בארוכה לעיל ד"ה אריכל כל כהן שמכר, ושי"ן
 וינצל מיסורים ג"כ: באה"ח נ"ך שם ע' אקפו נוסף: כי כל ענין היסורים הוא מפני שפגם בכתר
 למעלה מבחי' הפגם דכשנים כנ"ל אבל ע"י האותיות קושר כתרים.

להבין שורש ענין מקיפי' דבינה: הוא ד"ה קרוב הוי' שבסה"מ תרכ"ז ע' שכד ואילך, בשינוי ההתחלה
 ובחכ"י הגהות ושינויים. ומיוסד על ד"ה להבין מ"ש בע"ח כו' דאוא"ס בא בחכ' בס' מאמרי אדה"ו ענינים ע'
 לג ואילך וע' מ ואילך. אמרי בינה שער הקיש פליג'ליו (לו, סע"ד ואילך). אה"ת ענינים ע' קעט ואילך. ד"ה
 אין ערוך לך באה"ת סידור ע' שנו ואילך.

המאמר נמצא בשינויים והוספות: בדיה זה תרמ"א. ובדיה תקעו בסה"מ תר"ן ע' רפב ואילך. ד"ה
 וספרתם לכם בסה"מ עורית ע' קפח ואילך. ד"ה קרוב הוי' תשתי. ד"ה וחי' מדי חודש (דש"מ חוקת) תשכ"ז.
 ד"ה ובחמשה עשר יום ד"ה להבין ענין שמחית - תשל.

ענין מקיפי' דבינה שנמשכי' ע"י הסוכה: ראה מהו כסידור עם דא"ת רס"ה, סע"א ואילך (נדפס גם בס'
 מאמרי אדה"ו תקס"ח ח"א ע' תחמ ואילך). אה"ת כראשית (כרך ב) תכה, כ. ביאוריה להיצ"צ ח"א ע' פ"ה.
 לקרש ח"ט ע' 577. חכ"ט ע' 211, ושי"ן.

מקום ובבינה בריחוק מקום ובוז"א ע"י חלון ובמל' ע"י נקב, שלכן נק' המל' נקבה שהוא בחי' נקב ה', ומאצי' לבי"ע ע"י פרסא. וצ"ל הלא גם באצי' יש כמה פרסות, כנודע מענין רקיע שע"ג חיוון עילאין הם בחי' המדות עליונות שזהו מ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם ש"ע הפרסא שבין בינה לז"א, וכמ"ש בזהר, וע' מזה בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר, שזהו מ"ש מבטן מי יצא הקרח שהוא בחי' רקיע כעין הקרח, והיינו כי באצי' עצמו יש אבי"ע, והמדות הם בחי' יצי' שבאצי' ובינה נק' בריאה שבאצי' ולכן יש בחי' פרסא המפסקת בין בריאה ליצי' שבאצי' גופא, ובזח"א פ' נח איתא שגם בין כתר לחכ' יש ג"כ בחי' פרסא כו', ונמצא שיש באצי' עצמו כמה פרסות, וכנודע מענין י"ג פרוכת היו במקדש כמ"ש מזה בת"א בד"ה והבדילה הפרוכת. אך הענין הוא מהפרסות שבאצי' הם ע"ד משארז"ל במד"ר בראשית פ"א בענין איש לבוש הבדים כהדיון קמצא דלבושי' מיני' ובי'.

ולהבין כ"ז צ"ל מה שייך למעלה ענין קירוב מקום וריחוק מקום, הרי כתיב הנה מקום אתי, והוא מקומו של עולם כו'. אך הענין הוא דהנה פ"י מקום הוא רק במעלה ומדריגה בחי' מעלה ומטה, והנה פ"י מעלה ומטה אינו פ"י במקום גשמי רק הפ"י מעלה ומטה הוא במעלה ומדרגה גבוה, דהיינו מה שיש לו יתרון מעלה על זה נק' מעלה, כמו למשל שכל ומדות, השכל נק' מעלה לגבי מדות לפי שיש לו יתרון מעלה על המדות, וכן אדם שהוא חכם גדול ויש לו יתרון בשכלו על זולתו נק' אדם גדול, והיינו לפי שיש לו יתרון על גבי חבירו נק' מעלה כו', ועפ"ז יובן ג"כ למעלה פ"י קירוב מקום או ריחוק מקום דהיינו מה שמאיר אא"ס יותר נק' בחי' קירוב מקום כו'. ולהבין פ"י קירוב וריחוק כו' יובן זה ממה שאנו רואים למטה כשצריך להשפיל את השכל בדבור הנה מתחלה מתלבש השכל במחשבה ואח"כ ממח' למדות שבכדי שיפעול דבריו לזולתו צ"ל שיהי' יוצאי' מן הלב כנודע שדברים שיוצאים מן הלב נכנס' ללב השומע, וממדות לדבור, הנה השכל מאיר בדבור בריחוק מקום לפי שצריך השכל להשתלשל ממדרגה למדרגה עד שיתלבש בבחי' דבור כו', אבל התלבשות השכל במח' הוא בבחי' קירוב שא"א להשיג השכל בלתי אותיות המחשבה ואינו צריך להשתלשל ולירד ממדרגה למדרגה כ"א המח' הוא לבוש הראשון להשכל, וזהו בחי' קירוב. וזכה יובן ג"כ למעלה מה שאזא"ס מאיר בכתר וחכ' בבחי' קירוב, שהם ראשית המדרגות אשר הם יתגלה אזא"ס.

שמה

בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר: דף סג, טע"ב ואילך. וראה גם טה"מ תרכ"ז ע' שפה, וע' שצו.
 כתיב בדין והבדילה הפרוכת: לך לך יב. ג ואילך. ובשינויים בסידור עם דאית קמו, א ואילך. מאמר
 אדה"ז תקס"ז ע' סא ואילך.
 פ"י מעלה ומטה... הוא במעלה ומדרגה: ראה רמב"ם הל' יסודות פ"ב הל'. וראה גם לקו"ת בחוקות
 מה. ב. המשך תערי"ב ח"ב ע' התקנא. לעיל ד"ה והתהלכתי בתוככם. ועוד.

ב) אך עדיין צ"ל איך שייך לומר שאוא"ס מאיר בכתר וחכ' בבחי' קירוב שהרי ע"ס הוא רק הארה בעלמא ושרש התהוות הע"ס הוא מבחי' קו וחוט, אבל עצמות אוא"ס הוא למעלה מבחי' ע"ס וכמאמר לאו מכל אינון מדות איהו כלל, ואיכ אינו מובן איך יתכן לומר שאוא"ס מאיר בהם בבחי' קירוב כו'. אך הענין הוא דהנה נודע שכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, ולהבין איך הוא ממוצע, והענין הוא דהנה כתר הוא בחי' רצון, והנה אנו רואים למטה שהרצון הוא בחי' ממוצע בין עצמות הנפש לכחות הנפש, שהרי אנו רואים שהכל תלוי ברצון שהרצון מושל ושליט על כל האברים, כמו למשל שאם אדם רוצה ומתמיד בטבעו ללמוד אזי יוכל להשיג אע"פ שאינו בר שכל גדול, אבל אם אינו רוצה ללמוד אזי אע"פ שהוא בר שכל גדול לא ישיג כלום, וכמו שארז"ל יגעתי ומצאתי תאמין לא יגעתי ומצאתי אל תאמין כו', וע"כ הזהיר הכתוב מאד על אהבה כו' שעיקר אהבה הוא מלשון אבה והיינו בחי' רצון, וכן ארז"ל עשה רצונו כרצונך כו'. ובזה יובן ג"כ למעלה שכתר הוא ממוצע בין עצמות המאציל לנאצלים כו', דהנה אוא"ס הוא למעלה מגדר עולמות, וכדי שיתהווה עולמות כו' הוא רק ע"י מה שעלה ברצונו כו', וכמ"ש בזהר כד סליק ברעותי למברי עלמא. רק באמת אין המשל דומה לנמשל כו' לפי שלמטה לא יתהווה כלום מהרצון כו' רק שהרצון פועל באברים ומושל ושליט עליהם, אבל למעלה כיון שעלה ברצונו שיתהווה עולמות תומ"י נתהווה, וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו', וזהו מ"ש בע"ח שאוא"ס מאיר בכתר בבחי' קירוב כו'.

והנה בבחי' חכמה מאיר ג"כ בבחי' קירוב לפי שחכמה הוא כח מ"ה בחי' ביטול ואין אוא"ס שורה אלא בבחי' ביטול לפי שבחי' אוא"ס הוא בחי' איך דכולא קמי' כלא חשיב, אשר הכלי לגילוי זה הוא בחי' החכ' שנק' אחד האמת כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, והיינו שבחכ' מושג איך דכולא קמי' כלא חשיב. אבל בבחי' בינה אינו מאיר אלא בריחוק לפי שבינה היא בחי' השגה, וכיון שהיא בחי' השגה ובאוא"ס אמרו דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל, ע"כ שאינו מאיר שם בקירוב, וכמו שאנו רואים באותיות החותם שע"ג אבן טוב שמחמת בהירות האבן טוב אין יכולים לקרוא את האותיות אלא כשחותמים בהותם ע"ג שעוה כו' שהאותיות מתרחקים מהאבן טוב אז הם יכולים לקרות אותם, וכך לפי שבחכ' מאיר אוא"ס בקירוב לכן שם הוא ביטול ההשגה כו' וכמ"ש מה פשפשת כו', רק בנינה שאינו מאיר בקירוב כ"א בריחוק אזי יוכל להיות שם השגה באוא"ס כנ"ל. ולכן החכ' נק' ראי' ובינה נק' בחי' שמיעה, והחילוק שבין ראי' לשמיעה כי ראי' היא בבחי' קירוב ושמיעה הוא מרחוק,

שהרצון הוא בחי' ממוצע בין עצמות הנפש לכחות הנפש: ראה בארוכה ביאוריו לאדהאמ"צ ל, ד ואילך. וכמ"מ.

והחילוק שבין ראי' לשמיעה... אינו דומה שמיעה לראי': ראה בארוכה לעיל ד"ה ידבר גוי לאמר ד"ה וירא בלק, ושי"ג.

ש"מ

וע"כ אמרו אינו דומה שמיעה לראי' כי אע"פ ששומע את הדבר ומאמין שהוא כן אע"פ אינו דומה לראי' לפי שהוא מקרוב כו'. ולכך בינה מקננא בכורסייא, לפי שבבינה מאיר בבחי' ריחוק ע"כ הוא יכול להיות מקור לעולמות ב"ע שהוא בריאה יש מאין בחי' נפרד כו', אבל חכ' שמאיר שם אוא"ס בבחי' קירוב ע"כ מקננא באצ"י כי לשון אצילות הוא לשון ויאצל מן הרוח ומלשון אצל וסמוך כו' שמאיר שם בבחי' קירוב, וע"כ כתר וחכמה נרמזים באות א' באות יו"ד, כי קוצו של יו"ד הוא בחי' כתר ויו"ד עצמו הוא בחי' חכמה לפי שבכתר וחכ' מאיר אוא"ס בבחי' קירוב כו', אבל בינה נרמז באות אחר באות ה' כנ"ל, וגם אות ה' הוא בבחי' התפשטות אורך ורוחב בחי' השגה אבל יו"ד היא נקודה אחת בחי' ביטול.

α **ומעתה** יל מ"ש שמבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון. הנה אנו רואים למטה באור השמש כשמאיר על הארץ הוא מאיר בהתפשטות והתרחבות, אבל כשמאיר בבית אינו מאיר רק דרך חלון שנתצמצם האור כו' ואינו מאיר בכל חלקי צדדי הבית רק דרך חלון כו'. ועוד יובן זה יותר ממה שאנו רואים כשאדם לומד איוה הלכה כמו אלו כשרות ואלו טריפות כו' יש בזה ההלכה התפשטות והתרחבות השגה מפני שבזה האופן הוא כשר ואם לאו היא טריפה, אבל אח"כ כשצריך לפסוק את הדין אומר כשר כו' בלי שום טעם כלל, ונתצמצם מכמו שהי' בשכלו שהי' בהתפשטות. וכך יובן למעלה מה שמבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון דהיינו שנתצמצם האור מכמו שהי' רברבין הוא בבניה, וזהו ע' רבתי שכל מדה כלולה שם מעשר כו', וע"כ נק' ע' רבתי שמאיר שם בבחי' התרחבות, אבל בבחי' ז"א אינו מאיר רק בבחי' צמצום כו' וע"כ נק' זעיר אנפין. ועתה צ"ל מה שמו"א למל' אינו מאיר רק דרך נקב דהיינו שצריך להתצמצם עוד יותר מז"א למל' וכמו שאנו רואים למטה כשהוא בהתפעלות המדות אינו יכול לדבר ע"פ שכל אלא יכול לדבר דברי שטות כו', אלא א"כ כשנתצמצמו המדות ואינם מאירים בתוקף אזי יכול לדבר בכיוון, וזהו שמו"א למל' אינו מאיר רק דרך נקב כנ"ל. והנה ממל' לבי"ע אינו מאיר רק דרך פרסא המפסיק בין אצ"י לבריאה, דהנה החילוק שבין פרסא לנקב, שבנקב אע"פ שמאיר דרך צמצום אע"פ מאיר עצמות האור כו', אבל דרך פרסא אינו מאיר רק אור של תולדה ולא עצמות האור, כמו שאנו רואים שאם תולין מסך מפסיק אזי אינו מאיר האור כמו שהוא רק אור של תולדה, וכך יובן למעלה שממל' לבי"ע אינו מאיר רק דרך פרסא שכדי שיהיו עולמות

שנ

ולכך נק' זעיר אנפין . . ע' רבתי שכל מדה כלולה שם מעשר: ראה לקי"ת ואתחנן יב, סעי' ואל"ך. אתון רברבין ואתון זעירין: ראה לקי"ת ויקרא א. ב. סה"מ תרע"ח ע' רלד ואל"ך. תרצ"ט ע' 203 ואל"ך. תשי"ח ע' 130 ואל"ך. ובכ"מ.
כשהוא בהתפעלות המדות אינו יכול לדבר: ראה לקי"ת קדושים כט, סעי' ד. ובכ"מ.

בי"ע שהם בחי' בריאה יש מאין יכולים לקבל את האור כו' ולא יבטלו במציאות צריך להיות מאיר ע"י פרסא שהיא אור של תולדה. ולהבין יותר מהו בחי' פרסא למעלה יובן מענין המשלים שאנו רואים כשהשכל הוא עמוק מאד לערך המקבל מלבישין אותו במשל, שהמשל הוא ענין זר מהמשל כמו משלי שלמה שהלביש חכמתו במשלים, וכמ"ש וידבר שלשת אלפים משל, שהמשלים אלו מורים על חכמות עמוקות ואעפ"כ המשל הוא דבר זר כו', וכמו"כ יובן למעלה שבין אצי' לבריאה אינו מאיר רק דרך פרסא שאינו מאיר האור כמו שהוא רק כמו ע"י משל כנ"ל.

ד) **ומעתה** י"ל שהרי גם באצי' יש ג"כ פרסא וכמ"ש לעיל, והענין הוא שהחילוק הוא שבאצי' הפרסא הוא כמארז"ל במד"ר בראשית פ"א על איש לבוש הבדים כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', ולהבין זה מהו מיני' ובי' יובן זה ממה שאנו רואים באדם למטה שיש חצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, וכמ"ש בזהר ע"פ יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים שזהו כדוגמת הקרום דפסיק במעוהי דבר נש, והנה אנו רואים שאעפ"י שהקרום מפסיק אעפ"כ אינו הפסק גמור, שהרי המחשבה שולט על הרגל שהוא למטה מן הפרסא כמו על היד שלמעלה מן הפרסא. ולכך כשיש לו כאב בראש מקיזין לו דם ברגל לפי שאינו הפסק גמור, וכך למעלה באצי' אעפ"י שיש שם פרסא המפסיק מ"מ אינו הפסק גמור אלא איהו וחייהי וגרמוהי חד בהון כו'.

שנא

ולהבין איך איהו וחייהי וגרמוהי חד בהון שהרי הכלים הם מגבילים את האור, כמו שאנו רואים למטה כששואבין מים מן הנהר בכלי שהכלי מגביל את המים, שבנהר הם בלי הגבלה שהנהר נובע מהמעין בלי הפסק אבל כשממשיכין את המים בכלי הם נגבלין, וכך למעלה כיון שנק' בשם כלים א"כ הם מגבילין את האור, ואוא"ס הוא למעלה מגדר בחי' גבול כי הוא בלתי בע"ג בתכלית וא"כ איך הוא איהו וחייהי וגרמוהי חד כו'. והענין הוא דבאמת באצי' אינם בכחי' גבול בעצם רק מה שנק' למעלה בשם כלים היינו הכח שיש באוא"ס ג"כ לעשות גבול, כי כמו שהוא ית' הוא בלתי בע"ג כמו"כ יש בו כח לעשות גבול כו' כי אנת הוא שלימותא דכולא, ואם תאמר שהוא בכע"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו כו', וזהו הכח שיש באוא"ס על גבול זהו הנק' למעלה בשם כלים, וזהו שם שדי שאמר לעולמו די ואעפ"כ הוא שם קדש אלא ששם זה הוא רק כח על גבול וזהו ענין הכלים דאצי', וא"כ איהו וגרמוהי חד בהון לפי שזהו ג"כ כח אוא"ס כמו האור שהוא בלתי בע"ג, וזהו מ"ש במדרש כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' כו'. ויובן זה עוד ממשל

דבאמת באצי' אינם בכחי' גבול בעצם . . . רק . . . הכח . . . לעשות גבול: ראה בארוכה שער היחוד לאדהאמיצ פכ"ט (כב, ב). זרמ"צ קסט, א ואילך. ד"ה ויצוהם תרלי"ח. סה"מ תר"ץ ע' רפג. המשך תרס"ז ע' קצא ואילך. המשך תרע"ב ח"א ע' יב.

רוחני מזה שאנו רואים שהשכל הוא למעלה מהאותיות ואותיות המח' והדבור הם רק בחי' לבושים להשכל כו', ואעפ"כ אינו לבוש מסתיר כנ"ל ואדרבה עיקר הגילוי של השכל הוא ע"י אותיות המח' והדבור כו', אבל כשמלבישים את השכל במשל הוא מסתיר על השכל כו', וזהו החילוק ג"כ שבין פרסא שיש באצ"י גופא לבחי' פרסא שבין אצ"י לבריאה, שבאצ"י זהו ע"ד כמו שהאותיות מלבישים להשכל, ומאצ"י לבי"ע זהו ע"ד התלבשות השכל במשל כו'.

ה) והנה זהו בדרך כלל סדר השתלשלות כו', אבל ע"י תומ"צ ממשכים שיהי' מאיר אוא"ס בכל הע"ס בבחי' קירוב. ולהבין זה איך ע"י תומ"צ ממשכים בחי' קירוב כו', צ"ל מקודם ענין הקרבנות שהיו מקריבין ע"ג המזבח, דהנה פ"י קרבן הוא מלשון קירוב, דהיינו שע"י שמקריבין בהמה ע"ג המזבח ממשכים שיהי' מאיר אוא"ס בבחי' קירוב, ולהבין זה איך ע"י שמקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח ממשכים אוא"ס כו', הענין הוא דהנה שרש הבהמה הוא מעולם התהו שלמעלה מעולם התיקון, שבתיקון הוא בבחי' מיעות האור וע"כ שייך שם בחי' קירוב וריחוק לפי שהוא בבחי' מיעות, אבל בעולם התהו הי' ריבוי האור ע"כ אינו שייך שם בחי' ריחוק אלא הכל בבחי' קירוב לפי שמאיר שם בבחי' ריבוי, וכיון ששרש הבהמה הוא מעולם התהו שהי' מאיר שם בבחי' קירוב רק שנפלה בשבירה, ע"כ כשמבררין אותה ומקריבין אותה ע"ג המזבח נתעלית לשרשה שמעולם התהו, ועי"ז נעשה המשכת אוא"ס למטה ג"כ בבחי' קירוב דרוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו', והנה עכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו, וזהו ענין ק"ש, דהנה איתא שהוי' אלקינן הוא יחוד חו"ב, והנה פ"י יחוד חו"ב היינו שיהי' מאיר בבחי' בינה ג"כ בקירוב כמו בחכ' שזוהו בחי' יחוד, לפי שעפ"י סדר השתלשלו' אינו מאיר בבינה כ"א בבחי' ריחוק אבל ע"י ק"ש נעשה יחוד חו"ב דהיינו שמאיר גם בבינה בבחי' קירוב כנ"ל כמו בחכ', וכך ע"י כל המצות ממשכים בבחי' קירוב כו' להיות כי ע"י המצות שעושים מדברים גשמי' כמו סוכה מסכך גשמי וד' מינים שבלולב וציצית מצמר גשמי ותפילין מקלף גשמי שהם ממה שנפל בשבחה"כ מעולם התהו ומעלים אותם לשרשם דתהו שלא יש שם קירוב וריחוק ועי"ז נמשך שגם בבחי' התיקון יהי' אוא"ס בבחי' קירוב כו'.

שנב

וזהו שורש ענין המקיפים דבינה שנמשכי' ע"י סכך הסוכה כי הסכך הוא ממה שנפל בשבחה"כ בבחי' התהו ששם הי' הכל בבחי' קירוב כנ"ל מחמת ריבוי האור ועי"ז נעשה גם בבינה בבחי' קירוב עד שגם למטה מאיר הארה בבחי' מקיפי' דבינה כו'. ובזה יובן מ"ש קרוב הי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת שהתורה נק' בחי' קירוב, והיינו לפי שאורייתא מח"ע נפקת

ע"י תומ"צ ממשכים שיהי' מאיר... בבחי' קירוב: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת ענינים שם ע' קפ"ה.

ספר תרכ"ט

שעה

שכח"ע מאיר שם אוא"ס בבחי' קירוב, ונמשכה למטה כו' ועי"ז נמשך אוא"ס למטה ג"כ בבחי' קירוב כו', והנה העיקר הוא להמשיך אוא"ס בבחי' קירוב גם במל' שהוא מקור לעולמות בי"ע (ועיין בת"א בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, ששם מבואר ג"כ שהעיקר הוא להמשיך במל' דוקא), ולהביא איך יוכל להיות נמשך במל' בבחי' קירוב, שהרי מל' היא דיבור, שבדבור א"א כ"א בבחי' ריחוק, וכנ"ל שצריך להתצמצם תחלה במחשבה ובמדות כו'. אך הענין הוא שאנו רואים שיש שני בחי' בדבור, א' שהדבור אינו נמשך מהשכל כ"א ע"פ השתלשלו', כגון כשעלה ברצונו ושכלו לעשות איזה חסד צריך מתחלה לירד למח' איך לעשות, ואח"כ ממח' למדות ואח"כ ממדות לדבור לעשות את החסד, והב' הוא כשלומד דבר שכל בדיבור הרי אינו יורד השכל בבחי' השתלשלו' רק מיד מקבל הדבור מן השכל בלי השתלשלות כו', וע"כ התורה נק' קירוב לפי שעי" הדבור דתורה שהתורה היא רצונו וחכמתו ששם מאיר בבחי' קירוב ולומד רצונו וחכמתו, עי"ז ממשיך גם בבחי' מל' אוא"ס ג"כ בבחי' קירוב כו'.

שנג

בס"ד, שחזוהמ"ס וליל שמע"צ, למ"ד

שנד

ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי. ירח האתנים הוא חדש תשרי לפי שבו מאיר בחי' איתן

בת"א בד"ה ויקח מן הבא בידו: דף כה, ד.

ויקהלו אל המלך שלמה: המאמר (מלבד הפריקים ב"ד) מיוסד על ביאור לדי"ה האינו בס' מאמרי אדה"י תקס"ז ע' שם ואילך. והערות ע"ז באוה"ת האינו ע' איתרמב ואילך (ולכמה ענינים שבמאמר ראה ד"ה האינו בלק"ת האינו עג, ד. ובס' מאמרי אדה"י תקס"ז שם ע' שנה ואילך). פריקים ב"ד מהמאמר מיוסדים על הערות לביאור האינו הנ"ל באוה"ת האינו (כרך ו) ע' ביתקב ואילך. המאמר נמצא עם הוספות ושינויים בדי"ה ויקהלו תר"מ. ובדי"ה אני לדודי שבסה"מ תרס"ד ע' שסב ואילך. ובדי"ה להבין ענין שמח"ת תש"ל – (ושם נזכר ג"כ אשר כמה ענינים בהמאמר הם בהמשך להמאמר שלפניו ד"ה, להבין שורש ענין מקיפי' דבינה עיי"ש). פריקים ה' מהמאמר נמצאים בתוס' ביאור ובאירכות: בדי"ה לך בהמשך תרס"ז ס"ע גו-סג. ובדי"ה כי לי בניי בסה"מ תרפ"ז ע' קעה ואילך. ובדי"ה מרגלא בפומי' כו' תכלית חכמה בסה"מ תרפ"ט ע' 105 ואילך. וראה גם ד"ה מרגלא בפומי' תשכ"ט. תשי"מ (סה"מ מלוקט היה ע' צד ואילך). תשמ"ז. בסה"מ תרל"ז ח"ב ע' שה, שם כמה רשימות מביק אדמ"ר מהר"ש, ומצ"ן גם: "מדי"ה ויקהלו אל המ' שלמה שבסוף ס' כיט יש ללקט דרוש באותי לגנ"י ע"כ (ולפועל כנראה לא נרשם הדרוש באותי לגנ"ן). ירח האתנים הוא חדש תשרי: ראה בארוכה ד"ה ויקהלו באוה"ת ני"ך ע' סא ואילך. וראה גם אוה"ת ראה ע' תרסג. ובכ"מ. בחי' איתן הארתי... אוחיות איתן משמשות לע"ל: ראה לק"ת דברים י"ח, א. אוה"ת ויחי שצב, סע"א

האורח, והנה אותיות איתן משמשות לע"ל, שלע"ל יהי גילוי בחי' איתן, וזהו משכיל לאיתן האורח פ"י שלע"ל יורח בישראל בחי' איתן, וכתיב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות פ"י כל מה שעתיד להזריח בישראל עכשיו ישבו בסוכות שהארה מבחי' זו מתגלה בחגה"ס ולכן א' ירח האתנים כו'.

והענין הוא דהנה ארז"ל עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי', והנה עוה"ב קאי על עולם התחי' שאין לומר שהוא קאי על עולם הנשמות דא"כ מאי רבותי' שאין בו לא אכילה ולא שתי', ועוד דקחשיב התם במשנה ואלו שאין להם חלק לעוה"ב האומר אין תחי' מן התורה הוא כפר בתחי' ע"כ לא יקום בתחי', נמצא מבואר שעוה"ב קאי על עולם התחי' שיעמדו הנשמות בגופים דוקא ואעפ"כ לא יהי אכילה ושתי', ולכאוי' אינו מובן איך יכול להיות שהגוף יחי' בלא אכילה ושתי'. אך הענין הוא דהנה לע"ל יהי' נמשך תוס' וריבוי אורות ועי"ז יהי' גם הגוף ניוון מזוי השכינה, וכמ"ש במד"ר ע"פ ואתה מחי' את כולם, וכך לע"ל שיהי' בחי' תוס' אורות עי"ז יהי' גם הגוף ניוון מזוי שכינתו ית' ולא יהי' צריך לאכילה ושתי' גשמי', וכמו למשל אבוקה גדולה מאירה למרחוק מאד, וכך לפי שיהי' מאיר בחי' תוס' אורות שהוא בחי' אבוקה יהי' הגוף ג"כ ניוון מזוי השכינה. והנה תוס' אורות שיהי' נמשך לע"ל זהו ע"י היום לעשותם שהוא בחי' עולם המעשה דהיינו ע"י המצות שמקיימין עתה ועי"ז יהי' נמשך תוס' אורות וכמ"ש ויניחורו בג"ע לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ"ח י"ח ולשמרה זו שס"ה ל"ת ועי"ז נמשך תוס' אור בג"ע, וכך לע"ל ע"י המצות יהי' נמשך תוס' אורות כו' ועי"ז יהי' גם הגוף הגשמי ניוון כו'.

ב) ולהבין זה בתוס' ביאור, צ"ל מקודם מ"ש באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי כו' ופי' בזהר אכלתי יערי זו בחי' יוצר אור עם דבשי זו ק"ש, שנק' בשם אכילה לפי שתפלות כנגד תמידין תקנו, והנה בקרבנות נאמר את קרבני לחמי לאשי שהקרבנות נק' בשם לחם לחמי כו', וכך התפלה נק' בשם אכילה אכלתי יערי כו'. ולהבין איך שייך למעלה בחי' אכילה שהרי משה כשהי' בהר עם ה' לחם לא אכל ואיך יתכן למעלה

שנה

ואילך. סה"מ תרביז (הוצאת תשמ"ט) ע' רח. ובכ"מ [בארה"ת ויחי שם כתב ע"ז: מה שאותיות איתן משמשות לעתיד, דהנה פ"י המשוט דאורח הוא לשון עתיד, אורח עתיד אני להזריח אור, מפני שאותיות הא"ל"ף הוא מאותיות איתן משמשות לעתיד].

עוה"ב קאי על עולם התחי' . . . גם הגוף ניוון מזוי השכינה: ראה בארוכה המשך וככה תרל"ז פרק פח ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך. לעיל ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף ע' כא"ב. וש"י. וכמ"ש במד"ר ע"פ ואתה מחי' את כולם: ראה שמיר' פליב, ד: שאין מלאכי השרת ניוונין אלא מזוי השכינה שנאמר ואתה מחי' את כולם. ושם פמ"ו. זו ומאין הי' משה אוכל מזוי השכינה שנאמר ואתה מחי' את כולם. וראה גם בארה"ת דרושים ליוה"כ ע' איתקפוד. ולהבין זה בתוס' ביאור: בהכא להלן [פרקים ב"ד] ראה אהיה האוינו שם ע' בכתבך ואילך. וראה גם ממארי אדה"ת תסס"ד ע' קמג"ד. אהיה אחרי ע' רצו וע' שא"ב. שוד"ש (כרך ב) ע' תפנ"ד.

בחי' האכילה. אך הענין הוא שע"ז ב'י' בזהר באתי לגני אכלתי יערי אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל, והענין הוא דהנה הקרבנות שהיו מקריבין ע"ג המזבח היינו שהיו מקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמטה ובאש שלמעלה, ועי"ז היתה נתעלי' לשרשה שהוא בחי' פני שור מהשמאל, ועי"ז שהיתה נכללת בשרשה עי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא דהיינו גם בחי' אדם שעל הכסא, וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, והיינו כי אדם הוא בחי' קוין בחי' מדות עליונות חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כי אמרתי עולם חסד יבנה מכלכל חיים בחסד כ"ו. אך הנה עצמות אוא"ס הוא לאו מכל אינון מדות כלל, לאו דאית לך צדק ידיעא, ואינו בערך להיות מקור למדות, וכדי שיהי' התחברות אוא"ס בבחי' מדות זהו ענין הקרבנות שנק' לחם דהיינו שע"י הקרבנות שהיו מקריבין ע"ג המזבח והיתה נכללת בשרשה והיתה עולה עד רוא דא"ס כידוע, עי"ז נעשה המשכת אוא"ס בבחי' מדות כ"ו, וזהו למשל כמו הלחם שמחבר את הנשמה עם הגוף שהגוף אינו בערך אל הנשמה וכדי שיהי' התחברות הנשמה אל הגוף זהו עי" הלחם, שהלחם נתברר באצטומכא ונתהפך לדם ועי"ז נמשך ומתחבר הנפש בגוף כי הדם הוא הנפש, וכן אמרו רביעית דם שהנפש תלוי בו דהיינו שבדברים דקים שבדם מלוכש הנפש, נמצא שהמאכל הוא ממוצע ומחבר את הנפש עם הגוף, וכך כדי שיהי' התחברות אוא"ס עם בחי' מדות שנק' בשם גוף וכמ"ש וכמה גופין תקינת לון, זהו עי" הלחם של הקרבנות. ועכשיו שאין לנו קרבנות תפלות כנגד קרבנות קטנו, ועי"כ נק' התפלה בשם אכילה, אכלתי יערי הוא בחי' יוצר אור, כי יוצר אור הוא כדי להעלות ולהפך את הנה"ב ששרשו מבחי' פני שור, ועי"ז שמתבונן איך שהמלאכים עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה והם בתכלית הביטול לאלקו' עי"ז נתפעל גם הנה"ב ומתהפך ג"כ לקדושה, ועי"ז שנתהפך המדות דנה"ב עי"ז נעשה בחי' לחם למעלה שיהי' התחברות אוא"ס בבחי' מדות כ"ו.

ג) **אך** זהו דוקא כשבאתי לגני אז אכלתי אז שייך לומר בחי' לחם אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל. והענין הוא דהנה איהו וחיוהי חד ואיהו

אכלתי יערי אבל באתרי' לאו אורחי' למיכל: ראה בכ"ז (בנוסף להגסמן בהע' הקודמת) סידור עם דא"ח רגא, ב. ובתוס' הגהות באוה"ת אחרי ע' צא. ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ע' תתריט. אוה"ת שה"ש שם ע' תפה. וראה גם אוה"ת ויקרא (כרך ד) ע' תקצט. פנחס ע' איעו ואילך. ואתחנן ס"ע רכז ואילך. נ"ך ריש ע' שו וע' שח-ט. שם (כרך ב) ע' תתמט.

נתעלי' לשרשה . . פני שור מהשמאל: ראה לקרי"ת שה"ש כה, ג. וראה גם לעיל ד"ה אם כסף תלוה וד"ה שה תמים.

הקרבנות שנק' לחם . . כמו הלחם שמחבר את הנשמה עם הגוף: ראה לקרי"ת האוינו ע, ב. לעיל ד"ה שה תמים.

אך זהו דוקא כשבאתי לגני: בהבא להלן ראה אוה"ת אחרי שם ע' צא. וראה גם אוה"ת פנחס ע' איעו.

שנו

וגרמוהי חד, והנה ע"כ צ"ל שאף שאיהו וגרמוהי ג"כ חד אעפ"כ אינו דומה לבחי' איהו וחיהויה חד דא"כ הי' צריך לומר איהו וחיהויה וגרמוהי חד וכיון שהוא מחלק ואומר איהו וחיהויה חד ואיהו וגרמוהי חד ע"כ צ"ל שאינו דומה בחי' איהו וחיהויה לבחי' איהו וגרמוהי חד כו'. והנה חיהויה הוא בחי' חכ' וכמ"ש והחכ' תחי' וגם בינה נק' חיהויה לפי שח"ב הם תרדל"מ וכיון שחכ' נק' חיהויה ממילא גם בינה נק' חיהויה וכמ"ש כי עמך מקור חיים שקאי על בחי' בינה כו'. והנה בחי' לחם זה דהיינו מה שע"י אתעדלית שע"י הקרבנות או תפלה גורם המשכת אלקות זהו דוקא בבחי' איהו וגרמוהי לפי שגרמוהי הוא בחי' כלים בחי' גוף, וכדי שיהי' התחברות אוא"ס בבחי' מדות שהוא בחי' גרמוהי זהו ע"י הלחם דוקא, וכמו למשל למטה בנפש האדם. משא"כ בבחי' איהו וחיהויה חד אינו צריך כלל לבחי' לחם, לפי שבחי' מתאחד שם אוא"ס ממש, וכמו למשל למטה כדי שיתאחדו כחות הנפש עצמן עם הנפש אינו צריך כלל לבחי' לחם, רק כדי שיתחבר הנפש עם הגוף שהגוף אינו בערך כלל אל הנפש שזה רוחני וזה גשמי צריך לבחי' לחם משא"כ כחות הנפש עם הנפש שצריך לבחי' לחם, גם בחי' איהו וחיהויה חד שם אינו צריך לבחי' לחם, ואף שנאמר כולם בחכ' עשית שגם החכ' אינו בערך כלל אל אוא"ס, מ"מ כלי החכ' הוא באופן אחר ממש, עד שאינו שייך לומר כלל על בחי' חכ' בחי' גרמוהי רק שנק' בחי' חיהויה שהוא בחי' חיות, וע"כ [לא] נעשה בחי' איהו וחיהויה חד ע"י לחם העלאת מ"ן מלמטה למעלה, כי זיווג דא"א הוא יחוד תמידי תרדל"מ לעלמין כו' (ומה שנא' ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים שקאי על בחי' חכ', זהו בחי' חכ' שבמדות מוחין דו"א, משא"כ בבחי' חכ' עצמה אינו שייך לבחי' לחם, לחם, ישראל מפרנסין). וזהו באתר"י לאו אורחי' למיכל דהיינו בבחי' איהו וחיהויה חד אינו שייך כלל לומר בחי' לחם. ודרך כלל ההפרש בין איהו וחיהויה לאיהו וגרמוהי חד זהו ההפרש בין יחוד י"ה ליחוד ו"ה שבחי' י"ה שם אינו שייך בחי' לחם, ובבחי' ו"ה שם שייך בחי' לחם כו'. וזהו שהקרבנות הי' רק על המזבח

שאיהו וגרמוהי... אינו דומה לבחי' איהו וחיהויה: ראה ד"ה. ביאור לסעי' פכ"ג להצ"צ (הנסמן לעיל ע' נו). ד"ה להבין ההפרש בין תורה ומצות תרל"ג. וככה תרל"ז פרק עו. סה"מ תרנ"ג ע' רכו ואילך. המשך תעריב ח"א ע' שא. ד"ה איהו וחיהויה תשט"ו. לעיל ד"ה בעשה שהקדימו ושי"ן. תינתי הוא בחי' חכ'... גם בינה... שגרמוהי הוא בחי' כלים... מדות שהוא בחי' גרמוהי: בהמשך מים רבים תרל"ז ע' קסה [עדיין] בכ"מ שנסמנו בהערה הקודמת, ובליקוט פירושים ומי"מ לתנא אגריק ריש סיכ' מובא ב' פירושים בחיהויה וגרמוהי: א, פ"י רבינו הוקן שחיהויה הם האורות גם האורות דו"ג וגרמוהי הם הכלים גם כלי החכמה ובינה. ב, פ"י הארז"ל שחיהויה הם ג' ראשונות האור וכלי, וגרמוהי הם ז' תחתונות האור וכלי. ובכ"מ נכללו שני הפירושים יחד, וראה עדי"ן בסה"מ תשי"ח ע' 161, ועוד.

שאינו שייך לומר כלל על בחי' חכ' בחי' גרמוהי: ראה גם אודות אחרי' ע' פו וע' צא. וזהו שהקרבנות הי' רק על המזבח החיצון משא"כ על מזבח הפנימי: ראה גם לקו"ת האינוני עה, ד. דרושים לשמע"צ פו, סע"א. מאמרי אדה"ו תקס"ד ס"ע סו ואילך וע' עב ואילך. מאמרי אדה"מ צמות ח"ב ע' תרעז ואילך. תורת שמות תמג, א ואילך. דרמ"צ פו, ב ואילך. אודות יקוהל ע' ביקפה"ו. ביקצה ואילך. בירג ואילך. סה"מ תרל"ה ח"א ע' קלו ואילך. תרנ"א ע' קלה ואילך. סה"מ פלוקט ח"ב ע' קכ"ג. ד"ה תפלה לדוד תשמ"ו. ועוד.

ספר תרכ"ט

שעט

החיצון משא"כ על מזבח הפנימי לא ה' שום קרבן, לפי שמזבח הפנימי הוא ענין מה שבאתרי' לאו אורחי' למיכל וע"כ לא היו מקריבי' ע"ג המזבח הפנימי שום קרבן.

ד) **ובזה** יובן ענין עוה"ב שאין בו אכילה ושתי', והיינו לפי שבעוה"ב ה' בחי' המשכת תוס' אורות, שיהי' התגלות בחי' איהו וחיוהי דהיינו שיהי' התגלות בחי' חכ' כי אומיות איתן משמשות לעתיד שלע"ל יהי' התגלות בחי' איתן בחי' חכ' כו' שהוא בחי' איתן. וזהו מ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו, והיינו כי יוסף הוא ע"ש תוס' אורות שקאי על לע"ל וכמ"ש והי' ביום ההוא יוסיף אד' שנית ידו, ולע"ל יהי' גילוי בחי' איתן שהוא בחי' י"ה ע"כ נאמר ביוסף ותשב באיתן קשתו כו'. ולכן ה' יוסף חלוק מכל השבטים כי השבטים היו מרכבתא תתאה כי השבטים הם בבריאה כשם שאין בלבך כו' יחוי"ח, משא"כ יוסף ה' מבחי' אצי' שהוא בחי' תוס' אורות כו', דהיינו שיהי' התגלות בחי' י"ה וכמ"ש ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה דהיינו שגם ברי"ה יהי' התגלות בחי' י"ה ממש, ואף שגם עתה נמשך בחי' י"ה ברי"ה זהו רק המשכת ההארה משא"כ לע"ל יהי' התגלות בחי' י"ה ברי"ה ממש, וע"כ אין בו אכילה ושתי', וגם הגוף גשמי יהי' ניוון מאלקות ולא יהא צריך לבחי' לחם וכמו שמצינו במשה שהי' בהר ארבעים יום לחם לא אכל לפי שהי' ניוון מאלקות ממש רק שבמשה ה' לפי שעה וגם איתא כמדדש שהי' מצטער, והיינו לפי שהי' ילוד אשה ע"כ לא ה' יכול הגוף שלו כלל לקבל את עוצם הגילוי הגדול, משא"כ לע"ל שיתבררו הגופים וכמ"ש ועצמותיך יחליץ, דהנה עכשיו שינתה הארץ, דהנה כתיב תדשא הארץ כו' עץ פריי שיהי' טעם עצו ופרייו שוה, והיינו שהגוף נק' עץ וכמ"ש כי האדם עץ השדה והנשמה נק' פריי, והי' הציווי שהגוף יהי' כמו הנשמה ולא יהי' הגוף מסתיר ועכשיו שינתה הארץ שאין טעם עצו ופרייו שוה שאין הגוף כמו הנשמה, משא"כ לע"ל יהי' טעם עצו ופרייו שוה, שהגוף יהי' כמו הנשמה ממש, ע"כ גם הגוף יהי' יכול לקבל גילוי אלקות ויהי' ניוון מזיו השכינה ולא יהי' צריך למזון גשמי כלל כו'.

ה) **אך** עדיין אינו מובן שהרי איתא שלית מח' תפיסא ב'י כלל ואיך יהיו יכולים לקבל גילוי בחי' איתן שהוא בחי' גילוי עצמות החכ' שהרי

ובזה יובן ענין עוה"ב שאין בו אכילה ושתי': בהבא להלן [עד סוף הפרק] ראה גם לקרית דרושים לשבת שובה סו. ד. מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ס"ע קע"ב. תק"ע ע' נט. אה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תשעה"י, וע' תשצ"ב. שם (כרך ג) ע' אכ"ד"ה. וראה לקרית צו טו, ג"ד. אה"ת ואתחנן שם ס"ע רכז ואילך. נ"ד שם ע' ש"ט.

וזהו מ"ש ביוסף ותשב באיתן קשתו: ראה גם אה"ת יחי שפן, ב. שצב, סע"א ואילך. לע"ל שיתבררו הגופים וכמ"ש ועצמותיך יחליץ. . שיהי' טעם עצו ופרייו שוה: ראה לקרית ברכה ק. סע"ב. מאמרי אדה"ז תקס"ח ע' קפ"ב. אה"ת כראשית לב, סע"ב ואילך. ראה גם אה"ת אחרי שם ע' פו וע' צא. שה"ש (כרך ב) ע' תפד. ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף לע"ל ע' כב.

לית מח' תפיסא ב"י כלל. אך הענין הוא דהנה איתא בזהר לית מח' תפיסא ב"י אבל נתפס הוא ברעו"ד, והענין הוא דהנה רעו"ד הוא בחי' רצון פשוט, דהנה אית רצון ואית רצון, אית רצון הנמשך ע"פ שכל והשגה דהיינו שע"י שמתכוונן באלקו"י בבחי' השגה והבנה ע"י נמשך לו הרצון לאלקות, אך זהו עדיין בחי' חיצוני' הלב לפי שרצון זה נמשך מבחי' דעת והשגה כו', אך פנימי' הלב הוא בחי' רעו"ד שהוא בחי' רצון פשוט שלמעלה מן השכל והשגה בבחי' מס"נ ממש, וזהו בחי' איתן שהוא בחי' קשה, בחי' קשה עורף הוא, רצון שלמעלה מן השכל. ובהו יובן מה שריב"ז בכה וא' איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי ולכאוי' אינו מובן הלא ארו"ל אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח דבר גדול ודבר קטן והי' עוסק בתומ"צ כל ימי חייו ואעפ"כ בכה ואמר שאינו יודע באיזה דרך כו'. אך לפי הנ"ל יובן דמה שהוא ע"פ השגה ושכל בזה לא הי' טועה כי מה שהוא מחכ' ולמטה דהיינו בבחי' רצון התחתון הי' יודע שיצא ידי חובת שמים, אך מה שבכה זהו שמחמת ענווה טעה בעצמו בבחי' רעו"ד שלמעלה מן השכל והשגה שהוא בחי' מס"נ, בזה טעה ואמר שאינו יודע, אבל בבחי' הרצון שנמשך מבחי' השכל בזה לא הי' יכול לטעות כלל כו'.

שנח

ו) **והנה** להבין מאין נמשך בחי' רצון פשוט זה שלמעלה מן השכל בנפש. הענין הוא דהנה כתיב בניס אתם להוי' אלקיכם, ולכאוי' אינו מובן איך שייך לומר בניס להוי' אלקיכם. אך הענין הוא דהנה כמו שהבן נמשך ממוח האב דהיינו מבחי' עצמות החכ' ואינו כמו שאר השפעה כמו שכל או דבור שנמשך ג"כ מבחי' חכ' אך זהו רק חיצוני' החכ', וזהו ענין המלאכים שאף ששרשן גם מבחי' חכמה אך זהו רק מבחי' חיצונית החכ', משא"כ נש"י עלו במח' דהיינו במח' הקדומה שהוא בחי' עצמות החכ', וכמ"ש עם המלך

איתא בזהר לית מח' תפיסא ב"י אבל נתפס הוא ברעו"ד: „כן הובא בשם הזוהר בכ"מ בדיא. וראה זחיג רפס, ב (באד"ו): דלא אחריע ולא אשתמודע כו' אלא ברעותא דלכא. ובתקו"ז בהקדמה (פתח אליהו) י, א: לית מחשבה תפיסא ב"י כלל" (סה"מ מלוקט ח"ה ע' צד הע' 19). במאמרי אדה"ו תקס"ג שם ע' שסג הובא בשם הר"מ. וראה גם [נוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר] תר"א וישב כו', א. מאמרי אדה"אמצ במדבר ח"ב ע' תטו. אודית תצא ע' תתרי"א. סה"מ תרס"ט ריע קע.

פנימי' הלב הוא בחי' רעו"ד. . . וזהו ב"י איתן: באודית האינו שם ע' ביתקכב מעיר ע"ז: אך כי משכיל לאיתן זהו חכמה, ורעו"ד זהו פנימיות הלב. וי"ל כי פנימיות הלב מתאחדת עם הפוח כמיש בדיה בכיה בכסלו [ות"א וישב כט, ג] ובדיה הנר יפה רעיתי [לקו"ת שה"ש יג, ד] בפירוש יפה את רעיתי כתרצה, רעיתי רעו"ד, כתרצה הרצון שבמוח, וכמיש בענין נהל איתן ההמשכה מבחי' איתן בריק.

שריב"ז בכה וא' איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי: ראה לקו"ת הוספות לס' ויקרא ג, ד. מאמרי אדה"ו הקצורים ע' שט. על מארו"ל ע' לא [ובהנסמן בהמ"מ שם]. אודית פנחס ע' אינט ואילך. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' קעב ואילך. תרמי ס"ע יד ואילך. תרע"ח ע' שסא ואילך. עטר"ח ע' שעט ואילך. תרפ"א ע' שיג ואילך. תרפ"ז ע' רמ ואילך. תרפ"ז ע' רכו ואילך. תרפ"ח ע' קיג ואילך. תרצ"ז ע' 50 ואילך. השי"ת ע' ב ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' קלט ואילך. ועוד.

בניס אתם להוי' אלקיכם. . . כמו שהבן נמשך ממוח האב: ראה גם תניא רפ"כ. אודית האינו שם ע' איתרמג.

ספר תרכ"ט

שפא

במלאכתו ישבו במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, וע"כ נק' בנים כמו שהבן נמשך מעצמותו שהרי מוליד בדומה לו ממש, כך נש"י שרשן מבחי' עצמות החכ' ממש, והנה לפי שנש"י נמשכין מבחי' עצמות החכ' בחי' אינון ע"כ נמצא בהם בחי' רעו"ד רצון פשוט שלמעלה מן השכל.

אך הנה בחי' רעו"ד הוא בבחי' אהבה מוסתרת שאינו בגילוי כו', וכדי שיומשך מן ההעלם אל הגילוי זהו דוקא ע"י רצון התחתון הנמשך מבחי' השגה ושכל כו' שחיצוני' הלב הוא כלי לבחי' פנימי' הלב, שמתחלה צריך שיתבונן באלקו' בבחי' השגה והבנה וע"י אח"כ נמשך בבחי' רעו"ד הנמשכת מבחי' עצמי' החכ'. וזהו מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך, ולכא"ו אינו מובן איך שייך ציווי על האהבה כו', אך הענין הוא לפי שהאהבה ישנו בטבע בכל א' לפי שנש"י עלו במח' רק שהאהבה היא מוסתרת ונעלמ' וצריך להמשיכה מההעלם אל הגילוי ע"י התבוננות כו'. והנה אח"כ כתיב והיו הדברים האלה דהיינו שהכלי לבחי' אהבה זו היא בחי' התורה דוקא (וכמארז"ל בספרי שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והי' העולם כו').

וזהו מ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, כל הוא בחי' נש"י שנק' כל, ובחי' כל זה הוא הנקרא בשמי, שמי הוא בחי' מל' שהוא בחי' זיו והארה בעלמא ונש"י הם הממשיכים בבחי' שמי, והכלי לבחי' המשכה זו זהו מ"ש אח"כ ולכבודי בראתיו, אין כבוד אלא תורה, בראתיו הוא בחי' תושב"כ, ויצרתיו הוא בחי' תושבע"פ, דהנה כתיב יוצר אור ובורא חושך, שבריאה נק' חושך לפי שהוא בחי' העלם כו' וכך תושב"כ הוא בחי' העלם לפי שהוא ברמו ובקיצור גדול ואינו מבואר בה עדיין איך לעשות המצוה כמו תפילין אעפ"י שנא' בה מצות תפילין עדיין אינו יודע איך לעשות התפילין וע"כ נק' בראתיו בורא חושך, ותושבע"פ נק' יצרתיו לפי שהוא בחי' גילוי ההעלם בחי' צורה לחומר, שנת' בה כל מצוה ומצוה איך לעשותה. אף עשיתיו הוא בחי' מעשה המצות וע"כ נאמר אף עשיתיו, כי אף הוא מרבה בחי' רביעית, והיינו כדי שייגיעו לבחי' רעו"ד רצון פשוט שלמעלה מן השכל זהו דוקא ע"י מעשה המצות, לפי שמעשה הוא בחי' כפי' והכרח כמו גט המעושה, מעשין על הצדקה, שהוא ענין כפי' והכרח ביטול הרצון שלמעלה מן השכל, וע"י ביטול רצון זה יגיעו לבחי' רעו"ד. וזהו מ"ש שמוע מזבח טוב, שמוע הוא

וזהו מ"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי: ראה גם לקיחת ריפס בלק טו, א ואילך. ועוד.

ובחי' כל זה הוא הנקרא בשמי: במאמרי אדה"ו תקט"ז שם ע' שסו מוסיף: דהנה פ"י כל הנקרא בשמי היינו ענין לשון נפעל שנקרא ונמשך בתור שמי כי כך מורה לשון הנקרא בשמי שבחי' שמי למטה ממי שנקרא ונמשך שם מלמעלה.

אף הוא מרבה בחי' רביעית: ראה גם לקיחת ויקרא ה, ד. בלק טט, ד.

וזהו מ"ש שמוע מזבח טוב: ראה לעיל ד"ה וכתבתם. ושי"נ.

ענין ביטול הרצון בלי טו"ד הוא למעלה יותר, כי שאלו הלך אחר הטעם וא' הקימותי את דבר ה', אך טעה בזה כי צריך להיות בחי' שמיעה ביטול הרצון בלי טו"ד, וזהו טוב יותר. וזהו דעת המ"ד מעשה גדול לפי שמעשה הוא בחי' ביטול, וע"ז נמשך המשכת אוא"ס שא"ס כ"א ע"י צמצום, וכדי שיהי' בחי' צמצום זה זהו דוקא ע"י ביטול הרצון התחתון, וזהו אף עשיתיו שאף הוא מרבה בחי' רביעית דהיינו בחי' רע"ד. אך ע"ז נאמר אל תט באף עבדך כי ג' פתחו באף, ומבחי' אף עשיתיו יכול חי' ליפול בבחי' אף שהוא ענין ג"ק הטמאות, וע"ז ביקש דוד אל תט באף עבדך, ויש ב' מיני עבד כי עבד הוא בחי' קבלת עול שהוא ענין יראה, ויש ב' מיני יראה יר"ת ויר"ע, והיינו שע"י התהפכות בחי' אף דוקא שהרע אתהפכא מחשוכא לנהורא, ע"ז הוא מרבה בחי' רביעית שיגיע לבחי' רע"ד שהוא בחי' יר"ע כו', ולזה סובר המ"ד מעשה גדול כו', וזהו מ"ש וצדקה כנחל איתן, שע"י צדקה דוקא שהוא בחי' מעשה ע"ז נמשך בחי' נחל איתן שהוא בחי' רע"ד.

ו) אך צ"ל שהרי סתם לן תנא שת"ת כנגד כולם, שמשמע שאין בזה פלוגתא כלל. אך הענין הוא דהנה כתיב יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי, שיש שני בחי' בתורה בחי' מטר ובחי' טל. והנה מטר שהוא מים, מים יורדני מגבוה לנמוך שהוא ענין המשכת התורה לברר בירורים כשר פסול כו', וזהו ענין התורה ששייך לבחי' מעשה תלמוד גדול שמביא לידי מעשה. אך יש בחי' בתורה שנק' טל, והנה טל הוא בחי' אור וכמ"ש כי טל אורות טליך, שאור הוא למעלה מבחי' מים, והיינו שהוא בחי' תורה שאינו שייך למעשה כלל, וכמו למשל תורה של ענין הקרבנות שאינם שייכים עתה למעשה כלל, ודרך כלל טל תורה הו"ע פנימי' התורה כי טל הוא בחי' א' עם מן וכמ"ש וברדת הטל על המתנה לילה ירד המן עליי, והנה מן הוא לחם מן השמים שהוא מזונא דחכמתא שה"ע פנימי' התורה, וזהו ענין טל תחי' שיהי' לע"ל, וכמשארז"ל כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו, והיינו שלע"ל יהי' גילוי בחי' טל תורה כו'. ועוד יש מעלה בטל, דהנה ארז"ל כנסיי שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו והקב"ה השיבם כהוגן אהי' כטל לישראל, והפרש שבין גשם לטל שגשם הוא מלמטה למעלה דהיינו בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע, אבל טל לא מיעצר לעלמין לפי שהוא בחי' אתעדל"ע לבד בלי אתעדל"ת כלל. וזהו מ"ש סתם ות"ת כנגד כולם שמשמע שאין בזה שום מחלוקת כלל, והיינו כי בבחי'

שט

מעשה גדול לפי שמעשה הוא בחי' ביטול: ראה ככ"ו בארוכה סה"מ תרלי"ד ע' טו ואילך. ושי'.
 אך ט"ז נאמר אל תט באף עבדך: ראה גם לק"ת דרושים לשכת שובה טו, א. האוינו עד, טע"א.
 שיש שני בחי' בתורה בחי' מטר ובחי' טל: ראה בארוכה לק"ת האוינו עג, א ואילך. עד, ב ואילך.
 עטרת ראש מד, א ואילך. פי' המלות לאדהאמיצ, ג. מאמרי אדהאמיצ במדבר ח"ב ע' שנד וע' תרמג ואילך.
 סה"מ תרל"ד ע' ו' וע' מג. המשך תעריב ח"ב ט"ע איסט ואילך. לקמן בהוספות ד"ה ברוך התי' ובהנסמן שם.

מן הוא לחם מן השמים . . . טל תחי' שיהי' לע"ל: ראה לק"ת ר"פ עקב יג, ג ואילך.

ספר תרכ"ט

שפג

גשם של תורה שהוא בחי' תורה השייך למעשה בזה יש מחלוקת שיש סברא שתלמוד גדול ויש סברא שמעשה גדול, אך בבחי' טל תורה בזה אין שום מחלוקת שכ"ע סברי שת"ת כנגד כולם.

והנה בזה יוכן ענין ירח האתנים שהוא חדש תשרי, והיינו כי בחדש תשרי הוא התגלות בחי' איתן, וזהו מ"ש כל האורח בישראל ישבו בסוכות, כל האורח בישראל היינו בחי' איתן האורחי שהוא בחי' טל תורה כו' בחי' אתעדל"ע לכד שיהי' בבחי' גילוי לע"ל, ישבו בסוכות דהיינו שעתה בסוכות נמשך בחי' איתן האורחי, אך שהוא רק בבחי' מקיף לבד. והנה איתן הוא אותיות תנאי, והיינו שמתחלה צריך שיהי' בחי' תנאים וכמ"ש וישב הים לפנות בקר לאיתנו וארז"ל להנאו, שעי' שמקיים את התנאי עיי' בא לאיתנו, וכך שיבא לבחי' איתן צריך שיהי' מתחלה בחי' תנאים שהוא ענין גשם של תורה שהוא בחי' אתעדל"ת ויבא כגשם לנו, ובחי' זו נק' תנאים אם יש אתעדל"ת אז הוא בחי' אתעדל"ע, ואם לאו שאין אתעדל"ת ממילא אין אתעדל"ע שזהו בחי' תנאים, וזהו מ"ש אם בחוקתי תלכו אם הוא תנאי וכמ"ש אח"כ ואם לא תשמעו כו' וכתוב ונתתי גשמיכם בעתם, והו"ע עשיית שהוא בחי' אתעדל"ת ועיי' נמשך אח"כ בסוכות בחי' איתן כל האורח בישראל. אך עתה הוא רק בבחי' מקיף ולע"ל יהי' בבחי' גילוי ממש, טל תורה מחייהו כו'.

שסא

בס"ד, ליל שי"ת, ר"ל

שסב

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, ולהבין מהו ענין עצרת וענין תהי' לכם דוקא, יוכן בהקדם ענין הנסכים שהיו מנסכים את היין כו', ותחלה צ"ל ענין היין, הנה כתיב יין המשמח אלקים ואנשים, וצ"ל מפני מה היין משמח

כל האורח בישראל היינו בחי' איתן האורחי . . . ישבו בסוכות . . . בבחי' מקיף: ראה לקיט דרושים לשמ"ע פת, ג. מאמרי אדה"ו הקצרים ס"ע ע"ד. תס"ד ע' רלא. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' שסט. המשך תע"ב ח"א ע' קנו. סה"מ תשי"ג ע' 52. סה"מ מלוטט ח"א ע' קעט רנא. שנט. תמו. ועוד.

ביום השמיני עצרת: לכללות המאמר ראה ד"ה ובגופן שלשה שריגים באוה"ת וישב תתקב, א ואילך. וראה גם אוה"ת ויחי שטה, ב ואילך. שם (כ"ד ז) תתעבה, ב ואילך. המאמר נמצא בשינויים ובאריכות בדיה זה כשהי"ם עזרית ע' לט"מב. ובדיה להבין ענין שמע"צ ושמח"ת תשי"ד. חלק מהמאמר הובא ונתבאר בדיה ויאמר גו' מחר חודש (דשי"פ בראשית) תשיל.

הנה כתיב יין המשמח אלקים ואנשים: בהבא להלן ראה גם תרי"א ויחי מז, א ואילך. לקיט שלח מג. ג"ד. דרושים לחה"ס עט, ד. שהי"ש ב, טע"א"ב. כו, א"ב. מאמרי אדה"ו הקצרים ע' קכה ואילך. כותובים ח"ב ע' צט ואילך. ובאריכות א"ב שער הקי"ש פני"ד. מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"א ע' רמ"ז. ובכ"מ.

כו'. הנה אנו רואים שהיין הוא כנוס בענבים ואינו ניכר כלל אם יש יין בהענבים א"ל (ואינו כמו שמן שרואים שהזתים אגורים מן השמן ויש בהם שמנוניות, משא"כ היין הוא מובלע בבשר הענבים ואינו ניכר כלל אם יש בהם יין א"ל), והרי היין כשדורכין אותו מן הענבים הרי הוא יוצא מהעלם אל הגילוי, ולכן פעולתו ג"כ לשמח אלקי ואנשים היינו להוציא מהעלם אל הגילוי כי ענין השמחה הוא שיוצא מהעלם אל הגילוי כמשל המלך שהוא טמיר ונעלם מעין כל בחדרי חדרים ובעת שמחתו הוא מתגלה לעיני עבדיו ולעין כל, כי השמחה גורם הגילוי ולהיות מעשה היין שיוצא מהעלם אל הגילוי לכן פעולתו לגרום שמחה שהיא ג"כ יציאה מהעלם אל הגילוי כנ"ל. ופי' ענין שמשמח אנשים, להיות כי באדם יש ב' בחי' כחות הא' הוא בחי' כח היצוני המחי' את הגוף שהוא ע"י האכילה שמהמאכל נעשה דם והדם הוא הנפש להחיות את הגוף, והב' הוא בחי' כח פנימי היינו בחי' הכח שיש בכאור"א מישראל שיוכל ללמוד ולהתפלל כו', אשר גם כח זה נמשך מהדם שהדם הוא הנפש הוא הנותן כח שיוכל ללמוד ולהתפלל אכן כח זה הגם שישנו אמנם הנה הוא בהעלם וז"ע בחי' אה"ר שהיא בהעלם כו', ולכן כאשר נכנס יין יצא סוד היינו בחי' האהבה שבהעלם שנלקח מבחי' פנימיות החיות כו', והיינו מטעם הנ"ל שהיין הוא כנוס ומובלע בהענבים כנ"ל, וגם מפני שהיין הוא אדום לכן פעולתו להוציא מהעלם אל הגילוי בחי' רביעית דם שהנפש תלוי בו שהוא בחי' הכח פנימי כו'.

ומבשרי אחזה שכשם שיין משמח אנשים, ככה עדין יובן בענין יין המשמח אלקי כו', דהנה נודע שיש ב' שמות הוי' ואלקים וע"ז נא' כי אל דעות ה' ד"ע הוא איך דכולא קמי' כלא חשיב ולמעלה הוא היש האמיתי ולמטה הוא אין ואפס וכל מה שקמי' יותר הוא יותר כלא חשיב, ובחי' זו נמשך מבחי' שם הוי' כו' כנודע, ויש בחי' ד"ת הוא שהבריאה היא יש מאין שלמטה היש ונתהוה מאין כו', אשר בחי' זו נמשך מצד שם אלקים המעלים ומסתיר על אור ה' וקדושתו, אמנם הנה גם בשם אלקים יש בחי' הוי' שמאיר בו וכמ"ש כי ה' הוא האלקים ונת' בוהר שכולא חד בלא פרודא כו', אכן הוא בהעלם וע"י היין יצא סוד בחי' סוד ה' כו', וז"ע היין שממשיך מהעלם אל הגילוי היינו שממשיך שהיא נמשך בחי' גילוי הוי' מה שהי' תחלה בבחי' סוד כו'.

שסג

והנה שרש המשכת ש' הוי' בחי' סוד ה' הוא ע"י האכות והשבטים, וז"ע יוסף בחי' יסוד יו"ד סוד, פי' יו"ד רומז לשם הוי' שהוא האות ראשונה

כ' אל דעות ה' ד"ע . . . ויש בחי' ד"ת: בכ"ז ראה גם תירא יתרו סו, סע"א. לקרית ראה כג, סע"ד. דרושים לשמיע' פג, א. שה"ש מו, ב. סידור עם דא"ח מד, סע"א. קכט, א. לעיל דיה אחרי היא תלכו. ובכ"מ.

ספר תרכ"ט

שפה

כו' (וש' הוי') הוא ל' התהוות וי"ד מורה על תמידות ההתהוות ולכן הוא עיקר שם הוי' כו') ויוסף הוא יו"ד סוד פי' שהוא ממשיך ש' הוי' שהי' בסוד תחלה כו'. וביאור ענין מה שהשבטים ממשיכי' בחי' סוד ה', דהנה כתיב כל הנפש הבאה לבית יעקב ששים ושש ואחי' כתיב כל הנפש הבאה לבית יעקב שבעים, פי' ששים ושש הוא ב' ווי"ן ואי' רבתי' הוא בחי' ששים ואי' זעירא הוא בחי' שש, וזהו בחי' ס' ו' שבתבת סוד, והנפש הבאה כו' שבעים שניתוספו ד' רומז לבחי' ד' שבתבת סוד ולכן הם הממשיכים בחי' סוד הוי', וגם יין בגימ' סוד, ובקידוש הוא ע' תיבין, ולכן ע"י שמברכין קידוש על היין ממשיכים ג"כ בחי' סוד הוי' כו'.

ולהבין בתוס' ביאור ענין בחי' סוד הוי' יובן ממה שנת' במ"א ע"פ אלה מסעי בניי כו' שלהכו מ"ב מסעות שצ"ל מהו ענין מ"ב מסעות אך הענין הוא דהנה ש' מ"ב הוא נגד השרפים שיש להם ואי' כנפי' כמ"ש שש כנפים לא, וששה פעמים ד' עולה מ"ב, וזהו שרש ענין ש' מ"ב. ולהבין זה יובן בהפרש בין שרפים לחיות ואופנים שיש להם רק ד' כנפים, והענין הוא דהנה הבריאה היא יש מאין ולכאוי' צ"ל הלא ממך הכל כתיב ואיך יתכן לומר שהבריאה יש מאין הלא הוא ית' הוא יש האמיתי כו', ויובן בהפרש שבין שרפים לאופנים, דהנה השרפים אומרים קדוש ואופנים וחיות אומרים ברוך, והענין הוא דהנה קדוש פי' שקדוש ומובדל מגדר עלמין וזהו בחי' סוד ה' שטמיר ואל עלמם כול, והשרפים אומרים ג"פ קדוש להיות שהוא מובדל ג"פ כו', אבל האופנים והחיות אומרים ברוך ולהם ד' כנפים כו' שהם כנגד ד' אותיות דשם אד', ונמצא כי האופנים וחיות עם השרפים הם כנגד ה' ואלקים, והלכו מ"ב מסעות במדבר שכדי שיצאו ממצרים ערות הארץ לבוא לארץ כנען הלכו מ"ב מסעות דוקא כדי לבוא לבחי' גילוי סוד ה' כו'.

וש' הוי' הוא ל' התהוות וי"ד מורה על תמידות ההתהוות: ראה שעה"הא פי"ד, וכליקוט פירושים זמ"מ" לשם.

כל הנפש הבאה לבית יעקב ששים ושש . . . ב' ווי"ן: ראה אותה במדבר ריש ע' ית. ובקידוש הוא ע' תיבין . . . קידוש על היין ממשיכים ג"כ בחי' סוד הוי": ראה אותה במדבר שם ע' כ (בשם החי' תיקון כ"ד). וראה גם ביאורו להצ"צ ח"א ע' קמה.

שנת' במ"א ע"פ אלה מסעי: מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תרלא ואילך. תרמו ואילך. תשצו ואילך. מאמרי אדה"אמצ' במדבר ח"ה ע' איתחכב ואילך. איתתנו ואילך. אותה מסעי ע' אישנה ואילך. אישטב ואילך. שם (כ"ר ו) ע' איתתקטא ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' שמה ואילך. תרלי"ה ח"ב ע' שצב ואילך. תרמי' ע' רכט ואילך.

בהפרש בין שרפים לחיות ואופנים: ראה גם [בנוסף להנסמן בהע' הקודמת] לעיל ד"ה בששה"ה. ובה"מ"מ שם.

הבריאה היא יש מאין ולכאוי' צ"ל הלא מתן הכל כתיב: ראה גם [בנוסף להנסמן לעיל:] תרי"א בשלח סא. סע"ד. לקי"ת ראה יע, סע"ג. סה"מ תרס"א ע' קצא. עטר"ת ע' שמה. ד"ה לודו מומר תרפ"ב (קוני' מאמרים תרפ"ב [הק"ת תשנ"ב] ע' 7-6). סה"מ תרפ"ז ע' קצח. היש"ת ע' 39. ועוד.

ובזה יובן מה שהבריאה יש מאין הלא ממך הכל כנ"ל, דהנה כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, אלה הוא בחי' ויק לך ה' הגדולה כו' ובחי' מי ברא אלה בבחי' בריאה יש מאין, דהנה יש בחי' השתלשלות שהוא עיר'ע אבל הבריאה היא יש מאין, אך איך נא' מאין הלא ממך הכל כתיב, הענין הוא דפי' מאין אינו מהארה בעלמא כ"א מאין מבחי' שאינו מושג כלל וזהו מי ברא כו' מי שאינו מושג כלל. ובכ"ז יובן ענין הנסכים שכסם שהרפ"י ממשיכים בחי' סוד ה', כמו"כ ע"י ניסוך היין ממשיכים בחי' סוד ה' להיות כי נכנס יין יצא סוד בחי' סוד ה' כנ"ל.

שדו

והנה בנסכים כתיב ונסכו רביעית ההין יין, ואיתא בזהר שזהו בחי' ומדריגת יוסף שהוא רביעי לנהורין עילאין שהם ג' אבות כו', ובוה יובן ג"כ מה ששמע"צ הוא רגל בפ"ע ואעפ"כ בתורה לא נא' כ"א שלש רגלים, שנחשב שמע"צ בכלל חנה"ס, דהנה כתיב אלה תולדות יעקב יוסף, וצ"ל מפני מה נא' יוסף דוקא והל"ל אלה תולדות יעקב ראובן, אך הענין דהנה יוסף הוא בחי' יסוד צ"ע והוא המוביל כל המשכות שממשיך יעקב, דהנה יעקב הוא בחי' בריח התיכון המבריא מן הקצה אל הקצה, אך הנה כל המשכות נמשך רק באצ"י כנודע אבל כדי שיומשך בבי"ע זהו ע"י יוסף צ"ע בחי' יסוד שע"י נמשך ההשפעה בבי"ע, ולכן נא' אלה תולדות יעקב יוסף. וביארר הענין דהנה יעקב ויוסף הוא ב' ואיין וא"ו רברבא ווא"ו זעירא והם בחי' וא"ו עם המילוי שהוא ג"כ וא"ו, והנה א"א לומר וא"ו כ"א שיאמר מלוי הוא"ו ג"כ, ונמצא כי ב' הוא איין לא יוכשרו זב"ז כ"א שניהם כא' דוקא, וזהו בחי' יעקב ויוסף שיעקב הוא בחי' וא"ו רברבא שכל המשכות נמשך ע"י בחי' בריח התיכון, אמנם הנה כ"ז הוא באצ"י ומה יועיל זה למטה בבי"ע, וכדי שיומשך למטה זהו ע"י יוסף כנ"ל והוא בחי' מילוי הוא"ו, וזהו שהם בחי' וא"ו עם מלוי וא"ו. וז"ע ונסכו יין רביעית ההין דא יוסף רביעאה לנהורין עילאין שהוא בחי' וא"ו המילוי כנ"ל.

וז"ע ביום השמיני עצרת ואיתא בזהר ויחי דר"ח ע"פ ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו ששמע"צ הוא בחי' ומדרגת יוסף רגלא רביעאה ולכן לא נחשב רגל בפ"ע בתורה כמ"ש שלש רגלים להיות כי הוא מילוי וא"ו והוא בחי' א' עם יעקב אך אעפ"כ בתושבע"פ נחשב רגל בפ"ע להיות כי כדי

ונסכו רביעית ההין יין ואיתא בזהר שזהו בחי' ומדריגת יוסף: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה גם אוה"ת דרושים לשמע"צ ע' איתשנב (מזחיג קסב, ב) אוה"ת וישכ שם תתק, א.
אלה תולדות יעקב יוסף וצ"ל מפני מה נא' יוסף דוקא: ראה בארוכה אוה"ת ויחי שפ, ב ואילך. סה"מ עור"ת ע' ק"ו ואילך. סה"מ מלוקט חיג ע' רכז ואילך ושיג.
יעקב ויוסף הוא ב' ואיין וא"ו רברבא ווא"ו זעירא: ראה גם לעיל ד"ה ענין הגשת ידוהו ליוסף, ובהמ"מ שם.

ואיתא בזהר ע"פ ולא עמד איש אתו: ראה גם אוה"ת דרושים לשמע"צ ע' איתשנב.

ספר תרכ"ט

שפז

שיומשך למטה זהו ע"י יוסף, ולכן בתושב"כ בחי' ס"ת היא בחי' בינה לא
נחשב רגל בפ"ע ובתושב"ע נחשב רגל בפ"ע כו', ופ"י ביום השמע"צ פ"י
עצרת ל' קליטה שכל מה שנמשך בחגה"ס בחי' ענני כבוד בשמע"צ נמשך
בבחי' פנימיות כו', ופ"י תהי' לכם כי בז' ימי הסוכות הקריבו ע' פרים כנגד ע'
שרים, אבל בשמע"צ פר א' איל א' כו' ולכן תהי' לכם דוקא שאינו נמשך כ"א
לישראל עם קרובו דוקא כו'.

פ"י עצרת ל' קליטה: ראה גם לקראת דרושים לשמע"צ פה. ג. פה. ד. צא. א. סידור עם דא"ח רסג, ג.
אז"ח דרושים לשמע"צ ע' אתשעו ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' שסג ובהמ"מ שם.

הוספות

א) מאמרים.

ב) מכתב ושיחות השייכים
לשנת תרכ"ט ופקסימיליות.

הוספות

מאמרים

א) ד"ה ויגש אליו יהודה.

ב) ד"ה ברוך תהי'.

T103

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדיך דבר כו' ואל יחר אפק כו', ואיתא בזהר שענין הגשת יהודה ליוסף זהו כענין סמיכת גאולה לתפלה, ובעה"ט פי' שס"ת ויגש אליו יהודה הוא שוה, ולכן ארז"ל במד"ר ע"פ כי הננה המלכים נועדו, על יהודה ויוסף, כוונתו שהם שוים, וצ"ל הלא ידוע פי' וענין כי המלכים נועדו שקאי על יוסף ויהודה שז"ע יחוד ז"ו, וא"כ איך הם שוים. ויובן בהקדם מה שעכשיו נק' נש"י ע"ש יוסף כמ"ש רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף (תילי' סי' פ') ולע"ל יהי' העיקר יהודה וכמ"ש בהפטורה דפי' זו ודוד עבדי נשיא עליהם לעולם שיהי' משבט יהודה דוקא, וצ"ל שורש ענין ההפרש בין המשכה דעכשיו להגילוי שיהי' לע"ל שאז יקראו נש"י ע"ש יהודה דוקא.

הנה ארז"ל בברכות ד"ז סע"ב כל הקובע מקום לתפילתו (נ"א לתורתו) אויביו נופלים תחתיו שנא' ושמתי מקום לעמי ישראל כו' ולא יוסיפו בני עולה לענותו (בש"ב ז') ורב אלפס ותר"י גורסי' לתורתו, והענין הוא דהנה מקום קאי על בהמק"ד כמובן מפסוק ושמתי מקום הנ"ל שזהו ה"י תשובת תנן הנביא לדוד בענין בנין בהמק"ד, ועכשיו תפלה כנגד תמידין תקנו ולכן כמו שבבהמק"ד ה"י צ"ל קביעת מקום דוקא, כמ"כ בענין התפלה שכנגד תמידין צ"ל קביעת מקום ולר"א ותר"י שגורסי' לתורתו ג"כ אמת נכון הדבר כי משחרב בהמק"ד אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה, ולכן צ"ל קביעת מקום לתורתו כמו בהמק"ד שהי' דירת קבע.

ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה מ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, שנברא הכל בע"מ וכמארז"ל בע"מ נברה"ע, והלא כתיב כל אשר חפץ ה' עשה בשו"ב"א משמע שנברא בחפץ ורצון ה' ולא במאמר לבד. אך

ויגש אליו יהודה: הוא נוסח אחר מהנדפס לעיל בפנים הספר ע' טו. וע"ש בהמי"א [ולא נכללו כאן רוב הציונים שכבר נסמנו שם].

מאמר זה נמצא בכתי' 1038 [כתי' זה כולל מאמרים מלוקטים מכ"ק אדמו"ר מהר"ש] שם נמצאים ב' מהדורות מהמאמר: א) כדף לד, א – מהדו"ק בכתי' הר"ש סופר [העתקה מכתי' ג' בש"י 1063 קמג, א] ועם הגהות מכ"ק אדמו"ר מהר"ש. ב) כדף לא, א – בגובי"ק אדמו"ר מהר"ש מהדו"ב מחלק הראשון של המאמר באריכות ובהוספות.

כאן נדפס מהדו"ב מהתחלת המאמר, וההמשך [מפיסקא: ותנה מה שנברא הוומר] מהמהדו"ק. [וניכר שהיו ג' שלבים ברשימת מאמר זה: מהדו"ק. והנדפס לעיל בפנים הספר. ואז"כ מהדו"ב שלא נשלם].

מאמר זה [נוסח מהדו"ק הנ"ל] נדפס גם בסה"מ תרמ"ד ע' רט ואילך, בתוס' הגהות אחדות.

הענין הוא להנה בכ"ד שנברא בש"ב יש' ככל דו"ד חומר וצורה, פי' שהחומר הוא בחי' גוף דבר ההוא בכלל כמו השמים או הארץ או שארי הנבראים שבדצח"ם הנה הדברי' ההוא בכלל הוא בחי' החומר, והצורה הוא ענין ציור הדבר איך ומה שהוא כמו שהשמים והארץ יהי' כדורי', ומן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ועובי הרקיע ת"ק שנה, ובין כל רקיע ת"ק שנה, נמצא צ"ל שטח כדור השמים כך שיוכל להקיף הארץ ושיהי' המרחק ביניהם כך, או השמש והגלגלים יהי' גלגלים מאירי', וכמ"כ ככל פרטי דצח"ם שיהי' עגולי' או בעל קרנות או משולש או ציור אחר במראה ושטח זהו הנק' צורה. ועפ"ז יובן שורש ענין צער הנשמות במה שמתגלגלי' בבע"ח או צומח וכדומה, שלחיות האדם יש בציור גופו שם הוי' כנודע שהראש הוא תמונת היו"ד והגוף הוא תמונת וא"ו וה' אצבעות שביד וה' אצבעות שברגל הם ב' ההי"ן, והיינו לפי שנפש האדם היא חלק אלק' ממעל כמ"ש כי חלק ה' עמו שהוא בחי' חלק ה' ובעבודה היו"ד הוא בחי' חכ' וה' בחי' התבוננות, ויהי' הוא בחי' מדות ודבור, וקושי' הוא בחי' ביטול שלמעלה מן החכ' כמ"ש בזה בכ"ד בלק"ת ומהם בדי"ה ולא אבה, ובדי"ה ראה, וע' בדי"ה ועשו לי מקדש בענין ההשתחואה שבכהמק"ד שז"ע הבטול שלמעלה מן השכל, וע' בדי"ה את ה' האמרת היום בענין חלקי ה' אמרה נפשי, ולכן כד"י שיהי' הגוף חומר מוכן

יש בכל דו"ד חומר וצורה: בסה"מ תרמ"ד שם נוסף כאן הגהיה: ויל' שבעולמות עליונים יותר הם אור וכלי'.

הדבר הנזכר בכלל הוא בחי' החומר: בסה"מ תרמ"ד שם נוסף כאן הגהיה: ויל' ענין החומר של הנבראים הוא כמ"ש במדרש על השמים נטל אש ומים ופתכן זה בזה ומהם נעשה השמים, וזהו החומר של השמים פי' עצם השמים שהוא מאש וממים וכן יובן בכל נברא כו'.

האדם יש בציור גופו: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: כל אדם בחותמו של אדה"ר ואין אחד מהן דומה לחבירו, ויל' שהגם שאדה"ר כולל כלליות ס"ד נשמות, מ"מ מתחלקי' לפרטים וענפים רבים, וזהו ענין להגיד גדולתו של הקב"ה ע"ד מה גדלו מעשיך. אך בדי"ה מי יתנך ובהביאור [לקרית ששים מג, ג. מאמרי אדה"ר חס"ה ח"א ע' תמו ואילך] ובדי"ה ויהיו כל הפקודים [סה"מ תרכ"ו (הוצאת תש"ט) ע' קה] נת' מה גדלו על נבראים הגדולים שבעולמות עליונים ומה רבו על פרטי הנבראים, ויל' ע"ד מ"ש בלק"ת בדי"ה יונתי [שה"ש טו, ד.] שהמלאך בשליש העולם עומד, וכ"ש נשמה שנבנה כו' ע"כ זהו ע"ד מה גדלו.

כמ"ש בזה בכ"ד בלק"ת ומהם בדי"ה ולא אבה ובדי"ה ראה: לקרית תצא לת, ג ואילך. ראה י, א ואילך. כט, א. וראה גם לקרית פקודי ד, ב. מטות פו, ג. ועוד.

וע' בדי"ה וישנו לי מקדש בענין ההשתחואה: אה"ת תרומה ע' אתכו ואילך. וע' איתלה ואילך. וראה גם לקרית בריכה צח, ב. סה"מ תש"ט ע' 108. סה"מ מלוקט ח"ב ע' מו. ועוד.

וע' בדי"ה את ה' האמרה היום בענין חלקי ה' אמרה נפשי: אה"ת תבוא ע' תתריע ואילך. וע' תתריע ואילך. שם (בכ"ד) ע' איתתקט. שם (בכ"ד) ע' ב"שפ. סה"מ תר"ל ע' רצ ואילך.

כדי שיהי' הגוף חומר מוכן לקבל צורת הנפש: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: ועד"ז כל ציורי פרטי הנבראים דצח"ם הוא בכדי שיהיו מוכנים לקבל גילוי אור החיות המחי' פרטי הנברא והוא, וכמארו"ל במד"ר ע"פ כל אשר יקרא האדם הוא שמו שאמר לזה נאה לקרות שור כו', והיינו מפני כי האור המלוכב בצירופי אותיות אלו מחי' הנברא הוא, וע' ב"ש"ב ח"ב,

ספר תרכ"ט

שצה

לקבל צורת הנפש צ"ל בציור החומר של הגוף ג"כ תמונת ד' אותיות הוי' כו', וא"כ ממילא מוכן שכאשר נפש האדם מתגלגלת בבהמה עד"מ שאין ציור חומר גוף הבהמה שזה לציור גוף נפש האדם לכן יש לה צער גדול מזה, וע' מזה בדיה קדש ישראל (דתרי"ד). והנה החומר נברא בדבר ה' ובע"מ שבמאמר יהי אור נתהוה בחי' האור מאין ליש וכן במאמר יהי רקיע נתהוה הרקיע מאין ליש, ועד"זי בכל הנבראים בשי"ב, אבל אופן צורת הרקיע עד"מ או ציור שארי פרטי הנבראי' דדצח"ם כדמותם ובצלמם הוא נעשה כחפץ ה' שלא בא לכלל דבור בגילוי או מאמר, וע' בסדור בדיה כבוד מל' יאמרו וגבורתך ידברו, ההפרש בין אמירה לדבור, ובדיה תקעו בחדש שופר (ר"ט). והענין הוא דכאמת בחי' אותיות הדבור הם ג"כ חומר לגבי האור החכ' המלוכש בהאותיות, והמשל בזה הוא ע"ד מ"ש כי ביום אכלך ממנו כו' שלא נפרט בדבור איהו יום אם יום האדם או יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה, וע"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות גורה חכמתו שזהו בחי' יומו של הקב"ה ולכן חי התק"ל שנים (שהניח ע' שנה לדוד כמ"ש במ"א) וע' בדיה ויחי יעקב.

והנה מה שנברא החומר במאמר ודבור ולא נברא הכל כחפץ ה' ורצונו בלבד הוא מפני שאז לא ה' יכול להיות התהוות היש הגשמי רק שהי' העולם רוחני והי' בכחי' ביטול במציאות ממש. וכמו שאנו רואים בכל בחי' השתלשלות ע"ע שהעלול בטל לעילה כמו למשל מדות שכל שהמדות נולדים מן השכל, וכמו שאנו רואים שאם מתבונן בשכלו שהדבר ההוא טוב לפניו אזי נולד לו אהבה לזה, ובזה יובן מ"ש ואהבת את הוי' אלקיך דלכאור' אינו מוכן איך יתכן הציויי על אהבה שהיא מדה שבלב, אך הענין הוא דהציויי

ובכח"מ בענין הרל"א שער"ם. וכדי שיהי' חומר גופו מוכן לקבל צורת אור חיותו המחיי' אותו בהכרח שגם ציור גוף החומר שלו יהי' עד"ז דוקא.

וע' מזה בדיה קדש ישראל (דתרי"ד): הנחה ממאמר זה בגובייק אדמור מהר"ש – נמצא בבתי 1117 לא, א [כולל הנחות משנת תרי"ד]. וראה גם בהגסמון לעיל בדיה ענין הגשת יהודה ליוסף ע' יח. ועד"ז בכל פרטי הנבראים כשי"ב: כסה"מ תרי"ד שם ע' רי נוסף כאן הגהיה: ע' בתרי"א ד"ה מזוה מימין, ובהביאור הג' לדיה יביאו לבוש מל', ובלק"ת בהביאור לדיה לבנתני דרוש הב'. ועי"ש בדיה להבין ענין מצות [אכילת] המצה מי"ג, ובדיה מה רבו מעשיך ה' מ"ד, שהמאמר א' הוא הכלל, ונפרטו בעשרה מאמרות להיות מציאות היש, ונפרטו בכח הא"ס, וי"ל שכמ"כ הכונה כאן. וד"ל. וע' בסדור בדיה כבוד מל' יאמרו: סיפור עם דא"ח נג, רע"א. וראה גם מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' קלד.

ובדיה תקעו בחדש שופר (ר"ט): סה"מ תרכ"ח ע' קעג ואילך (מריה תרכ"ט). וראה גם ד"ה זה תרל"ד (כס"ם תרל"ג).

(שהניח ע' שנה לדוד כמ"ש במ"א) וע' בדיה ויחי יעקב: אהיה ויחי שנג, ב. וסה"מ תרכ"ח ע' נו. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' נו ואילך. נביאים ע' ס"טא. וע' ס"ט"ז. ענינים ס"ע קט ואילך. אהיה ברכה ע' איתתקו ואילך. דרמ"ז מצות מניי מלך קח, ס"ע"ב ואילך. סה"מ תרכ"ח ע' סב ואילך. מים רבים תרל"ז ע' קג. סה"מ תרכ"ח ע' קח. עזרי"ת ע' נה. תרפי"ו ע' רמא. ד"ה באחי לגני תרצ"ב (סה"מ קוטרס"ם ח"א רלג. א). יעקב: ע"כ נמצא ממהד"ב שבגובייק. ומכאן ואילך נרפס ממהד"ב של המאמר.

הוא על התבוננות וכמ"ש תחלה שמע ישראל כו' מל' הסכת ושמע שהו"ע ההתבוננות שיתבונן באלקות ועי"ז ממילא יבוא לבחי' האהבה לפי שהמדות מקבלים מן השכל דרך השתלשלות עו"ע בבחי' קירוב וכן בגשמי' כמו במר"מ המדות נולדים מן השכל ולפי שהמדות נולדים מן השכל לכן הם בטלים להשכל כו' כי העלול בטל להעילה וכמ"כ אם ה' נברא הנ"ל בחפץ ורצון הו"י ה' העולם בטל במציאות ממש כמו עלמא דאתכסי' שהם בתכלית הביטול וא"כ לא ה' עבודה כלל. רק עיקר גילוי מציאות התהוות היש ע"י דבר הו"י וכמו שאנו רואי' שאותיות הדבור נראים כאלו הם נפרדים, הגם כי למעלה אינו שייך לומר נפרד כו' כי אין לך דבר שחוזן ממנו אך מ"מ דיברה תורה כלשון נביא כו' ועי"כ לפי שנתהוו מבחי' דבר הו"י לכן הם נראים ליש ודבר.

ב) והנה בחי' דבר ה' הוא בחי' מל' כי מל' מל' כ"ע אין מלך בלא עם בבחי' מל' הוא בחי' ההתנשאו' והסתלקות שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי' שם בלבד, ולכן בשם הו"י כתיב יהללו את שם הו"י כי הוא צוה ונבראו כמו עד"מ מלך כו"ד שמלכותו הוא שמו בלבד אשר נקרא על מדינתו אבל לא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, וזהו ונבראו שהוא ממילא כו', וזהו ג"כ מ"ש אתה הוא עד שלא נבה"ע אתה הוא משנבה"ע ולא כתיב ברא לפי שברא משמע שהיא כח הפועל בנפעל ממש וכמ"ש בראשית ברא אלקים שהוא בחי' התלבשות כח הפועל בנפעל כו' אבל נברא משמע שאינו בבחי' התלבשות כלל ועל בחי' שם הו"י הוא שאמר בפדר"א עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד, אבל התהוות עולמות הנבראי' דבי"ע הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא בבחי' התנשאות וריחוק בחי' דבר ה' בחי' מל' כדי שיתהווה יש מאין כו' ע"י בחי' הפרסא שבין אצ"י לבי"ע, ואם ה' התהוות העולמות בבחי' השתלשלות ה' העולם בטל במציאות ממש ולא ה' גילוי בחי' יש, ולזה התהוות החומר היא מבחי' דברי' הו"י.

אך אם ה' התהוות הצורה ג"כ מבחי' דבר ה' היו נפרדים ממש ולא ה' בהם בחי' ביטול כלל, ותכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות ביטול היש לאין ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה וכמו שיהי' לעיל כי עין בעין יראו כו', וזהו ע"י שנעשה הצורה ע"י חכ' כמ"ש כולם בחכמה עשית, אשר יצר את האדם בחכ', כי חכ' הוא כח מ"ה בחי' ביטול והיינו בחי' מו"ס שבו מלוכש גבורה דע"י בוצינא דקרדוניתא המודד כל המדידות איך שיהי' בציורם כתמונתם כו', ועי"ז יכול להיות בנבראים בחי' ביטול היש לאין ובחכ' אתברירו.

דבר הו"י: במהדור"ק של המאמר נוסף כאן בגוכ"ק הגהה בצידי הגליון [ונכמהדור"ב נרשם כ"ז לעיל בסעי' א]: כי אותיות הדבור הם בחי' חומר לבני הצורה הוא בחי' אור החכ' המלוכש בהאותיות, וכמו עדי"מ מ"ש כי ביום אכלך כו' שלא נפרס בדבור איהו יום, ועי"פ החכ' הוא בחי' הצורה שבאותיות גורה חכמתו שזהו בחי' יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה, וחי' התקיל שנים.

וזהו מ"ש רז"ל במד"ר בראשית פ"ב הוא עשך ויכוננך הוא וב"ד נמנו על כל אבר ואבר, וי"ל הוא דא עתיקא, וב"ד חב"ד, ב"ד הגדול בכינה כמ"ש ברע"מ ס"פ משפטים, וכמ"ש באר"ת פ' בראשית סד"ה כל האומר ויכולו, שבינה ציירא ציורין. והנה המכוון מזה הביטול הוא כדי שיזכו לעוה"ב שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וכדי שיזכו לעוה"ב זה תלוי בעבודתו כל ימינו היום לעשותם, לעשות ביטול היש לאין ועי"ז יזכו לעוה"ב שהוא גילוי בחי' חכ' כח מ"ה כי חו"ב תרדל"מ, כי שכר מצוה מצוה.

א) **והנה** עוה"ב הוא בחי' עולם התחי' שיעמדו נשמות בגופים דוקא ויהי' הגוף ניוון ג"כ מאלקות וכמשארז"ל עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' שאי' לומר שקאי על ג"ע דאי"כ מאי רבותא שהרי ג"ע הוא נשמות כלא גופים ואין שייך בהם אכילה כלל, אי' שקאי על עולם התחי' שיהיו נשמות בגופים ואעפ"כ לא יהי' בהם אכילה ושתי' אלא יהיו ניוונים מזיו השכינה וגם הגוף יקבל חיות כמו הנשמה, והוה ענין מה שלע"ל יהי' טעם עצו ופריו שיהו שעתה הארץ שינתה מהציווי עץ פרי עושה פרי אבל לע"ל יהי' טעם עצו ופריו שיהו ובאדם הוא שהגוף יקבל חיות רוחני מזיו השכינה כמו הנשמה ממש. אך לכא' אינו מובן מהו יתרון המעלה במה שלע"ל בעולם התחי' יתלבשו הנשמות בגופים דוקא, והנשמות הגבוהות שהם יותר משלשה אלפים שנה בג"ע כמו נשמות האבות ומשה שהם משיגים השגות עד אין קץ וכמ"ש וקדושים בכ"י יהללוך סלה בלי הפסק כלל, וכתוב ילכו מחיל אל חיל וארז"ל ע"ז צדיקים אין להם מנוחה שעול"י תמיד ממדריגה למדריגה, ומהו היתרון במה שירדו להתלבש בגוף דוקא, שלכאורה היא ירידה גדולה ועצומה. אך הענין הוא דירידה צורך עלי' היא.

ולהבין מהו העלי' יותר גדולה מג"ע, והנה להבין זה י"ל ההפרש שבין משכן לבהמ"ק שהמשכן הי' מארזים כמ"ש עצי שטים עומדים והמכסה הי' מיריעות עיזים ועורות אלים מאדמים ועורות תחשים כו' ובהמ"ק הי' מאבנים ועפר דוקא, שאסור לעשות בו עץ כולט כו' ואכסדראות של עץ כמ"ש הרמב"ם פ"א מה' בית הבחירה כו', וע' בס' החינוך מצוה תצ"ב, רק שהיו כלונסאות של ארזים בתקרת האולם, וצ"ל מפני מה במשכן היו הארזים עיקר בבנין והעפר הי' רק בקרקע המשכן למטה, ובמקדש נהפוך הוא שהיו האבנים והעפר עיקר שאפי' הגג הי' מהו ולא היו עצים רק כלונסאות של ארז הנ"ל שהיו טפלים לעיקר הבנין, ובהבין דבר זה יובן ג"כ ההפרש שבין יוסף ליהודה שהמשכן הי' בחלקו של יוסף שעמד שס"ט שנה בשילה, והוה שקדשים קלים נאכלים בשילה בכל הרואה, ובירושלים לפניו מן החומה, והיינו לפי שבשילה

באר"ת פ' בראשית סד"ה כל האומר ויכוננך דף ג, ד [בהוצאת קרית]. הובא באר"ת חנוכה תתקנב, ב. חשא ע' איתתקנט, ויקרא ע' נג.

הוא בחלקו של יוסף וע"כ נאכלים בכל הרואה וכמ"ש במד"ר בשכר שלא זן עינו מן הערוה ולא רצה להביט ברע לכך זכה שיהי' נאכלים בכל הרואה, ובהמ"ק הי' בחלקו של יהודה ובנימין, והענין הוא דהנה המשכן נק' דירת עראי וכמ"ש (ש"ב ז') ואהי' מתהלך באהל ובמשכן, אבל בהמ"ק נק' דירת קבע, וכמ"ש ושמתו מקום כו', וא"כ אינו מובן למה המקדש הי' מאבנים ועפר דוקא שהוא בחי' דומם שהוא למטה מצומח וחי והמשכן הי' מצומח וחי כו', אך הענין הוא דלא ראי' זה כראי' זה שאעפ"י שהדומם למטה מהצומח וחי עכ"ז יש בו מעלה יתירה מצד שרשו שלמעלה מבחי' צומח וחי כו'.

דהנה ידוע מחלוקת התנאי' בגמ' תגיגה ח"א שמים קדמה לארץ כמ"ש בראשית ברא את השמים ואת הארץ, וח"א ארץ קדמה לשמים כמ"ש ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמים ואלו ואלו דאי"ח שבמחשבה ארץ קדמה לשמים וכשנברא ברא השמים תחלה, והענין כי סוף מעשה עבמח"ת, פי' כי הארץ לפי שהוא סוף מעשה ע"כ שרשה במח' היא בבחי' תחילת המחשבה, אבל שמים שהם תחלת המעשה הם אחרונים במח' כי זהו הכלל הסוף מעשה עולה בתחילת המח', והיינו לפי שעיקר המכוון נגמר בסוף וכמו שאנו רואים למטה בגשמי' בכל השפעה שעיקר המכוון נשלם בסוף כמו למשל תבואה או אילן שמתחילה נגדל האילן והקט"כ נגמר הפרי שהוא עיקר המכוון כו', וכן בהשפעת שכל שמשפיע הרב לתלמיד שמתחלה צריך להקדים לו הקדמות ומשלים ואח"כ מבין את השכל שהוא העיקר, וכן פרש"י בחומש ע"פ בראשית ברא ארץ לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, אלא כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים ומכח זה הקדים ברה"ע כו' (הגם שספר בראשית הוא למעלה משאר ספרים שנק' ספר הישר מ"מ עיקר התורה היא מהחודש הזה לכם כו') וכך במח' ארץ קדמה, אך בהשתלשלות ברה"ע נברא שמים תחלה לפי שארץ מקבל מבחי' שמים וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, לכך נברא שמים תחלה.

וזהו ענין הפלוגתא בגמ' תלמוד גדול או מעשה גדול נמנו וגמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, והיינו לפי שבשרש מעשה גדול כי לעיל יתעלה בחי' מעשה א"ח עט"ב, אך לע"ע תלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה שעי' תורה דוקא נעשה המצוה כי בחכ' אתברירו, ועי"ז נעשה המצוה גשמי' שיעורר עי"ז אתדל"ע, וזהו שבפ' ראשונה שבק"ש נאמר מתחלה והיו הדברים האלה ושנתם כו' ואח"כ וקשרתם תלמוד גדול שמביא לידי מעשה אבל לעיל יהי' מעשה גדול וכמ"ש בפ' שני' וקשרתם ולמדתם כו' כי היא מדברת א"ך שיהי' לעיל והיינו לפי כי שרש המצוה היא בבחי' כתר בחי' גלגלתא.

ד' ושרש הענין הוא דהנה יש בחי' השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות, והענין הוא דהנה כדי שיהי' התהוות העולמות שהם בבחי' גבול

ספר תרכ"ט

שצט

מא"ס שהוא למעלה מבחי' גבול ואינו בגדר עולמות כלל הוצרך להיות צמצום באא"ס, וזהו ענין יר"ד של שם הוי' כי יר"ד הוא בחי' חכ' וכדי שיהי' בחי' חכ' דהנה כתיב כולם בחכ' עשית שהחכ' נחשבת כעש' גשמי' לפניו וא"כ כדי שיהי' בחי' חכ' זהו ע"י צמצום ונקודה כו' ומחכ' ולמטה נמשך דרך השתלשלות, אבל התהוות החכ' מלמעלה מן החכ' אינו נמשך בדרך השתלשלות וכמ"ש והחכ' מאין תמצא כו' שהוא ע"י צמצום, והוא כמו א' כשמוצא מציאה שא"י מאין היא באה לו, וכך עד"ו הו"ע התהוות החכ' מאין דכתר, אך עיקר המכוון הי' כדי שיהי' התגלות אא"ס כמו שהוא למעלה מן הצמצום היינו מה שלמעלה מסדר השתלשלות, ומ"מ לא יתבטלו העולמות ממציותאם, שמאחר שכבר נעשה סדר השתלשלו' ע"י בחי' הצמצום כנ"ל יכולים אח"כ להמשיך גילוי אא"ס ע"י תומצ' שלמעלה מסדר השתלשלו' רק שלכתחלה בבר"ה"ע לא הי' אפשר להיות גילוי אא"ס שלמעלה מסדר השתל' שא"כ לא הי' אפשר להוות עולמות רק אח"כ שכבר נתהווה עולמות ע"י צמצום יכולים אח"כ להמשיך גילוי אא"ס שלמעלה מן הצמצום כו', וכמ"ש בכהר"יז"ל שהתהוות העולמות הי' מתחלה ע"י צמצום ואח"כ המשכת הקו, ולכא"ל למה לא נשאר מתחלה הקו אלא לפי שאם הי' נשאר הקו מתחלה לא הי' יכול להתהוות עולמות בבחי' גבול כמו שהן עתה אלא אח"כ דוקא שנתהוו הכלי' והעולמות (ע' בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת מענין עולמות הא"ס) אינם מתבטלי' מחמת המשכת הקו, וכמו"כ הוא בענין ההמשכה מלמעלה מסדר ההשתל' יכולים לקבל ג"כ ולא יהיו בטלים כו'.

וזהו דעת המ"ד ארץ נבראת תחלה והיינו לפי שעיקר המכוון הי' בשביל הארץ לפי שאדם עלי' בראתי שהוא עיקר המכוון לפי שהוא ממשך גילוי אא"ס ע"י תומצ' למטה כו', אך כדי שיהי' התהוות בחי' ארץ הוצרך להיות נברא תחלה שמים לפי שבסדר השתלשלות שמים קדמו כו'. וזהו ג"כ החילוק שבין משכן למקדש שהמשכן הי' מצומח דוקא, והיינו לפי שבמשכן הי' הגילוי שבבחי' סדר השתל' כי הי' רק דירת עראי של הקב"ה וכמ"ש ואהי' מתהלך באהל ובמשכן כו', וזהו שבמשכן הי' למעלה יריעות ע"ש נוטה שמים כיריעה בחי' שמים קדמו, ולכך כל מה שהי' בבריאת העולם הי' במשכן כמ"ש במדרש, ולכך הי' מצומח וחי שבבחי' סדר השתל' צומח וחי למעלה מדומם כו', אבל בבהמ"ק שהי' מעין דלע"ל שיהי' הגילוי שלמעלה מסדר השתלשלות כו', הי' דירת קבע של הקב"ה דהיינו כי קבע הוא בחי' שלמעלה מסדר השתלשלות ע"כ הי' מאבנים ועפר דוקא לפי שדומם שהוא סוף מדרגה ע"כ נעוץ תחב"ס כו' לפי שבמח' ארץ קדמה. וזהו ג"כ ענין הפלוגתא שבגמ' סוכה אי דירת קבע בעינו או דירת עראי, והיינו שהפלוגתא הוא בהמשכה זו של סוכה שממשיכי' ע"י סכך דסוכה מקיפי' עליונים דכינה עלמא עילאה מעין

בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת: לקיפת דרושים לר"ה נה, סע"א"ב, בהגה"ה.

עוה"ב אם היא דירת עראי היינו עכ"פ מבחי' המקיפי' דסדר השתל', או דירת קבע שלמעלה מסדר השתל' כמו לע"ל ממש.

ה) ובה יובן ג"כ מה שנשמות עליונות שבג"ע ירדו למטה להתלבש בגופים דוקא והיינו לפי שג"ע הגם שיושבין ונהנין מזיו השכינה, אך מ"מ הגילויי' שבג"ע הוא רק מבחי' גילוי א"ס שבסדר השתלשלות כו' וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן הוא בחי' חכ', והנה חכ' הוא בחי' סדר ההשתל' כי מחכ' נמשך ראשית ההשתל' וכמ"ש והחכ' מאין תמצא שהוא בחי' ממכ"ע, וכן ארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב שהוא בחי' חכ', אבל תח"ה יהי' הגילוי מבחי' שלמעלה מן סדר השתל' מבחי' סוכ"ע וע' בד"ה אל"י הוי שכיח (ר"ט) מענין טל תחי' ובד"ה כל כהן שמברך, וע"כ יהי' נשמות דוקא בגופים לפי שלגבי עצמות אר"ס הסוכ"ע המגביהי לשבת המשפילי לראות כו' שניהם שוין לפניו השהו ומשהו גדול וקטן, ואדרבה כל שהאור גבוה יותר יכול להשפיל יותר וכידוע, וע"כ יהיו נשמות דוקא בגופים, ונשמות גבוהות שהם יותר מג' אפלים שנה בג"ע ירדו למטה להתלבש בגוף כדי לקבל ולהנות מאור הסוכ"ע שלא נתגלה עדיין להם בג"ע, וזהו ירידה צורך עלי' כו', אך מ"מ צריכה להיות הנשמה תחלה בג"ע ואינה יכולה לקבל אור הסוכ"ע כ"א ע"י שהי' תחלה בג"ע כמ"ש באגה"ק סי' י"ז, והיינו לפי שבהשתל' שמים קדמו ואחר שתהי' בג"ע יכולה אח"כ לקבל ג"כ אור הסוכ"ע שארץ קדמה, וכנ"ל בענין הצמצום.

והנה זהו ג"כ ענין יוסף ויהודה שהוא ג"כ בחי' ומדריגת שמים וארץ ובחי' צומח ודומם כו' כי יוסף לשון תוס' וריבוי שמתוסף והולך בהגדלה והגבהה למעלה והוא ענין בחי' צומח שהוא בחי' יסוד שעולה עד הדעת ודעת עולה עד הכתר שז"ע הצמיחה, ויהודה הוא בחי' ארץ מל' דאצ"י שהוא בחי' הרוממות וההתנשאות דמל' דאצ"י ולכן יהודה הוא בחי' הודאה וביטול שבדומם יש בו בחי' הביטול ביותר כנ"ל, והנה בסדר ההשתל' עתה יוסף הוא למעלה מיהודה שהרי המל' מקבלת שפעה וחיותה מן הז"א ולכן הי' יוסף המלך במצרים שהוא בחי' צומח בחי' גידול והוא הי' המשביר והמספיע לכולם וכמ"ש ויוסף הוא השליט על הארץ שהוא מושל על בחי' ארץ שהיא בחי' מל'

הגילוי שבג"ע הוא רק מבחי' גילוי א"ס שבסדר השתלשלות... בחי' חכ' בצידו הגליון נרשם בנוכ"ק: וע' בספר תרי"ז כמדומה בהגהות לד"ה שלש רגלים בענין ג"ע שבכלל הוא בחי' גיד' שבכל עולם.

וע' בד"ה אל"י הוי שכיח (ר"ט) מענין טל תחי' כיה בנוכ"ק, ואוצ"ל: (ר"ח). נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' חכט ואילך (מתשרי תרכ"ח) שם נח' מענין טל תחי'. וראה בארוכה לקמן ד"ה ברור תרי' ובהנמסר שם בתחילת המאמר.

ובד"ה כל כהן שמברך: לעיל ע' א ואילך.

ספר תרכ"ט

תא

ויהודה הוא המקבל כו', וז"ש ויגש אליו יהודה ופי' בזהר שהוא ענין סמיכות גאולה לתפלה, כי תפלה הוא בחי' השתחווא' בחי' כיטול שהוא בחי' יהודה, וגאולה הוא בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד כו', וכנודע ממ"ש במ"א מענין אם יגאלך טוב יגאל.

והיינון שהסמיכות גאולה לתפלה הוא כמו ענין שארז"ל הקובע מקום לתפלתו, דלכא"ו אינו מובן שהרי ארז"ל אל תעש תפלתך קבע, אלא הענין הוא דהנה פי' הקובע מקום לתפלתו היינו כמארז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, והנה אין הפי' קבע ועראי בריבוי ומיעוט שימעט במלאכה שהרי אמרו כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה כו' וכן אמרו יפה ת"ת עם ד"א כו', אלא הפי' קבע היינו עיקר המכוון שעיקר הכוונה יהי' הכל בשביל התורה דהיינו שכל כוונתו שעוסק במי"מ הוא כדי שיוכל ללמוד תורה ולעבוד את ה'. וזהו מ"ש ואספת דגנך בפ' שני' של ק"ש והיינו שיאסוף את דגנך לבחי' אחד והיינו ע"י שיעבוד בזה להקב"ה וילמוד בכח זה ויקיים מצותיו, עיי' נאספים ג"כ לבחי' אחד מה שהי' תחלה בבחי' פירוד כו', וז"ע גוי אחד בארץ וגם בארץ יהי' בחי' אחד כו' כמ"ש מזה במ"א בדי"ה ואהבת (ר"ו), וזהו ענין ואנחנו מאלמים אלומים כו', ע' בת"א פ' וישב, וזהו ענין כל הקובע מקום לתפלתו דהיינו שכל עיקר כוונתו יהי' בבחי' תפלה כי תפלה הוא לשון התחברות כמו התופל כלי חרס והיינו שמחבר את נה"א המאיר בגוף עם שרש הנפש בחי' מזל שהוא בחי' אלקות ממש ועי"ז ממשיך ג"כ מבחי' קבע כמו שהי' בהמ"ק דירת קבע דהיינו המשכה שלמעלה מסדר השתלשול' וכמארז"ל מט"ט קושר כתרים מתפלותיהן של ישראל שנתעלה התפלה בבחי' כתר שלמעלה מן החכ' סדר השתלשלות כו' שהוא בחי' קבע, וזהו ע"י קביעת מקום לתפלתו שכל עיקר כוונתו הוא בתפלה לחבר את נפשו לאלקות בקביעות כו', ומה שאמרו אל תעש תפלתך קבע היינו שלא תעשה בדרך חובה כאילו מגיע לו כי אם רחמים ותחנונים.

וזהו ויגש אליו יהודה שהוא ענין סמיכת גאולה לתפלה, והיינו כי כדי שיוכל להיות העלאה של תפלה צריך שיהי' נמשך זה הכח מלמעלה כדי לעורר את העלאה זו, וכענין לכה דודי לקראת כלה שנת' בלקי"ת בדי"ה והי' מדי חדש, וכמ"ש בפרע"ח ובסידור הארז"ל בענין פי' תהילות לאל עליון

וכנודע ממ"ש במ"א מענין אם יגאלך טוב יגאל: ראה אהי"ת ריחי שני, א. וראה שם שני, ב. ואילך.
ובכ"מ.
כמ"ש מזה במ"א בדי"ה ואהבת (ר"ו): סה"מ תרכ"י (הוצאת תשמ"ט) ע' קסו. וראה גם לעיל ע' נה, ושיני.
היום יומי זך אלול.
ע' בת"א פ' וישב: דף כו, סעי'ד. תורת וישב סו, א.
וכענין לכה דודי... בלקי"ת בדי"ה והי' מדי חודש: לקי"ת סיפ' ברכה צו, איב. וראה גם סידור עם דא"ח.
ריא, ג ואילך.

גאלם, וזהו ענין סמיכת גאולה לתפלה המשכה מבחי' גאולה בחי' יוסף לתפלה, ואח"כ ויגש אליו יהודה שנעשה העלאה של תפלה.

והנה זהו ענין ג' ראשונות דשמו"ע שהוא בחי' סידור שבחו של מקום וכמארז"ל לעולם יסדר אדם שבחו ש"מ ואח"כ יתפלל, וזהו ויגש אליו יהודה שהוא בחי' הודאה וביטול במציאות ממש כו', ואח"כ ויאמר אליו בי אדוני שהוא בחי' י"ב ברכות אמצעיות כי בי הוא י"ב שהוא בחי' י"ב בקר דבריאה שהוא כנגד י"ב שבטים מרכבתא תתאה ויוסף הוא בחי' יסוד ז"א דאצי', וזהו ויאמר אליו בי אדוני שהוא בקשה שיומשך אליו למרכבתא תתאה י"ב בקר דבריאה המשכה מבחי' אצי' שהוא בקשת רפאנו ברך עלינו המשכת גילוי אלקות למטה. ואל יחר אפך בעבדך הוא ענין נפ"א שהוא בחי' המשכות י"ג מדה"ר אל רחום וחנון ארך אפים כו'.

ועוד יש לפרש ויגש אליו יהודה ס"ת שוה, והענין הוא דהנה מה שמבואר לעיל שעתה יוסף למעלה מבחי' יהודה כי בהשתל' שמים קדמו, ולעיל יתעלה יהודה כי במח' ארץ קדמה ולכן עבדי דוד נשיא עליהם לעולם, זהו רק לפי הפלוגתא אם שמים קדמו או ארץ קדמה, אך יש עוד דיעה שלישית והוא דעת רשב"י שסובר ששמים וארץ כאחד נבראו וכמ"ש קורא אני עליהם יעמדו יחדיו ששניהם שוין, וזהו כענין זכור ושמור בד"א נאמרו שאף שזכור לדכורא ושמור לנוק' שזהו ענין מעלי שבתא ויומא דשבתא, מ"מ יש בחי' בשבת שלמעלה משניהם שזכור ושמור בד"א נאמרו, וכמו"כ שמים וארץ כא' נבראו היינו בחי' שלמעלה משניהם והיינו שאף שבמח' ארץ קדמה דהיינו בבחי' סוכ"ע, מ"מ בבחי' מקיף הכללי שהוא מח' הקדומה שצופה ומביט כל הדורות שניהם שוה כא' ממש כו' וד"ל.

קיצור ושומי דברים, תרכ"ט

ברוך תהי' מכל העמים לא יהי' בך עקר כו'. וארז"ל (בכורות ד"ב ב') עקר מן התלמידים, ובמד"ר (עקב) עקר ועקרה מן התשובה, ומביא המעשה שרכב ר' יונתן אצל טיפולין של כותים כו', עד שהבהמי השיב לו תשובה מפסוק ויכוסו כל ההרים הגבוהים אשר תחת כל השמים ואפי' שבאי, כפי הרמב"ן בשם פרקי דר"א שגם בא"י ה' המים על פני כל הארץ, רק ששם לא נבקעו מעינות התהום, וגם הגשם לא ה' רק שבאו שם המים מחו"ל, וקרי ר"י עליו לא יהי' בך עקר ועקרה מן התשובה, ובבהמתך אפי' בבהמות שבך, ונמצא שמפרשים הפסוק על התורה. ובעה"ט כתב שהפסוק מתחיל בבי"ת ומסיים בכ"ף שזה"ע כ"ב אותיות התורה, ולפי' כי ענין הברכה שבפסוק זה הוא בחי' הברכה שיש בתורה שמרומזת בתיבת שלום, שהוא כמו ברכתו של הקב"ה שלום שיש בה גם מעלת התפלה, כי יש בכלל מאתים מנה כמ"ש בדי"ה אריב"ל כל כהן שמברך כו', וצ"ל מהו שייר לעמים.

ובירושלמי (ספ"ח דברכות) ע"פ זה א"ר תנחום אם ברכתך גוי ענה אחריה אמן שנא' ברוך תהי' מכל העמים, נמצא שמפרש שהברכה הוא מכל העמים דוקא, שהעמים יברכו את ישראל, ולא כפי' הפשוט שתהי' ברוך יותר מכל העמים כ"א שהברכה תהי' מכל העמים, וכענין והייתם לי

ברוך חתי' מכל העמים: חלק מהמאמר נמצא בקיצור לשון ובשינויים כד"ה זה בסה"מ תרכ"ח ע' קע"א ב [ולא נגמר שם בגובייק]. ולהתחלת סיום המאמר – ראה גם ד"ה זה באוה"ת עקב ע' תקס"ט. ולכללות המאמר [בענין תורה צוה, טל ומטר, ירושה ומתנה בתורה, זמירות היו לי חוקך ועוד]: ראה גם: סה"מ תרכ"ז ס"ע רסט ואילך וע' תבט ואילך. תרכ"ח ע' קפ"ה ואילך. תר"ל ע' קנ"ו ואילך. ד"ה תורה צוה בסו"מ תרל"ג. תרל"ד ע' מ' ואילך. המשך וככה – תרל"ז פ' סו"סח. תרנ"ד ע' כו' ואילך. סה"מ תש"ב ע' 36 ואילך וע' 47-48. סה"מ מלוקט ח"ה ע' לו' ואילך. ד"ה ביהושעמ"צ וד"ה ויכלו השמים תשכ"ה. ד"ה לה"ע שמח"ת תשמ"ו. לקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך. ח"ח ע' 31 [ובה"מ שם]. וראה גם לכמה מעניני המאמר: מאמרי אדה"ו תקס"ו ע' שע"א וס"ע שע"ג. אוה"ת ברכה ס"ע איתנח"ט ט וע' איתנח"ט. סה"מ תר"ל ע' פו' ואילך. תרפ"ד ע' ר"י ואילך וע' רכ"א ואילך. ד"ה אם רוח המושל תרצ"ה [בסה"מ קונטרסים ח"ב שס"א, א ואילך]. סה"מ מלוקט ח"ד ע' שפו' ואילך. ובסה"מ מלוקט ח"ד ע' כה"ו מבאר פסוק ברוך תהי' גו', ומביא מאמר זה, ומקשר עם סיפור „סיפור כ"ק מריח אדמורי שאדמורי' מהרי"ש ה"י נוסע בכל יום מימי החול לטייל, ופעם מצד סיבה נסע בדרך אחרת, וכל האנשים מעמי הארץ שהיו שם, כשראו אותו כרעו והשתחוו לפניו. וכשאלו אחיך את אדמורי' מהרי"ש עדין, ענה: אויף וועמען דען שטייט ברוך תהי' מכל העמים, ע"י"ש. וראה גם שיחת ש"פ עקב תשס"ו. המאמר נדפס כאן מכת"י 156 סג, ב. וצ"ע השוואה לכת"י 1013 שיד, א. שניהם כתב-יד מעתיקים. אמנם לא נמצא מאמר זה בס' תרכ"ט – גובייק ובס' תרכ"ט – בתי' הרי"ש סופר. ורק זכר לעיל ע' א: כמשי"ת כד"ה ברוך תהי'.

כד"ה אריב"ל כל כהן: תרכ"ט. נדפס לעיל בתחילת הספר. ובירושלמי... א"ר ברכך גוי: לפיסקא זו ראה אוה"ת עקב שם ע' תקח.

סגולה מכל העמים כמ"ש כמ"א מזה באורך כד"ה והייתם לי סגולה מכל העמים דחג השבועות, וכ"מ במד"ר שארז"ל אין שבה של מטרוניא בזמן שהיא מתקלסת בקרובותי אלא בזמן שמתקלסת מצרותי, וצ"ל מהו ענין יתרון הברכה כמ"מ הגוי דלכאורה ברכת ישראל הי' צריך להיות חשובה יותר, וגם איך יענו אמן על ברכת הגוי דבזהר פ' וילך דרפ"ה פ"י דאמן משיר ברכאן ממבועא למלכא וממלכא למטרוניא, ואיך יתפרש זה על ברכת הגוי כ"י.

אך הענין יובן בהקדים ענין מ"ש תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב שהתורה נק' בשם ירושה, וצ"ל הלא ארז"ל (באבות פ"ב מ"ב) התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, וגם הלא ארז"ל (בברכות ד"ה) ג' מתנות נתנו לישראל וכלם לא נתנו אלא ע"י יסורים וקחשיב א' מהם תורה, ובמד"ר (בראשית פ"ו) ג' מתנות נתנו לעולם התורה והמאורות וגשמים, התורה מנין ויתן אל משה (בפ' כי תשא) וכ"ה בכ"מ, וענין המתנה הוא מדעת הנותן ולא כענין הירושה שהיא בהכרח, שאם התנה האב על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כמשארז"ל בפ"ח דבי"ב. והענין הוא הדנה ארז"ל ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, וצ"ל מהו ענין ג' שעות אלו הלא ארז"ל כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ובכל העולם זה קורא בשעה זו והשני בשעה אחרת, ונמצא כי כל היום הקב"ה קורא ושונה, גם כי מצות התורה הוא להיות והגית בו יומם ולילה לפ"ד ר"י (במנחות דצ"ט סע"ב) ומהר"ע ג"ש ראשונות כ"י.

אך הענין הוא דיש בתורה שני בחי' טל ומטר כמ"ש יערוף כמטר, תול כטל, פ"י הגם כי כד"כ תפלה הוא מלמטה למעלה ותורה הוא מלמעלה למטה מ"מ הרי אמרו שיש בכלל מאתים מנה, ונמצא כי יש בתורה ג"כ מעלת בחי' התפלה שהוא מלמטה למעלה, וזהו"ע בחי' מטר כי ענין המטר הוא ע"י ואד

כמ"ש במ"א מזה באורך כד"ה והייתם לי סגולה: הוא ד"ה ועתה אם שמוע כ"י והייתם לי סגולה באוה"ת יתרו ע' תתן ואילך. ובאורכה סה"מ תר"ס ע' קיא ואילך וע' קמ ואילך. וכד"ה זה תשי"ו. אך יענו אמן על ברכת הגוי: כד"ה זה תרכ"ח שם: ולכא"י צ"ל הלא נודע ממי' בכהאריז"ל מענין אמן שהוא יתרו הוי ואד, ואיך על ברכת הגוי יאמר אמן כ"י. שאינה ירושה לך: כד"ה זה תרכ"ח שם נוסף: ואיך נק' בשם ירושה, וגם צ"ל הלא אנו מברכים על התורה אשר נתנו, נתנו התורה שנק' התורה בשם מתנה. כמ"ש בפ"ח דבי"ב: כד"ה זה תרכ"ח נוסף כאן: וענין התקן עצמך, אינו שייך לומר שיתקן עצמו לקבל המתנה, שענין המתנה היא אשר בעצם אינו מגיע לו כלל, כי מה שמגיע לו ע"פ אשר עבד כ"י זהו אינו מתנה כי זה מגיע לו חלף עבודתו אשר עבד, וא"כ אינו שייך לומר התקן עצמך כ"י. אך הענין הוא דיש בתורה: כהבא להלן בפסיקא זו ראה לקרית האיניו ע"א, ג. עג. א ואילך. ע"ד, ב. עה, ד. עטרת ראש מז, א ואילך. פירוש המלות לאדהאמי"צ, ג. מאמרי אדהאמי"צ במדבר ח"ב ע' שנג ואילך. וע' תרמג ואילך. המשך תערי"ב ח"ב ע' איסט ואילך. ד"ה אתה הראת תשמיו (סה"מ מלוקט היא ע' תתן ואילך). בתורה שני בחי' טל ומטר: כד"ה זה תרכ"ח שם: הדנה כתי' יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי שנמשלה התורה לטל ומטר.

ספר תרכ"ט

תה

יעלה מן הארץ באתעדלית אתעדלע, משא"כ טל לא מיעצר ולכן אליהו לא פעל אלא על המטר להיות כי לא אכשור דרא אז שלא הי' אתעדלית לכן פעל שלא הי' מטר, אבל על טל לא פעל והיינו הגם כי לא אכשור דרא מ"מ ירד הטל. ועד"ז יובן בתורה שענין מה שקורא ושונה כנגדו זהו באתעדלית אתעדלע, ולכן יש בזה חילוקי מדרגות עשרה שיושבין כו' ומנין אפי' חמשה כו' עד ומנין אפי' א' כו', וכ"ז באתעדלית אבל ג' שעות ראשונות זהו בחי' טל תורה.

וביאור הענין יובן בהקדים ענין מ"ש זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, וארזיל (כסוטה דל"ה ע"ב) דוד זמירות קרית להו הריני מכשילך בדבר שאפי' תינוקות של בית רבן יודעין אותו שנא' ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו, והוא שכח והוביל את הארון בעגלה חדשה, וצ"ל חטא דוד ועונשו. והענין הוא שדוד שיבח את התורה שכל קיום וחיות העולמות תלויים בדקדוק אחד מדתי, ולכן נשתעשע בלימוד תורתו בכדי שלא יתפוס מקום אצלו כל הצרות שהי' לו בגשמי, כי מה תופס מקום היסורים שלו של ע' שנה נגד מעלת התורה שכל חיות העולמות עליונים ותחתונים תלויים בדקדוק א' והוא למד כל התורה, ובאמת כן הוא שהרי נודע כי ע"י הקרבן הי' נעשה עלי' העולמות מסוכ"ד עד רכ"ד, וכמ"ש בזהר דרזא דקרנא עולה עד רזא דאיס, וקרנן הוא לשון קירוב הכוחות והשמות כמ"ש הבחיי בשם הרמב"ן ז"ל. וכ"ז כשהקרנן כשר אבל אם קבל הדם בשמאל או שלא ככלי שרת או כ"ד הפוסל לא נעשה שום עלי', ונמצא כי בדקדוק א' תלויים כל עלי' העולמות מסוכ"ד עד רכ"ד.

ועד"ז הוא בענין המשכת אלקו', כמו עד"מ כשישראל מניח תפילין ממשיך להיות הקב"ה מניח תפילין, ע' מזה בד"ה ויקחו לי תרומה (ך"ח) והיינו ענין המשכת מוחין לז"א, ונודע ההפרש בין מוחין למדות דמבשרי אחזה, שהמדות שייכים לזולתו דוקא וכ"ש השפעת המדה, אבל השפעת השכל אינו שייך לזולתו דוקא שיכול לישב [לעצמו] ולהשכיל השכלות, וגם בעצם השכל הי' בדרך העלאה דוקא וכענין שתיק רב, אשתומם כשעא חדא, וכמו בסנהדרין שהיו נושאים ונותנים כו', ופרש"י והרמב"ם כ"א בביתו או עם בן זוגו ולא כולם יחד, להיות כי כשצריך לברר אמיתי' הענין בהכרח שישבות השכל

יש בזה חילוקי מדרגות עשרה שיושבין . . חמשה: ראה לעיל ד"ה ביום השני הקריב. ושינ.
וביאור הענין יובן . . זמירות היו לי חוקיך: בהבא להלן [עד פיסקא: והנה כי בחי' אלו שבתורה] ראה, בנוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר: קרא ד"ה דוד זמירות (קס, סע"א ואילך). תריא מקץ לב, א. לט"ח במדבר יח, א ואילך. מאמרי אדה"י כתובים ח"א ע' רא ואילך וע' ריב ואילך. מאמרי אדה"אמ"צ במדבר ח"ב ע' תקכ וע' תקמב ואילך. דרמ"צ מצות משא הארון בכתף מא, א ואילך. המשך תעריב ח"א ע' שמו ואילך. סה"מ תפיס ע' רב ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ע' נה ואילך.
בד"ה ויקחו לי תרומה נ"ח: סה"מ תרכ"ה ע' פו ואילך.

מפעולתו בדרך ירידה ויעלה אותו שיקבל ממקור השכל כו', כמ"ש מזה כמ"א באורך ומוזה בד"ה אשר ברא (ד"ח). ועד"ז יובן למעלה שענין המדות הם מקור לעולמות כמ"ש זכור רחמ"ך ה' וחסדיך כי מעולם המה, וכתוב כי אמרתי עולם חסד יבנה, ויש בזה ב' פ"י הא' כפשוטו והב' שצריכים לבנות החסד, ע' מזה בד"ה' ולקחתם אגודת אוזב (ר"ז) אבל ענין המוחין נודע ממארו"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם פ"י ממעלת העולם, כמ"ש מזה בכ"מ בכ"ד, וע"י התפילין ממשכים להיות הקב"ה מניח תפילין שיומשך מוחין לד"א כמ"ש בד"ה ויקחו לי תרומה הג"ל ובד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס שזהו המשכה גבוהה מאד, וכ"ז כשהתפילין כשרים אבל אם נמצא פסול בהתפילין לא יש שום המשכה כלל. ועד"ז ככל מצותי של תורה כמו סוכה ולולב ושבת תלוי כל קיום וחיות העולמות בדקדוק א' מד"ת, שאם חסר איזה דבר לא יש שום העלאה וכמ"כ בהמשכה.

ולכאורה הרי זהו שבה גדול ולמה נענש על זה, אך הענין הוא דהנה על התורה כתיב ראיתי והנה מגילה עפה כתובה פנים ואחור (בזכרי) שיש בה בחי' פנימיות ואחוריים, ומה שכל קיום וחיות העולמות תלויים בדקדוק א' זהו לגבי בחי' חיצוניות התורה, היינו מה שנתלבשה בדיני ההלכות כשר פסול כו', שזהו בחי' נובלות חכ' שלמעלה תורה, אבל בחי' פנימי' התורה ע"ז נאמר לא ידע אנוש ערכה אלקי' הבין דרכה, ובידיעת עצמותו יודע את התורה, וע"ז ואהי' אצלו שעשועים שאינה שעשועי לב האדם כ"א שעשועי המלך בעצמותו, וכשם שכל העולמות עליונים ותחתונים כלא חשיבי לגבי א"ס ב"ה דכתי' אני הוי' לא שנית, כמו כן לגבי בחי' פנימי' התורה כל העולמות הם כלא ממש, ולכן לגבי בחי' פנימיותה אין לשבחה במה שכל קיום וחיות העולמות הם תלויים בדקדוק אחד מד"ת, מאחר שכל העולמות

כמ"ש מזה כמ"א באורך ומוזה בד"ה אשר ברא (ד"ח): סה"מ תרכ"ח ע' ד ואילך. וראה לעיל ד"ה אר"ז פתילות ושמיני. ביארהו לאדהאמיצ ק"ב, א. סה"מ עור"ת ע' קסח ואילך. תרצ"ז ע' 218 ואילך. בד"ה ולקחתם אגודת אוזב (ר"ז): אוצ"ל: ר"ח. נזכר גם לעיל ע' ט. ולע"ע לא נדפס. ונמצא בכתי' 293 נת, ב בכתרת: מאדמור מוה"ר"ש פ' בא כ"ח. וראה הערת ב"ק אדמור' שליט"א ברשימת מאמרי אדמור' מהר"ש (בהרשימה דתרכ"ח).

אלפים שנה קדמה תורה לעולם פ"י ממעלת העולם כמ"ש מזה בכ"מ בכ"ד: ראה לק"ת שה"ש א, ד. אה"ת נ"ך (כרך ג) ע' ארנא. התרים תרל"א ע' כו. סה"מ תרל"ד ע' נדיה. סה"מ תרע"ח ע' רעו. תרפ"א ע' רפב ואילך. תרפ"ה ע' רלג. תרפ"ח ע' צג. תשי"ד ע' 198 ואילך. תשי"ח ע' 272. ד"ה אלפים שנה תשי"א. ועד.

ובד"ה את שבתותי תשמרו שלא נדפס: מאמרי אדה"ז תק"ע ע' פד וע' צ"צא. אה"ת בהר (כרך ב) ע' תריג וע' תריח. שם (כרך ד) ע' אקמג ואילך.

וכמ"כ בהמשכה: בד"ה זה תרכ"ח נוסף כאן: ובה הפיג צערו שהגם שבעותיו היו לו צרות רבות מכל אויביו, אך ה"י משהב עצמו ומשתעשע בלימוד התורה שכל חיות ומיום העולמות תלויים בדקדוק א' מד"ת, וא"כ כלא וכאן חשיב כלליות העוה"ז נגד לימוד התורה שלו והוה ענין זמירות היו לי חוקך כו'. ובידיעת עצמותו יודע את התורה: נתבאר בארוכה בהמשך יונתי תר"מ ע' ד"יו.

הם כלא ממש נגד פנימיותה, והיא מיוחדת לגמרי בבחי' א"ס ב"ה המלוכש בה בתכלית היחוד כו'.

וזהו"ע שהתורה היא ממוצע בין המאציל לנאצלים, והממוצע צריך להיות כלול משניהם, וזהו בחי' פנים ואחור, וזהו"ע עוטה אור כשלמה, שלמה בחי' כשר פסול שבתורה נובלות כו', ואור בחי' פנימיות התורה, ולכן נענש מדה כנגד מדה ונפל בשכחה, שלפ"ז שכח מ"ש ולבני קהת לא נתן כו' בכתף ישאו, דבר שתשב"ר יודעין כו', ובהכרח צריך לשכוח ע"ז דוקא דאל"כ לא ה' אצלו שכחה, דהלוחות היו כתובים משני עבריהם וארז"ל בירושלמי דשקלים שלא ה' בהם פנים ואחור והיו צריכים לשאת בכתף בתוך פנים ואחור ואז לא יש שכחה, וכנודע מענין ולזכרון בין עיניך הנאמר בפ' קדש, ודוד מאחר ששבח בחי' התורה בבחי' אחוריים שבה לכן נענש מדה כנגד מדה ה' צריך ליפול בשכחה שנמשך בבחי' אחוריים, לכן בהכרח ה' צריך לשכוח על חיבור בחי' פנים ואחור, דלוחות צריך לשאת בכתף דוקא כו'.

והנה ב' בחי' אלו שבתורה זהו"ע טל ומטר דתורה, שבחי' פנימי' התורה זהו בחי' טל תורה ובחי' חיצוניות מה שנתלכשה כדיני ההלכות זהו"ע מטר, ובחי' זו הוא באתעדל"ת אתעדל"ע כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, והנה ארז"ל (בכתובות דק"א ב') כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, ובילקוט הגירטא טל תורה, וענין ההפרש בין אור לטל כי אור שנברא כיום ראשון ה' אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו, ראה שאין העולם כדאי עמד וגנוז לצדיקים לע"ל, והיכן גנוז בתורה פי' מסוף העולם ועד סופו דהול"ל מתחלת העולם ועד סופו, אלא הכוונה הוא בב' עולמות עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי', ונתבאר בדה"ה כל כהן שזהו בכל כללות ההשתל', ואור זה גנוז בתורה ולכן איתא בזהר ח"ג בהשמטות ד' ד"ש סע"ב על ר"א שאמר ואנא חמינא כאלו חמינא בעיני והיינו בכח תורתו, ובחי' זו זהו גשם דתורה כי זפ"ן הוא מ"ט וז"פ מ"ט עולה ש"מ"ג כמנין גשם, ונמצא כי אור ז' הימים הוא בחי' גשם דתורה, שבחי' זו באפשר להגיע ע"י אתעדל"ת, וכל המייגע עצמו בתורה עד שהוא משתמש באור תורה היינו בבחי' אור זה"י שיש בתורה אז טל תורה מחייהו לפי גירסת הילקוט, דההפרש בין אור לטל כי הטל הוא מטלא דנטיף מעתיקא שעתיד להחיות בו את המתים. והנה ארז"ל במד"ר כל תולדות שבמקרא חסר לבר מן תרין אלה תולדות השמים ואלה תולדות פרץ, והיינו כי העולם על מילואו נברא פי' באופן שלא יהי' מיתה כלל, אך ע"י חטא עה"ד

והנה ב' בחי' אלו שבתורה: הבבא להלן בפיסקא זו ראה בהנשמן לעיל פיסקא: אך הענין הוא דיש בתורה, ובהנשמן לעיל בתחילת המאמר.

פי' מסוף העולם ועד סופו... ונתבאר בדה"ה כל כהן: תרכ"ט. לעיל בתחילת הספר וראה בהנשמן שם.

אור ז' הימים הוא בחי' גשם דתורה: ראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ט) ע' קא. והחרי"ם תרל"א ע'

נקנסה מיתה על כל באי עולם, ולע"ל כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ יהי' בלע המות לנצח ויחיו כל המתים, אמנם הנה מניין שאינו דומה מה שלא יהי' מיתה או כשנקנסה מיתה שיחיו המתים, שבחי' תחיה"מ מוכרח להיות ממקום גבוה יותר, ובעבודה מאן דנפיל מדרג"ו אקרי מת. ואינו דומה שלא יפול מדרג"ו או כשכבר נפל שיתעלה, וזהו ההפרש בין אור זה"י לבחי' הטל, וזהו כענין ההפרש בין שיורי טלא בדולחא לבחי' טלא דנטיף מעתיקא, ששיורי טלא מטהר טומאת מת כמ"ש באגה"ק בד"ה למה נסמכה, אבל אינו מחי' המת, וטלא דנטיף מעתיקא מזה יהי' תחיה"מ לע"ל, וכל המשתמש בבחי' אור הגנוז דתורה טל תורה מחייהו בבחי' פנימי, ובחי' זו הוא בחי' מתנה, ומ"מ גם המתנה אין נותנים כ"א למי שראוי, דאי לאו דעביד לי' נייחא לא הי' נותנים לו, וזהו מי שיגע בתורה עד שבא לבחי' אור הגנוז דתורה טל תורה מחייהו היינו שנותנים לו המתנה, וע"ד מי שטרח בע"ש יאכל בשבת, וע"ד סעודה שלישית דשבת, וע"ד תפלת ערבית רשות לחד פירושא בזה, וע"ד עבודת מתנה וכוונה רבות, רק שבחי' זו דתורה גבהה מעלתה ע"ד שכל בחי' שמלמעלה למטה גבוה מבחי' שמלמטה למעלה, וכנודע מענין ההפרש בין ג"ע לתחיה"מ כמ"ש בחינוך ובד"ה ואתחנן שלא נדפס.

ועפ"ז יובן ענין התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, הגם דכתיב מורשה לשון ירושה עכ"ז צריך להיות התקן עצמך, וכמו שפרש"י והרע"ב שלא תאמר הואיל ואבא חכם ואבי חכם כו' תורה מחזורת על אכסניא שלה שכך דרו"ל בפ"ו דב"מ דפ"ה מפסוק לא ימוש מפירך כו' ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם (בישעי' סי' נ"ט) וקמ"ל ר"י דהנימ' כשמתקן עצמו לכך דמתקיימא ב"י יותר מבזולתו, ואי לאו הכי לא (תרי"ט) וע' במדרש שהביא שהגם שהתורה ירושה אבל אינה היא לך, כ"א לכל ישראל ואפשר שתתקיים באחר, ולכן צריך להיות התקן כו', וע' מזה בד"ה"י ויתן אל משה (ד"ח). והענין הוא דהנה מעיקרא כי עביד אינש אדעת' דנפשי' קעביד, פי' לתקן נפשו, ע' מזה בלק"ת בד"ה האזינו ובסי' בדרושי החתונה, והיינו כי

מנו: כיה בבחי' מעתיק ממאמר זה.

באגה"ק בד"ה למה נסמכה: סי' כח (קמח, א).

כמ"ש בחינוך ובד"ה ואתחנן שלא נדפס: שערי תשובה ח"ב כא, ב ואילך. מאמרי אדה"ו חס"ג ח"ב ע'

תרסו. מאמרי אדה"ו פרשיות ח"ב ע' תרצה"ו. ובתוס' הגהות באוה"ת ואתחנן ע' סה ואילך וע' צו ואילך. שם (כרך ו) ע' ברב ואילך. ד"ה ואתחנן תל"ג.

ועפ"ז יובן ענין התקן עצמך: בהבא להלן [בענין ירושה ומתנה, עד פיסקא: וכוה יובן ג"כ] ראה, בנוסף להנסמן לעיל בתחילת המאמר: אוה"ת בראשית טו, ב. תשא ע' איתקע-עא וע' איתתקסד. אוה"ת ראה ע' תשנא ואילך. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רפט ואילך.

בד"ה ויתן אל משה (ד"ח): אוצ"ל: ר"ו. נדפס בסה"מ תרכ"ו ע' קנד ואילך.

בלק"ת בד"ה האזינו ובסי' בדרושי החתונה: לקו"ת האזינו עה, סע"ד. סידור עם דא"ח קמח, א. לעיל

דיה או ישיר. ושי"ג.

ספר תרכ"ט

תט

התורה היא עוז ותושי' עוז לנה"א ותושי' לנה"ב, כי מתיש כחו של נה"ב, ע' מזה בד"ה בחדש השלישי בת"א, וזשארז"ל בסוכה דנ"ב ובקידושין דל"ב תני ר"י אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד (פרש"י מנוול יצה"ר) אם אבן הוא נימוח, פ"י בלק"ת בד"ה האזינו הנ"ל סי' ה' שאפ"י אם לבו מטומטם כאבן, יכולה להמחות ע"י התורה שנמשלה למים (בישע"י) כי ע"י התורה נמשך ממים העליונים ונק' מטר ארצך, וי"ל שקאי על דברי אגדה שבתורה (וכמשנ"ת בד"ה) מהיכן זכו (ר"ח) באורך) שדברי אגדה יכולים לפתוח לבו של אדם הן בענין ההעלאה להיות נגילה ונשמחה כך בעצמותך, וכן בענין ההמשכה להיות מכיר את מי שאמר והי' העולם כו'. ופ"י משכהו לבהמ"ד היינו שימשכהו בדברים שזהו אדעתא דנפש'י, וע"י אח"כ מתוך שלא לשמה בא לשמה שלשם התורה היינו להמשיך אפי"ס בתורה, ובענין טל תורה.

והנה התורה נתלבשה בענינים גשמי' כשר ופסול כו', והיינו שזהו"ע בירור ניצוצי' דתהו, כי ז' מלכים דתהו קדמו לתיקון שזהו"ע לפני מלך מלך לבנ"י ונפלו בשבה"כ, ומה שנתברר מיד ירשו פרצופי האצ"י כמ"ש מזה בלק"ת מהארז"ל בפ' נחלות ובב"מ, וזהו"ע ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, עדות אינה עצם הדבר, ויקם עדות ביעקב, להיות כי ע"י העדות הם המצות שנתלבשו בגשמי' דוקא, ע"י מברר"י כל דברים הגשמי' שמקבלים חיות מנוגה להיות עולים ונכללים בשרשן הראשון דתהו, וע"י יתוסף תוס' אורות בכלים דתיקון, וכמ"ש בע"ח שכל הנימין והשערות הם מבירורי' דרפ"ח ניצוצי', שעיקר הבירור הוא בעוה"ז דוקא, וע' בלק"ת סד"ה האזינו השמים הא' שגם בכח"י יערוף כמטר נמשך הארה מבח"י הפנימי' המתלבשת בבח"י המזלות שזהו"ע שיורי טלא בדולחא, והיינו כי ע"י הבירורים שמבררים ע"י המצות נמשך בח"י האור תורה הנ"ל בח"י שיורי טלא הנ"ל כו', וכשהוא מתקן עצמו ללמוד תורה ע"מ לעשות ועושה בכוונה כדבעי אז הוא משתמש באור תורה כו' ובריבוי העבודה יוכל לבוא למדרגת הראי' דאור הגנוז שיש בתורה ע"ד ראב"י וכנ"ל, וכ"ז הוא ע"י הבירורים שמבררים מניצוצות דתהו דוקא, ששם הי' האור בריבוי דוקא כנודע, וכמ"ש בביאור ע"פ בחוקותי שלא נדפס שענין הריבוי אינו שאור זה גופא הי' בריבוי כ"א שהוא אור עליון גבוה הרבה מבח"י האור דתיקון, ובענין ההפרש בין אור שנברא ביום א' להאור שנשאר אחר המיעוט כמ"ש במ"א באריכות.

בדיה בחדש השלישי בח"א: תוי"א יתרו סו. ב. הוספות לתוי"א שם קט, סע"א: ב. ד"ה בחדש השלישי תרל"ג. ועוד.

בלק"ת בד"ה האזינו הנ"ל סי' ה' שם עה. ד.

בדיה מהיכן זכו נ"ח: אצ"ל: ד"ו. נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' שנט.

בלק"ת סד"ה האזינו השמים הא': האזינו ע"ג.

בביאור ע"פ בחוקותי שלא נדפס: מאמרי אדה"י תקס"ו ע' קמא.

ההפרש בין אור שנברא ביום א' להאור שנשאר . . . כמ"ש במ"א באריכות: ראה אודותי בראשית (כ"ד

זכיה יובן ג"כ כל אריכות הגלות שהוא להוציא הניצוצות, כי עת אשר שלט האדם באדם הוא לרע לו, היינו בכדי להוציא הניצוצות שזוה"ע ואכלת את כל העמים, שהבירור הוא דוקא מכל העמים ששרשן מתהו שקדם לתיקון, וכענין והייתם לי סגולה מכל העמים דוקא, ובחי' זו נק' ירושה שאח עשו ליעקב דוקא, משאי"כ ישראל כי שרית כו', וע' בלק"ת מהאריז"ל, ואריז"ל במפסחים ד"ה תר"י בשכר שלשה ראשון זכו לשלשה ראשון, להכרית זרעו של עמלק שנאמר ויצא הראשון אדמוני, ונמצא כי יעקב אחיו יורשו.

זוהו לא יהי' בך עקר ועקרה כו', ואי' במאוי"א עקר ס"ם עקרה נוק' שהוא שרו של עשו, וכשיבררו הכל אזי לא יהי' בך עקר ועקרה, וכמ"ש רז"ל בסוכה לעיל הקב"ה מביאו ושוחטו לצדיקים נדמה להם כהר והיינו כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר ובלע המות לנצח ישחוט השר שלו וזהו לא יהי' בך עקר, וכ"ז הוא ע"י ולא יהי' בך עקר מן התלמידים והיינו כי ע"י תומ"צ יבררו זה, כי תורה עצמה הוא ג"כ מצוה וכמ"ש חז"ל ות"ת כנגד כולם.

זוהו ברוד תהי' מכל העמים אם ברכך גוי ענה אחריו אמן, פי' מאחר שהוא מברכך זהו הוראה שכבר נתברר חלקו, והברכה הוא שיומשך משרשו ומקורו בבחי' התהו שקדם לתיקון, ולכן יש מעלה בברכת הגוי להיות כי שרשו גבוה, וגם שאינו מתעכב מאחר שגם הסט"א מסכים ע"ז וגם הגוי הוא שליח (בזחיג שמיני דל"ו ול"ז) ולכן ענה אחריו אמן להמשיך ממבועא למלכא וממלכא למטרוניתא, להיות נמשך המשכה זו בבי"ע, ולכן עיקר הברכה הוא מכל העמים דוקא, וכענין הסגולה שהוא ג"כ מכל העמים כמ"ש במ"א, וזהו אין שבחה של מטרוניתא כשהיא מתקלסת מקרובותי כ"א מצרותי דוקא, והיינו כי ע"י השבח והברכה זו נמשך תוס' וריבוי מבחי' התהו שקדם לתיקון.

ג) תצנ, א. דרושם לר"ה ע' אישסה. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צו"ז. תר"ל ע' קמא"ב וע' קנינא. תרל"ד ע' קע"ה. לעיל ד"ה צדקת פרונו.

זכיה יובן . . להוציא הניצוצות: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת עקב שם ע' תקח. הסגולה שהוא ג"כ מכל העמים כמ"ש במ"א: ראה בארוכה אה"ת בראשית יב, ב ואילך. כא, ב ואילך. וראה גם אה"ת תשא ע' איתתקע. לעיל ד"ה צדקת פרונו ע' סה. ועוד.

הוספות

- א) אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מהר"ש משנת תרכ"ט.
- ב) ליקוט שיחות ורשימות אודות שנת תרכ"ט.
- ג) פקסימיליות מגוכי"ק.

אגרת קודש מכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע

– משנת תרכ"ט –

ב"ה אסחה"ש ח' סיון תרכ"ט לפ"ק.

לכללות אנ"ש המופ' הנגידיים ווח"ס דק"ק סאראקע
ה' עליהם יחיו.

אם כי לא קבלתי מכבודם ידיעה מאשר נגמר השלום בניהם, אך
מאשר ידידנו הרב המפורסם וח' מוהר"ר אברהם דוד מו"ץ דק"ק
ניקאלאיינעב והשו"ב המו"פ יא"מ וו"ח מו"ה שלמה נ"י שו"ב דק"ק הנ"ל
הודיעו לי במכתבם אשר נגמר השלום בניהם מפנימיות לבבם, נהייתי
מאד מזה וגודל ת"ח למעל' ע"ז. וגדול השלום אשר בעזרת השי"ת ישרה
בו הברכה בכל מעש"י כאוות נפשם בכל מילי דמיטב.

ועתה ידעו נאמנה כאשר [אמרו] חז"ל אשר הרבה י"ש צריך לבדיקת
הסכין, והחוב מוטל על ב"ב וביותר על הנגידיים ומנהיגי העדה אשר
יראו שיהיה להשו"ב הכנסה שיוכל להחיות בני ביתו בריוח למען יהיה
מוחו ולבו פנוי לראות שיהיה הסכין בטוב ושיהיה השחיטה בהידור.

לכן למען טובתם האמיתי יראו נא כל אנשי עירם לעשות הכנסה
להשו"ב שיהיה להם ממה לחיות, ונגד זה יתן השו"ב ר' יצחק בער כתב
בחת"י שינהג כבוד להבע"ב דמחנם ולא יעשה בלעדס דבר ויושלש
הכתב שלו בצירוף הכתב אשר יעשו על הכנסה להשוחטים שיהיו אצל

אגרת קודש: נדפס בס' אמרי שפר" מאת הרב ברוך קיטאיסקי (ווארשא תרמ"ד). כמותה. מכתב
הרב הקדוש קש"ת אדמו"ר מוהר"ר שמואל מליובאוויטש זי"ע. ונודע לאנ"ש דק"ק סאראקע היא. הר.
שפר" שבמלך ארסון אודות השכנת שלום בין השו"ב לבעה"ב [וראה גם לעיל מאמר ד"ה אמר ריב"ל כל
כהן, שנאמר בעיירה זו כמצויין שם בשולי העמוד].

המכתב נדפס גם בס' מגדל עז' (כפ"ח תשי"ג) ע' תסט. ובקונטרס. אגרות קודש" כ"ק אדמו"ר מהר"ש
נ"ע ע' כג.

מוהר"ר אברהם דוד מו"ץ דק"ק ניקאלאיינעב: הרה"ג והרה"ח מוהר"ר רא"ד לאוואנט נ"ע, אביו זקנו
של כ"ק אדמו"ר שליט"א, מח"ס קב נקי, בית אהרן והוספות, שער הכלול ועוד. ראה אודותיו בהקדמת המר"ל
ל"קב נקי" הוצאת קה"ת.

הרבה י"ש צריך לבדיקת הסכין: ראה טור ושוע"ס' י"ח ס"יז.
למען י"ח מוחו ולבו פנוי: ראה מ"ש ע"ז בס' מגדל עז' שם (הע' 14).

הרה"ג מהרי"ת נ"י מקרימענציוק או תח"י המופלא וו"ח מוהר"ר אברהם דוד נ"י, ובאם שיעבור שו"ב הנ"ל על כת"י אז לא יתנו לו ההכנסה, ויהיה מונח עד ג' שנים וכשיתחזק השלום אצלם ככל ההנהגה ג' שנים רצופים אז אין מהצורך להכתבים ויהיה בניהם שלום ושלוה ויהיה כלי ראוי להחזיק הברכה אשר יברכם השם יתברך בכל מעש"י.

כאוות נפשם דו"ש מלוני"ח מבקשם לטובתם האמיתי

שמואל

ליקוט שיחות ורשימות

— אודות שנת תרכ"ט —

א. מאמר ד"ה מי כמוכה תרכ"ט.

בלקו"ת. אחד ממאמרי הוד כ"ק אאזמ"ר מוהר"ש הוא המאמר מי כמוך באלים ואחד ממאמרי הוד כ"ק אאמ"ר הרה"ק הוא המאמר וידעת היום, מאסקווא רנ"ו.

(אגרות קודש כ"ק אדמ"ר מהור"צ ח"י ע' רסו. היום יום' כ"ח תמו)

ידוע שכלל אחד ואחד מהוד כ"ק רבותינו אבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע היו מאמרים קבועים ביחוד בשביל זה אשר פעם בשתים או בשלש שנים היו חוזרים עליהם ברבים.

אחד ממאמרי הוד כ"ק רבינו הזקן הוא המאמר החלצו שבלקו"ת כלי ההגהות. אחד ממאמרי הוד כ"ק רבינו האמצעי הוא המאמר יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט ותוכנו הוא העשרה פרכים הראשונים בד"ה הנה כאו"א אומר אלקי נשמה שנתת בי — בדרך החיים. אחד ממאמרי הוד כ"ק אאזמ"ר צמח צדק הוא המאמר מה טובו אהליך

מי כמוכה . . . וידעת: הראשון מדבר ע"ד ענין האחרות ואין עוד מלבדו. השני ע"ד ענין הוי"ו הוא האלקים וענין הנסיונות. המאמר מי כמוכה — נדפס בתורת שמואל ספר תרכ"ט [הערות כ"ק אדמ"ר שליט"א בהוספות לסה"מ תרנ"ט ע' רכד — בהוצאת שנת תשי"א].

*

ב. הגה"פ תרכ"ט.

המעלות שהיו בארץ-ישראל היו מראית משה.

דער טאטע — אאמ"ר — האָט דערציילט: איך האָב דערקענט דעם טאָטן — אאזמ"ר אדמ"ר מהר"ש — דאָס ערשטע מאָל — ביים סדר שנת רכ"ט, האָט ער מיר אַ דורך גענומען פון די האָר פון קאָפּ ביז די נעגל פון די פיס — וואָס דאָס איז אַלץ אַז מען זעט אַ צדיק, וואָס מכ"ש כשהצדיק רואה אותו.

(ספר השיחות תרצ"ט ע' 324-5).

כ"ק אדמ"ר דיבר בענין ראיית פני הצדיק, ואמר: אָזי משה רבינו וואָלט אריינקומען אין ארץ-ישראל וואָלט דער בית המקדש ניט חרוב געוואָרן און אידן וואָלטן אין גלות ניט געגאנגען, וכל

אז משה רבינו . . . אין נכות ניט געגאנגען: ראה מגלה עמוקות אופן קפה (תוכא בליקוט ראובני ואתחנן ג, כה ד"ה במדרש). אלשיך ואתחנן שם. אור החיים דברים א, לו. ואתחנן שם. אה"ת ואתחנן (כרך א) ע' סה. צג. (כרך ו) ע' בירא. ועוד.

*

ג. קיץ תרכ"ט.

לאכול, אך כיון שבא השליח מר' לויק
משרת אשר אבוא תיכף, הלכתי.

כשבאתי לזאל לא מצאתי שם את
ר' לויק המשרת ולאך אל חדרו, אשר
אצל פתח חדר כ"ק אדמו"ר ואמצאוהו
שמה יושב וכותב מכתבים.

כשנכנסתי אמר לי ר' לויק, טוב
עשית אשר באת לפה, ולא חכית עלי
בזאל הקטן, כי כ"ק אדמו"ר אמר לי,
אשר היום תהי' אצלו, ואם האורחים
רואים שהגני מכניס אותך זה פעם שני'
בשבוע, והם מחכים מקודם השבת ועוד
לא נכנסו, הנה בודאי ידרסוני, ועתה
חכה לי כרגע, ואכנס אל כ"ק אדמו"ר
ואגיד לו, כי הנך פה. וכודאי יצוה עלי
להכניסך אליו.

אני - אומר רמ"מ - מאז בואי
בפעם הראשונה לליובאוויטש לא
נכנסתי לכ"ק אדמו"ר, בלי הכנה תחלה,
כי אותו היום אשר הייתי צריך לכנס
לכ"ק אדמו"ר, הי' לי יום עבודה לפי
מהותי ולפי ערכי. ולא הצפתי לחלל את
דרכי זה ולשנותה, ואמרת לר' לויק,
אשר יאמר לכ"ק אדמו"ר אם הדבר נחוץ
לכנס היום או הגני מוכן לקיים, אבל
אם אינו נחוץ היום דוקא, או הייתי
מבקש על מחר, כי לא נסיתי לכנס
לכ"ק אדמו"ר בלי הכנה מתחלה.

ר' לויק משרת יצא מאת חדר כ"ק
אדמו"ר ואמר לי, כי כ"ק אדמו"ר אמר,
אשר אינו בדוקא היום, ואפשר להניח
על מחר, ושחוק קל עבר על פני קדשו
ויאמר: שקלאווער חסידות'ר חינוך אז
מיט א גיוונטער השרשה און הרגש.

כאשר באתי להאכנסניא התחלתי
להתבונן מה זה קורא אותי כ"ק אדמו"ר,
הנה בודאי ענין רוחני, כי אצל

רשום אצלי סיפור, אשר שמעתי
בילדותי מאת החסיד הרמ"מ נ"ע
מאנעטזאון את אשר הגיד לו הוד כ"ק
אדמו"ר אדמו"ר הרה"ק מוהר"ש
זצוקלה"י נבג"מ ז"ע בקיץ תרכ"ט:

... פעם - מספר החסיד רמ"מ -

באתי אל כ"ק אדמו"ר [מהר"ש] אבי כ"ק
אדמו"ר [מהרש"ב], והייתי אצלו ביחי'
דוה. והי' לי אז שעתא דחיקא בעניני
בית, כי לא הי' לי שלום בית וגם בעניני
בריאות שלי ושלח וגם שלום הילדים
לא הי' כשלימות. וכתבתי פדיון ונתתי
לכ"ק אדמו"ר, וברך אותי ואותה ואת
הילדים בברכה מפורשת ומפורטת: אתה
אשתך וילדיכם תהיו בריאים בגופכם
ובנפשכם ויהי' לכם שלום בית. עניתי
אמן כן יאמר ה', והוקל על לבי.

אני שהייתי בליובאוויטש כשלשה
שבועות בערך, כי בכל עת בואי
לליובאוויטש לא הייתי ממהר לנסוע
חזרה, והייתי שוהה שני שבועות או
שלושה, ובפעם היא הייתי יותר על
שלושה שבועות - ארבעה שבתות.

ביום רביעי - קודם השבת האחרון
להיותי בליובאוויטש - בא ר' פנחס ליב
המשרת בשליחות מר' לויק משרת אשר
אבוא לזאל - הוא הבית הכנסת הנקרא
בשם זאל הקטן - תיכף.

אנכי עוד טרם הספקתי לאכול
סעודת היום, כי אחרי התפלה סעדתי
עוגה עם כוס חלב, ובאו אלי איזה
מהאורחים ר' אהרן ברודנא מדענענ-
בורג, ר' זלמן מיאנעוויטש מפאלאצק, ר'
בער ניהאמקין מהאמי, גם אחי דובער
ממאסקווא הי' אז בליובאוויטש ונקרא
לר' אהרן חזר אשר יחזור לפנינו את
המאמר, וכאשר הלכו כולם הכינותי

כ"ק אדמו"ר הקשיב את כל אשר דברתי, וכאשר כליתי לדבר, אמר כ"ק אדמו"ר:

אז דער אייבערשטער זאל מיך פאָלגין וואָס איך בעט באַ איהם ביסטו מסכים, נאָר אַז דו זאָלסט מיך פאָלגין וואָס איך זאָג דיר, האָסטו טעמים און ווייזט מיר חשבונות, אַז דו קענסט מיך ניט פאָלגין.

כאשר יצאתי מאת כ"ק אדמו"ר התבוננתי בכל אשר אמר לי כ"ק אדמו"ר, וכשבאתי להאכסניא מצאתי את אחי דובער יושב עגום ונדכא, שאלתי מה הי' לו, ויספר לי כי כ"ק אדמו"ר העריך אותו בשלשה אלפים רוביל לטובת הכלל, ומזה הוא עגום כי למרות ח"ו פי כ"ק אדמו"ר אי אפשר, ולתת סכום כזה של שלשת אלפים לא יתננו לנו, ויבכה בצערו.

אמרתי לו, אל תהי שוטה ותן לכ"ק אדמו"ר את ההערכה אשר הטיל עליך, וכן אעשה גם אני בההערכה הגדולה אשר העריך אותי בסכום של שני אלפים רוביל.

באותו מעמד כתבנו, אחי ואני, שני מכתבים לכ"ק אדמו"ר, כי הננו נותנים את אשר העריך אותנו כ"ק אדמו"ר, והלכנו ומסרנו המכתבים על יד ר' לויק המשרת, לכ"ק אדמו"ר.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' קפ"ה).

האדמו"רים גם הגשמיות רוחניות הוא, וגם הדיבור שלהם חשוב מעשה ע"ד כמו למעלה דדברו של הקב"ה חשיב מעשה... .

השלשה מאמרי חסידות אשר שמעתי בשלש השבתות שהייתי בליו"ר כאויטש, היו כתובים אצלי כתב ידו של ר' שמואל כותב, ולמדתי אותם במתינות בכדי לקלוט היטב האמור בהם, ואגב נזכרתי אותן התנועות אשר ראיתי מאת כ"ק אדמו"ר בעת אשר אמר את המאמרים, ואצייר ברעיוני ואחזק את פניו הקדושים, ולמחר בקר עשיתי הכנה לתפלה, ובשעה שני' אחרי חצות היום באתי בשביל לכנס לכ"ק אדמו"ר בשעה אשר הגביל כ"ק אדמו"ר.

כשנכנסתי לכ"ק אדמו"ר אמר לי:

הנני עוסק בעניני הכלל, ודרוש לי סכום נכון בשביל ענינים הכללים בפטרבורג. ועשיתי הערכה על איזה מנינים חסידים, וגם אתה – אומר לי כ"ק אדמו"ר – בכלל, והערכתני אותך בסכום של שני אלפים רוביל.

האנכי – אמרתי לכ"ק אדמו"ר – רשאי ואוכל לתת סכום גדול כזה של שני אלפים רוביל, אשר זהו חלק עשירי בערך ממה שיש לי, וגם אני בעל הוצאה גדול, כי את אשר הבטיחו לי בנדוניא רי לא סלקו לי, גם בירושה שהייתה שלי הנה אחיי עשו עול כידוע לכ"ק אדמו"ר, כן בעניני משא ומתן אינני זריז כמותם, ואיך אפשר לי לתת סכום כזה.

*

ד. ר"ח אלול תרכ"ט.

החדש, [אחר] השריפה שהיתה בקיץ תרכ"ח בליובאוויטש – ביום א' דר"ח אלול שחל להיות בש"ק, הנה במוצש"ק ההוא קרא אותי כ"ק אאמ"ר [כ"ק אדמ"ר מוהר"ש] ויאמר לי:

כשהייתי בן תשע שנים – בשנת תר"ג, בבוא כ"ק אאמ"ר [כ"ק אדמ"ר הצ"צ] מפעטערבורג בחדש אלול, קרא אותי כ"ק אאמ"ר ויאמר לי:

כשיצאתי לפטרבורג צויתי לאחיך ולך, אשר תאמרו בכל יום ויום סדר תהלים ביחוד אשר ירחם הש"ת ויצליח לי בדרכי זה, בשביל כבוד שמו יתברך, בשביל תורה הנגלית והנסתר ובשביל טובת כלל ישראל, בהנייר של המיניסטר טער אל שר הפלך ה"י כתוב, אשר אסיפת הרבנים תמשך שבוע ימים ולא יותר מעשרה ימים, ולבסוף נמשכה שמונה שבועות.

כשהייתי בן תשע שנים – אמר לי כ"ק אאמ"ר – ביום א' דר"ח אלול תקנ"ח שחל להיות באחד בשבת, קרא אותי כ"ק אאמ"ר [כ"ק אדמ"ר הזקן] ויאמר לי:

קבלתי ממורי הה"מ ממעזריטש שקיבל ממורו הבעש"ט בשם מורו הידוע אשר מיום שני דר"ח אלול עד יום הכפורים, יאמרו בכל יום ויום, במשך היום, שלשה קאפיטלעך תהלים, וביום הכפורים שלשים ושה קאפיטלעך: תשעה קודם כל נדרי, תשעה קודם השינה, תשעה אחר מוסף, ותשעה אחר נעילה, ומי שלא התחיל מיום שני דר"ח

ב' א' אלול, תרנ"ט, שעה שביעית ערב.

נזכרתי במה שהי' עשר שנים מלפנים ביום הראשון דחדש אלול, ואז הבטיחני כ"ק אאמ"ר אשר כשאגדל ימלא לי את ספרו אז.

ביום הראשון דחדש אלול בשנת תרמ"ט שחל להיות ביום הרביעי לשבוע, ואני באתי מן החדר לסעודת הצהריים . . . בבואי הביתה, ראיתי כי פני כ"ק אאמ"ר רציניים ביותר . . . תמהר בסעודתך – פקד עלי – ואח"כ תכנס אלי.

אף כי לבי אמר לי שענין של לימוד קשור בבקורי זה בחדרו של כ"ק אאמ"ר, מ"מ ענין אותי מאד מאד, כי בלתי רגיל הי' כ"ק אאמ"ר להפריעני מזמני מנוחתך, ואמהר לגמור סעודתי ואכנס לחדרו של כ"ק אאמ"ר כאשר ציונתי.

כשבאתי לכ"ק אאמ"ר מצאתיו יושב אצל השלחן שבין שני החלונות שבמזרח – לא אצל שלחן הכתיבה – ואומר מזמורי תהלים, עפעפיו רטובות ועיניו אדומות מרוב בכי, וכשנכנסתי עמדתי איהו זמן אצל המפתח, עד אשר גמר את הקאפיטל שעמד בו.

כ"ק אאמ"ר סגר את התהלים, והניח את מטפחתו לסימן בתוך הספר, ויפנה אלי בנעימות קדש לאמר:

בשנת תרכ"ט כשהייתי בן תשע שנים – בקיץ ההוא נגמר בנין בית

ספר תרכ"ט

תיט

יתחיל באותו יום שהוא עומד בו, ואת אשר החסיר ישלים, אבל לא יותר משלשה קאפיטלעך בכל יום. הראשונים, ותשמור אמירתו בכל יום כמו שאמרתי לך, וכשתגדל אספר לך, אי"ה, כל אשר ספרו לי בזה.

(טובץ מכתבים בסוף תהלים אהלי יוסף יצחק ע' 206 ואילך)

ועתה – אמר לי כ"ק אאמו"ר – קהתהלים ואמור שלשה קאפיטלעך

*

ה. תרכ"ט.

על זכויות היהודים.

(ס' התולדות אדמו"ר מהר"ש – בעריכת

כ"ק אדמו"ר שליט"א ע' 17).

תרכ"ט*: [כ"ק אדמו"ר מהר"ש]

מסדר בפעטערבורג ועד קבוע להתעניין

בעניני הכלל ולעמוד על המשמר להגן

שבט תש"ד ע' ה) נזכר גם ע"ד הסתלקות הרה"ק הרה"ח הר"ר ברוך שלום בנו בכורו של כ"ק אדמו"ר הצי"צ ואחיו של אדמו"ר מהר"ש ביום ה' פ' יתרו ט"ז שבט תרכ"ט.

י' ראה גם בלקוטי זיבורים ח"ד תשנב, ב, אשר בשנת תרכ"ט נסע הרב דיעקאטערינסלאוו הרה"צ הרה"ח ר' זוב זאב נ"ע בתור משולה של כ"ק אדמו"ר מהר"ש.

וב, הקריאה והקדושה (שבט תש"ג ע' ד.

פקסימיליות

ונתבשרו ככל פני ונתי שמתו , אנוגרת הוה ואופת
 אותם והם העו במה ומהו - נש נאמרו אה עתה
 זעזוק ועו תואמט אמ טעקט אומס כספך נתי אומט
 אומס זהוה ועו כמ הפסל אומט וואו עו עסק ערס
 ובהו וט אומ/זעט/סו/ ~~פני~~ אומט אומט אעו/ההוהו
 אומט בסוב/ו/ עו תואמט ונצטה יהס חמה ועסב
 החמה הומ במט שאופת אומס הוה אנוגרת/הוה
 חוה גחוקיה אפי סאוס הרפה נקרו/ עו/אפי/במט
 וסר אופת אומט ונצטה עריותו וחלקו אפי עסב
 אמה ספסאו אמ עו תואמט נקבמת זבואו/אמ
 עו זהוה וגוה עונס ואמט עו במ הטע
 אומט - ננצטה ספסטי סגס הוואפי/טע/במט
 נהמה חס נפ עה אומט עעו/ו/ אפי/הוה
 ח סבמט הומ סהוה אופת אומט . ווא נסר
 עו הוואה בו עוב ח סהו נצטה אהוה עריותו
 וחלקו פ - ~~חבד/אומט סוק/ סו/אומט/הוה~~
 במטע זהבה ספסטי אומט גוה פיו חמה
 פונת סנב יאוו ומוע נסר אהוה יאפי
 עסב גוה הנצטה עו גחוקיה . ופני כהה
 ס וט אומ/זעט/ סהוה ערסב האמט . אפי
 ערסו ~~פני~~ עונט וטרפו/ זעזומ בפי/ אהומט
 אפי/ו/ האהו ופא אהו עסב ערסב גמט . גוה
 חמה זמ ערסב גרע אהו - אמט אבמת/זעזומ
 באמט

פקסימיליא מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש - ביכל תרכ"ט
 נדפס לעיל ע"ק

באמת נקראת , ועם לעומת בלעזא . וכל בא אהלים
 אלה וכל הארץ . ונעמי עתה ~~על ענין התורה~~ ביה
 אלה ~~על הכנסת והתורה~~ או אגב ~~הוא~~ אלו
 באמת נקראת ~~על~~ והיא כפי הניח ~~הוא~~ אלו
 בבחי' ~~הוא~~ אלו ~~באגב~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 ק' ~~באמת~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 היעלה ענין התורה . ועל הספר ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 עוב הלאה ונעמי ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 הוא ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 ואינו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~

אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~

אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~
 אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~ ~~הוא~~ אלו ~~על ענין התורה~~

פקטימיליא מגובייק אדמויד מהריש - ביכל תרכיש
 נדפס לעיל ע' קח

ונאמר עתה ויבן בני ישראל ביתם ויבנו ביתם
 עתה אכן נא ונבנה כי אם והוא טמא כי אם עתה
 ולבואי מה ונבן אף הנקה אומאן אם והוא טמא
 פנים האלו סממנים זעיר ועל עתה פתח ופתח
 והעל הוא בהם אחרת כבוד כבוד על תשובה
 נבנה לעולם אלא כעת היום ואלה אמות
 האלה תפס אמת עם מכל : והיום כי אמת
 ויקנה העולם הוא בהם וכל אדם היבנה עליו
 כפי אט ויוצא אט ואם כפי אט ויוצא כפי
 ביה : והיבנה על ההל כפי אמת קבנה
 כי ההל יוצא : אלא תשובה היא בהל
 גוף אמצאה יבנה : ועל אמת כבנה
 עתה כנה אהל אלה הפסע יי אלו כנה
 פא ולי ובה תשובה נבנה לעולם אמן
 הפי אמות נבס כמות העולם אמן
 אמן עולם אמן עול אמן אמן אמן תשובה
 אמן העל אמת תשובה כפול הנפס הוא
 אמצאה טהור והעולם אמן אמת כפול
 באור אט כנה אמן אמן אמן אמת
 נל אמת אמת אמת אמת אמן אמן אמן

פתח ופתח
 אמת אמת אמת אמת אמן אמן אמן

פקטימיליא מגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש - ביכל תרכ"ט
 נדפס לעיל ע' שסד

לזכות

ובגם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
ובגם יהודה לייב בן רבקה
ובגם שמואל בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובגם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
ובגם יעקב יוסף בן שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה דוד בן חוה
ובתה חיי מושקא בת מלכה
ובתם חנה בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובגם לוי יצחק בן חנה
ובתם חיי מושקא בת חנה
ובתם מלכה שיינדל בת חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים

שניאור זלמן בן אסתר
וזוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
וזוגתו אסתר בת פריידא באבא מאליא
ובגם יעקב בן אסתר
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובגם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חיי מושקא בת שרה ברכה
ובגם אלחנן בן שרה ברכה
ובגם ישראל ארי לייב בן שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
ובתם חיי מושקא בת אסתר
ובתם דבורה לאה בת אסתר
ובגם משה בן אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה

שיחיו

(ז' ולע"נ אבי המנוח אליעזר אלימלך ע"ה בן ניסן שיחיו

